http://www.dhammadownload.com

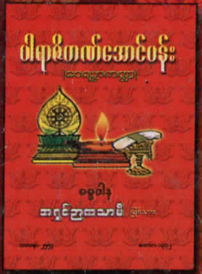

နံပါတ်(၁၀) နေတ္တိဟာရအညွှန်း

		စာမျက်နှာ
၁။	ဒေသနာဟာရ	၁၁၆/၃၂၀
၂။	ပဒဋ္ဌာနဟာရ	၂၄/၄၁/၁၃၉/၂၂၀/၃၁၃
	ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၂၄/၆၁၈
	အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၄၁
	အရဟတ္တဖိုလ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၅၉၈
	မဂ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၅၃၁
	အရိယာမဂ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၁၀၉/၆၁၂
	ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၇၄/၅၇၁
	ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၄၅၇
	ကုသိုလ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၃၃၂
	အကုသိုလ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ	၅၁
၃။	လက္ခဏဟာရ	၆၅/၁၉၈/၂၀၂/၃၂၈/ ၃၃၄/၄၇၃/၆၁၁/၆၄၆
၄။	အာဝတ္တဟာရ	၁၂၅/၂၆၅/၃၇၄/၄၉၃/၅၆၆
၅။	ပရိဝတ္တနဟာရ	၃၄၁/၅၈၆
၆။	ဩတရဏဟာရ	၁၀/၁၇/၄၈/၁၃၅/၁၆၆/ ၁၇၉/၁၉၃/၂၃၀/၂၈၆/ ၂၈၉/၄၁၂/၅၀၇/၆၂၉
၇။	ပရိက္ခာရဟာရ	၄၆၉

ကိုလတ်+မမြသဲစု အောင်သပြေ အော့ဖ်ဆက်၊ မန္တလေးမြို့။ Tel:09-5101801

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား) ● ပါရမီတက်အောင်ပန်း

ပါရမီတက်အောင်ပန်း

(ဝေရဉ္ဇာကဏ္ဍ)

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ-၂၅၅၄ ကောဇာ-၁၃၇၂

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိကဏ်အောင်ပန်း

(ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ)

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ- ၂၅၅၄ ခု ကောဇာ- ၁၃၇၂

http://www.dhammadownload.com

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ–အက္ခရာဝလိ

အကိလာသုနော ၅၉၄
အစ္ဆာဒေသိ ၆၀၂
အဋ္ဌတင်္ဂေ ၅၃၃
အဏ္ဏဘူတာယ ၃၀၀
အတိက္ကန္တမာနုသကံ ၄၇၃
အတ္တသံဌိတံ ၅၆၉
အဒုက္ခမသုခံ ၄၀၂
အဒ္ဓဂတေ ၂၂၅
အဒ္ဓနိယံ ၆၀၆
အဓိဝါသေတု ၅၃၉
အဓိဝါသေသိ ၅၃၉
အနင်္ဂဏော ၄၂၀/၄၂၈
အနဘာဝံကတာ ၂၄၈
အနိဋ္ဌကံ ၅၇၂
အနုတ္တရော ၁၆၃
အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခံ ၅၈၆
အနုပါဒါယ ၅၉၅
အနုပ္ပါဒဓမ္မာ ၂၅၁
အနုဿရာမိ ၄၃၈
အနေကဝိဟိတံ ၄၃၅
အနေဠမသောကံ ၅၃၁
အန္တရဓာနေန ၅၉၃
အန္ဓကာရေ ၅၂၃
အပဂတကာဠကော ၆၂၇
အပဂစ္ဆော ၂၈၁
အပညတ္တံ သာဝကာနံ ၅၈၆
အပလောကေဿာမ ၆၄၂
အပါယံ ၄၈၉
အပ္ပမတ္တဿ ၄၅၇
အဘိက္ကန္တံ ၅၁၈/၅၂၀
အဘိနိန္နာမေသိ ၄၃၅/၄၅၈
အဘိဝါဒေတိ ၂၃၀
အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ၃၀၃
အမုတြာသိ ၄၄၇
အရသရူပေါ ၂၃၃
အရဟံ ၁၃၀/၁၇၇
အလံ ၅၇၈
အဝိစာရံ ၃၆၆
အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ ၃၀၃
အဝိဇ္ဇာ ၃၀၀/၄၅၇
အဝိတက္ကံ ၃၆၆
အဝိနိပါတဓမ္မော ၆၃၃
အသလ္လီနံ ၃၀၅
အသာရဒ္ဓေါ ၃၁၀
အသေဿာသိ ၁၀၅
အာကာရေဟိ ၅၆၉
အာဂမေဟိ ၆၀၆
အာစိဏ္ဏံ ၆၃၈
အာတာပိနော ၄၅၇
အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တေ ၄၂၅
အာမန္တေသိ ၆၃၈
အာယတိံ ၂၅၁
အာယာမ ၆၄၂
အာရဒ္ဓံ ခေါပန ၃၀၅
အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ ၃၄၅
အာသဝဋ္ဌာနီယာ ၆၀၈
အာသဝါနံ ခယ-- ၄၉၉
ဣတ္ထတ္တာယ ၅၁၄
ဣဒံ ဥပသမ္ပန္န ၅၉၄
ဣဒံ ပဇဟာထ ၅၉၄
ဣမေ အာသဝါ ၅၀၇
ဥက္ကုဋ္ဌေယျ ၅၂၂
ဥစ္ဆိန္နမူလာ ၂၄၀
ဥတ္တရာပထကာ ၅၅၃
ဥပပန္နမာနေ ၄၇၆
ဥပပန္နာ ၄၉၇
ဥပသင်္ကမိတွာ ၂၁၂
ဥပသမ္ပန္န ၃၅၀
ဥပေက္ခကော ၃၇၈
ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ ၄၀၅
ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ၄၄၂
ဧကမန္တံ ၂၂၁
ဧကောဒိ ၃၆၀
ဧကောဒိဘာဝံ ၃၆၀
ဧကောဝ လောကေ ၃၀၃
ဧဝံ နာမော ၄၄၇
ဧသောဟံ ၅၂၄
ဩနီတပတ္တပါဏိံ ၆၄၈
ကတံ ကရဏီယံ ၅၁၄
ကမ္မနိယေ ၄၂၃
ကလျာဏော ၁၂၅
ကာမာသဝါ ၅၀၇
ကာယဒုစ္စရိတံ ၂၅၆/၄၈၂
ကာယဒုစ္စရိတေန ၂၆၂/ ၄၈၂
ကာယဿ ဘေဒါ ၄၈၉
ကိန္တိသွဿ ဝစနီယော ၂၉၇
ကီလာသုနော ၅၈၄
ကုက္ကုစ္စုပကာနံ ၂၉၇
ကုက္ကုစ္စိယာ ၂၉၂/၂၉၅
ကော နုခေါ ၅၈၁
ခယဉာဏာယ ၄၉၉
ခလု ၁၁၉

http://www.dhammadownload.com

ဒိဏ္ဏာဇာတိ ၅၀၉
ခုဒ္ဒမစုံ ၅၇၂
ခေါ ၁၀၅
ဂင်္ဂါ ၉၄
ဂေါတမော ၁၁၉
စက္ခု ၄၇၀
စရဏံ ၁၄၇
စဝမာနေ ၄၇၆
စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိ ၄၅၈/
၅၀၃
စိရဋ္ဌိတိကံ ၅၇၈
စုတူပပါတညာဏာယ ၄၅၈
ဇိဏ္ဏော ၂၂၅
ဈာနံ ၃၄၁
ဋ္ဌိတေ ၄၂၅
တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ ၆၄၇
တံ ခေါ ပန ၁၁၉
တဉ္စခေါ နော အသန္တံ ၆၄၂
တတိယံ ၃၉၂
တတြ ၅၉၉/၆၀၁
တထာရူပါနံ အရဟတံ ၂၀၈
တပဿီ ၂၇၂/၂၇၄
တဿ မေ ဧဝံ ဇာနတော
၅၀၇
တာနဿု ၂၉၂
တာလာဝတ္ထုကတာ ၂၄၅
တိစီဝရေန ၆၅၂
တေန ၅၉
တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ ၅၉၃
ဒဿနံ ဟောတိ ၂၀၈
ဒိဗ္ဗံ ၄၆၄
ဒုက္ကတိ ၄၉၃
ဒုက္ကတော ၄၇၉
ဒုတိယံ ၃၆၈
ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ၄၇၉
ဒုဗ္ဘိက္ခာ ၅၄၂
ဒေဝမနုဿာနံ ၁၈၀
ဒွိဟိတိကာ ၅၄၂/၄/၇
ဓမ္မံ ဝါ ၅၆၉
ဓမ္မဉ္စ ၅၂၈
န သုကရာ ၅၅၃
နဋ္ဌေရူ ၈၈
နာနာကုလာ ၅၉၄
နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယ ၅၁၄
နိက္ကုဋ္ဌိတံ ၅၂၂
နိယတော ၆၃၅
နိရဗ္ဗုဒေါ ၆၂၃
နိရယော ၄၉၄
နိရာဒီနဝေါ ၆၂၇
နိဝါသေတွာ ၅၆၁
နိဝုတ္ထာ ၄၃၀
နိသီဒိ ၂၂၁
ပဇာ ၁၉၃
ပဇာယ ၃၀၀
ပဉ္စမတ္တေဟိ ၁၀၂
ပညတ္တံ ၅၅၉
ပဋိစ္ဆန္နံ ၅၂၂
ပဋိသလ္လီနဿ ၅၇၈
ပဌမံ ၃၄၁
ပဏီတော ၄၇၉
ပဏီတေန ၆၄၈
ပတ္တစီဝရမာဒါယ ၅၆၁
ပတ္တပတ္တပုလကံ ၅၅၆
ပရံ မရဏာ ၄၈၉
ပရိယာယော ၂၇၇
ပရိယောဒါတေ ၄၁၉/၄၂၈
ပရိယောနဒ္ဓါယ ၃၀၀
ပရိဝတ္တေယျုံ ၅၇၅
ပရိသုဒ္ဓေ ၄၁၉/၄၂၈
ပဝေဒေတိ ၁၉၈
ပဿဒ္ဓေါ ၃၁၀
ပဿာမိ ၄၅၈/၄၆၂
ပဟိတတ္တဿ ၄၅၇
ပဟီနာ ၂၄၀
ပါဏုပေတံ ၅၃၆
ပိဏ္ဍာယ အလဘမာနာ ၅၆၁
ပီတိသုခံ ၃၃၅
ပုစိမန္ဒော ၈၈
ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ၂၈၆/၉
ပုဗ္ဗဏှသမယံ ၅၅၉
ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ၄၃၅
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ၄၃၀
၄၃၅
ပုဗ္ဗေနိဝါသော ၄၃၀
ပုဗ္ဗေဝ ၃၉၄
ပုရိသဒမ္မသာရထိ ၁၆၆
ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ၆၂၁
ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ၆၄၈
ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါနံ ၅၉၃
ဗုဒ္ဓေါ ၁၈၃
ဗြဟ္မစရိယံ ၂၀၅/၅၁၂
ဗြာဟ္မဏော ၂၂၅

http://www.dhammadownload.com

ဘဂဝတော ပစ္စသောသိ ၆၄၁
ဘဂဝါ ၁၈၇
ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ၅၂၄
ဘိံသနကတသ္မိံ ၆၀၁
ဘိံသနကေ ၅၉၄
ဘိက္ခုသံဃေန ၉၆
ဘိက္ခုသတေဟိ ၁၀၂
ဘုတ္တာဝိံ ၆၄၈
ဘော ၁၁၉
မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ ၅၂၂
မနောဒုစ္စရိတံ ၂၅၆
မဟာတာ ၉၆
မဟလ္လကေ ၂၂၅
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ ၄၈၅
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ၄၈၅
မုဒုဘူတေ ၄၂၀
မူလံ ၈၈
မူဠှဿ ၅၂၂
ယံ တံ အရိယာ ၃၈၈
ယတော ၆၁၂
ယထာကမ္မူပဂေ ၄၇၉
ယေန ၂၁၂
ယေဘုယျေန လောမာနိ ၆၀၃
ရတ္တညုမဟတ္တံ ၆၁၃
ရဟောဂတဿ ၅၇၈
ရာဂဝိရာဂေါ ၅၃၁
လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ ၃၄၅
လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ ၆၁၈
လောကဝိဒူ ၁၅၈
ဝယော အနုပ္ပတ္တော ၂၂၅
ဝိကိရတိ ၅၉၄
ဝိဂတူပက္ကိလေသေ ၄၂၀/၄၂၈
ဝိဇ္ဇာ ၁၄၇
ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ၃၅၂
ဝိဒ္ဓံသေတိ ၅၉၄
ဝိဓမတိ ၅၉၄
ဝိနိပါတော ၄၉၄
ဝိပလ္လာသမ္ပိ ၅၇၈
ဝိမုစ္စိတ္ထ ၅၀၇
ဝိမုတ္တသ္မိံ ၅၀၇
ဝိရာဂေါ ၃၇၁
ဝိဝရေယျ ၅၂၂
ဝိဝိစ္စေဝ ၃၁၃
ဝိဝေကဇံ ၃၃၅
ဝိဟရတိ ၈၃
ဝိဟာသိံ ၃၅၀
ဝုဍ္ဎေ ၂၂၅
ဝုသိတံ ၅၁၂
ဝေနယိကော ၂၆၅
ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ၆၁၆
ဝေရဉ္ဇော ၁၀၉
သံယော ၅၃၁
သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ၄၄၂
သဥဒ္ဒေသံ ၄၄၈
သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ၁၁၉
သကျပုတ္တော ၁၁၉
သဂ္ဂေါ ၄၉၇
သစ္ဆိကတွာ ၁၉၈
သတော ၃၈၀
သတ္တေ ပဿာမိ ၄၇၃
သတ္ထာ ၁၇၄
သဒေဝကံ ၁၉၃
သဒေဝမနုဿံ ၁၉၃
သန္တပ္ပေတွာ ၆၄၈
သဗြဟ္မကံ ၁၉၃
သမဏော ၁၁၄
သမယေန ၆၅
သမာရကံ ၁၉၃
သမာဟိတံ
သမာဟိတေ ၄၁၆/၄၁၉/၄၂၈
သမ္ပဇာနော ၃၈၀
သမ္ပန္နံ ၅၇၂
သမ္ပဝါရေတွာ ၆၄၈
သမ္ပသာဒနံ ၃၅၇
သမ္ဗောဓိပရာယဏော ၆၃၅
သမ္မာ ပရိဘာဝိတာနိ ၂၉၅
သမ္မာ ပရိသေဒိတာနိ ၂၉၅
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ၁၄၃
သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ၃၀၃
သမ္မောဒနီယံ ၂၁၆
သယံ ၁၉၈
သလာကာဝုတ္တာ ၅၅၀
သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ၃၂၈
သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ ၁၉၃
သဟတ္ထာ ၆၄၈
သာကာရံ ၄၄၈
သာဓာဟံ ၅၇၅
သာဓု ခေါပန ၂၀၈

http://www.dhammadownload.com

သာရဏီယံ	၂၁၆
သာရေ	၆၂၉
သုခဿစ	၃၉၄
သုခဌ ကာယေန	၃၈၈
သုဂတိ	၄၉၇
သုဂတေ	၄၇၉
သုဂတော	၁၅၇
သုဒ္ဓေါ	၆၂၉
သုဝဏ္ဏော	၄၇၉
သေတင္ဂိကာ	၅၄၇
သေတင္ဂိကာ	၅၄၇
သေယျထာ	၂၉၂
သေယျထိဒံ	၄၄၂
သော ဣဒံ ဒုက္ခံ	၅၀၃
သော ဣမံ လောကံ	၁၉၃
သော ဧဝံ သမာဟိတေ	၄၁၆/၄၉၉
သောတာပန္နော	၆၃၀
သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ	၃၉၄
သွာတနာဝယ	၆၄၈
ဟီနေ	၄၇၉
ဟေဋ္ဌိမတလံ	၅၇၂
ဟေတု ပစ္စယော	၅၈၁

(၅) ဝစနတ္ထနှင့် ညည်ကောက်

အကိရိယံ	၂၅၇
အင်္ဂဏာ	၄၂၁
အင်္ဂ	၄၉၈
အင်္ဂဒက္ခိဏာ	၁၄၁
အင်္ဂဒက္ခိဏေယျ	၁၄၁
အဃံ	၅၂၅
အစလ	၃၆၉
အစ္စန္တသံယောဂ	၇၃
အစ္စန္တသံယောဂတ္ထ	၇၃/၅၆၀
အစ္ဆရိယ	၂၅၀
အဋ္ဌ	၅၃၄
အဋ္ဌတာ	၅၃၄
အဏ္ဏာဝုတ္တ	၄၃၂
အညထာ	၇၂
အညာ	၂၃၉
အတ္တပစ္စက္ခ	၄
အတ္တပစ္စက္ခဝစန	၄
အတိက္ကန္တံ	၅၂၁
အတိက္ကန္တံ	၄၇၄
အတိက္ကန္တမာနုသက	၄၇၄
အတိဒုဗ္ဗိညေယျ	၄၀၁
အတိမဓုရ	၃၈၇
အတိမဓုရသုခ	၃၉၃
အတိသယနိရောဓတ္တ	၃၉၉
အတိသမဂ္ဂ	၅၄၃
အတိသမဂ္ဂံ	၅၄၃
အတ္တဘာဝ	၁၈၁
အတ္ထ	၄၄/၂၁၀
အတ္ထနိဿိတ	၅၆၇
အတ္ထာဝဟံ	၂၀၉
အဒ္ဓုပ္ပတ္တိ	၅၇၀
အဒုက္ခမသုခါ	၄၀၁
အဓိကရဏံ	၇၆
အဓိဂတမဂ္ဂ	၅၂၉
အဓိပ္ပါယ	၄၄/၅၂၅
အဓိပ္ပေတ	၉၀/၃၄၆/၄၇၇
အဓိဝစနံ	၈၂
အနင်္ဂဏာ	၄၂၁
အနင်္ဂဏတ္တာ	၄၂၂
အနင်္ဂဏဝတ္ထသုတ္တာနုသာရေန	၄၂၈
အနဏ္ဏာရုဠှ	၃၆၂
အနညသတ္ထုက	၅၃၇
အနဘာဝံ	၂၅၀
အနမတဂ္ဂ	၁၃၆
အနန္တရာယ	၁၀၈
အနဝဋ္ဌ	၁၅၆
အနာဂတံသဉာဏံ	၄၈၃
အနိယမ	၆၁
အနိယမနိဒ္ဒေသဝစန	၆၂
အနိဋ္ဌက	၅၇၃
အနုဓမ္မ	၆၃၉
အနုဓမ္မတာ	၆၄၀
အနုပ္ပါဒဓမ္မ	၂၅၂/၅၁၁
အနုပ္ပါဒနိရောဓ	၅၉၇
အနေက	၄၃၆
အနေကဘေဒ	၃၂၆
အနေကဝိဓ	၄၃၇
အနေကဝိဟိတ	၄၃၆

http://www.dhammadownload.com

(၄) ဝစနတ္ထနှင့် ညွှန်ကြောင်း

အနေဇ ၅၂၉
အန္တဒ္ဓမာသံ ၅၈၇
အန္တိမမဏ္ဍလ ၆၄၀
အန္တ ၅၄၃
အန္တပါန ၄၈၀
အပက္ခပတိတ ၃၇၉
အပဂတကာဠက ၆၂၇
အပဂတကာဠကတ္တာ ၆၃၁
အပဂ္ဘ ၂၈၃
အပနီတ ၃၈၇
အပရဏ္ဏ ၅၄၃
အပရနေယျော ၂၀၀
အပရိဗျတ္တကိစ္စ ၃၈၁
အပ္ပဋိဘာဂ ၁၆၅
အပ္ပဋိမ ၁၆၅
အပနီတ ၃၈၇
အပ္ပဝတ္တိ ၅၀၅
အပါယ ၄၉၁/၆
အပါယဂမနီယ ၆၃၄
အပုနဗ္ဘဝါဘူတာ ၂၉၀
အပေက္ခမာန ၇၈
အဗ္ဗုဒ ၆၂၅
အဘာဝ ၂၅၀
အဘိက္ကန္တ ၅၁၉
အဘိညာတ ၃၁
အဘိညေယျ ၁၄၅
အဘိဓမ္မ ၇၂
အဘိနိရောပန ၃၃၀
အဘိနိရောပနလက္ခဏာ ၃၃၀
အဘိလာပ ၄၃/၈၁
အမနုဿ ၁၆၉
အယော ၄၉၁
အရဟ ၁၃၂
အရဟတ္တ ၁၃၃
အရသရူပ ၂၃၅
အရိယဝိဟာရ ၈၆
အရိယသာဝက ၁၅၁
အရိယူပဝါဒ ၄၈၇
အလဂဒ္ဒ ၅၀
အလဂဒ္ဒူပမ ၅၀
အဝဓာရဏတ္ထ ၁၀၈
အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တံ ၁၃၈
အဝိဝိစ္စ ၃၂၃
အဝိနိပါတဓမ္မ ၆၃၄
အဝိသေသ ၈၅
အဝုတ္တတ္တာ ၃၄၉
အသဋ္ဌမာန ၁၅၆
အသမ ၁၆၄
အသမသမ ၁၆၄
အသမ္မောဟ ၄၇
အသာရဒ္ဒ ၃၁၁
အသိ ၅၃၇
အဿိ ၂၇၉
အဟိဿတ္တကဝဏ္ဏ ၅၄၈
အာကာရ ၄၅၀/၅၇၀
အာစိဏ္ဏ ၆၄၀
အာဏာဗာဟုလ္လ ၃၆
အာဏာရဟ ၃၆
အာဏာသိက္ခာပဒ ၅၈၇
အာတာပ ၄၅၆
အာဒါယ ၅၆၄
အာဒိကမ္မိက ၄၄၀
အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တ ၄၄၀
အာဒီနဝ ၆၂၇
အာနန္တရိယ ၄၈၇
အာနန္ဒ ၁၅
အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ ၄၂၆
အာယ ၄၉၁
အာယတိ ၂၅၂
အာယသ္မာ ၆၂
အာရုဠှ ၃၆၂
အာလသိယ ၅၈၅
အာလသိယ-ကိလာသုနော ၅၈၅
အာသန ၂၃၁
အာသန္နစုတိကာ ၄၇၇
အာသဝ ၅၉၆/၆၀၉
အာသဝဋ္ဌာနိယ ၆၁၀
အာဟာနန ၃၃၀
ဣဿာဝစရ ၄၂၈
ဣဒ္ဓိ ၅၂၁
ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရစျာန-သမင်္ဂီ ၃၅၁
ဣတ္ထံ ၅၁၅
ဣတ္ထတ္တံ ၅၁၅
ဣရိယာပထဝိဟာရ ၈၅/၈၆
ဤဟိတ ၅၄၅
ဥက္ခိတ္တသိရာ ၃၈၂
ဥစ္စာကုလ ၁၂၁/၁၂၂
ဥစ္စာကုလပရိဒီပန ၁၂၁
ဥစ္ဆေဒ ၂၆၀

http://www.dhammadownload.com

ဥဒိ ၃၆၂
ဥဒ္ဒေသ ၄၄၉
ဥပဂန္တာ ၃၅၁
ဥပစာရ ၄၇၄
ဥပဋ္ဌိတသတိ ၃၉၃
ဥပပါတ ၄၆၀
ဥပမာ ၂၉၉
ဥပယောဂဝစန ၇၂/၂၂၃
ဥပရိမံ ၅၇၆
ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗ ၂၄၇
ဥပါဒိန္န ၄၉၁
ဥပါလိ ၅၇၉
ဥပေက္ခာ ၄၀၉
ဥပေက္ခာဇနိတ ၄၀၈
ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ ၄၀၈
ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ၆၂၂
ဦနဒသဝဿ ၆၁၅
ဧကဂ္ဂ ၃၁၁
ဧကဂ္ဂစိတ္တ ၄၁၄
ဧကသာလက ၆၈
ဧကောဒိ ၃၆၂
ဧကောဒိနာမက ၃၆၅
ဧတ္တကံ ၅၀၄
ဧဝံနာမ ၄၄၇
ဩဂါဟ ၃၉
ဩဒဂျ ၃၃၆
ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာန ၃၃၆
ဩနီတပတ္တပါဏိ ၆၄၉
ဩပမ္မ ၂၉၄
ဩပမ္မဝဂ္ဂ ၂၉၄
ဩရမ္ဘာဂိယ ၃၇၆
ဩဠာရိကင်္ဂပဟာန ၃၈၅
ကန္တာရ ၁၇၇
ကပဏ ၂၇၆
ကပဏပုရိသ ၂၇၆
ကပ္ပ ၄၄၄
ကရဏ ၇၃
ကရုဏာ ၇၂
ကရုဏာဝိဟာရ ၇၂
ကလျာဏ ၁၂၇
ကဠေဝရ ၁၅၉
ကာမ ၃၁၄/၃၂၀
ကာယင်္ဂ ၅၄၀
ကာယိကံ ၃၉၆
ကာယိကသုခ ၃၉၆
ကာရုညံ ၂၀၀
ကာရုညတာ ၂၀၀
ကာလတ္ထ ၇၆
ကိစ္ဆန ၁၂၁
ကိတ္တိ ၁၂၇
ကိတ္တိသဒ္ဒ ၁၂၇
ကိလာသုနော ၅၈၅
ကိလေသပူတိကံ ၄၈၃
ကုက္ကုစ္စာပက ၂၉၉
ကုက္ကုရိ ၂၉၄
ကုသိတ ၃၀၈
ကောဋိပ္ပတ္တ ၅၀၈
ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝ ၂၂၇
ခန္တိ ၅၈၉
ခယော ၅၀၁
ခီဏ ၅၁၃
ခီဏတ္တာ ၅၁၀
ခီဏာသဝ ၄၁၄/၅၁၃
ခုဒ္ဒမဓု ၅၇၃
ခုဒ္ဒကမက္ခိက ၅၇၄
ခေမ ၁၅၆
ဂန္ဓ ၂၈၄
ဂန္ဓသေယျ ၂၈၇/၂၉၀
ဂရု ၁၈၉
ဂရုဠာနိယ ၂၂၂
ဂဟိတ ၄၇၇
ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ ၄၇၇
ဂါရဝ ၁၈၉
ဂုဏမဟတ္တ ၉၉
ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမ ၁၉၀
ဂုတ္တဒွါရတာ ၁၅၁
စတုတ္ထဈာနက္ခမ ၄၁၇
စတုတ္ထဈာနက္ခမ-
နိဒ္ဒေသ ၄၁၇
စန္ဒိမသူရိယာ ၂၂၃
စရဏ ၁၄၉
စိတ္တံ ၁၈၅
စိတ္တေကဂ္ဂတာ ၃၄၉
စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ၄၁၄
စိရကာလပသုတ ၂၂၇
စိရဋ္ဌိတိကံ ၅၇၉/၆၀၅
စိရနိသိန္နော ၅၁၉
စိရပဗ္ဗဇိတ ၆၁၅
စီဝရ ၅၆၄
စုတိ ၄၆၀
စောရ ၆၂၅
ဆိန္န ၄၃၂
ဆိန္နဝဠုမက ၄၃၂

http://www.dhammadownload.com

ဇဇ္ဇရ	၂၂၇
ဇနပဒစာရိက	၆၃၉
ဇနေတ္တိ	၂၉၆
ဇလာဗု	၂၈၇
ဇလာဗုဇ	၂၈၇
ဇာတိ	၄၄၃
ဇာတိဗြာဟ္မဏ	၁၁၂
ဇာနုဿော	၅၀၈
ဈာန	၃၄၂/၄၀၉
ဈာနပဋိပက္ခ	၃၂၅
ဉာဏံ	၄၆၀
ဉာဏစက္ခု	၄၆၇
ဍေ ယျံ	၁၄၄/၁၈၅
တံမူလက	၄၄၃
တံသမုဋ္ဌာန	၃၉၀
တတြမဇ္ဈတ္တတာ	၄၀၉
တထလက္ခဏ	၃၄၆
တဒဓိဂမ	၃၇၆
တဒ္ဓိတ	၂၇၀
တဒ္ဓိတဝုတ္တိ	၂၇၀
တန္တိဿရဏ	၃၁၈
တပ	၂၇၉/၅၉၀
တပဿီ	၂၇၃/၂၇၉
တပနီယ	၂၇၉
တရင်္ဂ	၃၆၅
တာတာ	၅၂၅
တာလဝတ္ထု	၂၄၆/၇
တာလဝတ္ထုကတာ	၂၄၇
တိတ္ထ	၄၅၃
တိတ္ထိယာ	၄၅၃
တိန္ဒုကာစီရ	၆၈
တိရစ္ဆာန	၁၆၈
တိရစ္ဆာနပုရိသ	၁၆၉
တိရစ္ဆာနယောနိ	၄၉၆
ထုတိ	၁၂၈
ထုတိဃောသ	၁၂၈
ထေရနဝမဇ္ဈိမ	၆၁၇
ဒက္ခိဏာ	၁၄၁
ဒက္ခိဏေယျ	၁၄၁
ဒမ္မ	၁၆၈
ဒလိဒ္ဒ	၄၈၀
ဒဿိတံ	၁၀၃
ဒိဇ	၂၁၄
ဒိဇဂဏ	၂၁၄
ဒိဋ္ဌဓမ္မိက	၁၇၇
ဒိဋ္ဌိဂတ	၄၇၁/၂
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ	၄၇၂
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု	၄၇၂
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ	၄၇၂
ဒိဋ္ဌိသီလ	၉၉
ဒိဋ္ဌိသီလသာမည	၉၉
ဒိဋ္ဌိသီလသာမည-သင်္ခါတ	၉၉
ဒိန္န	၅၃၂
ဒိဗ္ဗ	၈၆/၄၆၆
ဒိဗ္ဗဝိဟာရ	၈၆/၄၆၇
ဒိသာ	၁၅၁
ဒီဃ	၅၃/၁၇၂
ဒီဃနိကာယ	၅၃
ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓါ	၅၉၂
ဒုက္ခံ	၅၀၄
ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ	၅၀၄
ဒုက္ခနိရောဓော	၅၀၄
ဒုက္ခသမုဒယ	၅၀၅
ဒုက္ခောဂါဟံ	၄၀
ဒုဋ္ဌ	၄၀၁
ဒုဗ္ဘိက္ခ	၅၄၃
ဒုလ္လဘ	၅၄၃
ဒုလ္လဘဘိက္ခ	၅၄၃
ဒုဝိဓ	၁၉
ဒုဿီလ	၆၂၅
ဒေယျဓမ္မ	၆၄၄
ဒေဝပုတ္တ	၁၈၁
ဒေဝလောကဂ္ဂသမ္ပတ္တိ	၂၈၄
ဒေသနာ	၄၃/၄၀၉
ဒေသနာဝိလာသ	၂၄၂
ဒေါမနဿ	၃၉၆
ဒွိက္ခတ္တုံ	၆၀၇
ဒွိဟိတိကာ	၅၄၆/၅၄၈
ဒွေတယော	၂၂၇
ဓန	၄၈၀
ဓမ္မ	၁၉
ဓမ္မဒဿာ	၅၃၂
ဓမ္မာဘိလာပ	၄၃
ဓမ္မဝိနယ	၁၉
ဓမ္မီ	၁၃၃
ဓီရ	၆၇
ဓေနု	၃၈၇
ဓေနုပက	၃၈၇
နဝသတ္တပါတုဘာဝ-ဒိဋ္ဌိ	၄၇၀
နဝသတ္တပါတုဘာဝ	၄၇၀

http://www.dhammadownload.com

နဝသတ္တော ၄၇၀
န သုကရာ ၅၅၄
နင္ဂေရှ ၈၉
နင္ဂေရှယက္ခ ၉၀
နာနာဝဏ္ဏန ၃၉၉
နိဂ္ဂဟာ ၂၇၀
နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခ ၂၁၄
နိစ္စောရ ၆၂၅
နိတ္ထုသ ၅၅၇
နိဒါန ၅
နိဒါနကောသလ္လ ၅
နိဒ္ဓုသိီလ ၆၂၅
နိဒ္ဒေသ ၆၁
နိဒ္ဒေသတာ ၅၈၇
နိဒ္ဒေသဝစန ၆၂
နိမ္ဗရုက္ခ ၉၁
နိဗ္ဗောဂ ၂၅၄
နိယံ ၃၅၅
နိယက ၃၅၅
နိယကဇ္ဈတ္တ ၃၅၅
နိယမ ၆၁
နိယမတ္ထ ၃၁၄
နိရုဠှဒ ၆၂၅
နိရယ ၄၉၁
နိရာဒီနဝ ၆၂၇
နိရောဓ ၁၆၀/၅၀၅
နိဝါတ ၉၀
နိဝါသန ၅၆၃
နိဿရဏ ၄၉/၃၁၈
နိဿရဏတ္ထ ၄၉
နိဝရဏ ၃၂၆
ပကာသေန္တိ ၁၁၇
ပဂ္ဂဟာ ၅၅၄
ပစ္စက္ခ ၄
ပစ္စယ ၁၄၁
ပစ္စယာယာတ ၄၀၄
ပစ္စဝေက္ခန္တော ၅၁၀
ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ၄၅၄
ပစ္ဆိမက ၉၉
ပဇာ ၁၉၅
ပညတ္တိ ၄၄
ပဋိမာ ၁၆၅
ပဋိဝေဓ ၄၄
ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄၄
ပဌမဗောဓိ ၅၉၂
ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ ၅
ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ-
ကာလ ၅
ပဏ္ဍိတ ၆၈
ပတ္တေယျ ၁၆၀
ပထဝိပရိဝတ္တန ၅၇၆
ပထဝိမဏ္ဍ ၅၇၆
ပထဝီ ၅၇၆
ပတ္တပတ္တပုလကံ ၅၅၇
ပဒစ္ဆေဒ ၂၅၀
ပဒပူရဏ ၁၀၇
ပဒပူရဏမတ္တ ၁၀၇
ပဒသန္ဓိ ၅၃၄
ပဒသန္ဓိကာရ ၅၃၄
ပပ္ပဋကောဇ ၅၇၇
ပဘာဿရ ၄၁၉
ပရမတ္ထ ၁၇၇
ပရိကမ္မစိတ္တံ ၄၆၀
ပရိယတ္တိ ၄၉
ပရိယာယ ၂၃၈
ပရိယောနဒ္ဓါ ၃၀၁
ပရိဝိတက္က ၆၃
ပရိသာ ၅၄၀
ပရူပယာတိ ၅၉၀
ပဝါဒက ၆၇
ပသံသာရဟ ၃၉၃
ပဿန္တော ၅၀၈
ပသန္န ၅၂၅
ပသန္နစိတ္တော ၅၂၅
ပသန္နာကာရော ၅၂၅
ပသာဒသောမ္မ ၂၁၀
ပဟာန ၃၃၁/၅၁၆
ပဟီန ၂၄၂/၃၆၇
ပဟီနတ္တ ၂၇၉
ပဟူတဝိတ္တူပကရဏ ၆၄၅
ပါပ ၁၁၇
ပါပက ၄၂၈
ပါဠိ ၃၉
ပိဋက ၁၈/၃၄
ပိဋကတ္တဝိဒူ ၃၄
ပိဋကသမ္ပဒာန ၃၄
ပိသောဒရာဒိပက္ခေပ-
လက္ခဏ ၁၉၀
ပီတိပါမောဇ္ဇသဥ္စိတ ၂၁၇
ပီတိသုခ ၃၄၀
ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန ၃၃၃
ပုစိမန္ဒ ၉၁
ပုတ္တ ၆၃

http://www.dhammadownload.com

ပုဗ္ဗဏှ ၅၅၉
ပုဗ္ဗဏှသမယ ၅၆၀
ပုရိသဒမ္မ ၁၆၈
ပုရိသဒမ္မသာရထိ ၁၆၈
ပုရိသယုဂ ၆၀၅
ပူရိတပါရမီ ၄၄၀
ပေဋက ၃၂၅
ပေါရာဏ ၈၁
ဖဿ ၁၈၅
ဖဿာဒယော ၃၅၄
ဗဟုကာရတ္တံ ၁၅
ဗာဟိတပါပ ၁၁၁/၁၁၈
ဗာဟုသစ္စ ၆၂၂
ဗုဒ္ဓတ္တာ ၁၄၅
ဗုဒ္ဓပရိဏာယက ၆၅၀
ဗောဓိ ၃၀၇
ဗောဓိရုက္ခမူလ ၄၁၇
ဗောဓိမဏ္ဍ ၁၃၆
ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ ၁၀၈
ဗျာမမတ္တာ ၁၆၀
ဗြဟ္မံ ၁၁၁
ဗြဟ္မစရိယံ ၅၁၃/၆၀၅
ဗြဟ္မဝိဟာရ ၈၆
ဗြာဟ္မဏ ၁၁၁
ဗြာဟ္မဏဇာတိက ၁၂၁
ဘဂ္ဂ ၁၈၁
ဘာဂျ ၁၉၀
ဘာဝနပုံသက ၂၂၂
ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသ ၂၂၂
ဘာဝေါဂ္ဂမနတ္ထာနိ ၄၁၄
ဘိသန ၅၉၉/၆၀၂
ဘိသနက ၅၉၉/၆၀၂
ဘိသနကတ ၅၉၉
ဘိသနကတ္တံ ၆၀၂
ဘုမ္မ ၇၂/၈၁
ဘုမ္မဝစန ၇၂/၈၁
ဘူမိ ၅၁၀
မဂ္ဂဖလဘာဂိနော ၁၈၁
မဏ္ဍရံ ၆၄၄
မဏ္ဍရိနော ၆၄၄
မဏ္ဍနကဇာတိယ ၂၆၃
မဏ္ဍုက ၁၈၁
မဓု ၅၇၃
မဓုရ ၅၇၃
မနုဿ ၁၆၉
မနုဿူပစာရံ ၄၇၄
မနောမယ ၁၅၀
မနောမယိဒ္ဓိ ၁၅၀
မန္တာ ၁၁၂
မဟာပ္ဖလံ ၅၃၂
မဟာလ္လက ၂၂၇
မဟာကာရုဏိက ၅
မဟောသက္ခ ၁၄၁
မာတာပိတရော ၁၁၁
မာတိကာ ၄
မာတုကုစ္ဆိ ၂၈၄
မာနုသက ၄၇၄
မူလ ၉၀
ယက္ခ ၉၀
ယထာဓမ္မံ ၄၃
ယထာနုသိဋ္ဌံ ၅၂၉
ယထာဘုစ္စ ၁၁၇
ယထာဘုစ္စဂုဏ ၁၁၇
ယထာဘုစ္စဂုဏာ -- ဓိကတ ၁၁၇
ယထာရဟံ ၁၇၇
ယောဂိနော ၃၄၂
ယောဂါဝစရ ၃၃၀
ရက္ခညု ၆၁၅
ရသ ၂၃၅
ရာဂဝိရာဂ ၅၂၉
ရာဂါဒယ ၂၇၀
ရာဇာဘိရာဇ ၃၁
ရုက္ခ ၉၀
လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန ၃၄၃/၆
လဒ္ဓသဒ္ဒ ၂၀၉
လဒ္ဓသဒ္ဒါ ၂၀၉
လာဘ ၆၁၉
လာဘဂ္ဂမဟတ္တ ၆၁၉
လိင်္ဂဝိပလ္လာသ ၆၄၄
လုမ္ဗိနီ ၉၅
လောကဇေဋ္ဌကကမ္မ ၂၆၇
ဝစနသိလိဋ္ဌတာ ၂၉၃
ဝဍ္ဎ ၄၈၇
ဝဍ္ဎမ ၄၃၂
ဝတ္တဗ္ဗတာ ၃၆၉
ဝတ္ထု ၂၄၃
ဝါစာ ၅၆၄
ဝိဇ္ဇာ ၁၄၉/၁၅၀
ဝိဇ္ဇာစရဏ ၁၅၀
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၂၉၀
ဝိဒိတလောက ၁၆၀
ဝိဓိတာ ၅၂၅

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇ္ဇံသိတတ္တာ ၁၃၃
ဝိနယ ၂၁/၂၆၆
ဝိနယနိဒါန ၄၆၃
ဝိနိပါတ ၄၉၆
ဝိပဿနာ ၅၀၈
ဝိပဿနာဉာဏ ၁၅၀
ဝိဘင် ၃၃၃/၄၀၉
ဝိဘာဝန ၂၃၁
ဝိမာန ၄၉၆
ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ၁၆၅
ဝိမောက္ခ ၁၈၄
ဝိမောက္ခန္တ ၁၈၅
ဝိမောက္ခန္တိက ၁၈၅
ဝိရာဂ ၃၇၂
ဝိဝဋ္ဋ ၄၄၅
ဝိဝဋ္ဋကပ္ပ ၄၄၄
ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ၄၄၅
ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တံ ၂၂
ဝိဝေက ၂၀၁/၃၃၆
ဝိဝေကဇ ၂၀၁/၃၃၆
ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ ၃၄၀
ဝိသမာသနုပတာပ ၃၉၉
ဝိသိဋ္ဌတရံ ၁၆၅
ဝိသုဒ္ဓ ၄၇၀
ဝိသုဒ္ဓသီလ ၁၇၂
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ၄၆၃
ဝိဟာရ ၇၂
ဝိဟာရနိဝါသန ၅၆၃
ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တန ၅၆၄
ဝိဟိတကာရဏတ္တံ ၂၈၈
ဝီစိတရင် ၃၆၅
ဝီတိက္ကမဒေါသ ၆၁၂
ဝုတ္တံ ၅၅၁
ဝုတ္တတ္တ ၁၂၂/၃၇၃
ဝုတ္တဝါသော ၅၁၃
ဝုသိတံ ၅၁၃
ဝေနယိက ၂၆၇/၂၇၁
ဝေနေယျ ၂၀၇
ဝေရဉ္ဇာ ၈၂
ဝေါဟာရ ၃၆/၆၅၃
ဝေါဟာရဝစန ၆၅၃
ဝေါဟာရဝစနမတ္တ ၆၅၃
သံယ ၉၈
သံဝဋ္ဋ ၄၄၄
သံဝဋ္ဋကပ္ပ ၄၄၄
သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ၄၄၄
သံဝဏ္ဏိတ ၄၃၇
သံသာရ ၁၃၆
သံသာရစက္က ၁၃၆
သဥဒ္ဒေသ ၄၅၀
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၃၇၆/၄၀၃
သကိဉ္စန ၁၂၀
သကျ ၁၂၀
သကျပုတ္တ ၁၂၀
သကျကုလပုတ္တ ၁၂၀
သင်္ချိ ၆၁၂
သင်္ဂီတိ ၅
သဂ္ဂ ၄၉၈
သဏ္ဌာ ၃၆၇
သတိပါရိသုဒ္ဓိ ၄၀၈
သတိသမ္ပဇည ၃၈၄
သတော ၃၈၂
သထုသ ၅၅၄
သတ္တ ၂၄၃
သတ္တာ ၁၇၆
သန္တသေန္တ ၂၃၅
သနိဒါန ၂၀၆
သပရိသော ၅၄၀
သမ္ပဇည ၃၈၂
သမ္ပဇာနော ၃၈၂
သမ္ပဋိပါဒေန္တ ၂၉၉
သမ္ပဒါန ၃၄
သမ္ပရာယ ၆၈
သမ္ပရာယိက ၆၈/၁၇၃
သမ္ပသာဒန ၃၅၈
သမ္ဘာဝက ၅၀၅
သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ၃၇၂
သပ္ပုရိသာစာရ-ဝိရဟိတ ၂၇၃
သဗ္ဗညုတာ ၁၅၁
သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏ ၆၃၁
သမ္မောဒိ ၆၃၆
သမ္မောဒိပရာယဏ ၆၃၆
သဗျဉ္ဇန ၂၀၄
သဘာဂ ၂၆
သမဂ္ဂီ ၃၇၉
သမဏ ၁၁၆/၃၂၂
သမဏပဋိညာ ၆၂၄
သမဏပဋိညတာ ၆၂၅
သမပ္ပဝတ္တ ၂၀၇
သမပ္ပဝတ္တမောဒ ၂၀၇
သမ္မတ္တ ၆၃၆

http://www.dhammadownload.com

သမ္ဗောဒနီယ ၂၁၇
သမယပ္ပဝါဒက ၆၇
သမယ ၇၈
သမာဒါန ၄၈၇
သမာဓိဇံ ၃၆၉
သမိတပါပ ၁၁၇
သမိတပါပတ္တ ၁၁၇
သမုဒယ ၁၆၀/၅၀၅
သမူဟတ္တ ၇၆
သမ္မုတိ ၁၉၆
သမ္ဗောဒ ၂၁၇
သမ္ဗောဒနီယာ ၂၁၇
သမ္ဗောဓိတာ ၂၁၆/၇
သမ္ဗောဓိ ၂၁၇
သရဏ ၁၆၉/၅၂၅
သရသလက္ခဏပဋိဝေဓ ၅၀၄
သလာကာဝုတ္တ ၅၅၁
သဝန ၁၀၈
သဝနန္တရာယ ၁၀၈
သဝါသနာ ၁၃၃
သဝိတက္က ၁၃၃
သာကာရ ၄၅၀
သာတ ၃၃၆
သာတ္တံ ၂၀၄
သာဒု ၂၁၃
သာဒုဖလ ၂၁၄
သာဒုဖလူပဘောဂ ၂၁၄
သာဒုရသ ၅၇၃
သာဓက ၅၃
သာဓု ၂၁၀
သာမဂ္ဂိရသ ၂၃၅
သာမဂ္ဂီ ၂၃၅
သာရိပုတ္တ ၆၂/၅၇၉
သာဝဇ္ဇ ၄၈၇
သိက္ခတ္တယ ၂၀၆
သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာ-
ပေက္ခ ၆၀၇
သိနေရု ၁၄၂
သီတောဒက ၂၁၇
သီလဂုဏ ၁၆၅
သီဟနာဒ ၅၇၇
သီဟောက္ကန္တ ၄၅၆
သုခဂ္ဂဟဏ ၄၀၁
သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂ ၃၉၀
သုဂတ ၁၅၆
သုတ္တံ ၂၆/၇၁
သုတ္တန္တ ၇၂
သုတ္တန္တနယကောသလ္လ ၁၃၂
သုစန္တ ၄၂၄
သုပရိသုဒ္ဓါ ၄၀၉
သုပ္ပသန္န ၃၆၅
သုမုတ္တာမယံ ၈
သုဝဏ္ဏ ၄၂၄
သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ ၆၂၈
သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရ ၆၄၄
သုဝိဒူရဝိဒူရ ၁၃၂
သုသဿ ၅၄၃
သေက္ခော ၁၂
သေဋ္ဌ ၁၂၇/၃၆၁
သေတင်္ဂိကာ ၅၄၈
သေတဋ္ဌိကာ ၅၄၈
သေတု ၅၆၇
သေတုယာတ ၅၆၇
သေန ၆၁၇
သေနာသန ၆၁၇
သောတ ၆၃၀
သောတာပန္န ၉၉
သောဘနဂမန ၁၅၆
သောမနဿံ ၃၉၆
သွာတနာယ ၆၄၉
ဟတတ္တံ ၁၃၂
ဟေတု ၅၈၂

http://www.dhammadownload.com

အံသ = အန+သ

အက္ခ = အက/အရ+ခ

အက္ခာတ် = အာ-ခါ+တ

အက္ခိ = ကက္ခ+က္က/
အသု+ခိ

အဂ် = အဂ်+အ။

အဂ္ဂ = အဇ+အ/ဂ။

အဃ = ဟနဓာတ်

အစ္စန္တ = အတိ-အမ+တ

အစောပေတွာ = န-စုပ+
ဏော/တွာ။

အစ္ဆရ = အသု+ဆရ

အစ္ဆရိယ = အာ-စရ+ဏျ

အဇ္ဈ = က္ကမ+ဇ

အဇ္ဈာသယ =အဓိ-အာ-
ရှေ-သိ+ဏ။

အဇ္ဈာရုဠ္ဍ = အဓိ-အာ-ရှေ
ရုဟ+တ။

အဇ္ဈာဝုတ္ထ =အဓိ-အာ-ရှေ
ရှိသော ဝသ+တ။

အဥ္ဇလိ = အဉ္စ+အလိ

အဋ္ဌိ = အသု+က္က/တိ/
အာ-ဌာ+က္က၊ ပုံလိင်

အဏ္ဏ = အမ+ဍ/
အဏ+ဍ-ပစ္စည်း

အဏ္ဍာ = အဒ+မာန်။/
အတ+တ။/အာပုဗ္ဗ
ဓာ+တ/အဒ+တ။

အတိသယ=အတိ-သိ+ဏ

အတီတ = အတိ-ပုဗ္ဗ
က္ကတ+အ

အတ္ထ = အရ+ထ။/
အသ+ထပစ္စည်း။

အဓိက = အဓိ-က္က+က

အဓိဂမ = အဓိ-ဂမု+အ

အဓိစ္စ = အဓိ-က္က+တွာ။

အဓိဋ္ဌာန = အဓိ-ဌာ+ယု

အဓိပ္ပါယ = အဓိ-ပရှေ့ရှိ
သော က္က+ဏ။/
အဓိ-ပယ+ဏ။

အဓိပ္ပေတ = အဓိ-အပိ-
ရှေ့ရှိ က္က+တ။

အဒ္ဓ = အသု+တ

အနာဂတ = န-ရှေ့ အာ-
ရှေ့ရှိ ဂမု+တ

အနုဒ္ဒိဋ္ဌ = အနု-ဒိသ+တ

အနုမာန = အနု-မာ+ယု။

အန္တ = အမ+တ။/
အသ+တ-ပစ္စည်း။

အန္တရ = အတိ+အရ

အပ္ပ = အလ/အပ+ပ

အပ္ပနာ = အပ+ယု

အပ္ပသန္န = န-သဒ+တ

အပါယ= အပ-က္က/ဧ+ဏ

အပ္ပိတ = အပ္ပ+တ။

အဗ္ဗုဒ = အဗ္ဗ+ဒ/အဗ္ဗု
သဒ္ဒုပပဒ ဒါ+အ/
အဗ္ဗ+ဥဒ၊ ပုံလိင်

အဘိက္ကန္တ=အဘိ-ကမု+တ

အဘိနိဗ္ဗတ္တိ = အဘိ-နိ-ပဒ
+တိ/အဘိ-နိ-ဝတ္တ+
က္က၊ က္ကတ္တိလိင်၊ရတ္တာဒိ

အဘိနိရောပန = အဘိ-နိ
ရုဟ+ဏာပေ/ယု။

အဘိနိဗ္ဗာမေသိ = အဘိရှေ့
နိရှေ့ နမု+ဏေ+
အဇ္ဇတနီ ကံ့ဝိဘတ်

အဘိဝါဒန = အဘိ-ဝဒိ+ယု

အဘိသင်္ဂ =အဘိ-သံဇ+ဏ

အာယောဂ=အာ+ယုဇ+ဏ

အယောနိသော = န-ယု+နိ

အရဟံ = အရဟ+အ။/
အရိ-သဒ္ဒုပပဒ ဟန
+ကွိ။/အရ-သဒ္ဒုပ
ပဒ-ဟန+ကွိ။/နပုဗ္ဗ
ရဟ+အ-ပစ္စည်း။

အရိ = အရ+က္က။

အရိယာ = အရိ-သဒ္ဒုပပဒ
ဟန+ကွိ။/အရ+ဏျ

အလသ = န-လသ+အ/
အလ+အသ

အဝသေသ = အဝ-ပုဗ္ဗ
သိသ+ဏ

အဝိဝိစ္စ =န-ဝိ-ဝိစ+တွာ

အသိ = အသု+က္က

အာဏ = အာဏ+အ

အာတုရ = အတ+ဥရ/
အာ-တုရ+အ။

အာနယန = အာ-နီ+ယု

အာပန္န = အာ-ပဒ+တ

အာဘောဂ=အာ-ဘုဇ+ဏ

အာယတိ = အာ-က္က+တိ/
အာ-ယာ+တိ။

http://www.dhammadownload.com

အာယု = အယ+ဏု/
ဣ+ဏု။
အာရမ္မဏ = အာ-ရမု+ယု
အာရောပေတုံ =အာ-ရုဟ
+ဏာပေ-တုံ။
အာဝဋ္ဋန=အာ-ဝဒ+ယ-ယု
အာဝဋ္ဌ =အာ-ဝိ-ထာ+အ
အာသန္န = အာ-သဒ+တ
အာသဝ =အာ-သု+ဏ
အာဟ = ဗြူ+တိဝိဘတ်
အာဟနန =အာ-ဟန+ယု
အာဟိတ = အာ-ဓာ+တ
ဣန္ဒြိယ = ဣဒိ+ဏျ
ဣရိယာ = အရ+ဏျ။
ဤဟိတ = ဤဟ+တ
ဥက္ကဋ္ဌ = ဥ-ကသ+တ
ဥက္ခိတ္တ = ဥ-ခိပ+တ
ဥဏ္ဏ = အရ+ဏ
ဥဏှ = ဥသ+ဏှ။
ဥတ္တမ = ဥ-တမ+အ
ဥတ္တရ = ဥ-တရ+အ
ဥတု = အရ+တု/
ဣ+တု/အတ+တု
ဥဒက = ဥဒ/ဥဒိ+ဏွု
ဥဒါဟရဏ = ဥ-အာ-ရှေ့
ရှိသော ဟရ+ယု
ဥပဋ္ဌိတ = ဥပ-ဌာ+တ
ဥပဒ္ဒဝ = ဥပ-ဒု+ဏ
ဥပနိဿာယန = ဥပ-ရှေ့
နိ-ရှေ့ ဈေ+ယု
ဥပနိဿယ = ဥပ-နိ-ရှေ့
ရှိသော သိ+ဏ
ဥပသဂ္ဂ = ဥပ-သဇ+ဏ
ဥပသမ္ပဒ္ဒ = ဥပ-သံ-ရှေ့ရှိ
သော ပဒ+တွာ
ဥပ္ပတ္တိ = ဥ-ပဒ+တိ
ဥပါယ = ဥပ-အယ+အ
ဥပါသက = ဥပ-အာသ+
ဏွု၊ ပုံလိင်၊ပုရိသာဒိ
ဥပေက္ခာ = ဥပ-ဣ+ကွဏ
ဥပေတာ = ဥပ-ဣ+တ
ဥမ္မိလိတ္ဂာ = ဥ-မီလ+တွာ
ဥဿန္န = ဥ-သဒ+တ
ဥဿာဟ = ဥ-သဟ+ဏ
ဥဿိရ = ဝသ+ဤရ၊/
ဥသ+ဤရပစ္စည်း။/
ဝသ+ကီရပစ္စည်း။
ဥဠာရ = ဥလ+အာရ၊
ဦန = ဦဟ+န/
ဦန+အ-ပစ္စည်း။
ဦဟန = ဦဟ+ယု
ဧက = ဣ+က
ဧဇ = ဧဇ+အ
ဩက္ကန္တ =အဝ-ကမု+တ
ဩကာသ = အဝ-ပုဗ္ဗ
ကသ+ဏ
ဩဇ = ဥ-ဇန+ဏ
ဩဒါတ = အဝ-ဒါ+တ
ဩပမ္မ = ဥပ-မာ+ဏျ
ဩလောကေမိ = အဝ-လုစ
/လောက+ဏေ+မိ
ဩသန္န = အဝ-သဒ+တ
ဩဠာရိက =ဥဠာရပုဒ်+
ဏိကပစ္စည်း။
ကန္တ = ကမု+တ။
ကန္တာရ = ကတိ+အရ
ကပဏ = ကပဏ+အ/
ကပ+ယု/ကပိ+ယု။
ကဍ္ဍာ = ကရ+ရုဏ။/
ကိရ+ရုဏ။/က-သဒ္ဒူ
ပ ပဒ-ရုဓိ/ရုဓ+ဏ။/
ကရဓာတ်+ကုနပစ္စည်း
/ကိ+ရုဏပစ္စည်း။
ကာယ = ကုသဒ္ဒူပပဒ
ဣဓာတ်/ဓောတ်+
ဏပစ္စည်း။
ကာလ = ကလ+ဏ။/
ကရ+ဏပစ္စည်း။
ကာဠ = ကာ+ဠ
ကာဠက = ကလ+ဏွု/
ကာ+ဠ၊သွတ္ထ-က
ကိဥ္စန = ကိဥ္စ+ယု။
ကုဏ္ဍလိ = ကုသဒ္ဒူပပဒ
ကုဍ+အ-ဤ/
ကုက+အဍ-ဤ
ကုဋ္ဌိ = ကုသ+ဆိ/
ဆိက်ပစ္စည်း။
ကုဒါလ = ကု-သဒ္ဒူပပဒ
ဒလ-ဓာတ်/ဒရ+ဏ
ကုမာရ = ကုမာရ+အ/
ကမု+အာရ/ကုသဒ္ဒူပ
ပဒ-ရမု+ဏ/ကုသဒ္ဒူ
ပ ပဒ-မရ+ဏ။

http://www.dhammadownload.com

ကုသလ = ကုသ+အလ/
ကုသဒ္ဒူပပဒ သလ+အ
ကုသိတ = ကုသ+တ
ကေဝလ = ကေဝ+အလ။
ကောသ = ကုသ+ဏ
ခဏ = ခဏ+အ။/
ခီဓာတ်+ယုပစ္စည်း။
ခန္တိ = ခမု+တိ
ခမနီယ = ခမု+အနီယ
ခီရ = ခီ+ရက်/
ခီ+ဤရပစ္စည်း။
ခုဒ္ဒ = ခု+ဒ/ခုဒ+ဒ
ခုရ = ခုရ+အ
ခေါဘ = ခုဘ+ဏ
ဂင်္ဂါ = ဂမု+ဂ-အာ။/
ဂါသဒ္ဒူပပဒ ဂမု+အ။
ဣတ္ထိ အာပစ္စည်း။
ဂဏ = ဂဏ+အ။
ဂတိ = ဂမု+တိ
ဂဗ္ဘ = ဂဗ္ဘ+အ/
ဂု+အဘ/ဂရ+ဘ။
ဂရု = ဂိရ+ဥ
ဂါထာ = ဂါ+ထ
ဂုဏ = ဂုဏ+အ။/
ဂဏ+အ-ပစ္စည်း။
ဂူထ = ဂူထ+အ။/
ဂုပ+ထ။
ဂေါစရ = ဂေါ-စရ+အ။
ဂေါတ္တ = ဂေါ-သဒ္ဒူပ
ပဒ- တာ+တ။/
ဂုပ+တ-ပစ္စည်း။

ဂေါဓုမ = ဂုဓ+ဥမ
ဃာတ = ဟန+ဏ
စက္ခု = စက္ခ+ဥ
စန္ဒ = စဒိ+ဏ
စီဝရ = စီ+ဤဝရ
စုတိ = စု+တိ။
စေတော = စိတိ/စိန္တ/
စိတ+ဏ။
စောရ = စုရ+ဏ
ဆာတက = ခါဒ+တ/
ဆာ+တ၊သွတ္ထ-က။
ဆာပက = ဆုပ+ဏွု။
ဇနပဒ = ဇန-ပဒ+အ
ဇလာဗု = ဇရာ-ယာ+ဏု
/ဇရာ-ဣ+ဥ။
ဇဟိတာ = ဟာ+တ
ဇာတက = ဇာတ-ကေ+အ
ဇာတိ = ဇန+တိ။
ဇိဂုစ္ဆန = ဂုပ-ဆ-ယု။
ဇီဝ = ဇီဝ+အ။
ဈာန် = ဈေ+ယု။
ဌိတိ = ဌာ+တိ။
တစ္ဆက = တစ္ဆ+ဏွု
တဏ္ဍုလ = တမ+ဥလ
တဏှာ = တသ+ဏှ/
တသ+ဟ။
တရင်္ဂ = တရ-ဂမု+ကွိ
တာတ = တာ+တု
တာလ = တလ+ဏ။
တိခိဏ = တိဇ+ကန/
တိဇ+ကိဏ။

တိတိက္ခာ = တိဇ+ခ-အာ
တိတ္ထ = တရ+ထ/ထက်
တိန္ဒုက = တနု+ဥက။/
တိဒိ+ဥ/က-ပစ္စည်း။
တိရစ္ဆာန = တိရ+စ္ဆာန။/
တိရောသဒ္ဒူပပဒ
အဆိ/အဉ္စ+ယု။/
တိရ-အဉ္စ+ယု။/
တိရိယ-အဉ္စ+ယု။
တီရ = တီရ+အ/
တာ+ရ/ရက်။
တုဏှီ = တုဟ+ဏီ။
ထာမ = ဌာ+မ။
ထုသ = ထု+သက်/
ထုသ+အ။
ထေရ = ထိရ+ဏ/
ဌာ+က္ကရ။
ဒဋ္ဌုံ = ဒိသ+တုံ
ဒမ္မ = ဒမု+ဏျ
ဒဠှ = ဒဟ+ဟ/
ဒလ+ဟ/ဒဟ-သဒ္ဒူပ
ပဒ-လာ+အ။
ဒါန = ဒါ+ယု
ဒိဋ္ဌ = ဒိသ+တ
ဒိဗ္ဗ = ဒိဝု+ဏျ။
ဒိဝသ = ဒိဝု+အသ။
ဒိသံ = ဒိသ+အ။
ဒိဿတိ = ဒိသ+ယ+တိ
ဒီဃ = ဒီ+ဃ။
ဒုက္ခ = ဒုက္ခ+အ။/
ဒု-ပုဗ္ဗ ခါဒ+ကွိ။/

http://www.dhammadownload.com

ဒုပုဒ္ဓ ခန့်+ကွိ။
ဒုဋ္ဌ = ဒုသ+တ
ဒုဿ = ဒု-အသ+အ/
ဒု+သ
ဒေယျ = ဒါ+ဏျ
ဒေဝ = ဒိဝု+ဏ
ဒေသနာ = ဒိသိ+ယု။
ဒေါသ = ဒုသ+ဏ
ဒွိဇ = ဒွိ-ဇနဲ+ကွိ။
ဓည = ဓနဲ+ယ
ဓမ္မ = ဓာ+ရမ္မ။/
ဒဟ+ရမ္မ/ဓရ+ရမ္မ။
ဓိ = ဓေျ+အ၊နဒါဒိ
ဤပစ္စည်း။/ဓာဓာတ်/
ဓရ+ကွိ၊ နဒါဒိ-ဤ။
ဓာတု = ဓာ+တု
ဓာရ = ဓာ+ရ
ဓေနု = ဓေ+နု/ဓာ+နု
နင်္ဂုဋ္ဌ = န-ပုဗ္ဗ အင်္ဂ+ဌ။
ပုံလိင်/နပုံလိင်။
နဝ = နု+အ
နသုကရာ = န-သု-ကရ+
နာဘိ = နဘ+ဣဏ်။
နာမ = နမု+ဏ
နာဠိ = နလ+ဣဏ်
နိကမ္မ = နိ-ကမု+ဏျ
နိကာယ = နိ-ပုဗ္ဗ စိ+ဏ။
/ နိ-ပုဗ္ဗ စိ+ဏျ။/
နိ-ပုဗ္ဗ ကိ+ဏ။
နိစ္စ = န-ဣ+ယ
နိဋ္ဌိတ = နိ-ဌာ+တ

နိဒါန = နိ-ဒါ+ယု
နိပ္ဖန္န = နိ-ဖဒိ+ယု
နိပ္ပါဒေတွာ=နိ-ပဒ+ဏေ
ပစ္စည်း တွာပစ္စည်း
နိဗ္ဗတ္တိ = နိ-ဝတု+တိ
နိမ္မ = နမ+ဝ။/နိ+ဗ
နိမန္တိတ = နိ-မန္တ+တ
နိမိတ္တ = နိ-မာ+တ
နိယက = နိ-ဇနဲ+ကွိ/
နိ-ယမု+တ/
နိ-ယတ+ဏ
နိယမ = နိ-ယမု+အ။
နိရုဠှမာနာ = နိ-ရုဓ+
ဒိဝါဒိ-ယ၊ မာန။
နိရုတ္တိ = နိ-ဥစ+တိ။
နိရုဒ္ဓ = နိ-ရုဓ+တ
နိရောဓ = နိ-ရုဓ+ဏ
နိဝုတ္ထ = နိ-ဝသ+တ
နိသိန္န = နိ-သဒ+တ
နေမိ = နီ+မိပစ္စည်း။
ပကာသန = ပ-ကာသ+ယု
ပက္ခ = ပတ+ခ
ပစ္စက္ခ = ပတိ-ပုဗ္ဗ
အက္ခ+အ
ပစ္စယ = ပဋိ-ဣ+ဏ။
ပဇာ = ပ-ဇနဲ+ကွိ။
ပညတ္တိ = ပ-ဉာ+တိ။/
ဉ ပဓာတ်+တိပစ္စည်း။
ပဋိက္ခေပ = ပတိ-ခိပ+ဏ
ပဋိစ္စ = ပတိ-ဣ+တွာ
ပဋိပက္ခ = ပဋိ-ပက္ခ+အ

ပဋိပါဋိ = ပဋိ-ပတ+ဣ
ပဋိလဒ္ဓ = ပဋိ-လဘ+တ
ပဋိဝေဓ = ပဋိ-ဝိဓ+ဏျ
ပဋိသန္ဓိ =ပဋိ-သံ-ဓာ+ဣ
ပဋိသမ္ဘိဒါ = ပဋိ-သံရှေ့ရှိ
ဘိဒိ+အ/အာပစ္စည်း
ပဋိသလ္လီန=ပဋိ-သံ-လီ+တ
ပဋ္ဌမ = ပဋ္ဌ+အမ
ပဏ္ဍာ = ဍ္ဍ+တ။/
ပဒိ+တပစ္စည်း။
ပဏ္ဍိတ = ပဒိ+တ။/
ပဏ္ဍာ-ပဒ+တ။
ပဏီတ = ပ-နီ+တ။
ပတ္တ = ပတ+တ/
ပါ-တာ+အ။
ပတ္တိ = ပဒ+တိ/
ပ-အပ+တိ/ပတ+ဏ
ပထဝီ = ပထ+ဝီ
ပတ္ထ = ပ-ဌာ+အ
ပဒ = ပဒ+အ။
ပဒေသ = ပ-ဒိသ+ဏ
ပန္ထ = ပထိ+အ
ပပ္ပဋက = ပ-ပဋ+ဏွု
ပမာဏ = ပ-မာ+ယု
ပမုခ = ပ-မုခ+အ
ပယိရုပါသာမိ =ပရိ-ရှေ့
ဥပ-အာသ+အ+မိ
ပရမ = ပရ+မ/ပရ-
မု+အ/ပရ-မဇ+ကွိ/
ပရ-မယ+ကွိ/ပရ-
မုန+ကွိ/ပရ-မိ+အ။

http://www.dhammadownload.com

ပရိက္ခယ = ပရိ-ခိ+ဏ
ပရိစ္စာဂ = ပရိ-စဇ+ဏ။
ပရိစ္ဆိန္န = ပရိ-ဆိဒိ+တ
ပရိစ္ဆေဒ = ပရိ-ဆိဒိ+ဏ
ပရိဏာယက = ပရိ-နီ+ဏွု
ပရိတ္တ = ပရိ-ဒါ+တ
ပရိဒဟိတွာ = ပရိ-ဓာ+တွာ
ပရိပုဏ္ဏ = ပရိ-ပူရ+တ
ပရိဗျတ္တ = ပရိ-ဝိ-အဉ္စ+တ
ပရိယတ္တိ = ပရိ-အာပ+
တိပစ္စည်း။
ပရိယန္တ = ပရိ-အမ+တ
ပရိယာဒ = ပရိ-အာရှေ့
ရှိသော ဒါ+အပစ္စည်း
ပရိယာပန္န = ပရိ-အာ-ပဒ
+တ-ပစ္စည်း။
ပရိယာပုဋ္ဌာ = ပရိ-အပ+ဏု
ပစ္စည်း၊ တပစ္စည်း။
ပရိယာယ = ပရိ-အယ+ဏ
ပရိယောဒါတ = ပရိ-အဝ
ရှေ့ရှိသော ဒါ+တ။
ပရိယောသာန = ပရိရှေ့
အဝရှေ့ သာ+ယု။
ပရိဝတ္တန = ပရိ-ဝတု+ယု/
ဝတ္တု +ယုပစ္စည်း။
ပရိသာ = ပရိ-သိ+အ
ပရိသေသ = ပရိ-သိသ+ဏ
ပရိသုဒ္ဓ = ပရိ-သုဓ+တ
ပလာပ = ပ-လပ+ဏ။
ပလိတ = ပစ+က္လတ/
ပါလ+က္လတပစ္စည်း။

ပဝတ္တိ = ပ-ဝတု+တိ။
ပလ္လင်္က = ပရိ-အင်္က+ဏ
ပသံသ = ပ-သံသ+အ
ပသတ္ထ = ပ-သံသ+တ။
ပသဒ္ဓ = ပ-သာဓ+တ
ပသဒ္ဓိ = ပ-သမ္ဘ+တိ/
ပ-သမ္ဘု+တိပစ္စည်း။
ပသန္န = ပ-သဒ+တ
ပဟာန = ပ-ဟာ+ယု
ပဟီန = ပ-ဟာ+တ။
ပါကဋ = ပ-ကဋ+အ။
ပါဌ = ပဌ+ဏ
ပါဏ = ပ-အန+ဏ
ပါဏီ = ပဏ+က္ကဏ်
ပါဒက = ပဒ+ဏွု
ပါရမီ = ပရမပုဒ်+ဏ
ပါဠိ = ပါဓာတ်+ဠိ။
ပိက္ခာယ = ပိက္ခာ/ပိခိ+အ
ပိက္ခိတ = ပိခိ+ဏွု
ပိတ္တ = အပိ-ဓာ+တ
ပိသုဏ = ပိသ+ဥဏ။/
ပိယသုည-ဥသ+အ
ပီတိ = ပီ+တိပစ္စည်း။
ပုဂ္ဂလ = ပုဂ္ဂ-လာ+အ/
ပူတိ-သဒ္ဒူပ ဂလ+အ။
ပုည = ပု+ဏျ/ပုဍ္ဍ
ဘာဝသဒ္ဒူပပဒ ဇန+
ဏျ/ပူဇိတသဒ္ဒူပပဒ
နီ+ဏျ/ပုန+ဏျ။
ပုဏ္ဏ = ပူ+တ။/ပူရ+
တ။/ပုသ+တက်။

ပုထုဇ္ဇန = ပုထု-ဇန+အ
ပုဗ္ဗ = ပုဗ္ဗ+အ
ပုရိသ = ပုရ+က္လသ/
ပုရ+သိဏပစ္စည်း။
ပုလက = ပုလ+က
ပေါတက = ပူ+တ/က။
ဖရဏ = ဖရ+ယု
ဖရုသ = ဖရုသ+အ/
ပရ-သဒ္ဒူပပဒ ဥသ+အ
ဖာသု = ဖသ+ဥ။/
ဖုသ+ဥ-ပစ္စည်း။
ဗန္ဓန = ဗန္ဓ+ယုပစ္စည်း
ဗဟု = ဗဟ+ဥပစ္စည်း
ဗာဟိတ = ဗာဓ/ဗဟ/
ဝဟ/ဗာဟဓာတ်+တ
ဗာဠ = ဗဟ+တ/ဗဟ
သဒ္ဒူပပဒ-လာ+အ။
ဗုဒ္ဓိတာ = ဗုဓ+တု
ဗောဓိ = ဗုဓ+က္လ
ဗျဉ္ဇန = ဝိ-အဉ္ဇ+ယု/
ဝိ-အဉ္စ+ယု။
ဗျာဓိ = ဝိဓ/ဗာဓ+က္လ
ဗြဟ္မ = ဗြဟ+မ။/
ဗြူဟ+မ-ပစ္စည်း။
ဗြူဟန = ဗြူဟ+ယု
ဘတ္တ = ဘဇ+တ
ဘာဂ = ဘဇ+ဏ
ဘာဇန = ဘာဇ+ယု။
ဘီသန = ဘီ/ဘိသိ+ယု
/ဘီ+ရိသနပစ္စည်း
ဘိက္ခ = ဘိက္ခ+အ

http://www.dhammadownload.com

ဘူမ္မ = ဘူ+မိပစ္စည်း
ဘူတ = ဘူ+တပစ္စည်း
ဘောဂ = ဘုဇ+ဏ။
ဘောန္တော = ဘူ+အန္တ
မံသ = မန+သပစ္စည်း
မကသ = မက+အသ
မက္ခိက = မက္ခိ+ဏ္ဍ
မဂ္ဂ = မဂ္ဂ+အ/မရ-ဂမု+ကွိ/မ-ဂမု+ကွိ
မစ္ဆရ = မသု+ကွိ/မသ+ဆရပစ္စည်း
မဇ္ဈ = မဇ+ဈပစ္စည်း
မညမာန = မန+ယ-မာန
မဏ္ဍ = မန+ဍ/ မဏ္ဍ+အ။ ပုံ နပုံ
မတ္တာ = မာ+တပစ္စည်း
မတ္တညူ = မတ္တာသဒ္ဒူပပဒ ဉာ+ရူ-ပစ္စည်း။
မတ္ထက = မသ+က။
မဓု = မဓု/မန+ဥ
မန္တ = မန္တ+အ။/မုန+တ-ပစ္စည်း။
မနုဿ = မနု/မန+ဥဿ
မရဏ = မရ+ယုပစ္စည်း
မဟတာ = မဟ+အန္တ
မာရ = မရ+ဏပစ္စည်း
မာသ = မသိ+အ/မိနန္တသဒ္ဒူပပဒ သိ+အ/မသ+ဏပစ္စည်း။
မိဒ္ဓ = မိဒ/မိဟ+တ
မုခ = မု+ခ/မုခ+အ

မုဋ္ဌ = မုသ+တ
မုဒု = မုဒ+ဥပစ္စည်း
မောက္ခ = မုစ+ဏပစ္စည်း
မောဒ = မုဒ+ဏပစ္စည်း
ယက္ခ = ယက္ခ+အ။/ယတ+ခပစ္စည်း။
ယမုနာ = ယမု+ဥန။
ယဝ = ယု+အပစ္စည်း
ယာစန = ယာစ+ယု။
ယုဂ = ယုဇ+အ
ယုဂဠ = ယုဇ+အလ
ယုတ္တ = ယုဇ+တ
ယောနိ = ယု+နိပစ္စည်း၊
ရတ္တိ = ရာ+တိ/ရဉ္ဇ+တိ/ရာသဒ္ဒူပပဒ-တိရ+ကွိပစ္စည်း။
ရာသိ = ရသ+ဣ။
ရုက္ခ = ရုဟ+ခ။/ရုက္ခ+အ-ပစ္စည်း။
ရုဟိရ = ရုဟ+ကိရ
ရောဂ = ရုဇ+ဏပစ္စည်း
လက္ခဏ = လက္ခ+ယု
လဉ္ဆာမ = လဘ+ဿာမ
လဟုက = လံဃ+က
လာမက = လမ+ဏ္ဍ။/လာ+မကပစ္စည်း။
လိင်္ဂ = လီန-ဂမု+ကွိ
လောက = လုဇ+ဏ။/လောက+အ။/လာ/ရာ+ဩက/ဏ္ဍ။/လု+ဏ္ဍ။/ရာ-သဒ္ဒူပပဒ- ဥစ+ဏ။

လောမ = လူ+မပစ္စည်း
ဝစ္ဆ = ဝသ+ဆ။/ဝဒ+ဆပစ္စည်း။
ဝဋ္ဋ = ဝဋ္ဋ+အ။/ဝဒ+ဏျပစ္စည်း။
ဝဋုမ = ဝဇ+ဥမ
ဝဏ္ဏ = ဝဏ္ဏ+အ/ဝရ+ဏပစ္စည်း။
ဝတ္တ = ဝတ္တ+အ/ဝရ+တ-ပစ္စည်း
ဝတ္တုံ = ဝစ+တုံ။
ဝတ္ထ = ဝသ+ထ/ဝု+ထပစ္စည်း။
ဝတ္ထု = ဝသ+ရတ္ထု။
ဝဓ = ဟန+ဏ
ဝန = ဝန+အပစ္စည်း
ဝပ္ပ = ဝပ+ဏျပစ္စည်း
ဝေဇ္ဇာဓိက = ဝိ-အဝ-ဧ္ဈ ထပ+တ/ဝိ-အဝ-ဧ္ဈ ထာ+ဏာပေ/တ။
ဝါရ = ဝရ+ဏပစ္စည်း
ဝါသနာ = ဝသ+ယု။/ဝါသ+ယုပစ္စည်း။
ဝါဠ = ဝိ-အာ-လာ+အ/ဝါ+အဠ/ဝလ+ဏ
ဝိကပ္ပ = ဝိ-ကပ္ပ+အ။
ဝိစိတြ = ဝိ-စိန္တ/စိတိ/စိတ္တဓာတ်+တြဏ်။
ဝိဇ္ဇာ = ဝိဒ+ဏျပစ္စည်း
ဝိညာပန = ဝိ-ဉာ+ဏာပေ

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်း
ဝိဒူ = ဝိဒ+ကွိ။
ဝိဒ္ဓံသက = ဝိ-ဓံသု+ဏွု/
ဓံသ+ဏွု-ပစ္စည်း။
ဝိဓ = ဝိ-ဓာ+အ
ဝိဓာတာ = ဝိ-ဓာ+တု
ဝိဒ္ဓံသက = ဝိ-ဓံသ+ဏွု
ဝိနယ = ဝိ-နီ+အ။
ဝိနာသန = ဝိ-နသ+ယု
ဝိပ္ပဋိသာရ = ဝိ-ပတိ-ရှေး
ရှိ-သရ+ဏပစ္စည်း
ဝိပရိတ = ဝိ-ရှေး ပရိ-
ရှေးရှိ ဣ+တပစ္စည်း။
ဝိပလ္လာသ = ဝိ-ရှေး ပရိ-
ရှေး-အသု+ဏပစ္စည်း
ဝိပဿနာ = ဝိ-ဒိသ+ယု
ဝိပဿီ = ဝိ-ဒိသ+ဏီ
ဝိပုလ =ဝိ-ပုလ+အ။
ဝိမုစ္စိသု = ဝိ-မုစ+အဗ္ဗတ္တ
နီ-ဥံဝိဘတ်။
ဝိမောက္ခ = ဝိ-မုစ+ဏ။
ဝိလာသ = ဝိ-လသ+ဏ
ဝိဝိစ္စ = ဝိ-ဝိစိ+တွာ
ဝိရဟိတ = ဝိ-ရဟ+တ
ဝိသဒ =ဝိ-သဒ+အ။
ဝိသယ = ဝိ-သိ+အ
ဝိသိဋ္ဌ = ဝိ-သိသ+တ။
ဝိသုဒ္ဓ = ဝိ-သုဓ+တ
ဝိသေသ = ဝိ-သိသ+ဏ
ဝိဟရဏ = ဝိ-ဟရ+ယု
ဝိဟာရ = ဝိ-ဟရ+ဏ

ဝိဟိတ = ဝိ-ဓာ+တ။
ဝိစိ = ဝိ-စိ+ဣပစ္စည်း
ဝိတိက္ကမ = ဝိ-အတိ-ကမု
+အ-ပစ္စည်း။
ဝုဒ္ဓ = ဝဓု+တပစ္စည်း
ဝုတ္တံ = ဝသ+တပစ္စည်း
ဝုတ္တိ = ဝတု+တိပစ္စည်း
ဝူပသန္တာ = ဝိ-ရှေး ဥပ-
ရှေး သမု+တပစ္စည်း
ဝူပသမ =ဝိ-ဥပ-သမု+အ
ဝေါဟာရ = ဝိ-အဝ-ဟရ
+ဏ/ဝိ-ဟရ+ဏ
သံကိလိဋ္ဌ =သံ-ကိလိသ+
တ-ပစ္စည်း။
သံယ = သံ-ဟန+ရ
သံယောဇန=သံ-ယုဇ+ယု
သကလ = သက+အလ
သကျ = သက+ဏျ။
သင်္ခတ = သံ-ကရ+တ
သင်္ခါတ = သံ-ခါ+တ
သဂ္ဂ = သု-အဇ+ဂ
သင်္ချာ = သံ-ချာ+အ
သင်္ချာ = သံ-ချာ+ကွိ၊
ဣတ္ထီ-အာပစ္စည်း။
သင်္ခေပ = သံ-ခိပ+ဏ
သင်္ဂီတိ = သံ-ဂေ+တိ။
သစ္စ = သရ+စ/
သတ+ယ-ပစ္စည်း
သဇ္ဇမာန = သဇ+ဒိဝါဒိ
ယ-မာနပစ္စည်း
သဏ္ဌိတ = သံ-ဌာ+တ

သညာ = သံ-ဉာ+ကွိ
သဏ္ဌာပေတဗ္ဗ=သံ-ဌာ+အ
+ဏေဗ္ဗဝိဘတ်
သဏ္ဍ = သဏ+ဍ/
သမု+ဍပစ္စည်း။
သတိ = သရ+တိ
သတ္တ = သန္စ+တ။
သတ္တ = သသု+ထ။
သတ္တု = သာသ+ရတ္တု
သဒ္ဓါ = သံ-ဓာ+အ။
သန္တ = အသ+အန္တ
သန္တာန = သံ-တနု+ဏ။
သန္ဓာယ = သံ-ဓာ+တွာ။
သန္ဓာဝိသံ = သံ-ဓာဝု+
အတိတ်အနက်၌ အဒ္ဓ
တနီ ဣဝိဘတ်။
သန္ဓိ = သံ-ဓာ+ဣ
သပ္ပိ = သပ္ပ+ဣ
သဗ္ဗ = သရ+ဝ/
သရ+ဗ/သဗ္ဗ+အ
သဘာ = သန္တသဒ္ဒါပုပဒ
ဘာ+ကွိပစ္စည်း
သမဏ = သမု+ယု
သမဏုဒ္ဒေသ = သမဏ-
ဥ-ဒိသီ+ဏပစ္စည်း။
သမတိက္ကမ = သံ-အတိ-
ကမု+အ-ပစ္စည်း။
သမတ္ထ = သမတ္ထ+အ
သမထ = သမု+ထ
သမ္ပဋိစ္ဆန = သံ-ရှေး ပဋိ-
ရှေး ဣသု+ယု။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပဋိပါဒေန္တ ▪ သံ-ပဋိ-ပဒ
+ဏေ/အန္တပစ္စည်း
သမ္ပန္န ▪ သံ-ပဒ+တ
သမ္ပရာယ ▪ သံ-ပရာ-ရှေ့
ရှိသော ဣ+ဏ။
သမ္ပသာဒန ▪ သံ-ပ္ပ
ဒိသ+ယာနပစ္စည်း
သမ္ပာပက ▪ သံ-ရှေ့ ပ-
ရှေ့ရှိသော အပ+ဏ္ဍ
သမ္ပိဏ္ဍာန ▪ သံ-ပိဒိ+ယု
သမ္ဖ ▪ သံ-ဖလ+ကွိ။
သမ္မတ ▪ သံ-မန+တ
သမယ ▪ သံ-ဣ+ဏ
သမဝါယ ▪ သံ-အဝရှေ့ရှိ
သော-ဣ+ဏပစ္စည်း။
သမာဒိန္န ▪ သံ-ရှေ့ အာ-
ရှေ့ရှိ ဒါ+တပစ္စည်း။
သမာဓိ ▪ သံ-အာ-ရှေ့
ရှိ ဓာ+ကိ၊ ပုံလိင်
သမာန ▪ သမ+ယု/
အသ+မာနပစ္စည်း။
သမာဟိတ ▪ သံ-အာ-ရှေ့
ရှိသော ဓာ+တ။
သမ္မာပက ▪သံ-ရှေ့ ပ-
ရှေ့-အပ+ဏ္ဍ
သမိတာ ▪ သမု+တပစ္စည်း
သမုဒယ ▪ သံ-ဥရှေ့ရှိ
သော ဣ+ဏပစ္စည်း။
သမုဒ္ဒ ▪ သံ-ဥန္ဒ+ဒက်
သယန ▪ သီ+ယုပစ္စည်း
သရဏံ ▪ သရ+ယုပစ္စည်း

သရီရ ▪ သရ+ဤရ
သလ္လဟုက ▪ သံ-လဲဃ/
လဃ်+ဥ/ကပစ္စည်း။
သသ ▪ သသ+အ။
သဿ ▪ သသ+သ/
သသဒ္ဓုပပဒ-သီ+အ။
သဟာယ ▪ သဟ-ဣ+ဏ
သာဋ္ဌက ▪ သဋ္ဌ+ဏ္ဍ
သာတ ▪ သဒ+ဏ။
သာဒု ▪ သာဒ+ဥ
သာဓု ▪ သာဓ+ဥ
သာမ ▪ သာ+မ။
သာမဂ္ဂီ ▪ သံ-အဇ+ဏ
ဣတ္ထိဇောတ-ဤ။
သာမိစီ ▪ သံ-အဥ္စ+ဏ/
ဣတ္ထိဇောတက-ဤ။
သာရ ▪ သရ+ဏ
သာရဏ္ဍ ▪ သံ-ရန္ဓ+ယု
သာရထိ ▪ သာရ+ရထိ/
သရ+ထိပစ္စည်း
သာသန ▪ သာသ+ယု
သာဝက ▪ သု+ဏ္ဍ
သာလိ ▪ သာလ+ဣ/
သ-လိ+ဣပစ္စည်း
သိက္ခာ ▪ သိက္ခ+အ။

သိယာ ▪အသ+ဧယျ
သိရ ▪ သိ+ရက်ပစ္စည်း
သိလိဋ္ဌ ▪ သိလိသ+တ။
သီတ ▪ သီ+တပစ္စည်း။
သီလ ▪ သီလ+အ

သီသ ▪ သီ+သက်
သီဟ ▪ ဟိံသ+ဏ/
သံ-ဤဟ+အ/သသု
+ရီဟ/သဟ+အ။
သုက္က ▪ သုစ+ဏ
သုခ ▪ သုခ+အ/
သု-ခနု+ကွိပစ္စည်း/
သု-ခါဒ+ကွိပစ္စည်း
သုခုမ ▪ သုခ+ဥမ
သုဠု ▪ သု-ဌာ+ဥ
သုဒ္ဓ ▪ သုဓ+တ
သုန္ဒရ ▪ သု-ဒရ+အ
သုဟိတ ▪ သု-ဓာ+တ
သေဋ္ဌ ▪ ပသတ္ထ+ဣဋ္ဌ
သေတ ▪ သိတ+ဏ/
သိ+တပစ္စည်း။
သေတု ▪ သိ+တု
သေမှ ▪ သိလိသ+မ
သေယျာ ▪ သိ+ဏျ။
သေသ ▪ သိ+ဏ
သောက ▪ သုစ+ဏ
သောတု ▪ သု+တုပစ္စည်း
သောမ ▪ သု+မ (မန်)
သောသိတာ ▪ သုသ+တ/
သုသ-ဣ+တပစ္စည်း
ဟတ ▪ ဟန+တ
ဟတ္ထ▪ ဟသ/ဟရ+ထ/
ဟန+ထပစ္စည်း
ဟိတ္ဓာ ▪ ဟာ+တွာ
ဟီန ▪ ဟာ+တ/ဣန
ဟေတု ▪ ဟိ+တုပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

အကိရိယံ/အကြိယံ ၂၅၈
အဂ္ဂမက္ခာယတိ/အဂ္ဂေါအက္ခာယတိ ၅၃၀
အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ/အဂ္ဂမဟန္တမ္ပိ ၆၂၀
အဃသ္သ တာတာ/ဟတာ ၅၂၇
အင္ဂ အင္ဂ ဂတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ/
--ဂတ္တာတိ အတ္ထော ၅၃၅
အင္ဂတင္ဂေ/အင္ဂဒင္ဂေ ၅၃၅
အင္ဂဘာဝံ/အင္ဂဘာဝံ ၅၃၅
အဉ္ဇလိ/အဉ္ဇလိ ၂၃၆/၅၄၁
အညေပိ/ အညေဟိပိ/အညေသမ္ပိ ၄၈၉
အဋ္ဌကထာ/အတ္ထကထာ ၇
အဋ္ဌကထာ အကံသု/--မကံသု ၇
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ/အတ္ထုပ္ပတ္တိ ၆၈/၅၆၈
အတိက္ကန္ဒ်/အတိက္ကတ္တံ ၅၂၂
အတိမဓုရသုခံ/အတိမဓုရံသုခံ ၃၈၇
အတိက္ကန္တတ္တာ/အတိက္ကန္တတ္တာ တံ ၄၇၆
အတိသမဏ္ဍေပိ/အတိမဟာဏ္ဍေပိ ၅၄၄
အတ္တနာ/အတ္တနော ၁၆၅/၂၃၂
အတ္တနော ပန/အတ္တနာ ပန ၁၆၅
အတ္တသန္ဒိယျာတန/သန္ဒိယျာဒန ၅၃၈
အတ္ထသဉ္ဇိတံ/အတ္ထသံဟိတံ ၅၆၈
အန္တမသော/အန္တိမသော ၉၂
အနုလ္လာရုဠှတ္တာ/အနုလ္လာရူဠှတ္တာ ၃၆၄
အနဘာဝံကတာ/ဂတာ ၂၅၀
အနီလက/အနိဋ္ဌက ၅၃၅
အနုဿဝနတ္ထေ/အနုသဝနတ္ထေ ၁၁၈
အနုဿာသနိပ္ပဒါနေန/-ပဒါနေန ၁၈၂
အနောတတ္တ/အနောဒတ္တ ၅၆/၄၄၁
အပဂဗ္ဘော/အပ္ပဂဗ္ဘော ၂၈၅
အပဂတကာဠက/အပဟတ ၆၂၉
အပဋိမော/အပ္ပဋိမော ၁၆၅
အပတမာနေ/--ဂတ္တာ ၅၃၀
အပသက္ကေတွာ/အပသက္ကိတွာ ၃၁၅
အပရန္တ/အပရဏ္ဏ ၅၄၄
အပရိက္ခိဏ/အပရိခိဏ ၁၂၄
အပရိပတန္တံ/အပတန္တံ ၈၇
အပရိဗျတ္တကိစ္စတော/ကိစ္စတာ ၃၈၃
အပလိဗုဒ္ဓ/အပလိဗုန္ဓ ၄၆၈
အပိစ/အထဝါ ၁၇၃
အပိစ သတ္ထာဝိယာတိ သတ္ထာ/
အပိစ သတ္ထာ ၁၇၉
အဗျုဒ/အဗ္ဗုဒ ၆၂၆
အဗ္ဘညာသိ/အဗ္ဘညာသီ ၅၁၁/၅၁၇
အဘိက္ကန္တာ/အဘိက္ကန္တံ ၅၂၂
အဘိညာတာ/အဘိဉာတာ ၃၂
အဘိညာပက္ခေ ၃၀၂
အဘိနိန္နာမိမတ္တေ/--မတ္တဧဝ ၄၄၁
အဘိနိဗ္ဗတ္တိ/အဘိနိပ္ဖတ္တိ ၂၉၁
အဘိနိဗ္ဗတ္တိက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ/--ဏာ ၄၉၂
အယံဝါဟောတ္ထု/အယံဝါ ဧတ္ထ ၆၁၃
အယဉ္စ ပီတိ/ဣတိ အယဉ္စ ပီတိ ၃၄၀
အယမေဝစေတ္ထ/အယမေဝ တတြ ၂၇၁
အယမေဝသမာဓိ/ဣမေဝသမာဓိ ၃၇၀
အရိယဇနသေဝိတမေဝ/-မေဝစ ၃၉၃
အလတ္ထံ/အလဒ္ဓံ ၁၉
အဝိပရီတတာယ/အဝိပရိတတာယ ၂၀၇
အဝုတ္တေန/နာပိ ၆၄
အသိ/အသီ ၂၈၁
အဟံ ခေါ ကေသိ/--ကေစိ ၁၇၀
အဟိစ္ဆတ္တက/အဟိဆတ္တက ၅၄၉

http://www.dhammadownload.com

(၇) ပါဠိဝိနိစ္ဆယ အက္ခရာဝလိ

အာဂန္တာ/အဂန္တာ ၆၀၅
အာစိဏ္ဏံ/အာစိန္နံ ၆၄၁
အာဏာဏျံ/အာနဏျံ ၇
အာဏေဥပ္ပတ္တ/အာနေဥပ္ပတ္တ ၄၂၇
အာဒိ ကတ္တာ/အာဒီ ကတ္တာ ၄၃၈
အာနယန/အာဟနန ၃၃၁
အာမေဍိတံ/အာမေဍိတံ ၅၁၉
အာယတိံ/အာယတိ ၂၅၃
အာရမဏ/အာရမ္မဏ ၃၄၄
အာလပနမတ္တံ/မတ္တံ ၁၂၄
အာဝိကရောန္တော/အာဝိ ၆၀၈
အာဝိဥ္ဆန္တိ/အာဝိဉ္ဆန္တိ ၂၄၅
အာသဘိံ/အာသဘ္ဘိံ ဝါစံ ၂၃၂
အာသဝဋ္ဌာနီယာ/--ဋ္ဌာနီယာ ၆၁၈
အာသဝဝိနာသနတော/
အာသဝါနံ ဝိနာသနတော ၅၀၂
ဣစ္စေဝံ/ဣစ္စေဝံ ၄၁၅
ဣတိ ဣမံ/ဣတိ ဧဝံ ၃၆၄
ဣတိပိ/ဣတိအပိ ၁၂၉
ဣတ္ထဘာဝါယ/ဣတ္ထံဘာဝါယ ၅၁၆
ဣမဿ ဈာနဿ/ဣမသ္မိံ ဈာနေ ၃၈၅
ဣရိယာပထ/ဣရိယပထ ၈၇
ဥက္လာပေါ/ဥက္ကလာပေါ ၁၆
ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ/--သိရောဝိယ ၃၈၃
ဥစ္စာကုလ/ဥစ္စကုလ ၁၂၄
ဥစ္စိနိတေန/ဥစ္စိနိ တေန ၁၆
ဥဋ္ဌေန/ဥဋ္ဌေန ၅၅၅
ဥတ္တရကုရု/ဂုရု ၁၆၂
ဥတ္တရာပထကာ/ဥတ္တရာပဟကာ ၅၅၅
ဥဒ္ဒိသိယတိ/ဥဒ္ဒိသိယတိ ၄၅၁
ဥဒုက္ခလံ/ဥဒူခလံ ၅၅၅
ဥဒ္ဒရိတွာ/ဥဒ္ဒရေတွာ ၂၄၈
ဥပရိဈာနင်္ဂ-စသည် သမာသ်/ဝါကျ ၃၂၆
ဥပါဒိန္န/ဥပါဒိဏ္ဏ ၄၉၃
ဥပါလိတ္ထေရေန/ဥပါလိထေရေန ၆
ဥပေက္ခာ/ဥပေခါ ၃၈၀
ဥပေက္ခာယ/ဥပေခါယ ၁၃
ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ ၁၄၂
ဥဘိန္နမန္တရာ/ဥဘိန္နမန္တရေ ၃၇၃
ဥမ္မီလိတွာ/ဥမ္မီလေတွာ ၂၁၁
ဥမ္မုဋ္ဌမာနာ/ဥပ္ပဋ္ဌမာနာ ၆၂၃
ဥသ္သိကတာနိ/ဥသ္သိကတာနိ ၂၉၇
ဥဿာဟဇနကံ/--ဇနနတ္ထံ ၃၇၆
ဥဿောဒေတွာ/ဥဿောဒိတွာ ၅၅၈
ဦဟနံ/ဥဟနံ ၃၃၁
ဧကီဘာဝံ/ဧကီဘာဝံ ၂၂၀
ဧဝကာရော/ဧဝသဒ္ဒေါ ၃၁၅
ဧဝမေတ္တ/ဧဝမ္မေတ္တ ၆၄/၂၁၅/၂၉၁
ဧဝမေဝပုတ္တံ/ဧတ္တကမေဝ ပုတ္တံ ၃၅၆
ဧဝမေဝ/ဧဝမေဝံ ၃၇၇
ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော/ဧဝကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ၃၂၃
ဩဒါတသာမောတိ/--သာမော ၄၅၁
ဩနဒ္ဓါယ/ဩနန္ဓာယ ၃၀၂
ဩနီတ/ဩဏီတ ၆၅၁/၆၅၂
ဩသန္နဝီရိယတာ/ဩသက္က ၅၈၅
ကပဏ/ကပန ၂၇၇
ကရုဏာဝိဟာရေန/ကရုဏာ- ၇၃
ကသိဏ/ကသိန ၃၄၈
ကဠေဝရ/ကလေဝရ ၁၆၁
ကာဗဠီ/ကာဗဠိ ၅၆
ကာတဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗော ၆၄
ကာမစ္ဆန္ဒ/ကာမဆန္ဒ ၃၂၇

http://www.dhammadownload.com

ကာရဏံ/ကာရဏာ ၆၁၁
ကာရဏံ ဟိ/ကာရဏဉှိ ၅၈၃
ကိလာသုနော/ကိဠာသုနော ၅၈၅
ကုက္ကုရဂန္ဓံ/-ဂန္ဓာနိ ၂၉၇
ကုဒါလ/ကုဒ္ဒါလ ၃၅
ကုသိတ/ကုသီဒ ၃၀၈
ခန္တီစာရေတွာ/--မာရေတွာ ၅၄၁
ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော/--တာ ၃၄၄
ဂတ္တဝါသော/ဂတ္တာဝါသော ၂၈၅
ဂမ္ဘီရာ/ဂမ္ဘိရာ ၄၁
ဂမနမ္ပိ/ဂမနံ ၁၅၈
ဂရုဠာနိယံ/ဂရုဠာနိယံ ၂၂၃
ဂရု/ဂုရု ၁၉၂
ဂဟဋ္ဌ/ဂေဟဋ္ဌ ၉၅
ဂိမှာနံ/ဂိမ္ဘာနံ ၁၆
ဂေါတ္တ/ဂေါတြ ၄၅၁
ဂေါယူထာနိ/ဂေါယုထာနိ ၉၅
ဃဋ္ဋေတွာ/ဃဋ္ဋေတွာ ၆၀၅
စက္ကဝါဠ/စက္ကဝါဠ ၅၈၆
စက္ခုကိစ္စကရဏေန/--ကရဏေနစ ၄၇၂
စတုရာသီတိ/စတုရာသီတိ ၁၄၂
စတ္တာလီသံ/စတ္တာရီသံ ၄၅၄
စရဏ/စရန ၁၅၂
စရန္တော/စရန္တာ ၆၄၁
စဝိဿန္တိ/စဝိဿန္တိတိ ၄၇၈
စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္နံ/--ဥပ္ပန္နံ ၃၀၉
စိတ္တသေကဂ္ဂတာ/စိတ္တေကဂ္ဂတာ ၃၅၀
စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ/စိတ္တေကုဂ္ဂတ္တာနိ ၄၁၅
စေတော/စေတသော ၃၅၉
ဆအဘိညာ/ဆအဘိညေ ၁၅၂
ဆန္ဒဝုတိ/ဆနဝုတိ ၁၄၂
ဇဇ္ဇရိ/ဇဇ္ဇရိဘူတေ ၂၂၉
ဇမ္ဗူသိရိဝယေ ၅၆
ဇီဝိကံ/ဇီဝိတံ ၅၅၂
ဇောတ္တိတံ/ဇောတ္တိတံ ၂၆၄
ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ/ပစ္စနိကာနံ ၄၂၉
ဉာတေယျံ/ဉာတာယျံ ၁၆၁
ဉာဏာယ/ဉာနာယ ၄၆၁
ဌပိတ/ထပိတ ၃၁၂/၅၇၁
ဍံသမကသာဒိ ၄၀၀
ဍဟန္တိ/ဒဟန္တိ ၃၄၄
တစ္ဆကာနံ/တစ္စကာနံ ၂၉
တံနိဿရဏတော/တန္နိဿရဏတော/
တနိဿရဏတော ၃၁၉
တတာယံ/တဒါယံ ၃၂၁
တတ္ထစ/တတ္ထ ၄၄၅/၄၈၉
တတ္ထ/တသ္မိံ ၇၃
တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ/သမင်္ဂီ ၃၈၀
တတြာပိ/တတြ ၃၃၄
တထလက္ခဏံ/တထာလက္ခဏံ ၃၄၈
တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ/တမတ္ထ-- ၇၆
တဒန္တရေသု/တဒနန္တရေသု ၁၆၂
တဒနန္တရံ/တမနန္တရံ ၄၉၃
တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ/တပရိယာ- ၅၀၂
တဉှိ/တံဟိ ၂၈
တပသိ/တပသီ ၂၇၄
တမ္ဗူလကတ္တာ/တံမ္ဗူလကတ္တာ ၄၄၆
တဿကိမညံ/တဿ မေ ကိမညံ ၇
တာလာဝတ္ထုကတာ/တာလ- ၂၄၄
တာဝသဟဿာ/--ဝါ ၁၆၁
တိတ္တိယာ/ဒိဋ္ဌိယာ ၄၅၄
တိန္ဒုကာစိရ/တိန္ဒုကစိရ ၆၈/၇၃

http://www.dhammadownload.com

တိရိစ္ဆာန/တိရစ္ဆာန ၁၇၃
တိသော ဝိဇ္ဇာ/တယော- ၁၅၂
ထပိတံ/ဌပိတံ ၅၇၁
ထပေဿာမ/ဌပေဿာမ ၅၇၁
ထာမဂတာယ/ဌာမဂတာယ ၃၈၀
ဒဠှဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗော ၂၄၀
ဒဠှေယျုံ/ဒိဋ္ဌေယျုံ ၁၆၁
ဒမေတိ/ဒမ္မေတိ ၁၇၀
ဒလိဒ္ဒ/ဒလိဒ္ဒ ၄၈၁
ဒသေန္တော/ဒသေန္တောပိ ၂၈၅
ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန-- ၁၀၁
ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော ၄၀၂
ဒုဋ္ဌုံ/ဒုဋ္ဌု ၄၈၄
ဒုတိယ/ဒုတီယ ၁၈၂
ဒုဗ္ဗိညေယျော/ဒုဝိညေယျော ၇၉/၄၀၂
ဒုဿီလာဝ/ဒုဿီလာဝ ၆၂၆
ဒူရေပိ/ထူလမ္ပိ ၄၆၈
ဒေဝဂ္ဂဟဏံ/ဒေဝဂဟဏံ ၁၉၇
ဒွိဇ/ဒိဇ ၂၁၅
ဒွိဟိတိကာ/ဒုဟိတိကာ ၅၄၆
ဒွေတယော/ဒွတ္တယော ၂၂၉
ဓမ္မစိန္တာ/ဓမ္မေစိန္တာ ၅၁
ဓမ္မဒသာ/ဓမ္မရသာ ၅၃၃
ဓေနုပကော/ဓေနုပဂေါ ၃၈၇
နနိဗ္ဗာနံ ခမန္တိ/နနိဗ္ဗာနက္ခမန္တိ ၅၀
နာဂရာဇာဒိနံ/နာဂရာဇာနံ ၄၉၇
နာထော/နာဓော ၁၉
နာဘိ/နာဘီ ၁၃၇
နာသာ/နသာ ၆၃၅
နာဠိမယံ/နာလိမယံ ၅၅၈
နိဋ္ဌာပိတံ/နိဋ္ဌိတံ ၅၁၄
နိဒ္ဒေသနယော/--ယော ဝါ ၁၈၇
နိဒ္ဒေသတာယ/နိဒ္ဒေါသတာယ ၅၈၈
နိဗ္ဗတ္တိကံ/နိဗ္ဗတ္တကံ ၁၉၂/၅၀၇
နိမ္မရူကွော/နိမ္မရုက္ခော ၉၁
နိမုဋ္ဌိတွာ/နိမုဋ္ဌိတွာ ၁၇
နိယျာတေတွာ/နိယျာဒေတွာ ၅၄၁
နိရဿိ/နိဉဿိ ၂၈၀
နိရာဒိနဝ/နိရာဒိနဝ ၆၂၉
နိရုဠှမာနာ/--မာနေ ၅၉၇
နိရုဒက/နိယုဒက ၁၇၉
နိရောဓပါဒကဠ/သနိရောဓ- ၄၁၈
နိဝုတ္ထဓမ္မာဝါ နိဝုတ္ထာ/-နိဝုတ္ထာတိ ၄၃၄
နိသဇ္ဇာသခ်ိါတေန/နိသဇ္ဇ- ၃၅၂
နိလဝတ္ထံ/နိလံဝတ္ထံ ၃၅၉
နိဟာရန္တော/နိဟာရန္တော ၄၀၂
နိဟာရေ/အဘိနိဟာရေ ၄၆၁
နူနိမဿ/နူနမဿ ၃၁၆
နေက္ခမ္မ/နိက္ခမ္မ ၃၁၉
နေမိ/နေမိ ၁၃၈
ပက္ကမန္တိ/ပက္ကမန္တီတိ ၆၄၀
ပစ္စတ္ထိက/ပစ္စတ္ထိက ၁၉၇
ပစ္စနိက/ပစ္စနိတ ၃၂၇
ပစ္စနိက/ပစ္စနိက ၃၂၇
ပစ္စယာဒိနံ/ပစ္စယာနံ ၄၂၉
ပစ္ဆုသ/ပစ္ဆုသ ၆
ပဋ္ဌပ္ပမာဏန္တိ/ပဋ္ဌပ္ပမာဏာတိ ၁၀၄
ပညတ္တိ/ပဏ္ဏတ္တိ ၆၄
ပဋိ/ပတိ အသောသိ ၆၄
ပဋိနိဒ္ဒေသော/ပတိနိဒ္ဒေသော ၆၄
ပဋိသမ္ဘိဒါ/ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄၆
ပဋိသလ္လီဏာ/ပဋိသလ္လီန ၅၈၀

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌွက္ကာ/ပဋ္ဌက္ကာ ၆၅၄
ပဌမဒုတိယမ္ဘာနေသု/ဗျာနေသု ၃၃၄
ပဌမော သမဏော/သမဏော ၃၂၃
ပဏ္ဏာ နိပတန္တိ/ပဏ္ဏာနိ- ၉၁
ပဏီတ/ပနီတ ၆၅၂
ပထမ/ပဌမ ၆
ပထဝိပရိဝတ္တန/ပထဝိ- ၅၇၇
ပထဝီ/ပုထဝီ ၅၇၇
ပထဝိမဏ္ဍော/ပထဝိမဏ္ဍံ ၅၇၅
ပတ္တပတ္တပုလကံ/-မူလကံ ၅၅၈
ပတ္ထောဒနော နာလမယံ ဒုဝိန္နံ/
ပတ္ထောဒနော နာဠိမယံ ဒုဝိန္နံ ၅၅၈
ပဒပူရဏေန/ပဒပူရဏတ္ထေန ၁၀၉
ပဘာဿရေ/ပဘာသရေ ၄၂၀
ပပ္ပောဋေတွာ/ပပ္ပေါဋေတွာ ၁၆/၃၀၂
ပမာဏံ/ပမာနံ ၂၉
ပရိဝိညာဏေန-- ၄၃၄
ပရာယနံ/ပရာယဏံ ၆၁၇
ပရိဏာယက/ပရိနာယက ၆၅၂
ပရိမုစ္စေယျ/ပရိမုစ္စေယျ ၆၁၁
ပရိယောဒပနံ/-ဒါပနံ ၅၉၀
ပရိဝေဏံ/ပရိဝေနံ ၁၆
ပရိဠာဟ/ပရိဒါဟ ၆၈
ပဝတ္တဉ္ဇိဟိတိကာ/ပဝတ္တာ ၅၄၆
ပသန္နာကာရံ/ပသန္နကာရံ ၅၂၇
ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ/ပဟာနေ- ၃၇၇
ပဟာနက္ကမေန/ပဟာနကမေန ၃၉၇
ပဟီန/ပဟီဏ ၁၄၆
ပဟုတ/ပဟူတ ၁၆
ပါဏောဟိ/ပါနေဟိ ၅၃၈
ပါပုဏိတွာ/ပါပုနိတွာ ၃၅၂
ပါရိစ္ဆေန/ပါရိစ္ဆေန ၁၂၄
ပါဠိမေဝ/ပါလိမေဝ ၄၆၃
ပိဏာယတိ/ပိနယတိ ၃၃၈
ပီတိ/ အပီတိ ၂၉၄
ပီတိယာစ ဝိရာဂါ/ ၃၇၃
ပီဠနတ္ထော/ပီဠနဒ္ဓော ၆၈
ပုစိမန္ဒ/ပုစိမန္တ ၉၂
ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန/
ပုထုဇ္ဇနကလျာဏေန ၅၁၇
ပုနဗ္ဘဝေစ/ပုနဗ္ဘဝေ ၂၈၈
ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ/ပုဗ္ဗပဋိပဒါ ၃၁၂
ပုဗ္ဗာရာမေ/ပုပ္ဖာရာမေ ၅၉၃
ပုဗ္ဗဏှ/ပုဗ္ဗန္ဟ ၅၄၄
ပုဗ္ဗန္ဟ/ပုဗ္ဗဏှ ၅၆၁
ပုရိသ/ပူရိသ ၁၇၃/၂၇၇
ပူရိတပါရမီနဉ္စ/--နံဟိ ၄၄၁
ပေါရာဏာ/ပုရာဏာ ၈၃
ဖရသု/ပရသု ၁၃၇
ဖုဋ္ဌော ဖုဋ္ဌတွာ/ဖုဋ္ဌော- ၃၉၁
ဗလိဗဒ္ဒ/ဗလီ-- ၁၉၁
ဗဟုကာ/ဗဟုလာ ၆၁၆
ဗဟုကာရတ္တာ/ဗဟုပကာရတ္တာ ၁၆
ဗဟုလီကတံ/ဗဟုလိကတံ ၄၂၅
ဗာဠှာမေ အာဝုသော/ဗာဠှာမေ- ၃၂
ဗာဟိတပါပတ္တာ/ဗာဟိရ ၁၁၃
ဗာဟုသစ္စံ/ဗာဟုသစ္စံ ၆၂၃
ဗုဒ္ဓတ္တကာရကေ/ကာရဏော ၆၀၃
ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ/ဗုဒ္ဓဝိသယော ၆၀၈
ဗုဒ္ဓါနုဿာသနံ/ဗုဒ္ဓါနံ- ၅၉၁
ဗုဒ္ဓိတာ သစ္စာနီတိ/-သစ္စာနန္တိ ၁၈၇
ဗုဒ္ဓေါ/ဗောဒ္ဓေါ ၁၈၇

http://www.dhammadownload.com

ဖျန္တိကတာ/ဖျန္တိကတာ ၃၆၇
ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ/ပဒဗျဥ္ဇန- ၁၀၉
ဗြဟ္မံ အဏတိ/ဗြာဟ္မံ- ၁၁၃
ဗြာဟ္မဏ/ဗြဟ္မဏ ၁၁၃/၂၆၈
ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ/ဘဝေါကမ- ၄၁၄
ဘိံသနကသ္မိံ/ဘိံသနကတ္တသ္မိံ ၆၀၀
ဘိယျော/ဘိယျောသော ၃၇၃
ဘိံသန/ဘိံသန ၆၀၀
ဘုမ္မတ္ထ/ဘုမ္မဋ္ဌ ၂၁၅
ဘုမ္မဝစန/ဘူမဝစန ၇၄
ဘောဝါဒိနာမ/ဘောဝါဒီနာမ ၁၂၄
မဂ္ဂဖလဘာဂိနော/လာဘိနော ၁၈၂
မဇ္ဈန္ဟိက/မဇ္ဈဏ္ဟိက ၉၂/၆၄၅
မဇ္ဈန္ဟိကေ/မဇ္ဈန္တိကေ ၉၂
မဏ္ဍုက/မဏ္ဍူက ၁၈၂
မတ္တညုတာ/မတ္တညူတာ ၁၅၂
မန္ဒုရံ/မန္ဒိရံ ၅၁၆
မနုဿ မံသစက္ခုနာ/မနုဿာနံ- ၄၇၅
မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏ/ဂဟဏ ၄၈၉
မမာကာရေန/မမံကာရေန ၂၄၄
မဟော္ဒရ/မဟောဒရေ ၁၇၀
မာဏဝေန/မာနဝေန ၁၆
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟဏ/ဂဟန ၅၂၃
ယထာတံ/ယထာယံ ၁၅၃
ယထာဘုစ္စ/ယထာဘုဋ္ဌ ၁၁၈
ယထိစ္ဆကံ/ယာဒိစ္ဆကံ ၁၉၂
ယာဝဒေ/ယာဝဒေဝ ၆
ယာဝသာသနပရိယန္တာ/ပရိယန္တံ ၅၉၃
ယုဂဠံ/ယုဂလံ ၆၅၄
ယွာဟံ/ယမဟံ/ယာဟံ ၂၃၂
ရာဂါဒီနံ/ရာဂါဒယော ၂၇၁
ရုဟိရာ/ရုဓိရာ ၄၆၈
ရောသေတိ/ဒေါသေတိ ၂၇၇
လက္ခဏေ/သလက္ခဏေ ၇၂
လယိမာ/လိယိမာ ၁၉၂
လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ/လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ ၂၁၁
လောကပဝေဏီ/ပဝေဏီ ၂၆၁
လောကတန္တိ/လောကတန္တိ ၂၆၁
လောကမဘိဘဝတိ/မဘိဘုယျတိ ၁၆၆
ဝတ္တန္တံ/ပဝတ္တန္တံ ၅၄၉
ဝတ္တဗ္ဗတ္တံ/ဝတ္တဗ္ဗံ ၃၇၀
ဝယ/ဝယော အနုပ္ပတ္တေ ၂၂၉
ဝယောဝုဒ္ဓါနံ/ဝယောဗုဒ္ဓါနံ ၂၅၈
ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော/ဝဝဋ္ဌပေတဗ္ဗော ၆
ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ/ဝသီ-- ၄၂၂
ဝသီဝသေန/ဝသီဝသေ ၄၂၂
ဝါဏိဇ/ဝါဏိဇ္ဇ ၅၅၅
ဝါသံ/ဝသာဝါသံ ၅၄၁
ဝိဒူရ/ဝိဒုရ ၁၃၄
ဝိနယပညတ္တိ/ပဏ္ဏတ္တိ ၆၄
ဝိပစ္စနီက/ဝိပစ္စနီက ၂၃၆
ဝိပရိယယော/ဝိပရိယာယော ၁၉၂
ဝိပလ္လာသ/ဝိပ္ပလ္လာသ ၆၄၆
ဝိပဿနာပါဒကံ/ဝိပဿနပါဒကံ ၅၀၂
ဝိဘင်္ဂေပန/ဝိဘင်္ဂေပိ ၃၅၆
ဝိဘဝမဟတ္တတာယ/မဟန္တတာယ ၂၃၂
ဝိမုစ္စတိ/ဝိမုဥ္စတိ ၅၀၉
ဝိမုတ္တမိတိ/ဝိမုတ္တမှီတိ ၅၀၉
ဝိဝဋာ/ဝိသဒါ ၄၁၀
ဝိဝေကဇံ/ဝိဝေကဇ ၃၄၁
ဝိဟာရသမင်္ဂီ/ဝိဟာရသမင်္ဂီ ၈၇
ဝိဟေဌယန္တော/ဝိဟေဓယန္တော ၅၉၀

http://www.dhammadownload.com

ဝိရိယ/ဝိရိယ ၃၀၉
ဝုတ္တဉှေတံ/ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ ၁၂၄
ဝုတ္တနယေနေဝ/ဝုတ္တနယမေဝ ၃၇၀
ဝုတ္တနယေနေဝ/ဝုတ္တနယေန ၄၆၃
ဝုတ္တဝိပရိယာယေန/ဝိပရိယယေန ၄၉၉
ဝုတ္တတ္ထာယေဝ/-ပ္ပကာရာယေဝ ၃၇၃
ဝုတ္တပ္ပကာရတော/-ပကာရတော ၂၉၄

ဝူပသမာ/ဝုပသမာ ၃၅၆
ဝေဌိတာယ/ဝေဓိတာယ ၃၀၂
ဝေဒိတဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗံ ၁၃၄
သံဝတ္တ/သံဝဋ္ဋ ၄၄၆
သံသန္ဒိတွာ/သမ္ပိဿေတွာ ၆၂၃
သင်္ခါတ သယ်္ဟာတေန/သယ်္ဟာတ
သင်္ခါတေန ၁၀၁
သင်္ချ/ သင်္ခ ၁၉
သင်္ခတဌ/သင်္ခတတ္ထ ၆၈
သင်္ဂီတိ/သင်္ဂီတိ ၆
သင်္ဂီတိ/သင်္ဂီတိံ ၆
သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ/သစ္ဆိ ၁၄၆
သဏ္ဍာယတိ/သဏ္ဍယတိ ၁၁၄
သတိယာပိ/သတိပိ သဒ္ဓါယ ၃၆၅
သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ/ဂဟဏံ ၁၉၆
သတ္တုသာသနံ/သတ္တု-သာသနံ ၆၂၃
သတ္တေ ကန္တာရံ/သတ္တေ ကန္တာရံ ၁၇၈
သဒ္ဓမ္မ သံဝဏ္ဏနံ/သံဝဏ္ဏနာ ၇
သဒ္ဓါ ပရိဂ္ဂဟိတံ/သဒ္ဓ ပရိဂ္ဂဟိတံ ၄၂၇
သန္နာယဘာသိတမတ္တံ/မတ္တံ ၂၅၅
သန္နိရုမ္ဘိတွာ/သန္နိရုန္ဓိတွာ ၁၈၂
သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ/နိဗ္ဗတ္တာမျို ၄၇၈
သမ္ပတ္တနိယာမေန/သမ္ပတ္တ ၆၃၇
သမန္နာဂတ/သမန္နာဂတ ၁၂၉
သမ္ပဋိစ္ဆေတွာ/သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ၅၆၅
သမ္ပန္နတ္တာ/သမာနာဂတတ္တာ ၁၅၃
သဗ္ဗဓမ္မာနံ/သဗ္ဗဓမ္မေ ၁၄၆
သဗ္ဗဿပိ/သဗ္ဗဿ ၁၈၆
သမီပ/သမိပ ၈၃
သမူဟာ/သမုဟာ ၅၅
သမ္မ/သမ္မာ ၇
သမ္မောဒနီယံ/သမ္မောဒနီယံ ၂၂၀
သယမာနောပိ/သယမာနောပိ ၈၇
သရဏတ္တံ/သရဏတ္တံ ၅၃၀
သာတလက္ခဏံ/သာဒလက္ခဏံ ၃၃၈
သာတ္တံ/သတ္တံ ၂၀၅
သာဌေယျ/သာဝေယျ ၁၉၂
သာဒုဖလူပ/သာဓုဖလူပ ၂၁၅
သာဒုရသ/သာဓုရသ ၅၇၄
သာခေန္တော/သာဝေန္တော ၂၀၂
သာပိ/သာ ၃၅၀
သာမိစိ/သာမိစိ ၂၃၆
သာမောတိ/သာမော ၄၅၁
သာရဏီယံ/သရဏီယံ ၂၂၀
သာရထိ/သာရထိ ၁၇၀
သာဝကာနံ ဝါ/သာဝကာနံ ၅၇၁
သိက္ခတ္တယ/သိက္ခတယ ၂၀၇
သိထိလ/သိဌိလ ၂၃
သိနေရု/သိန္နေရု ၁၆၂
သိဝထိကံ/ဆဝထိကံ ၄၈၄
သုခနိရောဓ/သုခဒုက္ခနိရောဓ ၄၀၄/၄၁၀
သုခပါရမိပ္ပတ္တော/ပတ္တော ၃၉၁
သုခါဒိယာတေနစသ/
သုခါဒိယာတေနစ ၄၀၄

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) နည်း+ဥပမာ အက္ခရာဝလိ

သုဒန္တ/သုစန္တ/သုဒ္ဓန္တ ၄၂၅
သုပဏ္ဏ/သုဝဏ္ဏ ၆၄
သေကျော/သေခေါ ၁၃
သေဋ္ဌတ္တေန/သေဋ္ဌဋ္ဌေန ၃၆၄
သေတင္ဂိကာ/သေတင္ဂိကာ ၅၅၀
သေဒိတာနိ/သေဓိတာနိ ၂၉၇
သောဘန/သောဘဏ ၁၅၈
သွာယံ/သွာဟံ ၂၇၁
ဟိတ္တာပိ/ဟိတွာ ၂၀၂
ဟိရိယတိ/ဟိရိယတိ ၂၆၄
ဟီန/ဟီဏ ၂၈၅
ဟိနောဝါသ/ဟိနောဝါသ ၂၈၅

(ဃ) နည်း+ဥပမာ အက္ခရာဝလိ

အကုပ္ပ ၅၁
အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ ၂၆၄
အင်္ဂဏ ၄၂၂
အင်္ဂုလဂ္ဂ ၅၃၆
အယသ တာတာ ၅၂၇
အစ္စန္တသံယောဂေ ၅၆၁
အစ္စာသန္နံ ၂၂၄
အဇ္ဈတ္တံ ၅၃၅
အဇ္ဈတဂ္ဂေ ၅၃၅
အဇ္ဈတ္တံ ၃၅၆
အညံ ၂၄၀
အညာယ ၂၄၀
အညေပိ ဒေဝါ ၁၄၃
အညေပိ သတ္တေ ၁၈၇
အဋ္ဌလောကဓမ္မာ ၁၆၃
အဋ္ဌ ဒိသာ ၁၇၄
အဋ္ဌ ဝါ ဒသဝါ ၂၉၅
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ ၅၇၁
အဏ္ဏာဘူတာ ၃၀၃
အတဏ္ဍံ ၆၅၄
အတ္တနော ၁၆၆
အတ္တနော သန္တာနေ ၄၃၅
အတိဒူရံ ၂၂၄
အတိမစုရသုခံ ၃၈၇
အတိသယနိရောဓော ၄၀၀
အတ္တဖျူဌနမစုရတာယ ၂၂၀
အတ္တသမ္မာဝတော ၇၄
အဒန္တာ ၁၇၁
အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္စိကတ-နိရောဓေ ၅၃၀
အဓိစိတ္တ ၃၇
အဓိပညာ ၃၇
အဓိသီလ ၃၇
အဓိသီလသိက္ခာ ၃၇
အနဂ်ဏာဝိဂတူပက္ကိလေသ ၄၃၀
အနတ္တသညီတေ ၅၆၉
အနတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ ၂၀၂
အနုဒ္ဒိဋ္ဌ ပါတိမောက္ခံ ၅၈၈
အနုပဝါဒေါ ၅၉၁
အနေကာဝိဟိတာနံ ၂၆၁/၅
အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ၂၅၃/၂၅၉
အနေကဝိဟိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ၄၄၆
အန္တာနန္တိကာ ၅၇
အန္ဓ ၅၄၄
အနန္တဗုဒ္ဓဉာဏေန ၁၆၆
အနန္တေန ၁၆၆
အပဂတ္တ ၂၈၆
အပရဏ္ဏ ၅၄၄
အပါယ ၄၉၃
အပါယောစေဝ ဒုဂ္ဂတိ ၄၉၇
အဗျာဒ ၆၂၆
အဘိက္ကန္တ ၅၂၀/၅၂၂
အဘိဇ္ဈာ ၄၂၉
အဘိညေယျ ၁၄၆
အဘိညာတံ ၁၄၆
အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ၂၉၁
အဘူတံ ၆၅၄
အမတံ ဒိသံ ၁၅၃
အမုတြာသိံ ၄၄၈
အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ၄၄၈
အယံ ဝိနယော ၂၄
အရသရူပ ၂၃၆

http://www.dhammadownload.com

အရာနံ ၁၃၅
အရိ (အရီနံ) ၁၃၅
အရိယမဂ္ဂသတ္တေန ၂၄၅
အရိယမဂ္ဂေန ၁၁၈/၂၄၅
အရိယာ ၃၉၀
အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ ၄၈၅
အရီနံ ၁၃၅
အဝဓာရဏတ္တေန ၁၀၉
အဝိဇ္ဇာဂတာယ ၃၀၀
အဝိနိပါတနဓမ္မော ၆၃၅
အသင္ခမာနာ ဓာဝန္တိ ၁၇၄
အသိနာ ၅၃၈
အသုရသဒိသံ ၄၉၇
အသု ၂၉၄
အဟိတာယ၊ ဒုက္ခာယ ၅၁
အာကာရေဟိ ၅၇၁
အာဏာဒေသနာ ၃၆
အာနန္တရိယ သဒိသော ၄၈၉
အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ ၄၂၇
အာဘဿရတော-
ပေဋ္ဌာ ၄၄၆
အာမန္တေသိ ၆၄၁
အာယတိ ၆၅၄
အာလပနမတ္တ ၁၂၄
အာလောကော ၄၅၇
အာသနကုသလတာ ၂၂၄
အာသန္နံ အမ္ဗရုက္ခံ ၅၈
အာသဝါနံ ခယ- ၅၀၂
အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိယေဝ ၆၁၁
အာသဝေဟိ ၁၇/၅၉၈
ဣတ္ထ ၅၁၇
ဣတ္ထတ္တံ ၅၁၇
ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ၁၂၅
ဣဒ္ဓိယာ ၅၂၀
ဣမံ လောကံ ၁၉၈
ဣမဿ ဈာနဿ ၃၈၅
ဣမိနာစ စတုတ္ထဈာန
သမာဓိနာ ၄၂၀
ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန-
သမုပေတော ၃၃၄
ဣမေ အာသဝါတိ -
ယထာဘူတံ ၅၀၇
ဣရိယာပထဝိဟာရေန
၃၅၂
ဤဟိတ ၅၄၇
ဥက္ကိတ္တသိရာ ၃၈၃
ဥစ္စာကုလ ၁၂၅
ဥစ္ဆင်္ဂံ ၅၃၆
ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ ၈
ဥပက္ကိလေသ-
ဝိနိမုတ္တတာယ ၄၆၉
ဥပဂန္တွာ ၃၅၂
ဥပစာရေန ၃၄၈
ဥပပဇ္ဇမာနေ ၄၇၈
ဥပဋ္ဌိတသတိ တာယ-
သတိမာ ၃၉၄
ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ ၆၃၆
ဥပလာဘိ ၁၀၉
ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ ၆၁၆
ဥပါဒါယ ၆၉
ဥပေက္ခကော ၃၈၀
ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိံ ၃၈၀
ဥပေက္ခာ ၃၈၀/၄၁၁
ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ ၄၁၁
ဥသ္မိကတာနိ ၂၉၇
ဧကံ အဟံ ဘန္တေ ဟတ္ထံ
၅၇၈
ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ၃၂
ဧကံ သမယံ ၈၃
ဧကသာလကေ ၆၉
ဧကောဒိ ၃၆၄
ဧတံ နိရုတ္တိလက္ခဏံ ၁၉၃
ဩဒါတ ၄၅၁
ဩဠာရိကင်္ဂပဟာန ၃၈၅
ကန္တာရ ၁၇၉
ကန္တာရံ တာရေတိ ၁၇၉
ကပ္ပ ၄၄၆
ကပ္ပေ သရန္တိ ၄၅၄
ကမ္မက္ခမေ ၄၂၅
ကမ္မသမာဒါနာ ၄၈၉
ကရဏာဝိဟာရေန ၇၄
ကလျာဏော ၁၂၉
ကသ္မီရ ဂန္ဓာရာ ၅၈
ကဠေဝရံ ၁၆၂
ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ ၃၁၆
ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ
၃၁၉
ကာမေဟိ ၃၁၆
ကာယံဝါစဉ္စ ဝိနေတိ ၂၃
ကာယဒုစ္စရိတ ၂၅၈/၄၈၄
၄၈၅
ကာယဿ ဘေဒါ ၄၉၃
ကာယေန ၄၈၄

http://www.dhammadownload.com

ကာယတော ၄၈၄
ကာရဏံ ၅၈၃
ကာရဏပဋ္ဌာ ၅၈၃
ကာလဋ္ဌော ၇၇
ကာဠက ၆၂၉
ကိလေသပူတိကာ ၄၈၅
ကိလေသက္ခယာယ ၅၁၇
ကုက္ကုရွိယာ ၂၉၅
ကုဒါလ ပိဋကံ ၃၅
ကုရုန္ဒီနာမာဒီသု ၁၀
ကုသိနာရာယံ ၈
ကောဋ္ဌနာဒံ ၅၈
ကော မေ ဝန္ဒတိ ပါဒါနိ
၁၈၃/၅၁၉
ခဏာ ၇၇
ခန္တိပရမံ တပေါ-- ၅၉၁
ခီဏာဇာတိ ၅၁၁
ခီဏာသဝါနံ ၄၁၅
ခုရင္ဂေ ၅၇
ခုရဓာယံ ၃၈၅
ခေတ္တံ ၉
ဂဂ်ီယ စရန္တိ ၉၅
ဂဏ္ဍာမိ ၅၂၇
ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတာ ၃၄၅
ဂန္တ ၂၈၅/၂၉၁
ဂန္တဂ္ဂဟဏကာလ ၅၅၀
ဂန္တသေယျာ ၂၉၁
ဂန္တသေယျာပုနဗ္ဘဝါဘိ-
နိဗ္ဗတ္တိ ၂၈၈
ဂမန ၁၅၈/၁၆၃
ဂမ္ဘီရ ၄၈
ဂရုဂါရဝယုတ္တော ၁၉၃
ဂိမှာနကူဋ္ဌေ ပဗ္ဗတေ ၃၂၁
ဂေါစရံ ၃၄၅
ဂေါတမ ၁၂၄
ဂေါယူထာနိ ၉၅
စက္ခု ၄၇၃
စတ္တာရိ ဈာနာနိ ၄၁၅
စတုတ္ထဈာနက္ကမ ၄၁၈
စတူသု အပါယေသု ၅၃၀
စရဏ ၁၅၃
စရဏသမ္ပန္န ၁၅၃
စဝမာနေ ၄၇၈
စဝမာနေတိ အာဒီဟိ ၄၈၁
စာရိကံ စရဏတ္ထာယ ၆၄၁
စာရိကံ ပက္ကာမိ ၁၇
စိရဒိဋ္ဌော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ၅၈
စိရာ ဝါ အဿ ဋ္ဌိတိ ၅၈၀
စိတ္တေ ၄၄၁
စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ၄၁၅
စုတူပပါတ ၄၆၁
စုတူပပါတဉာဏာယ ၄၆၂
စုတိယာစ ဥပပါတေစ ၄၆၁
စေတော သမ္ဘာဒယတိ
၃၆၀
ဆန္ဒန္တဒဟတော ၅၆
ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေါ ၂၅၆
ဆန္ဒော ၃၂၇
ဆန္ဒံ ဆန္ဒံ ဝသာနံ ၅၈၈
ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ ၆၄၁
ဇာတိပဋိပါဋိယာ ၄၄၁
ဇေဋ္ဌမူလနက္ခတ္တံနာမ ၅၈
ဈာနင်္ဂေနေဝ ၃၂၇
ဈာန ၃၄၈/၄၁၁
ဉာဏဖရသုံ ၁၃၇
ဉာဏေန ၂၀၂
ဌပေတွာ ဆ တယော ၂၆၁
တံ ခေါပနာဝုသော ၁၂၅
တံသမ္ပယောဂိယ ဗောဂဗ္ဘရ
သိယာတ် ၄၁၈
တဋ္ဋခေါ် နေဝ အသန္တံ ၆၄၆
တဏှာ ၆၅၄
တတြမဇ္ဈတ္တတာ ၄၁၁
တတြစေတံ ဉာဏံ ၅၀၃
တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထ
သန္တာနံ ၄၃၈
တဒ္ဓိတဝုတ္တိ ၂၇၁
တပ ၂၇၆
တပတီတိ တပေါ ၂၇၇
တပနတော ၂၈၁
တပနီယာ ဝုစ္စန္တိ ၂၈၁
တပန္တီတိ တပါ ၂၈၁
တပဿီ ၂၇၄
တမော ၄၅၇
တာဒိသဿ ဝစနဿ ၅၆၉
တာလာဝတ္ထု ၂၄၈
တိစီဝရေန ၆၅၄
တိတ္ထ ၄၅၄
တိတ္ထိယာ ၄၅၄
တိရစ္ဆာနယောနိ ၄၉၇
တုမှေ နိဿာယ ၅၇၁
တေ မမ္ဗာ အပဟိတာယ-
ဒုက္ခာယ ၅၁

http://www.dhammadownload.com

တောန သမယေန ၇၉/၈၃
ဒဒေယျာမာတိ ၆၄၈
ဒါယာဒ ၅၇
ဒါယာဒေါ သာသနဿ ၅၇
ဒိဇဂဏ ၂၁၆
ဒိဋ္ဌိ ၁၀၂
ဒိန္န ၅၂၇/၅၇၇
ဒိဗ္ဗ ၈၇/၄၆၉
ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ၈၇
ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ၄၆၉
ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ ၄၆၉
ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ၄၇၆
ဒိသံ ၁၅၇
ဒိသာ ၁၇၄
ဒီဃနိကာယ ၅၆
ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနိ ၃၉၈
ဒုက္ခနိရောဓော ၅၀၇
ဒုဂ္ဂတိ ၄၉၃
ဒုစ္စရိတ ၄၈၄/၄၈၅
ဒုဿဿ ၄၀၂
ဒုတ္တိကွံ ဝိဇိတံ ၅၇၀
ဒေဝဂတိယေဝ ၄၉၉
ဒေဝပုတ္တ ၁၈၂
ဒေဝမနုဿာနံ ၁၈၂
ဒေဝါ ၁၄၃
ဒေဝေဟိ ၁၉၇
ဒေသနာ ၄၁/၄၆
ဒေသနာဝိလာသ ၂၄၅
ဒွိဟိတိကာ ၅၅၀

ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဥ္စ ၂၀
ဓမ္မဒေသနာ ၅၂၂
ဓမ္မဓာတုံ ၂၉၁
ဓမ္မပဏ္ဏာကာရမ္ပိ ၅၈
ဓမ္မသင်္ဂီတိ ၇
ဓမ္မော ၅၃၀
ဓေနုဝိယ ခီရံ ၂၉
န အနာဂတာ ၅၁၁
န တေ အညတ္ထ ပူဇံ ၁၄၃
နဝသတ္တာဝါသာ ၁၆၃
န သက္ကာ ဓမ္မသင်္ဂီတိ-
ကာတုံ ၇
နဠေရု ၉၃
နာဘိ ၁၃၉
နာမဂေါတ္တ (ပ)
သာကာရံ ၄၅၁
နာသနာ ဝုဋ္ဌဟတိ ၂၃၂
နိဗ္ဗိသာ ၁၇၁
နိမ္မက္ခိက ၅၇၅
နိရုဋ္ဌ ၆၂၆
နိဝါသ ၄၃၅
နိဝုဋ္ဌ ၄၃၅
နိဝုဋ္ဌက္ခန္ဓာ ၄၃၅
နေက္ခမ္မ ၃၁၉
နေမိ ၁၃၉
ပံသုကူလာနိ ၈
ပစ္စယယာတေန ၄၀၄
ပစ္စုဒ္ဓေတိ ၂၃၃
ပဉ္စ ပမာဏာတိ ၁၀၄
ပဉ္စပိ ထေရာ ပဉ္စရဋ္ဌာနိ-
ပသာဒေသုံ ၅၈

ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခု-
သတေဟိ ၁၀၄
ပဇာယ ၃၀၀
ပညာ ၉
ပညာဇနနတော ၅၂၂
ပဋိဝိဒ္ဓါကုပ္ပ ၅၁
ပဋိသလ္လီနဿ ၅၈၀
ပဏ္ဍိတမာနိနော ၁၄၂
ပဏီတေန ၆၅၂
ပဏ္ဏာကာရ ၅၈
ပတ္တာ ၅၀၇
ပတ္တစီဝရမာဒါယ ၅၆၅
ပဘာဿရေ ၄၂၀
ပရမတ္ထဒေသနာ ၃၆
ပရိနိဗ္ဗုတမှိ ၁၄၃
ပရိယာယော ၂၄၀
ပရိယောနဒ္ဓါယ ၃၀၃
ပရိယောဒါတေ ၄၂၉
ပရိသုဒ္ဓေ ၄၂၉
ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနတော ၁၇
ပရူပယာတိ ပရံ-
ဝိဟေဌန ၅၉၁
ပသံသာဝစနံ ၄၅၇
ပဿဒ္ဓါ ကာယော ၃၁၂
ပဟာတဗ္ဗဥ္စ ပဟီနံ ၁၄၆
ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ၁၄၆
ပါဏာ ၅၃၉
ပါတိမောက္ခ ၅၈၈
ပါဒါနိ ၁၈၃
ပါဒေါဝစလိ ၅၇
ပါဠိ ၃၇

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိယာ ဒေသနာ ၄၁
ပိဋကသမ္ပဒါနေန ၃၅
ပိဋကံ ပိဋကတ္တဝိဒူ ၃၅
ပိဏ္ဍံ အလဘမာနာ ၅၆၆
ပိဏ္ဍော တိဋ္ဌတု ၅၆၆
ပီတိ ၃၃၈
ပီတိဖရဏောန ၄၀၀
ပီတိယာ ၃၇၄
ပီတိယာစ ဝိရာဂါ ၃၇၄
ပီတိသုခံ ၃၄၁/၃၇၁
ပုညပ္ပဘာဝနိဗ္ဗတ္တ ၅၇
ပုဏ္ဏမာယံ မဟာဝီရော ၅၉
ပုတ္တာနံ မနံ ၅၇
ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ၂၈၉
ပုဗ္ဗဏှ ၅၄၄
ပုဗ္ဗဏှာပရဏှ ၅၄၄
ပုဗ္ဗဏှေ ၅၆၁
ပုဗ္ဗဏှေသမယံ ၅၆၁
ပုဗ္ဗဘာဂ ၃၀၉
ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ၃၁၂
ပုဗ္ဗာစရိယာနုဘာဝံ ၉
ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ၄၃၄/၄၅၇
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ၄၃၄
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ၄၃၄
ပုဗ္ဗေဝ ၃၉၇
ပုရိသဒမ္မ ၁၇၁
ပုရိသဒမ္မသာရထိ ၁၇၀
ပုရိသယုဂံ ၆၀၅
ပုလက်နာမ ၅၅၉
ပေတ္တိဝိသယ ၄၉၇
ဖလကဏ္ဍ ၅၀၉
ဖုဋ္ဌတ္တာ ၃၉၁
ဗိမ္ဗိသာရ ၁၄၂
ဗုဒ္ဓနိသေဝိတံ ၈
ဗုဒ္ဓရူပံ ၅၇
ဗုဒ္ဓဝိသယော၀ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိ ၆၀၈
ဗုဒ္ဓေါ ၁၈၇
ဗောဓိ ၃၀၉
ဗောဓိပတိဋ္ဌာနံ ၅၉
ဗောဓိမဏ္ဍ ၃၀၉
ဗြဟ္မံ ၁၁၄
ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ ၆၅၄
ဗြဟ္မစရိယံ ၂၀၅/၆/၅၁၄
ဗြဟ္မမဏ္ဍေ သဏ္ဌာယတိ ၁၁၄
ဗြဟ္မုနာ ၁၉၈
ဗြာဟ္မဏော ၂၃၀
ဘဂဝတော ၁၈၃
ဘဂဝါ ၁၇၉
ဘဂဝါတိဝစနံ သေဋ္ဌံ ၁၉၂/၁၉၃
ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ ၅၁
ဘဒ္ဒနာမော ၅၈
ဘဝ ၄၃၈
ဘဝါဘဝံ ၉
ဘာဂျံ ၁၉၃
ဘာတာ(စူဠပိတုပုတ္တော) ၁၇
ဘာဝေတဗ္ဗဋ္ဌ ဘာဝိတံ ၁၄၆
ဘိသနကတာသို့ ၆၀၁
ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ ၅၅၆
ဘိက္ခုသံဃေန ၁၀၂/၅၃၃
ဘိက္ခုသတာနိ ၁၀၄
ဘူတံ ၆၅၄
ဘေရိံ စရာပေသိ ၅၇
ဘော ၁၂၄
မံသစက္ခုံ ၄၇၆
မံသစက္ခု အတိက္ကန္တတ္တာ ၄၇၆
မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထိ ၅၁၇
မင်္ဂေါ ၅၆၉
မင်္ဂေါ လက္ခဏူပနိဿာနံ ၃၄၈
မဇ္ဈရိန် ၆၄၆
မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ ၁၈၂
မဏ္ဍူကောဟံ ၁၈၃
မတ္တညုတာ ဘတ္တသို့ ၅၉၁
မစုရံ ၅၃၃/၅၂၅
မနုဿဂတိ ၄၉၉
မနုဿူပစာရ ၄၇၆
မနောဒုစ္စရိတ ၄၈၅
မလ္လိကာယ ၆၅၄
မဟတာ ၁၀၂
မဟလ္လက ၂၃၀
မဟာကာရုဏိကဿ ၈
မဟာဂေါစရ ၁၇
မဟာပစ္စရိယံ ၁၀
မဟာပထဝီ အကမ္ပိ ၅၉
မဟာဝိဟာရဿ ၉
မဟာဝီရော ၅၉
မာရေန ၁၉၇
မိဏ္ဍာဒိဋ္ဌိကမ္မဿကာဒါနာ ၄၈၉

http://www.dhammadownload.com

မုဒု ၄၂၃
မူလ ၉၂/၉၃/၂၄၅
မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ ၅၆
ယံ ဉာန် ပတ္တာ ၅၀၇
ယံ တံ အရိယာ ၃၉၁
ယထာကမ္မူပဂေ ၄၆၂
ယထာဘူတ (ပ) အရဟတ် ၂၁၁
ယာဝ သာသနံ ပတိဋ္ဌတု ၅၉၃
ယေန ဉာဏေန ၄၆၂
ယမုနာယ စရန္တိ ၉၅
ယောဂါဝစရော ३၃၁
ရာနတ္တယံ ၉
ရဟောဂတဿ ၅၈၀
ရာဂါဒီနံ ၂၇၁
ရာဇဂဟ အဘွာရသ ဝိဟာရ ၁၇
ရူပါဒိရသ ၂၄၅
လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန ३၄၈
လာဘ ၆၂၀
လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ ၆၂၀
လာဘဿ/လာဘေန ၆၂၀
လိင်္ဂဝိပလ္လာသ ၆၄၆
လုမ္ဗိနီဝနေ ၉၆
လောကံတပနတော ၂၈၁
လောကဇေဋ္ဌကမ္မ ၂၆၉
လောကဿ ၁၆၂
လောကဿန္တော ၁၆၂
လောကဟိတာယ ၈
လောကိယဇနပ္ပသာဒကံ ၂၀၅
လောမာနိ ဟံသန္တိ ၆၀၁
ဝစီဒုစ္စရိတ ၂၅၉
ဝဍ္ဎိသု ၅၆
ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏဝိပရိ-
ယာယောတိ ၁၉၃
ဝနစာရံ ဂတော ၅၇
ဝန္တဂမနော ၁၉၃
ဝယော အနုပ္ပတ္တော ၂၂၉
ဝရာဘူရိမေဓသော ၃၀၃
ဝသာဝါသံ ၅၄၁
ဝါသံ ဝသိတွာ ၆၅၄
ဝိစိတြ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ ၂၇၁
ဝိဇ္ဇိန္ဒိတွာ ၈၇
ဝိဇ္ဇာ ၁၅၃
ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္န ၁၅၃
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၂၉၁
ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ३၅၆/३၇၇
ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမော မဂ္ဂေါ ३၇၇
ဝိနယပညတ္တိယာ ၆၄/၅၈၀
ဝိနေတိ ၂၆၉
ဝိမုတ္တိဉာဏံ ၉
ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏေန ၁၈၇
ဝိရာဂေါ ३၇၄
ဝိဝဋ္ဋကပ္ပ ၄၄၆
ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ
ဓမ္မေဟိ ३၂၃
ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ३၁၆/
३၂၇
ဝိသ ၁၇၁
ဝိသုဒ္ဓံ ၄၇၃
ဝိသုဒ္ဓိ ၄၇၃
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ၄၆၃
ဝိဟာရတိ ၈၈
ဝိဟာသိ ३၅၂
ဝိစိ ३၆၅
ဝိတိက္ကမဒေါသာနံ-
ပဋိယာတာယ ၆၁၃
ဝီတိက္ကမဓမ္မော ၆၁၁
ဝီရိယပါဒေဟိ ၁३၇
ဝီရိယဘာဝနာဗလ -
နိဗ္ဗတ္တံ ၄၆၉
ဝုမှတရော ३၀၀
ဝေနယိကာ ၂၆၉
ဝေနေယျာနံ ၂၀၈
ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ၆၁၈
ဝေရဉ္ဇာ ၈၇
ဝေရဉ္ဇာယံ ၆၅/၈၃/၈၈
ဝေရဉ္ဇော ၈၇/၁၁၄
ဝေဟပ္ဖလတော ဗြဟ္မာ ၄၄၇
ဝေဠုဂ္ဂံ ၅३၆
ဝေါဟာရဒေသနာ ३၆
သံဝဋ္ဋကပ္ပ ၄၄၆
သံယေ ပါတုဘဝန္တိ ၆၁၁
သကလစက္ကဝါဠဿ ၅၈၆
သကလနဂရ နေမိဒေါ ၅၉
သကလမ္ပိ ဝေရဉ္ဇံ ၅၆၆
သကျကုလပဗ္ဗဇိတာ ၁၂၅
သကျပုတ္တော ၁၂၅
သဂ္ဂ ၄၉၉
သဏ္ဌိကတွာ ၂၀၂
သဏ္ဌိကာတဗ္ဗ ဓမ္မ ၁၄၆
သတိ ၄၁၁
သတိပါရိသုဒ္ဓိ ၄၁၁
သတိသမ္ပဇညကိစ္စ ३၈၅
သတိသိသေန ၄၁၁

http://www.dhammadownload.com

သတော ၃၈၃
သတ္တလောကောပိ ၁၆၃
သတ္တေ ၁၇၉
သတ္တေ ကန္တာရ ၁၇၉
သတ္တေ ပဿာမိ ၄၇၆
သတော သမ္ပဇာနော ၃၈၃
သတ္တ ၂၄၅
သတ္တာ ၁၇၉
သဒေဝက် ၁၉၇
သဒေဝမနုဿ ၁၉၈
သဒ္ဓါဇနေနတော ၅၂၂
သဒ္ဓါ ဟတ္ထေန ၁၃၇
သန္ဒာယဘာသိတမတ္ထံ ၂၅၆
သမ္ပန္နံ ၅၇၅
သမ္ပဇာနော ၃၈၃
သမ္ပသာဒနံ ၃၅၉
သမ္ဗိဇ္ဈောတိ ၃၇၄
သဗ္ဗံ တံ ကေရသံ ၂၀
သဗ္ဗကိလေသေဟိ ၁၃၅
သဗ္ဗညုတံ ပူရေတွာ ၁၅၃
သဗ္ဗတာဥပဝစရေ ၅၈
သဗ္ဗမွောန် ၁၄၇
သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝဿ-
နိရဝသေသဿ ၂၆၀
သဗ္ဗော ကာယော ၄၀၀
သပြဟွက် ၁၉၈
သဘာဝတော ၁၆၃
သမန္တာဂတ ၄၈၅
သမဏော ၁၁၈
သမဏုဒ္ဒေသ ၆၂၃
သမယေန ၆၉

သမာဓိ ၉
သမာဓိဇံ ၃၇၁
သမာဟိတေ စိတ္တေ ၅၀၃
သမာရက် ၁၉၇
သမိတပါပေါ ၁၁၈
သမူဟတ္တော ၇၇
သမ္ဘောဓိ ၆၃၇
သမ္မာဝနတ္တေ ၂၉၅
သမ္မာဂဒတ္တာ ၁၅၈
သမ္ဗောဓိ ၂၂၀
သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒက် ၂၀၅
သရိရံ ၁၀
သလာကာဝဆေ သမ္ဘူတိ ၅၁၃
သဝနဥ္စ မေ ဒဿနဥ္စ ၂၃၃
သဝိတက္ကသဝိစာရံ ၃၃၄
သသညီမှိ ၁၆၂
သဿတဝါဒိနော ၅၇
သဿမဏာပြာဟ္မဏီ ၁၉၇
သဟတ္ထာ ၆၅၂
သဟာတေဝိပတိဋ္ဌာနာ ၅၉
သာဓု (ပ) ဒဿနံ ၂၁၁
သာမ ၄၅၁
သာမီစိကမ္မ ၂၃၆
သာရေ ပတိဋ္ဌိတော ၆၃၂
သာ သုခုမာ ၄၀၂
သိက္ခာပဒံ ၆၁၈
သိက္ခာပဒပညတ္တိ-
ကာလတော ၅၉၃
သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ၄၁၅
သီလ ၁၀၂
သီလဂုဏေနပိ ၁၆၆

သီလပထဝိယံ ၁၃၇
သီဟနာဒ ၅၇၈
သီဟပဉ္စရေ ၅၇
သီဟဠဒီပကေန ၁၀
သုခံ သောမနဿဿ ၄၀၄
သုခဥ္စ ကာယေန ၃၉၁
သုခဿစ ပဟာနာ ၃၉၇
သုခေါက္ကန္တော ၄၀၀
သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ၄၉၉
သုတ္တံ ၂၉
သုတ္တာဂတံ ၂၉
သုတ္တပရိယာပန္နံ ၂၉
သုတ္တဂေယျာဒိကံ ၁၃
သုပရိသုဒ္ဓ ၄၁၁
သုဘာကိဏှာတော ဟေဋ္ဌာ ၄၄၇
သုမုတ္တာမယံ ၈
သေဋ္ဌော ၂၀၈
သေတင်္ဂိကာ ၅၅၀
သေတာ/အဋ္ဌိ ၅၅၀
သေတု ၅၆၉
သေတုဃာတ ၅၆၉
သေသံပသံသာဝစနံ ၄၅၇
သောတ ၆၃၂
သောတာပန္န ၆၃၂
သောမ္မာနိ ၂၁၁
သောသိတာ ဝိသောသိတာ ၃၆၈
ဟတန္တရာယ ၉
ဟတ္ထံ ၅၆
ဟတ္ထသညာယ ၆၅၂
ဟေတု ၇၇
ဟေဋ္ဌိမတလံ ၅၇၅

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိကကဏ်အောင်ပန်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ

ဝါကျ [၁]

(က) တတ္ထ ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာတိ ဣဒံ တာဝ ဝစနံ "တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီ"တိ ဧဝမာဒိဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

(ခ) ဣဒဉှိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ န ဟောတိ။

(ဂ) တသ္မာ ဝတ္တဗ္ဗမေတံ "ဣဒံ ဝစနံ ကေန ဝုတ္တံ, ကဒါ ဝုတ္တံ, ကသ္မာ စ ဝုတ္တ"န္တိ။

(ဃ) အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန ဝုတ္တံ။

(င) တဉ္စ ပန ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ။ (ဋ္ဌ-၄။ မအ္ဃ-၁၄၈။ ဘာသာဋီ၊၁။ ၃၄)

➤ ၂။ (က) သို့/ **အနုသန္ဓိတက်**။ ။ ဤသို့ "ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ" အစရှိသော နှစ်ဂါထာတို့ဖြင့် မာတိကာပုဒ်များနှင့် ပဋိညာဉ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းမာတိကာ ပုဒ်များကို အသီးသီးထုတ်ဆောင်၍ ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် "ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ"ဟူသော ဤမာတိကာသုံးပုဒ်ကို "တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ" အစရှိ သော နိဒါန်းစကားကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် နိဒါန်းကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ယင်းနိဒါန်း စကားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အတ္တပစ္စက္ခ ဝစနပင် ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေကြား တော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓိ**။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဝါကျဖြင့် ကေန ဝုတ္တံ အစရှိသည်ဖြင့် အမေးပုစ္ဆာ ကို ပြပြီး၍ ဤယခုအခါ၌ ယင်း၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓိ**။ ။ ဤသို့ (နိဒဿန) (ဃ)ဝါကျဖြင့် (ကရဏ) ကေန ဝုတ္တံ- ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို (ကမ္မ) ပြပြီး၍ (ကြိယာဝိသေသန) ယခုအခါ ၌ (အာဓာရ) ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို (ကမ္မ) ပြတော်မူခြင်း ငှာ (သမ္ပဒါန်) (ဝါ) ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ **ပုစ္ဆာတက်**။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ(အာလုပ်)၊ ဆရာသည် (ကတ္တား) (ဃ) ဝါကျဖြင့် ကေန ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။(ဌပနာ)

H-3-B

http://www.dhammadownload.com

ကေန ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာသာ ရှိပါသလော။(အာဘော်) ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း။(ပုစ္ဆာ) ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေကြားတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) ဝါကျကိုမိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား--** (င)ဝါကျဖြင့် ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(င) သို့/ စောဒနာတက်။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ယ) ဝါကျဖြင့် ကေန ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ကေန ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေး ပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာသာ ရှိပါသလော။ ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း။ အကယ်၍ ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား စကားမပြန့်နှံ့သော အဗျာပိတဒေါသ၊ စကား မပြည့်စုံသော အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောနေ့ာလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င)ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-- (င)ဝါကျဖြင့် ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကိုလည်း ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော အဗျာပိတဒေါသ၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ငါ့အပေါ်မရောက် ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

(င) သို့/ အဘိယာစတက်။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ယ) ဝါကျ ဖြင့် ကေန ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော အမေး ပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကိုလည်း ပြဆိုတော်မူပါဦး။ ဤသို့ လျှောက်ထား တောင်းပန်ဖွယ်ရှိသောကြောင့် (င) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ဒေါသတောင် နိုယ်မျှား

* ဝိတ္ထာ သံခိပ်၊ ဥဒ် နိဒ် နိဂမ၊ စုဏ္ဏိယ၊ ပုနရုတ္တိတင်။
* အနုသန္ဓေပြ၊ ယင်းဝါကျ၊ ပုနရုတ္တိတင်။
* ပက္ခန္တရ၊ ဟူလက၊ အဗျာပိတတင်။
* ဥပန္យာသ၊ ဟူလက၊ အဗျာပိတတင်။
* ဝါကျာရမ္ဘ၊ ဟူလက၊ အဗျာပိတတင်။
* လက္ခဏာရစိ၊ ဝါကျရှိ၊ အဗျာပိတတင်။
* ဝိသေ ဝါကျ၊ ဟူလက၊ အတိဗျာပိတတင်။
* အတ္ထုဒ္ဓေသ၊ ဘိယေျ၊ တင်ကြတိဗျာပင်။
* အဓိဝစန်၊ နာမံ ဓိပ္ပေ၊ ဂဟဏော၊ တင်လေ တိဗျာပင်။
* ဒဋ္ဌိမည်ရှိ၊ ဝိရောဓိ၊ သတိမြဲမြဲယှဉ်။
* ကာရဏ ဒဋ္ဌိ၊ ဝိရောဓိ၊ တင်ဘိအပြစ်ပင်။

http://www.dhammadownload.com

* ဥဒ် နိဒ် နိဂမ၊ ဝိတ္ထာရ၊ ဒေါသဝိရောပင်။

* လဒ္ဓဂုဏ၊ ကျိုးဖလ၊ နိရုတ္တကတင်

➤ ၃။ (က) ဝါကျသည် မာတိကာပုဒ်များကို ထုတ်ဆောင်၍ အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ မည်၏။ ထိုဝါကျကိုထောက်၍ ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ-အစရှိသော ဆိုခဲ့ပြီး နှစ်ဂါထာသည် ငုတ်ကျဉ်းသော မာတိကာပုဒ်များကို ပြသောကြောင့် သင်္ခေပဝါကျ မည်၏။ (ခ) ဝါကျသည် (က) ဝါကျ စကားရပ်၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ မည်၏။ ထိုဝါကျကိုထောက်၍ (က) ဝါကျသည် အကျိုးကို ပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ မည်၏။ (ဂ) ဝါကျသည် ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ မည်၏။ ထိုဝါကျကိုထောက်၍ (ခ) ဝါကျသည် အကြောင်းယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏီယဝါကျ မည်၏။ (ဃ) ဝါကျသည် ပုစ္ဆာမှတစ်ပါး အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျမည်၏။ ထိုကိုထောက်၍ (ဂ) ဝါကျသည် ပက္ခဝါကျမည်၏။ (င)ဝါကျသည် ကေန ဝုတ္တံ-ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာမှ တစ်ပါး ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာဟူသော အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျမည်၏။ ထိုကိုထောက်၍ (ဃ) ဝါကျသည် ပက္ခဝါကျမည်၏။

➤ **စာစပ်** ။ ။ ဣဒံ ဝစနံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုတ္တံ-၌ သာမညဝုတ္တကံ။ ဝုတ္တံကား သာမညဝုတ္တကံ၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

ဝေမာဒိဝစနံကား ကို--ကြောင့် သန္ဒာယ-၌ ဝိသေသ အဝုတ္တကံ၊ သန္ဒာယကား ဝိသေသ အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

ဝါကျသင်္ဂဟ

(၁) **သင်္ခေပ+ဝိတ္ထာရ**= ချဲ့ဦးအံ့။ (၂) **ဝိတ္ထာရ+သင်္ခေပ**= အကျဉ်းကိုဆိုအံ့၊ အကျဉ်းချုပ်ကား။

(၃) **ဒဠှီယ+ဒဠှီကရဏ**= မှန်၏။သင့်စွ။ (၄) **အပါကဋ+ ပါကဋီကရဏ**= ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။

(၅) **နိဂမနီယ+နိဂမန**=နိဂုံးကိုဆိုဦးအံ့။ (၆) **ဖလ+ကာရဏ**=ထို့ကြောင့်။ဟိ-အကျိုးကိုဆိုဦးအံ့။

(၇) **ယုတ္တိ (လဒ္ဓ ဂုဏီယ+လဒ္ဓဂုဏ)**=အကျိုးကိုဆိုအံ့။ တေန-တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။

(၈) **အယုတ္တိ (လဒ္ဓဒေါသီယ)+လဒ္ဓဒေါသ**=အပြစ်ကိုဆိုအံ့။ လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့။

(၉) **အာရမ္ဘ+ဝါကျာရမ္ဘ/ ဥပနျာသ**=ဆက်ဦးအံ့။ (၁၀) **သာမည+ဝိသေသ**=အထူးကိုဆိုအံ့။

(၁၁) **ဝိသေသ+သာမည**=သာမညကိုဆိုအံ့။သာမညကား။

(၁၂) **အနွယ+ဗျတိရေက**=ဗျတိရိက်ကိုဆိုအံ့၊ ဗျတိရိက်ကား။

(၁၃) **ဗျတိရေက+အနွယ**=အနွယကား၊စင်စစ်သော်ကား၊ အလျော်ကိုဆိုအံ့။

(၁၄) **သမ္ဘာဝနာ+ ဂရဟာ** =ထိုသို့ပင်---သော်လည်း။

(၁၅) **ဂရဟာ+သမ္ဘာဝနာ** =ထိုသို့ပင်--သော်လည်း။

(၁၆) **ပက္ခ+ပက္ခန္တရ**=အဖို့တစ်ပါးကိုဆိုအံ့။ စ=သည်သာ မကသေး။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ အက္ခသေ ပတိ ပဝတ္တတီတိ **ပစ္စက္ခံ**။ ယံဝစနံ၊သည်။အက္ခသေ၊ဣန္ဒြေ၌။ ပတိ၊ရှေးရှု။ပဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ ဝစနံ၊သည်။ပစ္စက္ခံ မည်၏။

အက္ခသေ ပတိ ပဝတ္တတိကား ဆဋ္ဌီအဗျယီဘောသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ ပစ္စက္ခံကား ဆဋ္ဌီအဗျယီဘောသမာသ်ပုဒ်။ ပတိပုဒ်+အက္ခပုဒ်။

ဤ ပစ္စက္ခံ-ဟူ သော အဗျယီဘောသမာသ်၌ အက္ခ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဣန္ဒြေသည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ထိုဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုဖြစ်သော စကားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော/ဝိသေသန-ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရအားဖြင့် ရ၏။ ပစ္စက္ခံဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုဖြစ်သော စကားရ၏။ (ဝါ) မျက်မှောက်ဖြစ်သော စကားဒြဗ်ရ၏။

(တစ်နည်း) အက္ခသေ ပတိ **ပစ္စက္ခံ**။ အက္ခသေ၊ဣန္ဒြေ၏။ ပတိ၊ရှေးရှုကာလတည်း။ ပစ္စက္ခံ၊ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုကာလ။ (ဝါ) မျက်မှောက်ကာလ။(အဗျယီဘော)

ဤ ပစ္စက္ခံဟူသော သမာသ်ပုဒ်၌ အက္ခဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား ဣန္ဒြေသည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ထိုဣန္ဒြေတို့၏ ရှေးရှုကာလနှင့် ကာလဝန္တ-ကာလ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရအားဖြင့်ရ၏။ ပစ္စက္ခံဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုကာလရ၏။ (ဝါ) မျက်မှောက်ကာလ ရ၏။

မာတာဝိယာတိ **မာတိကာ**။ မာတာဝိယ၊အမိကဲ့သို့တည်း။(ဝါ) အမိနှင့်တူသည်တည်း။ ဣတိ၊ကြောင့်။မာတိကာ၊မည်၏။မာတာဝိယာတိကား ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ မာတိကာ ကား ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ မာတုပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း။

မာတု-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အမိဒြဗ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ထိုအမိဒြဗ်၏ အကျဉ်းဥဒ္ဒေသဒြဗ်နှင့် သဒိသ-သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရတ္ထ အားဖြင့်ရ၏။ ဏိကပစ္စည်းအရကား ထို မုချ ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အကျဉ်း ဥဒ္ဒေသ (မာတိကာ) ဒြဗ်ရ၏။

ပစ္စက္ခံ ကတွာ ဝုတ္တံ ဝစနံ **ပစ္စက္ခဝစနံ**။(အစိတ်) အတ္တနော ပစ္စက္ခဝစနံ **အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ**။ (အပေါင်း) ပစ္စက္ခံ ကတွာ၊မျက်မှောက်ပြု၍။ဝုတ္တံ၊ဟောအပ်သော။ဝစနံ၊စကားတည်း။ ပစ္စက္ခဝစနံ၊--စကား။ အတ္တနော၊မိမိ၏။ပစ္စက္ခဝစနံ၊--စကားတည်း။အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ၊မိမိ၏--စကား။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ အတ္တပုဒ်+ ပစ္စက္ခဝစနပုဒ်။

အတ္တ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မိမိဟူသော မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် မုချ အားဖြင့်ရ၏။ ယင်း မိမိဟူသော မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်၏ မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ အပ်သော စကားဒြဗ်နှင့် ဇနက ဇည အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရတ္ထ အားဖြင့်ရ၏။ အတ္တပစ္စက္ခဝစန-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာရတ္ထ တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူအပ်သော စကား

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ် (ဝါ) ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သော စကားဖြစ်ရ၏။

* ယထာပစ္စယံ တတ္ထ တတ္ထ ဒေသိတတ္တာ ပညတ္တတ္တာစ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာနံ ဓမ္မဝိနယာနံ သင်္ဂဟေတွာ ဂါယနံ ကထနံ **သင်္ဂီတိ**။ (အကြောင်းအားလျော်စွာ ထိုထိုအရပ်၌ ဟောကြားအပ် ပညတ်အပ်သောကြောင့် ဖရိုဖရဲ ပြန့်ကြဲကုန်သော ဓမ္မဝိနယတို့ကို စုပေါင်း၍ ရွတ်ဆိုခြင်း) သံ+ဂေ+တိ။

သံဟူသော ဥပသာရ ပုဒ်အရကား စုပေါင်းခြင်း သင်္ဂဟနဘော (ဝါ) ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဂေဓာတ်အရကား ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာ (ဝါ) အကြောင်းအား လျော်စွာ ထိုထိုအရပ်၌ ဟောအပ် ပညတ်အပ်သောကြောင့် ဖရို ဖရဲ ပြန့်ကြဲကုန်သော ဓမ္မဝိနယတို့ကို စုပေါင်း၍ ရွတ်ဆိုခြင်းဟူသော ရှင်မဟာကဿပ အမှူးရှိသော ရဟန္တာ ငါးရာတို့၏ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ တိပစ္စည်းအရကား ဘာဝ သာဓနတွင်သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာ (ဝါ) အကြောင်းအား(ပ) စိတ္တုပ္ပါဒ်ပင်ရ၏။

* သင်္ဂဟေတွာ ဂါယန္တိ ဧတ္ထာတိ သင်္ဂီတိ။ မဟတီ သင်္ဂီတိ မဟာသင်္ဂီတိ။ ပဉ္စမာ မဟာသင်္ဂီတိ **ပဉ္စမ မဟာသင်္ဂီတိ**။ ပဉ္စမာ၊ရှေးဦးစွာသော။မဟာ သင်္ဂီတိ၊ပူဇော်အပ်သော သင်္ဂါယနာ။ပဉ္စမမဟာသင်္ဂီတိ၊ရှေးဦးစွာသော ပူဇော်အပ်သော သင်္ဂါယနာ။ ပဉ္စမာပုဒ်+ မဟာသင်္ဂီတိပုဒ်။ ပဉ္စမာ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား ရှေးဦးစွာဟူသော ပဉ္စမတ္တ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပူဇော်အပ်သော သင်္ဂါယနာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပဉ္စမ မဟာသင်္ဂီတိ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာရတွက်တို့ဖြင့် မှတ် အပ်သော ရှေးဦးစွာသော ပူဇော်အပ်သော သင်္ဂါယနာ ဖြစ်ရ၏။

မဟိတဗ္ဗာ ပူဇိတဗ္ဗာ **မဟာတိ**။ ကလျန္တေ သချာယန္တေ အာယုပ္ပမာဏာဒယော အနေနာတိ **ကာလော**။ ပဉ္စမ မဟာသင်္ဂီတိ ကာလော **ပဉ္စမ မဟာသင်္ဂီတိကာလော**။

နိဒဒါတိ ဒေသနံ ဒေသကာလာဒိဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတွာ ဒဿေတီတိ **နိဒါနံ**။ (ဒေသနံ ဒေသကာလာဒိဝသေန၊ဒေသကာလ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။အဝိဒိတံ၊ မထင်ရှားသည်ကို။ဝိဒိတံ ကတွာ၊ထင်ရှားအောင်ပြု၍။နိဒဒါတိ ဒဿေတိ၊ပြတတ်၏။)

ကုသလဿ ဘာဝေါ ကောသလ္လံ။ နိဒါနေ ကောသလ္လံ **နိဒါနကောသလ္လံ**။

ကိရတီတိ ကရုဏာ။ ကရုဏာယ နိယုတ္တော ကာရုဏိကော။ မဟန္တော ကာရုဏိကော **မဟာကာရုဏိကော**။ မဟန္တော၊ကရုဏာတော်ဖြင့် မြတ်သော။ ကာရုဏိကော၊ကရုဏာ၌ ယှဉ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားတည်း။ဣတိ၊ကြောင့်။မဟာကာရုဏိကော၊က-မည်တော် မူ၏။ (ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝိဂြိုဟ်) မဟန္တပုဒ်+ ကာရုဏိကပုဒ်။

မဟန္တ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ကရုဏာတော်ဖြင့် မြတ်ခြင်း မဟန္တဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း မဟန္တဘောဂုဏ်၏ ကရုဏာ၌ယှဉ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား

http://www.dhammadownload.com

ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ- ထို--သော ကရုဏာဖြင့်မြတ်သော ကရုဏာ၌ ယှဉ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားဖြစ်ရ၏။

➤ ၇။ **သင်္ဂီတိ/သင်္ဂီတိ** ။ ။ အတ္ထိ သက္ကာ လဗ္ဘာ က္ကစ္စေတေ ပဌမာယံ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိနှင့်အညီ သက္ကာ-ကား ကတ္တုဝါစက အာချာတ ပဋိရူပက ပဌမန္တနိပါတ်ဖြစ်သည်။ ယင်းသက္ကာကိုငဲ့၍ ဓမ္မသင်္ဂီတိကား ပဌမန္တ ကတ္တားသာတည်း။ သက္ကာ-ဟူသော ပဓာနကြိယာကိုငဲ့၍ ပဌမန္တကတ္တားထားပြီးနောက် ကာတုံ-ဟူသော အပဓာနကြိယာကို ငဲ့၍ ဓမ္မသင်္ဂီတိ-ဟု ဒုတိယန္တ (အဝုတ္တကံ) အစီအရင် မဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဓမ္မသင်္ဂီတိ-ဟု ပဌမန္တကတ္တားနှင့်ရှိသောပါဠိသာ ယုတ္တတရ ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ဂီတိ/သင်္ဂီတိ ။ ။ သံပုဗ္ဗ ဂေဓာတ်၊ တိပစ္စည်း၊ သဗ္ဗတ္ထ ဂေ ဂီ (ကစ္စည်း) ဂေ ဂီ တတိသု (နီတိသုတ်) ဖြင့် ဂေဓာတ်ကို ဂီပြု။ (တစ်နည်း) ဂါပါနမိ (မောဂ်) ဖြင့် ဂါဓာတ်၏ အစိတ် အာကို ဤပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သင်္ဂီတိ-ဟု မဇ္ဈေဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

ဥပါလိတ္ထေရေန/ဥပါလိထေရေန ။ ။ ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု၊ ပဉ္စ ခန္ဓာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ (ပ) ယသတ္ထေရော (ရူပသိဒ္ဓိ)ကိုထောက်၍ ရဿ နောက်ရှိ ဝဂ်၏ ဒုတိယ မြောက် အက္ခရာသည် အသဒိသဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဥပါလိတ္ထေရေန-သာ သင့်ပါသည်။

ပဌမ/ပထမ ။ ။ ပဌစရာ အမိမာ(မောဂ္ဂလာန်)သုတ်ဖြင့် ပဌဓာတ်နောင် အမပစ္စည်း ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ပဌတော အမော(နီတိသုတ်)ဖြင့် ပုထအာဒေသ ပဌ-သဒ္ဒါ နောင် အမပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း ပဌမော-ဟု မုဒ္ဓဇ ဌ-အက္ခရာနှင့် ရှိသော ပါဠိသင့်ပါသည်။

ပုထသ ပုထု ပထာမော ဝါ (ကစ္စည်း) သုတ်ဖြင့် ပုထု-ဟူသော ပါဋိပဒိကပုဒ်ကို (တစ်နည်း) ပုထဓာတ်ကို ပထပြု၊ အမပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ပထမော-ဟု ဒန္တဇ ထ-အက္ခရာနှင့်ရှိသော ပါဠိလည်းသင့်ပါသည်။

ဝဝဋ္ဌပေတဗ္ဗော/ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော ။ ။ ဝဝဋ္ဌပေတဗ္ဗောကား ဝိ+အဝ+ထပ+ဏေ+ တဗ္ဗပစ္စည်း၊ ဝိ-၌ ဣသရကိုချေ၊ ဝ-ကို အ-သို့ကပ်၊ ထကို ဌပြု၊ အသဒိသဒွေဘော် ဋပြု၍ ပြီးသောကြောင့် "ဝဝဋ္ဌပေတဗ္ဗော"ပါဠိ သင့်ပါသည်။ ဝိ+အဝ+ထာ+ဏာပေ+တဗ္ဗ။ ထ-ကို ဌ မပြန်ပဲ ပြီးသင့်သလို ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဝဝတ္ထာနံ ဝဝတ္ထိတံ-စသော ပုဒ်တို့ ကို မြင်ရသောကြောင့်ရင်း "ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော"ပါဠိလည်း သင့်ပါသည်။

ပစ္စူသ/ပစ္စူသ ။ ။ ပတိပုဗ္ဗ ဦသဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပစ္စူသ သင့်ပါသည်။

ယာဝဒေ/ယာဝဒေဝ ။ ။ ယာဝဒေ-ကား ယာဝဒေဝနှင့် အနက်တူနိပါတ်ဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ရင်း၊ ဋီကာတို့၌ ယာဝဒေဝ-ဟူသော ပါဌ်လည်းရှိကြောင်း ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်း ယာဝဒေဝပါဌ် မရှိသင့်ကြောင့် ဋီကာတို့၌ တားမြစ်ချက် မရှိသောကြောင့်ရင်း ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

တဿ ကိမဿ/တဿ မေ ကိမဿ ॥ ॥ တဿကိမဿ-ဟုရှိလျှင် တဿ အနုဂ္ဂဟ ဿ၊ထိုချီးမြှောက်ခြင်း၏။(တနည်း) တဿ မေ၊ ထိုငါ့အား-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း။ တဿ မေ-ဟုရှိလျှင် တဿ မေ၊ထိုငါ့အား-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း ၂-ပါဌ် လုံးသင့်ပါသည်။

အာဏဏ္ဍံ/အာနဏ္ဍံ ॥ ॥ ယင်းပုဒ်ကား နပုဒ်+ဣဏပုဒ်၊ နတ္ထိ ဣဏံ အဿာတိ အဏဏော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၊ နကို အနပြု၊ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် န ကို ဏပြု၊ ဣကို အ-ပြု၍ "အဏဏ"ဟု ပြီးသည်။ အဏဏဿ ဘာဝေါ အာဏဏျံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ အဏဏ+ဏျ-ဟု ပြီးသောကြောင့် အာဏဏျံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနံ/သံဝဏ္ဏနာ ကောဝိဓေဟိ ॥ ॥ သံဝဏ္ဏိယတေ သံဝဏ္ဏနံ၊ သဒ္ဓမ္မဿ သံဝဏ္ဏနံ သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနံ၊ သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနေ ကောဝိဒါ သဒ္ဓမ္မ သံဝဏ္ဏနကောဝိဒါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သံဝဏ္ဏန-သဒ္ဒါ နပုံလိင် အာကာရန္တဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သံဝဏ္ဏိယတေ တောယာတိ သံဝဏ္ဏနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သံဝဏ္ဏနာ-သဒ္ဒါ အာကာရန္တဖြစ်သော်လည်း ဆန္ဒာနုရက္ခဏအတွက် ရဿပြုထားသောကြောင့်ရင်း "သံဝဏ္ဏန"ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဋ္ဌကထာ/အဋ္ဌကထာ ॥ ॥ အတ္ထော ကထိယတိ တောယာတိ အတ္ထကထာ၊ သာယေဝ အဋ္ဌကထာ။ တ္ထကာရဿ ဋ္ဌကာရံ ကတွာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ပိဋကတ္တော စသည်၌ကဲ့သို့ တ္ထကို ဋ္ဌပြု၍ပြီးသောကြောင့်ရင်း အဋ္ဌကထာ- သင့်ပါသည်။

သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ၌ "တထာနံ ဋ္ဌယုဂံ အဋ္ဌကထာ၊ အတ္ထကထာ ဝါ"ဟု ရှိသော ကြောင့် တ္ထကို ဋ္ဌ-မပြုလျှင် အတ္ထကထာပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

သမ္မ/သမ္မာ သမာရဘိဿံ ॥ ॥ သမ္မာ-သဒ္ဒါ အာကာရန္တ နိပါတ်ဖြစ်သော်လည်း ဣန္ဒဝဇိရာ ဂါထာဖြစ်၍ ဆန္ဒာနုရက္ခဏအလို့ငှာ ရဿပြုသောကြောင့် သမ္မ-သာ သင့်။

အဋ္ဌကထာ အကံသု/ အဋ္ဌကထာ မကံသု ॥ ॥ အကံသု-၌ မ-အာဂုံ မလာလျှင် အကံသု-သင့်ပါသည်။ မ-အာဂုံလာလျှင် မကံသု-သင့်ပါသည်။ (အနက်တူ)

➤ ၈။ **ဓမ္မသင်္ဂီတိ** ॥ ॥ န သက္ကာ ဓမ္မသင်္ဂီတိ ကာတုံ-၌ ဓမ္မသင်္ဂီတိ-ဟူသော နည်းသည် ဓမ္မသင်္ဂီတိ၊သုတ် အဘိဓမ္မာကို သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းကို။ကာတုံ၊ပြုခြင်းငှာ။န သက္ကာ၊မတတ်ကောင်း။ဟူ၍ရင်း။ ဓမ္မသင်္ဂီတိ၊သည်။ကာတုံငှာ။န သက္ကာ၊မတတ်ကောင်း ဟူ၍ရင်း၊ဤသို့ ကာတုံ၊ န သက္ကာ နှစ်ပုဒ်ကိုင်ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း

http://www.dhammadownload.com

မည်၏။

ကုသိနာရာယံ ။ ။ အနီးရှိသော ကုသိနာရုံပြည်၏ "ကုသိနာရာယံ"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းတော အင်ကြင်းပင်အစုံတို့၏ အလယ်အရပ်၌တင် သမီပူပစာ။

သုမုဋ္ဌာ ဖယံ တေန မဟာသမဏေန၊ ဥပဒ္ဒုတာ စ ယောမ ဣဓံ စေါ ကာပူတိ ဣဓံ စေါ နကာပူတိတိ—၌ နည်း

မဟာသမဏေနပုဒ်သည် သုမုဋ္ဌာ၌ စပ်ခိုက် အပါဒါန်၊ ဥပဒ္ဒုတာ၌ စပ်ခိုက် ကတ္တား။ ယင်းသို့ နှစ်ပုဒ်ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း။

ပံသုကူလာနိ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ချည်မျှင် အစိတ်အများ၏ "ပံသုကူလာနိ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော တစ်ထည်သော ပံသကူသင်္ကန်း၌တင် ဧကဒေသူ ပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသံ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၌ အတူထားခြင်း၏ "ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မေ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနေန"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၌ အတူထားခြင်း ဩဝါဒပေးရာ တရားစကား ဟောပြောရာ၌ အတူထားခြင်း၌တင် ဧကဒေသူပစာ။/ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၌ အတူထားခြင်းဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် ဩဝါဒပေးရာ တရားစကားဟောပြောရာ အတူထားခြင်းဟူသော အလုံးစုံကိုလည်း ရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း မည်၏။

မဟာကာရုဏိကဿ ။ ။ ဌာနဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ "မဟာကာရုဏိက" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်၌တင်--ဌာနူပစာ။

မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော ဌာနကိုဆိုသဖြင့် မဟာကရုဏာတည်းဟူသော ဌာနီကိုလည်း ရသောကြောင့် နာန္တရိကနည်းမည်၏။

လောကဟိတာယ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တလောက, သင်္ခါရလောက, ဩကာသလောက၏ "လောက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တလောက၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။ **လောကဟိတာယ**-ဟူသောနည်းသည် လောက-အရ သင်္ခါရလောက ဩကာသလောကတို့ကို မယူရ၊ သတ္တလောကကိုသာ ယူရမည်ဟု ဆောင်၍သိအပ်သော အနက်ရှိသောကြောင့် နေယျတ္ထနည်းမည်၏။ သတ္တလောက သင်္ခါရလောက ဩကာသလောကတည်းဟူသော ထိုင်၌ ထင်သောအားဖြင့် သတ္တလောကတည်းဟူသော ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ရုဠ္ဌီနည်းမည်၏။

ဗုဒ္ဓနိသေဝိတံ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ ဗုဒ္ဓ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ သဗ္ဗညုဘုရားတည်းဟူသော ပြဓာန်းသည်ကိုဆိုသဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတည်းဟူသော မပြဓာန်းသည်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာန နည်းမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အဝါဘဝံ ॥ ॥ အပေါင်းဖြစ်သော ကြီးသော ဘဝ, ငယ်သောဘဝတို့၏ "ဘဝ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ငယ်သော ဘဝ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

ဘဝ-ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတံ့သော အဘဝ-အရ ကြီးသော ဘဝမှကြွင်းသော ငယ်သောဘဝကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။ (ဖလာဖလ-စသည်နည်းတူ)

သီလသမာဓိ ॥ ॥ အစိတ်ဖြစ်သော ကေဂ္ဂတာဈာနင်၏ သမာဓိ-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကေဂ္ဂတာ ဈာနင်, ပဌမဈာန်စသည်တို့၌တင်--ကေဒေသူပစာ။

သမာဓိ-ဟူသောနည်းသည် ပြတ်နိုးသော ကေဂ္ဂတာဈာန်ဟူသော သမာဓိကို ဆိုသဖြင့် မပြတ်နိုးသော သမာဓိနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်စသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်းမည်၏။

ပညာဝိမုတ္တိဉာဏ ॥ ॥ အပေါင်းဖြစ်သော မဂ်ပညာ, ဖိုလ်ပညာတို့၏ "ပညာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ်ပညာ၌တင်--ကေဒေသျူပစာ။

ပညာ-ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတံ့သော ဝိမုတ္တိ-အရ ဖိုလ်ပညာမှကြွင်းသော မဂ်ပညာကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

ဝိမုတ္တိဉာဏံ ॥ ॥ တခုကိုချေ၍ တခုကြွင်းပြုသောနည်းသည် ကေသေသနည်းမည်၏။ ကား- ဝိမုတ္တိစ ဝိမုတ္တိဉာဏဥ္စ ဝိမုတ္တိဉာဏံ-တည်း။ ဤ-၌ ဝိမုတ္တိဉာဏံ-ဟူသောနည်းသည် ဝိမုတ္တိသဒ္ဒါတခုကိုချေ၍ ဝိမုတ္တိသဒ္ဒါတခုကြွင်းပြုသောကြောင့် ကေသေသနည်းမည်၏။

စေတ္တံ ॥ ॥ အတူဖြစ်သော လယ်၏ ခေတ္တ-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရိယာ သံယာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠ္ဟီနည်း။

ရတနတ္တယံ ॥ ॥ အပေါင်းဖြစ်သော ရတနာသုံးပါးအပေါင်း၏ "ရတနတ္တယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရတနာ ၁-ပါး ၁-ပါး၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

ဟတန္တရာယ ॥ ॥ အကြောင်းဖြစ်သော ပယ်သတ်အပ်သော ဥပပီဠက ဥပစ္ဆေဒက ကံတို့၏ "ဟတ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအနတ္ထ၌တင် ကာရဏူပစာ။ ဟတ-ဟူသောနည်းသည် ပယ်သတ်အပ်သော ဥပပီဠက, ဥပစ္ဆေဒကကံဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအနတ္ထဟူသော အကျိုးကိုလည်းရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

ပုဗ္ဗစရိယာနုဘာဝံ ॥ ॥ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးဆရာတို့၏ အစွမ်းသတ္တိ၏ "ပုဗ္ဗစရိယာနုဘာဝ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ၌တင်-ကာရဏူပစာ။

ပုဗ္ဗစရိယာနုဘာဝဟူသောနည်းသည် အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးဆရာတို့၏ အစွမ်းသတ္တိထည်းဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် အဋ္ဌကထာတည်းဟူသော အကျိုးကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

မဟာဝိဟာရဝါသ ॥ ॥ ဌာနဖြစ်သော ကျောင်းတိုက်၏ "မဟာဝိဟာရ" အမည်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဌာနီဖြစ်သော ထိုကျောင်းတိုက်၌နေသော ရဟန်း, ထိုရဟန်းတို့နှင့် အယှဉ်ဝါဒတူသော ရဟန်းတို့၌တင်-- ဌာနူပစာ။ မဟာဝိဟာရဟူသောနည်းသည် ကျောင်းတိုက်တည်းဟူသော ဌာနကိုဆိုသဖြင့် ထိုကျောင်းတိုက်၌နေသော ရဟန်း, ထိုရဟန်းတို့နှင့် အယှဉ်ဝါဒတူသော ရဟန်းတည်းဟူသော ဌာနီကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

သီဟဠဒီပဓကေန ॥ ॥ အတူဖြစ်သော သီဟဠမင်းသား၏ သီဟဠ ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ထိုမင်းသားနှင့် အနွယ်တူသူမင်းတို့၌တင်-သဒိသူပစာ။နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။/ဌာနီဖြစ်သော သီဟဠမည်သူ မင်းတို့၏ "သီဟဠ" အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ကျွန်း၌တင်-- ဌာနျူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

သရီရံ ॥ ॥ အတူဖြစ်သော သတ္တသန္တာန်၏ "သရီရ" အမည်ကို အတူရှိသော မဟာအဋ္ဌကထာကျမ်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

မဟာပစ္စရိယံ ॥ ॥ ဌာနဖြစ်သော ဖောင်၏ "ပစ္စရိ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုဖောင်ပေါ်မှာစီရင်သော အဋ္ဌကထာကျမ်း၌တင်-- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

ကုရုန္ဒိနာမာဒိသု ॥ ॥ ဌာနဖြစ်သော ကျောင်း၏ ကုရုန္ဒီဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုကျောင်းမှာစီရင်သော အဋ္ဌကထာကျမ်း၌တင်--ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

တစိတ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောနည်းသည် ဧကဒေသဝေါဟာရနည်း မည်၏။ ကား-- ကုရုန္ဒီတည်း။ ဤ၌ ကုရုန္ဒီဟူသောနည်းသည် ကုရုန္ဒီဝလ္လိဝိဟာရဟူသော အမည်ကို တစိတ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဧကဒေသဝေါဟာရနည်း။

➤ ၁၀။ **ခန္ဓာတရဏာဟာရနေတ္တိ** ॥ ॥ ဗုဒ္ဓေါ-၌ စတ္တာရိ သစ္စာနိ-ဟု ကံခံလျှင် ဗုဓဓာတ်အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

ထိုအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာ သညာ-မှကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္တိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့ သုတ်၌လာသောတရားတို့ကို ခန္ဓာအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် **ခန္ဓာတရဏာဟာရ** မည်၏။

ပါဠိ [၂]

(က) ကိဿ ပန ဓောရော ဗကေန္ဒန မဏာသီတိ?။

(ခ) အာယသ္မတော အာနန္ဒတ္ထေရဿ ဩကာသကရဏတ္ထံ။

(ဂ) တေန ဟာယသ္မတာ သဟာပိ ဝိနာပိ န သက္ကာ ဓမ္မသံဂီတိ ကာတုံ။

(ဃ) သော ဟာယသ္မာ သေက္ခော သကရဏီယော၊ တသ္မာ သဟာပိ န သက္ကာ။

(င) ယသ္မာ ပနဿ ကိဉ္စိ ဒသဗလဒေသိတံ သုတ္တဂေယျာဒိကံ ဘဂဝတော အသမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ ဝိနာပိ န သက္ကာ။ (၄။၆။ မအူ-၁၊၇၂။ဘာသာဋီ-၁။၆၀)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **စသေစက္ခော**၊သင်ဆဲ ကျင့်ဆဲဖြစ်၏။ (ဝါ) သင်လေ့ ကျင့်လေ့ရှိ၏။(ဝါ) အရိယာဇာတ်အားဖြင့် သိက္ခာသုံးပါးတို့၌ ဖြစ်ဆဲသော ဖြစ်၏။ (ဝါ) သောတာပတ္တိဖိုလ် သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်သာ တကွဖြစ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) **သကရဏီယော**၊အထက်မဂ်သုံးပါးဟူသော ပြုဖွယ်ကိစ္စနှင့်တကွဖြစ်၏။ (ဝါ) ပြုဖွယ်ကိစ္စရှိသေး၏။(သဒ္ဒတ္ထ)

➤ ၂။ (ဂ) **သို့/** ဆရာ၊ဆရာသည် (ခ)ဝါကျဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာအား အခွင့်ကိုပြုခြင်းငှာ အရှင်မဟာကဿပသည် တစ်ယောက်ဖြင့် ယုတ်လျော့သည်ကိုပြုသောဟုဆို၏။ ထိုအရှင်အာနန္ဒာနှင့် တကွဖြစ်စေ, ကင်း၍ဖြစ်စေ သင်္ဂါယနာတင်ကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာအား အခွင့်ကိုပြုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **ကား**-(ဂ)ဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် တကွဝင်း၊ ကင်း၍ဝင်း သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသောကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာအား အခွင့်ကိုပြု၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ အာယသ္မတော စသည်ဖြင့် အခွင့်ပြုခြင်းကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြပြီး၍ ဤယခုအခါ၌ အကျယ်အားဖြင့် ပြလို၍ (ဂ) ကိုမိန့်။

(ဃ) **သို့/** အဘယ့်ကြောင့် တကွသင်္ဂါယနာတင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သောဟာယသ္မာ- စသည်ကိုမိန့်။

(င) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ)ဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာနှင့်တကွလည်း သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ဤယခုအခါ၌ အရှင်အာနန္ဒာနှင့်ကင်း၍လည်း သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က)သည် အမေးပုစ္ဆာကို ပြသောကြောင့် ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ခ)သည် အဖြေဝိသဇ္ဇနာကိုပြသောကြောင့် ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ (တနည်း) (က)သည် အမေးပုစ္ဆာဟူသော အဖို့ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။ (ခ)သည် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာဟူသော အဖို့ တစ်မျိုးတစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။ (တနည်း) (က)သည် ကိံ-သဒ္ဒါဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်သောကြောင့် အယုတ္တစောဒနာဝါကျ။ (ခ)သည် ယုတ္တိနှင့်တကွ အဖြေကို ပြသောကြောင့် ယုတ္တိပရိဟာရ ဝါကျ။ (ဂ)သည် ဩကာသကရဏ၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (ခ)သည် အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ။

(ဃ-င) သည် (ဂ)ဝါကျပါ သဟာပိ န သက္ကာ ဝိနာပိ န သက္ကာတို့၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဂ)သည် အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ။ (င)သည် သဟာပိ နသက္ကာ၏ အကြောင်းမှတစ်ပါးသော ဝိနာပိ န သက္ကာ၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဃ) သည် သဟာပိ နသက္ကာ၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။

ဓာစဝ် ။ ။ အဿ-ကား အား--ကြောင့် နတ္ထိ-၌ သမ္ဗန်။ နတ္ထိကား သမ္ဗန်၏

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာ။ (တနည်း) အဿ-ကား သည်--ကြောင့် ပဋိဂ္ဂဟိတံ၌ အဝုတ္တကတ္တား၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ကား အဝုတ္တကတ္တား၏ကြိယာ။ **သုတ္တဓောယျာ**ဒိကံကား ကို--ကြောင့် ပဋိဂ္ဂဟိတံ-၌ ဝုတ္တကံ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-ကား ဝုတ္တကံ၏ကြိယာ။ (တနည်း) ပဋိဂ္ဂဟိတံကား သည်--ကြောင့် နတ္ထိ-၌ ပကတိကတ္တား၊ နတ္ထိကား ပကတိကတ္တား၏ကြိယာ။

၄။ သိက္ခတီတိ **သေက္ခော**။ ယော အာနန္ဒော၊သည်။သိက္ခတ္တယံ၊သီလ, သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာသုံးပါးကို။သိက္ခတိ၊ကျင့်ဆဲ သင်ဆဲဖြစ်၏။ဣတိ၊ သော၊ သေက္ခော၊မည်၏။ သိက္ခတိ ကား ကတ္တုသာဓနေကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ သေက္ခောကား ကတ္တုသာဓနေကိတ်ပုဒ်၊ သိက္ခဓာတ်+ ဏပစ္စည်း။ သိက္ခဓာတ်အရကား သိက္ခာ သုံးပါးကို ကျင့်ဆဲဖြစ်သော ရှင်အာနန္ဒာ၏ သတိ ဝိရိယ ဉာဏ်စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ အားဖြင့်ရ၏။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ သပ္ပုရိသူပနိဿယ သဒ္ဓမ္မ သဝန စသည်သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဝိပဿနာ ပါဒကစိတ်, အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်စိတ် စသည်သည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဏပစ္စည်းအရကား ထိုမုချ ဖလူ ကာရဏူပစာရတ္ထတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော ရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်ဒြဗ်ရ၏။

သိက္ခနံ သိက္ခာ (အစိတ်)။ သိက္ခာ သီလံ တဿာတိ **သေက္ခော** (အပေါင်း)။ တဿ၊ ထိုအရှင်အာနန္ဒာအား။သိက္ခာ၊ကျင့်ခြင်းဟူသော။သီလံ၊အလေ့သည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဣတိ သော သေက္ခော။ သိက္ခာ သီလံ တဿကား တဿီလတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ သေက္ခောကား တဿီလတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ သိက္ခာပုဒ်၊ ဏပစ္စည်း။

သိက္ခာဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ကျင့်ခြင်းအလေ့သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ယင်းကျင့်ခြင်း အလေ့၏ ရှင်အာနန္ဒာဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ် အပ်သော ကျင့်ခြင်းအလေ့ရှိသော ရှင်အာနန္ဒာဒြဗ် ရ၏။

အရိယဇာတိယာ တီသု သိက္ခာသု ဇာတော ဘဝေါ ဝါ **သေက္ခော**။

အရိယဇာတိယာ၊အရိယာဇာတ်အားဖြင့်။တီသု၊သုံးပါးကုန်သော။သိက္ခာသု၊သီလ သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာတို့၌။ဇာတော၊ဖြစ်သူတည်း။ဝါ၊ ဘဝေါ၊ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားသူတည်း။ ဣတိ သော သေက္ခော။ သိက္ခာသု ဇာတော သေက္ခောကား ဇာတ(ဝါ)ဘဝတဒ္ဓိတ် ဝိဂြိုဟ်၊ သေက္ခောကား ဇာတ (ဝါ) ဘဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ သိက္ခ+ဏပစ္စည်း။ သိက္ခာဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား သီလ သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာ ၃-ပါးသည် မုချ။ ယင်းသိက္ခာ ၃-ပါး၏ ရှင်အာနန္ဒာဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော အရိယာဇာတ်အားဖြင့် သိက္ခာ ၃-ပါးတို့၌ ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားသော ရှင်အာနန္ဒာဒြဗ် ရ၏။

(သမာသ်) ဣက္ခတိ တေယာတိ ဣက္ခာ။ (အစိတ်) [တေယ၊ထိုမဂ္ဂဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့်။ဣက္ခတိ၊ရှုတတ်၏။] သဟ ဣက္ခာယာတိ သေက္ခော။ ဣက္ခာယ သဟ ယော ဝတ္တတီတိ **သေက္ခော**။ (အပေါင်း) ယော အာနန္ဒော၊သည်။ဣက္ခာယ၊မဂ်ဖိုလ် သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်။ သဟ၊တကွ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ သော သေက္ခော၊မည်၏။ သဟ ဣက္ခာယဲကား သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သေက္ခောကား --သမာသ်ပုဒ်။ သဟပုဒ် ဣက္ခပုဒ် ယပုဒ်။ သဟ ဣက္ခာ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား မဂ်ဖိုလ်သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ် (ဝါ) တကွဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် မုချ၊ ထို သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်၏ (ဝါ) မဂ်ဖိုလ်သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ရှင်အာနန္ဒာဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော ရပ် ဌာန္ဓုး ယ-ဟူသော အညပုဒ် အရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာရတ္တတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော မဂ်ဖိုလ်သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော ရှင်အာနန္ဒာဒြဗ်ရ၏။

➢ ၇။ **သေက္ခော/သေခေါ** ။ ။ ဥပေက္ခာ ဥပေခါ ပြယုဂ်ကဲ့သို့ သံယုဂ် က-ကို မချေလျှင် သေက္ခော၊ သံယုဂ် က-ကိုချေလျှင် သေခေါ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **သုတ္တဂေယျာဒိကံ** ။ ။ ဤ၌ သုတ္တဂေယျာဒိကံ-ဟူသောနည်းသည် သုတ္တဂေယျာဒိကံ၊သုတ္တဂေယျ စသည်ကို။ပဋိဂ္ဂဟိတံ နာမ၊သင်အပ်သော မည်သည် ဟူ၍ရင်း၊ သုတ္တဂေယျာဒိကံ၊သည်။နတ္ထိ၊မရှိဟူ၍ရင်း ဤသို့ ပဋိဂ္ဂဟိတံ၊ နတ္ထိ နှစ်ပုဒ်ကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်းမည်၏။

➢ ၁၀။ **သေက္ခော-၌ ခါတ်အရ**-- သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ဆဲဖြစ်သော အရှင် အာနန္ဒာ၏ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

ဓါတ္ထ [၃]

(က) ယဒိ ဇဂံ သေက္ခောပိ သမာနော ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ ဗဟုကာရတ္တာ ထေရေန ဥစ္စိနိတဗ္ဗော အယံ။ (ခ) အထ ကသ္မာ န ဥစ္စိနတောတိ?။ (ဂ) ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနတော။

(ဃ) ထေရော ဟိ အာယသ္မန္တေ အာနန္ဒေ အတိဝိယ ဝိဿတ္ထော အဟောသိ။

(င) တထာဟိ နံ သိရသ္မိံ ပလိတေသု ဇာတေသုပိ "နဝါယံ ကုမာရကော မတ္တာ မညာသီ"တိ ကုမာရကဝါဒေန ဩဝဒတိ။

(စ) သကျကုလပ္ပသုတော စာယံ အာယသ္မာ တထာဂတဿ ဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တော။

(ဆ). တတြ ဟိ ဘိက္ခူ ဆန္ဒာဂမနံ ဝိယ မညမာနာ "ဗဟူ အသေက္ခပဋိသမ္ဘိဒါ ပ္ပတ္တေ ဘိက္ခူ ဌပေတွာ အာနန္ဒံ သေက္ခပဋိသမ္ဘိဒါပ္ပတ္တံ ထေရော ဥစ္စိနီ"တိ ဥပဝဒေယျုံ။

(ဇ) တံ ပရူပဝါဒံ ပရိဝဇ္ဇေန္တော "အာနန္ဒံ ဝိနာ သင်္ဂီတိ န သက္ကာ ကာတုံ၊ ဘိက္ခူနံယေဝ အနုမတိယာ ဂဟေဿာမီ"တိ န ဥစ္စိနိ။

(ဌ၊၆။ မအဋ္ဌ၊၁၊၇၄၊ ဘာသာဋီ၊၁၊၆၂။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) **ယဒိဒံ—ဧသော နိယံနှင့်အညီ အနက်ပေး** ။ ။ တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန၊နှင့်။ဝိနာပိ၊ကင်း၍လည်း။ဓမ္မသင်္ဂီတိ၊သုတ် အဘိဓမ္မာကို သင်္ဂါယနာ တင်ခြင်းသည်။(ဝါ)ကို။ကာတုံ၊ပြုခြင်းငှာ။ယဒိ န သက္ကာ၊အကယ်၍ မတတ်ကောင်းအံ့။ဧဝံ၊သို့။ကာတုံ၊ငှာ။အသက္ကောန္တေ၊မတတ်ကောင်းသည်။သတိ၊ရှိသော်။သေက္ခော၊သေက္ခသည်။သမာနောပိ၊ဖြစ်ပါသော်လည်း။ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ၊သုတ်အဘိဓမ္မာကို သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းအား။ဗဟုကာရတ္တာ၊များသောကျေးဇူးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ထေရေန၊သည်။ဥစ္စိနိတဗ္ဗော၊ရွေးချယ်ထိုက်သည်။အဿ၊ဖြစ်၏။

(င) **နဝါယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသိ—ဝယ် ဝါသဒ္ဒါကို ပဒပူရဏတ္ထ၊ ဝိဘာသတ္ထကြံ၍အနက်ပေး** ။ ။ အယံ ကုမာရကော၊ဤသတို့သားသည်။(ဝါ) ဤသူငယ်သည်။(ဤပဒွင်း ငယ်သည်။) မတ္တံ၊မိမိအတိုင်းအရှည်ကို။(ကိုယ့်ပမာဏကို)။ န အညာသိ၊မသိတတ်။မသိတုံလေ။မသိတတ်လေစ။ (ဝါသဒ္ဒါ ပဒပူရဏတ္ထကြံ) အညာသိဝါ၊သိသည်လည်းရှိ၏။နဝါ အညာသိ၊မသိသည်လည်းရှိ၏။ (ဝါသဒ္ဒါ ဝိဘာသတ္ထကြံ)

➤ ၂။ (ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် သူတစ်ပါးတို့ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ ကြဉ်တော်မူလိုသောကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာကို ရွေးကောက်တော်မမူဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော စကားရပ်ကိုပင်လျှင် အကျယ်ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

(င) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် အရှင်မဟာကဿပသည် အရှင်အာနန္ဒာ၌ အလွန်အကျွမ်းဝင်သောဟု ဆို၏။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အရှင်ဥပါလိထေရ် အစရှိသူတို့သည်လည်း အရှင်အာနန္ဒာကဲ့သို့ပင် အရှင်မဟာကဿပ၏ သမဂ္ဂသီတင်းသုံးဘော်ချည်း ဖြစ်ကြကုန်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် အရှင်မဟာကဿပ၏ အရှင်အာနန္ဒာ၌ အလွန်အကျွမ်းဝင်သည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ အကြောင်းယုတ္တိကို မပြသော် -- ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ် (င)မိန့်။

(စ) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ-င)ဝါကျတို့ဖြင့် အရှင်မဟာကဿပသည် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အလွန်အကျွမ်းဝင်သောကြောင့် သူတစ်ပါးတို့ စွပ်စွဲ ကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ အလွန်အကျွမ်းဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းတစ်မျိုးကြောင့်သာ သူတစ်ပါးတို့ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ဝါကျကား စောဒက၏ နှလုံးသွင်း(အာဘောဂ)ကို ပြသောကြောင့် စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (ဝါ) စောဒက၏ အကြောင်းအာဘော်ကို ပြသောကြောင့် စောဒကာဘောဂဟေတုဝါကျ။ (ခ)ကား အမေးကိုပြသောကြောင့် စောဒနာ (ဝါ) ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ဝါ) စောဒကာဘောဂဖလဝါကျ။ (ဂ) ကား က-ခ ဝါကျတို့ကိုထောက်၍ ပရိဟာရပုဂ္ဂိုလ်၏ နှလုံးသွင်း(အာဘောဂ) (ဝါ)ယင်းပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းပြချက်နှင့်တကွ

http://www.dhammadownload.com

အဖြေ ပရိဟာရကို ပြသောကြောင့် ပရိဟာရာဘောဂဟေတုနှင့်တကွ ပရိဟာရဝါကျ။ ယင်း(ဂ) ဝါကျသည်ပင် (ဃ)စသော အကျယ်ဝါကျကိုထောက်၍ အဖြေပရိဟာရ အကျဉ်းကိုပြသောကြောင့် သင်္ခေပ။ (ဃ) စသော ဝါကျသည် (ဂ)ဝါကျကိုထောက်၍ အဖြေ ပရိဟာရ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) ကား (ဃ) ဝါကျ စကားကို အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေတတ်သောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏဝါကျ။ (စ) ကား စွပ်စွဲခြင်း၏ အကြောင်းအဖို့ တမျိုးတပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဃ)သည် စွပ်စွဲခြင်း၏အကြောင်းအဖို့ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။ (ဆ) ကား (ပရူပဝါဒနှင့် ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနကို ဆက်၍ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော) စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုကိုထောက်၍ (စ)ကား အာရဒ္ဓဝါကျ။ (ဇ) ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ အာဘုသော နန္ဒေတိ ဉာတကေ ပမောဒေတီတိ **အာနန္ဒော**။

ယော၊အကြင်သူသည်။ဉာတကေ၊ဆွေမျိုးတို့ကို။အာဘုသော၊လွန်စွာ။နန္ဒေတိ ပမော ဒေတိ၊ဝမ်းမြောက်စေတတ်၏။ဣတိ တသ္မာ သော အာနန္ဒော။ (ဟေတုကတ္တုသာဓန) အာပုဗ္ဗ နန္ဒဓာတ်+အပစ္စည်း။ အာဥပသာရပုဒ်အရကား ဘုသတ္ထဘောဂဖြစ်ရ၏။

နန္ဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရုကြိယာကား ဆွေမျိုးတို့၏ ပီတိ သောမနဿပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရု ကြိယာအရကား ထိုဆွေမျိုးတို့၏ ပီတိ သောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော အာနန္ဒာဖြစ်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာရတ္တအားဖြင့်ရ၏။ အပစ္စည်း အရကား ထိုမုချ ဖလူပစာရတ္တတို့ဖြင့် မှတ်အပ် သော အာနန္ဒာဖြစ်ရ၏။

* ဗဟု ကာရော ဧတဿ အာယသ္မတော အာနန္ဒတ္ထေရဿာတိ **ဗဟုကာရော**။ တဿ ဘာဝေါ ဗဟုကာရတ္တံ။ (တသ္မာ) ဉပဝဒနံ ဉပဝါဒေါ။

ပရေသံ (ဘိက္ခူနံ) ဉပဝါဒေါ **ပရူပဝါဒေါ**။ ဝိဝဇ္ဇီယတေ ဝိဝဇ္ဇနံ။ ပရူပဝါဒဿ ဝိဝဇ္ဇနံ ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနံ။ ဇာယိသ္သတိ ဇာတာနိ။ ဝဒနံ ဝါဒေါ။

ကုမာရကောတိ ဝါဒေါ **ကုမာရကဝါဒေါ**။ သကျာနံ ကုလံ **သကျကုလံ**။ သကျကုလေ ပသုတော **သကျကုလပ္ပသုတော**။ (တနည်း) သကျကုလေန (သကျကုလဘာဝေန) ပသုတော (ပါကဋော) သကျကုလပ္ပသုတော။ စူဠော ပိတာ **စူဠပိတာ**။ စူဠပိတုဿ ပုတ္တော **စူဠပိတုပုတ္တော**။

➤ ၆။ (ဆ) ၌ ဘိက္ခုဖြင့် ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနတောဝယ် ပရသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ရဟန်းတို့ဖြစ်ကို ခွဲသတည်းဟု သိစေသည်။ (သဗ္ဗနာမ်လိင်ပုဒ်အခွဲကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ) ဗဟူ အသေကာ (ပ) ဉပဝဒေယျဖြင့် ပရူပဝါဒ ဝိဝဇ္ဇနတော ဝယ် ပရူပဝါဒကို ပရ+ဉပဝါဒဟူ ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဉပဝါဒ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါ၏ ဝဒဓာတ်၏အဖြစ်ကိုရင်း (ဒုတိယဓာတုပဒ) ဥပဝါဒပုဒ်ကို ဥပဝဒနံ ဥပဝါဒေါ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု၍ စွပ်စွဲခြင်းကြိယာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) စွပ်စွဲပုံ ဥပဝဒနာကာရကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(စ) ၌ တံပရူပဝါဒံ ပရိဝဇ္ဇေန္တောဖြင့် ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနတောဝယ် ဝိဝဇ္ဇနပုဒ်ကို ဝိဝဇ္ဇေန္တောတိ ဝိဝဇ္ဇနော (ဝါ) ဝိဝဇ္ဇတီတိ ဝိဝဇ္ဇနော-ဟု ကာမတ္ထ ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပရူပဝါဒနှင့် ဝိဝဇ္ဇနကို ပရူပဝါဒဿ ဝိဝဇ္ဇနော ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနော-ဟု ကမ္မဒွဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဗဟုကာရတ္တာ/ဗဟုပကာရတ္တာ** ။ ။ ဗဟုကာရတ္တာပါဌ် မှန်ပါသည်။ ဋီကာတို့၌ ဗဟုကာရတ္တာကို ဗဟုဥပကာရတ္တာ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ အပ္ပကမ္ပိ ကတံ ကာရံ၌ကဲ့သို့ ကာရသဒ္ဒါ ဥပကာရအနက်ဟောသောကြောင့်ရင်း-တည်း။

ဥစ္စိနိတေန/ဥစ္စိနိ၊တေန ။ ။ ဥစ္စိနိတေနာတိ ဥစ္စိနိတွာ ဂဟိတေန-ဟု ဋီကာတို့၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဥစ္စိနိတေန၊ရွေးကောက်အပ် ရွေးချယ်အပ်ပြီးသော။(ဝါ) ရွေးချယ်၍ ယူအပ်ပြီးသော။တေန အာယသ္မာ၊ထိုအရှင်အာနန္ဒာနှင့်ဟု အနက်ရသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဥစ္စိနိ၊ တေန-ဟု ဝါကျခြား၍ရှိက နောက် တေနာယသ္မတာ၌ တေန သဒ္ဒနာမ် ထပ်နေဖွယ် ရှိသောကြောင့်ရင်း ဥစ္စိနိတေန-ပါဌ်သာ မှန်ပါသည်။

ပဟူတစသေနာသနံ/ပဟူတစသေနာသနံ ။ ။ ပဟု သတ္တိယံ။တော၊ ဥကာရာဂမော။ ပပုဗ္ဗော ဟူ သတ္တာယံ ဝါ ရသော ပဟုတော။ပဟူတောပိ-ဟု သူစိ၌ လာသောကြောင့် ၂-ချက်သင့်ပါသည်။

ဂိမ္ဟာနံ/ဂိမှာနံ ။ ။ ဂိရဓာတ် မပစ္စည်း၊ ရကို ဟာပြု၊ ဟာနှင့် မ-ကို ဝဏ္ဏဝိပရိတ်ပြု၍ ဂိမှ-ဟုပြီးသောကြောင့် နံဝိဘတ်သက်၍ ဂိမှာနံ-ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ပဓွေါဓရေတွာ/ပဓွေါဓရေတွာ ။ ။ ပ+ဖုဋ္ဌဓာတ် (တနည်း) ပ-ပုဋ္ဌ။ ဖုဋ္ဌ, ပုဋ္ဌဓာတ် နှစ်ပါးပင် ပဖွေါဋ္ဌန-ခါထွက်ခြင်း အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ၂-ချက်သင့်။

မာဏဝေန/မာနဝေန ။ ။ မနုနော အပစ္စံ မနုဿော။ ဇဝံ မာနဝေါ၊ မာဏဝေါ။ န ကာရဿ ဟိ ဏကာရေ ကတေ မာဏဝေါ ရူပံ သိဇ္ဈတိ-ဟု (နီတိ။ဓာတု။) ဆိုသောကြောင့် မာဏဝ/မာနဝ ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ဥက္ကာစပေါ/ဥက္ကလာစပေါ ။ ။ ဥဋ္ဌိဒ္ဓေါ ကလာပေါ သမူဟော ဥက္ကာပေါ။ ဥဋ္ဌိဒ္ဓေါ၊ စွန့်ပစ်အပ်သော။ကလာပေါ သမူဟော၊အပေါင်းတည်း-ဟု အနက်ပေး။ ဥ+ကလာပ ဟူလိုလျက် က၌ အ-သရကိုချေ၊ က-ကို လာသို့ကပ်၍ ကွေသ သွေဟ တို့ကဲ့သို့ ဥက္ကလာပ-ဟုပြီးသည်။ထို့ကြောင့် ဥက္ကလာပေါ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ပရိဝေဏံ/ပရိဝေဏံ ။ ။ ပရိ+ဝေဏ+အ။ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝေဏီယတိ ဒိဿတီတိ

http://www.dhammadownload.com

ပရိဝေဏံ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ ပရိဝေဏပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နိမုဋ္ဌိတ္ဝာ/နိမုဋ္ဌိတ္ဝာ ။ ။ နိပုဗ္ဗ မုဋ္ဌဓာတ် ဩသိဒနတ္ထ၊ တတိယက္ခရာနှင့် နိမုဋ္ဌိတွာသင့်။

➤ ၈။ **ပဠ္ဍုပလာသ ဝိဝဋ္ဋနတော** ။ ။ ဌာနဖြစ်သော ရှင်မဟာကဿပ၏ "ပဠ္ဍုပလာသ ဝိဝဋ္ဋန" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဠ္ဍုပလာသမှ ရှောင်ကြဉ်လိုခြင်း သမ္ဗာဆန္ဒ၌တင်--- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တော ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ကနိဋ္ဌဘာတာ, ဇေဋ္ဌကဘာတာတို့၏ ဘာတာ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကနိဋ္ဌဘာတာ-၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

မဟာဂေါစရေ ။ ။ အတူဖြစ်သော နွားစားကျက်၏ "ဂေါစရ" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဆွမ်းခံရာအရပ်၌တင် သဒိသူပစာ။

စာရိကံ ပက္ကာမိ ။ ။ လှည့်လည်ခြင်းနှင့် ဖဲသွားခြင်းတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ "စာရိကံ" ပက္ကာမိ-ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ရာဇဂဟေ အဥ္ဇာရသဝိဟာရေ ။ ။ အနီးရှိသော ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ "ရာဇဂဟ" ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်အရပ်၌တင်-- သမီပူပစာ။

အာသဝဋ္ဌာနီယာ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝတို့၏ "အာသဝေဟိ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ကိလေသာ, အလုံးစုံသော ပါပဓမ္မ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ အာသဝဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာ အလုံးစုံသော ပါပဓမ္မ အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

➤ ၁၀။ **ဆန္နာဂမနံ-အရ** လောဘပြဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ် ရ၏။

➤ **(ဓာတောတရုဏာဟာရုနေဒွိ)** ပလိတ-အရ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် (၈)ခု ရ၏။ ထိုတွင် ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည် ၏။ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓဓာတ်မည်၏။ ရသာရုံသည် ရသဓာတ်မည် ၏။ ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတ်သုံးပါးအပေါင်းသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မည်၏။ ဩဇာ-ဟုဆိုအပ်သော အာဟာရရုပ်နှင့် အာပေါဓာတ်သည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏။

ထိကျ [၆]

(က) **ကထံ ဓမ္မဝိနယာဝသေန ဒုဝိဓံ။**

(ခ) **သဗ္ဗမေဝ စေတံ ဓမ္မောစေဝ ဝိနယောစာတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။**

(ဂ) **တတ္ထ ဝိနယပိဋ္ဌကံ ဝိနယော၊ အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မော။**

(ဃ) **တေနေဝါဟ "ယန္နူန မယံ အာဝုသော ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျာမာ" တိ "အဟံ ဥပါလိံ ဝိနယံ ပုစ္ဆေယျံ၊ အာနန္ဒံ ဓမ္မံ ပုစ္ဆေယျန္တိ စ။**

(င) **ဧဝံ ဓမ္မဝိနယဝသေန ဒုဝိဓံ။** (ဌ၁၁၃။ မအ္ဂ၁၁၁၂၉။ ဘာသာဋီ၁၁ ၉၈။)

➤ ၁။ (စ) **ဓမ္မတာလင်္ကာ ရုံးညည်းဖြင့် အနက်မေးပုံ**--စ၊အဖြေကိုဆိုဦးအံ့။သဗ္ဗဝံ၊သော။တော်

H-4-B

http://www.dhammadownload.com

ဇုဒ္ဓဝစနံ၊ထိုဘုရားစကားတော်သည်။ယထာနုသိဋ္ဌံ၊ဆုံးမတော်မူတိုင်း။ပဋိပဇ္ဇမာနေ၊ကျင့်သူတို့ကို။အပါယပတနာဒိတော၊အပါယ်၌ကျခြင်းစသည်မှ။ဓာရဏေန၊ဆောင်ခြင်းကြောင့်။ ဓမ္မောတိစေဝ၊ ဓမ္မဟူ၍၎င်း။ (ကိလေသဝိနယနေန၊ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကြောင့်။) ဝိနယော တိစ၊ဝိနယဟူ၍၎င်း။သင်္ချံ၊ရေတွက်ခြင်းသို့။ဂစ္ဆတိ၊ရောက်၏။

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။။ ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် အလုံးစုံသော ဘုရား စကားတော်သည် ဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း, ဝိနယဟူ၍လည်းကောင်း, ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဤ၌အလိုရှိအပ်သော ဓမ္မ ဝိနယတို့ကို ထုတ်ပြခြင်းငှာ (ဂ) ဝါကျကို မိန့်။

(ဃ) သို့/ သာဓောတ္တ ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (ဂ)ဝါကျဖြင့် ဓမ္မ ဝိနယနှစ်ပါးတွင် ဝိနယပိဋကသည် ဝိနယ, ယင်းမှကြွင်းသော ဘုရားစကားတော်သည် ဓမ္မမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ပြဆိုသော ဆရာ့စကားသည် ဒဠှိယ ဉပမ္မ သာဓ္ဓမ္မသာဖြစ်၍ ဥဒါဟရုဏ် အာဂုံပါဠိတော်တည်းဟူသော ဒဠှိကရဏ ဉပက သာကေတို့နှင့် ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည်မဟုတ်ပါလော၊ ဆရာ့စကားကို ခိုင်မြဲစေတတ် ပြီးစေတတ်သော ဒဠှိကရဏ ဉပက သာကေတို့အား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ဤသို့ (က-ခ-ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဓမ္မ ဝိနယကို အကျယ်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသောစကားရပ်တို့ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်ပြလိုသော ဆရာ သည် (င)ဝါကျမိန့်။

➢ ၃။ (ခ)ဝါကျသည် ဝိသဇ္ဇနာ၊ပရိဟာရဝါကျ။ထိုကိုထောက်၍ (က)သည်ပုစ္ဆာ၊ စောဒနာဝါကျ။ (ဂ) ဝါကျသည် ဓမ္မနှင့်ဝိနယသရုပ် အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ ဝါကျ။ (ဃ) အာဂမဒဠှိကရဏဝါကျ။ (င) ဆိုခဲ့ပြီး (ခ-ဂ-ဃ) ဝါကျစကားရပ်တို့ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်ပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။

➢ ၄။ ပိဋိယတိ သဒ္ဒိယတိ ပရိယာပုဏိယတိတိ ပိဋကံ။ (ယံ ဝိနယံ၊ကို။ သေယျတ္ထိကေန၊သည်။ပိဋိယတိ သဒ္ဒိယတိ ပရိယာပုဏိယတိ၊သင်ယူအပ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ တံ ဝိနယံ၊သည်။ပိဋကံ၊မည်၏။) ပိဋဓာတ်အရ-ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဝိနည်းကိုသင်ယူသော သေယျတ္ထိကပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ သင်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်စသည်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား-- ထို--အားတပ်သော ဝိနည်းပိဋကတ်ဒြဗ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာရတ္ထအား ဖြင့် ရ၏။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝိနည်းပိဋကတ်ဒြဗ်ရ၏။

ပိဋိယတိ သယ်ာဋိယတိ တံတဒတ္ထော ဇတ္ထာတိ ပိဋကံ။ (ဇတ္ထ၊ဤဝိနည်း၌။တံ တဒတ္ထော၊ထိုထိုအကျိုးစီးပွားကို (ဝါ) ထိုထိုအနက်ကို။ဘဂဝတာ၊သည်။ပိဋိယတိ သယ်ာဋိယတိ၊ပေါင်းအပ်၏။ဣတိ ပိဋကံ။) ပိဋဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ပေါင်းစပ်တော်

http://www.dhammadownload.com

မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရ ဏတ္ထ ကြိယာအရကား ထို--အားတပ်သော ဝိနည်းပိဋကတ်ဒြဗ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ္ဍုပစ္စည်းအရကား ထို မုချ ဖလူပစာရတ္ထတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော ဝိနည်း ပိဋကတ်ရ၏။

ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပါယပတနာဒိတော ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။ ယံဗုဒ္ဓဝစနံ၊ အကြောင်းဘုရားစကားတော်သည်။ယထာနုသိဋ္ဌံ၊ဆုံးမတော်မူသည့် အတိုင်း။ပဋိပဇ္ဇမာနေ၊ ကျင့်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို။အပါယပတနာဒိတော၊အပါယ်ကျခြင်းစသည်မှ။ဓာရေတိ၊ ဆောင်တတ် ဆောင်နိုင်၏။ ဣတိ၊ တံ ဗုဒ္ဓဝစနံ၊ ဓမ္မော။ ကတ္တုသာဓနေ၊ ဓရ+ရမ္မ။

ဓရဓာတ်အရကား ဆုံးတော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ဆောင်တတ်သော ဗုဒ္ဓဝစန၏ ဥပါဒ်သည် မုချ၊ ရမ္မ-ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝစနရ၏။ (အဝိညာဏကပဥ္စတ္တိ ကတ္တုသာဓနကောက်)

(တစ်နည်း) ဓရဓာတ်အရကား မဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိ၊ နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏ သတ္တိသည် မုချ။ ဖိုလ်၏ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနသတ္တိသည် ကာရဏူပစာရတ္ထ။ ပရိယတ္တိဓမ္မ၏ တဒင်္ဂပဟာန ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာရ။ ရမ္မ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သတ္တိမန္တ ဖြစ်သော ဓမ္မဆယ်ပါးရ၏။ (၄-၁၄၁-နှင့်အညီ)

ဒွေ ဝိဓာ ပကာရာ ဧတဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿာတိ **ဒုဝိဓံ**။

ဓမ္မောစ ဝိနယောစ ဓမ္မဝိနယော။ ဓမ္မဝိနယာနံ ဝသော **ဓမ္မဝိနယဝသော**။

➤ ၆။ (ဂ) ၌ ဝိနယပိဋကံဖြင့် ဓမ္မဝိနယံ-၌ ဝိနယ-အရ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

အဝသေသံ ဗုဒ္ဓ ဝစနံဖြင့် ဓမ္မဝိနယ၌ ဓမ္မ-အရ ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း၊ မဂ်ဖလိဗဒ္ဓနည်း၊ ပါရိသေသနည်း၊ ဧကဒေသျူပစာအားဖြင့် ဝိနည်းမှကြွင်းသော ဘုရားစကားတော်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **သခ်ိ/သချ်ိ** ။ ။ ခါ ပကထနေ ချာစ-ဟူသော (သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ) ကို ထောက်၍ သံပုဗ္ဗ ခါဓာတ်ဖြင့် သခ်ိ၊ သံပုဗ္ဗ ချာဓာတ်ဖြင့် သချ်ိ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ငင်း၊ ခါဓာတ် ချာဓာတ်တို့သည် ဓာတ်နက်တူဖြစ်သောကြောင့်ငင်း ၂-ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

နာ့ဓဆော/နာခဓာ ။ ။ နာထ နာဓဣတိ ဓာတုဒ္ဓယံ ပဌန္တိ-ဟု သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ၌ ဆိုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

အလတ္တံ/အလဒ္ဓံ ။ ။ အလတ္တံကား အဟံကတ္တား၏ကြိယာ၊ အမှယောဂဖြစ်၍ လဘဓာတ်နောင် အဖ္ဖုတ္တနိ ဣဝိဘတ်သက်၊ လဘသွာ ဤဏ္ဍုံ ထ္တတ္တံဖြင့် ဣဝိဘတ်ကို ထွံပြု၊ အ-အက္ခရာလာ၍ပြီးရကား အလတ္တံ-သာသင့်။ အဟံ-ဟူသော ကတ္တားနှင့် မလျော်သောကြောင့် အလဒ္ဓံ-ကား မသင့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ (ဃ) **ဓမ္မဥ္စ** ။ ။ ဓမ္မဥ္စဟူသောနည်းသည် ယှဉ်ဘက်ဝိနယသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ချန်၍ သုတ် အဘိဓမ္မာကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပုညာဏာသမ္ဗာရနည်း၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း၊ ပါရိသေသနည်းမည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော သုတ် အဘိဓမ္မာ ဝိနည်းတို့၏ ဓမ္မ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုတ် အဘိဓမ္မာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သဗ္ဗံ တံ ဧကရသံ ဝိမုတ္တိရသမေဝ ဟောတိ ။ ။ အတူဖြစ်သော ရသာရုံ၏ "ရသ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရဟတ္တဖိုလ် အရသာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဝါကျ [၅]

(က) ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ၊ ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ။
ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ အယံ၊ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော။

(ခ) ဝိဝိဓာ ဟိ ဧတ္ထ ပဉ္စဝိဓ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ ပါရာဇိကာဒိ သတ္တအာပတ္တိက္ခန္ဓမာတိကာ ဝိဘင်္ဂါဒိပ္ပဘေဒါ နယာ။

(ဂ) ဝိသေသဘူတာ ဒဠှီကမ္မ သိထိလကရဏပ္ပယောဇနာ အနုပညတ္တိနယာ။

(ဃ) ကာယိက ဝါစသိကအဇ္ဈာစာရနိသေဓနတော စေသ ကာယံ ဝါစဉ္စ ဝိနေတိ။

(င) တသ္မာ ဝိဝိဓနယတ္တာ ဝိသေသနယတ္တာ ကာယဝါစာနဉ္စ ဝိနယနတော ဝိနယောတိ အက္ခာတော။ (စ) တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္တံ --

"ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ၊ ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ။
ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ အယံ၊ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော"တိ။

(၄။၁၅။ မအ္ဒ-၁၊၁၄၀၊ ဘာသာဋီ-၁၊၁၀၇။)

➤ ၁။ (စ) တေန ဝိဝိဓနေယတ္တာဒိဟေတုနာ၊ထို ဝိဝိဓနေယတ္တာ အစရှိသော ဟိတ်သုံးရပ်ဖြင့်။တေ၊ဤဂါထာစကားကို။ ဧတဿ၊ဤဝိနာသဒ္ဒါ၏။မယာ၊ငါ အဋ္ဌကထာဆရာသည်။(ကတ္တား) ဝုတ္တံ၊မိန့်အပ်ပြီ။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် ဝိနယသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို အကျဉ်းအားဖြင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဝစနတ္ထဂါထာ၏ အနက်ကို ထင်ရှားစွာချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) စသည်ကိုမိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဝိဝိဓနေယတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏ အကျယ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ ဝိဝိဓနေယတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏ အကျယ်သာ ရှိပါသလော၊ ဝိသေသနယတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ-ဃ) ဝါကျတို့သည် (က)ဝါကျဂါထာကို ထင်ရှားစွာ ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) တပ္ပါကဋီကရဏ။ ထိုတွင် (ခ)ဖြင့် ဝိဝိဓ နယတ္တာကို ချဲ့ပြသည်။ (ဂ)ဖြင့် ဝိသေသနယတ္တာကို ချဲ့ပြသည်။ (ဃ)ဖြင့် ဝိနယတော စေဝ ကာယဝါစာနံ-ကို

http://www.dhammadownload.com

ချဲ့ပြသည်။ (ခ-ဂ-ဃ) တို့သည် အချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ ပက္ခ-ပက္ခန္တရ။ (င) ဖလဝါကျ၊ ထို-ကိုထောက်၍ (ခ-ဂ-ဃ)တို့သည် ကာရဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) (င) ကား နိယမဝါကျ၊ ထို--ကို ထောက်၍ (ခ-ဂ-ဃ)တို့သည် အနိယမဝါကျ။ (စ) သည် (ခ-ဂ-ဃ-င)ဝါကျလာ စကားရပ်တို့ကို အကျဉ်းချုပ်၍ နိဂုံးအုပ်ပြသောကြောင့် နိဂမန၊ ထို-ကိုထောက်၍ (ခ-ဂ-ဃ-င)တို့သည် နိဂမနီယဝါကျ။ (တစ်နည်း) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

➢ ၄။ (ခ) ၌ (**ဝိဝိဓနယတ္တာ နှင့်အညီ**) ဝိဝိဓာ နယာ ဧတ္ထာတိ **ဝိနယော**။ ဧတ္ထ၊ဤအတ္တ ပညတ်သည် ပါဠိအစဉ်ဟူသော ဝိနည်းပိဋကၵ၌။ဝိဝိဓာ၊အထူးထူး အပြားပြား များစွာကုန် သော။နယာ၊ငါးပါးသော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ, အာပတ် ခုနစ်ဖုံ, မာတိကာ, ဝိဘင်းစသည် အပြားရှိကုန်သော နည်းတို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ဣတိ၊ ဝိနယော။ (တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ ဝိပုဒ် နယပုဒ် ဧတပုဒ်) ဝိနယ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံး အရကား အထူးထူး အပြားပြား များကုန်သော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသငါးပါး အာပတ်ခုစ်ပုံ မာတိကာ ဝိဘင်းစသည် အပြားရှိသော နည်းတို့သည် မုချ။ ထို--နည်းတို့၏ ဝိနည်း ပိဋကတ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ်--ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော--ဝိနည်း ပိဋကဖြစ်ရ၏။

(ဂ) **ဝိသေသနယတ္တာ နှင့်အညီ** ဝိသေသာ နယာ ဧတ္ထာတိ **ဝိနယော**။ ဧတ္ထ၌။ဝိသေသာ၊ ထူးကုန်သော။နယာ၊လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၌ မူလပညတ်ကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၌ မူလပညတ်ကို လျော့အောင်ပြုခြင်း အကျိုးရှိကုန်သော အနု ပညတ်နည်းတို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။(ပုဒ်ခွဲတူ) ဝိနယ-အရ-- ထူးကုန်သော လောကဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်တို့၌ မူလပညတ်ကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၌ မူလပညတ် ကို လျော့အောင်ပြုခြင်း အကျိုးရှိကုန်သော အနုပညတ်နည်းတို့ဖြစ်သည် မုချ။ထို-နည်း တို့ဖြစ်၏ ဝိနည်းပိဋကဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ထူးကုန်သော လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၌ မူလပညတ်ကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်တို့၌ မူလပညတ်ကို လျော့အောင်ပြုခြင်း, အကျိုးရှိကုန်သော အနုပညတ် နည်းတို့ရှိသော ဝိနည်းပိဋကတ်ဖြစ် ရ၏။

(ဃ) **ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ နှင့်အညီ** -- ကာယဝါစဥ္စ ဝိနေတီတိ **ဝိနယော**။ ယံ ဝိနယ ပိဋကံ၊အကြင် ဝိနည်းပိဋကသည်။ကာယဉ္စ၊ကာယဒွါရကိုရင်း။ဝါစဥ္စ၊ဝစီဒွါရကိုရင်း။ဝိနေတိ၊ ဆုံးမတားမြစ်တတ်၏။ဣတိ တံဝိနယပိဋကံ ဝိနယော။(ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်) ဝိပုဗ္ဗ နီဓာတ်+အပစ္စည်း။ ဝိ ဥပသာရပုဒ်-အရ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ နီဓာတ်၏ အရကား ကာယနှင့် ဝါစာကို ဆုံးမ တားမြစ်တတ်သော ဝိနည်းပိဋက၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဏပစ္စည်းအရကား-- ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကရ၏။

(**အာဝဗ္ဗမာန်ပုစ် ညဉ်စကောက်**) ကာယံ ဝါစဥ္စ ဝိနေတီတိ ဝိနယော (ဝိ-နီ+ယု) ဝိ-

http://www.dhammadownload.com

အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ နိဓာတ်အရကား ကိုယ် နှုတ်တို့ကို ဆုံးမ တား မြစ်တတ်သော ဝိနည်းပိဋကဏ် ဥပါဒ်ရ၏။ ယုပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကရ၏။ ထိုသို့ပင်ရခြားသော်လည်း ဝိနယနပုဒ်သည် ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝ လောပပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဆုံးမခြင်းကြိယာဟူသော နိဓာတ်၏ အရသည်သာ ပဓာန အားဖြင့် ရ၏။

ဝိဝိဓဝိသေသာ နယာ ဧတ္ထာတိ **ဝိဝိဓဝိသေသနယော** ။ ။ ဧတ္ထ ဝိနယေ၊ဤဝိနည်း၌။ ဝိဝိဓဝိသေသာ၊အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော ထူးကုန်သော။နယာ၊နည်းတို့သည်။သန္တိ၊ရှိ ကုန်၏။ဣတိ သော ဝိနယော ဝိဝိဓဝိသေသနယော။ သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ။ ဝိဝိဓဝိသေသ ပုဒ်+နယပုဒ်+ဧတပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရကား အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော နည်း, ထူးသော နည်းတို့ဖြစ်သည် မုချ။ယင်း၏ ဝိနည်းဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန, ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ဧတ- အညပုဒ်အရကား ထို--သော အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော နည်း၊ ထူးကုန်သော နည်းတို့ရှိသော ဝိနည်းရ၏။

ဝိဝိဓဝိသေသနယဿ ဘာဝေါ **ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တံ**။ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အထူးထူး အပြားပြားသောနည်း, ထူးသောနည်းတို့ရှိသော ဝိနည်းဖြစ်သည် မုချ၊ ယင်း၏ အထူးထူး အပြားပြားသောနည်း၊ ထူးသောနည်းတို့နှင့် ဌာန ဌာနီ၊ ဂုဏေး ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ တ္တ ပစ္စည်းအရကား- ထို--သော အထူးထူး အပြားပြားသောနည်း, ထူးသောနည်းတို့ရှိသော ဝိနည်းဖြစ်တို့ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဝိဝိဓနယတ္တာ-ဖြင့် ဝိနယော-၌ ဝိ-၏ ဝိဝိဓအနက်ဟောသည်၏-- ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဝိဓာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိသေသနယတ္တာ-ဖြင့် ဝိနယော-၌ ဝိ-၏ ဝိသေသအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ဝိသေသာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော-ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိနယနတော-ဖြင့် ဝိနယော-၌ အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-ရင်း (ဒု- ပစ္စယတ္ထ) ဝိနေတီတိ ဝိနယော-ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိ။

ကာယဝါစာနံ-ဖြင့် ဝိနယန-၌ ဆုံးမဟူသည် ကိုယ်နှုတ်တို့ကို (ဝါ) ကိုယ်နှုတ်တို့၌ ဖြစ်သော လွန်ကျူးမှုတို့ကို ဆုံးမသတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဝိဝိဓာ ဧတ္ထ နယာဖြင့် ဝိနယော-ဝယ် ဝိသဒ္ဒါသည် အတိသယ, အဘာဝ- စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ဝိဝိဓ-အထူးထူး အပြားပြားအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ဝိနယောပုဒ်ကို ဝိဝိဓော နယော ဝိနယော-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရ၊ ဝိဝိဓာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်--ရင်း (သမာသ

http://www.dhammadownload.com

လိင်္ဂပဒ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပဉ္စဝိဓ (လ) ဝိဘင်္ဂါဒိပ္ပဘေဒါဖြင့် နယ-အရ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ ၅-မျိုး အာပတ်ခုနစ်ဖုံ မာတိကာဝိဘင်း စသည်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဝိသေသဘူတာ အနုပညတ္တိနယာဖြင့် ဝိနယော-၌ ဝိသဒ္ဒါသည် အတိသယ, အဘာဝ-စသောအနက်တို့ကိုမဟော၊ ဝိသေသ-အထူးအနက်ကိုဟော--ဂုဏ်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ)ဝိနယောပုဒ်ကို ဝိသေသော နယော ဝိနယော-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝဓနတ္တ မပြုရ၊ ဝိသေသာ နယာ ဓဿာတိ ဝိနယော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်-ဂုဏ်း (သမာသ လိင်္ဂပဒ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နယ-အရ အနုပညတ်နည်းကို ယူ--ဂုဏ်း (သရုပ်ကြား အဘိ ဓေယျတ္ထ) သိစေသည်။

ဒဠှီကမ္မသိထိလကရဏ ပယောဇနာဖြင့် အနုပညတ်နည်းသည် လောကဝဇ္ဇသိက္ခာ ပုဒ်တို့၌ မူလပညတ်ကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ် တို့၌ မူလပညတ်ကို လျော့အောင်ပြုခြင်း အကျိုးရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)

(ဃ) ဝိနေတိဖြင့် ဝိနယော၌ အပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓန၌ မသက်၊ ကတ္တုသာဓန၌ သက်--ဂုဏ်း (ဒုတိယပစ္စယတ္ထ) ဝိနယောပုဒ်ကို ဝိနေတဗ္ဗောတိ ဝိနယော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝဓနတ္တ မပြု၊ ဝိနေတီတိ ဝိနယော-ဟု ကတ္တုသာဓန--ဂုဏ်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

စေသ ကာယံ ဝါစဉ္စဖြင့် ဤဝိနည်းကား ကာယ ဝါစာ နှစ်မျိုးလုံးကို ဆုံးမသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ကာယိက ဝါစသိကအဇ္ဈာစာရဖြင့် ကာယံဝါစဉ္စ၌ ကာယ-အရ ဥပစာရတ္ထအားဖြင့်- ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးမှုကိုယူ--ဂုဏ်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဝါစာ-အရ ဥပစာရတ္ထအားဖြင့် ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးမှုကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) နိသေဓနတောဖြင့် ဝိနေတိ- ဆုံးမ၏ဟူသည် နိသေဓန- တားမြစ်မှုပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သိထိလ/သထလ/သိဋ္ဌိလ** ။ ။ သဟ ခမာယံ သဟိဿ သိထတ္တံ သဟိတု မလန္တိ သိထိလံ၊ သဟာတတ် ကိလပစ္စည်း၊ သဟကို သိထပြု၍ သိထိလ-ဟု ပြီးသော ကြောင့် သိထိလ-သင့်။ သဟ သေဋ္ဌိလ္လေ၊ သထတိ၊ သထလော ဟိ ပရိဗ္ဗာဇော ဘိယျော အာကိရတေ ရဇံ၊ သိဋ္ဌိလောတိပိ ပါဠိ ဒိဿတိ၊ တဒါ ဋ္ဌိကာရော မုဒ္ဓဇော ဂဟေတဗ္ဗော-ဟူသော သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာကိုထောက်၍ သထလ၊ သိဋ္ဌိလပါဌ်တို့လည်းသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကာယံ ဝါစဉ္စ ဝိနေတိ/ကာယဝါစာနံ** ။ ။ ဌာနဖြစ်သော ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရတို့၏ "ကာယံ ဝါစဉ္စ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ကာယိကအဇ္ဈာစာရ, ဝါစသိက အဇ္ဈာစာရ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ကာယ-ကား- ဌာန (အကြောင်း)ဖြစ်သော ကိုယ်-ကာယဒွါရ၏ "ကာယံ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ(အကျိုး)ဖြစ်သော ကိုယ်၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးမှု (ကာယိကအဇ္ဈာစာရ)

http://www.dhammadownload.com

၌တင်-- ဌာနူပစာ (ကာရဏူပစာ)

ဝါစံ-ကား- ဌာန (အကြောင်း) ဖြစ်သော နှုတ်(ဝစီဒွါရ) ၏ "ဝါစံ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ (အကျိုး) ဖြစ်သော ဝါစသိကအဗ္ဗာစာရ၌ တင်-- ဌာနူပစာ၊ ကာရဏူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။ **အယံ ဝိနယော** ။ ။ အယံ ဝိနယော-ဟူသောနည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်း ဖြင့် အယံ ဝိနယော၊ဤဝိနည်းသည်။ အယံ ဝိနယော ဣမဿ ဝိနယဿ၊ဤဝိနည်း၏ ဤသို့ အနက်နှစ်ခု ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် တန္တနည်း မည်၏။

အယံ ဝိနယော-ကား ဟိတ်ပုဒ်တို့၌စပ်ခိုက် သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီ။ အက္ခာတော-၌ စပ်ခိုက် ကမ္မ-ကမ္မီ။ ဤသို့ နှစ်ပုဒ်ကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း မည်၏။

➢ ၁၀။ **(ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိ) ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ-အရ** ဝိနယတ္ထဝိဒူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာငါးပါး ကိုယူ၍။ ထိုခန္ဓာငါးပါး၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကံ အာဟာရတည်း။ ထိုခန္ဓာငါးပါးကား ပုညာပုည ဝိပါက၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသုံးပါးတို့ တွင် ပုည၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသော မနသိကာရတည်း၊ ထိုပုညကား ကုသလဝိပါက် ဣဋ္ဌာရုံ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ အပုည၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ထိုအပုညကား အကုသလဝိပါက် အနိဋ္ဌာရုံ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဝိပါက်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပုညာပုညတည်း။ ထိုဝိပါက်ကား နာမ်ရုပ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုနာမ်ရုပ်ကား သဠာယတန ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဩရုယှောရုယှ၊ အာရုယှာရုယှအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိမည်၏။

ဂါထာ [၆]

(က) ဣတရံ ပန -- အတ္ထာနံ သူစနတော၊ သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒနတော။ သုတ္တာဏာ သုတ္တသဘာဂတောစ သုတ္တန္တိ အက္ခာတံ။

(ခ) တဉှိ အတ္တတ္တပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ သူစေတိ၊

(ဂ) သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဝုတ္တတ္တာ။

(ဃ) သဝတိ စေတံ အတ္ထေ သဿမိဝ ဖလံ၊ ပသဝတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) သူဒတိ စေတံ ဓေနုဝိယ ခီရံ၊ ပဂ္ဃရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သုဋ္ဌုစ နေ တာယတိ ရက္ခတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဆ) သုတ္တသဘာဂဉ္စေတံ။

(ဇ) ယထာ ဟိ တစ္ဆကာနံ သုတ္တံ ပမာဏံ ဟောတိ၊ ဧဝမေတမ္ပိ ဝိညူနံ။ ယထာ စ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတာနိ ပုပ္ဖာနိ န ဝိကိရီယန္တိ န ဝိဒ္ဓံသိယန္တိ၊ ဧဝမေတေန သင်္ဂဟိတာ အတ္ထာ။ (ဈ) တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္တံ --

အတ္ထာနံ သူစနတော၊ သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒနတော။

သုတ္တာဏာ သုတ္တသဘာဂတောစ သုတ္တန္တိ အက္ခာတံ။ အက္ခာတံ။

(ဌ၊၁၅။ မအဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ ဘာသာဋီ၊၁၊၁၁၂။)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၁။ (ဂ) **ဟိတ်အပြင်ထုတ်အနက်** ။ ။ စ၊ထိုမှတပါး၊အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ၊မိမိစီးပွား, သူတပါးစီးပွား အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊အတ္ထာ၊စီးပွားတို့ကို၊သုဝုတ္တာ၊ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ကသ္မာ၊အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား၊ဝေနေယျဇ္ဈာသယာ နုလောမေန၊ဝေနေယျတို့၏ အဇ္ဈာသယအား လျော်သောအားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ၊သည်၊ ဝုတ္တတ္တာ၊ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

(ဃ) **ဥပမာအတွင်းသွင်း/ ဖော ဖမေ ထင်ရှားအောင်ဖေး** ။ ။ စ၊ထိုမှတပါး၊သဿံ၊ကောက်သည်၊ ဖလံ၊အသီးကို၊သဝတိ ဝိယ၊သီးသကဲ့သို့၊(သဒ္ဒတ္ထ) ဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) တထာ၊ ထို့အတူ၊တေ သုတ္တံ၊ဤသုတ်သည်၊အတ္ထေ၊အကျိုးစီးပွားတို့ကို၊(ဝါ) အနက်တို့ကို၊ သဝတိ၊သီးတတ်၏၊ (သဒ္ဒတ္ထ) ဖြစ်စေတတ်၏၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

[**ဥပမာအပြင်ထုတ်/ ဖော န–အဖော န အစဉ်ကျအောင်ဖေး**] ။ ။ စ၊ထိုမှတပါး၊တေ သုတ္တံ၊သည်၊ အတ္ထေ၊တို့ကို၊(ဝါ)တို့ကို၊သဝတိ၊၏၊(ဝါ)၏၊ကိမိဝ၊အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊သဿံ၊ သည်၊ဖလံ၊ကို၊သဝတိ ဣဝ၊သီးသကဲ့သို့တည်း၊ (ဝါ)ဖြစ်စေသကဲ့သို့တည်း။

➢ ၂။ **(စ)စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သုတ္တ-သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဝစနတ္ထပြ ဂါထာ၏အနက်ကို ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)စသည်ကိုမိန့်။

(ခ) ဖြင့် အတ္ထာနံ သူစနတော၏ အကျယ်ကိုပြသည်။ (ဂ) ဖြင့် သုဝုတ္တတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည်။ (ဃ) ဖြင့် သဝနတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည်။ (င)ဖြင့် သူဒနတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည်။ (စ) ဖြင့် သုတ္တာဏာ-၏ အကျယ်ကိုပြသည်။ (ဆ-ဇ) ဖြင့် သုတ္တသဘာဂတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် သဝတိ စေတံ အတ္ထေဖြင့် အတ္ထတို့ကို သီးတတ် ဖြစ်စေတတ်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်ကဲ့သို့ သီးတတ် ဖြစ်စေတတ်ပါသနည်း။ သုတ္တ-က အတ္ထတို့ကို သီးတတ် ဖြစ်စေတတ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် သဿမိဝ ဖလံမိန့်။ **ကား--** ကောက်သည် အသီးကို ဖြစ်စေတတ်သကဲ့သို့ သုတ္တံသည် အတ္ထတို့ကို သီးတတ်ဖြစ်စေတတ်၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဆ)ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကသည် တမျဉ်းချည်, ပန်းသီတံ ချည်နှင့် တူ၏ဟုဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် သုတ္တန်ပိဋကသည် တမျဉ်းချည်, ပန်းသီတံချည် နှင့် တူပါသနည်း။ သုတ္တန်ပိဋက၏ တမျဉ်းချည်, ပန်းသီတံချည်နှင့် တူပုံခြင်းအရာ အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒါကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ ယထာ ဟိ တစ္ဆကာနံ အစရှိသော (ဇ-ဝါကျ ပထမပိုင်း) ဝါကျဖြင့် သုတ္တန်ပိဋက၏ တမျဉ်းချည်နှင့် တူပုံအကျယ်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုတ္တန် ပိဋက၏ ပန်းသီတံချည်နှင့် တူပုံအကျယ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် ယထာစ--

http://www.dhammadownload.com

သုတ္တေန အစရှိသော (ဇ-ဒုတိယပိုင်း) ကိုမိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ ယထာ ဟိ အစရှိသည်ဖြင့် သုတ္တသဘာဂ-၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌၊ တပါးသောအပြားအားဖြင့် သုတ္တသဘာဂ-၏ အဖြစ်ကို ပြပြန်လို၍ ယထာ စ-အစရှိသည်ကိုမိန့်။ (မအ္ဘ)

➤ ၃။ (ခ) မှ (ဇ)တိုင်အောင် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) တပ္ပါကဋ္ဌ။ (တစ်နည်း) ဒဋ္ဌကရဏ။ ထိုတွင် (ဂ)သည် အတ္ထာန် သူစနတော-၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သုဝုတ္တတော-၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ဝေနေယျ (လ) ဝုတ္တတ္တာကား အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာကား ဖလဝါကျ။ (ဃ)ကား ရှေ့ဟိတ် နှစ်ပါး၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သဝနတောဟိတ်၏ အကျယ်ကိုပြသော ကြောင့် ပက္ခန္တရ။ထိုကို ထောက်၍ (ခ-ဂ)တို့ကား ပက္ခဝါကျ။ (ဃ) တွင် သဿမိဝ ဖလံ ကား နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာနဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ သဝတိ စေတံ အတ္ထေကား နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် ဥပမေယျဝါကျ။ ပသဝတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိကား သဝတိ၌ သုဓာတ်၏ အနက်ငုပ်သည်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ သဝတိ စေတံ အတ္ထေကား ဓာတွတ္ထငုပ်သောကြောင့် သခ်ေပ။ (တစ်နည်း) သဝတိ-၌ သုဓာတ်သည် သဝန=ကြားနာခြင်းအနက်ကို ဟောသလော ဟု ဓာတ်နက်လျှဉ်းပါးဖွယ်ရှိသဖြင့် ပသဝတိ- ဟု ဓာတွတ္ထပသင်္ဂကို ပယ်ဖြေလို၍ တက်လာသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ။ သဝတိ (လ) အတ္ထေ-ကား အာရဒ္ဓ။ (င)ကား ရှေ့ဟိတ် ၃-ပါး၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သူဒနတော ဟိတ်၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ခ-ဂ-ဃ)တို့ကား ပက္ခ။ (ဆ) ကား ရှေ့ဟိတ် ၅-ပါး၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သုတ္တသဘာဂတော ဟိတ်၏အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။ (ဇ) ကား (ဆ)၌ တမျဉ်းချည်နှင့်တူပုံကို အကျယ်ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ထိုကိုထောက်၍ (ဆ) ကား သခ်ေပ။ ထိုတွင်- ယထာစ ဝါကျကား သုတ္တသဒ္ဒါ ပန်းသီတန်ချည်အနက်ဟော၍ ယင်းပန်းသီတန်ချည်နှင့်, တူပုံအကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ယထာ ဟိဝါကျကား သုတ္တသဒ္ဒါ တမျဉ်းချည်အနက်ဟော၍ ယင်းတမျဉ်းချည်နှင့် တူပုံအကျယ်ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။

➤ ၄။ အတ္ထေ သူဓေတိတိ သုတ္တံ။ ယံ ပိဋကံ၊အကြင်ပိဋကသည်။အတ္ထေ၊အကျိုး စီးပွားတို့ကို (ဝါ) အနက်တို့ကို။သူစေတိ၊ပြတတ်၏။ဣတိ တံ ပိဋကံ သုတ္တံ။ (ကတ္တုသာဓန) သူစ+တ။ သူစဓာတ်-အရကား သုတ္တန် ပိဋကဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ၏ ဝါစက သတ္တိသည် မုချ။ သုတ်ဟူသော တံ- ဟူသော အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ၏ ပကာတူပနိသျသတ္တိ သည် ဖလူပစာ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သုတ္တန်ပိဋကဖြစ် ရ၏။

* သမာနော ဘာဂေါ ဧတဿ သုတ္တဿာတိ သဘာဂံ။ သုတ္တေန သဘာဂံ သုတ္တ သဘာဂံ။ တဗ္ဗေဋ္ဌီတိ ဓာဋ္ဌကာ။ ပမိယတိ ဧတေန သုတ္တေနာတိ ပမာဏံ။ ဂယှိသူတိ

http://www.dhammadownload.com

ဂဟိတာနိ။ သမ္မာ ဂဟိတာနိ သင်္ဂဟိတာနိ။ (ပုပ္ဖာနိ)

➤ ၆။ (က) အတ္ထာနံ သူစနတောဖြင့် သုတ္တံ-၌ သူစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အတ္ထေ သူစေတီတိ သုတ္တံ-ဟု --ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ သုဝုတ္တတောဖြင့် သုတ္တံပုဒ်ကို ဥစ္စိသူတိ ဥတ္တာ၊ သုဋ္ဌု ဥတ္တာ ဇေ္တာတိ သုတ္တံ-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ဥစ္စိသု ဇေ္တာတိ ဥတ္တံ၊ သုဋ္ဌု ဥတ္တံ သုတ္တံ။ (တစ်နည်း) သုဋ္ဌု ဥစ္စိသု ဇေ္တာတိ သုတ္တံ-ဟု အဓိကရဏသာဓန--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဝနတောဖြင့် သုတ္တံ၌ သုဓာတ်--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန အနက်၌ (တစ်နည်း) ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သဝတီတိ သုတ္တံ-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနေ/ ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

သူဒနတောဖြင့် သုတ္တံ၌ သူဒဓာတ်--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သူဒတီတိ သုတ္တံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ သုတ္တာဏာ-ဖြင့် သုတ္တံ-၌ သုပုဗ္ဗ တာဓာတ်-ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဋ္ဌု တာယတီတိ သုတ္တံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

သုတ္တသဘာဂတောစဖြင့် သုတ္တံ-၌ ဏပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သုတ္တံ ဝိယာတိ သုတ္တံ--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သူစေတိဖြင့် သူစနတော၌ သုစဓာတ်မဟုတ်၊ သူစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သူစန၌ ယုပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓန၌ မသက်၊ ကတ္တုသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ယင်း သူစနပုဒ်ကို သူစိတဗ္ဗန္တိ သူစနံ-ဟု ကမ္မသာဓန မပြုရ၊ သူစေတီတိ သူစနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (ဝိဂြိုဟ်ပြ အဘိ ဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတ္ထေ-ဖြင့် အတ္ထာနံ၌ နံဝိဘတ်၏ ကမ္မတ္ထ၏--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) အတ္ထတ္ထ ပရတ္ထာဒိဘေဒဖြင့် အတ္ထသရုပ်ကိုရင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) သုဝုတ္တာ ဇေ္တဖြင့် သုဝုတ္တတော၌ သုဝုတ္တပုဒ်ကို သုဋ္ဌု ဥတ္တာ ဇေ္တာတိ သုဝုတ္တံ-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သုဋ္ဌု ဥစ္စတိ ဇေ္တာတိ သုဝုတ္တံ-ဟု အဓိကရဏသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတ္ထာဖြင့် အတ္ထာနံ၌ နံဝိဘတ်၏ ကမ္မတ္ထ၏-ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ဝေနေယျဇ္ဈာသယာ နုလောမေန-ဖြင့် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာ၌ကဲ့သို့ ဝေနေယျဇ္ဈာသယသည် အာဏာဓမ္မသဘော သို့ မလိုက်မူ၍ ဤ၌ အာဏာဓမ္မသဘောသည် ဝေနေယျဇ္ဈာသယသဘောသို့ လိုက်

http://www.dhammadownload.com

ရကား ဝေနေယျတို့အား ဓေက္ကဟိတပဋိလာဘဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဤသုတ္တန်ပိဋကကိုသာ သုဝုတ္တ-ဟု ဆိုသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) သဝတိဖြင့် သဝနတော၌ သဝနပုဒ်ကို သဝတီတိ သဝနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု- -ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-- ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ သဿမိဝ ဖလံဖြင့် ကောက်သည် အသီးကို ဖြစ်စေတတ်သကဲ့သို့ သုတ္တံသည် အတ္ထတို့ကို သီးတတ် ဖြစ်စေတတ်သည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပသဝတိဖြင့် သဝတိ၌ သုဓာတ်သည် နာကြားခြင်း သဝနအနက်ကိုမဟော၊ သီးခြင်း (ဝါ) ဖြစ်စေခြင်း အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(င) ၌ သူဒတိဖြင့် သူဒနတော၌ သုဒဓာတ်မဟုတ်၊ သူဒဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သူဒနပုဒ်ကို သူဒတီတိ သူဒနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓေနုဗိယ ခီရံ-ဖြင့် နွားမသည် နို့ရည်တို့ကို ယိုစီးစေသကဲ့သို့ သုတ္တံ သည် အနက်တို့ ကို ယိုစီးစေသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပဂ္ဃရတီဖြင့် သူဒတိ၌ သူဒဓာတ်သည် ဟိံသာ နိရာသအနက်တို့ကို မဟော၊ ပဂ္ဃရဏ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(စ) ၌ သုဋ္ဌု တာယတိဖြင့် သုတ္တာဏသဒ္ဒါ၏ သုပုဗ္ဗ တာဓာတ်---ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သုတ္တာဏ-၌ ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု- ပစ္စယတ္ထ) သုတ္တာဏသဒ္ဒါကို သုဋ္ဌု တာယတီတိ သုတ္တာဏံ-ဟု ကတ္တုသာဓန--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သု-သဒ္ဒါသည် သောဘဏ သုခ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ရက္ခတိ-ဖြင့် တာယတိ၌ တာဓာတ်သည် ပါလန-စောင့်ရှောက်ခြင်း အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(ဆ) ၌ ယထာ ဓဝံဖြင့် သုတ္တသဘာဂ၌ သဘာဂ-သဒ္ဒါ၏ သဒိသအနက်ဟော- ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သုတ္တံ သုတ္တေနတို့ဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း ဧက သေသနည်းဖြင့် တမျဉ်းချည် ပန်းသီတန်ချည် နှစ်နက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) သုတ္တဥ္စ (တမျဉ်းချည်) သုတ္တဉ္စ (ပန်းသီတန်ချည်) သုတ္တံ-ဟု ဧကသေသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္တပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယထာဟိ ယထာစ နှစ်ဝါကျလုံးဖြင့် သုတ္တန်၏ တမျဉ်း ချည် ပန်းသီတန်ချည်နှင့်တူပုံကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ (ခ)ဝါကျ **တခ္ခိ/တံဖိ** ။ ။ ဓေဟ ဉ်၊ ကောရဟကာရေ ပရေ နိဂ္ဂဟိတံ ခေါ ဉ ကာရံ ပပ္ပေါတိ ဝါ။ တဒ္ဓိတဿ၊ တံ ဟိ တဿ-ဟူသော ရှုပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ဟ-အက္ခရာနှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဉ ပြုခြင်းသည် အနိစ္စဝိဓိဖြစ်သောကြောင့် ၂-ပါဌ် လုံး သင့်ပါသည်။ **ဧခ္ခိ/ဧဝံဟိ၊ အယခ္ခိ/အယံဟိ** (နည်းတူ)

http://www.dhammadownload.com

တစ္ဆကာနံ/တစ္စကာနံ ။ ။ တစ္ဆကော ဝဒ္ဓကီ မတော (အဘိဓာန်) တစ္ဆ တနုကရဏေ၊ တစ္ဆတိ တနုံ ကရောတီတိ တစ္ဆကော (အဘိဓာန်ဋီကာ)တို့ကိုထောက်၍ တစ္ဆဓာတ် ဏွုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် တစ္ဆကာနံပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပမာဏံ/ပမာနံ ။ ။ ပမီယတိ အနေနာတိ ပမာဏံ (ရူ) ပပုဗ္ဗ မာဓာတ် ယုပစ္စည်း၊ ယုကို အနပြု၊အနဒ္ဓ န-ကို ရဟာဒိတော ဏာသုတ်ဖြင့် ဏပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ရဟာဒိတော ဏ-သုတ်ဖြင့် ရကာရန္တ ဟကာရန္တဓာတ် စသည်တို့နောင် ဒန္တဇ န-ကို မုဒ္ဓဇ ဏ-ပြုခြင်းသည် နိစ္စဝိဓိ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ပမာဏံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ (ဆ) **သုတ္တံ**-ဟူသောနည်းသည် သုတ္တသဒ္ဒါတစ်ခုကိုချေ၍ သုတ္တသဒ္ဒါ တစ်ခု ကြွင်းပြုသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။ (ဇ) **သုတ္တံ**-ဟူသောနည်းသည် သုတ္တံ=တမျဉ်း ချည်နှင့်တူသောသုတ်၊ သုတ္တံ=ပန်း သီတံချည်နှင့်တူသောသုတ်။ ဤသို့ အနက်ပြားလျက် သုတ္တသဒ္ဒါချင်း တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်းပြုထားသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသ နည်း မည်၏။ * အတူဖြစ်သော တမျဉ်းချည် ပန်းသီတံချည်တို့၏ "သုတ္တ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သုတ္တန်ပိဋကဉ်တင်-- သဒိသူပစာ။

သုတ္တာဂတံ/သုတ္တပရိယာပန္နံ/သကဝါဒေ ပဉ္စသုတ္တသတာနိ ။ ။ အတူဖြစ်သော သုတ္တန်ပိဋက၏ "သုတ္တ" အမည်ကို အတူရှိသော ကြွင်းပိဋကဉ်တင်--သဒိသူပစာ။

ဓေနုဝိယ စိရံ -ကား အစိတ်ဖြစ်သော နွားမတို့၏ "ဓေနု" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နွားသာမက နို့စို့သာ.ငယ်ရှိသမျှ တိရစ္ဆာန်မတို့ဉ်တင်-- ဧကဒေသူ ပစာ။ ယေဘုယျနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း။

➤ ၁၀။ **တစ္ဆက-ဏ်စဝေစ်** ▪ တစ္ဆကော ဝမုကီ မတော ပလဂဏ္ဍော ထပတျာပိ။

ဓါတု [ရ]

(က) ဏွတရော ပန -- ယံ ဝတ္ထု ဝုမ္ပိမန္တော၊ သလက္ခဏော ပူဇိတာ ပရိစ္စိန္နာ။
ဝုတ္တာဓိကာ စ ဓမ္မာ၊ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော။

(ခ) အယဥ္စိ အဘိသဒ္ဒေါ ဝုမ္ပိလက္ခဏ ပူဇိတ ပရိစ္စိန္နာဓိကေသု ဒိဿတိ။

(ဂ-၁) တထာဟေယ "ဗာဠ္ဟာ မေ အာဝုသော ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊ နော ပဋိက္ကမန္တီ"တိ အာဒီသု ဝုမ္ပိယံ အာဂတော။

(ဂ-၂) "ယာ တာ ရတ္တိယော အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာ"တိ အာဒီသု လက္ခဏေ။

(ဂ-၃) "ရာဇာဘိရာဇာ မနုဇိန္ဒော"တိ အာဒီသု ပူဇိတေ။

(ဂ-၄) "ပဋိဗလော ဝိနေတုံ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ"တိအာဒီသု ပရိစ္ဆိန္နေ။

(ဂ-၅) အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ စ ဝိနယေ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ-၆) "အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေနာ"တိ အာဒီသု အဓိကေ။

(ဋ္ဌ၁၆။မအ္ဌ၁၁၁၅၂။ ဘာသာဋီ-၁၁၂၀။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) [ကာရဏာ+ထေယျဲ့အနက်] ပန၊ပါး။ဣတရေား၊ဤသုတ္တသဒ္ဒါမှတပါးသော။ အဘိဓမ္မော၊အဘိဓမ္မသဒ္ဒါကို။

(၁) ယံ ယေန ကာရဏေန၊ကြောင့်။ဧတ္ထ၊ဤအဘိဓမ္မာ၌။ဝုမိုမနှော၊ပွားခြင်းအနက်ရှိကုန်သော။ဓမ္မာ၊တို့ကို။ဝုတ္တာ၊ကုန်ပြီ။တေန ကာရဏေန၊ကြောင့်လည်း။အဘိဓမ္မတ္ထဝိဒူဟိ၊အဘိဓမ္မာကို သိကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။အဘိဓမ္မာ၊ဟူ၍။အက္ခာတော၊ဆိုအပ်ပြီ။ (၂) ယံ ယေန ကာရဏေန၊ကြောင့်။ဧတ္ထ၊၌။သလက္ခဏော၊မှတ်ကြောင်းတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မာ၊တို့ကို။(ပ)အက္ခာတော၊အပ်ပြီ။

(၃) ယံ ယေန ကာရဏေန၊ကြောင့်။ဧတ္ထ၊၌။ပူဇိတာ၊ပူဇော်အပ်ကုန်သော။(ဝါ) ပူဇော်ခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်သော။ဓမ္မာ (ပ) အက္ခာတော၊အပ်ပြီ။

(၄) ယံ ယေန ကာရဏေန၊ကြောင့်။ဧတ္ထ၊၌။ပရိစ္ဆိန္နာ၊ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊တို့ကို။ (ပ) အက္ခာတော၊အပ်ပြီ။ (၅) ယံ ယေန ကာရဏေန၊ကြောင့်။ဧတ္ထ၊၌။အဓိကာ၊လွန်ကုန်သော။ဓမ္မာ၊တို့ကို။(ပ)အက္ခာတော၊အပ်ပြီ။**အဘိညာတာ**၊လထုက်ဝက်စသော တစုံတခုသော အမှတ်အသားဖြင့် မှတ်သားအပ်ကုန်၏။ (သုတ္တ) ထင်ရှားကုန်၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) **မူဇိတာ**၊ပူဇော်အပ်သောအနက်၌။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပူဇော်ထိုက်သောအနက်၌။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (စ) ဒွိ/ ဆရာ၊ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဝုမိုမန္တဓမ္မ စသည်တို့ကို ဟောရာဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မမည်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ပင်တူသော်လည်း ဝုမိုစသည်၌ အဘိသဒ္ဒါ မဖြစ်လေက မသင့်တန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါစကပသင်္ဂ) (ဝါ) ယင်းသို့ပင်တူသော်လည်း ဝုမိုစသော အနက်သည် အဘိသဒ္ဒတ္ထ မဟုတ်လေက မသင့်တန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။(ဝါစ္စပသင်္ဂ) ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ (ခ) မိန့်။

အညမညသက်ရှိရယ်တော–ဆော ဝါကျသို့/ အနေ့သေစနွ ။ ။ ဤသို့ ပဋိဗလော ဝိနေတုံ (ပ) ပရိစ္ဆိန္နေဖြင့် အဘိသဒ္ဒါ ပရိစ္ဆိန္နအနက်၌ ဖြစ်ပုံကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရိစ္ဆိန္နသရုပ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ပိုင်းခြားအပ်ဟူသော ဝက်ဝုစ်ဖြစ်ခဲ့၍ အချင်းချင်း ရောယှက်ခြင်းကင်းခြင်းပင်တည်းဟု ဥဇုဝုစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ပိုင်းခြားအပ်၏ဟူသည် အချင်းချင်းရောယှက်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းပင်တည်းဟု ဝက်ဝုစ်ကို ဥဇုဝုစ်အားဖြင့် ပြလို၍ အညမည စသည်ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က)သည် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ)သည် အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေတတ်သောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။/ ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (ဂ)သည် အာဂုံအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေတတ်သောကြောင့် အာဂမဒဠှီကရဏ/ ဝိတ္ထာရတပ္ပါကဠီကရဏ။ ထိုကိုထောက်၍ (က-ခ)ဝါကျတို့သည် အာဂုံအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေအပ်သောကြောင့် အာဂမဒဠှီယဝါကျ။ (ဂ-၁ မှ ၄-တိုင် အောင် ပက္ခ၊ ပက္ခန္တရ)

http://www.dhammadownload.com

ခာစပ် ။ ။ ဣတရောကား ကို--ကြောင့် အက္ခာတော-၌ ဝုတ္တက်။ အက္ခာတောကား ဝုတ္တက်၏ ကြိယာ။ ဓမ္မာကား ဘို့ကို--ကြောင့် ဝုတ္တာ၌ ဝုတ္တက်။ ဝုတ္တာကား ဝုတ္တက်၏ ကြိယာ။

➤ ၄။ အတ္တနော ဣဿရိယသမ္ပတ္တိယာ ရာဇတိ ဒိပ္ပတီတိ ရာဇာ။ စတူဟိ သင်္ဂဟ ဝတ္ထူဟိ မဟာဇနံ ရဉ္စေတိ ဝဍေတီတိ ရာဇာ။ အဘိပူဇိတော ရာဇာ အဘိရာဇာ။ ရာဇူဟိ အဘိရာဇာ ရာဇာဘိရာဇာ။ (ရာဇူဟိ၊လက်အောက်ခံမင်းတို့သည်။အဘိရာဇာ၊ပူဇော် ထိုက်သော မင်းတည်း။)

ရာဇ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား (လက်အောက်ခံ) မင်းတို့သည် မှချ။ ထို--၏ စကြဝတေး မင်းနှင့် ပူဇက ပူဇာရဟာစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မင်းတကာ တို့ ပူဇော်အပ်သော စကြဝတေးမင်း ရ၏။

အမုစန္ဒာဒိနာ ကေနစိ သညာဏေန ဉာတာတိ **အဘိညာတာ**။ (သညာဏေန ဉာတာ အဘိညာတာ) တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်။အဘိပုဒ်၊ဉာဏပုဒ်။ အဘိ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား လထက်ဝက် အစရှိသော တစုံတခုသော အမှတ်အသားသည် မှချ။ ထို-- ၏ ညဉ့်တို့ဖြစ်နှင့် လက္ခဏ လက္ချစပ်--ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ-- ထို--သော လထက်ဝက် စသည် တစုံတခုသော အမှတ်အသားဖြင့် မှတ်အပ်သော ညဉ့်တို့ဖြစ်ရ၏။

* ဝုမို ဓတေသံ ဓမ္မာနန္တိ ဝုမိုမန္တော။ လက္ခိယန္တိ ဓတေဟိ အာရမ္မဏာဒီဟီတိ လက္ခဏာနိ။ သဟ လက္ခဏေဟိ ယေ ဝတ္တန္တီတိ သလက္ခဏာ။

* ပူဇေတဗ္ဗာတိ **ပူဇိတာ**။ ပရိစ္စိန္ဒိယန္တီတိ **ပရိစ္ဆိန္နာ**။ ဉာတဗ္ဗာတိ **ဉာတာ**။ အဘိ လက္ခဏေဟိ ဉာတာ **အဘိညာတာ**။ အဘိလက္ခေတဗ္ဗာတိ **အဘိလက္ခိတာ**။ မနုဇာနံ ဣန္ဒော **မနုဇိန္ဒော**။ အဘိ ပရိစ္ဆိန္နော ဓမ္မော **အဘိဓမ္မော**။ အဘိ ပရိစ္ဆိန္နော ဝိနယော **အဘိဝိနယော**။ အညမညံ သင်္ဂရော **အညမညသင်္ဂရော**။ အညမညသင်္ဂရတော ဝိရဟိတော **အညမညသင်္ဂရဝိရဟိတော**။

➤ ၆။ (က) ယံ ဓတ္တ ဝုမိုမန္တော ဓမ္မာ တေန-ဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုမိုမန္တအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိနှင့် ဓမ္မကို အဘိ ဝုမိုမန္တော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော-ဟု ကမ္မဓာရည်း မပြုရ၊ အဘိဝုမိုမန္တော-ဓမ္မာ ဓတ္တာတိ အဘိဓမ္မော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယံ ဓတ္တ သလက္ခဏာ ဓမ္မာ တေနဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ လက္ခဏအနက် ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိသလက္ခဏာ ဓမ္မာ ဓတ္တာတိ အဘိဓမ္မော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

ယံ ဓတ္တ ပူဇိတာ ဓမ္မာ တေနဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိ သဒ္ဒါ၏ ပူဇိတအနက်ဟော- ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိပူဇိတာ ဓမ္မာ ဓတ္တာတိ အဘိ ဓမ္မော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ-

http://www.dhammadownload.com

-ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။ **ယံ ဗတ္ထု ပရိစ္စိန္နာ ဓမ္မာ တေနဖြင့်** အဘိဓမ္မော ၌ အဘိသဒ္ဒါ ပရိစ္ဆိန္နအနက်ဟော--ရှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာ ဇတ္တာတိ အဘိဓမ္မော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

ယံ ဗတ္ထု အဓိကာ ဓမ္မာ တေနဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ အဓိကအနက်ဟော--ရှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိ အဓိကာ ဓမ္မာ ဇတ္တာတိ အဘိဓမ္မော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(စ) ဖြင့် အဘိဓမ္မ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် ရှေးရှုခြင်း•အဘိမုခ၊ အမျိုးကောင်း•ကုလ အနက်တို့၌မဖြစ်၊ ဝုဓိ, လက္ခဏ, ပူဇာ, ပရိစ္ဆိန္နအနက်တို့၌ ဖြစ်သတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) (ဂ-ဉ) ဖြင့် အဘိသဒ္ဒါ ပရိစ္ဆိန္နအနက်ဟော၏ဟူသည် ဓမ္မနှင့် ဝိနယ ဓမ္မနှင့်ဓမ္မ ဝိနယနှင့်ဝိနယ အချင်းချင်း မရောယှက်သောအားဖြင့် ပိုင်းခြားသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဓာဋ္ဌာ/ဓဋ္ဌာ** ။ ။ ဗဟ ဝုဒ္ဓိမှိ၊ အဗဟိတိ ဓာဋ္ဌော။ ကွစိ ဓာတုတိအာဒိနာ ဒီဃော-ဟူသော (ရူ) ဗဟုံ လာတီတိ ဓာဋ္ဌ၊ ဥလောပေါ၊ ဝဏ္ဏ ဝိပရိယာယောစ ဟသဒ္ဒါ (အဘိဓာန်ဋီကာ) တို့ကို ထောက်၍ ဓာဋ္ဌ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဘိညာတာ/အဘိဉာတာ ။ ။ ဌာနံ နာမ ရဿာကာရတော ပရံ ပ ပတိ ပဋိ ကမု ကုစ ကိ ဂဟ ဇုတ ဉာ သိ သု သမ္ဘူ သရ သသာဒိန မာဒိဗျဉ္ဇနံ ဒွေဘာဝံ-ဟူသော (ရူပသိဒ္ဓိ)ကိုထောက်၍ ရဿအက္ခရာနောက်ရှိ ဉာဓာတ်သည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သော ကြောင့် အဘိညာတာ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ပါဌ် သင့်ပါသည်။

(ဂ) ဝါကျ **ဓာဋ္ဌာ မေ (အာဝုသော)** ၌ အာဝုသော ပါ-မပါ ။ ။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်လာ ဝက္ကလိဝတ္ထု၊ အဿဇိဝတ္ထု စသည်တို့၌ရှင်း၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် လာ မဟာကဿပဝတ္ထု၊ မဟာမောဂ္ဂလာနဝတ္ထု စသည်တို့၌ရှင်း၊ "န မေ ဘန္တေ ခမနီယံ၊ န ယာပနီယံ၊ ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊ နော ပဋိက္ကမန္တိ"ဟူ၍သာလျှင်ရှင်း၊ "န မေ အာဝုသော ခမနီယံ၊ န ယာပနီယံ၊ ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊ နော ပဋိက္ကမန္တိ ဟူ၍ သာလျှင်ရှင်း လာ၏။ "ဗာဠှာ မေ ဘန္တေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ"ဟူ၍ရှင်း၊ မလာသည်၏အဖြစ်ကြောင့် "အာဝုသော"ပုဒ် မရှိသင့်ပါ။

လက္ခဏော/သလက္ခဏော ။ ။ "လက္ခဏနှင့် သလက္ခဏ-အရမတူ၊ အညပုဒ်၏အရ ကို ယူရာရောက်ခြင်းကြောင့် သ-အက္ခရာပါသင့်မည်မထင်"ဟု (မအူနိသျ-၁၅၆) ၌ ဆို သောကြောင့် "လက္ခဏော" ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂတံ ဒိသံ ဓရိတွာ**--- ဌာနဖြစ်သော အရပ်ဒေသ၏ ဒိသံ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါ်၌ တင်- ဌာနူပစာ (နာနတ္တရိကနည်း)

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၈]

(က) ယံ ပနေတ္ထ အဝိသိဋ္ဌံ၊ တံ–– ပိဋ္ဌကံ ပိဋ္ဌကတ္ထဝိဒူ၊ ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော အာဟု။ တေန သမောဓာနေတွာ၊ တယောပိ ဝိနယာဒယော ဉေယျာ။

(ခ) ပရိယတ္တိ ဟိ "မာ ပိဋ္ဌကသမ္ပဒါနေနာ"တိအာဒီသု ပိဋ္ဌကန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) "အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ကုဒါလပိဋ္ဌကံ အာဒါယာ"တိ အာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ ဘာဇနမ္ပိ။ (ဃ) တသ္မာ ပိဋ္ဌကံ ပိဋ္ဌကတ္ထဝိဒူ ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော အာဟု။

(င) ဣဒါနိ **တေန သမောဓာနေတွာ တယောပိ ဝိနယာဒယော ဉေယျာ**တိ တေန **ဧဝံ** (ပ) ဉေယျာ။ (၄-၁၇။ မအ္ဋ-၁၊၁၆၄။ ဘာဋီ-၁၊၁၂၆။)

➤ ၁။ အဝိသိဋ္ဌံမထူး။ (သဒ္ဒတ္ထ) တူ၏။ ဆက်ဆံ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(က) တေန၊ထို ပရိယတ္တိအနက် ဘာဇနအနက်ရှိသော ပိဋကသဒ္ဒါနှင့်။ဝိညူဟိ၊ပညာရှိတို့သည်။(ကတ္တား) ဉေယျာ၊သိအပ်ကုန်၏။

➤ ၂။ (က) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ဝိဝိဓ ဝိသေသနယတ္တာ အစရှိသည်ဖြင့် ဝိနယသဒ္ဒါ သုတ္တသဒ္ဒါ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါတို့၏ ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပိဋကသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။

(ခ) **သို့/ သာဓကဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ပိဋကသဒ္ဒါ ပရိယတ္တိအနက် ဘာဇနအနက်ကို ဟော၏ဟု ဆို၏။ ပိဋကသဒ္ဒါ ပရိယတ္တိအနက် ဘာဇနအနက်ကို ဟော၏ဟုဆိုရာ၌ ဥဒါဟရဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့ဖြင့် အကျယ်ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ဝါ) မည်သည့် ပါဠိရပ်၌ ပိဋကသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပိဋကသဒ္ဒါသည် ဘာဇနအနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(င) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် ပိဋကံ ပိဋကတ္ထဝိဒူ-စသော ဂါထာ၏ ပုဗ္ဗဖုကို အကျယ်ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဂါထာ အပရဖုကို အကျယ်ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (င)မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပဂ္ဂဏ္ဍရ။ (ခ)သည် (က) ဝါကျ ဂါထာ၏ ပုဗ္ဗဖုကို အကျယ်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ/အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဂ) သည် ပိဋကသဒ္ဒါ၏ ပရိယတ္တိအနက်၌ ဖြစ်ပုံအကျယ်မှတစ်ပါး ဘာဇနအနက်၌ ဖြစ်ပုံအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပဂ္ဂဏ္ဍရ။

(ဃ)သည် လဒ္ဓဂုဏ။ (င) သည် (က)ဝါကျဂါထာ၏ အပရဖုကို အကျယ်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား သင်္ခေပ။

စာစပ် ။ ။ ပိဋကံကား ကို--ကြောင့် အာဟု၌ အဝုတ္တကမ္မ၊ အာဟုကား အဝုတ္တကမ္မိစပ်။ (တနည်း) ပိဋကံကား သည်--ကြောင့် အာဟု၌ ဝုတ္တကတ္တား၊ အာဟုကား ဝုတ္တကတ္တိစပ်။ ပိဋကတ္ထဝိဒူကား သော--ကြောင့် ဝိညူ၌ တုလျာဓိကရဏ၊ ဝိသေသန၊ ဝိညူကား တုလျာဓိကရဏဝိသေသျစပ်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ ပိဋ္ဋီယတိ သဒ္ဒီယတိ ပရိယာပုဏီယတီတိ ပိဋကံ။ ယံ ဝိနယာဒိကံ၊အကြင် ဝိနည်း အစရှိသည်ကို။သေယျွတ္တိကေန၊သည်။ ပိဋ္ဋီယတိ သဒ္ဒီယတိ ပရိယာပုဏီယတိ၊ သင်ယူအပ်၏။ဣတိ တသ္မာ တံ ဝိနယာဒိကံ၊သည်။ပိဋကံ။ (ကမ္မသာဓန) ပိဋ+ဏ္ဍု။

ပိဋဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာတရားကို အလိုရှိသူ၏ သဒ္ဒါ ဝီရိယ သတိစသည် ပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုအရကား ထို စိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော ပိဋကဖြစ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ္ဍု-အရကား ထို--သော ဝိနည်းစသော ပိဋကဖြစ်ရ၏။

ပိဋ္ဋီယတိ ဝါ သယ်ာဋ္ဋီယတီတိ တံ တဒတ္ထော ဓတ္တောတိ ပိဋကံ။ ဓတ္တော၊ဤဝိနည်း စသည်၌။တံတဒတ္ထော၊ထိုထိုအကျိုးစီးပွားကို (ဝါ) ထိုထိုအနက်ကို။ ဘဂဝတာ၊သည်။ ပိဋ္ဋီယတိ သယ်ာဋ္ဋီယတိ၊ပေါင်းအပ်၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ အကျိုးစီးပွား (ဝါ) အနက်ကို ပေါင်းအပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။တံ၊ထိုဝိနည်းစသည်သည်။ပိဋကံ၊မည်၏။ ပိဋ+ဏ္ဍု။

ပိဋဓာတ်၏အရ ကတ္တုရုကြိယာကား မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထ ကြိယာအရကား ထို--အားတပ်သော (မနသာ ဝဝတ္ထာပိတ) ပိဋက၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ္ဍု-အရကား ထို--သော ဝိနည်းစသော မနသာ ဝဝတ္ထာပိတ ပိဋကဖြစ်ရ၏။

သမ္မာ ဒီယတိ တေသာတိ **သမ္ပဒါနံ**။ (တေသ၊ထိုသူသည်။သမ္မာ၊ကောင်းစွာ။ ဒီယတိ၊သင်ယူအပ်၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ ကောင်းစွာ သင်ယူတတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။သော၊သည်။သမ္ပဒါနံ၊မည်၏။ (အဝုတ္တကတ္တုသာဓန) ပိဋကကို ကောင်းစွာ သင်ယူသူ ရ၏။

ပိဋကဿ သမ္ပဒါနံ **ပိဋကသမ္ပဒါနံ**။ ပိဋကဿ၊ဝိနည်းစသော ပိဋကကို။သမ္ပဒါနံ၊ ကောင်းစွာသင်ယူတတ်သူတည်း။ (ကမ္မရုဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်၊ ပိဋကပုဒ်+သမ္ပဒါနပုဒ်) ပိဋက-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဝိနည်းစသော ပိဋကဖြစ်သည် မုချ။ ထို--ဖြစ်၏ သင်ယူသူဖြစ်နှင့် ကမ္မ-ကမ္မီစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပိဋကကို သင်ယူသူဖြစ် ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရခြားသော်လည်း ပိဋကသမ္ပဒါနပုဒ်သည် ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ပိဋကကို ကောင်းစွာသင်ယူပြီးခြင်းကြိယာ၊ ပိဋကကျမ်းစာ၌ လိမ္မာ တတ်ကျွမ်းသူ ဂုဏ်သာရ၏။

* န ဝိသိဋ္ဌ အာဗိသိဋ္ဌ။ ပိဋကဿ အတ္ထော ပိဋ္ဋကတ္တော။ ဝိဇာနိသူတိ ဝိဒူ။ ပိဋကတ္ထံ ဝိဒူ ပိဋကတ္ထဝိဒူ။ ပရိယာပုဏီတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ။ ဘာဇတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဓတ္တောတိ ဘာဇနံ။ ပရိယတ္တိစ ဘာဇနဉ္စ ပရိယတ္တိဘာဇနံ။ ပရိယတ္တိဘာဇနံ အတ္ထော ပရိယတ္တိဘာဇနတ္ထော။

ကုံ ပထဝိံ ဒါလယတိ ပဒါလေတိ ဘိန္ဒတိ ဓတေနာတိ ကုဒါလော။

➤ ၆။ (က) ၌ ပရိယတ္တိဘာဇနတ္ထတောဖြင့် ပိဋကသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ (သင်ကြား

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းအနက်) ဘာဇန-တည်ရာတောင်း-စသော အနက်ကို ဟောသော အနိပ္ဖန္နပါဠိပဒိက ပုဒ် (ရုဠှီနာမ်ပုဒ်) တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိနယောစ သော ပိဋကဥ္စာတိ ဝိနယပိဋကံ၊ သုတ္တန္တဉ္စ တံ ပိဋကဥ္စာတိ သုတ္တန္တ ပိဋကံ၊ အဘိဓမ္မောစ သော ပိဋကဥ္စာတိ အဘိဓမ္မပိဋကံ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဓ) ၌ ဒုဝိဓတ္တေန ပိဋကသဒ္ဒေနဖြင့် တေန-၌ တသဒ္ဒါ ဒုဝိဓတ္ထ ပိဋကသဒ္ဒါကို ပွဲယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သဟ-ဖြင့် တေန၌ နာဝိဘတ်သည် သဟယောဂတ္ထအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

ယထာဝုတ္တေန စသည်ဖြင့် သုတ္တန္တဉ္စ တံ ပိဋကဥ္စာတိ သုတ္တန္တပိဋကံ၊ အဘိဓမ္မောစ သော ပိဋကဥ္စာတိ အဘိဓမ္မပိဋကံ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ **ကုဒါလ/ကုဒာလ/ကုဒ္ဒါလ** ။ ။ ကုံ ပထဝိံ ဒါလတိ ဝိဒါလတီတိ ကုဒါလော၊ ဒန္တဇ တတိယက္ခရာနှင့်သာ၊ ကုပုရိသော စသည်ကဲ့သို့ ဝိသံ ယောဂ-သာလိုသည်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ကု ဝုစ္စတိ ပထဝီ၊ တဿ ဒါလနတော ဝိဒါလနတော အယောမယော ဥပကရဏဝိသေသော ကုဒါလံနာမ-ဟု (သာရတ္ထ) ကုံ ပထဝိံ ဒါလယတိ ပဒါလေတိ ဘိန္ဒတိ ဧတေနာတိ ကုဒါလော-ဟု သဒ္ဒနီတိပဒမာလာတို့ကိုထောက်၍ရင်း ကုဒါလ-ပါဠ်သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကုဒါလ ပိဋကံ-၌ ပိဋက-ကား** ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိအနက် ဟော ပိဋက၊ တောင်းဟော ပိဋကသဒ္ဒါတို့၏ ပိဋက အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တောင်း အနက်ဟော ပိဋကသဒ္ဒါ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း၊ နေယျတ္ထနည်း။

ပိဋကံ ပိဋကတ္ထဝိဒူ/ ပိဋကသမ္ပဒါနေန ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိအနက်ဟော ပိဋက၊ တောင်းဟော ပိဋကသဒ္ဒါတို့၏ ပိဋက အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပရိယတ္တိ အနက်ဟော ပိဋကသဒ္ဒါ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း၊ နေယျတ္ထနည်း။

➤ ၁၀။ **ပရိယတ္တိဝါစက ပိဋက-၌** ပိဋဓာတ်အရ ပိဋကကိုသင်ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါကျ [၉]

(က) **တတ္ထ** တိ ဝိနယပိဋကံ အာဏာရဟေန ဘဂဝတာ အာဏာဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာ **အာဏာဒေသနာ**။ (ခ) သုတ္တန္တပိဋကံ ဝေါဟာရကုသလေန ဘဂဝတာ ဝေါဟာရဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာ **ဝေါဟာရဒေသနာ**။

(ဂ) အဘိဓမ္မပိဋကံ ပရမတ္ထကုသလေန ဘဂဝတာ ပရမတ္ထဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာ **ပရမတ္ထဒေသနာ**တိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ္ဌ၁၇၊ မဏိ-၁၊၁၇၂။ ဘာသာဋီ-၁၊ ၁၃၃။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ အာဏံ ဌပေတုံ အရဟတီတိ **အာဏာရဇဟာ**။ ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဏံ၊အာဏာကို။ဌပေတုံ၊ထားခြင်းငှာ။အရဟတိ၊ထိုက်တော်မူ၏။

အာဏာ ဗဟုလာ ဧတဿ ဘဂဝတောတိ အာဏာဗဟုလော။ အာဏာ ဗဟုလဿ ဘာဝေါ **အာဏာဗာဟုလ္လံ**။ များသော အာဏာရှိသည်၏အဖြစ်။/ ဗဟုလဿ ဘာဝေါ ဗာဟုလ္လံ။ အာဏာယ ဗာဟုလ္လံ အာဏာဗာဟုလ္လံ။အာဏာ၏ များသည်၏အဖြစ်။

ဝိသေသေန သတ္တာနံ မနံ အဝဟရတီတိ **ဝေါဟာရော**။ (ဝိ-အဝ+ဟရ+ဏ)

ဝိသေသေန၊ပရမတ္ထမှ ထူးသောအားဖြင့်။သတ္တာနံ၊တို့၏။မနံ၊စိတ်ကို။အဝဟရတိ၊ဆွဲဆောင်နိုင်၏။ဣတိ ဝေါဟာရော။

➤ ၆။ (က) ၌ အာဏာဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာဖြင့် ဒေသနာပုဒ်ကို ဒေသီယတေတိ ဒေသနာ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယု ပစ္စည်း ကမ္မသာဓန၌ သက်--၎င်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာဏာနှင့် ဒေသနာကို အာဏာယ ဒေသနာ အာဏာ ဒေသနာ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--၎င်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပါရာဇိကကျစေ, သံဃာ ဒိသိသ်သင့်စေ-စသော အာဏာပင်များသော်လည်း "သုဒိန်သည် မေထုန်အမှုကို ပြု၏" စသည် ဝေါဟာရ ချဉ်းနင်း၌ ဝိတက်စသော ပရမတ္ထ အသုံးအနှုန်းများ အနည်းငယ် အားဖြင့် ယင်းဝိနည်းပိဋကတ၌ လာသည်၏--၎င်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိနယပိဋကံဖြင့် အာဏာဒေသနာပုဒ်ကို ဒေသီယတေတိ ဒေသနာ၊ အာဏာယ ဒေသနာ အာဏာဒေသနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်း အာဏာဒေသနာ အရ ဝိနည်းပိဋကကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (က-ဝါကျကိုမှီး၍ ခ-ဂ-တို့ကိုဖော်လေ။)

➤ ၇။ **အာဏာဒေသနာ** ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော အာဏာဒေသနာ၏ "အာဏာ ဒေသနာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အာဏာ, ဝေါဟာရ, ပရမတ္ထ ဒေသနာ ၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။ အာဏာဟူသော ဌာနီဖြင့် ဝိနယပိဋကဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ အာဏာဟူသောအများကိုဆိုသဖြင့် ဝေါဟာရ, ပရမတ္ထ ဟူသော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်း**မည်၏။**

ဝေါဟာရဒေသနာ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ဝေါဟာရဒေသနာ၏ ဝေါဟာရဒေသနာ-အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အာဏာ, ဝေါဟာရ, ပရမတ္ထ ဒေသနာ၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။ ဝေါဟာရဟူသော ဌာနီဖြင့် ဝိနယပိဋကဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ ဝေါဟာရဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် အာဏာ, ပရမတ္ထဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းမည်၏။

ပရမတ္ထဒေသနာ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ပရမတ္ထဒေသနာ၏ ပရမတ္ထဒေသနာ-အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အာဏာ, ဝေါဟာရ, ပရမတ္ထ ဒေသနာ၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။ ပရမတ္ထဟူသော ဌာနီဖြင့် ဝိနယပိဋကဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ ပရမတ္ထဟူသော အများ

http://www.dhammadownload.com

ကို ဆိုသဖြင့် အာဏာ, ဝေါဟာရဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းမည်၏။

ပါဌ် [၁၈]

(က) တိဿော စေတာသု တိဿော သိက္ခာ တိဏိ ပဟာနာနိ စတုဗ္ဗိဓော စ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) တထာ ဟိ ဝိနယပိဋကေ ဝိသေသေန **အဓိသီလသိက္ခာ** ဝုတ္တာ။ သုတ္တန္တပိဋကေ **အဓိစိတ္တသိက္ခာ**။ အဘိဓမ္မပိဋကေ **အဓိပညာသိက္ခာ**။

(ဌ၊၁၈။ မအ္ဃ၊ ၁။၁၇၇။ ဘာသာဋီ၊ ၁။ ၁၃၉)

➢ ၁။ (က) စ၊ဒေသနာ သာသန ကထာဘေဒ၏ ဝိတ္ထာရမှုတစ်ပါး, သိက္ခာပဟာန ဂမ္ဘီရဘာဝ၏ ဝိတ္ထာရကား။ တိသုပိ၊သုံးပုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေသု၊ဤပိဋကတို့၌။ တိဿော၊သုံးပါးကုန်သော။သိက္ခာစ၊သိက္ခာတို့ကိုလည်း။ဝေဒိတဗ္ဗာ၊သိအပ်ကုန်၏။တိဏိ၊ကုန်သော။ပဟာနာနိစ၊တို့ကိုလည်း။ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ကုန်၏။စတုဗ္ဗိဓော၊သော။ဂမ္ဘီရဘာဝေါစ၊နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။

➢ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် သုံးပုံသော ပိဋကတို့၌ သုံးပါးသော သိက္ခာစသည်ကို သိအပ်၏ဆို၏။ ပိဋကတစ်ပုံ၌ပင် သိက္ခာသုံးပါး ရှိသည်ကို သိအပ်မည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) ကား ဝိတ္ထာရ၊ ထိုကိုထောက်၍ (က)ကား သခေ်ပဝါကျ။

➢ ၈။ **အဓိသီလသိက္ခာ** ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော အဓိသီလသိက္ခာ၏ အဓိသီလသိက္ခာဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဓိပညာသိက္ခာတို့၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။ အဓိသီလသိက္ခာဟူသော ဌာနီဖြင့် ဝိနယပိဋကဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ အဓိသီလသိက္ခာဟူသော အမျိုးကိုဆိုသဖြင့် အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဓိပညာသိက္ခာဟူသော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းမည်၏။

အဓိသီလ (ဌ၊၂၀၉၊၂၁၀) အကျိုးဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလ၏ အဓိသီလဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလ၌တင်--ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ **အဓိစိတ္တ** ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်၏ "အဓိစိတ္တ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ ၏ အခြေခံဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါး၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

အဓိပညာ ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော မဂ္ဂဖလပညာ၏ "အဓိပညာ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၌တင်--ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

မါန္တိ ။ ။ မြတ်ကုန်သော စကားတရပ် အဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်ကုန်သော ဝါကျတို့နှင့်

http://www.dhammadownload.com

အစဉ်ဟုဆိုအပ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မတို့ကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ပါဌ [၁၁]

(က) ဧကမေကသ္မိံဥ္စေတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) တတ္ထ ဓမ္မောတိ ပါဠိ။ အတ္ထောတိ တဿာယေဝတ္ထော။ ဒေသနာတိ တဿာ မနသာဝဝတ္ထာပိတာယ ပါဠိယာ ဒေသနာ။ ပဋိဝေဓောတိ ပါဠိယာ ပါဠိအတ္ထဿစ ယထာဘူတာဝဗောဓော။

(ဂ) တီသုပိ စေတေသု ဧတေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ ယသ္မာ သသာဒီတိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ဒုက္ခောဂါဟာ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ စ၊ တသ္မာ ဂမ္ဘီရာ။

(ဃ) ဧဝံ ဧကမေကသ္မိံ ဧတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဋ္ဌ၊၁၈။ မအ္ဒ-၁၁၇၉။ ဘာဋီ-၁၁၄၄)

➤ ၁။ (ခ) ဓမ္မောတိ၊ဓမ္မောဟူသည်ကား။(ပဒတ္ထဝိပလ္လာသ) ပါဠိ၊ပါဠိတည်း။
ဓမ္မောတိ၊ ဓမ္မောမည်သည်ကား။ (ဣတိသဒ္ဒါ နာမတ္ထ) ပါဠိ၊ပါဠိတည်း။ ပါဠိ၊ပါဠိသည်။ ဓမ္မောတိ-ဓမ္မော နာမ၊ဓမ္မမည်၏။

(ဂ) **ဖောပြောစေထောင်ရှားစေသျှော်** ။ ။ စ၊ပါး။(ဝါ) ဆက်။တီသုပိ၊သုံးပုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေသု ပိဋကေသု၊ဤပိဋကတို့၌။ဧတေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ၊တို့သည်။ယသ္မာ၊ ကြောင့်။သသာဒီဟိ၊ယုန်အစရှိသော သတ္တဝါကလေးတို့သည်။မဟာသမုဒ္ဒေါ၊ကို။ (ဝါ) သည်။ဒုက္ခော ဂါဟော၊ဝိယ၊စ၊ခဲယဉ်းသဖြင့် သက်ဝင်အပ်သကဲ့သို့၎င်း။အလဗ္ဘနေယျ ပတိဋ္ဌော ဝိယ၊စ၊မရအပ်သော ထောက်တည်ရာရှိသကဲ့သို့၎င်း။တထာ၊တူ။မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ၊နုံ့သော ဉာဏ်ရှိသူ တို့သည်။ဒုက္ခောဂါဟာ၊စ၊ခဲယဉ်းသဖြင့် သက်ဝင်အပ်အပ်ကုန်၏။အလဗ္ဘနေယျ ပတိဋ္ဌာ၊စ၊ မရအပ်သော ထောက်တည်ရာရှိကုန်၏။တသ္မာ၊ကြောင့်။ဂမ္ဘီရာ၊နက်နဲကုန်၏။

(ဃ) တိက္ခဗုဒ္ဓီဟိ၊ထက်မြက်သော ပညာရှိတို့သည်။ (ကတ္တား) ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ၊ဆရာသည် (က)ဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ပိဋကတ်၌ လေးပါးအပြားရှိသော ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ဓမ္မဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အတ္ထ-ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ဒေသနာဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ပဋိဝေဓဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ယင်း ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ အကျယ်ကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-- (ခ)ဖြင့် ယင်းဓမ္မစသည်တို့၏ အကျယ်ကို ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ သရုပ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကို ပြလို၍ (ဂ)မိန့်။ (တနည်း) ဂမ္ဘီရဘာဝကို ပြအံ့သောငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံတို့တွင် တစ်ပါးပါး သော ပိဋက၌ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို အကျယ် အားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည်ကား တီကာပွဟာနိ-၏ အကျယ်မှုတစ်ပါး စတုဗ္ဗိဓောစ ဂမ္ဘီရ ဘာဝ၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) ဝိတ္ထာရ ဝါကျ။ (ဂ) ကား ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓပုဒ်တို့၏ အဖွင့်မှ တစ်မျိုးတစ်ပါးသော ဂမ္ဘီရပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။ထိုကိုထောက်၍ (ခ)ကား ပက္ခဝါကျ။ (ဃ) နိဂမနဝါကျ။

စာစဉ် ။ ။ (ဂ) ဧတေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ-ကို ဂမ္ဘီရပုဒ်၌ တုလျတ်-လိင်္ဂတ် စပ်။ကတ္တား-ကတ္တိစပ်။ ဒုက္ခောဂါဟောပုဒ်၌ ကမ္မ-ကမ္မိ၊ တုလျတ်-လိင်္ဂတ် စပ်။ အလဗ္ဘ နေယျာပတိဋ္ဌာ-၌ တုလျတ်-လိင်္ဂတ်စပ်။ **စတုဗ္ဗိဓောပိ-၌ ပိ-ကား** အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ **တိဿုပိ-၌** ပိ-ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ **ဓေမ္မိ-၌ ပိ-သဒ္ဒါကား** ပဌမနည်းအရ ပြခဲ့ပြီး သော ဂမ္ဘီရဘာဝကို ပြန်ပေါင်းဆည်းသော ဝုတ္တသမ္ပိဏ္ဍန ဖြစ်ပါသည်။

➤ **စတုဗ္ဗိဓောပိ-၌** ပိ-ကား အစိတ်အစိတ်ကို ပြန်ဆည်းသောကြောင့် အဝယဝ သမ္ပိနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ **(ပိ-သဒ္ဒါ ၂-ခုတို့၏ အဝိဓေမ္မတတ္ထ)**

➤ ၄။ ပကဏ္ဍာနံ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ အာဠီတိ ပါဠိ။ (သမာသ်)ပကဏ္ဍာနံ၊မြတ်ကုန်သော။ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ၊စကားတရပ်အစဉ်ဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်ကုန်သော ဝါကျတို့၏။ အာဠီ၊အစဉ်တည်း။ ပါဠိ၊မြတ်ကုန်သော(ပ) အစဉ်။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ပ-ပုဒ်+အာဠီပုဒ်။

ပ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မြတ်ကုန်သော စကားတရပ် အဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့ထား အပ်ကုန်သော ဝါကျတို့သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ အစဉ်ဟုဆိုအပ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မနှင့် အဘေဒ ဘေဒစပ် ဌာန္တူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မြတ်ကုန်သော စကားတရပ်အဖြစ် ဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်ကုန်သော အစဉ်ဟုဆိုအပ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မ ရ၏။

အတ္ထံ ပါတိ ရက္ခတီတိ ပါဠိ။ (ကိတ်) ယာ တန္တိ၊ အကြင်သဒ္ဒါအစဉ်သည်။အတ္ထံ၊အနက် ကို။ပါတိ ရက္ခတိ၊စောင့်ရှောက်တတ်၏။ဣတိ သာ ပါဠိ၊ ကတ္တုသာဓန။ ပါဓာတ်+ဠိ။

ပါဓာတ်၏အရကား အနက်ကို စောင့်ရှောက်တတ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဠိပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မ ရ၏။

ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခံ။ ဒုဋ္ဌု သုခံ ခါဒတီတိ ဒုက္ခံ။ ဒုဋ္ဌု သုခံ ခနတီတိ ဒုက္ခံ။

ဩဂယှန္တီတိ ဩဂါဟာ။ (အာဿ) ဩဂါဟေတဗ္ဗန္တိ ဩဂါဟာ။ (သပဒ) ယေ ဓမ္မတ္ထ ဒေသနာပဋိဝေဓာ၊အကြင် ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့ကို။မန္ဒဗုဒ္ဓိဟိ၊တို့သည်၊ဩ ဂယှန္တိ၊သက်ဝင်အပ်ကုန်၏။ဣတိ တေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ၊ ဩဂါဟာ။ကမ္မသာဓန။

http://www.dhammadownload.com

အဝပုဗ္ဗ ဂါဟု+ဏာ။ အဝ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဂါဟုဓာတ်၏အရ ကတ္တုရှု ကြိယာကား မန္တပုဒ္ဒိတို့၏ မန္တပညာဖြစ်သည် မှချ။ ကမ္မရှု ကြိယာအရကား ထို မန္တပုဒ္ဒိတို့၏ မန္တပညာအားတပ်သော ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏာပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့ ရ၏။

ဒုက္ခေန ဩဂါဟာ ဒုက္ခောဂါဟာ။ (ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ်) ဩဂါဟနံ ဩဂါဟော။ (သက်ဝင်ခြင်းရ၏) ဒုက္ခော ဩဂါဟော ဧတေသု ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓေသူတိ **ဒုက္ခောဂါဟာ**။ (ဧတေသု၊ထိုဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၌။ဒုက္ခော၊ဆင်းရဲသော။ ဩဂါဟော၊အတွင်းသို့ဝင်ခြင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ ဒုက္ခောဂါဟော။ဆင်းရဲသော သက်ဝင်ခြင်း၏ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ်)

ဥပမာနအတက်ကိုင်ပုံ-- မဟာသမုဒ္ဒါကို ရသောကြောင့် ဩဂယှတီတိ ဩဂါဟော၊ ဩဂါဟေတဗ္ဗောတိ ဩဂါဟော။ ဒုက္ခေန ဩဂါဟော ဒုက္ခောဂါဟော။ (တစ်နည်း) ဩဂါဟနံ ဩဂါဟော၊ ဒုက္ခော ဩဂါဟော ဧတသ္မိံ မဟာသမုဒ္ဒေတိ **ဒုက္ခောဂါဟော**-ဟု ကောဝုစ်ပြု။

ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခံ။ ဒုဋ္ဌု သုခံ ခါဒတီတိ ဒုက္ခံ။ ဒုဋ္ဌု သုခံ ခနတီတိ ဒုက္ခံ။ ဩဂယှတီတိ ဩဂါဟံ၊ ဒုက္ခေန ဩဂါဟံ **ဒုက္ခောဂါဟံ**။ ဒုက္ခ-အရကား ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ လေးပါးအပေါင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ လေးပါးအပေါင်း ရ၏။

(တစ်နည်း) ဩဂါဟနံ ဩဂါဟော၊ ဒုက္ခေန ဩဂါဟော ဧတသ္မိန္တိ **ဒုက္ခောဂါဟံ**။ ဒုက္ခောဂါဟပုဒ်-အရ ဆင်းရဲသော သက်ဝင်ခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ လေးပါးအပေါင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓလေးပါးအပေါင်း ရ၏။

* န လဘိတဗ္ဗောတိ **အလဗ္ဘနီယော**။ အလဗ္ဘနီယော ဧဝ **အလဗ္ဘနေယျော**။

ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္ထ ဩကာသေတိ **ပတိဋ္ဌာ**။ အလဗ္ဘနေယျော ပတိဋ္ဌော ဧတေသူတိ **အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ**။ (တစ်နည်း) နတ္ထိ လဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော ဧတေသူတိ **အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ**။

မန္တာ ဗုဒ္ဓိ ဧတေသန္တိ **မန္တဗုဒ္ဓိနော**။ (ဧတဟိ) ဧကစ္စ ဧကစ္စ ကေမေကံ။ ဧတ္တာရော ဝိဓာ ပကာရာ ဧတေသာတိ **စတုဗ္ဗိဓော**။

ဘူတဿ အနုရူပံ **ယထာဘူတံ**။ အဝဗုဇ္ဈတီတိ **အဝဗောဓော**။ အဝဗုဇ္ဈတိ ဧတေန ဉာဏေနာတိ **အဝဗောဓော**။ အဝဗုဇ္ဈနံ **အဝဗောဓော**။

> ၆။ (စ) ၌ ပါဠိဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် သဘာဝ-စသော အနက်ကိုဟောသော်လည်း

http://www.dhammadownload.com

ဤ၌ ပရိယတ္တိမွေ့အနက်ကို ဟောသတည်း၊ (ဝါ) အလိုရှိအပ်သတည်း၊ (ဝါ) ဓမ္မ-အရ ပရိယတ္တိမွေ့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ (ဝါ) အဓိပ္ပေတတ္ထ (ဝါ) သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ပါဠိယာစ ပါဠိအတ္ထဿစ-ဟုသာဖွင့်၍ ဒေသနာယစ-ဟု မဖွင့်သဖြင့် ဓမ္မနှင့် ဒေသနာ-အရ တူသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ပဋိဝေဓဟူသည် ယင်း ပါဠိ အတ္ထ ဒေသနာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

ယထာဘူတာဝဗောဓောဖြင့် ပဋိဝေဓော၌ ဝိဓဓာတ်သည် ပြုခြင်း=ကရဏ၊ တုန်လှုပ်ခြင်း=ကမ္ပန-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ သိခြင်း=အဝဗောဓန အနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပဋိ-၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တု ကရဏ ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ ဝါ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနံ ဝါ ပဋိဝေဓော-ဟု ပြု- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဟုတ်မှန်တိုင်းသိသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဂမ္ဘီရော/ဂမ္ဘီရော/ဂဘီရော/ဂဘီရော** ။ ။ ဂမ္ဘီရအာဒယော ကိရန္တာ နိပဇ္ဇန္တေ။ ဂမိဿ ဘုက်၊ မ လောပေါဝါ။ ပထဝိ ဘိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဂမ္ဘီရော၊ ဂဘီရော ဟူသော ဏွာဒိ မောဂ္ဂလာန်ကို ထောက်၍ ဂမုဓာတ် ကီရပစ္စည်း၊ ဓာတ်၏အဆုံး၌ မ-အက္ခရာလာ၊ မ-ကို ဘ-သို့ကပ်၊ မ္ဘ-ကို ဤ-သို့ ကပ်၍ ဂမ္ဘီရ-ဟု ပြီးသည်။ ဓာတွန်မ-ကို ချေလျှင် ဂဘီရ-ဟု ပြီးသည် ထို့ကြောင့် ဂမ္ဘီရာ/ဂဘီရာ ၂-ပါဌ်သင့်။

(တစ်နည်း) ဂဘီရ နိန္န ဂမ္ဘီရာ (အဘိဓာန်) ဂမု ဂမနေ၊ ဤရော၊ ဘောန္တောစ မလောပေါ။ ဂဘီရော။ မာလောပေ တု ဂမ္ဘီရော။ ဂစ္ဆန္တာ ဘာယန္တိ အသ္မိန္တိ ဝါ ဂဘီရော၊ ဂမ္ဘီရော (အဘိဓာန်ဋီကာ)တို့ကိုထောက်၍ ဂမုဓာတ် ဘီဓာတ် ဤရပစ္စည်း (ဝါ) ဂေါသဒ္ဒူပပဒ ဘီဓာတ် ဤရပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဂမ္ဘီရ/ ဂဘီရ ၂-ပါဌ်သင့်။

➤ ၈။ (ဂ)ဝါကျ **ဒေသနာ--ကား** ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၏ ဒေသနာ-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ထိုဝစီဘေဒသဒ္ဒါကို ဖြစ်စေတတ်သော (တံသမုဋ္ဌာပက) စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပါဠိယာဒေသနာ ။ ။ အတူဖြစ်သော မနသာဝဝတ္ထာပိတ ပါဠိကိုဟောခြင်း၏ ပါဠိယာဒေသနာ-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ပါဠိကိုဟောခြင်း၌ တင်-သဒိသူပစာ။

➤ ၁၀။ **[မဓဇ္ဈာနုဟာရေနေဝ]** **ပဋိဝေဓော**-အရ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။

၁။ ဒုက္ခိတသတ္တဝါအပေါင်း၊ ၂။ မဟာကရုဏာတော်၊ ၃။ မဟာဘိနိဟာရ၊ ၄။ ပါရမီဆယ်ပါး၊ အပြားသုံးဆယ်၊ စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး၊ စရိယသုံးပါး။ ၅။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်၊ ၆။ စတုရင်္ဂဝီရိယ၊ ၇။ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်၊ ၈။ မဟာဝဇီရဉာဏ်၊ ၉။ အောက်မဂ်

http://www.dhammadownload.com

အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ၁၀။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ ၁၁။ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၊ ၁၂။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ ၁၃။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ၁၄။ သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်၊ ၁၅။ ဒေသနာဉာဏ်တော် ၁၆။ ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခတို့တည်း။ (တစ်နည်း) ဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒ။ ၁၇။ သုတမယဉာဏ်စသော ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခတို့တည်း။

ပါဌ်[၁၂]

(က) **ဓမ္မာတိ** ဟေတု။ (ခ) ဝုတ္တဉှေတံ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ။

(ဂ) **အတ္ထောတိ** ဟေတုဖလံ။

(ဃ) ဝုတ္တဉှေတံ "ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ။

(င) **ဒေသနာတိ** ပညတ္တိ။

(စ) ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပါယော။ (ဆ) **ပဋိဝေဓော**တိ အဘိသမယော။

(ဋ္ဌ၊၁၈။မအ္ဋ-၁၊၁၈၂။ ဘာသာဋီ-၁၊၁၄၈။)

➤ ၁။ (က–စ) **ပါဌ်အပြန်အလှန်** ။ ။ ဓမ္မောတိ၊ကား။ဟေတု၊အကြောင်းတည်း။ ကသ္မာ၊ကြောင့်။ဓမ္မဿ၊ဓမ္မသဒ္ဒါ၏။ဟေတုပရိယာယဘာဝေါ၊ဟေတု သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို။ဝိညာယတိ၊သိအပ်သနည်း။ဟိ ယသ္မာ၊ကြောင့်။"ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ၊ဟူ၍ (ဝါ) ဟူသော။ဓေါ်ဝစန်၊ကို။ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိဘင်္ဂ၌။ဘဂဝတာ၊သည်။ဝုတ္တံ၊ ပြီ။တသ္မာ၊ကြောင့်။ဓမ္မဿ၊၏။ဟေတုပရိယာယဘာဝေါ၊ကို။ဝိညာယတိ၊သိအပ်၏။

(တစ်နည်း) ဟေတု၊အကြောင်းသည်။ဓမ္မောတိ ဓမ္မော နာမ၊ဓမ္မမည်၏။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ဟေတု၊သည်။ဓမ္မောတိ ဓမ္မော နာမ၊နည်း။ဟိ ယသ္မာ၊ကြောင့်။"ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ၊ဟူ၍ (ဝါ) ဟူသော။ဓေါ်ဝစန်၊ကို။ပဋိသမ္ဘိ ဒါ ဝိဘင်္ဂ၌။ဘဂဝတာ၊သည်။ ဝုတ္တံ၊ပြီ။တသ္မာ၊ကြောင့်။ဟေတု၊သည်။ဓမ္မောတိ ဓမ္မော နာမ၊မည်၏။[ဟေတုမှိ၊အကြောင်း၌။ဉာဏံ၊သိတတ်သော ဉာဏ်သည်။ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၊မည်၏။]

(င) ဒေသနာတိ၊ကား။ပညတ္တိ၊အပြားအားဖြင့် သိကြောင်းဖြစ်သော (ဝါ) သိစေတတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါတည်း။ (ဤကား သဒ္ဒဝါဒီ) ပညတ္တိ၊အပြားအားဖြင့် သိကြောင်းဖြစ်သော (ဝါ) သိစေတတ်သော မနသာဝဝတ္ထာပိတ-ဟုဆိုအပ်သော အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်တည်း၊ (ဝါ) ထိုထိုအနက် အားလျော်စွာ ဝါစကသတ္တိဖြင့် ပရမတ္ထသဒ္ဒါတို့၌ စင်စစ် စိတ်တော်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်တည်း။(ဤကားပညတ္တိဝါဒီ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ၊ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု ဆို၏။ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်သို့လျှင် သိအပ်ပါသနည်း၊ အာဂုံ သာစကေပါဠိနှင့်ကင်း၍ မသိအပ် မသိနိုင်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) သို/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဋိဝေဓကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (ဆ)မိန့်။

➤ ၃။ (ခ)ကား အာဂမဒဋ္ဌကရဏဝါကျ၊ ထိုကိုထောက်၍ (က)ကား အာဂမဒဋ္ဌယဝါကျ။ (ဂ)ကား ပက္ခန္တရ ထိုကိုထောက်၍ (က-ခ-ဂ)တို့ကား ပက္ခဝါကျ။ (ဃ)ကား အာဂမဒဋ္ဌကရဏဝါကျ၊ ထိုကိုထောက်၍ (ဂ)ကား အာဂမဒဋ္ဌယဝါကျ။ (င)ကား ပက္ခန္တရ ထိုကိုထောက်၍ (က-ခ-ဂ-ဃ)တို့ကား ပက္ခဝါကျ။ (စ)ကား ဝိတ္ထာရဝါကျ၊ ထိုကိုထောက်၍ (င)ကား သခ်ေပဝါကျ။ (ဆ) ကား ပက္ခန္တရ ထိုကိုထောက်၍ (က-ခ-ဂ-ဃ-င-စ) တို့ကား ပက္ခဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ ယထာဓမ္မံကား ၌--ကြောင့် နိဝိဋ္ဌော(ပါဌသေသ)၌ အာဓာရ-အာဓာရီစပ်။
(တစ်နည်း) ယထာဓမ္မံကား ၌ာ--ကြောင့် နိဝိဋ္ဌော-၌ ကြိယာဝိသေသန--သျှစပ်။
(တစ်နည်း) ယထာဓမ္မံကား ၌ာ--ကြောင့် ဓမ္မာဘိလာပေါ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။

➤ ၄။ ယော ယော ဓမ္မော **ယထာဓမ္မံ**။ ဓမ္မော၊အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းတရား၊ သင်္ခါရ-စသော အကျိုးတရားဟူသော။ယောယော၊အကြင် အကြင်တရားတည်း။ ပဌမာ အဗျယီဘောသမာသ်၊ယထာပုဒ်+ဓမ္မပုဒ်။ ဓမ္မ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းတရား, သင်္ခါရ- စသော အကျိုးတရားသည် မှချ။ ယင်း၏ ဝိစ္ဆာဘော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏေး-ဂုဏ်စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အကြင်အကြင်သို့သော အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းတရား သင်္ခါရ-စသော အကျိုးတရား ရ၏။

(တစ်နည်း) ဓမ္မသ သဘာဝသ အနုရူပံ **ယထာဓမ္မံ**။ ဓမ္မသ၊အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းသဘော သင်္ခါရ-စသော အကျိုးသဘောအား။အနုရူပံ၊လျော်သည်တည်း။ စတုတ္ထီ အဗျယီဘောသမာသ်၊ ယထာပုဒ်+ဓမ္မပုဒ်။ ဓမ္မ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းသဘော, သင်္ခါရ-စသော အကျိုးသဘောသည် မှချ။ ယင်း၏ အနုရူပဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏေး-ဂုဏ်စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းသဘော, သင်္ခါရ-စသော အကျိုးသဘောအားလျော်ခြင်း ရ၏။

* အဘိလပ္ပတီတိ **အဘိလာပေါ**။ ယောသဒ္ဒေါ၊အကြင်သဒ္ဒါကို။အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရီယတိ၊ရွတ်ဆိုအပ်၏။ဣတိ သော အဘိလာပေါ။ အဘိ-လပ+ဏ။

* ဓမ္မော သဘာဝေါ အဝိပရီတော အဘိလာပေါ **ဓမ္မာဘိလာပေါ**။ ဓမ္မော၊မဖောက် ပြန်သော။အဘိလာပေါ၊ရွတ်ဆိုအပ်သော သဝိညတ္တိက စိတ္တဇသဒ္ဒါတည်း။ဓမ္မာဘိလာပေါ၊ မဖောက် မပြန် ရွတ်ဆိုအပ်သော သဝိညတ္တိက စိတ္တဇသဒ္ဒါ။ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်။

* ဒေသီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ **ဒေသနာ**။ ဧတေန၊ထိုသဝိညတ္တိက စိတ္တဇ သဒ္ဒါဖြင့်။အတ္ထော၊အနက်ကို။ဒေသီယတိ၊ဟောအပ်၏။ဣတိ၊ထိုသို့ ဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။သော သဒ္ဒေါ ဒေသနာ။ ကရဏသာဓန။ ဒိသ+ယု+အာ။(သဝိညတ္တိက

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တဇသဒ္ဒါ ရ၏။)

* ပကာရေန ဉာပီယတိ ဓေတနာတိ **ပညတ္တိ**။ ဓေတနာ့ထို သိပညတ္တိက စိတ္တဇ သဒ္ဒါဖြင့်။အတ္တော၊အနက်ကို။ပကာရေန၊အပြားအားဖြင့်။ဉာပီယတိ၊သိအပ်၏။ဣတိ သော သဒ္ဒေါ ပညတ္တိ။ ကရဏသာဓန။ ပ+ဉာ+တ္တိ။ (တစ်နည်း) ပကာရတော ဉာပေတီတိ ပညတ္တိ။ယော သဒ္ဒေါ၊အကြင် သိပညတ္တိက စိတ္တဇ သဒ္ဒါသည်။ပကာရတော၊အပြား အားဖြင့်။အတ္ထံ၊အနက်ကို။ဉာပေတိ၊သိစေအပ်၏။ ဣတိ သော ပညတ္တိ။ ဟေတုကတ္တုသာဓန။

* ပဋိဝိဇ္ဈတိတိ **ပဋိဝေဓော**။ ယံ ဉာဏံ၊သည်။ပဋိဝိဇ္ဈတိ၊ထိုးထွင်း၍ သိတတ်၏။ ဣတိ တံဉာဏံ ပဋိဝေဓော။ ကတ္တုသာဓန။ ပဋိ-ဝိဓ+ဏ။

* ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ ဓေတနာတိ **ပဋိဝေဓော**။ ကရဏသာဓန။ * အဘိသမေတီတိ **အဘိသမယော**။ ယံ ဉာဏံ၊ အဘိသမေတိ၊သိတတ်၏။အဘိ-သံ-ဣ+ဏ

(တစ်နည်း) အဘိသမေန္တိ ဓေတနာတိ ဝါ **အဘိသမယော**။ ကရဏသာဓန။

* ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဓေတန ပစ္စယေနာတိ **ဟေတု**။ ဟိ+တု။

* အတ္တနော ဖလံ ဒဟတိ ဝိဒဟတီတိ **ဓမ္မော**။[သာရတ္ထ] (တစ်နည်း) အတ္တနော ဖလံ ဒဓာတိ ဝိဒဟတီတိ **ဓမ္မော**။ (ဓာ+ရမ္မ) (မအ္ဈ) [ယော ဟေတု၊အကြင်အကြောင်း သည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ဖလံ၊အကျိုးကို။ဒဟတိ ဝိဒဟတိ၊စီရင်တတ်၏။ဣတိ သော ဟေတု ဓမ္မော။] * ဟေတာနုသာရေန အရီယတိ အဓိဂမိယတိ သမ္ပာပုဏီယတီတိ **အတ္ထော**။ ဟေတာနုရူပံ အသတိ ဘဝတီတိ **အတ္ထော**။[ယံဖလံ၊အကြင်အကျိုးသည်။ဟေတု အနုသာရေန၊အကြောင်းသို့ အစဉ်လျှောက်သောအားဖြင့်။အရီယတိ ဂမိယတိ သမ္ပာပုဏီယတိ၊ရောက်အပ်၏။ဣတိ တံ အတ္ထော။]

* ဟေတုနော ဖလံ **ဟေတုဖလံ**။ * အဓိပ္ပါယတိ ဣစ္ဆိယတီတိ **အဓိပ္ပါယော**။ အဓိပယတိ စိန္တေတီတိ **အဓိပ္ပါယော**။ [ယော အတ္တော၊ကို။ပဏ္ဍိတေဟိ၊တို့သည်။ အဓိပ္ပါယတိ၊အလိုရှိအပ်၏။ဣတိ သော အတ္တော အဓိပ္ပါယော။]

ပဋိသမ္ဘိဒ္ဒန္တိ အတ္ထာဒိသု ဉာဏပ္ပဘေဒံ ဂစ္ဆန္တိ ဓေတာယာတိ **ပဋိသမ္ဘိဒါ**။[ဓေတာယ ဓမ္မဇာတိယာ၊ထိုတရားသဘောဖြင့်။အတ္ထာဒိသု၊အကျိုးအစရှိသည်တို့၌။ဉာဏပ္ပဘေဒံ၊ ဉာဏ်အထူးအပြားသို့။ဂစ္ဆန္တိ၊ရောက်တတ်ကုန်၏။ဣတိ သာ ပဋိသမ္ဘိဒါ။

➢ ၆။ (က) ၌ ဟေတုဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) (တစ်နည်း) ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဟေတု(ကာရဏ) အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ဓမ္မသဒ္ဒါသည် သဘာဝ ပရိယတ္တိ-စသော အနက်များစွာကို ဟောစွမ်းနိုင်သော်လည်း ဤ၌ ဟေတုအနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(စ) ၌ ဟေတုမှိ ဉာဏ်ဖြင့် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၌ ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဟေတုအနက်ဟော (တစ်နည်း) ဤ၌ ဟေတုအနက်ကိုသာ လိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငြင်း (အဓိပ္ပေတတ္ထ) ပဋိသမ္ဘိဒါသဒ္ဒါ၏ ဉာဏအနက်ဟော--ငြင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဓမ္မနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါကို ဓမ္မေ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်-ငြင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ခ) တဝါကျလုံးဖြင့် ဓမ္မော-ကို ဟေတု-ဟု ဖွင့်ရာ၌ သာစကေ ဉာပက အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဟေတုဖလံဖြင့် အတ္ထ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် (တနည်း) ဖလ (ပယောဇန) အနက်ဟော (တစ်နည်း) ဤ၌ ဖလ (ပယောဇန)အနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဟေတုဖလေ ဉာဏံ-ဖြင့် အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ-၌ အတ္ထ-သဒ္ဒါသည် ဖလ (ပယောဇန) ၏ ပရိယာယ် (တစ်နည်း) ဖလ(ပယောဇန)အနက်ဟော (တစ်နည်း) ဤ၌ ဖလ (ပယောဇန)အနက်ကိုသာ လိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငြင်း (အဓိပ္ပေတတ္ထ) ပဋိသမ္ဘိဒါ သဒ္ဒါ၏ ဉာဏအနက်ဟော--ငြင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အတ္ထနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါကို အတ္ထေ ပဋိသမ္ဘိဒါ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်--ငြင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) တဝါကျလုံးဖြင့် အတ္ထော-ကို ဟေတုဖလံ-ဟု ဖွင့်ရာ၌ သာစကေ ဉာပကအဖြစ် ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ပညတ္တိဖြင့် ဒေသနာပုဒ်ကို ဒေသီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ ဒေသနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဒေသနာ-အရ သဝိညတ္တိကစိတ္တဇသဒ္ဒါ (သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒ ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ)ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ပညတ္တိ-ဖြင့် ဒေသနာ-အရ အက္ခရာ ဝလိ-ဖြစ်သော နာမပညတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါဖြင့် ဒေသနာ-ဟူသည် အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်း တရား သင်္ခါရ-စသော အကျိုးတရားအားလျော်စွာ မဖောက်မပြန် ရွတ်ဆိုအပ်သော သဝိညတ္တိက စိတ္တဇသဒ္ဒါပင်တည်း (ပညတ်မဟုတ်) ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဒေသနာဟူသည် ထိုထိုပရမတ္ထသဒ္ဒါအား လျော်သော အက္ခရာဝလိဟု ဆိုအပ်သော နာမပညတ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င-စ) ၌ အဓိပ္ပါယော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် ဒေသနာ ပညတ္တိဟူသော ဤ စကားကို မဖောက်မပြန်မှန်ကန်စွာ ထုတ်၍ ရွတ်ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ရည်ရွယ် ၍ ဆိုအပ်၏၊ ထိုပရမတ္ထသဒ္ဒါမှလွတ်သော ပညတ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည်မဟုတ် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်ပါသည်။ (ဤကား သဒ္ဒဝါဒီ အလိုတည်း)

(တစ်နည်း) အဓိပ္ပါယောဖြင့် ဓမ္မာဘိလာပေါပုဒ်ဝယ် အဘိလာပ-အရ ပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ရသော်လည်း ယင်းပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ထိုပရမတ္ထသဒ္ဒါအားလျော်သော

http://www.dhammadownload.com

ပညတ်ကိုယူ၍ ထိုပညတ်ဝေါဟာရဖြင့် ပြအပ်သောအနက်ကို သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ထိုအားလျော်သော ပညတ်ကိုလည်း ကာရဏူပစာအားဖြင့် ဆိုအပ်ရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒေသနာတိ ပညတ္တိ၌ အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်ကို အရကောက်ရမည်ဟု ပြဆိုရကား ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (ဤကား ပညတ္တိဝါဒီ အလိုတည်း)

(တစ်နည်း) အဌကထာဝယ် ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အတ္ထော-ဟု မဆိုမူ၍ ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပါယော-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဒေသနာဟူသည် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ မဟုတ်၊ အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်ပင်တည်းဟု ဆိုရကား ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (ပညတ္တိဝါဒီ-အလို)

(ဆ) ၌ အဘိသမယောဖြင့် ပဋိဝေဓသဒ္ဒါသည် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း (အဘိသမယ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ပဋိဝေဓော၌ ပဋိပုဗ္ဗ ဝိဓဓာတ်ကို အဘိသမယော၌ အဘိပုဗ္ဗ သံပုဗ္ဗ ဣဓာတ်ဖြင့် လဲ၍ ဖွင့်ရကား ဝိဓဓာတ်သည် ဝိဇ္ဈန-ထိုးကျင့်ခြင်း အနက်ကိုမဟော၊ ဉာဏ-သိခြင်းအနက်ကို ဟော--ရင်း၊ (ဒုတိယဓာတွတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တု ကရဏ ဘာဝသာဓနအနက်တို့၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနံ ပဋိဝေဓော-ဟု --ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပဋိဥပသာရ ပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကအဖြစ်ကိုရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ပဋိသမ္ဘိဒါ/ ပဋိသမ္ဘိဓါ ။ ။ ပဋိရှေ့ သံရှေ့ရှိသော ဘိဒဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဇ္ဇတီတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဇ္ဇန္တိ အတ္ထာဒီသု ဉာဏပ္ပဘေဒံ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု နိရုတ္တိဒီပနီ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု ရသနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဒေသနာ ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော သဝိညတ္တိက စိတ္တဇသဒ္ဒါ (ဝစီဘေဒ ပရမတ္ထသဒ္ဒါ သဒ္ဒရုပ်) ၏ ဒေသနာဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဝေါဟာရပညတ် (အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်) ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ ဓမ္မတ်-၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်တော်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၃]

(က) **ပဋိဝေဓောတိ အဘိသမယော။**

(ခ) **သောစ လောကိယလောကုတ္တရော ဝိသယတော အသမ္မောဟတောစ အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တီသု အဝဗောဓော။**

(ဂ) **ဣဒါနိ ယသ္မာ (ပ) တသ္မာ ဂမ္ဘီရာ။** (၃၁၁၈။ မအဋ္ဌ-၁၊၁၈၄။ ဘာဋီ-၁၊ ၁၅၂။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ပဋိဝေဓဟူသည် အဘိသမယ တည်း၊ (ဝါ) ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ဉာဏ်သည် ပဋိဝေဓမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူပြီး ၍ ယခုအခါ၌ ထိုပဋိဝေဓကို အဘိသမယပ္ပဘေဒအားဖြင့်ရင်း၊ အဘိသမယပ္ပကာရ, အဘိသမယာကာရအားဖြင့်ရင်း အာရမ္မဏအားဖြင့်ရင်း သဘာဝအားဖြင့်ရင်း ထင်ရှား ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ဓမ္မောတိ ဟေတု အစရှိသည်ဖြင့် ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ သရုပ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထို ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ တို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို (တစ်နည်း) ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ဓမ္မ-စသည်တို့ကြောင့် ပိဋကတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပကဿတ္တရ။ (ခ) သည် ပဋိဝေဓကို ပဘေဒ အာကာရ အာရမ္မဏ သဘာဝ ၄-ပါးတို့ဖြင့် ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ။ (တစ်နည်း) ချဲ့ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ သရုပ်မှတစ်ပါး ထိုဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ ဂမ္ဘီရဘာဝကို ပြသောကြောင့် ပကဿတ္တရဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ ဏ္ဍဒါနိ-ကို ဝေဒိတဗ္ဗော၌စပ်။ ယသ္မာ-ကို ဒုက္ခောဂါဟံ၊ အလဗ္ဘနေယျ ပတိဋ္ဌံ-ပုဒ်တို့၌စပ်။ မဟာသမုဒ္ဒေါ-ကို ဒုက္ခောဂါဟော၊ အလဗ္ဘနေယျ ပတိဋ္ဌော-ပုဒ်တို့၌စပ်။

➤ ၄။ သမ္မုယှတီတိ သမ္မောဟော၊ န သမ္မောဟော အသမ္မောဟော။

သမ္မောဟဿ ပဋိပက္ခော ဝါ **အသမ္မောဟော**။

သော ယေဝ ဉာပေတဗ္ဗော အတ္ထော တဒတ္ထော။ ဇောတေတီတိ ဇောတိကာ၊ တဒတ္ထဿ ဇောတိကာ **တဒတ္ထဇောတိကာ**။

ဥပစိယိတ္ထာတိ **ဥပစိတော**၊ ကုသလမေဝ သမ္ဘာရော **ကုသလသမ္ဘာရော**။ ဥပစိတော ကုသလသမ္ဘာရော **ဥပစိတကုသလသမ္ဘာရော**။

နတ္ထိ ဥပစိတကုသလသမ္ဘာရော ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ **အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရာ**။ နတ္ထိ ပညာ ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ **ဒုပ္ပညာ**။ (တေဟိ)

➤ ၆။ (က) ၌ အဘိသမယောဖြင့် ပဋိဝေဓသဒ္ဒါသည် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း (အဘိသမယ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ပဋိဝေဓော၌ ပဋိပုဗ္ဗ ဝိဓဓာတ်ကို အဘိသမယော၌ အဘိပုဗ္ဗ သံပုဗ္ဗ ဣဓာတ်ဖြင့် လဲ၍ ဖွင့်ရကား ဝိဓဓာတ်သည် ဝိဇ္ဈန-ထိုးကျင့်ခြင်း အနက်ကိုမဟော၊ ဉာဏ-သိခြင်းအနက်ကို ဟော--ရင်း၊ (ဒုတိယဓာတွတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တု ကရဏ ဘာဝသာဓနအနက်တို့၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနံ ပဋိဝေဓော-ဟု --ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပဋိ-ဥပသာရ

F-6-A

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကအဖြစ်ကိုရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၈။ (ဂ) ဝါကျ-- ဂမ္ဘီရ - ကား ဌာနီဖြစ်သော ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ "ဂမ္ဘီရ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ပိဋက-၌တင်-- ဌာနူပစာ။

ဌာနီ မကင်းတတ်သော ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့ကို ဂမ္ဘီရ-ဟု ဆိုသဖြင့် ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ပိဋကကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

➢ ၁၀။ (ဂ) ဝါကျ **ယာစာယံ-**အရ သဒ္ဒဝါဒီအလို သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒသဒ္ဒကို မုချအားဖြင့် ယူအပ်၏။ ထို သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် မကင်းသောကြောင့် ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုတွင် ရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာ။ ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနက္ခန္ဓာ။ သညာသည် သညက္ခန္ဓာ။ ကြွင်းသောစေတသိက်များသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ဒေသနာဉာဏ်စိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ။ ဤသို့ ခန္ဓာ၌ ချသွင်းခြင်းသည် ခန္ဓောတရဏဟာရမည်၏။

➢ **အာယတနနှင့် ဓာတ်ထုတ်ပုံ**-- သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် သဒ္ဒါရုံတစ်ခုတည်း မဟုတ်၊ကလာပ်စည်းအားဖြင့် ဖြစ်ရသောကြောင့် ဤ၌ ဝစီဝိညတ္တိ ဒသကကလာပ်ပင် တည်း။ထိုတွင် ရူပါရုံသည် ရူပါယတန, ရူပဓာတ်မည်၏။သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ (ပ) ဒေသနာဉာဏ်စိတ်သည် မနာယတန, မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ကျန်စေတသိက်များနှင့် ရုပ်တရားများသည် ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့ အာယတန ဓာတ်တို့၌ ချသွင်းခြင်းသည် အာယတန/ဓာတောတရဏဟာရမည်၏။

ဝါကျ [၁၄]

(က) **ဧတ္ထ ပန တီသု ပိဋကေသု တိဝိဓော ပရိယတ္တိဘေဒေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။**

(ခ) **တိဿော ဟိ ပရိယတ္တိယော အလဂဒ္ဒူပမာ နိဿရဏတ္ထာ ဘဏ္ဍာဂါရိက ပရိယတ္တီတိ။**

(ဂ) **တတ္ထ ယာ ဒုဂ္ဂဟိတာ, ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋ္ဌာ၊ အယံ အလဂဒ္ဒူပမာ။**

(ဃ) **ယံ သန္ဓာယ (ပ) ဓမ္မာနန္တိ။** (ဋ္ဌ၊၁၉။ မအ္ဋ-၁၊၁၈၈။ ဘာဋီ-၁၊ ၁၅၅။)

➢ ၁။ **(ဃ)ဝါကျယံ-ကိုနိယတာပေက္ခကြံ့၍အနက်။** ။ ယံ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏ်၊အကြင်ပရိယတ်ကို မကောင်းသဖြင့် သင်ယူခြင်းကို၊သန္ဓာယ၊ရည်၍၊သေယျထာပိ (ပ) ဓမ္မာနန္တိ၊ဟူ၍။ (ဝါ) ဟူသော။ ဣဒံ ဝစနံ၊ကို၊မဇ္ဈိမနိကာယေ၊၌၊မူလပဏ္ဏာသေ၊၌၊အလဂဒ္ဒသုတ္တေ၊၌၊ ဘဂဝတာ၊သည်၊ဝုတ္တံ၊ပြီ၊တဒေဝ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ၊ကိုသာလျှင်၊သန္ဓာယ၊၍၊မယာပိ၊ငါ သည်လည်း၊ယာ ဒုဂ္ဂဟိတာ (ပ) အယံ အလဂဒ္ဒူပမာတိ၊ဟူ၍။ (ဝါ) ဟူသော၊ဣဒံ ဝစနံ၊ကို၊ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌၊ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီ။

(ဂ) ၌ ဒုဂ္ဂဟိတာ-၏ ကတ္တားကို ဧကစ္စေဟိ၊ကုန်သော၊မောဃပုရိသေဟိ၊တို့သည်။

http://www.dhammadownload.com

(က) တိသု၊သုံးပါးကုန်သော။ပိဋကေသုပိဋကတို့တွင်။ဧကမေကသ္မိ၊တပါးတပါး သော။ပိဋကေ၊ပိဋက၌။ (ကြွင်းသျှ-အတိုင်းပေး)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သုံးပါးကုန်သော ပိဋကတို့တွင် တပါးတပါးသော ပိဋက၌ သုံးပါးအပြားရှိသော ပရိယတ္တိဘေဒကို မှတ်အပ်၏ဟု ပြဆို ပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရိယတ္တိဘေဒကို ချဲ့ပြလိုရကား (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) သို့ / သာဓကဏ္ဍ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ပရိယတ္တိသည် အလဂဒ္ဒူ ပမာ၊ နိဿရဏတ္ထ၊ ဘဏ္ဍာဂါရိက-ဟု သုံးမျိုးရှိသောဟု ဆို၏။ ယင်းပရိယတ္တိသုံးမျိုး ထူးခြားပုံ အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ပရိယတ္တိသုံးမျိုး ထူးခြားပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဥပါရမ္ဘ-စသော အကြောင်းကြောင့် မကောင်းသဖြင့် သင်ယူအပ်သော ပရိယတ်သည် အလဂဒ္ဒူပမာ ပရိယတ္တိမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုအနက်ကိုပင် ပါဠိတော် (ဥဒါဟရုဏ်ပုံစံ) ဖြင့် ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (ဃ)ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ၃။ (ခ)သည် ပရိယတ္တိဘေဒကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ပရိယတ္တိသုံးမျိုးထူးခြားပုံ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

ယင်း (ဂ) ဝါကျ၌ ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု-စသည်ကား ဒုဂ္ဂဟိတဘာဝကိုပင် ထင်စွာ ချဲ့ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ/ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။

➤ ၄။ ပရိယာပုဏနံ ပရိယတ္တိ။ ပရိယာပုဏနံ၊သင်ယူခြင်း။ပရိယတ္တိ၊သင်ယူခြင်း။ ဘာဝသာဓန၊ ပရိ-အပ+တိ။ပရိဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ အပဓာတ်၏အရကား သင်ယူခြင်းကြိယာရ၏။ တိပစ္စည်းအရလည်း ဘာဝသာဓန တို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ယင်းသင်ယူခြင်း ကြိယာပင်ရ၏။

(တစ်နည်း) ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိယော။ ယာ ပါဠိယော၊အကြင်ပါဠိတို့ကို။ ပုဂ္ဂလေဟိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။တီဟိ၊သုံးပါးကုန်သော။ပကာရေဟိ၊အပြားတို့ဖြင့်။ပရိယာ ပုဏိတဗ္ဗာ၊သင်ယူအပ်ကုန်၏။တ္တတိ တာ ပါဠိယော ပရိယတ္တိယော။ ကမ္မသာဓန၊

ပရိဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ အပဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား သုံးပါးကုန်သော အပြားတို့ဖြင့် ပါဠိကိုသင်ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကုသိုလ် (အလဂဒ္ဒူပမာ) မဟာကုသိုလ် (နိဿရဏတ္ထ) မဟာကြိယာ (ဘဏ္ဍာဂါရိက) စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာ အရကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော ပါဠိ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ တိပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပါဠိဒြဗ်ရ၏။

ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏံ အတ္ထော ပယောဇနံ ဧတိဿာတိ နိဿရဏတ္ထာ။ ဧတိဿာ

F-6-B

http://www.dhammadownload.com

ပရိယတ္တိယာ၊အား။ဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊ဝဋ်ဆင်းရဲမှ။နိဿရဏံ၊ထွက်မြောက်ခြင်းဟူသော။ အတ္ထော ပယောဇနံ၊အကျိုးသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ သာ နိဿရဏတ္ထာ။ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ။ နိဿရဏ+အတ္ထ၊တေပုဒ်။ နိဿရဏ- အတ္ထ အရကား ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း ဟူသော အကျိုးသည် မုချ။ ထို--၏ သင်ယူခြင်းနှင့် (ဝါ) သင်ယူအပ်သော ပါဠိနှင့် အကျိုး- အကြောင်း/ဂုဏ်-ဂုဏီးစပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက် မြောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးရှိသော သင်ယူခြင်းရ၏။ (ဝါ)သင်ယူအပ်သောပါဠိရ၏။

* ပရိယတ္တိယာ (ပရိယတ္တိန်) ဘေဒါ ပရိယတ္တိဘေဒါ။

* အလံ ပရိယတ္တော ပရိပုဏ္ဏော ဂဒေါ ဧတဿာတိ **အလဂဒ္ဒါ**။ (ဧတဿ၊ထိုမြွေအား။ အလံ ပရိယတ္တော ပရိပုဏ္ဏော၊ပြည့်သော။ဂဒေါ၊အဆိပ်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တဂ္ဂုဏ သံဝိညာဏစတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ (တနည်း) အလံ ဇီဝိတဟရဏေ သမတ္ထော ဂဒေါ ဧတဿာတိ အလဂဒ္ဒေါ။ (ဧတဿ၊ထိုမြွေအား။အလံ ဇီဝိတဟရဏေ သမတ္ထော၊အသက်ကို ဆောင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော။ဂဒေါ၊အဆိပ်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။)

အလဂဒ္ဒေါ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ဥပမာ ဧတိဿာတိ **အလဂဒ္ဒူပမာ**။ (ဧတိဿာ ပရိ ယတ္တိယာ၊အား။အလဂဒ္ဒေါ-အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ၊မြွေဖမ်းခြင်းဟူသော။ဥပမာ၊သည်။အတ္ထိ၊ သာ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာ။

ဘဏ္ဍာဂါရေ နိယုတ္တော ဘဏ္ဍာဂါရိကော။ (ဘဏ္ဍာစိုး) ဘဏ္ဍာဂါရိကော ဝိယ **ဘဏ္ဍာဂါရိကော**။ (တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်သော ရဟန္တာ)

ဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ပရိယတ္တိ **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ**။ တယော ဝိဓာ တေဿ ပရိယတ္တိဘေဒဿာတိ **တိဝိဓော**။ ဒုဋ္ဌု ဂဟိတာ **ဒုဂ္ဂဟိတာ**။

ဥပါရမ္ဘော အာဒိ ယဿ ဟေတုနောတိ ဥပါရမ္ဘာဒိ။ ဥပါရမ္ဘာဒိ ဧဝ ဟေတု ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု။ ဒိဝါစ ရတ္တဉ္စ ရတ္တံ။ ဒီဃံ ရတ္တံ **ဒီဃရတ္တံ**။

➤ ၆။ (ဂ) ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဏာဖြင့် ဒုဂ္ဂဟိတာ၌ မကောင်းသဖြင့် သင်ယူအပ်ကုန်၏ဟူသည်- ဥပါရမ္ဘ-စသောအကြောင်း ဣတိဝါဒ ပမောက္ခ လာဘ သက္ကာရ-စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သင်ယူအပ်ကုန်သော ပါဠိတို့ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **န နိဗ္ဗာနံ ခမန္တိ/ န နိဗ္ဗာနက္ခမန္တိ** ။ ။ န နိဗ္ဗာနံ ခမန္တိတိ နိဗ္ဗာနပည် နက္ခမန္တိ-ဟု ဝိနည်း သုတ် အဘိဓမ္မာ ဋီကာတို့၌ ဖွင့်ပြသောကြောင့် န နိဗ္ဗာနံ ခမန္တိ-သာ သင့်ပါသည်။ နိယောသေန ဈာယတေ ပက္ခတေတိ နိဗ္ဗာနံ။ သန္ဓိဝသေန အနုဿာရ လောပေါ နိဗ္ဗာနက္ခမန္တိတိ။-ဟူသော သီလက္ခန် ဋီကာသစ်အလို နိဗ္ဗာနံ ခမန္တိဟူလိုလျက် အသဒိသဒွေဘော် က-လာ၍ နံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကြေ၍ န နိဗ္ဗာနက္ခမန္တိ-ဟု သန္ဓိစပ်လျက် ရှိသော ပါဠ်သင့်၏။ **နိဗ္ဗာနံ ခမန္တိတိ** ပါဌော-ဟု ဆိုပြန်သောကြောင့် န နိဗ္ဗာနံ ခမန္တိ-

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိလည်းသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဠိသင့်ပါသည်။

ဓမ္မစိန္တံ/ဓမ္မေစိန္တံ/ဓမ္မစိတ္တံ/ဓမ္မေစိတ္တံ ။ ။ ဓမ္မစိန္တန္တိ ဓမ္မသဘာဝ ဝိဇာနနံ-ဟု သာရတ္ထဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊ ဓမ္မစိန္တံ-တရားသဘောကို သိခြင်းဟု အနက်ပေးရသော ကြောင့်၎င်း၊ ဓမ္မစိန္တန္တိ ဓမ္မသဘာဝ ဝိစာရံ-ဟု သီလက္ခန်ဋီကာသစ်ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊ ဓမ္မစိန္တံ-တရားသဘောကို ကြံစည်ခြင်းဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်၎င်း၊ ဓမ္မေစိန္တံ-ဟု ဝါကျရှိလျှင်လည်း ယင်းအနက်များ မပျက်ယွင်းသောကြောင့်၎င်း၊ ဓမ္မစိန္တံ-ဟု သမာသ် ရှိသောပါဠိ၊ ဓမ္မေစိန္တံ-ဟု ဝါကျရှိသောပါဠိတို့ သင့်သည်။ ဓမ္မစိတ္တံ, ဓမ္မေစိတ္တံကား မသင့်။

➤ ၈။ **ဧတေ ဓမ္မာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ** ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော ဥပါရမ္ဘ မာန ဒပ္ပ မက္ခ ပဠာသ-စသော များစွာသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ "ဧတေ ဓမ္မာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိပါဠိဓမ္မ-၌တင် ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော အစီးအပွားမဲ့ခြင်း ဆင်းရဲခြင်း၏ "အဟိတ ဒုက္ခ" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မကောင်းသဖြင့် သင်အပ်သော ပါဠိ ၌တင်--ဖလူပစာ။

အစီးအပွားမဲ့ခြင်း အဟိတ, ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခ-ဟူသော အကျိုးကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းသဖြင့် သင်အပ်သော ပါဠိဟူသော အကြောင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ ကား-အတူဖြစ်သော ဘဏ္ဍာစိုး၏ "ဘဏ္ဍာဂါရိက" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော တရားရတနာကို စောင့်ရှောက်တတ်သော ရဟန္တာ (တရား ဘဏ္ဍာစိုး) ၌တင် သဒိသူပစာ။

ပဋိစ္ဆိုဒ္ဒါကုသ္မ-၌ အကုသ္မ--ကား အကျိုးဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ "အကုပ္ပ" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၌တင်--ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **(ပဒဥ္စနုဟာရနေတ္တိ) ဧတေ ဓမ္မာ**-အရ ဥပစာအားဖြင့် ဥပါရမ္ဘ, မာန, ဒပ္ပ, မက္ခ, ပဠာသ-စသော အကုသိုလ်ဓမ္မကို ယူ၍--

ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အသဒ္ဓမ္မဿဝန တည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အက္ခဏတည်း။ ထို--ကား အတ္တသမ္မာ အပ္ပဏိဓိ တည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အသပ္ပုရိသူပနိဿယတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အပပဋိ ရူပဒေသဝါသတည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ပုဗ္ဗေစ အကတပုညတာတည်း။ ဤသို့ အောက် သက် သြရုယှောရုယ့်အားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ခြင်းသည် သြရုယှောရုယ့် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။ *[အကုသိုလ်ရသည့်နေရာတိုင်း ဤအတိုင်းထုတ်ပါ။]*

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၅]

(က) စတုတ္ထိသေဝ သုတ္တန္တာ၊ တိဝဂ္ဂေါ ယဿ သင်္ဂဟော။
ဧသ ဒီဃနိကာယောတိ၊ ပဌမော အနုလောမိကော။

(ခ-၁) ကသ္မာ ပနေသ ဒီဃနိကာယောတိ ဝုစ္စတိ။

(ခ-၂) ဒီဃပ္ပမာဏာနံ သုတ္တာနံ သမူဟတော နိဝါသတော စ။

(ဂ) သမူဟနိဝါသာ ဟိ နိကာယောတိ ဝုစ္စန္တိ။

(ဃ) "နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကနိကာယမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ စိတ္တံ၊ ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ။ ပေါဏိကနိကာယော စိက္ခလ္လိကနိကာယော"တိ ဧဝ မာဒီနိ စေတ္ထ သာဓကာနိ သာသနတော လောကတော စ။

(င) ဧဝံ သေသာနမ္ပိ နိကာယဘာဝေ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဋ၊၂၁။ မအ-၁၊၂၀၅။ ဘာသာဋီ-၁၊၁၇၅)

➢ ၁။ (က) **အထားရှုတ်သေသထည့်အနက်** ။ ။ ယဿ နိကာယဿ၊အား။(သုတ္တဂဏနာတော၊ သုတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်) စတုတ္ထိသေဝ၊ဖြစ်သော။သုတ္တန္တာ၊တို့သည်။သန္တိ၊ကုန် ၏။ (ဝဂ္ဂသင်္ဂဟဝသေန၊ဝဂ်တို့၏ အရေအတွက်၏ အစွမ်းအားဖြင့်) တိဝဂ္ဂေါ၊ရှိသော။ သင်္ဂဟော၊သည်။အတ္ထိ၊၏။ပဌမော၊သော။အနုလောမိကော၊အနက်အားလျော်သော။သေ ဧသော နိကာယော၊သည်။ဒီဃနိကာယောတိ ဒီဃနိကာယော နာမ၊မည်၏။

(ခ) **အာဝသမွန်**- ဧတဿ နိကာယဿ-ဟု ထည့်ပါ။

(င) **ဥပမာနဝါကျထည့်** ။ ။ ဒီဃနိကာယဿ၊၏။နိကာယဘာဝေ၊နိကာယ်မည်သည် ၏ အဖြစ်၌။ဝစနတ္ထော၊ကို။ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ၊သို့။) ဧဝံ၊တူ။ (ပ) ဝေဒိတဗ္ဗော။

➢ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ယခုအခါ၌ ဒီဃနိကာယ်၏ အနုလောမိကတ္တ- အနက်အားလျော်သည်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) အနက်အားလျော်သော အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပင် ထင်စွာပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ သာဓကဗ္ဗဏ္ဏ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် ဒီဃနိကာယော-၌ နိကာယသဒ္ဒါသည် သမူဟအနက်, နိဝါသအနက်တို့၌ ဖြစ်သောဟု ဆိုၓ်။ နိကာယ- သဒ္ဒါ တစ်ခုတည်းဖြစ်လျက် သမူဟ, နိဝါသ အနက်နှစ်မျိုးဟောနိုင်သော ဝါစကသတ္တိ ရှိအံ့လော။ (မရှိနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော) အဘယ်သို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း၊ စုဒ် ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ). သို့/ ဆရာ၊ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဒီဃနိကာယောပုဒ်ကို ဒီဃာနံ နိကာယော ဒီဃနိကာယော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုရင်း၊ နိကာယ သဒ္ဒါ သမူဟအနက် နိဝါသအနက်ဟောသည်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ကြွင်းမဖွဲ့မနိကာယ သံယုတ္တနိကာယ စသည်တို့၏ ဝစနတ္ထနှင့် ဟောနိုင်သည့်အနက်တို့ကိုလည်း မပြဆိုပြီလော၊ ကြွင်း မဖွဲ့မ

http://www.dhammadownload.com

နိကာယ သံယုတ္တနိကာယ စသည်တို့၏ ဝစနတ္ထနှင့် ဟောနိုင်သည့်အနက်တို့ကိုလည်း မည်သို့ ညွှန်ပြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-၁) သည် အမေးပုစ္ဆာကိုပြသောကြောင့် ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ခ-၂) ကား အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြသောကြောင့် ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ (ဝါ) ပရိဟာရ။ (ခ-၁+၂) ကား အနုလောမိက၏အဖြစ်ကို ထင်စွာချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (ဂ)ကား ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ၊ ထို--၍ (ခ-၂) ကား,ယုတ္တိဒဋ္ဌိယ။ (တစ်နည်း) (ဂ)ကား ဝိတ္ထာရ၊ ထို--၍ (ခ-၂)ကား သခေ်ပဝါကျ။ (ဃ) ကား အာဂမဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ။ ထို--၍ (ခ-၂)ကား အာဂမဒဋ္ဌိယဝါကျ။ (င)ကား ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။ (တစ်နည်း) မဇ္ဈိမနိကာယ စသည်တို့၏ ဝစနတ္ထကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တနည်း) ယဿ ဝိတ္ထာရိတဿ အတ္ထဿ အတိဒေသောပိ ဝိတ္ထာရဋ္ဌာနေ ယေဝ တိဋ္ဌတိ-ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာအဖွင့်အရ ဝိတ္ထာရ။(တစ်နည်း) အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာဝါကျ။ (င) ကား (ခ) ဖြင့် ဒီဃနှင့် နိကာယတို့၌ မှတ်သားစရာတို့ကို ဖွင့်ပြခဲ့၍ မဇ္ဈိမနိကာယ-စသော ကြွင်းပုဒ်တို့၌ မှတ်သားစရာတို့ကို ဆရာ မဖွင့်ပြပြီလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ဒီဃံ ဧတေသံ အတ္ထိတိ **ဒီဃာနိ**။ နိဝ္ဗိသေသေန စိနောတိ အဝယဝေတိ **နိကာယော**။ (သမူဟတ္ထ) /နိဝ္ဗိသေသေန ကိုယတိ စယတိ အဝယဝေတိ **နိကာယော**။ (သမူဟတ္ထ) / နိစိယျတေ ဆာဒီယတေတိ **နိကာယော**။ (နိဝါသတ္ထ)

ဒီဃာနံ နိကာယော **ဒီဃနိကာယော**။ (ဒီဃာနံ၊ရှည်သော ပမာဏရှိကုန်သော သုတ်တို့၏။နိကာယော၊အပေါင်းတည်း။ (ဝါ) နိကာယော၊တည်နေရာတည်း။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ ဒီဃပုဒ်+နိကာယပုဒ်။ ဒီဃဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ရှည်သော ပမာဏရှိကုန်သော သုတ်တို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အပေါင်းဖြစ်သော နိကာယနှင့် အစိတ်အပေါင်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်။ (ဝါ) ယင်း၏ တည်နေရာဖြစ်သော နိကာယနှင့် ဌာနီ-ဌာန၊ အဘေဒ-ဘေဒ စပ်--ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား- ရှည်သော ပမာဏရှိကုန်သော သုတ်တို့၏ အပေါင်း (ဝါ) တည်နေရာ ရ၏။

သာဓေန္တီတိ **သာဓကာနိ**။ (ယာနိ ဥဒါဟရဏာနိ သက္ခီနိ ဝါ အဓိပ္ပေတတ္ထံ သာဓေန္တီတိ သာဓကာနိ။) ယာနိ ဥဒါဟရဏာနိ၊အကြင်ဥဒါဟရုဏ်တို့သည်။(ဝါ) ယာနိ သက္ခီနိ၊ အကြင်သက်သေတို့သည်။အဓိပ္ပေတတ္ထံ၊အလိုရှိအပ်သောအနက်ကို။သာဓေန္တိ၊ပြီးစေနိုင်ကုန်၏။ဣတိ တာနိ ဥဒါဟရဏာနိ သက္ခီနိ ဝါ သာဓကာနိ။ သာဓေတ်+ဏျုပစ္စည်း။

သာဓေတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား အလိုရှိအပ်သော အနက်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရ ကား ထိုအလိုရှိအပ်သော အနက်အားတပ်သော ဥဒါဟရုဏ်၊

http://www.dhammadownload.com

(ဝါ) သက်သေတို့၏ ဥပနိဿယကောဋ္ဌသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ ဏွ-အရကား ထို--သော ဥဒါဟရုဏ် (ဝါ) သက်သေတို့ရ၏။

တယော ဝဂ္ဂါ အဿ သင်္ဂဟသာတိ **တိဝဂ္ဂေါ**။ အနုလောမေတီတိ **အနုလောမိကော**။ (တစ်နည်း) အတ္ထဿ အနုလောမံ နာမံ ဧတဿ အတ္ထီတိ အနုလောမိကော။ ဒီဃံ ပမာဏံ ဧတေသံ သုတ္တာနန္တိ **ဒီဃပ္ပမာဏာနိ**။ (ဧတေသံ) သမ္ဗူဟဿ ဘာဝေါ သမ္ဗူဟော။ (တတော) နိဝသန္တိ ဧတ္ထ နိကာယေတိ နိဝါသော။ နိဝါသဿ ဘာဝေါ **နိဝါသော**။ (တတော) ပေါဏိကာနံ (ပေါဏိကမည်သော မင်းတို့၏) နိကာယော (နိဝါသော၊နေရာတည်း) **ပေါဏိကနိကာယော**။ စိက္ခလ္လိကာနံ (စိက္ခလ္လိကမည်သော မင်းတို့၏) နိကာယော (နိဝါသော၊နေရာတည်း) **စိက္ခလ္လိကနိကာယော**။

➤ ၆။ (စ) ၌ ဒီဃပ္ပမာဏာနံ သုတ္တာနံဖြင့် ဒီဃနိကာယော-ဝယ် ဒီဃ-အရ ရှည်သောဂုဏ်ကို မယူရ၊ အရှည်ဂုဏ်အနက်ကိုလွန်၍ ရှည်သော ပမာဏရှိသော သုတ္တန် ဒြဗ်ကို ဂုဏူပစာအားဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဒီဃပ္ပမာဏာနံဖြင့် ဒီဃသဒ္ဒါကို ဒီဃပ္ပမာဏာနိတိ ဒီဃာနိ-ဟု ပမာဏ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (ဝိဂြိုဟ်ပြ အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ပမာဏတဒ္ဓိတ်အနက် ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ဒီဃပ္ပမာဏာနံဖြင့် ဒီဃသဒ္ဒါကို ဒီဃံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဒီဃာနိ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (ဝိဂြိုဟ်ပြ အဘိဓာနတ္ထ) ဏ- ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဒီဃပုဒ်နောင် ပမာဏပုဒ် ကျေနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ သုတ္တာနံဖြင့် ဒီဃနိကာယော-၌ ဒီဃ-အရ သုတ်တရားကို ယူရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ သမ္ဗူဟတော နိဝါသတောစဖြင့် ဒီဃနိကာယောဝယ် နိကာယသဒ္ဒါသည် ရှင်း၏အစွမ်းဖြင့် သမ္ဗူဟအနက်, နိဝါသအနက်ကိုဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမ လိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) တဝါကျလုံးဖြင့် ဒီဃနှင့် နိကာယကို ဒီဃောစ သော နိကာယောစာတိ ဒီဃ နိကာယောဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဒီဃာနံ နိကာယော ဒီဃနိကာယော ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဒီဃနိကာယောပုဒ်ကို ဒီဃာနံ နိကာယော ဒီဃနိကာယော-ဟု တပ္ပုရိသ် ပြုရာသကဲ့သို့ရင်း၊ နိကာယသဒ္ဒါသည် သမ္ဗူဟအနက် နိဝါသအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ရင်း ကြွင်းကျန်ကုန်သော မဇ္ဈိမနိကာယ စသည်ကိုလည်း မဇ္ဈိမာနံ နိကာယော စသည် တပ္ပုရိသ်ပြု၊ ယင်းတို့၌ နိကာယ-သည် သမ္ဗူဟ, နိဝါသအနက်တို့ကို ဟောသတည်းဟု

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) (င) ဖြင့် ဒီဃနိကာယောပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုသကဲ့သို့ မဇ္ဈိမနိကာယ စသည်တို့ကိုလည်း မဇ္ဈိမာနံ နိကာယော မဇ္ဈိမနိကာယော စသည်ဖြင့် ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း၊ ဒီဃနိကာယော-၌ပါသော နိကာယ-သဒ္ဒါ သမူဟတ္ထ နိဝါသတ္ထကို ဟောသကဲ့သို့ မဇ္ဈိမနိကာယ စသည်တို့၌ နိကာယ-သဒ္ဒါသည်လည်း သမူဟတ္ထ နိဝါသတ္ထကို ဟောသည်၏--ငင်း သိစေပါသည်။

အာဓောဂါသံဝဏ္ဏနာများ (၄၂၃)

(က) **သတေဟိ ပဥ္စဟိ ကတာ၊ ဇေန ပဥ္စသတာတိ စ။**

(ခ) **ထေရေဟေဝ ကတတ္တာစ၊ ထေရိကာတိ ပဝုစ္စတိ။** (၄၂၃)

(က) ၌ သတေဟိ ပဥ္စဟိ ကတာဖြင့် ပဥ္စသတာနိတိ ပဥ္စသတာနိ-ဟု အသမာဟာရဒိဂုသမာသ်ပြု-ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပဥ္စသတာပုဒ်၌ တဒ္ဓိတ် ဏီ၍ ပဥ္စသတာနိ ဝေါသော အတ္ထီတိ ပဥ္စသတာ-ဟုပြု--ငင်း (ဝိဂြိုဟ်ပြ အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ အသတ္ထိ၌သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) (တစ်နည်း) ပဥ္စ သတေဟိ ကတာ (သင်္ဂီတာ)တိ ပဥ္စသတာ-ဟု ကတတဒ္ဓိတ်ပြု--ငင်း (ဝိဂြိုဟ်ပြ အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကတတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ထေရေဟေဝ ကတတ္တာဖြင့် ထေရိကပုဒ်ကို ထေရာ (မဟာကဿပါဒယော) ဝေါသော အတ္ထီတိ ထေရိကာ-ဟု အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပြု--ငင်း၊ (ဝိဂြိုဟ်ပြ အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ အသတ္ထိအနက်၌သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ထေရေဟိ ကတာ(သင်္ဂီတာ)တိ ထေရိကာ ဟု ကတတဒ္ဓိတ်ပြု--ငင်း (ဝိဂြိုဟ်ပြ အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ ကတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

* **ထေရိကာ**- ဝေါသော သင်္ဂီတိယာ၊အား။ထေရာ၊ရှင်မဟာကဿပ-စသော မထေရ်တို့သည်။အတ္ထိ သန္တိ၊ကုန်၏။ဣတိ သာ ထေရိကာ-ရှင်မဟာ ကဿပ-စသော မထေရ်တို့ရှိသော (ပါဝင်သော) သင်္ဂါယနာ။ ရှင်မဟာကဿပ-စသော မထေရ်တို့သည်ပြု (သင်္ဂါယနာတင်)အပ်သော သင်္ဂါယနာ။

➤ ၇။ (ဂ) **ဝုစ္စန္တိ/ ဝုစ္စတိ** ॥ ॥ (ဂ)၌ သမူဟနိဝါသာကား ကံပုဒ်ဖြစ်သည်၊ နိကာယောတိကား အာကာရပုဒ်ဖြစ်သည်၊ ကံကိုငဲ့လျှင် ဝုစ္စန္တိ-ဟု ဗဟုဝုစ်နှင့် ရှိရမည်။ အာကာရကို ငဲ့လျှင်ကား ဝုစ္စတိ-ဟု ဧကဝုစ်နှင့် ရှိရမည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

သမူဟ/သမုဟ ॥ ॥ သမ္ဗာ ဝိသေသေန စ ဦဟတေ ပုဥ္ဇီဘူတတ္တာတိ သမူဟော။ ဉေဏာ။ သမံ သဟာဝယဝေန ဦဟတိ တိဋ္ဌတီတိ ဝါ သမူဟော-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကို ထောက်၍ သံပုဗ္ဗ ဦဟဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း (တစ်နည်း) သမံပုဗ္ဗ ဦဟဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ပြီးသောကြောင့် သမ္မုဟ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဇမ္ဗုသိရိဝှယေ (၅၊၂၄) ဇမ္ဗုသဒ္ဒါသော သိရိမန္တော အဝှယော နာမံ ယဿ ဒီပဿ-ဟူသော ဝိမတိဋီကာအလို ဇမ္ဗု+သိရိမန္တ+အဝှယ (မန္တကြေ၍) ဇမ္ဗုသိရိဝှယ ဖြစ်သည်။ တိပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ သပြေပင်၏ အမည်နှင့်တူသော ကျက်သရေရှိသော အမည်ရှိသော (ဒီပေ-၌စပ်) အနက်ပေးရကြောင့် ဇမ္ဗု သိရိဝှယေပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အစနာတတ္တဒဟတော/အနေနာဒတ္တဒဟတော ။ ။ နတ္ထိ ဩတတ္တံ ဧတ္ထာတိ အနော တတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အဝပုဗ္ဗ တပဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား ပဋမက္ခရာနှင့်ရှိသော အနောတတ္တဒဟတော-သာ သင့်ပါသည်။

ကာစဇေဟိ/ကာစစေဟိ ။ ။ ကစ္စ ဗျဝနေ၊ ကတ္တာရိ ဏော၊ ဧကေဿ ဇဿ လောပေါ။ ကစ ဗန္ဓနေဝါ၊ အဓိကရဏေ ဏော။ စဿ ဇော၊ ကာဇော၊ ကာဇောဝိ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ) ကစ္စဓာတ် ဏပစ္စည်း၊ ဇတစ်လုံးကိုချေ၊ က-၌ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ကာဇေဟိ-သင့်၏။ (တစ်နည်း) ကစ ဓာတ် ဏပစ္စည်း၊ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၊ စကို ဇပြု၍ ကာဇ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ကာဇေဟိ-သင့်၏။ စကို ဇ-မပြုလျှင် ကာစ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ကာစေဟိ သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

> ၈။ **ဒီဃနိကာယ** ။ ။ အရှည်ဂုဏ်၏ ဒီဃ-ဟူသောအမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော သုတ်တို့၌တင်--ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ (တစ်နည်း) ရှည်သော သုတ်တို့နှင့် နိကာယ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဒီဃနိကာယ-ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

> ၁၀။ **သမန္တပါသာဒိ**--၌ သံ-အနု-ဒိသဓာတ်အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ။

> **ဝဋ္ဋံသု** (၅။၂၆)--- ဌာနီဖြစ်သော ဝဋ္ဋံမင်းသားတို့၏ "ဝဋ္ဋံသု" အမည်ကို ဌာန ဖြစ်သော ဇနပုဒ်၌တင်စား၍ ဌာနဖြစ်သော ဇနပုဒ်ကို (ဗဟုဝုစ်ဖြင့်) ဝဋ္ဋံသုဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာနျူပစာ။ (အထင်ရှူဋ္ဌီနည်း)

> **မောဠ္ဂလိပြဖ္ဗာဏာဿ ဂေဟေ** (၅။၂၈-၂၉) ဌာနဖြစ်သော အိမ်၏ "ဂေဟေ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အိမ်ရှင် ပုဏ္ဏားမဝမ်း၌တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော အိမ် ရှင် ပုဏ္ဏားမဝမ်းကို "ဂေဟေ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာ။ (နာနန္တရိကနည်း)

ဟဒယ္ဗေ-ကား ဌာနဖြစ်သော လက်၏ **ဟဒယ္ဗေ**ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော စိတ်၌တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော စိတ် (ဟဒယ)ကို ဟတ္ထေဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာ။ (နာနန္တရိကနည်း)

ဆဒ္ဒန္တဒဟတော--- အနီးရှိသော ဆဒ္ဒန်အိုင်၏ "ဆဒ္ဒန္တဒဟ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော နတ်ဗိမာန်၊ (ဝါ) ပဒေသာပင်၌ တင်စား၍ အနီးဖြစ်သော နတ်ဗိမာန်၊ (ဝါ)ပဒေသာပင်ကို ဆဒ္ဒန္တဒဟဟု ဆိုသောကြောင့် သမီပူပစာသဒ္ဒါ။

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) ဌာနဖြစ်သော ဆဒ္ဒန်အိုင်၏ "ဆဒ္ဒန္တဒဟ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ယင်းအိုင်၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်အထူး၌ တင်စား၍ ယင်းသစ်ပင်အထူးကို ဆဒ္ဒန္တဒဟ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာသဒ္ဒါ။ (နာနန္တရိကနည်း)

ပုညပ္ပဘာဝနိဗ္ဗတ္တ-ကား အတူဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား လက္ခဏာတော်၏ "ပုညပ္ပဘာဝနိဗ္ဗတ္တ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော နိမ္မိတဗုဒ္ဓရုပ၏ လက္ခဏာတော်၌ တင်--သဒိသူပစာ။

ဗုဒ္ဓရူပံ (၄-၃၄) အတူဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား ရုပ်ပုံတော်၏ "ဗုဒ္ဓရူပ"အမည်ကို အတူရှိသော နိမ္မိတဗုဒ္ဓရုပ်ပုံတော်၌ တင်--သဒိသူပစာ။

ခုရဂ္ဂေ (၄-၃၅) ဌာနဖြစ်သော သင်တုန်း၏ "ခုရ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သင်တုန်းအမှု (သင်တုန်းဖြင့် ပြုရမည့်အမှု) ၌ တင်--ဌာနူပစာ။ (နာနန္တရိကနည်း)

ဘေရိံ စရာပေသိ (၄-၃၇) ဌာနီဖြစ်သော စည်၏ "ဘေရီ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော စည်ထမ်းသူလူ၌ တင်--ဌာနျူပစာ။ (အဝိနာဘာဝနည်း)

သီဟပဉ္စရေ (၄-၃၅) အနီးရှိသော မြတ်သော လေသွန်တံခါး၏ "သီဟပဉ္စရေ" ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော မြတ်သော လေသွန်တံခါး အနီးအပါးအရပ်၌ တင် ---သမီပူပစာ။

➢ **ဒါယာဒေါသာအနုသာ** (၄။၃၈) အတူဖြစ်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဒါယာဒ" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော မိမိရင်၌ဖြစ်သော သားသမီးကို သာသနာတွင်းသွတ်သွင်း ထားသူ၌ တင်--သဒိသူပစာ။

➢ **ပုတ္တာနံ မနံ လဘိတွာ** (၄။၃၉) အစိတ်ဖြစ်သော သား၏ "ပုတ္တ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သားသမီး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊

ဤ၌ ပုတ္တာနံ-ဟူသော နည်းသည် ပုတ္တောစ ဓိတာစ ပုတ္တာဟုတွဲ၊ ဓိတု သဒ္ဒါတစ်ခုကိုချေ၍ ပုတ္တသဒ္ဒါတခု ကြွင်းပြုသောကြောင့် ဧကသေသနည်းမည်၏။

➢ **ဝနစာရံ ဂတော** (၄။၄၁) တော၌ လှည့်လည်ခြင်း (ဝနစာရ)နှင့် သွားခြင်း (ဂတ) တို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဝနစာရံ ဂတောဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

➢ **ပါဒေါဝ စသိ** (၄။၄၄) အတူဖြစ်သော ခြေ၏ "ပါဒ"ဟူသော အမည်ကို အတူ ရှိသော လှည်းဘီး (စက်) ၌ တင်--သဒိသူပစာ။

➢ **သဿတေ ဝါဒိနော** (၄။၄၄) ဌာနီဖြစ်သော အတ္တ, လောက၏ "သဿတ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝါဒ၌ တင်--ဌာနျူပစာ။ (အဝိနာဘာဝနည်း)

➢ **အန္တာနန္တိကာ** (၄။၄၆) ဌာနီဖြစ်သော အတ္တ, လောက၏ "အန္တာနန္တ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝါဒ၌ တင်--ဌာနျူပစာ။ (အဝိနာဘာဝနည်း)။

(တစ်နည်း) ဌာန, နိဿယဖြစ်သော အတ္တ, လောက၏ "အန္တာနန္တ" ဟူသော အမည်

http://www.dhammadownload.com

ကို ဌာနီ, နိဿိတဖြစ်သော ဝါဒ၌ တင်--ဌာနျူပစာသဒ္ဒါ။ (နာနတ္တရိကနည်း)။

➤ **အန္ဓနာစမာစ ပဏ္ဍိတော** (၄၄၆) ဤ၌ ဘဒ္ဒနာမောဟူသော နည်းသည် ဘဒ္ဒသာလ-ဟူသော အမည်ကို တစိတ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဧကဒေသဝေါဟာရနည်းမည်၏။ (ဘဒ္ဒနာမောစ၊ဘဒ္ဒသာလမည်သော မထေရ်လည်းကောင်း).

➤ **ကသ္မီရ ဂန္ဓာရာ** (၄၅၀) ကား= ဌာနဖြစ်သော ကသ္မီရတိုင်း, ဂန္ဓာရတိုင်းတို့၏ "ကသ္မီရဂန္ဓာရ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ကသ္မီရတိုင်းသား, ဂန္ဓာရ တိုင်းသားတို့၌ တင်-- ဌာနူပစာသဒ္ဒါ။ (နာနတ္တရိကနည်း)။

➤ **ပဋ္စပိထေရာ ပဋ္စရဋ္ဌာနိပသာဒေသုံ** (၄၅၁) ဌာနဖြစ်သောတိုင်း၏ "ရဋ္ဌာနိ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရဋ္ဌဝါသီ (တိုင်းသား)တို့၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော ရဋ္ဌဝါသီတို့ကိုလည်း ရဋ္ဌာနိ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာသဒ္ဒါ။ (နာနတ္တရိကနည်း)။

စဇ္ဇေမူလနက္ခတ္တံနာမ (၄၅၅) ဌာနဖြစ်သော ဇေဋ္ဌမူလနက္ခတ်၏ "ဇေဋ္ဌမူလနက္ခတ္တံ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပွဲသဘင်၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော ပွဲသဘင်ကို ဇေဋ္ဌမူလနက္ခတ္တံ-ဟု ခေါ်သောကြောင့် သဒိသူပစာ။

ဏ္ဍမံ ကိရ ဓမ္မပဏ္ဏာကာရမ္ဗိ (၄၅၆။) ကား အတူဖြစ်သော ဖက်ဖြင့်ထုပ်၍ ပေးအပ်သော လက်ဆောင်၏ "ပဏ္ဏာကာရ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော လက်ဆောင် ဟူသမျှ၌ တင်-- သဒိသူပစာ။ ဤ၌ ဖက်ဖြင့်ထုပ်၍ပေးအပ်သော လက်ဆောင်ဟူသော ထို့၌ထင်သောအားဖြင့် လက်ဆောင်ဟူသမျှဟူသော ဤ၌ "ပဏ္ဏာကာရ"ဟု ခေါ်သော ကြောင့် ရုဠ္ဌီနည်းမည်၏။

➤ **အာသန္နံ အမ္ဗရုက္ခံ** (၄၅၇) ဌာနဖြစ်သော အနီးအရပ်၏ "အာသန္န"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သောအနီး၌တည်သောသရက်ပင်၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော အနီး၌ တည်သောသရက်ပင်ကို အာသန္နဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိက။

➤ **စီရဋ္ဌိတိကတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ** (၄၆၂) အပေါင်းဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဓာတ်တော် (သရီရ)ဝယဝ၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သောဓာတ်တော်ကို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဟု ဆိုသောကြောင့် ဧကဒေသျူပစာ။

➤**သဗ္ဗတာဠာဝစရေ ဥပဋ္ဌာပေတွာ** (၄-၆၂) ဌာနီဖြစ်သော တူရိယာ ဘဏ္ဍာတို့၏ "သဗ္ဗတာဠာဝစရေ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော တူရိယာတီးသူ လူတို့၌ တင်စား၍ ဌာနဖြစ်သော တူရိယာတီးသူ လူတို့ကို သဗ္ဗတာဠာဝစရေဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာနျူပစာသဒ္ဒါ။ (အဝိနာဘာဝနည်း)။

နာဂေါ ကောဋ္ဌနာခံ နုဝိ (၄၆၃) အတူဖြစ်သော ကြိုးကြာသံ၏ "ကောဋ္ဌနာဒ" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဆင်အော်သံ၌ တင်စား၍ အတူရှိသော ဆင်အော်သံကို ကောဋ္ဌနာဒဟု ဆိုသောကြောင့် သဒိသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ဗုဒ္ဓမာယဲ ဟောင်းဆော (၄-၆၃) ထင်ရှားရှိ (အသက်ထင်ရှားရှိ)သော မြတ်စွာဘုရား၏ "မဟာဝီရ"ဟူသော အမည်ကို ထင်ရှားမရှိ (အသက်ထင်ရှားမရှိ) သော ဓာတ်တော်၌ တင်စား၍ ထင်ရှားမရှိသော ဓာတ်တော်ကို မဟာဝီရဟု ဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမျှူပစာ။

➤ **သကလနဂရဋ္ဌ ဇနပဒေါစ** (၄-၆၅) ဌာနဖြစ်သော အလုံးစုံသောမြို့၊ ဇနပုဒ်၏ "သကလနဂရဇနပဒ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော မြို့သူမြို့သား၊ ဇနပုဒ်သူ ဇနပုဒ်သားတို့၌ တင်---ဌာနူပစာသဒ္ဒါ။ (နာနန္တရိကနည်း)။

ဤ-သကလနဂရဋ္ဌ ဇနပဒ-ဟူသောနည်းသည် မြို့နှင့်မြို့နေလူ၊ ဇနပုဒ်နှင့် ဇနပုဒ်နေလူကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အဘေဒနည်းမည်၏။

➤ **သဟာစဓာစိတတ်ဌာနာ** (၄။၇၃) ဤ၌ ဗောဓိပတိဋ္ဌာနာဟူသောနည်းသည် ဗောဓိပတိဋ္ဌာနေန-ဟု ဆိုအပ်သော တတိယာဝိဘတ်ကို ပဉ္စမီဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်ထားသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းမည်၏။ (သာရတ္ထ-၁-၁၈၆)

➤ **မဟာပထဝိအကမ္ပိ** (၄-၇၃) အစိတ်ဖြစ်သော မြေကြီးတုန်လှုပ်ခြင်း၏ "မဟာပထဝီအကမ္ပိ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော မြေကြီးတုန်လှုပ်ခြင်းနှင့်တကွ အခြားသော အံ့ဖွယ်တို့၌ တင်--ဧကဒေသူပစာ။ (နိဒဿနနည်း။)

ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ

ပါဠိ[၁၆]

(က) **တေနသမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ။** [unclear]

(က) စတေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ။

(ခ) တဿ သရူပေန အဝုတ္တေနပိ အပရဘာဂေ အတ္ထတော သိဒ္ဓေန ယေနာတိ ဣမိနာ ဝစနေန ပဋိနိဒ္ဒေသော ကာတဗ္ဗော။

(ဂ) အပရဘာဂေ ဟိ ဝိနယပညတ္တိယာစနေဟေတုဘူတော အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပရိဝိတက္ကော သိဒ္ဓေါ။

(ဃ) တသ္မာ ယေန သမယေန သော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ၊ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

[၄-၁။၇၉။ မအ္ဂ၊၂ ဘာသာဋီ၊ ၁။၃၄၆။]

➤ ၁။ (ခ) တဿ၊ထို တေန-ဟူသော နိယမဖြစ်သော သဒ္ဒါကို။သရူပေန၊ယေန-ဟူသော သရုပ်အားဖြင့်။ပါဠိ၌ယံ၍။ (တစ်နည်း) နိဒါနေ၌။ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန၊ သည်။ အဝုတ္တေနာပိ။

သေဿဓိခံ--အနက် ။ ။ ဣတ္ထံ အတ္ထဝဏ္ဏနံ၊ဤအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းသည်။သေယျထာ ကတမံ၊အဘယ်နည်း။ (သရူပပုစ္ဆာ) တေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသ ဝစနံတျာဒိ၊တေနာတိ **အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ** စသည်တည်း။ (သရူပဝိသဇ္ဇနာ)

http://www.dhammadownload.com

ဣက္ခံ အတ္တဝဏ္ဏနံ၊ဤအနက် အဖွင့်ကို။သေယျထာ ကထံ၊အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ကရိဿတိ၊ပြုလတ့်နည်း။ (အကာရဏ္ဍ) တေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသ ဝစနံ တဿာဒိနာ၊ တေနာတိ အနိယမ နိဒ္ဒေသဝစနံ၊ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။အတ္တဝဏ္ဏနံ၊အနက်ကို ဖွင့်ခြင်းကို။ကရိဿာမိ၊ပြုဝေအံ့။

၂။ (စ) ဝါကျသို့/ အနုသန္ဓေ ။ ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် တေန၌ တ-သဒ္ဒါ၏ အနိယမ နိဒ္ဒေသ စကားဖြစ်သည်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယ-တ သဒ္ဒါတို့၏ အမြဲစပ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် တေန-၌ တ-၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဖြစ်သော ယ-ကို ပြလိုရကား (ခ) ဝါကျ စသည်ကိုမိန့်။

(စ) သို့/ ပုစ္ဆာတဏ် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည်၊ (က)ဝါကျဖြင့် တေန-၌ တ-သဒ္ဒါသည် အနိယမနိဒ္ဒေသ စကားဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို တ-သဒ္ဒါ၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဖြစ်သော ယ-ကို မပြဆိုပြီလော။ (တစ်နည်း) ယနှင့်တတို့သည် အမြဲစပ်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ယ-ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ တ-သဒ္ဒါ၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဖြစ်သော ယ-ကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။ * အဓိပ္ပါယ်ကား တ-သဒ္ဒါ၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓ ဖြစ်သော ယ-သဒ္ဒါကို (ခ) ဝါကျဖြင့် ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဂ)သို့/ အာသောင်္ကပုစ္ဆာဓောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ထိုတေနဟူသောပုဒ်၏ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မဟောအပ်သော်လည်း နောင်အဖို့၌ အနက်အားဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဤ-ယေနဟူသောသဒ္ဒါဖြင့် အကျယ်ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသည်ရှိသော် ယေန-ဟူသော အနိယမနိဒ္ဒေသကို သရုပ်အားဖြင့် မဟောအပ်သောကြောင့် ယေန သမယေန (ပ) ဝိဟရတိ ဟူ၍ နိဒ္ဒေသကို မပြုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် တ-၏ ပဋိနိဒ္ဒေသ ယ-ကို ပြုအပ်ပါသနည်း။ ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။ * အဓိပ္ပါယ်ကား-- ပါဠိတော်၌ သရုပ်အားဖြင့် မဆိုအပ်သော်လည်း နောင်အခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော အကြံသည် ထင်ရှားပြီးစီး၏၊ ထို့ကြောင့် ယေန သမယေနဟူ၍ ပဋိနိဒ္ဒေသကို ပြုအပ်ရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် နောင်အခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော အကြံသည် ထင်ရှား၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးသည် ရရှိအပ်ပါသနည်း။ အကျိုး မရ နိရတ္ထကဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ-ဂ) ဝါကျတို့ဖြင့် ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အကြံအစီ ပြီးသောကြောင့် ယေန-ဟူသော သဒ္ဒါဖြင့် တဖန်ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်သောဟု ဆို၏။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရအပ်ပါသနည်း၊ တစ်စုံတစ်ခုရအပ်သော အကျိုးဂုဏ် မရှိတော့ပြီလော၊ အကယ်၍ ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား နိဂ္ဂဟကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က)ကား တေန သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကန္တရ။ (ခ)ကား ပဋိနိဒ္ဒေသပြုထိုက်ပုံကို ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ)ကား ပဋိနိဒ္ဒေသပြုရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (တစ်နည်း) ပဋိနိဒ္ဒေသာကာရကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)ကား (ဂ)ဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ။ **[စာစဉ်]** တဿာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗော၌ အကြောင်းဟိတ်၊ ဝေဒိတဗ္ဗောကား အကျိုးဖိုလ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ **တဿ**-ကားကို--ကြောင့် ပဋိနိဒ္ဒေသော-၌ အဝုတ္တကံ၊ အဝုတ္တကမ္မိစပ်။ (တစ်နည်း) တဿကား ၏--ကြောင့် သံရူပေန-၌ သမ္ဗန်၊ သမ္ဗန္ဓိစပ်။

အဝုဏ္ဏေနာဝိ-၌ အပိကား သမ္ဘာဝနာ။ ပါဠိ၌ တိုက်ရိုက် မဟောအပ်သော်လည်း သိအပ်သေး၏၊ ဟောတော်မူသော်ကား ဆိုဘွယ်ရာ မရှိဟု သမ္ဘာဝနာ ပြသည်။

➤ ၄။ နတ္ထိ နိယမော ဧတဿာတိ **အနိယမော**။ ဧတဿ၊ဤသမယ သဒ္ဒါအား။ နိယမော၊သတ်မှတ်ခြင်းသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။အနိယမော၊ အနိယမ မည်၏။ နတ္ထိ နိယမော ဧတဿာတိကား ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝိဂြိုဟ်။ အနိယမောကား ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်။ န-ပုဒ်၊ နိယမပုဒ်၊ ဧတပုဒ်။ န-နိယမဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရ သတ်မှတ်ခြင်းမရှိခြင်းဟူသော အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ထို--၏ ဧတ-ဟူသော အညပုဒ်အရ သမယသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ၊ နိဿ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဧတ-ဟူသော အညပုဒ်အရ ထိုမုချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသော သမယသဒ္ဒါ ရ၏။

နိယမနံ **နိယမော**။ * နိယမနံ၊သတ်မှတ်ခြင်း။နိယမော၊သတ်မှတ်ခြင်း။ နိယမနံ ကား ဘာဝသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ နိယမောကား ဘာဝသာဓနကိတ်ပုဒ်။ နိပုဗ္ဗယမုဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဘာဝသာဓနေတို့သဘောသည် ဓာတ်အရပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် သတ်မှတ် ခြင်းကြိယာ ရ၏။

နိဒ္ဒိသီယတိ အတ္တော ဧတေနာတိ **နိဒ္ဒေသော**။ ဧတေန၊ဤသဒ္ဒါဖြင့်။အတ္တော၊အနက်ကို။နိဒ္ဒိသီယတိ၊ညွှန်ပြအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။နိဒ္ဒေသော၊နိဒ္ဒေသ မည်၏။ နိဒ္ဒိသီယတိ အတ္တော ဧတေနာတိကား ကရဏသာဓနေ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ နိဒ္ဒေသောကား ကရဏသာဓနေ ကိတ်ပုဒ်။ နိပုဗ္ဗ ဒိသဓာတ် ဏပစ္စည်း။ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုရုဠှကြိယာကား အနက်ကို ညွှန်ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ (တစ်နည်း) ဧတေန-သဒ္ဒါ၏ ဝါစကသတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မရုဠှကြိယာကား အနက်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

ပကတူပ နိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏာပစ္စည်းအရ ထို -- သော သဒ္ဒါ ရ၏။

ဝုစ္စတိ ဧတေနာတိ **ဝစနံ**။ နိဒ္ဒေသောယေဝ ဝစနံ **နိဒ္ဒေသဝစနံ**။ နိဒ္ဒေသောယေဝ၊ ညွှန်ပြကြောင်းသည်ပင်။ဝစနံ၊သဒ္ဒါတည်း။နိဒ္ဒေသဝစနံ၊ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါ။ နိဒ္ဒေသော ယေဝ ဝစနံ-ကား သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝိဂြိုဟ်။ နိဒ္ဒေသဝစနံကား သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၊ နိဒ္ဒေသပုဒ်၊ ဝစနပုဒ်။

နိဒ္ဒေသ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ညွှန်ပြကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဆိုကြောင်းဖြစ်သော တေနသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထိုမုချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော တေနသဒ္ဒါရ၏။

နတ္ထိ ဧတဿ နိယမောတိ **အနိယမော**။ နိဒ္ဒိသီယတိ အနေန ဧတေနာတိ **နိဒ္ဒေသော**။ ဝုစ္စတိ ဧတေနာတိ ဝစနံ။ နိဒ္ဒေသောယေဝ ဝစနံ **နိဒ္ဒေသဝစနံ**။ (အစိတ်) အနိယမဿ နိဒ္ဒေသဝစနံ **အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ**။ (အပေါင်း) အနိယမဿ၊မှတ်သားခြင်း မရှိသေးသော။ (ဝါ) ရှေးဦးစွာ မမှတ်သားရသေးသော သမယကို။နိဒ္ဒေသဝစနံ၊ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော (တေန)သဒ္ဒါတည်း။ ကမ္မဣဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ အနိယမ+နိဒ္ဒေသဝစနပုဒ်။

အနိယမ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား မှတ်သားခြင်း မရှိသေးသော (ဝါ) ရှေးဦးစွာ မမှတ်သားရသေးသော သမယသဒ္ဒါသည် မုချ။ ယင်း၏ ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော တေန-သဒ္ဒါနှင့် နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ နိဒ္ဒေသစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မှတ်သားခြင်း မရှိသေးသော (ဝါ) ရှေးဦးစွာ မမှတ်သားရသေးသော သမယကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော တေန-သဒ္ဒါ ရ၏။

* ဝိနယဿ ပညတ္တိ ဝိနယပညတ္တိ။ ဝိနယပညတ္တိယာ ယာစနံ ဝိနယပညတ္တိယာစနံ။

* ဝိနယပညတ္တိယာစနဿ ဟေတု ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတု။ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတု ဟုတွာ ဘူတော **ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော**။

အာယု အဿ အတ္ထီတိ **အာယသ္မာ**။ အဿ၊ထိုအရှင်အား။အာယု၊အသက်သည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။သော၊ထိုအရှင်သည်။အာယသ္မာ၊ အာယသ္မာမည်၏။ အာယုပုဒ်၊ မန္တုပစ္စည်း။ အာယု-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အသက်သည် မုချ။ ထို--၏ မန္တုပစ္စည်းအရ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် နိဿယ+နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ မန္တုပစ္စည်းအရ ထို မုချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အသက်ရှည်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရ၏။

သာရိယာ ပုတ္တော **သာရိပုတ္တော**။ သာရိယာ၊သာရိပုဏ္ဏေးမ၏။ပုတ္တော၊သားတည်း။ သာရိပုတ္တော၊သာရိပုဏ္ဏေးမ၏ သား။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ သာရီ+ပုတ္တပုဒ်။

သာရိဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ သာရီ ပုဏ္ဏေးမသည် မုချ။ ထို-၏ သားဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ဇနက+ဇညအဖြစ်ဖြင့် စပ် ဌာနူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထိုမုချ

http://www.dhammadownload.com

ဠာန္ဒပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သာရီပုဏ္ဏေးမ၏ သားဖြစ်သော သာရိပုတ္တရာ ရ၏။

ပေါသီယတေတိ **ပုစ္ဆော**။ ပေါသီယတေ၊မွေးမြူအပ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ ပုတ္တော၊ ပုတ္တမည်၏။ ပုသဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း။ ပုသဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကြိယာကား မွေးမြူတတ်သော မိဘတို့၏ ဂေဟာသိတ ပေမ (ဝါ) မေတ္တာ ကရုဏာသည် မုချ။ ကမ္မရှုကြိယာကား သားဒြပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထိုမုချ ဖလူပစာတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော သားဒြပ် ရ၏။

(တစ်နည်း) ပုနာတိ သောဓေတီတိ **ပုစ္ဆော**။ ဇတေန၊ ဤသားဖြင့်။ပုနာတိ သောဓေတိ၊စင်ကြယ်တတ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ပုတ္တော၊ပုတ္တမည်၏။ ပု ဓာတ်+ တ-ပစ္စည်း။

ပုဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကြိယာကား စင်ကြယ်တတ်သော အမျိုးအနွယ်သည် မုချ၊ ကရဏတ္တ ကြိယာကား သား၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို မုချ ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သားရ၏။

* ပရိဝိတက္ကေတီတိ **ပရိဝိတက္ကော**။ ပရိဝိတက္ကေတိ၊အာရုံသို့ တက်ရောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ပရိဝိတက္ကော၊ပရိဝိတက္က မည်၏။ပရိရှေ့ ဝိရှေ့ရှိသော တက္ကဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း။ တက္ကဓာတ်အရ အာရုံသို့တက်ရောက်ခြင်း လက္ခဏာ ရ၏။ အ-ပစ္စည်း အရကား ထိုလက္ခဏာရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံဖြင့် တေနသမယေနဝယ် တေနသဒ္ဒါကား ရှေးဦးစွာ မမှတ်သားရသေးသော သမယ၊ (ဝါ) ယေန-သဒ္ဒါကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

[တနည်း] (က) ၌ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် တေန-၌ တ-သဒ္ဒါသည် သတ်မှတ်ခြင်း မရှိသော သမယကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ [သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ အနက်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။]

(ဂ) ၌ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော စသည်ဖြင့် (ခ)ဝါကျလာ အပရဘာဂ အရ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကြံဖြစ်ရာအခါကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေသည်။ [အရကောက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ] ပရိဝိတက္ကော သိဒ္ဓေါ တဿာ-ဖြင့် အတ္ထတော၌ အတ္ထဟူသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အကြံပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း။ [အဓိပ္ပါယ် အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ] သိဒ္ဓေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ သက်သည် ကိုရင်း။ [နာဝိဘတ်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘတျတ္ထ] သိစေသည်။

(ဃ) ၌ ယေနသမယေန စသည်ဖြင့် တေန သမယေန ၌ သမယ-အရ ဝိနည်း ပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကြံဖြစ်ရာအခါကို ကောက်ယူအပ်သည်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) တေန သမယေန-စသော **နိယမဝါကျ၌ ယေန**

http://www.dhammadownload.com

သမယေန သော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိဟူသော အနိယမဝါကျထည့်စွက်၍ အနက်သမ္ဗန် အပ်သည်ကိုရင်း။ [အစဝ် ပုဒ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ။] သိစေ။

➤ ၇ ။ ။ **ဝေဓမေတ္တ/ဝေဓမ္ဗေတ္တ** ။ ။ ဤ၌ ဗိ-သဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းစရာအနက်တစ်မျိုး မရှိသောကြောင့် ဝေမေတ္တ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဝုဇ္ဈွောန/အဝုဇ္ဈွောနာပိ ။ ။ ပါဠိ၌ တိုက်ရိုက်မဟောအပ်သော်လည်း သိအပ်သေး၏၊ဟောတော်မူသော်ကား ဆိုဖွယ်မရှိဟု သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြသောကြောင့် အဝုဇ္ဈွောနာပိ-၌ အပိသဒ္ဒါပါမှ သင့်ပါသည်။

ပဋိနိဒ္ဒေသော/ပတိနိဒ္ဒေသော ။ ။ ကွစိ ပဋိ ပတိသသုတ်ဖြင့် ဒန္တဇ ပတိ-ကို မုဒ္ဓဇ ပဋိ-ပြုသောကြောင့်ရင်း၊ ရူပသိဒ္ဓိ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာတို့၌ ဒန္တဇ ပတိ-ဖြင့် ပတိနိဒ္ဒေသော-ဟု ကိုရုပ် မထုတ်သောကြောင့်ရင်း ပဋိနိဒ္ဒေသော-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ကာတဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗော ။ ။ (ခ) ဝါကျ၌ ကာတဗ္ဗော-ဟု ရှိလျှင် ပဋိနိဒ္ဒေသော၊ကို၊ ကာတဗ္ဗော၊ပြုအပ်၏။ ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟု ရှိလျှင်လည်း ဝစနေနာတိ ပဒံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ပဒေ ကာရဏံ-ဟု ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။ ဤသို့ အတ္ထယုတ္တ ရှိသည်ချည်းဖြစ်သောကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ဝိနယပညတ္တိ / ဝိနယပဏ္ဏတ္တိ ။ ။ ဝိနယပညတ္တိန္တိ ဝိနယဿ ပညာပနံ။ ည-ကာရဿ ပန ဏ္ဏ-ကာရေ ကတေ ဝိနယပဏ္ဏတ္တိန္တိပိ ပါဌော-ဟု သီလက္ခန်ဋီကာသစ်၌ ဆိုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

သုပဏ္ဏရူပေန/သုဝဏ္ဏရူပေန/သုဗဏ္ဏရူပေန ။ ။ သုပဏ္ဏော ဝေနတေယျော၊ ဂရုဠော ဝိဟင်္ဂါမိပေါ် (ဓာန်) သုဝဏ္ဏံ ကနကေ ဝုတ္တံ၊ သုဝဏ္ဏော ဂရုဠေ တထာ (ဓာန်) တို့ကိုထောက်၍ သုပဏ္ဏနှင့် သုဝဏ္ဏတို့သည် ဂဠုန်ဟူသောအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် သုပဏ္ဏရူပေန/သုဝဏ္ဏရူပေန-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဂဠုန်အနက်ဟော သုဗဏ္ဏ-သဒ္ဒါကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရပါ၊ သို့ရာတွင် ဤ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌လာသော သုပဏ္ဏမာဏဝကောပုဒ်ကို ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ၌ သုဝဏ္ဏမာဏဝကောတိ သုပဏ္ဏမာဏဝကော၊ သုဝဏ္ဏံ ကနကေ ဝုတ္တံ၊ သုဝဏ္ဏော ဂရုဠော တထာတိ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ သုဗဏ္ဏမာဏဝကောတိပိ အတ္ထိ-ဟု ဖွင့်ပြထားသောကြောင့် ယောဇနာ-အလို သုဗဏ္ဏရူပေနပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈ ။ ။ **ဝိနယပညတ္တိ** ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပညတ်ပြီးသိက္ခာပုဒ် မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ "ဝိနာပညတ္တိ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ ဤ၌ ပညတ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ် မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ ထို၌ထင်သော ဝိနယပညတ္တိ အမည်ကို မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်ဟူသော ဤ၌တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ရှင်းနည်း မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝေရဥ္စာယံ ဝိဟရတိ ။ ။ အနီးရှိသော ဝေရဥ္စာမြို့၏ "ဝေရဥ္စာယံ" ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော ပုစိမန္ဒ၌တင် သမီပူပစာ။ ရှင်္ဂီနည်း။

➤ ၁၀ ။ ။ [**လက္ခဏာဟာရနယ္တို**] ပရိဝိတက္ကော-အရ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သန္တာန်၌ ကြံစည်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်၌ရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ရ၏။ အဘယ်သို့ မှတ်အပ်သနည်းဟူမူကား-- ပရိဝိတက္ကောအရ ဝိတက်ကို ယူသဖြင့် ထို-နှင့် အာရုံ၌ စိတ်ကိုတက်ရောက်ခြင်း လက္ခဏာအားဖြင့်ရင်း အတူတကွဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်ရင်း အာရုံ၌ထိခိုက်ခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်ရင်း၊ ထို-နှင့် အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ-ဟူသော ဟိတ်ရှိသောကြောင့်ရင်း။ အလုံးစုံအာရုံအားဖြင့်ရင်း၊ အဗျာကတဇာတ်အားဖြင့်ရင်း၊ ပရမတ္ထမွေဒြပ်အားဖြင့်ရင်း၊ ကြံစည်ခြင်း ကြိယာအားဖြင့်ရင်း တူသော ဝိတက်သဟဇာတစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။

ဗုဒ္ဓါ-၌ ဗုဓဓာတ်၏ ကံကို စတ္တာရိ သစ္စာနိ-ဟု ခံလျှင် ဗုဓဓာတ်အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။ သဗ္ဗဓမ္မေ-ကို ခံလျှင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၇]

(က) သမယေနာတိ ဧတ္ထ ပန သမယသဒ္ဒေါ တာဝ--

သမဝါယေ ခဏေ ကာလေ၊ သမူဟေ ဟေတုဒိဋ္ဌိသု။

ပဋိလာဘေ ပဟာနေစ၊ ပဋိဝေဓေ စ ဒိဿတိ။

(ခ) တတ္ထ ဟိဿ "အပ္ပေဝ နာမ သွေပိ ဥပသင်္ကမေယျာမ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယာ"တိ ဧဝမာဒီသု သမဝါယော အတ္ထော။ (ဂ) ဣဓ ပနဿ ကာလော အတ္ထော။ (ဃ) တသ္မာ ယေန ကာလေန အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ၊ တေန ကာလေနာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဋ၊၇၉။ မအူ-၂၈။ ဘာဋီ-၁၃၅၀။)

➤ ၁။ တာဝ၊နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဓနေ-မှ ရှေးဦးစွာ။ (ဝါ) ဓနေ-၏ ရှေးဦးစွာ။ (တစ်နည်း) တာဝ၊သမယေန-ဟူသော သဒ္ဒါ၌ ဖြစ်သင့်သောအနက်မှ ရှေးဦးစွာ။ (ဝါ) ဖြစ်သင့်ရာအနက်၏ ရှေးဦးစွာ။* *ပဌမံ တာဝ၊ ရှိလတ်ကမူ၊ အပါဒါန်နှင့်၊ သမ္ဗန်လာမြဲ*။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သမယ-သဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ၉-ပါးသော အနက်တို့၌ ထင်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယ-စသော အနက် ၉-ပါးတို့၌ထင်ပုံကို ဥဒါဟရဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့ဖြင့် အသီး အသီး အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) ခိုင်မြဲ စေလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။

(စ) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် သမယ-ဟု တစ်ကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

ရွှတ်လျှင်ပင် ကိုးပါးသော အနက်တို့ကို တပြိုင်နက် ဟောပါသလော။ အဘယ်သို့ (ဝါ) အဘယ်ပြယုဂ်တို့၌ သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော အနက်တို့ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ (ဆင်တဲဂဏ္ဍိအာဘော်)

(စ) သို့/ **ဝိတ္ထာရဗုဒ္ဓာတက်**။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်သောဟု ဆို၏။ သမယ သဒ္ဒါ၏ သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော၊ သမယသဒ္ဒါ ၏ သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသောအနက်တို့၌ ထင်ပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

* **တပ္ပါကင်္ဂကရုဏာဗုဒ္ဓာတက်**။ ။ သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်ပုံကို ဥဒါဟရုဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့ဖြင့် ထင်စွာ မပြဆိုပြီလော၊ သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်ပုံကို ထင်စွာပြဆိုသော ဥဒါဟရုဏ် အာဂုံ ပါဠိ တို့ကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

* **အာဂမဒဠှီကရဏာဗုဒ္ဓာတက်**။ ။ သမယသဒ္ဒါ သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့ ၌ ထင်၏ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် ဥဒါဟရုဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့နှင့် မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဆရာ့စကားကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော ဥဒါဟရုဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဝိတ္ထာဟိမှာ၊ အဓိတ်ပြာ၊ ဖေးပါ ဝါကျတုံ-နှင့် အညီ ကျွမ်းတက်။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်ပါဠိရပ်၌ သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယအနက်၌ ထင်ပါသနည်း။ (ပ) အဘယ်ပါဠိ ရပ်၌ သမယသဒ္ဒါသည် ပဋိဝေဓအနက်၌ ထင်ပါသနည်း။ သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်ပုံကို ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံ ပါဠိတို့ဖြင့် အကျယ် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ) သို့/ **ဝိသေသတက်**။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်သောဟု သာမညကိုဆို၏။ ဤသမယေန၌ သမယသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ ထင်ပါသနည်း၊ သမဝါယအနက်၌ ထင်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ခ) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်သောဟု ဆို၏။ ဤ တေန သမယေန၌ သမယသဒ္ဒါ သည်လည်း သမဝါယ-စသော အနက်ကိုးပါးလုံး၌ပင် ထင်ပါသလော၊ ဤ တေန သမယေန၌ သမယသဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်၌ ထင်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(အဓိတ်နှင့်ဖြေ၊ အဓါင်းလေ၊ တင်လေ အာဘော်သာ။)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်သောဟု အတ္ထုဒ္ဓါရကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော သမယသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓေသ ဣစ္ဆာဓိပ္ပေတတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဤ၌ လိုအပ်သော သမယသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓေသ ဣစ္ဆာဓိပ္ပေတတ္ထကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသောအနက်တို့၌ ထင်ပုံကို ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံ ပါဠိတို့ဖြင့် အသီး အသီး ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။/ဥဒါဟရုဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့ဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်ပြုသောကြောင့် အာဂမဒဠ္ဟီကရဏ။

(ဂ) ဝါကျသည် သမယသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရသာမည-မှ တစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသဝိသေသ အဓိပ္ပေတတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော သမယသဒ္ဒါ၏ အနက်ထူးကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ (ဃ) သည် ဤ၌ ကာလအနက်ကို လိုအပ်၏ဟု ဆိုသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်ကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

➤ ၄။ ပဝဒန္တိ ဧတ္ထာတိ **ပဝါဒကော**။ (အစိတ်) ဧတ္ထ၊ဤအာရာမ်၌။ပဝဒန္တိ၊ အပြားအားဖြင့် အယူကို ပြောဆိုကြကုန်၏။ဣတိ ပဝါဒကော။ ပပုဗ္ဗ ဝဒဓာတ်အရ အယူကို အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုကြကုန်သော စင်္ကီ, တာရုက္ခ, ပေါက္ခရသာတိ-စသော ပုဏ္ဏား၊ နိဂဏ္ဌ အစေလက ပရိဗိုဇ်စသည်တို့၏ သန္တာန်၌ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဋ္ဌ-အရကား ထို--အားတပ်သော အာရာမ်ဖြစ်၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏွု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အာရာမ်ဖြစ် ရ၏။

သမယဿ ပဝါဒကော **သမယပ္ပ ဝါဒကော**။ (အပေါင်း) သမယဿ၊အယူဝါဒကို။ ပဝါဒကော၊ပြောဆိုတင်ပြရာတည်း။ ဣတိ၊ကြောင့်။သမယပ္ပဝါဒကော၊မည်၏။ ကမ္မဋ္ဌ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ သမယပုဒ် ပဝါဒကပုဒ်။ သမယ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အယူဝါဒဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း-၏ ပြောဆိုတင်ပြရာ အာရာမ်ဖြစ်နှင့် ဌာနီ-ဌာနစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော အယူဝါဒကို ပြောဆိုတင်ပြရာ အာရာမ်ဖြစ်ရ၏။

[ဝိသေသနပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။]

ဓိယာ ပညာ ရာတိ ဂဏှာတီတိ **ဓီရော**။ (တစ်နည်း) ဓီ ပညာ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဓီရော။ ဓီ-အရ ပညာရ၏။ ထို--၏ ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏောစပ် ဌာနူ။ ရာဓာတ်-အရကား အကျိုးစီးပွားနှစ်ပါးကို ယူတတ်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး-ဖလူ။ နောက်နောက်--ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား/ဓီရောပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

* ဝုဍ္ဍိ ဝန် ပဝန်း။ (ကြီးကျယ်သောတော။) တိန္ဒုကာနံ ဓီရာ တိန္ဒုကာဓီရာ။ တိန္ဒုကာ

http://www.dhammadownload.com

စိရာယ ပရိက္ခိတ္တော **တိန္ဒုကာစိရော**။ (တဿ)

* ကော သာလာ ဗ္ဘောတိ **ကောသာလကော**။ * ကမ္ပကိလေသဝသေန သမ္ပရေ တဗ္ဗော သမ္ပာပုဏိတဗ္ဗောတိ **သမ္ပရာယော**။ (သံ-ပရာ-ဣဓာတ်+ဏ)

သမ္ပရာယေ နိယုတ္တော **သမ္ပရာယိကော**။ * သုခုမေပိ အတ္ထေသု ပဍတိ ဂစ္ဆတိ၊ ဒုက္ခာဒီနံ ပိဋ္ဋနာဒိအာကာရံ ဇာနာတီတိ ပဏ္ဍာ။ (ပဍိ+ဏ-ပညာရင်)

ပဏ္ဍာယ ဣတော ဂတောတိ ပဏ္ဍိတော။ အထဝါ ဣတာ သဉ္ဇာတာ ပဏ္ဍာ ဧတဿာတိ ဝါ ပဏ္ဍိတော။ ပဍတိ ဝါ ဉာဏဂတိယာ ဂစ္ဆတီတိ **ပဏ္ဍိတော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါတစ်ပါးကို မငဲ့သော သာမညသဒ္ဒါ ဖြစ်သော် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။

(တနည်း) သမယသဒ္ဒါသည် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဧကသေသနည်းအားဖြင့် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသောအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါအထူးကို မငဲ့သော် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတိ-၌ သမယသဒ္ဒါကား ဝိဟရတိ-ဟူသော သဒ္ဒါအထူးကို ငဲ့သောကြောင့် ကာလအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) (ဂ)ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါအထူးကို မငဲ့သော် သမဝါယ-စသော ကိုးပါးသော အနက်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ သမယေန-၌ကား ကာလအနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဓိပ္ပေတတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)

➤ ၇။ **တိန္ဒုကာစိရ/ တိန္ဒုကစိရ** ။ ။ ဣန္ဒြစက္က-စသော ပြယုဂ်တို့၌ ဣန္ဒြစက္က-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌ အကျိုးငှာ သမာသ်၏အလယ်တွင် ဒီဃပြုသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဝါစာသိလိဋ္ဌ အကျိုးငှာ က-၌ အ-သရကို အာဒီဃပြုထားသောကြောင့် တိန္ဒုကာစိရသင့်ပါသည်။ (တစ်နည်း) တိန္ဒုကပုဒ် အာစိရပုဒ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် တိန္ဒုကာစိရ ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ပိစုမန္ဒ/ပိစုမန္ဒ ။ ။ ပိစုနမေဝ အတ္ထော ပိစုနတ္ထော၊ ထကာရဿ ဒကာရံ ကတွာ ဝုတ္တံ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ ပိစုနပုဒ် အတ္ထပုဒ်၊ ထကို ဒပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပိစုနဒ္ဒ သင့်ပါသည်။ **သစ်တဓဒ္ဓော၊ သဒ္ဒာပဒ္ဓော၊ ဝိပရိဏာမဒ္ဓော၊ အဘိသမယဒ္ဓော၊ အဒ္ဓကထာ၊ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ** စသည် နည်းတူ။

ပရိဇ္ဇာဟသမယော/ပရိဒါဟသမယော/ပရိဠာဟသမယော ။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ သဒ္ဒ-နီတိ-တို့အလို) ပရိပုဗ္ဗ ဒဟဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း၊ ပရိဒါဟ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒ-ကို ဠပြုလျှင် ပရိဠာဟ၊ ဠ-မပြုလျှင် ပရိဒါဟ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (နိရုတ္တိဒီပနီ-အလို) ဒဟဓာတ်၏ ဒ-

http://www.dhammadownload.com

ကို ခ-ပြုလျှင် ပရိခါဟ-ဟု ပြီးသည်။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ ရှိသောကြောင့် သုံးပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။ [ဒဟာသ ဒေါ လံ။ ဒဟာဏ္ဏစ္စေတဿ ဓာတုဿ ဒ-ကာရော လတ္တမာပဇ္ဇတေ ဏပ္ပစ္စယေ ပရေ ဝါ။ ပရိဋ္ဌာဟော၊ ပရိဒါဟော။ (ရူ) * ဒဟဿ ဒေါ ဋ္ဌတ္တံ၊ ဒဟဓာတုဿ ဒကာရော ဋ္ဌတ္တမာပဇ္ဇတေ ဏပ္ပစ္စယေ ပရေ ဝါ။ ပရိဋ္ဌာဟော၊ ပရိဒါဟော ဝါ။ (သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ) * ပရိဒဟန္တံ ပရိဋ္ဌာဟော၊ ဒဟဿ ဒဿ ဍောတိ ဝိကပ္ပေန ဍာဒေသော၊ ဒယှန္တံ ဍာဟော၊ ဒါဟော ဝါ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ)]

➤ ၉။ **ကာလဥ္စ သမယဥ္စ ဥပါဒါယ** ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော တဏှာပါဒါန် ဒိဋ္ဌိပါဒါန် နိဿယပါဒါန် ဉာဏပါဒါန် စသည်တို့၏ ဥပါဒါယ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏပါဒါန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ကောသာလကေ ။ ။ ရှေ့၌ဖြစ်ဘူးသော အလားအားဖြင့် ထို၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော နည်းသည် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း မည်၏။ ပြယုဂ်ကား ကောသာလကေ-တည်း။ ဤ၌ ကောသာလကေ-ဟူသော နည်းသည် တစ်ဆောင်သောကျောင်း(စရပ်)ရှိခြင်းတည်းဟူ သော ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော အလားအားဖြင့် ကျောင်း အများရှိသော အာရာမ်ဟူသော ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း မည်၏။ (အတွင်ရှင်ဦးနည်း)

သမယေန ကား- အပေါင်းဖြစ်သော သမဝါယ-စသော အနက်တို့ကိုဟောသော သမယသဒ္ဒါ၏ သမယေန-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာလအနက်ကို ဟော သော သမယသဒ္ဒါ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **တိမ္ဗရုကပုဒ်၏** ဝေဝစနာဟာရကို တိန္ဒုကော ကာဠက္ခန္ဓော စ၊ တိမ္ဗရူသက တိမ္ဗရု-ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။

ပါဌ် [၁၈]

(က) ဓတ္တာဟ "အထ ကသ္မာ ယထာ သုတ္တန္တေ 'ဧကံ သမယ'န္တိ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော၊ အဘိဓမ္မေ စ 'ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရ'န္တိ ဘုမ္မဝစနေန၊ တထာ အကတွာ ဣဓ 'တေန သမယေနာ'တိ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော"တိ။

(ခ) တတ္ထ တထာ ဣဓ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော။

(ဂ) ကထံ? သုတ္တန္တေ တာဝ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော သမ္ဘဝတိ။

(ဃ) ယဉှိ သမယံ ဘဂဝါ ဗြဟ္မဇာလာဒီနိ သုတ္တန္တာနိ ဒေသေသိ၊ အစ္စန္တမေဝ တံ သမယံ ကရုဏာဝိဟာရေန ဝိဟာသိ။

(င) တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ တတ္ထ ဥပယောဂနိဒ္ဒေသော ကတော။

[ဋ္ဌ-၁၊၈၀။မအဋ္ဌ-၂ ၁၆။ဘာသာဋီ-၃၆၁]

➤ ၁၁။ **ဓတ္တာဟ နိုက္ကာနည်းအနက်ပေး** ။ ။ တတ္ထ တေန သမယေနာတိ က္လမသ္မိံ

http://www.dhammadownload.com

ဌာနေ၊ဤ တေန သမယေန-ဟူသော အရာ၌။ဝိတဏ္ဍာဝါဒီ၊ဝိတဏ္ဍာ ဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။အာဟ၊ ဆို၏။ **(ဆရာနည်းအနက်ပေးပုံ)** ဧတ္ထ ဌာနေ၊ဤ တေန သမယေန-ဟူသောအရာ၌။ဌတွာ၊ ရပ်တန့်၍။(ကြိယာဝိသေသန) စောဒကော၊စောဒကသည်။(ကတ္တား) အဋ္ဌကထာစရိယံ၊ အဋ္ဌကထာဆရာကို။စောဒနံ၊စောဒနာကို။(ကံ) အာဟ၊ဆို၏။

➤ ၂။ **ဧတ္တာဟ-ကို ငိုကာနည်းကျွန်းတက်ပုံ** ။ ။ ဧကံ သမယံ-ဟု ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့်ရင်း၊ ယသ္မိံ သမယေ-ဟု သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့်ရင်း ညွှန်ပြခြင်းကို မပြုမူ၍ ဤဝိနည်း၌ တေန သမယေန-ဟူ၍ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်း၌ အကျိုးကို ထုတ်ပြလို၍ မျက်ကွယ် အားဖြင့် စောဒနာကို ဖြစ်စေလိုသော ဆရာသည် "ဧတ္ထာဟ" စသည်ကိုမိန့်။

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် တေန သမယေန-ဟု ကရိုဏ်းဝိဘတ် ဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌ ဖြစ်သင့်သော ပရမ္မုခစောဒနာကို ပြပြီး၍ ဤယခုအခါ၌ ယင်း ၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ ဧကံသမယံဟူ၍ ဒုတိယာ ဝိဘတ်ဖြင့်ရင်း၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၌ ယသ္မိံသမယေဟူ၍ သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့်ရင်း ညွှန်ပြ ခြင်းကို ပြုအပ်သကဲ့သို့ ဤ၌ မပြုမူ၍ တေန သမယေနဟူ၍ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြ ခြင်းကို ပြုအပ်၏ဟု ပြတော်မူအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ဝိဘတ်သုံးမျိုးခွဲခြား၍ ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဝိဘတ်သုံးမျိုးခွဲခြား၍ ဟောဆိုရခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆို ပြီလော။(တနည်း) သုတ္တန်ပိဋကတ် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်တို့၌ ဝိနည်းပိဋကတ်သည် ဗုဒ္ဓ ဘာသိတပါဝစန အဖြစ်ဖြင့် တူကြသည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့သည် တေန သမယေန ဟူ၍ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်၏။ သုတ္တန်ပိဋကတ် အဘိဓမ္မာပိဋကတ် တို့၌ "ဧကံ သမယံ"ဟူ၍ရင်း၊ "ယသ္မိံ သမယေ"ဟူ၍ရင်း၊ ဒုတိယာဝိဘတ်, သတ္တမီဝိဘတ် တို့ဖြင့် ညွှန်ပြသကဲ့သို့ ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့် ကြောင့် ဤဝိနည်းပိဋကတ်၌ "တေန သမယေန"ဟူ၍ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။ (ဂဏ္ဌိဟောင်း)

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်, အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၌ အစ္စန္တ သံယောဂအနက်, အဓိကရဏအနက်ဖြစ်သင့်သော်လည်း ဤဝိနည်းပိဋကတ်၌ ထိုတို့မှ တစ်ပါးသော ဟိတ်အနက်, ကရိုဏ်းအနက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် "တေန သမယေန"ဟူ ၍ တတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သည်ကို ပြုအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ (ခ) ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့် သောကြောင့် ဧကံ သမယံဟူ၍ ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြ တော်မူအပ်၏။ [ဂ-ဝါကျသာမျှော်] ဒုတိယာဝိဘတ်သည် အနက်များစွာတို့၌ ဖြစ်သည်

http://www.dhammadownload.com

မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) သုတ္တန်၌ ဖြစ်သင့်သော အနက်သည် သာမန်ဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-- သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် အစ္စန္တ သံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ ၎င်းအနက်ဖြစ်သင့်သည်ကို အကြောင်းနှင့်ကင်း၍ သိအပ်လော။**[ဂဏ္ဌိဓောင်း]** (တစ်နည်း) အဘိဓမ္မာ ဝိနည်းတို့နှင့် ဘုရားဟောအဖြစ်ဖြင့် တူသောကြောင့် ထိုသို့ နည်းတူ တစ်ပါးသော ဘုမ္မတ္ထ, ကရဏတ္ထအနက်တို့လည်း ဖြစ်သင့်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်လျက် အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်၏ဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်အံ့နည်း။ ယုတ္တိကင်းသော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်-- (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-- သုတ္တန်၌ ဟောသောအခါ၌မပြတ်မစဲ ကရုဏာတော်ဖြင့် နေသည် ဖြစ်၍ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်ရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

➤ ၃။ ဝိတဏ္ဍာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် (က) စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် အထ ကသ္မာ (ပ) ဘုမ္မဝစနေန တိုင်အောင် စောဒကာ ဘောဂဝါကျ။ တထာ အကတွာ (ပ) ကတော-တိုင်အောင် စောဒနာဝါကျ။ (ခ)ကား ပရိဟာရဘောဂ။ (တစ်နည်း) ပရိဟာရဘောဂ အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ)ကား အတ္ထသမ္ဘဝတော၌ အတ္ထသရုပ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (ဃ) ကား အစ္စန္တ သံယောဂအနက်ဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/အစ္စန္တသံယောဂ အနက်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ အစ္စန္တသံယောဂ အနက်ဖြစ်နိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိကိုပြသောကြောင့် ဒဠှီကရဏဝါကျ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ။

[စာစပ်] တံ သမယံ-ကား ပတ်လုံးဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဒေသေသိ-၌ အစ္စန္တသံယောဂ၊ ဒေသေသိကား အစ္စန္တသံယောဂဝန္တ အဖြစ်ဖြင့်စပ်အပ်၏။ အစ္စန္တမေဝကား ဝိဟာသိ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှ စပ်။

➤ ၄။ အတ္ထေ သူစေတီတိ သုတ္တံ။ (သူစ+တ) အတ္ထေ သဝတီတိ သုတ္တံ။ (သု+တ)

သူစတော်အရ အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာတော် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးဖြစ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခကို လိုလားတော်မူခြင်းသည် ဖလူပစာ။ နောက်နောက်ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ကာရဏူပစာ။ တပစ္စည်းအရ- ထိုမုချ ဖလူ ကာရဏူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သုတ္တန် ပိဋကတ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

* သုတ္တမေဝ **သုတ္တန္တံ**။ (တဗ္ဗာဝဝုတ္တိကမ္မဓာရည်း) ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်အရ မထူးသောကြောင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်ပင်ရ၏။

* ဥပယုဇ္ဇတိ ဥပယောဂေါ။ ဥပယောဂမေဝ ဝစနံ **ဥပယောဂဝစနံ**။ ဥပယောဂဿ ပရိဒီပကံ ဝစနံ **ဥပယောဂဝစနံ**။ ဥပယောဂ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရ ကပ်ယှဉ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဗာဝနာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဒုတိယာဝိဘတ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး-စပ် ဌာနူပစာ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏။

(တစ်နည်း) ဥပယောဂ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ဒုတိယာအနက်သည် မုချ။ ထို-၏ ပြတတ်သော ဒုတိယာဝိဘတ် နှင့် ဝါစ္စ+ဝါစက- စပ် ဌာနူပစာ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏။

* အဘိ အဓိကော ဓမ္မော **အဘိဓမ္မော**။ အဘိ-ဝိသေသနပုဒ်အရ အဓိကဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဓမ္မအရ တရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အဘိဓမ္မာပိဋကတ် ရ၏။

ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဘူမိ**။ ဘူမိဝိယာတိ ဘုမ္မံ။ (ဘူမိပုဒ်+ဏျ) ဘုမ္မမေဝ ဝစနံ **ဘုမ္မဝစနံ**။

ဘူမိ- ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပကတိမြေကြီးသည် မုချ။ ထို--၏ တည်ရာ အာဓာရနှင့် သဒိသ+သဒိသီစပ် ဌာနူပစာ။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြေကြီးနှင့်တူသော အာဓာရအနက်ရ၏။

* အညေန ပကာရေန **အညထာ**။ အည-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အညဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ထာပစ္စည်းအရ ပကာရဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာနူပစာ။ ထာပစ္စည်းအရ ထို--သော ပကာရ ရ၏။

* ဝိဟရဏံ **ဝိဟာရော** (ဝိ-ဟရ+ဏ) ဘာဝသာဓနေတို့၏သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ပရဟိတ ပဋိပတ္တိ ရ၏။

* ကံ သုခံ ရုန္ဓတီတိ ကရုဏာ။ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ကမ္ပနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတိ ဇနေတီတိ **ကရုဏာ**။ ကရဓာတ်အရ သုခကိုပိတ်ဆို့ခြင်း အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ (ဝါ) သူတစ်ပါးဒုက္ခကို ဖယ်ရှားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာသည် မုချ။ ဥန/ကုနပစ္စည်းအရ လက္ခဏဝန္တဖြစ်သော ကရုဏာရ၏။

* ဝိဟရဏံ ဝိဟာရော၊/ဝိဟရဏံ ပဋိပဇ္ဇနံ ဝိဟာရော။ (အစိတ်) ကရုဏာ ဝသေန ပဝတ္တော ဝိဟာရော **ကရုဏာ ဝိဟာရော**။ (အပေါင်း) ကရုဏာဝသေန၊မဟာကရုဏာတော်၏ အစွမ်းဖြင့်။ပဝတ္တော၊ဖြစ်သော။ဝိဟာရော၊နေခြင်းတည်း။(ဝါ) ကျင့်ခြင်းတည်း။ မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်၊ ကရုဏာပုဒ်+ဝိဟာရပုဒ်။

ကရုဏာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ပြဟ္မဇာလ-စသောသုတ်တို့ကို ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာတော်ဖြစ်သည် မုချ။ ထို--၏ သူတစ်ပါးတို့၏

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပရဟိတပဋိပတ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုးစပ်ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မဟာကရုဏာတော်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော သူတစ်ပါးတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပရဟိတပဋိပတ် ရ၏။

* အစ္စန္တံ နိရန္တရံ သံယောဂေါ အစ္စန္တသံယောဂေါ။ * အစ္စန္တသံယောဂမေဝ အတ္ထော အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော။ * ဥပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော ကိရိယာယာတိ ဥပယောဂေါ။ ဥပယောဂေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ။ (ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏)

ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘုမ္မံ။ (ဩကာသော) ဘုမ္မေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။

ကရောတိ ကိရိယံ အဘိနိပ္ဖာဒေတီတိ ကရဏံ။ ကရဏေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ကရဏဝစနံ။

➤ ၆။ (ဂ) ၌ သုတ္တန္တေဖြင့် (ခ)ဝါကျ တတ္ထ-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ထပစ္စည်း သတ္တမီ အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ပစ္စယတ္ထဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အစ္စန္တသံယောဂတ္ထောဖြင့် အတ္ထသမ္ဘဝတောသဒ္ဒါသည် တတ္ထ တထာတို့နှင့် စပ်ယှဉ်ခိုက် အတ္ထအရ အစ္စန္တသံယောဂအနက်ကို အရကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ [သရုပ်အရကောက်ကို ပြသောကြောင့် သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။]

(ဃ) ၌ အစ္စန္တမေဝဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ ဧကံ သမယံဝယ် အံဝိဘတ်သည် ရိုးရာကံအနက်၌ မသက်၊ အစ္စန္တသံယောဂအနက်၌ သက်သည်ကို သိစေပါသည်။ [ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘတျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။]

ကရုဏာဝိဟာရေန ဝိဟာသိဖြင့် ထိုအခါ ပရဟိတပဋိပတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော ကရုဏာဝိဟာရဖြင့် အကြားမရှိနေခြင်းကြောင့် အစ္စန္တသံယောဂဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ [အဓိပ္ပါယ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။]

ယံ သမယံ စသည်ဖြင့် ဧကံ သမယံ၌ သမယဟူသည် ဗြဟ္မဇာလ-စသော သုတ္တန်တို့ကို ဟောရာအခါပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ' တတ္ထ/ယသ္မိံ ။ ။ တတ္ထာတိ တေသု သုတ္တာဘိဓမ္မေသု-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် တတ္ထပါဌ်သာသင့်။

ကရုဏာဝိဟာရေန/ကရုဏာဝိဟာရေန ။ ။ သမာသ်လယ်မှာ၊ ထိမြဲအာ၊ ရဿာမပြုရာ-ဟူသော နိယံအရ ကရုဏာပုဒ်သည် နိယတက္လတ္ထိလိင်ဖြစ်သောကြောင့် ရဿမပြုရကား ကရုဏာဝိဟာရေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တိန္ဒုကာစီရေ/တိန္ဒုကစီရေ ။ ။ စီယတေတိ စီရံ။ တိန္ဒုကာနံ စီရံ တိန္ဒုကစီရံ။ တိန္ဒုကစီရံ ယဿ အတ္ထီတိ တိန္ဒုကစီရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တည်ပင် အနက်ဟော တိန္ဒုကပုဒ်နှင့် အစဉ်အတန်းအနက်ဟော စီရပုဒ်တို့စပ်၍ ပြီးသောကြောင့် တိန္ဒုကစီရေ-ဟု ရဿဖြင့်ရှိသောပါဌ်သင့်၏။ စီဓာတ်သည် အာစယပုဒ်ကဲ့သို့ စီခြင်းအနက်ဟောရာ၌

http://www.dhammadownload.com

အာဥပသာရ ရှေ့ရှိလေ့ရှိသောကြောင့် တိန္တုကပုဒ် အာစိရပုဒ်တို့ဖြင့် တိန္တုကာနံ အာစိရံ ယဿာတိ တိန္တုကာ စိရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးရကား တိန္တုကာစိရေ-ဟု ဒီဃဖြင့်ရှိသော ပါဠ်လည်း သင့်ပါသည်။

ဘုမ္မဝေစနေန/ဘူမဝေစနေန ။ ။ ဘုမ္မာနီတိ ဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တာနိ-ဟု ခုဒ္ဒကအဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း။ ဘူမိယံ ဘဝံ ဘုမ္မန္တိ ကတ္တုကမ္မာနံ ဩကာသဘူတံ ဘုမ္မဝစနံ၊ သတ္တမီ-ဟု ရှုဋီ-၌ ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း။ ဘူမိပုဒ် ဏပစ္စည်း။ ဏ-အနုဗန်ချေ၊ အကြွင်း၊ က္လဝဏ္ဏော ယံ နဝါသုတ်ဖြင့် က္လကို ယပြု၊ ယကို အ-သို့ကပ်၊ မကို ယကပ်၊ မွယုဂံမျော-ဟူသော နီတိသုတ်ဖြင့် မျကို မ-ပြု (တစ်နည်း) ယဝတံ တလန-စသောသုတ်၌ ယဝတံ သဒ္ဒါဖြင့် မျကို မ-ပြု "ယဝတံသုတ်၊ ပြီးပြယုဂ်၊ မုချဒွေဘော်လာမြဲတည်း" သဒ္ဒါစည်းကမ်း အရ ဒွေဘော်လာ၍ မ္မ-ဟု ဖြစ်၏။ မဒွေဘော်ရောက်လျှင် သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တံ အရ ဘူ၌ ဦးသည် ဥရဿဖြစ်၏။ ဤသို့ "ဘုမ္မ"ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း "ဘုမ္မဝစနေန" ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကရုဏာဝိဟာရ** ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော မဟာကရုဏာဖြင့်နေခြင်း ကရုဏာသမာပတ်၏ "ကရုဏာဝိဟာရေန" ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ပရဟိတ ပဋိပတ်၌တင် ကာရဏူပစာ၊ မကင်းရာဖြစ်သော မဟာကရုဏာဖြင့်နေခြင်း ကရုဏာ သမာပတ်ကို ဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော ပရဟိတ ပဋိပတ်ကိုလည်းရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

အတ္ထသမ္ဘဝေ-ကား သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏ အနက်, ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏအနက်, ဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်, ကရိုဏ်းအနက် ဤသို့ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။

➤ ၁၀။ **(ပဋ္ဌာနာဟာရနေတ္တိ) သုတ္တန္တာနိ ဒေသေသီ**-၌ ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ (ပ) အဘယ်သို့ စိစစ်သနည်း ဟူမူကား ဒေသေသိ-၌ ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်တော်တည်း။ ထိုဒေသနာဉာဏ်တော် ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်း။ ထို-ကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်တည်း။ ထို--ကား အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် တည်း။ ထို--ကားအောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တည်း။ ထို--ကား မဟာဝဇီရဉာဏ် တော်တည်း။ ထို--ကား အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်တည်း။ ထို--ကား စတုရင်္ဂဝီရိယတည်း။ ထို--ကား ဗောဓိမဏ္ဍိုင်တည်း။ ထို--ကား ပါရမီ ၁၀-ပါး အပြား-၃၀၊ စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး စရိယ ၃-ပါးတည်း။ ထို--ကား မဟာဘိနီဟာရတည်း။ ထို--ကား မဟာကရုဏာတော် တည်း။ ထို--ကား သတ္တဝါပညတ်တည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှာရုယှအားဖြင့် ရင်း။ ထိုသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ မွေ့သာဝနကုသိုလ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

တည်း။ ထိုသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခသည်ရင်း၊ စိန္တာမယ သုတမယ ဉာဏ်၏ရင်း နီးစွာသော အကြောင်းတည်း ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့် ရင်း ပဒဌာန်ကို ထုတ်အပ်၏။

ပါဠိ [၁၉]

(က) အဘိဇမ္မေစ အဓိကရဏတ္ထော ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။

(ခ) အဓိကရဏဉ္ဟိ ကာလတ္ထော သမူဟတ္ထော စ သမယော တတ္ထ ဝုတ္တာနံ ဖဿာဒီ ဓမ္မာနံ။ (ဂ) ခဏသမဝါယဟေတုသင်္ခါတဿ စ သမယဿ ဘာဝေန တေသံ ဘာဝေါ လက္ခီယတိ။ (ဃ) တသ္မာ တဒတ္ထ ဇောတနတ္ထံ တတ္ထ ဘုမ္မဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

(ဋ္ဌ၊၈၀။ မအ္ဋ-၂ ၁၈။ ဘာသာဋီ-၁၊ ၃၆၄။)

➤ ၁။ (ဃ) တသ္မာ၊ထိုသို့ အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏအနက်, ဘာဝေနဘာဝ လက္ခဏအနက် ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ၊ထိုအဓိကရဏ အနက်, ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက်ကို ထွန်းပြခြင်းငှာ။တတ္ထ၊ထိုအဘိဓမ္မာပိဋကၥ၌။ဘုမ္မဝစနေန၊သတ္တမီ ဝိဘတ်ဖြင့်။နိဒ္ဒေသော၊ညွှန်ပြခြင်းကို။ဘဂဝတာ၊သည်။ကတော၊ပြုအပ်သတည်း။

➤ ၂။ (က) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ သုတ္တန္တေ တာဝ အစရှိသည်ဖြင့် သုတ္တန်၌ ဖြစ်သင့်သောအနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဓမ္မာ၌ ဖြစ်သင့်သော အနက်ကို ပြလို သော ဆရာသည် (က) စသည်ကိုမိန့်။

(ခ) သို့/ သာအောလည္ဆာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏ အနက်သည်ရင်း, ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက်သည်ရင်း ဖြစ်သင့်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ် သို့လျှင် အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏအနက်, ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက် ဖြစ်သင့် ပါသနည်း၊ အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏအနက် ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက် ဖြစ်သင့်ပုံ အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏအနက်ဖြစ်သင့်ပုံ ကို အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက်ဖြစ်သင့်ပုံ အကျယ် ကို ပြလို၍ (ဂ) ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က) ပဋိညာ၊ (ခ-ဂ) တို့ကား အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏတ္ထ ဖြစ်သင့်ပုံ ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက်ဖြစ်သင့်ပုံ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ ထို- -၍ (က)ကား သင်္ခေပ။ (ဂ) ကား အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏတ္ထ ဖြစ်သင့်ပုံ အကျယ်မှတစ်ပါး ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက် ဖြစ်သင့်ပုံ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပဋိညာ၊ ထိုကို ထောက်၍ (ခ)ကား အဓိကရဏတ္ထ အကျယ်အဖို့ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ အဓိကရီယတိ အာဓာရီယတိ ဧတ္ထာတိ **အဓိကရဏံ**။ဧတ္ထ တေသွိ သမယေ၊ ဤ-ကာလတ္ထဖြစ်သော သမယ, သမူဟတ္ထဖြစ်သော သမယ၌။ဖဿာဒိဓမ္မေဟိ၊တို့သည်။ အတ္တနော အတ္တနော သဘာဝေါ၊မိမိ မိမိ၏ သဘောကို။အဓိကရီယတိ အာဓာရီယတိ၊ ဆောင်ထားအပ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ အဓိကရဏံ၊မည်၏။ အဓိ-ကရ+ယု။ အဓိ-ဥပသာရ အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ ကရဓာတ်အရ ကတ္တု၌ကား ဖဿ-စသော တရားတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ထိုဖဿ-စသော တရားတို့၏ ဥပါဒ်အားတပ်သော ကာလတ္ထ သမူဟတ္ထဖြစ်သော သမယ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ကာလတ္ထ, သမူဟတ္ထဖြစ်သော သမယ ရ၏။

ကာလသင်္ခါတော အတ္ထော **ကာလတ္ထော**။(ကာလ-ဟုဆိုအပ်သော အနက်ဖြစ်သော။ သမယောစ၊သမယသည်ငှင်း) သမူဟသင်္ခါတော အတ္ထော **သမူဟတ္ထော**။(သမူဟ-ဟုဆိုအပ်သော အနက်ဖြစ်သော။သမယောစ၊သည်ငှင်း။) အထဝါ ကာလသဒ္ဒဿ အတ္ထော **ကာလတ္ထော**။ သမူဟသဒ္ဒဿ အတ္ထော **သမူဟတ္ထော**။ သဟ အဝယဝေန ဗျာပေတွာ အယတီတိ **သမဝါယော**။ ကလျန္တေ သင်္ချာယန္တေ အာယုပ္ပမာဏာဒယော အနေနာတိ **ကာလော**။

➤ ၆။ (က) ၌ အဘိဓမ္မေဖြင့် တတ္ထ တထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော၌ တတ္ထ-ဝယ် တ-ဖြင့် အဘိဓမ္မကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုငှင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ထ-ပစ္စည်း၏ သတ္တမီ အနက်သက်--ငှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဓိကရဏတ္ထော ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထော-ဖြင့် တတ္ထ-၌ တ-သဒ္ဒါ အဘိဓမ္မကို စွဲယူ သုံးသပ်ခိုက် အတ္ထသမ္ဘဝတော၌ အတ္ထ-အရ အဓိကရဏအနက်, ဘာဝေနဘာဝ လက္ခဏအနက်တို့ကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ခဏသမဝါယဟေတုသင်္ခါတဿဖြင့် သမယ-အရ ခဏ သမဝါယဟေတုကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ဘာဝေါ လက္ခီယတီ-ဖြင့် ဘာဝလက္ခဏ-ဝယ် လက္ခဏ၌ လက္ခဓာတ်၏--ငှင်း (ဒုတိယ ဓာတုပဒ) လက္ခဏပုဒ်ကို လက္ခီယတိ အနေနာတိ လက္ခဏံ ဟု ကရဏသာဓနေ- -ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနေအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘာဝနှင့် လက္ခဏကို ဘာဝဿ လက္ခဏံ ဘာဝ လက္ခဏံ-ဟု ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်-- ငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ/တမတ္ထဇောတနတ္ထံ** ။ ။ သော ယေဝ အတ္ထော တဒတ္ထော-ဟုပြု။ တ-ပုဒ်၊ အတ္ထပုဒ်။ သမာသ်အရာဝယ် တံသမုဒ္ဒါန စသည်ကဲ့သို့ တ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ သမာသေ ဒေါ တိလိင်္ဂေ (သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ) သုတ်ဖြင့် သမာသ်အရာဝယ် တ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ တဒတ္ထ-ဟု ပြီးသည်။ သမာသ်

http://www.dhammadownload.com

အရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြုရမည့် သဒ္ဒစည်းကမ်း မရှိ၊ ထို့ကြောင့် တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ ပါဠိသာသင့်သည်။

➤ ၉။ **ကာလစ္စော** ။ ။ ကာလသဒ္ဒါနှင့် အနက်ဖြစ်သော သမယတို့ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ကာလစ္စော-ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

သမူဟစ္စော ။ ။ သမူဟသဒ္ဒါနှင့် အနက်ဖြစ်သော သမယတို့ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ သမူဟစ္စော-ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ခဏော ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ခဏ အားလုံးတို့၏ "ခဏ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမခဏ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိတို့၌တင်--ကေဒေသျူပစာ။

ဟေတု ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဇနကဟိတ် ဥပထမ္ဘကဟိတ် စသည်တို့၏ ဟေတု-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇနကဟိတ်၌တင်--ကေဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **ကစ္စော–၌ ကရဏတ်အရ**-- ဘုရားရှင်/ရှင်အာနန္ဒာ၏ ဒေသနာဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍-- ထိုသည် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏။ စသည်။

ဋီကာ [၂၀]

(က) ဣမေ ပန ဟေတုအတ္ထော ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။

(ခ) ယော ဟိ သော သိက္ခာပဒပညတ္တိသမယော သာရိပုတ္တာဒီဟိပိ ဒုဗ္ဗိညေယျော၊ တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေန စ သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော ဘဂဝါ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာသိ။

(ဂ) တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ ဣမေ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဃ) ဟောတိ စေတ္ထ ဥပယောဂေန ဘုမ္မေန၊ တံ တံ အတ္ထမပေက္ခိယ။ အညတြ သမယော ဝုတ္တော၊ ကရဏေနေဝ သော ဣဓာတိ။

(ဋီ၊၈၀။မအ္ဌ-၂ ၁၉။ ဘာဋီ-၁၊၃၆၅။)

➤ ၁။ (က) **ဥပမာလင်္ကာရအနက်** ။ ။ ပန၊အထူးကို ဆိုဦးအံ့။အနေ့န ဝသတိ၊ ဝိဓာယ ဝသတိတိ အာဒီသု၊အစရှိသည်တို့၌။ဟေတုအတ္ထော၊သည်။သမ္ဘဝတိဝိယ၊စ၊ဖြစ်သင့်သကဲ့သို့၎င်း။ဖရသုနာ ဆိန္ဒတိ၊ ကုဒါလေန ခဏတီတိ အာဒီသု၊အစရှိသည်တို့၌။ ကရဏတ္ထော၊သည်။သမ္ဘဝတိဝိယ၊စ၊၎င်း။တထာ၊တူ။ ဣမေ ဣမသ္မိံ ဝိနယေ၊ဤဝိနည်း၌။ ဟေတုအတ္ထော၊စ၊ဟိတ်အနက်သည်လည်းကောင်း။ကရဏတ္ထော၊စ၊ကရိုဏ်းအနက်သည်လည်းကောင်း။သမ္ဘဝတိ၊ဖြစ်သင့်၏။

➤ ၂။ (က) **သို့/အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ သုတ္တန္တေ တာဝ အစရှိသည်ဖြင့် တတ္ထ တထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော၏ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဣမေ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော-၏ အကျယ်ကို ပြလို၍ (က) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) **သို့/ အာဘောဏိယတ္တအောဒရာ** ॥ ॥ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်သည်ရင်း ကရိုဏ်းအနက်သည်ရင်း ဖြစ်သင့်သောဟု ဆို၏။ ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်သည်ရင်း ကရိုဏ်းအနက်သည်ရင်း ဖြစ်သင့်ပုံအကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင် ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်သည်ရင်း ကရိုဏ်းအနက်သည်ရင်း ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်သည်ရင်း ကရိုဏ်းအနက်သည်ရင်း ဖြစ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်သည်ရင်း ကရိုဏ်းအနက်သည်ရင်း ဖြစ်သင့်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ॥ ॥ ဤသို့ တတ္ထ တထာ အစရှိသည်ဖြင့် ထိုထိုအနက်တို့၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို အကျယ်အားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ပြလို၍ (ဃ)မိန့်

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ၊ ကာရဏ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ၊ ဒဋ္ဌ၊ ကာရဏ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) သခေ်ပ၊ ပကန္တရ၊ ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ॥ ॥ တေန သမယေနကား ကြောင့်--ကြောင့် အပေက္ခမာနော၊ ဝိဟာသိ-တို့၌ ဟိတ်--ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ (တစ်နည်း) တေန သမယေနကား ဖြင့်--ကြောင့် ပညာပယန္တော၊ ဝိဟာသိ-တို့၌ ကရိုဏ်း-ကရိုဏ်းကြိယာစပ်။

➤ ၄။ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ၊ ပဇ္ဇတေ ဉာမိနာတိ ပဒံ။ သိက္ခာယ ပဒံ သိက္ခာပဒံ။ ပညပနံ ပညတ္တိ၊ သိက္ခာပဒါနံ ပညတ္တိ **သိက္ခာပဒပညတ္တိ**။

သမေန္တိ ဧတ္ထ ဧတေန ဝါ သံဂစ္ဆန္တိ ဓမ္မာ သဟဇာတဓမ္မေဟိ ဥပ္ပါဒါဒီဟိ ဝါ တိ **သမယော**။ သံ-ဣဓာတ်အရ ကတ္တုကြိယာကား သဟဇာတ်တရားတို့နှင့်ရင်း၊ ဥပါဒ်စသည်တို့နှင့်ရင်း ပေါင်းဆုံမိကြကုန်သော ပရမတ္ထဓမ္မတို့သည် မှချ။ အဓိကရဏာ၌ကား ထို--အားတပ်သော အခါကာလ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အခါကာလ ရ၏။

သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုံ အပေက္ခတီတိ **အပေက္ခမာနော**။ ယော ဘဂဝါ၊သည်။ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုံ၊သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို။အပေက္ခတိ၊ ငဲ့မြှော် ထောက်ထားတော်မူတတ်၏။ဣတိ သော ဘဂဝါ အပေက္ခမာနော။ ကတ္တုသာဓနေ။ အပ-ဣက္ခ+အ-မာန။ အပ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဣက္ခဓာတ်အရကား သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ငဲ့မြှော် ထောက်ထားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် စသည်သည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။ မာန-အရကား ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (စ) ၌ ဟေတုဘူတေနဖြင့် တေန သမယေန၌ နာ၀ိဘတ်သည် ကတ္တား အနက်ကို မဟော၊ (ဇ္ဈတိရေက) ဟိတ်အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တျတ္ထ)

ကရဏဘူတေနဖြင့် တေန သမယေန၌ နာ၀ိဘတ်သည် ကတ္တကို မဟော၊ (ဇ္ဈတိရေက) ကရိုဏ်းအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္ယတ္ထ)

➤ ၇။ **ဒုမ္ဘိညေယျော/ဒုဝိညေယျော** ။ ။ ဒုရှေး ဝိရှေးရှိသော ဉာဓာတ်၊ ဏေယျ ပစ္စည်း၊ ဝ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြုလျှင် ဒုဗ္ဗိညေယျော-ဟု ပြီးသည်။ ဝ-ဒွေဘော် မလာလျှင် ဒုဝိညေယျော-ဟု ပြီးသည်၊ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသော ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တေန သမယေန**-ကား ဌာန နိယမဖြစ်သော ကာလ၏ "သမယ"ဟူ သော အမည်ကို ဌာနီ နိယမိတဖြစ်သော ဝီတိက္ကမ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **ပညပယေစ္ဆာ**-၌ အန္တတ္ထအရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကို ယူ။

ပါဠိ [၂၁]

(က-၁) ပေါရာဏာ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ "ဧကံ သမယန္တိ ဝါ 'ယသ္မိံ သမယေ'တိ ဝါ 'တေန သမယေနာ'တိ ဝါ အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ ဧသ။

(က-၂) သဗ္ဗတ္ထ ဘုမ္မမေဝ အတ္ထော"တိ။

(ခ) တသ္မာ တေသံ လဒ္ဓိယာ "တေန သမယေနာ"တိ ဝုတ္တေပိ "တသ္မိံ သမယေ"တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဂ) ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဣမေသံ ပဒါနံ ပရတော အတ္ထံ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ (ဃ) ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိ ဧတ္ထ ပန ဝေရဉ္ဇာတိ အညတရဿ နဂရဿေတံ အဓိဝစနံ။ (င) တဿံ ဝေရဉ္ဇာယံ။ (စ) သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။

(ဌ၊၈၁။ မအ္ဋ-၂၊ ၂၁။ ဘာဋီ-၁၊ ၃၆၈။)

➤ ၁။ (က-၂) တေန သမယေနာတိဝစနဿ၊၏။ (အတ္ထောသမ္ဗန်) တသ္မိံ သမယေတိ၊ဟူ၍။(အာကာရ) အတ္ထော၊အနက်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။

(စ) ဧတ၊ဤ ဝေရဉ္ဇာယံ-၌ ဝိဘတ်သည်။သမီပတ္ထေ၊သမီပအနက်၌။ဘုမ္မဝစနံ၊သတ္တမီ ဝိဘတ်တည်း။ (တစ်နည်း) ဧတံ၊ဤဝေရဉ္ဇာယံ-ဟူသော ပုဒ်သည်။ သမီပတ္ထေ၊၌။ဘုမ္မ ဝစနံ၊သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်း။

➤ ၂။ (က) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ တတ္ထ တထာ အစရှိသည်ဖြင့် အတ္ထနောမတိ-ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာစရိယဝါဒကို ပြလို၍ (က) မိန့်။

(က-၂) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် ဧကံ သမယံဟူ၍၎င်း၊ ယသ္မိံသမယေ ဟူ၍၎င်း၊ တေန သမယေနဟူ၍၎င်း ဤအထူးသည် သဒ္ဒါမျှ (ဝိဘတ်မျှ) သာ ထူး၏။ (အနက်ကား မထူး)ဟု ဆို၏။ သဒ္ဒါမျှဖြင့်သာ ထူး၍ အနက်အားဖြင့် မထူးသော် ယင်း

http://www.dhammadownload.com

ဂေါ်သမယ် ယသွိံသမယေ တေန သမယေနပုဒ်တို့၌ အဘယ်အနက်ကို မှတ်သားရမည်နည်း။ ယင်းတို့၌ အနက်ကို မဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ) **သို့/ ထိုနည်းအားဖြင့်** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဝေရဥ္စာဟူသည် "ဝေရံ ဇာယတိ ဗွောတိ ဝေရဥ္စာ"စသော ဝစနတ္ထသို့ အစဉ်လိုက်သော အန္ဝတ္ထသညာမျိုးဖြစ်ပါသလော၊ မည်သည့် သညာမျိုးဖြစ်ပါသနည်း၊ အကယ်၍ ဖြစ်သင့်သော အမည် သညာကို မပြဆိုခဲ့သော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-- (ဃ)ဖြင့် ဝေရဥ္စာဟူသည် မြို့တစ်မြို့၏အမည် ရူဠီသညာဖြစ်သည် ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့်-- ဟူလို။

(င) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဝေရဥ္စာဟူသော အမည်သည် မြို့တစ်မြို့၏ အမည်သာတည်းဟု ပဌမန္တနှင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌လည်း ဆရာ ပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်းပင် ပဌမန္တနှင့် ဟောတော်မူထားပါသလော၊ ပါဠိတော်၌ မည်သည့် ဝိဘတ်န္တနှင့် ဟောတော်မူထားပါသနည်း၊ အကယ်၍ ပါဠိတော်၌ ပထမန္တအားဖြင့် မဟောဘဲ ပထမန္တဖြင့် ဖွင့်ဆိုချေသော် ဆရာ့အား သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **အား**-- (င)ဖြင့် ဝေရဥ္စာ-ဟု ပထမန္တအားဖြင့် ငါဖွင့်ဆိုခဲ့သော်လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၌ ဝေရဥ္စာယံ-ဟု သတ္တမျန္တအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသတည်းဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား သင်ဆိုတိုင်းသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အားမရောက်၊ ဆိုသင့် ဆိုတန်၏ ဟူလို။

(င) **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ဝေရဥ္စာဟူသော သဒ္ဒါသည် ထိုမြို့အပေါ်၌ ထင်ရှားသော ရူဠီအမည်၏အဖြစ်ကို ဒန္တစ္ဆေဒနနည်းအားဖြင့် ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဝေရဥ္စာသဒ္ဒါသည် သတ္တမီဝိဘတ်အဆုံးရှိ၏ဟု ဒန္တသောနေနည်းကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် ဝေရဥ္စာဟူသော အမည်သည် မြို့တစ်မြို့၏ အမည်သာတည်းဟု ပဒါဝဓိကန္တ ပထမန္တအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝါကျာဝဓိကန္တအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူလိုရကား (င) မိန့်။

(စ) **သို့/ စောဒနာထား** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င)ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဝေရဥ္စာယံ-ဟု သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ ဝေရဥ္စာယံ-၌ သတ္တမီ ဝိဘတ်သည် ဗျာပိကာဓာရ-စသော အာဓာရ လေးမျိုးလုံး၌ပင် သက်ပါသလော။ (ဝါ) ဗျာပိကာဓာရ၌ပင် သက်ပါသလော။ ဝေရဥ္စာယံ၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် မည်သည့်အာဓာရ၌ သက်ပါသနည်း၊ ဝေရဥ္စာယံ၌ သတ္တမီဝိဘတ်၏ သက်ရာအနက်ကို မပြဆိုခဲ့သော် အာဓာရ လေးမျိုးလုံး၌ ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား-- သာမီပိကာဓာရအနက်၌ သက်၏ဟု--ဟူလို။

➤ ၃။ (က)သည် အတ္တနောမတိ-မှတစ်ပါး အာစရိယဝါဒကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် လဒ္ဓဂုဏ။ (ဂ) သည် ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်လို၍ ဆက်လက် အား ထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ။ (တစ်နည်း) တေန သမယေနပုဒ်၏ ပစ္စက္ခ သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ-စသောပုဒ်တို့၏ အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကို ပြသော ကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) အတိဒေသောပိ ဝိတ္ထာရဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ-ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိ မဂ် မဟာဋီကာနှင့် အညီ ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ-စသော ပုဒ်တို့၏ အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဝေရဉ္ဇာယံပုဒ်၏ ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(င) သည် ပါဠိတော်၌ ဝေရဉ္ဇာ-ဟု (ဆရာပြဆိုသကဲ့သို့ပင်) ပဉ္စမန္တနှင့် ရှိပါသလောဟု စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(တစ်နည်း) ဒန္တစ္ဆေဒနနည်း၊ ပဒါဝဓိကန္တအဖွင့်မှတစ်ပါး ဒန္တသောဓနနည်း ဝါကျာ ဝဓိကန္တ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ဝေရဉ္ဇာယံ- ၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် ဗျာပိကာဓာရအနက်၌ပင် သက်ပါသလောဟု စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြ သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ပုရာ ဘဝါ **ပေါရာဏာ**။ ပုရာ၊ရှေး၌။ဘဝါ၊ဖြစ်ကုန်သည်တည်း။ ပုရာပုဒ်+ ဏပစ္စည်း၊ ဘဝတဒ္ဓိတ်။ ပုရာ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ရှေးကာလသည် မုချ။ ယင်းရှေးကာလ၏ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ဖြစ်နှင့် ကာလ ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။ ဏ-အရကား ထို--သော ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော အဋ္ဌကထာဆရာတို့ဖြစ်ရ၏။

* အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရိယတီတိ အဘိလာပေါ၊ အဘိလပ္ပတေ သက်ပ္ပတေ အနေနာတိ **အဘိလာပေါ**။ အဘိလာပေါဝ မတ္တံ အဘိလာပမတ္တံ။အဘိလာပမတ္တေန ဘေဒေါ ဝိသေသော အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ။ လဘာနံ ဇာနနံ လဒ္ဓိ။

ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဘုမ္မံ**။ ဘုမ္မဿ ဝစနံ **ဘုမ္မဝစနံ**။

ဘုမ္မေ ဝိဟိတံ ဝစနံ **ဘုမ္မဝစနံ**။ ဘုမ္မေ၊ကတ္တား ကံတို့၏ တည်ရာ ဩကာသအနက်၌။ ဝိဟိတံ၊စီရင်အပ်သော။ဝစနံ၊ဝိဘတ်တည်း။ ဘုမ္မပုဒ်+ဝစနပုဒ်။ ဘုမ္မ-အရကား ကတ္တား ကံတို့၏တည်ရာ ဩကာသအနက်သည် မုချ။ ယင်း၏ စီရင်အပ်သော ဝိဘတ်နှင့် ဝိသယ ဝိသယီစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကတ္တားကံတို့၏တည်ရာ ဩကာသအနက်၌ စီရင်အပ်သော သတ္တမီဝိဘတ် ရ၏။

(တစ်နည်း) ဘုမ္မဝစနံ အဿ အတ္ထီတိ **ဘုမ္မဝစနံ**။ အဿ၊ထိုဝေရဉ္ဇာပုဒ်အား။ ဘုမ္မဝစနံ၊သတ္တမီဝိဘတ်သည်။အတ္ထိ ဣတိ ဘုမ္မဝစနံ။ ဘုမ္မဝစနပုဒ်+ဏပစ္စည်း။ ဘုမ္မဝစန အရကား သတ္တမီဝိဘတ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဝေရဉ္ဇာပုဒ်နှင့် ဝိသယ-ဝိသယီစပ် ဌာနူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော ဝေရဉ္ဇာယံပုဒ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

* ဝိဂတော ရဇော အဿာတိ **ဝေရဉ္စော**။ (ဗလိနတ်စာပူဇော်ခြင်းငှာ ယူခြင်းဖြင့် သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ခြင်း မရှိရကား အပြစ်မြူကင်းသည့်မြို့။)

* ဝေရံ ဝတ္တေ ဇာတန္တိ **ဝေရဉ္စော**။ (သေရိဝါဏိဇဇာတ်၌ ဒေဝဒတ်၏ ရန်စဖြစ်ရာအရပ်၌ တည်သောမြို့။)

* ဝိဝိဓေဟိ ရဉ္ဇယတီတိ **ဝေရဉ္စော**။ (ဝင်လာတိုင်း ဝင်လာတိုင်းသော လူတို့ကို ကချေသဘင်စသည်တို့ဖြင့်၎င်း၊ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် ဆင်ယင်တန်းဆာ စသည်တို့ဖြင့်၎င်း အထူးထူးသော အဆောက်အဦတို့ဖြင့် နှစ်သက်စေတတ်သောမြို့။)

* ဝေရံ အဘိဘဝိတွာ ဇာတာတိ **ဝေရဉ္စော**။ (ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူတို့ကို ဖိစီးလွှမ်းမိုး၍ တည်ထောင်အပ်သော မြို့။)

* ဝေရဉ္စာ နာမ ဣသိနော အဿမဋ္ဌာနေ ကတာတိ **ဝေရဉ္စော**။ (ဝေရဉ္စာရသေ့၏ သခ်မ်းကျောင်းရှိရာအရပ်၌ တည်ထောင်အပ်သော မြို့။)

ဝိဝိဓေဟိ ရဉ္ဇယတီတိ **ဝေရဉ္စာ**။ (ဟေတုကတ္တုသာဓန) ရဉ္ဇဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား- ဝေရဉ္စာမြို့သို့ ရောက်ရှိလာသောသူတို့၏ သန္တာန်၌ ပီတိ သောမနဿပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား ထို--အားတပ်သော ဝေရဉ္စာမြို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝေရဉ္စာမြို့ ရင်း။

* သမီပမေဝ အတ္ထော **သမီပဝစနော**။

အဓိနံ ဝစနံ **အဓိဝစနံ**။ (တစ်နည်း) အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ ဝစနံ **အဓိဝစနံ**။ အဓိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား စပ်ဆိုင်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ စကားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော စပ်ဆိုင်သော စကားဒြပ်ရင်း။

➤ ၆။ (က) ၌ အဘိလာပမတ္တဘေဒေါဖြင့် ဧကံ သမယံ-ဟူသောသုတ်၊ တေန သမယေနဟူသော ဝိနည်းတို့၌ အစဉ်အတိုင်း "ဧကသ္မိံ သမယေ၊ တသ္မိံ သမယေ"ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသအားဖြင့် "ဧကံ သမယံ၊ တေန သမယေန"ဟု ပြီးသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(က–၂) ဖြင့် ဧကံ သမယံ ယသ္မိံသမယေ တေန သမယေနတို့၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် သမီပတ္ထကို မဟော၊ ဘုမ္မတ္ထကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဝေရဉ္စာ-အရ ဝေရဉ္စာမည်သော မြို့ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း ဝေရဉ္စာဟူသော အမည်သည် အန္ဝတ္ထ အမည်မဟုတ်၊ ရုဠှီအမည် သဒ္ဒါ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် (ဃ)၌ ဝေရဉ္စာတိ-ဟု ပဌမန္တနှင့်တည်၍ ပြဆိုခဲ့သော်လည်း ပါဠိတော်၌ကား ဝေရဉ္စာယံ-ဟု သတ္တမျန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဝေရဉ္စာယံကား ဒုတိယာဝိဘတျန္တပုဒ်မဟုတ်၊ သတ္တမီဝိဘတျန္တပုဒ်၏--ရင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းသည် ဝေသယိကာဓာရတ္ထ စသည်၌ မသက်၊ သမီပတ္ထ၌ သက်--ၐင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **သမီပ/သမီပ** ။ ။ သင်္ဂဟာ အာပေါ ယသ္မိန္တိ သမီပံ၊ အာဿိ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ သံပုဗ္ဗ အာပဓာတ်၊ အာကို ဤပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သမီပ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

ပေါ်ရောဏ/ပုရာတန/ပုရာဏ ။ ။ ပုရာတော ဏောစ၊ တတြ ဘဝေါတိ အတ္ထေ ပုရာ သဒ္ဒမှာ ဏောစ တနောစ ဟောန္တိ။ ပုရေ ဘဝေါ ပုရာဏော၊ ဏ္ဏစ ဏော အနု ဗန္ဓော န ဟောတိ၊ ပေါရာဏော ဝါ၊ ပုရာတနော-ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီကိုထောက်၍ ပုရာပုဒ် ဏပစ္စည်းဖြင့် ပုရာဏ-ဟုၐင်း၊ ပု-၏ အစိတ် ဥကို ဩပြုလျှင် ပေါရာဏ-ဟု ၐင်း၊ ပုရာပုဒ် တနပစ္စည်းဖြင့် ပုရာတန-ဟုၐင်း ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ၃-ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

➤ ၈။ **ဓကံ သမယံ** ။ ။ ပဉ္စမာဝိဘတ် အစရှိသည်ကို ဒုတိယာဝိဘတ် အစရှိသောအားဖြင့် ပြန်သောနည်းသည် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းမည်၏။ ပြယုဂ်ကား-- ဓကံ သမယံ-တည်း။ ဤ၌ "ဓကံသမယံ"ဟူသောနည်းသည် ဧကသ္မိံ သမယေ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တမီဝိဘတ်ကို ဒုတိယာဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

တေနသမယေန-ဟူသောနည်းသည် တသ္မိံ သမယေ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တမီဝိဘတ် ကို တတိယာ ဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း မည်၏။

ဓေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ ။ ။ အနီးရှိသော ဝေရဉ္ဇာမြို့၏ "ဝေရဉ္ဇာယံ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော နဠေရုပုစိမန္ဒမူလအရပ်၌တင်--သမီပျူပစာ။ [**သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ—နှင့်အညီတည်း**]

(တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာရသေ့၏ "ဝေရဉ္ဇာ"ဟူသောအမည်ကို ဌာန ဖြစ်သော မြို့ဒြပ်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ [**(ဃ)ဝါကျ အဓိပ္ပာယ်—နှင့် ဝေရဉ္ဇာယ ရာမ ဟူသော အဿမဏ္ဍာ ဧ ကထဏ္ဍာ ဝေရဉ္ဇာ—နှင့်အညီတည်း။**]

(ဃ) ဝါကျ၌ ဝေရဉ္ဇာကား- ဒန္တစ္ဆေဒနနည်း။ (င) ဝါကျ တဿ ဝေရဉ္ဇာယံ-၌ ဝေရဉ္ဇာယံ-ကား ဒန္တသောဓနနည်း။

ဝါကျ [၂၂]

(က) ဝိဟရတီတိ အဝိသေသေန ဣရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု အညတရ ဝိဟာရသမင်္ဂီပရိဒီပနမေတံ။

(ခ) ဣဓ ပန ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု ဣရိယာပထေသု အညတရ ဣရိယာပထသမာယောဂ ပရိဒီပနံ။ (ဂ) တေန ဌိတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ နိသိန္နောပိ သယာနောပိ ဘဂဝါ ဝိဟရတိစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) သော ဟိ ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ အညေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ

http://www.dhammadownload.com

အပရိပုတန္တံ အတ္တာဘာဝံ ဟာရတိ ပဝတ္တေတိ၊ တသ္မာ ဝိဟာရတီတိ ဝုစ္စတိ။
(၄၊၈၁။ မအူ-၂ ၂၃။ ဘာသာဋီ-၁၊ ၃၇၀။)

➤ ၁။ ဝိဟာရတီ၊တစ်ခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ကျင်နာနှိပ်စက်ခံရခြင်းကို တစ်ခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့်ဖြတ်၍ အတ္တဘောကို မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်တတ်၏။(ဟရတိ) ဖြစ်စေတတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) နေတော်မူ၏။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

အဝိဓသဒေသန၊ အထူး မမ သာမညအားဖြင့်။ (အ-သဒ္ဒါ ပဋိသေဓနတ္ထ) မည်သည့် ဝိဟာရဟု အထူးပြုမှု ကင်းသဖြင့်။ (အ-သဒ္ဒါ ဝိဟာရတ္ထ၊ဝိနာ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိဟရတိ-သဒ္ဒါသည် သာမည အားဖြင့် ဣရိယာပထ-စသော လေးပါးသော ဝိဟာရတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဝိဟာရ နှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဣရိယာပထဝိဟာရသည် ဒိဗ္ဗဝိဟာရ စသည်တို့နှင့်လည်း ဆက်ဆံရကား ဤ၌ ဣရိယာ ပထဝိဟာရကိုပင် လိုအပ်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဝိဟရတိ-သဒ္ဒါသည် သာမညအားဖြင့် ဣရိယာပထ-စသော လေးပါးသော ဝိဟာရတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံ သည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု ပြတော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဤ၌ ဝိဟရတိ-အရ ဝိဟာရလေးပါးလုံးကိုပင် အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်ဝိဟာရ ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ အလိုရှိအပ်သော ဝိဟာရကို မပြက ဆရာ၌ အတိဗျာပိတ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

ကား--- (ခ)ဖြင့် ဣရိယာပထ ဝိဟာရကို အလိုရှိအပ်၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင် သော အတိဗျာပိတဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဤ၌ ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် ဣရိယာပုထ် လေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်အကျိုး ရရှိအပ်ပါသနည်း၊ အကျိုးမရ နိရတ္ထကဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဝိဟရတိ-အရ ဣရိယာပထဝိဟာရကို ဤ၌ အလိုရှိအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုတွင် ရပ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုသာ, ထိုင်/သွား/ လျောင်းတော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုသာ ဝိဟရတိ-ဟု သိအပ်ပါသလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သား အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓေ**။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဝိဟရတိ-ဟု ဆို တော်မူ၏။ ဝိဟရတိ-၌ ဝိသဒ္ဒါ ဖြတ်ခြင်းအနက် (ဝိစ္ဆိန္ဒနတ္ထ) ဟရ-သဒ္ဒါ ဖြစ်စေခြင်း အနက် (ပဝတ္တနတ္ထ) ဟောရာဝယ် ဘာကို ဘာဖြင့် ဖြတ်ခြင်းနည်း၊ ဘယ်သို့ ဘယ်ပုံ

http://www.dhammadownload.com

ဘာကို ဖြစ်စေခြင်းနည်းဟု အန္တောလီနစောဒနာအားဖြင့် သူစောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ယင်းစောဒနာကို ပယ်ဖြေတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

ကား--- (ဃ)ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ကျင်နာသည်ကို တစ်ခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့်ဖြတ်၍ အတ္တဘောကို မကျအောင် ဖြစ်စေခြင်းတည်းဟု ဝိသဒ္ဒါ၏ ဝိစ္ဆိန္ဒနတ္ထ, ဟရသဒ္ဒါ၏ ပဝတ္တနတ္ထကို ငါပြဆို၏ဟုလို။ (တစ်နည်း)

(ဃ) သို့/ **လိမ္မာစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဝိဟရတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဣရိယာပထအဘို့၌ ဝိဟရတိ-ဝယ် ဝိသဒ္ဒါသည် ဖြတ်ခြင်း ဝိစ္ဆိန္ဒနအနက်၊ ဟရတိ-သည် ဆောင်ခြင်း နယနအနက်, ဖြစ်စေခြင်း ပဝတ္တနအနက်၌ဖြစ်ရကား အဘယ်ကို အဘယ်ဖြင့် ဖြတ်သနည်း၊ အဘယ်သို့ အဘယ်ဖြင့် ဖြတ်ခြင်း (ဆောင်ခြင်း) နည်း။ ဝိ-၏ ဝိစ္ဆိန္ဒနာကာရ ဟရတိ-၏ နယန (ဟရဏ) ပဝတ္တနာကာရကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီ လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ဝေရဉ္ဇာ-အဖွင့်မှတစ်ပါး ဝိဟရတိ-အဖွင့် အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် အတ္ထုဒ္ဒါရ သာမညမှ အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ/ပက္ခန္တရဝါကျ။ (ဂ) သည် (ခ) ဆိုသဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ (ဃ) သည် ဣရိယာပုထ်လေးပါးကို ဝိဟရတိ ဆိုနိုင်ကြောင်း ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။/ဒဠှီ။/ကာရဏ။

စာစပ် ။ ။ ဣရိယာပထသေသုကား တို့တွင်--ကြောင့် အညတရ၌ နိဒ္ဓါရဏ၊ နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်။ (ဃ) သော-ကား ကို--ကြောင့် ဝုစ္စတိ၌ ဝုတ္တကံ၊ ဝုတ္တကံ ၏ ကြိယာ။ (တစ်နည်း) သော-ကား သည်--ကြောင့် ဟရတိ ပဝတ္တေတိ၌ ကတ္တား ကတ္တား၏ကြိယာစပ်။

➤ ၄။ ဝိသေသေတီတိ ဝိသေသော။ န ဝိသေသော **အဝိသေသော**။ (တစ်နည်း) ဝိသေသနံ ဝိသေသော။ န ဝိသေသော အဝိသေသော။

န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ဝိသေသ အရ အထူးမပြုအပ်သော ဝိဟရတိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော အထူး မပြုအပ်သော ဝိသေသသဒ္ဒါ ရ၏။

ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ။ (ကာယပ္ပယောဂ ကာယိကကြိယာ ရ၏။) ပထတိ ဂစ္ဆတိ ဇာနာတိ ပထော။ ဣရိယာယ ပထော **ဣရိယာပထော**။ ဣရိယာယ၊ကိုယ်၌ ဖြစ်သော အမူအရာ၏။ပထော၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ဣရိယာ+ပထပုဒ်၊ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ ဣရိယာ-အရ ကိုယ်အမူအရာသည် မုချ။ ယင်း၏ ထိုင်ခြင်း, ရပ်ခြင်း, လျောင်းခြင်း, သွားခြင်းနှင့် အကျိုး-အကြောင်း/ အဘေဒ ဘေဒစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကိုယ်အမူအရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ထိုင်ခြင်း, ရပ်ခြင်း, လျောင်းခြင်း, သွား ခြင်းဟူသော ဣရိယာပုထ်လေးပါး ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

* ဒိဝိ ဘဝေါ **ဒိဗ္ဗော**။ (ဒိဝိ+ဏျ) ဒိဝ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဖြဟ္မာ့ပြည်သည် မုချ။ ထို--၏ ကျပစ္စည်းအရဖြစ်သော လောကီဈာန်နှင့် ဌာန-ဌာနီစပ် ဌာနူ။ ဏျပစ္စည်း အရကား ထို--သော ဖြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်သော လောကီဈာန်ရ၏။

ဒိဗ္ဗာယ သံဝတ္တတီတိ **ဒိဗ္ဗော**။ (ဒိဗ္ဗ+ဏ) ဒိဗ္ဗ-အရ ဖြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်သော အာနုဘော် သည် မုချ။ ထို--၏ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်နှင့် အကျိုး-အကြောင်းစပ် ဌာနူ။ ဏ-အရကား မဟဂ္ဂုတ်ဈာန် ရ၏။

(တစ်နည်း) ဒိဗ္ဗတိ အဘိညာဘိနိဟာရ ဝသေန ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ **ဒိဗ္ဗော**။ (ဒိဝု+ဏျ) [အဘိညာဉ်သို့ ရှေ့ရှု ဆောင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်ပင် ရ၏။]

ဒိဗ္ဗော စ သော ဝိဟာရောစာတိ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရော**။ (မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်ပင်ရ၏။)

ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ။ (ကာယပ္ပယောဂ ကာယိကကြိယာ ရ၏။) ပထတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ပထော။ ဣရိယာယ ပထော **ဣရိယာပထော**။ ဝိဟရဏံ ဝိဟာရော၊ ဝိဟရတိ ဧတေနာတိ ဝိဟာရော။ ဣရိယာပထောဝ ဝိဟာရော **ဣရိယာပထဝိဟာရော**။ (ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်းစသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ်အစဉ်။)

ဗြူဟန္တိ ဇာနန္တိ ဂုဏေဟီတိ ဖြဟ္မာ။ ဖြဟ္မာနံ ဝိဟာရော **ဗြဟ္မဝိဟာရော**။/

ဖြဟ္မာနော ဝိဟာရော ဖြဟ္မဝိဟာရော။ ဖြဟ္မ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား မြတ်ကုန်သော သူတို့သည် မုချ။ ထို--၏ နေကြောင်းဖြစ်သော မေတ္တာဈာန်-စသော အပ္ပမညာလေးပါးတို့နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မြတ် သူတို့၏နေကြောင်းဖြစ်သော မေတ္တာဈာန်-စသော အပ္ပမညာလေးပါး ရ၏။

ကိလေသေဟိ အာရကာ အရိယာ။ အရိယာ ဥတ္တမာ ဝိဟာရာ **အရိယဝိဟာရာ**။/

အရိယာနံ ဝိဟာရော **အရိယဝိဟာရော**။ (ဖလသမာပတ် လေးပါးရ၏။)

* သမ္မာ အင်္ဂနံ **သမင်္ဂီ**။ သမင်္ဂီ အဿ အတ္ထီတိ **သမင်္ဂီ**။ (ဘုရားရ၏။)

အညတရော ဝိဟာရော **အညတရဝိဟာရော**။ အညတရ ဝိဟာရေန သမင်္ဂီ **အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီ**။ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီ အဿ ဘဂဝတော အတ္ထီတိ **အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီ**။ * ပရိဒိပေတိ ဧတေနာတိ **ပရိဒီပနံ**။ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီနော ပရိဒိပနံ **အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီပရိဒီပနံ**။

➤ ၆။ (ယ) ၌ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာဖြင့် ဝိဟရတိ-၌ ဝိ-ဥပသာရသည် ဝိစ္ဆေဒနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။ [ဥပသာရ၏ အနက်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ]

ပဝတ္တေတိဖြင့် ဝိဟရတိ၌ ဟရဓာတ်သည် နယန ပဝတ္တနအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(တစ်နည်း) ပဝတ္တေတိ-ဖြင့် ဆောင်ခြင်းဟူသည် အတ္တဘောကို တာရှည်စွာ ဖြစ်စေ ခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ [အဓိပ္ပါယ် အနက်ကို ဖွင့်ပြသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဘာဝတ္ထု] ဇော် ဣရိယာပထဗာဓနံ အညေန ဣရိယာပထေနဖြင့် ဖြတ်ခြင်းဟူသည် ညောင်းညာနေသော ဣရိယာပုထ်ကို တစ်ပါးဣရိယာပုထ်ဖြင့် ပြောင်းလွဲခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အတ္တဘာဝံဖြင့် ဆောင်၏ ဖြစ်စေ၏ဟူသည် အတ္တဘောကို ဆောင်ခြင်း ဖြစ်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အပရိပတန္တံဖြင့် အတ္တဘောကို ဆောင်ခြင်းသည် မလဲကျအောင် ဆောင်ခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သော-ဖြင့် ဝိဟရတိ-အရ ဘုရားရှင်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **သယာနောပိ/သယမာနောပိ** ။ ။ သယမာနော၊ သယာနော ဝါ။ မာနသာ အာနာဒေသော-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ သိဓာတ်၊မာနပစ္စည်း၊ သိ-၌ ဣကို ပြေ၊ ဧကို အာယပြု၍ သယမာနော-ဟု ပြီး၏။မာန-ကို အာနပြုလျှင် သယာနော-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

အပရိပတန္တံ/ ပရိပတန္တံ ။ ။ အပရိပတန္တန္တိ အပတန္တံ-ဟူသော သာရတ္ထဋီကာကိုထောက်၍ အပရိပတန္တံ-သာ သင့်ပါသည်။ (တစ်နည်း) အနက် မထူးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဣရိယာပထ/ဣရိယပထ ။ ။ ဣရိယပုဒ်သည် နိယတ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ ဣတ္ထိလိင် သမာသ်အလယ်၌ရောက်သော အာ-သည် ရဿ မပြုအပ်သောကြောင့် ဣရိယာပထ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝိဟာရသမင်္ဂီ/ဝိဟာရသမင်္ဂီ ။ ။ သမာသ်အလယ်၌ရောက်သည်ဖြစ်၍ ရဿပြုရကား ဝိဟာရသမင်္ဂီ-သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝေရဉ္ဇာ** ကား ■ များစွာသော အရပ်၏ ထိုဝ်၌ထင်သော ဝေရဉ္ဇာ အမည်ကို ဝေရဉ္ဇာ အမည်ရှိသော ဤမြို့တစ်ခု၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် ရုဠ္ဟီနည်း။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ။ ။အပေါင်းဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်စျာန်အားလုံး၏ "ဒိဗ္ဗဝိဟာရ"အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပါဝစရ စတုတ္ထစျာန်၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠ္ဟီနည်း၊ ပါရိသေသနည်း။ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း၊ ပုညာဉာဏသမ္ဘာရနည်း။

ဒိဗ္ဗ-ကား- ဌာနဖြင့် ဌာနကိုမှတ်၍ အများကိုဆိုသဖြင့် အနည်းကိုလည်းရသော နည်းသည် တဗ္ဗဟုလနည်းမည်၏။ ပြယုဂ်ကား- "ဒိဗ္ဗ"ဟူသည်တည်း။ ဤ၌ ဗြဟ္မာ့ပြည် တည်းဟူသော ဌာနဖြင့် ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန် သမာပတ်ဟူသော ဌာနီကိုမှတ်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌နေခြင်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် ကာမသုဂတိ ခုနစ်ဘုံ၌ နေခြင်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလနည်း မည်၏။

ဓိဋ္ဌိဿိဟာ ။ ။ ထင်ရှားရှိသော ဖြတ်နိုင်စွမ်းသော ဓား-စသည်တို့၏ အမည်ကို ထင်ရှား

http://www.dhammadownload.com

မရှိသော ဖြတ်ခြင်းငှာ ဣရိယာပုထ်၌တင်-တဒ္ဓမ္မျပစာ။

ဝိဟာရတိ ။ ။ (က-ခ)ကိုရှုလျှင်-- အပေါင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗ, ဗြဟ္မ, အရိယ, ဣရိယာပထ ဝိဟာရတို့၏ "ဝိဟာရတိ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဣရိယာပထဝိဟာရ၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။ **ဝေနေယျာယံ ဝိဟရတိ--** (ဃ) ကိုရှုလျှင်-- ဌာနီ မကောင်းတတ်သော ဝိဟာရအကြိယာ၏ "ဝိဟာရတိ" အမည်ကို ဌာန မကောင်းရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ တင်--ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

(က) ဝါကျသည် အတ္တူဒ္ဓါရဝါကျဖြစ်၍ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတ နည်း၊ ပဒီပနည်း၊ ဧကသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **ဣရိယာပထဝိဟာရ**-အရ ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း-စသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ်တို့၏အစဉ်ရ၏။

ဗြဟ္မဝိဟာရ-အရ မေတ္တာစျာန်နှင့်ယှဉ်သော ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန်၌ရှိသော အပ္ပမညာလေးပါး ရ၏။ **အရိယဝိဟာရ**-အရ = အရဟတ္တဖိုလ် စတုတ္ထစျာန် ဖလသမာပတ်။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရ**-အရ ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန် ရ၏။

(ဃ) ဝါကျ **သော**-အရ ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ဝါကျ [၂၃]

(က-၁) **နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ။** (က-၂) **ပုစိမန္ဒောတိ နိမ္ဗရုက္ခော။** (ခ) **မူလန္တိ သမီပံ။**

(ဂ) **အာယဉ္စိ မူလသဒ္ဒေါ "မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျ" အာဒိသု သမီပေ။** (ဃ) **ဣဓ ပန သမီပေ အဓိပ္ပေတော။**

(င) **တသ္မာ နဠေရုယက္ခေန အဓိဂ္ဂဟိတဿ ပုစိမန္ဒဿ သမီပေတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။** (ဋ၊၈၁။ မအူ-၂ ၂၃။ ဘာဋီ-၁၊၇၇၃။)

➤ ၁။ (က-၂) ပုစိမန္ဒောတိ၊ပုစိမန္ဒဟူသည်ကား။နိမ္ဗရုက္ခော၊တမာပင်တည်း။ (ဣတိသဒ္ဒါ သဒ္ဒပဒတ္ထက) နိမ္ဗရုက္ခော၊တမာပင်သည်။ပုစိမန္ဒောတိ ပုစိမန္ဒောနာမ၊ပုစိမန္ဒ မည်၏။ (ဣတိသဒ္ဒါ နာမဝါစက)

[တူလျှတ်/လိင်္ဂတ်] နိမ္ဗရုက္ခော၊တမာပင်သည်။ပုစိမန္ဒောတိ ပုစိမန္ဒောနာမ၊ ပုစိမန္ဒမည်၏။

[နိယာမ နိယမ] ယော နိမ္ဗရုက္ခော၊အကြင်တမာပင်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။သော နိမ္ဗရုက္ခော၊ ထိုတမာပင်သည်။ပုစိမန္ဒောတိ ပုစိမန္ဒော နာမ၊မည်သည်။ဟောတိ၊၏။ **[ပကတိ/ဝိကတိ]** နိမ္ဗရုက္ခော၊တမာပင်သည်။ပုစိမန္ဒောတိ ပုစိမန္ဒော နာမ၊ပုစိမန္ဒမည်သည်။ဟောတိ၊၏။

နဠေရု-နဠေရုမည်သော ဘီလူး။ (ဌ) အခေါင်း၌ပေါက်သော (ဝါ) ကြီးသောအခေါင်း ရှိသော။ (သာရတ္ထ)

➤ ၂။ (က-၁) **သို့/ ထိမ္ဗရုက္ခောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်

http://www.dhammadownload.com

တို့သည် နဠေရု ပုစိမန္ဒမူလေ-ဟု မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ဤ၌ နဠေရု-အရ အဘယ်ကို အရကောက်ယူအပ်ပါသနည်း၊ နဠေ ရုဟာတီတိ နဠေရု-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သစ်ခေါင်း၌ ပေါက်သော သစ်ပင်ကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ ကျူတော၌ပေါက်သော သစ်ပင်ကို အလို ရှိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် သမီပအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက်ဟောနိုင်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင် မူလသဒ္ဒါသည် သမီပအနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) မူလသဒ္ဒါသည် အရင်းအမြစ်ဟူသော အနက်၌သာ ထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သမီပအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ထူးဆန်းစွာဆိုသော ဆရာ့ စကား အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ လောကနှင့်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် မူလ မူလအနက်, အသာ ဓာရဏ ဟေတုအနက်, သမီပအနက်တို့၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤနဠေရု ပုစိမန္ဒမူလေ-ဟူသောပါဠ်၌ မူလ-အရ ထိုအနက်သုံးမျိုးလုံးကိုပင် ကောက်ယူအပ် ပါသလော၊ ဤ၌ အဘယ်အနက်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ၌ မူလ-အရ သမီပအနက် ကို လိုအပ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ပြဆိုသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ၌ နဠေရုသဒ္ဒါသည် ဘီလူး အနက်ကို ဟော၏၊ ပုစိမန္ဒသဒ္ဒါသည် တမာပင်အနက်ကို ဟော၏၊ မူလသဒ္ဒါသည် သမီပ အနက်ကိုဟော၏ဟု ပြဆိုပြီး၍-- (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က-၁+၂) ပကတ္တရ။ (ခ) ပကတ္တရ။ (ဂ) မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက်ဟော နိုင်ပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပ အနက်ဟောနိုင်ပုံ ကို အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ပြသောကြောင့် အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ၊ တပ္ပါကဋီကရဏ။ (ဃ) အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကို ပြသောကြောင့် ပကတ္တရ/ဝိသေသ ဝါကျ။ (င) သည် (ဃ) ဖြင့် ပြအပ်သော ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ ဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ နဠေရု ယက္ခေနကား သည်--ကြောင့် အဓိဂ္ဂဟိတသယ၌ အဝုတ္တကတ္တား- - အဝုတ္တကတ္တား၏ကြိယာစပ်။

➤ ၄။ နဠေ ရုဟာတီတိ **နဠေရု**။ (ကိတန္တ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်) နဠ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သစ်ခေါင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ပေါက်သော သစ်ပင်နှင့် ဌာန- ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သစ်ခေါင်း၌ ပေါက်အပ်သော သစ်ပင်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

* နဠေ (နဠဝနေ) ရူဟတိ ဇာယတီတိ **နဠေရု** (ကျူတောဝ၌ ပေါက်ရောက်တတ်သော သစ်ပင်။) နဠော(အခေါင်း) ဥရု (ကြီးသော) အဿာတိ **နဠေရု**။ (ကြီးသော အခေါင်း ရှိသော သစ်ပင်။) ဥရု နဠော ဧတ္ထာတိ **နဠေရု**။ ဧတ္ထ၊ဤ၌တမာပင်၌။ဥရု၊ကြီးသော။ နဠော၊အခေါင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။

ယတတီတိ ယက္ခော။/ယက္ခီယတေ ပူဇီယတေတိ **ယက္ခော**။ ယက္ခဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား ပူဇော်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သန္တာန်၌ သဒ္ဓါ စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုကြိယာကား ရုက္ခစိုးနတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရုက္ခစိုးနတ်ရ၏။

ရူဟတိ ဇာယတီတိ **ရုက္ခော**။ ရူဟဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား အင်္ကုရလာပ်ဟု ဆိုအပ်သော ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ခ-အရ ဥပ္ပါဒဝန္တ ဖြစ်သော သစ်ပင်ရ၏။

မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ **မူလံ**။ မူလဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား တည်နေသော သစ်ပင်၏ ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထ-အရ သစ်ပင်၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သစ်မြစ်ရ၏။

အန္တေ ဘဝေါ အန္တိမော။ လုဗ္ဘတီတိ လောဘော။ အကုသလဿ မူလံ အကုသလ မူလံ။ ဝသန္တိ ဝါသံ ကရောန္တိ ဧတေနာတိ ဥဿိရံ။

ဝါတတော ဝိရဟိတော **နိဝါတော** (တသ္မိံ) ဝါတတော၊လေမှ။ဝိရဟိတော၊ကင်းရာ အရပ်တည်း။ ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်။ ဝါတ-အရ လေဖြစ်သည် မုချ။ ထို--၏ ကင်းသောအရပ် နှင့် အပါဒါန်-အပါဒိ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ကား ထို--သော လေမှကင်းသော အရပ်ရ၏။

နတ္ထိ ဝါတော ဧတ္ထာတိ **နိဝါတော**။ (တသ္မိံ) ဧတ္ထ၊ဤအရပ်၌။ ဝါတော၊လေသည်။နတ္ထိ၊ မရှိ။ဣတိ၊သော ပဒေသော၊သည်။နိဝါတော။ နိ+ဝါတ+ဧတ။နိဝါတ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား လေ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အရပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာန္။ ဧတ-အရကား ထို--သော လေ၏ မရှိရာဖြစ်သော အရပ်ရ၏။

ဝိဂတော ဝါတော ဧတ္ထ ကာလေတိ **နိဝါတော**။ နတ္ထိ ဝါတော ဧတ္ထ ကာလေတိ **နိဝါတော**။ နိဝါတ-အရ လေ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အချိန် အခါနှင့် နိဿိတ-နိဿယစပ် ဌာန္။ ဧတ-အရ ထို--သော လေမရှိသော အချိန်အခါရ၏။

အဓိပ္ပီယတေ ဣစ္ဆီယတေတိ **အဓိပ္ပေတော**။ ဣဓာတ်အရ ကတ္တုရုကား အလိုရှိတတ် သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုကား မူလသဒ္ဒါ ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-အရ အလိုရှိအပ်သော မူလသဒ္ဒါ ရ၏။

နဠေရု သော ယက္ခောစာတိ **နဠေရုယက္ခော**။ နဠေရု-အရ နဠေရုဟူသော အမည် ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဘီလူးနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော နဠေရုမည်သော ဘီလူးရ၏။

http://www.dhammadownload.com

* နမတိ ဖလဘာရေနာတိ နိမ္မော။ ရုဟတီတိ ရုက္ခော။ နိမ္မောစ သော ရုက္ခောစာတိ နိမ္ဗရုက္ခော။ * ဥသီရဿ နာဠိ ဥသီရနာဠိ။ ဥသီရနာဠိမတ္တံ ဓာတေဿ မူလာနန္တိ ဥသီရ နာဠိမတ္တာနိ။ ပုစိ ကုဋ္ဌံ မန္ဒတီတိ ပုစိမန္ဒော။

➤ ၆။ (က) ၌ နာမ ယက္ခောဖြင့် နဠေရုသဒ္ဒါသည် တစုံတခုသော အကြောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် နာမလာဘဟိတ်ကိုငဲ့သော အနွတ္ထအမည်မျိုးမဟုတ်၊ နဠေရုမည်သော ဘီလူးဟူသော ရုဋ္ဌိသညာ၏--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) နဠေရု-အရ ဘီလူးကိုယူ--ငင်း (အဘိ ဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိမ္ဗရုက္ခောဖြင့် ပုစိမန္ဒသဒ္ဒါသည် တမာပင်ဟူသောအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေ ပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ပုစိမန္ဒသဒ္ဒါသည် တမာပင်ဟော နိမ္ဗသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ သမီပံဖြင့် နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ၌ မူလသဒ္ဒါသည် မူလနက္ခတ်-စသော အနက် တို့ကိုမဟော၊ သမီပအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိုက်ကို မငဲ့လျှင် ဓာတသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသ နည်းဖြင့် မူလမူလအနက်, ဟေတုအနက်, သမီပအနက်တို့ကို ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအနက်တို့ကို ဟောရာ၌ ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံ ပါဠိတို့ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိုက်ကို မငဲ့သော် မူလမူလအနက်, ဟေတုအနက်, သမီပအနက်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ နဠေရုပုစိမန္ဒ-ဟူ သော သဒ္ဒန္တရိုက်ကိုထောက် ၍ သမီပအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝါ) ယင်းအနက်ကို အလိုရှိအပ်သ တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ (ဝါ) အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(င) ၌ နဠေရု ယက္ခေန အဓိဂ္ဂဟိတဿ ပုစိမန္ဒဿ သမီပေ-ဖြင့် နဠေရု-သဒ္ဒါ၏ ဘီလူးအနက်ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) နဠေရုနှင့် ပုစိမန္ဒပုဒ်ကို နဠေရုနာ အဓိဂ္ဂဟိတော ပုစိမန္ဒော နဠေရုပုစိမန္ဒော-ဟု မဇ္ဈေလောပီတတိယာတပ္ပုရိသ်ပြု-ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက်ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို နဠေရုပုစိမန္ဒဿ မူလံ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

➤ ၇။ နိမ္ဗ/နိမ္မ ။ ။ နိမ္ဗပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ အကြောင်းကား နီ နယေ ဗော မန္တော၀-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ၌လာသောကြောင့် နီဓာတ်၊ဗပစ္စည်း၊ အဆုံး၌ မ-လာ၊ သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တံ-အရ နီ-၌ ဤကို ဣရဿပြု၍ "နိမ္ဗ"ဟု ပြီးသည်။ ဇွာဒိ မောဂ္ဂလာန်၌လည်း နမိဿ အဿိ၊ နမတိ ဖလဘာရေနာတိ နိမ္ဗော၊ အရိဋ္ဌော။ နမဓာတ် ဗပစ္စည်း၊ န-၌ အ-ကို ဣပြု၍ "နိမ္ဗ"ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် "နိမ္ဗ"သာ သင့်ပါသည်။

ပဏ္ဍာနိ ပတန္တိ/ ပဏ္ဍာ နိပတန္တိ ။ ။ ပတန္တီတိ နိပတန္တိ။ အယမေဝ၀ါ ပါဌော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပတန္တိ-ဟု ရှိလျှင် ပဏ္ဏ-နောင်သက်သော ယောဝိဘတ်ကို နိပြု၊ ဏ္ဏ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ပဏ္ဏာနိ-ဟု ပါဌ်ရှိရပါမည်။ နိပတန္တိ-ဟုရှိခိုက် ပဏ္ဏသဒ္ဒါနောင် ယော ဝိဘတ်ကို အာပြု၍ ပဏ္ဏာ နိပတန္တိ-ဟု ပါဌ်ရှိရမည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

အန္တမသော/အန္တိမသော ॥ ॥ အန္တမသောတိ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန (ပါရာဇိ ကဏ်အဋ္ဌကထာ) သောတိ ဣဒံ နာဝိဘတ္တိကာရိယံ၊ အန္တိမသောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ သော အာဒေသယောဂေ ဣကာရဿ အကာရံ ကတွာ အန္တမသောတိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော (ကင်္ခါယောဇနာ မဟာဋီကာ) တို့ကိုထောက်၍ အန္တေ ဇာတော အန္တိမော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အန္တိမပုဒ်နောင် နာဝိဘတ်သက်၊ နာဝိဘတ်ကို သောပြု၊ အန္တိမသော-ဟု ဆိုလိုလျက် သော-အပြုနှင့် ယှဉ်ရာ၌ ဣကို အ-ပြု၍ အန္တမသော-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် "အန္တ မသော"-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

မဇ္ဈန္ဟိကေ/ မဇ္ဈဏှိကေ / မဇ္ဈန္တိကေ ॥ ॥ ပုဗ္ဗာပရဇ္ဇသာယမဇ္ဈေဟာ ဟာဿ ဏှော။ ပုဗ္ဗာဒီဟိ ပရဿ အဟဿ ဏှော ဟောတိ။ ပုဗ္ဗဏှော၊ အပရဏှော၊ အဇ္ဇဏှော၊ သာယဏှော၊ မဇ္ဈဏှော။ (နိရုတ္တိဒီပနီ) အဟဿ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗန္ဟံ၊ ဧဝံ သာယန္ဟံ၊ တေသု ဝုဒ္ဓိတိအာဒိနာ အဟဿ အန္ဟာဒေသော (ရူပသိဒ္ဓိ) တို့ကိုထောက်၍ မဇ္ဈဏှိကေ/မဇ္ဈ န္ဟိကေ ပါဌ်တို့ သင့်ပါသည်။

မဇ္ဈန္ဟိကေ/ မဇ္ဈန္တိကေ ॥ ॥ မဇ္ဈန္ဟိကန္တိ အဟဿ မဇ္ဈံ မဇ္ဈန္ဟံ၊ အဟသဒ္ဒဿ နှာဒေသော၊ မဇ္ဈန္ဟံဧဝ မဇ္ဈန္ဟိကံ၊ ပေါတ္ထကေသု ပန မဇ္ဈန္တိကန္တိ ပါဌော အတ္ထိ သော အပါဌောယေဝ-ဟု ပါစိတ် ယောဇနာကိုထောက်၍ မဇ္ဈန္ဟိကေပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပုစိမန္ဒ/ ပူစိမန္ဒ ॥ ॥ ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ပုစိမန္ဒော-ဟု ရှိသော်လည်း ပုစိ ဝုစ္စတေ ကုဋ္ဌာ။ တေ မန္ဒယတိ နာသယတီတိ ပုစိမန္ဒော။ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာ) ပုစိ ကုဋ္ဌံ မဒ္ဒတီတိ ပုစိမန္ဒော။ ဝိန္ဒာဂမော (အဘိဓာန်ဋီကာ) တို့ကိုထောက်၍ ပုစိမန္ဒော-သာ သင့်ပါသည်။

ပုစိမန္ဒဿ/ ပိစုမန္ဒဿ ॥ ॥ ပုစိ ဝုစ္စတေ ကုဋ္ဌာ၊ တေ မန္ဒယတိ နာသယတီတိ ပုစိမန္ဒော။ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာ) ပုစံ ကုဋ္ဌံ မဒ္ဒတီတိ ပုစိမန္ဒော၊ ဣကတ္တံ ဝိန္ဒုအာဂမော (သူစိ) တို့ကိုထောက်၍ ပုစိသဒ္ဒူပပဒ မဒိဓာတ်၊ (ဝါ) ပုစ-သဒ္ဒူပပဒ မဒိဓာတ်၊ စ-၌ အ-ကို ဣပြု၊ ဣထက်၌ ဝိန္ဒုလာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် "ပုစိမန္ဒ"သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **မူလံ/ နစ္ဆေရှုပုစိမန္ဒမူစလေ**-၌ မူလကား = အပေါင်းဖြစ်သော မူလနက္ခတ်, သမီပ, မူလမူလ, ဟေတု, ပဘာဝ-တို့၏ "မူလ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမီပ-၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။

လောဘော အကုသလမူလံ ॥ ॥ အတူဖြစ်သော သစ်ပင် အမြစ်၏ "မူလ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော လောဘ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ သစ်ပင်အမြစ်တည်းဟူသော ထို၌ ထင်သောအားဖြင့် လောဘတည်းဟူသော ဤ၌ "မူလ"ဟုခေါ်သောကြောင့် ရှင်း

http://www.dhammadownload.com

နည်း မည်၏။

မူလန္တိ သမိပံ / မူလ-ကား ဌာနီဖြစ်သော သစ်ပင်မြစ်၏ "မူလ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ယင်းသစ်ပင်မြစ်၏ မိုရာအရပ်ဒေသ၌ တင်-ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း၊ ရှင့်နည်း။ (တစ်နည်း) အနီးရှိသော သစ်မြစ်၏ "မူလ" အမည်ကို အနီးဖြစ်သော သစ်မြစ်၏ ပတ်ဝန်းကျင် အကိုင်း အခက်တို့၏ အောက်အရပ်၌တင်-- သမီပူပစာ။

နဠေရု ကား = အပေါင်းဖြစ်သော သစ်ခေါင်း၌ပေါက်သော သစ်ပင်, ကျူတော၌ ပေါက်သော သစ်ပင်, နဠေရုမည်သော ဘီလူးတို့၏ "နဠေရု"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နဠေရုမည်သော ဘီလူး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရှင့်နည်း။

မူလ ။ ။ [အသာတရကာ အနက်ဟောခဲ့သော်] အတူဖြစ်သော သစ်မြစ်၏ "မူလ" အမည်ကို အတူရှိသော အသာတရကာ ဟိတ်တရားတို့၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင့်နည်း။

➢ ၁၀။ **အကုသလမူလ-အရ** = လောဘ, ဒေါသ, မောဟ(အကုသလမူလ ၃-ခု) ရ၏။ **နဠေရု** (အခေါင်းအနက်ဟောခိုက်) ရန္ဓံ တု ဝိဝရံ ဆိဒ္ဒံ၊ ကုဟရံ ကုသိရံ ဗိလံ။ သုသိတ္တိ ဆိဂ္ဂလံ သောဗ္ဘံ၊ သစ္ဆိဒ္ဒေ သုသိရံ တိသု။ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။

(ကျူပင် ကျူတောအနက်ဟောယူခိုက်) နဠော စ ဓမနော-ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။

ပါဌ် [၂၆]

(က) တတ္ထ သိယာ "ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ ဝေရဥ္စာယံ ဝိဟရတိ၊ 'နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ'တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ အထ တတ္ထ ဝိဟရတိ၊ 'ဝေရဥ္စာယ'န္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။

(ခ) န ဟိ သက္ကာ ဥဘယတ္ထ တေနေဝ သမယေန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဝိဟရိတု"န္တိ။

(ဂ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဃ) နနု အဝေါစုမှ "သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစန"န္တိ။

(င) တသ္မာ ယထာ ဂင်္ဂါယမုနာဒီနံ သမီပေ ဂေါယူထာနိ စရန္တာနိ "ဂင်္ဂါယ စရန္တိ၊ ယမုနာယ စရန္တိ"တိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဧဝမိဓာပိ ယဒိဒံ ဝေရဥ္စာယ သမီပေ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလံ၊ တတ္ထ ဝိဟရန္တော ဝုစ္စတိ "ဝေရဥ္စာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ"တိ။

(ဋ္ဌ၊ ၈၂။ မအ္ဓ-၂ ၂၆။ ဘာဋီ-၁၊ ၃၇၅။)

➢ ၁။ **တတ္ထ သိယာ အနက်** ။ ။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဥ္စာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေတိ၊မူလေ-ဟူ၍။ယံ ဝစနံ၊ကို။အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန၊သည်။ ဝုတ္တံ၊ပြီ။(အနိယတ်ထည့်) တတ္ထ တသ္မိံ ဝစနေ၊ထို "ဝေရဥ္စာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ"ဟူသော စကား၌။ဥတ္တာ၊တနံ့ရပ်၍။ (ကြိယာဝိသေသန) စောဒကဿ၊စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်၏။(ဿမ္ဗန်) စောဒနာ၊စောဒနာခြင်းသည်။(ကတ္တား) သိယာ၊ဖြစ်ရာ၏။ (နိယံနှင့် အညီ ဆရာနည်း)

(တစ်နည်း) [အနိယတ်တူ] တတ္ထ တသ္မိံ ဝစနေ၌။ကဿစိ၊တစ်စုံတစ်ယောက်

http://www.dhammadownload.com

သောသူ၏။ဝေါ၊ဤသို့။ပရိဝိတက္ကော၊အကြံသည်။သိယာ၊ဖြစ်ရာ၏။ [ဤ ဝိကပ်၌ သိယာ ကား အာချာတ်ပုဒ်] (တစ်နည်း) တတ္ထ တသ္မိံ ဝစနေ၊၌။ဝက္ခမာနာကာရေန၊ဆိုလတံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ကဒါစိ၊ရံခါ။သိယာ စောဒေယျ၊စောဒနာရာ၏။ (သိယာ-ကား နိပါတ်။ သာရတ္ထ) ဓိဇာရတီ၊နေတော်မူ၏။ (သကတ္ထ) ယဒိ ဝိဟရတိ၊အကယ်၍ နေတော်မူသည် ဖြစ်အံ့။ (ပရိကပ္ပတ္ထ)

➤ ၂။ **တတ္ထ သိယာ ကျမ်းဆက်** ။ ။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ-ဟူသော စကား၌ စောဒနာခြင်း၏ ဖြစ်ရာသည်ကို ပြလို၍ တတ္ထ သိယာ-ကိုမိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)ဝါကျ ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ အစရှိသော ဝါကျတို့ဖြင့် စောဒနာနှစ်ချက်ကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ နှလုံး သွင်းအလိုကို ဖွင့်ပြလိုရကား (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် စောဒကာဘောဂ စောဒနာတို့ကို ပြဆို တော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အလုံးစုံသော စောဒနာကို သင်စောဒကဆိုသည်ကား မဖောက် မပြန် မှန်ကန်သောအနက်ကို မသိသောကြောင့် ဆိုမိဆိုရာဆိုသတည်းဟု စောဒနာကို တားမြစ်ပယ်ဖျက်လျက် ပရိဟာရဖြေလိုသော ဆရာသည် (ဂ) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ- ဟူသော စကားကို သင်စောဒက ကြံဆသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မမှတ်အပ်ဟု စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာကို ပယ်ရှားပြီး၍ ယခုအခါ၌ မိမိသည် အလိုရှိအပ်သော မဖောက်မပြန်သော အနက်မှန်ကိုငှင်း၊ ထိုအနက်မှန်ကိုလည်း ရှေးဦးမဆွကပင် သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ-ဟု ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုငှင်း၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် မှန်ကန်သော အနက်ကို ထိုးထွင်း၍ မသိသည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ အာဓောဂဏ္ဍ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် သမီပတ္ထေ ဘုမ္မ ဝစနံ-ဟု ဆိုခဲ့ကုန်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ-ဟူသော စကားကို စောဒကဆရာ ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်း အရာအားဖြင့် မမှတ်အပ်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် တစ်စုံတစ်ခု ရရှိအပ်သော အကျိုး ဂုဏ် မရှိပြီလော၊ အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က)သည် စောဒနာဝါကျ။ (ခ)သည် စောဒကာဘောဂ။ ကာရဏ၊ ဒဠှီ ကရဏ။ (ဂ)သည် ပရိဟာရဝါကျ။ (ဃ) သည် ပရိဟာရာဘောဂ။ ကာရဏဝါကျ။ (င)သည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ **(စာစမ်း)** တသ္မာ ဣဓာပိ-တို့ကို ဝုစ္စတိ-၌စပ်။

➤ ၄။ ဂစ္ဆတီတိ ဂဏီ။ ယာ ဘာဂီရထီ၊အကြောင်းဖြစ်သည်။ဂစ္ဆတိ၊စီးသွားတတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။သာ၊ ဂင်္ဂါ။ ဂမုဓာတ်၊ ဂပစ္စည်း။ ဣတ္ထိလိင်ဇောတက အာပစ္စည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဂမုဓာတ်အရကား အာပေါ်ဓာတ်လွန်ကဲသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ၈-ခု၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ဂ-ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော မြစ်ရ၏။

လုမ္ဗိယတိ တဒတ္ထိကေဟိ အဇ္ဈိယတိ ဂမိယတိ အာယာစိယတီတိ ဝါ လုမ္ဗိနီ။ ယော ဝေဠုအကြင်ဝါးကို။တဒတ္ထိကေဟိ၊ထိုဝါးကိုအလိုရှိကုန်သောသူတို့သည်။ လုမ္ဗိယတိ အဇ္ဈိယတိ ဂမိယတိ၊သွားအပ်၏။ဝါ၊တစ်နည်းကား။အာယာစိယတိ၊တောင်းအပ်၏။ဣတိ။ သော ဝေဠု၊ လုမ္ဗိနီ၊ မည်၏။

(လုဗိ+ဏီ၊ ဣတ္ထိဇောတက ဣနီပစ္စည်း) လုဗိဓာတ်အရ ကတ္တုရုဌကား သွားကုန် တောင်းကုန်သောသူတို့၏ သန္တာန်၌ ဝီရိယ လောဘ-စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မရုဌကား ထို--အားထုတ်သော ဝါးပင်၏ အာ ရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ။ ဏီ-အရကား ထို--သော ဝါးပင် ရ၏။

(တစ်နည်း) လုမ္ဗိယတိ ပုပ္ဖတ္ထိကေဟိ ဂမိယတိ အာယာစိယတီတိ ဝါ လုမ္ဗိနီ။ ယောသာလော၊အကြင်အင်ကြင်းပင်သို့။ဝါ၊ကို။ပုပ္ဖတ္ထိကေဟိ၊ပန်းကို အလိုရှိကုန်သော သူ တို့သည်။ဂမိယတိ၊သွားအပ်၏။ဝါ၊ကား။အာယာစိယတိ၊တောင်းအပ်၏။ဣတိ၊ သော သာလော လုမ္ဗိနီ။ (လုဗိ+ဏီ) လုဗိဓာတ်အရ ကတ္တုရုဌကား ပန်းကို အလိုရှိသူ၏ ကုသလ ဆန္ဒ, အကုသလဆန္ဒ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မရုဌကား ထိုအားတပ်သော အင်ကြင်းပင်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ။ ဏီ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အင်ကြင်းပင်ရ၏။ (လုမ္ဗတိ အတ္တနိ ပဝိဋ္ဌာနံ ဒရထံ ဟိံသတီတိ လုမ္ဗိနီ။)

ဂုန္နံ ယူထာနိ **ဂေါယူထာနိ**။ (အဘေဒ-ဘေဒစပ်)

➤ ၇။ **ဂေါယူထာနိ/ ဂေါယူထာနိ** ။ ။ ယု မိဿနေ၊ထော၊ ဒီယာဒိ၊ ယူထော-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ယုဓာတ်၊ ထပစ္စည်း၊ အာဒိ ဒီယပြု၍ ယူထ-ဟုပြီးသည်။ ဂုန္နံ ယူထာနိ ဂေါယူထာနိ-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ဂေါယူထာနိ-ဟု ဒီယ နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝဗာဌ္ဌ/ဂဗာဌ္ဌ ။ ။ ဂဟာဌပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ အကြောင်းကား-- ဂေဟဿေ ကာရော အကာရ ဣကာရန္တ သမာသတဒ္ဓိတေသု-ဟူသော သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာဖြင့် ဂေဟဿ ကူဋံ ဂဟာကူဋံ၊ ဂေဟဿ ပတိ ဂဟပ္ပတိ၊ ဂေဟေ တိဋ္ဌတီတိ ဂဟဋ္ဌော-ဟု သမာသ်အရာ၌ ဂေ-၌ ဧကို အ-ပြု၊ ဂေဟံ အဿ အတ္ထီတိ ဂိဟီ-ဟု တဒ္ဓိတ်အရာ ဂေ-၌ ဧကို ဣပြု၍ ပြီးသောကြောင့်တည်း။

➤ ၈။ **ဂေါယူထာနိ**ကား နွားတို့၏ အပေါင်းနှင့် မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ "ဂေါယူထာနိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဂင်္ဂီယ/ယမုနာယ ။ ။ အနီးရှိသော ဂင်္ဂါမြစ်/ယမုနာမြစ်တို့၏ "ဂင်္ဂါယ/ယမုနာယ" ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော ကမ်းနားဒြပ်၌တင်-- သမီပျူပစာ။

H-9-A

http://www.dhammadownload.com

လေ့မ္ဗိနိဝေနေ ။ ။ ဝါးပင် အင်ကြင်းပင်တည်းဟူသော ဌာနီဖြင့် တောတည်းဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ ဝါးပင် အင်ကြင်းပင်တည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် ထိုတော၌ရှိသော သစ်ဆိမ့် ချယား-စသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းမည်၏။

လေ့မ္ဗိနိဝေနေ=ဝါးတောဥယျာဉ်၌။(ဝါ) အင်ကြင်းဥယျာဉ်၌။

➤ ၁၀။ ဝိမာရဝတ္ထု-၌ ဗာဟုလ္လတ္ထအရကား ဘုရားရှင်၏ လောကီခန္ဓာငါးပါးကို ယူ၍ထုတ်။

ပါဌ် [၂၅]

(က) **မဟာတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ဗတ္ထ မဟာတာတိ ဂုဏမဟတ္တေနပိ မဟာတာ။**

(ခ) သင်္ချာမဟတ္တေနပိ။ (ဂ-၁) သော ဟိ ဘိက္ခုသံဃော ဂုဏေဟိပိ မဟာ အဟောသိ။ (ဂ-၂) ယသ္မာ ယော တတ္ထ ပစ္ဆိမကော၊ သော သောတာပန္နော။

(ဃ) သင်္ချာယပိ မဟာ၊ ပဉ္စသတသင်္ချတ္တာ။ (င) ဘိက္ခူနံ သံဃေန ဘိက္ခုသံဃေန။

(စ) ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတေန သမဏဂဏေနာတိ အတ္ထော။

(ဋ၊ ၈၃။ မအူ-၂၃၃။ ဘာသာဋီ-၁၃၈၂)

➤ ၁။ **(က-ဂ-နှင့်အညီ)** မဟာတာ၊ရဟန်းအပေါင်း၌ အယုတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပန်၏အဖြစ်ကြောင့် အပ္ပိစ္ဆတာ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်မြတ်သော။

(ခ-ဃ-နှင့် အညီ) မဟာတာ၊ရဟန်းတို့၏ ငါးရာအရေအတွက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အရေအတွက်အားဖြင့် များစွာသော။

(င-နှင့်အညီ) ဘိက္ခုသံဃေန၊အယူသီလတို့ဖြင့် တူကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့် ရေတွက် အပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏ အပေါင်းနှင့်။

(ဃ) **(ဟိတ်သွင်း)** သင်္ချာယပိ၊အရေအတွက်အားဖြင့်လည်း။ပဉ္စသတသင်္ချတ္တာ၊ငါးရာ အရေအတွက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။မဟာ၊များသည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။

(ဟိတ်ထုတ်) သင်္ချာယပိ၊ဖြင့်လည်း။မဟာ၊သည်။အဟောသိ၊ပြီ။ကသ္မာ၊အဘယ်ကြောင့် နည်းဟူမူကား။ပဉ္စသတသင်္ချတ္တာ၊ကြောင့်တည်း။

(ယ) **ပါဌ် အပြန်အလှန်** ။ ။ သင်္ချာယပိ၊အရေအတွက်အားဖြင့်လည်း။မဟာ၊များသည်။ အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။ကသ္မာ၊အဘယ်ကြောင့်။ဝိညာယတိ၊သိအပ်သနည်းဟူမူကား။ပဉ္စသတ သင်္ချတ္တာ၊ငါးရာ အရေအတွက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။မဟာ၊များသည်။အဟောသိ၊ဖြစ် ပြီ။ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဝိညာယတိ၊သိအပ်သတည်း။

(စ) အတ္ထောသမ္ဗန်ကား ဘိက္ခုသံဃေနာတိပဒဿ။

➤ ၂။ (က-စ) သို့/ **ထိန္နက္ခု** ။ ။ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ-ဟု မိန့်ဆို၏။ ဤ၌ မဟတာ သဒ္ဒါသည် အဘယ်

http://www.dhammadownload.com

အနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ဤ၌ မဟာတာ-သဒ္ဒါသည် ပူဇာ, သမ္ပတ္တိ, ဣဿရိယ, ဝုဍ္ဎိ လေးနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က-ခ) မိန့်။

ကား-- ယင်းလေးနက်တို့၌ မဖြစ်၊ ဥတ္တမ, ပစုရ အနက်တို့၌ ဖြစ်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ **အာဘောဂ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မဟာတာ-မည်သောဟု ဆို၏။ ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော အကြောင်းသကတ်တစ်မျိုးကြောင့်သာ မဟာတာ မည်ပါသလော၊ အဘယ် အကြောင်းကြောင့်လည်း မဟာတာ မည်ပါသေးသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) (က) ဖြင့် မဟာတာ-၌ မဟန္တသဒ္ဒါသည် ဥတ္တမအနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ မဟာတာ-၌ မဟန္တသဒ္ဒါသည် ဥတ္တမအနက် တစ်မျိုးကိုသာ ဟောနိုင် ပါသလော၊ အဘယ်အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- (ခ)ဖြင့် မဟာတာ-၌ မဟန္တသဒ္ဒါသည် ပစုရအနက်ကို ဟောနိုင်သေး၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ--၁) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် မဟန္တ-သဒ္ဒါသည် ဥတ္တမ, ပစုရ အနက်တို့၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ မဟန္တ-သဒ္ဒါသည် တစ်ခုတည်းဖြစ်၍ အနက်သည် လည်း တစ်နက်တည်းဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် မဟန္တ-သဒ္ဒါ၏ ဥတ္တမ, ပစုရ နှစ်နက်၌ဖြစ်၏ဟူသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ သဒ္ဒါအနက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၁) ကိုမိန့်။ [မဟန္တ-သဒ္ဒါ၏ ဥတ္တမ, ပစုရ နှစ်နက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။] **(ဝိတ္ထာရထုတ်ရန်)**

(ဂ--၂) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-၁) ဖြင့် ရဟန်းအပေါင်းသည် ဂုဏ်အားဖြင့် လည်း မြတ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းအပေါင်းသည် ဂုဏ်အားဖြင့် လည်း မြတ်ပါသနည်း။ ရဟန်းအပေါင်း၏ ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်ကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) မိန့်။

(ဂ--၁+၂) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဂုဏမဟတ္တကြောင့်လည်း မဟာတာမည်၏၊ သင်္ချာမဟတ္တကြောင့်လည်း မဟာတာမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ပြီးစေလိုရကား (ဝါ) ချဲ့ပြလိုရကား (ဂ-၁+၂)ကိုမိန့်။

(ဂ--ဃ) သို့/**အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ)ဖြင့် "မဟာတာ"ဟူသည် ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း မဟာတာ မည်၏၊ အရေအတွက်အားဖြင့် များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း မဟာတာမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီး သော အနက်ကိုပင် ပြီးစေလိုရကား (ဝါ) မြဲစေလိုရကား (ဂ-ဃ) တို့ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-၁+၂) ဖြင့် ဂုဏမဟတ္တဖြစ်ပုံ အကျယ် ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဂုဏမဟတ္တဖြစ်ပုံ အကျယ်ကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ သင်္ချာမဟတ္တ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ သချာမဟတ္တဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား အပ္ပါဝိတဒေါသ သင့်ရောက်၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) ဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င)ဖြင့် ဘိက္ခုသံယောကို ဘိက္ခုနံ သံယော ဘိက္ခု သံယော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ဆို၏။ ဘိက္ခု-အရ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခတီတိ ဘိက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထအားလျော်စွာ ပရိသတ်လေးပါးကို ယူ အပ်ပါသလော။ သံယော သတ္တော ဇန္တု -အရ ဇာတ်မတူသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သံဃ-အရ ယူအပ်ပါသလော။ ဘိက္ခု-အရ သံဃ-အရကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။ [ဤကား သမဏဂဏေန-ကို မျှော်၍ တက်ပုံတည်း။]

(တစ်နည်း) သံယောပုဒ်ကိုကား သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ သံယော-ဟု ကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထ-သာ ပြုရမည်လော။ အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ [ဤကား ဒိဋ္ဌိ (ပ) သဃာတေန-ကို မျှော်၍ တက်ပုံတည်း]

➤ ၃။ (က)သည် ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ-ဃ) ကား အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် ခိုင်မြဲစေတတ်သောကြောင့် ဒဠှီကရဏဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (က-ခ)တို့ကား ယုတ္တိဒဠှီ ဝါကျ။ (ဃ) ကား ဂုဏမဟတ္တေနပိ-၏ ယုတ္တိမှတစ်ပါး သချာမဟတ္တေနပိ-၏ ယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င-စ)တို့ကား မဟတာ-၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဘိက္ခုသံယေန-၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) ဘိက္ခုသံဃ-အရကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

ခာစပ် ။ ။ ပဥ္စသတသချတ္တာကား ကြောင့်--ကြောင့် မဟတာ အဟောသိ-၌ အကြောင်း ဟိတ်+အကျိုး ဖိုလ်စပ်။ (ဂ) ၌ တတ္ထကား ၌--ကြောင့် ယော-၌ အပေါင်း အာဓာရ+ အစိတ်အာဓာယ်စပ်။ (တစ်နည်း) တို့တွင်--ကြောင့် ယော-၌ နိဒ္ဓါရဏ သမုဒါယ+နိဒ္ဓါရဏီယစပ်။

➤ ၄။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတောတိ **သံဃော**။ (သပဒဝိဂ္ဂဟ) ဒိဋ္ဌိသီလ သာမညေန သံဟနိယတေတိ **သံဃော**။ (အသပဒဝိဂ္ဂဟ) ယော သမဏဂဏော၊ အကြင်ရဟန်းအပေါင်းကို။ ပဏ္ဍိတေဟိ၊တို့သည်။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန၊အယူသီလတို့၏ တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။သံဟတော၊(သံဟနိယတေ) ပေါင်းအပ်၏။ဣတိ သော သမဏ ဂဏော သံယော။ ကမ္မသာဓနေ၊ သံ-ဟန+ရ။ သံ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဟနဓာတ်အရ ကတ္တုဒြကြိယာအရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ၏ အယူသီလတူသည်၏အဖြစ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဒြကား ထိုအားတပ်သော အရိယာသံဃာ အပေါင်းနှင့် ယှဉ်၍တည်ရှိသော အယူသီလတူသည်၏အဖြစ်သည် ဖလူ။ ရ-ပစ္စည်းအရကား ထို-- သော အရိယာသံဃာအပေါင်း ရ၏။

ဂုဏေဟိ ပကာသေတီတိ ဂုဏော။ မဟီယတေ ပူဇီယတေတိ **မဟာ**။ ဂုဏေဟိ

http://www.dhammadownload.com

မဟန္တော ဂုဏာမဟန္တော။ ဂုဏာမဟန္တဿ ဘာဝေါ **ဂုဏမဟတ္တံ**။ (တေန)

ဂုဏမဟန္တ-အရကား အပ္ပိစ္ဆတာ-အစရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်မြတ်ကုန်သော သူတို့သည် မှချ။ ထို--၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အပ္ပိစ္ဆတာ အစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့် ဂုဏေး-ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအံရကား ထို--သော အပ္ပိစ္ဆတာ အစရှိသော ဂုဏ်တို့ရ၏။

ပစ္ဆာ ဘာဝေါ ပစ္ဆိမော၊ ပစ္ဆိမောယေဝ **ပစ္ဆိမကော**။ ပစ္ဆာ-တဒ္ဓိတ်အရကား သာဓာရဏ ဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ အဆုံးအစွန်ဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ က္ကမပစ္စည်းအရကား ထို--သော အဆုံးအစွန်ဖြစ်သော အရှင် အာနန္ဒာရ၏။

သဝတိ ပေလတီတိ သောတော။ အာပဇ္ဇတီတိ အာပန္နော။ သောတံ အာပန္နော **သောတာပန္နော**။ သောတ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ရေအယဉ်သည် မှချ။ ထို--၏ ရောက်သော အရှင်အာနန္ဒာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ရေအယဉ်သို့ ရောက်သော အရှင်အာနန္ဒာရ၏။

ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ၊ ပဿန္တိ ဝါ တေယာတိ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒဿနံ ဝါ ဒိဋ္ဌိ။ သီလတီတိ သီလံ၊ သီလယန္တိ ဝါ တေ ဧတ္ထာတိ သီလံ၊ သီလနံ ဝါ သီလံ။ ဒိဋ္ဌိစ သီလာနိစ **ဒိဋ္ဌိသီလံ**။

ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ဒိဋ္ဌိသည် မှချ။ ထို-၏ သီလနှင့် တူခြင်းဂုဏ်ကို အကြောင်း ပဝတ္တနိမိတ်ပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဖလူ။ ပုဒ်လုံးအရ အယှူသီလ (ဒိဋ္ဌိသီလ) ရ၏။

သမာနဿ ဘာဝေါ သာမညံ၊ ဒိဋ္ဌိသီလဿ သာမညံ **ဒိဋ္ဌိသီလသာမညံ**။

ဒိဋ္ဌိသီလ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ဒိဋ္ဌိသီလသည် မှချ။ ထို၏ တူသည်၏အဖြစ် ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး/ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ကား ထို--သော အယှူသီလတူသည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်ရ၏။

ဒိဋ္ဌိသီလ သာမညံ ဂတိ သဉ္စိတော ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသဉ္စိတော။

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသဉ္စိတေန သဃာတော **ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသဉ္စိတသဃာတော**။

သင်္ဃာယ မဟတ္တံ **သင်္ဃာမဟတ္တံ**။ (တေန) ပဉ္စ သတာနိ ပဉ္စသတံ။ ပဉ္စသတံ သင်္ဃာ ဧတဿာတိ ပဉ္စသတသင်္ဃော။ တဿ ဘာဝေါ **ပဉ္စသတသင်္ဃတ္တံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဂုဏမဟတ္တေနဖြင့် မဟတာ (မဟန္တ) သဒ္ဒါသည် သမ္ဗတ္တိ, ဣဿရ- စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ဥတ္တမအနက်ဟော--ရင်း (နာမ လိင်္ဂတ္ထ) မြတ်၏(မဟတာ) ဟူသည် အပ္ပိစ္ဆတာ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မဟတာပုဒ် သည် ဝိသေသျဖြစ်ပုဒ်မဟုတ်၊ ဝိသေသန ဂုဏ်ပုဒ်၏ --ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မဟတာ-၌ တာသဒ္ဒါကား ဒေဝတာ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌သက်သော တာပစ္စည်းမဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ တာ-၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။ ဂုဏာမဟတ္တေနပိ-၌

http://www.dhammadownload.com

ပိသဒ္ဒါဖြင့် အပ္ပိစ္ဆတာ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်သာ မြတ်သည်မဟုတ်သေး၊ အရေအတွက် အားဖြင့်လည်း များသေး၏ဟု သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် မဟတာ (မဟန္တ) သဒ္ဒါသည် သမ္ဘတ္တိ, ဣဿရ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ပစုရ (အများ)အနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) မဟတာ၌ များ၏ဟူသည် အရေအတွက်အားဖြင့် များသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မဟတာပုဒ်သည် ဝိသေသျွဖြစ်ပုဒ် မဟုတ်၊ ဝိသေသန ဂုဏ်ပုဒ်၏ --ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မဟတာ-၌ တာသဒ္ဒါကား ဒေဝတာ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌သက်သော တာပစ္စည်းမဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ တာ-၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေသည်။ သဉ္ဇာမဟတ္တေနပိ-၌ ပိသဒ္ဒါဖြင့် အရေအတွက် အားဖြင့်သာ များသည်မဟုတ်သေး၊ အပ္ပိစ္ဆတာ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်လည်း မြတ်သေး၏ဟု သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဂုဏေဟိ မဟာဖြင့် ဂုဏမဟတ္တေန၌ ဂုဏနှင့် မဟန္တကို ဂုဏေဟိ မဟန္တော ဂုဏမဟန္တော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဃော ဘိက္ခုသံဃောဖြင့် ဂုဏမဟတ္တေန၌ ဂုဏမဟန္တဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ် အရ ဘိက္ခုသံဃာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ယသ္မာ ယော (ပ) သောတာပန္နောဖြင့် ဂုဏေဟိ မဟာ၌ ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်၏ဟူသည် အယုတ်ဆုံး ရဟန်းသည် သောတာပန်ဖြစ်သောကြောင့် ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်၏ဟူသော သကတ်အနက်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘိက္ခုသံဃ-အရ အနရိယ သံဃာကို မယူရ၊ အရိယာ သံဃာကိုယူရမည်ကိုရင်း (ဝါ) ပုထုဇဉ်သံဃာကို မယူရ၊ အညံ့ဆုံး သောတာပန်ကို ယူရမည်ကိုရင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ သင်္ချာယပိ မဟာဖြင့် သင်္ချာမဟတ္တေန-၌ သင်္ချာနှင့် မဟန္တကို သင်္ချာယ မဟန္တော သင်္ချာမဟန္တော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ပဉ္စသတသင်္ချတ္တာဖြင့် သင်္ချာယ မဟာ၌ အရေအတွက်အားဖြင့် များ၏ဟူသည် ငါးရာ အရေအတွက် ရှိသောကြောင့် များ၏ဟူသော သကတ်အနက်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဘိက္ခုသံဃပုဒ်ကို ဘိက္ခုစ သံဃောစ-ဟု ဒွန်၊ ဘိက္ခုစ သော သံဃော-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဘိက္ခူနံ သံဃော ဘိက္ခုသံဃော-ဟု ဆဋ္ဌီ ဟပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(စ) ၌ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညဖြင့် ပေါင်းအပ်၏(သဃာတ)ဟူသည် အယူသီလတို့၏ ဟူကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သဒိသဘောဂုဏ်ကြောင့် ပေါင်းအပ်သတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

သယာတေနဖြင့် သံယေန-၌ (သံ+ဟန+ရ) ရပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓနေ၌မသက်၊ ကမ္မသာဓနေ၌ သက်--ဋီ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဤအရာ၌ သမင္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ သံယော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတော (သံဟနိယတေ) တိ သံယော-ဟု ကမ္မသာဓနေဝစနတ္ထပြု--ဋီ (အဘိဓာနတ္ထ) သံယော-၌ သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်၏--ဋီ (ဒု-ဓာတုပဒ) သံ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက ၏--ဋီ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ သမဏဂဏေနဖြင့် ဘိက္ခုသံယေန-အရ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခတီတိ ဘိက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဘိက္ခုသဒ္ဒါ ပရိသတ် လေးပါးနှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤ၌ ရဟန်း ပရိသတ်ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဘိက္ခုသံယေန၌ ဘိက္ခုသဒ္ဒါသည် သမဏ-၏ ပရိယာယ်၊ သံဃ-သည် ဂဏ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ **ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတသယ်ာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သယ်ာတ သင်္ဃာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသယ်ာတသယ်ာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သယ်ာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတေန** ။ ။ ဒိဋ္ဌိစ သီလာနိစ ဒိဋ္ဌိသီလာနိ။ ဒိဋ္ဌိသီလာနံ သာမညံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညံ။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညံ ဣတိ သင်္ဃာတော ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သင်္ဃာတော။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတေန သယ်ာတော သယ်ဋီတော သမေတောတိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သင်္ဃာတသယ်ာတော-ဟု အစိတ် အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသော ကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထဋီကာ၌လည်း ယင်းအစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြထားသော ကြောင့်ရင်း၊ အယူသီလတို့၏ တူကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သဒိသဘော ဂုဏ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သောဟူသော အနက်၏ ယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သင်္ဃာတသယ်ာတေန-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

သံဃာတ-ပုဒ်ကို သံဟနနံ သယ်ာတော-ဟု ဘာဝသာဓ် ဝစနတ္ထပြု၊ ဒိဋ္ဌိသီလ သာမညေန သယ်ာတော ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သယ်ာတော-ဟု တပ္ပုရိသ်တွဲ။ ဒိဋ္ဌိသီလ သာမည သယ်ာတေန သယ်ာတော ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သယ်ာတသယ်ာတော-ဟု အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်းပါဠ်သည်သာ ယုတ္တတရဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းသို့ အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြုသင့်ကြောင်းကို ဝိမတိဋီကာ ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း၊ အယူ သီလတို့၏ တူကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းခြင်းဖြင့် ပေါင်းအပ်သောဟူသောအနက်၏ ယုတ္တိရှိခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသယ်ာတ သယ်ာတေန-သင့်ပါသည်။

သင်္ဃာတ သယ်ာတေန/သယ်ာတ သင်္ဃာတေန ။ ။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သယ်ာတ သင်္ဃာတေနာတိဝါ ပါဌေ နေတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဟု ဝိမတိဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာသစ်တို့၌ရင်း၊ ပါဠ္ဌန္တရ အဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သယ်ာတ သင်္ဃာတေန-ဟု သယ်ာတ-သဒ္ဒါ ရှေ့ရှိသော ပါဠ်သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဒိဋ္ဌိယာ ဓဝံ ဝုတ္တာနဥ္စ သီလာနံ သာမည သင်္ခါတေန သံဃာတော သံဃဋိတော သမေတော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို ဒိဋ္ဌိသီလသာမည သင်္ခါတ သဃာ်တေန-ဟု သင်္ခါတသဒ္ဒါ ရှေ့ရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **မဟတာ** ကား- ဂုဏ်ဖြစ်သော အမြတ်ဂုဏ် အများဂုဏ်တို့၏ "မဟတာ" အမည်ကို ဂုဏေးဖြစ်သော ရဟန်းအပေါင်း၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ အမြတ်ဟော မဟန္တသဒ္ဒါနှင့် အများဟော မဟန္တသဒ္ဒါတို့ကို တစ်ခုတည်းပြုသောကြောင့် ကေသေသနည်းမည်၏။

ဘိက္ခုသံဃေန ကား- ရဟန်းငါးရာဒြဗ်နှင့် အပေါင်းဒြဗ်တို့ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ "ဘိက္ခုသံဃေန"ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။ (၄-ရှု)

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော အနရိယသံဃာ, အရိယာသံဃာတို့၏ "**ဘိက္ခုသံဃေန**" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရိယာသံဃာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဒိဋ္ဌိသီလသာမည-၌ ဒိဋ္ဌိကား အပေါင်းဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမ္မာဒိဋ္ဌိတို့၏ ဒိဋ္ဌိ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

သီလ ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလတို့၏ "သီလ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာသီလ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဝုဏေဟိ**-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။ **ဒိဋ္ဌိသီလသာမည**-၌ ဒိဋ္ဌိ-အရ လောကုတ္တရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုယူ။ (ဝါ) သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်ကိုယူ။

သီလ-အရ လောကုတ္တရာသီလကိုယူ။

ပါဌ် [၂၆]

(က) **ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟီတိ ပဉ္စ မတ္တာ ဧတေသန္တိ ပဉ္စမတ္တာနိ။**

(ခ) **မတ္တာတိ ပမာဏံ ဝုစ္စတိ။**

(ဂ) **တသ္မာ ယထာ "ဘောဇနေ မတ္တညူ"တိ ဝုတ္တေ ဘောဇနေ မတ္တံ ဇာနာတိ, ပမာဏံ ဇာနာတီတိ အတ္ထော ဟောတိ၊ ဧဝမိဓာပိ တေသံ ဘိက္ခုသတာနံ ပဉ္စ မတ္တာ ပဉ္စပ္ပမာဏန္တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။**

(ဃ) **ဘိက္ခူနံ သတာနိ ဘိက္ခုသတာနိ။** (င) **တေဟိ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။**

(စ) **ဧတေန ယံ ဝုတ္တံ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိန္တိ၊ ဧတ္ထ တဿ မဟတော ဘိက္ခုသံဃဿ သင်္ချာမတ္တံ ဒဿိတံ ဟောတိ။**

(၄၊၈၃။ မအ္ဋ-၂၃၅။ ဘာသာဋီ-၁၃၈၄)

➤ ၁၁။ (စ) ဧတေန၊ထိုပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ဟူသော သဒ္ဒါဖြင့်။ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန-ဟု ဒဿိတံ-၏ ကတ္တားထည့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ၊ဆရာသည် (က)ဖြင့် ပဥ္စမတ္တပုဒ်ကို ပဥ္စမတ္တာ စေတသိ္တ ပဥ္စမတ္တာနိ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ မတ္တာ-သဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ, အက္ခရာဝယဝ အနက်တို့ကို ဟောပါသလော၊ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဖြေ-- မတ္တာသဒ္ဒါ ပမာဏအနက်ဟောဟဟူလို။

(င) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် ပဥ္စမတ္တာနိ၊ ဘိက္ခုသတာနိ-ဟု ပဌမန္တဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်၌လည်း ဆရာ ပြဆိုသကဲ့သို့ပင် ပဌမန္တဖြင့်ပင် ရှိပါသလော၊ ပါဠိတော်၌ မည်သည့် ဝိဘတျန္တဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဝိရောဓိ--၏ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ဟု ဟောတော်မူ၏၊ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန-ပါဠိဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ဟု ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း၊ (ဝါ) မဟတာ-၏ သချာမဟတ္တအဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိရသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ဖြေ-- (စ) ဖြင့် ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိဖြင့် မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန-၌ များစွာသော ရဟန်းအပေါင်း၏ သချာမဟတ္တကို ပြလိုသောကြောင့် ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ကို ဆို၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ထပနာတူပြီ။ မဟတာ၏ သချာမဟတ္တအဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိရသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ဖြေ-- ပဥ္စ (ပ) မတ္တေဟိသဒ္ဒါဖြင့် ပြသောကြောင့် သိရ၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ယင်းဖြင့် အဘယ်ကို ပြပါသနည်း၊ ဂုဏမဟတ္တကို ပြပါသလော။ (အဖြေရှောင်)

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် (က) ၌ မတ္တသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ-စသော အနက်ကို ဟောသလောဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ကား လဒ္ဓဂုဏ။ ယင်း (ဂ) ၌ ယထာ-မှ အတ္တော ဟောတိ တိုင်အောင် ကား ဥပမာနဝါကျ။ ဧဝမိဓာပိ စသည်ကား ဥပမေယျ ဝါကျ။ (ဃ) ကား ပက္ခန္တရ။ (င) ကား ဝါကျာရမ္ဘ၊ ပက္ခန္တရ။ (စ)ကား ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ဟု ဟောတော်မူရာ၌ ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ကို ဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း၌ ယံ ဝုတ္တံ စသည်ကား အနိယမ။ ဇတ္တ တဿ စသည်ကား နိယမ။ တဿာ-ကို ဒဌဗ္ဗော၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

➤ ၄။ ဒသိယတီတိ ဧသိတံ။ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ရှင်ဥပါလိမထေရ်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ထို--အားတပ်သော သချာ

http://www.dhammadownload.com

မဟတ္တ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ။ တ-ပစ္စည်းအရကား သမ္ဗန္ဓမဟတ္တ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပဉ္စမတ္တ-ကို ပဉ္စမတ္တာ ဧတေသန္တိ ပဉ္စမတ္တာ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီှိ သမာသ် ဝစနတ္တပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ခ) ၌ ပမာဏဲဖြင့် မတ္တ-သဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ, အက္ခရာဝယဝ, အပ္ပကအနက်တို့ကို မဟော၊ ပမာဏအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ပမာဏဲဖြင့် မတ္တ-သဒ္ဒါသည် ယင်းအနက်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ ပမာဏအနက်ကို အလိုရှိအပ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(ဂ) ၌ မတ္တံ ဇာနာတိဖြင့် မတ္တညုပုဒ်ကို မတ္တံ ဇာနာတိ သီလေနာတိ မတ္တညူ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တပြု--ရင်း၊ (အဘိဓာနတ္ထ, သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) ရူ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဘိက္ခုသတာနိ-ကို ဘိက္ခူနံ သတာနိ ဘိက္ခုသတာနိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(င) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ဟု တတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

➤ ၇။ **ပဉ္စပမာဏန္တိ/ပဉ္စပမာဏာတိ** ။ ။ အတိုင်းအရှည်ဟူသောအနက်ကို ဟောတတ်သော ဣတ္ထိလိင် ဧကဝုစ် မတ္တာ-ဟူသော သဒ္ဒန္တရတဗ္ဗပုဒ်ကို အတိုင်းအရှည် ဟူသောအနက်ကိုဟောတတ်သော နပုံလိင် ဧကဝုစ်၊ ပမာဏ-ဟူသောပုဒ် ဖွင့်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် "ပဉ္စပမာဏ"ဟု နပုံလိင် ဧကဝုစ်သာ ရှိသင့်၏ဟု မအူနိသျှ၌ ဆိုသောကြောင့် ပဉ္စပမာဏန္တိ-သင့်သည်။

ပုန ပဉ္စ မတ္တာ ပမာဏာတိ ဗျာသော၊ နိကာရ လောပေါ စေတ္ထ နပုံသကလိင်္ဂတ္တာ-ဟူသော သီလက္ခန်ဋီကာသစ်ကိုထောက်၍ ပမာဏာနိ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိ-ကိုချေ၍ ပမာဏာ-ဟု ရှိနေခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သီလက္ခန် ဋီကာသစ်အလို ပဉ္စပမာဏာတိ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

➤ ၈။ **ပဉ္စပမာဏာတိ**-ကား ပဉ္စပမာဏာနီတိ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိ-အက္ခရာကို ချေထားသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

ဘိက္ခုသတာနိကား ရဟန်းတို့ဒြပ်နှင့် အရာတို့ဒြပ်ကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ၊ အဘေဒနည်း။

ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-သဒ္ဒါ၏ "ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သမ္ဗန္ဓမဟတ္တ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။ (ဃ) ဒန္တဇ္ဈေဒနနည်း။ (င) ဒန္တသောဓနနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် [၂၇]

(က) **အယေသ္မာသိ စေါ ဝေရဉ္စော ဗြာဟ္မဏောတိ အယေသ္မာသိတိ သုဏာ ဥပလဘိ။**

(ခ) **သောတဒ္ဒါရ သမ္ဗတ္တ၀စနနိဂ္ဃောသာနုသာရေန အညာသိ။**

(ဂ) **ခေါတိ ပဒပူရဏမတ္တေ။ (ဃ) အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ နိပါတော။**

(င-၁) **တတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေန အယေသ္မာသိ ဧဝ။**

(င-၂) **နာဿ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသီတိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။**

·(စ) **ပဒပူရဏေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ။**

(ဋ္ဌ၊၈၃။ မအ္ဋ-၂ ၃၅။ ဘာဋီ-၁၊ ၃၈၄။)

➤ ၁။ **ဝေရဉ္စော**၊ဝေရဉ္စာပြည်၌ မွေးဖွားသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝေရဉ္စာ အမည်ရှိသော။ (ဝါ) ဝေရဉ္စာပြည်၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝေရဉ္စာ အမည်ရှိသော။ (ဝါ) ဝေရဉ္စာပြည်ဟု ဆိုအပ်သော နေရာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝေရဉ္စာ အမည်ရှိသော။

ဗြာဟ္မဏော၊ဗေဒင်တို့ကို ရွတ်အံ့သရဇ္ဈာယ်တတ်သော ဥဒယပုဏ္ဏားသည်။

အယေသ္မာသိ၊ကြားပြီ။ (ဝါ) ရ ပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) သောတဒွါရသို့ ရောက်သော စကားသံကို အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့သဖြင့် သိပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) အယေသ္မာသိခေါ၊ကြားရပြီ၊ သိရပြီ။ (ခေါ-ပဒပူရဏ) ကြားသိရသည်သာလျှင်တည်း။ (ခေါ-အဝဓာရဏတ္ထ)

(ဂ-ဃ) [**နိယမာနိယမ**] ခေါတိ၊ခေါဟူသော၊ယော သဒ္ဒေါ၊အကြင်သဒ္ဒါသည်၊အတ္ထိ၊၏။ သော သဒ္ဒေါ၊သည်၊ပဒပူရဏမတ္တေ၊ပုဒ်၏ပြည့်ကြောင်းမျှ၊ပဝတ္တော၊ဖြစ်သော၊နိပါတော၊ နိပါတ်တည်း။ဝါ၊တစ်နည်း၊အဝဓာရဏတ္ထေ၊အဝဓာရဏအနက်၌၊ပဝတ္တော၊ဖြစ်သော၊ နိပါတော၊နိပါတ်တည်း။

(င-၁) **အယေသ္မာသိစေါ**၊ကြားသည်သာ။ (င-၂) အယေသ္မာသိခေါ၊ကြားရခြင်း၌ တစ်စုံတစ်ရာသော အန္တရာယ် မရှိ။ (စ) အယေသ္မာသိခေါ၊ကြားရပြီ။

➤ ၂။ (**စ**) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းပင်တည်းဟု ဆို၏။ ရခြင်းဟူသည် ပစ္စည်းတစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ခြင်းကဲ့သို့ ရခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အယေသ္မာသိပုဒ်ကို ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ရခြင်းသည် ကာယလဗ္ဘန, ဉာဏလဗ္ဘန-ဟု နှစ်မျိုးရှိရာ၌ ကာယလဗ္ဘနကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ် လဗ္ဘနကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုရခြင်းကို ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ (ဝါ) ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုကို ရသကဲ့သို့ ရအပ်ပါသလော။ [ဂဏ္ဌိပေါင်း] ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ရခြင်းဟူသည်

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဓ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ ဥပလဘိဖြင့် ရပြီဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ရခြင်းဟူသည် ကြားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ရခြင်း၊ (ဝါ) သိခြင်း ပင်တည်းဟူသော အနက်ကို ပြလိုရကား (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အသောသိ-ပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "သဗ္ဗမ္ပိ ဝါကျံ အန္တောဂဓာဝဓာရဏံ" ဟူသည်နှင့်အညီ အသောသိ-သဒ္ဒါသည်ပင် " အသောသိ ဧဝ၊ နာသ္သ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသိ"ဟု အဝဓာရဏအကျိုးရှိသောကြောင့် ခေါ်- သဒ္ဒါကား ပဒပူရဏ-ဟု ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် ခေါ်-သည် ပဒပူရဏမတ္တ-၌ နိပါတ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ခပ်သိမ်းသော ဝါကျသည် အဝဓာရဏအတွင်းရှိသော်လည်း ခေါ်-သဒ္ဒါသည် လိုအပ်သောအနက်မှ ပိုင်းခြားခြင်းအနက်ရှိ၏ဟု ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ခေါ်-သည် ပဒပူရဏမတ္တ-၌ နိပါတ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အသောသိ-သဒ္ဒါသည် နော န အသောသိ-ဟု အညတ္ထာပေါဟန အနက်ရှိသော်လည်း လိုအပ်သောအနက်မှ ပိုင်းခြားခြင်းအနက်ရှိ၏ဟု ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ခေါ်-သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏအနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ လိုအပ်သောအနက်မှ ပိုင်းခြားခြင်းအနက်ကိုပင် အကျယ်ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(င-၁) သို့/ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ခေါ်သဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏအနက်, အဝဓာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ်နည်းဖြင့် ခေါ်- သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏ အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ခေါ်သဒ္ဒါ၏ အဝဓာရဏအနက်၌ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င-၁) ကိုမိန့်။

(င-၂) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ အသောသိဧဝ-ဝယ် ဧဝ-၏ ဝေတ္တဖလ (ဝါ) နိဝတ္တေတဗ္ဗကို ပြလိုရကား (င-၂) မိန့်။

(င-၂) သို့/ ဆရာသည် (င-၁) ဖြင့် အသောသိ ခေါ်-၌ ခေါ်-သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝအနက်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဝေတ္တ ဖလကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဧဝ-သဒ္ဒါဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးအနက်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ် (င-၂) ကိုမိန့်။

(စ) အဝဓာရဏတ္ထ ခေါ်သဒ္ဒါသည် ယင်းသို့အနက်ရှိသော် ပဒပူရဏတ္ထ ခေါ်-သဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ (င)ဖြင့် အဝဓာရဏအနက်ရှိသော ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် အသောသိဧဝ၊ နာဿ ကောစိ သဝနန္တရာယော-ဟု ဤသို့တော အဝဓာရဏအကျိုးကို ဆိုတော်မူ၏။ အဝဓာရဏ

http://www.dhammadownload.com

အနက်ရှိသော ဝေသဒ္ဒါဖြင့် ဣဋ္ဌတောဝစာရဏအကျိုးရှိခဲ့သော် ပဒပူရဏအနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း၊ ယင်း ခေါသဒ္ဒါဖြင့် ပြအပ်သောအကျိုးကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(တစ်နည်း) (စ)သို့/ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏအနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ပဒပူရဏအနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်အကျိုးကို ပြဆိုအပ်ပါသနည်း။ ခေါသဒ္ဒါမဖက် အသောသိပုဒ် သက်သက်ဖြင့်လည်း ကြားခြင်းအနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား--အသောသိပုဒ်သည် ခေါသဒ္ဒါ မဖက် သူ့ချည်းသက်သက်ရှိက ရွတ်ဆိုခြင်း၌ ညက်ညောမှု မရှိ ခေါသဒ္ဒါ ထည့်စွက်သည့်အတွက်ကြောင့် ရှေ့နောက်ပုဒ်တို့ ညက်ညော ချောမောလာ၏၊ ထို့ကြောင့် အနက် အထူး မပြနိုင်သော်လည်း ရှေ့နောက်သဒ္ဒါ၏ ပြေပြစ်ချောမော ညက်ညောခြင်းအကျိုးကို ရစေနိုင်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (င-၁+၂)ဖြင့် အသောသိခေါ်၌ ခေါသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝအနက်ရှိသည်ကိုရင်း၊ ဝေတ္ထဖလအနက်ရှိသည်ကိုရင်း ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒပူရဏအနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါ၏ ရအပ်သောအကျိုးကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) တွင် ဥပလဘိကား သုဏာ-၏ အကျယ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ) ကား သုဏာ ဥပလဘိ-တို့၏ အဓိပ္ပါယတ္ထအကျယ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ရခြင်းဟူသည် အဘယ်နည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက် လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပကတ္တရ။ (ဃ) ပကတ္တရ။ (င) ကား ခေါသဒ္ဒါ၏ အဝဓာရဏတ္ထ အနက်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င-၂) ကား ဝေတ္ထ ဖလကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ (စ)ကား အဝဓာရဏတ္ထမှတစ်ပါး ပဒပူရဏတ္ထ အနက်အကျယ် အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကတ္တရ။

➤ ၄။ ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ။ (အစိတ်) ပဒပူရဏံ အတ္ထော ဧတဿာတိ **ပဒပူရဏော**။ (အုပေါင်း-အတ္ထကျေသည်။) ဧတဿ ခေါ သဒ္ဒဿ၊ထို ခေါသဒ္ဒါအား။ ပဒပူရဏံ၊ပုဒ်၏ပြည့်ခြင်းဟူသော။အတ္ထော၊အနက်သည်။အတ္ထိ၊၏။ပဒပူရဏ+အတ္ထ+ဧတ၊ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ပဒပူရဏ အတ္ထ-အရကား ပုဒ်၏ပြည့်ခြင်းအနက်သည် မုချ။ ယင်း၏ ခေါသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အရကား ထို--သော ပုဒ်၏ ပြည့်ခြင်းအနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါ ရ၏။

* ပူရယတိ အနေနာတိ ပူရဏံ။ ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ။ ပဒပူရဏံဝ **ပဒပူရဏာ** မတ္ထံ။ ပဒ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပုဒ်သည် မုချ။ ထို--၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ခေါသဒ္ဒါနှင့် နိသျ+နိဿိတစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ -- ပြည့်ကြောင်း ခေါသဒ္ဒါ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

သုယျတေ သဝနံ။ တံတံ သမ္မုတ္တိယာ(ထိုထိုစည်းစိမ်ကို) ဝိနိဗန္ဓနဝသေန(တားမြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) သတ္တသန္တာနသ(သတ္တဝါသန္တာန်၏) အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ(အလယ်၌)ဧတိ အာဂစ္ဆတီတိ **အန္တရာယော**။ (မျက်မှောက်၌ဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စသည် ရ၏။ အန္တရ-ဣ+အ) သဝနသ အန္တရာယော **သဝနန္တရာယော**။ သဝန-အရ ကြားခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ အန္တရာယ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော ကြားခြင်း၏ အန္တရာယ် ရ၏။

* သောတမေဝ ဒွါရံ သောတဒွါရံ။ သောတဒွါရံ သမ္မုတ္တံ သောတဒွါရသမ္မုတ္တံ။ သောတဒွါရသမ္မုတ္တံ ဝစနံ သောတဒွါရ သမ္မုတ္တဝစနံ။ သောတဒွါရ သမ္မုတ္တဝစနသဒိါတော နိဗ္ဗေါသော **သောတဒွါရ သမ္မုတ္တဝစနနိဗ္ဗေါသော**။ * တဿ အနုသာရော သောတဒွါရ သမ္မုတ္တဝစန နိဗ္ဗေါသာနုသာရော။

အဝဓာရဏံဧဝ အတ္ထော **အဝဓာရဏတ္ထော**။ (တသ္မိ)

အဝဓာရဏ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပိုင်းဖြတ်ခြင်းသည်သာဖြစ်သော အဝဓာရဏဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပိုင်းဖြတ်ခြင်းသည်သာဖြစ်သော အနက် ရ၏။

အဝဓာရဏံ အတ္ထော ဧတဿ ခေါသဒ္ဒဿာတိ **အဝဓာရဏတ္ထော**။

ဗျဥ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌော ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌော။ ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ **ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ**။ (တစ်နည်း) သိလိဋ္ဌာနံ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ။ ဗျဥ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌတာ ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ။ (ဘာဝ) သိလိဋ္ဌ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သော အသောဿိ-သဒ္ဒါ ခေါသဒ္ဒါတို့သည် မုချ။ ထို၏ တာပစ္စည်းအရ ပြေပြစ် ညက်ညောခြင်း ကြိယာနှင့် (ဝါ) ဂုဏ်နှင့် နိဿျ+နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တာပစ္စည်းအရကား ထို--သော အသောဿိ-သဒ္ဒါ ခေါ-သဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ် ညက်ညောခြင်း ကြိယာ (ဝါ) ဂုဏ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သုဏ်ဖြင့် အသောဿိကား အသဓာတ် ပဋိသေဓ အ-အက္ခရာနှင့် သိဝိဘာတ်မဟုတ်၊ သုဓာတ်၏--ရင်း (ဓာတုပဒ) အဇ္ဇတ္တနီ ဤဝိဘာတ်၏--ရင်း (ဒုတိယ ဝိဘတ္တိပဒ) အ-အက္ခရာ သ-အက္ခရာတို့၏ အာဂုံ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥပလဘိ-ဖြင့် သုဏ်၌ သုဓာတ်သည် ပသဝန, ဟိံသနအနက်တို့ကိုမဟော၊ ရခြင်း (ဥပလဘန)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(တစ်နည်း) သုဏ် ဥပလဘိဖြင့် ကြား၏ (အသောဿိ)ဟူသည် ကြားခြင်း, ရခြင်း (ကြားရခြင်း) ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ရ၏ဟူသည် ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုကို ရသကဲ့သို့မဟုတ်၊ သိခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိခြင်းသည်လည်း မနောဒွါရဖြင့် ဆင်ခြင် တွေးတော၍ သိခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ သောတဒွါရသို့ ရောက်သော စကားသံသို့ အစဉ်လျှောက်၍

http://www.dhammadownload.com

အောက်မေ့သဖြင့် သိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါ ပဒပူရဏအနက်ဟောတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါ၏ နိပါတ်၏အဖြစ်ကိုရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ခေါသဒ္ဒါ၏ နိပါတ် အနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ **ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ/ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ** ။ ။ ပဒဗျဉ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌော ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌော။ ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ။ ပဒ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ ဧဝ မတ္တံ ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့် (ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ-အလို) ပဒဗျဉ္ဇန သိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ-သင့်ပါသည်။

ယင်း ယောဇနာ၌ပင် ဋီကာယံ ပန ပဒပူရဏေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝါတိ ပါဌော ဒိဿတိ-ဟု ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပဒပူရဏေန/ပဒပူရဏတ္ထေန ။ ။ ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ၊ ပဒပူရဏမေဝ အတ္ထော ယဿာတိ ပဒပူရဏတ္ထော-ဟု ဆိုလိုလျက် အတ္ထ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေ၍ ပြီးသော ကြောင့် ပဒပူရဏေနပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **[(ခ) ကို့ရှု၍] ဥပလဓိ-ကား**။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာယူပလဗ္ဘန, ဉာဏူပလဗ္ဘန နှစ်မျိုးတို့၏ **ဥပလဓိ** အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏူပလဗ္ဘန၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

[(ဃ-၁) ကို့ရှု၍] အဝဓာရဏတ္ထေန-ဟူသော နည်းသည် အစဉ်အတိုင်း ပဒပူရဏ မဆို မူ၍ အဝဓာရဏတ္ထေန-ဟု အနီးမှစ၍ ဆိုသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း မည်၏။

အဝဓာရဏတ္ထေနကား- အဝဓာရဏနှင့် အတ္ထ မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့ သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒ ဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

➢ ၁၀။ **သောတာပန္နော**-၌ သောတ-အရ အရိယာမဂ်ကိုယူ၍-- ထို--၏ ပဒဌာန် ကား ဂေါတြဘုတိုင်အောင်သော ဥပစာရသမာဓိတည်း။ ထို-- ကား ပရိကမ္မဘာဝနာ တည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယျောရုယှအားဖြင့်ရင်း။ ထိုအရိယာမဂ်သည် မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထို--သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက် တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း ပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်ခြင်းသည် **ပဒဋ္ဌာနဟာရ**မည်၏။

* **အယမေတ္ထ ဝေဒိတဗ္ဗော**-၌ ဓာတ်အရ ▪ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

ပါဌ် [၂၈]

(က-၁) ဝေရဉ္စာယံ ဝါသော၊ ဝေရဉ္စာယံ ဘာဝေါ။

(က-၂) ဝေရဉ္စာ ဝါ အဿ နိဝါသောတိ ဝေရဉ္စော။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) မာတာပိတူတိ ကာတနာမဝသေန ပနာယံ "ဥဒယော"တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) ဖြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော။ (ဃ) မန္တေ သဇ္ဈာယတီတိ အတ္ထော။

(င) ဣဒမေဝ တိ ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံ နိရုတ္တိဝစနံ။

(စ) အရိယာ ပန ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝုစ္စန္တိ။

(၄၂၈၃။ မအ္ဌ-၂၃၉။ ဘာသာဋီ-၁၊၃၈၇။)

➤ ၁။ (ဃ) [ပါဠိတော်သက္ကဒ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ သမ္မန်ထည့်၍ အနက်ပေး] မန္တေ၊မန္တာန်တို့ကို။သဇ္ဈာယတိ၊ သရဇ္ဈာယ်တတ်၏။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ ပဒါနံ။ဗြဟ္မံ အဏာတိ- ဟူသော ပုဒ်တို့၏။/ဗြာဟ္မဏောတိပဒဿ၊ ဗြာဟ္မဏောဟူသောပုဒ်၏။(သမ္မန်) အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

[အဋ္ဌကထာသက္ကဒ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ သမ္မန်ထည့်၍ အနက်ပေး] မန္တေ၊ဗေဒင်တို့ကို။သဇ္ဈာယတိ၊သရဇ္ဈာယ် တတ်၏။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။အတ္ထော၊ဗြဟ္မံ အဏာတိပုဒ်တို့၏ အနက်တည်း။

(စ) ပန၊အဖို့တပါးကား။အရိယာ၊အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။(အရိယာနံ၊အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) [ဟိတ်၏သမ္မန်] ဗာဟိတပါပတ္တာ၊မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဗြာဟ္မဏာတိ၊ဗြာဟ္မဏတို့ဟူ၍။ဝုစ္စန္တိ၊ဆိုအပ်ကုန်၏။

* ဗြာဟ္မဏော=ဗေဒင်ကျမ်းကို သရဇ္ဈာယ်တတ် သင်တတ်သောသူ (သဒ္ဒတ္ထ) ပုဏ္ဏား (ဝေါဟာရတ္ထ)

➤ ၂။ (က–၂) သို့/ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် ဝေရဉ္စောကို ဝေရဉ္စာယံ ဇာတော ဝေရဉ္စော-ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၍ ဏပစ္စည်း ဇာတအနက်၌ သက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို ဝေရဉ္စော-ဟူသောပုဒ်ကို ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ-သာ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်ဝစနတ္ထလည်း ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) ကိုမိန့်၏။

(စ) သို့/ ဓာအရာတက် ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပုဏ္ဏား၏ ဝေရဉ္စာဟူသောအမည်သည် ဒေသကိုစွဲ၍ ရရှိလာသော အမည်တည်းဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ဒေသကိုစွဲ၍ ယင်းသို့ ဝေရဉ္စာ-ဟု အမည်ရခဲ့သော် ယင်းပုဏ္ဏား၏ ငယ်နာမည်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ ငယ်နာမည်ကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ ငယ်နာမည်ကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်၏။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပုဏ္ဏား၏ အနွတ္ထသညာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ရူဋ္ဌီသညာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်၏။ (မအ္ဌနိသျ)

(င) သို့ / ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ဆို၏။ ဗြဟ္မတော ဇာတော ဗြာဟ္မဏော၊ ဗြဟ္မုနော အပစ္စာနိ ဗြာဟ္မဏော စသည်ဖြင့် ဗြာဟ္မဏ-သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို များစွာဆိုကြသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူ၍သာ ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကား-- (င) ဖြင့် ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒါ၏ ဝိဂြိုဟ်သဒ္ဒါများစွာရှိသော်လည်း ဤ ဖြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်သဒ္ဒါသည်သာလျှင် ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝိဂြိုဟ်သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ယင်းဝိဂြိုဟ်သဒ္ဒါကိုသာလျှင် (ဃ) ၌ ငါပြဆိုခဲ့၏ဟူလို။

(**စ**) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ-င) ဝါကျတို့ဖြင့် ဖြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ဝစနတ္ထသည် ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝစနတ္ထ ဖြစ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝစနတ္ထကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ကား ပုဏ္ဏား၏ အနွတ္ထသညာမှတစ်ပါး ရုဠှီသညာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပုဏ္ဏား၏ ငယ်နာမည်ကား အဘယ်နည်းဟူ သော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဖြဟ္မ-၏အနက် အဏာတ်၏အနက်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) ဖြဟ္မံ အဏာတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျကို ထောက်ခံသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (တစ်နည်း) ကာရဏ။ (စ) ဇာတိဗြာဟ္မဏ၏ ဝိဂြိုဟ်သဒ္ဒါဟူသော အဖို့မှတစ်မျိုးတစ်ပါးသော ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏ ၏ ဝိဂြိုဟ်သဒ္ဒါကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ဣဒမေဝကား သည်--ကြောင့် နိရုတ္တိဝစန၌ တုလျှတ်- လိင်္ဂတ်စပ်။

(င) ဣဒမေဝ-၌ ဝေ-၏ ဧတ္ထဖလကား• ဖြဟ္မံတော ဇာတော ဗြာဟ္မဏော-အစရှိသော ဝစနတ္ထများ ဖြစ်သည်။

➤ ၄။ ဗာဟိယိတ္ထာတိ ဗာဟိတာ။ ပါတ္တိ ရက္ခတ္တိ သုဇနာ အတ္တာနံ အသ္မာတိ ပါပံ။ ဒုဂ္ဂတိံ ပါပေတီတိ ပါပံ။ ဗာဟိတာ ပါပါ ဧတေဟိ အရိယေဟီတိ **ဗာဟိတပါပါ**။ ယေဟိ အရိယေဟိ၊တို့သည်။ပါပံ၊ကို။ဗာဟိတံ၊ပယ်သတ်အပ်ကုန်ပြီ။(တတိယာဗဟုဗ္ဗိဟိ)

ဗာဟိတပါပ-အရကား ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့သည် (ဝါ) မကောင်းမှု တို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ ထို--၏ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီးစပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

* ဗာဓိယိတ္ထာတိ ဗာဟိတံ။ ဗာဟိတံ ပါပံ ယေဟီတိ **ဗာဟိတပါပါ**။

ဗာဓယိံသု ပါပါနီတိ **ဗြာဟ္မဏာ**။ ယေ အရိယာ၊တို့သည်။ပါပါနိ၊မကောင်းမှုတို့ကို။ ဗာဓယိံသု၊ပယ်သတ်ကုန်ပြီ။ဣတိ တေ အရိယာ ဗြာဟ္မဏာ။ ဗာဓ+ ယု။

ဗာဓေတ်အရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိပဿဒ္ဓပဟာနသတ္တိရှိသော ဖိုလ်စိတ် သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိရှိသော မဂ်စိတ်သည် ဖလူ။ နောက် နောက်၌ဖြစ်သော ဖလသမာပတ္တိ စသည်သည် ကာရဏူပစာ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို- -သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏတို့ဖြစ် ရ၏။

* ဗြဟတိ ဝုဍ္ဎိံ ဂစ္ဆတီတိ **ဗြဟ္မာ**။ (ဗြဟ+မ) ဥပရူပရိ ဗြူဟတီတိ **ဗြဟ္မာ**။ (ဗြူဟ+မ) မာနေတီတိ **မာတာ**။ ပါတိ ရက္ခတီတိ **ပိတာ**။ မာတာစ ပိတာစ **မာတာပိတရော**။

F-10-A

http://www.dhammadownload.com

မာနဓာတ်အရ မြတ်နိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော မိခင်၏ မေတ္တာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရာတု-အရ အမေ ရ၏။ မာတု-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ အမေသည် မုချ။ ထို၏ ပိတာ-အရ အဖေနှင့် ဆိုခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ အမေအဖေ ရ၏။

ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော **ဇာတိဗြာဟ္မဏော**။ ဇာတိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ပုဏ္ဏားဇာတ်သည် မုချ။ ထို-၏ ဗြာဟ္မဏ-အရ ပုဏ္ဏားတို့နှင့် နိသျ-နိဿိတစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဇာတ်အားဖြင့်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။

* ဇာတိယာ နိဗ္ဗတ္တော ဗြာဟ္မဏော **ဇာတိဗြာဟ္မဏော**။ ဖြဟ္မနော ဏ္ဍဒံ ဖြတ္တံ။ (ပေဒင်ကျမ်းရ၏။) ဝုစ္စတိ အနေနာတိ ဝစနံ။ နိပ္ပာရိတွာ ဥတ္တိ နိရုတ္တိ။ နိရုတ္တိယာ ဝစနံ နိရုတ္တိ **ဝစနံ**။ ကရီယိတ္ထာတိ ကတံ၊ ကတံ နာမံ ကတနာမံ။ ကတနာမသ္သ ဝသော **ကတနာမဝသော**။ မန္တိယန္တေ ဂုတ္တံ ကတွာ ဘာသိယန္တေတိ မန္တာ။(ယေ ဣရုဝေဒါဒယော၊အကြင်ဣရုပေဒင် စသည်တို့ကို။မန္တိယန္တေ-ဂုတ္တံ ကတွာ ဘာသိ ယန္တေ၊လုံခြုံစွာ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဏ္ဍတိ တေ **မန္တာ**။ မုနာတိ ဇာနာတိ ဓမ္မံ အနေနာတိ **မန္တော**။တော၊ ဥဿ အ။

➤ ၆။ (က) ဝေရဉ္စာယံ ဇာတောဖြင့် ဝေရဉ္စောပုဒ်ကို ဝေရဉ္စာယံ ဇာတော ဝေရဉ္စော-ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဇာတတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝေရဉ္စာယံ ဘဝေါဖြင့် ဝေရဉ္စောပုဒ်ကို ဝေရဉ္စာယံ ဘဝေါ ဝေရဉ္စော-ဟု ဘဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဘဝတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝေရဉ္စာ အဿ နိဝါသောဖြင့် ဝေရဉ္စောပုဒ်ကို ဝေရဉ္စာ အဿ နိဝါသော ဝေရဉ္စော-ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ နိဝါသတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဝါ-ဖြင့် ပက္ခန္တရဇောတက၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဖြဟ္မံ အဏတီဖြင့် ဗြာဟ္မဏော၌ ဖြဟ္မသဒ္ဒူပပဒ အဏဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဖြဟ္မံ အဏတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဖြ-၌ အ-ကို အာပြု၍ ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ မန္တေဖြင့် ဖြဟ္မံ အဏတိ-၌ ဖြဟ္မသဒ္ဒါသည် ပိတာမဟ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ဝေဒ-ပေဒင်ဟူသောအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းပေဒင်၏လည်း ဣရုပေဒင် စသည်ဖြင့် များသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဇ္ဈာယတီဖြင့် အဏတိ-၌ အဏဓာတ်သည် ဂတိ၊ ဇီဝနအနက်တို့ကိုမဟော၊ သဒ္ဒျာယ=အသံပြုခြင်း၊ သရဇ္ဈာယ်ခြင်းအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(င) ဖြင့် ဗြာဟ္မဏောပုဒ်ကို ဗြဟ္မတော ဇာတော (ဗြဟ္မာမင်းမှ လာသည်) ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ (ဗြဟ္မာမင်း၏ သား) စသည် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဗြဟ္မံ အဏတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသာ ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ အရိယာဖြင့် ဤ၌ ဗြာဟ္မဏ-အရ ဇာတိဗြာဟ္မဏကို မယူရ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဗာဟိတပါပတ္တာဖြင့် ဗြာဟ္မဏော၌ ဗြဟ္မ-သဒ္ဒါ၏ ဗာဟိတအနက် ဟော--ရှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဏ-သဒ္ဒါသည် ပါပသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်--ရှင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) (ဝါ) အဏ-အရ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကိုယူ --ရှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဗာဟိတာ အဏာ ဧတေဟီ အရိယေဟီတိ ဗြာဟ္မဏာ-ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဗာဟိတ အဏ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဗာဟိတ-ကို ဗြာဟ္မပြု၍ ဗြာဟ္မဏ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ဗာဟိတပါပတ္တာဖြင့် ဗြာဟ္မဏော၌ ဗာဓောတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဗာဓယိံသု ပါပါနီတိ ဗြာဟ္မဏာ-ဟု ပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

(တစ်နည်း) ဗာဟိတပါပတ္တာဖြင့် ဗြာဟ္မဏော၌ ဗဟဓာတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဗဟန္တိ ပါပေ ဗဟိ ကရောန္တီတိ ဗြာဟ္မဏာ-ဟု ပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဗြာဟ္မဏော/ဗြဟ္မဏော** ။ ။ ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ ဗြဟ္မာ၊ ဗြာဟ္မဏော၊ နာဂမော၊ ဏတ္တံ၊ ဒီဃာဒိဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ဗြဟ္မပုဒ်+ဏပစ္စည်း၊ ဗြဟ္မပုဒ်နောင် န-လာ၊ န-ကို ဏ-ပြု၊ ဗြ-၌ အ-ကို အာဒီဃပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဗြာဟ္မဏော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဗြာဟ္မံ အဏာတိ/ ဗြဟ္မံ အဏာတိ ။ ။ ဗြဟ္မနော ဣဒံ ဗြာဟ္မံ၊ ဣဒံအနက်၌ ဏ ပစ္စည်းသက်၍ "ဗြာ"ဟု ဖြစ်လာသောကြောင့် ဗြာဟ္မံ-သင့်ပါသည်။ (ဘာသာဋီ)

ဗြဟ္မာ ဝုတ္တော တထာ ဗြဟ္မံ၊ ဝေဒေ တပသိ ဝုစ္စတေ-ဟူသော အဘိဓာန်အလို ဝေဒအနက်ဟော ဗြဟ္မ-သဒ္ဒါဝယ် ရဿနှင့် ရှိသောကြောင့် ဗြဟ္မံ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဗာဟိတပါပတ္တာ/ဗာဟိရပါပတ္တာ ။ ။ ဗာဟိတာ ပါပါ ဧတေဟီတိ ဗာဟိတပါပါ၊ ဗာဟိတပါပါနံ ဘာဝေါ ဗာဟိတပါပတ္တံ၊ တသ္မာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရသောကြောင့်ရှင်း၊ ဗာဟိတပါပတ္တာ၊ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရှင်း၊ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် ဗာဟိတပါပတ္တာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ၌ ဗာဟိရပါပတ္တာတိပိ အတ္ထိ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ်တစ်မျိုးရှိသေးကြောင်းပြပြီး ယင်းပါဌ်ကိုပင် ဗာဟိရေ ပါပေ ကတာ စေတေဟိတိ ဗာဟိရပါပါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဗာဟိရပါပတ္တာ၊အပဉ္စုပြုအပ် ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ ရှိကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကြောင့်-ဟု အနက်ပေးရသော ကြောင့်ရင်း။ ဤသို့ အာဂမယုတ္တိ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် ဗာဟိရ ပါပတ္တာ ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

သဗ္ဗာယတိ/သဗ္ဗယတိ ။ ။ သဗ္ဗယတိကား သံရှေး အဓိရှေးရှိသော ဣဓာတ် တိဝိဘတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ သဗ္ဗာယတိကား သံရှေး အဓိရှေးရှိသော ဇျေ ဓာတ် တိဝိဘတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဣဓာတ် ဇျေဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးပင် သရဇ္ဈာယ် ခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **မြဖ္ဖဲ့** ကား ဌာန နိဿယဖြစ်သော မန္တဝေဒ၏ "ဗြဟ္မဲ့"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ နိဿိတဖြစ်သော ဗြဟ္မဝေဒ, ကပ္ပဝေဒတို့၌တင်-- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော မန္တဝေဒ၏ "ဗြဟ္မဲ့"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဗြဟ္မဝေဒ, ကပ္ပဝေဒတို့၌တင်-ဧကဒေသူပစာ၊ ပဓာနနည်း။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ပိဋကမဟ, ဇိနသေဋ္ဌ စသည်တို့၏ ဗြဟ္မ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဗေဒင်(ဝေဒ)၌တင်- - ဧကဒေသျူပစာ

ဝေရဉ္ဇ-ကား ဌာနဖြစ်သော မြို့၏ ဝေရဉ္ဇာဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဥဒယ ပုဏ္ဏားဌတင်-- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **သဇ္ဈာယတိ**-အရ ဉာဏ် ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

(ဂ) ၌ ဗြဟ္မကား ဗေဒအနက်ဟောဖြစ်၍ ဝေဒေါ မန္တော သုတိတ္တိယံ-ဟု။

ပါဌ် [၂၉]

(က) ဣဒါနိ ယမတ္ထံ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော အဘာသိ၊ တံ ပကာသေန္တော "သမဏော ဝေ့ သော ဝေါတမော"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ သမိတပါပတ္တာ "သမဏော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) ဝုတ္တဉှေတံ "ဗာဟိတပါပေါတိ ဗြာဟ္မဏော၊ သမိတပါပတ္တာ 'သမဏော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ။ (ဃ) ဘဂဝါစ အနုတ္တရေန အရိယမဂ္ဂေန သမိတပါပေါ။

(င) တေနဿ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတမေတံ နာမံ ယဒိဒံ သမဏောတိ။

(ဋ္ဌ၊၈၃။ မအူ-၂၄၀။ ဘာဋီ-၁၊၃၈၉)

➤ ၁။ (က) ဣဒါနိ၊ယခုအခါ၌။ယမတ္ထံ၊အကြင်အကြောင်းကို။ဝေရဉ္ဇော၊သော။ ဗြာဟ္မဏော၊သည်။အဘာသိ၊ပြီ။တမတ္ထံ၊ကို။သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိ အာဒိနာ၊ဖြင့်။(ကရိုဏ်းထည့်) ပကာသေန္တော၊ထင်ရှားပြလိုသည်ဖြစ်၍။ [ကာမတ္ထ] (ဝါ)

http://www.dhammadownload.com

ထင်ရှားပြလိုသောကြောင့် [ဟိတ်] (ဝါ) ထင်ရှားပြလိုသော၊အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော၊ သည်။ [ဝိသေသျ ကတ္တားထည့်] သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိအာဒိံ၊ကို။ အာဟ၊လျှောက်၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)

(ခ) ပကာသနကြိယာယ၊ပကာသနကြိယာ၏။ကရဏဘူတော၊ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။တတ္ထ တသ္မိံ "သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"တိ အာဒိဝစနေ၊ထို "သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော" စသော စကား၌။ (တစ်နည်း) ဗြာဟ္မဏော၊အာဟ-၌ ဗြာဟ္မဏ၏။ ကမ္မဘူတော၊ကံဖြစ်၍ဖြစ်သော။တတ္ထ တသ္မိံ "သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"တိ အာဒိဝစနေ၊ထို "သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော" စသော စကား၌။ဘဂဝတော၊၏။ (သမ္ဗန်) သမိတပါပတ္တာ၊ ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဘဂဝါ၊ ကို။ (ကံ) သမဏောတိ၊ဟူ၍။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။

(ဃ) [**တုလျှတ်/ လိင်တ်**] စ၊ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ဘဂဝါ၊သည်။အနုတ္တရေန၊မိမိထက်လွန်သော တရားမရှိသော။အရိယမဂ္ဂေန၊မြတ်သော မဂ်ဖြင့်။သမိတပါပေါ၊ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိ၏။ [**ဟေတိ/ ဝိဂတ်**] စ၊အံ့။ဘဂဝါ၊သည်။အနုတ္တရေန၊သော။အရိယမဂ္ဂေန၊ဖြင့်။ သမိတပါပေါ၊သည်။ဟောတိ၊၏။

[**အနိယတ်/ နိယတ်**] စ၊အံ့။ယော ဘဂဝါ၊သည်။အတ္ထိ၊၏။သော ဘဂဝါ၊သည်။အနုတ္တရေန၊ သော။အရိယမဂ္ဂေန၊ဖြင့်။သမိတပါပေါ၊သည်။ဟောတိ၊၏။

➢ ၂။ (က) ဒို/ အဘယ့်ကြောင့် သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော စသည်ကို ဟောပြန်ပါသနည်း၊ အထခေါ ဝေရဉ္စော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ စသည်ကိုသာ ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကို ပယ်ခြင်းငှာ ဣဒါနိ စသည်မိန့်။

(က) ဒို/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ ဥပါလိမထေရ်သည် သမဏော ခလု ဘောဂေါတမော အစရှိသော စကားကို မိန့်ဆိုအပ်၏။ အသောသိ ခေါ ဝေရဉ္စော ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ပါဠိရပ်တို့ဖြင့်ပင် ဝေရဉ္စပုဏ္ဏား၏ ကြားခြင်းကိစ္စ ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့် ကြောင့် ဆိုအပ်ပါသနည်း။ မဆိုသင့်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် ဂန္ထဂရုဒေါသ၊ နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဖြေ-- ကြားခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသော်လည်း ကြားပုံအခြင်းအရာကို ထင်ရှားမပြအပ်၊ ထို့ကြောင့် ကြားပုံအခြင်းအရာ ထင်ရှားပြလိုရကား သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော- စသော စကားကို ပြဆိုရကား သင်တင်သော ဂန္ထဂရုဒေါသ၊ နိရတ္ထကဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

(စ) ဒို/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော စသော စကား၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသမဏော ခလု ဘောဂေါတမော-စသော စကား၏ (အာဟ-ကံ) အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကိုပြခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ငှာ (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ॥ ॥ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏ-မည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင်လျှင် ဥဒါဟရုဏ်ဖြင့် ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ အရိယာ ပန စသည်ဖြင့် အပပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဗြာဟ္မဏ၊ (ဂ)ဝါကျဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏမည်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်နှစ်ခုအပေါင်းကို ဥဒါဟရုဏ် နှစ်ခုအပေါင်းဖြင့် ထင်စွာပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသောကြောင့် သမဏဟူ၍ သိထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ပါဠိ၌ သမဏော ခလု ဘောဂေါတမောဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ရှိသောကြောင့် သမိတ-ဟု ဖွင့်ဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးရာသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သမိတပါပတ္တာ-ဟု ပါပ-ကို အထူးပြု၍ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်ရာအံ့နည်း၊ သာမည ဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်

(ဃ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ကုန်သော မကောင်းမှုတို့ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏ-မည်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် ဗာဟိရက ဝီတရာဂ သေက္ခ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း (ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) သမဏဟူ၍ သိအပ်ပါသလော။ (တစ်နည်း) သမိတပါပဖြစ်သောကြောင့် သမဏဟူသော မြတ်စွာဘုရားကား အမှန်တကယ် မကောင်းမှုငြိမ်းပါ၏လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) မြတ်စွာဘုရားမှာကား ယင်းသမိတပါပဂုဏ် ရှိပါသလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ)သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) အာဂမဒဠ္ဟီကရဏ။ (ဃ) သည် သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟူသော ပြတ်ပြီးသော (ခ) ဝါကျ စကားကို ဆက်၍ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝါ) မြတ်စွာဘုရားမှာ ယင်းသမိတပါပဂုဏ်ရှိပါသလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(င) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

စာစပ် ॥ ॥ ဘဂဝါကား သည်--ကြောင့် သမိတပါပေါ-၌ တုလျှတ်/လိင်္ဂတ်စပ်။

➤ ၄။ ပါပါနိ သမေတီတိ **သမဏော**။ ယော ဂေါတမော၊သည်။ပါပါနိ၊မကောင်းမှု

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို။သမေတိ၊ငြိမ်းစေတတ်၏။ကွတိ သော ဂေါတမော သမဏော သမု+ယု။

သမုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရုပ်ကြိယာအရကား မကောင်းမှုတို့၏ ငြိမ်းခြင်း, ယင်းတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရုပ်ကြိယာကား မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ရှိသော အရဟတ္တမဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရ မြတ်စွာဘုရားရ၏။

သမိယိတ္ထာတိ သမာ၊ သမာ အဏာ ရာဂါဒယော ပါပါ ဓမ္မာ ဧတေန ဂေါတမေနာတိ **သမဏော**။ သမ+အဏ (သမဏ)ပုဒ်အရကား ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့သည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီးစပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ပကာသယိဿတီတိ **ပကာသေန္တော**။ ယော ဥပါလိတ္ထေရော၊သည်။အတ္ထံ၊ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏားကြားသော "သမဏော ခလု"စသောအနက်ကို။ပကာသယိဿတိ၊ထင်ရှားစေလတ့်။ ကွတိ သော ဥပါလိတ္ထေရော ပကာသေန္တော။ ပ-ကာသု+ဏော-အန္တ။

ပ-ဥပသာရအရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ကာသုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရုပ်ကြိယာအရကား ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏားကြားသော သမဏော ခလု ဘောဂေါတမော-စသော အနက်ဖြစ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရုပ်ကြိယာအရကား ထိုအနက်ဖြစ်အားတပ်သော ဥပါလိမထေရ်၏ ကရုဏာပုဗ္ဗင်မဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ ဏေ-အရ ကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။ အန္တ-အရကား ဥပါလိထေရ်ဖြစ်ရ၏။

ဒုဂ္ဂတိံ ပါပေတီတိ **ပါပေါ**။ အပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရုပ်ကား ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရုပ်ကား အကုသိုလ်စေတနာ၏ နာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကုသိုလ်ရ၏။

ယော ယော ဘူတော ယထာဘူတံ။ ယထာဘူတမေဝ **ယထာဘူစ္စံ**။ ယထာဘူစ္စံစ တံ ဂုဏောစာတိ **ယထာဘူစ္စဂုဏော**။ ယထာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဝိစ္ဆတ္ထဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ထင်ရှားရှိခြင်းဂုဏ်နှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ/ဂုဏ်-ဂုဏီးစပ်ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အကြင် အကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တော် ရ၏။ * ဘူတဿ အနုရူပံ ယထာဘူတံ။ ဂုဏေန အဓိဂတံ ဂုဏာဓိဂတံ။ ယထာဘူစ္စံ ဂုဏာဓိဂတံ ယထာဘူစ္စဂုဏာဓိဂတံ။ / ယထာဘူစ္စံ ဂုဏော ယထာဘူစ္စဂုဏော၊

* ယထာဘူစ္စဂုဏေန အဓိဂတံ **ယထာဘူစ္စဂုဏာဓိဂတံ**။

ယထာဘူစ္စ ဂုဏ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အကြင် အကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တော်သည် မုချ။ ထို--၏ ရအပ်သော သမဏအမည်နှင့် အကြောင်း-အကျိုးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အကြင် အကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တော်ကြောင့် ရအပ်သော သမဏ အမည်ရ၏။

သမိတာနိ ပါပနိ ဧတေန ဂေါတမေနာတိ **သမိတပါပေါ**။ တဿ ဘာဝေါ သမိတ

http://www.dhammadownload.com

ပါပတ္တံ။ (တသ္မာ) ဗာဟိတာနိ ပါပနိ ဧတေန ပုဂ္ဂလေနာတိ **ဗာဟိတပါပေါ**။

ဥတ္တရတော ဝိရဟိတော **အနုတ္တရော**။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် သမိတပါပတ္တာဖြင့် သမဏော၌ သမုဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပါပါ သမေတီတိ သမဏော-ဟု --ရင်း (အဘိဓာနတ္တ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ "သမဏ"ဟူသောနာမ်သည် ရုဠှီနာမ်မဟုတ်၊ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်တော်ကြောင့် ရအပ်သော အန္ဝတ္ထနာမ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ **ယထာဘုစ္စ/ယထာဘုစ္စံ** ။ ။ ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္စံ၊ သကတ္တေ ဏျပစ္စယော (ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ) သကတ္တေ ပန ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္စံ (ရူပသိဒ္ဓိ) တို့ကို ထောက်၍ ယထာဘူတပုဒ်၊ ဏျပစ္စည်း၊ ဏ-အနုဗန်ကိုချေ၊ တ-ကို ယ-သို့ကပ်၊ ယဝတံ-သုတ်ဖြင့် တျကို စ-ပြု၊ စ-ဒွေဘော်လာ၍ ယထာဘုစ္စ-ဟု ပြီးသော ကြောင့် "ယထာဘုစ္စ"ပါဌ်သာ မှန်ပါသည်။

အနုဿဝနတ္တေ/အနုဿဝနတ္တေ ။ ။ သုဓာတ်သည် အပ္ပသုတော စသည်ကဲ့သို့ ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် "အနုဿဝနတ္တေ" ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။ ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ဒွေဘော်မဲ့ "အနုသဝနတ္တေ"ဟု ရှိသည်။

➤ ၈။ **သမိတပါပတ္တာ** ။ ။ အကြွင်းမရှိ ဝါသနာနှင့်တကွ ပါပတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အလွန်အားဖြင့် ယူသောကြောင့် အတိသယ နည်းမည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော ဗာဟိရက သမဏဗြာဟ္မဏ သေက္ခ အသေက္ခ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ "သမိတပါပ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

အရိယမဂ္ဂေန ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အရိယမဂ်လေးပါးတို့၏ "အရိယမဂ္ဂေန"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

သမဏ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တသမဏ, သမိတပါပသမဏတို့၏ "သမဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမိတပါပသမဏ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ (ခ-ဝါကျ သမိတပါပတ္တာကိုထောက်)

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ရှိသော သမဏ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့၏ "သမဏ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘုရားဒြပ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ (ဘဂဝါ-ထောက်)

(တနည်း) မကောင်းမှုငြိမ်းခြင်းဂုဏ်၏ "သမဏ" အမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌တင်-- ဂုဏူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

သမိတပါပ-ကား ဌာနဖြစ်သော ဘုရား၏ "သမိတပါပ"အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု၌တင်-- ဌာနူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ **ဓတာခဆေတ္တ**- အရ ကရုဏာရှေးရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ * **အာဟ**-၌ ဖြုတ်အရ -- အရှင်ဥပါလိ၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၃၀]

(က) **ရေ့တိ** အနုသနတ္တေ နိပါတော။

(ခ) **ဘောတိ** ဗြာဟ္မဏဇာတိကာန် ဇာတိသမုဒါဂတံ အာလပနမတ္တံ။

(ဂ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ -- "ဘောဝါဒီ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော"တိ။ (ဃ) **ဝေါဓမောတိ** ဘဝဝန္တံ ဂေါတ္တဝသေန ပရိကိတ္တေတိ။

(င) တသ္မာ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိ ဧတ္တ သမဏော ကိရ ဘော ဂေါတမဂေါတ္တောတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(စ) သကျပုတ္တောတိ ဣဒံ ပန ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလဒီပနံ။

(ဆ) သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝဒီပနံ။

(ဇ) ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနဘိဘူတော အပရိက္ခီဏံယေဝ တံ ကုလံ ပဟာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဈ) တတော ပရံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

(ည) **တံ့ခေါပနာတိ** ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။

(ဋ) တဿ ခေါ ပန ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အတ္ထော။

(ဋ္ဌ၊ ၈၄။ မအ္ဋ-၂၄၂။ ဘာဋီ-၁၁၉၀)

➤ ၁။ ဇာတိသမုဒါဂတံ၊ ဇာတ်အားဖြင့် လာသော။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဇာတ်အားဖြင့် ပြီးသော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ဂ) ချို့/ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဘောဟူသော သဒ္ဒါသည် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဇာတ်အားဖြင့်လာသော အာလုပ်စကားမျှသာ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ဘောသဒ္ဒါသည် ဗြာဟ္မဏဇာတ်ရှိသူတို့၏ ဇာတိ အာဂတ အာလုပ်ဖြစ်ကြောင်းကို ဆရာသာ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသလော။ (ဝိ-၅) အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- ဘောသဒ္ဒါသည် အာလုပ်မျှဖြစ်ကြောင်းကို ငါသာ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်မဟုတ်၊ ဘုရားရှင်လည်း ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာ၏ စကားမျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) အာလုပ်သည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်များစွာ ဟောနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဟိ-၅) ထိုသို့ဖြစ်လျက် အာလပနမတ္တံဆိုသော ဆရာ့စကား မြဲစေ ပြီးစေသော အာဂမ သာကေ ဉာပကစကားကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ချို့/ **အနုသဒ္ဒ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ခလုသဒ္ဒါသည် အနုသနတ္ထ၊

http://www.dhammadownload.com

ဘောသဒ္ဒါသည် ဇာတိသမုဒါဂတ အာလပနမတ္တ၊ ဂေါတမသဒ္ဒါသည် အနွယ်၏အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင်ဟူသောအနက်ကို ဟောအံ၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ+ဆ) သို့/ ဟိနွရူစောအေ ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟု ဆို၏။ ယင်းနှစ်ပုဒ်တွင် တစ်ပုဒ်ပုဒ်ကိုဆိုလျှင် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ အသမ္ဘိန္နမင်းမျိုးကို ပြခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နှစ်ပုဒ်ကို ပါဠိ၌ ဆိုအပ်လေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ+ဆ)မိန့်

(ဇ) သို့/ ဆရာသည် (ဆ)ဖြင့် သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟူသော သဒ္ဒါသည် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြပါသနည်း၊ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟူသော သဒ္ဒါသည် ဥစ္စာကုလပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြကြောင့်သဒ္ဒါသာဖြစ်၍ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါ မဖြစ်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(ဈ) သို့/ ဆရာသည် (ဇ)ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော ပျက်စီးခြင်းသည် မလွှမ်းမိုးစဉ် မကုန်ခန်းသေး၊ ထိုအမျိုးကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုသောကြောင့် သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောပုဒ်၏ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတအဖြစ် ပြကြောင်းသဒ္ဒါဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ပဗ္ဗဇိတော-ပုဒ်မှနောက်ဖြစ်သော ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတိ-စသော ပုဒ်အပေါင်း၏ အနက်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်မှတစ်ပါးသော အနက်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်

(ည) သို့/ ဆရာသည် (ည)ဖြင့် တံခေါ်ပန၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုစကား အဘယ်သို့သော အတ္ထယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ ကမ္မတ္တေ ဒုတိယာ-ဟုဆိုသောကြောင့် ကံအနက်၌သာ ဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ည)မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ည) ဖြင့် တံခေါ်ပန-စသော သဒ္ဒါသည် ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်းဟု ဆို၏။ ယင်း ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထဟူသည် ကမ္မတ္ထပင်လော။ (ဝါ) ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အဘိဓေယျတ္ထ(သဒ္ဒါဟောအနက်) ရှိပါ၏လော။ စုဒ်ကြောင့် (ည) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပကာသကရ။ (ခ) ပကာသကရ။ (ဂ) ကား ဘော-၏ အာလုပ်မှုဖြစ်ပုံကို အာဂုံဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် အာဂမဒဠီကရဏ။ (ဃ) ပကာသကရ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ။

(စ-ဆ) ပကာသကရ။ (ဇ) သဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇိတအဖြစ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဈ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပကာသကရ (ည) ပကာသကရ။

(ည) ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနဖြစ်နိုင်ပုံ အတ္ထယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီဝါကျ/ဝိတ္ထာရ

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) တံခါးပန-စသော သဒ္ဒါသည် ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထ၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ရှိသော သဒ္ဒါတည်းဟု ၎င်းတံခါးပန-စသော သဒ္ဒါ၏ ဝိဘတ်နှင့် ဝိဘတျတ္ထကို ပြပြီး နောက် ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထဟူသည် ကမ္ဘပင်လောဟု အတ္ထပသင်္ဂရှိ၍ ယင်းကို ကင်း ပျောက်စေခြင်းငှာ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

ဓာစင် ။ ။ ဂေါတ္တဝသေနကား အံ‌ားဖြင့်--ကြောင့် ပရိကိတ္တေတိ-၌ ကြိယာ ဝိသေ သန/သျစပ်။ ပါရိဖုဒေနကား သည်--ကြောင့် အနဘိဘူတောဝယ် တပစ္စည်း၌ အဝုတ္တ ကတ္တား၊ အနဘိဘူတောကား ထိုကတ္တားကို မဟောသော အဝုတ္တကတ္တား၏ ကြိယာ။

➤ ၄။ သတ္တေ ကိဋ္ဌေန္တိ မဒ္ဒန္တိ ပလိဗုဒ္ဓန္တိတိ **ကိဋ္ဌနာနိ**။ (ယေ ရာဂါဒယော၊တို့သည်။ သတ္တေ၊တို့ကို။ကိဋ္ဌေန္တိ မဒ္ဒန္တိ ပလိဗုဒ္ဓန္တိ၊နှိပ်စက်တတ်ကုန်၏။)

သဟ ကိဋ္ဌနေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ **သကိဋ္ဌနော**။ သဟ ကိဋ္ဌန-အရ သတ္တဝါတို့ကို နှင်းနယ်တတ်ကုန်သော ရာဂစသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟ ဝတ္တနဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား ရာဂစသည် တို့နှင့် တကွဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်ရ၏။

ဗြာဟ္မဏာနံ ဇာတိ **ဗြာဟ္မဏဇာတိ**၊ ဗြာဟ္မဏဇာတိ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ဗြာဟ္မဏ ဇာတိကာ**။ ဗြာဟ္မဏဇာတိ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဗြာဟ္မဏဇာတ်သည် မုချ။ ထို--၏ က-ပစ္စည်းအရ ဗြာဟ္မဏဇာတ်ရှိသူနှင့် နိဿယ နိဿိတစပ် ဌာနူ။ က-ပစ္စည်းအရကား ဗြာဟ္မဏဇာတ်ရှိသူတို့ ရ၏။

ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကုဏန္တိ သမတ္ထေန္တီတိ **သကျာ**။ အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတီတိ **ပုတ္တော**။ သကျဿ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော **သကျပုတ္တော**။ (သာရတ္ထ)

သက္ကောတီတိ **သကျော**။ ပုနာတိ သောဓေတီတိ **ပုတ္တော**။ သကျဿ ပုတ္တော **သကျပုတ္တော**။ သကျ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သုဒ္ဓေါဒနမင်းသည် မုချ။ ထို--၏ သားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဇနက-ဇညစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သာကီဝင်မင်း၏သား မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ကုလတိ သန္တာနံ ဗန္ဓတီတိ **ကုလံ**၊ ဥစ္စံ ကုလံ **ဥစ္စာကုလံ**။ (တစ်နည်း) ဥစ္စံ ကုလံ ယဿာတိ **ဥစ္စာကုလော**။ ပရိဒီပေတိ ဧတေနာတိ **ပရိဒီပနံ**။ ဥစ္စာ ကုလဿ ပရိဒီပနံ **ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ**။ ဥစ္စာကုလ-ဝိသေသနအရကား မြတ်သော အမျိုးသည် မုချ။ ထို--၏ ပြကြောင်းဖြစ်သော သကျပုတ္တော သဒ္ဒါနှင့် နိဿိတ-နိဿယ/အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဥစ္စာကုလကိုပြကြောင်း သကျပုတ္တသဒ္ဒါ ရ၏။

ဥစ္စံ ကုလံ ဥစ္စာကုလံ၊ ပရိဒီပေတီတိ **ပရိဒီပနံ**။ ဥစ္စာကုလံ ပရိဒီပနံ **ဥစ္စာကုလပရိ ဒီပနံ**။/ပရိဒီပေတိ ဧတေန သကျပုတ္တောတိပဒေနာတိ **ပရိဒီပနံ**။ ဥစ္စာကုလဿ ပရိဒီပနံ

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။

* ဥစ္စံ ကုလံ ဧတဿာတိ ဥစ္စာကုလော။ ဧတဿ ဘဝတော၊အား။ဥစ္စံ၊မြင့်မြတ်သော။ကုလံ၊အမျိုးသည်။အတ္ထိ၊၏။အတဂ္ဂဏ သံဝိညာဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ ဥစ္စ ပုဒ် ကုလပုဒ် ဧတပုဒ်။ ဥစ္စကုလ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား မြင့်မြတ်သော မင်းမျိုးသည် မုချ။ ယင်း၏ ဘုရားဖြစ်နှင့် ဌာန-ဌာနီ၊ အဘေဒ ဘေဒစပ် ဌာနူ။ ဧတ-အရကား ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ယင်းဥစ္စာကုလပုဒ်၏ ဘာဝလောပ ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဥစ္စာကုလဘာဝ-အမျိုး၏ မြင့်မြတ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ (တစ်နည်း) ဥစ္စာစ တံ ကုလဥ္စာတိ ဥစ္စာကုလံ။ (မြတ်သောအမျိုး၊ ဘာဝပ္ပဓာန် ကြံဖွယ်မလို)

ဝုတ္တော အတ္ထော ယေနာတိ ဝုတ္တတ္ထံ။ ဝုတ္တတ္ထ-အရ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိဟူသော ပုဒ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုးစပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိသော ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိဟူသော ပုဒ်အပေါင်း ရ၏။

ဇာတိယာ သမုဒါဂတံ ဇာတိသမုဒါဂတံ။ ဝဒတိ သီလေနာတိ ဝါဒီ၊ ဘောတိ ဝါဒီ ဘောဝါဒီ။ ဘော ဘောတိ ဝဒတီတိ ဘောဝါဒီ။ အနုပရံ သဝနံ အနုဿဝနံ၊ အနုဿဝနံ ဧဝ အတ္ထော အနုဿဝနတ္ထော။ ဗြာဟ္မဏော ဇာတိ ဧတေသံ ဇနာနန္တိ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ။/ဗြာဟ္မဏဿ ဇာတိ ဗြာဟ္မဏဇာတိ၊ ဗြာဟ္မဏဇာတိယံ နိဗ္ဗတ္တာ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ။ လပန္တိ ဧတေန ဘောတိပဒေနာတိ လပနံ။ အာ အဘိမုခံ လပနံ အာလပနံ။ အာလပန မေဝ အာလပနမတ္တံ။ ဂံ (သဒ္ဒါနှင့်အသိဉာဏ်ကို) တာယတီတိ (စောင့်ရှောက်တတ်၏။) ဂေါတ္တံ။ (ဂေါ-တာ+တ) ဂေါတ္တဿ ဝသော ဂေါတ္တဝသော။ ဂေါတမောစ သော ဂေါတ္တဥ္စာတိ ဂေါတမဂေါတ္တံ။ ဂေါတမဂေါတ္တေ နိဗ္ဗတ္တော ဂေါတမ ဂေါတ္တော။ သဒ္ဒါယ ပဗ္ဗဇိတော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော။ တဿ ဘာဝေါ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝေါ။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝံ ပရိဒီပနံ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။ (တစ်နည်း) တဿ ပရိဒီပနံ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝ ပရိဒီပနံ။ ပရိဟီယတီတိ ပရိဟာနိ။ ပရိဟာနိယာ ဘာဝေါ ပါရိဟုညံ။ ပရိဟာနိဧဝ ပါရိဟုညံ။ အဘိဘုယျတီတိ အဘိဘူတော။ န အဘိဘူတော အနဘိဘူတော။ ပရိ ဒိဏ္ဏာတီတိ ပရိကိဏ္ဏံ။ န ပရိကိဏ္ဏံ အပရိကိဏ္ဏံ။ ပရိဟာယနံ ပရိဟာနိ။ ပရိဟာနိယေဝ ပါရိဟုညံ။ ပရိဇီရတီတိ ပရိဇိဏ္ဏော။ ပရိဇိဏ္ဏဿ ဘာဝေါ ပါရိဇုညံ။

အယံ ပကာရော ဣတ္ထံ၊ ဣတ္ထံ ဘူတော ပတ္တော ဣတ္ထမ္ဘူတော။ ဣတ္ထမ္ဘူတဿ အာချာနံ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနံ။ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနမေဝ အတ္ထော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထော။

➤ ၆။ (ဇ) ၌ နိပါတေဖြင့် သမဏော ခလု၌ ခလုသဒ္ဒါသည် "ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက"ပုဒ်၌ကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ)

http://www.dhammadownload.com

အနုသာသနတ္ထေဖြင့် ယင်း ခလုနိပါတ်သည် ဤနေရာ၌ ပဋိသေဓ, ဝါကျာလင်္ကာရ, အဝဓာရဏ, ပသိဒ္ဓိအနက်တို့ကိုမဟော၊ အနုသာသန- တဆင့်ကြားခြင်းအနက်ကို ဟော၏ (ဝါ) အနုသာသနအနက်ကိုသာ လိုအပ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ/ အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(စ) ၌ အာလပနမတ္တံဖြင့် ဘောသဒ္ဒါ၏ အာလုပ်ပုဒ်၏--ဧင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) ဘော၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ အာလပနတ္ထ၌ သက်--ဧင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိ။

ဗြာဟ္မဏာဇာတိကာနံ ဇာတိသမုဒါဂတံဖြင့် ယင်းဘောဟူသော အာလုပ်သည် ပုဏ္ဏားများ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုလေ့ရှိသော အာလုပ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဂေါဟိ ဉာဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌော ဂေါတမော-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဂေါတမသာ အပစ္စံ ဂေါတမော-ဟု ပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏာပစ္စည်း အပစ္စအနက်၌သက်--ဧင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဏာပစ္စည်း၏ ဇာတတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ဧင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဂေါတမဂေါတ္တေ ဇာတော ဂေါတမော-ဟုပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဂေါတမ ဂေါတ္တ ဟူလိုလျက် ဂေါတ္တ-ပုဒ်ကိုချေ၍ ဂေါတမ-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုဧင်း (ဘာဝတ္ထ) ဂေါတမ-အရ သုဒ္ဓေါဒနမင်း အရှင်အာနန္ဒာတို့ကို မယူရ၊ ဤ၌ ဘုရားရှင်ကိုယူ--ဧင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) (ယ) ၌ ဂေါတ္တဝသေန ပရိကိတ္တေတိဖြင့် ဂေါတမသဒ္ဒါသည် ဇာတိသဒ္ဒါကို အကြောင်း ပဝတ္တိနိမိတ်ပြု၍ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ)

ဘဂဝန္တံ–ဖြင့် ထိုဂေါတမဟူသောအနွယ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ခေါ်ဝေါ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် သကျပုတ္တောကို သကျဿ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော သကျပုတ္တော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သကျပုတ္တ-အရ မြတ်စွာဘုရားကိုယူ--ဧင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) မြတ်စွာဘုရား၏ မြင့်မြတ်သော အမျိုးရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကိုဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် သကျကုလာပဗ္ဗဇိတောဟူသောသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါသက်သက်ဖြင့် ရဟန်းပြုသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ၌ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတောဖြင့် (ဆ) ၌ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတပုဒ်ကို သဒ္ဓါယ ဒေယျံ သဒ္ဓါဒေယျံကဲ့သို့ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ယကာရလောပ၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဈ) ဖြင့် တံ ဘဂဝန္တံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏--ဧင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကတ္တုမှုတာချာနအနက်၌သက်--ဧင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဉ) ဖြင့် ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သာမျတ္တကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ (ဝါ) သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ ဉစ္စာကုလ/ဥစ္စကုလ ။ ။ ဥစ္စံ ကုလံ တေသာတိ ဥစ္စာကုလော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဥစ္စကုလ-ဟု ဆိုလိုလျက် စ္စ-၌ အ-ကို အာဒီဃပြု၍ ဉစ္စာ ကုလ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဉစ္စာကုလ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အပရိက္ခိဏ်/အပရိခီဏ် ။ ။ ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ အပရိက္ခိဏ်-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အာလပနမတ္တံ/အာလပနမတ္တံ ။ ။ မတ္တသဒ္ဒါကား အဝဓာရဏတ္ထ၊ ယင်းဖြင့် ပုဏ္ဏားဇာတ်ရှိသူတို့၏ ဇာတ်အားဖြင့်ပြီးသော အာလုပ်သာ၊ ယင်းဖြင့် အနက်ထူးရှိသည် မဟုတ်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့် အာလပနမတ္တံ-ဟု ပဌမအက္ခရာဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝုတ္တာဝွေတံ/ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ ။ ။ ဝုတ္တမ္ပိဟေတန္တိ ဟိသဒ္ဒံ ဇဟံ ဝစနံ ဓမ္မပဒေ ဝုတ္တမ္ပိ။ အပိသဒ္ဒေါ အဝုတ္တနော ဝုတ္တဝစနံ အပေက္ခတိ-ဟူသော ယောဇနာကို ထောက်၍ ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဘောဝါဒိနာမ/ဘောဝါဒီနာမ ။ ။ ဘော ဣတိ ဝဒတိ သီလေနာတိ ဘောဝါဒီ-ဟု ဤကာရန္တဖြင့် ဖြစ်သော်လည်း ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဘောဝါဒိနာမ သင့်ပါသည်။ ဂါထာပါဒ၏ အစတစ်လုံးနောင်ဖြစ်၍ သဂိုဏ်း နဂိုဏ်း လွတ်ရကား ဆန္ဒာနုရက္ခဏအကျိုးငှာရင်း၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာရင်း၊ ရဿပြုဖွယ် မလို၊ ထို့ကြောင့် ဝဒဓာတ် ဏီပစ္စည်းဖြစ်၍ ဘောဝါဒီ နာမ သင့်ပါသည်။

ပါရိဇုညေန/ပါရိဇုညေန ။ ။ ပရိဇုန္နရှိသော ဟာဓာတ် တိပစ္စည်း၊ တိကို နိပြု၊ ဟာ၏ အာကို ဉပြု၊ ဟကို ဇပြု၊ နိ၌ ဣကို ယပြု၊ ချကို ဉ ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပါရိဇုညေနပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဟာ၏ အာကို ဉ-မပြုသော် ပါရိဇညေနပါဌ်သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဘော**–ကား အပေါင်းဖြစ်သော နိဂ္ဂဟိတ်လပန သဇီဝါလပနတို့၏ "ဘော" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဇီဝါလပန၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဂေါတမ ကား- အကြောင်းဖြစ်သော ဂေါတမအမျိုးအနွယ်၏ အစဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဂေါတမ" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဂေါတမ အမျိုးအနွယ်ဝင် သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏သား မြတ်စွာဘုရား၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ဂေါတမအမျိုးအနွယ်ဝင် အားလုံး၏ "ဂေါတမ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

အာလပနမတ္တံ ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂလာပန (သဇီဝါလပန) ဓမ္မာလပန နိဂ္ဂဟိတ်လပနတို့၏ "အာလပန" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂလာပန(သဇီဝါလပန) ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

http://www.dhammadownload.com

သကျပုတ္တောကား- အကျိုးဖြစ်သော သာကီဝင်မင်းသား ဘုရား၏ "သကျပုတ္တော" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဥစ္စာကုလဘာဝ၌တင်--ဖလူပစာ။ အဝိနာ ဘာဝနည်း။

ဥစ္စာကုလကား - အကြောင်းဖြစ်သော မြင့်မြတ်သော အမျိုး၏ "ဥစ္စာကုလ" အမည် ကို အကျိုးဖြစ်သော သာကီဝင်မင်းသားဘုရား၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

တံခေါပန ကား- အစိတ်ဖြစ်သော တံခေါပန-၏ "တံခေါပန"အမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော တံခေါပန ဘဝန္တ ဂေါတမံ"၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ကား- အကြောင်းဖြစ်သော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနအနက်၏ "ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော တ ဘဂဝန္တ ဂေါတမ သဒ္ဒါတို့၌တင်- - ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟူသောနည်းသည် သကျပုတ္တောဖြင့် ဥစ္စာကုလအဖြစ်ကို ပြပြီးဖြစ် သော်လည်း အလွန်အားဖြင့် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတအဖြစ်ကို ပြသောကြောင့် ဥတ္တရနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **သကိဉ္စနာ**-၌ ကိဉ္စန-အရ ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ, မာန, ဒိဋ္ဌိကိလေသာ တရားများနှင့် ဒုစရိုက်တရားများကိုယူ။ ထိုရာဂ စသည်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယော နိသောမနသိကာရ, အသဒ္ဓမ္မဿဝန, ပာလူပသေဝန, အဂ္ဂဏ, စက္ကဝိပတ္တိ, ပမာဒ စသည်တည်း။ ထိုတွင် အယောနိသော မနသိကာရကို ယူသဖြင့် ထိုလျှင်အကြောင်းရှိ သော အကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ (ပ) ပမာဒကိုယူသဖြင့် ထိုလျှင်အကြောင်း ရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ဤသို့ သဘာဂအားဖြင့် လည်စေခြင်းသည် သဘာဂါဝတ္တနဟာရ မည်၏။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော-၌ ဓာတ်အရ သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူအပ်၏။ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏----။

ပါဌ် [၃၁]

(က) ကလျာဏောတိ ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော။

(ခ) သော ဧဝံ ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိမေဝ (ဂ-၁) ...

(ဂ-၂) ထုတိဃောသော ဝါ။

(ဃ-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါတိအာဒိသု ပန အယံ အတ္ထော ယောဇနာ။

(ဃ-၂) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ (ပ) ဣတိပိ ဘဂဝါတိ။

(င) ဣမိနာစ ဣမိနာစ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဋ္ဌ၊၈၄။ မအ္ဌ-၂၄၅။ ဘာသာဋီ-၁၊၃၉၄)

➤ ၁။ (က-ခ-နှင့်အညီ) ကလျာဏော-ကောင်းသော။ (ဝါ) ကောင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ

http://www.dhammadownload.com

သော။ (ဝါ) မြတ်သော။ (ဂ-နှင့်အညီ) ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ် သတင်းသံသည်။ (ဝါ) ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ကျော်စောသံသည်။

➤ ၂။ (က) သို့/ ဤသို့ ရှေ့ဝါကျဖြင့် (ဘာသာပြန်) ပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကလျာဏ ဟူသည် ဘဒ္ဒကပင်တည်း၊ ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ကလျာဏဘာဝသည် ကလျာဏဂုဏ်လျှင် အရာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်းဟု ပြခြင်းငှာ (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသာရေန** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကောင်းသော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းသည် ကလျာဏမည်သောဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကလိတဗ္ဗ သချာတဗ္ဗ ဖြစ်သည်လည်း ကလျာဏမည်ရကား ယင်းကို စင်စေလိုသဖြင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အာစရိယ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကောင်းသောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် ကလျာဏမည်သောဟု ဆို၏။ ကလိတဗ္ဗံ သချာတဗ္ဗန္တိ ကလျာဏံ ဟုပြ၍ ကလိတဗ္ဗ သချာတဗ္ဗဖြစ်ကို ကလျာဏ-ဟု ဆိုကောင်းအံ့လော။ အဘယ်ကို ကလျာဏ-ဟု ဆိုပါ သနည်း၊ ကလျာဏအရကို မပြသော် ဆရာ့အား သဒ္ဒေပ ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အား--** (ခ)ဖြင့် အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်း အပ်သော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံမှုသည် ကလျာဏမည်၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

(တစ်နည်း) ကလ္လကော-ကဲ့သို့ အနာမရှိခြင်းသည် ကလျာဏ-အရ ဖြစ်ကောင်း ပါသလော။ အဘယ်သည် ကလျာဏ-အရ ဖြစ်ကောင်းပါသနည်း။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ဂ-၁) ဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒေါကို ကိတ္တိဝေသဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ- ဟု အရတူ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝဇနတ္ထကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝဇနတ္ထသာ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်ဝဇနတ္ထလည်း ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကို မိန့်။ **အား--** ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝဇနတ္ထလည်း ဆိုအပ်သေး၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ယခုအခါ၌ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ" စသော် ပုဒ်တို့၌ ပဒယောဇနာ ရှေ့ သွားရှိသော အနက်ကို ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။

(ဃ-၂) သို့/ ဤသို့ (ခ-၁)ဖြင့် ဣတိပိ သော ဘဂဝါစသောပုဒ်တို့၌ ဤဆိုလတံ့ သည်ကား ပဒယောဇနာတည်းဟု ပဋိညာ (ဝန်ခံခြင်း) ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဋိညာတဗ္ဗ ဖြစ်သော ပဒယောဇနာကို ပြလိုရကား (ဃ-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ-၂-နှင့် ၁) သို့/ -- ဆရာ-သည် (ဃ-၁) ဖြင့် ဣတိပိ သော ဘဂဝါ စသော ပါဠိရပ်တို့၌ ပုဒ်ကိုယှဉ်ခြင်း ပဒယောဇနာကို ဆိုအပ်၏ဟု ပဋိညာဉ်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ပဋိညာဉ်သည် ပဋိညာတဗ္ဗ ယောဇနာကာရနှင့် မကင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ပုဒ်တို့ ကို ယှဉ်စပ်ပုံ ပဒယောဇနာ ပဋိညာတဗ္ဗယောဇနာကာရကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

(ဃ-၂-နှင့် င) ကို မိန့်။

(င) **ဒို့/** ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ (ပ) ဣတိပိ ဘဂဝါ-ဟူသော ယောဇနာကို ပြတော်မူ၏။ ယင်းယောဇနာ၌ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ပကာရအနက်ကို ဟောပါသလော။ ပိ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ နိဒ္ဒေ-စသော အနက်ကို ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။ **အား--** ဣတိသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ကိုဟော၏၊ ပိသဒ္ဒါသည် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကိုဟော၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ကလျာဏပုဒ်၏ ပရိယာယ် ဂုဏ္ဍတ္တကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဂ-၂) သည် ကိတ္တိသဒ္ဒပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းဝစနတ္တမှတစ်ပါး မဈ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဃ-၂) သည် ပဋိညာတဗ္ဗတည်းဟူသော ပဒယောဇနာကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (င)သည် ဣတိသဒ္ဒါ ပိသဒ္ဒါတို့၏ ပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

ခာစမ် ။ ။ ကိတ္တိသဒ္ဒေါကား သည်--ကြောင့် အဇ္ဈဂ္ဂတော-၌ တုလျတ်-လိင်္ဂတ်စပ်။

➤ ၄။ ပသတ္ထာနံ ဝိသေသောတိ **သေဋ္ဌော**။ ပသတ္ထာနံ၊ချီးမွမ်းအပ်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့၏ ကျော်စောသံတို့ထက်။ဝိသေသော၊ထူးသော ကျော်စောသံတည်း။ ပသတ္ထပုဒ်+ဣဋ္ဌပစ္စည်း၊ ဝိသေသတဒ္ဓိတ်။ ပသတ္ထ-အရကား ချီးမွမ်းအပ်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့၏ ကျော်စောသံဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ထူးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ကျော်စောသံဖြစ်နှင့် အပါဒါန်- အပါဒီစပ် ဌာန္။ ဣဋ္ဌ-အရကား ထို--သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့၏ ကျော်စောသံထက်ထူးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ကျော်စောသံ ရ၏။

ကိတ္တိယတေတိ **ကိတ္တိ**။ ကိတ္တဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ချီးမွမ်းပြောဆိုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား မနသာ ဝဝတ္ထာပိတသဒ္ဒ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ စိတ္တဇသဒ္ဒ၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ကာရဏူပစာ။ တိပစ္စည်းအရ ထို--သော ချီးမွမ်းအပ်သော အသံ ရ၏။

[ဂ--၁--ရှု] ကိတ္တိယေဝ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။ ကိတ္တနံ အဘိတ္ထဝနံ **ကိတ္တိ**။ (ချီးမွမ်းခြင်းရ၏။) သဒ္ဒီယတိ ကထီယတီတိ **သဒ္ဒေါ**။ (အသံရ၏။)

[ဂ--၂--ကို၍] ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ **ကိတ္တိသဒ္ဒေါ**။ ကိတ္တိယာ ပကာသကော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။ ကိတ္တိဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ချီးမွမ်းခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အသံနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့် ဖြစ်သော အသံ ရ၏။

ကလိတဗ္ဗော သဇ္ဇိတဗ္ဗောတိ **ကလျာဏော**။ ကလဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ရေ-

F-11-A

http://www.dhammadownload.com

တွက်သော သညာ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဂုဏ်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယာဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကောင်းဂုဏ်တော်ရ၏။

ထဝန် အဘိတ္ထဝန် **ထုတိ**။ (ထု+တိ) ယောသီယတေတိ **ဃောသော**။ ထုတိယာ ပဝတ္တော ဃောသော **ထုတိဃောသော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ကလျာဏဟူသည် ဘဒ္ဒက-ကောင်းခြင်းပင်တည်း၊ ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ကလျာဏဘာဝကား မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) ကလျာဏအရ ကလျာဏဂုဏ်ကို ယူ--ရင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ကလျာဏပုဒ်ကို ကလျာဏေန သမန္နာဂတော ကလျာဏော-ဟု သမန္နာဂတတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ --ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သေဋ္ဌောဖြင့် သေဋ္ဌဟူသည် ဘဒ္ဒကပင်တည်း၊ ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ သေဋ္ဌဘာဝကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟံ-စသော ဂုဏ်တော်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသတည်းဟု ကာရဏူပစာ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) သေဋ္ဌောဖြင့် ကလျာဏသဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌ-၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ကိတ္တိဝေဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒေါ၌ သဒ္ဒ-သဒ္ဒါ၏ ကိတ္တိသဒ္ဒါနှင့် အနက်တူပရိယာယ်၏--ရင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ကိတ္တိဧဝ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ကိတ္တိဝေဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒ၌ ကိတ္တိပုဒ်၊ သဒ္ဒပုဒ်၊ ကိတ္တိပုဒ်ကို ကိတ္တိယတီတိ ကိတ္တိဟု ကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က္တပစ္စည်း --ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သဒ္ဒပုဒ်ကို သဒ္ဒိယတီတိ သဒ္ဒေါ-ဟု ကမ္မသာဓန--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း --ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကိတ္တိနှင့် သဒ္ဒကို ကိတ္တိစ သာ သဒ္ဒေါစာတိ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု ကမ္မဓာရည်း--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ကိတ္တိနှင့် သဒ္ဒတို့၏ ပရိယာယ်တူ--ရင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ)

ထုတိဃောသော-ဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒေါ၌ ကိတ္တိ-ဝယ် ကိတ္တဓာတ်၏ အဘိတ္ထဝအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) က္တပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကိတ္တနံ အဘိတ္ထဝနံ ကိတ္တိ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သဒ္ဒ-သည် ဃောသ-၏ ပရိယာယ်၏--ရင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သဒ္ဒေါပုဒ်ကို သဒ္ဒိယတီတိ သဒ္ဒေါ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကိတ္တိနှင့် သဒ္ဒကို ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ-ဖြင့် နယန္တရဇောတကအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ (ပ) ဣတိပိ ဘဂဝါဖြင့် ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အစရှိသော ပါဠိတော်၌ သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ (ပ) ဣတိပိ ဘဂဝါ-ဟု ပဒယောဇနာ၊ ပဒသမ္ဗန္ဓပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဣတိပိ-၌ ဣတိသဒ္ဒါ အာသန္နပစ္စက္ခကာရဏ-အနီးဆုံးမျက်မှောက်ဖြစ် သော အကြောင်းဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုရင်း (နိပါတ လိင်္ဂတ္ထ) ဣတိပုဒ် နောင် နာဝိဘတ်ကျေနေသည်၏-ရင်း-(ဘာဝတ္ထ) ပိသဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ နိန္ဒာ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ဟော-- ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ပိသဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍနအနက် ရှိသည့်အတွက် ဂုဏ်တော်တို့၏ များသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဣတိပိ/ဣတိအပိ** ။ ။ ဣတိသဒ္ဒေါ အာသန္နပစ္စက္ခကာရဏတ္ထော၊ ပိ သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော-ဟူသော ဋီကာကိုထောက်၍ ဣတိပိ-၌ အပိ ဥပသာရပုဒ်မဟုတ်၊ ပိနိပါတ်ပုဒ်သာ ဖြစ်သောကြောင့် "ဣတိပိ" သင့်ပါသည်။ ဣတိအပိ မသင့်။

သို့ရာတွင် "ဝါပရော အသရူပါ"သုတ်၏ အစီအရင်ဖြစ်၍ ဣတိပိဟူ၍ရင်း၊ ဣတိ အပိဟူ၍ရင်း သဒ္ဒါနည်းအရ အနိစ္စဝိဓိဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ပုဒ်ဖြတ် ပုဒ်စပ် လုပ်ကာမျှ ဖြင့် အနက်ထူး မရှိသောကြောင့်ရင်း ဣတိ အပိ-ဟု ရှိလျှင်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

သမန္နာဂတော/သမနာဂတော/သမန္ဒာဂတော/သမ္မန္နာဂတော ။ ။ သမှာ အနုနော နသ ဒွိတ္တံ သမန္နာဂတော-ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီကိုထောက်၍ သမန္နာဂတော သင့်သည်။

ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်၌ သံရှေး အနုရှေး အာရှေးရှိသော ဂမုဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ နု-၏ အစိတ် ဥကို ဝ-ပြုလျှင် သမန္ဝာဂတ။ နု-၏ အစိတ် ဥကိုချေလျှင် သမနာဂတ-ပြီး သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်အလို သမန္ဝာဂတ/ သမနာဂတ-ပါဌ်တို့လည်း သင့်ပါသည်။ အကွရာဝိသောဓနီကျမ်း၌ကား သမ္မန္ဝာဂတ ပါဌ်သာ သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

➤ ၈။ **ကလျာဏ** ကား- အကြောင်းဖြစ်သော အရဟံ-စသော ဂုဏ်တော်တို့၏ "ကလျာဏ" ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကိတ္တိသဒ္ဒဖြစ်၌တင် ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) ကောင်းသော ဂုဏ်၏ "ကလျာဏ" အမည်ကို ဂုဏီးဖြစ် သော ကိတ္တိသဒ္ဒ၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **အာဂဝေါပုဒ်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ လောကီခန္ဓာ ငါးပါးကိုယူ။**
ကိတ္တိသဒ္ဒ-အရ စိတ္တဇရုပ် သဒ္ဒကိုကောက်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၃၂]

(က) ဣဓဒါနိ ဝိနယဓရာနံ သုတ္တန္တိနယကောသလ္လတ္ထံ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ဗုဒ္ဓဂုဏ ပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထဉ္စ ဝေတေသံ ပဒါနံ ဝိတ္ထာရနယေန ဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမိ၊ တသ္မာ ယံ ဝုတ္တံ သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟန္တိအာဒိ။

(ခ) တတ္ထ အာရကတ္တာ၊ အရီနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ၊ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ၊ ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ ဣမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ သော ဘဂဝါ အရဟန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဂ-၁) အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတော။

(ဂ-၂) မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာတိ အာရကတ္တာ **အရဟံ**။

(ဋ၊၈၄။ မအ္ဋ-၂၈၇။ ဘာဋီ-၁၊၃၉၅။)

➤ ၁။ **စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထဉ္စ**- စိတ်ကိုကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရွှင်စေခြင်း အကျိုးငှာရင်း (သဒ္ဒတ္တ) စိတ်ကိုကောင်းစွာ နှစ်သိမ့်စေခြင်းအကျိုးငှာရင်း (ဝါ) စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာရင်း (အဓိပ္ပါယတ္တ)

ဝုတ္တံ-၏ အာစရကို ဟေဋ္ဌာ၊ ကတ္တားကို မယာ-ဟု ထည့်ပါ။

၁။ **အရဟံ**-ကိလေသာဟူသော ရန်သူတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

၂။ **အရဟံ**-ကိလေသာရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။

၃။ **အရဟံ**-သံသရာစက်၏ အကန့်အကွက်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။

၄။ **အရဟံ**-သက်နီးစသော ပစ္စည်းတို့ကိုရင်း၊ ပူဇော်အထူးကိုရင်း ခံယူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရား။ ၅။ **အရဟံ**- မကောင်းမှုကိုပြုခြင်း၌ ဆိတ်ကွယ်ရာ ရှိတော်မမူသော (ဝါ) ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ မကောင်းမှုကို ပြုတော်မမူသော မြတ်စွာဘုရား။

➤ ၂။ (က) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ယခုအခါ၌ သုတ္တန္တိကာနံ ဝစနာနမတ္ထံ၊ သုတ္တာနုရူပံ ပရိဒီပယန္တိ-ဟု အောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အရဟံ-စသော ပုဒ်များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖွင့်ပြီးဖြစ်သော်လည်း ဤအဌကထာဝယ် အကျယ်ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ထပ်မံဖွင့်ပြရာဝယ် အကျိုး ပယောဇဉ်ကို ပြလိုသော ဆရာ သည် (က) မိန့်။ (တစ်နည်း) ယခုအခါ၌ အရဟံ-စသောပုဒ်များကို အကျယ်ဖွင့်ပြမည် ဟု ပဋိညာဉ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။

(က) **သို့**/ ဆရာ-သည် သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ စသည်ဖြင့် ဂုဏ်ပုဒ်တို့၏ ပဒယောဇနာ အကျယ်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ထိုဂုဏ်ပုဒ်တို့၏အနက်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အကျယ် ပြပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဝိနည်းအရာ မဟုတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဤ၌ မဖွင့်ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်အကျိုးငှာ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) **သို့**/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အရဟံ-စသောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကိုပြုအံ့ဟု ပဋိညာဉ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ပဋိညာတဗ္ဗကား အဘယ်ပါနည်း စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) သို့/ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အရဟံပုဒ်၏ အဖွင့် ငါးမျိုးကို အကျဉ်းပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအဖွင့်ငါးမျိုးကို တစ်ခုစီ အကျယ်ဖွင့်လိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **ဓောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အာရကတ္တာ အရဟံ စသည်ဖြင့် အရဟံမည်ခြင်း၏အကြောင်းငါးမျိုးကို (ဝါ) ဟိတ်ပုဒ်ငါးမျိုးကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုအကြောင်းငါးမျိုး၏ (ဝါ) ဟိတ်ပုဒ်ငါးမျိုး၏ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ အကျယ်ကို ဆရာ မပြပြီလော။ အကျယ်ကို မပြဆိုက ဆရာ့အား အကျဉ်း အကျယ် ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (ခ) ၌ အာရကတ္တာ အရိန်ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်မူသောကြောင့် အရဟံ မည်သောဟု ဆို၏။ အရိန်-၌ အရ-အရ မည်သည့်ကိလေသာတို့ကို ယူရမည်နည်း။ လောဘ ဒေါသ မောဟတည်းဟူသော ကိလေသာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုသာ ယူရမည်လော။ အရိန်-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း၊ သမ္ဗန်အနက်၌ သက်ပါသလော။ ကိလေသာတို့မှ ဝေး၏ဟူသည် ခရီးတစ်မိုင် နှစ်မိုင် ဝေးခြင်းကဲ့သို့ အတိုင်းအတာ ပမာဏဝေးခြင်းကို ယူရမည်လော။ မည်သည့် ဝေးခြင်းကို ယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

ကား-- အရိန်-၌ အရ-အရ ကိလေသာအားလုံးကိုယူ၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ကား အပါဒါန်အနက်၌သက်သည်၊ ဝေး၏ဟူသည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးခြင်းပင်တည်းဟူလို။

(ဂ-၁) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ၌ အာရကတ္တာဖြင့် ဝေးကွာတော်မူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို အရဟ-ဟူ၍ သိထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ်တို့မှ ဝေးကွာတော်မူပါသနည်း၊ အမှတ်မရှိသော အရာမှဝေးကွာတော်မူပါသလော။ (ဂ-၁) ကိုမိန့်။

(ဂ-၂)သို့ / ဆရာသည် (ဂ-၁) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ ဝေး၏၊ ဝေးကွာသောအရပ်၌တည်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ အခြားသော ခီဏာသဝ ရဟန္တာတို့သည်လည်း ကိလေသာအားလုံးနှင့် ဝေးကွာကြသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ တသ္မာ ယံ ဝုတ္တံ စသည်ကား လဒ္ဓဂုဏ။ (ခ)ကား အရဟမည်ရခြင်းအကြောင်းကိုချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-၁) ကား အာရကတ္တာဟိတ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-၂) ကား ကာရဏ (တစ်နည်း) နိဂုံးဝါကျ။

(ဂ) သည် "ဟိတ်ပုဒ်နောက်မှာ၊ ဟိတက်လာ၊ ချဲ့ကာ ယူလေမင်း"ဟူသော နိယံ အရရင်း၊ "ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ အာရကာ ဟိ သော တိ အာဒိ" ဟူသော သာရတ္ထဋီကာကို ထောက်၍ရင်း၊ (ခ) ဝါကျလာ ဟိတ်ပုဒ်တို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

ခာစပ် ။ ။ မဂ္ဂေန-ကား ဖြင့်--ကြောင့် ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာဝယ် ဝိဒ္ဓံသိတ-၌ ကရိုဏ်း-

http://www.dhammadownload.com

ကရိုက်း၏ကြိယာစပ်။ (တစ်နည်း) ဝိဒ္ဓံသိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ကမ္မ-ကမ္မိစပ်။ အရိနံကား တို့၏--ကြောင့် ဟတတ္တာဝယ် တ္တ-၌ သမ္ဗန်၊ သတ္တိ။ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဓိ သတ္တိမန္တစပ်။

➤ ၄။ ကုသလဿ ဘာဝေါ ကောသလ္လံ။ သုတ္တန္တနယေ ကောသလ္လံ **သုတ္တန္တနယကောသလ္လံ**။ သုတ္တန္တနယဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သုတ္တန်နည်းသည် မှချ။ ထို၏ ကျွမ်းကျင်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဉာဏ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိကစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သုတ္တန်နည်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ် ရ၏။

[အရိနံ ဟတတ္တာ-ဟု ဖွင့်ခိုက်] အရယော ဟနိတ္တာတိ **အရဟံ**။ **[ဓောစာ ရေနေ-သော အဓွင့်ကို ထောက်လျှင်]** အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ (ဟု အဝုတ္တကတ္တုသာခနေပြ)

[အရာနံ ဟတတ္တာ-ဟု ဖွင့်ခိုက်] အရာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ။ အရေ ဟနိတိ အရဟံ။

[ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ-ဟု ဖွင့်ခိုက်] စီဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဉ္စ အရဟာတီတိ အရဟံ။

[ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝတော-ဟုဖွင့်ခိုက်] နတ္ထိ ရဟော ပါပကရဏေ ဧတဿာတိ အရဟံ။

န-ရဟ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏အရကား ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိခြင်း အဘာဝဘော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဘုရားရှင်ရ၏။

ဝိဒူရေန ဝိဒူရော **ဝိဒူရဝိဒူရော**။ (အစိတ်) ဝိဒူရေန၊ဝေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ ဝိဒူရော၊ဝေးရာတည်း။ (ဝါ) ဝေးသောအရပ်တည်း။

သုဋ္ဌု ဝိဒူရဝိဒူရော **သုဝိဒူရဝိဒူရော** (အပေါင်း) သုဋ္ဌု၊ကောင်းစွာ။ဝိဒူရဝိဒူရော၊ဝေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဝေးရာ၊ (ဝါ) ဝေးသောအရပ်။ သု+ဝိဒူရဝိဒူရ။

သု-အရကား သုဋ္ဌုဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ ဝေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဝေးရာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ကောင်းစွာ ဝေးသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဝေးရာ၊ (ဝါ) ဝေးသော အရပ်ရ၏။ * **သုဝိဒူရဝိဒူရေ**၊ကောင်းစွာ ဝေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် ဝေးရာ၌။ (ဝါ) ဝေးသောအရပ်၌။

(တစ်နည်း) ဝိဒူရော ဟုတွာ ဝိဒူရော ဝိဒူရဝိဒူရော။ (အစိတ်) ဝိဒူရော၊ဝေးသည်။ ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။ဝိဒူရော၊ဝေးသည်တည်း။ဝိဒူရဝိဒူရော၊ဝေးသည်ဖြစ်၍ ဝေးရာ။ (ဝါ) ကောင်းစွာ အလွန်ဝေးရာ။ သုဋ္ဌု ဝိဒူရဝိဒူရော သုဝိဒူရဝိဒူရော။ (အပေါင်း) **သုဝိဒူရဝိဒူရေ**၊ကောင်းစွာ ဝေးသည်ဖြစ်၍ ဝေးရာ၌။ ကောင်းစွာ အလွန်ဝေးရာ၌။

* သုဋ္ဌု ဝိဒူရော **သုဝိဒူရော**။ သုဝိဒူရေနေဝ ဝိဒူရော **သုဝိဒူရဝိဒူရော**။ သုဝိဒူရော ဟုတွာ ဝိဒူရော **သုဝိဒူရဝိဒူရော**။

ဟညိံသူတိ ဟတာ။ ဟတာနံ ဘာဝေါ **ဟတတ္တံ**။ ဟတ တဒ္ဓိတ်အရ ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသော ကိလေသာတို့သည် မှချ။ ထို-၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာနှင့်

http://www.dhammadownload.com

နိဿယ နိဿိတစပ် ဌာန္။ တွ-အရ ထို--သော ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ ရ၏။

အရဟန္တဿ ဘာဝေါ,**အရဟတ္တံ**။ အရဟ တဒ္ဓိတ်အရ မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ အလျှုခံထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်နှင့် နိဿ-နိဿိတစပ် ဌာန္။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အလျှုခံထိုက်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အလှူခံခြင်းဂုဏ် ရ၏။ .

ဝိဒ္ဓံသိယိံသူတိ **ဝိဒ္ဓံသိတာ**။ ဝိဒ္ဓံသိတာနံ ဘာဝေါ **ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ**။ ဓံသဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား မဂ်၏ သမုဋ္ဌေဒသတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မဌကား ကိလေသာတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-အရကား ထို--သော ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသော ကိလေသာတို့ ရ၏။

ဝိနယံ စရေန္တီတိ **ဝိနယစရော**။ ဝဏ္ဏိယတိ ဧတိသံ အဌကထာယန္တိ **ဝဏ္ဏနာ**။

သုဋ္ဌု ဝဏ္ဏနာ **သံဝဏ္ဏနာ**။ ဝိနယဿ သံဝဏ္ဏနာ **ဝိနယသံဝဏ္ဏနာ**။

တဿ အာရမ္ဘော **ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘော**။ တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ ဝသတိ ပရိစယံ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတိ ဧတာယာတိ **ဝါသနာ**။ ဝါသနာယ သဟ ဝတ္တတီတိ **သဝါသနာ**။ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ အာရမ္ဘော ဝိနယ **သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘော**။ အာရဗ္ဘန္တိ ဧတ္တာတိ အာရမ္ဘော။ ဗုဒ္ဓဿ ဂုဏော **ဗုဒ္ဓဂုဏော**။ ဗုဒ္ဓဂုဏေန ပဋိသံယုတ္တော **ဗုဒ္ဓဂုဏပဋိသံယုတ္တော**။ ဓမ္မော ဝေါဿာ အတ္ထီတိ **ဓမ္မီ**။ ဓမ္မဿ အနုရူပါ **ဓမ္မီ**။ စိတ္တဿ သမ္မဟံသနံ **စိတ္တသမ္မဟံသနံ**။ ပစ္စယော အာဒိ ယေသန္တိ **ပစ္စယာဒယော**။ ဝိတ္ထာရမေဝ နယော **ဝိတ္ထာရနယော**။ သဟ ဝါသနာယ ယေ ဝတ္တန္တီတိ **သဝါသနာ**။

➤ ၆။ (စ) ၌ အာရကတ္တာဖြင့် ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်မူသောကြောင့် အရဟံမည်သည်၏--ဌင်း (ဘာဝတ္ထ) အာရကာ-ဟု ဆိုလိုလျှက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အ-ပြု၊ ကကို ဟပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ "အရဟံ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ဌင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အရီနံ ဟတတ္တာဖြင့် အရဟံ-ကို အရယော ဟနိတ္တာတိ အရိဟော-ဟု ကတ္တုသာဓနေကိတန္တသမာသ်ဝစနတ္ထပြု။ (တစ်နည်း) အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟု အဝုတ္တကတ္တုသာဓနေပြု--ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကွိပစ္စည်း--ဌင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အရိဟော-ဟု ဆိုလိုလျှက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟု ပြီးသည်ကိုဌင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အရာနံ ဟတတ္တာဖြင့် အရာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟု အဝုတ္တကတ္တု သာဓနေပြု--ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ)အရဟံ-၌ အရသဒ္ဒူပပဒ ဟနဓာတ်၏--ဌင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ကွိပစ္စည်းကျေနေသည်၏--ဌင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းကွိပစ္စည်းသည် အဝုတ္တကတ္တားအနက်

http://www.dhammadownload.com

၌သက်--ၵင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပစ္စယာဓိနံ အရဟတ္တာဖြင့် စီဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဉ္စ အရဟတီတိ အရဟံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ၵင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အန္တပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌သက်--ၵင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အရဟဓာတ်၏--ၵင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါဖြင့် အရဟံ-၌ န-၏ ကာရိယ အ-သည် အဘာဝအနက်ဟော--ၵင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒတ္ထ) နတ္ထိ ရဟော ဧတဿာတိ အရဟံ-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပြု--ၵင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အရဟော-ဟု ဆိုလိုလျက် ဩကို အံ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ရုပ်ပြီးသည်ကိုၵင်း (ဘာဝတ္ထ) မကောင်းမှုကိုပြုခြင်း၌ ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိသောကြောင့် အရဟံ မည်သည်၏--ၵင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သော ဘဂဝါ-ဖြင့် ယခင်ဆိုအပ်ပြီးသော ဝစနတ္ထတို့ဖြင့် ပြီးသော အရဟံ-ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်အရ ဘုရားရှင်ကို အရကောက်ရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ **သဗ္ဗကိလေသေဟိ**ဖြင့် အာရကတ္တာ အရိနံ-၌ အရိ-အရ သဒိသူပစာအားဖြင့် ကိလေသာအားလုံးယူ--ၵင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အရိနံ-၌ နိဝိဘတ်သည် သမ္ဗန်အနက်၌ မသက်၊ အပါဒါန်အနက်၌သက်--ၵင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတောဖြင့် ကိလေသာတို့မှ ဝေး၏ဟူသည် အလွန်အကဲအားဖြင့် ဝေးသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သဝါသနာနံ-ဖြင့် ဘုရားရှင်ကိုထား၍ အခြားသော ရဟန္တာများသည် ဝါသနာနှင့် တကွ ကိလေသာကိုပယ်သတ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ ထို့ကြောင့် အခြားသော ရဟန္တာတို့နှင့် မဆက်ဆံသော မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သုဝိဒူရဝိဒူရေဖြင့် အာရကာနိပါတ်ပုဒ်သည် အာသန္နအနက်ကို မဟော၊ သုဝိဒူရ ဝိဒူရအနက်ကိုဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိလေသာတို့မှ ဝေးသော အရပ်၌ တည်သည်၏အဖြစ်ဟူသည် အရပ်တစိတ်တဒေသအားဖြင့် ဝေးသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုကိလေသာတို့ကို အချင်းခမ်းသိမ်း ပယ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝေးသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဝိဒူရေ/ဝိဒုရေ** ။ ။ ဝိပုဒ်၊ ဒူရပုဒ်၊ ဒူရပုဒ်ကား ဒု-ပုဗ္ဗ အရဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ နောက် အသရချေပြီးလျှင် ရှေ့ဥသရကို ဦဒီဃပြု၍ပြီးသောကြောင့်ၵင်း၊ (တစ်နည်း) ဝိဒဓာတ် ဦရပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသည်ဟု ကစ္စည်း ဝိဒါဒီဟျူရောသုတ်နှင့် ရူပသိဒ္ဓိတို့၌ လာသော ကြောင့်ၵင်း ဒူ-၌ ဒီဃနှင့်ရှိသော ဝိဒူရ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ဝေဒ်တဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ။ **ကိတကာ** အဘိဓေယျလိင်္ဂါဟူသည်နှင့်အညီ သော ဘဂဝါဟူသော ပုံလိင်ပုဒ်တို့နှင့် အရတူကောက်ယူအပ်သောကြောင့် "ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု

http://www.dhammadownload.com

ပုံလိုင်ဖြင့်ရှိသော ပါဠိသာသင့်ပါသည်။

ပစ္စယာဒိနံ/ပစ္စယာနံ ။ ။ အာဒိဖြင့် ပူဇာဝိသေသကို ယူအပ်သောကြောင့် ပစ္စယာဒိနံ-သင့်။

➤ ၈။ **အရိနံ / အာရကတ္တာ အရိနံ့ အရာနဥ္စ ဟတတ္တာ** ။ ။ ကျီးသည် မျက်စိတစ်ဖက်ဖြင့် အစာ ရန်သူနှစ်ပါးကို ကြည့်သကဲ့သို့ နှစ်ပုဒ်ကို ငဲ့သောနည်းသည် ကာကောလောကန နည်းမည်၏။ ပြယုဂ်ကား-- အာရကတ္တာ အရိနံ အရာနဥ္စ ဟတတ္တာ-ဟူသည်တည်း။ ဤပြယုဂ်၌ အရိနံ-ဟူသောနည်းသည် အရိနံ၊ ကိလေသာဟူသော ရန်သူတို့မှ။အာရကတ္တာ၊ ဝေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ဟူ၍ရင်း။ အရိနံ၊တို့ကို။ဟတတ္တာ၊သတ်အပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်ဟူ၍ရင်း အပါဒါန် ကံ အနက်ပေးရသောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း မည်၏။ အတူဖြစ်သော ပကတိရန်သူတို့၏ "အရိနံ" အမည်ကို အတူရှိသော ကိလေသာရန် သူတို့၌-တင် သဒိသူပစာ။ အရိနံ-ဟူသောနည်းသည် ပကတိရန်သူတည်းဟူသော ထို၌ထင်သောအားဖြင့် ကိလေသာရန်သူတည်းဟူသော ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ရူဠှီနည်းမည်၏။ **အရာနံ** --ကား အတူဖြစ်သော စက်၏ အကန့်တို့၏ "အရာနံ" အမည်ကို အတူရှိသော သံသရာ၌တင်-သဒိသူပစာ။

သဗ္ဗကိလေသေဟိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကိလေသာ၏ "သဗ္ဗကိလေသေဟိ" အမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသာနှင့်ယှဉ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။

➤ ၁၀။ [**ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတရဏဟာရ**] **မဇ္ဈေန**-အရကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်ကိုကောက်။ **မဇ္ဈေန**-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍ ထိုအရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ ၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းကြောင့် "အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော"ဟူသည်နှင့်အညီ သင်္ခါရသည် ချုပ်၏။ သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော- နှင့်အညီ သင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ချုပ်၏။ (ပ) ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့် ဇရာ မရဏ စသည်တို့ချုပ်၏။ ဤသို့ ပဋိလောမပစ္စယာကာရအားဖြင့် ထည့်သွင်းခြင်းသည် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒေါတရဏဟာရနေတ္တိနည်းမည်၏။

ဝါကျ [၃၃]

(က) တေ စာနေန ကိလေသာရယော မဂ္ဂေန ဟတာတိ အရိနံ ဟတတ္တာတိ အရဟံ။

(ခ) ယဉ္စေတံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာရံ ဇရာမရဏနေမိ အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွာ တိဘဝရထေ သမာယောဇိတံ အနာဒိ ကာလပ္ပဝတ္တံ သံသာရစက္ကံ၊ တဿာနေန ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီရိယပါဒေဟိ သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သဒ္ဓါဟတ္ထေန ကမ္မက္ခယကရံ ဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗေ အရာ ဟတာတိ အရာနံ ဟတတ္တာပိ အရဟံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) အာဝဇ္ဇပါ သံသာရစက္ကန္တိ အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋံ ဝုစ္စတိ၊ တဿာဓ အဝိဇ္ဇာနာဘိ, မူလတ္တာ၊ ဇရာမရဏံ နေမိ, ပရိယောသာနတ္တာ။ [ဝါကျ (၃၄) ဆက်ကြည့်]

(ဋ္ဌ၊၈၄။ မအူ၊၂။၄၉။ ဘာသာဋီ-၁၊၃၉၈)

➤ ၁။ [**မယ-ပန္ဒိတ်ဖာဌာနက်**] အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ၊အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ ဖြင့် ပြီးသော ပုံတောင်းရှိသော။

[**မယ-ပန္ဒိတ်သုတ္တအနက်**] အဝိဇ္ဇာ ဘဝ တဏှာဟူသော ပုံတောင်းရှိသော။

➤ (စ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည်၊ (က) ဖြင့် အရိန့် ဟတတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏အကျယ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ အရိန့် ဟတတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏အကျယ် သာ ရှိပါသလော။ အရာနံ ဟတတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏အကျယ်ကား အဘယ်ပါ နည်း။ အဖြေပိတတင်-- (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အရာနံ ဟတတ္တာ-ဟူသော ဝိကပ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော အရ-ဟုဆိုအပ်သော သံသရာကို "စက္ကံဝိယ စက္ကံ"ဟု စက်ကဲ့သို့ ယူ၍ အနက်ယောဇနာပုံကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာအစဉ်အား ဖြင့်လည်း အနက်ယောဇနာပုံကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် အရိန့် ဟတတ္တာ၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ ယင်း (ခ) ဝါကျ၌ ယဋ္ဌေတံ-မှ သံသာရစက္ကံတိုင်အောင် အနိယတ်။ တဿာနေန စသည်ကား နိယတ်ဝါကျ။ (ဂ) သည် အရာနံ ဟတတ္တာ၌ အရ-ဟုဆို အပ်သော သံသရာကို စက္ကံဝိယ စက္ကံ-ဟု ပြု၍ အတ္ထယောဇနာပုံမှတစ်ပါး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အစဉ်အားဖြင့် သံသရာစက်ယူ၍ အနက်ယောဇနာပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ တဿ-ကို အရာ-၌ သမ္ဗန်- သမ္ဗန္ဓီစပ်။

➤ ၄။ ပုဗ္ဗေတိတိ **ဇောဓိ**။ (အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရ၏။) ပုဗ္ဗန္တိ တေန အရိယာ ဝါ တိ **ဇောဓိ**။ မဂ္ဂေတိ တွေ့တိ **မဂ္ဂေ**။ ဇောဓိယာ မဂ္ဂေ **ဇောဓိမဂ္ဂေ**။

ဇောဓိ-အရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ကြည် လင်ရာ ဌာနနှင့် (ဝါ) ကြည်လင်ရာဖြစ်သော အခါနှင့် ဌာနီ-ဌာန၊ ကာလ-ကာလဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ ကြည်လင်ရာ ဖြစ်သော ဌာန (ဝါ) ကာလရ၏။

သံပုနပ္ပုနံ သရန္တိ ခန္ဓာဒယော တွေ့တိ **သံသာရော**။ သံသာရော ဧဝ စက္ကံ **သံသာရ စက္ကံ**။ န မနိတဗ္ဗန္တိ **အနမတံ**။ အနမတံ အဂ္ဂံ ဧတဿ သံသာရဝဋ္ဋေတိ **အနမတဂ္ဂံ**။

➤ ၆။ (**အ**) ဖြင့် အရဟံပုဒ်၌ အရိသဒ္ဒူပပဒ ဟနဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ကွိပစ္စည်းကျေနေ--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းကွိပစ္စည်း အဝုတ္တကတ္တားအနက် ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ။ (တစ်နည်း) အရယော ဟနိတ္တာတိ

http://www.dhammadownload.com

အရဟံ-ဟု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အရိဟော-ဟု ဆိုလိုလျက် ဣကို အ-ပြု၊ ဟ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟု ရုပ်ပြီး--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) အရိုးအရ ကိလေသာရန်သူတို့ကိုယူ--- ဧင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သတ်၏ဟူသည် မဂ်ဖြင့်သတ်ဖြတ်သည်၏---ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ အနေန သဗ္ဗေ အရာ ဟတာ-ဖြင့် အရဟံပုဒ်ကို အရာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟု အဝုတ္တကတ္တုသာဓနပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အရ- ၏ ဟနဓာတ်၏--ဧင်း (ဒု-ဓာတူပဒ) ကွဲပစ္စည်းကျေနေ--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းကွဲပစ္စည်း အဝုတ္တကတ္တား အနက်၌သက်--ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အရဟာ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟု ရုပ်ပြီး--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **နာဘိ/နာဘီ** ။ ။ နဘ-ဟိံသာယံ၊ဣဏ်၊ နဘတိ ဟိံသတီတိ နာဘိ-ဟူသော ဏွာဒိမောဂ္ဂလာန်အရ နဘဓာတ် ဣဏ်ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နာဘိ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌ နာဘိ၊ ဣတ္ထိ၊ ဤပစ္စယေ။နာဘီစ-ဟု ဆိုထားသောကြောင့် နာဘီ-လည်း သင့်ပါသည်။

ဖရသု/ပရသု ။ ။ ပရံ သသတိ ဟိံသတီတိ ဖရသု၊ ဥ၊ ပဿ ဖော၊ သလောပေါစ။ ပရသုပိ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုထားရကား ပရသဒ္ဒူပပဒ သသ ဓာတ်၊ ဥပစ္စည်း၊ ပကို ဖပြု၊ သကိုချေလျှင် ဖရသု-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ဧင်း၊ ပကို ဖ-မပြုလျှင် ပရသု-ဟု ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့်ဧင်း ၂-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သဒ္ဓါဟတ္ထေန** ကား- အတူဖြစ်သော ပကတိလက်၏ "ဟတ္ထ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော သဒ္ဓါ၌တင် သဒိသူပစာ။ ရူဋ္ဌီနည်း။

ဝီရိယပါဒေဟိ ကား- အတူဖြစ်သော ပကတိခြေတော်၏ "ပါဒ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဝီရိယ၌တင်--သဒိသူပစာ။ ရူဋ္ဌီ။

သီလပထဝိယံ ကား - အတူဖြစ်သော ပကတိမြေကြီး၏ "ပထဝီ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သီလ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရူဋ္ဌီ။

ဉာဏဖရသုံ ကား - အတူဖြစ်သော ပကတိပေါက်ဆိန်၏ "ဖရသု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရူဋ္ဌီ။

➤ ၁၀။ **ဉာဏဖရသုံ**--၌ ဉာဏ-အရကား ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ထိကျ [၃၆]

(က) အာဏာဝါ သိသာရဝတ္တန္တိ အာနမတဂ္ဂသိသာရဝဋ္ဋံ ဝုစ္စတိ။ (ခ) တဿဝ အဝိဇ္ဇာ နာဘိ, မူလတ္တာ။ (ဂ) ဇရာမရဏံ နေမိ, ပရိယောသာနတ္တာ။ (ဃ) သေသာ ဒသ ဓမ္မာ အရာ။ (င) အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ ဇရာမရဏပရိယန္တတ္တာစ။

(၄၊၈၅။ မဒ္ဒ-၂၄၉။ ဘာဋီ-၁၊၃၉၈။) [၁၃၅၉–စုဓမ်း]

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) **အနုသန္ဓိကို ဝိစ္ဆေဒ်ကုန်** ။ ။ အထဝါ၊တစ်နည်းကား။အနမတဂ္ဂ သံသာရဝဋ္ဋ၊ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် မသိအပ်သော ရှေးအစွန်းအစရှိသော သံသရာစက်ဝိုင်းကို။သံသာရ စက္ကန္တိ၊သံသာရစက္ကဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

➤ ၂။ (ငှ) **သို့/ အယုတ္တာဘောဂဓာဒနာဆာတ်** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အဝိဇ္ဇာ ဇရာ မရဏာတို့မှ ကြွင်းကုန်သော (၁၀) ပါးသော တရားတို့သည် အကန့်တို့ မည်ကုန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းတို့သည် အကန့်တို့မည်ကုန်သနည်း။ အဝိဇ္ဇာ ဇရာ မရဏာတို့နှင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါအဖြစ်ဖြင့် တူကြသည်မဟုတ်လော။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော ဆရာသည် (င) ဝါကျကိုမိန့်။

[သင်္ခါရ- စသော (၁၀)ပါးသော တရားတို့၏ အကန့်တို့မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟုလည်း အာဘော်ထားနိုင်သည်။]

➤ ၃။ (ခ) စသော ဝါကျတို့သည် သံသရာစက်၏ ပုံတောင်းအကွပ်အကန့်ဟု ဆိုအပ်သော အလုံးစုံသော အခြင်းအရာကို ဆက်၍ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ မည်၏။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (ဂ) ဝါကျသည် သံသရာစက်၏ အကွပ်တို့ကို ဆက်၍ ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရဝါကျ။ (ဃ) ဝါကျသည် သံသရာ စက်၏ အကန့်တို့ကို ဆက်၍ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရဝါကျ။

(င) ဝါကျသည် သင်္ခါရ စသော တရားတို့၏ အကန့်မည်ခြင်းအကြောင်းကို ပြ သောကြောင့် ကာရဏဝါကျ မည်၏။

➤ ၄။ အဝိဇ္ဇာ မူလံ ပဓာနကာရဏံ ယေသန္တိ **အဝိဇ္ဇာမူလကာ**။ (အစိတ်) အဝိဇ္ဇာ မူလကာနံ ဘာဝေါ **အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တံ**။ (အပေါင်း) အဝိဇ္ဇာမူလက ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ် ၏အရကား အဝိဇ္ဇာ-ဟူသော ပြဓာန်းသော အကြောင်းရှိကုန်သော သင်္ခါရ အစရှိကုန် သော တရားတို့သည် မုချ။ ထို-၏ တ္တပစ္စည်း အရ အဝိဇ္ဇာဟူသော ပြဓာန်းသော အကြောင်းနှင့် အကျိုး-အကြောင်းစပ် ဌာန။ တ္တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အဝိဇ္ဇာ ဟူသော ပြဓာန်းသော အကြောင်း ရ၏။ **နိယံ/** *မဟာဋီကာ၊ အသဿတ္တိတွင်၊ ဓာဏတင် စီးလတ်၊ သမာသ်တဒ္ဓိတ်၊ ပုဒ်ရင်းကိုသာ၊ ရအပ်ဗွာ၊ အရ မျိုး ခပ်သိမ်း* ။

➤ ၅။ **စက္က**-ကား ကရဓာတ်၊ ကရဏေ-ပြုခြင်းအနက်။ (တစ်နည်း) စ- သဒ္ဒူပပဒ ကရဓာတ်၊ ကရဏတ္တ။ (တစ်နည်း) စက္ကဓာတ်၊ ဗျထနတ္တ။ (ဟိံသနတ္တ)

နေမိ-ကား ဣတ္ထိလိင်၊ နီဓာတ်၊ မိ ပစ္စည်း။

➤ ၆။ **နေမိ/နေမီ** ။ ။ နီဓာတ်၊မိပစ္စည်း၊ နီ-၌ ဤကို ဝုဒ္ဓိပြု၍ပြီးသောကြောင့် နေမိ-ဟူသောပါဠ်သင့်ပါသည်။ ဤပစ္စည်းထပ်သက်လျှင် နေမီ-ဟု ပြီးသောကြောင့် နေမီ- ဟူသောပါဠ်လည်း သင့်ပါသည်။ **နယတိ စက္ကံ နေမိ၊ ယာ ဘူမိ ဖုသတိ၊ နီ နယေ၊ မိ၊ ဤ ပစ္စယေ နေမီစ**။ (ဓာန်ဋီ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၉။ နာဘိ ကား ။ အတူဖြစ်သော လှည်းရထားတို့၏ ပုံတောင်း၏ "နာဘိ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင်း။

နေမိ ကား။ အတူဖြစ်သော လှည်းရထားတို့၏ အကွပ်၏ နေမိ-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဇရာမရဏ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင်းနည်း။

➤ ၁၀။ [**ဩရုယျော ရုယှပဒ္ဒာနဟာရနေတ္တိ**] အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာပုဒ်၏အရကား အဝိဇ္ဇာ ဟူသော ပဓာနအကြောင်းတရားရ၏။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဇရာမရဏမုစ္ဆာတည်း။ ထို၏ကား ဇာတိတည်း၊ ဘဝ, ဥပါဒါန်, တဏှာ, ဝေဒနာ, ဖဿ, သဠာယတန, နာမ်ရုပ်, ဝိညာဏ်, ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား သင်္ခါရတည်း ဤသို့အောက်သက် ဩရုယျောရုယှအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းမည်၏။

ပါဠိ [၃၅]

(က) **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာစ စိဝရာဒိပစ္စယေ အရဟတိ ပူဇာပိသေသဒ္ဒ။**

(ခ) **တေနေဝစ ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ ယေ ကေစိ မဟေသက္ခာ ဒေဝမနုဿာ၊ န တေ အညတ္ထ ပူဇံ ကရောန္တိ။** (ဂ-၁) **တထာ ဟိ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ သိနေရုမတ္တေန ရတနဒါမေန တထာဂတံ ပူဇေသိ။**

(ဂ-၂) **ယထာဗလဉ္စ အညေပိ ဒေဝါ မနုဿာစ ဗိမ္ဗိသာရကောသလရာဇာဒယော။**

(ဃ) **ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိစ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဆန္နဝုတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အသောက မဟာရာဇာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ စတုရာသီတိဝိဟာရသဟဿာနိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ ကော ပန ဝါဒေါ အညေသံ ပူဇာဝိသေသာနန္တိ။** (င) **ဣတိ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာပိ အရဟံ။**

(စ) **ယထာ စ လောကေ ကေစိ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ အသိလောကဘယေန ရဟော ပါပံ ကရောန္တိ၊ ဧဝမေသ န ကဒါစိ ကရောတီတိ ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝတောပိ အရဟံ။** (ဋ၊၈၇။ မအ္ဋ-၂၆၈။ ဘာဋီ-၁၄၀၅။)

➤ ၁။ **မဟေသက္ခာ**-ကြီးကုန်သော အစိုးရတို့ဟူ၍ ပြောကြားအပ်ကုန်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ) ကြီးကုန်သော တန်ခိုး အခြံအရံ အကျော်အစော လက္ခဏာရှိကုန်သော။ (ဝါ) ကြီးသောအစိုးရသည်၏အဖြစ် အခြံအရံရှိကုန်သော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

အသိလောကဘယေန ။ အကျော်အစော မရှိသည်၏အဖြစ်မှ ကြောက်သောကြောင့် (သဒ္ဒတ္ထ) ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှကြောက်သောကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ယထာဗလံ-အကြင် အကြင် စွမ်းအားရှိသလောက်။ (ဝိဇ္ဇာအနက်) စွမ်းအားလျော်စွာ။ (အနုရူပတ္ထ) စွမ်းအားကို မလွန်မူ၍။ (အနတိက္ကမနတ္ထ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ၏ အဖြစ်ကြောင့် သင်္ကန်း-စသော ပစ္စည်းတို့ကိုရင်း၊ ပူဇော်အထူးကိုရင်း ထိုက်တန်တော်မူ၏

http://www.dhammadownload.com

ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်လည်း သက်န်း-စသော ပစ္စည်းတို့ကိုရင်း၊ ပူဇော်အံထူးကိုရင်း အလျှုခံထိုက်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ထူးခြားမှု မရှိနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် (က) ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓ** ။ ။ ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေလို၍ "တေနေဝစ" မိန့်။

(ဂ) သို့/ **ဓာဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသည်ရှိသော် မဟေသက္ခဒေဝမနုဿတို့သည် မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မပူဇော်ကြကုန်ဟု ဆို၏။ ယင်းစကားရပ်၌ မဟေသက္ခ ဒေဝမနုဿတို့၏ သရုပ်အကျယ်ကို ဆရာ မပြပြီလော။ သရုပ်အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ အကျယ်ကို မပြသော် ဆရာ့အား အကျဉ်း အကျယ် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဂ-၁) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသည်ရှိသော် မဟေသက္ခဒေဝမနုဿတို့သည် မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မပူဇော်ကြကုန်ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်သောကြောင့် ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ထူးခြားစွာ ပူဇော်ပုံ ဥဒါဟရုဏ်အထူးကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၁) ကိုမိန့်။

(ဂ-၂) သို့/ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် သဟမ္ပတိဗြဟ္မာသည် မြင့်မိုရ်တောင်မျှရှိသော ရတနာ့ပန်းဆိုင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ပြီဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာသာ မြတ်စွာဘုရားကို ထိုသို့ပူဇော်ပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း အဘယ်သို့ ပူဇော်ကြပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် သက်တော်ထင်ရှားရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်ကြသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပြီးသော မြတ်စွာဘုရားအားလည်း ပူဇော်ကြသေးသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် အင်္ဂဒက္ခိဏေယျဖြစ်ပုံကို ထောက်ခံပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ဒေဝမနုဿသရုပ်အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဒဋ္ဌိ။ ထိုတွင် (ဂ-၁) သည် မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ပူဇော်၏ဟု အတ္တာပန္နနည်းအားဖြင့် ရောက်သောအနက်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-၂) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။ (င) နိဂုံး။ (စ) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ယထာစ-မှ ကရောန္တိတိုင်အောင် ဥပမာနဝါကျ။ ဧဝမေဝ စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျမည်၏။

ခာစပ် ။ ။ **စထေဓနဝကား** ကြောင့်--ကြောင့် န ပူဇံ ကရောန္တိ-၌ အကြောင်းဟိတ်/ အကျိုးဖိုလ်စပ်။ **ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိ**-၌ ပိ-ကား သမ္ပာဝနာ ဖြစ်ပါသည်။ သက်တော်ထင်ရှား

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော မြတ်စွာဘုရားၶ့ကား ဆိုဖွယ်ရာမရှိဟု သမ္ဗန္ဓနာ မူပါသည်။

➤ ၄။ အဇတိ သေဋ္ဌဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အဂ္ဂေါ။ (အဇ+ဏ) ဒါတဗ္ဗာတိ ဒက္ခိဏာ။ (ဒါ+က္ခိဏ) ဒက္ခန္တိ ဝဍ္ဎန္တိ သတ္တာ ဧတာယာတိ ဒက္ခိဏာ။ (ဒက္ခ+ဣဏ) အဂ္ဂါစ သာ ဒက္ခိဏာစာတိ အဂ္ဂဒက္ခိဏာ။ ✱ ဒက္ခိဏံ အရဟာတီတိ ဒက္ခိဏေယျော။

ဒက္ခိဏ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အလှူဝတ္ထုသည် မုချ။ ထို-၏ ခံယူထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ဏေယျ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အလှူဝတ္ထုကို ခံယူ ထိုက်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

အဂ္ဂေါ ဟုတွာ ဒက္ခိဏေယျော **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော**။ အဂ္ဂါ ဒက္ခိဏာ အဂ္ဂဒက္ခိဏာ။ အဂ္ဂဒက္ခိဏံ အရဟာတီတိ **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော**။ အဂ္ဂဒက္ခိဏ-အရကား မြတ်သောအလှူ သည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရား နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော/သံ သာမိ/ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ ပဋိဂ္ဂါဟက စပ် ဌာနူ။ ဏေယျ-အရကား ထို--သော မြတ်သောအလှူကို ခံတော်မူထိုက် သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။ ✱ အဂ္ဂဒက္ခိဏ-အရ မြတ်သော စီဝရာဒိဝတ္ထုသည် မုချ။ ထို--၏ ဘုရားနှင့် ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ-ပဋိဂ္ဂါဟကစပ် ဌာနူ။ ဏေယျ-အရ ဘုရား ရ၏။

အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျဿ ဘာဝေါ **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တံ**။ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ မြတ်သောအလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ ထို၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ မြတ်သော အလှူကို ခံနိုင်ခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတစပ် ဌာနူ။ တ္တ- ပစ္စည်းအရ ထို-သော မြတ်သောအလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာ ဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မြတ်သောဂုဏ် ရ၏။

ဉ္ဇသန္တီတိ ဉ္ဇသာ။ မဟန္တာ ဉ္ဇသာ မဟေသာ။ မဟေသာတိ အက္ခာယန္တီတိ **မဟေသက္ခာ**။ မဟေသ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ကြီးကုန်သော အစိုးရတို့သည် မုချ။ ထို--၏ နတ်လူတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာနူ။ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ကြီးကုန်သော အစိုးရတို့ဟူ၍ ပြောကြားကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ထို--အားတပ်သော ဒေဝ မနုဿတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ မဟေသက္ခ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး အရနှင့် အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ကြီးကုန်သော အစိုးရတို့ဟူ၍ ပြောကြားအပ်သော ဒေဝ မနုဿတို့ ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရှေးသော်လည်း မဟေသက္ခ-ဟူသောပုဒ်၌ ဝိသေသန ပုဒ်ဖြစ်ရကား ဝိသေသနပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ် သောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ပဋိဝိသံ အတ္တေ ဝတ္တတီတိ **ပစ္စယော**။ (ပတိ-က္က+ဏ)

ပီတိံ ကရောတိ ဧတေနာတိ **ပစ္စယော**။ (ပီတိ-အယ+ဏ) ပီတိ-သဒ္ဒူပပဒ ကရ ဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပစ္စည်းကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ပီတိပြဌာန်းသော

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္တကား သက်နိုးအစရှိသော ပစ္စည်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် ဖလူ။ ဏာပစ္စည်းအရ ထို--သော သက်နိုးအစရှိသော ပစ္စည်းရ၏။

ပဏ္ဍိတာတိ မညန္တီတိ **ပဏ္ဍိတမာနိနော**။ (ပဏ္ဍိတ-မန+ဏီ)

ပူဇေတဗ္ဗာတိ ပူဇာ။ ပူဇာစ သာ ဝိသေသာစာတိ ပူဇာဝိသေသော။ သိနာတိ သုစိ ကရောတီတိ **သိနေရု**။ သိနေရုမေဝ **သိနေရုမတ္တံ**။

ရတနေန နိဗ္ဗတ္တော ဒါမော ရတနဒါမော။ ဆဟိ အဓိကာ နဝုတိ ဆန္နဝုတိ။

➤ ၆။ (က) ၌ အရဟာတိဖြင့် အရဟံ-၌ အရဟဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အန္တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အရဟာတိတိ အရဟံ-ဟု ကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထပြ--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

စိဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဉ္စ-ဖြင့် အရဟာတိ-၌ အရဟဓာတ်၏ ကံအဖြစ်ကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) အရဟာတိ-၌ ခံထိုက်၏ဟူသည် သက်နိုးစသော ပစ္စည်း ကိုငှင်း၊ ပူဇော်အထူးကိုငှင်း ခံတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာဖြင့် မြတ်သောအလှူကို ခံတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အရဟံ မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ **ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝတော**ဖြင့် အရဟံ-၌ န-၏ ကာရိယ အ-သည် အဘာဝအနက်ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒတ္ထ) နတ္ထိ ရဟော ဧတဿာတိ အရဟံ-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြ--ငှင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အရဟော-ဟု ဆိုလိုလျက် ဩကို အ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ရုပ်ပြီးသည်ကိုငှင်း (ဘာဝတ္ထ) မကောင်းမှုကိုပြုခြင်း၌ ဆိတ်ကွယ် ရာ မရှိသောကြောင့် အရဟံ မည်သည်၏--ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဆန္နဝုတီ/ဆန္နဝုတိ** ။ ။ တ စတု ဆသဒ္ဒတော ပရံ ဗျဥ္ဇနံ ဒွိတ္တ အာဂစ္ဆတိ။ (ရူ-ဋီ) စတုဆေဟိ ပရဗျဥ္ဇနဿ ဒွိတ္တံ (ပ) ဆန္နဝုတိ။ (နိရုတ္တိ ဒီပနီ) အဖွင့်တို့ကိုထောက် ၍ ဆသင်္ချာသဒ္ဒါနောင် နောက်ဗျည်းသည် ဒွေဘော်ရောက်ရမြဲ ထုံးစံရှိသောကြောင့် ဆန္နဝုတိကောဋိခန့်-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

စတုရာသီတိ/စတုရာသီတီ ။ ။ ဒသ ရှစ်ခုကို အာသ+ဤတိပြု၍ ပြီးသောကြောင့် စတုရာသီတိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ/ဥပ္ပန္နံ တထာဂတံ/ဥပ္ပန္နော တထာဂတော ။ ။ ဤနေရာ၌ ဥပ္ပန္နနှင့် တထာဂတ-တို့သည် လက္ခဏ လက္ခဏဝန္တဖြစ်နေရာ လက္ခဏတ္ထအရာ၌ သတ္တမီဝိဘတ်သာ သက်ရကား ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **မိမ္ဗိသာရ**-ကား အတူဖြစ်သော အနှစ်ရှိသော ရွှေ၏ "ဗိမ္ဗိသာရ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော မင်းဖြစ်၍တင် သဒိသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဗာလမာနိဗာလ, ပဏ္ဍိတမာနိဗာလတို့

http://www.dhammadownload.com

၏ "ဗာလ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဏ္ဍိတ မာနိဗာလ၌တင်- ဧကဒေသျူ။

န တေ အညဿ ပူဇံ ကရောန္တိ-ကား အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပူဇော်မှုကို မပြုဟုဆိုသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ပူဇော်မှုကို ပြု၏ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း မည်၏။

ဒေဝါ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နတ်မှန်သမျှတို့၏ "ဒေဝါ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်သော နတ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

အစဉ်းပိ ဒေဝါ-၌ **ဒေဝါ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နတ်ပြဟ္မာအားလုံးတို့၏ "ဒေဝါ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဟမ္ပတိပြဟ္မာ-မှကြွင်းသော နတ်ပြဟ္မာအားလုံး၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

ပရိနိဗ္ဗုတမ္ဘိ-စသည်၌ အကြောင်းဖြစ်သော ကျောင်း၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အာရမ္မဏိက စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဗိမ္ဗိသာရော**- ၌ ဗိမ္ဗိ-ကား ရွှေဟူသောအနက်ကို ဟောသည်။ ယင်း၏ ဝေဝစနဟာရကား - သဝဏ္ဏံ ကနကံ ဇာတ-ရူပံ သောဏ္ဏဉ္စ ကဥ္စနံ။ သတ္ထုဝဏ္ဏော ဟရိ ကမ္ဗုု၊ စာရုဟေမဉ္စ ဟာတကံ။

ပတိဋ္ဌာပေတိ-အရ သဒ္ဓါ ဒါန စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

ဝါကျ [၃၆]

(က) သမ္မာ သာမဉ္စ သစ္စဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။

(ခ) တဏှာ ဟေယျ သစ္စဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓေါ။

(ဂ) အဘိညေယျေ ဓမ္မေ အဘိညေယျတော ဗုဒ္ဓေါ၊ ပရိညေယျေ ဓမ္မေ ပရိညေယျတော, ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပဟာတဗ္ဗတော, သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗတော, ဘာဝေတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ဘာဝေတဗ္ဗတော။

(ဃ) တေနေဝ စာဟ -- အဘိညေယျံ အဘိညာတံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ ဘာဝိတံ။
ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ မေ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ ဗြာဟ္မဏာတိ။
(ဋ္ဌ၊၈၇။ မအ္ဋ-၂၇၁။ ဘာသာဋီ-၁၊၄၀၉။)

➤ ၁။ (စ) ဗြာဟ္မဏ၊သေလပုဏ္ဏား။ (ဝါ) ဗြဟ္မာယုပုဏ္ဏား။ မေ-မယာ၊ငါသည်။ အဘိညေယျံ၊ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိအပ်သော ဒုက္ခသစ္စာကို။အဘိညာတံ၊ပြီး။ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ၊ပွားစေအပ်သော မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း။ဘာဝိတံ၊ပြီး။သစ္ဆိကာတဗ္ဗဉ္စ၊မျက်မှောက်ပြုအပ်သော နိရောဓသစ္စာကိုလည်း။သစ္ဆိကတံ၊ပြီး။ပဟာတဗ္ဗံ၊ပယ်အပ်သော သမုဒယသစ္စာကို။ပဟီနံ၊ပြီး။[စ-သဒ္ဒါကို အဝုတ္တသမုစ္စည်းကြံ၍. ပေးပုံတည်း]

အဘိညေယျံ၊ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ဒုက္ခသစ္စာ နိရောဓသစ္စာကို။အဘိ

http://www.dhammadownload.com

ညာတံပြီ။ စသည်ပေး [စ-သဒ္ဒါကို ဝုတ္တသမုစ္စည်းကြံ၍ပေးပုံတည်း။]

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် မဖောက်မပြန် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတတ်သောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်အားလျော်စွာ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓတ္တာ-ဟု ဖွင့်က လိုအပ်သောအနက်ပြီးရာ သည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) အနဝသေသ ဓမ္မတို့ကို အလုံးစုံ အကုန်အစဉ် မသိ သော် သဗ္ဗဓမ္မာနံ-ဟူသော ပုဒ်ကို မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဂဏ္ဌိ) ထိုသို့ဖြစ်လျက် သဗ္ဗဓမ္မာနံ-ဟု အပိုစွက်၍ ဖွင့်ခြင်းသည် အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် "ဒေသ သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓေါ"ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဗ္ဗဓမ္မေ-ဟု သာမန်ဆိုအပ်သော ဗုဇ္ဈနကြိယာ၏ ဝိသယဖြစ်သော ကံကို ခွဲခြားဝေဖန်၍ ပြခြင်းငှာ (ဂ)မိန့်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

[တစ်နည်း] ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ခပ်သိမ်းသောတရားဟု သာမန်ဆိုခဲ့သော ဗုဇ္ဈနကြိယာ၏ ဝိသယ ကံပုဒ်ကို သရုပ်ထုတ်၍ ချဲ့ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။ (သာရတ္ထ)

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ)ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သဗ္ဗဓမ္မတို့ကို မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ သိသောတရားနှင့် သိပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ အဘယ်တရားကို အဘယ်သို့သော အခြင်းအားဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် သဗ္ဗဓမ္မသရုပ်ကို အဘိဓေယျ စသည်ဖြင့် အကျယ်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ဘုရားဟော ပါဠိတော်ဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် သဗ္ဗဓမ္မ အရကိုရင်း၊ သမ္မာ-အရ မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း သိပုံကိုရင်း အကျယ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ၌ ဗုဓဓာတ်၏ ကံကို သဗ္ဗဓမ္မာနံ-ဟု ထည့်ဖွင့်ရာ၌ ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဂ) သည် သဗ္ဗဓမ္မသရုပ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (ဃ) သည် (ဂ)ဖြင့် သဗ္ဗဓမ္မ-အရ အဘိဓေယျ စသည်ယူရပုံကို အကိုးသာဓကဖြင့် ဖွင့်ပြသောကြောင့် အာဂမဒဋ္ဌီကရဏဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ သဗ္ဗဓမ္မာနံကို ဗုဒ္ဓတ္တာ-ဝယ် ဗုဒ္ဓ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ကမ္မ-ကမ္မီစပ်။

➤ ၄။ ဉာတဗ္ဗာတိ **ဆေယျာ**။ ယေ စတုသစ္စဓမ္မာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဉာတဗ္ဗာ ဣတိ တေ ဧယျာ။ ဉာဓာတ်+ဏျပစ္စည်း၊ ကမ္မသာဓန။ ဉာဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား မြတ်စွာဘုရား၏ သစ္စာလေးပါးကိုသိသော မဂ်ဉာဏ်သည် မုချ။ ကမ္မဌ-ကား ထိုအား

http://www.dhammadownload.com

တပ်သော သစ္စာလေးပါးတရား၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော သစ္စာလေးပါးတရားတို့ ရ၏။

* အနိစ္စာဒိတော လက္ခဏရသာဒိတော စ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဉေ ယျာတိ **အဘိညေယျာ**။ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ အဘိ+ဉေ ယျာ။ အဘိအရကား ထူးသော ဉာဏ်သည်မှုချ။ ယင်း၏ သိအပ်သိသင့်သော သစ္စာလေးပါးတို့နှင့် အာရမ္မဏိက-အာရုံ အကျိုး-အကြောင်းစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အနိစ္စစသည်အားဖြင့်ရင်း၊ လက္ခဏ ရသ စသည်အားဖြင့်ရင်း ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်သော သစ္စာလေးပါး တရားတို့ ရ၏။

* **အဘိညေယျတော-**၌ အဘိညေယျ-ကို ကောက်ခိုင်းလျှင် -- ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် [ထိုသို့ပင် သစ္စာလေးပါးကို ရငြားသော်လည်း "အဘိညေယျ"ပုဒ်၏ ဘာဝလောပ (ဝါ) ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်သော သစ္စာလေးပါးတရားတို့၏ အဘိဇာနိတဗ္ဗဘောဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။] ဟု ဆက်ကောက်ပါ။

အဗုဇ္ဈိတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓသ ဘာဝေါ **ဗုဒ္ဓတ္တာ**။ ဗုဒ္ဓ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား သိတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် မှုချ။ ထို၏ တ္တပစ္စည်းအရ သိတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာန။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော သိတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သိခြင်း အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပရိဇာနိတဗ္ဗာတိ **ပရိညေယျာ**။ (တစ်နည်း) ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဉေယျာ ပရိညေယျာ။ (ဒုက္ခသစ္စာရ၏။) ပဟိယန္တေတိ **ပဟာတဗ္ဗာ**။ (သမုဒယသစ္စာ ရ၏။) သစ္ဆိကရီယန္တေတိ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ**။ (နိရောဓသစ္စာ ရ၏။) ဘာဝီယန္တေတိ **ဘာဝေတဗ္ဗာ**။ (မဂ္ဂသစ္စာ ရ၏။)

➤ ၆။ (က) ၌ သာမံဖြင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-၌ သံသဒ္ဒါသည် သမောဓာန, သဒ်ပ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ သာမံ (ဝါ) သယံ (ကိုယ်တိုင်) အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သာမဥ္စ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ကိုယ်တိုင်သာလျှင် သိသည်၊ သူများပြော၍ သိသည်မဟုတ်ဟူသော အဝဓာရဏတ္တကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) စသဒ္ဒါဖြင့် သာမံဗုဒ္ဓ-ကိုယ်တိုင်သိရုံသာမက၊ သမ္မာဗုဒ္ဓ-မှန်မှန်ကန်ကန် လည်း သိသည်ဟူသော သမ္ပိဏ္ဍနတ္တကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဗုဒ္ဓတ္တာဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ၌ ဗုဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ယင်း တ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) (က) တဝါကျလုံးဖြင့် သမ္မာ သာမဥ္စ သစ္စာနိ အဗုဇ္ဈိတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ကတ္တုသာဓန-ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ)

သဗ္ဗမ္မောနံဖြင့် သိ၏ဟူသည် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဖြင့် သဗ္ဗဓမ္မ-အရ အဘိညေယျဓမ္မ, ပရိညေယျဓမ္မ, ပဟာတဗ္ဗဓမ္မ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗဓမ္မ, ဘာဝေတဗ္ဗဓမ္မအာလုံးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗ/သစ္ဆိကာတဗ္ဗ** ။ ။ ကွသ ဆ္တတ္တံ သစ္ဆိ၊ သကွိ။ သဟ အကွိနာ ဝတ္တတိ အတ္ထေ နိပါတော၊ ပစ္စက္ခတ္ထိ အတ္ထော။ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတိ ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီကိုထောက်၍ သကွိကာတဗ္ဗေ-ဟု ဆိုလိုလျက် ကွ-ကို ဆ္ပြု၍ ရုပ်ပြီးရကား သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ပဟီန/ပဟီန/ပဟီဏ/ပဟီဏ ။ ။ ဟာ စာဂေ "ကွစိဓာတူ"တိအာဒိနာ ဟာဒိတော ဤဏာဒေသေ ဏကာရဿ နတ္တံ၊ ပဟီယိတ္ထာတိ ပဟီနော ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ပပုဗ္ဗ ဟာဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ တ-ပစ္စည်းကို ဤဏပြု၊ ဏ-ကို န-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ပဟီန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သဗ္ဗဓမ္မာနံ/သဗ္ဗဓမ္မေ ။ ။ သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ အနဝသေသာနံ နေယျဓမ္မာနံ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် သဗ္ဗဓမ္မာနံ-သာ သင့်သည်။

➤ ၈။ **ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စ ဘာဝိတံ** -ဟူသောနည်းသည် ဘာဝေတဗ္ဗံ (ဘာဝိတံ)ဟူသော အကြောင်း မဂ္ဂသစ္စာကို ဆိုသဖြင့် သစ္ဆိကာတဗ္ဗ (သစ္ဆိကတ)ဟူသော အကျိုး နိရောဓသစ္စာကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ အကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာ၏ "ဘာဝေတဗ္ဗ (ဘာဝိတ)" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာ၌တင်- ကာရဏူပစာ။

ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ-ဟူသော နည်းသည် ပဟာတဗ္ဗံ (ပဟီနံ)ဟူသော အကြောင်းကို ဆိုသဖြင့် ပရိညာတဗ္ဗ (ပရိညာတ) ဟူသော အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ၏ ပဟာတဗ္ဗ (ပဟီန) အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

အဘိညေယျံ-ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတ့်သော ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စ ဘာဝိတံ-အရ မဂ္ဂသစ္စာ, ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ- အရ သမုဒယသစ္စာမှကြွင်းသော ဒုက္ခသစ္စာ နိရောဓသစ္စာကို အဘိညေယျ-အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော သစ္စာ ၄-ပါး၏ "အဘိညေယျ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ နိရောဓသစ္စာ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ပဟာတဗ္ဗ ဓမ္မ-- ကား ပြဋ္ဌာန်းသော သမုဒယသစ္စာကို ဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော အဝိဇ္ဇာ-စသော သမုဒယအဖို့တွင် ပါဝင်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ (နာနန္တရိကနည်း၊ သဟစရဏနည်း)

သစ္ဆိကာတဗ္ဗ ဓမ္မ-- ကား အစိတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၏ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဓမ္မ အမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ဖိုလ်လေးပါးအပေါ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။ / အကြောင်း အာရုံ နိဗ္ဗာန်၏ "သစ္ဆိကာတဗ္ဗ" အမည်ကို အကျိုး

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ဖိုလ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

သစ္စဓမ္မာနံ -ကား ဆဋ္ဌီဝိဘတ်မှ ဒုတိယာဝိဘတ်သို့ ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းမည်၏။

➤ ၁၀။ **ပဟာတဗ္ဗ**-အရ သမုဒယသစ္စာဟူသော လောဘကိုယူ။

အဘိညေယျ-အရ သစ္စာလေးပါးကိုယူ။

ဝါကျ [၃၇]

(က) ဝိဇ္ဇာဟိ ပန စရဏေနစ သမ္ပန္နတ္တာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။

(ခ-၁) တတ္ထ ဝိဇ္ဇာတိ တိဿောပိ ဝိဇ္ဇာ အဋ္ဌပိ ဝိဇ္ဇာ။

(ခ-၂) တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဘယဘေရဝသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ။ (ခ-၃) တတြ ဟိ ဝိပဿနာဉာဏေန မနောမယိဒ္ဓိယာစ သဟ ဆ အဘိညာ ပရိဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ။

(ဂ) စရဏန္တိ သီလသံဝရော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ ဇာဂရိယာနုယောဂေါ သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ စတ္တာရိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနီတိ ဣမေ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ-၁) ဣမေယေဝ ဟိ ပန္နရသ ဓမ္မာ, ယသ္မာ ဧတေဟိ စရတိ အရိယသာဝကော ဂစ္ဆတိ အမတံ ဒိသံ။ (ဃ-၂) တသ္မာ စရဏန္တိ ဝုတ္တာ။

(င) ယထာဟ "ဣဓ မဟာနာမ အရိယသာဝကော သီလဝါ ဟောတီ"တိ ဝိတ္ထာရော။ (စ) ဘဂဝါ ဣမာဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ ဣမိနာစ စရဏေန သမန္နာဂတော၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နောတိ။

(ဆ) တတ္ထ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါ ဘဂဝတော သဗ္ဗညုတံ ပူရေတွာ ဌိတာ၊ စရဏသမ္ပဒါ မဟာကာရုဏိကတံ။ (ဋ္ဌ၊၈၈။မအ္ဋ-၂၇၆။ဘာဋီ-၁၄၁၂။)

➤ ၁။ **သမ္ပန္နတ္တာ**-တကွဖြစ်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပြည့်စုံတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) မချို့ယွင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

အရိယသာဝကော-အရိယာဖြစ်သော သာဝကသည်။ (ဝါ) အရိယာဖြစ်တော်မူသော သဗ္ဗညုဘုရား၏ သာဝကသည်။ (ဝါ) အရိယာ အဖြစ်သို့ရောက်သော သာဝကသည်။

စရဏံ- အရိယာသာဝက၏ နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ သွားရောက်ကြောင်းအကျင့်။

➤ ၂။ **(စ) သို့/** ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဝိဇ္ဇာတို့နှင့်ရင်း၊ စရဏတို့နှင့်ရင်း ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နမည်သောဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ဝိဇ္ဇာသရုပ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝိဇ္ဇာသရုပ်ကို အကျယ် မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ-ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏပုဒ်၏ သမာသ်ဝစနတ္ထအနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဝိဇ္ဇာ-ဟူသော သရူပဝန္တ၊ သချေ်ယျ၊ ပရိစ္ဆိန္နတဗ္ဗဖြစ်သော တရားသည် သရုပ် သချာ ပရိစ္ဆေဒနှင့် မကင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇာ၏ သရုပ် သချာ ပရိစ္ဆေဒကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၁) မိန့်။

(ခ-၁) **အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ဝိဇ္ဇာတို့နှင့်ၚင်း၊ စရဏတို့နှင့်ၚင်း ပြည့်စုံတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် "ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န" မည်၏ဟု ပြတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န" ပုဒ်တွင် ဝိဇ္ဇာသရုပ်ကို ပြလိုရကား (ခ-၁) ကိုမိန့်။

(ခ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ခ-၁)ဖြင့် ဝိဇ္ဇာဟူသည် သချာအားဖြင့် သုံးပါး (တစ်နည်း) ရှစ်ပါးရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် အသင့်ယုတ္တိ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ သချေ်ယျ သရူပဝန္တဖြစ်သော တရားသည် ဝိဇ္ဇာ တစ်မျိုးတည်းဖြစ်လျက် သရုပ် သချာသည် သုံးပါး (တစ်နည်း) ရှစ်ပါးဟူ၍ မကွဲပြားသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့အား သချာ သချေ်ယျ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၂) ကိုမိန့်။

(ခ-၂) သို့/ **အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-၁) ဖြင့် ဝိဇ္ဇာသရုပ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဝိဇ္ဇာတို့၏ အကျယ်ကို ညွှန်းပြလိုရကား (ခ-၂) ကိုမိန့်။

(ခ-၃) သို့/ ဆရာသည် (ခ-၂) ဖြင့် ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးကို အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် အမ္ဗဋ္ဌ သုတ်၌ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးကို မဟောသော် ဆရာ့စကားသည် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၃) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **ဒေါသာရောပနစောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် သီလသံဝရ-စသော ၁၅-ပါးသော တရားတို့ကို စရဏဟူ၍ သိအပ်သောဟုဆို၏။ ဤ (၁၅)ပါးထက်လွန်သော တရားတို့ကိုလည်း စရဏဟူ၍ ဆိုကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ (အဓိကအာဘော်) (တစ်နည်း) ဤ (၁၅) ပါးမှတစ်ပါးသော တရားတို့ကိုလည်း စရဏဟူ၍ပင် ဆိုကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ (အညစောဒနာ) အဘယ့်ကြောင့် ဤ(၁၅)ပါးသော တရားတို့ကိုသာ စရဏဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စရဏဟူ၍ ဆိုရခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား ဖလ ကာရဏဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဃ) မိန့်။

ကား-- (ဃ) ဖြင့် ဤ(၁၅)ပါးသော တရားတို့ဖြင့် အရိယာသာဝသည် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သောကြောင့် ဤတရားတို့ကိုသာ စရဏဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏ဟု ငါပြဆိုသည် ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အပေါ်၌ မရောက်၊ ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

စာစပ် ။ ။ ဓမ္မာ-ပုဒ်၏ စပ်ရာပုဒ်ကား (င) ဝါကျရှိ "ဝုတ္တာ" ဖြစ်ပါသည်။ ယသ္မာ-ပုဒ်၏ စပ်ရာပုဒ်ကား စရတိ၊ ဂစ္ဆတိ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် သီလသံဝရ-စသော (၁၅) ပါးသော တရားတို့

http://www.dhammadownload.com

သည် စရဏမည်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ပြီးစေခြင်းငှာ အာဂုံပါဌ်ကို ပြလိုရကား (င) ကိုမိန့်။

(ဆ) ၁၅/ ဆရာ-သည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး စရဏ (၁၅)ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ သာဝကတို့၌ လည်း ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ရအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ် အထူးရှိ၍ ဘုရားရှင်ကိုသာ ဝိဇ္ဇာ စရဏသမ္ပန္နဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ)မိန့်။ အား-- ဝိဇ္ဇာစရဏတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို သာဝကတို့၌ ရအပ်ပါသော်လည်း ဘုရားရှင်၏ ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် သာဝကတို့နှင့်မတူ၊ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ပြည့်စုံစေ၍ တည်၏၊ စရဏသမ္ပဒါသည် မဟာကရုဏာသမာပတ်ကို ပြည့်စုံစေ၍ တည်၏၊ ဤသို့ သာဝကတို့၏ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါထက် ထူးသောကြောင့် ဘုရားရှင်ကိုသာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ-၁) သည် ဝိဇ္ဇာ-အရ သရုပ် သချာကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ-၂) သည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး ရှိနိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိ ဝါကျ။ (ခ-၃) သည် အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး ဟောဆိုပုံ အသင့်ယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိဝါကျ။ (ဂ) သည် ဝိဇ္ဇာ သရုပ်မှ တစ်ပါး စရဏ သရုပ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ-၁) သည် (င) ဝါကျ၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ (ဃ-၂) သည် (ဃ-၁) ၏ အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ။ (ဃ) စရဏမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ၊ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ။ (င) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။ (စ) နိဂမ။

(ဆ) သာဝကတို့၏ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နထက် ထူးခြားမှုကို အကျယ်အားဖြင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ (တစ်နည်း) ဝိသေသဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ တတ္ထ-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါ၌ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ-နိဒ္ဓါရဏီယစပ်။

➤ ၄။ ဝိဒိတံ ကရောတီတိ **ဝိဇ္ဇာ**။ ဝိဒတ္ထိ ဇာနန္တီတိ ဝိဇ္ဇာ။ ဝိဒဓာတ်အရ သိခြင်းလက္ခဏာ သိခြင်းသဘောသည် မုချ။ ဏျ-ပစ္စည်းအရ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ် သော ဝိဇ္ဇာသုံးပါး (တစ်နည်း) ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး ရ၏။

စရတိ ဧတေနာတိ **စရဏံ**။ စရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သော အရိယာ သာဝက၏ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကား အကျင့် စရဏ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရ ထို--သော စရဏ (၁၅)ပါး ရ၏။

စရတိ ဂစ္ဆတိ အမတံ ဒိသံ ဧတေဟီတိ **စရဏံ**။ ဧတေဟိ၊ထိုသီလ-စသော ၁၅-ပါး သော တရားတို့ဖြင့်။အရိယသာဝကော၊သည်။အမတံ၊သေခြင်းမရှိသော။ဒိသံ၊နိဗ္ဗာန်သို့။ စရတိ ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ အရိယာသာဝက၏ သေခြင်းမရှိသော

http://www.dhammadownload.com

နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။တေဓမ္မာ၊ထိုသီလ-စသော ၁၅-ပါးသော တရားတို့သည်။စရဏံ၊စရဏမည်၏။ ကရဏာသာဓနေ၊ စရ+ယု။ စရဓာတ်၏အရ ကတ္တုရှ ကြိယာအရကား သေခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သော အရိယာသာဝက၏ မဂ် ဖိုလ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကား ထိုအားတပ်သော စရဏ (၁၅)ပါး ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော စရဏ (၁၅)ပါး ရ၏။

ဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီတိ **ဝိဇ္ဇာ**။ယာ ဓမ္မဇာတိ၊သည်။ဝိန္ဒိယံ၊သဘောအားဖြင့် ရအပ်သော ဓမ္မတို့၏ လက္ခဏာကို။ဝိန္ဒတိ၊ရတတ်၏။ဣတိ သာ ဝိဇ္ဇာ။ (ဝိဒ+ဏျ) [ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးရ၏။] အတ္တနော ဝါ ပဋိပက္ခံ ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန **ဝိဇ္ဇာ**။ အတ္တနော၊မိမိ၏။ပဋိပက္ခံ၊ဆန့်ကျင်ဘက် ကို။ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန၊ဖောက်ခွဲတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်။ဝိဇ္ဇာ၊မည်၏။အတ္တနော ပဋိ ပက္ခံ ဝိဒလတိ ဝိဇ္ဈတီတိ ဝိဇ္ဇာ။ (ဝိ-ဒလ+ဏျ) [ဝိဒလတိ ဝိဇ္ဈတိ၊ဖောက်ခွဲတတ်၏။] အတ္တနော ဝိသယံ ဝိဒိတံ ကရောတီတိ **ဝိဇ္ဇာ**။ အတ္တနော၊၏။ဝိသယံ၊အလိုကို။ဝိဒိတံ၊ ထင် ရှားသည်ကို။ကရောတိ၊၏။ဣတိ ဝိဇ္ဇာ။ (ကရောတိတဒ္ဓိတ်)

ဝိဇ္ဇာစ စရဏဉ္စ ဝိဇ္ဇာစရဏံ။ သမ္ပန္နတိ သမန္တာ ဂစ္ဆတီတိ သမ္ပန္နော။ (သံ-ပဒ+တ) ဝိဇ္ဇာစရဏေန သမ္ပန္နော **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော**။

ဝိဇ္ဇာစရဏဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဝိဇ္ဇာစရဏတရားသည် မုချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး၊ သံ သာမီစပ် ဌာန္တူ၊ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုရားရှင်ရ၏။

မနေန နိဗ္ဗတ္တံ **မနောမယံ**။ မနေန၊ဈာန်စိတ်ကြောင့်။နိဗ္ဗတ္တံ၊ဖြစ်သည်တည်း။နိဗ္ဗတ္တ တဒ္ဓိတ်။ မန+မယ။ (အစိတ်) မန-အရ ဈာန်စိတ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ခန္ဓာကိုယ်ဖြစ်နှင့် အကြောင်း အကျိုး/သာဓက သာဓျ စပ် ဌာန္တူ၊ မယပစ္စည်းအရ ထို--သော ဈာန်စိတ် ကြောင့်ဖြစ်သော "ရူပီ မနောမယ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂ အဟီနိန္ဒြိယ" ခန္ဓာကိုယ်ဖြစ် ရ၏။

မနောမယဿ နိဗ္ဗတ္တိဝသေန ပဝတ္တာ ဣဒ္ဓိ **မနောမယိဒ္ဓိ**။ မနောမယဿ၊ "ရူပီ မနောမယ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂ အဟီနိန္ဒြိယ" ခန္ဓာကိုယ်၏။နိဗ္ဗတ္တိဝသေန၊ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ပဝတ္တာ၊ဖြစ်သော။ဣဒ္ဓိ၊တန်ခိုးတည်း။မနောမယိဒ္ဓိ--တန်ခိုး။ မဇ္ဈေလောပီ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ မနောမယ+ဣဒ္ဓိ။ မနောမယ-အရကား ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော "ရူပီ မနောမယ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂ အဟီနိန္ဒြိယ" ခန္ဓာကိုယ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဈာနသမ္ပယုတ္တ ပညာဟူသော တန်ခိုးဖြစ်နှင့် အကျိုး အကြောင်း/သာဓျ သာဓကစပ် ဌာန္တူ၊ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော "ရူပီ မနောမယ သဗ္ဗင်္ဂ ပစ္စင်္ဂ အဟီနိန္ဒြိယ" ခန္ဓာ ကိုယ်၏ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဈာနသမ္ပယုတ္တ ပညာဟူသော တန်ခိုးရ၏။

ဝိဒိတံ ပဿတီတိ ဝိပဿနာ၊ ဇာနန္တီတိ ဉာဏံ။ ဝိပဿနာမေဝ ဉာဏံ **ဝိပဿနာ ဉာဏံ**။ ဝိပဿနာ-အရ အထူးထူး အပြားပြား ရှုတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သမ္မာဝနာ

http://www.dhammadownload.com

ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏေးစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဝိပဿနာဉာဏ် ရ၏။ * ဣဒ္ဓိတိ ဓေတာယာတိ ဣဒ္ဓိ။

ဂေါပိယတေတိ ဂုတ္တံ။ ဂုတ္တဒွါရံ ယေနာတိ ဂုတ္တဒွါရော။ ဂုတ္တဒွါရဿ ဘာဝေါ ဂုတ္တဒွါရတာ။ ဂုတ္တဒွါရ တဒ္ဓိတ်အရ စောင့်ရှောက်အပ်သော စက္ခု- စသော ဒွါရရှိသူသည် မုချ။ ထို--၏ တာပစ္စည်းအရ စောင့်ရှောက်အပ်သော ဒွါရရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သတိနှင့် နိဿယ-နိဿိတစပ် ဌာန္။ တာ အရ စောင့်ရှောက်အပ်သော ဒွါရရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သတိ ရ၏။

သဗ္ဗံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညူ။ သဗ္ဗညုနော ဘာဝေါ သဗ္ဗညုတာ။ သဗ္ဗ ဝိသေသန ပုဒ်အရ အလုံးစုံသော ဉေယျတရားသည် မုချ။ ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ညတ်အရ အလုံးစုံသော ဉေယျတရားကို သိတတ်သော ဉာဏ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ ဖြစ်သော ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ် အာသယာနုသယဉာဏ်တို့သည် ကာရဏူပစာ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရလည်းဖြစ်သော ရုပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ **ဒိသာ**။ ဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ၊ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လိုကုန်သောသူတို့သည်။ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ရှုအပ်၏။ ကမ္မသာဓန၊ ဒိသိ+အ-အာ။

ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်လိုသူတို့၏ ဉာဏ် ဝီရိယပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ဒိသာ ဝိယာတိ **ဒိသာ**။ ဒိသာ-တဒ္ဓိတ်အရ အရပ်မျက်နှာသည် မုချ။ ထို--၏ အပစ္စည်းအရ နိဗ္ဗာန်နှင့် သဒိသီ-သဒိသစပ် ဌာန္။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နိဗ္ဗာန် ရ၏။ *ဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒိသာ-ဟုပြုလျှင် နိဗ္ဗာန်သည် မုချ။ ပုရိသေဟိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒိသာ-ဟု ပြုလျှင် အရပ်မျက်နှာသည် မုချ။ နိဗ္ဗာန်ကား သဒိသူပစာ။*

သံဝရိယတိ ဧတေနာတိ **သံဝရော**။ သီလမေဝ သံဝရော **သီလသံဝရော**။ သီလဿ သံဝရော **သီလသံဝရော**။ မဂ္ဂံ ဇာနာတီတိ **မဂ္ဂညူ**။ မဂ္ဂညုနော ဘာဝေါ **မဂ္ဂညုတာ**။ ဇာဂရောတီတိ **ဇာဂရော**။ ဇာဂရဿ ဘာဝေါ **ဇာဂရိယံ**။ ဇာဂရိယေ အနုယောဂေါ **ဇာဂရိယာနုယောဂေါ**။ သတံ ဓမ္မော **သဒ္ဓမ္မော**။ နတ္ထိ မတံ ဧတ္ထာတိ **အမတံ**။ မဟာတိ ကရုဏာ ယဿာတိ **မဟာကာရုဏိကော**။ မဟာကာရုဏိကဿ ဘာဝေါ **မဟာကာရုဏိကတာ**။ အရိယောစ သော သာဝကောစာတိ **အရိယသာဝကော**။ အရိယဿ သာဝကော **အရိယသာဝကော**။[အရိယဿ၊အရိယာအစစ်ဖြစ်တော်မူသော ဘုရား၏။သာဝကော၊ တပည့်တည်း။ မြတ်စွာဘုရားတပည့်။] (ပုထုဇဉ်အရိယာ)

http://www.dhammadownload.com

အရိယံ အရိယဘာဝံ ပတ္တော သာဝကော **အရိယသာဝကော**။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ဝိဇ္ဇာနှင့် စရဏကို ဝိဇ္ဇာစ စရဏဉ္စ ဝိဇ္ဇာစရဏံ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ၡင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် သမ္ပန္နကို ဝိဇ္ဇာစရဏေန သမ္ပန္နော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ၡင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ) ဖြင့် ဝိဇ္ဇာ-အရ ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် စရဏ-အရ သီလသံဝရ-စသော ၁၅-ပါးကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဧတေဟိ စရတိဖြင့် စရဏံ-၌ စရဓာတ်၏--ၡင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) စရဏံပုဒ်ကို စရတိတိ စရဏံ-ဟု ကတ္တုသာဓနဲ ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ စရတိ ဧတေနာတိ စရဏံ-ဟု ကရဏသာဓနဲ--ၡင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓနအနက်၌ မသက်၊ ကရဏသာဓနအနက်၌--ၡင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဂစ္ဆတိ-ဖြင့် စရတိ၌ စရဓာတ်သည် ဘက္ခန(စားခြင်း)အနက်ကို မဟော၊ ဂတိ(သွားခြင်း)အနက်ကိုဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဒု-ဓာတွတ္ထ) အရိယသာဝကောဖြင့် စရတိ ဂစ္ဆတိ-၌ သွားတတ်၏ဟူသည် အရိယာသာဝကသည် သွားတတ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အမတံ ဒိသံဖြင့် စရတိ-၌ သွား၏ဟူသည် သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **တိဿော/တဿော** ။ ။ ဝိဇ္ဇာ-ကား ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်သည်၊ တိ စတုန္နံသုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်နှင့်တကွ တိသဒ္ဒါသဒ္ဒါကို တိဿောပြုခြင်းသည် ဣတ္ထိလိင်အရာ၌သာ ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် တိဿော ဝိဇ္ဇာ-ဟု ရှိသောပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

တယော-ကား ပုလ္လိင်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဇ္ဇာ-ဟူသော ဝိသေသျနှင့် လိင် မတူညီရကား တယော ဝိဇ္ဇာ-ဟု ရှိသောပါဠ် မသင့်ပါ။

စရဏ/စရန ။ ။ စရဓာတ် ယုပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်းကို အနပြု၊ ရကာရန္တဓာတ်နောင် အန-မှ နကို ဏ-ပြန်ရမည်ဟူသော သဒ္ဒစည်းကမ်းအရ ဏ-ပြန်၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် "စရဏ"ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

ဆအဘိညာ/ဆအဘိညေ ။ ။ အဘိညာသဒ္ဒါ၏ ကညာဒိဂိုဏ်း၏ အဖြစ်ကြောင့်ၡင်း၊ ဒုတိယာ ယော ဝိဘတ်ကို ဧ-မပြုနိုင်သောကြောင့်ၡင်း ကညာ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ ဒုတိယာ ဗဟုဝုစ် ဆအဘိညာ-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

မတ္တညုတာ/မတ္တညျုတာ ။ ။ တာ ပစ္စယေ ရဿတ္တံ-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ဆိုသောကြောင့် တာပစ္စည်းနောင်းရာ၌ သုတ်ကြီးဖြင့် ရဿပြု၍ပြီးသောကြောင့် မတ္တညုတာ-ဟု ရဿ

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ယထာတံ/ယထာယံ ။ ။ ယထာတံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နောတိ ဧတ္ထ တန္တိ နိပါတမတ္တံ-ဟု သာရတ္ထ ၌ ဆိုသောကြောင့် ယထာတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သမ္ပန္နတ္တာ/သမာနာဂတတ္တာ ။ ။ သမ္ပန္နတ္တာတိ သမာနာဂတတ္တာ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ ဝါ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် သမာနာဂတတ္တာဖြင့် သမင်္ဂီသမ္ပန္နကိုပြ၏၊ ပရိပုဏ္ဏတ္တာဖြင့် ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္နကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် သမ္ပန္နတ္တာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ၌** ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္နကား အကြောင်းဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ရသော ကြောင့် နာန္တရိကနည်း။ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာ၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္န အမည် ကို အကျိုးဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

စရဏသမ္ပန္န-ကား အပေါင်း ဌာနဖြစ်သော စရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အစိတ် ဌာနီဖြစ်သော မဟာကရုဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာန္တရိကနည်း။ ဌာနူပစာ။

ဝိဇ္ဇာ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အာသဝက္ခယဉာဏ် (ဝါ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ "ဝိဇ္ဇာ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌တင် -- ကာရဏူပစာ။ နာန္တရိကနည်း။ **စရဏ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စရဏ (၁၅)ပါး၏ "စရဏ"ဟူ သောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဟာကရုဏာသမာပတ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

စရဏ- ကား အတူဖြစ်သော ခြေထောက်၏ "စရဏ" အမည်ကို အတူရှိသော သီလသံဝရ-စသော တစ်ဆယ့်ငါးပါး၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

အမတံ ဒိသံ- ကား အတူဖြစ်သော အရပ်မျက်နှာ၏ "ဒိသ" အမည်ကို အတူရှိသော နိဗ္ဗာန်၌တင်--သဒိသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။ **သဗ္ဗညုတံ ပူရယိတွာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဒသဗလ ဉာဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

(၉) ဝါကျကား သီလနှင့်ပြည့်စုံခြင်း အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် ဣန္ဒြေကို လုံခြုံ စေခြင်းစသော အလုံးစုံကိုလည်းရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း၊ အာဒိဒီပကနည်း။

➤ ၁၀။ **အာသဝက္ခယဉာဏ်**ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဝါကျ [၃၈]

(က) သောတာနုဂမနတ္တာ, သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ, သမ္မာဂတတ္တာ, သမ္မာစ ဂဒတ္တာ သုဂတော။ (ခ) ဂမနမ္ပိ ဟိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ဂ) တဉ္စ ဘဂဝတော သောဘနံ ပရိသုဒ္ဓမနဝဇ္ဇံ။ (ဃ-၁) ကိံ ပန တန္တိ? (ဃ-၂) အရိယမဂ္ဂေါ။

http://www.dhammadownload.com

(င) တေန ဟေသ ဂမနေန ခေမံ ဒိသံ အသဗ္ဗမာနော ဂတောတိ **သောဘနဂမနတ္တာ သုဂတော။** (စ) **ဣတိ သောဘနဂမနတ္တာ သုဂတော။**

(ဆ) သမ္မာစ ဂတော, တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနေ/ပဟီနော ကိလေသေ ပုန အပစ္စာဂစ္ဆန္တော။ (ဌ၊၈၉။ မအ္ဋ-၂၈၀။ ဘာသာဋီ-၁၄၁၅။)

➤ ၁။ **သောဘနဂမနတ္တာ**၊တောက်ပထွန်းလင်းသော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း (သဒ္ဓတ္ထ) စင်ကြယ်သော။ (ဝါ) အပြစ်ကင်းသော သွားခြင်း ရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ရင်း (အဓိပ္ပါယတ္ထ) တင့်တယ်သော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း (သင်္ကေတတ္ထ/ဝေါဟာရတ္ထ)

သုဂတော- တောက်ပသော၊ (ဝါ) စင်ကြယ်သော၊ (ဝါ) အပြစ်မရှိသော။ (ဝါ) တင့်တယ်စမွယ်သော အရိယာမဂ်ဟူသော သွားခြင်းရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

သုဂတော-ကောင်းသော နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ ကြွသွားတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

သုဂတော-မဂ်ဖြင့်ပယ်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကို တဖန် မကပ်ရောက်ဘဲ ကောင်းစွာ ကြွသွားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ (သမ္မာဂတော-နှင့်အညီ)

သုဂတော-(ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်းမှ စ၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်တိုင်အောင် ပါရမီကျင့်မြတ် ပဋိပတ်ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော လောက၏ စီးပွားချမ်းသာကိုသာလျှင် ပြုလျက် သဿတ-စသော အယုတ် တရားတို့သို့ မကပ်ရောက်ဘဲ) ကောင်းစွာ ကြွလာတော်မူ တတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ (သမ္မာ အာဂတောနှင့်အညီ)

သုဂတော-ကောင်းစွာ ပြောဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သုဂတ-ဟူသောပုဒ်ကို ဟိတ်ပုဒ် လေးမျိုးဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဟိတ်လေးမျိုးကို အစဉ်အတိုင်း ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) စသည်ကိုမိန့်။

(စ) **သို့/** ဆရာသည် (က) ၌ သောဘနဂမနတ္တာဖြင့် သုဂတ-၏ ဝိဂြိုဟ်ကို ဖွင့်ပြ အပ်၏။ ဂတ-သဒ္ဒါသည် ကတ္တု, ကမ္မဝါစကသာ ဖြစ်ကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဂမနံ-ဟု ဘာဝဝါစကဖြင့် ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သွားခြင်းကို ဂတ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ သွားခြင်းသည် မတင့်တယ် မစင်ကြယ် အပြစ်ရှိသော သွားခြင်းဖြစ် ကောင်းအံ့လော။ အဘယ်သို့ ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

ကား--- (ဂ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သွားခြင်းသည် တင့်တယ်စင်ကြယ် အပြစ်ကင်း သော သွားခြင်းဖြစ်၏ ဟူလို။

(တစ်နည်း) တင့်တယ်စမွံယ်သော သွားခြင်းသည် သောဘနဂမန ဖြစ်အံ့လော။

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်သို့ သွားခြင်းမျိုးနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

ကား-- (ဂ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ယင်းသွားခြင်းသည် တင့်တယ်၏၊ တင့်တယ်၏ ဟူသည် စင်ကြယ်၏၊ အပြစ်မရှိဟု ငါပြ ဆို၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သွားခြင်းသည် တင့်တယ်စင်ကြယ် အပြစ်ကင်းသောဟု ဆို၏။ ယင်းသွားခြင်း ဂမန-ဟူသည် ဣရိယာပထဂမန, ပဝတ္တန ဂမန, ဉာဏဂမနဟူ၍ များသောအပြားရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ဤ၌ အဘယ်ဂမနကို ယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်

ကား-- (ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် အရိယာမဂ်ဟုဆိုအပ်သော ဉာဏဂမနကိုယူရမည်ဟူလို။

(င) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဤ၌ အလိုရှိသော ဂမနကား အရိယာမဂ်ဟု ဆိုအပ်သော ဉာဏဂမနတည်းဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဂမန-အရ ဉာဏဂမနကို ယူခြင်းအကြောင်းကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဂမန-အရ အရိယမဂ်ကို ယူရမည်ဟု ပြတော်မူ၏။ သောဘနဂမနတ္တာဟု သာမညအားဖြင့်ဆိုသောကြောင့် "သာမညဝစနံ သဗ္ဗသာဓာရဏံ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဂမန-အရ ဂမန သုံးမျိုးလုံးကို ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ဂမန-အရ ဣရိယာပထဂမန စသည်ကိုလည်း ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဂမန-အရ အရိယာမဂ်(ဟုဆိုအပ်သော ဉာဏဂမန)ကိုသာ ယူရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- ထိုအရိယာမဂ်တည်းဟူသော သွားခြင်းဖြင့် ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဘဝတို့၌ ကပ်ငြိတော် မမူသည်ဖြစ်၍ ယောဂလေးပါးတို့မှ ငြိမ်းသော (ဝါ) ဘေးရန်စသည်တို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ သွားတော်မူခြင်းကြောင့် ဂမန-အရ အရိယမဂ်ကိုသာ ယူရပါသည်ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) သည် (က)ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဂတကို ဂမန ဖွင့်ဆိုရခြင်း၏ အသင့်ယုတ္တိကိုပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဂ) သည် သောဘန အရ တင့်တယ်ခြင်းဂုဏ်ကို ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ-၁) သည် ဖြစ်သင့်သော အမေးပုစ္ဆာကို ကိုယ်တိုင်ထုတ်ပြသောကြောင့် ပုစ္ဆာပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဂမန-အရ ဣရိယာပထဂမနကို ယူရမည်လောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ-၂) သည် ဝိသဇ္ဇနာပက္ခန္တရ။ (င) သည် အရိယာမဂ်၏ ဂမနမည်ရာ၌ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ။ / ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (စ) သည် နိဂုံးကိုပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ အသဇ္ဇမာနေဘကား သည်--ကြောင့် ဟုတွာ၌ စဉ်းငယ်စပ်၍ ဂတော-၌ တုလျတ်/လိင်္ဂတ်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၄။ ဂမနံ ဂတံ။ သောဘနံ ဂတံ ဧတဿာတိ **သုဂတော**။ သု-ဂတဟူသော ပုဒ်အရကား တင့်တယ်စမ္ပါယ်သော အရိယာမဂ်ဟုဆိုအပ်သော သွားခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား တင့်တယ် စမ္ပါယ်သော အရိယာမဂ်တည်းဟူသော သွားခြင်းရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

သောဘနံ ဂမနံ အဿာတိ **သောဘနဂမနော**။ အဿ၊ထိုမြတ်စွာဘုရားအား။ သောဘနံ၊တင့်တယ်စမ္ပါယ်သော။ဂမနံ၊ အရိယာမဂ်ဟူသော သွားခြင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။ ဣတိ၊ သောဘနဂမနော။ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ သောဘန+ဂမန +တ။ သောဘန ဂမန အရကား တင့်တယ်စမ္ပယ်သော သွားခြင်းဟူသော အရိယာမဂ် သည် မုချ။ ယင်း၏ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ တ-အရ ထို-သော တင့်တယ်စမ္ပါယ်သော သွားခြင်းရှိဟူသော အရိယာမဂ်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားဖြစ် ရ၏။

သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂစ္ဆတီတိ **သုဂတော**။ ယော ဘဂဝါ၊သည်။သုန္ဒရံ၊ကောင်းသော။ ဌာနံ၊နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့။ဂစ္ဆတိ၊၏။ဣတိ သော သုဂတော။ သုအရကား ကောင်းသော နိဗ္ဗာန်အရပ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မြတ်စွာဘုရား၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက/အကြောင်း အကျိုးစပ် ဌာနူ။ ဂမုဓာတ် အရကား မြတ်စွာဘုရား၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဖလူပစာ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် စသည် တို့သည် ကာရဏူပစာ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထိုမုချ ဌာနူ ဖလူ ကာရဏူပစာ--မြတ်စွာ ဘုရားဖြစ် ရ၏။ * ဂစ္ဆတီတိ ဂတော။ သုန္ဒရံ ဂတော သုဂတော။ (ဂရုကနည်း)

ဝဇိတဗ္ဗံ ဂရဟိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ၊ ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံ။ နတ္ထိ အဝဇ္ဇံ ယဿာတိ **အနဝဇ္ဇံ**။ အနဝဇ္ဇ-ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ အပြစ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ယ-အညပုဒ်အရ ကြွသွားတော်မူခြင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အပြစ်မရှိ သော ကြွသွားတော်မူခြင်း ရ၏။

ခီယန္တိ ဧတ္ထ ရာဂါဒယောတိ **ခေမံ**။ ခိဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ရာဂ-စသော ကိလေသာတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏ ပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။ မာန်ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရာဂ-စသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ခီယန္တိ ဥပဒ္ဒဝါ ဧတ္ထာတိ **ခေမာ**။ (ခီ+မန်) ခယန္တိ ဧတေန ရာဂဂ္ဂိအာဒယောတိ ခေမံ။ နိဗ္ဗာနတ္တိကေဟိ ဒဠ္ဟဗ္ဗာတိ **ခီသာ**။

သဇ္ဇတီတိ သဇ္ဇမာနော။ န သဇ္ဇမာနော **အသဇ္ဇမာနော**။ န-ဝိသေသနအရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဘဝတို့၌ ငြိကပ်တော် မမူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဘဝတို့၌ ငြိကပ်တော် မမူသော

http://www.dhammadownload.com

မြတ်စွာဘုရား ရဏ်။

➤ ၆။ (က) ၌ သောဘာနဂမနတ္ထာဖြင့် သုဂတော၌ သု-သဒ္ဒါသည် သမိဒ္ဓိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သောဘနအနက်ကိုဟော--ဧင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ဂတပုဒ်ကို ဂစ္ဆတီတိ ဂတော-ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဂမနံ ဂတံ-ဟု ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓန၌မသက်၊ ဘာဝသာဓန၌သက်--ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဂတောပုဒ်ကို သောဘနော ဂတော-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရသောဘာနံ ဂတံ အဿာတိ သုဂတော-ဟု တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာဖြင့် သုဂတော၌ သုသဒ္ဒါသည် သမိဒ္ဓိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သုန္ဒရအနက်ဟော--ဧင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သု-အရ ဌာနကို ယူ--ဧင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဂတ-သဒ္ဒါကို ဂစ္ဆတီတိ ဂတော-ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏--ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုန္ဒရံ ဂတော သုဂတော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္မာ ဂတတ္တာ-ဖြင့် သုသဒ္ဒါသည် သမိဒ္ဓိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သမ္မာ (ဝါ) သုဋ္ဌုအနက်ဟော--ဧင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမ္မာ ဂတော သုဂတော၊ (တစ်နည်း) သမ္မာ အာဂတော သုဂတော-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္မာစ ဂဒတ္တာ-ဖြင့် သုသဒ္ဒါသည် သမိဒ္ဓိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သမ္မာ (ဝါ) သုဋ္ဌုအနက်ဟော--ဧင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုပုဗ္ဗ ဂဒဓာတ်၏--ဧင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သမ္မာ ဂဒတီတိ သုဂတော-ဟု ကတ္တုသာဓန--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပစ္စည်း၏--ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဂဒေါ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒကို တ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သုဂတော-ဟု ပုဒ်ပြီးသည်၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဂမနံ ဂတံဖြင့် ဂတ-၌ ဂမုဓာတ်၏--ဧင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဂမနံ ဂတံ-ဟု ဘာဝသာဓန--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း--ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ပရိသုဒ္ဓံဖြင့် သောဘနဟူသည် ပရိသုဒ္ဓ-စင်ကြယ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဧင်း (ဘာဝတ္ထ) အနဝဇ္ဇံဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဟူသည် အနဝဇ္ဇ-အပြစ်မရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အရိယမဂ္ဂေါဖြင့် ဂမနမည်သည် အရိယာပထဂမန, ပဝတ္တနဂမန, ဉာဏဂမန-ဟု သုံးမျိုးရှိသော်လည်း ဤ၌ ဉာဏဂမနကို၊ ယင်း ဉာဏဂမန သည်လည်း ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်စသည် အများပင်ရှိသော်လည်း ဤ၌ ဂမန-အရ အရိယာမဂ်ဉာဏ်ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား-အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ သောဘဏာ/သောဘန ။ ။ သုဘခေတ် ယုပစ္စည်း၊ ယုကို အနပြု၊ ရယာဒိတောဏသုတ်၌ အာဝိသဒ္ဒါဖြင့် သုဘခေတ်နောက်၌ အန-၏ နကို ဏပြန်ရမည်ဟု ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာဆိုသောကြောင့် သောဘဏပါဌ်သင့်သည်။ သုဘ-ဒိတ္တိယံ၊ သောဘတိ၊ သောဘာ၊သောဘနံ-ဟု သဒ္ဒနီတိစာတု မာလာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သဂ္ဂတကျမ်းတို့၌ "သောဘန"ဟု ရှိသောကြောင့်ရင်း သောဘန-ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

ဂမနမ္ပိ/ဂမနံ ။ ။ ဂတ-၌ တ-ပစ္စည်းသည်လည်း ကတ္တု ကမ္မ၌သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဘာအနက်၌လည်းဖြစ်၏ဟု သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ပြဆိုသောကြောင့် ပိ-သဒ္ဒါပါသော ဂမနမ္ပိ-သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ သမ္မာ ဂစ္ဆတ္တာ-ဟူသောနည်းသည် သမ္မာ အာဂတတ္တာဟူ၍ရင်း၊ သမ္မာ ဂတတ္တာ ဟူ၍ရင်း ပုဒ်ဖြတ်၍ နှစ်နက်ရကောင်းသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိ သမဝေသနည်း၊ သိလေသနည်း၊ ပဒိပနည်း၊ တန္တနည်း၊ ဧကသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်းတို့ ရနိုင်ပါသည်။ ထို၌ထင်သော ပကတိသော ကောင်းစွာ လာခြင်း၏ သမ္မာ ဂတတ္တာဟူသော အမည်ကို ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ရှုဋ္ဌိနည်းမည်၏။

(ခ) ဝါကျ ဂမန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဣရိယာပထဂမန, ပဝတ္တနဂမန, ဉာဏ ဂမနတို့၏ "ဂမန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏဂမန- ၌တင်-- ဧကဒေ သျူပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

➤ ၁၀။ စုန္နိ၌ ဗုဓခေတ်အရ- အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

(င) ဝါကျ၌ ဂမနေန-အရ အရဟတ္တမဂ်ကိုယူ။ (တစ်နည်း) မဂ် ၄-ပါးကိုယူ။

ပါဠိ [၃၉]

(က) သဗ္ဗညာ ပိဒိတလောကတ္တာ ပန လောကဝိဒူ။

(ခ) သော ဟိ ဘဂဝါ သဘာဝတော သမုဒယတော နိရောဓတော နိရောဓူပါယ တောတိ သဗ္ဗထာ လောကံ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။

(ဂ) ယထာဟ -- ယတ္ထ ခေါ အာဝုသော န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မိယတိ န စဝတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပဝတ္တေယျန္တိ ဝဒါမိ။ (ဃ) နစာဟံ အာဝုသော အပ္ပတ္တွာဝ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယံ ဝဒါမိ။ (ဒွ၊၈၉။ မအ-၂၈၆။ ဘာသာဋီ-၁၊ ၄၂၀။)

➤ ၁။ (စ) ဝါကျ အနိယတ်ထည့် ။ ။ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ ပန လောက ဝိဒူတိ၊ဟူ၍။ယံ ဝစနံ၊ကို၊မယာ၊သည်၊ဝုတ္တံ၊ပြီ၊တံ၊ဝစနံ၊ကို၊ဟိ၊ချဲ့။

➤ ၂။ (စ)၌/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့် သိအပ်ပြီး သော လောကရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လောကဝိဒူမည်သောဟု ဆို၏။ယင်း၌ သဗ္ဗထာ-

http://www.dhammadownload.com

အရ ခပ်သိမ်းသောအပြားဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သဗ္ဗထာ သရုပ်ကို အကျယ် မပြပြီ လော။ ဝိရောဓိဒေါသတင်-- (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က)ဖြင့် လောကဝိဒူကို လောကံ သဗ္ဗတ္တ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိတိ လောကဝိဒူ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုအပ် သော် လောကဝိဒူဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိရပ်၌ သဗ္ဗထာ မပါသောကြောင့် ဝိဒိတ လောကတ္တာ-ဟုဆိုက လိုအပ်သောအနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ် လျက် သဗ္ဗထာ-ဟု အပိုထည့်စွက်၍ ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်အံ့နည်း၊ သဒ္ဒါ အနက်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(**ခ**) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် သိအပ်ပြီးသော လောကရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လောကဝိဒူ မည်တော်မူ၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ ၌ ယင်းခပ်သိမ်းသောအပြားတို့ကို ချဲ့ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(**ဂ**) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် ခပ်သိမ်းသောအပြားတို့ကို အကျယ်ချဲ့ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအနက်ကို ပြီးစေတတ်သောသုတ်ကို ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(**ဂ**) **သို့/** ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် သဘာဝ သမုဒယ-စသော ခပ်သိမ်း သော အပြားအားဖြင့် လောကကို သိတော်မူသောဟု ဆို၏။ ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြီးစေတတ်သော သာဓကသုတ်မရှိခဲ့သော် ဆရာ့စကား မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ သာဓကသုတ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(**ဃ**) **သို့/** ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ပရဂမနဖြင့် လောက၏ အဆုံး နိဗ္ဗာန်သို့ မသိအပ် မရောက်အပ်ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့သာ ဆိုချေသော် နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်ငြားသော်လည်း ဝဋ်ဆင်းရဲ အဆုံးကို ပြုနိုင်ဟူ၍ကား မှတ်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။(ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) သည် သဗ္ဗထာသရုပ်ကို ထုတ်၍ အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) အာဂမဒဠှီကရဏ။ (ဃ) ဥပနျာသ။

စာစပ် ။ ။ **သဘာဝတော** (ဗ) **နိစရောဓူပါယစတော**တို့ကား လည်းကောင်းဟူ၍-- ကြောင့် ဣတိ-၌ နိဒဿေတဗ္ဗ-နိဒဿနစပ်။ (တစ်နည်း) သဘာဝတော-စသည်တို့ကား လည်းကောင်း--ကြောင့် သဗ္ဗထာ၌ သရူပ-သရူပဝန္တစပ်။ **ဣတိ**-ကို အဝေဒိ၊ အညာသိ၊ ပဋိဝိဇ္ဈိ-တို့၌ နိဒဿန-နိဒဿနဝန္တစပ်။

သဗ္ဗထာ ကို အဝေဒိ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။

လောကံ ကို အဝေဒိ၌ အဝုတ္တကမ္မ-အဝုတ္တကမ္မိစပ်။

➢ ၄။ ကဋ္ဌေ (ရေတသိ) ဝရံ **ဇာစဋ္ဌဝရံ**။ ကဋ္ဌေ(ရေတသိ)သုက်ဓာတ်ကြောင့်။ ဝရံဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်။ အလုတ္တသတ္တမီတပ္ပုရိသ်၊ ကဋ္ဌေ+ဝရပုဒ်။

http://www.dhammadownload.com

ကင္ဒေ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သုက်ဓာတ်သည် မုချ။ ယင်းသုက်ဓာတ်၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အကြောင်းအကျိုးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော သုက်ဓာတ် ကြောင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ဖြဒ်ရ၏။

သမုဒေတိ ဧတသ္မာတိ **သမုဒယော**။ သဟ သညာယ ယံ ဝတ္တတီတိ **သသညီ**။

ဗျာမိယတေ အနေနာတိ ဗျာမော။ (ဝိ-ယာမ+အ) မီယတေ ပမီယတေတိ မတ္တာ။ ဗျာမော မတ္တာ ပမာဏံ ယဿ ကဠေဝရဿာတိ **ဗျာမမတ္တံ**။

ဗျာမမတ္တ-အရ တလံအတိုင်းအရှည်သည် မုချ။ ထို--၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော တလံအတိုင်းအရှည်ရှိသော ခန္ဓာကိုယ် ရ၏။ * ဝိဒိတော လောကော ယေနာတိ **ဝိဒိတလောကော**။/ဝိဒိတော လောကော ယဿာတိ **ဝိဒိတလောကော**။/ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဝိဒိတော။ ဝိဒိတော လောကော ယေနာတိ **ဝိဒိတလောကော**။ ဝိဒိတလောကဿ ဘာဝေါ **ဝိဒိတလောကတ္တံ**။ ဝိဒိတလောက တဒ္ဓိတ် အရကား သိအပ်ပြီးသော လောကရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်း အရ လောကကို သိခြင်းကြိယာနှင့် နိသျ-နိဿိတစပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သိအပ်ပြီးသော လောကရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လောကကို သိခြင်းကြိယာ ရ၏။ * နိရောဓဿ ဥပါယော **နိရောဓုပါယော**။

နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေတိ **နိရောဓော**။ ရုဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဒုက္ခသမုဒယတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏတ္ထ ပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ပဋ္ဌတေ ပါပုဏီယတေတိ **မဇ္ဈေယျံ**။ ပဒဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား နိဗ္ဗာန်ကိုအလို ရှိသော ကလျာဏပုထုဇဉ် အရိယာတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် မုချ။ ကမ္မဌကား နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တေယျ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိဒိတလောကတ္တာဖြင့် လောကဝိဒူပုဒ်ကို လောကံ အဝေဒီတိ လောကဝိဒူ-ဟု ကတ္တုသာဓနကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-ငင်း (အဘိဓာနဋ္ဌ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ရူပစ္စည်း၏ ယင်းကတ္တုသာဓန၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ။

သဗ္ဗထာ ဖြင့် လောကဝိဒူပုဒ်၌ ဤမည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိသည်ဟု တစိတ်တဒေသကို ယူခြင်းမရှိသောကြောင့် ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် သိသ တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ သဘာဝတော (ပ) နိရောဓုပါယတော-ဖြင့် သဗ္ဗထာ၌ သဗ္ဗ၏သရုပ်ကို (ဝါ) သဗ္ဗသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏အစွဲကို သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ/သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

အညာသိ-ဖြင့် အဝေဒိ၌ ဝိဒဓာတ်သည် ဝိန္ဒတိ စသည်၌ကဲ့သို့ လာဘ-ရခြင်းအနက်

http://www.dhammadownload.com

ကို မဟော၊ ဉာဏ-သိခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

မဋ္ဋိဝိန္ဓိ-ဖြင့် အညာသိ၌ ဉာဓာတ်သည် ကံ ပုရိသံ ဉာတိ တုဿတီတိ ကညာ၌ကဲ့သို့ တုဿန-နှစ်သက်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ပဋိဝိဇ္ဈန-ထွင်းဖောက်ခြင်း (ဝါ) ထိုးထွင်းခြင်း အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ဓသော အဝဓါ-ဖြင့် လောကဝိဒူ-အရ မြတ်စွာဘုရားကို အရကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **ဉာတေယျံ/ဒဋ္ဌေယျံ/ပတ္တေယျံ** ။ ။ ဉာတေယျံကား ဉာဓာတ် တေယျ ပစ္စည်း၊ ဒဋ္ဌေယျံကား ဒိသဓာတ် တေယျပစ္စည်း၊ ပတ္တေယျံကား ပဒဓာတ် တေယျပစ္စည်း ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ (သဒ္ဒယုတ္တိ) ဉာတေယျန္တိ ဇာနိတဗ္ဗံ၊ ဒဋ္ဌေယျန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပတ္တေယျန္တိ ပတ္တဗ္ဗံ-ဟု သာရတ္ထ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း (အာဂမယုတ္တိ) လောကဿ၊ လောက၏။ တံအန္တံ၊ထိုအဆုံးကို။(ဝါ) သို့။ဉာတေယျံ၊သိအပ်၏။ဒဋ္ဌေယျံ၊မြင်အပ်၏။ပတ္တေယျံ၊ရောက် အပ်၏။ဤသို့ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း ဉာတေယျံ/ဒဋ္ဌေယျံ/ပတ္တေယျံ-ပါဌ် သင့် ပါသည်။

ဉာတာယံ/ဒိဋ္ဌာယံ/ပတ္တာယံ-ဟုရှိက ဉာတာ+အယံ၊ ဒိဋ္ဌာ+အယံ၊ ပတ္တာ+ အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍ လောကဿ၊လောက၏။တံအန္တံ၊ထိုအဆုံးကို။ဂမနေန၊ခြေဖြင့်သွားခြင်း ဖြင့်။ အယံ နိဗ္ဗာနတ္ထိကော၊ဤနိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်သောသူသည်။ ဉာတာ၊သိ၏။ဒိဋ္ဌာ၊မြင်၏။ ပတ္တာ၊ရောက်၏။ဣတိ၊သို့။အဟံ၊ငါသည်။န ဝဒါမိ၊မဆို။-ဟု အနက်ယောဇနာနိုင်သဖြင့် အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ဉာတာယံ ဒိဋ္ဌာယံ ပတ္တာယန္တိ ဝါ ပါဌော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဉာတာယံ/ဒိဋ္ဌာယံ/ပတ္တာယံ-ပါဌ်တို့လည်း သင့်ပါသည်။

ဒဋ္ဌေယျံ/ဒိဋ္ဌေယျံ ။ ။ ဒိသဓာတ် တေယျပစ္စည်း၊ တေယျ-၌ တ-ကို ဋ္ဌပြု၍ပြီး သောကြောင့် ဒိဋ္ဌေယျံ-သင့်သည်။ ဒဋ္ဌေယျန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ တေယျ-၌ တ-ကို ဋ္ဌပြု၍ ဓာတွန်နှင့်တကွ ရ-အနုဗန်ကိုချေ၊ ဒိ-၌ ဣကို ချေပြီးသောကြောင့်ရင်း ဒဋ္ဌေယျံ-ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

ကဋ္ဌေဝရ/ကလေဝရ ။ ။ ကဋ္ဌေ ရေတာသိ ဝရံ ကဋ္ဌေဝရံ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာ ကိုထောက်၍ ကဋ္ဌေဝရ-ဟု ရှိသောပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဗျာမမတ္တေ/ဗျာမမတ္တဝါ ။ ။ လောကော၊ကြိကာသလောကသည်။ဗျာဝ၊ ထိုမျှလောက်သော အတိုင်းအရှည် ပမာဏအားဖြင့်။သဟဿာ၊ တထောင်အပြားရှိ ၏။ ဤသို့ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ဓာ ဝိဘာဂေ ပကာရေစ၊ ကာရေ အဿတ္ထိ ယမ္ဗိစ-ဟု သဒ္ဒါကျမ်း၌လာသော "ဓာ" ပစ္စည်း၏ အနက်များတွင် ဓာပစ္စည်း ပကာရအနက် ဟောသောကြောင့်ရင်း၊ ဗျာဝသဟဿဓာ လောကောတိ တတ္တကေန ပမာဏေန သဟ ဿပ္ပကာရော ကြိကာသလောကော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း ဗျာဝ သဟ

F-13-B

http://www.dhammadownload.com

သဓာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

တာဝသဟဿဝါ-ဟုရှိလျှင်-- လောကောၢလောကသည်။ တာဝသဟဿဝါ၊ထိုမျှ လောက် တထောင်ရှိ၏ဟု အနက်ပေး၍ တာဝသဟဿပုဒ်+ဝဿုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ကြောင့်ရင်း၊ "တာဝသဟဿဝါ"တိ ဝါ ပါဌော။ တာဝတတ္တကံ သဟဿံ အဿ အတ္ထီတိ တာဝသဟဿဝါ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း "တာဝသဟဿဝါ"ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

သိနေရု/သိန္နေရု ။ ။ သိနဓာတ်+ဧရုပစ္စည်း၊ သိနာတိ သုစိ ကရောတီတိ သိနေရု၊ ပဗ္ဗတရာဇာ-ဟု မောဂ္ဂလာန်၌ဆိုသောကြောင့် သိနေရု-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဥတ္တရကုရု/ဥတ္တရကုရု ။ ။ ဓမ္မတာသိဒ္ဓဿ ပဉ္စသီလဿ ဝသေန ကံ သုခံ ဥရု မဟန္တံ ဧတ္ထာတိ ကုရု-ဟူ၍ရင်း၊ ကုံ ပါပံ ရုန္ဓတီတိ ကုရု-ဟူ၍ရင်း၊ အဘိဓာန်ဋီကာနှင့် သူစိ-တို့၌ ဆိုသောကြောင့် ကပုဒ် ဥရုပုဒ် (တစ်နည်း) ကုသဒ္ဒူပပဒ ရုဓဓာတ်+ကွိပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဥတ္တရပုဒ်နှင့် ဥတ္တရောစ သော ကုရုစာတိ ဥတ္တရကုရု-ဟု တွဲ၍ ဥတ္တရ ကုရု-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ (ဌ။၉၂)

တာဒန္တရေသု/တာဒနန္တရေသု ။ ။ တာဒန္တရပုဒ်သည် တ-ပုဒ် အန္တရပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသော သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ လောကန္တရိကပုဒ်ကို ထောက်၍ရင်း ပဋိသေဓ န-မပါ သော တာဒန္တရေသု ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ (ဌ။၉၂)

➢ ၈။ **ကဋ္ဌဝရေ**-ကား ဌာနဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်၏ "ကဋ္ဌဝရေ"ဟူသော အမည် ကို ဌာနီဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ကဋ္ဌဝရေဟု ဆိုသော ကြောင့် ဌာနူပစာသဒ္ဒါ။ (နာနန္တရိကနည်း) (တစ်နည်း) နိဗ္ဗာန်၌မှီတတ်သော သတ္တဝါ မရှိပါဘဲလျက် "ကဋ္ဌဝရ"ဟူ၍ မှီတတ်သကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

သသညမှီ---ကား ပြဋ္ဌာန်းသော သညာကို ဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော ဝေဒနာ, သင်္ခါရ တို့ကို ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။(ဥပလက္ခဏ, နိဒဿနနည်းလည်းရ၏။) အစိတ် ဖြစ်သော သညာ၏ "သညာ"အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရတို့၌ တင်စား၍ အပေါင်းဖြစ်သော ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရတို့ကို သညာဟု ဆိုသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ၊ ဝါ-အဝယဝူပစာမည်၏။

လောကဿန္တော-ကား အကျိုးဖြစ်သော သင်္ခါရလောကအဆုံး၏ "လောကဿန္တော" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌တင်စား၍ အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို လောကဿန္တောဟု ဆိုသောကြောင့် ဖလူပစာသဒ္ဒါ။ (အဝိနာဘာဝနည်း)

လောကဿ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တလောက, သင်္ခါရလောက, ဩကာသ လောကတို့၏ "လောကဿ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သင်္ခါရလောက၌တင်- ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌလောကဓမ္မာ (၄-၉၀) အကြောင်းဖြစ်သော လာဘ, အလာဘ, ယသ, အယသ-စသည်တို့၏ "လောကဓမ္မ"အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော လောဘ, ဒေါသ, မောဟတို့၌ တင်--ကာရဏူပစာ။ (နာနန္တရိကနည်း။)

နစသတ္တာဝါသာ-ကား သတ္တအရနှင့် အာဝါသအရတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ (ရုက္ခေသာခါကဲ့သို့တည်း။)

သတ္တလောကောပိ သဗ္ဗေဟာ ဝိဒိတော (၄-၉၁) ဌာနဖြစ်သော သတ္တဝါ၏ "သတ္တလောက"အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ရှိသော အာသယ, အနုသယ-စသည်၌ တင်စား၍ ယင်း အာသယ, အနုသယတို့ကို သတ္တလောကောဟု ဆိုသော ကြောင့် ဌာနူပစာသဒ္ဒါ။ (နာနန္တရိကနည်း)

သဘာဝစေတာ-ကား ဆိုလတ့်သော သမုဒယ, နိရောဓ, မဂ္ဂသစ္စာတို့မှကြွင်းသော ဒုက္ခ-ကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း၊ ကေဒေသျူပစာ။

ရာဟံတံဂမနေနု-၌ ဂမနကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဂမန, ဉာဏဂမနတို့၏ "ဂမန" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဂမန-၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

➢ ၁၀။ **လောကဝိဒူ**-၌ ဝိဒတတ်အရကား အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။

ပါဌ [၄၀]

(က) အတ္တနော ပန ဂုဏေဟိ ပိသိဋ္ဌတရဿ ကဿစိ အဘာဝါ နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရောတိ **အနုတ္တရော**။

(ခ) တထာဟေဿ သီလဂုဏေနာပိ သဗ္ဗံ လောကမဘိဘဝတိ၊ သမာဓိ (ပ) ပညာ။ ဝိမုတ္တိ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏေနာပိ။

(ဂ) သီလဂုဏေနာပိ အသမော အသမသမော အပ္ပဋိမော အပ္ပဋိဘာဂေါ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော (ပ) ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏေနာပိ။

(ဃ) ယထာဟ --- န ခေါ် ပနာဟံ ဘိက္ခဝေ သမနုပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ (ပ) သဒေဝမနုဿာယ အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နတရန္တိ ပိတ္တာရော။

(၄။၉၂။ မအူ-၂၁၀၄။ ဘာသာဋီ-၁၄၃၁။)

➢ ၁။ **(က–နှင့်အညီ) အနုတ္တရော**- သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် မိမိထက်လွန်မြတ်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ ရှိတော်မမူသော မြတ်စွာဘုရား။

(ခ–နှင့်အညီ) အနုတ္တရော-သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် အလုံးစုံသော လောကကို လွှမ်းမိုးတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ **(ဂ–နှင့်အညီ) အနုတ္တရော**-သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် တူသောသူ ရှိတော်မမူသော မြတ်စွာဘုရား။

➢ ၂။ (စ) **သို့/ဓာအရ** ။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် အနုတ္တရောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို

http://www.dhammadownload.com

ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဂုဏေဟိ-အရကို သရုပ်ထုတ်၍ အကျယ်မပြတော့ပြီလော၊ အကျယ်ကား အဘာယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကိုယ်တော်ထက် ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် အလွန်အား ဖြင့် ထူးသော တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ မရှိခြင်းကြောင့် အနုတ္တရမည်တော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဘုရားရှင်သည် အခြားသော ရဟန္တာတို့နှင့် အသေကွ အဖြစ်ဖြင့် တူသည်မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် တစ်စုံတစ်ယောက်သော တူသူမရှိ ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသဒ္ဒေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထက် လွန်မြတ်သောသူ မရှိသည်၏အဖြစ်ကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တူသောသူ၏လည်း မရှိ သည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။ [ဘုရားရှင်အား ဝိသိဋ္ဌတရပုဂ္ဂိုလ်သာ မရှိသည် သဒိသပုဂ္ဂိုလ်ကား ရှိသေး၏ဟု မှတ်ရအံ့လော။]

➤ ၃။ (ခ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဒဠှီ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) မိမိထက် ဝိသိဋ္ဌတရပုဂ္ဂိုလ်သာ မရှိသည်၊ သဒိသပုဂ္ဂိုလ်ကား ရှိသည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ) သည် ဆိုခဲ့ပြီးသော စကားရပ်ကို အာဂုံပါဠိဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် အာဂမ ဒဠှီကရဏ။ **စာစပ်** ။ ။ အတ္တနောကား ထက်--ကြောင့် ဝိသိဋ္ဌတရသည်၌ ဝိဘတ္တ အပါဒါန်/ဝိဘတ္တအပါဒီစပ်။

➤ ၄။ နတ္ထိ ဧတဿ သီလာဒိဂုဏေန သမော သဒိသောတိ **အသမော**။

န-သမပုဒ်အရကား သီလ-စသော ဂုဏ်အားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်၏ မရှိခြင်း အဘာဝသောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

အသမေဟိ သမော **အသမသမော**။ အသမေဟိ၊အတူမရှိကုန်သော ရှေးဘုရား ရှင်တို့နှင့်။သမော၊တူတော်မူ၏။အသမသမော၊--မူသော မြတ်စွာဘုရား။ တတိယာ တပ္ပုရိသ်၊အသမ+သမ။ အသမ-အရကား အတူမရှိကုန်သော ရှေးဘုရားရှင်တို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ တူတော်မူသော ယခုဘုရားရှင်နှင့် သဒိသ သဒိသီစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ကား အတူမရှိကုန်သော ရှေးဘုရားရှင်တို့နှင့် တူတော်မူသော ယခုဘုရားရှင်ဒြဗ်ရ၏။

(တစ်နည်း) အသမာ သမာ ဧတဿာတိ အသမသမော။ ဧတဿ ဘဂဝတော၊အား။ အသမာ၊တူသောသူ ရှိတော်မမူကုန်သော ရှေးဘုရားရှင်တို့ဟူကုန်သော။သမာ၊တူကုန် သောသူတို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ အသမ+သမ+ဧတ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ အသမသမ-အရ တူသောသူ ရှိတော်မမူကုန်သော ရှေး ဘုရားရှင်တို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ယခုဘုရား ရှင်နှင့် သဒိသ သဒိသီစပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ယခုဘုရားရှင် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိ သဒိသံ ကတွာ မိနာတီတိ **ပဋိမာ**။ ပဋိ သဒိသံ ကတွာ မိယတိ ဧတာယာတိ ဝါ ပဋိမာ။ သီလာဒိဂုဏေန နတ္ထိ ဧတဿ ပဋိမာတိ **အပ္ပဋိမော**။

ပဋိသဒိသံ ဘဇတီတိ ပဋိဘာဂေါ။ နတ္ထိ ပဋိဘာဂေါ ဧတဿာတိ **အပ္ပဋိဘာဂေါ**။

အတိသယေန ဝိသိဋ္ဌောတိ **ဝိသိဋ္ဌတရော**။ ဝိသိဋ္ဌ တဒ္ဓိတ်အရ သာမန်ထူးသူသည် မုချ။ ထို၏ တရပစ္စည်းအရ အထူးသဖြင့် ထူးသူနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ တရ ပစ္စည်းအရ ထို--သော အတိသယအနက်ရ၏။

သီလမေဝ ဂုဏော **သီလဂုဏော**။ သီလ-ဝိသေသနအရ သီလ၏အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သီလဟူသော ဂုဏ်တော်ရ၏။

ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမုတ္တိ။ (တစ်နည်း) ဝိမုစ္စိတ္ထာတိ ဝိမုတ္တိ။ ဉာဏဉ္စ တံ ဒဿနဉ္စာတိ ဉာဏဒဿနံ။ ဝိမုတ္တိ ဉာဏဒဿနံ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ**။ ဝိမုတ္တိဟူသော ဝိသေသနအရ အရဟတ္တဖိုလ်သည် မုချ။ ထို၏ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိကစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို သိမြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ အတ္တနော(ပ) အဘာဝါဖြင့် ဧတဿ ဧတဒ္ဓါ၏ မြတ်စွာဘုရား ဖြစ်ကို ခွဲ--ငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) နတ္ထိနိပါတ်၏ အဘာဝအနက်ကို ဟော-ငင်း (နိပါတ လိင်္ဂတ္ထ) သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် မိမိထက် အလွန်ထူးသူ မရှိသည်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရောဖြင့် အနုတ္တရောပုဒ်၌ န-သဒ္ဒါသည် တဗ္ဘာဝ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ နတ္ထိ (အဘာဝ)အနက်ဟော--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) န ဥတ္တရော အနုတ္တရော-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရောတိ အနုတ္တရော-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ အတ္တနော ပန/အတ္တနာ ပန ။ ။ အတ္တနောတိ နိဿက္ကတ္ထေ သာမိဝစနံ မေတံဟူသော သာရတ္ထဋီကာကိုထောက်၍ ပဉ္စမီအနက်၌ ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်သက်ထားသော ကြောင့် အတ္တနော ပန-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

အပ္ပဋိမော/အပဋိမော ။ ။ သီလာဒိဂုဏေန နတ္ထိ ဧတဿ ပဋိမာတိ အပ္ပဋိမော-ဟု သာရတ္ထ၌ဆိုသောကြောင့်ငင်း၊ ပရ ဒွေဘာဝေါ ဌာနေသုတ်၌ "ရဿအက္ခရာနောက် ရှိ ပ, ပဋိ ဥပသာရတို့သည် ဒွေဘော်ရောက်ရမည့်ဌာန"ဟု သတ်မှတ်ပြ ထားသောကြောင့် ငင်း အပ္ပဋိမော-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အတ္တနာ/အတ္တနော သီလသမ္ပန္နတာရ ။ ။ အတ္တနာတိ အတ္တတော-ဟု ဝိမတိ ဖွင့်သောကြောင့် အတ္တနာ-ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

(ဃ) ဝါကျ၌ **ဘိက္ခဝေ** ပါသင့်/မပါသင့် ။ ။ အာလုပ်ဖြင့် ဟောသင့်သော

http://www.dhammadownload.com

အရာ မဟုတ်သောကြောင့် "န ခေါ ပနာဟံ သမနုပဿာမိ"ဟု ဘိက္ခဝေ မပါသော ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

လောက မဘိဘဝတိ/လောက မဘိဘုယျတိ ။ ။ သေ သဒ္ဒ-ဟူသော ကတ္တားနှင့် ဝိသေသနပုဒ်တို့ကိုထောက်၍ လောက မဘိဘဝတိ-ဟူသော ကတ္တားဟော ကြိယာပါဠ်သာသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အနန္တဗုဒ္ဓညာဏေန**-ကား အာရုံ အကြောင်းဖြစ်သော အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ဉေယျဓမ္မ၏ "အနန္တ"ဟူသောအမည်ကို အာရမ္မဏိက အကျိုးဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဂုဏ် တော်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အတ္တနော- ကား အတ္တနာ-ဟု ပဥ္စမီဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသင့်လျက် အတ္တနော-ဟု ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း မည်၏။

သီလဂုဏေနာပိ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သီလဂုဏ်ဖြင့် လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း၏ "သီလ ဂုဏေနာပိ" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ မေတ္တာ ကရုဏာ သဒ္ဓါ သတိ ဝီရိယ ပညာတို့ဖြင့်လည်း လွှမ်းမိုးခြင်း၌တင်--ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **သမာဓိ ပညာ**-အရ လောကီ လောကုတ္တရာ သမာဓိ ပညာကိုယူ။

ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေ-အရ လောကီပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုယူ။

အာဟ-န္တိ ဖြုတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍၊ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူသဖြင့် ထိုဒေသနာဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော စိတ္တဇရုပ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုတွင် စိတ္တဇရုပ် တရားများသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက် ပဥ္စတ္တိံသတို့တွင်- ဝေ, သညာ- ကြွင်းသော စေ-၃၃-ပါးသည် သင်၊ ဒေသနာဉာဏ်စိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ဤသို့ ခန္ဓာ၌ ချသွင်းခြင်းသည် ခန္ဓောတရဟာရနေတ္တိ နည်းမည်၏။

ပါဠိ [၄၁]

(က) ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ။ (ခ) ဒမေတိ ဝိနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) တတ္ထ ပုရိသဒမ္မာတိ အဒန္တာ ဒမေတုံ ယုတ္တာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ မနုဿပုရိသာပိ အမနုဿပုရိသာပိ။

(ဃ) တထာ ဟိ ဘဂဝတာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ အပလာလော နာဂရာဇာ စူဠောဒရော မဟောဒရော အဂ္ဂိသိခေါ ဓူမသိခေါ အရဝါဠော နာဂရာဇာ ဓနပါလကော ဟတ္ထီတိ ဧဝမာဒယော ဒမိတာ နိဗ္ဗိသာ ကတာ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပိတာ။

(င) မနုဿပုရိသာပိ သစ္စက နိဂဏ္ဌပုတ္တ အမ္ဗဋ္ဌမာဏဝက ပေါက္ခရသာတိ-သောဏဒဏ္ဍ ကူဋဒန္တာဒယော။

http://www.dhammadownload.com

(စ) အမနုဿပုရိသာပိ အာဂ္ဂဝတာ သူစိလောမ ခရလောမ ယက္ခ သက္ကဒေဝ ရာဇာဒယော ဒမိတာ ဝိနီတာ ဝိစိတြေဟိ ဝိနယနူပါယေဟိ။

(ဋ္ဌ။၉၃။ မအ္ဌ-၂၁၀၈။ ဘာသာဋီ-၁၊ ၄၃၁။)

➤ ၁။ ပုရိသဒမ္မာတိ ပုရိသဒမ္မာနာမ॰တို့မည်ကုန်၏။ (ဣတိသဒ္ဒါ နာမတ္ထ)

ပုရိသဒမ္မ သာရထိ॰ဆုံးမထိုက်သော လူယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ား တိရစ္ဆာန် ယောကျ်ားတို့ကို လိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောင်သွားစေနိုင်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)

ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမနိုင်၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ကို ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟု ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ် သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို လိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောင် သွားစေခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ လိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောင် သွားစေပုံ ဥဂုကတ္ထ ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဋ္ဌပနာတူ။ သာရေတိ-၌ သာရဓာတ်သည် ဒုဗ္ဗလျအနက်ကို ဟောပါ သလော၊ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

ကား-- သာရဓာတ်သည် ဒမနအနက်ဟော၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို ဆုံးမတော် မူတတ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အနုတ္တရပုရိသဒမ္မ မည်တော်မူသောဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ပုရိသဒမ္မ၏ သရုပ် အရကောက် ဝစနတ္ထအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ ပုရိသ ဒမ္မ၏ သရုပ်အရကောက် ဝစနတ္ထအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ အကယ်၍ ပုရိသဒမ္မ၏ သရုပ် အရကောက် ဝစနတ္ထအကျယ်ကို မပြဆိုခဲ့သော် သခေ်ပ ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ-င-စ) အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် တိရစ္ဆာနပုရိသ မနုဿပုရိသ အမနုဿပုရိသ တို့သည် ပုရိသဒမ္မမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တိရစ္ဆာနပုရိသသရုပ် မနုဿပုရိသ သရုပ် အမနုဿပုရိသသရုပ်တို့ကို ထုတ်၍ အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ-င- စ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ပုရိသဒမ္မ-အရ ဆုံးမခြင်းငှာထိုက်သော တိရစ္ဆာန် ယောကျ်ားတို့ကိုလည်း ယူအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို၌ တိရစ္ဆာနပုရိသ-အရ အဘယ် တိရစ္ဆာန် ယောကျ်ားတို့ကိုယူ၍ အဘယ်သို့ ဆုံးမတော်မူအပ်ပါသနည်း၊ တိရစ္ဆာနပုရိသ- အရ ဆုံးမပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြ ဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ)သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ-င-စ)တို့သည် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဃ)သည် တိရစ္ဆာနပုရိသ သရုပ်အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) သည် မနုဿ

http://www.dhammadownload.com

ပုရိသ သရုပ်အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ) သည် အမနုဿပုရိသ-သရုပ် အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ အချင်းချင်း ပက္ခ-ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ အဒန္တာကို တိရစ္ဆာန/မနုဿ/အမနုဿပုရိသာပိတို့၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန-သျှစပ်။ **အာဝဝဏ-ကား** သည်- ကြောင့် ဒမိတာ ကတာ ပတိဋ္ဌာပိတာ-တို့ ၌ အဝုတ္တကတ္တား/အဝုတ္တကတ္တား၏ ကြိယာစပ်။

➤ ၄။ ဒမိတဗ္ဗာတိ **ဒမ္မာ**။ ဒမုဓာတ်အရ ကတ္တုဠကား မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ မဟာကရုဏာ မေတ္တာ ဉာဏ်တော်တို့သည် မုချ။ ကမ္မဠကား ယောကျ်ား ပညတ်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားပညတ် ရ၏။

မာတာပိတူနံ ဟဒယံ ပူရေန္တီတိ **ပုရိသာ**။ ဒမိတဗ္ဗာတိ ဒမ္မာ။ ပုရိသာစ တေ ဒမ္မာ စာတိ **ပုရိသဒမ္မာ**။ ပုရိသာစ၊တို့သည်လည်း။ဟောန္တိ၊ကုန်၏။တေ၊ထို ယောကျ်ားတို့ဟူ သည်။ဒမ္မာ စ၊ ဆုံးမသင့် ဆုံးမထိုက်ကုန်သည်လည်း။ဟောန္တိ၊ကုန်၏။ဣတိ။ပုရိသဒမ္မာ၊တို့ မည်ကုန်၏။ ဝိသေသန ပရနိပါတကမ္မဓာရည်းသမာသ်။

ဒမ္မဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဆုံးမသင့် ဆုံးမထိုက်ခြင်း ဒမိတဗ္ဗဘောဂုဏ် သည် မုချ။ ယင်း၏ လူယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ား တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ားတို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဆုံးမသင့် ဆုံးမထိုက်သော လူယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ား တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ားတို့ဖြစ်ရ၏။

သာရေတီတိ သာရထိ။ ပုရိသဒမ္မေ သာရထိ **ပုရိသဒမ္မသာရထိ**။ ပုရိသဒမ္မေ၊တို့ကို။ သာရထိ၊ဆုံးမတော်မူတတ်၏။ဣတိ။ ပုရိသဒမ္မ-အရ ဆုံးမသင့် ဆုံးမထိုက်သော လူ ယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ား တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ားတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ မြတ်စွာ ဘုရားဖြစ်နှင့် နိဿိတ-နိဿျ/အာရုံ အာရမ္မဏိက/ကမ္မ-ကမ္မီစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို- -သော ဆုံးမသင့် ဆုံးမထိုက်သော လူယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ား တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ား တို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်သော ဘုရား ရ၏။

* ဒမန္တီတိ ဒန္တာ။ ဒမိံသူတိ ဝါ ဒန္တာ။ န ဒန္တာ အဒန္တာ။ စူဠံ ဥဒရံ ဧတဿ နာဂ ရာဇဿာတိ **စူဠောဒရော**။ မဟန္တံ ဥဒရံ ဧတဿ နာဂ ရာဇဿာတိ **မဟောဒရော**။ အဂ္ဂိ သိခါ ဧတဿာတိ **အဂ္ဂိသိခေါ**။ ဓူမော သိခါ ဧတဿာတိ **ဓူမသိခေါ**။ ခနံ ပါလေတီတိ **ခနပါလကော**။ ဝိသတိ ပဝိသတိ လောဟိတာ အနုသာရေန သရီရေ ဗျာပတီတိ ဝိသံ။ ဝိသံ ဝိယာ ဝိသံ။ နတ္ထိ ဝိသံ ဧတေသန္တိ **နိဗ္ဗိသာ**။

ဥဒ္ဓံ အနုဂ္ဂန္တွာ တိရိယံ အဉ္စိတာ ဂတာ ဝဍ္ဎိတာတိ **တိရစ္ဆာနာ**။ ဥဒ္ဓံ အနုဂ္ဂန္တွာ၊အထက် သို့ မတက်ဘဲ ထောင်ထောင်မတ်မတ် မနေဘဲ။တိရိယံ၊ဖီလာကန့်လန့် အလျားလိုက်။ အဉ္စိတာ ဂတာ ဝဍ္ဎိတာ၊သွားတတ် ကြီးမားတတ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

တိရော အဥ္စန္တီတိ **တိရစ္ဆာနာ**။ (တိရ-အဥ္စ+ယု) တိရန္တိ အခေါ ဂစ္ဆန္တီတိ တိရစ္ဆာနာ။ (တိရ+ဠ္ဆာန) တိရစ္ဆာနာစ တေ ပုရိသာ စာတိ **တိရစ္ဆာနပုရိသာ**။ တိရ-အရ ဖီလာဖြစ်ခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ သွားခြင်းကြိယာ ရှည်လျားကြီးမားခြင်း ကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ အဥ္စဓာတ်အရ သွားတတ်သော ဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ် (ဝါ) ရှည်လျား ကြီးမားတတ်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏ စတုဇရုပ်၏ ဉပါဒါသည် မုချ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို- သော တိရစ္ဆာန် ယောက်ျား ရ၏။

သရတိ ဘယံ ဟိံသတီတိ **သရဏံ**။ သရဓာတ်အရ ဘေးကို ဖျက်ဆီးတတ်သော သရဏဂုံ သုံးပါး၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် မုချ။ သရဏဂုံသုံးပါး၏ အရဟံ-စသော ဂုဏ်တော်တို့သည် ဖလူ။ သတ္တဝါတို့၏ ဘယ ဟိံသန ဟိတ သုခ-စသော အကျိုးသည် ကာရဏူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သရဏဂုံ သုံးပါးရ၏။

မနော ဥဿံ ယေသန္တိ မနုဿာ။ န မနုဿာ **အမနုဿာ**။ န-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရ သဒိသဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ မနုဿ အရ လူမဟုတ်သော နတ် စသည်တို့ နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော လူမဟုတ်သော နတ်စသူတို့ ရ၏။

ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ မနန္တိ ဇာနန္တီတိ **မနုဿာ**။ ယေ ပုဂ္ဂလာ၊တို့သည်။ကုသလာ ကုသလေ၊ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မေ၊တရားတို့ကို။မနန္တိ ဇာနန္တိ၊သိတတ် ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တေ ပုဂ္ဂလာ မနုဿာ၊မနုဿတို့မည်ကုန်၏။ ကတ္တုသာဓနေ၊ မနု+ဥဿ။ မနုဓာတ်အရ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရားတို့ကို သိသော ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ဥဿပစ္စည်းအရ ထို--သော လူဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်သမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာနပညတ်ဒြဗ်ရ၏။ (ကိတ်)

အတ္တာနတ္ထံ မနတိ ဇာနာတီတိ **မနုဿော**။ မနဓာတ်အရကား အကျိုးရှိသည် မရှိ သည်ကို သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဥဿပစ္စည်းအရကား လူရ၏။ (ကိတ်)

မနော ဥဿန္နံ ဧတေသန္တိ **မနုဿာ**။ ဧတေသံ၊ထိုလူတို့အား။ဥဿန္နံ၊တိုးပွားမြင့် မြတ်သော။မနော၊စိတ်သည်။အတ္ထိ၊၏။ (တစ်နည်း) ဧတေသံ၊တို့အား။ဥဿန္နံ၊လောဘ စသည် ပြောသော များသော။မနော၊စိတ်သည်။အတ္ထိ၊၏။ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်။

မနုနော အပစ္စာနီတိ **မနုဿာ**။ မနုနော၊မနုမည်သော မဟာသမ္မတမင်း၏။အပစ္စာနိ၊ သားတို့တည်း။ မနုပုဒ်+ဥဿပစ္စည်း၊ အပစ္စတဒ္ဓိတ်။

➢ ၆။ (က) ၌ ပုရိသဒမ္မေ သာရေတိ-ဖြင့် သာရထိ-ဝယ် ရထိ (ဝါ) ထိပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း၊ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သာရေတီတိ သာရထိ-ဟု --ငင်း (အဘိ

http://www.dhammadownload.com

တနုတ္တ) ပုရိသဒမ္မေ သာရထိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်--ဂဏ်း (အဘိဓာနတ္တ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္တ) သိစေသည်။

(စ) ၌ ဒမေတိ-ဖြင့် သာရေတိ-၌ သရ (သာရ)ဓာတ်သည် စိန္တာအနက် ဂတိအနက်တို့ကိုမဟော၊ ဒမနအနက်ဟော--ဂဏ်း (ဓာတွတ္တ) သရဓာတ်၏ စုရာဒိဂဏိကဓာတ်၏--ဂဏ်း (ဘာဝတ္တ) သိစေသည်။ ဝိနေတိ-ဖြင့် ဒမေတိ-၌ ဒမုဓာတ်သည် ဝိနယနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္တ)

(ဂ) ၌ အဒန္တာဖြင့် ပုရိသဒမ္မ-ဝယ် ဒမ္မ (ဆုံးမထိုက်သူ)ဟူသည် အဒန္တ (မယဉ်ကျေးသေးသူ)ပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္တ)

ဒမေတုံ ယုတ္တာဖြင့် ဒမ္မပုဒ်ကို ဒမိတဗ္ဗာတိ ဒမ္မာ-ဟု ကမ္မသာဓန-ဂဏ်း (အဘိဓာနတ္တ) ဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌သက်--ဂဏ်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) သိစေပါသည်။

တိရစ္ဆာန ပုရိသာပိ စသည်တို့ဖြင့် ပုရိသဒမ္မ၌ ပုရိသပုဒ်ကို ပုရိသာစ ပုရိသာစ ပုရိသာ-ဟု ဧကသေကဒွိတ် ဝစနတ္တပြု--ဂဏ်း (အဘိဓာနတ္တ) ပုရိသ အရ တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ား လူယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ားတို့ကို ယူ--ဂဏ်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္တ) သိစေသည်။

အဒန္တာ (ပ) အမနုဿပုရိသာ-- တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ပုရိသနှင့် ဒမ္မကို ပုရိသာစ တေ ဒမ္မာစာတိ ပုရိသဒမ္မာ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်--ဂဏ်း (အဘိဓာနတ္တ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္တ) ဒမ္မ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် နောက်၌ကျသည်၏--ဂဏ်း (ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ **သာရထိ/သာရထီ** ။ ။ သာရိသ္မာ ရထိ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်ဖြင့် သာရ ဓာတ်နောင် ရထိပစ္စည်းသက်၍ဂဏ်း၊ အဘိဓာန်ဋီကာအလို သရဓာတ်နောင် ထိပစ္စည်း သက်၍ဂဏ်း ပြီးသောကြောင့် "သာရထိ"ပါ၌ သင့်ပါသည်။

အဟံခေါ် ကောသိ/ကောစိ ။ ။ ကေသီတိ တဿ နာမံ-ဟု အဂ္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သောကြောင့်ဂဏ်း၊ ကေသီ အမည်ရှိသော မြင်းဆရာကို အရကောက်ရသော အာလုပ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်ဂဏ်း ကေသီ-ပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

မဟောဒရော/မဟောဓရော ။ ။ မဟန္တံ ဥဒရံ ဧတဿာတိ မဟောဒရော-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဒ-နှင့်ရှိသော ဥဒရ-သဒ္ဒါသည်သာ "ဝမ်းဗိုက်"ဟူ သောအနက်ကို ဟောသောကြောင့် မဟောဒရော-ပါ၌သာ သင့်ပါသည်။ ဥဓရ-သဒ္ဒါသည်ကား "ဝမ်းဗိုက်" ဟူသော အနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် "မဟောဓရော"ပါ၌ မသင့်ပါ။

ဒမေတိ/ဒမ္မေတိ ။ ။ ဒမုဓာတ်သည် ဘူဝါဒိ ဒိဝါဒိ စုရာဒိ တိဂဏိကဓာတ်ဖြစ်၍ ဒမတိ ဒမ္မတိ ဒမေတိ-ဟုသာ ရုပ်ထင်နိုင်၏၊ ဒမ္မေတိ-ဟု ရုပ်မထင်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဒမေတိ-ပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ပုရိသဒမ္မသာရထိ**-- ကား ပြဋ္ဌာန်းသော ယောကျ်ားကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော မိန်းမကိုလည်း ရသောကြောင့် "ပုရိသ"ကား ပဓာနနည်း။ အစိတ်ဖြစ်သော ယောကျ်ား

http://www.dhammadownload.com

၏ "ပုရိသ" အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ယောကျ်ားမိန်းမတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပုရိသဓမ္မ–ကား ပြဋ္ဌာန်းသော ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော ဆုံးမထိုက်သော မိန်းမကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။(ဥက္ကဋ္ဌနည်း) ဧကဒေသူပစာ။

နိမ္ဗိသာ-၌ ဝိသ-ကား အတူဖြစ်သော ပကတိ အဆိပ်၏ "ဝိသ"အမည်ကို အတူရှိသော ဒေါသ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

အဒန္တ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော မယဉ်ကျေးသူတို့၏ "အဒန္တ"အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော မယဉ်ကျေးသူ အစိတ်အဝက်၊ ယဉ်ကျေးပြီးသူတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။ နိဒဿနနည်း။ ပဓာနနည်း။

➤ ၁၀။ ပုရိသဓမ္မ သာရေထီ–၌ သာရေတိ-အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

ဝါကျ [၄၂]

(က) အထဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ သောတာပန္နာဒီနဉ္စ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒံ အာစိက္ခန္တော ဒန္တေပိ ဒမေတိယေဝ။

(ခ) အထဝါ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထီတိ ဧကမေဝိဒံ အတ္ထပဒံ။

(ဂ) ဘဂဝါ ဟိ တထာ ပုရိသဒမ္မေ သာရေတိ၊ ယထာ ဧကပလ္လင်္ကေနေဝ နိသိန္နာ အဋ္ဌ ဒိသာ အသဇ္ဇမာနာ ဓာဝန္တိ။

(ဃ) တသ္မာ "အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ"တိ ဝုစ္စတိ။

(င) "ဟတ္ထိဒမကေန ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထိဒမ္မော သာရိတော ဧကံယေဝ ဒိသံ ဓာဝတီ"တိ ဣဒဉ္စေတ္ထ သုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ (၄၊ ၉၃။ မဇ္ဈ-၂၁၁၁။ ဘာဋီ-၁၄၃၆။)

➤ ၁။ (ဂ) [ယထာ တထာ ဥပမာ ဖော့ဟ်–နှင့်အညီ] ဟိ ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်။ဘဂဝါ၊သည်။ ယထာ၊အကြင်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဆုံးမအပ်သည်ရှိသော်။ (ဝါ) အားဖြင့် သွားစေကုန်လတ်သော်။ဧကပလ္လင်္ကေနေဝ၊တစ်ခုတည်းသော ထက်ဝယ်ဖြင့်သာလျှင်။ နိသိန္နာ၊နေကုန်လျက်။အဋ္ဌ၊ရှစ်ပါးကုန်သော။ဒိသာ၊သမာပတ်ဟုဆိုအပ်သော အရပ်တို့သို့။ (ဝါ) တို့ကို။အသဇ္ဇမာနာ၊လေ့လာအပ်ကုန်သည်တို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် မကပ်ငြိကုန်ဘဲ။ဓာဝန္တိ၊ ပြေးသွားနိုင်ကုန်၏။ (ဝါ) ဝင်စားနိုင်ကုန်၏။တထာ၊ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ပုရိသဒမ္မေ၊ဆုံးမအပ်ကုန်သော ယောကျ်ားတို့ကို။သာရေတိ၊ဆုံးမတော်မူတတ်၏။ သာရေထိ၊ကိုယ်စသည်ကို ငြိမ်သက်စေ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဆုံးမ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) သို့/အနုသာနေ ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် အချင်းခပ်သိမ်း ဒမ္မထသို့ မရောက်သေးသူတို့ကို ဆုံးမတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆုံးမအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို မပြသေး၊ အချင်းခပ်သိမ်း ဆုံးမအပ်ပြီးသူ၏အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

မလွန်သေးသူတို့ကို ဆုံးမတော်မူသည့်အဖြစ်ကို ပြလိုရကား အထဝါ-စသည်ကိုမိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသာနေ။** ။ ဤသို့ အတ္တနော ပန ဂုဏောဟိ-အစရှိသော ဝါကျတို့ဖြင့် အနုတ္တရောပုဒ်၊ ပုရိသဒမ္မသာရထိပုဒ်တို့၏ အနက်ကို အသီးသီးပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တစ်ပေါင်းတည်းအားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါး အပေါင်းသည် တစ်ခုတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော အနက်ကိုပြတတ်သော ပုဒ်တည်းဟု ပြဆို၏။ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၏ တစ်ခုတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော အနက်ကိုပြတတ်သော ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း၊ ယင်းသို့ သိနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆရာ မပြပြီလော။ [ဆုံးမတော်မူရာ၌ အတုမရှိ ကျွမ်းကျင်တော်မူပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။] စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် နှစ်ပုဒ် နှစ်နက်မှတစ်ပါး နှစ်ပုဒ်တစ်နက် အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ/ကာရဏ/ဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏ။ နိဂုံး။ (င) ဉာပက အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။ **စာစပ်** ။ ။ ဘဂဝါကား သည်--ကြောင့် သာရေတိ-၌ ကတ္တား-ကတ္တိ။ ဘဂဝါ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ ကမ္မ-ကမ္မိစပ်။

➤ ၄။ သီလတီတိ **သီလံ**။ ဝိသေသေန သုဒ္ဓံ ဝိသုဒ္ဓံ။ ဝိသုဒ္ဓံ သီလံ ဧတေသန္တိ **ဝိသုဒ္ဓသီလာ၊** ဝိသုဒ္ဓသီလ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော သီလသည် မုချ။ ထို--၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

✱ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **ဈာနံ**။ ဈာပေတီတိ **ဈာနံ**။ ပဌမံ ဈာနံ ပဌမဇ္ဈာနံ။ ပဌမဇ္ဈာနံ အာဒိ ယေသန္တိ **ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ**။ ✱ ဥတ္တရိ စ သော မဂ္ဂေါစာတိ ဥတ္တရိမဂ္ဂေါ။ ပဋိပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ ပဋိပဒါ။ ဥတ္တရိမဂ္ဂဿ ပဋိပဒါ ဥတ္တရိမဂ္ဂ ပဋိပဒါ။ ✱ ပဋိမန္တေတာ အင်္ဂီယတေတိ ပလ္လင်္ကော။ ဧကော ပလ္လင်္ကော ဧကပလ္လင်္ကော။

အညမည် သမ္ဗန္ဓံပိ အသံကိဏ္ဏဘာဝေန ဒီသန္တိ အပဒိသန္တီတိ **ဒိသာ**။

အညမည်၊အချင်းချင်း။သမ္ဗန္ဓာပိ၊ဆက်စပ်နေပါကုန်သော်လည်း။အသံကိဏ္ဏဘာဝေန၊ ရောနှောခြင်းမရှိဘဲ။ဒိသန္တိ အပဒိသန္တိ၊ဖြင့်အပ်ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ဒိသာ၊မည်၏။

ဒိသဓာတ်အရ တတ္တဌ-ကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌ-ကား သမာပတ်ရှစ်ပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သမာပတ် ရှစ်ပါးရ၏။

(တစ်နည်း) ဒိသာဝိယာတိ **ဒိသာ**။ (ဒိသာဝိယ၊အရပ်မျက်နှာကဲ့သို့။ဟောတိ၊၏။ဣတိ၊ ဒိသာ။) ဒိသာတဒ္ဓိတ်အရ အရပ်ရှစ်မျက်နှာသည် မုချ။ ထို၏ အ-ပစ္စည်းအရ သမာပတ် ရှစ်ပါးနှင့် သဒိသ/သဒိသီ စပ် ဌာနူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော အရပ်ရှစ်မျက်နှာ

http://www.dhammadownload.com

နှင့်တူသော သမာပတ် ရှစ်ပါးရ၏။

* အတ္ထသ္သ အဘိဗျဉ္စနကံ ပဒံ အတ္ထပဒံ။ * ဟတ္ထိ ဒမေ့တီတိ ဟတ္ထိဒမကော။

* ဒမ္မော ဟတ္ထိ ဟတ္ထိဒမ္မော။

➤ ၆။ (က) ၌ ဒမေတီယေဝ-ဖြင့် သာရထိ၌ သာရဓာတ်သည် ဆုံးမခြင်းအနက်ဟော--၎င်း (ဓာတွတ္ထ) ထိပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-- ၎င်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သာရေတီတိ သာရထိ-ဟု --၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယင်းနှောင် ဝေသဒ္ဒါ၏အနက်ဆောင်၍ မှတ်သားရမည်၏--၎င်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒန္တေပိ-ဖြင့် ပုရိသဒမ္မ-အရ မယဉ်ကျေးကုန်သော သူတို့ကိုသာကောက်ယူ အပ်သည် မဟုတ်၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ယဉ်ကျေးပြီးသူတို့ကိုလည်း ကောက်ယူရမည်ကို သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဝိသုဒ္ဓသီလာနံ စသည်ဖြင့် ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပုံ အခြင်းအရာကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် သာရထိ-၌ သာရဓာတ်၏--၎င်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ထိပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်--၎င်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သာရေတီတိ သာရထိ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ပြု--၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပုရိသဒမ္မသာရထိပုဒ်ကို ပုရိသဒမ္မေ သာရထိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်--၎င်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေသည်။

➤ ၇။ **အထာဝါ/အပိစ** ။ ။ သဒ္ဒါအနက်၊ အကြောင်း အကျိုး၊ တစ်မျိုးမျိုး လဲလိုရာ၌သာ အထဝါ-ဟု ထားလေ့ရှိသည်၊ ရှေ့၌ ဆိုပြီးစကားရပ်ကို ဖြည့်စွက်လိုရာ၌ အပိစ-ဟု ထားလေ့ရှိသည်။ အပိစ-ဟု ထားလျှင် ဆိုပြီးနည်းမှ မပြောင်းလွဲ။ ထပ်လောင်းဖြည့်စွက်ရုံသာ ပြလေ့ရှိသည်။ ဤနေရာ၌ တတ္ထ ပုရိသဒမ္မာတိ အဒန္တာ-အစရှိသော အထက်ဝါကျများဖြင့် အဒန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယဉ်ကျေးစေပုံကို ပြပြီး၍ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ယဉ်ကျေးပြီးသူတို့ကိုလည်း ယဉ်ကျေးစေပုံကို ထပ်လောင်း၍ပြဆိုသော အရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် "အပိစ"ဟု ရှိက ကောင်းသည်။

တိရိစ္ဆာန/တိရစ္ဆာန ။ ။ တိရိယသဒ္ဒူပပဒ အဉ္ဆဓာတ်+ယုပစ္စည်း၊ အနကာ ယုဏ္ဍုနံ-ဟူသောသုတ်ဖြင့် ယုပစ္စည်းကို အနပြု၊ အ-ကို အာဒိယပြု၊ ကွစိ ဓာတု သုတ်ကြီးဖြင့် တိရိယ-ကို တိရပြု၊ အဉ္ဆ-ကို ဆ္ဆ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် တိရစ္ဆာန-ပါဌ်သာ မှန်ပါသည်။

(တစ်နည်း) တိရဓာတ်+ဆ္ဆာနပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် တိရစ္ဆာန-သင့်။

[တိရစ္ဆော တု တိရစ္ဆာနော၊ တိရစ္ဆာနဂတော သိယာ။ (အဘိဓာန်) တိရိယံ အဉ္ဆယတီတိ တိရစ္ဆော၊ တိရိယသ္သ တိရော၊ အဉ္ဆတိသ္သ ဆ္ဆော။ ယုမှိ တိရစ္ဆာနော။] (ဓာန်ဋီ-၆၄၈)

ပုရိသ/ပူရိသ ။ ။ ပူရဓာတ်+က္ကသပစ္စည်း၊ မနုပူရသုဏာဒီဟိ ဥသ္သ နုသိသာ-ဟူသော ကစ္စည်းသုတ်ဖြင့် က္ကသပစ္စည်းသက်၍ ပူ-၌ ဦ-ကိုလည်း ဥရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပုရိသ-ပါဌ် မှန်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပုရေတိတိ ပုရိသော, ပေါရိသောစ၊ ဣသော၊ ရဿဿ ဒီဃတာယ ပူရိသောစ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ-၂၂၇) ကိုထောက်၍ ပုရစာတ်+ဣသပစ္စည်း၊ ပု-၌ ဥ-ကို ဦဒီဃပြုလျှင် ပူရိသ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အဋ္ဌဒိသော**-ကား အတူဖြစ်သော ပကတိ အရပ်ရှစ်မျက်နှာ၏ "အဋ္ဌဒိသာ" အမည်ကို အတူရှိသော သမာပတ်ရှစ်ပါး၌တင်--သဒိသူပစာ။ ရှုဋ္ဌိ နည်း။

(တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၏ "အဋ္ဌ ဒိသာ"အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါး တည်းဟူသော အရပ်မျက်နှာ၊ အမတဒိသ-တည်းဟူသော အရပ်မျက်နှာ၊ နိရောဓသမာပတ်တည်းဟူသော အရပ်မျက်နှာတို့၌တင်-ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။ သမာပတ်ရှစ်ပါးဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် လောကလူသားတို့ မရောက်နိုင်သော နိရောဓသမာပတ် အမတဒိသ တို့လည်း ရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။

အသဇ္ဇမာနာ စဝန္တိ-ကား သတ္တဝါတို့၏ ပြေးသွားခြင်း၏ "အသဇ္ဇမာနာ စဝန္တိ" အမည် ကို ပြေးသွားခြင်း မရှိသော ဝသီဘော်သို့ရောက်သော ဇော၌တင်- တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➤ ၁၀။ **အာစိက္ခဓမ္မ**-အရ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

သာရထိ-၌ အန္တတ္ထ-(သာရဓာတ်) အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဂါထာ [၄၃]

(က) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ။

(ခ) အပိစ သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ။ (ဂ) ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော။

(ဃ) "ယထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ၊ စောရကန္တာရံ တာရေတိ၊ ဝါဠကန္တာရံ တာရေတိ၊ ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရံ တာရေတိ၊ နိရုဒကကန္တာရံ တာရေတိ ဥတ္တာရေတိ နိတ္တာရေတိ ပတာရေတိ ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတိ၊ ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သတ္ထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ ဇာတိကန္တာရံ တာရေတီ"တိ အာဒိနာ နိဒ္ဒေသနယေနပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဋ္ဌ၊၉၃။ မဇ္ဈ-၂၁၁၂။ ဘာဋီ-၁၊ ၄၃၆။)

➤ ၁။ **ဥတ္တာရေတိ**-ဘေး၏ကုန်ရာဖြစ်သော အရပ်သို့ဆောင်၍ ကူးမြောက်စေ၏။ **နိတ္တာရေတိ**-ဘေးဘျမ်းရှိရာဖြစ်သော အရပ်မှ ထွက်စေ၍ ကူးမြောက်စေ၏။ **ပတာရေတိ**-လက်ဖြင့်ကိုင်၍ ကူးမြောက်စေသကဲ့သို့ ကူးမြောက်စေ၏။

(က-နှင့်အညီ) သတ္ထာ-မျက်မှောက်တမလွန်ဘဝ၌ယှဉ်သော စီးပွား၊ ပရမတ္ထဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားတို့ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်၏။

(ဃ-နှင့်အညီ) သတ္ထာ-ပစ္စုပ္ပန်မျက်မှောက် အတ္တဘော၌ယှဉ်သော အကျိုး, မျက်ကွယ်

http://www.dhammadownload.com

တမလွန်လောက၌ ယှဉ်သောအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့ဖြင့် ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ဆုံးမတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

(ခ-နှင့်အညီ) သတ္ထာ-ကုန်သည်မှူးကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

(ဃ-နှင့်အညီ) သတ္ထာ- ကုန်သည်မှူးသည် ကုန်သည်တို့ကို စောရ-စသော ကန္တာရ-မှ လွန်မြောက်စေသကဲ့သို့ ဇာတိ-စသော ကန္တာရ-မှ လွန်မြောက်စေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ (မစိုးရိမ်အဖြေ)

(ခ-နှင့်အညီ) သတ္ထာ-ကုန်သည်အကြီးအမှူးနှင့် တူတော်မူ၏။ သတ္ထာ-ကုန်သည်တည်းဟူသော မြတ်စွာဘုရား။ (ရူပကတ္ထ) ကုန်သည်နှင့်တူသော မြတ်စွာဘုရား။(သဒိသတ္ထ) ကုန်သည်ကဲ့သို့သော မြတ်စွာဘုရား။ **(ဥပမာနတ္ထ)** ကုန်သည် မြတ်စွာဘုရား (သမ္ဘဟတ္ထ)

➤ ၂။ **(စ) သို့/** ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် သတ္ထာ-၌ သာသဓာတ် ရတ္ထုပစ္စည်း၊ ယင်းရတ္တု၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ဖြစ်၍ သာသတိ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ-ဟု ကိတ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ ကိတ်ဝစနတ္ထသာ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ် ဝစနတ္ထ လည်း ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် လှည်းကုန်သည်မှူးကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူသော ကြောင့် သတ္ထာမည်၏ဟု ပြတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ လှည်းကုန်သည်မှူးနှင့် တူ၏ဟူသော အနက်ကို နိဒ္ဒေသပါဠိ၌လာသောနည်းဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ-ဂ) မှတ်ဝါကျတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကုန်သည် မှူးနှင့်တူ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်သို့ တူပါသနည်း။ တူပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

ကား-- ကုန်သည်မှူးသည် ကုန်သည်တို့ကို စောရကန္တာရ စသည်ကို လွန်မြောက် စေသကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့ကို ဇာတိကန္တာရကို လွန်မြောက်စေတော် မူသောအားဖြင့် တူ၏ ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) သည် "သတ္ထာ"ပုဒ်၏ 'မုချတ္ထ'မှတစ်ပါး 'ရူပကာတ္ထ'ဟု ဆိုအပ်သော (ဝါ) ကတ္တုသာဓနေမှတပါး ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဟုဆိုအပ်သော အဖို့တပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် အထူးကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ (တစ်နည်း) ဝစနတ္ထမှတပါး သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ-ဟုဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(ဃ) သည် (ခ-ဂ)တို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) နိဒ္ဒေသပါဠိနည်း အားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် အာဂမဒဠှီကရဏ။ ထိုတွင် ယထာ--သမ္ပာပေတိကား ဥပမာနဝါကျ။ ဧဝမေဝ--တာရေတိ စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ။

(ဂ) စာစပ် ။ ။ သတ္တဝါဟော-ကား သော--ကြောင့် ဘဂဝါ-၌ ဟုလျာမိကရဏ

P-14-A

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသန-သျှစပ်။ ဘဂဝါကား ကို--ကြောင့် လဗ္ဘတိ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ ကံ။ (ဝါ) လဘာဓာတ် တေဝိဘတ်ဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကံ။ လဗ္ဘတိကား ကံ၏ကြိယာ။(ဝါ) ထိုကံကိုဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက

➤ ၄။ အရဟံ္တိ ပဝုတ္တန္တိနေနာတိ အတ္ထော။ (အစိတ်) သဟ အတ္ထေန ဝတ္တတီတိ သတ္ထော။ (ကုန်သည်အပေါင်းရ၏) သတ္ထော ဧတဿ အတ္ထီတိ သတ္ထာ။ (ကုန်သည်မှူးရ၏) သတ္ထာ ဝိယာတိ **သတ္ထာ** (အပေါင်း) ယော ဘဂဝါ၊အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။သတ္ထာ ဝိယ၊ကုန်သည်မှူးကဲ့သို့။ဟောတိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ ကုန်သည်မှူးကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။သော ဘဂဝါ၊ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။သတ္ထာ၊သတ္ထာ မည်တော်မူ၏။ ဥပမာတဒ္ဓိတ်၊ သတ္ထုပုဒ်+ဝိယပုဒ်+ ဏာပစ္စည်း။

ဤ 'သတ္ထာ'ဟူသော ဥပမာတဒ္ဓိတ်၌ 'သတ္ထု'ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏အရကား ကုန်သည်မှူးသည် မုချ။ ထိုကုန်သည်မှူး၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် သဒိသ သဒိသီ၊ ဥပမာန ဥပမေယျ စပ် ဌာန္။ ဏာပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြတ်စွာဘုရားရ၏။ [ခ-နှင့်အညီ]

အရဟံ္တိ ပဝတ္တန္တိ အနေနာတိ အတ္ထော။ (အစိတ်) သဟ အတ္ထေန ယော ဝတ္တတီတိ **သတ္ထော**။ [ကုန်သည်ဟော] ယော ပုဂ္ဂလော၊သည်။အတ္ထေန၊အရင်း အနှီးဥစ္စာနှင့်။သဟ၊ တကွ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်၏။ဣတိ သော သတ္ထော။ သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်၊ သဟ+ အတ္ထ+ယပုဒ်။ သဟ-အတ္ထဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရ အရင်းအနှီးဥစ္စာနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း ဂုဏ် (ဝါ) တကွဖြစ်သော အရင်းအနှီးဥစ္စာသည် မုချ။ ထို-၏ ကုန်သည်အပေါင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော အရင်းအနှီးဥစ္စာနှင့် တကွ ဖြစ်သော ကုန်သည်အပေါင်းရ၏။

(တစ်နည်း) သတ္ထော ဧတဿ (သတ္ထဝါဟဿ) အတ္ထီတိ **သတ္ထာ**။ [ကုန်သည်မှူး] ဧတဿ သတ္ထဝါဟဿ၊ထိုကုန်သည်မှူးအား။သတ္ထော၊ကုန်သည်သည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ သော သတ္ထာ။ သတ္ထပုဒ်+ဏာပစ္စည်း။အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်။

သတ္ထပုဒ်အရကား ကုန်သည်အပေါင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ကုန်သည်မှူးကြီးနှင့် နိဿိတ နိဿယ စပ် ဌာန္။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကုန်သည်မှူးဒြဗ် ရ၏။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ **သတ္ထာ**။ [ဘုရားဟော] သာသဓာတ်+ရတ္ထု။ သာသဓာတ်အရကား ပစ္စုပ္ပန်မျက်မှောက် အတ္တဘော၌ ယှဉ်သော အကျိုး, မျက်ကွယ်တမလွန်လောက၌ ယှဉ်သောအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန် အကျိုးတို့ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဆုံးမတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် စသည် သည် ဖလ္။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ, ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခ စသည် သည် ကာရဏ္။ ရတ္ထုပစ္စည်းအရ ထို--သော မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

တေသု တေသု အတ္ထေသု ယော ယော ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ အရဟတီတိ **အရဖော**။ ယော ယော ပုဂ္ဂလော၊အကြင် အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။တေသု တေသု အတ္ထေသု၊ထိုထို ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး, သမ္ပရာယိကအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့တွင်။ယံယံ၊အကြင် အကြင်အကျိုးကို။အရဟတိ၊ထိုက်၏။ဣတိ သော သော ပုဂ္ဂလော အရဟော။ အရဟ ဓာတ်+အ၊ ကတ္တုသာဓန။ အရဟဓာတ်အရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး, သမ္ပရာယိကအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော အကျိုးကိုရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကုသိုလ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ သပ္ပုရိ သူပနိဿ ယ သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး, သမ္ပရာယိကအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး, သမ္ပရာယိကအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့တွင် တစ် မျိုးမျိုးသော အကျိုးကို ရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ် ရ၏။

အရဟဿ အနုစ္ဆဝိ **ယထာရဟံ**။ အရဟဿ၊ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး, သမ္ပရာယိကအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကျိုးကို ရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အနုစ္ဆဝိ၊လျော်သည်တည်း။ ယထာပုဒ်+အရဟပုဒ်၊ အဗျယီဘာဝသမာသ်။

အရဟ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး, သမ္ပရာယိကအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကျိုးကို ရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အနုစ္ဆဝိဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏီး ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး, သမ္ပရာယိကအကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကျိုးကို ရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားလျော်သော အနုစ္ဆဝိဘောဂုဏ် ရ၏။

ဒိဋ္ဌော ဓမ္မော **ဒိဋ္ဌဓမ္မော**။ [ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော] ဒိဋ္ဌဓမ္မေ နိယုတ္တော **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော**။ ဒိဋ္ဌဓမ္မ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ တွေ့မြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘောသည် မုချ။ ထို--၏ ဣက-အရ ဟိတသုခနှင့် နိဿ-နိဿိတစပ် ဌာနူ။ ဣက-အရ ထို-သော ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌ ယှဉ်သော စီးပွားရ၏။

ကမ္မကိလေသေန သမ္ပရေတဗ္ဗောတိ သမ္ပရာယော။ ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ကံ ကိလေသာတို့၏ ဇနက ဥပထမ္ဘကသတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မဌအရကား ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ် (ဝါ) ယင်းတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ ကား ထို --သော တမလွန်လောက ရ၏။ * သမ္ပရာယေ နိယုတ္တော **သမ္ပရာယိကော**။

ပရမော အတ္ထော **ပရမတ္ထော**။ ပရမ-ဝိသေသနအရ အမြတ်ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အမြတ်ဆုံး နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ကံ ဥဒကံ တာရေန္တိ ဧတ္ထာတိ **ကန္တာရော**။ ကံ-ဝိသေသန အရ ရေသည် မုချ။ ထို၏ လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီစပ် ဌာနူ။ တရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား လွန်မြောက်

http://www.dhammadownload.com

ကုန်သော ခရီးသွားတို့၏ ပြဒြာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဝိကရဏာတ္တကား ခရီးခဲ၏ ပကတူပနိသျသတ္တိသည် ဖလူ။ သမာသ်ပုဒ်အရနှင့် ဏာပစ္စည်းအရ ထို--သော ရေကို လွှန်မြောက်ရာ ခရီးခဲရ၏။

သတ္တေ ဝါဟတီတိ သတ္ထဝါဟော။ စောရေဟိ အဝိဋ္ဌိတော ကန္တာရော စောရ ကန္တာရော။ ဝါဠေဟိ အဝိဋ္ဌိတော ကန္တာရော ဝါဠကန္တာရော။ ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခော။ ဒုဗ္ဘိက္ခော စ သော ကန္တာရောစာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရော။ နတ္ထိ ဥဒကံ ဧတ္ထာတိ နိရုဒကော။ ခေမမေဝ ခေမန္တော။ ဇာတိမေဝ ကန္တာရော ဇာတိကန္တာရော။

➤ ၆။ (က) ၌ ဒိဋ္ဌေဝမ္ပိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ ပါဌ်ဖြင့် အနုသာသတိ-၌ ဆုံးမဟူသည် မျက်မှောက် ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌ယှဉ်သော အကျိုး, တမလွန်၌ယှဉ်သော အကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အကျိုးတို့ဖြင့် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဆုံးမတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို အဌကထာဆရာ သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အနုသာသတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် သတ္ထာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗပုဒ်၌ သာသဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ရတ္ထုပစ္စည်း၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) သာသ ဓာတ်၏ အနုသာသန (အနုသိဋ္ဌိ) အနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ရတ္ထု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သာသတီတိ သတ္ထာ-ဟု ကတ္တုသာဓနဲ ဝစနတ္ထ ပြ--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သတ္ထာဝိယဖြင့် သတ္ထာပုဒ်ကို သတ္ထာ ဝိယ သတ္ထာ-ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြ--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏာပစ္စည်း၏ --ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် သတ္ထာ-အရကုန်သည်မှူးကဲ့သို့သော မြတ်စွာဘုရားကို ယူရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ကန္တာရံ တာရေတိ၌ ကန္တာရ-အရ နိရုဒက ကန္တာရကို မုချ။ ကြွင်း ကန္တာရ တို့ကို သဒိသူပစာ ရုဠ္ဋီနည်းဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ (ယ) ဥပမေယျဘက်၌ သတ္တေ/သတ္တေ ။ ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇာတိ ကန္တာရ စသည်ကို ကူးမြောက်စေတော်မူရာ၌ (ကုန်သည်တို့ကိုသာ ကူးမြောက်စေတော် မူသည်မဟုတ်) ဝေနေယျသတ္တဝါတွေကို ကူမြောက်စေတော်မူသောကြောင့်ရင်း (သဘာဝ ယုတ္တိ) သတ္တေတိ ဝေနေယျသတ္တေ-ဟု သာရတ္ထ ၌ ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း (အာဂမယုတ္တိ) 'သတ္တေ'ဟူသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

(ယ) ဥပမာနဘက်၌ သတ္ထေ/သတ္တေ ။ ။ သတ္တေတိ သတ္ထိကေ ဇနေ-ဟု သာရတ္ထ ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သတ္ထဝါဟော-ဟူသော ကတ္တားပုဒ်ကို ထောက်လျှင် ကံပုဒ်၌ သတ္ထေ-ဟု ရှိသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ လှည်းကုန်သည်မှူးကြီးက ကုန်သည်ယဉ်အပေါင်း ကို ဘေးကင်းရာ အရပ်သို့ ပို့ဆောင်၏ဟူသော သဘာဝယုတ္တိ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊

http://www.dhammadownload.com

"သတ္တေ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နိရုဒကကန္တာရ/နိယုဒကကန္တာရ ။ ။ နတ္ထိ ဥဒကံ ဧတ္ထာတိ နိရုဒကော-ဟူသော ဝစနတ္ထအရ နိပုဒ်+ဥဒကပုဒ်။ ပုနစတု၊ နိန္ဒ‌ွာ၊ ပါတု ပါတနောင်၊ သရနှောင်းက၊ အာဂမ၊ ရကောက်အမြဲဆောင်-နှင့်အညီ နောက်သရနှောင်းရာ၌ နိ-နောင် ရ-လာရသောကြောင့် "နိရုဒက" ပါဌ်သင့်ပါသည်။

အပိစ သတ္တာဝိယာတိ သတ္တာ/အပိစ သတ္တာ ။ ။ သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ သတ္ထာ ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော-ဟု ဝိမတိ၌ ဖွင့်သောကြောင့် ယင်း အလို အပိစ သတ္ထာ ပါဌ်သင့်ပါသည်။ သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ သတ္ထာဝိယာတိ သတ္ထာ၊ ဘဂဝါ သတ္ထဝါ ဟောတိ-ဟု သာရတ္ထဖွင့်သောကြောင့် ယင်းအလို အပိစ သတ္ထာဝိယာတိ သတ္ထာပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အာဂဝါ**–၌ ဘဂဝန္တဂမန-ဟူ၍ ဆိုအပ်လျက် ဘဝ-သဒ္ဒါမှ ဝ-အက္ခရာ, ဝန္တ-သဒ္ဒါမှ န္တ-အက္ခရာ၊ ဂမန-သဒ္ဒါမှ မ-အက္ခရာ န-အက္ခရာတို့ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ နိရုတ္တိနည်း၊ ဝ-အက္ခရာကို နောက် ဂ-အက္ခရာကို ရှေ့အားဖြင့် ပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်း၊ ဝ-၏ အစိတ် အ-အက္ခရာသည် အာ-အက္ခရာအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းများ ပါဝင်ပါသည်။ (**ဤကား အဝေဿဝန္တဂမနော–နှင့်အညီတည်း**)

စောရကန္တာရံ– ၌ **ကန္တာရ**-ကား အတူဖြစ်သော နိရုဒကကန္တာရ၏ "ကန္တာရ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော စောရကန္တာရ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဝါဠကန္တာရံ–ကား အတူဖြစ်သော နိရုဒကကန္တာရ၏ "ကန္တာရ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဝါဠကန္တာရ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဥပမာနဘက် **ကန္တာရံ ဇာတရေတိ**–ကား အတူဖြစ်သော နိရုဒကကန္တာရ၏ "ကန္တာရ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော စောရကန္တာရ, ဝါဠကန္တာရ, ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရတို့၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ဥပမေယျဘက်၌ **ကန္တာရံ ဇာတရေတိ**–ကား အတူဖြစ်သော စောရကန္တာရ, ဝါဠကန္တာရ, ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရတို့၏ "ကန္တာရ"အမည်ကို အတူရှိသော ဇာတိကန္တာရ၌တင်-- သဒိသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

သတ္ထာ-ကား အတူဖြစ်သော ကုန်သည်မှူး၏ "သတ္ထာ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော မြတ်စွာဘုရား၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

သတ္တေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ "သတ္တေ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ [**ဓာတောတရဏာဟာရ**] **သတ္ထာ**–ဟူသောပုဒ် သာသဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်ပုဒ်တို့တွင်- မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ပဥ္စတိံသ

http://www.dhammadownload.com

သည် ဖမ္မတတ်မည်၏။ ဤသို့ တတ်အားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် တတောတရကာဟာရ မည်၏ဟူလိုသော်။ (က) နှင့် ကြိယာပုဒ်အရ-ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

ပါဠိ [၄၄]

(က) ဓဝဝမနုဿာနန္တိ ဒေဝါနဥ္စ မနုဿာနဥ္စ။

(ခ) ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနေတံ ဝုတ္တံ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝသေန စ။

(ဂ) ဘဂဝါ ပန တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ အနုသာသနိပ္ပဒါနေန သတ္ထာယေဝ။

(ဃ) တေပိ ဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မသဝနေန ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ပတွာ တာယ စ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ ဒုတိယေ တတိယေ ဝါ အတ္တဘာဝေ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော ဟောန္တိ။

(င) မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တာဒယော စေတ္ထ နိဒဿနံ။

(ဋ္ဌာ၉၄။ မအ္ဌ-၂။၁၁၅။ ဘာသာဋီ-၁။၄၄၀။)

➢ ၂။ (စ) သို့/. ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် (သို့) ဥပါလိမထေရ်သည် ဒေဝ မနုဿာနံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည် ဘုရားသခင်၏ အဆုံး အမ အနုသာသနီကို နာခံသူမရှိဖြစ်၍ရင်း၊ နာခံသူရှိပါလျက် ဘုရားရှင်သည် တိရစ္ဆာန် တို့၏ ဆရာ မခံထိုက်ဖြစ်၍ရင်း ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု ဟောပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု ဆိုပါသနည်း။ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသာနေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဒေဝမနုဿာနံ-အရ တိုက်ရိုက်မှချနီတတ္တ အားဖြင့် ယူရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ နေယျတ္ထနည်းအားဖြင့် ဆောင်၍ ယူရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ [**တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ-၌ ပိ-ကိုဖွင့်**] ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ရင်း၊ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ရင်း ဒေဝမနုဿာနံ ဟူသော စကားကို ဆိုသောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် မြတ်စွာဘုရားသည် ဥက္ကဋ္ဌသတ္တ၊ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလတို့၏ သာလျှင် ဆရာဖြစ်တော်မူပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း ဆရာဖြစ်တော် မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် အဆုံးအမပေးတော်မူသောအား ဖြင့် တိရစ္ဆာန်တို့၏လည်း ဆရာဖြစ်တော်မူသောဟု ဆို၏။ တိရစ္ဆာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆရာ ဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင် တိရစ္ဆာန်ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ ဆရာဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်

(င) သို့/ **အနုသာနေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ဘုရားရှင်၏ တိရစ္ဆာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆရာဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သာဓကဝတ္ထုကိုပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (င)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (ခ) သည် ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု ဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် နီတတ္ထမှတစ်ပါး နေယျတ္ထကိုပြသော ကြောင့် ပကၡန္တရ/ဒဠ္ဍီကရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ဝိတ္ထာရ/ယုတ္တိဒဠ္ဍီကရဏ။ (င) သည် အာဂမဒဠ္ဍီကရဏ/ ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစဉ် ။ ။ (ဃ) ၌ ဘဂဝတော-ကို ဓမ္မသဝနေန-ဝယ် သဝနေန-ဟူသော ပုဒ် တစ်စိတ်၌ အပါဒါန်-အပါဒါနီစပ်။ (တစ်နည်း) သန္တိကေ-ဟူသော ပါဌသေသ၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီစပ်။ (တနည်း) ဘဂဝတောကား ၏--ကြောင့် ဓမ္မသဝနေ-ဝယ် ဓမ္မ၌ (တနည်း) သန္တိကာဟူသော ပါဌသေသ၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီ။

တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိကား တို့၏--ကြောင့် သတ္တာ၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီစပ်။

(တနည်း) တို့အား--ကြောင့် ဒါနေန၌ သမ္ပဒါန်-သမ္ပဒါနီစပ်။

➤ ၄။ ဘဝိတဗ္ဗောတိ **အဓိဗ္ဗာ**။ ဘူဓာတ်အရ ကတ္တားဌကား မဂ်ဖိုလ်ကို သိနိုင်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် မုချ။ ကမ္မဌကား မဂ်ဖိုလ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တဗ္ဗပစ္စည်း ထို--သော ကျွတ်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

အတ္တာ ဣတိ ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိ သဒ္ဒါ တွေ့ တေသွာတိ ဝါ **အတ္တဘာဝေါ**။

အတ္တာ-ဝိသေသန-အရ တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော ငါဟူသောအနက်သည် မုချ။ ထို--၏ ခန္ဓာပဉ္စကနှင့် နိဿျ-နိဿိတ/ဝိသယ-ဝိသယီ စပ် ဌာနူ။ ဘူဓာတ်အရ ကတ္တားဌကား အသိဉာဏ် သဒ္ဒါတို့၏ ဥပဝါစကသတ္တိသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကား ထို-အား တပ်သော ခန္ဓာပဉ္စက၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရလည်းဖြစ်သော ဏ- ပစ္စည်းအရ ထို--သော ခန္ဓာပဉ္စကဖြစ် ရ၏။

မဏ္ဍောတိ ဥဒကံ ဘူတေတိတိ **မဏ္ဍူကော**။ မဏ္ဍ-ဓာတ်အရ ဖားဖြစ်၏ စတု သမုဋ္ဌာနိကရုပ် ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဥကပစ္စည်းအရ ဖားဖြစ် ရ၏။

ဒိဗ္ဗန္တိ ပဉ္စကာမဂုဏေဟိ ကီဠန္တီတိ ဒေဝါ။ အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတီတိ ပုတ္တော။(ပု+တ) ပေါသိယတီတိ ပုတ္တော (ပုသ+တ) အတ္တနော ပိတု ဟဒယံ ပူရေတီတိ ပုတ္တော (ပူရ+တ) ဒေဝဿ ပုတ္တော **ဒေဝပုတ္တော**။ ဒေဝ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ (ဖခင်) နတ်သည် မုချ။ ထို--၏ သားဖြစ်နှင့် ဇနက-ဇည စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော နတ်သားရ၏။

ဘဗ္ဗော စ သော ပုဂ္ဂလောစာတိ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလော။ ပရိတ္တိန္ဒြိယတော ပရိစ္ဆေဒေါ။ (ပရိ-ဆိဒိ+ဏ) ဥက္ကဋ္ဌာနံ ပရိစ္ဆေဒေါ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ။ တဿ ဝသော ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသော။

မဂ္ဂဖလဘာဂေါ ဧတေသန္တိ **မဂ္ဂဖလဘာဂိနော**။ ဧတေသံ တိရစ္ဆာနဂတာနံ၊တို့အား။ မဂ္ဂဖလဘာဂေါ၊မဂ်ဖိုလ်ဟူသော အဖို့သည်။ အတ္ထိ၊၏။ဣတိ-- အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၊ မဂ္ဂဖလ

http://www.dhammadownload.com

သည် မုချ။ ယင်း၏ တိရစ္ဆာန်တို့ဖြစ်(တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဒုတိယ တတိယ အတ္တဘာဝ ဖြစ်) နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ဤပစ္စည်းအရ ထို--သော တိရစ္ဆာန်တို့ဖြစ် (တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဒုတိယ တတိယ အတ္တဘာဝဖြစ်) ရ၏။ * မဂ္ဂဖလမေဝ ဘာဂေါ မဂ္ဂဖလဘာဂေါ။ မဂ္ဂဖလဘာဂေါ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **မဂ္ဂဖလဘာဂိနော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဒေဝမနုဿပုဒ်ကို ဒေဝါစ မနုဿာစ ဒေဝမနုဿာ-ဟု ဒွန် သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

➤ ၇။ **အနုဿာသနိပ္ပဒါနေန/အနုဿာသနိပဒါနေန** ။ ။ ရဿ အက္ခရာနောက်ရှိ ပ-ဥပသာရသည် ဒွေဘော်ရောက်ရာ ဌာနဖြစ်သောကြောင့် အနုဿာသနိပ္ပဒါနေန-သင့်

မဏ္ဍူက/မဏ္ဍူက ။ ။ မဏ္ဍေတိ ဇလံ ဘူသေတီတိ မဏ္ဍူကော၊ဘေကော-ဟူသော ဏွာဒိမောဂ္ဂလာန်ကို ထောက်၍ မဏ္ဍဓာတ် ဏူကပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်၎င်း၊ မဏ္ဍ ဘူသနေ၊ ဥကော၊ ဒီဃော-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ မဏ္ဍူက-ဟု ဒီဃ နှင့်ပါ၍ သင့်ပါသည်။

မဂ္ဂဖလဘာဂိနော/မဂ္ဂဖလလာဘိနော ။ ။ အနက် အဓိပ္ပါယ် မထူးခြားသော်လည်း နိဿယ ဂဏ္ဌိတို့၌ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော-မင်္ဂဖိုလ်ဟူသော အဖို့ရှိကုန်သည်ဟု အတ္ထယောဇနာ တော်မူသောကြောင့် မဂ္ဂဖလဘာဂိနော-သင့်ပါသည်။

ဒုတီယ/ဒုတီယ ။ ဒွိသင်္ချာသဒ္ဒါနောင် တိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒုတိယ-သာ သင့်၏။ (တစ်နည်း) တိယပစ္စည်း တီယပစ္စည်း နှစ်မျိုးရှိနိုင်သောကြောင့် ၂-ပါ၍သင့်ပါသည်။

သန္ဓိရုဠှိတွာ/သန္ဓိရုဠှိတွာ ။ ။ ရုဘိ-နိဝါရဏေ၊ ရုမ္ဘတိ၊ သန္ဓိရုမ္ဘတိ၊ သန္ဓိရုမ္ဘော၊ သန္ဓိရုမ္ဘိတွာ-ဟု သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ၌ လာသောကြောင့်၎င်း၊ သံရှေး နိရှေးရှိသော ရုဘိဓာတ်သည် ပိဋ္ဌနတ္ထကို ဟောနိုင်သောကြောင့်၎င်း သန္ဓိရုမ္ဘိတွာပါ၍သာ သင့်ပါသည်။ မအူနိဿယအလို သန္ဓိရုဠှိတွာပါ၍လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ**-ကား ရှေး၌ဖြစ်သောအလားအားဖြင့် ထို၌ ခေါ်ဝေါ် အပ်သောနည်းသည် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း မည်၏။ ပြယုဂ်ကား မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ-တည်း။ ဤ၌ မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တဟူသောနည်းသည် ဖားသတ္တဝါတည်းဟူသော ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသော အလားအားဖြင့် ဖားနတ်သားတည်းဟူသော ထို၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း မည်၏။

ဒေဝပုတ္တ-ကား ဒေဝနှင့် ပုတ္တကား မပြားသော်လည်း ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသော ကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

၈၈၈။ ...... ၊ ... ၊ ၊ ၊ ၊

http://www.dhammadownload.com

သော နတ်လူတို့ကို ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု ဆိုသဖြင့် မပြခန်းသော တိရစ္ဆာန်တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ ဥပလက္ခဏာနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

ကောဓဓ ဝန္ဒတိ ပါဓါနိ–၌ ပါဒါနိ-ဟူသောနည်းသည် ပါဒေ-ဟု ပုံလိင်ဖြင့် ဆိုလို လျက် နပုံလိင်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပ္ပလ္လာသနည်းမည်၏။

မဏ္ဍူကောဟံ–ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဇလစရမဏ္ဍူက, ထလစရမဏ္ဍူကတို့၏ "မဏ္ဍူက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇလစရမဏ္ဍူက၌တင်-- ကေဒေသူပစာ၊ ရုဠှီ-နည်း။

အာဂစ္ဆေဘာ-ကား ဘဂဝတာ-ဟုဆိုအပ်သော ပဉ္စမီဝိဘတ်ကို ဆဋ္ဌီဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ ဥပနိဿယ သမ္ဘိတ္တိယာ–၌ ဥပနိဿယ-အရ- တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေကိုသူ။

ဝါကျ [၅၅]

(က) ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ နာမ၊ တဿ သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ ဝသေန ဗုဒ္ဓေါ။

(ခ) ယသ္မာ ဝါ စတ္တာရိ သစ္စာနိ အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ၊ အညေပိ သတ္တေ ဗောဓေသိ၊ တသ္မာ ဧဝမာဒီဟိပိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓေါ။

(ဂ) ဣမဿ စတ္ထဿ ဝိညာပနတ္ထံ "ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ" တိ ဧဝံ ပဝတ္တော သဗ္ဗောပိ နိဒ္ဒေသနယော ပဋိသမ္ဘိဒါနယော ဝါ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။ (၄၁၉၄။ မအူ-၂။၁၂၀။ ဘာဋီ-၁။၄၄၃။)

➤ ၁။ **(က–နှင့်အညီ) ဗုဒ္ဓေါ**- အလုံးစုံသော ဉေယျတရားတို့ကို ဝိမောက္ခဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် သိတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

(ခ–နှင့်အညီ) ဗုဒ္ဓေါ-သစ္စာ လေးပါးတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်းသိ, သူတစ်ပါးတို့ကို လည်း သိစေတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် အလုံးစုံသော ဉေယျတရားတို့ ကို ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့် သိတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သည်၏အဖြစ် ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သစ္စာလေးပါးတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်းသိ, သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျမိန့်။ **(တစ်နည်း)** ယခုအခါ၌ ဗုဒ္ဓေါ-ပုဒ်၏ သမ္ဘာသမ္ဘူဒ္ဓပုဒ်မှ အထူးကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ် နှင့်ခပ်သိမ်းသော ဉာဏ်တော်ကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်တော်ကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်၏ဟု ပြလိုရကား (ခ)ဝါကျမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း မအူသျှစက်မှု ။ ။ မဟာနိဒ္ဒေသ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်တို့၌ လာသော နည်းဖြင့်လည်း ဝစနတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (ခ)မိန့်။

(စ) ဒို/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓ-မည်သောဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုအကြောင်း ဗျုပ္ပတ်ကြောင့်သာ ဗုဒ္ဓမည်တော်မူပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းတို့ကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓမည်နိုင်ပါသေးသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒို/ **ဒေါ်ဒေဿာရောပနာအယူတွေအောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်းသိ, သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သောဟုဆို၏။/ဗုဒ္ဓဟူသောပုဒ်၏ အတိတသုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်, ဟေတုကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကို ပြဆို၏။ အဘယ်သို့သော အာဂုံပါဠိသာဓကကိုထောက်၍ ယင်းသို့ဆိုပါသနည်း၊ ဆရာကိုယ်တိုင် သယမ္ဘူဉာဏ်ရ၍ ဆိုပါသလော၊ အာဂုံသာဓကကို မပြသော် သာဓျ-သာဓကဆန့်သော (သို့) ဒဋ္ဌိယ-ဒဋ္ဌိကရဏဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့်ရောက် ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျမိန့်။

➤ ၃။ (က)သည် ဒေဝမနုဿာနံ-ဟူသော ဂုဏ်တော်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော ဂုဏ်တော်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ပန-ကား ပက္ခန္တရဇောတက။ ထိုတွင် ယံပန-စသည်ကား အနိယမဝါကျ။ တဿ-စသည်ကား နိယမဝါကျ။ (ခ) သည် ဗုဒ္ဓမည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်မှ ဗုဒ္ဓပုဒ်၏ အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ ယင်း (ခ) ၌ ယသ္မာ ဝါ-မှ ဗောဓေတိ-တိုင်အောင်ကား အနိယတ်။ တသ္မာ စသည်ကား နိယတ်ဝါကျ။ ယင်းအနိယတ်ဝါကျ၌ အညေပိ သတ္တေ ဗောဓေတိကား သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဟေတုကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။ ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ ယသ္မာ-ကို ဗုဇ္ဈိ၊ ဗောဓေသိ-ပုဒ်တို့၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ တသ္မာ-ကို ဗုဒ္ဓေါ၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ တဿ သဗ္ဗဿ-ကား ကို-- ကြောင့် ဗုဒ္ဓတ္တာဝယ် ဗုဒ္ဓ၌ ကမ္မ/ကမ္မိစပ်။

➤ ၄။ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခေဟိ ဝိမုစ္စတီတိ **ဝိမောက္ခော**။ (သဗ္ဗသော၊အချင်းခပ်သိမ်း။ပဋိပက္ခေဟိ၊ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့မှ။ဝိမုစ္စတိ၊လွတ်တတ်၏။ ဝိမောက္ခ-အရ အရဟတ္တမဂ်ရ၏။) မုစဓာတ်အရ အချင်းခပ်သိမ်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့မှလွတ်ခြင်း ဝိမုစ္စနသတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဏပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် ရ၏။

သုဋ္ဌု မုတ္တော, ဝိဝိဓေဟိ ဝါ ကိလေသေဟိ မောက္ခော မုတ္တောတိ **ဝိမောက္ခော**။

[ဝိဝိဓေဟိ၊အထူးထူး အပြားပြား များကုန်သော။ကိလေသေဟိ၊ကိလေသာတို့မှ။

http://www.dhammadownload.com

မောက္ခော မုတ္တော၊လွတ်ပြီ။ကတ္တိကြောင့်။ဝိမောက္ခော၊ဝိမောက္ခမည်၏။]

ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်၊ဝိ+မောက္ခပုဒ်။ ဝိ-အရ အထူးထူး အပြားပြားသော ကိလေသာတို့သည် မုချ။ ယင်းအထူးထူးသော ကိလေသာတို့၏ မဂ်လေးပါးတို့နှင့် ပဟာတဗ္ဗ-ပဟာယက စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရိယာ မဂ် ၄-ပါးရ၏။

ဝိမောက္ခဿ အန္တော **ဝိမောက္ခန္တော**။ (ဝိမောက္ခဿ၊အချင်းခပ်သိမ်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တမဂ်၏။အန္တော၊အဆုံးတည်း။ ဝိမောက္ခန္တော၊ အချင်း(ပ)မဂ်၏အဆုံး (အရဟတ္တဖိုလ်)။ ဝိမောက္ခ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့မှလွတ်မြောက်သော အရဟတ္တမဂ်သည် မုချ။ ထို--၏ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုးစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရဟတ္တဖိုလ်ရ၏။

ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝံ **ဝိမောက္ခန္တိကံ**။ ဝိမောက္ခန္တေ၊အချင်း (ပ) အရဟတ္တဖိုလ်၌။ဘဝံ၊ဖြစ်သည်တည်း။ (ဝိမောက္ခန္တ+ဣက) ဝိမောက္ခန္တ- ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အချင်းခပ်သိမ်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်သည် မုချ။ ယင်း--၏ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်နှင့် အကြောင်း-အကျိုးစပ် ဌာန။ ဣကပစ္စည်းအရ ထို--သော အချင်းခပ်သိမ်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်၏ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်ရ၏။ ✱ ဝိမောက္ခန္တ္တ တံ ဉာဏဥ္စာတိ **ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏံ**။

ဇာနိတဗ္ဗန္တိ **ဧဥ္ယံ**။ ဉာဓာတ်အရ ကတ္တုဒွကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မုချ။ ကမ္မဒွကား ဧဥ္ယဓမ်တရားငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဧဥ္ယဓမ်တရားငါးပါးရ၏။

အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ **စိတ္တံ**။ [ယံ၊ ဓမ္မဇာတံ၊အကြင်တရားသဘောသည်။အာရမ္မဏံ၊ ကို။စိန္တေတိ၊ကြံစည်တတ် သိတတ်၏။ဣတိ တသ္မာ တံ ဓမ္မဇာတံ စိတ္တံ။ ကတ္တုသာဓနေ၊ စိန္တ+တ။ စိန္တဓာတ်အရကား အာရုံကို ကြံစည်ခြင်း သိခြင်း အာရမ္မဏဝိဇာနန သတ္တိလက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော စိတ်ဒြပ်ရ၏။

ဖုသတီတိ **ဖဿော**။ ဖုသ+ဏ။ ဖုသဓာတ်အရ အာရုံ၌ တွေ့ထိခြင်း ဖုသန သတ္တိလက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်းအရား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ဖဿစေတသိက်ရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ ဗုဒ္ဓတ္တာဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေအနက်၌သက်-
[illegible]

http://www.dhammadownload.com

၏--ဧ။ (ဘာဝတ္ထ) ယင်း၏ကံကို သဗ္ဗံ-ဟု ထည့်ရမည်၏--ဧ။ (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန-ဖြင့် သိ၏ဟူသည် ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် သိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တစ်နည်း) ယင်းပါဠ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ဉေယျကို သိ၏ဟူသည် ဘုရားဖြစ်တော်က သိသည်မဟုတ်၊ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်က သိ၏ ဟု ကတ္တားသတ္တိကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တစ်နည်း) ယင်းပါဠ်ဖြင့် ဝိမောက္ခန္တိက ဉာဏ်ကြောင့်သာ ဗုဒ္ဓခေါ်သည်ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ နာမ-ဖြင့်တဿ သဗ္ဗဿ-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် ဉေယျတရား အားလုံးကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ဟု သိစေသည်။(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ယင်းပါဠ်ဖြင့် သဗ္ဗဿ ဝါကျ၌ ဆောင်၍သိအပ်သော တဿ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကား ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဗုဇ္ဈိ-ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓောတ်၏--ဧ။ (ဒု-ဓာတုပဒ) ဗုဒ္ဓေါပုဒ်ကို ဗုဇ္ဈိတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု အတီတကာလိက ကတ္တုသာဓန--ဧ။ (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တု သာဓနဖြင့်သက်--ဧ။ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတ္တာ-ဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို သူတစ်ပါး ဟောပြောသဖြင့် သိသည် မဟုတ်၊ သယမ္ဘူ ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်သိသည်၏--ဧ။ (ဘာဝတ္ထ) အတ္တနာပိ-၌ အပိ-သဒ္ဒါဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို ကိုယ်တိုင်သိကာမျှ မကသေး၊ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေတတ်သည်၏--ဧ။ (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

စတ္တာရိ သစ္စာနိ-ဖြင့် ကိုယ်တိုင်လည်း သိပြီဟူသည် သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို သိသတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဗောဓေသိ-ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓောတ်၏--ဧ။ (ဒု-ဓာတုပဒ) ဗုဒ္ဓေါပုဒ်ကို ဗောဓေသီတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ကတ္တုသာဓန--ဧ။ (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ အတီတကာလိက ကတ္တုသာဓနဖြင့်သက်--ဧ။ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဟိတ်အနက် အတွင်းငုတ် သည်၏--ဧ။ (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အညေ သတ္တေ-ဖြင့် ကာရိုက်ကံ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပိ-ဖြင့် သူတစ်ပါးတို့ကိုသာ သိစေသည်မဟုတ်၊ ကိုယ်တိုင်လည်း သိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ဧကသေသ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ)

➤ ၇။ ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ/ယောပန ကောစိ အတ္ထိ ဉေယျော ။ ။ ယံ ပန ကိဉ္စီတိ ဧတ္ထ ယန္တိ အနိယမိတဝစနံ၊ တထာ ကိဉ္စီတိ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်သောကြောင့် "ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ"ဟု နပုံလိင်နှင့်ရှိသောပါဠ် သင့်ပါသည်။

(က) ၌ သဗ္ဗဿပိ/သဗ္ဗဿ ။ ။ ပီတိ ဥပရိ ဝုစ္စမာနော ဝိသေသော ဇောတီယတိ-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ၌ သစ္စာနိ/သစ္စာနံ ။ ။ ဇမ္ဗုတွန္တဿ တု ကမ္ဗုဋ္ဌော၊ ဆဋ္ဌီ ဘဝတိ ကေဒါ-ဟူသော ကစ္စာယနသာရကိုထောက်၍ ဇမ္ဗုပစ္စည်း တုပစ္စည်းအဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့၏ အယှဉ်၌ ရုံခါ ဆဋ္ဌီကံ ရုံခါ ဒုတိယာ ကံနေနိုင်သောကြောင့် သစ္စာနိ/သစ္စာနံ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓေါ/ဗောဓ္ဓော ။ ။ ပဏ္ဏသုသာ-၌ ဝုဒ္ဓိမရောက်ဘဲ ရုပ်ပြီးသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်၌လည်း ကာရိုက်ပစ္စည်း ပါဝင်စေကာမူ ဝုဒ္ဓိမရောက်ဘဲ ရုပ်ပြီးစီးမှု ရှိသောကြောင့် ဗုဒ္ဓေါ-သာ သင့်ပါသည်။

နိဒ္ဒေသနယော ပဋိသမ္ဘိဒါနယောဝါ/နိဒ္ဒေသနယောဝါ ပဋိသမ္ဘိဒါနယောဝါ

နိဒ္ဒေသနည်း၏ ပဋိသမ္ဘိဒါနည်းနှင့် အထူး မရှိသောကြောင့် တစ်နည်းနည်းကိုယူလျှင် ပြီးနိုင်ရကား ဝါ-သဒ္ဒါ နှစ်လုံးမလို၊ ထို့ကြောင့် နိဒ္ဒေသနယော ပဋိသမ္ဘိဒါနယောဝါ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဗုဒ္ဓေါ**-ကား ဂုဏ်ဖြစ်သော သိခြင်း၏ ဗုဒ္ဓ အမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော ဘုရားဒြဗ်၌တင်-- ဂုဏူပစာ။

ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါ-ကိုယ်တိုင်လည်း သိ၊ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကိုလည်း သိစေ၏။ ဤသို့ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါနှစ်ခုကို တစ်ခုကြွင်းပြုထားသောကြောင့် ကေသေသနည်း မည်၏။

အညေပိ သတ္တေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တဝါအားလုံး၏ အညေပိ သတ္တေ-အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကျွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန-ဟူသောနည်းသည် ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန၊ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ဗုဒ္ဓတ္တာ၊သိတော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏ဟူ၍ရင်း။ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန၊အစွမ်းကြောင့်။ဗုဒ္ဓေါ၊ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏ဟူ၍ရင်း။ နှစ်ပုဒ်ကိုငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ဝိမောက္ခ**-အရ အရဟတ္တမဂ်။ **ဝိမောက္ခန္တ**-အရ အရဟတ္တဖိုလ်။

ဝိမောက္ခန္တိက-အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်။

ဓါတုဓ္ဓ [၅၆]

(က) ဘဂဝါတိ ဣဒံ ပနဿ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ။

(ခ) တေနာဟု ပေါရာဏာ-- "ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမံ။
ဂရု ဂါရဝယုတ္တော သော၊ ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတီ"တိ။

(ဂ) စတုဗ္ဗိဓံ ဟိ နာမံ အာဝတ္ထိကံ လိင်္ဂိကံ နေမိတ္တိကံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ။

(ဃ) အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ နာမ လောကိယဝေါဟာရေန "ယဒိစ္ဆက"န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) တတ္ထ ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလိဗဒ္ဒေါတိ ဧဝမာဒိ အာဝတ္ထိကံ၊ ဒဏ္ဍီ ဆတ္တီ သိခီ ကရီတိ ဧဝမာဒိ လိင်္ဂိကံ၊ တေဝိဇ္ဇော ဆဠဘိညောတိ ဧဝမာဒိ နေမိတ္တိကံ၊ သိရိဝဍ္ဎကော

http://www.dhammadownload.com

ဓနဝဍ္ဎကောတိ ဓဝမာဒိ ဝစနတ္ထမနပေက္ခိတွာ ပဝတ္တံ အာဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ။

(ခ) ဣတ္ထံ ပန ဘဂဝါတိ နာမံ နေမိတ္တိကံ၊ န မဟာမာယာယ, န သုဒ္ဓေါဒန မဟာရာဇေန န အသီတိယာ ဉာတိသဟဿေဟိ ကတံ, န သက္ကသန္တုသိတာဒီဟိ ဒေဝတာဝိသေသေဟိ။

(ဃ) ဘာဂျဝါ ဘဂ္ဂဝါ ယုတ္တော၊ ဘဂေဟိ စ ဝိဘတ္တဝါ။ ဘတ္တဝါ ဝန္တဂမနော၊ ဘဝေသု ဘဂဝါ ဘဂဝါ တတောတိ။

(ဇ) တတ္ထ ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏဝိပရိယယောတိ ဧတံ နိရုတ္တိလက္ခဏံ ဂဟေတွာ သဒ္ဒနယေန ဝါ ပိသောဒရာဒိပက္ခေပလက္ခဏံ ဂဟေတွာ ယသ္မာ လောကိယလောကုတ္တရသုခါဘိနိဗ္ဗတ္တကံ ဒါနသီလာဒိပါရပ္ပတ္တံ ဘာဂျမဿ အတ္ထိ၊ တသ္မာ ဘာဂျဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဘဂဝါတိ ဝုစ္စတီတိ ဉာတဗ္ဗံ။ (၄၅၉၄/၉၅။ မအူ၊၂။၁၂၁။ ဘာဋီ-၁။၄၄၄။)

➤ ၁။ ဘဂဝါတိဝစနံ၊ဘဂဝါဟူသော သဒ္ဒါသည်။သေဋ္ဌံ၊အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်၏။(ဝစနံပုဒ် သဒ္ဒါဟော), ဘဂဝါတိဝစနံ၊ဘဂဝါဟူသော သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော အနက်သည်။သေဋ္ဌံ၏။ (ဝစနံပုဒ် ဝစနီယတ္ထဟော)

(ဇ) ဝုစ္စတိ ဉာတဗ္ဗံ-တို့၏ ကတ္တားကို ပဏ္ဍိတေန-ဟု ထည့်ပါ။

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဘဂဝါ-ဟူသောသဒ္ဒါသည် သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်ထူးသော သတ္တဝါတို့ထက်မြတ်သော အလေးပြုအပ်သောသူ၌ အလေးပြုတတ်သူ၏အဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သော ရုဠှီသဒ္ဒါဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ ဆိုသော်လည်း ဘဂေါ အဿ အတ္ထိတိ ဘဂဝါ-စသော ဝစနတ္ထဖြင့်လည်း ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ရုဠှီသဒ္ဒါဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အဘယ်သို့သော ပရဝစနသာဓကဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ (ဝါ) ယုံကြည်လေးစား မှတ်သားအပ်ပါသနည်း၊ (ခ)မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ)တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဘဂဝါ-ဟူသော အမည်သည် ဂုဏ်အထူးလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော နာမည်တည်းဟု သဒ်ေပအားဖြင့် ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ဝေဘန်လိုသော ဆရာသည် ရှေးဦးစွာ နာမ်ကိုပင် အတ္တုဒ္ဓါရ၏ အစွမ်းဖြင့် ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဘဂဝါ-ဟူသောအမည်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်မှလာသော အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဝိဘာဂဝန္တဖြစ်သော နာမ်တို့၏ သဘောကို ထင်စွာပြခြင်းသည် ဝိဘာဂကို အဦးမူသဖြင့်သာ ဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် ဝိဘာဂဝန္တဖြစ်သော နာမ်တို့၏ အကျယ် ဝိဘာဂကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် နာမ်သည် အာဝတ္ထိကနာမ် လိင်္ဂိကနာမ် နေမိတ္တိကနာမ် အဓိစ္စသမုပ္ပန္နနာမ်-ဟု ၄-ပါးအပြားရှိသောဟု ဆို၏။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နမည်သည်ကို

http://www.dhammadownload.com

လောကိယဝေါဟာရအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ ယင်းနာမ်ကို လောကိယဝေါဟာရအားဖြင့်လည်း အမိစ္စသမုပ္ပန္နနာမ်ဟုပင် ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်-(ဃ) မိန့်။

(င) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် နာမ်သည် အာဝတ္ထိကနာမ် လိင်္ဂိကနာမ် နေမိတ္တိကနာမ် အမိစ္စသမုပ္ပန္နနာမ်-ဟု ၄-ပါးအပြားရှိ၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအာဝတ္ထိက-စသော နာမ်တို့ကို သရုပ်အားဖြင့် ပြလိုရကား (င) မိန့်။

(စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ စတုဗ္ဗိဓံဟိ စသည်ဖြင့် အတ္ထုဒ္ဓါရကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထာဓိပ္ပေတကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

န မဟာမာယာယ စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ။ ။ က္လာဒံ ပန စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ဗျတိရေက၏ အစွမ်းဖြင့် ပြီစေလို၍ န မဟာမာယာယ--မိန့်။

(ဈ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဘဂဝါမည်ခြင်း၏ အကြောင်း ၆-မျိုးကို အကျဉ်းသင်္ဂဟဂါထာဖြင့် ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းတို့ကို အသီးသီးခွဲ၍ပြလိုရကား (ဈ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် အာဂမဒဠှီကရဏ။ (ဂ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် လောကဝေါဟာရအားဖြင့်လည်း အမိစ္စသမုပ္ပန္နဟူ၍ပင် သုံးစွဲကြပါသလော-ဟု စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာမ္ဘ။ (င) သည် အာဝတ္ထိကနာမ် စသည် ၄-မျိုးတို့၏ သရုပ်အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ) သည် ပကာသန/ဝိသေသ၊ ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း (စ) ၌ န မဟာမာယာယ စသည်ကား ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဆ) ပကာသန။ (ဈ) ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ဂရုံ ကရောတီတိ ဂရု။ (အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်) ဂရုကာတဗ္ဗော[အလေးပြုအပ်၏။]တိ ဂရု။(ဂရုပုဒ် ဏာပစ္စည်း၊ ကာတဗ္ဗတဒ္ဓိတ်) ဂရုနော ဘာဝေါ ဂါရဝံ။ (အပေါင်း) ဂရုနော၊အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ဂရုပုဒ်+ဏာပစ္စည်း။ ဂရု-ဟူသောတဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သောသူ ဒြဗ်သည်မုချ။ ယင်း၏(အလေးအမြတ်ပြုသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟုဆိုအပ်သော) ပရမနိပစ္စာကာရနိစဝုတ္တိ အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဒါပဝတ္တိနိမိတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဉာန ဉာနီ/ဂုဏော ဂုဏ် စပ် ဉာန။ ဏာပစ္စည်းအရကား ထို--သော (အလေးအမြတ်ပြုသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဟုဆိုအပ်သော) ပရမနိပစ္စာကာရနိစဝုတ္တိ အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဒါပဝတ္တိနိမ စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ [ဂရု-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ထို၏ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဒ္ဒါပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဉာန ဉာနီ/ဂုဏော ဂုဏ် စပ် ဉာန။ ဏာပစ္စည်းအရကား ထို--သော အလေးအမြတ်ပြုတတ်သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဒ္ဒါပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။]

ဂရုကာတဗ္ဗောတိ ဂရု။ ဂိရတိ ဝမတီတိ ဂရု။ ဂရတိ သိဉ္စတီတိ ဂရု။ ဂရဓာတ်အရ

http://www.dhammadownload.com

ကတ္တုဌကား လေးစားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒ္ဒါဒိ ပုဗ္ဗဂ်မ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဥ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဂုဏေဟိ[အပရိမိတနိရူပမဖြစ်သော သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်။]ဝိသိဋ္ဌော[ထူးသည်တည်း။] ဂုဏာဝိသိဋ္ဌော။ (တတိယာတပ္ပုရိသ်၊ ဂုဏနှင့် ဝိသိဋ္ဌ ဂုဏ်-ဂုဏော ဝိသေသန-ဝိသေသျစပ်) သတ္တေဟိ ဥတ္တမော သတ္တုတ္တမော။ ဂုဏာဝိသိဋ္ဌောစ သော သတ္တုတ္တမော စာတိ **ဂုဏာဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမော**။ ဝိသေသနောဘယပဒ ကမ္မဓာရည်း။

ဂုဏာဝိသိဋ္ဌ ဝိသေသန-အရ ဂုဏာဝိသိဋ္ဌဘောဂုဏ်သည် မုချ။ သတ္တုတ္တမ-ဝိသေသန ပုဒ်အရ သတ္တုတ္တမ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရ ထို--သော ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့်လည်းထူး, သတ္တဝါတို့ထက်လည်း မြတ်သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဂုဏာဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမောစ သော ဂရုစာတိ ဂုဏာဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရု။ ဂုဏာဝိသိဋ္ဌ သတ္တုတ္တမဂရုမှိ ဂါရဝံ **ဂုဏာဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝံ**။ ဂုဏာဝိသိဋ္ဌ သတ္တုတ္တမဂရုနော ဂါရဝါဓိဝစနံ **ဂုဏာဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ**။ အဝတ္ထာယ ဝိဒိတံ **အာဝတ္ထိကံ**။ လိင်္ဂေန ဝိဒိတံ **လိင်္ဂိကံ**။ နိမိတ္တေန အာဂတံ **နေမိတ္တိကံ**။ အဝိစ္စ နိမိတ္တံ အတိက္ကမ္မ သမုပ္ပန္နံ **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ**။

ပကာ္သပနံ ပကာ္သေပေါ။ (ပ-ခိပ+ယု) ပကာ္သေပေါဧဝ လက္ခဏံ ပကာ္သေပလက္ခဏံ။ ပိသော ဒရာဒိသု ပကာ္သေပလက္ခဏံ **ပိသောဒရာဒိပကာ္သေပလက္ခဏံ**။

ပိသော ဒရာဒိသု၊ပိသောဒရ စသည်တို့၌။(ဝါ) ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်းတို့၌။ပကာ္သပန လက္ခဏံ၊ထည့်သွင်းခြင်းလက္ခဏာတည်း။ ပိသောဒရာဒိ-အရကား ပိသောဒရ-စသော သဒ္ဒါ၊ (ဝါ) ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ထည့်သွင်းခြင်းလက္ခဏာနှင့် အာဓာရ-အာဓိ/အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ပိသောဒရာဒိ- စသော သဒ္ဒါ၌ (ဝါ) ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်း၌ ထည့်သွင်းခြင်း လက္ခဏာ ရ၏။

ဘာဂေါ ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **ဘာဂျံ**။ ဘာဂေါ၊ဣဌဝိပါကဟူသော အဖို့သည်။ဧတ္ထ၊ ဤကုသိုလ်၌။အတ္ထိ၊၏။ ဘာဂပုဒ်+ဏျပစ္စည်း။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဘဂဝါ-ဟူသောအမည်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ ဖြင့်ထူးသော ယင်းသို့ ထူးသောကြောင့် သတ္တဝါတို့ထက်မြတ်သော အလေးပြုအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ အလေးပြုတတ်သောသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်ဆိုအပ်သော နာမည်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ယုတ္တော ဘာဂေဟိ-ဖြင့် ဘဂဝါပုဒ်ကို ဘဂါ အဿ သန္တီတိ ဘဂဝါ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဝန္တုပစ္စည်း၏ --ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

(ဂ) ၌ ဘာဂျမဿတ္ထိဖြင့် ဘဂဝါပုဒ်ကို ဘာဂျံ အဿ အတ္ထီတိ ဘဂဝါ-ဟု အဿတ္ထိ

http://www.dhammadownload.com

တဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနဋ္ဌ) ဝဿ ပစ္စည်း၏ --ရင်း (ပစ္စယဋ္ဌ) ဘာဂဗ္ဗ‌ဝါ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာ-၌ အာကို အ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ ယချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ဘဂဝါ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒါနသီလာဒိပါရမိတ္တံဖြင့် ဘာဂျံ-အရ အသုဘကမ္မကို မယူရ သုဘကမ္မ (ဝါ) ကုသိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ဘဂ္ဂဝါ–ပုဒ်အကျယ် ။ ။ အဘဉ္ဇိ-ဖြင့် ဘဂ္ဂဝါကို အဘဉ္ဇိတိ ဘဂ္ဂဝါ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနဋ္ဌ) တဝန္တုပစ္စည်း၏ အတိတ်ကတ္တုသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒုတိယပစ္စယတ္ထ) ဘဂ္ဂဝါပုဒ်၌ ဘဉ္ဇဓာတ်၏--ရင်း (ဒုတိယဓာတုပဒ) သိစေသည်။

ဘဂဝါ–ရုပ်ပြီးပုံ ။ ။ ဘဂ္ဂဝါ-ဟု ဆိုလိုလျက် သံယုဂ် "ဂ"ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘဂဝါ-ဟု ပြီးသည်။

ဝိဘတ္တဝါပုဒ် အကျယ် ။ ။ **ဝိဘဇိတွာ ဝိဝရိတွာ ဒေသိတဝါ** (၉၇) ဖြင့် ဝိဘတ္တဝါ-၌ ဘဇဓာတ်--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အကျယ်ဖွင့်၍ ဟောသည်ကိုပင် ဝိဘတ္တဝါ-ဟု ဆိုအပ်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဘဂဝါ–ရုပ်ပြီးပုံ ။ ။ ဝိဘတ္တဝါ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိ-ကိုချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ၊ တ-ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ၊ တ-ကို ဂပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရဖြင့် ဘဂဝါ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ဘတ္တဝါပုဒ် အကျယ် (၄၊၉၇) ဘဇိ-ဖြင့် ဘတ္တဝါ-ကို ဘဇိတိ ဘတ္တဝါ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနဋ္ဌ) တဝန္တုပစ္စည်း၏ အတိတ်ကတ္တု သာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘတ္တဝါ-သဒ္ဒါ၏ ဘဇဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

သေဝိ-ဖြင့် ဘဇိ-၌ ဘဇဓာတ်သည် မှီဝဲခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဗဟုလမကာသိ-ဖြင့် မှီဝဲ၏ဟူသည် အကြိမ်များစွာ ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **ဘဂဝါ–ရုပ်ပြီးပုံ** ။ ။ ဘတ္တဝါ-ဟု ဆိုလိုလျက် တ-ကိုချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ၊ တ-ကို ဂ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရဖြင့် "**ဘဂဝါ**" ပြီးပါသည်။

ဝန္တဂမနော ဘဝေသုပုဒ် အကျယ် (၄၊၉၇) ဂမနံ အနေန ဝန္တံ-ဖြင့် ဝန္တ ဂမနံ အနေနာတိ ဝန္တဂမနော-ဟု တတိယာဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနဋ္ဌ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဝန္တံပုဒ်ကို ဝမိယိတ္ထာတိ ဝန္တံ-ဟု ကမ္မသာဓန--ရင်း (အဘိဓာနဋ္ဌ) တ-ပစ္စည်း၏ --ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

တဏှာသင်္ခါတံ–ဖြင့် ဂမနံ-အရ တဏှာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) တီသု-ဖြင့် ဘဝေသု-၌ ဘဝ-အရ ကာမ, ရူပ, အရူပဘဝ သုံးပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **ဗလိဗဒ္ဒ/ဗလိဗဒ္ဓ/ဗလီဗဒ္ဓ/ဗလိဗဒ္ဒ** ။ ။ ဗလံ ဝဒ္ဓယတီတိ ဗလိဗဒ္ဒါ၊ နိပါ

F-15-A

http://www.dhammadownload.com

တနာ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ဗလသဒ္ဒူပပဒ ဝဒ္ဓဓာတ် အပစ္စည်း၊ နိပါတနာ-သုတ်ကြီးဖြင့် လ-၏အစိတ် အ-ကို ဤပြု၊ ဒ္ဓ-ကို ဒ္ဒပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဗလီဗဒ္ဒ-သင့်ပါသည်။

ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဗလံ ဝဒ္ဓေတီတိ ဗလိဗဒ္ဓေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၊ အ-ကို ဣပြု၊ ဝ-ကို ဗပြု၍ ဗလိဗဒ္ဓ-ဟု ရုပ်ပြီးကြောင်း ပြဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအလို ဗလိဗဒ္ဓ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ [၄-ပါဌ်လုံး သင့်နိုင်သည်။]

ယဒိစ္ဆကံ/ယာဒိစ္ဆကံ ။ ။ ယံ ယံ ဣစ္ဆာ ယဒိစ္ဆာ၊ ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တံ ယဒိစ္ဆကံ။ (ယဒိစ္ဆ+ကဏ်) ဤသို့သော သဒ္ဒယုတ္တိကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထ၌လည်း ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တံ ယဒိစ္ဆာယ အာဂတံ ယဒိစ္ဆကံ-ဟု ယ-၌ ရဿနှင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း "ယဒိစ္ဆကံ"ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ယာ ယာ ဣစ္ဆာ ယဒိစ္ဆာ၊ ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တံ ယာဒိစ္ဆကံ (ယဒိစ္ဆ+ကဏ်) ဏာ-အနုဗန်ကြောင့် ယ-၌ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၊ ဤသို့သော သဒ္ဒယုတ္တိကြောင့်ရင်း၊ ယာ ဒိစ္ဆကံနာမ ယဒိစ္ဆာယ ကတသင်္ကေတနာမ-ဟု သဒ္ဒနီတိသုတ္တမာလာ၌ ဆိုသောကြောင့် ရင်း ယာဒိစ္ဆကံ-လည်း သင့်ပါသည်။

ဂရှ/ဂုရှ ။ ။ ဂါရဝေါ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ရုပ်ပြီးပုံကိုထောက်၍ ဂရှ-ပါဌ်သာ သင့်ပါ သည်။ (တစ်နည်း)' ဂရဓာတ်, ဂိရဓာတ်, ဂမုဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဂါရဝေါစ နိဝါတောစ-ကိုထောက်၍ရင်း ဂရု-ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဝိပရိယယော/ဝိပရိယာယော ။ ။ ဝိရှေ့ ပရိရှေ့ရှိသော ဣဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ ဣကို ဧပြု၊ ဧကို အယပြု၍ အ-ကို အာဒီယ မပြုလျှင် ဝိပရိယယော သင့်ပါသည်။ အ-ကို အာဒီယပြုလျှင် ဝိပရိယာယော သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

သုခါဘိနိဗ္ဗတ္တကံ/သုခါဘိနိဗ္ဗတ္တိကံ ။ ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တ-ကား အဘိရှေ့ နိရှေ့ရှိသော ဝတ္တဓာတ် ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်းပုဒ်သည် ဘာဝရုပ်၏ ဝိသေသန ပုဒ်ဖြစ်၍ နပုံလိင်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဣတ္ထိလိင်၌သာလျှင် ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယ အက- ၏ အ-ကို ဣပြုရသောကြောင့်ရင်း၊ ဤ၌ အက-၏ အ-ကို ဣ-မပြုဘဲ " သုခါဘိ နိဗ္ဗတ္တကံ" ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သာဌေယျ/သာဓေယျ ။ ။ သဌ ကေတဝေ-ဟု ဓာတ်ကျမ်းလာသောကြောင့်ရင်း၊ သဌတိ ဝဉ္စေတီတိ သဌော၊ ကေရာဋိကော။ သဌဿ ဘာဝေါ ကမ္မံ ဝါ သာဌေယျံ (ရှ) သဌပုဒ် ဏေယျ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း "သာဌေယျ" ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

လဃိမာ/လိဃိမာ ။ ။ လဃုနော ဘာဝေါ လဃိမာ၊-လဃုပုဒ်နောင် ဣမပစ္စည်း သက်၍ လဃိမာ-ဟုပြီးသောကြောင့် လဃိမာ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

➤ ၈။ **ဘဂဝါတိဝစနံ**- ကား အကြောင်း(ဌာန)ဖြစ်သော ဘဂဝါဟူသော စိတ္တဇ သဒ္ဒ, စိတ္တပစ္စယသဒ္ဒ, စိတ္တပစ္စယ ပရမ္ပရသဒ္ဒ၏ "ဘဂဝါတိဝစနံ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုး

http://www.dhammadownload.com

(ဌာနီ)ဖြစ်သော သေဋ္ဌဂုဏ်ဟူသောအနက်၌တင်-- ကာရဏူပစာ (ဌာနူပစာ) နာနန္တရိက နည်း။

ဘဂဝါတိဝစနံ့မူဋ္ဌမံ-နည်းတူ။

ဘဂဝါတိဝစနံ သေဋ္ဌံ-ကား အကြောင်းဘုရားတည်းဟူသော အနက်၏ မြတ်ခြင်း၏ "ဘဂဝါတိဝစနံ သေဋ္ဌံ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဘဂဝါ-ဟူသော သဒ္ဒါ၏ မြတ်ခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ ဌာနူပစာ။

သေဋ္ဌံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပဝတ္တနိမိတ်ဂုဏ်၏ "သေဋ္ဌ"အမည်ကို အကျိုး ဖြစ်သော ဘဂဝါသဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

ဂရုဂါရဝယုတ္တော-ဟူသောနည်းသည် လေးစားခံထိုက်သူ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အလွန်အကဲ လေးစားခြင်းငှာ ထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားကို ယူရသောကြောင့် အတိသယနည်းမည်၏။ (ကေဒေသျူပစာ)

ဝဏ္ဏဂမနော-ကား ထင်ရှားရှိသော ပျို့အန်အပ်သော အစာ၏ "ဝန္တ" အမည်ကို ထင် ရှား မရှိသော ပျို့အန်၍ မရကောင်းသော တဏှာ၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ မည်၏။

ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော-ကား အစိတ်ဖြစ်သော နိရုတ္တိလက္ခဏာ နှစ်ခုတို့၏ ဝဏ္ဏာဂမ, ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဝဏ္ဏာဂမ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ ဝဏ္ဏဝိကာရ ဝဏ္ဏလောပ ဓာတုအတ္ထေန နိယောဇနတို့၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။ ဥပ လက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

တေံ နိရုတ္တိလက္ခဏံ- ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဝဏ္ဏာဂမ-စသော နိရုတ္တိလက္ခဏာ ၅-မျိုးတို့၏ "နိရုတ္တိလက္ခဏံ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝဏ္ဏာဂမ ဝဏ္ဏ ဝိပရိယာယတို့၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ မည်၏။

ဘာဂျံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အသုဘကမ္မ, သုဘကမ္မ, သုဘာသုဘကမ္မတို့၏ "ဘာဂျ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုဘကမ္မ (ကုသိုလ်)၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ ဓါရဝ-အရ သဒ္ဒါဒိပုဗ္ဗင်္ဂမကုသိုလ်ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

[**ဓမ္မေနာတရဏဟာရ**] ဘဂဝါ-အရ မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာပဋ္ဌကဒြပ်ကိုယူ၍- ထိုတွင် ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက် တို့တွင်--ဘုရားရှင်၏စိတ်တော်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။

ပါဠိ [၅၇]

(က) **သော** ဣမံ **လောကန္တိ** သော ဘဂဝါ ဣမံ လောကံ။ (ခ) ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ နိဒဿေတိ။ (ဂ) **သဒေဝကန္တိ** သဟ ဒေဝေဟိ သဒေဝကံ။ (ဃ) ဇဝံ သဟ မာရေန **သမာရကံ**။ (င) သဟ ဗြဟ္မုနာ **သဗြဟ္မကံ**။ (စ) သဟ သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ **သဿမဏ ဗြာဟ္မဏိံ**။ (ဆ) ပဇာတတ္တာ ပဇာ၊ တံ ပဇံ။ (ဇ) သဟ ဒေဝမနုဿေဟိ **သဒေဝမနုဿံ**။

http://www.dhammadownload.com

(ဈ) တတ္ထ သဒ္ဒေဝကာဝစနေန ပဥ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ည) သမာရကာဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ။

(ဋ) ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ၊ သဒေဝမနုဿဝစနေန သမ္မုတိဒေဝ အဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ။

(ဌ) ဧဝမေတ္ထ တီဟိ ပဒေဟိ ဩကာသလောကော၊ ဒွီဟိ ပဇာဝသေန သတ္တလောကော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဌ၊၉၇။ မအ္ဃ-၂။၁၄၄။ ဘာသာဋီ-၁။၄၆၂။)

➤ ၁။ (ခ) တေန ပဒေန၊ထို ဣမံ လောကံ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ (ကရိုဏ်းထည့်) ဣဒါနိ၊ ၌။ဝတ္တဗ္ဗံ၊သဒေဝကံ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်လတ္တံ့သော လောကကို။ ဥပါလိတ္ထေရော၊ သည်။နိဒ္ဒိသေတိ၊ညွှန်ပြ၏။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **ယောတာလကာံရထယာတိကာ**။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် "ဣမံ လောကံ"ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဣမသဒ္ဒါ အစ္စန္တသမီပဝါစက ဖြစ်သောကြောင့် (ဟိတ်) အာသန္နပစ္စက္ခကရဏ၏ အစွမ်းဖြင့် များစွာသောသူ၏ မျက်မှောက်လောကမျှကို ရည်၍ "ဣမံ လောကံ"ဟူသော စကားကို ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကို ရည်၍ ဆိုအပ်ပါ သနည်း။(ဝါ) အဘယ်ကို ညွှန်ပြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- (ခ) ဖြင့် ထို ဣမံ လောကံ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ယခု သဒေဝကံ စသည်ဖြင့် ဆိုတော့မည့်လောကကို ညွှန်ပြ၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဈ) သို့/ ဆရာသည် (က)စသော ဝါကျတို့ဖြင့် သဒေဝကံ-စသောပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ-သာ ရှိပါသလော။ ဝစနီယတ္ထ အဘိ ဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဝစနီယတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

(ဈ-ည) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-ဃ)ဖြင့် သဒေဝကံ သမာရကံပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထို သဒေဝကံ သမာရကံပုဒ်တို့ဖြင့် ရသင့်တိုင်းသော နတ်တို့ကို ယူအပ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဒ်ဖြင့် အဘယ်ကို ယူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်- (ဈ-ည) တို့ကိုမိန့်။

(ဌ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် သဒေဝကံ စသောပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ (တစ်နည်း) ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ် တို့သည် သဒေဝကံ-စသော ငါးပုဒ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣမံ လောကံ-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ပင် ထို သဒေဝကံ-စသော ပုဒ်တို့၏ လိုအပ်သောအနက် ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါ လော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် သဒေဝကံ-စသော ငါးပုဒ်ကို ဟောဆိုအပ်ပါ သနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဌ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၃။ (ခ) သည် ပါဠိတော်၌ ဣမံ လောကံဟုဆိုရာ ဣမသဒ္ဒါ အစ္စန္တသမီပ ဝါစကဖြစ်သဖြင့် အများမျက်မြင်လောကကိုသာ ယူမည်စိုး၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် သဿမဏဗြာဟ္မဏိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ပဇံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ-ဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဇ) ပဇံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ-မှတစ်ပါး သဒေဝမနုဿံဟူသော သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ-ဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(ဈ) သည် သဒေဝကံဟူသောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဝစနီယတ္ထ-ဟုဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ည) ပက္ခန္တရ။ (ဋ) ဝါကျာရမ္ဘ။

➢ ၄။ ကမ္မကိလေသသင်္ခါတေဟိ ပကာရေဟိ ဇနိယတီတိ ပဇာ။ သော သတ္တော၊ ကို။ကမ္မကိလေသင်္ခါတေဟိ၊ ကံ ကိလေသာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ပကာရေဟိ၊အပြားတို့သည်။ဇနိယတိ၊ဖြစ်စေအပ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော သတ္တော၊သည်။ပဇာ။ ဟေတုကမ္မသာဓန၊ ပ-ဇန+ကွိ။ ပ-ဥပသာရအရကား ပကာရဘောဂုဏ်သည် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ကံ ကိလေသာတို့သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဇနဓာတ်အရ ဟေတုကတ္တုရှုကြိယာအရကား ကံ ကိလေသာတို့ ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကမ္မ၌အရကား သတ္တဝါဟုဆိုအပ်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ နာနာက္ခဏိကာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ်သည် ကာရဏူပစာ။ ကွိပစ္စည်းအရ ထို--သော သတ္တဝါဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကဖြစ် ရ၏။

(တနည်း) ပကာရေန ဇာယတီတိ ပဇာ။ ယော သတ္တော၊သည်။ပကာရေန၊အပြားအားဖြင့်။ဇာယတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ သော သတ္တော ပဇာ။ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန။

ပ-ဥပသာရအရကား ပကာရဘောဂုဏ် ရ၏။ ဇနဓာတ်အရကား သတ္တဝါ၏ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ကံ ကိလေသာတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဘဝင်စသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ရုပ်တရားတို့သည် ကာရဏူပစာ။ ကွိ-ပစ္စည်းအရကား ထို----သော သတ္တဝါဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကဖြစ် ရ၏။

(တစ်နည်း) ယထာသကံ ကမ္မကိလေသ သင်္ခါတေဟိ ပကာရေဟိ ဇနီယတေတိ ပဇာ။ ဇနဓာတ်အရ ကတ္တု၌ကား ကံ ကိလေသာတို့၏ ဇနက ဥပထမ္ဘကသတ္တိသည် မုချ။ ဟေတုကမ္မ၌ကား ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ် (ဝါ) ယင်းတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ကွိ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သတ္တဝါအပေါင်း ရ၏။

ပကာရေဟိ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရ ကံ ကိလေသာ အပြားရ၏။ ထို၏ သတ္တဝါတို့နှင့် ဇနက-ဇည/နိဗ္ဗတ္တက-နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗ စပ် ဌာန။ ပဇာ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော သတ္တဝါအပေါင်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

သံ မညတေတိ **သမ္မုတိ**။ မနစာတ်အရ ကတ္တုဠ္ဌကား တိုင်းသား ပြည်သူတို့၏ ပီတိသောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား မင်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တိပစ္စည်းအရကား ထို--သော မင်း ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဘဂဝါ-ဖြင့် သော-ပုဒ်ဝယ် တ-သဒ္ဒါကား ဣတိပိ သော ဘဂဝါ-စသော ရှေးပါဠိတော်ဝါကျ၌ပါသော အရဟံ-စသော ဒိုးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကိုစွဲသော ပဋ္ဌတ္တဝိသယ တ-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဣမံ လောကံ-၌ ဣမ-သဒ္ဒါသည် အနီးဟော (အစ္စန္တသမီပဝါစက)ဖြစ်၍ အများ မျက်မြင်လောကကို ယူရမည်လားဟု သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏၊ အများ မျက်မြင် လောကကို မယူရ၊ သဒေဝကံ စသည် ယခုဆိုတော့မည့် လောကအားလုံးကို ယူဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ သဟ ဒေဝေဟိ-ဖြင့် သဒေဝကံ၌ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ, သမာန, ပသတ္ထ-သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယမဟုတ် (ဗျ) သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သဒေဝကံပုဒ်ကို သဟ ဒေဝေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ သဒေဝကော (တံ သဒေဝကံ)ဟု သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ပဇာတတ္တာဖြင့် ပဇာပုဒ်ကို ကမ္မကိလေသေဟိ ပဇာယတီတိ ပကာရေဟိ ဇနီယ တီတိ ပဇာ-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကွိပစ္စည်း၏ --ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဇာ-၌ ပပုဗ္ဗ ဇနဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေသည်။

(တစ်နည်း) ပဇာတတ္တာဖြင့် ပဇာပုဒ်ကို ပကာရေန ဇာယတီတိ ပဇာ- ဟု ကတ္တုသာဓန--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကွိပစ္စည်း၏--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဇာ-၌ ပပုဗ္ဗ ဇနဓာတ် ၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

တံ ပဇံ–ဖြင့် ပဇာ-ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဖွင့်ဆိုခဲ့သော်လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ ဒုတိယန္တရှိ သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ပဇာ ဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံဖြင့် ပဇံ-သဒ္ဒါသည် သဒေဝကံ-စသော ပုဒ်တို့နှင့် တုလျတ္ထ မဖြစ်ငြားသော်လည်း ဩကာသလောကကို မယူအပ်၊ သတ္တလောက ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

သမ္မုတိဒေဝ အာဝသေသ မနုဿဂ္ဂဟဏံ-ဖြင့် သဒေဝမနုဿံ-၌ ဒေဝ-အရ ဥပပတ္တိ နတ်ကို မယူအပ်၊ သမ္မုတိနတ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) မနုဿ-အရ ယင်းသမ္မုတိနတ်မှကြွင်းသော လူတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ/သတ္တလောကဂဟာဏံ** ။ ။ ဂဟဓာတ်၏ အာဒိဗျည်း သည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဒွေဘော်နှင့်ရှိသော သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ-ပါဌ်သာ

http://www.dhammadownload.com

သင့်ပါသည်။

ဒေဝဂ္ဂဟာဏံ/ဒေဝဂဟာဏံ ။ ။ ရသာကာရတော ပရံ ပ ပဋိ ပတိ ကမု ကုသ ကုစ ကီ ဂဟ ဝုတ ဉာ သိ သု သူ သမ္ဘု သရ သသာဒိနမာဒိဗျဥ္ဇနံ ဒွေဘာဝံ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ရသအက္ခရာနောက်ရှိ ဂဟဓာတ်၏ အစဗျည်းသည် ဒွေဘော် ရောက်ရမည့် ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဒေဝဂ္ဂဟဏံ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့် ပါသည်။

ပစ္စတ္ထိကာ/ပစ္စတ္ထိကာ ။ ။ ပဋိပက္ခဲ့ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တိတိ ပစ္စတ္ထာ၊ ပစ္စတ္ထာ ဧဝ ပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပဋိပုဗ္ဗ အတ္ထဓာတ် ဣကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပစ္စတ္ထိကာပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သဒေဝကံ**– ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတ္တံ့ဖြစ်သော ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်, ဗြဟ္မာ့ပြည်မှကြွင်းသော ကာမာဝစရနတ်ပြည်ငါးထပ်ကို "ဒေဝ" အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်ပြည် ၆-ထပ်, ဗြဟ္မာ့ ပြည်နှင့်တကွဖြစ်သော လောက၏ "သဒေဝကံ" ဟူ သောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်ပြည် ၅-ထပ်နှင့်တကွဖြစ်သော လောက၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သဒေဝကံ-၌ ဒေဝ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်, ဗြဟ္မာ, လူသား ရှင်ဘုရင်တို့၏ "ဒေဝ"အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်ပြည် ငါးထပ်ရှိ နတ် များ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သမာရကံ–ဟူသောနည်းသည် နတ်ပြည် ၆-ထပ်တည်းဟူသော ရသင့်တိုင်းကို မယူမူ၍ ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်တည်းဟူသော အနီးကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိ နည်း မည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်ပြည် ၆-ထပ်လုံး၏ "သမာရက"ဟူ သော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သမာရကံ–ဟူသောနည်းသည် ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌ မာရ်နတ်မင်းနှင့် အတူတကွ နေဖော်နေဖက် ဖြစ်သောကြောင့် သဟစရဏနည်း။

သဿမဏဗြာဟ္မဏီ–ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရန်သူရဟန်း ပုဏ္ဏား သမိတပါပ ဗာဟိတပါပ ရဟန္တာ ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့၏ "သမဏ ဗြာဟ္မဏ" အမည်ကို အပေါင်းဖြစ် သော ရန်သူရဟန်း ပုဏ္ဏား, ရန်သူမဟုတ်သော ရဟန်းပုဏ္ဏား, ရဟန္တာရဟန်းပုဏ္ဏား ရဟန္တာ မဟုတ်သော ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နိဒဿနနည်း။

သဒေဝကန္တိ သဟ ဒေဝေဟိ–၌ ဒေဝေဟိ-ကား ဌာနီဖြစ်သော နတ်တို့၏ "ဒေဝ"ဟူ သောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်ပြည်ငါးထပ်၌-- တင် ဌာနျူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

သဟ မာရေန သမာရကံ–၌ မာရေန-ကား ဌာနီဖြစ်သော မာရ်နတ်၏ "မာရ"

http://www.dhammadownload.com

အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

သဟ ဗြဟ္မကာ သဗြဟ္မကံ-၌ ဗြဟ္မကာ-ကား ဌာနီဖြစ်သော ဗြဟ္မာ၏ "ဗြဟ္မာ" အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဗြဟ္မပြည်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

သဒေဝမနုဿ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သမ္မုတိနတ် (ရာဇာ) ဥပပတ္တိနတ် ဝိသုဒ္ဓိနတ် (ဘုရား)တို့၏ **"ဒေဝ"** အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမ္မုတိနတ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ပါရိသေသနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော လူအားလုံး၏ **"မနုဿ"** အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမ္မုတိနတ်(ရာဇာ) ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

ဣမံ လောကံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ဩကာသလောက သတ္တလောကတို့၏ "ဣမံ လောကံ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သင်္ခါရလောက၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➢ ၁၀။ [**လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ**] (ဃ) ဝါကျ **မာရေန**-အရ မာရ်နတ်မင်းကိုယူ၍ ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် အနီးစွ-စသော လက္ခဏာအားဖြင့် တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် တကွဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် သူတစ်ပါးတို့ဖန်ဆင်းသော စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေခြင်းကိစ္စ တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ယင်းဘုံ၌ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံတည်းဟူသော အကြောင်းတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ယင်းနတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် သူတစ်ပါးတို့ဖန်ဆင်အပ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာတည်းဟူသော အာရုံတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ဝသဝတ္တီနတ်ဇာတ် တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ပဏီတ-စသော ဂုဏ်တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ဝသဝတ္တီနတ်အမည် တူသောကြောင့်ရင်း။ ကြွင်းသော ဝသဝတ္တီနတ်များကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့ သုတ်၌ မလာသော တရားတို့ကို ဧကလက္ခဏာ စသည်ဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရ မည်၏။

ဝါကျ [၄၈]

(က) **သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတီတိ ဧတ္ထ ပန သယန္တိ သာမံ။**

(ခ) အပရနေယျော ဟုတွာ။ (ဂ) **အဘိညာတိ** အဘိညာယ။

(ဃ) အဓိကေန ဉာဏေန ဉတွာတိ အတ္ထော။ (င) **သစ္ဆိကတွာတိ** ပစ္စက္ခံ ကတွာ။

(စ) ဧတေန အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ ကတော ဟောတိ။

(ဆ) **ပဝေဒေတီတိ** ဗောဓေတိ ဉာပေတိ ပကာသေတိ။

(ဇ-၁) **သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ (ပ) ပရိယောသာနကလျာဏန္တိ** သော ဘဂဝါ သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဟိတွာပိ အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

(ဇ-၂) တဉ္စ ခေါ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတိ။ (၄။၉၈။ မအ္ဂ-၂။၁၅၂။ ဘာဋီ-၁။၄၇၃။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **[က-နှင့်အညီ]** သယံ၊ကိုယ်တိုင်။ (ဝါ) ကိုယ်တော်အလိုလို။

[ခ-နှင့်အညီ] သယံ၊သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ်သည်ဖြစ်၍။

[ဃ-နှင့်အညီ] အဘိညာ- အဘိညာယ၊လွန်ကဲသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူ၍။ သစ္ဆိကတွာ၊မျက်မှောက်ပြု၍။ပဝေဒေတိ၊သိစေတော်မူ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ထင်ရှားပြတော်မူ၏။

➤ ၂။ **(စ) သို့/ အနုယာေ**။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သယံ-သဒ္ဒါသည် သာမတ္ထကို ဟော၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သယံ-သဒ္ဒါ၏ အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် (ဝါ) အန္တော နီတာဝဓာရဏအားဖြင့် ရအပ်သောအနက်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် အဘိညာကို အဘိညာယ-ဟု ဖွင့်၏။ အဘိညာယ-၌ အဘိ-သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ဝုဒ္ဓိမန္တ- စသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ယ-သည် အဘယ်၏ ကာရိယဖြစ်ပါသနည်း၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ ပင်ဖြစ်ပါသလော။ အဘိ-ဥပသာရပုဒ်နောင် မည်သည့်ဝိဘတ်ကျေနေပါသနည်း၊ သိ ဝိဘတ်ပင် ကျေနေပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ဖြေ-- အဘိ-သည် အဓိကအနက်ကိုဟော၏၊ ယ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ ဖြစ်၏။ အဘိ-နောင် နာဝိဘတ်ကျေနေသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(စ) သို့/ စောဒနာ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် သစ္ဆိကတွာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သယံ အဘိညာ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါ လော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သစ္ဆိကတွာ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ မဟောသင့်ဘဲလျက် ဟောချေသော် ဒေသက ဥပါလိမထေရ်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ အဗျာ ပိတ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ဖြေ-- သယံ အဘိညာ-ဟု ဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးငြားသော်လည်း သစ္ဆိ ကတွာဟူသောပုဒ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မျက်မှောက်အားဖြင့် သိ၏၊ မှန်းဆ၍ သိသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် သစ္ဆိကတွာ-ဟု ထပ်၍ ဟောရကား သင်တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ အဗျာပိတဒေါသ ဥပါလိမထေရ်အား မရောက်ဟူလို။

(ဆ-၁) သို့ /လိင်္ဂနိုဒ္ဒေသစောဒနာ။ ။ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား တရားဟော၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် တရားဟောပါသနည်း။ လောကာမိသကိုငဲ့၍ တရားဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ-၁) ကိုမိန့်။

(ဆ-၂) သို့ / ဆရာ-သည် (ဆ-၁) ဖြင့် သော-၌ တ-သဒ္ဒါသည် ဘဂဝါပုဒ်ကို စွဲယူသုံးသပ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ သနားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အနုတ္တရဝိဝေကသုခကို စွန့်၍လည်း တရားဟော၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် အာဒိ ကလျာဏ-စသော ပုဒ်တို့သည် ဓမ္မံ-ဟူသော ပုဒ်မှ အသီးအခြား ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ် သောကြောင့် ဓမ္မံ-ဟူသောပုဒ်၏ အသီးအခြားဖြစ်သော အာဒိကလျာဏ-စသော ပုဒ်တို့

http://www.dhammadownload.com

၏အနက်ကို သိကောင်း အံ့လော။ အဘယ်သို့လျှင် သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈-၂) မိန့်။ (တစ်နည်း) ဌပနာတူ။ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟုဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အာဒိကလျာဏံစသည်ကို အဘယ်ကိုပြလို၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈-၂) ကိုမိန့်။ (ဂဏ္ဌိဟောင်း)

➤ ၃။ (ခ) သည် သယံပုဒ်၏ အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် ဖြစ်သင့်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား အဘယ်နည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝါ) ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ငုတ်နေသော အဘိ-သဒ္ဒါ၏အနက်နှင့် ယ-၏ ကာရိကို ဖော်ထုတ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် သယံ အဘိညာ-ဟုဆိုက ပြီးကောင်းလျက် အဘယ့်ကြောင့် သစ္ဆိကတွာကို ထပ်မံ၍ ဟောပြန်ပါသနည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ဉာပေတိကား ဓာတ်နက်ငုတ်ကို ဖော်ထုတ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဝါ) ဓာတွတ္ထပသင်္ဂကို ပယ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ပကာသေတိ-လည်းနည်းတူ။ (ဇ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ သယံ-ကား ကိုယ်တိုင်--ကြောင့် (တစ်နည်း) ၍--ကြောင့် အဘိညာ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။ အာဒိကလျာဏံ-ကား သော--ကြောင့် ဓမ္မံ-၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန-သျှစပ်။ (တစ်နည်း) အောင်--ကြောင့် ဒေသေတိ-၌ ကြိယာ ဝိသေသန- သျှစပ်။ **ဗာဟိရတ္ထာပိ**-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ။ (ဝါ) သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။

➤ ၄။ ပရေဟိ နေယျော ပရနေယျော။ (သူတစ်ပါးတို့သည် သိစေအပ် သိအောင် ဟောပြအပ်သူရ၏။) န ပရနေယျော **အပရနေယျော**။ (ယုတ္တတ္ထ သမာသ်)

န-ပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ် ရ၏။ ထို--၏ သူတစ်ပါးတို့သည် သိစေအပ်သူ မဟုတ်သော ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား သူတစ်ပါးတို့သည် သိစေအပ်သူမဟုတ်သော ဘုရားရှင် ရ၏။

ပရေဟိ အနေယျော **အပရနေယျော**။ (အယုတ္တသမာသ်) ပရေဟိ၊သူတစ်ပါးတို့သည်။ အနေယျော၊မသိအပ်သည်တည်း။ န-ပုဒ်၊ ပရပုဒ်၊ နေယျပုဒ်။ န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပသဇ္ဇပဋိသေဓဘောဂုဏ် ရ၏။ ပရ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား သူတစ်ပါးတို့ဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်နှင့် ကတ္တား ကတ္တိ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ်သော ဘုရားဖြစ် ရ၏။

ကရုဏာယေဝ **ကာရုညံ**။ ကာရုညံ ယဿ အတ္ထီတိ **ကာရုညော**။ ကာရုညဿ ဘာဝေါ **ကာရုညတာ**။ ကာရုည တဒ္ဓိတ်အရ ကရုဏာရှိတော် မူသော မြတ်စွာဘုရား သည် မှချ။ ထို--၏ တာပစ္စည်းအရ မဟာကရုဏာနှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တာ-ပစ္စည်း-အရ ထို--သော ကရုဏာရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ

http://www.dhammadownload.com

မဟာကရုဏာ ရ၏။

✱ ဝိဝေစနံ ပီဝေကော။ ဝိဝိစ္စတိ ဝိဝေစေတိ ဝါ ကိလေသေဟိ ပီဝေကော။ ဝိဝေကတော ဇာတံ သုခံ **ဝိဝေကဇံ**။ ဝိဝေက-အရ ဖလသမာပတ်သည် မုချ။ ထို--၏ ချမ်းသာခြင်းနှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ဖလသမာပတ် ချမ်းသာရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သာမံ-ဖြင့် သယံ-သဒ္ဒါသည် သာမတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) သာမံ-ဖြင့် သယံသဒ္ဒါသည် သာမံ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) သာမံ-ဖြင့် သယံ-သဒ္ဒါသည် သကေ သယေ-ကဲ့သို့ မိမိဥစ္စာဟူသော အနက်ကို မဟော၊ ကိုယ်တိုင်ဟူသော သာမတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ကိုယ်တိုင် သိ၏ဟူသည် သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ် (သူပြော သူပြော ကြောင့် သိသည် မဟုတ်) ဟူသော အညတ္ထာပေါဟနနည်း၊ (ဝါ) အန္တောဂဓာဝဓာရဏ နည်းအားဖြင့် ရအပ်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သယံနိပါတ်ပုဒ်နှောင် ပဥ္စမာဝိဘတ် ကျေသည်၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ပဥ္စမာဝိဘတ်၏ ကြိယာဝိသေသန အနက်၌သက်-- ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် အဘိညာသဒ္ဒါကား ပဋိသင်္ခါယောနိသော သဒ္ဒါဒေယျံ ဥပါဒါရုပ် စသည်တို့ ၌ကဲ့သို့ ယကာရလောပတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ (ဝါ) လောပသန္ဓိဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(တစ်နည်း) အဘိညာယဖြင့် အဘိညာသဒ္ဒါကား သညာ ပညာ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ပဥ္စမန္တမဟုတ်၊ ယကာရလောပတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပါယ်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထ (ဝါ) လောပသန္ဓိဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ဃ) ဖြင့် အဘိညာယ-၌ အဘိသဒ္ဒါသည် ဝုမိုမန္တ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အဓိကအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိ-အရ အဓိကအနက်ကို အဦးပဓာန ပြု၍ ဉာဏ်ကိုယူ-ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အဘိသဒ္ဒါနှောင် နာဝိဘတ်ကျေ-ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။ ဉ တွာ-ဖြင့် အဘိညာယ- ၌ ယ-သဒ္ဒါသည် သ-စသော ဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ပစ္စယပဒ)

(င) ၌ ပစ္စက္ခံ ကတွာဖြင့် သစ္ဆိကတွာ၌ သစ္ဆိနိပါတ်ပုဒ်သည် ပစ္စက္ခအနက်ဟော-- ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သစ္ဆိပုဒ်၌ ဒုတိယာ ဧကဝုစ် အံဝိဘတ်ကျေ နေသည်၏-- ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် မှန်းဆ၍ သိခြင်းစသည်ကို ပယ်မြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ၌ ဗောဓေတိ-ဖြင့် ပဝေဒေတိ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက

http://www.dhammadownload.com

အနတ္ထကာ၏-- ၎င်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ဝိဒစာတ်သည် ခံစားခြင်း=ဝေဒယိတအနက်ကို မဟော၊ သိခြင်း=ဗောဓနအနက်ကို ဟော--၎င်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဉာပေတိ-ဖြင့် ဗောဓေတိ-၌ ဗုဓဓာတ်သည် နိုးကြားခြင်း=ဇာဂရ, ပွင့်ခြင်း= ဝိက သသန-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ သိခြင်း=ဉာဏအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ပကာသေတိ-ဖြင့် သိစေ၏ဟူသည် ထင်ရှားအောင် ပြခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သာဓေန္တော/သာဝေန္တော** ။ ။ သာဓ သံသိဒ္ဓိယံ။ သာဓာတ် ကာရိုက် ဏေပစ္စည်း အန္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့်၎င်း၊ သာဓေန္တော=ပြီးစေလျက် ဟူသော အနက်၏ ယုတ္တိရှိသောကြောင့်၎င်း သာဓေန္တောပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဝိမတိဋီကာ၌ သာဝေန္တောတိ အဇ္ဈဂ္ဂတောတိ ယောဇနာ-ဟုဆိုသည်။ ယင်း အလို သုဓာတ် ကာရိုက် ဏေပစ္စည်း အန္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့်၎င်း၊ သာဝေန္တော=ကြားစေလျက် ဟူသော အနက်၏ ယုတ္တိရှိသောကြောင့်၎င်း သာဝေန္တောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ဗျာကတွာပိ/ဗျာကတွာ ။ ။ ဝိသဒ္ဒေါ အဗျာကတွာတိ ဉာပေတိ-ဟု ယောဇနာ၌ ဖွင့်ဆို သောကြောင့်၎င်း၊ ဖလသမာပတ်ချမ်းသာနှင့် ရောလျက် မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာ တော်သည် တစ်ခါ တစ်ရံ၌ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ဗျာကတွာပိ-ဟု အပိ-သဒ္ဒါဖြင့်ရှိသော ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဉာဏေန**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဉာဏ်အားလုံး၏ "ဉာဏေန" အမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ရုဋ္ဌီနည်း။

သန္တိကတွာ-ကား အဘိညာဖြင့် ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိခြင်း ကိစ္စပြီးပါလျက် မျက် မှောက် သိခြင်းကိစ္စကို အလွန်အားဖြင့်ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

(တစ်နည်း) ပစ္စက္ခ အသိကို ဆိုသဖြင့် မှန်းဆ၍သိသော အနုမာန-စသော သိခြင်း မဟုတ်ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း မည်၏။

အနုတ္တရံ ဝိဝေက သုခံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောကီသမာပတ် လောကုတ္တရာ သမာပတ်တို့၏ "အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာ သမာပတ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ကာယ ဝိဝေက, စိတ္တဝိဝေက, ဥပဓိဝိဝေက- တို့၏ "ဝိဝေက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စိတ္တဝိဝေက-၌တင် -- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

➤ ၁၀။ **သော အဂ္ဂါ သမ္ဘောသ ကာရုညတံ**-အရ မဟာကရုဏာကိုယူ။

ဝိဝေကသုခ-အရ မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

အဘိညာ-၌ ဓာတ်အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျမ်း [၄၉]

(က) သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနန္တိ ဧဝမာဒီသု ပန ယသ္မာ ဣမံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သာသန ဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဉ္စ ပကာသေတိ။

(ခ) နာနာနယေဟိ ဒီပေတိ။ (ဂ) တဉ္စ ယထာနုရူပံ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ သာတ္ထံ။ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။

(ဃ) သင်္ကာသနပကာသန ဝိဝရဏ ဝိဘဇန ဥတ္တာနီကရဏ ပညတ္တိ အတ္ထပဒ သမာယောဂတော သာတ္ထံ၊ အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။

(၄၅။၉၉။ မအ္ဋ-၂။ ၁၅၉။ ဘာသာဋီ-၁၊ ၄၈၁။)

➤ ၁။ **ပကာသေတိ**၊အထူးထူးသော နည်းတို့ဖြင့် ထင်ရှားစေတော်မူ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) အထူးထူးသော နည်းတို့ဖြင့် ထင်ရှားပြတော်မူ၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ၊ သိထိလ ဓနိတ-စသည် ဆယ်ပါးသော သဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။

သဗျဉ္ဇနံ၊သိထိလ ဓနိတ-စသည် ဆယ်ပါးသော သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံ၏။

➤ ၂။ **(ခ) သို့/** ဆရာ-သည် (က)၌ ပကာသေတိ-ဟု ဆိုခဲ့၏။ ပကာသေတိ-၌ ပ-ဥပသာရသည် ဤနေရာ၌ အာဒိကမ္မ-စသောအနက်တို့ကို ဟောပါသလော။ မည် သည့် အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ကာသုဓာတ်သည် အသံပြုခြင်းအနက်ကို ဟောပါ သလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ပ-ဥပသာရနောင် သိဝိဘတ်ကျေနေ ပါသလော။ မည်သည့်ဝိဘတ် ကျေနေပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က-ခ)တို့ဖြင့် ဤတရားကို ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ဗြဟ္မစရိယကိုလည်း ပြသည်မည်၏ဟု ဓမ္မဒေသနာနှင့် ဗြဟ္မစရိယပကာသနတို့ကို မထူး သောအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ မထူးပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် သာတ္ထံ သ ဗျဉ္ဇနံ (ပ) ပရိသုဒ္ဓံ-ဟု ဟောပါသနည်း။ မဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ မဟောသင့်ဘဲ ဟောချေသော် ပုနရုတ္တိဒေါသ နိရတ္ထကဒေါသ ဘုရားအားရောက်ရာသည် မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အား--** အတ္ထသမ္ပတ္တိ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိ-စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သာတ္ထံ (ပ) ပရိသုဒ္ဓံ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟု အကြောင်းကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် အနက်၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် သာတ္ထ၊ သိထိလ-စသော ဆယ်ပါးအပြားရှိသော သဒ္ဒါ၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဗျဉ္ဇနမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ နေတ္တိနည်းဖြင့်လည်း သာတ္ထ၊ သဗျဉ္ဇနပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုပြလိုသော ဆရာ သည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပကာသေတိ-၌ ပ-ဥပသာရနှင့် ကာသုဓာတ်၏ ငုတ်နေသော အနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဓမ္မဒေသနာနှင့် ဗြဟ္မစရိယပကာသန တို့ မထူးပါဘဲလျက် သာတ္ထံ၊ သဗျဉ္ဇနံ စသည်ကို ဟောတော်မူရာ၌ ဓောဒနာဘွယ်ရှိ၍

http://www.dhammadownload.com

ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) (ခ) ဝါကျပါ နာနာနယေဟိ-ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)သည် နေတ္တိနည်းဖြင့်လည်း သာတ္ထ၊သဗျဉ္ဇနပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုပြသောကြောင့် ပကာသန။

➤ ၄။ အတ္ထေန သဟ ယံ ဝတ္တတီတိ **သာတ္ထံ**။ ယံ ဗြဟ္မစရိယံ၊သည်။အတ္ထေ၊ အနက်အကျိုးနှင့်။သဟ၊တကွ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ သဟပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ။ သဟပုဒ်၊ အတ္ထပုဒ်၊ ယပုဒ်။ သဟ အတ္ထ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား အနက်အကျိုးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း အတ္ထသမ္ပတ္တိဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အနက်အကျိုးနှင့်ပြည့်စုံသော ဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

ဗျဉ္ဇနေန သဟ ယံ ဝတ္တတီတိ **သဗျဉ္ဇနံ**။ ယံ တန္တိ ဓမ္မသင်္ခါတံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ၊ အကြင်ပါဠိဓမ္မ-ဟုဆိုအပ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယသည်။ဗျဉ္ဇနေန၊ သိထိလ ဓနိတ-စသော သဒ္ဒါနှင့်။သဟ၊တကွ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ တံ သဗျဉ္ဇနံ။ သဟပုဒ်၊ ဗျဉ္ဇနပုဒ်၊ ယပုဒ်။ သဟဗျဉ္ဇန-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံး အရကား သိထိလ ဓနိတ-စသော သဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံခြင်း ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပါဠိဓမ္မဟူသော သာသနဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား သိထိလ ဓနိတ-စသော သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံသော ပါဠိဓမ္မဟူသော သာသနဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

ကာသိယတိ ဒိပိယတိ ဝိဘာဝိယတီတိ **ကာသနံ**။ သမ္မေဝ ကာသနံ **သင်္ကာသနံ**။ ပဌမံ ကာသနံ **ပကာသနံ**။ ဝိဝရိယတီတိ **ဝိဝရဏံ**။ ဝိဘာဇိယတီတိ **ဝိဘဇနံ**။ သမ္မေဝ ကာသိယတီတိ ဒိပိယတိ ဝိဘာဝိယတီတိ **သင်္ကာသနံ**။ ပဌမံ ကာသိယတီ **ပကာသနံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ သာသနဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ-သဒ္ဒါသည် ဒါန-စသော အနက်များစွာတို့၌ ထင်သော်လည်း ဤနေရာ၌ ဗြဟ္မစရိယ-အရ သာသနဗြဟ္မစရိယနှင့် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု (ဝါ) လိုအပ်သည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(က) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဓမ္မဒေသနာနှင့် ဗြဟ္မစရိယ ပကာသနတို့သည် သဒ္ဒါအနက်ထူးသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်တူသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သာတ္ထံ-စသော ပုဒ်တို့သည် ဣမံ ဓမ္မံ-၌ ဓမ္မံ-၏ ဝိသေသန မဟုတ်၊ ဗြဟ္မစရိယ၏ ဝိသေသန၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ နာနာနယေဟိ-ဖြင့် ပကာသေတိ-၌ ပ-ဥပသာရသည် အာဒိကမ္မ, ပဋ္ဌာဘာဝ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ အထူးထူးသော နည်းဟူသော ပကာရအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဥပသာရပုဒ်နောက်၌ တတိယာဝိဘတ်ကျေ--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။ ဒီပေတိ-ဖြင့် ပကာသေတိ ၌ ကာသုဓာတ်သည် အသံပြုခြင်း-သဒ္ဒ အနက်ကိုမဟော၊ ဒိတ္တိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(၈) ၌ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ-ဖြင့် သာတ္ထံ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ, သမာန-စသော သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယမဟုတ်၊ သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ဧင်း (နိပါတ လိင်္ဂပဒ) ယင်း သဟ-သဒ္ဒါသည် သဟတ္ထကို မဟော၊ သမ္ပတ္တိအတ္ထကို ဟော--ဧင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အတ္ထေန သဟ ယံ ဝတ္တတီတိ သာတ္ထံ-ဟု သဟပုဗ္ဗ ပဒ ဗဟုဗ္ဗီသမာသ်--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ-ဖြင့် သဗျဉ္ဇနံ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ, သမာန-စသော သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယမဟုတ်၊ သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ဧင်း (နိပါတ လိင်္ဂပဒ) ယင်း သဟ-သဒ္ဒါသည် သဟတ္ထကို မဟော၊ သမ္ပတ္တိအတ္ထကို ဟော--ဧင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဗျဉ္ဇနေန သဟ ယံ ဝတ္တတီတိ သဗျဉ္ဇနံ-ဟု သဟပုဗ္ဗ ပဒ ဗဟုဗ္ဗီသမာသ်--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **သာတ္ထံ/သတ္ထံ** ။ ။ သကာရဿ သရလောပေ ကတေ ကွစိ အန္တအတ္ထသဒ္ဒါနံ အကာရော ဒီဃံ ပပ္ပေါတိ-ဟူသော သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာကို ထောက်၍ သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ သ-အက္ခရာ၏ အစိတ် အသရကျေသည်ရှိသော် အတ္ထသဒ္ဒါ၏ အ-သည် ဒီဃရောက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် သာတ္ထံ ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဣတိ-ပါ/မပါ ။ ။ သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကန္တိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဒေါ ဟေတုအတ္ထော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် ဣတိ-ပါသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကံ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကုသလဂဝေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကြည်ညိုခြင်းကိုဖြစ်စေခြင်း၏ "သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒက" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သာတ္ထ-၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

လောကိယဇနပ္ပသာဒကံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော လူတို့၏ ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း၏ "လောကိယဇနပ္ပသာဒက"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သဗျဉ္ဇန-၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

(က) ၌ **ဗြဟ္မစရိယံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဗြဟ္မစရိယ (၁၀)ပါးလုံး၏ "ဗြဟ္မ စရိယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဓိပေတိ**-၌ ဓာတ်အရ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၃၈]

(က) **သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတာ** ဗြဟ္မဘူတေဟိ **သေဋ္ဌေဟိ** စရိတဗ္ဗတော **တေသဉ္စ** **စရိယာဘာဝတော** ဗြဟ္မစရိယံ။

(ခ) **တသ္မာ** **သာတ္ထံ** **သဗျဉ္ဇနံ** (ပ) ဗြဟ္မစရိယံ **ပကာသေတီတိ** ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) အပိစ ယသ္မာ သနိဒါနံ သဥပ္ပတ္တိကဉ္စ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏံ ဒေသေတိ၊ ဝေနေယျာနံ အနုရူပတော အတ္ထဿ အဝိပရီတတာယစ ဟေတုဒါဟရဏယုတ္တတောစ မဇ္ဈေကလျာဏံ၊ သောတူနံ သဒ္ဓါပဋိလာဘေန နိဂမနေန စ ပရိယောသာနကလျာဏံ ဒေသေတိ။ (ဃ) ဧဝံ ဒေသေန္တောစ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။

(ဌ။ ၉၉။ မအူ-၂။ ၁၆၀။ ဘာသာဋီ-၁။ ၄၈၂။)

➤ ၁။ (က) ဗြဟ္မစရိယဿ၏။ (သမ္ဗန်) သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ၊ကြောင့်။

(ဂ) သနိဒါနံ၊ဒေသ ဒေသက ပရိသတ်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော နိဒါန်းနှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။[သဒ္ဒတ္ထ၊ သရူပတ္ထ] သဥပ္ပတ္တိကဉ္စ၊ဒေသနာတော် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းဝတ္ထုနှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။

ဗြဟ္မစရိယံ၊မြတ်ကုန်သော သူတို့သည် ကျင့်သင့် ကျင့်ထိုက်သော အကျင့်ကို။ (ဝါ) မြတ်ကုန်သောသူတို့၏ အကျင့်ကို။

➤ ၂။ (စ) သို့/ အနုသန္ဓိ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် သာတ္ထ သဗျဉ္ဇန ကေဝလပရိပုဏ္ဏ ပရိသုဒ္ဓ ဗြဟ္မစရိယ ငါးပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထနှင့်တကွ အတ္ထ ယောဇနာကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းငါးပုဒ်တို့၏ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာလျှင် ဖြစ်သော အနက်ကို တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော ပရိယာယ်ဖြင့် ဖြည့်စွက်၍ ထင်စွာ ပြလို သော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) ဝါကျကို မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် သနိဒါန သဥပ္ပတ္တိက ဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူ သည်ရှိသော် အာဒိကလျာဏ မဇ္ဈေကလျာဏ ပရိယောသာန ကလျာဏမျှကို ဟော သည်မည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ အာဒိကလျာဏ မဇ္ဈေကလျာဏ ပရိယောသာန ကလျာဏတို့၏ ဓမ္မနှင့် တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၏ အဖြစ်ကြောင့် ဓမ္မ၏ အာဒိ ကလျာဏ-စသော ဂုဏ်ကိုသာ ပြဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကိုလည်း ပြဆိုအပ်ပါ သေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- ဓမ္မ၏ အာဒိကလျာဏ-စသော ဂုဏ်ကိုသာ ပြဆိုသည်မဟုတ်၊ ဗြဟ္မစရိယ ကိုလည်း ထင်ရှားအောင် ပြဆိုသေး၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ဖလ။ (ဂ) ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ကိုပင် တစ်ပါးသော ပရိယာယ်ဖြင့် ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ တိဏ္ဏံ သမူဟော တယံ။ သိက္ခာနံ တယံ သိက္ခတ္တယံ။ သိက္ခ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ သိက္ခာသုံးပါးသည် မုချ။ ထို--၏ သုံးပါးအပေါင်းနှင့် သမူဟိ/သမူဟ၊ နိသျ/နိဿိတစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သိက္ခာတို့၏ သုံးပါးတို့၏ အပေါင်းရ၏။

✱ နိဒဿေတိ ဒေသနာတိ နိဒါနံ။ သဟ နိဒါနေန ယော ဝတ္တတီတိ သနိဒါနော။ သဟ နိဒါန ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ နိဒါန်းနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ တရား

http://www.dhammadownload.com

တော်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော း စပ် ဌာန္နပစာ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော နိဒါန်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော တရားတော်ရ၏။

* သဟ ဥပ္ပတ္တိ ယော ဝတ္တတီတိ သဥပ္ပတ္တိကော။ (အတ္ထသ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ သဟ အတ္ထုပ္ပတ္တိယာ ယော ဝတ္တတီတိ သဥပ္ပတ္တိကော။ သဟ အတ္ထုပ္ပတ္တိကဟု ဆိုလိုလျက် အတ္ထပုဒ်ကျေ။) * သိက္ခတ္တယေ ပရိဂ္ဂဟိတံ သိက္ခတ္တယ ပရိဂ္ဂဟိတံ။ * အာဒိမှိ ကလျာဏော အာဒိကလျာဏော။ ကလျာဏော အာဒိ ယဿာတိ **အာဒိကလျာဏော**။

* ဝိနေတဗ္ဗာတိ **ဝေနေယျာ**။ ဝိပုဗ္ဗ နီဓာတ်-အရ ကတ္တုရှ-ကား ဆုံးမတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာ ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှ-ကား ဝေနေယျတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ ဏျ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဖြင့် စရိတဗ္ဗ-ကျင့်သင့် ကျင့်ထိုက်၏ဟူသည် သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်သောကြောင့် ကျင့်သင့် ကျင့်ထိုက် သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တစ်နည်း) သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ-အရ သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော အလုံးစုံသော သာသနာဟု ဆိုအပ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

သေဋ္ဌေဟိ-ဖြင့် ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် ပိတာမဟ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သေဋ္ဌအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

ဗြဟ္မဘူတေဟိ စရိတဗ္ဗတော-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံ-၌ စရိယံပုဒ်ကို စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ-ဟု ကမ္မသာဓနေဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏျပစ္စည်း၏ --ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဗြဟ္မနှင့် စရိယကို ဗြဟ္မေဟိ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေသဉ္စ စရိယဘာဝတော-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယကို ဗြဟ္မာနံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

➤ ၇။ **သိက္ခတ္တာယ/သိက္ခတာယ** ။ ။ တယ-၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် သိက္ခတ္တယ-သင့်ပါသည်။

အဝိပရီတတာယ/အဝိပရီတတာယ ။ ။ အ-ဝိ-ပရိ-ဣဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ပရိ-၏ ဣ-ကို ချေပြီးနောက် နောက်ဣကို ဤဒီဃပြု၍ပြီးသောကြောင့် အဝိပရီတတာယပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဗြဟ္မစရိယ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ တို့၏ "ဗြဟ္မစရိယ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သိက္ခာသုံးပါးဟူသော သာသန ဗြဟ္မ-

F-16-A

http://www.dhammadownload.com

စရိယ-၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှင်္ဂီနည်း။

ပြဟ္မစရိယံ-၌ ဗြဟ္မ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဝေဒ, ပြဟ္မာကြီး, သေဋ္ဌ-စသော အနက်တို့၏ ပြဟ္မ-အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သေဋ္ဌအနက်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

ဓသဋ္ဌ-ကား ဌာနီ ဂုဏ်ဖြစ်သော အမြတ်ဂုဏ်၏ "သေဋ္ဌ"အမည်ကို ဌာန ဂုဏေး ဖြစ်သော ဘုရား စသည်တို့၌တင်-- ဌာန္ယူပစာ။ ဂုဏူပစာ။

ဓဝနေယျာနံ-ကား ဌာနဖြစ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ "ဝေနေယျ" အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝေနေယျတို့ သန္တာန်ရှိ စရိုက်စသည်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➤ ၁၀။ **သိက္ခတ္တယ**-အရ သီလ, သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာသုံးပါးကိုယူ။

ပါဠိ [၅၁]

(က) **သာဓု ခေါပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါပန**။ (ခ) **အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ**။

(ဂ-၁) **တထာရူပါနံ အရဟတန္တိ ယထာရူပေါ သော ဘဝံ ဂေါတမော**။

(ဂ-၂) **ဧဝရူပါနံ ယထာရူပဂုဏောဘိဂမေန လောကေ အရဟန္တောတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ အရဟတံ**။

(ဃ) **ဒဿနံ ဟောတီတိ ပသာဒသောမ္မာနိ အက္ခီနိ ဥမ္မီလိတွာ ဒဿနမတ္တမ္ပိ သာဓု ဟောတီတိ ဧဝံ အဇ္ဈာသယံ ကတွာ။ အထခေါ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီတိ**။ (၄။၁၀၀။ မအ္ထ-၂။၁၆၆။ ဘာဋီ-၁။ ၄၉၃။)

➤ ၁။ (င) ယေနာတိ ဓတံ၊ယေန-၌ နာဝိဘတ်သည်။ဘုမ္မတ္ထေ၊သတ္တမီအနက်၌။ ကရဏဝစနံ၊ကရိုဏ်းဝိဘတ်တည်း။ (တစ်နည်း) ယေနာတိ ဓတံ၊ယေန-ဟူသော ဤပုဒ် သည်။ဘုမ္မတ္ထေ၌။ကရဏဝစနံ၊ကရိုဏ်းဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်း။

သာဓု ခေါပန၊ကောင်းသည်သာလျှင်တည်း။ (သဒ္ဒတ္ထ)

စီးပွား ချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သည်သာလျှင်တည်း။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) **ဒို့/ ထိန္နယနာအာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် (သို့) ဝေရဉ္စာ ပုဏ္ဏားသည် သာဓု ခေါပန-ဟု ဆိုရာ၏။ ယင်း၌ သာဓုပုဒ်သည် မည်သည့်အနက်၌ ဖြစ်ပါ သနည်း။ ဒဠီကမ္မ-စသောအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ ဤနေရာ၌ သာဓု-သဒ္ဒါ၏ ဖြစ် သင့်သော်အနက်ကို မပြသော် သာဓုသဒ္ဒါ ဟောနိုင်သော အနက်အားလုံးတို့၌ ပြန့်နှံ့ သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) **ဒို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သာဓု-ကို သုန္ဒရံ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုန္ဒရဟူသည် ဘဒ္ဒကပင်တည်း၊ ယင်း ဘဒ္ဒက၏ အဖြစ်ကား ဖူးမြင်ရသောသူ၏ ဟိတ သုခကို ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏ဟု ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါသည် ဤ၌ သုန္ဒရအနက်ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ သုန္ဒရ-ကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ သာယာဖွယ်၏အဖြစ်ကို သုန္ဒရ-အကောင်းဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- သာယာဖွယ်၏အဖြစ်ကို သုန္ဒရ-အကောင်းဟူ၍ မဆိုအပ်၊ ဖူးမြင်ရသူတို့အား ဟိတသုခကို ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သုန္ဒရ-အကောင်းမည်၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကောင်းသည်သာလျှင်တည်းဟု ဆိုတော်မူ၏။ ကောင်း၏ဟူသည် အနဝဇ္ဇ-အပြစ်မရှိသော ကောင်းခြင်း၊ သောဘဏ-တင့်တယ်သော ကောင်းခြင်းကို ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ကို ကောင်းသည်ဟု ဆိုလိုပါသနည်း၊ စုဒ် ကြောင့် (ခ) မိန့်။ (ပါ-ဖြေ)

(ဂ–၂) သို့-- ဤသို့ (ဂ-၁)ဖြင့် တထာရူပါနံပုဒ်၏ အနက်ကို အနိယမ၏ အစွမ်းဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သရုပ် နိယမ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ-၂) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ပကုန္တရ။ ယင်း၌ ယထာရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ကား အနိယမ။ ဝေရူပါနံ-ကား နိယမ။ (ဃ) ပကုန္တရ။ **စာစပ်** ။ ။ **ယထာဘူတဂုဏာဓိဂမေန**-ကား ဖြင့်--ကြောင့် လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ-ဝယ် လဒ္ဓ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ကရိုဏ်း-ကရိုဏ်း၏ ကြိယာစပ်။ (တစ်နည်း) ကြောင့်--ကြောင့် လဒ္ဓ-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

ဒဿနမတ္တမ္ပိ-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ ဖြစ်ပါသည်။ ဖူးမြင်ရုံမျှဖြင့် အတ္တာဝဟ၊ သုခါဝဟ ဖြစ်တုံသေး၏၊ ရှိခိုးခြင်းစသည် ပြုပါမူကား ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ-ဟု သမ္ဘာဝနာမူသည်။

➢ ၄။ လဘိတဗ္ဗောတိ လဒ္ဓေါ။ သပ္ပတိ သောတဝိညာဏာလမ္ဗဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဒေါ။ လဒ္ဓေါ သဒ္ဒေါ ဧတေဟိ အရဟန္တေဟီတိ **လဒ္ဓသဒ္ဒါ**။

လဒ္ဓ သဒ္ဒ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား ရအပ်သော ကျော်စောသံသည် မုချ။ ထို--၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဧတ- အညပုဒ် အရကား ထို--သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

[တစ်နည်း] သဒ္ဒဟနံ သဒ္ဓါ။ လဒ္ဓါ သဒ္ဓါ ယေဟိ အရဟန္တေဟီတိ **လဒ္ဓသဒ္ဓါ**။ (ရအပ်သော ယုံကြည်ခြင်း၏ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ်)

လဒ္ဓါ သဒ္ဓါ လဒ္ဓသဒ္ဓါ။ လဒ္ဓသဒ္ဓါ ယေသံ အတ္ထီတိ **လဒ္ဓသဒ္ဓါ**။

အတ္ထံ အာဝဟတီတိ **အတ္ထာဝဟံ**။ ယံ ဒဿနံ၊ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အကြင်ဖူးမြင်ရခြင်းသည်။အတ္ထံ၊ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး သမ္ပရာယိကအကျိုး မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးကို။ အာဝဟတိ၊ဆောင်တတ်၏။ဣတိ တံ ဒဿနံ အတ္ထာဝဟံ။ အတ္ထ+အာ+ဝဟ+အန္တ။

အတ္ထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး သမ္ပရာယိကအကျိုး မြတ်

I-10-I

http://www.dhammadownload.com

သော နိမ္မာန်အကျိုးသည် မုချ။ ယင်း၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖူးမြင်ရခြင်း (ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့် အကျိုး အကြောင်းစပ် ဌာန္။ အာ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထာနု ဝတ္တက ဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝဟဓာတ်အရကား ယင်းဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အတ္ထကို ဆောင် ရွက်တတ် (ဖြစ်စေတတ်) သော ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်၏ သတ္တိ လက္ခဏ သဘာဝ ရ၏။ အန္တပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ် ရ၏။

* ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထသညိတေ ဟိတသုခေ သာဓေတီတိ **သာဓု**။ (အတ္ထာဝဟ-ကို မှီး၍ကောက်) ယံ ရူပံ တေသံ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ **ယထာရူပါ**။ ဧဝံ ရူပံ တေသံ အရဟန္တာနန္တိ **ဧဝရူပါ**။ * ဣက္ခတိ အနေနာတိ **အက္ခိ**။ (ဣက္ခ+ဣ) * အတ္ထသုခံ သာဓေတီတိ **သာဓု**။

ပသီဒန္တီတိ ပသာဒါ။ ရုံသီယော သဝတိ အဘိသဝတီတိ **သောမော**။ (သု-မန်) သောမဿ၊လ၏။ဣဒံ၊ဥစ္စာ အအေးဓာတ်တည်း။သောမ္မံ။ (သောမ္မ/သောမပုဒ်+ဏျ ပစ္စည်း) ပသာဒါနိစ တာနိ သောမ္မာနိစာတိ **ပသာဒသောမ္မာနိ**။ ပသာဒေန သောမ္မာနိ **ပသာဒသောမ္မာနိ**။

ပသာဒဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ကြည်လင်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ သောမ္မာနိ- ဝိသေသန-အရ အေးမြခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ မျက်လုံးတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကြည်လင်အေးမြကုန်သော မျက်လုံးတို့ ရ၏။

အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ အနေနာတိ **အစ္ဆေရာ**။ အရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား သွားလာသူတို့၏ ဝီရိယပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကား ဥစ္စာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ထ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော စီးပွားဥစ္စာ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သုန္ဒရံဖြင့် သာဓု-သဒ္ဒါသည် ဒဠှီကမ္မ, အာယာစန-စသော အနက် ကို မဟော၊ သုန္ဒရအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [အဝိပ္ပေတတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထဖော်]

(ခ) ၌ အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟံ-ဖြင့် သုန္ဒရဟူသည် ကောင်းခြင်းပင်တည်း၊ ယင်း ကောင်းခြင်းသည်လည်း ဖူးမြင်ရသူ၏ စီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကောင်းသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ယထာရူပေါ သော ဘဝံ ဂေါတမော ဧဝရူပါနံ-ဖြင့် တထာရူပါနံ-၌ တထာ သဒ္ဒါ၏ တံသဒ္ဒတ္ထ(တံသဒ္ဒါ၏ အနက်) ၏--၄င်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း၏ ပသိဒ္ဓဝိသယ တ-၏ အဖြစ်ကို၄င်း (ဘာဝတ္ထ) တထာရူပါနံ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယထာ ရူပေါ သော ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ထည့်ရ မည်၏ အဖြစ်ကို၄င်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

ယထာဘုစ္စ (ပ) အရဟာတံဖြင့်မဗ္ဗပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်၊ လူခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့ မြတ်စွာဘုရား

http://www.dhammadownload.com

အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းသို့ ပြဆိုသဖြင့် ရူပပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ် ဃောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း မြတ်စွာဘုရားအား ကြည်ညိုသည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ယ) ၌ ပသာဒသောမ္မာနိ အကို့နိ ဥမ္မိလိတ္တာ-ဖြင့် ဒဿန-သဒ္ဒါသည် ဒိဋ္ဌာဒိမဂ္ဂ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဓက္ခုဏ(ရှုမြင်ခြင်း)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါ သည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [အဓိပ္ပေတတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထ-တို့ကိုလည်းဖော်။]

ဒဿနမတ္တံ-ဖြင့် အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် (ဝါ) သဗ္ဗဝါကျံ သာဝဓာရဏံ ဟူသော ပရိဘာသာအားဖြင့် ဒဿနံပုဒ်နောက်၌ ဧဝ-ကျေသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ/လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ ။ ။ လဒ္ဓါ သဒ္ဓါ ယေသံ အရဟန္တာနန္တိ လဒ္ဓသဒ္ဓါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ လဒ္ဓသဒ္ဓါနံ၊ရအပ်သော ယုံကြည်ခြင်းရှိကုန်သော ဟူသောအနက်၏ ယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း "လဒ္ဓါသဒ္ဓါနံ"ပါဌ် သင့်ပါသည်။ လဒ္ဓေါ သဒ္ဒေါ ယေသံ အရဟန္တာနန္တိ လဒ္ဓသဒ္ဒါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ၊ ရအပ် သော ချီးမွမ်း အံ့ဩကျော်စောသံရှိကုန်သော-ဟူသော အနက်၏ ယုတ္တိရှိသောကြောင့် ရင်း " လဒ္ဓ သဒ္ဒါနံ" ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ဥမ္မီလိတ္တာ/ဥမ္မီလေတွာ ။ ။ ဥပုဗ္ဗ မီလဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ မီလဓာတ်သည် ဘူဝါဒိ စုရာဒိ နှစ်ဂိုဏ်းဆက်ဆံရကား ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်မူ ဣ-လာ၍ ဥမ္မီလိတွာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ စုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်မူ ဏေပစ္စည်းသက်၍ ဥမ္မီလေတွာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **သာဓု**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကောင်းခြင်း၏ "သာဓု"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ရဟန္တာတို့ကို ဖူးမြင်ရခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ယထာဘုစ္စ(ပ) အရဟတံ-ကား မကောင်းတတ်သော ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်, လူခပ္ပ မာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကို "ယထာဘုစ္စ(ပ) အရဟတံ" ဟု ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ရူပပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်, ဃောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရား ရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။

အစိတ်ဖြစ်သော ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်, လူခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကို "ယထာဘုစ္စ(ပ)အရဟတံ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ် သော ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်, လူခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်, ရူပပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်, ဃောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့ ၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်၌တင် --- ဧကဒေသူပစာ။ ပဓာနနည်း၊ ဥပ လက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

သောမ္မာနိ-ကား အတူဖြစ်သော လ, ရေ-တို့၏ အအေးဓာတ်၏ "သောမ္မာနိ" ဟူ

http://www.dhammadownload.com

သော အမည်ကို အတူရှိသော မျက်လုံး၌တင်-- သဒိသူပစာ။

➢ ၁၀။ **အဏ္ဍ**–အရ စက္ခုပသာဒ ဇီဝိတ အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈-ပါးဟူသော စက္ခုဒသကကလာပ် ရ၏။

[**လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ**] **ခဿနံ**–အရ စက္ခုဒွါရကုသိုလ်ဇောဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူအပ်၏။ ယင်းကိုယူသဖြင့် ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ္တဇရုပ်များကိုလည်း ယူအပ်၏။ စက္ခုဒွါရကုသိုလ်ဇောဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် စိတ္တဇရုပ်သည် ခန္ဓာငါးပါးတည်း၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးကို ယူသဖြင့် ထိုနှင့် အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာတူသောကြောင့်ရင်း (ပ) ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မသင်္ခတအမည်တူသောကြောင့်ရင်း အာယတန ဓာတ် သစ္စာ ဣန္ဒြေတို့ကို လည်း ယူအပ်၏။

ပါဌ် [၁၂]

(က) **ယေနာတိ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။**

(ခ) **တသ္မာ ယတ္ထ ဘဂဝါ, တတ္ထ ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။**

(ဂ) **ယေန ဝါ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ တေန ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။**

(ဃ) **ကေနစ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော? နာနာဝိဓဂုဏဝိသေသာ ဓိဂမာဓိပ္ပါယေန၊ သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန ဒိဇဂဏေဟိ နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော ဝိယ။**

(င) **ဥပသင်္ကမီတိ စ ဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(စ) **ဥပသင်္ကမိတွာတိ ဥပသင်္ကမနပရိယောသာနဒီပနံ။**

(ဆ) **အထဝါ ဧဝံ ဂတော တတော အာသန္နတရံ ဌာနံ ဘဂဝတော သမီပသင်္ခါတံ ဂန္တွာတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။** (၄။၁၀၀။မအူ-၂။၁၆၇။ဘာဋီ-၁။၄၉၆။)

➢ ၁။ (ဃ) **ဥပမာအတွင်းသွင်း** ။ ။ စ၊ဆက်။(တနည်း) စ၊ပုစ္ဆာကိုပြဦးအံ့။ကေန ကာရဏေန၊အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ဘဂဝါ၊သို့။ဒေဝမနုဿေဟိ၊နတ်လူတို့သည်။ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊သွားထိုက်သနည်း။သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန၊ကောင်းသော အရ သာရှိသော အသီးတို့ကို စားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကြောင့်။ဒိဇဂဏေဟိ၊ငှက်အပေါင်း တို့သည်။နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော၊အမြဲအသီးရှိသော သစ်ပင်ကြီးသို့။ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော ဝိယ၊သွားအပ်သကဲ့သို့။နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိဂမာဓိပ္ပါယေန၊အထူးထူးသော အပြား ရှိသော ဂုဏ်အထူးကိုရခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကြောင့်။ဒေဝမနုဿေဟိ၊နတ်လူတို့သည်။ ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရားသို့။ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊သွားထိုက်သတည်း။

(က–ခ)နှင့်အညီ။ ။ ယေန၊အကြင်အရပ်၌။ဘဂဝါ၊သည်။အတ္ထိ၊၏။တေန၊ထိုအရပ်၌။(ဝါ) သို့။ဥပသင်္ကမိ၊ပြီ။ [တနည်း] ယေန၊အကြင်အကြောင်းကြောင့်။ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရားသို့။

http://www.dhammadownload.com

ဒေဝမနုဿေဟိ၊နတ်လူတို့သည်။ဉပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ချဉ်းကပ်အပ်၏။ တေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ဉပသင်္ကမိ၊ပြီ။ | (ဂ) နှင့်အညီ။|

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ယေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ ဖြစ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ယေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်း အနက်၌ဖြစ်သင့် သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဘုမ္မတ္ထ၌ဖြစ်၏ဟု ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့ရအပ် သော အကျိုးရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ယေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းနာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ တစ်မျိုးတည်း၌သာ သက်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်၌ သက်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- ဟေတွတ္ထ၌လည်း သက်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဃ) [ဥပမေယျဝါကျ] သို့/ ဆရာ-သည် နာနပ္ပကာရ(ပ) အဓိပ္ပါယေန-ဖြင့် အထူး ထူးအပြားပြားရှိကုန်သော ဂုဏ်အထူးကို ရခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကြောင့် နတ်လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံ၌ ချဉ်းကပ်အပ်သောဟု ဆို၏။ ထိုသို့ ချဉ်းကပ်ရာ၌ လောကူပမာကား အဘယ်နည်း၊ လောကူပမာကို ဆရာ မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် သာဒု-စသည်မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ယေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ဖြစ် ၍ ယေနကာရဏေန စသည်ဖြင့် အနက်မှတ်သားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ယေန ကာရဏေန-ဝယ် ကာရဏ-အရ သရုပ်အရကောက်ကို ဥပမာ နှင့်တကွ ထင်ရှားစွာ ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် လဒ္ဒဂုဏ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) လဒ္ဒဂုဏီယဝါကျ။ ယင်း (ခ) ၌ ယတ္ထ ဘဂဝါ-ကား အနိယတ်ဝါကျ။ တတ္ထ ဥပသင်္ကမိကား နိယတ်ဝါကျ။ (တစ်နည်း) တတ္ထ ဥပသင်္ကမိကား ယေန ဘဂဝါ-၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး တေနုပသင်္ကမိ-၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပတ္တန္တရဝါကျ။ (ဂ)သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဟူသော အဖို့ မှ တစ်မျိုးတစ်ပါးသော ဟေတွတ္ထ၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထို-- ၍ (က-ခ)တို့ကား ပက္ခ။ (ဃ) သည် ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာကို ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း (ဃ) ၌ ကေနစ-စသည်ကား ပုစ္ဆာဝါကျ။ နာနပ္ပကာရ-စသည်ကား ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ သာဒုဖလူပ-စသည်ကား ဥပမာနဝါကျ။ (တစ်နည်း) ဥပမာဖြင့် ထင်ရှား စေသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ ထိုဝါကျကိုထောက်၍ နာနပ္ပကာရ-စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ။ (တစ်နည်း) ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစေအပ်သောကြောင့် တပ္ပါကဋီ ကရဏီယဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗောဝိယ-၌ အကြောင်းဟိတ်-အကျိုးဖိုလ်စပ်။

➤ ၄။ အဿာဒီယတီတိ **သာဒု**။ ယံ ဖလံ၊အကြင်အသီးကို။ဒိဇဂဏေဟိ၊ငှက်

http://www.dhammadownload.com

အပေါင်းတို့သည်။အဿာဒီယတိ၊သာယာအပ်၏။ဣတိ တံ ဖလံ သာဒု။ သာဒုတော်ကုပ်ရတည်း။ သာဒုတော်အရ ကတ္တုဂ္ဂကြိယာကား သာယာသော ငှက်အပေါင်းတို့၏ ရသတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဂ္ဂကြိယာ အရကား ထိုအားတပ်သော သစ်သီး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္လ။ ကု-အရကား ထို--သော အသီးရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်။)

ဒွေ ဝါရေ ဇာယန္တီတိ ဒိဇာ။ ဂဏီယန္တီ အဝယဝေန သဟာတိ ဂဏာ။ ဒိဇာနံ ဂဏာ **ဒိဇဂဏာ**။ ဒိဇ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ငှက်တို့သည် မုချ။ ထို--၏ အပေါင်းနှင့် သမ္ဗန္ဓ သမ္ဗန္ဓ၊ အဘေဒ ဘေဒစပ် ဌာန္တ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ငှက်အပေါင်းရ၏။

သာဒိယန္တိ အသာဒိယန္တီတိ သာဒူနိ။ သာဒူနိစ တာနိ ဖလာနိစာတိ သာဒုဖလာနိ။ သာဒုဖလာနံ ဥပဘောဂေါ သာဒုဖလူပဘောဂေါ။/သာဒီယတီတိ သာဒု။ သာဒု မဓုရံ ဖလံ သာဒုဖလံ။ သာဒု ဖလဿ ဥပဘောဂေါ သာဒုဖလူပဘောဂေါ။ သာဒုဖလူပဘောဂေ ပဝတ္တော အဓိပ္ပါယော **သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယော**။

သာဒုဖလူပဘောဂ-ဟူသော ဝိသေသနအရ ကောင်းသော အရသာရှိသော အသီးတို့ကို စားခြင်းသည် မုချ။ ထို၏ ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒနှင့် နိဿယ-နိဿိတစပ် ဖလ္လ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကောင်းသော အရသာရှိသော အသီးတို့ကို စားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒ ရ၏။

ဖလာနိ သဉ္ဇာတာနိ အဿ အတ္ထီတိ ဖလိတော။ ဖလိတော မဟာရုက္ခော ဖလိတမဟာရုက္ခော။ နိစ္စံ ဖလိတမဟာရုက္ခော **နိစ္စဖလိတ မဟာရုက္ခော**။

နိစ္စ-အရကား မြဲခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အသီးရှိသော သစ်ပင်ကြီးနှင့် ဂုဏ်ဂုဏီ စပ် ဌာန္တ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို --သော အမြဲ အသီးရှိသော သစ်ပင်ကြီး ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ-ဖြင့် ယေန-၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်ကို မဟော၊ သတ္တမီအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ကရဏဝစနံ-ဖြင့် ယေန-၌ နေ-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ) ဘုမ္မတ္ထေ-ဖြင့် ယင်း နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ မသက်၊ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ခ) ၌ ယတ္ထ-ဖြင့် ယေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်၏ဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ) တတ္ထ-ဖြင့် တေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်၏ဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ယေန ကာရဏေန-ဖြင့် ယေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်ကိုမဟော၊ ဟိတ်အနက်ကို ဟော--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယ-သဒ္ဒါ၏ ကာရဏအနက်ကို စွဲသည်၏-- ရင်း (သဒ္ဒနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တေန ကာရဏေန-ဖြင့် တေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်ကိုမဟော၊ ဟိတ်အနက်ကို ဟော--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) တ-သဒ္ဒါ၏ ကာရဏအနက်ကို စွဲသည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗောဖြင့် ယေန ဘဂဝါ-ဟူသော ပါဠိတော် အနိယတ်ဝါကျ၌ ဒေဝမနုဿေဟိ-ဟူသော ကတ္တား၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော- ဟူသော ကြိယာ ပါ၌သေသထည့်၍ ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ၊ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဂတောဖြင့် ဥပသင်္ကမိ၌ ဥပ-ဟူသော ဥပသာရ, သံ-ဥပသာရတို့၏ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အနတ္ထက, ပဒါလင်္ကာရ၏အဖြစ်ကိုရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ကမုဓာတ်၏ဂမနတ္ထကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) အဇ္ဈတ္တနီ ဤ-ဝိဘတ်၏ တံကာလာပေက္ခအားဖြင့်ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဥပသင်္ကမန (ပ) ဒီပနံ-ဖြင့် ဥပသင်္ကမိတွာကား အပရကာလကြိယာ, သမာနကာလကြိယာ မဟုတ်၊ ပုဗ္ဗကာလကြိယာတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)

(ဆ) ၌ သမီပသင်္ခါတံ ဂန္တွာဖြင့် ဥပသင်္ကမိတွာ၌ ဥပသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ၏ --ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဂမုဓာတ်၏ ဂမနတ္ထ၏--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဘုမ္မန္တ/ဘုမ္မတ္ထ ။ ။ ဘုမ္မတ္ထ-၌ အတ္ထသဒ္ဒါသည် အတ္ထကထာ၊ အဋ္ဌကထာ၌ကဲ့သို့ သဒ္ဒါအဘိဓေယျအနက်ကို ဟောသည်၊ "တထာနံ ဋ္ဌယုဂံ။ အဋ္ဌကထာ၊ အတ္ထကထာ-ဟူသော သဒ္ဒနီတိသုတ္တမာလာကို ထောက်၍ ဘုမ္မတ္ထ-၌ တ္ထ-ကို ဋ္ဌပြုလျှင် ဘုမ္မဋ္ဌ-ဟုရင်း၊ မပြုလျှင် ဘုမ္မတ္ထ-ဟုရင်း ရုပ်ပြီးရကား နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဒွိဇ/ဒိဇ ။ ။ မာတုကုစ္ဆိတော အဏ္ဍတောစ ဒွိက္ခတ္တုံ ဇာယတီတိ ဒွိဇော-ဟူသောအဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ဒွိသဒ္ဒူပပဒ ဇနဓာတ် ကွိပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ဒွိဇ-ဟုရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။ ဒိဂုဏ်ကဲ့သို့ ဒွိကို ဒိပြုလျှင် ဒိဇ-လည်း သင့်ပါသည်။

သာဒုဖလူပ/သာဓုဖလူပ ။ ။ ဖလ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ထောက်၍ သာဒုဖလ=ချိုမြိန်သော အသီး-ဟူသောအနက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဣဋ္ဌေစ မဓုရေ သာဒု-ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ သာဒု-သဒ္ဒါကသာလျှင် ယင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ သဒ အဿာဒနေ၊ သာဒီယတိ အဿာဒီယတီတိ သာဒု (သူစိ)ကိုထောက်၍ သဒဓာတ်ကသာ အဿာဒန=သာယာ ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အနက်ကိုဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း ဤ နေရာ၌ သင့်လျော်ရကား "သာဒုဖလူပ" ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

(ဂ) **ဇဝမေတ္တာ/ဇဝမ္ပေတ္တာ** ။ ။ အပိ-သဒ္ဒါ၏ သမုစ္စည်းအနက်ကို နယန္တရ ဝါ-ဖြင့်ပေါင်းဆည်း အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပိသဒ္ဒါ၏ သမုစ္စည်းအနက် မလိုအပ်ရကား ဇဝမေတ္တာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ (က) နည်း • သတ္တမီဝိဘတ်မှ တတိယာဝိဘတ်သို့ ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော ယေန-၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နာဝိဘတ်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ (တစ်နည်း) အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဒိဗဂဏ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သွားအပေါင်း, ငှက်အပေါင်း, ပုဏ္ဏားအပေါင်းတို့၏ "ဒိဇဂဏ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ငှက်အပေါင်း၌ တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။ (ဘိက္ခုသံဃော-ကဲ့သို့ အဘေဒနည်း)

➤ ၁၀။ ဥပသင်္ကမိ-အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း-စသည်ဖြင့်ထုတ်လေ။

သာခုပလ္လပဓောဂါမိပ္ပါယ-အရ ရသတဏှာ (တစ်နည်း) ဆန္ဒစေတသိက်ကိုယူ။

ဂါထာ [၃၃]

(က) ဘဂဝတော သဒ္ဒိ သမ္မောဒိတိ ယထာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော ဘဂဝါ တေန၊ ဇဝံ သောပိ ဘဂဝတာ သဒ္ဒိ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ အဟောသိ။

(ခ) သီတောဒကံ ဝိယ ဥဏှောဒကေန သမ္မောဒိတံ ဧကီဘာဝံ အာဂမာသိ။

(ဂ) ယာယ စ "ကစ္စိ ဘော ဂေါတမ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ, ကစ္စိ ဘောတော ဂေါတမဿ စ သာဝကာနဉ္စ အပ္ပါဗာဓံ အပ္ပါတင်္ကံ လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ ဖာသုဝိဟာရော"တိ အာဒိကာယ ကထာယ သမ္မောဒိ၊ တံ ပီတိပါမောဇ္ဇသင်္ခါတံ သမ္မောဒံ ဇနနတော သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော စ သမ္မောဒနီယံ။

(ဃ) အတ္ထဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ သုစိရမ္ပိ ကာလံ သာရေတုံ နိရန္တရံ ပဝတ္တေတုံ အရဟရူပတော သရိတဗ္ဗဘာဝတော စ သာရဏီယံ။

(င) ကထံ ပီတိသာရေတွာ ပရိယောသာပေတွာ နိဋ္ဌာပေတွာ။

(ဋ္ဌ။၁၀၀။ မအ္ဋ-၂၊၁၆၈။ ဘာသာဋီ-၁။ ၄၉၈။)

➤ ၁။ (က) **ယော ပဌမ ထင်ရှားလျော်** ။ ။ ခမနီယာဒီနိ၊ခမနီယ အစရှိကုန်သော။ ဝစနာနိ၊တို့ကို၊ပုစ္ဆန္တော၊မေးတော်မူလျက်။ဘဂဝါ၊သည်။တေန ပြာဟ္မဏေန၊ထို ပုဏ္ဏားနှင့်။ (သဒ္ဒိ၊တကွ။သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ၊အညီအမျှဖြစ်သော ရောနှောခြင်းရှိသော။အဟောသိ ယထာ၊ဖြစ်သကဲ့သို့။) ဇဝံ၊တူ။(ခမနီယာဒီနိ၊ဝစနာနိ၊ပုစ္ဆန္တော) သောပိ ပြာဟ္မဏော၊သည် လည်း။ဘဂဝတာ၊နှင့်။သဒ္ဒိ၊သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ၊အဟောသိ။

(ခ) **ဥပမာပြဆိုသည်** ။ ။ သီတောဒကံ၊ရေအေးသည်။ဥဏှောဒကေန၊ရေနွေးနှင့်။သမ္မောဒိတံ၊ အညီအမျှ ရောနှောခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ဧကီဘာဝံ၊တခုတည်း၏အဖြစ်သို့။အာဂမာသိ ဝိယ၊ရောက်သကဲ့သို့။(တထာ၊ထို့အတူ။ဘဂဝါ၊သည်။တေန ပြာဟ္မဏေန၊နှင့်။သောပိ ပြာဟ္မဏော၊သည်လည်း။ဘဂဝတာ၊နှင့်။သမ္မောဒိတံ၊သို့။ဧကီဘာဝံ၊သို့။အာဂမာသိ၊ပြီ။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ-ဟု ဝေရဉ္ဇာ ပုဏ္ဏားသည် မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြော၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ဝေရဉ္ဇာ ပုဏ္ဏားသည်သာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောငြားအံ့၊ သဒ္ဓိံ-ဟူသော သမဝါယဇောတကသဒ္ဒါကို ဟောကောင်းအံ့လော။ သဒ္ဓိံ-ဖြင့် ထွန်းပြအပ်သော သမဝါယအားဖြင့် ရအပ်သော သမ္မောဒနကြိယာကို အသို့သိအပ်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်

(ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့် ပုဏ္ဏားကြီးတို့သည် အတူတကွ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသောဟု ဆို၏။ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို လောကူပမာဖြင့် ဆရာ မပြပြီလော။ လောကူပမာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့် ပုဏ္ဏားကြီးတို့သည် အတူတကွ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိပုံကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အမျှဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဥပမာဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမ္မောဒနီယံ- ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ ယထာ-စသည်ကား ဥပမာနဝါကျ။ ဧဝံ-စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ။ (ခ) သည် သမပ္ပဝတ္တမောဒဖြစ်ပုံ ဥပမာနှင့်တကွ ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။ ထို--၍ (က) ကား တပ္ပါကဋီကရဏီယဝါကျ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ ယာယစ-စသည်ကား အနိယတ်ဝါကျ။ တံ ပီတိ-စသည်ကား နိယတ်ဝါကျ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

ဓာစပ် ။ ။ ပူဏ္ဏွော်ကား သော--ကြောင့် (ဥပမာနဘက်ရှိ) ဘဂဝါ၊ (ဥပမေယျဘက်ရှိ) သော-ပုဒ်တို့၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန-သျှ စပ်။ (တစ်နည်း) ပူဏ္ဏွော်-ကား လျက်--ကြောင့် အဟောသိ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။

➤ ၄။ မုဒန် မောဒေါ။ သမံ မောဒေါ သမ္မောဒေါ။ သမ္မောဒေါ ယဿ အတ္ထီတိ သမ္မောဒီ။ သမ္မောဒိနော ဘာဝေါ **သမ္မောဒိတာ**။ သမ္မောဒီပုဒ် အရကား အညီအမျှ နှီးနှောခြင်းရှိသော ရေအေးရေပူသည် မုချ။ ထို--၏ နှီးနှောခြင်းဂုဏ်နှင့် ဂုဏော ဂုဏ်စပ် ဥာန။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရေအေး ရေပူတို့၏ နှီးနှောမိခြင်း ဂုဏ်ရ၏။

သမ္မောဒနံ ဇနေတီတိ **သမ္မောဒနီယာ**။ (သမ္မောဒနံ၊ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို။ဇနေတိ၊ဖြစ်စေတတ်၏။ဣတိ။) ဇနေတီတဒ္ဓိတ်၊ သမ္မောဒနပုဒ်၊ဣကပစ္စည်း။

သမ္မောဒန-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူသော ပီတိပါမောဇ္ဇသည် မုချ။ ယင်း၏ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော ကစ္စိ ဘော ဂေါတမ ခမနီယံ-စသော

http://www.dhammadownload.com

သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒသဒ္ဒဟူသော စကားဖြစ်နှင့် အကျိုးအကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ဣက-အရ ထို--သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော ကစ္စိဘော ဂေါတမ ခမနီယံ-စသော သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒသဒ္ဒဟူသော စကားဖြစ်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်) [သမ္မောဒံ ဇနေတော-နှင့်အညီကောက်ပုံတည်း။]

(တစ်နည်း) သမ္မောဒိတဗ္ဗာတိ **သမ္မောဒနီယာ**။ (ယာ ကထာ၊ကို။သမ္မောဒိတဗ္ဗာ၊ ဝမ်းမြောက်အပ်၏။ဣတိ သာ။)ကမ္မသာဓန၊ သံ-မုဒ+အနီယ။

သံ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ မုဓာတ်အရ ကတ္တုဠကား ကြား ရသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပီတိပါမောဇ္ဇပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဠကြိယာအရကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော ကစ္စိ ခမနီယံ-စသော သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒ သဒ္ဒ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အနီယ-အရ ထို--သော ဝမ်းမြောက်အပ်သော ကစ္စိ ခမနီယံ-စသော စကားဖြစ် ရ၏။[သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတောနှင့်အညီ]

သမံ ပဝတ္တော သမပ္ပဝတ္တော။ သမံ ပဝတ္တော မောဒေါ ယဿာတိ သမပ္ပဝတ္တ မောဒေါ။ သမပ္ပဝတ္တော မောဒေါ ဧတဿ ဘဂဝတောတိ **သမပ္ပဝတ္တ မောဒေါ**။

[ဥပမေယျဘက်ကိုငဲ့လျှင် "ဧတဿ ဗြာဟ္မဏဿ"ဟု ဖွဲ့။]

ပုဒ်လုံးအရ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ် အရ ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားနှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယ-အရ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက် ခြင်းရှိသော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား ရ၏။

ဥဏှာဘိတတ္တေဟိ သေဝိယတီတိ သီတံ။ ဥန္ဒတိ ဒြဝံ ကရောတီတိ ဥဒကံ။ သီတဉ္စ တံ ဥဒကဉ္စာတိ **သီတောဒကံ**။ သီတ-အရ အေးသောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ရေနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အေးသော ရေ ရ၏။

သမံ မောဒေါ သမ္မောဒေါ။ သမ္မောဒေါ ယဿ အတ္ထီတိ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒိတဿ ဘာဝေါ **သမ္မောဒိတာ**။ သမ္မောဒိ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ရောနှောခြင်းရှိသော ရေနွေးတို့သည် မုချ။ (ဥပမာန) ရောနှောခြင်းရှိသော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားနှင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ (ဥပမေယျ) ထို--၏ တာပစ္စည်းအရ ရောနှောခြင်းကြိယာနှင့် နိဿ-နိဿိတစပ် ဌာနူ။ တာ-အရ ထို--သော ရောနှောခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ရောနှောခြင်းကြိယာ ရ၏။

ပမောဒနံ ပမောဒေါ။ ပမောဒေါ ယေဝ ပါမောဇ္ဇံ။ ပီတိစ ပါမောဇ္ဇဉ္စ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ ဣတိ သဒ္ဒေါ တော **ပီတိပါမောဇ္ဇသဒ္ဒတော**။

ပီတိပါမောဇ္ဇ- ဝိသေသနအရ ပီတိ ပါမောဇ္ဇ-ဟုဆိုအပ်သော သမ္မာဝနာဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဆိုအပ်သော သမ္မောဒနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပီတိ ပါမောဇ္ဇ-ဟု ဆိုအပ်သော သမ္မောဒ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ-ဖြင့် သမ္မောဒိ၌ သံသဒ္ဒါသည် သမောဓာန,

http://www.dhammadownload.com

သခ်ေပ-စသော အနက်ကိုမဟော။ သမပ္ပဝတ္တအနက်ကိုဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမ္မောဒိသဒ္ဒါ၏ မုဒဓာတ်၏--ငင်း (ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

အဟောသိ-ဖြင့် သမ္မောဒိ-၌ က္လ-သဒ္ဒါသည် အဇ္ဇတ္တနီ ဤ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒုတိယ ဝိဘတ္တိပဒ) (တစ်နည်း) အဟောသိ-ဖြင့် သမ္မောဒိ-၌ အဇ္ဇတ္တနီ ဤ-ဝိဘတ်၏--ငင်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ဤ ဝိဘတ်၏ အတိတ်ကာလအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဧကီဘာဝံ-ဖြင့် သမ္မောဒိတံ-၌ မုဒဓာတ်သည် ပါမောဇ္ဇအနက်ကိုမဟော၊ သံသန္ဒနအနက်ကိုဟော၏ဟု သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ သမ္မောဒံ ဇနနတော-ဖြင့် သမ္မောဒနံ ဇနေတီတိ သမ္မောဒနိယံ-ဟု ဇနေတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြ--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က္လကပစ္စည်း၏--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သမ္မောဒနိက-ဟု ဆိုလိုလျက် နိ-၌ က္လကို ဤဒီယပြုခြင်း၊ ကကို ယပြုခြင်း၊ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် သမ္မောဒနိယ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏-ငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော-ဖြင့် သမ္မောဒိတဗ္ဗာတိ သမ္မောဒနိယာ-ဟု ကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြ--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏- ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပီတိပါမောဇ္ဇသခ်ိတံ-ဖြင့် သမ္မောဒ-ပုဒ်ကို သမ္မောဒီယတေ သမ္မောဒေါ-ဟု ဘာဝ သာဓနေဝစနတ္ထပြု၍ သမ္မောဒ-အရ ပီတိပါမောဇ္ဇကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ သာရေတုံ အရဟရူပတော-ဖြင့် သာရဏီယံပုဒ်ကို သာရဏံ အရဟတီတိ သာရဏီယံ-ဟု အရဟတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြ--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က္လ-ပစ္စည်း၏--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) က္လကို ဤဒီယပြုသည်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) သာရေတုံ အရဟရူပတော-ဖြင့် သာရဏီယံ-၌ သရဓာတ်၏-ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သာရဏီယံပုဒ်ကို သာရေတဗ္ဗန္တိ သာရဏီယံ-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြ--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိရုန္ဓရ ပဝတ္တေတုံ-ဖြင့် သာရေတုံ-၌ သရဓာတ်သည် စိန္တာအနက်ကိုမဟော၊ ပဝတ္တနဂတိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

သရိတဗ္ဗဘာဝတော-ဖြင့် သာရဏီယံပုဒ်ကို သရိတဗ္ဗန္တိ သာရဏီယံ-ဟု ကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြ--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏-- ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သာရဏီယ-ဟု ဆိုလိုလျက် သ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီယပြု၍ သာရဏီယ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **အတ္ထဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ**-ဖြင့် အနက်သဒ္ဒါတို့၏ ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး အမှတ်ရ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(င) ၌ **ပရိယောသာပေတွာ**-ဖြင့် ဝိတိသာရေတွာ၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏-ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အတိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက ၏-ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သရဓာတ်သည် ဂတိ, စိန္တာ, ဟိံသာအနက်တို့ကိုမဟော၊ ပရိယောသာနအနက်ကို ဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိဋ္ဌာပေတွာ-ဖြင့် (ပရိ+အဝ+သာ+ဏာပေ+တွာ) သာဓာတ်သည် ပါကအနက် တနုကရဏအနက် အဿာဒအနက်တို့ကိုမဟော၊ အန္တကမ္မ-အပြီးအဆုံးဟူသောအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

➤ ၇။ **သမ္မောဒနီယံ/သမ္မောဒနီယံ** ။ ။ သမ္မောဒံ ဇနနကော-ဟူသော အဖွင့်အရ ဇနေတိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ ဏီကပစ္စည်းသက်၍ က-ကို ယပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သမ္မောဒနိယ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော-ဟူသော အဖွင့်အရ သံရှေးရှိသော မုဒဓာတ် အနီယပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သမ္မောဒနီယံ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

သာရဏီယံ/သရဏီယံ ။ ။ သရဏီယတ္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ကတွာ သာရဏီယန္တိ ဝုတ္တံ ဟု သာရတ္ထ၌ဖွင့်သောကြောင့် အာဒီဃဖြင့်ရှိသော သာရဏီယံပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဧကီဘာဝံ/ဧကီအာဝံ ။ ။ စီ ကြိယတ္ထေဟိ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်အရ ကြိယာ အနက်ကိုဟောသော သဒ္ဒါနောင် စီပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် ဧကီဘာဝံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **(စ) ၌ ရနိုင်စေသောနည်း** ။ ။ အနုပသန္တသဘောရှိသော ပုဏ္ဏားသည် ရေပူနှင့်တူ၏၊ ဝူပသန္တသဘောရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ရေအေးနှင့်တူ၏၊ ဤသို့အစဉ် မဟုတ်မူ၍ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာလာဘနည်းမည်၏။ (တစ်နည်း) ဉာဏတေဇ သဘောမရှိသော ပုဏ္ဏား သည် ရေအေးနှင့်တူ၏၊ ဉာဏတေဇ သဘောရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ရေနွေးနှင့်တူ၏၊ ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း ယူအပ် သောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။

(ဆ) ပါဠိတွင် ပေးထားသော ဥပမာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုပုံ ။ ။ အနုပသန္တသဘောရှိသော ပုဏ္ဏားသည် ရေပူ နှင့်တူ၏၊ ဝူပသန္တသဘောရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ရေအေးနှင့်တူ၏၊ (တစ်နည်း) ဉာဏ်တည်းဟူသော တေဇနှင့်ယှဉ်တော်မူသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် ရေပူနှင့်တူ ပါသည်။ ဉာဏတေဇ-မှ ကင်းသောကြောင့် ပုဏ္ဏားသည် ရေအေးနှင့်တူပါသည်။

သမ္မောဒိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရောနှောခြင်းအနက် ဝမ်းမြောက်ခြင်းအနက်တို့၏ "သမ္မောဒိ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရောနှောခြင်းအနက်၌ တင်-- ဧကဒေသျူ။

အင်္ဂဇုဗ္ဗနမဓုရဏာယ-ကား ထင်ရှားရှိသော ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော စားသောက် ဖွယ်၏ "မဓုရ" အမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော စကား၌တင်-

http://www.dhammadownload.com

တဒ္ဓမ္မျူပစာ။ (တစ်နည်း) သဒိသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ပီတိပါမောဇ္ဇ**– ၌ ပီတိ-အရ ဗလဝပီတိကိုယူ။

ပါမောဇ္ဇ–အရ တရုဏပီတိကိုယူ။

[**ပဒဋ္ဌာနဟာရ**] **အမှော**-အရ ပီတိပါမောဇ္ဇကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ကစ္စိမနီယံ အစရှိသော စကားဖြစ်တည်း။ ထို--ကား သူတော်အချင်းချင်း ပေါင်းဆုံမိခြင်းတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယျောရုယှာအားဖြင့်ရှင်း။ ထိုပီတိပါမောဇ္ဇသည် ပဿဒ္ဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာ ရုယှအားဖြင့်ရှင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။

ပါဠိ [၁၆]

(က) **ခေမန္တို ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော "ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ" တိအာဒီသု ဝိယ။** (ခ) **တသ္မာ ယဿာ နိသိန္နော ခေမန္တိ နိသိန္နော ဟောတိ၊ တဿာ နိသီဒိတိ ဝေမေတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။** (ဂ) **ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ။**

(ဃ) **နိသီဒိတိ ဥပါဝိသိ။** (င-၁) **ပဏ္ဍိတာ ဟိ ပုရိသာ ဂရုဋ္ဌာနိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာသနကုသလတာယ ခေမန္တိ နိသီဒန္တိ။** (င-၂) **အယဉ္စ တေသံ အညတရော။**

(င-၃) **တသ္မာ ခေမန္တံ နိသီဒိ။** (၄။၁၀၁။ မအူ-၂။ ၁၇၁။ ဘာသာဋီ-၁-။ ၅၀၂။)

➤ ၁။ (**က**) ရှ ခေမန္တံ•တစ်ခုသော အရပ်စု၌။ (သဒ္ဒတ္ထ) သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) [ဂ-ရှ] ခေမန္တံ•တစ်ခုသော အရပ်စု၌။ (သဒ္ဒတ္ထ) သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(**က**) **ဥပမာအတွင်းသွင်း** ။ ။ ဝိသမံ စန္ဒိမ သူရိယာ ပရိဝတ္တန္တီတိ အာဒီသု၊ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ဝိသမန္တိ၊ဝိသမ-သဒ္ဒါသည်။ဘာဝနပုံသက နိဒ္ဒေသော၊ဘာဝနပုံကို ညွှန်ပြကြောင်းသည်။ဟောတိ ဝိယ၊သို့။တထာ၊တူ။ခေမန္တိ၊ ခေမန္တ-ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော၊သည်။ဟောတိ၊၏။

ဥပမာ အပြင်ထုတ် ။ ။ ခေမန္တန္တိ၊ခေမန္တ-ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ဘာဝနပုံသက နိဒ္ဒေသော၊သည်။ ဟောတိ၊၏။ကိံသု ဝိယ၊အဘယ်ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား။ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တီတိ အာဒီသု၊ဝိသမံ စန္ဒိမ သူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ အစရှိသော ပါဠိရပ် တို့၌ ဝိသမ-သဒ္ဒါကဲ့သို့တည်း။

➤ ၂။ (**ခ**) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ခေမန္တသဒ္ဒါသည် ဘာဝနပုံသက ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါတည်းဟု ပြပြီး၍ (ဝါ) ခေမန္တံ-၌ ဝိဘတ်သည် ဘာဝ နပုံ (သို့မဟုတ်) ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်၏ဟုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓ ဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓိ**။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ကေမန္တိ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကြိယာဝိသေသန၌ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းကေမန္တိ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မအနက်၌လည်း ဖြစ်သေး၏ဟု နည်းတစ်ပါးကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဂ) မိန့်၏။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် နိသီဒိ-ဟု ဆို၏။ နိသီဒိ-၌ နိပုဗ္ဗ သီဒဓာတ်သည် (ဝါ) သဒဓာတ်သည် ဝိသရဏတ္ထ၊ ဂတျာဝသာနတ္ထနှစ်ပါးတွင် ဤ၌ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဝိသရဏတ္ထကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်၏။

ကား--ဂတျာဝသာနအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(င) သို့/**စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဥပသင်္ကမိတွာ ကေမန္တိ နိသီဒိ-ဟု မိန့်ဆို၏။ ဥပသင်္ကမိတွာ နိသီဒိ-ဟုဆိုလျှင် လိုအပ်သော အနက် ပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဥပသင်္ကမိတွာ ကေမန္တိ နိသီဒိ-ဟု ကေမန္တိ-သဒ္ဒါထည့်၍ ဟောပါသနည်း။ ကေမန္တိ-ဟု ထပ်၍ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဒေသက ဥပါလိမထေရ်အား နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်၏။

(င-၂) သို့/ ဆရာသည် (င-၁) ဖြင့် ပညာရှိယောကျ်ားတို့သည် အလေးပြုအပ်သော အရပ်သို့ ကပ်၍ နေရာ၌ လိမ္မာကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သင့်အပ်လျောက်ပတ်စွာ ထိုင်ကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်းသို့ ပညာရှိယောကျ်ားတို့သည် (ပ) သင့်အပ်လျောက်ပတ်စွာ ထိုင်ကုန်သော်လည်း ဝေရဉ္စ ပုဏ္ဏားသည် ပညာရှိ မဟုတ်က ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ-ဟု မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဥပသင်္ကမိတွာ ကေမန္တိ နိသီဒိ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င-၂) မိန့်၏။

➢ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ ယင်း၌ ဝိသမံ စသည်ကား ဥပမာနဝါကျ။ (ခ)သည် လဒ္ဓဂုဏ။ ထိုတွင် ယထာ နိသိန္နော စသည်ကား အနိယတ်ဝါကျ။ တထာ နိသီဒိ-ကား နိယတ်ဝါကျ။ (ဂ) သည် ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသမှ ဘုမ္မတ္ထ နိဒ္ဒေသကိုပြသောကြောင့် နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ကေမန္တိ၌ ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ အနက်တစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏ/ဝိတ္ထာရ။ (င-၂) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င-၃) ဖလ/နိဂုံးဝါကျ။

➢ ၄။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနိယော။ (ပဒေသော) ဂရုနော ဌာနိယော **ဂရုဋ္ဌာနိယော**။ ဂရုအရကား အလေးအမြတ်ပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။ ထို -၏ တည်ရာအရပ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အလေးအမြတ်ပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏တည်ရာအရပ် ဌာနရ၏။

ဘာဝေ ဝတ္တမာနံ နပုံသကံ **ဘာဝနပုံသကံ**။ (တစ်နည်း) ဘာဝံ အနုဂတံ နပုံသကံ ဘာဝနပုံသကံ။ ဘာဝနပုံသကဿ နိဒ္ဒေသော ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော။ ဘာဝနပုံ

http://www.dhammadownload.com

သကေန နိဒ္ဒေသော **အာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော**။ ဘာဝ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ကြိယာသည် မုချ။ ထို--၏ ဖြစ်သော နပုံလိင်နှင့် နိဿယ-နိဿိတစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကြိယာ၌ဖြစ်သော နပုံလိင် ရ၏။ * နိဒ္ဒိသီယတိ ဣမိနာတိ နိဒ္ဒေသော။

စန္ဒော ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **စန္ဒိမာ**။ သူရံ ဇနေတီတိ **သူရိယော**။ (သူရပုဒ်+ဣယ) သရတိ အန္ဓကာရံ ဝိဓမေတီတိ **သူရိယော**။ (သရ+ဣယ) စန္ဒိမာစ သူရိယောစ **စန္ဒိမသူရိယာ**။ စန္ဒိမာ-ရှေ့ပုဒ်အရ လဗိမာန်သည် မုချ။ ထို--၏ သူရိယ-အရ နေနှင့် လှည့်လည်ခြင်း ကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော လ, နေ ရ၏။

ဥပယောဂေ ဝိဟိတံ ဝစနံ **ဥပယောဂဝစနံ**။(ဒုတိယာဝိဘတ် ရ၏။) ဥပယောဂေ ဝိဟိတံ ဝစနံ အဿာတိ ဥပယောဂဝစနံ။ (ဧကမန္တံ-သဒ္ဒါရ၏။) အာသနေ ကုသလော အာသနကုသလော။ အာသနကုသလဿ ဘာဝေါ **အာသနကုသလတာ**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော-ဖြင့် ဧကမန္တံသဒ္ဒါသည် ဘာဝနပုံကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဧကမန္တံ-၌ အံ-သည် သို့ဝိဘတ် စသည်တို့၏ ကာရိယ အံ-မဟုတ်၊ ဒုတိယာ ဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၏ --ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း အံဝိဘတ်၏ ဘာဝနပုံ (ဝါ) ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝိသမံ-စသည်ဖြင့် ဝိသမံ-သဒ္ဒါသည် ပရိဝတ္တန္တိ-၌ ပရိဝတ္တနကြိယာကို အထူးပြုသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဧကမန္တံ-သဒ္ဒါသည် နိသီဒိကြိယာကို အထူးပြုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဧကမန္တံ-၌ ဒုတိယာ အံဝိဘတ်၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း အံဝိဘတ်၏ ဘုမတ္ထ၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဥပဝိသိ-ဖြင့် နိသီဒိ-၌ သီဒဓာတ် (ဝါ) သဒဓာတ်သည် ဝိသရဏအနက်ကိုမဟော၊ ဂတျာဝသာနအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ထိုင်၏ဟူသည် အနီးသို့ ဝင်ခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဂရုဋ္ဌာနိယံ/ဂရုဋ္ဌာနိယံ ။ ။ ဂရုဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗော ဂရုဋ္ဌာနိယော၊ ဂရုဋ္ဌာနေ ဌိတော ဂရုဋ္ဌာနိယော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဂရုဋ္ဌာနပုဒ် ဣယပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဂရုဋ္ဌာနိယံ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါဠ်သင့်ပါသည်။

တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနိယော၊ ဂရုနော ဌာနိယော ဂရုဋ္ဌာနိယော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဂရုသဒ္ဒူပပဒ ဌာဓာတ် အနိယပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဒီဃနှင့်ရှိသော ဂရုဋ္ဌာနီယံ-ပါဠ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဠ်လုံး သင့်ပါသည်။

ယထာ နိသိန္နော (ပ) တတ္ထ နိသီဒိ/ ယထာ နိသိန္နော(ပ) တထာ နိသီဒိ ။ ။ ဤ၌ ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်ကို ဆိုခြင်း၏အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ယထာ နိသိန္နော (ပ)

F-17-A

http://www.dhammadownload.com

တထာ နိသီဒိ-သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အာသနကုသလတာယ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော နေရာဌာန၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း၏ "အာသနကုသလတာ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နေရာဌာန၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း, ဒေသ ကာလ-စသည်တို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်းတို့၌တင်--ကေဒေသူပစာ။ဥပလက္ခဏနည်း။ နိဒဿနနည်း။

(တနည်း) မကင်းရာဖြစ်သော နေရာ၌ လိမ္မာသည်ဟု ဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော နိသဇ္ဇ ဒေါသာဒေါသ၌လည်း လိမ္မာ၏ဟု အနက်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ကာရဏူပစာ။

အတိဒူရံ-ကား ဌာနဖြစ်သော အလွန်ဝေးသော အရပ်၏ "အတိဒူရံ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အလွန်ဝေးသောအရပ်၌ နေခြင်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အစ္စာသန္နံ၊ ဥပရိဝါတံ၊ ဥန္နတပ္ပဒေသံ၊ အတိသမ္မုခံ၊ အတိပစ္ဆာ နည်းတူ။

အာဒေသာ သံဝဏ္ဏနာ

(က) **ဝေတ္ထိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္ထံ ဒဿေတိ။ (ခ) ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။**

(ဂ) **အဝေါစာတိ အဘာသိ။ (ဃ) သုတံ မေတန္တိ သုတံ မေ ဝတံ။**

(င) **ဝတံ မယာ သုတန္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္ထံ ဒဿေတိ။** (၄၊၁၀၁)

(က) ဖြင့် ဝေတံ-ကား ဝုတ္တာပေက္ခမဟုတ်၊ ဝုစ္စမာနာပေက္ခတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (ခ) ဖြင့် တထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ ပုဒ်နှစ်ခု စပ်ထားသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ အဘာသိ-ဖြင့် အဝေါစ-၌ ဝစဓာတ်သည် ဒိတ္တိအနက်ကိုမဟော၊ ပြောဆိုခြင်း (ဝိယတ္တဝါစာ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ သုတံ မေ ဝတံ-ဖြင့် သုတံ မေတံ-ကို သုတံဝတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ မပြုရ၊ သုတံ မေ ဝတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(င) ၌ မယာ သုတံ-ဖြင့် မေ၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် သာမိအနက်ကိုမဟော၊ ကတ္တားအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သုတံ-၌ တ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တားအနက်ကို မဟော၊ ကံအနက်ကိုဟော-ရင်း (ဒုံ-ပစ္စယတ္ထ) သုတံ-ပုဒ်ကို သုဏာတီတိ သုတံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ သုဏီတဗ္ဗန္တိ သုတံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) မယာ-ဖြင့် သုတံ မေတံ-၌ မေ-သဒ္ဒါကား သမ္ပဒါန်အနက်, သာမိအနက်ကိုမဟော၊ အဝုတ္တကတ္တားကိုဟော--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) နာဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္ထံ ဒဿေတိ-ဖြင့် သုတံမေတံ-၌ ဝေတံ-ကား ဝုတ္တာပေက္ခ မဟုတ်၊ ဝုစ္စမာနာပေက္ခတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၅၅]

(က) လ္လဒါနိ ယံ တေန သုတံ၊ တံ ဒဿေန္တော "န သမဏော ဂေါတမော"တိ ဝေမာဒီမာဟ။ (ခ) တတြာယံ အနုတ္တာနပဒ ဝဏ္ဏနာ။ (ဂ) ဗြာဟ္မဏောတိ ဇာတိဗြာဟ္မဏော။

(ဃ) ဇိဏ္ဏေတိ ဇရာဇိဏ္ဏေ ဇရာယ ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝံ အာပါဒိတေ။

(င) ဝုဍ္ဎေတိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ဝုဍ္ဎိမရိယာဒပ္ပတ္တေ။ (စ) မဟလ္လကေတိ ဇာတိမဟလ္လတာယ သမန္နာဂတေ။ (ဆ) စိရကာလပ္ပသုတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဇ) အဒ္ဓဂတေတိ အဒ္ဓါနံ ဂတေ။ (ဈ) ဒွေတယော ရာဇပရိဝဋ္ဋေ အတီတေတိ အဓိပ္ပါယော။

(ည) ဝယောအနုပ္ပတ္တေတိ ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တေ။ (ဋ) ပစ္ဆိမဝယောနာမ ဝဿသတဿ ပစ္ဆိမော တတိယဘာဂေါ။ (ဋ။၁၀၁။မအ္ဋ၊၂ ဘာသာဋီ၊၁။၅၀၆။)

➤ ၁။ ဇိဏ္ဏေ-အရွယ်ယိုယွင်း အိုမင်းကုန်သော။(သဒ္ဒတ္ထ) ဇိဏ္ဏေ-သွားကျိုးဆံဖြူ ငယ်မူယိုယွင်း အိုမင်းကုန်ပြီးသော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ဝုဍ္ဎေ-အင်္ဂါခြေလက် အစွမ်းကုန်တက်သဖြင့် ရင့်ကျက်ကြီးပွားကုန်ပြီးသော။

မဟလ္လကေ-ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ) မွေးဖွား၍ ကြာမြင့်ကုန်ပြီးသော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

အဒ္ဓဂတေ-မင်း နှစ်ဆက် သုံးဆက်လည်သဖြင့် ရှည်သောအဓွန့်သို့ရောက်ကုန်သော။ (သ/ဓိ) အဒ္ဓဂတေ-ရှည်သောအဓွန့်သို့ ရောက်ပြီးကုန်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ) မင်းနှစ်ဆက် သုံးဆက်လွန်ကုန်ပြီးသော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(က) ဇဝံ၊ဤသို့။ (ဝါ) ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်။သုတံ မေတံ ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိဝစနေန၊အစရှိသော စကားဖြင့်။ဝေရဉ္ဇဿ၊ဝေရဉ္ဇာ အမည်ရှိသော။ဗြာဟ္မဏဿ၏။ သဝနံ၊ကြားခြင်းကို။ဒဿေတွာ၊ပြပြီး၍။(ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ) လ္လဒါနိ၊ယခုအခါ၌။ယံ၊အကြင် စကားကို။ တေန ဗြာဟ္မဏေန၊ ထိုပုဏ္ဏားသည်။ သုတံ၊ကြားအပ်ဖူးပြီ။ တံ၊ ထိုစကားကို။ ဒဿေန္တော၊ပြလိုသည်ဖြစ်၍။(ဝါ)ပြလိုရကား။ (ကြိယာဝိသေသန) (ဝါ) ပြလိုသောကြောင့်။ (ဟိတ်) ပြလိုသော။ (နာမ ဝိသေသန) အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော၊သည်။န သမဏော ဂေါတမောတိဝေမာဒိ၊ဤသို့အစရှိသော၊ဝစနံ၊စကားကို။အာယသ္မတော မဟာကဿပတ္ထေ ရဿ၊အား။အာဟ၊လျှောက်ပြီ။

➤ ၂။ (က) ဆို့/ ဆရာ၊ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် (ဝါ) ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် "န သမဏော ဂေါတမော"စသော စကားကို ဆို၏။ "သုတံ မေတံ ဘော ဂေါတမ" အစရှိသော စကားဖြင့် ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏား၏ ကြားခြင်းကို ပြဆိုပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ပြဆိုပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် " န သမဏော ဂေါတမော"စသော စကားကို မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် "န သမဏော ဂေါတမော" စသော စကားကို ဆိုပါ

http://www.dhammadownload.com

သနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေကြားတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

ကား-- (က) ဖြင့် "သုတံ မေတံ ဘော ဂေါတမ" ဟူသော စကားဖြင့် ဝေရဥ္စပုဏ္ဏား၏ ကြားခြင်းကို ပြဆိုပြီးသည်ကား မှန်၏။ ထိုသို့ပင် ပြဆိုပြီးပါသော်လည်း ဝေရဥ္စပုဏ္ဏားသည် ကြားအပ်သော အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် "န သမဏော ဂေါတမော" စသော စကားကို ဆို၏ဟု "န သမဏော ဂေါတမော"စသော စကားကို ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလိုသော်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ)ဖြင့် မဟလ္လက-အရ စည်းစိမ်ဥစ္စာအားဖြင့် များခြင်း ဂုဏမဟလ္လကကို မယူအပ်၊ ဇာတိမဟလ္လက-ကို ယူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဇာတိမဟလ္လက-အရ အမျိုးအားဖြင့် မြတ်ခြင်းကို ယူအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကို ဇာတိမဟလ္လကဟူ၍ ဤ၌ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

ကား-- ဇာတိ-သဒ္ဒါသည် ပဋိသန္ဓေအနက်ဟောသောကြောင့် ဤ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းအားဖြင့် ကြီးရင့်ခြင်းကို (ဝါ) ကြာမြင့်စွာကာလ-က မွေးဖွားခဲ့ပြီးသည်ကို ဇာတိမဟလ္လ-အရ ယူအပ်၏ဟူလို။

(ဈ) သို့/ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် အဒ္ဓဂတောပုဒ်ကို အဒ္ဓါနံ ဂတော အဒ္ဓဂတော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဤ၌ ရှည်သောကာလသို့ ရောက်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ ရှည်သော ကာလသို့ရောက်ပုံကို (ဝါ) ရှည်သော ကာလ-အရကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

(ဋ) သို့/ ဆရာသည် (ည) ဖြင့် ဝယော အနုပ္ပတ္တော-ကို ဝယံ အနုပ္ပတ္တော ဝယော အနုပ္ပတ္တော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြ၍ သမာသ်အလယ် ဩ-လာ၍ ပြီးသည်ကိုရင်း၊ ဝယ-အရ ပစ္ဆိမအရွယ် ယူအပ်သည်ကိုရင်း၊ ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဤ၌ ပစ္ဆိမအရွယ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ ပစ္ဆိမ အရွယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ (တစ်နည်း) သက်တမ်းတစ်ခု၏ နောက်ဆုံးဖြစ်သော သေလွန်ခါနီးအရွယ်ကို ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဋ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ပါဠိတော်၌ စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်အပ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) (က-ခ-ဂ) ဝါကျတို့သည် သုတံ မေတံ ဘော ဂေါတမပုဒ်တို့၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး န သမဏော ဂေါတမော-စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ကန္တရ။ ထိုတွင် (ခ-ဂ) တို့သည် တစ်ခုတစ်ခုသော အစိတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ပြသောကြောင့် /အကျယ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ ထိုကို ထောက်၍ (က)သည် သင်္ခေပဝါကျ။ (က) သည် ပါဒကဝဏ္ဏ ဝိတ္ထာရပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ခ) သည် သင်္ခေပဝါကျ။ (ဃ-င-စ-ဇ-ည) ပက္ကန္တရ။ (ဆ)

http://www.dhammadownload.com

ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (၄) ပဋ္ဌိမဝယ-ာရကို ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ အဇရီတိ **ဇဇ္ဇရော**။(ဇရ+ဇရ) ဇဇ္ဇရဏံ ဇဇ္ဇရော။ (ဇဇ္ဇ+အရန်)

ဇရ်ဓာတ်အရကား နိပ္ဖန္နရုပ်တို့၏ ဆွေးမြေ့ယိုယွင်းခြင်းဟူသော ဇရတာရုပ်သည် မုချ။ ဇရ-ပစ္စည်းအရကား ဇရာဖြင့် အိုမင်းပြီးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

ခဏ္ဍိသူတိ ခဏ္ဍိတာ။ ခဏ္ဍိတာဝေ ခဏ္ဍိစ္စံ။ ခဏ္ဍိစ္စံ အဿ အတ္ထီတိ ခဏ္ဍိစ္စော။ (တစ်နည်း) ခဏ္ဍော သဉ္ဇာတော အဿ အတ္ထီတိ ခဏ္ဍိတော။

ခဏ္ဍိတဿ ဘာဝေါ ခဏ္ဍိစ္စံ။ ခဏ္ဍိစ္စံ အာဒိ ယေသန္တိ **ခဏ္ဍိစ္စာဒယော**။ ခဏ္ဍိစ္စာဒီနံ ဘာဝေါ **ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝေါ**။ ခဏ္ဍိတ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်-အရ ကျိုးသော သွားရှိသော သူသည် မုချ။ ထို--၏ ဏျပစ္စည်းအရ ကျိုးသောသွားနှင့် (ဝါ) သွားကျိုးခြင်းနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ဏျ-အရ ထို--သော ကျိုးသော သွား ရ၏။ (ဝါ) သွားကျိုးခြင်းရ၏။

* ခဏ္ဍိစ္စံ အာဒိ-ဗဟုဗ္ဗိဟိအရ သွားကျိုးခြင်း အစသည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ဆံပင်ဖြူခြင်း အရေ တွန့်ခြင်းတို့နှင့် အာဒိ-အာဒိဝန္တစပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို-- သော သွားကျိုးခြင်း အစရှိသော ဆံပင်ဖြူခြင်း အရေတွန့်ခြင်းတို့ ရ၏။

မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ **မဟလ္လကော**။ (မဟတ္တ သဒ္ဒူပပဒလာ ဏွု) မဟတ္တံ ဝိသေသန-အရ ကြီးသည်၏အဖြစ်သည် မုချ။ ထို---၏ ယူတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိဿိတ/ နိဿယ စပ် ဌာနူ။ လာ-ဓာတ်အရ ကြီးရင့်သည်၏ အဖြစ်ကို ယူတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နိပ္ဖန္နရုပ် ရင့်ရော်ခြင်း ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောသည် မုချ။ သမာသ်ပုဒ်၏ အရလည်းဖြစ်သော ဏွု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကြီးရင့်သည်၏ အဖြစ်ကို ယူတတ် သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

ဒွေဝါ တယောဝါ ပရိမာဏံ ဧတေသန္တိ **ဒွတ္တယော**။ (ဘာ+ဋ္ဌိ)

ဒွေတယော ဗဟုဗ္ဗိ-အရ နှစ်ဆက် သုံးဆက် ဟူသော အတိုင်းအရှည် ပမာဏသည် မုချ။ ထို---၏ ဧတအညပုဒ် အရ မင်းအဆက်ဆက်တို့နှင့် ပမာဏ+ပမာဏဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ဧတအညပုဒ် အရ ထို-သော နှစ်ဆက် သုံးဆက်ဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော မင်းတို့၏ အဆက်ဆက် ရ၏။

ဒွေဝါ တယောဝါ ရာဇာနော **ဒွေတယော ရာဇာနော**။ ဒွေတယော ရာဇာနံ ပရိဝဋ္ဋာ **ဒွေတယောရာဇ ပရိဝဋ္ဋာ**။ (အလုတ္တသမာသ်) ဂဏ္ဍိသစ်။

စိရကာလံ ပသုတာနံ ဧတေသန္တိ **စိရကာလပသုတာ**။ စိရကာလ ဗဟုဗ္ဗိ သမာသ် တစ်စိတ်အရ ကြာမြင့်သော ကာလသည် မုချ။ထို---၏ ပသုတာဟူသော နောက်ပုဒ် တစ်စိတ်နှင့် ဧတအညပုဒ်တို့ အရ မွေးဖွားခဲ့ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ကာလ+ ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ သမာသ်ပုဒ် တစ်စိတ်နှင့် ဧတအညပုဒ်အရ ထို-သော ကြာမြင့်သော ကာလမှ

http://www.dhammadownload.com

မွေးဖွားခဲ့ပြီးသော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။

အာပါဒိယန္တေ (အာပါဒါဝိယန္တေ)တိ **အာပါဒိတာ**။ ယေ ဗြာဟ္မဏာ၊အကြင်ပုဏ္ဏားတို့ကို။ဇရာယ၊ဇရာသည်။ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝံ၊ကျိုးသော သွားရှိသူစသည်တို့၏ အဖြစ်သို့။အာပါဒိယန္တေ၊ရောက်စေအပ်ကုန်၏။ဣတိ တသ္မာ၊ကြောင့်။တေ ဗြာဟ္မဏာ၊ထိုပုဏ္ဏားတို့သည်။ အာပါဒိတာ၊တို့မည်ကုန်၏။ဟေတုကမ္မ သာဓနေ၊ အာ-ပဒဓာတ်+ဏေ-တ-ပစ္စည်း။

အာပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှုကြိယာကား ကျိုးသောသွားရှိသူ စသည်တို့၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့၏သန္တာန်၌ ရောက်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရှုကြိယာကား ဇီရဏတေဇော ဓာတ်တည်းဟူသော ဇရာ၏ သဟဇာတာဒိသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဇရာသည် ကျိုးသော သွားရှိသူစသည်တို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေအပ်ကုန်သော ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်၍ ရောက်စေအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ ဇာတိဗြာဟ္မဏေ-ဖြင့် ဗြာဟ္မဏ-အရ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏတို့ကို မယူရ၊ ဖြဟ္မံ အဏန္တီတိ ဗြာဟ္မဏာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ယ) ၌ ဇရ္ဇရိဘူတေ-ဖြင့် ဇိဏ္ဏေသဒ္ဒါ၏ ဇရဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဇိဏ္ဏေ-၌ တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကာလ၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဇီရိံသူတိ ဇိဏ္ဏာ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဇိဏ္ဏေ-၌ ဣဏ္ဏ-သဒ္ဒါ၏ တ- ပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ငင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ယင်းဇိဏ္ဏေပုဒ်၏ ဝိသေသနပုဒ်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ဇရာယ** အာပါဒိတေ-ဖြင့် ဇိဏ္ဏ-အို၏ ဟူသည် သွားကျိုးဆံဖြူ ငယ်မူ ယိုယွင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ကြီးပွားခြင်း၏ အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်ကုန်သော။ (ဝါ) အင်္ဂါခြေလက် အစွမ်းကုန်တက်သဖြင့် ကြီးကုန်ပြီးသောသူတို့ကို ဝုဍ္ဎ-အရ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် မဟလ္လက-အရ ဂုဏမဟလ္လက (တစ်နည်း) ဝိဘဝမဟလ္လကကို မယူရ ဇာတိမဟလ္လကကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ)-ဖြင့် ဇာတိမဟလ္လကဟူသည် အမျိုးဇာတ် ကြီးမြင့်သည်ကို မဆိုလို၊ အသက် အရွယ် ကြီးရင့်သည်ကို ဆိုလိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ၌ အဒ္ဓါနံ ဂတေ-ဖြင့် အဒ္ဓနှင့် ဂတ-ကို အဒ္ဓံ ဂတာ အဒ္ဓဂတာ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဂတေ-ပုဒ်ကို ဂစ္ဆိံသူတိ ဂတာ-

http://www.dhammadownload.com

ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု--ၡင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌သက်-ၡင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဒ္ဓ-သဒ္ဒါသည် ဘာဂ, ပထ, ခေါ်သအနက်တို့ကိုမဟော၊ ရှည်စွာသော အခွန့်ကာလကို ဟော--ၡင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၅) ဖြင့် အဒ္ဓဂတ-ဟူသည် မင်းနှစ်ဆက် သုံးဆက်ကို လွန်ကုန်သူတို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဉ) ဖြင့် ဝယ-နှင့် အနုပ္ပတ္တကို ဝယံ အနုပ္ပတ္တာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြု--ၡင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အနုပ္ပတ္တ-ပုဒ်ကို အနုပဋ္ဌိသုသမ္မာပုဏ်သူတိ အနုပ္ပတ္တာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ၡင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌သက်--ၡင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အနုပ္ပတ္တသဒ္ဒါ သမ္ပတ္တအနက်ဟော--ၡင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝယ-အရ ပစ္ဆိမဝယကို ယူ--ၡင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဒွေတယော/ဒွတ္တယော** ။ ။ ဋီကာများ၌ ဋ္ဌိန္န တိဏ္ဏံ ရာဇူနံ-ဟု ရာဇ-၏ ဝိသေသနပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ဒွေတယော ဘိက္ခူ စသည်တို့ကဲ့သို့ ဝါကျအနေဖြင့်ရှိသော (ဝါ) အလုတ္တသမာသ်အနေဖြင့်ရှိသော ဒွေတယော-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

ဝယအနုပ္ပတ္တော/ဝယောအနုပ္ပတ္တော ။ ။ မနောဂိုဏ်းအရာ၌ အံဝိဘတ်ကို ဩပြု၍ အလုတ္တသမာသ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝယောအနုပ္ပတ္တော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဇရွှရီဘူတော/ဇရွှရီဘူတော ။ ။ အဘူတတဗ္ဘာဝ အနက်၌ စီပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် ဒီယနှင့်ပြီးသော ဇရွှရီဘူတေပါဌ် သင့်ပါသည်။ ယထာရဟ မိဝဏ္ဏာဂမော ဝါ ဘူကရေသု (နီတိ၊သုတ္တ) သုတ်ဖြင့် ဣ-အက္ခရာလာ၍ ပြီးစီးနိုင်သောကြောင့် ရဿနှင့်ရှိသော ဇရွှရိဘူတေ-ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

(တစ်နည်း) ဘူတ-ပုဒ်နှောင်းသဖြင့် ဇရဓာတ်နောင် စီပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဇရွှရီဘူတေ-သာ သင့်ပါသည်။

ဒွေတယောရာဇပရိဝဋ္ဋေ/ဒွေတယော-ရာဇပရိဝဋ္ဋေ ။ ။ ဒွေတယောရာဇပရိဝဋ္ဋေ၊ နှစ်ပါးသုံးပါးကုန်သော မင်းတို့၏အဆက်တို့ကို-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ၡင်း၊ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ရာဇာနော ဒွေတယောရာဇာနော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဒွေတယော-တို့၌ ဝိဘတ်မကျေသော အလုတ္တသမာသ်ဖြစ်သောကြောင့်ၡင်း၊ ဒွေတယော-သည် ရာဇ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ ဝိသေသနဖြစ်သောကြောင့်ၡင်း၊ သမာသ်ရှိသော ဒွေတယောရာဇပရိဝဋ္ဋေ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဒွေတယော၊နှစ်ခုသုံးခုကုန်သော၊ရာဇပရိဝဋ္ဋေ၊မင်း၏အဆက်တို့ကို၊ဟု အနက်ပေး၍ ဒွေတယော-သည် ပရိဝဋ္ဋေ-ဟူသော နောက်ပုဒ်၏ ဝိသေသန ဖြစ်သောကြောင့် ဝါကျရှိသော ဒွေတယော-ရာဇပရိဝဋ္ဋေပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝယောအနုပ္ပတ္တော--ကား** အဒ္ဓဂတေ-ဟုဆိုက အရွယ်ကြီးခြင်းဟူသော လို

http://www.dhammadownload.com

အပ်သောအနက် ပြီးကောင်းပါလျက် ဝယောအနုပ္ပတ္တေ-ဟု အလွန်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော အရွယ်သုံးပါး၏ ဝယ-အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌိအရွယ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

မဟလ္လက- ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဂုဏမဟလ္လက, ဝိဘဝမဟလ္လက, ဇာတိမဟလ္လက-တို့၏ "မဟလ္လက" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇာတိမဟလ္လက-၌ တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရှဠိနည်း။

ဗြာဟ္မဏ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဇာတိဗြာဟ္မဏ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏတို့၏ "ဗြာဟ္မဏ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇာတိဗြာဟ္မဏ၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။

ဇာတိဗြာဟ္မဏ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏဟူသော ထို၌ ထင်သောအားဖြင့် ဇာတိဗြာဟ္မဏ တည်းဟူသော ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ရှဠိနည်း မည်၏။

➢ ၁၀။ **[အာယတနေဘာဇနကာ]** ဇာတိဗြာဟ္မဏေ-၌ ဇာတိ-အရ လောကီခန္ဓာ ပဥ္စကဖြစ်ရ၏။ ထိုတွင် ရုပ်အဠဝီသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတနမည်၏။ (ပ) လောကီစိတ် (၈၁)ခုသည် မနာယတနမည်၏။ သုခုမရုပ် ၁၆-သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။

ပါကျ [၅၆]

(က-၁) ဣဓဒါနိ **အဘိဝါဒေတီတိ** ဓမ္မာဒီနိ န သမဏော ဂေါတမော ဗြဟ္မ ဝုတ္တနကာရေန ယောဗ္ဗေတ္တာ ဓမမဏ္ဍတော ဝေဒီတဗ္ဗာနိ။

(က-၂) န ဝန္ဒတိ ဝါ နာသနာ ဝုဋ္ဌာတိ ဝါ နာပိ ဣမေ ဘောန္တော နိသီဒန္တူတိ ဧဝံ အာသနေန ဝါ ဥပနိမန္တေတီတိ။

(ခ) ဧတ္ထ ဟိ ဝါသဒ္ဒေါ ဝိဘာဝနေ နာမ အတ္ထေ "ရူပံ နိစ္စံ ဝါ အနိစ္စံ ဝါတိ အာဒီသုဝိယ။

(ဂ) ဧဝံ ဝတ္ဝာ အထ အတ္တနော အဘိဝါဒနာဒီနိ အကာရောန္တံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ အာဟ "တယိဒံ ဘော ဂေါတမ တထေဝါ"တိ။ (ဃ) ယံတံ မယာ သုတံ, တံ တထေဝ။

(င) န ဟိ ဘဝံ ဂေါတမော (ပ) အာသနေန ဝါ နိမန္တေတီတိ။

(ဋ္ဌ။၁၀၂။ မဏ္ဍူ၊ ၂။၁၇၈။ ဘာသာဋီ၊ ၁။ ၅၀၉။)

➢ ၁၁။ (က) **သံဝဏ္ဏေနာနှ** ။ ။ န အဘိဝါဒေတိ ဝါ၊ရှိလည်း မခိုးတတ်။ (ဝါ) ရှိခိုးထိုက်၏ဟုလည်း မမှတ်ထင်။ (ဝါ) ရှိခိုးခြင်းကိုလည်း ထင်စွာမပြု။န ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝါ၊ ခရီးဦးလည်း မကြိုဆိုတတ်။(ဝါ) ခရီးဦး ကြိုဆိုရခြင်းကိုလည်း ထင်စွာမပြု။ [ပစ္စုဋ္ဌာန-သဒ္ဒါ ပစ္စုဂ္ဂမနအနက်ဟော] (တနည်း) ဗြာဟ္မဏောတို့ကို။ဒိသွာ။မြင်ရ၍။န ပစ္စုဋ္ဌေတိဝါ၊နေရာမှလည်း မထတတ်။ (ဝါ) နေရာမှ ထခြင်းကိုလည်း ထင်စွာမပြု။ [ပစ္စုဋ္ဌာနအနက်ဟော]

န အဘိဝါဒေတိ ဝါ၊ရှိလည်း မခိုးတတ်၊ ရှိခိုးသည့်အလေ့အထ မရှိ။ (သဒ္ဒတ္ထ) ရှိခိုးထိုက်၏ဟု မထင်မှတ်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဘိဝါဒေတိဝါ-စသော ပုဒ်တို့၏ အတ္ထယောဇနာကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုပုဒ်တို့၌ ဝါသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ပဒပူရဏအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ နသမဏော ဂေါတမော-စသော စကားကို ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် ဆိုအပ်သောဟု ဖွင့်ပြ၏။ အာသနေန ဝါ နိမန္တေသိ တိုင်ရှိသာ ဗြာဟ္မဏကြားအပ်သော စကား ပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) ထိုသို့ ဝေရဉ္ဇာ ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သော် န သမဏော ဂေါတမော-စသော စကားဖြင့်ပင် ကြားခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် အပြစ်ကို ပြဆိုပြီး ကဲ့ရဲ့ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တယိဒံ ဘော ဂေါတမ တထေဝဟု ဆိုရပြန်ပါသနည်း။ ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ကြားခြင်း မြင်ခြင်း အကြောင်းနှစ်ပါးသည် နှီးနှော၏ ညီညွတ်၏။ အနက်အားဖြင့် တစ်ခုတည်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုအကြောင်း နှစ်ပါးသည် နှီးနှောညီညွတ် တစ်ခုတည်းအဖြစ်သို့ ရောက်အပ်ပါသနည်း။ လောက၌ အကြားနှင့် အမြင်သည် လွဲစင်တတ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝါသဒ္ဒါ ပဒံပူရဏကို ဟောလေသလားဟု စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ဒဠှီကရဏ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ-င) တယိဒံ-ပုဒ်ကို အကျယ်ချဲ့၍ ဖွင့်ဆိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) သည် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (တစ်နည်း) နေယျဖြစ်သောအနက်ကို ဖြေလို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ကာရဏ။ **စာစပ်** ။ ။ တ္ထေ-ကား ၌--ကြောင့် ဝါသဒ္ဒေါ-၌ အပေါင်းအာဓာရ အစိတ်အာဓာယ် စပ်။

➤ ၄။ ဝိဘာဝေတိ ပကတိ သဘာဝံ ပကာသေတီတိ **ဝိဘာဝနော**။ (ဝိ-ဘူ+ဏေ-ယု) ဘူဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တာဖြစ်ကား ဝါ-သဒ္ဒါ ဟောအပ်သော အနက်၏ ဘုရားရှင်၏ ပင်ကိုယ် အနဘိဝါဒေတဗ္ဗကို သိစေတတ်သော ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တာဖြစ်ကား ဝါ-သဒ္ဒါ၏ သိစေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော သန္နိဋ္ဌာနအနက်သည် ဖလူ။ ဏေ-ပစ္စည်းအရကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။ ယု-အရ ထို--သော ထိုသဒ္ဒါဟောသော အနက်ဖြစ်ရ၏။

ဝိဘာဝီယတေ ပကာသီယတေ **ဝိဘာဝနံ**။ ဘူဓာတ်အရ ပင်ကိုယ်သဘောကိုပြခြင်း နိစ္စယသတ္တိ ရ၏။ ယုပစ္စည်းအရ ဘာဝသာဓနတို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရနှင့် ပစ္စည်းအရတို့ အထူးမရှိသောကြောင့် ပင်ကိုယ်သဘောကိုပြခြင်း နိစ္စယသတ္တိပင် ရ၏။

အာသတေ အသ္မိန္တိ **အာသနံ**။ အသ္မိံ၊ဤ၌နေရာ၌။သတ္တော၊သည်။အာသတေ၊နေထိုင်တတ်၏။ဣတိ တံဌာနံ အာသနံ။ အသ+ယု၊အဓိကရဏသာဓန။

http://www.dhammadownload.com

အသစာတ်၏အရ ကတ္တုရှကြိယာအရကား သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဥပါဒ် သည် မုချ။ အဓိကရဏာတ္ထကား ထိုအားတပ်သော နေရာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နေရာဖြစ်ရ၏။

* ကေယ ဘာဝေါ ဇေါ်ဘာဝေါ။ န ဣတ္ထိ န ဂန္တုပ္ပတ္တိ အနိစ္စိ။ * ဝိဘာဝါနံ မဟာ့န္တတ္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော။ (ဝိမတိ) မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် န သမဏော-၌ န-သဒ္ဒါကို အဘိဝါဒေတိ-စသော ပုဒ်တို့နှင့်စပ် ၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေသည်။(သမ္မန္ဓ)

ဝန္ဒတိ-ဖြင့် အဘိဝါဒေတိ-၌ အဘိ-သဒ္ဒါသည် ဝိသိဋ္ဌ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အနုတ္တက ပဒပူရဏအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ဝဒီဓာတ်သည် ထုတိအနက် ကို မဟော၊ အဘိဝါဒနအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာသနာ ဝုဋ္ဌဟတိ-ဖြင့် ပစ္စုဋ္ဌာနမည်သည် အာသနာဝုဋ္ဌာန* လေးစားလောက်သူ လာလျှင် နေရာမှ ထပေးခြင်းတည်းဟူသော မုချတ္ထကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ပစ္စုဂ္ဂမန*ခရီး ဦး ကြိုဆိုခြင်းဟူသော ဥပလက္ခဏတ္ထကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ပတိ-ဥပသာရ၏ အနုတ္တက ပဒပူရဏ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

ဝိဘာဝနေ နာမ အဌေ-ဖြင့် အဘိဝါဒေတိ ဝါ-စသည်၌ ဝါ-သဒ္ဒါကား ပဒပူရဏ မဟုတ်၊ ပင်ကိုယ်သဘောကို ထင်စွာပြခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ဝိဘာဝမဟတ္တတာယ/ဝိဘာဝမဟန္တတာယ ။ ။ တစ်ခုသော ဘာဝပစ္စည်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဋီကာဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ဝိဘာဝမဟန္တတာယ ပါဌ် သင့်ပါသည်။

အတ္တနာ သုတံ/အတ္တနော သုတံ ။ ။ ယောဇနာ၌ အတ္တနာတိ ပဒံ သုတန္တိ ပဒေ ကတ္တာ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သုတံ-ဟူသော ကံဟောကြိယာ ကိုထောက်၍ တတိယာ ကတ္တား နေသင့်သောကြောင့်ရင်း အတ္တနာ သုတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ယမဟံ/ယာဟံ အဘိဝါဒေယျံ ။ ။ ယာဟံ-ကို ယံ+အဟံ-ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ ယံကား ကြိယာ ပရာမသန၊ ဇေ-ဟူသော နိယတ်နှင့် တွဲဖက်တည်း။ ထို့ကြောင့် ယမဟံ-သင့် ပါသည်။ ယာဟံ-ရှိကလည်း ယံ+အဟံ-ဟုပင် ပုဒ်ဖြတ်ရသောကြောင့် ယာဟံ-လည်း သင့် ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

အာသဘိံ ဝါစံ/အာသဘိံ ဝါစံ ။ ။ ဥသဘဿ ဣဒံ အာသဘံ၊ ဌာနံ။ အာသဘိဝါစာ။ (ရူ) အာတ္တဥသုတ်၊ ဝါစံ-ဟူသော ဣတ္ထိလိင်ပုဒ်၌ စပ်ရသည်ကိုထောက်၍ နဒါဒိ ဤ- ပစ္စည်းသက်လျက် အံဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အာသဘိံ ဝါစံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ နာသနာ ဝုဋ္ဌာဟတိ-ကား ပစ္စုပဋ္ဌာန-ဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ ပစ္စုပဋ္ဌာန, ပစ္စုဂ္ဂမန နှစ်ပါးကိုရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

သဝနဉ္စ မေ ဓံသနဉ္စ–ကား သဝန, ဓံသန နှစ်ပါးလုံးကို ငဲ့သောကြောင့် "မေ"ကား ကာကောလောကနနည်း။ ဌာနဖြစ်သော မေ-၏ သဝနဉ္စ မေ ဓံသနဉ္စ အမည်ကို ဌာနီ ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ် သောတဝိညာဉ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

(တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ် သောတဝိညာဉ်၏ ( ) အမည်ကို ဌာန ဖြစ်သော မေ-၌တင်-- ဌာန္ယူပစာ။ ဝါသဓ္ဓေါ ဝိဘာဝဓနေ-ကား ဧကဒေသျူပစာ။

မဇ္ဈုဓေ္တဓတိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အာသနာဝုဋ္ဌာန-၏ "ပစ္စုဋ္ဌေတိ"ဟူသောအမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော အာသနာဝုဋ္ဌာန, ပစ္စုဂ္ဂမနတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

အစိတ်ဖြစ်သော အာသနာဝုဋ္ဌာန-ကို ပစ္စုဋ္ဌေတိ-ဟု မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ် သော အာသနာဝုဋ္ဌာန ပစ္စုဂ္ဂမနကိုလည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်းမည်၏။

➤ ၁၀။ (ဂ) **အာတဥ္ဇ** ခါတ်အရ ပုဏ္ဏားသန္တာန်၌ ကဲ့ရဲ့သောအခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

ပါဠိ [၃၇]

(က) **ဧဝံ ဝုတ္တေ ပန ဗြာဟ္မဏော ဒုပ္ပညတာယ တဏှာဂတဿ လောကော ဓမ္မဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော ကေဝလံ တံ ဝစနံ အသဟမာနော အာဟ "အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော"တိ။** (ခ-၁) **အယံ ကိရဿ အဓိပ္ပါယော---**

(ခ-၂) **ယံ လောကေ အဘိဝါဒနပစ္စုဋ္ဌာနအဉ္ဇလိကမ္မသာမီစိကမ္မံ "သာမဂ္ဂိရသော"တိ ဝုစ္စတိ။** (ဂ-၁) **တံ ဘောတော ဂေါတမဿ နတ္ထိ။** (ဂ-၂) **တသ္မာ အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော, အရသဇာတိကော အရသ သဘာဝေါတိ။**

(ဃ) **အထဿ ဘဂဝါ စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနတ္ထံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝံ ပရိဟရန္တော အညထာ တဿ ဝစနဿတ္ထံ အတ္တနိ သန္ဒဿေန္တော "အတ္ထိ ခွာယံ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော"တိ အာဒိမာဟ။** (၄။၁၀၇။ မအ္ဖ-၂။၁၈၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၁၅။)

➤ ၁။ ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။**အရသရူပေါ**၊သာမဂ္ဂိရသ-ဟုဆိုအပ်သော အဘိဝါဒန အစရှိသော ပြည့်စုံခြင်းသဘောမရှိ။ (ဝါ) သာမဂ္ဂိရသ-ဟုဆိုအပ်သော အဘိဝါဒန အစရှိသော ကိစ္စသဘော မရှိ။ (ဝါ) သာမဂ္ဂီရသ-ဟုဆိုအပ်သော အကျင့်သဘော မရှိ။

ဝုစ္စတိ–၏ ကတ္တား ဇနေဟိ-ဟုထည့်။

➤ ၂။ (က) **သို့**/ ဆရာ၊ ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားကြီးသည် အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ဆို၏။ နာဟံ တံ ဗြာဟ္မဏ စသည်ဖြင့် သမ္မန္နယုတ္တ အဖြစ်ကို (ဝါ) အဘိဝါဒန-စသော အမှုကို မပြုသင့်သည်၏အဖြစ်ကို အတ္တုက္ကံသန၊ ပရဝမ္ဘနသို့ မကပ်ဘဲ ပုဏ္ဏား ကြီးအား ပြပြီး မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုဏ္ဏားသည် အရသ ရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟူသော စကားကို ဆိုပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား--- ပညာမဲ့သည်ဖြစ်၍ လောကဓမ္မကေ၏ အဖြစ်ကို မမှတ်နိုင်ရကား သည်းမခံနိုင်သောကြောင့် ဆိုပြန်ပါ၏ဟူလိုသော်။

(စ) သို့/ ဝါကျ္ယ သာဓောဏဿ။ ။ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟူသော ပါဠိတော်၏အနုသန္ဓေကို ပြတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော် စကားရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဝေရဉ္ဇ ပုဏ္ဏားကြီး၏ အလိုအဓိပ္ပါယ်ကို မသိအပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ပုဏ္ဏားကြီး၏ အလိုအဓိပ္ပါယ်ကား အဘယ်ပါနည်း စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

*** ပညတ်နည်း စာထွက်ပုံ**--- ဆရာသည် အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမောတိ အာဟဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီးသည် အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ဆိုသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပုဏ္ဏားကြီးသည် အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် အသလ္လက္ခေန္တော အသဟမာနော-ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား--- မမှတ်သားနိုင် သည်းမခံနိုင်သောကြောင့် ဆိုပါ၏ဟူလို။

ဒုပ္ပညတာယသို့စာထွက်/ ဆရာသည် အသလ္လက္ခေန္တော အသဟမာနောဖြင့် မမှတ်သားနိုင် သည်းမခံနိုင်ဟု ဆို၏၊ အဘယ့်ကြောင့် မမှတ်သားနိုင် သည်းမခံနိုင်ပါသနည်း။ ပညာရှိလျက် အမျက်ဒေါသကြောင့် မမှတ်သားနိုင် သည်းမခံနိုင်ပါသလော။ မမှတ်သားနိုင် သည်းမခံနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား အကြောင်းမှယုတ်သော ဟိနတ္တကဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏ စုဒ်ကြောင့် ဒုပ္ပညတာယ-မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား--- ပညာမရှိသောကြောင့် ဟူလို။

(ဂ-ခ) သို့/ ဆရာသည် (ခ-၂) ဖြင့် လောက၌ အဘိဝါဒန-စသော အမှုကို သာမဂ္ဂီရသဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ထို သာမဂ္ဂီရသသည် မြတ်စွာဘုရားသန္တာန်၌ ထင်ရှားရှိပါ၏လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-ခ) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ "အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော"စသော စကားကို မိန့်ဆိုအပ်၏။ ပုဏ္ဏားသည် အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ဖြောင့်ဖြောင့်ပင် ဆိုထားသည်ဖြစ်သောကြောင့် "နာဟံ အရသရူပေါ"ဟုရင်း၊ "မာဒိသာ အရသရူပေါ"ဟူ၍ရင်း ဥဇုပစ္စနိက အဖြစ်ဖြင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ပင် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မိန့်တော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် "အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော"စသော စကားကို မိန့်တော်မူရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမောဟူသော ပါဠိ၏ အနုသန္ဓေကို ပြသောကြောင့် အနုသန္ဓေပက္ခန္တရဝါကျ။ (ခ) သည် အနုသန္ဓေမှ တစ်ပါး ပုဏ္ဏားကြီး၏ အလို အတ္ထယောဇနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပုဏ္ဏားကြီး၏ အလိုကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် နိယတ် ဝါကျ။ ယင်း (ဂ)ဝါကျ၌ တသ္မာ-စသည်ကား လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ အသယ-ကား ၏--ကြောင့် အဓိပ္ပါယော-၌ သမ္ဗန်-

http://www.dhammadownload.com

သမ္မန္တိ စပ်။ တ-ကား သည်- ကြောင့် နတ္ထိ-၌ သဟဇာတာဒိပစ္စည်း-ပစ္စယုပ္ပန် စပ်။

(က) ဝုတ္တေပိ-၌ ပိ-ကား ဂရဟာ။ မိန့်တော်မမူအပ်သော်ကား ဆိုဘွယ်မရှိ။

အဿ-ကား ၏--ကြောင့် စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနတ္ထံ-ဝယ် စိတ္တ-၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓိစပ်။ (တစ်နည်း) အား--ကြောင့် သန္ဒဿေန္တော-၌ သမ္ပဒါန်-သမ္ပဒါနိစပ်

➤ ၄။ သမံ အဇတီတိ **သမဂ္ဂေါ**။ (အညီအညွတ်ဖြစ်တတ်သူရ၏။) သမဂ္ဂဿ ဘာဝေါ **သာမဂ္ဂီ**။ (သမဂ္ဂ+ဏီ) သမဂ္ဂပုဒ်အရကား အညီအညွတ်ဖြစ် တတ်သောသူသည် မုချ။ ထို--၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အဘိဝါဒန-စသော အမှုကိစ္စနှင့် သာမီ-သံ/ ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ဏီ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အညီအညွတ်ဖြစ်တတ်သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အဘိဝါဒန-စသော အမှုကိစ္စရ၏။

* သမဂ္ဂါနံ သော သာမဂ္ဂီ။ (ကောက်တူ။)

သာမဂ္ဂိယေဝ ရသော သာမဂ္ဂိရသော။ သာမဂ္ဂီစ ရသာစာတိ **သာမဂ္ဂိရသာ**။ သာမဂ္ဂီ-ဝိသေသနအရ ညီညွတ်သူတို့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သမ္မာဝနာ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အဘိဝါဒန-စသော ကိစ္စနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ညီညွတ်သူတို့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အဘိဝါဒနကိစ္စ ရ၏။

ရသီယတိ အဿာဒီယတီတိ **ရသော**။ ရသဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား သာယာတတ်သော လောကသားတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှကား အဘိဝါဒန-စသော ရှိသေမှု၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို-- သော အဘိဝါဒန-စသော ရှိသေမှုရ၏။

နတ္ထိ ရသရူပံ ဧတဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ **အရသရူပေါ**။ န-ရသရူပ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား အဘိဝါဒန-စသော ကိစ္စသဘောမရှိခြင်း အဘာဝဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီစပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ကား ထို--သော အဘိဝါဒန-စသော ကိစ္စသဘောမရှိသော ဘုရားရှင် ရ၏။

သန္ဒဿေတီတိ **သန္ဒဿေန္တော**။ သံပုဗ္ဗ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား မြင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရှကား အတ္ထိခွေသ ဗြာဟ္မ ပရိယာယော-စသော စကားကို ပြောဆိုသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဝစီဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ အန္တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

မုဒုနော ဘာဝေါ **မုဒုဘာဝေါ**။ စိတ္တဿ မုဒုဘာဝေါ **စိတ္တမုဒုဘာဝေါ**။ စိတ္တဿ မုဒုဘာဝဇနနံ **စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနံ**။ ဝိဝိဓော ပစ္စနီကော **ဝိပစ္စနီကော**။ ဥဇုမေဝ ဝိပစ္စနီကော **ဥဇုဝိပစ္စနီကော**။ ဥဇုဝိပစ္စနီကဿ ဘာဝေါ **ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝေါ**။ သမ္မာ ဘာဝေါ **သာမီစိ**။

➤ ၆။ (ခ) ၌ သာမဂ္ဂီ ရသော ဝုစ္စတိ-ဖြင့် အရသရူပေါ၌ ရသရူပ-အရ သာမဂ္ဂီ

http://www.dhammadownload.com

ရသကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ယံ လောကော-စသည်ဖြင့် ယင်းသာမဂ္ဂီရသဟူသည်လည်း လောက၌ လူတို့ပြု အပ်သော အဘိဝါဒန-စသော အမှုပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ အရသဇာတိကော-ဖြင့် အရသရူပေါ-၌ ရသ-အရ ကိစ္စရသကိုယူ--ၾင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ရူပ-သဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟော-- ၾင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ အရသသဘာဝေါ-ဖြင့် အရသရူပေါ-၌ ရသ-အရ အာစာရရသကိုယူ-- ၾင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ရူပ-သဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟော--ၾင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ တံ ဘောတော ဂေါတမဿ နတ္ထိ-ဖြင့် အရသရူပေါ-၌ န-နှင့် ရူပရသကို နတ္ထိ ရသရူပံ ဧတဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အရသရူပေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု- -ၾင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) န-၏ ကာရိယ အ-၏ အဘာဝအနက်ဟော--ၾင်း (နိပါတ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

> ၇။ အဥ္စလီ/အဉ္စလီ ။ ။ အဉ္ဇလိ။ အဥ္စ ဗျတ္တိမက္ခနဂတိကန္တိသု။ ဧတသ္မာ အလိ ပစ္စယော ဟောတိ။ အဥ္စတိ ဘတ္တိမနေန ပကာသေတီတိ အဥ္စလိ။ ကရပုဋ္ဌော-ဟူသော ဏွာဒိ မောဂ္ဂလာန်ကိုထောက်၍ အဥ္စဓာတ် အလိပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် အဥ္စလိ ပါဌ် သင့်ပါသည်။

သာမီစိ/သာမိစိ/သာမီစီ/သာမိစီ ။ ။ သမ္မာ ဘာဝေါ သာမိစီ၊ သမ္မာပုဒ် ဏပစ္စည်း သက်၊ တဒမိနာဒိ-ဖြင့် စ-လာ၊ အာကို ဣပြု၊ မ-သံယုဂ်ကိုချေ၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဝီ-ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် သာမိစီ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

တိပိဋကပါဠိပဒ ကျမ်းညွှန်း၌ သာမိစီ၊ သာမိစိ (ထိ) သမ္မာ-ဏာ(ဤ)(ဏီ)ဟု ပုဒ် ပစ္စည်းခွဲ၍ နှစ်ပါဌ်လုံးပြဆိုထားသည်။ ယင်းအလို သာမီစိ၊ သာမိစီ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါ သည်။ ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၌ သာမိစိကမ္မန္တိ မဂ္ဂသမ္မာဒန ဗီဇန ပါနီယာ ပုစ္ဆနာဒိကံ အနုစ္ဆ ဝိက ဝတ္တံ-ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်ကိုထောက်၍ ယင်းအလို သာမိစိ-ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၄-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဝိပစ္စနီက/ဝိပစ္စနိက ။ ။ နတ္ထိ ဧတဿာ ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီတော၊ မိတ္တော၊ တပ္ပဋိပက္ခော ပစ္စနီကော။ သော ဧဝ ပစ္စနီကော၊ တဿ ကော၊ ယထာ နိယကော-ဟူ သော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ဒီဃနှင့်ရှိသော "ဝိပစ္စနီက"ပါဌ် သင့်ပါသည်။

> ၈။ **အရသရူပေါ-၌ အရသ-ကား** ဌာနဖြစ်သော အဘိဝါဒန-စသော သာမဂ္ဂီ ရသ မရှိသူ၏ "အရသ" အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အဘိဝါဒန- စသော အမှု မရှိခြင်း၌ တင်-- ဌာနူပစာ။

သာမီစိကမ္မ– ကား ရှိခိုးခြင်းအမှု, ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းအမှု, လက်အုပ်ချီခြင်းအမှု (၃) မျိုးမှ ကြွင်းသော ယပ်ခတ်ပေးခြင်း ရေခပ်ပေးခြင်း-စသော ကြွင်း အရိုအသေပြုမှု

http://www.dhammadownload.com

များကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

➢ ၁၀။ **အဘိဝါဒေန**-အရ ရှိခိုးခြင်း အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကာယဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်။ (တစ်နည်း) ကာယဝိညတ်။

အရေသာရွစပါ-၌ ရသ-အရ အဘိဝါဒန စသည်ကို ပြုခြင်းဟုဆိုအပ်သော သာမဂ္ဂီ ရသကို ယူ၍ ထိုသည် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏--စသည်။

ပါဠိကျင့် [၅၈]

(က) တတ္ထ ပရိယာယောတိ ကာရဏံ။

(ခ) အယဉှိ ပရိယာယသဒ္ဒေါ ဒေသနာဝါရကာရဏေသု ဝတ္တတိ။

(ဂ) "မဓုပိဏ္ဍိကပရိယာယောတွေဝ နံ ဓာရေဟီ"တိ အာဒီသု ဟိ ဇယ ဒေသနာယံ ဝတ္တတိ။ "ကဿ နု ခေါ အာနန္ဒ အဇ္ဇ ပရိယာယော ဘိက္ခုနိယော ဩဝဒိတု"န္တိ အာဒီသု ဝါရေ။ "သာဓု ဘန္တေ ဘဂဝါ အညံ ပရိယာယံ အာစိက္ခတု၊ ယထာယံ ဘိက္ခုသံဃော အညာယ သဏ္ဌဟေယျာ"တိ အာဒီသု ကာရဏေ။

(ဃ) သွာယမိဓ ကာရဏေ ဝတ္တတိ။ (င) တသ္မာ ဧတ္ထ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဋ္ဌ။၁၀၃။ မအူ-၂။၁၈၈။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၁၆။)

➢ ၁။ **(က) တုဏ္ဍိတ် လိင်တ်** ။ ။ သန္တဿနကြိယာယ၏။ကရဏဘူတေ၊သော။ပြု ဓာတုယာ၏။ကမ္မဘူတေ၊သော။တတ္ထ တသ္မိံ အတ္ထိခွေသ ဖြာဟွတ္ထ ပရိယာယောတိ အာဒိဝစနေ၌။ * ကာရဏံ၊အကြောင်းသည်။ပရိယာယောတိ ပရိယာယော နာမ၊မည်၏။

[**နိယတ်–အနိယတ်**] ယံ ကာရဏံ၊အကြင် အကြောင်းသည်။အတ္ထိ၏။တံ ကာရဏံ ကို။ပရိယာယောတိ၊ပရိယာယဟူ၍။ဝုစ္စတိ၏။

➢ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ပရိယာယောတိ ကာရဏံ-ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပရိယာယောတိ ကာရဏံ-ဟု ဆိုပါသနည်း။ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏတ္ထကို ဟော၏လော။ (ဝါ) ကာရဏတ္ထသည် ပရိယာယ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ဟုတ် ပါ၏လော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-- ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဒေသနာ, ဝါရ, ကာရဏအနက်တို့၌ဖြစ်၍ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ပရိယာယောတိ ကာရဏံ -ဟု ငါဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဒေသနာ, ဝါရ, ကာရဏအနက် တို့၌ ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဒေသနာအနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း/မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဝါရအနက်၌ဖြစ်ပါသနည်း/ မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်၌ဖြစ်ပါသနည်း။ *[ဝိဓ္ဓာ–ဟိ*

http://www.dhammadownload.com

မှာ၊ အစိတ်ပြ၊ မေးပါ ဝါကျကျန်။] ဥဒါဟရုဏ်ပါဠိ အသီးသီးဖြင့် အကျယ်ပြဆို သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဥဒါဟရုဏ်ပါဠိ အသီးသီးဖြင့် အကျယ်မပြသော် သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ)တို့ဖြင့် ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဒေသနာ, ဝါရ, ကာရဏအနက်တို့၌ဖြစ်သောဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤ"အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော"ဟူသော ပါဠိရပ်၌ လိုအပ်သော ပရိယာယ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ-ဂ) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ပရိယာယ-သဒ္ဒါ၏ ဒေသနာ, ဝါရ, ကာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်ပုံကို သာဓကနှင့်တကွ ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်းသို့ ဆိုသော် ဤ၌ ထိုသုံးနက်တို့ကိုပင် အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို အလိုရှိအပ် ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် အနုသန္ဓေမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ ဝါကျ။ (ခ) သည် ပရိယာယ-သဒ္ဒါ၏ ကာရဏအနက်ကိုဟောရာ၌ အကြောင်းယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (ဝါ) ဒဠှီ။ (ဂ) သည် ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်ပုံကို ဥဒါဟရုဏ် အသီးသီးဖြင့် အကျယ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ထင်ရှားအောင်ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (တစ်နည်း) ခိုင်မြဲစေသော ကြောင့် ဒဠှီ။ ယင်း (ဂ)ဝါကျ အစိတ် အစိတ်ကား ပက္ခ-ပက္ခန္တရ ဖြစ်သည်။ (ဃ) သည် ဤ၌ လိုအပ်သော ပရိယာယ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို အထူးထုတ်ပြသောကြောင့် ဝိသေသ ဝါကျ။ (ဝါ) အတ္ထုဒ္ဓါရမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

➤ ၄။ ပရိယာယေတိ ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ အဝဂမေတိ ဗောဓေတီတိ **ပရိယာယော**။ (*ဒေသနာအနက်ဟော*) ယာ ဒေသနာ၊အကြင်ဒေသနာသည်။ဒေသေတဗ္ဗံ၊ဟောအပ် သော။အတ္ထံ၊အနက်ကို။ပရိယာယေတိ အဝဂမေတိ ဗောဓေတိ၊သိစေတတ်၏။ဣတိ၊ သာ ပရိယာယော။ (ပရိ-ဣ+ဏ၊ဟေတုကတ္တုသာဓန။)

ပရိ-ဥပသာရအရကား ခာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဣဓာတ်၏အရ သုဒ္ဓ ကတ္တုဌကြိယာကား ဝေနေယျတို့၏ ဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတု ကတ္တုဌကြိယာကား ထိုအားတပ်သော ဒေသနာတော်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဒေသနာဒြပ် ရ၏။

ပရိယာယတိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တတီတိ ပရိယောယော။ (*ဝါရ-အနက်ဟော*)

ယော ဝါရော၊အကြင်အလှည့်အကြိမ်သည်။အပရာပရံ၊အပြန်ပြန်အထပ်ထပ်။ ပရိယာယတိ ပရိဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ၊ သော၊ ပရိယာယော။ (ကတ္တုသာဓန)

http://www.dhammadownload.com

ဣစ္ဆာတတ်အရကား အပြန်ပြန် အထပ်ထပ်ဖြစ်တတ်သော အလှည့်အကြိမ် ဟူသော ဝါရ၏ ဥပါဒ်ရ၏။ ဏ-အရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အလှည့်အကြိမ်ဝါရ ရ၏။

ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တတိ၊ တဿ ဝါ ကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ ပရိယာယော။ (*ကာ ရဏာ–အနက်ဟော*) ယံ ကာရဏံ၊အကြင်အကြောင်းသည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ဖလံ၊အကျိုးကို။ပရိဂ္ဂဟေတွာ၊သိမ်းဆည်း၍။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ ဝါ။တစ်နည်းကား။ယံ ကာရဏံ၊သည်။တဿ ဖလဿ၊ထိုအကျိုး၏။ကာရဏဘာဝံ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်သို့။ဂစ္ဆတိ၊ရောက်တတ်၏။ဣတိ တံ ကာရဏံ ပရိယာယော။

(ကတ္တုသာဓနေ) ပရိ-အရကား ပရိဂ္ဂဟဏတ္ထဘောဂုဏ် (ပဌမဝိကပ်အလို) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် (ဒုတိယဝိကပ်-အလို) ရ၏။ ဣဓာတ်၏အကား မိမိအကျိုးကို ယူ၍ဖြစ်တတ်သော အကြောင်းတရား၏ ဥပါဒ်ရ၏။(ပ-ဝိကပ်အလို) အကျိုးတရား၏ အကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်တတ်သော အကြောင်းတရား၏ ဥပါဒ် (ဒု-ဝိကပ်-အလို) ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အကြောင်းတရား ရ၏။

သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ပဟာယကဝသေန အာဇာနာတီတိ **အညာ**။ အာ-ဥပသာရ ပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဉာဓာတ်၏အရကား ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်တတ်သည်၏အစွမ်းဖြင့် သိတတ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ အ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း အညာ-ပုဒ်သည် ကာရဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ထိုအရဟတ္တမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သည်သာ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။

* သမန္တတော သဗ္ဗေန ပကာရေန ဇာနာတီတိ **အညာ**။ အာ-ဥပသာရအရကား သမန္တဘောဂုဏ်ရ၏။

* အာဇာနီယတ္ထာတိ **အညာ**။ [အာ-ဉာ+ကွိ/အ] အာ-ဥပသာရအရကား မရိယာ ယတ္ထဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ဉာဓာတ်အရကား အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ၏ သိခြင်းလက္ခဏာ သည် မုချ။ အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည်ဖလူ။ (တစ်နည်း) မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် ဖလူ။ ကွိ/အ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ ရ၏။ [* အညာ-၌ မုချတ္ထ-အရ အရဟတ္တဖိုလ် ရ၏။]

➤ ၆။ (က) ၌ ကာရဏံ-ဖြင့် ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ခ) ဖြင့် ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဒေသနာ, ဝါရ, ကာရဏ အနက်တို့၌ ဖြစ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိက်ကို မငဲ့သော် ဒေသနာ, ဝါရ, ကာရဏ အနက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ဤ၌ အတ္ထိခွေသ အစရှိသော သဒ္ဒန္တရိက်ကိုထောက်၍ ကာရဏအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဤ၌ ကာရဏာအနက်ကိုသာ လိုအပ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပါယ်တတ္တ)

➤ ၇။ ဒွေဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗော ။ ။ သန္နိဋ္ဌာန်ကိုပြလိုရာ၌ ဒွေဗ္ဗော-ကို ထားသည်၊ သံသယကိုပြလိုရာ၌ ဝေဒိတဗ္ဗော-ကို ထားသည်၊ ထို၌ "အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော"ဟူသော ပါဠိတော်၌ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏာအနက်ကိုသာ ဟော၏ဟု သန္နိဋ္ဌာန်အနက်ကို ပြဆိုသော နေရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ဒွေဗ္ဗော-ဟု ရှိမှသင့်ပါသည်။

သချီ ဂဇ္ဈေယျ/ဂဇ္ဈေယျာတိ ။ ။ ဓဝမေတ္တ ဒွေဗ္ဗော-၌ ဓဝ-၏ နိဒဿေတဗ္ဗ, ဒွေဗ္ဗော-၏ အာကာရကား ဂဇ္ဈေယျတွင် ဆုံး၏။ ကတမော ပန စသည်ဖြင့် ပါဠိ၌ ယေတေ သမဏဗြာဟ္မဏ-စသော ဝါကျသည် အတ္ထိခွေသ-စသော ရှေ့ဝါကျ၏ သရုပ်ပြ ဝါကျ၏အဖြစ်ကို ဝဏ်ဝုတ္တိအားဖြင့် ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဣတိ" ပါမှ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ (ခ) ဝါကျကိုထောက်၍ **ပရိယာယ**-ကား ကေသေသနည်း၊ သီလေသနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော ဒေသနာ, ဝါရ, ကာရဏာ အနက်တို့၏ "ပရိယာယ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏာအနက်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

အညာ/အညာယ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ "အညာယ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

(တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၏ "အညာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် ထို၏ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။

အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော မကင်းရာကိုဆိုသဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ-စသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တည်းဟူသော မကင်းတတ်သည်ကိုလည်းရသောကြောင့် နာန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) ပညာတည်းဟူသော မကင်းတတ်သည်ကိုဆိုသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော မကင်းရာကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ သဟစရဏနည်း။ ဖလူပစာ။ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **အညာ**-အရ မုချအားဖြင့် ပညာ ရ၏။ ဥပစာအားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် ရ၏။ **အာစိဏ္ဏဝတ္ထု-၌ စိက္ခာတတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်။**

ဂါထာ [၁၉]

(က) မယ့ံ ပဏီနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေပိ မမာကာရေန အတ္တာနံ အနုက္ခိပန္တော မမ္ပိ ဒေသေတိ။

(ခ) ဒေသနာဝိလာသော ဝါ ဧသ ဘဂဝတော။

(ဂ) တတ္ထ ပဏိနာတိ စိတ္တသန္တာနတော ဝိဂတာ ဓေတိတာ ဝါ။

(ဃ) တေသံ့ ပနေတ္ထ ကာရဏော သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(င) အာရိယမဂ္ဂသတ္တေန ဥစ္ဆိန္နံ တဏှာဝိဇ္ဇာမယံ မူလမေတေသန္တိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ။

(ဋ္ဌ၊၁၀၄။မဓာ့-၂၊၁၉၁။ ဘာသာဋီ-၁၊၅၂၁။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (ဂ) **နှင့်အညီ** ။ ။ တော၊ထိုရှုပရသ စသည်တို့သည်။တထာဂတသ၊၏။ စိန္တသန္တာနတော၊စိတ်အစဉ်မှ။ပဟီနာ၊ကင်းကုန်ပြီ။

(ဃ) **နှင့်အညီ** ။ ။ တော၊တို့ကို။တထာဂတသ၊သည်။ပဟီနာ၊ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။

➤ ၂။ (က) **သို့/[ဝတ္ထုဗွေပ်–၌ အပိကိုစ္စည်] လိမ္မာစောဒနာတက်** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တထာဂတသ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ မယ့် ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ မယ့် ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူသင့်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တထာဂတသ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူသနည်း။ အကယ်၍ တထာဂတသ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မမူသင့်ဘဲလျက် ဟောတော်မူချေသော် မြတ်စွာဘုရားအား သဒ္ဒ-အတ္ထဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို စောဒကာဘောဂ စသည်ပြုလျက် သောဓနာတော်မူလိုသော ဆရာသည် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

အား--- (က) ဖြင့် မယ့် ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူသင့်သော်လည်း ငါဟူသော မာန်မူခြင်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကို မချီးမြှောက်လိုသောကြောင့် တထာဂတသ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ မယ့် ပဟီနာ-ဟု မဟောဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်တိုင်းသော သဒ္ဒ-အတ္ထဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဘုရားအား မရောက်၊ ဆိုသင့် ဆိုတန်၏ဟူလို။

(ဂဏ္ဌိသစ်-အလို) ဋ္ဌပနာတူ။ အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ကိုယ်တော်ကို ဥဇုဝုစ်အားဖြင့် ပုဏ္ဏားဆိုပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် တထာဂတသ ပဟီနာ-ဟု ဝက်ဝုစ်အားဖြင့် မိန့်တော်မူပါသနည်း။ မယ့် ပဟီနာ-ဟု ဥဇုဝုစ်အားဖြင့်ပင် မိန့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

အား-- အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ကိုယ်တော်ကို ဥဇုဝုစ်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် မယ့် ပဟီနာ-ဟု ဥဇုဝုစ်အားဖြင့်ပင် ဆိုသင့်သော်လည်း ငါဟူသော မာန်မူခြင်း မိမိကိုယ်ကို မချီးမြှောက်လိုသောကြောင့် မယ့် ပဟီနာ-ဟု ဥဇုဝုစ်အားဖြင့် မဟောဘဲ တထာဂတသ ပဟီနာ-ဟု ဝက်ဝုစ်အားဖြင့် မိန့်တော်မူ၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဓ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် မယ့် ပဟီနာ-ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း ငါဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မိမိကိုယ်ကို မချီးမြှောက်လိုသောကြောင့် "တထာဂတသ ပဟီနာ"ဟု ဟောတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ "တထာဂတသ ပဟီနာ"ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပဟီနာ-ကို ဇဟိတာ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပဟီန-သဒ္ဒါ ဇဟိတအနက်ကိုဟောရာ၌ တထာဂတသ-၌ သဝိဘတ်သည် မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ သမ္ပန်အနက်၌ပင် သက်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အား-- အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ သက်၏ဟူလို။

F-18-B

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (က) သည် တထာဂတဿ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဖွယ် ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) မမာကာရေန အတ္တာနံ အနုကွိပန္တ-ဟူသော အကြောင်းမှတစ်ပါးသော ဒေသနာဝိလာသ အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြသော ကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထို--၍ (က) ကား မမာကာရေန အတ္တာနံ အနုကွိပန္တ-ဟူသော အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။ (ဂ) သည် တထာဂတဿ ပဟီနာ-၌ ဓာတွတ္ထ-စသည် အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ဇဟိတာ ဝါ-ကား ဟာဓာတ်၏ ဂတျတ္ထဟူသော အဘို့မှတစ်ပါး ပရိစ္စာဂတ္ထဟူသော အဘို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် တထာဂတဿ-၌ သဝိဘတ်သည် သာမျတ္ထ၌ပင် သက်ပါသလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(တစ်နည်း) ပဒတ္ထမှတစ်ပါး ဝိဘတျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

ခာစပ် ။ ။ တေ-ကား တို့သည်--ကြောင့် ပဟီနာ-၌ ဝုတ္တကတ္တား-ဝုတ္တကတ္တား၏ ကြိယာ စပ်။ (တစ်နည်း) တေ-ကား တို့ကို--ကြောင့် ပဟီနာ-၌ ဝုတ္တကံ-ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။ တထာဂတဿ-ကား ၏--ကြောင့် စိတ္တသန္တာနတော-ဟူသော ပါဌသေသ၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီစပ်။ (တစ်နည်း) တထာဂတဿကား သည်--ကြောင့် ပဟီနာ-၌ အဝုတ္တကတ္တား-ကြိယာစပ်။

➤ ၄။ **[ဝိဂတာ—အဖွင့်နှင့်အညီ]** ပဇဟိသု ဝိဂစ္ဆိံသူတိ **ပဟီနာ**။ ယေ ရူပရသာဒယော၊ တို့သည်။တထာဂတဿ၏။စိတ္တသန္တာနတော၊စိတ်အစဉ်မှ။ပဇဟိံသု ဝိဂစ္ဆိံသု၊ကင်းကုန်ပြီ။ ဣတိ တေ ပဟီနာ။ ပ-ဟာ+တ။ ကတ္တုသာဓန။ ပ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထ ဝိသေသ ဘောဂုဏ်ရ၏။ ဟာဓာတ်၏အရကား မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အစဉ်မှ ကင်းကုန်ပြီးသော ရူပရသ စသည်တို့၏ အဘာဝသတ္တိ ရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော ကင်း ကုန်ပြီးသော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

* **[ဇဟိတာ—အဖွင့်နှင့်အညီ]** ပဟီယိံသူတိ ပဟီနာ။ ယေ ရူပရသာဒယော၊တို့ကို။တထာ ဂတဿ၊သည်။ပဟီနာ၊ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ တေ ပဟီနာ။ ပ-ဟာ+တ။ ကမ္မသာဓန။

ပ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဟာဓာတ်၏အရ ကတ္တုဌ ကြိယာကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကြိယာအရကား ရူပ ရသ စသည်တို့၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဘောသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ --ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

ဒေသနံ ဝိလာသေတီတိ **ဒေသနာဝိလာသော**။ ယံ ဉာဏံ၊အကြင်သဗ္ဗညုတဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်သည်။ဒေသနံ၊ဟောအပ်သော တရားတော်ကို။ဝိလာသေတိ၊တင့်တယ် စမွယ်စေတတ်၏။ဣတိ တံဉာဏံ ဒေသနာဝိလာသော။ ဟေတုကတ္တုသာဓန၊ ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်၊ ဒေသနာသဒ္ဒူပပဒ+ဝိ-လသ+ဏ။

ဒေသနာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဟောအပ်သော တရားတော်သည် မုချ။

http://www.dhammadownload.com

ယင်း၏ တင့်တယ်စမွယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်တို့နှင့် အကျိုးအကြောင်းစပ် ဌာန္။ ✱ ဝိ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ လသဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား ဟောအပ်သော တထာဂတဿ ပဟိနာ-ဟူသော တရား၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဒေသနာဝိလာသ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် တထာဂတဿ ပဟိနာဟူသော ပါဠိ (ဝါ) ဟောအပ်သောတရားရ၏။

သာသတိ ဟိံသတိ ဓတေနာတိ **သဏ္ဍံ**။ သာသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကား လက်နက်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ/အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော လက်နက်ရ၏။

သတ္တံ ဝိယာတိ **သဏ္ဍံ**။ သတ္တံ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပကတိလက်နက်သည် မုချ။ ထို--၏ အ-ပစ္စည်းအရ အရိယာမဂ်နှင့် သဒိသီ+သဒိသ စပ်၊ ဌာန္။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို---သော ပကတိလက်နက်နှင့် တူသော အရိယာမဂ် ရ၏။

✱ အရိယဿ မဂ္ဂေါ အရိယမဂ္ဂေါ။ အရိယမဂ္ဂေါ စ သော သတ္တံ စာတိ **အရိယမဂ္ဂသဏ္ဍံ**။ ဥဋ္ဌိနိုယိတ္တာတိ **ဥဋ္ဌိနို**။ တဏှာ စ ဝိဇ္ဇာ စ **တဏှာပိဇ္ဇာ**။ တဏှာ ဝိဇ္ဇာမေဝ တဏှာ ပိဇ္ဇာမယံ။ ✱ တာလမေဝ ရုက္ခော **တာလရုက္ခော**။

ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝတ္ထု**။ ဝသ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ထန်းပင်ဟု ဆိုအပ်သော ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဥပ္ပါဒဘောသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား တည်ရာမြေ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရတ္ထု-ပစ္စည်းအရ ထို---သော ထန်းပင်၏တည်ရာ မြေ ရ၏။

[ဥပမေယျပက္ခ-၌] ဝသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ရူပါဒိရသ-စသည်တို့၏ ဥပ္ပါဒဘောသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား တည်ရာစိတ်အစဉ်၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရတ္ထု-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ရူပါဒိရသ စသည်တို့၏ တည်ရာ ထန်းပင် ရ၏။

➤ ၆။ (ဂ) ၌ **စိတ္တသန္တာနတော**-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ စိတ္တသန္တာနတော-ဟု ပါဌသေသထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓါဘာဝတ္တာ) တထာဂတဿ-ပုဒ်ကို ပဟိနာ-၌ မစပ်ရ စိတ္တသန္တာနတော-၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီအဖြစ်ဖြင့် စပ်--ရင်း (သမ္ဗန္ဓါဘာဝတ္တာ) တထာဂတဿပုဒ်၌ သဝိဘတ်သည် သမ္ဗန္ဓါန်အနက်၌သက်သော သဝိဘတ်မဟုတ်၊ သာမျတ္တ၌ သက်သော သဝိဘတ်၏--ရင်း (ဝိဘတျတ္တ) သိစေပါသည်။

ဝိဂတော-ဖြင့် ပဟိနာ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ဟာဓာတ်သည် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ဟာနိအနက်၌ မဟော၊ ဂတိအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-

http://www.dhammadownload.com

ဓာတွတ္ထ) ဤ်န-သည် တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ဝင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ယင်း တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကတ္တားအနက်၌သက်--ဝင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဇဟိသု ဝိဂ္ဂဏ္ဌိသူတိ ပဟိနာ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြု--ဝင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တေ-၌ ပဌမာယောဝိဘတ်၏ ဝုတ္တ ကတ္တားအနက်၌သက်--ဝင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဇဟိတာ-ဖြင့် ပဟိနာ-၌ ပ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ဝင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟာ ဓာတ်သည် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ဟာနိအနက်ကိုမဟော၊ စာဂ (ဇဟိတ) အနက်ဟော--ဝင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဤ်န-သည် တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ဝင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ယင်း တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ဝင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဟိယိံသူတိ ပဟိနာ-ဟု အတိတ်ကမ္မသာဓနပြု--ဝင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တေ-၌ ပဌမာယောဝိဘတ်၏ ဝုတ္တကံ အနက်၌သက်--ဝင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် တထာဂတဿ-၌ သဝိဘတ်သည် စတုတ္ထီ သ-မဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီ သ-ဝိဘတ်၏--ဝင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ဆဋ္ဌီသဝိဘတ်သည် သာမျတ္ထ၌ မသက်၊ အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌သက်--ဝင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ဥဏ္ဏိနံ့ မူလံ ဓေတေသန္တိ-ဖြင့် ဥဏ္ဏိနံ့မူလံပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တဏှာဝိဇ္ဇာမယံ-ဖြင့် ဥဏ္ဏိနံ့မူလံ-၌ မူလ-အရ တဏှာ အဝိဇ္ဇာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန-ဖြင့် ဥဏ္ဏိနံ့-၌ ဖြတ်၏ဟူသည် အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ဓား သံလျက်ဖြင့် ဖြတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **တာလာဝတ္ထုကတာ/တာလဝတ္ထုကတာ** ။ ။ တာလဝတ္ထုဝိယ နေသံ ဝတ္ထုကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော အဌကထာ ပထမနည်းအဖွင့်ကို ထောက်၍ "တာလဝတ္ထု-ဝတ္ထုကတာ"ဟု ဆိုလိုလျက် အလယ်ဝတ္ထု တစ်ပုဒ်ကို ချေ၍ သုခုစ္စာရဏ အကျိုးငှာ လ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီယပြု၍ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ရုပ်ပြီးသော ကြောင့်ဝင်း၊ အဝိရုဠ္ဟိမူလ္တော ဝါ မတ္ထကစ္ဆိန္န တာလောဝိယ ကတာတိ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော အဌကထာ ဒုတိယအဖွင့်ကိုထောက်၍ တာလဝတ္ထုကို တာလ+အဝတ္ထု-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍ လ-၏ အစိတ် အ-ကိုချေ၊ အ-ကို အာဒီယပြု၍ တာလာဝတ္ထု-ဟု ရုပ်ပြီး သောကြောင့်ဝင်း၊ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဒီယနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

မမကာရေန/မမံကာရေန ။ ။ မမံကာရေနာတိ မမာတိဝဒနေန၊ မမကာရေနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိဂ္ဂဟိတာဂမံ ကတွာ "မမံကာရေနာ"တိ ဝုတ္တံ-ဟူသော ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ ကိုထောက်၍ မမကာရေန-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ မမံကာရေန-ဟု ရုပ်ပြီးသော ကြောင့်ဝင်း၊ မအူနိသျ၌ ကရဏံ ကာရော၊ မမံ ဣတိ ကာရော မမံကာရော-ဟု ဆိုသောကြောင့်ဝင်း၊ မမံကာရေန-ပါဌ်သင့်ပါသည်။ မမ မတ္တာတိ ဧတ္ထ မမာတိဣဒံ

http://www.dhammadownload.com

အမှသဒ္ဒတ္ထဝါစိသဒ္ဒန္တရံ-ဟူသော ဓမ္မစေတိယသုတ် ဋီကာကိုထောက်လျှင် မမက္ကတိ အာကာရော မမာကာရော-ဟုပြု၊ မမ-သဒ္ဒါကား အမှ-သဒ္ဒါနှင့် အလားတူဖြစ်သော ကြောင့် **မမကာရေန** ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

အာပိဥန္တိ/အာပိဥတ္တိ ။ ။ အာဝိဥ္ဆန္တိ-ကား အာ-ရှေး ဝိ-ရှေးရှိသော အဆိဓာတ်၊ အာယာမတ္ထ ဖြစ်သည်။ သာရတ္ထ၌လည်း "အာဝိဥ္ဆန္တီတိ အာကမုန္တိ"ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ ကြောင့် အာဝိဥ္ဆန္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဓေသနာဝိလာသ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဒေသနာ ဉာဏ်တော်တို့၏ "ဒေသနာဝိလာသ" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော တထာဂတဿ ပဟီနာ- ဟူသော ပါဠိဓမ္မ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အရိယမဂ္ဂ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်လေးပါး၏ "အရိယမဂ္ဂ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

သတ္ထ-ကား အတူဖြစ်သော ပကတိ ဓား သံလျက်၏ "သတ္ထ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရိယာမဂ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

မူလ-ကား အတူဖြစ်သော သစ်ပင်အမြစ်၏ "မူလ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော တဏှာ အဝိဇ္ဇာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ကမ္မ ဘဝ-၏ မူလ, ရူပရသ စသည်တို့၏ မူလတို့၏ "မူလ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ် သော ကမ္မဘဝ၏ မူလ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ရုဠှီနည်း။

ရူပါဒိရသ-ကား အတူဖြစ်သော အမ္ဗရသ စသည်တို့၏ "ရသ" အမည်ကို အတူရှိ သော ရူပါရုံကို သာယာတတ်သော တဏှာနှင့်ယှဉ်သော သောမနဿဝေဒနာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **စိတ္တသန္တာန**-အရ မြတ်စွာဘုရား၏ ဘဝင်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန-၌ အရိယမဂ္ဂ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဥဒ္ဓိန္နံ-၌ အန္တတ္ထ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၆၀]

(က) တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ။

(ခ) ယထာ ဟိ တာလရုက္ခံ သမူလံ ဥဒ္ဓရိတွာ တဿ ဝတ္ထုမတ္တေ တသ္မိံ ပဒေသေ ကတေ န ပုန တဿ တာလဿ ဥပ္ပတ္တိ ပညာယတိ။

(ဂ) ဧဝံ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန သမူလေ ရူပါဒိရသေ ဥဒ္ဓရိတွာ တေသံ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္န ပုဗ္ဗ ဘာဝေန ဝတ္ထုမတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ ကတေ သဗ္ဗေပိ တေ တာလာဝတ္ထုကတာတိ ဝုစ္စန္တိ။

(ဃ) အဝိရုဠှိဓမ္မတ္တာ ဝါ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလော ဝိယ ကတာတိ တာလာဝတ္ထုကတာ။

(၄။၁၀၄။ မဒ္ဒ-၂။၁၉၂။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၂။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **(က-စ) နှင့်အညီ** ။ ။ ဝေါ၊ထိုရူပရသ စသည်တို့သည်။တာလာဝတ္ထုကတာ၊ ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်သော တည်ရာဟူသော စိတ်အစဉ် ရှိကုန်၏။

(ဂ)နှင့်အညီ ။ ။ ဝေါ၊တို့ကို။တာလာဝတ္ထုကတာ၊အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာ မဟုတ် လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပြီ။

➤ ၂။ (ခ) **သို့/** ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာရှိသောကြောင့် တာလာဝတ္ထုကတာ မည်သော ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် ရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏တည်ရာကဲ့သို့ပြုအပ်ပြီး သော တည်ရာရှိပါသနည်း။ ထန်းပင်၏တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာရှိပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာမပြပြီလော။ (ဝါ) ဥပမာဖြင့် အကျယ်မပြပြီလော။ စုဒ်- (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ အယူတူအောဲရာတော် ။ ။ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ထိုရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏တည်ရာကဲ့သို့ တည်ရာကို ပြုအပ်သောကြောင့် တာလာဝတ္ထုကတာ မည် သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်သို့လျှင် (ကထံ) ထိုရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် တာလာဝတ္ထုကို တာလ-ဝတ္ထု-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှာ ဗျည်းကြောင့် ဒီဃရောက်သည့်နည်းကို ပြပြီး ၍ ယခုအခါ၌ တာလ+အဝတ္ထု-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သရကျေရာ၌ ဒီဃရောက်သည့်နည်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတာပုဒ်ကို ဥပမာပုဗ္ဗပဒ မဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပမာပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရာယ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည့်အဖြစ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ (ခ)သည် တာလာဝတ္ထုကတ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (တစ်နည်း) တာလာဝတ္ထုကတ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။

ဓာစပ် ။ ။ ဥဒ္ဓရိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် ကတေ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။

(ဂ) ဝါကျ တေသံ-ကို ဘာဝေန-၌ရင်း၊ ဝတ္ထု-၌ရင်း စပ်။

➤ ၄။ တာလဿ ဝတ္ထု တာလဝတ္ထု။ (ထန်းပင်၏ တည်ရာရာ၏။) တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထုကတန္တိ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။ ဥပမာပုဗ္ဗပဒ မဇ္ဈေ ပဒလောပ ဝိသေသန ပရနိပါတ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ တာလဝတ္ထုပုဒ်+ဝတ္ထုပုဒ်+ကတပုဒ်+တ-အညပုဒ်။

တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ ပုဒ်လုံးအရကား ထန်းပင်၏တည်ရာ ကဲ့သို့ ပြုအပ်သော တည်ရာဟူသော စိတ်အစဉ်သည် မုချ။ ယင်းစိတ်အစဉ်၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာန။ တ-ဟူသော အညပုဒ်အရကား ထို--သော ရူပရသ

http://www.dhammadownload.com

စသည်တို့ရ၏။ (က-အဖွင့်နှင့်အညီ)

န ဝတ္ထု အဝတ္ထု။(ဝတ္ထု၊အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာသည်။န၊မဟုတ်။) [အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော ထန်းပင်ရ၏။]

အဝတ္ထုဘူတော တာလော **တာလာဝတ္ထု**။ (အဝတ္ထုဘူတော၊အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။တာလော၊လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်တည်း။) အဝတ္ထု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်ရ၏။

တာလာဝတ္ထုဝိယ ကတာ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။ ဥပမာပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်။ တာလာဝတ္ထု+ကတပုဒ်။ တာလာဝတ္ထု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပြုအပ်သော ရူပရာဂ စသည်တို့နှင့် သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ရူပရာဂ စသည်တို့ ရ၏။ (ဃ-အဖွင့်နှင့်အညီ)

* ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နာ **ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ**။ ပုဗ္ဗ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သရာဂဖြစ်သော ရှေးကာလသည် မုချ။ ထို--၏ ရူပရာဂ စသည်တို့နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား သရာဂဖြစ်သော ရှေးကာလ၌ဖြစ်ဖူးသော ရူပရာဂ စသည်တို့ရ၏။

ဝိရူဟဏံ ဝိရူဠှိ။ (ဝိ-ရုဟ+တိ) ဝိရူဠှိစ သော ဓမ္မောစာတိ ဝိရူဠှိဓမ္မော။ နတ္ထိ ဝိရူဠှိဓမ္မော ဧတဿ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလဿာတိ အဝိရူဠှိဓမ္မော။ တဿ ဘာဝါ အဝိရူဠှိဓမ္မတ္တာ။

မတ္ထကေ ဆိန္နော မတ္ထကစ္ဆိန္နော။ (တစ်နည်း) မတ္ထကော ဆိန္နော ဧတဿာတိ မတ္ထကစ္ဆိန္နော။ မတ္ထကစ္ဆိန္နောစ သော တာလောစာတိ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလော။

➤ ၆။ (ဏ) ဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတာပုဒ်ကို တာလဝတ္ထုဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒ မဇ္ဈေပဒလောပ ဝိသေသန ပရနိပါတ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝတ္ထုပုဒ် တစ်ခု ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တလ-၌ အ-ကို အာဒီဃပြုရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိသေသနပရ နိပါတ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဝါကျ ဥပမာနဘက်၌ တသ္မိံပဒေသေ-ဖြင့် တာလာဝတ္ထု-အရကို ပြသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပမေယျ၌ စိတ္တသန္တာနေ-ဖြင့် တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာဝယ် နောက် ဝတ္ထု-အရ စိတ္တသန္တာနကို ယူရမည်ဟု ပြသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလောဝိယ ကတာ-ဖြင့် န ဝတ္ထု၊ အဝတ္ထု၊ အဝတ္ထုဘူတော တာလော တာလာဝတ္ထု-ဟု ကမ္မဓာရယ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တာလာဝတ္ထု-အရ လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) တာလာဝတ္ထုနှင့် ကတ-ကို တာလာဝတ္ထုဝိယ ကတာ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) (တာလ+အဝတ္ထု+ကတပုဒ်ခွဲ) ရှေ့ တာလ-၌ အ-သရကျေသဖြင့် အဝတ္ထု၌ အသရကို ဒီဃပြု၍ ပြီးသည်၏--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဝတ္ထုတာလာကတာ-ဟု ဆိုအပ်လျက် ဝိသေသန ပရနိပါတ၏အစွမ်းဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ပြီးသည်--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ ဥဒ္ဒရိတွာ/ဥဒ္ဒရေတွာ ။ ။ ဥပုဗ္ဗ ဓရဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ ယထာဂမမိကာရေသုတ်ဖြင့် ဣ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဥဒ္ဒရိတွာ-သင့်ပါသည်။ ယင်း ယထာဂမမိကာရေသုတ်ဖြင့် လာသော ဣ-ကို တေသု ဝုဒ္ဓိ-သုတ်ဖြင့် ဧပြုလျှင် ဥဒ္ဒရေတွာ-ဟု ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဥဒ္ဒရေတွာ-လည်း သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **တာလာဝတ္ထု**-ကား ထန်းပင်ရှိခဲ့စဉ်က ရခဲ့ဘူးသော တာလာဝတ္ထု-ဟူသော အမည်ကို ထန်းပင်မရှိသော အခါ၌လည်း တာလာဝတ္ထု-ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း မည်၏။ အတူဖြစ်သော ထန်းပင်၏ တည်ရာအရပ်၏ "တာလာဝတ္ထု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ရူပါဒိရသကို ပယ်ပြီးသော စိတ်အစဉ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်၏ "တာလာဝတ္ထု"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ရူပါဒိရသ စသည်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင်္ဂနည်း။

➢ ၁၀။ **အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန**-၌ အရိယမဂ္ဂ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၆ခ]

(က) ယသ္မာ ပန ဧဝံ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံ ကတာ ဟောန္တိ။

(ခ) ယသ္မာ နေသံ ပစ္ဆာဘာဝေါ န ဟောတိ၊ တသ္မာ ကတာ ဟောန္တိ။

(ဂ) တသ္မာ အာဟ "**အနဘာဝံကတာ**"တိ။

(ဃ) အယံ ဟေတ္ထ ပဒစ္ဆေဒေါ၊ အနုအဘာဝံ ကတာ **အနဘာဝံကတာ**တိ။

(င) အနဘာဝံဂတာတိပိပါဌော။ (စ) တဿ အနု အဘာဝံ ဂတာတိအတ္ထော။

(ဆ) တတ္ထ ပဒစ္ဆေဒေါ အနုအဘာဝံ ဂတာ အနဘာဝံ ဂတာတိ၊ ယထာ အနု အစ္ဆရိယာ အနစ္ဆရိယာတိ။ (၄။၁၀၄။ မဇ္ဈ-၂။၁၉၄။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၄။)

➢ ၁။ (စ) ယထာ ယေန အာကာရေန၊ဖြင့်။တေသု ရူပါဒိရသေသု၊တို့ကို။ကိရိယမာနေသု၊ပြုအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ နေသံ ရူပါဒိရသာနံ၊တို့၏။ ပစ္ဆာ၊နောက်၌။ ဘာဝေါ၊

http://www.dhammadownload.com

သည်။န ဟောတိ၊မဖြစ်။တထာ တေန အာကာရေန၊ဖြင့်။ကတာ၊ပြုအပ်ကုန်ပြီးသည်။ ဟောန္တိ၊ကုန်၏။ [ယထာ တထာ၊ဥပမာ မဟုတ် နိယံနှင့်အညီ]

[**စတာ အနဘာဝံကတာ–အနက်**] တေ၊ထိုရှုပရသ စသည်တို့ကို။အနဘာဝံ၊နောက်၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို။(ကမ္မတ္တ/ဘာဝပ္ပစာန်အနက်) နောက်၌ဖြစ်ခြင်း မရှိအောင်။ (ကြိယာဝိသေသနအနက်) ကတာ၊ပြုအပ်ကုန်ပြီ။

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံ ကတာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဟောလျှင်ပင် လိုအပ်သောအနက် အဓိပ္ပါယ် ပြီးစီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အနဘာဝံ ကတာ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်သည် (ဟေတုမန္တဝိသေသနမျိုးဖြစ်၍) အနဘာဝံကတာ- ၏ အကြောင်း တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနဘာဝံကတာ-ဝယ် အနုသဒ္ဒါကား ပစ္ဆာအနက်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အနဘာဝံကတာ-၌ အနုသဒ္ဒါသည် ပစ္ဆာအနက် ကို ဟော၏၊ အဘာဝ-၌ အ-သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓအနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ယင်းပုဒ်၏အနက်သည် ယင်းသို့ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င)ဖြင့် တတိယကဗ္ဗရာ ဂ-၏ အစွမ်းဖြင့် အနဘာဝံဂတာ- ဟူ၍လည်း ပါဌ်တစ်မျိုးရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ တတိယကဗ္ဗရာ ဂ-နှင့်ရှိသော ပါဌ်သည် အနုသဒ္ဒါ ရှေးကဲ့သို့ ပစ္ဆာအနက်ဟော ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ် ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် အနဘာဝံကတာ-ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) တာလာဝတ္ထုကတာ- ဟုဆိုက ပြီးကောင်း လျက် အနဘာဝံကတာ-ကို ဟောရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) သည် အနဘာဝံကတာ-၌ အနဘာဝံ-၏ အနက်ကို ထင်ရှားပြသော ကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဖလဝါကျ။ (တစ်နည်း) အနယော၌ အနုသဒ္ဒါကဲ့သို့ ပဋိသေဓလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) အနဘာဝံကို ပစ္ဆာဘာဝေါ န ဟောတိ-ဟု ဖွင့်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏဝါကျ။ကာရဏဝါကျ။ ဝါကျာ ရမ္ဘ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ဒဠှီကရဏ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ/တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။

➤ ၄။ ပဗ္ဗတေ ဉာယတေ အတ္တော ဓေတေနာတိ ပဒံ။ ဆေဒနံ ဧဆဒေါ။ ပဒဿ

http://www.dhammadownload.com

ဆေဒေါ **ဖဒန္တေ**။ ပဒ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ အနဘာဝံကတာ-ဟူသော ပုဒ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဆေဒနောက်ပုဒ်အရ အနု-ဟူသော အဘာဝံ-ဟူသော ပုဒ်တို့နှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဒဇ္ဈေဒ ပဒဝိဘာဂ ရ၏။

အစ္ဆရံ ပဟရိတုံ ယုတ္တန္တိ **အစ္ဆရိယံ**။ အစ္ဆရ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ လက်ဖြောင့်သည် မုချ။ ထို--၏ ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ ထိုက်သော အံ့ဩဘွယ်နှင့် အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ဣယ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော လက်ဖြောင့်တီးခြင်းငှာထိုက်သော အံ့ဩဘွယ် ဂါထာရ၏။

ဘဝနံ ဘာဝေါ။ နတ္ထိ ဘာဝေါ ယေသန္တိ **အဘာဝါ**။ ယေသံ ရူပရသာဒီနံ၊တို့အား။ ဘာဝေါ၊ဖြစ်ခြင်းသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ဣတိ တေ ရူပရသာဒယော၊ အဘာဝါ။ န+ဘာဝ+ယပုဒ်+ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိ။န ဘာဝ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ရူပရသ စသည်တို့ ၏ မဖြစ်ခြင်း အဘာဝဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ယ-ကား ထို--သော ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

အနုပစ္ဆာ အဘာဝါ **အနဘာဝါ**။ အနုပစ္ဆာ၊နောက်၌။အဘာဝါ၊ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သော ရူပရသ စသည်တို့တည်း။အနဘာဝါ၊စသည်တို့။အနု+အဘာဝ။ အနု-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား နောက်ကာလသည် မုချ။ ယင်း၏ ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သော ရူပရသ စသည်တို့ နှင့် ကာလ ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။ အန ဘာဝ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော နောက်၌ဖြစ်ခြင်း မရှိကုန်သော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သော ကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်သည် ဟေတုမန္တဝိသေသနမျိုးဖြစ်၍ အနဘာဝံကတာ-၏ အကြောင်းပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ နေသံ ပစ္ဆာ ဘာဝေါ နဟောတိ-ဖြင့် အနဘာဝံ-၌ အဘာဝပုဒ်ကို နတ္ထိ ဘာဝေါ ဧတေသန္တိ အဘာဝါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု---ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အဘာဝါ-၌ အ-၏ ပဋိသေဓအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အနု-ဥပသာရသည် ဤနေရာ၌ ဘုသတ္ထ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ပစ္ဆာအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) အနဘာဝါ-ဟု ဗဟုဝုစ်နှင့်ရှိသင့်လျက် ကြိယာဝိသေသနဖြစ်၍ ဒုတိယာ ဧကဝုစ် ဖြင့် ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

တထာ ကတာ ဟောန္တိ-ဖြင့် အနဘာဝံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌မသက်၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အနဘာဝံကတာ-ကို အနဘာဝံကတာ-ဟု ပဒဇ္ဈေဒပြု (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

➤ ၇။ **အနဘာဝံကတာ/အနဘာဝံဂတာ** ။ ။ အနဘာဝံကတာ-ဟုရှိလျှင်

http://www.dhammadownload.com

(ခ-ဃ) သံဝဏ္ဏနာတို့ကိုထောက်၍ တေ၊ထိုရူပရသ စသည်တို့ကို၊အနဘာဝံ၊နောက်၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိအောင်။ကတာ၊ပြုအပ်ကုန်ပြီးသည်။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။ဟု အနက်ပေးရသော ကြောင့်ရင်း၊ အနဘာဝံဂတာ-ဟု ရှိလျှင် အနဘာဝံဂတာတိပိ ပါဌော၊ တဿ အနု အဘာဝံ ဂတာတိ အတ္ထော-ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာကိုထောက်၍ တေ၊တို့သည်။အနဘာဝံ၊ နောက်၌မဖြစ်ခြင်းသို့။ဂတာ၊ရောက်ကုန်ပြီ-ဟု အနက်ပေးရ သောကြောင့်ရင်း၊ ဤသို့ အာဂမယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အနုအဘာဝံကတာ/အနဘာဝံကတာ ။ ။ အနုအဘာဝံကတာ-ကား ပုဒ်ဖြတ်ပြ သည်။ အနဘာဝံကတာ-ကား ပုဒ်စပ်ပြသည်ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

အာယတိံ/အာယတိ ။ ။ အာယတိ အာယတိန္တိစ ဒွေ ပါဌာ ဒီဃန္တိ-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။ (တစ်နည်း) အာဂါမိ ကာလေ ဒီဃတ္တေ ပဘာဝေစ မတာယတိ-ဟူသော အဘိဓာန်အရ အနာဂတ်အနက် အာယတိ-သဒ္ဒါနောင် ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်၍ ဗာရာဏသိံ အ ဘု ရာဇာကဲ့သို့ ပြီးရကား အာယတိံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

➤ ၁၀။ **အနဘာဝံကတာ-** ၌ ဓာတ်အရ---- မြတ်စွာဘုရား၏ အရိယာမဂ် (ဝါ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ကတာ-၌ တ-ပစ္စည်း (ဗာဟုလ္လ) အရ ရူပရသ စသည်တို့ကိုယူ၍။ ထိုသည် သာယာ အပ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏။စသည်---

ပါဠိကျမ်းစဉ် [၆၂]

(က) **အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာတိ** အနာဂတေ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ။

(ခ) ယေ ဟိ အဘာဝံ ဂတာ တေ ပုန ကဿ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။

(ဂ) တေနာဟ "အနဘာဝံ ဂတာ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ"တိ။

(ဃ) နောစ ခေါ ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီတိ ယဥ္စ ခေါ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေတိ။ သော ပရိယာယော န ဟောတိ။ (ဋ္ဌ။၁၀၄။ မအူ-၂။၁၉၅။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၆။)

➤ ၂။ **(က) သို့/ထိုနည်းအောဒုရာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အာယတိံ အနုပ္ပါဒ ဓမ္မာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အာယတိ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဒီဃတ္တ, ပဘာဝအနက်ကို ဟောပါသလော။ အာယတိံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် မည်သည့် အနက်၌သက်ပါသနည်း။ ကမ္မတ္ထ၌ပင် သက်ပါသလော။ (တစ်နည်း) အာယတိံ-၌ မည်သည့်ဝိဘတ် ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ ဒုတိယာဝိဘတ်ပင် ဖြစ်သင့်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် အနာဂတေ-မိန့်။

ကား-- အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိ-သဒ္ဒါသည် အာဂါမိကာလ(အနာဂတ်ကာလ)

http://www.dhammadownload.com

ကို ဟော၏၊ အာယတိ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမျတ္ထ၌ သက်၏။ (တစ်နည်း) အာယတိ-၌ ဟရာဏာသီ အဟု ရာဇာ-ကဲ့သို့ သတ္တမီဝိဘတ်ကို အံပြုထားသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(စ) သို့/ **အနုယ၁နွေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာကို အနာဂတေ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနဘာဝံကတာကား အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-၏ အကြောင်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ပကၡန္တရ။ (ခ) သည် အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (တစ်နည်း) (က) ဝါကျ စကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏ။ (ဂ) အာဂမဒဠီကရဏ။

➤ ၄။ အာဂမိဿတီတိ **အာယတိ**။ (အာ-ဣ+တိ) အာ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထဟာဓကေဘောဂုဏ် ရ၏။ ဣ-ဓာတ်အရကား လာလတ့်သော အနာဂတ်ကာလ ရ၏။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အနာဂတ်ကာလ ရ၏။

ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ။ ဥပ္ပါဒေါစ သော ဓမ္မောစာတိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော။ နတ္ထိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော ဧတေသန္တိ **အနုပ္ပါဒဓမ္မာ**။ န-ဥပ္ပါဒဓမ္မ-အရကား ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိခြင်း အဘာဝဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ် အရကား ထို--သော ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိသော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

(တစ်နည်း) န ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ။ အနုပ္ပါဒေါ ဓမ္မော ဧတေသန္တိ **အနုပ္ပါဒဓမ္မာ**။ အနုပ္ပါဒ ဓမ္မ-အရ မဖြစ်ခြင်းသဘောသည် မုချ။ ထို--၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

ဥပ္ပဇ္ဇိယတေ **ဥပ္ပဇ္ဇနကော**။ န ဥပ္ပဇ္ဇနကော **အနုပ္ပဇ္ဇနကော**။ အနုပ္ပဇ္ဇနကော သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ **အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝေါ**။

➤ ၅။ **အာယတိ**-ကား အာ-ဣ/ယာ+တိ။ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း။ ဣကာရန္တ။ (တနည်း) အာယတိ-ကား သတ္တမျန္တနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ဂဏာဝိမုတ်။

➤ ၆။ (က) ၌ အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိ-သဒ္ဒါသည် ဒီယတ္ထ၊ ပဘာဝအနက်တို့ကိုမဟော၊ အာဂါမိကာလ (အနာဂတ်ကာလ)အနက်ကို ဟော--ရှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာယတိ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထကို မဟော၊ သတ္တမျတ္ထကို ဟော--ရှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) (ဝါ) အာယတိ-၌ အံ-သဒ္ဒါကား ဟရာဏာသီ အဟု ရာဇာ၌ကဲ့သို့ သတ္တမီဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိနိပါတ်၏ အာဂမိကာလအနက်ဟော--ရှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအာယတိနိပါတ်ပုဒ်နောက်၌ သတ္တမီဝိဘတ်ကျေ--ရှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ)

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။

အနုပ္ပန္နကသဘာဝါ-ဖြင့် ဥပ္ပါဒပုဒ်ကို ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပါဒေါ-ဟု ဘာဝသာနေပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ --ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ ပညာ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သဘာဝအနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် အနဘာဝံ ကတာ-ဟူသော ဟေတုမန္တဝိသေသနသည် အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ သော ပရိယာယော-ဖြင့် ယံ-ဟူသော အနိယတ်၏ နိယတ်ကို သော-ဟု ထည့်ရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ပဋ္ဌာန္တဝိသယဖြစ်၍ ရှေ့ဝါကျ ယံ-အရ ပရိယာယကို စွဲရမည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ န-သဒ္ဒါဖြင့် နော-သဒ္ဒါကား အမှ သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ပဋိသေဓဝါစက နိပါတ်တည်းဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

ဟောတိ-ဖြင့် နော-ဟူသော ပဋိသေဓဝါစက နိပါတ်ပုဒ်ကို ဟောတိ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ၊ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **အာယတိံ/အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ** ။ ။ အာယတိ-သဒ္ဒါကား အာဂမိ ကာလေ ဒီယတ္တေ၊ ပဘာဝေစ မတာယတိ-ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ အာဂမိ (အနာဂတ်)ကာလဟော ကိတ်နာမ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သတ္တမျတ္ထ၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ (ဝါ) ဗာရာဏသိံ အဟု ရာဇာကဲ့သို့ သို့ဝိဘတ်ကို အံပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း "အာယတိံ" ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သူစိ-၌ နိပါတောပျတ္တိ-နိပါတ် လည်းရှိ၏ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း အာယတိ အာယတိန္တိစ ဒွေ ပါဌာ ဒိဿန္တိ-ဟု ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း အာယတိ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အစနကဇိဟိတ (ပ) အကုသလာဓမ္မာ**- ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်မှန်သမျှ၏ "အကုသလာဓမ္မာ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုစရိုက် သုံးပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **အာဟ**-၌ ဗြာဟ္မဏ်အရ ရှင်ဥပါလိမထေရ်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ [**အာယတိ-ဥပစာ** (၆၅၄) ကြည့်ပါ။]

ပါဠိကျ [၆၃]

(က) ဇဝံ ဗြာဟ္မဏော အတ္တနာ အဓိပ္ပေတံ အရသရူပတံ အာရောပေတို့ အသဏ္ဍောန္တော အညာပရံ "နိစ္စဇ္ဇာဝေါ အဝံ စေါ်တမော"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) သဗ္ဗပရိယာယေသု စေတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇနက္ကမံ ဝိဒိတွာ သန္ဓာယ ဘာသိတမတ္တံ ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ-- ဗြာဟ္မဏော တာမေဝ ဝယောဝုဍ္ဍာနံ အဘိဝါဒနကမ္မာဒိ လောကေ သာမဂ္ဂီပရိဘောဂေါတိ မညမာနော ဘဒ္ဒဘာဝေန ဘဂဝန္တံ နိဗ္ဗောဂေါတိ

http://www.dhammadownload.com

အာဟ။ (ဂ) ဘဂဝါ ပန ယ္မာယံ ရူပါဒီသု သတ္တာနံ ဆန္ဒရာဂပရိဒေါဂေါ၊ တဒဘာဝံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရဇ္ဇိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(၄။ ၁၀၅။ မအ္ဍ-၂။၁၉၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၉။)

➤ ၂။ (က) သို့/ **အဘောဏ်ယုတ္တအနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားသည် အပြစ်တင်ဆိုပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု တဖန်ဆိုပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

(တစ်နည်း) ဌပနာ-တူ၊ ဘုရားရှင်၏ ရူပါရုံ စသည်တို့၌ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂ မရှိသည်၏အဖြစ်ကိုပင် သိ၍ နိဗ္ဗောဂေါ-ဟု ပုဏ္ဏား ဆိုလေသလော။ အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗောဂေါ-ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်၍ သန္ဓာယဘာသိတမျှကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အယုတ္တာဘောဂအနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဂန္ထဂရုဒေါသကိုပယ်၍ သန္ဓာယဘာသိတမျှကို သိအပ်၏ဟု ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတ-ကား အဘယ်ပါနည်း။ ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတ နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသလော။ (ဝါ) ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ အနုသန္ဓေဝါကျ/အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော အစရှိသော ပဌမ အက္ကောသ အဖွင့်မှတစ်ပါး နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟူသော ဒုတိယ အက္ကောသအဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ဂန္ထဂရုဒေါသ ကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) (က)ဝါကျ အာဟ-၏ ကံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ခ) ဝါကျ၌ ဖဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိုင် အောင်သော ဝါကျကား သင်္ခေပ။ ဗြာဟ္မဏော တမေဝ စသည်ကား ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) သည် ဗြာဟ္မဏ သန္ဓာယဘာသိတမှတစ်ပါး ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတ ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပါဠိတော် အတ္ထိခွေသ စသည်၌ စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ သဗ္ဗပရိယာယေသု-ကို ဝိဒိတွာ-၌ အာဓာရ-အာဓာရိစပ်။

➤ ၄။ ဖဿောပစာယနဝမ္ဗဿ ဘူဠနံ ဘောဂေါ။ (ဘုဇ+ဏ) နတ္ထိ ဘောဂေါ ဏ္ဏမဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ နိဗ္ဗောဂေါ။ နိ-ဘောဂဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရ

F-18-A

http://www.dhammadownload.com

ကား ဇေဒ္ဓောပစာယနဓမ္မကို သုံးဆောင်ခံစားမှု မရှိခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနေ။ ဣမ-အညပုဒ်အရကား ဇေဒ္ဓပစာယနဓမ္မကို သုံးဆောင်ခံစား ခြင်း မရှိသော ဘုရားရှင်ရ၏။ (ဤကား ဗြာဟ္မဏသန္ဓာယ ဘာသိတ ဖြစ်သည်။)

ရူပါဒီနံ ဘူဋ္ဌနံ ဘောဂေါ။ နတ္ထိ ဘောဂေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ **နိဗ္ဘောဂေါ**။ နိ ဘောဂ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား ရူပါရုံ စသည်ကို သုံးဆောင်ခံစားမှု မရှိခြင်း သည် မုချ။ (ကြွင်းတူ) [ဤကား တထာဂတ သန္ဓာယဘာသိတ ဖြစ်သည်။]

ဝုစ္စိတ္တာတိ ဗုတ္တော။ ဝုတ္တော နယော ဗုတ္တနယော။ သန္ဓာယ ဥဒ္ဒိဿ ဘာသိတံ **သန္ဓာယဘာသိတံ**။ ယောဇနာယ ကမော **ယောဇနက္ကမော**။ ဝုမ္ဗိသ္မတိ ဗုဗ္ဗာ။ ဝယေန ဝုဗ္ဗာ **ဝယောဝုဗ္ဗာ**။ တဿ အဘာဝေါ **တဒဘာဝေါ**။ ပဿတီတိ **ပဿမာနော**။ သုဋ္ဌု ပဿမာနော **သမ္ပဿမာနော**။ ပရိဘုဋ္ဌနံ **ပရိဘောဂေါ**။ သာမဂ္ဂိယေဝ ပရိဘောဂေါ **သာမဂ္ဂိပရိဘောဂေါ**။

➤ ၆။ (ခ) ဖြင့် နိဗ္ဘောဂေါ-၌ နိပုဒ်၊ ဘောဂပုဒ်၊ ဘောဂပုဒ်ကို ဇေဒ္ဓောပစာယန ဓမ္မဿ ဘုဋ္ဌနံ ဘောဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ- ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) ဘုဇဓာတ်သည် ပါလနအနက်ကိုမဟော၊ ပရိဘောဂတ္ထ (ဝါ) ဗျဝဟရဏတ္ထကိုဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘောဂ-အရ သာမဂ္ဂိပရိဘောဂကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နိ-နှင့် ဘောဂပုဒ်ကို နတ္ထိ ဘောဂေါ ဣမဿ ဘောတော ဂေါတမ ဿာတိ နိဗ္ဘောဂေါ-ဟု ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) နိဗ္ဘောဂ-အရ မြတ်စွာဘုရားကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဘောဂပုဒ်ကို ရူပါဒီနံ ဘုဋ္ဌနံ ဘောဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘုဇဓာတ်၏ ဤ၌ ဗျဝဟရဏ အနက်ကိုဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘောဂ-အရ သတ္တဝါတို့၏ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နိ-နှင့် ဘောဂ ကို နတ္ထိ ဘောဂေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ နိဗ္ဘောဂေါ-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) နိဗ္ဘောဂ-အရ ဘုရားရှင် ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထံ/သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထံ** ။ ။ သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထန္တိ ယံ အတ္ထံ သန္ဓာယ ဗြာဟ္မဏော နိဗ္ဘောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမောတိ အာဒိမာဟ-ဟု ဝိမတိ ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း၊ " အတ္ထသဒ္ဒေါ ပုလ္လိင်္ဂနပုံသကလိင်္ဂေသု ဝတ္တတိ၊ တသ္မာ အတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ"ဟု ပါရာဇိကကဏ်ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အတ္ထ-ကား လိင်ပြန်၊ ယောဇနာ-၌ကား ပုလ္လိင် နပုံလိင်ဖြစ်သည် ဟူ၏။ ဆင်ခြင်-ဟု ပါရာဇိကကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထံ ပါဌ် သင့်ပါသည်။

သာရတ္ထဋီကာ၌ သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထန္တိ ယံ သန္ဓာယ ဗြာဟ္မဏော (ပ) တံ သန္ဓာယ

F-19-A

http://www.dhammadownload.com

ဘာသိတမတ္ထံ-ဟု ပဌမကၡရာနှင့်ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ မအူနိသျဥ်လည်း ယင်းပဌမကၡရာနှင့်ရှိသောပါဌ်ကိုပင် အနက်ပေးပြီး ယင်းပါဌ်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားသောကြောင့်ရင်း၊ သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထံ-ဟု ရှိသော ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထံ**-၌ အတ္ထံ-ကား အတ္ထော-ဟူသော ပုလ္လိင်ကို အတ္ထံ-ဟု နပုံလိင်ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။

ဆန္ဒရာဂပရိဗောဓေါ-ကား ဆန္ဒရာဂပရိဗောဂ-တည်းဟူသော ပြဓာန်းသည်ကို ဆိုသဖြင့် တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မပရိဗောဂကိုလည်း ရသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း၊ ပဓာနနည်း။ နိဒဿနနည်း။

➤ ၁၀။ **မညမာနော-အရ**-- ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏားသည် ခန္ဓာပဥ္စကကိုယူ။

ဝါကျ [၆၄]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော ယံ လောကေ ဝယောဝုဍ္ဎာနံ အဘိဝါဒနာဒိကုလသမုဒါစာရကမ္မံ လောကိယာ ကရောန္တိ၊ တဿ အကိရိယံ သမ္ပဿမာနော ဘဂဝန္တံ "အကိရိယဝါဒေါ"တိ အာဟ။

(ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ အကိရိယံ ဝဒတိ၊ တသ္မာ တံ အကိရိယဝါဒံ အတ္တာနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(ဂ) တတ္ထ စ ကာယဒုစ္စရိတန္တိ ပါဏာတိပါတအဒိန္နာဒါနမိစ္ဆာစာရစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝစီဒုစ္စရိတန္တိ မုသာဝါဒပိသုဏဝါစာဖရုသဝါစာသမ္ဖပ္ပလာပစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မနောဒုစ္စရိတန္တိ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) ဌပေတွာ တေ ဓမ္မေ အဝသေသာ အကုသလာ ဓမ္မာ "အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဋ္ဌ။၁၀၅။ မအူ-၂၊၁၉၉။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၀။)

➤ ၂။ (က) သို့/ **သမ္ပဿမာနော-ကို ဖွင့်**။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် အကိရိယဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ ကာယဒုစရိုက်စသည်ကို မပြုအပ်ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကိုပင် မြင်သောကြောင့် ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်ကို အကိရိယဝါဒေါ-ဟု ဆိုပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ-ဟု ပုဏ္ဏား ဆိုပါသနည်း။ ဟူ၍ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဗြာဟ္မဏသန္ဓာယဘာသိတ, ဗုဒ္ဓသန္ဓာယဘာသိတ နှစ်မျိုးကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗုဒ္ဓသန္ဓာယဘာသိတဖြစ်သော (ခ) ဝါကျ၌ ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့၏ သရုပ်ကိုပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတဿ စသည်ဖြင့် သရုပ်

http://www.dhammadownload.com

အသီးသီးကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၌လည်း ပါရိသေသနည်းဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒုစရိုက်တို့မှကြွင်းကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူအပ်ကုန်၏ဟူ၍ ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ဝါကျာရမ္ဘ/အနုသန္ဓေဝါကျ/ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ပုဏ္ဏားဓ၏ သန္ဓာယဘာသိတမှတစ်ပါး ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ /ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ)သည် ကာယဒုစ္စရိတဿ-စသော ပါဠိတော်၌ စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ကတ္တုပ္ပန္တိ ကိရိယံ။ န ကိရိယံ အကိရိယံ။ န-အရကား ပဋိသေဓေဟော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အဘိဝါဒန-စသော အမျိုးတို့၏ အကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော အမူနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား အဘိဝါဒန-စသော အမျိုးတို့၏ အကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော အမူရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း အကိရိယံ-သည် ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် အကိရိယဘာဝသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

န ကရိယတေတိ အကိရိယံ။ ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဒေါ။ (ပုဏ္ဏားအလို-တဏှာဒိဋ္ဌိ။ ဘုရားရှင်အလို- ဉာဏ်ရ၏။) အတိဝ ပါတနံ အတိပါတော။ အတိဝ ပါတေတိ တေယ စေတနာယာတိ ဝါ အတိပါတော။ ပါဏဿ အတိပါတော ပါဏာတိပါတော။ န ဒိန္နံ အဒိန္နံ။ အာဒိယတိ တေယ စေတနာယာတိ အာဒါနံ။ အဒိန္နဿ အာဒါနံ အဒိန္နာဒါနံ။ အာစရတိ တေယ စေတနာယာတိ အာစာရော။ မိစ္ဆာ အဝိပရီတော အာစာရော မိစ္ဆာစာရော။ မိစ္ဆာ လာမကော အာစာရော မိစ္ဆာစာရော။ မုသာ ဝဒီယတိ ဝုစ္စတိ တေယာတိ မုသာဝါဒေါ။ ဝဒတိ တေယ စေတနာယာတိ ဝါဒေါ။ မုသာ အဘူတဿ အတစ္ဆဿ ဝတ္ထုဿ ဝါဒေါ မုသာဝါဒေါ။ ပိသတီတိ ပိသုဏာ။ ဝုစ္စတိ တေယ စေတနာယာတိ ဝါစာ။ ပိသုဏာယ ဝါစာ ပိသုဏဝါစာ။ ပိသုဏာစ သာ ဝါစာစာတိ ပိသုဏဝါစာ။ ဖရုသတီတိ ဖရုသာ။ ဖရုသာယ ဝါစာ ဖရုသဝါစာ။ သံ သုခံ ဟိတဉ္စ ဖလတိ သရတိ ဝိသရတိ ဝိနာသေတီတိ သမ္ဖံ။ ပလပတိ တေယာတိ ပလာပေါ။ သမ္ဖဿ ပလာပေါ သမ္ဖပ္ပလာပေါ။ ပရသမ္ပတ္တိံ အဘိမုခံ ဈာယတီတိ အဘိဈ္ဈာ။ (လောဘော) ဟိတသုခံ ဗျာပါဒေတိ ဝိနာသေတီတိ ဗျာပါဒေါ။ (ပဋိဃော) ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။ မိစ္ဆာ ဝိပရီတော ဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ အဝသိဿန္တီတိ အဝသေသာ။ အနေကေ ဝိဟိတာ ယေသန္တိ အနေကဝိဟိတာ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဇွေဒါပစယနံ န ကတ္တုပ္ပန္တိ အကိရိယံ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ဂုဏ်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရိရိယ-ပစ္စည်း (ဝါ) ဏျပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ဂုဏ်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) အကြိရိယန္တိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အကိရိယ

F-19-B

http://www.dhammadownload.com

ဝါဒေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အကိရိယ-အရ ဘုရားရှင် ကိုယ္ဒ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဇေဒ္ဒေါပစာယနမှု မပြုခြင်းကို မြင်သောကြောင့် အကိရိယ ဝါဒေါ-စသည်ကို ပုဏ္ဏားဆိုသည်ဟု ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတာဒိ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ အကိရိယံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရိရိယ-ပစ္စည်း (ဝါ) ဏျပစ္စည်း ကမ္မသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အကိရိယန္တိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ အကိရိယဝါဒေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု- -ရင်း (သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) ဘုရားရှင်အား ပုဏ္ဏား၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းမဟုတ်၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိ အကိရိယဝါဒကို မိမိ၌မြင်သောကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ-ဟု ခွင့်ပြု တော်မူသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ–ဃ) သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ။

➤ ၇။ **အကိရိယံ/အကြိယံ** ။ ။ ကရဓာတ် ရိရိယ-ပစ္စည်းဖြင့် ကိရိယ-ဟုပြီးသည်။ နိပါတနသုတ်ကြီးဖြင့် ကိ-မှ ဣကိုချေလျှင် ကြိယ-ဟုပြီးသည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါး၌လုံး သင့်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ကရဓာတ် ဏျပစ္စည်း၊ ဣ-အာဂုံဖြင့် ကြိယ-ဟုပြီးသည်၊ ကရ ဓာတ် ရိရိယပစ္စည်းဖြင့် ကိရိယ-ဟု ပြီးသည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါး၌လုံးသင့်ပါသည်။

[ကတ္တဗ္ဗတော ကြိယာ၊ ကရ ကရဏေ၊ ဏျော၊ ဣကာရာဂမော၊ အဿိ။ ဝဏ္ဏ ဝိပရိယာယေ ကြိယာ၊ ကြိယမ္ပိ။ ရိရိယ ပစ္စယေ ကိရိယံ၊ ကိရိယာပိ။(အဘိဓာန်ဋီကာ) ကရာ ရိရိယော။ ကရီယတေ ကိရိယာ၊ နိပါတနေန ကြိယာ သိဒ္ဓတိ။ ဣဝဏ္ဏလောပေ ကြိယာ၊ ကိရိယာ။(နိရုတ္တိဒီပနီ)

ဝယောဝုဍ္ဎာန်/ဝယောဗုဍ္ဎာန် ။ ။ ဝဍ္ဎဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ တ-ကို ဎ-ပြု၊ ကွစိဓာ-- သုတ်ကြီးဖြင့် ဝ-၏ အစိတ်အ-ကို ဥ-ပြု ဍကိုလည်းချေ၊ ဒွော ပကာရေ-သုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ပ-ကို ဍ-ပြုလျှင် ဝုဍ္ဎ-ဟု ပြီးသည်။ ဝ-ကို ဗ-ပြုလျှင် ဗုဍ္ဎ-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါး၌လုံးသင့်ပါသည်။

(သာဓကေ) ဝဍ္ဎ ဝဍ္ဎနေ၊ အဝဍ္ဎိတိတိ အတ္ထေ တပစ္စယော၊ တဿ ဎတ္တံ။ ကွစိဓာတူတိ အာဒိနာ ဓာတွာကာရဿုတ္တံ၊ ဍလောပေါစ။ ဒွော ပကာရေ၊ ဝုဍ္ဎော၊ ဝုဍ္ဎာ။ ဗော ဝဿာတိ ဗတ္တေ ဗုဍ္ဎော။ (ရူပသိဒ္ဓိ။)

➤ ၈။ **ကာယဒုစ္စရိတံ**-- ကာ၊ ဥာန ကာယဒွါရဖြင့် ဥာနိဒုစရိုက်ကိုမှတ်၍ ကာယ ဒွါရ၌ဖြစ်ခြင်း အများကိုဆိုသဖြင့် ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်ခြင်း အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလနည်း မည်၏။ အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ စသည် တို့၏ "ကာယဒုစ္စရိတ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ-စသည်၊ ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ-စသည်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူ

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စာ။ ဝစီဒုစ္စရိုက်-နည်းတူ။

အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်မှန်သမျှ၏ "အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုစရိုက် သုံးပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **ပါဏာတိပါတာ**-၌ ပါဏ-အရ **ပရမတ္ထဓမ္မ**-ကား ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတ-တည်း။ ထို-သည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏-ဟု ထုတ်ပါ။ **ဝေါဟာရဓမ္မ**-ကား သတ္တဝါတည်း။ ထိုသတ္တဝါ-ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, ကံ, အာဟာရ တည်း စသည်ဖြင့် လောကော-နှင့်အတူထုတ်။

ဝါကျ [၆၅]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဘဂဝတိ အပဿန္တော ဣမံ အာဂမ္မ အယံ လောကတန္တိ လောကပဝေဏီ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ"တိ အာဟ။

(ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ အဋ္ဌသု လောဘသဟဂတစိတ္တေသု ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဿ ဒွီသု အကုသလစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနကဒေါသဿ စ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ။

(ဂ) သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝဿ ပန နိရဝသေသဿ မောဟဿ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ။

(ဃ) ဌပေတွာ တေ တယော အဝသေသာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ယထာနုရူပံ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ၊ တသ္မာ တံ ဥစ္ဆေဒဝါဒံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။ (၄။၁၀၅။ မအ္ဋ-၂။၂၀၁။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၁။)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ ရာဂ-စသည်ကို ဖြတ်အပ်၏ဟု ဟောတော်မူသော အရာကိုပင် သိ၍ ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်ကို ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ဆိုပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ဘုရားရှင်ကို ပုဏ္ဏားဆိုခြင်း၏အကြောင်း ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထိခွေသ စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ဝန်ခံတော်မူခြင်း၏အကြောင်း ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ/အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) စသည် ပက္ခန္တရ/ ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် ရာဂဒေါသတို့ကို ဖြတ်ခြင်းမှတစ်ပါး ကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ဖြတ်ခြင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ရာဂ ဒေါသ မောဟ-တို့ကို

http://www.dhammadownload.com

ဖြတ်ခြင်းမှတစ်ပါး ကြွင်းသော အကုသိုလ် ဓမ္မတို့ကို ဖြတ်ခြင်းကိုပြသောကြောင့် ပကတ္တုရ။

➤ ၄။ ဉစ္ဆိန္နတော ဥစ္ဆေဒေါ။ (ပြတ်ခြင်း) သုဒ္ဓဘာဝသာဓန။ ဥ-အရ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဆိဒိဓာတ်နှင့် ဏ-ပစ္စည်းအရ ပြတ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

(တစ်နည်း) ဥစ္ဆိန္ဒတော ဥစ္ဆေဒေါ။ (ဖြတ်စေခြင်း) ဟေတုဘာဝသာဓန။ ဥ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဆိဒိဓာတ် ဏ-ပစ္စည်း အရ သုဒ္ဓဘာဝသာဓန ကြိယာကား ရာဂ ဒေါသ မောဟနှင့်တကွ ကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ အဘာဝ-ဟု ဆိုအပ်သော ဖြတ်ခြင်းကြိယာသည် မုချ။ ဟေတုဘာဝသာဓနကြိယာကား မဂ်လေးပါး တို့၏ သမုစ္ဆေဒ ပဟာနသတ္တိ-ဟုဆိုအပ်သော ဖြတ်စေခြင်းကြိယာသည် ဖလူ။

(တစ်နည်း) ဥစ္ဆိန္ဒတေတိ ဥစ္ဆေဒေါ။ ဥ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဆိဒိဓာတ်အရ ကတ္တုရုပ်ကား အရိယာမဂ်တို့သည် မုချ။ ကမ္မရုပ်ကား ရာဂ-စသည်တို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ဖြတ်အပ် ဖြတ်ထိုက်သော ရာဂ စသည်တို့ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဥစ္ဆေဒ-ပုဒ်သည် ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြတ်တောက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဥစ္ဆေဒဘာဝ (ဖြတ်ခြင်း ကြိယာ) သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

တနောတိ ဝိတ္ထာရေတီတိ **တန္တိ**။ (တနု+တိ) လောကဿ တန္တိ **လောကတန္တိ**။ ပဝေဏတိ ပဗန္ဓာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ **ပဝေဏီ**။ (ဆက်ကာဆက်ကာဖြစ် တတ်၏။) [ပ-ဝေဏ+က္က] ဤပစ္စည်းထပ်သက်၍ ပဝေဏီ-ဟုလည်းရှိသည်။ လောကဿ ပဝေဏီ **လောကပဝေဏီ**။ ကာမာဝေ ဂုဏာ ကောဋ္ဌာသာ **ကာမဂုဏာ**။ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ **ပဉ္စကာမဂုဏာ**။ ပဉ္စကာမဂုဏေသု အဘိသင်္ဂဝသေန ဉပ္ပဇ္ဇတီတိ **ပဉ္စကာမဂုဏိကော**။ ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေါ **ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေါ**။ ဉပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ **ဉပ္ပဇ္ဇနကော**။ ဉပ္ပဇ္ဇနကော ဒေါသော **ဉပ္ပဇ္ဇနကဒေါသော**။ နတ္ထိ အဝသေသော ဧတဿ မောဟဿာတိ **နိရဝသေသော**။ * အနုရှုပါနိ ယထာ **ယထာနုရူပံ**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဇေဒ္ဒောပစာယနဓမ္မော ဥစ္ဆိဇ္ဇိယတေတိ ဥစ္ဆေဒေါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကမ္မသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥစ္ဆေဒေါ က္ကတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ က္ကမဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု --ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဥစ္ဆေဒဝါဒ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ- ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ဆိုကြောင်း ပုဏ္ဏားဲ၏ သန္ဓာယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပါဠိတော် ရာဂဿ ဒေါသဿ-၌ ရာဂ-အရ လောဘမူစိတ် ၈-ခု၌ဖြစ် သော ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဒေါသ-အရ ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါး၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ဒေါသကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကံအနက်၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဖြင့် ပါဠိတော် မောဟသ-၌ မောဟ-အရ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌ ဖြစ်သော အကြွင်းမရှိသော မောဟကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကံ အနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-ဖြင့် (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပါဠိတော် အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-အရ ရာဂ ဒေါသ မောဟ-တို့မှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဓမ္မာနံ-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌သက်-- ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ--ဂ--ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် ရာဂါဒယော ဥစ္ဆိန္နာယန္တီတိ ဥစ္ဆေဒါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကမ္မသာဓန၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥစ္ဆေဒါ ဣတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဥစ္ဆေဒဝါဒ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဘုရားရှင်ကား ပုဂ္ဂိုလ်ပြတ်ခြင်း အတိုင်း မဟုတ်၊ ရာဂစသည်တို့ကို ဖြတ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကို မိမိ၌မြင်တော်မူသော ကြောင့် ဥစ္ဆေဒ ဝါဒေါ-ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်ဟူသော ဗုဒ္ဓသန္ဓာယ ဘာသိတ အဓိပ္ပါယ် ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **လောကတန္တိ/လောကတန္တိ။ လောကပဝေဏီ/လောကပဝေဏီ**

အယံ ဥစ္ဆိန္ဒတိ-ကို ထောက်၍ ဥစ္ဆိန္ဒတိ-သည် အကမ္မကဒိဝါဒိရုပ် ဖြစ်သောကြောင့် **လောကတန္တိ/လောကပဝေဏီ**-ဟု ပထမန္တနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

လောကပဝေဏီ/လောကပဝေဏီ ။ ။ ပဝေဏောတိ ပဗန္ဓာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ-ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ ပဝေဏီ၊ ပပုဗ္ဗ ဝေဏဓာတ်၊ ဂတိ အနက်ဟော၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် ပဝေဏိ-ဟု ပြီးသည်၊ ဤ-ပစ္စည်းထပ်သက်၍ ပဝေဏီ-ဟုလည်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သဗ္ဗာကုသလသင်္ဂဟဿ နိရဝသေသဿ မောဟဿ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ်အားလုံး၌ရှိသော မောဟ၏ "သဗ္ဗာကုသလ သင်္ဂဟဿ နိရဝသေသဿ မောဟဿ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်တို့၌ရှိသော မောဟ၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။

အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ကား ဆိုခဲ့ပြီး ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿတို့ အရမှကြွင်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကိုသာ "အနေက ဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ"အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ဧကဒေသူပစာ။

ဒွိပဝတ္တာ ဓေတ တယော (ပ) စတ္တာရိ မဂ္ဂဝဇ္ဈာ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ-ကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ကြွင်းသော အကုသိုလ်ကို မဂ် လေးပါးဖြင့် ပယ်သည်ဟု ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း၊ ယထာသမ္ဘဝနည်း။

➤ ၁၀။ **ဥစ္ဆေဒံ**--၌ ဓာတွတ္ထအရ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၆၆]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော "ဓိဂ္ဃတိ မညေ သမဏော ဝေါတမော ဣတ္ထိ ဝယောဝုဏ္ဏာနံ အာဘိဝါဒနာဒီကုလသမုဒါစာရကမ္မံ၊ တေန တံ န ကရောတီ"တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "ဓေဇ္ဇုန္တိ"တိ အာဟ။ (ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ဓိဂ္ဃတိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ။

(ဂ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယဥ္စ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ယဥ္စ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊ ယဥ္စ တိဝိဓံ မနောဒုစ္စရိတံ၊ ယာ စ ဌပေတွာ တာနိ ဒုစ္စရိတာနိ အဝသေသာနံ လာမ ကာဒ္ဓေန ပါပကာနံ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ သမာ ပဇ္ဇနာ သမင်္ဂိဘာဝေါ၊ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဂူထံ ဝိယ မဠာနကာဇာတိယော ပုရိသော ဇိဂုစ္ဆတိ။

(ဃ) တသ္မာ တံ ဓေဇ္ဇုန္တိတံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(င) တတ္ထ **ကာယဒုစ္စရိတေနာ**တိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(ဌ၊၁၀၆။ မအ္ဒ-၂၊၂၀၃၊ ဘာသာဋီ-၁၊၅၃၂။)

➤ ၁။ ဇိဂုစ္ဆတိမညေ၊စက်ဆုပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ (မညေ-ကား ပရိဘာဂတ္ထနိပါတ်)။ (ဝါ) ဇိဂုစ္ဆတိ၊စက်ဆုပ်၏။ဣတိ၊သို့။(ထည့်) မညေ မညာမိ၊မှတ်၏။

(မညေ-ကား အာချာတ်ပုဒ်။မနဓာတ်၊ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း။ မိ-ဝိဘတ်ကို ဧပြု၊ ဇိဂုစ္ဆတိ နောင် ဣတိ-ကျေသည်။) (ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၂-၁၂၂။)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် ဘုရားရှင်၏ သန္တာယဘာသိတ ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်း (ခ)ဝါကျ၌ ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုရကား၊ (ဝါ) ယင်း (ခ) ဝါကျ၌ ဥဇုဝုစ်ဖြစ်သောအနက်ကို ပြလိုရကား (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပိဏ္ဍတ္ထနှင့်တကွ အကြောင်းကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အကျိုးကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(င) သို့/ **ဖွင့်** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဇိဂုစ္ဆာမိ ကာယဒုစ္စရိတေန-စသည် ဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ (တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် အတ္တိ ခွေသ-စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်ဝန်ခံခြင်း၏အကြောင်း ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတကို (ဝါ) အနု သန္ဓေကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ကာယဒုစ္စရိတေန-စသည်၌ တတိယာဝိဘတ်၏အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ကရိုဏ်းအနက်ဟူ၍ပင် မှတ်အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င)ဝါကျမိန့်။

➤ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ/ပဏ္ဍက္ခရ/အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပဏ္ဍက္ခရ။

(ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဖလဝါကျ။ (င) သည် ကာယဒုစ္စရိတေန (ပါဠိတော်) ၌ တတိယာ ဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ပင် သက်ပါသလော-ဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှ တစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပဏ္ဍက္ခရ။

စာစပ်= ဘဂဝါ-ကို အနုဇာနာတိ-၌ စပ်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ မဏ္ဍယတိ သီလေနာတိ **မဏ္ဍနော**။ မဏ္ဍနောယေဝ **မဏ္ဍနကော**။

မဏ္ဍနကော ဇာတိ ယဿာတိ **မဏ္ဍနကဇာတိယော**။ မဏ္ဍနကဇာတိ-အရ တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောသည် မုချ။ ထို--၏ ယောက်ျားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး/သဘာဝ သဘာဝဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော ယောက်ျားဒြပ် ရ၏။

တယော ဝိဓာ ပကာရာ ယဿ ကာယဒုစ္စရိတဿာတိ **တိဝိဓံ**။ စတ္တာရော ဝိဓာ ယဿ ဝစီဒုစ္စရိတဿာတိ **စတုဗ္ဗိဓံ**။ တယော ဝိဓာ ယဿ မနော ဒုစ္စရိတဿာတိ **တိဝိဓံ**။ လာမကော အတ္ထော **လာမကတ္ထော**။ ကုသလဿ ဘာဝေါ **ကောသလ္လံ**။

ကောသလ္လဿ ပဋိပက္ခံ **အကောသလ္လံ**။ အကောသလ္လတော သမ္ဘူတာ **အကောသလ္လသမ္ဘူတာ**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဇေဌာပစာယနမွေဿ ဇိဂုစ္ဆနံ ဇေဂုစ္ဆာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဆ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ဍင်း (ဒု- ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆာ အဿ အတ္ထီတိ ဇေဂုစ္ဆီ-ဟုပြု--ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤ-ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌သက်--ဍင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆီ-အရ ဘုရားရှင်ကို ယူ--ဍင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုဍင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတာဒိနံ ဇိဂုစ္ဆနံ ဇေဂုစ္ဆာ-ဟုပြု-ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဆ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌--ဍင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆာ အဿ အတ္ထီတိ ဇေဂုစ္ဆီ-ဟုပြု--ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤ-ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌သက်--ဍင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆီ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ-- ဍင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဘုရားရှင်၏ သန္တာယဘာသိတအဓိပ္ပါယ်ကိုဍင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ယဥ္စ တိဝိဓံ (ပ) အဝသေသာနံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတေန-အရ ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးကိုယူ--ဍင်း။ ဝစီဒုစ္စရိတေန-အရ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးကိုယူ-ဍင်း။ မနောဒုစ္စရိတေန-အရ မနောဒုစရိုက် ၃-ပါးကိုယူ--ဍင်း။ အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-အရ ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ယူ--ဍင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

လာမကဋ္ဌေန-ဖြင့် ပါပကာနံ-၌ ပါပကသဒ္ဒါ၏ လာမကအနက်ဟော--ဍင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ပါပေန္တီတိ ပါပကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူ--ဍင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန-ဖြင့် ကုစ္ဆိတေ အကုသလေ ဓမ္မေ သာတိ အဝသာနံ ကရောတီတိ ကုသံ၊ ကုသေန လာတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ ကုသလာ၊ န ကုသလာ အကုသလာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

သမာပတ္တိယာ သမင်္ဂီဘာဝေါ-ဖြင့် သမာပတ္တိ-ကား ယင်းသမာပဇ္ဇနာ၊ သမင်္ဂီဘာဝ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) သမာပဇ္ဇနာ-ဖြင့် သမာပတ္တိပုဒ်ကို သမာပဇ္ဇနာ သမာပတ္တိ-ဟု ဘာဝ သာဓန ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ သမင်္ဂီဘာဝေါ-ဖြင့် ယင်း သမာပဇ္ဇနသည်လည်း အာရမ္မဏ ကရဏအား ဖြင့် မဟုတ်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ကရဏဝစနံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတေန-၌ ဧန-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ဥပယောဂတ္ထေ-ဖြင့် ယင်း နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ မသက်၊ ဥပယောဂတ္ထ ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

➤ ၇။ **ဇေဂုစ္ဆိတံ/ဇေဂုစ္ဆိတ** ။ ။ ဇေဂုစ္ဆိနော ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆိတာ-ဟုပြု၊ ဇေဂုစ္ဆိ ပုဒ်+တာပစ္စည်းဖြစ်၍ ကွစာဒိနာ တာပစ္စယေ ရဿတ္တံ (ရူ)နှင့်အညီ တာပစ္စည်းနှောင်း ရာ၌ ရဿပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဇေဂုစ္ဆိတံ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသောပါဠိ သင့်ပါသည်။

ဟီရီယတိ/ဟိရီယတိ/ဟာရာယတိ/ဟီရာယတိ ။ ။ ဟာရေ လဇ္ဇာယံ၊ အလုတ္တန္တောယ မေကာရန္တော ဓာတု၊ ဂိလေ ပီတိကွယေတိဓာတုဝိယ။ ဟာရာယတိ-ဟူသော (နီတိ၊ဓာတု) ကို ထောက်၍ ဟာရေဓာတ်ဖြင့် ဟာရာယတိ-ဟုရှိသောပါဠိ သင့်ပါသည်။

ဟိရီ လဇ္ဇိယံ၊က္လ၊ဟိရီယတိ ပါပါတိ ဟိရီ (အဘိဓာန်ဋီကာ)ကိုထောက်လျှင် ဟိရီ ဓာတ်ဖြင့် ဟိရီယတိ-ဟုရှိသောပါဠိ သင့်သည်။

ဟိရီ ဒိ လဇ္ဇနေ ဟောတိ။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ) ယင်းကို ပုံစံထုတ်ရာ၌ ဟိရီယတိ၊ ဟိရယိတဗ္ဗေနာတိ ဟိရီ-ဟု ထုတ်ပြထားသည်ကိုထောက်၍ရင်း၊ ဟိရီယတိ ကာယ ဒုစ္စရိတေန-ဟူသော ပုံစံပြယုဂ်ကိုထောက်၍ရင်း၊ ဟိရီဓာတ်ဖြင့် ဟိရီယတိ-သင့်သည်။

[လဇ္ဇာအနက်ဟော ဟိရေဓာတ် ဧကို အာယပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဟိရာယတိ-သင့်၏။ လဇ္ဇာအနက်ဟော၊ ဟာရေဓာတ် ဧကို အာယပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဟာရာယတိ-လည်းသင့်၏။ ကမ္ဘရုပ်အရာ၌ကား ဟိရီယတိ၊ ဟရီယတိ ၂-ချက်သင့်၏။]

➤ ၈။ **အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ (ပ) ဇိဂုစ္ဆတိ** -ကား မကောင်းတတ်သော အကုသိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကို စက်ဆုပ်သည်ကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို စက်ဆုပ် သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဂုဏ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်သို့ ရောက် ခြင်းကို စက်ဆုပ်သည်ကို ဂုဏောဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်း၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ [ဂုဏ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်း၏ "ဇိဂုစ္ဆန" အမည်ကို ဂုဏောဖြစ်သော သမင်္ဂီဘာဝ၌တင်-- ဂုဏူပစာ။

မကောင်းတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာသော သမင်္ဂီဘာဝ

http://www.dhammadownload.com

ကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။]

အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ အားလုံးတို့၏( ) အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

> ၁၀။ [**သဘာဂါဝဇ္ဇနမဟာ**] အကောသလ္လ-အရ ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟကိုယူ။ ထိုမောဟ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ အသဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တည်း။ ထိုတွင် အယောနိသောမနသိကာရကို ယူသဖြင့် အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော စသည်ဖြင့် --ထုတ်။

ဋီကာ [၆၇]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဘဂဝတိ အပဿန္တော "အယံ ဣမံ လောကဓမ္မကာကမ္မံ ဝိနေတိ ဝိနာသေတိ။

(ခ) အထ ဝါ ယသ္မာ ဇတိ သာမီစိကမ္မံ န ကရောတိ၊ တသ္မာ အယံ ဝိနေတဗ္ဗော နိဂ္ဂဟိတဗ္ဗော"တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "ဝေနယိကော"တိ အာဟ။

(ဂ) တတြာယံ ပဒတ္ထော၊ ဝိနယတီတိ ဝိနယော။ (ဃ) ဝိနာသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော။ (စ) ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော။

(ဆ) နိဂ္ဂဟံ အရဟတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (၃။၁၀၆။မဓူ-၂။၂၀၄။ ဘာဋီ-၁။၅၃၄။)

> ၁။ (က-နှင့်အညီ) **ဝေနယိကော**၊လောက၌ ကြီးသူတို့အပေါ် ပြုထိုက်သော ရိုသေမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်သူတည်း။

(**ခ-နှင့်အညီ**) **ဝေနယိကော**၊ကြီးသူတို့အား ရိုသေမှုကို မပြုတတ်သဖြင့် နှိပ်ကွပ်ဆုံးမထိုက်သူတည်း။ (**ဂ-ဃ-င-နှင့်အညီ**) ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။ဝေနယိကော၊လောက၌ ကြီးသောသူတို့အား ပြုသင့်သော (ရှိခိုးခြင်းစသော) အမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်၏။ (ဝါ) ဖျက်စီးစေတတ်၏။

(**စ-ဆ-နှင့်အညီ**) ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။ဝေနယိကော၊နှိပ်ကွပ်သင့် နှိပ်ကွပ်ထိုက်၏။

> ၂။ (က-စ) **သို့/ အာဆောဏ်ယုတ္တအောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဝေနယိကော ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရာဂ-စသည်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းအလို့ငှာ တရားဟောတော်မူတတ်သည်ကိုပင် သိမြင် မှတ်ထင်၍ ဘုရားရှင်ကို ဝေနယိကော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုလေသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဝေနယိကော-ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုလေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-ခ) မိန့်။

(စ) **သို့/ သာမိစ္ဆိယာနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-ဝယ် ဝိနယ-၌ ဝိပုဗ္ဗ နီဓာတ်ကား အတ္တာတိသယအားဖြင့် ဤ၌ ဝိနာသနတ္ထ၊ (ဝါ) ဝိ-ကား ဝိမလံ စသည်၌ကဲ့

http://www.dhammadownload.com

သို့ အဘာဝတ္ထ၊ နိစာတ်ကား ပါပနတ္ထ၊ မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေ၏ဟူသည် ဖျက်ခြင်း ပျက်စီးစေခြင်းပင်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိပုဗ္ဗ နိစာတ်ကား အတ္တာတိသယအားဖြင့် (ဝါ) အနေကတ္ထအားဖြင့် နိဂ္ဂဟတ္ထ-ဟု ပြလိုရကား (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဝိရှေးရှိသော နိစာတ်၏ ဝိနာသတ္ထ ကတ္တုသာဓ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ နိဂ္ဂဟတ္ထ ကမ္မသာဓ်ကို ပြလို၍ အထဝါ-စသော (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-ဝယ် ဝိရှေးရှိသော နိစာတ်၏ ကာရိတန္တောဂဓ အဖြစ်ကိုငင်း၊ အတ္တာတိသယနည်းအားဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်းအနက် ဟောသည်ကိုငင်း၊ ဝိနေတိ ဝိနာသေတီတိ ဝိနယော၊ ဝိနယော ယေဝ ဝေနယိကော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုငင်း၊ ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထို ဝေနယိကော-၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်နှင့် ဝစနတ္ထတို့ကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်နှင့် အဘယ်ဝစနတ္ထတို့ကိုလည်း သိနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- နိစာတ်၏ နိဂ္ဂဟအနက်နှင့် ဝိနယနံ နိဂ္ဂဏှာနံ ဝိနယော၊ ဝိနယံ အရဟာတီတိ ဝေနယိကော-ဟူသော ဝစနတ္ထကိုလည်း မှတ်သားအပ်၏ဟူလို။

(ဂ) **စသည် သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အတ္ထဝိကပ်နှစ်မျိုးဖြင့် အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒတ္ထကိုပြလို၍ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဝိနယတီတိ ဝိနယော-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်း၌ နိစာတ်သည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဆောင်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) စသည်သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှ တစ်ပါး အဝယဝတ္ထ ပဒတ္ထ ဟူသော အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(တစ်နည်း) ပဒတ္ထအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ဝိနယတီတိ ဝိနယော-၌ ဝိနယတိ-ဝယ် နိစာတ်၏အနက် ငုပ်နေသည်ကို ဖော်ပြလို၍ (ဝါ) ဝိနယတိ ပုဒ်၏ ပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလို၍ တက်လာသောကြောင့် ပဒပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (င) သည် အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိနယံ အမိတေ ဝေနယိကော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်လောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက် ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် ဝေနယိကောပုဒ်၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထဟူသော အဖို့မှတစ်ပါး အရဟာတိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ဝိနယတီတိ **ဝိနယော**။ ယော ဂေါတမော၊သည်။လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ၊ကို။ ဝိနယတိ ဝိနာသေတိ၊ပျက်စီးစေတတ်၏။ (ဝါ) ဖျက်ဆီးစေတတ်၏။ ဣတိ သော ဂေါတမော ဝိနယော။ ဝိ-နီ+အ-ပစ္စည်း။ ဝိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

နိဓာတ်၏အရကား အရှင်ဂေါတမ၏ မာနပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကျိုးမဲ့မှုန်သမျှသည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော လောကဇေ္ဇက ကမ္မကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အရှင်ဂေါတမဖြစ် ရ၏။

ဝိနေတီတိ **ဝိနယော**။ ဝိရှေးရှိသော နိဓာတ် ကတ္တုဋ္ဌကား ရှိခိုးခြင်းအမှု၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား ပျက်စီးစေတတ်သော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌တည်သော ပုဏ္ဏား ရည်ညွှန်း၍ဆိုအပ်သော မောဟ မာန စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ အယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော အကြောင်းသည် ဒုတိယ ဖလူ။ ရှိခိုးခြင်းစသည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် မလိမ္မာသည်၏အဖြစ် ပညာရှိတို့၏ ဟဒယကို တုန်လှုပ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ရှုပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာ ဘောဂုဏ် ရ၏။ တိဝိဘတ်အရ ထို--သော မြတ်စွာဘုရားရ၏။ (ပုဏ္ဏားအလို)

ဝိနယံ အရဟတီတိ **ဝေနယိကော**။ ယော ဂေါတမော၊သည်။ဝိနယံ၊ကို။အရဟတိ၊၏။ ဣတိ သော ဂေါတမော ဝေနယိကော။ ဝိနယ+ဏိက။ ဝိနယ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ် အရကား နှိပ်ကွပ်ခြင်းကြိယာသည် မုချ။ ယင်း၏ ဂေါတမဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဏိကပစ္စည်းအရကား ထို--သော နှိပ်ကွပ် ထိုက်သော ဂေါတမဖြစ် ရ၏။ (ပုဏ္ဏားအလို)

အဝုဓိတိ **ဗုဓော**။ အယဥ္စ ဝုဓော အယဥ္စ ဝုဓော သဗ္ဗေ ဣမေ ဝုဓာ အယမိမေသံ ဝိသေသေန ဝုဓောတိ **ဇေဋ္ဌော**။ ဇေဋ္ဌောယေဝ **ဇေဋ္ဌကော**။ လောကေ ဇေဋ္ဌကော လောက**ဇေဋ္ဌကော**။ လောကဇေ္ဇကာနံ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ**။ လောကဇေ္ဇက အရကား လောက၌ကြီးကုန်သော သူတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုနှင့် ဌာန ဌာနီ/ဂုဏ် ဂုဏေ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လောက၌ကြီးကုန်သော သူတို့အားပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုရ၏။

(တစ်နည်း) ပသံသီယတေတိ **ပသတ္ထံ**။ ဣဒဥ္စ ပသတ္ထံ ဣဒဥ္စ ပသတ္ထံ သဗ္ဗေ ဣမေ ပသတ္ထာ ဣဒမိမေသံ ဝိသေသေန ပသတ္ထန္တိ ဇေဋ္ဌံ။ ဇေဋ္ဌံ ဝ **ဇေဋ္ဌကံ**။ ကရီယတေ ကမ္မံ။ လောကေ ဇေဋ္ဌကံ **လောကဇေဋ္ဌကံ**။ လောကဇေ္ဇကသမ္မတံ ကမ္မံ **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ**။ ဝိသေသနပုဒ်အရကား လောက၌ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ကား ထို--သော လောက၌ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သော ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုရ၏။ (သာရတ္ထ)

ပဒသ္သ အတ္ထော **ပဒတ္ထော**။ (သာမီ-သံ စပ်) ပဒေန အဘိဟိတော အတ္ထော **ပဒတ္ထော**။ (အကြောင်း အကျိုးစပ်) * ဝိနယနံ နိဂ္ဂဏှနံ **ဝိနယော**။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိနယ-ကို ဝိနေတီတိ ဝိနယော-ဟု ကတ္တု

http://www.dhammadownload.com

သာဓေပြု--ၐၢင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်- ၐၢင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိနေတိ-၌ ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ၐၢင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီ-ဓာတ်၏ ဝိနာသနအနက်ဟော--ၐၢင်း (ဓာတွတ္ထ) (တစ်နည်း) ဝိနေတိ- ၌ ဝိ-၏ ဝိမလ-စသည်တို့ ကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ဟော--ၐၢင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီ-ဓာတ်၏ ပါပနအနက်ဟော--ၐၢင်း (ဓာတွတ္ထ) မရှိခြင်းသို့ရောက်စေ၏ဟူသည် ဖျက်ခြင်း ပျက်စီးစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုၐၢင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ပြု--ၐၢင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိက-ပစ္စည်း သွတ္ထ၌သက်--ၐၢင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဝေနယိကော၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ၐၢင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီဓာတ်၏ နိဂ္ဂဟအနက်ဟော--ၐၢင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(က+ခ) အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဝေနယိကော-ဟု ဆိုကြောင်း ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဝိနယတိ-ဖြင့် ဝိနယောပုဒ်ကို ဝိနယတီတိ ဝိနယော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ၐၢင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ၐၢင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိ။

(ဃ) ၌ ဝိနာသေတိ-ဖြင့် ဝိနယတိ-၌ နီဓာတ်သည် နယနတ္ထကို မဟော၊ ဝိနာသတ္ထကို ဟော--ၐၢင်း (ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ၐၢင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဝိနာသေတိ-ဖြင့် ဝိနယတိ-၌ ဝိပုဗ္ဗ နီဓာတ်ကား အတ္တာတိသယအားဖြင့် ဤ၌ ဝိနာသတ္ထ (ဓာတွတ္ထ) (ဝါ) ဝိ-ကား ဝိမလ စသည်၌ကဲ့သို့ အဘာဝတ္ထ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီ-ကား ပါပနတ္ထ (ဓာတွတ္ထ) မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေ၏ဟူသည် ဖျက်ခြင်း ပျက်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဏိကပစ္စည်းသည် အဓိစ္စေတဒ္ဓိတ်၌ မသက်၊ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌သက်- ၐၢင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဝိနယံ အဓိစ္စေ ဝေနယိကော-ဟု အဓိစ္စေတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ်-- ၐၢင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဝိနယံ အရဟတိ-ဖြင့် ဝေနယိကော၌ ဏိကပစ္စည်း၏ အရဟတိတဒ္ဓိတ်၌သက်-- ၐၢင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဝိနယံ အရဟတီတိ ဝေနယိကော-ဟု အရဟတိ တဒ္ဓိတ်--ၐၢင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ နိဂ္ဂဟံ-ဖြင့် ဝိနယံ-၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏ --ၐၢင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီဓာတ်သည် နယနတ္ထကိုမဟော၊ နှိပ်ကွပ်ခြင်း-နိဂ္ဂဟအနက်ကိုဟော--ၐၢင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဗြာဟ္မဏော/ဗြဟ္မဏော ။ ။ ဗြဟ္မံနော အပစ္စံ ဗြဟ္မာ၊ ဗြာဟ္မဏောစ။ နာဂမော၊ ဏတ္တံ၊ ဒီဃာဒိ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ဗြဟ္မပုဒ်၊ ဏပစ္စည်း၊

http://www.dhammadownload.com

အလယ်၌ န-လာ၊ န-ကို ဏ-ပြု၊ ဗြ-၌ အ-ကို အာဒီယပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဗြာဟ္မဏော-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

➢.၈။ **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ**–ဟူသောနည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သတ္တိ ပြားသဖြင့် (ဝါ) အချင်းချင်းစပ်သဖြင့် (ဝါ) နှစ်ခုသောချည်ကို ပြီးစေသကဲ့သို့ လောက ဇေဋ္ဌကကမ္မံ=လောက၌ကြီးကုန်သောသူတို့အား ပြုအပ်သောအမှုကိုဟုရင်း၊လောက ဇေဋ္ဌကကမ္မံ= လောက၌ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သော အမှုကို-ဟုရင်း ဤသို့ နှစ်နက်ဟော စွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ (ဝါ) သိလေသနည်း၊ (ဝါ) တန္တနည်း။

ဓေနယိက- ကား အကျိုးဖြစ်သော ဖျက်ဆီးတတ်သူ ဆုံးမခြင်းငှာထိုက်သူဟု ဆို နိုင်ခြင်း၏ "ဝေနယိက" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မိမိအပေါ် အဘိဝါဒန-စသော အမှုကို မပြုခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ။

ဝိနေတိ–ကား ဟောမြဖြစ်သော ဆုံးမခြင်းအနက်မှ လွန်သော ဖျက်ဆီးခြင်း အနက်ကို လည်း ရသောကြောင့် အတ္ထာတိသယနည်း မည်၏။

➢ ၁၀။ **သာမိစိ ကမ္မံ န ကရောတိ**–အရ မောဟ မာန ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။ [ဤကား ပုဂ္ဂိုလ်-အလို]

အာဟ-၌ ဓာတ်အရ ဝေနယိကော ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပြောဆို (ဆဲရေးသော) ဝေရဉ္စပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါကျ [၆၈]

(စ) ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော။ (ဆ) နိဂ္ဂဟံ အရဟတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဤဝါကျ၌ပါပြီး)

(က) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရာဂါဒီနံ ဝိနယာယ ဝူပသမာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ တသ္မာ ဝေနယိကော ဟောတိ။ (ခ) အယမေဝ စေတ္ထ ပဒတ္ထော။ (ဂ) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော။ (ဃ) ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။

(င) သွာယံ တံ ဝေနယိကဘာဝံ အတ္တနိ သမ္ဘဝမာနော အာပရဉ္စ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။ (၄၊၁၀၆။ မအ-၂။၂၀၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၅။)

➢ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ-သည် (ရှေ့-စ+ဆ) တို့ဖြင့် ဝေနယိကောပုဒ်၏ ပဒတ္ထ ကို ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်း ဝေနယိကောပုဒ်၏ ပဒတ္ထကို ဘုရားရှင်အလိုအားဖြင့် အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္ဓာယ ဘာသိတ နည်းတူ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဃ) **သို့/အယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဒေသေတိ

http://www.dhammadownload.com

တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ [ဝိနယောဝေ ဝေနယိကော၊ ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော-ဟူသော] ရှေးဦးစွာ ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော အတ္ထဝိကပ်နှစ်ခုတို့၌ သကတ္ထ၊ အရဟတ္ထတို့၌ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသည် သဒ္ဒါသုတ်အားဖြင့် ထင်သည်မဟုတ်ပါလော။ (အန္ဒယာဘောဂ) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟူသော ဤအနက်၌ကား တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသည် သဒ္ဒါသုတ်အားဖြင့် မထင်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေကာဘောဂ) ထို့ကြောင့် ယင်း ဒေသေတိ၌ အဘယ်သို့လျှင် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသနည်း။ သဒ္ဒါကျမ်းနှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

ကား-- တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသည် အနေကဘာဝအားဖြင့် ဆန်းကြယ်သည်မဟုတ်၊ တစ်ခုတည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း များစွာသောအနက်တို့၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လောကပမာဏအားဖြင့် ဆန်းကျယ်သည် လောကီလူတို့ ခေါ်ဝေါ်တိုင်းသော အနက်၌ပင် ဖြစ်သောကြောင့်ဟူလို။ [(ယ)ဖြင့် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း၏ဖြစ်ခြင်းသည် လောကပမာဏအားဖြင့် ဆန်းကြယ်သောကြောင့် ဒေသေတိတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထလည်းပြုသင့်၏ဟူလို။]

➤ ၃။ (က) သည် ဝေနယိကပုဒ်၏ သဒ္ဒါရုပ်ပြီးပုံ ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယ ဘာသိတမှ ဝေနယိကောပုဒ်၏ သဒ္ဒါရုပ်ပြီးပုံ မြတ်စွာဘုရား၏ သန္ဓာယ ဘာသိတကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ယသ္မာ-စသည်ကား ကာရဏ။ တသ္မာ စသည်ကား ဖလ။ (ခ) သည် ပဒတ္ထကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝေနယိကောပုဒ်၏ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဆိုနိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ကာရဏဝါကျ။ [ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဒေသေတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရာဝယ် သဒ္ဒလက္ခဏာ (ဝါ) သဒ္ဒါကျမ်း၌လာသော သုတ် မထင်ရှားသဖြင့် ယင်းသို့သော ဝစနတ္ထပြုသင့်သလောဟု စောကြောဖွယ်ရှိ၍ တက်လာသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ] (င) သည် (က) ဝါကျ၏ အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ။ (တစ်နည်း) ကိုယ်တော်မြတ်ကိုယ်တိုင် ဝေနယိကော ဆိုနိုင်ပုံ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ဝိနယနံ **ဝိနယော**။ နိဂ္ဂဏှနံ **နိဂ္ဂဓော**။ (နိ-ဂဟ+အ) ဘာဝသာဓနတို့သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် နှိပ်ကွပ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

ရာဂေါ အာဒိ ယေသန္တိ **ရာဂါဒယော**။ ရာဂေါ အာဒိ-ဗဟုဗ္ဗိဟိအရ ရာဂ အစရှိသည်သည် မှချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ကြွင်းကိလေသာနှင့် အာဒိ-အာဒိဝန္တစပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရာဂနှင့်တကွ ရာဂ-အစရှိသော ကိလေသာရ၏။

တေသံ ဟိတံ တဒ္ဓိတံ။ တဒ္ဓိတသဒ္ဒါတာ ဝုတ္တိ **တဒ္ဓိတဓုတ္တိ**။ (တစ်နည်း) တဒ္ဓိတာနံ ဝုတ္တိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။ တဒ္ဓိတ-ဟူသော ဝိသေသနအရ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့သည် မှချ။ ထို--၏ ဖြစ်ခြင်း ဥဒါဟရုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တဒ္ဓိတ်တို့၏ဖြစ်ခြင်း ဥဒါဟရုဏ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ **ဝေနယိကော**။ ယော ဘဂဝါ၊သည်။ရာဂါဒီနံ၊တို့ကို။ ဝိနယာယ၊ပယ်ဖျောက်ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ။ဓမ္မံ၊ကို။ဒေသေတိ၊၏။ (ဝိနယပုဒ်+ဏိက)

ဝိနယ-အရကား ရာဂစသည်တို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ငြိမ်းအေးစေခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ တရားဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျိုး အကြောင်းစပ် ဌာနူ။ ဏိက-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ရာဂစသည်တို့ကို ပယ်ဖျောက် ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ တရား ဟောသော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိနယ-ကို ရာဂါဒီနံ ဝိနယနံ ဝိနယော-ဟု --ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာစနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီဓာတ်၏ ဝိနာသနအနက်ဟော-- ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဖျက်ဆီး၏ဟူသည် ငြိမ်းစေခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော-ဟု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း ဒေသေတိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက် --ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယသ္မာ (ပ) တသ္မာ-ဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ သဗ္ဗာဘာသိတအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေနယိက အမည်ဖြစ်ကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော-ဟု ဒေသေတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ ဒေသေတိ တဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အယမေဝ စေတ္ထ/အယမေဝစ တတြ** ။ ။ ဧတ္ထာတိ ဝေနယိကောတိ ပဒေ-ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့် အယမေဝ စေတ္ထ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

သွာယံ/သွာဟံ ။ ။ အနုဇာနာတိ-ဟူသော ပဌမပုရိသ် တိဝိဘတ်ကိုထောက်၍ သွာယံပါဌ် သင့်ပါသည်။

ရာဂါဒီနံ/ရာဂါဒယော ။ ။ ဝိနယာယ ဝူပသမာယ-တို့ဝယ် ဘာဝဟော ဏပစ္စည်း ရှိသောကြောင့် ယင်း၏ ကံသည် ဒုတိယာ ကံ-မဖြစ်နိုင်၊ ဆဋ္ဌီကံဖြစ်ရကား ရာဂါဒီနံ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ရာဂါဒီနံ**--ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရာဂါဒိ ကိလေသာကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်း ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ် အားလုံးကိုလည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧက ဒေသူပစာ။

ဝိစိတြ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ--ကား အကျိုးဖြစ်သော တဒ္ဓိတ်တို့၏ ဆန်းကြယ်ခြင်း၏ "ဝိစိတြ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော လောကီလူများ၏ ဝေါဟာရဆန်းကြယ် ခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

တဒ္ဓိတ-ဟူသော နည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သတ္တိပြားသဖြင့် (ဝါ) အချင်း

J-7U-A

http://www.dhammadownload.com

ချင်းစပ်သဖြင့် (ဝါ) တစ်ခုသော ရက္ကန်းသမားသည် နှစ်ထပ်သောချည်ကို ပြီးစေသကဲ့သို့ တဒ္ဓိတာ-ထိုသုဒ္ဓ, သမာသ်, တဒ္ဓိတ်-ဟူသော သုံးပါးအပြားရှိသော လိင်နှောင်နှောင်းသည်ဖြစ်၍ ဣတ္ထိလိင် ပုံလိင် နပုံလိင်တို့နှင့် တကွဖြစ်သောပစ္စည်းတို့တည်း-ဟူ၍ရင်း၊ တဒ္ဓိတာ-ထိုနာမ်တို့၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော (ဝါ) ထိုနာမ်တို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့တည်းဟူ၍ရင်း။ ဤသို့ နှစ်နက်ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ သိလေသနည်း၊ တန္တနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ဓမ္မဒေသတိ**-၌ ဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

အတ္ထနိ သမ္ပသာမာနေ-အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။ (တစ်နည်း) ကိုယ်တော်မြတ်၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ရ၏။

ပါဠိ [၆၉]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော ယသ္မာ အဘိဝါဒနာဒီနိ သာမီစိကမ္မာနိ ကရောန္တာ ဝယောဝုဒ္ဓေ တောသေန္တိ ဟာသေန္တိ။

(ခ) အကာရောန္တာ ပန ဟာပေန္တိ ပီဏေသေန္တိ ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ။

(ဂ) ဘဂဝါစ တာနိ န ကရောတိ။

(ဃ) တသ္မာ "အယံ ဝယောဝုဒ္ဓေ တပတီ"တိ မညမာနော သပ္ပုရိသာစာရ ဝိရဟိတ တတ္တာ ဝါ "ကပဏပုရိသော အယ"န္တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "တပဿီ"တိ အာဟ။

(ဋ္ဌ။၁၀၆။ မအူ-၂။၂၀၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၆။)

➤ ၁။ (င) ဟိတ်သမ္ဗန်-ဏ္ဍမယ ဘောတော ဂေါတမဿ။

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့/ အယုတ္တာဘောဏေဘာအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုလေသနည်း၊ ဘုရားရှင်၏ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပူပန်စေတတ် ဖျက်ဆီးတော် မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကိုပင် သိမြင်မှတ်ထင်၍ တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမောဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုလေသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အဘိဝါဒန-စသော ရိုသေမှုတို့ကို ပြုသူတို့သည် အရွယ်အားဖြင့်ကြီးသူတို့ကို နှစ်သက်စေကုန်၏ ရွှင်စေတတ်ကုန်၏ဟု အနွယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗျတိရေကကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အဘိဝါဒန-စသော ရိုသေမှုတို့ကို မပြုသူတို့သည်ကား ပူလောင်စေကုန်၏ ညှဉ်းဆဲကုန်၏ ထိုကြီးရင့်တို့၏ နှလုံးမသာယာခြင်းကို ဖြစ်စေကုန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထို (အကာရောန္တ-အရဖြစ်သော) သူတို့သည်သာလျှင် သာမိစိကမ္မ-တို့ကို မပြုကုန်သလော။ အဘယ်သူသည် မပြုပါသေးသနည်း။ စုဒ်- (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ–ဃ–ဌ ဏ–ကိုရှ) ဆရာ-သည် အယံ ဝယော ဝုဗ္ဗေ တပတိ-ဖြင့် အရွယ်အားဖြင့်ကြီးသူထို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍လည်း မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သပ္ပုရိသာစာရ-စသည်မိန့်။

➢ ၃။ (က) စသည်သည် ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ/အနုသန္ဓေဝါကျ။ ထိုတွင် (က) သည် အန္ဒယ။ (ခ) သည် ဗျတိရေက။ (ဂ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)သည် ဖလဝါကျ။

➢ ၄။ တပေါ် အဿ အတ္ထီတိ **တပဿီ**။ တပ-ပုဒ်အရကား သာမီစိကမ္မကို မပြုခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဌာနီ-ဌာန/ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ သီ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သာမီစိကမ္မကို ပြုခြင်းမရှိသော ဘုရားရှင် ရ၏။

တပေ အဿိ နိရဿီတိ **တပဿီ**။ (ကိတန္တသမာသ်) တပ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားများသည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ အသုဓာတ်အရကား အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်သတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ဘုရား၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် စသည်သည် ကာရဏူပစာ။ ဏီပစ္စည်းအရလည်းဖြစ်သော တပဿီ-ဟူသော ကိတန္တသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဘုရားရှင်ရ၏။

သောဘဏာ ပုရိသာ **သပ္ပုရိသာ**။သပ္ပုရိသာနံ အာစာရော **သပ္ပုရိသာစာရော**။ သပ္ပုရိသာစာရသ္မာ ဝိရဟိတော **သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတော**။ သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတဿ ဘာဝေါ **သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တံ**။(တသ္မာ) သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သူတော်ကောင်းတို့၏အကျင့်မှ ကင်းသူသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ သာမီစိကမ္မကို မပြုခြင်းအမှုနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သာမီစိကမ္မကို မပြုခြင်းအမှု ရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ ဟာသေန္တိ-ဖြင့် တာပေန္တိ-၌ ပူပန်စေခြင်းဟူသည် နှစ်သက်ရွှင်လန်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဝိဟေသေန္တိ-ဖြင့် တာပေန္တိ-၌ ပူပန်စေခြင်းဟူသည် ညှဉ်းဆဲခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ-ဖြင့် ညှဉ်းဆဲခြင်းဟူသည် နှလုံးမသာယာခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် တပဿီ-အရ ပုဏ္ဏားအလို မြတ်စွာဘုရားကို အရကောက်၍ အဘိဝါဒန-စသော သာမီစိကမ္မကို မပြုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအား တပဿီ-ဟု ဆိုရကြောင်းကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌ အယံ ဝယော ဝုဍ္ဍေ တပတိ-ဖြင့် တပဿီ-၌ သီပစ္စည်းသည် အဿတ္ထိ အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) တပေါ အဿ အတ္ထီတိ တပဿီ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကြီးသူတို့ကို လောင်မြိုက်စေတတ်သောကြောင့် တပဿီ-ဟု ခေါ်ဆိုရခြင်းကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကပဏော အယံ-ဖြင့် တပဿီပုဒ်၏ ကပဏပုရိသဝါစက ရုဠှီ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ် ဖြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ-ဖြင့် တပဿီပုဒ်၏ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ် ဖြစ်ရကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **တပဿီ/တပဿီ** ။ ။ (တပါဒိတော၊ သက်သော သီမှာ၊ ဒွေးဘော်လာ) ဟူသော နိယံအရ တပဿီ-၌ သီ-ပစ္စည်းသည် ဒွေဘော်လာရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ တပဿိ ယသဿိ တေဇဿီတိ ဧတ္ထစ ပုရိမေသု ဒွိသု သုခုစ္စာရဏတ္ထံ သဿ ဒွိတ္တံ၊ ပစ္ဆိမေ ပန သုဒ္ဓေါ သကာရော-ဟူသော နီတိ၊ သုတ္တ-ကိုထောက်၍ သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှာ သ-လာ၍ ဒွေဘော်လာရသောကြောင့်ရင်း တပဿီ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တပဿီ**-ကား ဌာန မကောင်းရာဖြစ်သော အရှင်ဂေါတမကို တပဿီ-ဟုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကောင်းတတ်သော သာမိစိကမှုကို မပြုခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ဌာနူပစာ။ [အထီးကျန်မှု ထင်ရှားရှိသော ယောကျ်ားတို့၏ **တပဿီ**-ဟူသော အမည်ကို အထီးကျန်မှု ထင်ရှားမရှိသော မြတ်စွာဘုရား၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။ တပဿီ-သဒ္ဒါသည် အထီးကျန်သော ယောကျ်ားကို ဟောသော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်း မည်၏။ *ကပဏပုရိသော*-ကိုရှု။]

➤ ၁၀။ **တပဿီ**-အရ ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ။

ဇိဂုစ္ဆတိ-အရ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်/ဒေါမနဿ ဝေဒနာကိုယူ။

ဓါတ်ကျ [၇၈]

(က) တပတီတိ တပေါ။ (ခ) ရောသေတိ ဝိဟေသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) **သာမီစိကမ္မာကရဏယောဟိ နာမံ**။ (ဃ) တပေါ အဿ အတ္ထီတိ **တပဿီ**။

(င) ဒုတိယေ အတ္တပ္ပဋိကာရေပ္ပ ဗျဥ္ဇနာနိ အဝိစာရေတွာ လောကေ ကပဏပုရိသော တပဿီတိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ္ဌ။၀၆၆။ မအူ-၂။၂၀၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၆။)

➤ ၁။ **တပတီ**၊ပူပန်စေတတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဘယ်ဂေါတမောသည်။**တပဿီ**-အရွယ်ကြီးကုန်သောသူတို့ကို ပူပန်စေတတ် ညှဉ်းဆဲတတ်သော အရိုအသေအမှုကို မပြုခြင်းရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တပဿီ-၌ တပေါ-ကို တပတီတိ တပေါ-ဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဤ၌ တပ-ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ တပ-မည်ပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တပတီတိ တပေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့သော ဝစနတ္ထကြောင့် တပ-သဒ္ဒါသည် အကုသိုလ်, ပုဂ္ဂိုလ်-စသောအားဖြင့် များစွာသောအနက်တို့ကို ဟောတတ်ရကား ဤ တပဿီပုဒ်၌ တပ-အရ ပူပန်စေတတ် ညှဉ်းဆဲတတ်သော အကုသိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်-စသော အားလုံးကို ယူရမည်လော။ အဘယ်ကို တပ-အရ ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

[တပ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ ဝစနတ္ထ-သာ ရှိပါသလော။ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။]

(တစ်နည်း) (က-ခ) တို့ဖြင့် စိတ်ကိုဖျက်ဆီးတတ်, ညှဉ်းဆဲတတ်သော သဘောသည် တပ-မည်သောဟု တပ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ သဘာဝတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဤ၌ တပ-အရ အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ ပူပန်စေတတ် ညှဉ်းဆဲတတ်သော အလုံးစုံသော သတ္တဝါသခ်ိါရနှင့် ကိလေသာတို့ကို ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်--(ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (က) စသောဝါကျတို့ဖြင့် ပဌမဝိကပ်အရ တပဿီပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ သဘာဝတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုသော် ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ စသည်ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) တပဿီ-၏ သဒ္ဒတ္ထသို့ လိုက်၍ပင် "ကပဏပုရိသော"ဟု ဆိုအပ်လေသလော။ မဖွင့်ဆိုချေသော် အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ စသည်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ ကား-- ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်သည် ကပဏပုရိသဝါစက ရုဠီ့ အနိပ္ဖန္န ပါဋိပဒိကပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထ စသည်ကို မစိစစ်တော့ဟူလို။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ-ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် အယံ ဝယော ဝုဗ္ဗေ တပတီတိ မညမညနော-ဟူသော ပဌမ အတ္ထဝိကပ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရ ပဒတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သပ္ပုရိသာစာရ ဝိရဟိတတ္တာ-အစရှိသော ဒုတိယအတ္ထဝိကပ်၌ တိဿ ဒတ္တ အစရှိကုန်သော သဒ္ဒါတို့၌ကဲ့သို့ (ဥပမာ) တပဿီ-ဟူသောပုဒ်၌ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ်၏ အဖြစ်ကြောင့် (ဟိတ်) ဤအမည်ရှိသော ပစ္စည်းတည်းဟု မကြံသင့်သည်၏အဖြစ်ကို ပြလို၍ (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် တပ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။(ဝါ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။ (င) ပဌမဝိကပ်၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သပ္ပုရိသာစာရ-စသော ဒုတိယဝိကပ်၏

http://www.dhammadownload.com

အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပကဏ္ဍရ။

➤ ၄။ တပတီတိ **တပေါ**။ ယံ သာမီစိကမ္မာကရဏံ၊အကြင်အရိုအသေအမှုကို မပြုခြင်းဟူသော မာန-စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်။ဝယော ဝုဍ္ဎေ၊ အရွယ်ကြီးကုန်သော သူတို့ကို။တပတိ၊ပူပန်စေတတ်, ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ဣတိ တံ တပေါ။ တပ+အ။ဟေတုကတ္တုသာဓန။ တပဓာတ် အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား အရွယ်ကြီးကုန်သော သူတို့၏ ပူပန်ခြင်း ဒေါမနဿသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ထိုအားတပ်သော ရဟန်းဂေါတမ၏ မာန-စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဟူသော သာမီစိကမ္မာကရဏ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရဟန်းဂေါတမ၏ မာန-စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော သာမီစိကမ္မာကရဏ ရ၏။ [ပုဏ္ဏား၏ သန္တာယဘာသိတနှင့်အညီ]

ပဏတိ ဗျဝဟရတိ ဓေတေနာတိ ပဏော။ (ဥစ္စာ ရ၏။) ကုစ္ဆိတော ပဏော ယဿာတိ **ကပဏော**။ ကပဏ-အရကား စက်ဆုပ်အပ်သော ဥစ္စာသည် မုချ။ ထို--၏ သူဆင်းရဲနှင့် ဌာနီ-ဌာန/သံ-သာမီ စပ် ဌာနူ။ ယ-အရကား ထို--သော စက်ဆုပ်အပ်သော ဥစ္စာရှိသော သူဆင်းရဲရ၏။ ထိုသို့ရငြားသော်လည်း ဤ၌ ကပဏ-ပုဒ်သည် သဒ္ဒိသူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် သပ္ပုရိသာစာရ (ဂုဏ်) မှ ကင်းသောသူရ၏။

(တစ်နည်း) ကပိတဗ္ဗော ကရုဏာယိတဗ္ဗောတိ **ကပဏော**။

ကပိတဗ္ဗော ဒယိတဗ္ဗောတိ **ကပဏော**။ ကပဓာတ်/ကပိဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သူဆင်းရဲဒြပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို-- သော သနား စရာ ကောင်းသော သူဆင်းရဲဒြပ် ရ၏။

* ကပဏော ပုရိသော **ကပဏပုရိသော**။ သာမီစိ သက္ကစ္စံ ကမ္မာနိ **သာမီစိကမ္မာနိ**။ သာမီစိကမ္မာနံ အကရဏံ **သာမီစိကမ္မာကရဏံ**။(တဿ) ကပ္ပနံ **ကပ္ပေါ**။ ဝိသေသတော ကပ္ပေါ ဗိကပ္ပေါ။ အတ္တဿ ဝိကပ္ပေါ အတ္တဗိကပ္ပေါ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် တပေါ-၌ အပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တပတီတိ တပေါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကာရိတန္တောဂဓ, ကာရိတလောပ၏-- ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ရောသေတိ-ဖြင့် တပတိ-၌ တပဓာတ်သည် တောက်ပခြင်း ဒိတ္တိအနက်ကို မဟော၊ ပူပန်ခြင်း တပနအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) တပတိ-၌ ကာရိုက်ဏေ ပစ္စည်းကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝိဟေသေတိ-ဖြင့် ပူပန်စေခြင်း ဟူသည် ညှဉ်းဆဲခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် တပဿီ-၌ တပ-အရ ပူပန်စေတတ်, ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြပ်ကို

http://www.dhammadownload.com

မယူရ၊ သာမိစိကမ္မာကရဏကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တပဿီပုဒ်ကို တပေါ် အဿ အတ္ထီတိ တပဿီ-ဟုံ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပြု-ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သီပစ္စည်း၏ ယင်းအဿတ္ထိအနက်၌သက်--ဌင်း (ပစ္စယတ္ထ) သဒ္ဒေ ဘော်လာ၍ တပဿီ-ဟု ပြီးသည်၏--ဌင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ ဒုတိယဝိကပ်၌ တပဿီသဒ္ဒါကား အန္ဒတ္ထ နာမ်မျိုး မဟုတ်၊ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက ရုဠှီနာမ်ပုဒ်မျိုး၏--ဌင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း တပဿီ-သဒ္ဒါ၏ ကပဏပုရိသအနက်ဟော--ဌင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ကပဏ/ကပန** ။ ။က+ပဏ။ ပဏ-ပဏတိ ဗျဝဟရတိ ဧတေနာတိ ပဏော။ (ဧတေန၊ထိုဥစ္စာဖြင့်။ပဏတိ ဗျဝဟရတိ၊ရောင်းဝယ်တတ်၏) ပဏ+အ။ ကုစ္ဆိတော ပဏော ယဿာတိ ကပဏော။ (အဘိဓာန်ဋီကာ) [တစ်နည်း] ကပ- အဝကမ္ပနေ။ ကပဏောတိ ကရုဏာယိတဗ္ဗော (နီတိ၊ဓာတု) ကပ+ယု၊ န-ကို ဏပြန်လျှင် ကပဏ-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ကပဏ-သင့်သည်။[ပဏ-သဒ္ဒါကသာလျှင် ဥစ္စာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ကပဏ-သင့်ပါသည်။]

ရောသေတိ/ဒေါသေတိ ။ ။ ဒုသဓာတ် ဒိဝါဒိ ဂဏိကဓာတ်၊ ထို့ကြောင့် ဒုဿတိ-ဟုသာ ရှိ၏။ ဒေါသေတိ-ဟု မရှိ။ ရုသ-ဓာတ်မှာကား စုရာဒိ ဂဏိကဖြစ်၍ ရောသေတိ-ဟု ရုပ်ပြီး၏။ ရုသ-ရောသနေ။ ရောသနံ ကောပရဏံ-ဟု ဓာတ်နက်ကိုဖွင့်ပြသော နီတိ၊ဓာတု-နှင့် ဒေါမနဿံ ဥပ္ပါဒေန္တိ-ဟုဖွင့်သော အဋ္ဌကထာနှင့် နီးနှောမိ၏။ ထို့ကြောင့် ရောသေတိ-ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

(တစ်နည်း) ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ အဖွင့်ကို ထောက်၍ ဒုသဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော "ဒေါသေတိ"ပါဌ် သင့်၏။ ရုသဓာတ်သည်လည်း ညှဉ်းဆဲခြင်း ဟိံသနအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ရောသေတိ- ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီး၏။ ဤသို့ အဓိပ္ပါယ် မပျက်သော အနက်ရနိုင်ရကား "ရောသေတိ"ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ကပဏပုရိသော/ကပဏပူရိသော ။ ။ ပုရေတီတိ ပုရိသော, ပေါရိသောစ၊ ဣသော၊ ရဿဿ ဒီဃတာယ၊ ပူရိသောစ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကို ထောက်၍ ပုရဓာတ် ဣသပစ္စည်းဖြင့် ပုရိသ-ဟု ပြီးသည်။ ပ-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဦဒီဃပြုလျှင် ပူရိသ-ဟု ပြီးသည်။ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တပတီတိ တပေါ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်, ပုဂ္ဂိုလ်, သာမိစိကမ္မာကရဏတို့၏ "တပ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာမိစိ ကမ္မာကရဏ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "တပ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သာမိစိကမ္မာကရဏ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ **တပဿီ-** ၌ သုဒ္ဓကတ္တုရ္ဓ-အရ အရွယ်ကြီးသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေါမနဿဝေဒနာစေတသိက်ကို မုချအားဖြင့်ယူ၍--

ပါဠိ [ရ၁]

(က) **ဘဂဝါ ပန ယေ အကုသလာ ဓမ္မာ လောကံ တပနတော တပနီယာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ တေသံ ပဟီနတ္တာ ယသ္မာ တပဿီတိ သင်္ချံ ဂတော၊ တသ္မာ တံ တပဿိတံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။**

(ခ-၁) **တတြာယံ ပဒတ္ထော၊ တပန္တီတိ တပါ၊**

(ခ-၂) **အကုသလဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။**

(ဂ) **ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတီ"တိ။**

(ဃ) **တဿာ တေ တပေ အဿိ နိရဿိ ပဟာသိ ဝိဒ္ဓံသေသီတိ တပဿီ။**

(၄။၁၀၆။ မအဋ္ဌ-၂။၂၀၈။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၇။)

တပဿီ-လောကကို ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ပြီး ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ (သံဝဏ္ဏနာများနှင့်အညီ)

အဿိ၊ပယ်ပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဖျက်ဆီးပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ကိုယ်တော်တိုင် တပဿီ-ဟူ၍ ဝန်ခံပြောဆိုအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင် တပဿီ-ဟူ၍ ဝန်ခံပြောဆိုအပ်ပါသနည်း။ ပုဏ္ဏား၏ သန္တာယဘာသိတအားလျော်သော တပဿီမည်သည် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒတ္ထကိုပြလို၍ (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတအားလျော်စွာ တပ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ပြဆိုသော (ခ) ဝါကျ စကားရပ်သည် အာဂုံ ပါဠိသာဓကနှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့စကားကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော အာဂုံပါဠိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (ခ-၂) ဖြင့် တပ-ဟူသည် အကုသလဓမ္မတို့၏ အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ တပ-သဒ္ဒါသည် သာမညဖြစ်၍ အမည် အားလုံးတို့နှင့် ဆက်ဆံနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အကုသလဓမ္မ-ဟု ယင်း၏အနက်ကို ဝိသေသထုတ်၍ ပြဆိုခြင်းသည် အသို့ သင့်နိုင်အံ့နည်း။ ဝစန-ဝစနီယ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတိ-ဟူသော သာဓက စကားကို ထောက်၍ ငါဆို

http://www.dhammadownload.com

ရကား သင်တင်တိုင်းသော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ ဝါကျာရမ္ဘ။ အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ခ)၌ တတြာယံ ပဒတ္ထောကား ဝိတ္ထာရပါဒက၊ သခေ်ပ။ တပန္တီတိ-စသည်ကား ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် အာဂမဒဠှီကရဏ။ (ဃ) သည် အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထအဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ **စာစဉ်** ။ ။ ပဟီနတ္တာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် သမ္ဗန္ဓမာနော-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ တပနတော-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဝုစ္စန္တိ-၌ အကြောင်း ဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

➤ ၄။ တပန္တီတိ **တပနီယာ**။ တပဓာတ်အရ လောင်မြိုက်တတ်သော အကုသိုလ် တရားတို့၏သတ္တိသည် မုချ။ ယုပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော အကုသိုလ် တရားတို့ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဤ "တပန"သဒ္ဒါသည် ဘာဝပဓာန ဘာဝလောပဖြစ်သော ကြောင့် လောင်မြိုက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော လောင်မြိုက်ခြင်းကြိယာ သည်သာ မုချ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ပဟီယိံသူတိ ပဟီနာ။ ပဟီနာနံ ဘာဝေါ **ပဟီနတ္တံ**။ ပဟီန တဒ္ဓိတ်အရ ပယ်အပ်ကုန် ပြီးသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့သည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-အရ အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိသျ-နိဿိတစပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်း အရ ထို--သော ပယ်အပ် ကုန်ပြီးသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသလဓမ္မတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝ ဘောဂုဏ် ရ၏။ * တပေ အဿိ တပဿိ။ တပဿိနော ဘာဝေါ **တပဿိတာ**။

တပန္တီတိ **တပါ**။ ယေ အကုသလာဓမ္မာ၊တို့သည်။လောကံ၊သတ္တလောကကို။တပန္တိ၊ ပူပန်စေတတ်ကုန်၏။ဣတိ တေ အကုသလာဓမ္မာ တပါ။ တပ+အ။ ဟေတုကတ္တုသာဓန။

တပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကြိယာအရကား သတ္တလောက၏ ပူပန်ခြင်းကုဏ္ဍုစ္စ, ဝိပ္ပဋိသာရပြဋ္ဌာန်းသော နောက်နောက်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတု ကတ္တုဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ အနန္တ ရာဒိသတ္တိ, ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရှေးရှေး သော အကုသိုလ်တရားတို့ရ၏။

အဿိ နိရဿီတိ **အဿီ**။ ယော ဘဂဝါ၊သည်။တပေ၊တို့ကို။အဿိ နိရဿိ၊ပယ်ပြီ။ ဣတိ သော ဘဂဝါ အဿီ။ အသု+ဏီ။ကတ္တုသာဓန။ အသုဓာတ် အရကား မြတ်စွာ ဘုရားသန္တာန်၌ရှိသော အရဟတ္တမဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် စသည်တို့သည် ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏီ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြတ်စွာဘုရားဖြစ် ရ၏။

တပေ အဿီ **တပဿီ**။ တပေ၊တို့ကို။အဿီ၊ပယ်ပြီး ဖျက်ဆီးပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ တပပုဒ်+အဿီပုဒ်။ တပ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ပြီး ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် တာပေန္တီတိ တပနီယာ၊ တာပေန္တီတိ တပါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း (ဝါ) ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တပ-နှင့် တပနီယ-ကား အနက်တူဝေဝုစ် ပရိယာယ်၏--ရင်း (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) တပ-အရ အကုသိုလ် ဓမ္မကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) တပေ အဿီတိ တပဿီ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တပဿီ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အကုသိုလ် တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ငါဘုရားသည် တပဿီ-မည်၏ဟု ပါဠိတော်၌ အတ္တိခွေသ စသည်ဖြင့် ဝန်ခံခြင်း၏အကြောင်း ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ တပန္တိ-ဖြင့် တပ-ပုဒ်ကို တပန္တီတိ တပါ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကာရိတန္တောဂဓ၊ ကာရိတလောပ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ-၂) ဖြင့် တပ-အရ ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မယူရ၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ တပေ အဿီ-ဖြင့် တပဿီ-၌ အဿီပုဒ်ကို အဿီတိ အဿီ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏီ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တပေ အဿီ တပဿီ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိရဿီ-ဖြင့် အဿီ- ကား နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ အာချာတ်ပုဒ်တည်း (ဝါ) အဿီ-သည် နိရဿီ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပဟာသိ-ဖြင့် အဿီ-၌ အသု ဓာတ်သည် ခေပနတ္ထ၊ (ဝါ) ပဟာနတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဝိဒ္ဓံသေတိ-ဖြင့် ပယ်ခြင်းဟူသည် ဖျက်ဆီးခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ နိရဿီ/နိဒ္ဓဿီ ။ ။ နိရဿီပုဒ်သည် အဿီ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သောကြောင့် နိ+အဿီ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုပြီးနောက် ရ-အက္ခရာလာခြင်း ပဒသန္ဓိပြုသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း အသု-ခေပနေ နိရဿတိ ဆဋ္ဌေတိ-ဟု ရ-အာဂုံဖြင့်ဆို၍ "ပုနစတုး နိနှင့်ဒုး ပါတုပါတနောင်၊ သရနှောင်းက၊ အာဂမ ရ-ကောက် အမြဲဆောင်"ဟူသော နိယံအရ နိနောက် ရ-အာဂုံ လာသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ သရနှောင်းရာဝယ် နိ-ဥပသာရသာ ရှိရမည်ဟုဆိုသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ရင်း၊ နိရယံ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

အာယိ/အာယီ ။ ။ အသုဓာတ် ဓေပနအနက်ဟော ဤ့ဝိဘတ် ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း ဤ-ကို ဣ-ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် အာယိပါဠိသင့်ပါသည်။ ကိတ်ပုဒ်ဟူ၍ ယူဆသော် အသုဓာတ်၊ ဏီပစ္စည်း ပုံလိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း။ ယင်းအလို အာယီပါဠိ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **တပနိယာ ဓမ္မန္တိ**–ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ, သာမီစိကမ္မ အာကရဏာတို့၏ --- အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။ **တပနတော**-ကား လောင်မြိုက်တတ်သော သတ္တိ မရှိသော အကုသလဓမ္မ၏ -- အမည်ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ကတ္တုသတ္တိ ရှိသကဲ့သို့ တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။

တပန္တိတိ တဝါ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သာမီစိကမ္မာကရဏာတို့၏ "တပ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "တပ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

လောက် တပနတော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောကသုံးပါး၏ "လောက"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တလောက၌တင်-ကေဒေသျူပစာ။

➢ ၁၀။ **ပဗ္ဗိနုဏ္ဏော**-၌ ပ-ဟာဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဏ္ဍမ တပ္ပတိ ဓမ္မ တပ္ပတိ-၌ တပ္ပတိ-အရ ဒေါမနဿ ဝေဒနာ။ (တစ်နည်း) ဝိပ္ပဋိ သာရစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၅၂]

(က) ပုန ပြာဟ္မဏော တံ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဒေဝလောကဂဗ္ဘသမ္ပတ္တိယာ ဒေဝလောကပဋိသန္ဓိပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတီတိ မညမာနော ဘဂဝတိ စဿ အဘာဝံ ဒိသွာ ဘဂဝန္တံ "အပဂဗ္ဘော"တိ အာဟ။

(ခ) ကောဓဝသေန ဝါ ဘဂဝတော မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓဂ္ဂဟဏေ ဒေါသံ ဒေသေန္တောပိ ဝဒမာဟ။

(ဂ) တတြာယံ ပဒတ္ထော- ဂဗ္ဘတော အပဂတောတိ အပဂဗ္ဘော။ (ဃ) အဘဗ္ဗော ဒေဝလောကူပသမ္ပတ္တိံ ပါပုဏိတုန္တိ အဓိပ္ပါယော။ (င) ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော။ (စ) ဒေဝလောကဂဗ္ဘပရိဗာဟိရတ္တာ အာယတိံ ဟီနဂဗ္ဘပဋိလာဘဘာဂီတိ။

(ဆ) ဟီနော ဝါဿ မာတုကုစ္ဆိမှိ ဂဗ္ဘဝါသော အဟောသီတိ အဓိပ္ပါယော။

(၄။၁၀၇။ မဇ္ဈ-၂။၂၁၀။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၃၈။)

➢ ၁။ (ဂ-နှင့်အညီ) **အပဂဗ္ဘော**-နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ ကင်း၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ယ-နှင့်အညီ) **အပစေ္စာ**။ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေသို့ မရောက်ထိုက်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(င-နှင့်အညီ) **အပစေ္စာ**။ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေရှိ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)

(စ-နှင့်အညီ) **အပစေ္စာ**။ နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သောကြောင့် နောင်အခါ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေကို ရခြင်းအဘို့ရှိ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ဆ-နှင့်အညီ) **အပစေ္စာ**။ အမိ ဝမ်း၌ ယုတ်ညံ့သော ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းရှိ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

* **အဓိပ္ပါယတ္ထ**-၏ သမ္ဗန် ဗြာဟ္မဏာသာ-ထည့်။ (စ) ၌ ဘဝိဿတိ-ကြိယာထည့်။

➢ ၂။ (က) **ဘဂဝတိ စသော/သို့**-- ဆရာသည်၊ ပုန ဗြာဟ္မဏော စသည်ဖြင့် နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေကိုရခြင်း အကျိုးငှာဖြစ်၏ဟု မှတ်ထင်လျက် အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ အောက်မေ့မှတ်ထင်ကာမျှဖြင့်သာ ဆိုအပ်လေသလော။ (ဝါ) ဘုရားရှင်၌ ရှိခိုးခြင်း စသည်ရှိက မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကိုမြင်၍လည်း အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဘဂဝတိ-စသည်မိန့်။

(ခ) **သို့/ အဟေရာနုသန္ဓေ**။ ။ ယခုအခါ၌ အမိအဖို့မှ မစင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကိုပြပြီး၍ ဆဲရေးလိုသောသူအား ကျွန်မ၏ သားဟူ၍ ကျွန်မဝမ်း၌ အဖြစ်ကိုပြ ဆဲရေးသကဲ့သို့ (ဥမာလကာရ) ထို့အတူ ဘုရားရှင်အား အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ကိုပြ၍ ဆဲရေးလိုသော ပုဏ္ဏားသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့**/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုရခြင်း အကြောင်းနှစ်မျိုးကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုအကြောင်းနှစ်မျိုးကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို အပဂဗ္ဘ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း မြတ်စွာဘုရားကို အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်

(ဃ) **သို့**/ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-ကို ဂဗ္ဘတော အပဂတော အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဆရာ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို အဓိပ္ပါယတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လွင်စွာ မပြပြီလော။ အဓိပ္ပါယ်အနက်ကို မည်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်

(င) **သို့**/ ဆရာ-သည်၊ (ဂ) ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-၌ အပ-ဥပသာရ၏ အပဂတ အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဎင်း၊ အပဂဗ္ဘ-ပုဒ်၏ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း၊ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အပဂဗ္ဘ-၌ အပ-ဥပသာရသည် အပဂတအနက် တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော။ မည်သည့်အနက် ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ အပနှင့် ဂဗ္ဘ-ကို ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်တစ်မျိုးသာ ပြုနိုင်ပါသလော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထ ပြုနိုင်ပါသေးသနည်း။(င)မိန့်။

(စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟု ဝစနတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဝစနတ္ထ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် ပြလို

http://www.dhammadownload.com

သော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (င) ဖြင့် ယုတ်သော ပဋိသန္ဓေရှိသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အပဂဗ္ဘ-မည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း၏အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ-၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တဖန် ယင်းဝိဂ္ဂဟ-ကိုပင် "ကောဝေသေန (ပ) ဒဿေန္တော"ဟု အောက်၌ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအားလျော်စွာ ပြ၍ အဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုသောဆရာသည် (ဆ) ဝါကျကို မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။(ဂ) စသောဝါကျတို့သည် ဝိဂ္ဂဟ။ ထိုတွင် တတြာယံ ပဒတ္ထောသည် စကားပျိုးသခေ်ပ။ ဂဗ္ဘတော-စသည်သည် စကားရိုး ဝိဂ္ဂဟ။ (ဃ) သည် စကားကျကိုပြသောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ)သည် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ။/အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (ဆ) သည် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ၏ နောက်ထပ် အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။

➤ ၄။ ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ဂဗ္ဘော**။ ဂဗ္ဘတော အပဂတော **အပဂဗ္ဘော**။ [ဂ-ဃ-နှင့်အညီ] ဂဗ္ဘတော၊နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှ။ အပဂတော၊ကင်းသော သူတည်း။အပဂဗ္ဘော၊သူ။ အပ+ဂဗ္ဘ၊ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်။ဂဗ္ဘ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ ယင်း၏ ကင်းသော ရှင်ဂေါတမနှင့် အပါဒါန်-အပါဒီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှကင်းသော အရှင်ဂေါတမဖြစ် ရ၏။

(င--စ--နှင့်အညီ) ဟီနော ဂဗ္ဘော အဿာတိ **အပဂဗ္ဘော**။ အဿ ဘောတော ဂေါတမဿ၊အား။ဟီနော၊နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ယုတ်ညံ့ အောက်တန်းကျသော။ဂဗ္ဘော၊ပဋိသန္ဓေသည်။အတ္ထိ၊၏။စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ အပ+ဂဗ္ဘ+တ-ပုဒ်။

အပ+ဂဗ္ဘ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ ယင်း၏ အရှင်ဂေါတမဖြစ်နှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာနူ။ တ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေရှိသော အရှင်ဂေါတမ ဖြစ်ရ၏။

(င--ဆ--နှင့်အညီ) ဟီနော ဂဗ္ဘော အဿာတိ **အပဂဗ္ဘော**။ အဿ ဘောတော ဂေါတမဿ၊အား။ဟီနော၊ယုတ်ညံ့သော အောက်တန်းကျသော။ဂဗ္ဘော၊အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။ အပဂဗ္ဘ-အရကား ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ အရှင်ဂေါတမဖြစ် နှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာနူ။ တ-အရ

http://www.dhammadownload.com

ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေနေခြင်းရှိသော အရှင်ဂေါတမဖြစ် ရ၏။

ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ဂဗ္ဘော**။ ယော ကလလာဒိ အဝတ္ထော ဓမ္မပဗန္ဓော၊အကြင် ကလလရေကြည် စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော တရားအစဉ်သည်။ အတ္တဘာဝဘာဝေန၊အတ္တဘော၏အဖြစ်ဖြင့်။ဂဗ္ဘတိ ပဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ သော ဂဗ္ဘော။ ဂဗ္ဘစာတ်အရကား ကလလရေကြည်စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ဓမ္မပဗန္ဓ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရ-စသော အကြောင်းတရားတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော. ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ-စသော အကျိုးတရားတို့သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကလလရေကြည်စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ဓမ္မပဗန္ဓဟူသော ပဋိသန္ဓေရ၏။ (ပဋိသန္ဓေဟော ဂဗ္ဘ-အကောက်)

(တစ်နည်း) ဂဗ္ဘစာတ်အရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်သည်မုချ။ ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော အဘိဝါဒန-စသော အကြောင်းကံသည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဒေဝ လောကသမ္ပတ္တိ-စသည်သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေ ရ၏။

ဒေဝဿ လောကော ဒေဝလောကော။ ဒေဝလောကဿ ဂဗ္ဘော ဒေဝလောက ဂဗ္ဘော။ ဒေဝလောကဂဗ္ဘဿ သမ္ပတ္တိ **ဒေဝလောကဂဗ္ဘသမ္ပတ္တိ**။

ဒေဝလောကဂဗ္ဘ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ ထို--၏ ပြည့်စုံခြင်းကြီးယာနှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဥာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေ၏ ပြည့်စုံခြင်း ရ၏။

မာနေတီတိ **မာတာ**။ ဒီရံ ပါယေတီတိ **မာတာ**။ ကုသိယတိ အဂ္ဂေါသီယတီတိ **ကုစ္ဆိ**။ မာတုယာ ကုစ္ဆိ **မာတုကုစ္ဆိ**။ မာတု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ မိခင်သည် မုချ။ ထို--၏ ဝမ်းတိုက်နှင့် အဝယဝီ-အဝယဝ စပ် ဥာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ- မိခင်၏ ဝမ်းရ၏။

➤ ၆။ (စ) ၌ မာတုကုစ္ဆိသို့ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏော-ဖြင့် ဂဗ္ဘ-သဒ္ဒါ၏ ပဋိသန္ဓိဝါစက အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကောဓဝသေန-ဖြင့် အပ ဂဗ္ဘော-၌ အပ-သဒ္ဒါ ၏ ဟီနဝါစကအဖြစ်ကိုရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟီနော ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒေါသံ ဒဿေန္တောပိ-ဖြင့် အထက်ပါ အကြောင်းနှစ်မျိုးကြောင့်သာ အပဂဗ္ဘော-ဟု ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ အမိက စ၍ မစင်ကြယ်ကြောင်းကိုရင်း၊ ယုတ်ညံ့သော ပဋိ သန္ဓေ နေခဲ့ရကြောင်းကိုရင်း ပြလို၍ အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုရခြင်းအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ)-ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-၌ အပ-ဥပသာရသည် နိဒ္ဒေသ, ဝဇ္ဇန, ပူဇာ-စသော အနက် တို့ကိုမဟော၊ အပဂတအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အပ-နှင့် ဂဗ္ဘ-ကို အဗျယီ

http://www.dhammadownload.com

ဘော သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဂဗ္ဘတော အပဂတော အပဂဗ္ဘော-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် အပဂဗ္ဘ-နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ ကင်းသောသူဟူသည် နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ခြင်းငှာ မထိုက်သူပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း၊ (ဘာဝတ္ထ) ဂဗ္ဘတော အပဂတော-၌ ဂဗ္ဘ-အရ လူ့ပြည်ပဋိသန္ဓေကို မယူရ၊ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-၌ အပ-သဒ္ဒါသည် ဂရဟာအနက် (ဝါ) ဟီနအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အပဂဗ္ဘောပုဒ်ကို ဟီနော ဂဗ္ဘော ယဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ယုတ်သော ပဋိသန္ဓေရှိ၏ဟူသည် နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ကြောင့် နောင်အခါ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေကို ရခြင်းအဘို့ရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် (င) ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေရှိ၏ဟူသည် အမိဝမ်း၌ ယုတ်ညံ့သော ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **ဂဗ္ဘဝါသော/ဂဗ္ဘာဝါသော** ။ ။ ဂဗ္ဘေသု ဘာဝေန ဝါသော ဂဗ္ဘဝါသော-ဟုကိုယ်ဝန်၏အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်း။ ဂဗ္ဘ-ကား ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တအနက်၊ ဂဗ္ဘော ဟုတွာ ဝါသော ဂဗ္ဘဝါသော-ဟုပြု။ ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်း။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသော ကြောင့် ဂဗ္ဘဝါသော-သင့်ပါသည်။

ဟီန/ဟီဏ ။ ။ ဟီနော-ကား ဟာဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ကွစိဓာတု-သုတ်ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဤဏပြု၊ ဏ-ကို န-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဟီန-သင့်ပါသည်။

ဟီနောဝါသ/ဟီနောဝဿ ။ ။ န မာ ဒါ ဝါ သွာ တြ ဏှာ တွာဒိနံ သရလောပေ အယျည္ဍဿုဿာန မကာရော ဒီယံ-ဟူသော နီတိ၊သုတ္တ-နှင့်အညီ ဝါ-အဿ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဝါ-၏အစိတ် အာ-ကိုချေပြီး နောက်သံယုဂ်နှောင်းသော်လည်း နောက် အဿ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီယပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဟီနော ဝါသ-ဟု ဝိကပ္ပနတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါ၏ "ဂဗ္ဘ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော လူ-စသော ပဋိသန္ဓေ၏ "ဂဗ္ဘ"အမည်ကို အတူရှိသော အမိဝမ်း မရှိသော နတ်ပဋိသန္ဓေ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

အဋ္ဌကထာ-ကား အတူဖြစ်သော ဝမ်း၌တည်နေသော သတ္တဝါမှကင်းခြင်း၏ "အပဂဗ္ဘ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ပဋိသန္ဓေမှကင်းခြင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဤ၌ အပဂဗ္ဘ-သဒ္ဒါသည် ဝမ်းတိုက်၌တည်နေသော သတ္တဝါမှကင်းခြင်းကို ဟောနိုင်သော်လည်း ပဋိသန္ဓေမှကင်းခြင်းကို အထင်အားဖြင့် ဆိုခြင်းကြောင့် ရုဠှီနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော အမိဝမ်းတိုက်မှကင်းခြင်း၏ "အပဂဗ္ဘ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေမှကင်းခြင်း ၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➤ ၁၀။ (ဂ) ဂဗ္ဘ-အရ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေဟု ဆိုအပ်သော မဟာဝိပါက် ၈-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ (ခ) အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ပါး။

[**ခန္ဓောတရဏဟာရနေတ္တိ**] ဂဗ္ဘ-အရ ကလလာဒိ အဝတ္ထော ဓမ္မပ္ပဗန္ဓော-ဟူသော (သာရတ္ထ-အရ) ကာယ, ဘာဝ, ဝတ္ထုဒသက-ဟူသော ကလာပ် သုံးစည်း၊ ရုပ်သုံးဆယ်ကို မှုချအားဖြင့် ယူအပ်၏။ ထိုရုပ်သုံးဆယ်ကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် မကင်းကောင်းသော ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုတွင် ကလာပ်သုံးစည်း ရုပ်သုံးဆယ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏--စသည်။

ဝါကျ [၅၃]

(က) **တတြ စ ယဿ ခေါ ဗြာဟ္မဏ အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာတိ ဧတေသံ ပဒါနံ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။**

(ခ) ဗြာဟ္မဏ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အနာဂတေ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝေ စ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန ဝိဟတကာရဏတ္တာ ပဟီနာတိ။

(ဂ) ဂဗ္ဘသေယျဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဇလာဗုဇယောနိ ဂဟိတာ။ ပုနဗ္ဘဝါဘိ နိဗ္ဗတ္တိဂ္ဂဟဏေန ဣတရာ တိဿောပိ။ (၄။၁၀၇။မအဋ္ဌ-၂။၂၁၁။ ဘာသာဋီ-၁။၅၄၀။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဂန္ဓသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ ယင်းတရားများသည် စင်စစ် ပဟာတဗ္ဗတရားများ မဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဂန္ဓသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ပဋိသန္ဓေတရားများ ပယ်ခြင်းကို ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အား**-- ယင်းပဋိသန္ဓေတရားများသည် စင်စစ် ပဟာတဗ္ဗတရားများ မဟုတ်ငြားလည်း ယင်းတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကိလေသာတို့ကို ဖလူပစာအားဖြင့် ပယ်အပ်သည်ကို ပြလိုရကား ဂန္ဓသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူအပ်၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဂန္ဓသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဂန္ဓသေယျာနှင့် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဂန္ဓသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ (အန္ဓယ) အဘယ့်ကြောင့် ဂန္ဓသေယျာ ပဟီနာ-ဟုသာ ဟောတော်မမူပါသနည်း။ (ဗျတိရေက) အကယ်၍ ဂန္ဓသေယျာ ပဟီနာ-ဟု ဟောကပြီးကောင်းလျက် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူခဲ့သော် ဒေသကဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အား**-- (ဂ) ဖြင့် ဂန္ဓသေယျ-သဒ္ဒါဖြင့် ဇလာဗုဇယောနိ-ကို ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-သဒ္ဒါဖြင့် ယောနိ ၄-ပါးကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဂန္ဓသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား--ဟူလို။

(ဂ) **ဒုတိယဝါကျသို့**/ ဆရာ-သည် (ဂ) ရှေ့ပိုင်းဖြင့် ဂန္ဓသေယျ-သဒ္ဒါဖြင့် ဇလာဗုဇယောနိကို ယူရမည်ဟု ပြဆို၏။ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-သဒ္ဒါဖြင့်ကား အဘယ်ယောနိကို ယူရမည်နည်း၊ ဇလာဗုဇယောနိ-မှတစ်ပါး ကျန် ယောနိ ၃-ပါးကိုသာ ယူရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဒုတိယဝါကျမိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) တို့သည် သမုဒါယတ္ထ-မှတစ်ပါး ပဒတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိသေသဝါကျ။

➤ ၄။ ဇရံ ဇီရဏံ ဘေဒံ ယာတိ ဥပေတီတိ **ဇလာဗု**။ ဇရံ ဧတီတိ **ဇလာဗု**။ ဇလာဗုမှိ ဇာတာ **ဇလာဗုဇာ**။ ဇလာဗု-ပုဒ်အရကား သားအိမ် (အမိဝမ်းခြံ) သည် မုချ။ ထို--၏ ပဋိသန္ဓေနှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေ ရ၏။

ဂဗ္ဘေ မာတုကုစ္ဆိမှိ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ**။ ဂဗ္ဘေမာတုကုစ္ဆိမှိ၊အမိဝမ်း၌၊သေယျာ၊ကိန်းသော ပဋိသန္ဓေတည်း။ (ဇလာဗုဇ-နှင့်အတူကောက်)

ဂဗ္ဘေ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ**။ ဂဗ္ဘ-အရ အမိဝမ်းတိုက်သည် မုချ။ ထို--၏ ကိန်းခြင်းနှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အမိဝမ်း၌ ကိန်းခြင်း ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟတံ ကာရဏံ ဧတေသန္တိ ဝိဟတကာရဏာ။ ဝိဟတံ ကာရဏံ ဝိဟတကာရဏံ။ ဝိဟတကာရဏာနံ ဘာဝေါ **ဝိဟတကာရဏတ္တံ**။ ဝိဟတကာရဏာ-တဒ္ဓိတ်အရ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ ကိလေသာဟူသော ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော အကြောင်းရှိသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အဘာဝဘော ဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဥာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ဖျက်ဆီးအပ်ပြီး သည်၏အဖြစ်ဟူသော အဘာဝ ဘောဂုဏ် ရ၏။

➤ ၆။ (စ) ၌ ဗြာဟ္မဏဿ ပုဂ္ဂလဿ-ဖြင့် ပါဠိ၌ ဗြာဟ္မဏပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ အနက် ယောဇနာရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယဿ-၌ ယ-သဒ္ဒါ၏ ပုဂ္ဂလ-ကို စွဲသည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) အာယတိ-သဒ္ဒါ၏ အာဂါမိကာလအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

(တစ်နည်း) အာယတိံ-၌ နိဂ္ဂဟိတ်သည် ဗာရာဏသိံ စသည်တို့ကဲ့သို့ သတ္တမီ ဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ပုနဗ္ဘဝေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝ-နှင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ သမုစ္စည်းအနက်ကား အတ္ထပူရဏတည်း၊ (ဝါ) သမုစ္စည်းအနက်ဖြည့်စွက် အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) သမုစ္စည်းအနက်ရှိသော စသဒ္ဒါ၏ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ (ဝါ) ဂမျမာန် (ဝါ) ပါဌ သေသ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန**-ဖြင့် ပဟီနာ-၌ ဟာဓာတ်၏ ကရိုဏ်း၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝိဟတကာရဏတ္တာ-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-တို့၏ အပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းသို့ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့အကြောင်းဖြစ်သော ကံ ကိလေသာတို့ကို ပယ်လျှင် ယင်းတို့၏လည်း မဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖလူပစာအားဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိ နိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဆိုအပ်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ပုနဗ္ဘဝေစ/ပုနဗ္ဘဝေ** ။ ။ စသဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘော စသဒ္ဒေါ ဂဗ္ဘသေယျာစ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစာတိ ယောဇေတဗ္ဗော-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ ပုနဗ္ဘဝေစ-ပါဌ် သာသင့်ပါသည်။

ပုနဗ္ဘဝေ/ပုနဘဝေ ။ ။ ပုနရ်-ဟု သက္ကတ၌ရှိသောကြောင့် ပါဠိ၌ ပျောက်သွား သော ရ-အစား နောက်ပုဒ်၌ ဒွေဘော်လာရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပုနဗ္ဘဝေပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ဇလာဗုဇ-စသော ပဋိသန္ဓေလေးမျိုး၏ "ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သော ကံ ကိလေသာတို့၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကား ဇလာဗုဇယောနိ-မှ ကြွင်းသော အဏ္ဍဇ သံသေဒဇ ဩပပါတိက ယောနိ သုံးပါးကိုလည်း ရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **အနုဗ္ဗော့နေ မစဝ္စန-အရ အရပာတ္တမင်ရ၏။**

[**အနောဿဏုဏာရဒန္တြို**] ဝိဟာတာကာရဏာဏ္ဍာ-၌ ကာရဏာ-အရ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၌ရှိသော စေတနာဟုဆိုအပ်သော ကံနှင့် တဏှာ-စသော ကိလေသာတို့ရ၏။ ထိုကံနှင့် ကိလေသာတို့ကိုယူသဖြင့် ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌သွင်းလေ။

ဓါကျ [၅၄]

(က) အပိစ ဂဗ္ဘာသ သေယျာ ဂဗ္ဘသေယျာ။

(ခ) ပုနဗ္ဘဝေါ ဧဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) ယသ္မာ စ ပိညာဏဋ္ဌိတီတိ ဝုတ္တေပိ န ပိညာဏာတော အညာ ဋ္ဌိတိ အတ္ထိ၊ ဧဝမိဓာပိ န ဂဗ္ဘတော အညာ သေယျာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ ယသ္မာ ပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အတ္ထိ၊ ဣဓ စ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ "ပုနဗ္ဘဝေါ ဧဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ"တိ။

(၄၊၁၀၇။ မအ္ဌ-၂၊၂၁၂၊ ဘာသာဋီ-၁၊၅၄၁။)

➤ ၂။ **(က) သို့ / အဟေုနသေန** ။ ။ ယခုအခါ၌ သတ္တ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော (ဝါ) သတ္တဝါကိုဟောသော ဂဗ္ဘ-သဒ္ဒါ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိဂြိုဟ်အထူးကို ပြလိုရကား (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာသည် ဂဗ္ဘသေယျမည်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လတ်သော် "အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ"ဟူ၍ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ကိုယ်ဝန်၏ ကိန်းရာကိုသာလျှင် ပယ်အပ်၏၊ ကိုယ်ဝန်ကိုကား မပယ်အပ်ဟူသော အနက်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **ကား**-- (ဂ) ဖြင့် ဝိညာဏဿ ဋ္ဌိတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-ဟု ဆိုအပ်သော် ဝိညာဏ်မှတစ်ပါးသော တည်ရာမည်သည် မရှိ အဘေဒဘေဒူပစာအားဖြင့် ဝိညာဏ်ကိုပင် ယူအပ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဂဗ္ဘဿ သေယျာ-ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း ကိုယ်ဝန်မှတစ်ပါး ကိန်းရာမည်သည် မရှိ ကိုယ်ဝန်ကိုပင် အရကောက်ရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်သားအပ်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝေါ ဧဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု ပုနဗ္ဘဝ-နှင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိကို အရတူအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ အရတူနေလျှင် ပါဠိတော်၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ မဆိုမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ပုနဗ္ဘဝ-သဒ္ဒါကို ဆို

http://www.dhammadownload.com

ပြန်ပါသနည်း၊ ပုနဗ္ဘဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုပြန်ခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

ကား-- (ယ) ဖြင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု နှစ်မျိုးရှိရကား ဤ၌ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကိုသာ လိုအပ်သောကြောင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ မဆိုဘဲ ပုနဗ္ဘဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုပြန်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ဂဗ္ဘသေယျာပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် (က) ဝါကျ စကားကို ဥပမာန ဥပမေယျဖြင့် ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) (က) စကား ရပ်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ယ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း (ယ) ၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-စသည်ကား ကာရဏဝါကျ။/အနိယတ်။ တသ္မာ ဝုတ္တံ-စသည်ကား ဖလဝါကျ/ နိယတ်ဝါကျ။ ယင်းအနိယတ်ဝါကျ၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ-မှ အတ္ထိ-တိုင်အောင် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၏ သရုပ်ကိုပြသောကြောင့် အတ္ထုဒ္ဒါရ/သာမညဝါကျ။ တ္တမ စ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ-ကား ဤ၌ လိုအပ်သော အဘိနိဗ္ဗတ္တိကို အထူးထုတ်၍ ပြသောကြောင့် အတ္ထုဒ္ဓေသ/ဝိသေသဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိနာမ-ကား ကို--ကြောင့် အဓိပ္ပေတာ-၌ ကမ္မ- ကမ္မိ စပ်။

➤ ၄။ သယန္တိ ဧတ္ထာတိ **သေယျာ**။ ဂဗ္ဘသ္သ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ**။ ဂဗ္ဘသ္သ၊ ကိုယ်ဝန်၏။သေယျာ၊ကိန်းရာတည်း။ဂဗ္ဘသေယျာ၊ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ ဂဗ္ဘပုဒ်၊သေယျပုဒ်။ ဂဗ္ဘ-အရကား ကိုယ်ဝန်ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ကိန်းရာနှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာ ရ၏။

✱ ဝိသေသေန ဇာနာတီတိ **ဝိညာဏံ**။ ဋ္ဌီယတေ **ဋ္ဌိတိ**။ ဝိညာဏဿ ဋ္ဌိတိ **ဝိညာဏ ဋ္ဌိတိ**။ ဝိညာဏမေဝ ဋ္ဌိတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။ ဝိညာဏ-ဟူသော ဝိသေသနအရ စိတ်ဝိညာဉ် သည် မုချ။ ထို--၏ တည်ခြင်းကြိယာနှင့် အဘေဒ ဘေဒ/ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ် လုံးအရကား ထို--သော ဝိညာဉ်၏ တည်ခြင်းရ၏။

✱ ပုနော ဘဝေါ ပုနဗ္ဘဝေါ။ န ပုနဗ္ဘဝေါ အပုနဗ္ဘဝေါ။ အပုနဗ္ဘဝေါ ဟုတွာ ဘူတာ **အပုနဗ္ဘဝဘူတာ**။ အပုနဗ္ဘဝ-ဟူသော ဝိသေသန-အရ တစ်ဖန် ဘဝ မဟုတ်ခြင်းဟူသော အဘာဝဘောဂုဏ် (တစ်နည်း) သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ဖြစ်၍ဖြစ်ဆဲသော ယခုဘဝ ရုပ်နာမ်တရားတို့နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တစ်ဖန် ဘဝမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော ယခုဘဝဖြစ်ဆဲသော ရုပ်နာမ်တို့ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဂဗ္ဘဿ သေယျာ-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ-ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝ-နှင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကို ပုနဗ္ဘဝဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဆင့်တပ္ပရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ အဝဓာရဏကမ္မဓာရယသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဝေမတ္တ အတ္ထေ ဒွေဇ္ဇော-ဖြင့် ဂတ္တသေယျာ-၌ ဆင့်တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-၌ အဝဓာရဏကမ္မဓာရယသမာသ် အနက်တို့ကို နည်းတစ်ပါးအားဖြင့် သိထိုက်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ယ) ၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ (ပ) အတ္ထိ-ဖြင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-သည် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု နှစ်မျိုးရှိသတည်းဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ) ဣဓ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ-ဖြင့် ဤ၌ ပုနဗ္ဘဝါအဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကိုသာ အလိုရှိအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ/နာမလိင်္ဂ/အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တိ/အဘိနိပ္ဖတ္တိ** ။ ။ ဤ၌ ပြီးခြင်းအနက်ကို အလိုမရှိအပ်၊ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်၍ နိပုဗ္ဗ ပဒဓာတ် တိပစ္စည်း၊ (တစ်နည်း) နိပုဗ္ဗ ဝတ္တဓာတ် က္တ-ပစ္စည်း (တစ်နည်း) ဝတုဓာတ် က္တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဖြစ်ခြင်းအနက်ဟောအဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကိုသာ လိုအပ်သောကြောင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

* **ဓဝမေတ္တ/ဓဝမ္မတ္တ** ။ ။ အပိစ-ဟူသော နယန္တရဇောတက နိပါတ်ပုဒ် ပါပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ သီးခြားဆည်းစရာ အနက်ကြွင်းကျန် မရှိသောကြောင့် ဝေမတ္တ-ပါဌ်သာ သင့်။

➤ ၈။ **ဂတ္တသေယျာ**-ကား ကိုယ်ဝန်နှင့် ကိန်းရာကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။ ဂတ္တသ-ဟုဆိုက လိုအပ်သောအနက်သည် ပြီးပါလျက် သေယျာ-ဟု အလွန်အားဖြင့် ဆိုခြင်းကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်းမည်း၏။

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-ကား ဝိညာဏ်နှင့် တည်ရာကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိတို့၏ "အဘိနိဗ္ဗတ္တိ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

ဓမ္မဓာတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ်အားလုံး၏ "ဓမ္မဓာတု" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။

ဂတ္တ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဩဝါဒက-တိုက်ခန်း, ကုစ္ဆိ-ဝမ်းတိုက်, ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တ-ကိုယ်ဝန် သူငယ်တို့၏ "ဂတ္တ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကိုယ်ဝန် သူငယ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဌာနဖြစ်သော မိခင် ဝမ်းတိုက်၏ "ဂတ္တ"အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➤ ၁၀။ **အပုနဗ္ဘဝဘူတာ**-အရ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်တရား ရ၏။ **ဓမ္မဓာတုံ**-အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၇၁]

(က) တတ္ထ သေယျထာပိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ (ခ) ပီတိ သမ္ဘာဝနတ္ထေ။

(ဂ) ဥဘယေနာပိ ယထာနာမ ဗြာဟ္မဏာတိ ဒဿေတိ။

(ဃ-၁) ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါတိ ဧတ္ထ ပန ကိဉ္စာပိ ကုက္ကုဋိယာ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိပိ အဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။

(ဃ-၂) အာထခေါ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) ဧဝဉှိ လောကေ သိလိဋ္ဌဝစနံ ဟောတိ။

(စ) တာနဿုတိ တာနိ အဿု။ (ဆ) ဘဝေယျုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဋ္ဌ။၁၀၈။ မအ္ဌ-၂။၂၁၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၄၆။)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က-ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် သေယျထာ နိပါတ်သည် ဩပမ္မအနက်၊ ပိ-သည် သမ္ဘာဝနာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ အနက် အသီး အခြားကိုဟောသော သဒ္ဒါဖြစ်ရကား အသီးသီးပင် အနက်ဖြစ်ရာ၏ဟု မှတ်သား အပ်ပါ သလော။/သေယျထာ-သဒ္ဒါ တစ်ခုတည်းဖြင့်သာလျှင် ယထာနာမ-ဟူသော ဥပမာ အနက်ကိုသာ ပြအပ်ပါသလော။[ပိ-၅] အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အဘ**-- ဥပမာအနက်၌ဖြစ်သော သေယျထာ တစ်ခုတည်းဖြင့်သာ ယင်း ဥပမာနအနက်ကို ထွန်းပြသောကြောင့် အသီးသီး အနက်ကို မမှတ်သားအပ်၊ နှစ်ပုဒ် လုံးဖြင့်လည်း ဥပမာအနက်တစ်နက်ကိုသာ ပြ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/**အယုတ္တဓောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကြက်မအား ဆိုအပ်ပြီးသော ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးတို့အောက် (ဝါ) တို့ထက် အယုတ်အလွန်ဖြစ်ကုန်သော ဥတို့သည် ဖြစ်ကုန် ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟု ဟောတော် မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဘ-- (ဃ) ဖြင့် ကြက်မအား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားအောက် (ဝါ) ထက် အယုတ် အလွန်ဖြစ်ကုန်သော ဥ-တို့သည် ဖြစ်ကုန် (ဥကုန်)ပါသော်လည်း သဒ္ဒါသဒ္ဒါ၏ ပြေပြစ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ယင်းသို့ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(ဃ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ဃ-၁) ဖြင့် ကြက်မ၏ ပါဠိတော်၌ဆိုအပ်သော ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးထက် အပိုအလို ဖြစ်သော ကြက်ဥတို့သည်လည်း ရှိနိုင်ကောင်း၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ပါဠိတော်၌ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိဝါ-ဟူ၍ ဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ် လျက် အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟူ၍သာ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-၂) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(င) ၌/ ဆရာ-သည် (ယ-၂) ဖြင့် ဝစနသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဤသို့ ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ အဠ-အစရှိသော တစ်ခုသော အရေအတွက် သချာကိုပင် ဟော၍ ဝစနသိလိဋ္ဌဖြစ်လေသော်လည်း ထိုသို့ဆိုကောင်း အံ့လော။/ထိုသို့ဆိုသော် သချာသုံးပုဒ်ကို မဆိုမူ၍ အဋ္ဌ-စသော တစ်ပုဒ်စီဖြင့်ပင် ဆိုသင့် ဆိုကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ-ဟူ၍ ဝစန သိလိဋ္ဌတာ အကျိုးငှာ သချာသုံးပုဒ်ကိုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ပင်သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- သချာတစ်ခုတည်းကိုသာ မဆိုမူ၍ ဒွေဝါ တယောဝါ ဥဒကဖုသိတာနိ-ကဲ့သို့ တစ်ပါးသော သချာနှင့်တကွ ဆိုခြင်းသည် လောက၌ ပြေပြစ်သော စကားဟု ဆိုခြင်းကြောင့် သချာသုံးပုဒ်ကို ဆိုအပ်၏ဟူလို။

(**ဆ**) ၌/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် တာနသဿု-ကို တာနိ+အဿု-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုတော်မူ၏။ အဿု-သည် အဿု ဝသာ ခေဠော-ကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပါ သလော။ တဒါ ဿု ကဏ္ဍံ ယုဇ္ဈိတ္ထ။ သွဿုတံ ဝဟတေ ဓုရံ-ဟူသော ဧကနိပါတ် တတိယဝဂ် နဝမ ကဏှဇာတ်၌ အဿုတိ နိပါတမတ္တံ-၌ကဲ့သို့ နိပါတ်မျှလော။ တယဿု ဓမ္မာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ၌ကဲ့သို့ ဧကံသတ္ထနိပါတ်လော။အသဓာတ်၏အစိတ်နှင့်တကွ အန္တိဝိဘတ်ကို ဿု-ပြုအပ်သော အဿု-လော။ အဘယ်ပုဒ်မျိုးဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

ကား-- (ဆ) ဖြင့် အဿု-ကား အာချာတ်ပုဒ်၊ အသဓာတ် ဘုဝိအနက်ဟော၊ အသ ဓာတ်၏အစိတ် သ-နှင့်တကွ ယျုံဝိဘတ်ကို ဿု-ပြုထားသော ပုဒ်ဖြစ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝိဂ္ဂဟတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ယ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ယ-၁)ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။ သမ္ဗာဝနာဝါကျ။ (ယ-၂) ကား ပရိဟာရာဘောဂဝါကျ/ဂရဟာဝါကျ။ (င) သည် (ယ-၂) ကိုဆိုသဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသောကြောင့် လဒ္ဒဂုဏဝါကျ။ (ဝါ) (ယ-၂) ဝါကျကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲ အောင်ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏဝါကျ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ကား (စ) ၌ အဿု ပုဒ်၏ အနက်ငုပ်ကို ဖော်ထုတ်၍ ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တနည်း) (စ) ၌ စောဒနာ ဖွယ်ကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

ဦးဝိကာနိမိ-၌ အပိ-ကား အညမညသမ္ပိဏ္ဍန။

➤ ၄။ ဝုစ္စတိ ဧတေဟီတိ **ဝစနာနိ**။ သိလိဿန္တီတိ **သိလိဋ္ဌာ**။ သိလိဋ္ဌာနံ ဘာဝေါ **သိလိဋ္ဌတာ**။ ဝစနာနံ သိလိဋ္ဌတာ **ဝစနသိလိဋ္ဌတာ** (တာယ)

ဝစနာနံ၊အဋ္ဌ, ဒသ, ဒွါဒသ-ဟူသော သချာသဒ္ဒါတို့၏။သိလိဋ္ဌတာ၊ပြေပြစ်ညက် ညောကုန်သည်တို့၏အဖြစ်။ဝစနသိလိဋ္ဌတာ၊တို့၏အဖြစ်။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ ဝစန ပုဒ်+သိလိဋ္ဌတာပုဒ်။ ဝစန-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အဋ္ဌ, ဒသ, ဒွါဒသ-ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

သင်္ခါသဒ္ဒါတို့သည် မုချ။ ယင်း၏ ပြေပြစ်ညက်သော ကုန်သည်တို့၏. အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး ဂုဏ် စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အဒ္ဓ, ဒသ, ဒွါဒသ-ဟူသော သင်္ခါသဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်သောကုန်သည်တို့၏အဖြစ် (ဝါ) သင်္ခါသဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်သောခြင်း ဂုဏ် ရ၏။

ဥပမီယတေတိ ဥပမာ။ ဥပမာယေဝ ဩပမ္မံ/ ဥပမာယ ဘာဝေါ ဩပမ္မံ။ [နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာ၏ ပဋိဘာဂတ္ထနှင့် နိသျ-နိဿိတ စပ်။]

ဩပမ္မယေဝ အတ္ထော ဩပမ္မတ္ထော/ ဩပမ္မမေဝ အတ္ထော ဩပမ္မတ္ထော။ ဩပမ္မဝိသေသန-အရ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာ၏အဖြစ်ဟူသော အဝဓာရဏဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ဥပမာအနက် ရ၏။

ကုံ ပထဝိံ ကုရုတိ ဆိန္ဒတိတိ ကုဋ္ဌာရို။ (ကု-သဒ္ဒူပပဒ ကုရ+ဏ) ကုကတိ ဝေါစရံ အာဒဒါတီတိ ကုဋ္ဌာရို။ ကု-ဝိသေသနအရကား မြေကြီးသည် မုချ။ ထို--၏ ဖြတ်ခြင်း ကြိယာနှင့် (ဝါ) ဖြတ်တတ်သော ကြက်မနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ/ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာန္။ ကုရဓာတ်အရ ဖြတ်တတ်သော ကြက်မ၏ ကာယဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ သမာသ်ပုဒ်အရနှင့် ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ကြက်မ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သေယျထာ-သဒ္ဒါ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း သေယျထာ-သဒ္ဒါ၏ ဥပမာအနက်ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ပိ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း ပိ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ဘာဝနာ အနက်ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် သေယျထာ-နှင့် ပိ-ကို အသီးသီး ခွဲခြားဖွင့်ပြသော်လည်း အနက်ကိုကား ပေါင်း၍ ယောဇနာရမည်ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တာနဿု-ကို တာနိ+အဿု-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) (င) ဖြင့် တာနဿု-၌ အဿု-ကား နာမ်, နိပါတ်, အာချာတ် သုံးမျိုးတွင် ဤ၌ အာချာတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) အသဓာတ်၏--ငှင်း (ဓာတုပဒ) ယင်း အသ ဓာတ်၏ ဘုဝိ-ဖြစ်ခြင်းအနက်ဟော--ငှင်း (ဓာတွတ္ထ) ဓာတွန် သ-နှင့်တကွ ဃျော်ဝိဘတ် ကို သု-ပြု၍ အဿု-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငှင်း (ဒုတိယ ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဝုတ္တပ္ပကာရတော/ဝုတ္တပကာရတော ။ ။ ရဿနောက်ရှိ ပ-ဥပသာရသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဝုတ္တပ္ပကာရတော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

(ခ) ပီတိ/အပီတိ ။ ။ အပိတိ အဝတွာ ပိတိ ဝဒန္တော ပိသဒ္ဒေါပိ ဝိသုံ အတ္ထိ နိပါတောတိ ဒဿေတိ-ဟူသော ဋီကာကိုထောက်၍ ဤ၌ အပိ-ဥပသာရကို အလိုမရှိအပ်၊ သီးခြားသော ပိ-နိပါတ်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ပီတိ-ပါဌ်သာသင့်သည်။

➤ ၈။ **အဿု**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နာမ်, နိပါတ်, အာချာတ် အဿု-တို့၏

http://www.dhammadownload.com

"အသုံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာချာတ် အသုံ- ၌တင်-- ကေဒေသျှုပစာ။ အသုံ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော နာမ် နိပါတ် အာချာတ်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ အစိတ်ဖြစ်သော အာချာတ်၌သာ ထင်သောကြောင့် ရှုဋ္ဌီနည်း မည်၏။

ကုက္ကုဋိယာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကြက်မအားလုံးတို့၏ ကုက္ကုဋိယာ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မ၌တင်-- ကေဒေသျှုပစာ။ ရှုဋ္ဌီ။

အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ-ကား ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးကိုမှတ်၍ ဆိုသဖြင့် ယင်းတို့ထက် အပို အလိုဖြစ်သော ၁၄/၁၅-စသော သချာ၊ ခုနစ်၊ ခြောက်-စသော သချာတို့ကိုလည်း ရအပ်သောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

သမ္မာဝနုစ္ဆေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ချီးမွမ်းခြင်း သမ္မာဝနာအနက်, ကြံစည်စိတ်ကူးခြင်း သမ္မာဝနာအနက်တို့၏ သမ္မာဝနတ္ထေ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကြံစည်စိတ်ကူးခြင်း သမ္မာဝနာအနက်၌တင်-- ကေဒေသျှုပစာ။

➤ ၁၀။ (ယ) ဇုတ္တံ–၌ ဝစခေတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်တော်ကိုယူ။

ပါဠိ [၇၆]

(က) **ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနီတိ တာယ ဇနေတ္တိယာ ကုက္ကုဋိယာ ပက္ခေ ပသာရေတွာ တေသံ ဥပရိ သယန္တိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ။**

(ခ) **သမ္မာ ပရိသေဒိတာနီတိ ကာလေန ကာလံ ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ သုဋ္ဌု သမန္တတော သေဒိတာနိ။** (ဂ) **ဥသ္မီကတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဃ) **သမ္မာ ပရိဘာဝိတာနီတိ ကာလေန ကာလံ သုဋ္ဌု သမန္တတော ဘာဝိတာနိ။**

(င) **ကုက္ကုဋဂန္ဓံ ဂါဟာပိတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဋ္ဌ။၁၀၈။ မအ္ဋ-၂။၂၁၈။ ဘာသာဋီ-၁။၅၅၄။)

➤ ၁။ ကာလေန၊လျောက်ပတ်သောအခါဖြင့်။ကာလံ၊အခါပတ်လုံး။ (တစ်နည်း) ကာလေန ကာလံ၊အခါအခါ၌။ (ဝါ) ရံခါ ရံခါ။ [ဝိဘတ္တိပဋိရူပက နိပါတ်ကြံ]

သေဒိတာနိ၊လွှတ်စေအပ်ကုန်သည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပူစေအပ်ကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) **ခို/ ထိန္နူရဓာအနာ** ။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကုက္ကုဋိယာ-သည် ရှေ့ကြက်မမှတစ်ပါး မွေးစားသော အထိန်းကြက်မပင် ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်ကြက်မ ဖြစ်ပါသနည်း။ သမ္မာ-သည် အဝိပရီတအနက်ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အဓိ-သဒ္ဒါသည် ဥတ္တမအနက်ကိုဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုံ ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား-- (က) ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-၌ ကုက္ကုဋိယာ-ကား ကုက္ကုဋိယာ

http://www.dhammadownload.com

အဏ္ဏာနိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အမေရင်း ကြက်မဖြစ်သည်။ သမ္မာ-သဒ္ဒါ ဉာယ (ဝါ) သုန္ဒရအနက်ကို ဟောသည်။ အဓိ-သဒ္ဒါသည် ဥပရိအနက်ကို ဟောသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ဇနေတီတိ **ဇနေတ္တိ**။ ဇနတတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဥကြိယာကား ကြက်ငယ် ကြက်ဥတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟူသော ဥပပတ္တိဘဝ တစ်စိတ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဥကြိယာကား ထို-အားတပ်သော ကြက်မ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မရ၏။

သယိတဗ္ဗာနီတိ **သယိတာနိ**။ အဓိ ဥပရိ သယိတာနိ **အဓိသယိတာနိ**။

သေဒိတဗ္ဗာနီတိ **သေဒိတာနိ**။ ပရိ သမန္တတော သေဒိတာနိ **ပရိသေဒိတာနိ**။

➤ ၆။ (က) ၌ တာယ ကုက္ကုဋိယာ-ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-စသည်၌ ကုက္ကုဋိယာ-ကား ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဏာနိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ကြက်မပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဇနေတ္တိယာ-ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ-အရ အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ပဌမ္ပ ပဿာရေတ္ဗာ-ဖြင့် သမ္မာ-နိပါတ်ပုဒ်၏ ဉာယတ္ထ (ဝါ) သုန္ဒရအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

တေသံ ဥပရိ သယန္တိယာ-ဖြင့် အဓိသယိတာနိ-၌ အဓိ-ဥပသာရ၏ ဥပရိအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဓိ-ဥပသာရ၏ သမ္ဗန်ကို တေသံ-ဟု ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သုဋ္ဌု-ဖြင့် သမ္မာ-သဒ္ဒါ အဓိပရိတအနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သမန္တတော-ဖြင့် ပရိသေဒိတာနိ-၌ ပရိ-သဒ္ဒါသည် သမန္တအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

ကာလေန ကာလံ ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ-ဖြင့် သုဋ္ဌု-ကောင်းစွာဟူသည် ရံခါ ရံခါ အငွေ့ကို ယူစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ **ဥသ္မီကတာနိ-ဖြင့်** သေဒိတာနိ-၌ နွေးစေအပ် နွေးအပ်ဟူသည် ဥသ္မီကတ-အငွေ့ရအောင် ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ သုဋ္ဌု-ဖြင့် သမ္မာ-သဒ္ဒါ အဓိပရိတအနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) **သမန္တတော-ဖြင့်** ပရိဘာဝိတာနိ-၌ ပရိ-သဒ္ဒါသည် သမန္တအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဖြင့် ဘာဝိတာနိ-၌ ဘာဝနာဟူသည် ဝဍ္ဎန၊ ယင်းသည်လည်း ဝါသနာပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သေဒိတာနိ/သေဓိတာနိ** ။ ။ သိဒ မောစနေ၊ သိဒတိ၊ သေဒေါ-ဟု (နိတိ၊ဓာတု)၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်း မောစနအနက်ကိုပင် ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ကြောင့်ရင်း၊ သေဒိတာနိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ကုက္ကုစ္စဂန္ဓိ ဂါဟာပိတာနိ/ ကက္ကုစ္စဂန္ဓာနိ ဂါဟာပိတာနိ ။ ။ ကာရိတာနံ သကံ ကမ္မံ၊ ဝတ္ထံ ကတ္တာ ပယောဇကော-ဟူသော ကစ္စာယနသာရနှင့်အညီ အဏ္ဏာနိ-ဟူသော မိမိကံကိုသာ ဂါဟာပိတာနိ-ဟူသော ကာရိုက်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသောပုဒ်သည် ဟော သည်ဖြစ်၍ (ဏါ) ကာရိုက်ပစ္စည်းက ဟောသည်ဖြစ်၍ ကုက္ကုစ္စဂန္ဓိ-ဟူသော ဓာတ်ကံကို မဟောသောကြောင့်ရင်း၊ တေနာဟ "ကုက္ကုစ္စဂန္ဓိ ဂါဟာပိတာနီတိ" ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ကုက္ကုစ္စဂန္ဓိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥသ္မီကတာနိ/ဥသ္မီကတာနိ ။ ။ ယထာရဟ မိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု (နီတိ၊ သုတ္တ)ကိုထောက်၍ ဘသ္မီကတာ ပြယုဂ်ကဲ့သို့ ကရဓာတ်နှောင်းရာ၌ ဤ-လာ၍ ရုပ်ပြီး သောကြောင့်ရင်း၊ မအူနိသျ-၌ ဥသ္မီကတံ ဧတေသု အတ္ထေသူတိ ဥသ္မီကတာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဥသ္မီကတာနိ-ပြုအပ်သော အငွေ့ရှိကုန်သည်ဟု အနက်ပေးထားသော ကြောင့်ရင်း၊ ဥသ္မီကတာနိ-ဟု ဒီယနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဘာသာဋီကာ၌ ဥသ္မာ ယေသံ အတ္ထီတိ ဥသ္မီနိ (အဏ္ဏာနိ) ဥသ္မီနိ ကတာနိ ဥသ္မီကတာနိ။ မဇ္ဈေ ရဿ-ဟု ဝစနတ္ထပြုပြီး ဥသ္မီကတာနိ-အငွေ့ရှိသည်တို့ကို ပြု အပ်ကုန်သည်-ဟု အနက်ပေးပြထားသည်။ ယင်းအလို ဥသ္မိကတာ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဥသ္မီကတာနိ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မကင်းရာဖြစ်သော မိမိကိုယ်ငွေ့ ဥသ္မာဓာတ်ကို ပြုခြင်းကို ဥသ္မီကတာနိ-ဟုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော ကြက်ဥတို့၏ ပူပြင်းသော အစေး ခန်းခြောက်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ကာရဏူပစာ။

အာဃာတံ သံဃက္ကနာ [၄။၁၀၉]

(က) ကုက္ကုစ္စဥ္ဆာပကာနန္တိ ကုက္ကုစ္စုပ္ပေါဋ္ဌကာနံ။ (ခ) ကိဋ္ဌိ ဒွသ္သ ဝဓနိယောတိ သော ကိဋ္ဌိ ဝဓနိယော အာဿ။ (ဂ) ကိဋ္ဌိ ဝတ္တဗ္ဗော ဘာဝေယျ ဓေဋ္ဌောဝါ ကာနိဋ္ဌောဝါတိ။

(က) ဖြင့် ဆာပက-သဒ္ဒါ ပေါတက (အငယ်)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ဆာပက-သဒ္ဒါကား ပေါတက-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဒွသ္သ-ကို သော+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သော ကိဋ္ဌိ

http://www.dhammadownload.com

ဝစနီယော အဿ-ဟု ယောဇနာရမည်၏--ဂုဏ်း (သမ္ဗန္ဓ၊ ဝါ-ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝတ္တဗ္ဗော-ဖြင့် ဝစနီယော-၌ ဝစဓာတ်၏ ဝိယတ္တိဝါစာအနက်ဟော- ဂုဏ်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အနီယပစ္စည်းသည် နိယျာနိက စသည်၌ကဲ့သို့ ကတ္တုသာဓနေ၌ မသက်၊ ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ဂုဏ်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝစိတဗ္ဗောတိ ဝစနီယော ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဂုဏ်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဘဝေယျ-ဖြင့် အဿ-၌ အသဓာတ်၏ ဘုဝိ (ဖြစ်ခြင်း)အနက်ကိုဟော--ဂုဏ်း (ဓာတွတ္ထ) အဿ-သဒ္ဒါသည် မြင်းဟော နာမနာမ်၊ ဣမ-သဒ္ဒါဖြင့်ပြီးသော သဗ္ဗနာမ် မဟုတ်၊ အာချာတ်ပုဒ်၏--ဂုဏ်း (ဘာဝတ္ထ) အဿ-သဒ္ဒါ၏ ဗျေဝိဘတ်၏ ကာရိယ ၏--ဂုဏ်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) ဓေဗ္ဗောဝါ တနိဗ္ဗောဝါ-ဖြင့် ကိံ-ပုစ္ဆာသဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနာကာရ (မေးပုံအခြင်းအရာ)ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဓါကျ [ရရ]

(က) တတော ဗြာဟ္မဏော အာဟ "ဓေဗ္ဗောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော"တိ။

(ခ) ဘော ဂေါတမ သော "ဓေဗ္ဗော"တိ အဿ ဝစနီယော။

(ဂ) ကသ္မာတိ စေ။ (ဃ) သော ဟိ နေသံ ဓေဗ္ဗော။ (င) [ယသ္မာ] တသ္မာ သော နေသံ ဝုစ္စတာရောတိ အာဒေတ္ထာ။

(စ) အာဏဿ ဘဂဝါ ဩပမ္မံ သမ္ဗုဋ္ဌိပါဒေန္တော အာဟ "ဝေဓမေဝ စခါ အဟံ ဗြာဟ္မဏာ"တိ အာဟ။

(ဆ) ယထာ သော ကုက္ကုဋ္ဌာပကော ဓေဗ္ဗောတိ သချံ ဂစ္ဆတိ၊ ဧဝမေဝါဟံ အပိဇ္ဇာဂတာယ ပဇာယ။ (၄။၁၀၉။ မအ္ဌ-၂။၂၂၁။ ဘာသာဋီ-၁။၅၅၁။)

➢ ၁။ (ဆ) သောကုက္ကုဋ္ဌာပကော၊ထိုကြက်ငယ်သည်။ဇေဗ္ဗောတိ၊အကြီးဆုံးဟူ၍။သချီးခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ဂစ္ဆတိ ယထာ၊ရောက်သကဲ့သို့။ဧဝံ တထာ၊ဤအတူ။အဟမ္ပိ၊ငါဘုရားသည်လည်း။အဝိဇ္ဇာဂတာယ၊အဝိဇ္ဇာ၌ဖြစ်သော။ပဇာယ၊သတ္တဝါတို့၏ အပေါင်း၌။ (ဇေဗ္ဗောတိ၊ဟူ၍။သချီးသို့။ဂတော၊မူပြီ။) [တစ်နည်း] အဝိဇ္ဇာဂတာယ၊သော။ ပဇာယ၊တွင်။(ဧကောဝ၊တစ်ဆူတည်းသာလျှင်။အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူပြီ။(ဝါ) ရတော်မူပြီ။) [ဥပမေယျဘက်၌ ပါဌ်သေသ-ထည့်။]

➢ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ။** ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဇေဗ္ဗောတိဿ အစရှိသော သဒ္ဒါ၏ အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထယောဇနာကို (ဝါ) အဝယဝတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ-ဃ-င)သို့/ ဆရာ-သည်၊ ပါဠိတော်၌ ဇေဗ္ဗောတိဿ ဘောဂေါတမ ဝစနီယော၊ သော ဟိ နေသံ ဇေဗ္ဗော ဟောတိ-ဟူ၍ ဇေဋ္ဌ-နှစ်ပုဒ်ကို ဆိုအပ်၏။ ဇေဗ္ဗောတိဿ ဝစနီယော-ဟု ဆိုလျှင်ပင် ဇေဋ္ဌ-အဖြစ် ပြီးကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက်

http://www.dhammadownload.com

သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတိ-ဟု ဆိုပြန်ခြင်းသည် ဇေဋ္ဌ နှစ်ထပ်ဖြစ်၍ ပုနရုတ္တိ ဒေါသ ရောက်ရာ၏။ အဘယ့်ကြောင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ ဆိုလေသနည်း။ (ဂ-ဃ-င) မိန့်။

(ဂ-ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော-ဟူသော ပါဠိတော်၌ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ ပဒတ္ထ (အတ္ထယောဇနာ) ကို ပြပြီး ၍ ယခုအခါ၌ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘောဂေါတမ ဝစနီယော၊ သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတီတိ (ပါဠိတော်) ဝါကျတို့တွင် ရှေ့ဝါကျကား အကျိုး နောက်ဝါကျကား အကြောင်း ဟု သိစေလို၍ (ဂ-ဃ) တို့ကိုမိန့်။

(စ) သို့/ ဓာအရာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဖဝမေဝ ခေါ် အဟံ ဗြာဟ္မဏ စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ စသည်ဖြင့် ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်၏ ဇေဋ္ဌ-အဖြစ်ကို ဝန်ခံပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဒူရအာဘော်) [တစ်နည်း] ပုဏ္ဏားဝန်ခံပြီးသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာကို ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဒူရဟိတ်-အာသန္နအာဘော်) ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဖဝမေဝ ခေါ် အဟံ ဗြာဟ္မဏ-စသည်ကို ဟောပြန်သနည်း။ (ပုနရုတ္တိဒေါသ တင်) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသည်သည် ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ-ဃ) သည် ပါဠိတော်၌ စုဒ်ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် စောဒနာဝါကျ။ (ဃ) ပရိဟာရဝါကျ။ (င) သည် (ဃ) ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) သည် (စ) ဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/အနုသန္ဓေမှတစ်ပါး ယောဇနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဥပမိယတေ ဧတာယာတိ **ဥပမာ**။

ဥပ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ မာ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဗြကား နှိုင်းယှဉ် သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏ-အရကား ထို-အားတပ်သော ဥပမာန-၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော ဥပမာန ရ၏။ * ဥပမာ ဖဝ ဩပမ္မံ။

သမ္ပဒိပါဒေတီတိ **သမ္ပဒိပါဓေစနာ**။ သံ-ပဒိ ပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဗြကား ပြီး တတ်ဆက်စပ်ရောနှောသော ဥပမာသည် (တစ်နည်း) ဖဝမေဝ ခေါ်-ဟူသော ဒေသနာ တော်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဗြကား ပြီးစေတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ် တော်သည် ဖလူ။ ဏေ-ပစ္စည်းအရ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ် ရ၏။ အန္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဆုပန္တိ သမ္ဗုသန္တိ တံ တံ ဝတ္ထုံ ကိဋ္ဌဝသေနာတိ **ဆာပကာ**။ (ဆုပ+ဏွု)

ကုက္ကုဋ္ဌောစ သော ဆာပကောစာတိ **ကုက္ကုဋ္ဌဆာပကော**။ ဆာပက-ဝိသေသန အရကား ငယ်သောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ကြက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကြက်ငယ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (စ) ၌ ဇေဋ္ဌော ဣတိ အဿ-ဖြင့် ဇေဋ္ဌောတိဿ-ကို ဇေဋ္ဌောတု+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ မပြုရ၊ ဇေဋ္ဌော+ဣတိ+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(င) ၌ ယသ္မာ-ဖြင့် သော ဟိ-၌ ဟိ-နိပါတ်၏ ကာရဏတ္ထဇောတကအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဝုဍ္ဎ တရော-ဖြင့် ဇေဋ္ဌော-၌ ဇ-၏ ဝုဍ္ဎ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ငှ်း (နာမလိင်္ဂပဒ) ဣဋ္ဌ-ပစ္စည်း၏ ဝိသေသတ္ထ (ဝါ) အတိသယတ္ထ၏--ငှ်း (ပစ္စယတ္ထ) ဇေဋ္ဌော-၌ ဝုဍ္ဎပုဒ် ဣဋ္ဌပစ္စည်း ဖြစ်သည်ကိုငှ်း (ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ (င) ယသ္မာ/တသ္မာ ။ ။ ဟိ-သည် ကာရဏတ္ထ၊ ဇ-သည် ဝုဍ္ဎ-၏ ကာရိယ၊ ဣဋ္ဌပစ္စည်းသည် ဝိသေသတ္ထကို ပြလို၍ ယသ္မာ-အစမိန့်။ ဤသို့ မအူနိသျ ဂဏ္ဌိသစ်တို့၌ ဆိုသောကြောင့်ငှ်း၊ သော ဟိ-၌ ဟိ-အတွက် ယသ္မာ-ဟု ဖွင့်သင့်ရကား ဤအဋ္ဌကထာ၌ တသ္မာ-သည် ပါဠ်ပျက်၊ ယသ္မာ-ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ အမှန်ဟု ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်ငှ်း ယသ္မာ-ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝုဍ္ဎတရော-ကား** ထင်သော တရပစ္စည်းဖြင့် မထင်သော ဣဋ္ဌပစ္စည်းကို သိစေတတ်သောကြောင့် ဝေါကဏ္ဍနည်း။

ပဇာယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အတြဇ(မိမိသား)အနက်၊ သတ္တဝါအနက်တို့၏ "ပဇာယ"အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တဝါအနက်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရှဋ္ဌီ။

အဝိဇ္ဇာ ဂတာယ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၌ ဖြစ်/မဖြစ် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဧကဒေသျူပစာ။ဥပလက္ခဏနည်း။ (စ) အဓိကာရနည်း။ (ဂ) ၌ အာဝုတ္တိနည်း ရသည်။

ဋီကာ [၇၈]

(က) အဝိဇ္ဇာ ဂတာယာတိ **အဝိဇ္ဇာ** ဝုစ္စတိ အညာဏံ၊ တတ္ထ ဂတာယ။

(ခ) **ပဇာယာတိ** သတ္တာဓိဝစနမေတံ။

(ဂ) တသ္မာ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌေသု သတ္တေသူတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဃ) **အဏ္ဍဘူတာယာတိ** အဏ္ဍေ ဘူတာယ ဇာတာယ သဉ္ဇာတာယ။

(င) ယထာ ဟိ အဏ္ဍေ နိဗ္ဗတ္တာ ဧကစ္စေ သတ္တာ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဧဝမယံ သဗ္ဗာပိ ပဇာ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စတိ။

(စ) **ပရိယောနဒ္ဓါယာတိ** တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန သမန္တတော ဩနဒ္ဓါယ ဗဒ္ဓါယ ဝေဌိတာယ။ (၄၁၁၀၉။ မအူ-၂။၂၂။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၅၂။)

➤ ၁။ **ပရိယောနဒ္ဓါယ**-ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖွဲ့အပ်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ)

ပရိယောနဒ္ဓါယ-ထက်ဝန်းကျင်မှ ရစ်ပတ်အပ်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ပဇာယ-သည် သတ္တဝါဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝိဇ္ဇာဂတာယ-၌ အဝိဇ္ဇာကို သတ္တဝါ၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏ ဝိသယအဖြစ်ဖြင့် ပဇာယ-၌ ပဇာ-ကို အဟံ ဧကောဝ-၌ နိဒ္ဒါရဏစပ်၍ အပေါင်းအများအဖြစ်ဖြင့် ယူသင့်သည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ **အဘောဏ်ယတ္ထဓောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အဏ္ဍေ ဘူတာ အဏ္ဍဘူတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် အဏ္ဍဘူတာယ ဖြင့် ပဇာယ-၌ အဏ္ဍဇယောနိသတ္တဝါကိုသာ ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ခပ်သိမ်းသော (အဏ္ဍဇ၊ ဇလာဗုဇ၊ သံသေဒဇ၊ ဩပပါတိက) သတ္တဝါ အပေါင်းကိုလည်း ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်သို့သော ဥပမာဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➢ ၃။ (က-ခ) ပကဲ္တရ။ (ဂ) သည် လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) သည် ပကဲ္တရ။ (င) သည် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (စ) ပကဲ္တရ။ **ဓာစမ်** ။ ။ ဇတ္တကို ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ အာဓာရ-အာဓာရီ စပ်။ **သမ္ဘာမိ**–၌ အပိ-ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍန။

➢ ၄။ ပရိ သမန္တတော အဝနယှတိ ဗန္ဓိယတီတိ **ပရိယောနဒ္ဓါ**။

ပရိ-ဥပသာရအရကား ပရိသမန္တဘောဂုဏ် ရ၏။ အဝ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ နဟ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဖွဲ့တတ် ရစ်ပတ်တတ်သော မောဟပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာ အရကား ထို-အားတပ်သော သတ္တဝါ-ဟု သမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ သတ္တဝါဟု သမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာငါးပါးရ၏။

* အဏ္ဍာသ ကောသော အဏ္ဍကောသော။ အဝိဇ္ဇာ ဧဝ အဏ္ဍကောသော အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသော။ ဉာဏာသ ပဋိပက္ခံ အညာဏံ။

➢ ၆။ (က) ၌ အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ အညာဏံ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ-အရ မောဟကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တတ္ထ ဂတာယ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ-နှင့် ဂတ-ပုဒ်ကို အဝိဇ္ဇာယ ဂတာ အဝိဇ္ဇာဂတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပဇာ-သဒ္ဒါသည် အတြဇအနက်ကို မဟော၊ သတ္တ (သတ္တဝါ)အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ အဏ္ဍေ ဘူတာယ-ဖြင့် အဏ္ဍ-နှင့် ဘူတ-ကို အဏ္ဍေ ဘူတာ အဏ္ဍဘူတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။(သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဇာတာယ-ဖြင့် ဘူတာယ-၌ ဘူဓာတ်သည် ဘုဝိ၊ ဇနနတ္ထဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) [တစ်နည်း] ဇာတာယ-ဖြင့် ဘူတ-သဒ္ဒါ သစ်ပင် စသော အနက်ကို မဟော၊

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ခြင်း(ဇာတ)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/ အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

သဉ္ဇာတာယ-ဖြင့် ဇာတ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်း (စယ)အနက်ကို မဟော၊ဖြစ်ခြင်း (ဘူတ)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(စ) ၌ တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန သမန္တတော ဩနဒ္ဓါယ ဗဒ္ဓါယ-ဖြင့် ပရိ-သဒ္ဒါသည် ပရိစ္ဆေဒ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သမန္တအနက်ကို ဟော- ၎င်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဝ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဏ်--၎င်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နဟဓာတ်၏ ဗန္ဓနအနက်ဟော-- ၎င်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပရိသမန္တတော အဝနယှတိ ဗန္ဓိယတိတိ ပရိယောနဒ္ဓါ-ဟု ကမ္မသာဓန ပြု--၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနေ၌သက်--၎င်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြေးယှက်အပ် ဖွဲ့အပ်ဟူသည် သွေး အညစ်အကြေးတို့သည် ဖြေးယှက်အပ်သည် မဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော ဥခွံသည် ဖြေးယှက်သတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝေဌိတာယ-ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ဖွဲ့အပ်၏ဟူသည် ရစ်ပတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဝေဌိတာယ/ဝေဓိတာယ/ဝေဏိတာယ** ။ ။ ဝေဌ ဝေဌနေ။ ဝေဌတိ၊ နိဗ္ဗေဌတိ၊ ဝေဌနံ နိဗ္ဗေဌနံ။ (နီတိ၊ ဓာတု) ၌ လာသောကြောင့် ဝေဌဓာတ်ဖြင့် ပြီးရကား မုဒ္ဓဇ ဒုတိယက္ခရာနှင့်ရှိသော ဝေဌိတာယ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

ဩနဒ္ဓါယ/ဩနန္ဓာယ ။ ။ အဝပုဗ္ဗ နဟဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ တ-ကို ဓပြု၊ ဟကို ဒ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဩနဒ္ဓါယ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

(တစ်နည်း) အဝ-ရှေ့ရှိသော နဟဓာတ်ကသာလျှင် ဖြေးယှက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ဩနဒ္ဓါယ-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

ဗဒ္ဓါယ ဝေဌိတာယ-ဟူသော နောက်နောက် သံဝဏ္ဏနာများကိုထောက်၍ ဤ၌ ဗန္ဓန အနက်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် အဝရှေ့ရှိသော ဟန ဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဩနဒ္ဓါယ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။ ဤ၌ နန္ဒန, သမိဒ္ဓိ အနက်ကို အလိုမရှိအပ်သောကြောင့် နန္ဒဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဩနန္ဓာယ-ကား မသင့်ပါ။

အဘိညာပဏ္ဏ/အအဘိညာပဏ္ဏ ။ ။ အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ဟူသည် အရဟတ္တဖိုလ်တည်း၊ ယင်းအာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ပါမှ အဘိညာဉ် ၆-ပါး ဖြစ်မည်။ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ ပဒါလေတွာပါဠ်အရ ဖောက်ခွဲဆဲ၌ ယင်းအဘိညာဉ် မပါနိုင်၊ ဖောက်ခွဲပြီး ဆိုမှသာ ပါနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌ အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ကို မလိုအပ်၊ လောကီ အဘိညာဉ် ၅-ပါးသာ လိုအပ်ရကား "အဘိညာပဏ္ဏ"ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

ပပ္ဖေါဋေတွာ/ပပ္ဖေါဋေတွာ ။ ။ စုဋ ပုဋ ဖုဋ ဝိဘေဒေ-ဟု (နီတိ၊ဓာတု)၌ ဓာတွတ္ထ ချင်းအတူ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ၂-ပါဠ်သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ **အဏ္ဍဘူတာ**-ကား အတူဖြစ်သော ဥခွံဖြင့် မြေးယှက်အပ်သော အဏ္ဍဇ သတ္တဝါတို့၏ "အဏ္ဍဘူတာ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာ ဥခွံဖြင့် မြေးယှက် အပ်သော အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဤ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းကို အထင်အားဖြင့် အဏ္ဍဘူတာ-ဟု ဆို သောကြောင့် ရုဠှီနည်း။ (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဥခွံ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်း၏ "အဏ္ဍဘူတာ"အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အဏ္ဍဇ, ဇလာဗုဇ, သံသေဒဇ, ဩပပါတိက သတ္တဝါအပေါင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ပရိယောနဒ္ဓါယ-ကား [ယ-သံဝဏ္ဏနာကိုရှု] ရစ်ပတ်တတ်သော သတ္တိ မရှိသော အဝိဇ္ဇာ ၏ "ပရိယောနဒ္ဓါယ"အမည်ကို ရစ်ပတ်တတ်သော ကြိုး, သွေး, အညစ်အကြေးကဲ့သို့ တင်စားဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော သွေးကြော စသည်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်း၏ ပရိယော နဒ္ဓါယ-အမည်ကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဝရဘူရိမေဓသော-ကား အတူဖြစ်သော မြေကြီး၏ "ဘူရိ"ဟူသောအမည်ကို အတူ ရှိသော ပညာ၌တင်-- သဒိသူပစာ၊ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **အဏ္ဍကောသံ ပဒါလေတွာ**-အရကား ဥခွံ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေနာမကန္ဒာ ကမ္မဇရုပ်ကို ယူရမည်။

အာဓောက်သံဝဏ္ဏနာ [ဌ၊၁၀၉]

(က) **အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ ပဒါလေတွာတိ ဟံ အာဝိဇ္ဇာမယံ အဏ္ဍကောသံ ဘိန္ဒိတွာ။**

(ခ) **ကောစ လောကေတိ သကလေပိ လောကသန္နိဝါသေ အဟမေဝ ဧကော အဒုတိယော။ (ဂ) အနုတ္တရန္တိ ဥတ္တရဝိရဟိတံ သဗ္ဗသေဋ္ဌံ။**

(ဃ) **သမ္မာသမ္ဗောဓိန္တိ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗောဓိံ။** (င) **အထဝါ** ပသတ္ထံ သုန္ဒရဉ္စ ဗောဓိံ။ (စ) ဗောဓီတိ ရုက္ခောပိ မဂ္ဂေါပိ သဗ္ဗညုတဉာဏမ္ပိ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဝုစ္စတိ။

(ဆ) ဣဓ ပန ဘဂဝတော အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ။

(ဇ) သဗ္ဗညုတဉာဏန္တိပိ ဝဒန္တိ။ (ဌ၊၁၀၉/၁၁၀။)

(ဈ) **အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အဗ္ဗညာသိံ ပဋိဝိဇ္ဈိံ။ ပတ္တောမှိ အဓိဂတောမှီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(က) ၌ အဝိဇ္ဇာမယံ အဏ္ဍကောသံ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာနှင့် အဏ္ဍကောသ-ကို အဝိဇ္ဇာ မယော အဏ္ဍကောသော အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသော-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ပဒတ္ထ) တံ-ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးအဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသ-ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘိန္ဒိတွာ-ဖြင့် ပဒါလေတွာ-၌ ဒလဓာတ်၏ ဖောက်ခွဲခြင်း ဝိဒါရဏတ္ထ ကိုပြော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

A-77-I

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၌ သကလေပိ လောကသန္နိဝါသေ-ဖြင့် လောက-အရ အလုံးစုံသော သတ္တလောကကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အဟမေဝ-ဖြင့် ဧကောဝ-ကို ဧကော+ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဧဝ-ပုဒ်ကို အဟံ-ပုဒ်နှင့် ယှဉ်စပ်၍ အတ္ထယောဇနာပြု--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အဒုတိယော-ဖြင့် ဧက-သဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အသဟာယအနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဥတ္တရဝိရဟိတံ-ဖြင့် အနုတ္တရံ-၌ န-သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓ-စသော အနက်ကို မဟော၊ ဝိရဟအနက်ကို ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဥတ္တရတော ဝိရဟိတံ အနုတ္တရံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရန္တိ အနုတ္တရံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဗ္ဗဓမ္မေ-ဖြင့် မိမိထက် သာလွန်သော တရားမှကင်း၏ဟူသည် အလုံးစုံသော တရားတို့ထက် အမြတ်ဆုံးပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗောဓိ-ဖြင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိ-၌ သမ္မာသဒ္ဒါ၏ အဝိပရီတတ္ထကိုဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သံ-သဒ္ဒါသည် သမောဓာန-စသောအနက်ကိုမဟော၊ သာမတ္ထကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ [စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ၊ သယမေဝ ဗောဓိ သမ္ဗောဓိ၊ အဝိပရီ တေနာကာရေန သမ္ဗောဓိ သမ္မာသမ္ဗောဓိ]

(င) ဝါကျ၌ ပသတ္ထံ သုန္ဒရဉ္စ-ဖြင့် သမ္မာ-သဒ္ဒါ၏ ပသတ္ထအနက်ကိုဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သံ-သဒ္ဒါ၏ သုန္ဒရအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပသတ္ထအနက်ကိုလည်း ဆည်းသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ဗောဓိ-သဒ္ဒါသည် သာမညနိဒ္ဒေသအားဖြင့် ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်, အရဟတ္တမဂ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်, နိဗ္ဗာန်အနက်တို့ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိ-၌ ဗောဓိ-သဒ္ဒါသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/ အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် အပရေဆရာတို့အလို ဗောဓိ-သဒ္ဒါသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်အနက်ကိုလည်း ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(ဈ) ၌ အဗ္ဘညာသိံ-ဖြင့် အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ်သည် ဇာဂရ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဉာဏအနက်ကိုဟော --ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကတ္တုသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတ္ထာတိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အဘိ-သံ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကၢ-- ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိဝိဇ္ဈိံ-ဖြင့် သိ၏ဟူသည် အနုမာန (မှန်းဆသော) အားဖြင့် သိသည်မဟုတ်၊ မျက်

http://www.dhammadownload.com

မှောက်ပြု၍ သိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပတ္တောမှိ အဓိဂတောမှိ-ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ သိ၏ဟူသည် ရောက်ခြင်း ရခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝါကျ [၇၉]

(က) ဧဝံ ဘဂဝါ အတ္တနော အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ ဗြာဟ္မဏဿ ပကာသေတွာ ဣဒါနိ ယာယ ပဋိပဒါယ တံ အဓိဂတော၊ တံ ပဋိပဒံ ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဘုတိ ဒဿေတုံ "အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏာ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) ဣမံ ဝါ ဘဂဝတော အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ သုတွာ ဗြာဟ္မဏဿ စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္နံ "ကာယ နုခေါ ပဋိပဒါယ ဣမံ ပတ္တော"တိ။ တဿ စိတ္တမညာယ "ဣမာယာဟံ ပဋိပဒါယ ဣမံ အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ ပတ္တော"တိ ဒဿေန္တော ဧဝမာဟ။

(ဂ) တတ္ထ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသီတိ ဗြာဟ္မဏ န မယာ အယံ အနုတ္တရော ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေါ ကုသီတေန မုဋ္ဌဿတိနာ သာရဒ္ဓကာယေန ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေန အဓိဂတော။

(ဃ) အပိစ ခေါ တဒဓိဂမာယ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ အဟောသိ။

(င) ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသိန္နေန မယာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ။

(စ) ပဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပဝတ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဆ) အာရဒ္ဓတ္တာယေဝစ မေ တံ အသလ္လီနံ အဟောသိ။

(၄။၁၁၁။မအဋ္ဌ-၂။၂၃၁။ ဘာသာဋီ-၁။၅၅၉။)

➤ ၁။ (ဂ) [ဒသနကြိယာယ၊၏။ကရဏဘူတော၊သော။ဖြူဓာတုယာ၊၏။ကမ္မဘူတော၊သော။] တတ္ထ တသ္မိံ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ ဝစနေ၊ထို အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ-အစရှိသော စကားရပ်၌။အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသီတိ၊ဟူသည်ကား။ဗြာဟ္မဏ၊ပုဏ္ဏား။အယံ အနုတ္တရော၊ဤ ဇေဋ္ဌ သေဋ္ဌ ဘာဝထက် မြတ်သောဂုဏ်မရှိသော။အယံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေါ၊ဤအကြီးဆုံး၏ အဖြစ်၊ အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကို။ကုသီတေန၊ပျင်းရိသော။ မုဋ္ဌဿတိနာ၊ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသော။သာရဒ္ဓကာယေန၊ပူလောင်သော ကိုယ်ရှိသော။ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေန၊ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသော။[ဝိသေသနကြဲ] မယာ၊ ငါသည်။ န အဓိဂတော၊ရအပ်သည် မဟုတ်။

(တစ်နည်း) တတ္ထ၊ထို အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ-အစရှိသော စကားရပ်၌။ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသီတိ၊ဟူသည်ကား။ဗြာဟ္မဏ၊ပုဏ္ဏား။ မယာ၊ငါသည်။အယံ အနုတ္တရော၊ဤ ဇေဋ္ဌ သေဋ္ဌဘာဝထက် မြတ်သောဂုဏ်မရှိသော။ အယံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေါ၊ဤအကြီးဆုံး၏ အဖြစ်၊ အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကို။ကုသီတေန၊

http://www.dhammadownload.com

ဖွင်းရှိသည်။ မုဋ္ဌဿတိနာ၊ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသည်။သာရဒ္ဓကာယေန၊ပူလောင်သော ကိုယ်ရှိသည်။ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေန၊ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသည်။[ဆက္ခွားမိုက်ြ] ဟုတ္တ၊ဖြစ်၍။န အဓိကတော၊ရအပ်သည် မဟုတ်။

➤ ၂။ (က) သို့/ **အာဘောဂဗ္ဗုဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အာရဒ္ဓ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ နာဟံ တံ ဗြာဟ္မဏ ပဿာမိ-အစရှိသော ဒေသနာအစဉ်ဖြင့် (ဂဏ္ဌိသစ်) သေယျထာပိ ဗြာဟ္မဏ-စသည်ဖြင့် (မအူသျှ) မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိ၏ အနုတ္တရဇေဋ္ဌသေဋ္ဌအဖြစ်ကို ပုဏ္ဏားကြီးအား ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အာရဒ္ဓ ခေါ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ဖြေ-- အနုတ္တရဇေဋ္ဌသေဋ္ဌ အဖြစ်ကို ရတော်မူသော အကျင့်ကို ရှေးအဘို့မှစ၍ ပြလိုသောကြောင့် အာရဒ္ဓ ခေါ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အတ္တဇ္ဈာသယအားဖြင့် အာရဒ္ဓ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ-စသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရဇ္ဈာသယအားဖြင့် အနုသန္ဓေကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ဗဝံ ဘဂဝါ-စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣမံ ဝါ ဘဂဝတော-စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာရဒ္ဓ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ-စသော ဒေသနာ၌ အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "အာရဒ္ဓ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနက်ကို ဗျတိရိက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အန္ဝယအားဖြင့်လည်းကောင်း ပြခြင်းငှာ တတ္ထ-စသော (ဂ) ဝါကျကို မိန့်။

➤ ၃။ (က)သည် "အာရဒ္ဓ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနုသန္ဓေကို ပြသောကြောင့် အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) သည် အတ္တဇ္ဈာသယအားဖြင့် အနုသန္ဓေ မှတစ်ပါး ပရဇ္ဈာသယအားဖြင့် အနုသန္ဓေကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ)- စသော ဝါကျတို့သည် အာရဒ္ဓ ခေါ ပန-စသော (က-ခ) ဝါကျလာ ကံပုဒ်တို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/အနုသန္ဓေ၊ သမ္ဗန္ဓ၊ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဂ)သည် "အာရဒ္ဓ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနက်ကို ဗျတိရေကအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဃ-င) ဝါကျတို့သည် "အာရဒ္ဓ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနက်ကို အန္ဝယအားဖြင့် ပြသောကြောင့် အန္ဝယဝါကျ။ (တစ်နည်း) (ဃ-င) ဝါကျတို့သည် ဗျတိရေကမှတစ်ပါး အန္ဝယကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ပဂ္ဂဟိတံပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) (စ) ဝါကျသည် အာရဒ္ဓ-၏ အာပုဗ္ဗရဘဓာတ်ကား အဘယ်အနက်ကိုဟောပါသနည်း စသော အာရဒ္ဓ-၏ ဓာတွတ္ထ ဘာဝတ္ထတို့ ကွင်းကျန်နေ၍ ထိုစောဒနာကို ပယ်လှန်ကာ တက်လာသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) သည် အသလ္လီနံ-ဟူသော စကားကျန်နေ၍ ထိုစကားကို ဆက်ကာဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/အာရဒ္ဓ ဝီရိယ-တို့၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး အသလ္လီနံ-ပုဒ်၏ အဖွင့်ဟူသော အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

အစပ် ॥ ॥ တတ္ထ-ကို ဝေဒိတဗ္ဗော၌ စပ်။ မယာ-ကို အဓိဂတော၊ အာရဒ္ဓံ ပုဒ်တို့၌ အဝုတ္တကတ္တား -- ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ အဗုဇ္ဈိ ဧတ္ထာတိ **ဗောဓိ**။ [**သစ်ပင်ဟော**] ဧတ္ထ၊ဤညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၌။ဘဂဝါ၊သည်။စတ္တာရိ သစ္စာနိ၊တို့ကို။အဗုဇ္ဈိ၊သိပြီ။ဣတိ သော ရုက္ခော ဗောဓိ။ ဗုဓ+ဣ-ပစ္စည်း။

ဗုဓေါတ်အရ ကတ္တုရှကြိယာကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏတ္ထကြိယာအရ ထိုအားတပ်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်ရ၏။

သယံ ဗုဇ္ဈတီတိ **ဗောဓိ**။ [**မဂ်ဟော**] သယံ၊အရဟတ္တမဂ်ကိုယ်တိုင်။ဗုဇ္ဈတိ၊သိတတ်၏။ ဣတိ ဗောဓိ။ကတ္တုသာဓန၊ဗုဓ+ဏိ။ ဗုဓေါတ်၏ ကတ္တုရှအရကား နိဗ္ဗာန်ကိုသိခြင်း အကုသိုလ်ကိုပယ်ခြင်း လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဏိပစ္စည်း၏အရကား လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရ၏။

ဗုဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ **ဗောဓိ**။ (**အရဟတ္တမဂ်**) ဧတေန မဂ္ဂေန၊ဖြင့်။အရိယာ၊တို့သည်။ဗုဇ္ဈန္တိ၊ သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို သိတတ်ကုန်၏။ဣတိ သော မဂ္ဂေါ ဗောဓိ။ ကရဏသာဓန။

ဗုဓေါတ်၏အရကား အရဟတ္တမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဥပ္ပါဒ်ခဏသည် မှချ။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ ဟေတု သဟဇာတ-စသော ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏိပစ္စည်း၏အရကား ထို--သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရ၏။[ဗုဓေါတ်အရ ကတ္တုရှကြိယာကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တမေ့သည် မှချ။ ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော မဂ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မဂ် ရ၏။]

သဗ္ဗဓမ္မေ သဗ္ဗာကာရတော ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **ဗောဓိ**။ (**သဗ္ဗညုတဉာဏ်**) ယံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊သည်။သဗ္ဗဓမ္မေ၊တို့ကို။သဗ္ဗာကာရတော၊ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ၊ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူတတ်၏။ဣတိ တံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ ဗောဓိ။ ဗုဓေါတ်၏ ကတ္တုရှအရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိခြင်း လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဏိပစ္စည်း၏အရကား လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။

ဗုဇ္ဈတေ သစ္ဆိကရီယတီတိ **ဗောဓိ**။ [**နိဗ္ဗာန်ဟော**] ယံ နိဗ္ဗာနံ၊ကို။အရိယေဟိ၊တို့သည်။ ဗုဇ္ဈတေ သစ္ဆိကရီယတိ၊မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ဣတိ တံ နိဗ္ဗာနံ ဗောဓိ။ ဗုဓေါတ်အရ ကတ္တုရှကြိယာကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သည် မှချ။ ကမ္မရှကြိယာကား ထို-အားတပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏ အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယ

http://www.dhammadownload.com

သတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန သိဒတီတိ ကုသီဒေါ။ ကု-ပုဒ်အရကား ကုစ္ဆိတာကာရ ဘောဂုဏ် ရ၏။ သီဒဓာတ်အရကား ဆုတ်နစ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရသည် ဖလူပစာ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဖျင်းရိသောသူ ရ၏။

* မုသတီတိ မုဋ္ဌာ။ မုဋ္ဌာ သတိ ဧတဿာတိ မုဋ္ဌဿတိ။ အာရဒ္ဓတီတိ အာရဒ္ဓေါ။ သဟ အာရဒ္ဓေန ယော ဝတ္တတီတိ သာရဒ္ဓေါ။ သာရဒ္ဓေါ ကာယော ဧတဿာတိ သာရဒ္ဓကာယော။ ဝိဝိဓံ ခိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ။ ဝိက္ခိတ္တံ စိတ္တံ ယဿာတိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော။

ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ၊ မဂ္ဂောတိ ဇ္ဈောတိ မဇ္ဈော။ ဗောဓိယာ မဇ္ဈော ဗောဓိမဇ္ဈော။ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ စတုင်္ဂ၊ စတုရင်္ဂေန သမန္နာဂတံ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ။ ပဂ္ဂယှတိ ဥက္ခိပီယတီတိ ပဂ္ဂဟီတံ။ န သိထိလံ အသိထိလံ။ အသိထိလေန ပဝတ္တိတံ အသိထိလပဝတ္တိတံ။

ဝီရယတီတိ ဝီရော၊ ဝီရာနံ ဘာဝေါ ကမ္မံ ဝီရိယံ။ ဝိဓိနာ နယေန ဥပါယေန ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ။

➤ ၆။ (က) ၌ မယာ-ဖြင့် မေ-၌ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ ဧကဝုစ်ဝိဘတ် မဟုတ်၊ တတိယာ ဧကဝုစ် နာ-ဝိဘတ်၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) အာရဒ္ဓံ-၌ တ-ပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာရဘီယတေတိ အာရဒ္ဓံ-ဟု ကမ္မသာဓနေပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ-ဖြင့် ဝီရိယ-အရ ဧကဒေသျူပစာအားဖြင့် အင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ဝီရိယကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

မယာ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ-ဖြင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ်ပန မေ ပြာဟွက ဝီရိယံ အဟောသိ-ကို ပါဠိရှိအတိုင်း အနက် မယောဇနောရ ပြာဟွက မေ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ-ဟု ယောဇနာရမည်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ပဂ္ဂဟိတံ-ဖြင့် အာရဒ္ဓံ-၌ အာပုဗ္ဗ ရဘဓာတ်သည် ဝါယမတ္ထကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ကိတ်ဓာတ်၏အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဒုတိယ ဓာတွတ္ထ သံဝဏ္ဏနာမည်၏။) အသိထိလပဝတ္တိတံ-ဖြင့် ပဂ္ဂဟိတ-အားထုတ်၍ယူအပ်၏ဟူသည် လျော့လျော့မပြုမူ၍ လွန်စွာအားထုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော လုံ့လဖြင့် ယူအပ်သည်ဟု သိစေသည်။

(ပဂ္ဂဟိတပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။)

➤ ၇။ ကုသီတေန/ကုသီဒေန/ကုသီတေန ။ ။ ဝီရိယေနာတိ ဂန္ထဗ္ဗဿ အတ္ထဿ အလာဘတော ကုစ္ဆိတေနာကာရေန သီဒတီတိ ကုသီတော၊ ကုသီတောတိ စေတ္ထ ဒဿ တတ္တံ၊ သုဂတောတိ ဧတ္ထ ဝိယ။ (နီတိ၊ဓာတု) ဆိုသောကြောင့်ရင်း။ ယင်းအလို ကုပုဗ္ဗ

http://www.dhammadownload.com

သိဒဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဓာတွန် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ကုသိတ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဓာတွာဒိမောဂ္ဂလာန်၌လည်း ကုသီယတေ အက္ကောသီယတေတိ ကုသိတော-ဟု ပြု၍ ကုသဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဤ-လာ၍ ကုသိတ-ဟု ရုပ်ပြီးပုံကို ပြဆိုထားသောကြောင့် ကုသိတေန-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နံ/စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ ။ ။ စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္နန္တိ ဧဝံ ဥပရိ ဝဂ္ဂမာန ပရိဝိတက္ကဝသေန စိတ္တမုပ္ပန္နန္တိ အတ္ထော၊ "စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္န"န္တိပိ ပါဌော။ တတ္ထ စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ။ န တာဝ ဘဂဝတိ ပသာဒေါတိ အတ္ထော (သာရတ္ထ)ကိုထောက်၍

စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္နံ-ဟု ရှိလျှင် စိတ္တံ+ဧဝံ+ဥပ္ပန္နံဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဧဝံ၊ဤ၊အထက်၌ ဆိုအပ်လတ့်သော ကြံစည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။စိတ္တံ၊စိတ်သည်။ဥပ္ပန္နံ၊ဖြစ်၏-ဟု အနက်ပေး ရသောကြောင့်ရင်း။

စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ-ဟုရှိလျှင် စိတ္တမေဝ၊စိတ်သည်သာလျှင်။ဥပ္ပန္နံ၊ဖြစ်၏။ဘဂဝတိ၊၌။ ပသာဒေါ၊ ကြည်ညိုခြင်းသည်။န၊ တာဝ ဥပ္ပန္နံ၊မဖြစ်သေး။ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့် ရင်း ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိတို့ရှိရကား နှစ်ပါဠ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဝီရိယံ/ဝိရိယ ။ ။ ဝိရသ ဘာဝေါ ဝီရိယံ၊ ရဿတ္တေ ဝိရိယံ (နီတိ၊သုတ္တ)ကိုထောက် ၍ နှစ်ပါဠ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ **ဗောဓိမဏ္ဍေ**-ကား အနီးရှိသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ကြည်လင်ရာဖြစ်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏ "ဗောဓိမဏ္ဍေ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ် သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏အနီး အောက်အရပ်၌တင်-- သမီပျူပစာ။ ရှင်ဋီကနည်း။

ဗောဓိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် အရိယာမဂ် ဗောဓိမင်းသားဟူသော နာမပညတ် ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်တို့၏ "ဗောဓိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗ ညုတဉာဏ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရှင်ဋီကနည်း။

ပုဗ္ဗဘာဂစေတော-ကား ဌာန (ကာလ) ဖြစ်သော ရှေ့အဖို့ (ရှေ့ကာလ) ၏ "ပုဗ္ဗဘာဂ" အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော လုံ့လ ဝီရိယပြုခြင်း စသည်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

(၈) ဝါကျ၌ **ဓမ**-ကား မေငါသည်။အာရဒ္ဓံ၊အားထုတ်အပ်သည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ- ဟုရင်း။ မေငါ၏။ဝီရိယံ၊ဝီရိယသည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ-ဟုရင်း။ အာရဒ္ဓံ-နှင့် ဝီရိယံ နှစ်ပုဒ် ကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **အာယာ**-၌ ဓာတ်အရ ကရုဏာရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၈၀]

(က) **ပဿမ္ဘေါ ကာယော အသာရမ္ဘေါတိ** ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ။

(ခ) တတ္ထ ယသ္မာ နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိ၊ တသ္မာ နာမကာယော ရူပကာယောတိ အဝိသေသေတွာဝ ပဿဒ္ဓေါ ကာယောတိ ဝုတ္တံ။

(ဂ-၁) **အသာရမ္ဘေါတိ** သော စခေါ ပဿဒ္ဓတ္တာယေဝ အသာရဒ္ဓေါ။

(ဂ-၂) ဝိဂတဒရထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂန္တိ စိတ္တမ္ပိ မေ သမ္မာ အာဟိတံ သုဋ္ဌု ဌပိတံ အပ္ပိတံ ဝိယ အဟောသိ။ (င) သမာဟိတတ္တာ ဧဝ စ ဧကဂ္ဂံ အစလံ နိပ္ဖန္ဒနန္တိ။

(စ) ဧတ္တာဝတာ ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ကထိတာ ဟောတိ။

(ဋ္ဌ။၁၁၁။ မအ္ဋ-၂။၂၃၃။ ဘာသာဋီ-၁။၅၆၂။)

➤ ၁။ (စ) ဧတ္တာဝတာ၊ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အာရဒ္ဓ ခေါပန အစရှိသည်ဖြင့် ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိတို့၏ ကိစ္စပြီးခြင်းကို ပြခြင်းဖြင့်။

➤ ၂။ (စ) သို့ / **အာဘောဂါယဟုတ္တဘောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် "ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါ"ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ နှစ်ပါး၏အစွမ်းဖြင့်လည်း နာမကာယ-သာ ငြိမ်းသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် "နာမကာယော"ဟု ဝိသေသအားဖြင့် မဟောပါသနည်း။(ဗျတိရေက) "ပဿဒ္ဓေါ ကာယော"ဟုသာ ဟောပါသနည်း (အန္ဗယ) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- နာမကာယ ငြိမ်းအေးသည်ရှိသော် ရူပကာယလည်း ငြိမ်းအေးသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဟူလို။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် ကာယ၏ ပဿဒ္ဓိကြောင့်သာ အသာရဒ္ဓဖြစ်၏ဟု ရှေ့ပုဒ်ဟူသမျှ အကြောင်းကြောင့် နောက်ပုဒ်ဟူသမျှ အကျိုးရသည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ သာရဒ္ဓေါ-ကို သ+အရဒ္ဓေါ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍ အာပုဗ္ဗ ရဘာတ်သည် ရှေးကဲ့သို့ ဆေဒန-စသော အနက်ကို ဟောအံ့လော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကို မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ငါ၏စိတ်ကိုလည်း ကောင်းစွာ ထားအပ်သည် အပ္ပနာသို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမာဟိတံ-သည် ဧကဂ္ဂ-၏ အကြောင်းတည်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် ယသ္မာ ဟောတိ-တိုင်အောင် အနိယတ်ဝါကျ။ (ဝါ) ကာရဏဝါကျ။ တသ္မာ-စသည်ကား နိယတ်ဝါကျ/ဖလဝါကျ။ (ဂ-ဃ)တို့သည် ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) သမာဟိတံ စိတ္တံ ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ကေဂ္ဂ-ပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပကွန္တရ။ (စ) သည် ဧဝံ ဘဂဝါ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါကို နိဂုံး အုပ်ပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။

➤ ၄။ ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ အဿာတိ **ဧကဂ္ဂံ**။ ဧက-အဂ္ဂ သမာသ်ပုဒ်အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံသည် မုချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်၏ သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်တော်နှင့် အာရုံ-အာရမ္မဏကိ စပ် ဌာန္။ ဣမ-အညပုဒ်အရ ထို--သော သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ရ၏။

သဟ အာရဒ္ဓေန ယော ဝတ္တတီတိ **သာရင္ဒြ**။ နတ္ထိ သာရဒ္ဓေါ ဧတဿ ကာယဿာတိ **အသာရဒ္ဓေါ**။ န+သာရဒ္ဓ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ဧတ-အညပုဒ်အရ နာမကာယ, ရူပကာယနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းမရှိသော နာမကာယ ရူပကာယ ရ၏။

* ဝိဂတော ဒရထော ဧတဿ ကာယဿာတိ **ဝိဂတဒရထော**။ ဒရထော ဝိဂတော **ဝိဂတ ဒရထော**။ နတ္ထိ စလံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ **အစလံ**။ နတ္ထိ ဖန္ဒနံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ **နိပ္ပန္ဒနံ**။ ဧတံ ပရိမာဏံ အဿ အတ္ထီတိ **ဧတ္တာဝါ** (ဧတေန) ပုဗ္ဗေ ဘဝေါ ပုဗ္ဗော။ ပုဗ္ဗော ဘာဂေါ ပုဗ္ဗဘာဂေါ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တာ ပဋိပဒါ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။

➤ ၆။ (က) ၌ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန-ဖြင့် စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်၊ ကာယပဿဒ္ဓိ၏အစွမ်းဖြင့် ကာယ ငြိမ်းသော်လည်း ပဿဒ္ဓေါ ကာယော-အရကား အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် နာမကာယ ရူပကာယနှစ်မျိုးလုံးကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ-ဖြင့် ကာယောပုဒ်နောင် ဝိ-ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကာယော-၏ သမ္ဗန်ကို မေ-ဟု ထည့်၍ ကြိယာကို အဟောသိ-ဟု ထည့်ကာ အနက်ပေးရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ပဿဒ္ဓတ္တာယေဝ အသာရဒ္ဓေါ-ဖြင့် ပဿဒ္ဓိသည် အသာရဒ္ဓ၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဝိဂတဒရထော-ဖြင့် အသာရဒ္ဓေါ-၌ န-၏ ဝိဂတ အနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သံပုဗ္ဗ ရဘဓာတ်၏ ဒရထ-ဟုဆိုအပ်သော တာပန အနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) နတ္ထိ သာရဒ္ဓေါ အဿာတိ အသာရဒ္ဓေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ စိတ္တမ္ပိ-ဖြင့် စိတ္တံပုဒ်နောင် ဝိ-ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မေ-ဖြင့် စိတ္တံ-၏ သမ္ဗန်ကို မေ-ဟု ထည့်ရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမ္မာ အာဟိတံ-ဖြင့် သမာဟိတံ-ကို သံ+အာဟိတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သံ-ဉပသာရ၏ သမ္မာအနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဋ္ဌု **ထပိတံ**-ဖြင့် သမ္မာ-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အာပုဗ္ဗ ဓာတ်၏ ထပနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပ သာရ၏ ဓာတွတ္ထ ဇာတက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပ္ပိတံ ပိယ အာဟောသိ-ဖြင့် ကောင်းစွာထား၏ဟူသည် တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၌ သွင်းထားအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း (ဝါ) အပ္ပနာ ကျသကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဧ) ၌ သမာဟိတတ္တာ-ဖြင့် သမာဟိတ-၏ ဧကဂ္ဂ-၏ အကြောင်း၏-ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အစလံ နိပ္ပန္ဒန်-ဖြင့် တည်ကြည်၏ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဥက္ကဋ္ဌ-ဖြင့် ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ၏ အပြီးအဆုံး (ပရိသမာပန)၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ/ပုဗ္ဗပဋိပဒါ ။ ။ ပုဗ္ဗပဋိပဒါတိ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တပဋိပဒါ-ဟု ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထ၌ ဈာနဿ ပုဗ္ဗပဋိပဒါ ကထိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌ တံ ပဋိပဒံ ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဘုတိ-ဟု ဆိုသော ကြောင့်ရင်း နှစ်ပါး၌လုံး သင့်ပါသည်။

ဌပိတံ/ထပိတံ ။ ။ ထပေါ စ ထပနေ သိယာ-ဟူသော ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ-အလို ထားခြင်းအနက်ကို ထပဓာတ်ကသာ ဟောသောကြောင့် ထပဓာတ်+တပစ္စည်း+ဣ-အာဂုံဖြင့်ပြီးသော ထပိတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ ဌာဓာတ် ဏာပေပစ္စည်း တ-ပစ္စည်း တို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ထပဓာတ်၏ ထ-ကို ဌပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ မုဒ္ဓဇ ဒုတိယ အက္ခရာဖြင့်ရှိသော ဌပိတံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပဿဒ္ဓေါ ကာယော**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော နာမကာယငြိမ်းခြင်း၏ "ပဿဒ္ဓေါ ကာယော"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရူပကာယငြိမ်းခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။[နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိ-ကို ရှု]

(တစ်နည်း) အကျိုး မကောင်းတတ်သော ကာယပဿဒ္ဓိကို ပဿဒ္ဓေါ ကာယော-ဟု ဆိုသဖြင့် အကြောင်း မကောင်းရာဖြစ်သော စိတ္တပဿဒ္ဓိကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာ ဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ-ကား မကောင်းရာဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိ ၄-မျိုးကို "ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ"ဟု ဆိုသဖြင့် မကောင်းတတ်သော သဒ္ဓါ ပညာတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။(အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း) (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပဿဒ္ဓိ ၄-ပါးကို မှတ်၍ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ-ဟုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သဒ္ဓါ ပညာတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၁၀။ မုစ္စအာဂမနိုမ်ဓါ-အရ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပဿဒ္ဓိ ၆-ပါးကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဌာန်ကား မဟာဗောဓိ-တည်း။ ထို၏ကား ပါရမီဉာဏ် စသည်တည်း။ ထို၏ကား မဟာဘိနိဟာရတည်း။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အောက်သက် ဩရုယှာရုယှ အားဖြင့်ရှင်း။ ထို ၆-ပါးသည် အာနပါန စတုတ္ထဈာန်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် မဟာဝဇီရဉာဏ်တော်၏---တည်း။ ထို--သည် အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်၏--တည်း။ ထို--သည် အရဟတ္တမဂ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရှင်း ---။ စိတ္တံ--အရ ဥပစာရသမာဓိစိတ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၈၁]

(က) သေယျထိဒံ--- ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စိတွာ ဝိနာ ဟုတွာ အပသက္ကိတွာ။

(ခ) ယော ပနာယမေတ္ထ ဧဝကာရော၊ သော နိယမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) ယသ္မာ စ နိယမတ္ထော၊ တသ္မာ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ တဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝံ ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမံ ဒီပေတိ။

(ဃ) ကထံ? ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဧဝံ ဟိ နိယမေ ကရိယမာနေ ဣဒံ ပညာယတိ။

(င) နူနိမဿ ဈာနဿ ကာမာ ပဋိပက္ခဘူတာ၊ ယေသု သတိ ဣဒံ န ပဝတ္တတိ အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပေါ ဝိယ၊ တေသံ ပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမော ဟောတိ ဩရိမတီရပရိစ္စာဂေန ပါရိမတီရဿေဝ။

(စ) တသ္မာ နိယမံ ကရောတီတိ။ (ဋ္ဌ။၁၁၂။ မဏ္ဍူ-၂။၂၃၇။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၆၅။)

➢ ၁။ သေယျထိဒံ--အနက် ။ ။ ဣဒံ အတ္ထပကာသနံ၊ဤအနက်ကို ပြရာ ပြကြောင်းဖြစ်သော အဋ္ဌကထာနည်းသည်။သေယျထာ ကတမံ၊ကား။ဝိဝိစ္စေဝ (ပ) အပသက္ကိတွာတျာဒိ၊တည်း။ [ဤကား သရူပပုစ္ဆာ] ✱ ဣဒံ အတ္ထံ၊ကို။သေယျထာ ကထံ၊ဖြင့်။ပကာသယိဿာမိ၊မူကား။ဝိဝိစ္စေဝ (ပ) အပသက္ကိတွာတျာဒိနာ၊ဖြင့်။ပကာသယိဿာမိ၊အံ့။ [ဤကား အာကာရပုစ္ဆာ]

➢ ၂။ (စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-၌ ဝိဝိစ္စ-ပုဒ်၊ ကာမ-ပုဒ်တို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ အတ္ထဝိနိစ္ဆယကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အတ္ထဝိနိစ္ဆယကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ-၌ ဝိဝိစ္စ-ပုဒ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုသို့ ဝိဝိစ္စပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ ဖွင့်ပြအပ်သော် ပါဠိတော်၌ ဝိဝိစ္စေဝ-ဟု ဧဝ-သဒ္ဒါကို ထည့်စွက်၍ မဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ [ပါဠိတော်၌ ဝိဝိစ္စပုဒ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုသာ မဆိုအပ်၊ ဝိဝိစ္စေဝ-ဟု ဧဝ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ဆိုထားအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် ဝိဝိစ္စပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ မဖွင့်ဆိုသင့်၊ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုသင့်သေး၏။] ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဧဝ-သဒ္ဒါသည် နိယမအနက်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထိုမျှသာ ဖွင့်ဆိုလတ်သော် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။[ကာမတို့၏ အဲဘာဝမျှကိုသာ ပြဆိုအပ်ပါသလော။ ထို့ကြောင့် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိယမအနက်ကိုသာ မပြဆိုသင့်။ နိယမအနက်ရှိပုံ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံ အကျယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။] နိယမတ္ထဖြစ်ပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ-င) သို့/ **အာဘောဂ္ဂ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် နိယမအနက်ရှိသော ဧဝ-သဒ္ဒါဖြင့် "ပဌမဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေရာအခါ၌ ထင်ရှား မရှိကုန်သော ကာမတို့၏ ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကိုငင်း၊ ကာမတို့ကို စွန့်၍သာလျှင် ပဌမကို ရ၏" ဟူ၍ငင်း ပြသောဟု ဆို၏။ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ပြပါသနည်း၊ ပြပုံ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာ မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) တပ္ပါကဋီကရဏ။ ထိုတွင် ကထံ-ကား ပုစ္ဆာဝါကျ။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-စသည်ကား ပရိဟာရဝါကျ။ (င) သည် ဣဒံ ပဉ္စာယတိ-၌ ဣဒံ သရုပ်ကို အကျယ်ချဲ့၍ ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ) သည် နိဂုမ်းဝါကျ။

အဓိစ္စမာနာနမ္ဗိ-၌ အပိ-ကား သမ္ဘာဝနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ၄။ နိယမနံ နိယမော။ (နိ-ယမု+အ) နိယမိတဗ္ဗောတိ ဝါ နိယမော။ [အစိတ်] နိယမော အတ္ထော ဧတဿ ဧဝကာရဿာတိ **နိယမတ္ထော**။ [အပေါင်း] ဧတဿ ဧဝကာရဿ၊ထိုဧဝ-သဒ္ဒါအား။နိယမော၊မှတ်ခြင်းဟူသော။ (ဝါ) မှတ်အပ်သော။အတ္ထော၊ အနက်သည်။အတ္ထိ၏။ဣတိ သော နိယမတ္ထော နိယမ+အတ္ထ+ဧတ-ပုဒ်။

နိယမ-အတ္ထ-အရကား မှတ်ခြင်း (ဝါ) မှတ်အပ်သော အနက်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဧဝ-သဒ္ဒါနှင့် အကျိုး အကြောင်း/အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော သတ်မှတ်ခြင်းအနက်ရှိသော ဧဝ-သဒ္ဒါ ရ၏။

ကာမေဟိ- **ကာမာ**။ ကမုဓာတ်အရ ကိလေသာကာမ၏ ရဇ္ဇနသတ္တိသည် မုချ။ အယောနိသော မနသိကာရ စသော ရှေးရှေးသော အစုသည် ဖလူ။ အကျိုးမဲ့ အစုသည် ကာရဏူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကိလေသာကာမ ရ၏။

ကာမီယန္တီတိ **ကာမာ**။ ကမုဓာတ်အရ ကံတ္တဋ္ဌကား ကိလေသာ ကာမ၏ ရဇ္ဇနသတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား ထို-အားတပ်သော ဝတ္ထုကာမ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

သည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝတ္ထုကာမ ရ၏။

ကရိယတေ ဥစ္စာရိယတေတိ **ကာရော**။ ဓဝ ကွတိ ကာရော **ဓဝကာရော**။ အဝရိယတီတိ **ဩရော**။(အဝ-ရာ+က) ဩရေ ဘဝံ **ဩရိမံ**။ ဩရိမံ တီရံ **ဩရိမတီရံ**။

ပရောယေဝ ပါရော၊ ပါရေ ဘဝံ **ပါရိမံ**။ ပါရိမံ တီရံ **ပါရိမတီရံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ **ဝိဝိစ္စေဝ**-ဖြင့် ဝိဝိစ္စ-သဒ္ဒါ၏ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏-ဝှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) စွ- သဒ္ဒါသည် ပဏ္ဍိစ္စံ စသည်၌ကဲ့သို့ ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ဝှင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ကို သဒ္ဒက္ကမရှိတိုင်း မယောဇနာရ၊ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ-ဟု အတ္ထက္ကမအားလျော်စွာ ယောဇနာရမည်၏--ဝှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝိနာ ဟုတွာ-ဖြင့် ဝိဝိစ္စ-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏ ဝိဝေစနအနက်ဟော--ဝှင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ဝှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) **ဝိနာ ဟုတွာ**-ဖြင့် ဝိဝိစ္စ-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏ကင်းခြင်း ဝိဂတအနက် ဟော--ဝှင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ဝှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **အပသက္ကေတွာ**-ဖြင့် ကင်းခြင်းဟူသည် ဖဲခွာခြင်းကို ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(**စ**) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကား အဝဓာရဏ, သန္နိဋ္ဌာန ပဒပူရဏအနက်တို့ကို မဟော၊ နိယမအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ **အပသက္ကေတွာ/အပသက္ကိတွာ/အပက္ကမိတွာ** ။ ။ အပသက္ကေတွာ-ဟု ရှိလျှင် အပ-ရှေ့ရှိသော သက္က-ဓာတ်သည် ဂတျတ္ထ၊ အပ-ဥပသာရကြောင့် အပက္ကမနတ္ထ ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာတို့၌ "ပဇဟနဝသေန အပက္ကမိတွာတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အပ-ရှေ့ရှိသော သက္ကဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်း၊ အ-ကို ဧပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း အပသက္ကေတွာ-ဟု ရှိသော ပါဠ် သင့်ပါသည်။

အပသက္ကိတွာ-ဟုရှိလျှင် အပပုဗ္ဗ သက္ကဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ က္က-အာဂုံလာ၍ ရုပ်ပြီး သောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထဋီကာ၌ (တေနာဟ "ဝိနာ ဟုတွာ အပသက္ကိတွာ"တိ) ဟု ဆို သောကြောင့်ရင်း အပသက္ကိတွာ-ဟု ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

အပက္ကမိတွာ-ဟုရှိလျှင် အပက္ကမိတွာတိ ပဇဟနဝသေန အတိက္ကမိတွာ-ဟု အဋ္ဌ သာလိနီ ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ လက်ရှိ ဆဋ္ဌမူ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ အပက္ကမိတွာ-ဟုပင် ရှိသောကြောင့်ရင်း အပက္ကမိတွာ-ပါဌ်လည်း သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ၃-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဓဝကာရော/ဓဝသဒ္ဒေါ ။ ။ အက္ခရေဟိ ကာရ-သုတ်ဖြင့် အက္ခရာနောင် ကာရ ပစ္စည်းသက်နိုင်၍ ပုဒ်နောင် ကာရပစ္စည်း မသက်နိုင်သောကြောင့် ဓဝသဒ္ဒေါ-ဟု ရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် သင့်သည်။ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဝတ္ထိစ္ဆာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဓေကာရော-ပင် ရှိသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်သည်။ ဓေ ကာရော၊ ဝေသဒ္ဒေါ နှစ်ပါဌ်လုံး ဓေ-သဒ္ဒါသည်ဟုပင် အနက်ထွက်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

နူနိမဿ/နူနမဿ/နန္ဒိမဿ ။ ။ နူနိမဿ၊ နူနမဿ နှစ်ချက်သည် သန္ဓိအစီအရင် မျှသာ ကွဲသည်၊ နူန+ဣမဿ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဝါပရော အသရှုပါသုတ်ဖြင့် ဣ-ကိုချေလျှင် နူနမဿ။ မချေလျှင် နူနိမဿ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ "နိစ္ဆယေ စာနုမာနသ္မိံ၊ သိယာ နူန ဝိတက္ကေန" ဟူသည်တွင် ဤ၌ နူန-ကား နိစ္ဆယတ္ထ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း နူနိမဿ၊ နူနမဿ နှစ်ပါဌ် သင့်ပါသည်။

နန္ဒိမဿ-ဟုရှိလျှင် နနု+ဣမဿ-ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ ဥကို ဝ-ပြု၍ နန္ဒိမဿ-ဟုပြီးသည်။ မအူနိသျ၌လည်း "တေ ကာမာ၊ထိုကာမတို့သည်။ဣမဿ ဈာနဿ၏။ပဋိပက္ခဘူတာ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟောတ္တိ နနုဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်လော။"ဟု အနက် ပေးပြသောကြောင့် နန္ဒိမဿ ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

▶ ၈။ **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ**-ကား အကြောင်း မကင်းရာဖြစ်သော ကာမတို့မှ ကင်း ဆိတ်ခြင်းကို "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ"ဟု ဆိုသဖြင့် အကျိုးမကင်းတတ်သော ဈာနပဋိပက္ခ ဘာဝါ၊ ဈာနာဓိဂမကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း၊ ကာရဏူပစာ။

ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကိလေသာကာမတို့ကို စွန့်ခြင်းကိုဆိုသ ဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ကိုလည်း စွန့်၏ဟု ယူရသောကြောင့် အဝိနာ ဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။ **ကာမေဟိ**-၌ ဧကသေသနည်း။ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း ရသည်။

▶ ၁၀။ [တော့ဆရာကာရ] **ပဌမဿ ဈာနဿ**-အရ ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, သုခ, ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးအပေါင်းဟုဆိုအပ်သော ပဌမဈာန်ကို ယူ၍-- ထို-ကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့်အတူဥပါဒ်သော ပဌမဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုရင်း၊ ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် တရားများကိုရင်း ယူအပ်၏။ ထိုတရား အပေါင်းသည် ခန္ဓာငါးပါး တည်း။ (ကြွင်း လောက-အရနှင့် အတူထုတ်)

* **ကိလေသာကာမ**-အရ-- တဏှာကိုယူ။ **ဝတ္ထုကာမ**-အရ အာရုံငါးပါးကိုယူ။

ဗါကျ [၈၂]

(က) တတ္ထ သိယာ "ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော, န ဥတ္တရပဒေ၊ ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ"တိ။ (ခ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဂ) တံ နိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဧသ ဝုတ္တော။

(ဃ) ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ (င) ယထာဟ "ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ"န္တိ။

(၄။၁၁၂။ မအူ-၂။၂၃၈။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၆၇။) [ရှေ့ဆက်ကြည့်]

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) တတ္ထ တသ္မိံ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ပဒဒွယေ၊ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌။ဋ္ဌတွာ၊ရပ်၍။ ကဿစိ၊တစ်စုံတစ်ယောက်သော။စောဒကဿ၊ စောဒက၏။စောဒနာ၊စောဒနာခြင်းသည်။သိယာ၊ဖြစ်ရာ၏။ကိံ၊အဘယ်မည်သော။စောဒနာ၊ သည်။သိယာ၊ဖြစ်ရာသနည်း။

တံ နိဿရဏစေတာ၊ ထိုကာမတို့သည် (ဝါ) ထိုကာမတို့၏ (ဝါ) ထိုကာမတို့မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။(သဒ္ဒတ္ထ)

တံနိဿရဏစေတာ၊ထိုကာမတို့ကို ပယ်စွန့်ရာ ပယ်စွန့်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဗျွာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဝေသဒ္ဒါကို ဆိုခြင်းကို စောဒက ဆရာဆိုသည့်အတိုင်း မမှတ်အပ်ဟုဆို၏၊ အဘယ့်ကြောင့် စောဒက ဆရာဆိုသည့်အတိုင်း မမှတ်အပ်ပါသနည်း (မအူနိသျ)။ တစ်နည်း--- ယင်းသို့ မမှတ်အပ်သည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဝေသဒ္ဒါကို ဟောပါသနည်း။ (ဂဏ္ဌိသစ်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်ကြံဆသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မမှတ်သားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ ကြံဆသော အခြင်းအရာကို မမှတ်သားထိုက်ပါသနည်း။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူ၍သာ ရှေ့ပုဒ်၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုထား၏။ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိဟူ၍ နောက်ပုဒ်၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကို မဆိုထားအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ–င) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကာမတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ ပဌမဈာန်သည် ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏကဲ့သို့ ဗျာပါဒ-စသော နီဝရဏတို့ကိုလည်း တန်းတူညီမျှ ပယ်ခွါနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "ကာမတို့သည် ထွက်မြောက်ကြောင်း"ဟုသာ ဆိုရပါသနည်း။ ယင်းသို့ ဆိုရခြင်း၏ ယုတ္တိ အာဂုံကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-င) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဈာန်၏ ကာမတို့၏ ထွက်ရာ ထွက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ | ထိုသို့ပင် ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း| ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏနှင့် ဗျာပါဒ အစရှိသော ကြွင်းသော နီဝရဏတို့၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခွါအပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် တူမျှသည် မဟုတ်ပါလော။ |ယင်းသို့ တူမျှသောကြောင့် ဈာန်၏ ကာမတို့၏ ထွက်ရာ ထွက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သောဟုသာ မဖွင့်ဆိုသင့်။ ဈာန်သည် ကာမတို့၏သာ ထွက်ရာ ထွက်ကြောင်းဟုဆိုသော စကား၏ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။|

http://www.dhammadownload.com

အသင့်ယုတ္တိကား အဘာယ်ပါနည်း။ စုစ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသော ဝါကျတို့သည် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-စသော ပါဠိတော်ဝယ် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (က) ၌ တတ္ထ သိယာ-ကား ပါဒကဝါကျ။ ကသ္မာ ပနေသ-မှ န ဥတ္တရပဒေ-တိုင်အောင် စောဒနာဝါကျ။ ကိံ အကုသလေဟိ-မှ ဝိဟရေယျ-တိုင်အောင် ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (တစ်နည်း) ကာရဏ/ဒဋ္ဌီကရဏ။ (ခ) သည် ပရိဟာရ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ပရိဟာရဘောဂ/ကာရဏ/ဝိတ္ထာရ/ ဒဋ္ဌီဝါကျ။ (ဃ) သည် ဝိတ္ထာရ/ယုတ္တိဒဋ္ဌီဝါကျ။

➤ ၄။ နိဿရဏ္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ တိ **နိဿရဏံ**။ ဧတေန၊ဤပဌမဈာန် ဖြင့်။ဝါ၊တစ်နည်းကား။ဧတ္ထ၊ဤပဌမဈာန်၌။ကာမာ၊ကာမတို့သည်။နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ၊ ထွက်မြောက် ကင်းပျောက်တတ်ကုန်၏။ ကရဏသာဓန၊ နိ-သရ+ယု။ နိ-ဥပသာရ ပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဘောဂုဏ် ရ၏။ သရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ထွက်မြောက် ကင်းပျောက်ကုန်သော ကာမတရားတို့သည် မုချ။ ကရဏတ္ထ (ဝါ) အဓိ ကရဏတ္ထ ကြိယာအရကား ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော ပဌမဈာန် ရ၏။

တေသံ နိဿရဏံ **တန္နိဿရဏံ**။ တေသံ ကာမာနံ၊ထိုကာမတို့သည်။စိတ္တသန္တာနတော၊ စိတ်အစဉ်မှ။ နိဿရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာတည်း။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်။ တ+နိဿရဏ။ တ-ပုဒ်အရကား ကာမတရားတို့သည် မုချ။ ယင်း ကာမတရား တို့၏ ပဌမဈာန်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပဌမဈာန် ရ၏။

ကာမောယေဝ ဓာတု **ကာမဓာတု**။ အတိက္ကမတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိ ဝါ **အတိက္ကမနံ**၊ သုဋ္ဌု အတိက္ကမနံ **သမတိက္ကမနံ**။ ကာမဓာတုယာ သမတိက္ကမနံ **ကာမဓာတုသမတိက္ကမနံ**။ နိက္ခမတီတိ နိက္ခမံ။ နိက္ခမယေဝ နေက္ခမ္မံ။

➤ ၆။ (ဃ) ၌ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-ဖြင့် တံနိဿရဏံ-၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ကာမတရားကို စွဲယူ--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တ-နှင့် နိဿရဏကို တေသံ နိဿရဏံ တံနိဿရဏံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တနိဿရဏ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ တံ နိဿရဏံ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရင်း (နေယျတ္ထ) သိစေ ပါသည်။ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော-ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ ကာမပရိညာ၏အဖြစ်ကို သိ စေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

ကာမရာဂပဋိပက္ခတော-ဖြင့် မေတ္တာသည် ဗျာပါဒ၊ ကရုဏာသည် ဝိဟိံသ၏ ဖြောင့် ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သကဲ့သို့ ယင်းဈာန်သည် ကာမရာဂ၏ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်

http://www.dhammadownload.com

ဘက် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **နေက္ခမ္မံ/နိက္ခမ္မံ/နေက္ခမ** ။ ။ နိပုဗ္ဗ ကမု ပဒဝိက္ခေပေ၊ ကရ ကရဏေ ဝါ (သူစိ) နှင့်အညီ နေက္ခမ္မ-ကား နိပုဗ္ဗ ကမုဓာတ် (ဝါ) ကရဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ "နေက္ခမ္မတ္တိ ပဌမဈာနံ" ဟူ၍ သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ "နေက္ခမ္မံ ပဌမဇ္ဈာနေ" ဟု အဘိဓာန်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း နေက္ခမ္မံပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တံနိဿရဏတော/ တန္နိဿရဏတော/ တနိဿရဏတော ။ ။ "ယ တ-သဒ္ဒါ၊ ရှေ့ရှိရာဝယ်၊ နောက်၌ဒွေဘော်၊ လာသော်လည်း ရှိ၊ မလာဘိမူ၊ ယ,တ-၏နောက်၊ ဗိန္ဒုရောက်သည်၊ မှတ်လောက်ထုံးစံ အမြဲတည်း" ဟူသော နိယံအရ တ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ရင်း၊ မလာလျှင် ဒွေဘော်လာ၍ရင်း ရုပ်ပြီးရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တံနိဿရဏတော/တန္နိဿရဏတော-ပါဌ်တို့ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဧနေက္ခမ္မံ**- ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်, ရဟန်း၏အဖြစ်, နိဗ္ဗာန်, ဝိပဿနာ, အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တို့၏ "နေက္ခမ္မ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ-ကား ဈာန်သည် ကာမတို့၏သာ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏ဟု အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော နိဝရဏ, အကုသိုလ်တရားတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏ဟူသော အလုံးစုံကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ပဓာနနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

ကာမာနမေတံ-ကား ကာမတစ်စိတ်စွန့်ခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော နိဝရဏ အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ စွန့်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ကာမာနံ**-အရ ကိလေသာကာမကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ-တည်း။ ထို-၏ကား ဗာလူပသေဝနတည်း။ ဤသို့ အောက်သက်ထုတ်။ ထိုကိလေသာကာမသည် သောက, ဘယ စသည်တို့၏ ပဒဌာန်တည်း။ ထို သောက ဘယ-စသည်သည် ဒုဂ္ဂတိ၏ ပဒဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက်ထုတ်။

နိဿရဏ-အရ ပဌမဈာန်ကိုယူ။

၁၃၂၆-ခု မေး

(က) တတ္ထ သိယာ "ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော၊ န ဥတ္တရပဒေ။

(ခ) ကိံ အကုသလေတိ ဓမ္မေတိ အာဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ"တိ။

(ဂ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဃ) တံ နိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဧသ ဝုတ္တော။ (င) ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ (စ) ယထာဟ "ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မန္တိ"။

F-23-A

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ [ဓာတ္တ သိယာ-အနက်] တတ္ထ တသ္မိံဝစနေ၊ထို ဝိဝိစ္စေဝကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော စကားရပ်၌။ကဿစိ၊တစ်စုံတစ်ယောက်၏။ (သမ္ဗန်) ပရိဝိတက္ကော၊အကြံသည်။(ကတ္တား) သိယာ၊ဖြစ်ရာ၏။

[ယထာဟ-၌ယထာ-ကို ဟာပရေနအလားယူ၍အနက်] ယထာ-ယေန ပကာရေန၊အကြင် အပြားအားဖြင့်။ (မယာ၊ငါသည်။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီ။တထာ-တေန ပကာရေန၊ထိုအပြားအားဖြင့်။ ပါဠိယမ္ပိ၊ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌လည်း။မဟာထေရော၊မဟာထေရ်သည်။) အာဟ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ [တစ်နည်း] ယထာ-ယေန ပကာရေန၊အကြင်အပြားအားဖြင့် (ဣဒံ ဈာနံ၊ဤ ပဌမဈာန်သည်။ကာမာနမေဝ၊ကာမတို့၏သာလျှင်။နိဿရဏံ၊ ထွက်မြောက်ရာ ထွက် မြောက်ကြောင်းတည်း။တထာ-တေန ပကာရေန၊ထိုအပြားအားဖြင့်။ပါဠိယမ္ပိ၊ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်ပါဠိတော်၌လည်း။မဟာထေရော၊သည်။) အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။ (သီ-ဋီသစ်)

➤ ၂။ (စ) သို့/ အာဘောဂဓောဒနာထက် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ" ပုဒ်တို့၌ စောဒနာကို ပြုတော်မူ၏။ စောဒနာ သည် စောဒနာဘောဂနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းစောဒနာ၏ စော ဒနာဘောဂကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာ တော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် စောဒကာဘောဂဝါကျ။/ပဏ္ဍုတ္တရဝါကျ။ (ဂ) ပရိဟာရဝါကျ/ သောဓနာဝါကျ/ပဏ္ဍုတ္တရဝါကျ။ (ဃ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ/ကာရဏဝါကျ။ (င) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ/ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ။ (စ) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ/ဉာပက ကာရဏဝါကျ။

➤ ၄။ ကာမေဟိတိ **ကာမာ**။ ယေ ကိလေသကာမာ၊အကြင်ကိလေသကာမ တို့သည်။ဝတ္ထုကာမံ၊ဝတ္ထုကာမကို။ကာမေန္တိ၊အလိုရှိတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ ထိုသို့ ဝတ္ထုကာမ ကို အလိုရှိတတ်သော သတ္တိကြောင့်။တေ ကိလေသကာမာ၊ထိုကိလေသကာမတို့သည်။ ကာမာ၊ကာမတို့မည်ကုန်၏။ ကာမေန္တိတိ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ကာမာ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ကမုဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ ကမုဓာတ်အရ ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိ တတ်သော သတ္တိ ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်း အရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ကိလေသကာမတို့ ရ၏။

(တစ်နည်း) ကာမေန္တိ ဧတေဟီတိ **ကာမာ**။ ဧတေဟိ ကိလေသကာမေဟိ၊ဤ ကိလေသကာမတို့ဖြင့်။သမ္ပယုတ္တမေ္ဗာ၊သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်။ဝတ္ထုကာမံ၊ဝတ္ထုကာမကို။ ကာမေန္တိ၊အလိုရှိတတ်ကုန်၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။တေ ကိလေသကာမာ၊ထိုကိလေသကာမတို့သည်။ ကာမာ၊ကာမတို့ မည်ကုန်၏။

ကာမေန္တိ ဧတေဟီတိ-ကား ကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ကာမာ-ကား ကရဏ

http://www.dhammadownload.com

သာနေကိတ်ပုဒ်။ ကမုဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ ကမုဓာတ်၏အရ ကတ္တုရှု ကြိယာကား ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ကရဏတ္တကြိယာကား ကိလေသကာမတို့၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏ အရကား ထို မုချ ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကိလေသကာမတို့ ရ၏။

[ဝတ္ထုကာမ—အဘိဓာန်ကောက်ပုံ] ကာမီယန္တီတိ **ကာမာ**။ ယေ ဝတ္ထုကာမာ၊အကြင်ဝတ္ထုကာမတို့ကို။ကိလေသကာမေန၊ကိလေသကာမသည်။ကာမီယန္တိ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ ကိလေသကာမသည် အလိုရှိအပ်သော သတ္တိကြောင့်။တေ ဝတ္ထုကာမာ၊ ထိုဝတ္ထုကာမတို့သည်။ကာမာ၊ကာမတို့ မည်ကုန်၏။ ကာမီယန္တီတိ-ကား ကမ္မသာနေကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ကာမာ-ကား ကမ္မသာနေကိတ်ပုဒ်။ ကမုဓာတ်+ဏပစ္စည်း။

ကမုဓာတ်၏အရ ကတ္တုရှုကြိယာကား ဝတ္ထုကာမတို့ကို အလိုရှိသော ကိလေသကာမသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ကမ္မတ္တကြိယာကား ဝတ္ထုကာမ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချ ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ ရ၏။

➤ ၇။ **တတာယံ /တဒါယံ အာဘိဒေါ်သီကော** ။ ။ တတာယံ-ကို တတော+အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၊ သရာ သရေ လောပံ-သုတ်ဖြင့် ဩ-ကိုချေ၊ ဒီယံ-သုတ်ဖြင့် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ တတာယံ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ (သဒ္ဒယုတ္တိ) တစ်ညဉ့်လွန်သော ဤမုယောမ့်ကို ထိုအဘ၏ အိမ်မှ အရှင်သုဒိန် ရအပ်သောကြောင့်ရင်း၊ (အတ္ထယုတ္တိ) တတာယံ-ဟူသော ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ**-၌ **ဂိဇ္ဈ**-ကား အတူဖြစ်သော လင်းတ၏ "ဂိဇ္ဈ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အထွဋ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

ဂိဇ္ဈကူဋ-ကား ဂိဇ္ဈသဒိသကူဋ-ဟု ဆိုအပ်လျက် သဒိသ-ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကို ချေသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း မည်၏။

ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ-၌ ပဗ္ဗတ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၊ ဝေဘာရတောင်၊ ဝေပုလ္လတောင်၊ ဣသိဂိလိတောင် စသည်တို့၏ "ပဗ္ဗတ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပဗ္ဗတ-ဟူသောနည်းသည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၊ ဝေဘာရတောင်၊ ဝေပုလ္လတောင်၊ ဣသိဂိလိတောင် စသည်တို့နှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် ဝေဘာရတောင်၊ ဝေပုလ္လတောင်၊ ဣသိဂိလိတောင် စသည်တို့၌မထင်၊ ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရုဋ္ဌိနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **[အသဿာဒဿနပါဠိ] ဣတ္ထံ စျာနံ ကာမာနုစမေဝ နိဿရဏံ**-၌ ကိလေသကာမသည် သာယာတတ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏။ ဝတ္ထုကာမသည် အာဒီနဝ မည်၏။ ပဌမ

http://www.dhammadownload.com

ဈာန်သည် နိဿရဏ မည်၏။ ဈာန်ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းစသော ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ဘဝသမ္ပတ္တိစသော သံသရာအကျိုးသည် ဖလ မည်၏။ ဈာန်၏အာရုံဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းယောနိသောမနသိကာရစသော အကြောင်းသည် ဥပါယမည်၏။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအကျိုးကို အလိုရှိကုန်သော သူတို့သည် ဈာန်ကိုရအောင် အားထုတ်ကြကုန်ဟု မဆိုသော်လည်း ဆိုသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အာဏတ္တိ မည်၏။ ဤသို့ ဒေသနာဟာရမည်သောသံဝဏ္ဏနာဝိသေသသည် အဿာဒစသည်ကို ဖွင့်ပြတတ်၏။ ထိုအဿာဒစသည်တို့တွင် 'အာဒီနဝေါ ဖလဉ္စ ဒုက္ခံ'ဟူသော ပါဠ်နှင့်အညီ အာဒီနဝသည် ၎င်း, ဖလသည်၎င်း, ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ 'အဿာဒေါ သမုဒယော'ဟူသော ပါဠ်နှင့်အညီ အဿာဒသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ 'နိဿရဏံ နိရောဓော'ဟူသော ပါဠ်နှင့်အညီ နိဿရဏသည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ 'ဥပါယော အာဏတ္တိ စ မဂ္ဂေါ'ဟူသော ပါဠ်နှင့်အညီ ဥပါယသည်၎င်း, အာဏတ္တိသည်၎င်း မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့ 'ဣဓ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ'ဟူသော သုတ်ပုဒ် ဒေသနာတော်သည် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဟောကြားတတ်၏။

ဤသို့လျှင် 'ဣဓ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ'ဟူသော ဒေသနာတော်သည် အဿာဒစသည်ကို ဖွင့်ပြလျက် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဟောကြားတတ်သောကြောင့် 'ဒေသနာဟာရ' မည်၏ ဟူလိုသော်။

ပါကျ [၈၃]

(က) ဥတ္တရပဒေပိ ပန ယထာ "ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ ပဌမော သမဏော, ဣဓ ဒုတိယော သမဏော"တိ ဧတ္ထ ဧဝကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော။

(ခ) န တိ သက္ကာ ဟ္ဍဝတော အညေဟိပိ နိဝရဏသင်္ခါတေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။

(ဂ) တသ္မာ "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ"တိ ဒွီသု ပဒေသု ... ဒ္ဓဗ္ဗော။

(ဌ။၁၁၃။ မအ္ဆ။၂။ ၂၄၀။ ဘာသာဋီ။၁။၅၆၈)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (က) ဖြင့် ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ ပဌမော သမဏော စသည်ကဲ့သို့ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဆောင်၍ နောက်ပုဒ်၌လည်း ဆိုထိုက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-ကို ဟောသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-ကို ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နောက်ပုဒ်၌လည်း ဧဝ-ကို ဆောင်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ယုတ္တိဒင်္ဂီ/ကာရဏ။ (ခ) လဒ္ဓဂုဏ/နိဂုံးဝါကျ။

➤ ၄။ သမေတီတိ **သမဏော**။ သမုဓာတ်အရ ငြိမ်းစေတတ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ရ၏။ ယု-ပစ္စည်းအရ သောတာပန်ရဟန်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

န ဝိဝိစ္စ အဝိဝိစ္စ။ န-ဟူသော ဝိသေသနအရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ် ရ၏။ ထို--၏ ဝိဝိစ္စ-အရ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကင်းဆိတ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

* ဒွိန္နံ ပူရဏော ဒုတိယော။ ဥပသမ္ပန္နံတုန္တိ ဥပသမ္ပန္နေ။ ဥပသမ္ပန္နတိတိ ဥပသမ္ပန္နေ။ ဥပသမ္ပန္နီယတေ ဥပသမ္ပန္နေ။ ဒွိန္နံ သမူဟော ဒွယံ။ ပဒါနံ ဒွယံ ပဒဒွယံ။

➤ ၆။ ဥတ္တရပဒေပိ ဝေကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ ဓဝံ ဝတ္တဗ္ဗော-ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဝေ-သဒ္ဒါကို ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော နောက်ပုဒ်သို့ဆောင်၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ယထာ-စသည်ဖြင့် ဝေ-သဒ္ဒါကို ဆောင်ယူရာ၌ ဥပမာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဓသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော/ဝေကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ။ ။ သေ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သေနိယမော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝေ-သဒ္ဒါကိုဆောင်၍ ဆိုခြင်း၌ ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသော ဝါကျဖြစ်သောကြောင့်ရင်း "သေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော"ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပဋ္ဌမော သမဏော/သမဏော ။ ။ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်-စသော ပါဠိတော်များ၌ ရင်း၊ က္လစေ ဘိက္ခဝေ သမဏော က္လစ ဒုတိယော သမဏောတိ-ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ရင်း ပဋ္ဌမော-သဒ္ဒါ မပါ။ ထို့ကြောင့် သမဏော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဝိဝိစ္စ--ကား အပေါင်းဖြစ်သော တဒင်္ဂဝိဝေက စသည် ကာယဝိဝေက စသည်တို့၏ "ဝိဝိစ္စ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဝိဝေက စိတ္တဝိဝေက ဝိက္ခမ္ဘန ဝိဝေက သုံးပါး၌သာတင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ကား ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ-မှ ကြွင်းသော နီဝရဏတို့ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ [အသေရာဟာရနေတ္တိ] ဋ္ဌမေဝ သမဏော-အရ သောတာပန်ရဟန်း၏ ခန္ဓာ ပဉ္စကကိုယူ။

ဝါကျ [၈၄]

(က) ကိလေသကာမပက္ခေ ပန အစ္ဆန္ဒောတိ စ ရာဂေါတိ စ ဝေမာဒီတိ အာနေက ဘေဒေါ ကာမစ္ဆန္ဒောယေဝ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော။

(ခ) သော စ အကုသလပရိယာပန္နောပိ သမာနော "တတ္ထ ကတမော ကာမစ္ဆန္ဒော ကာမော"တိ အာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဈာနပဋိပက္ခတော ဝိသုံ ဝုတ္တော။

(ဂ) ကိလေသကာမတ္တာ ဝါ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော၊ အကုသလပရိယာပန္နတ္တာ ဒုတိယ ပဒေ။ (ဃ) အနေကဘေဒတော စဿ ကာမတောတိ အဝတ္တာ ကာမေဟီတိ ဝုတ္တံ။

(င) အညေသမ္ပိစ ဓမ္မာနံ အကုသလဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ "တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ

http://www.dhammadownload.com

ခမ္မာ၊ ကာမစ္ဆန္ဒော"တိ အာဒီသု နယေန ပိဘင်္ဂေ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝ ဒဿနတော နိဝရဏာနေဝ ဝုတ္တာနိ။ (စ) နိဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ၊ တေသံ ဈာနင်္ဂါနေဝ ပဋိပက္ခာနိ၊ ဝိဒ္ဓံသကာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဆ) တထာ ဟိ "သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော၊ ပီတိ ဗျာပါဒဿ၊ ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ၊ သုခံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ၊ ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာ"တိ ပေဋကေ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၁၃။ မအ္ဋ-၂။၂၄၅။ ဘာသာဋီ-၁။၅၇၂။)

➤ ၁။ (ဂ) ဝုတ္တော-၏ ကံကို သော ကာမော-ဟုထည့်။ ကိလေသကာမတ္တာ-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို တဿ ကာမဿ-ဟုထည့်။

(င) ၌ အညေသံ၊နိဝရဏတို့မှတစ်ပါးကုန်သော၊မေ္ဗာနမ္မိ၊ဒိဋ္ဌိ မာန အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ အစရှိသောတရား၊ ထို ဒိဋ္ဌိ မာန စသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော ဖဿ-စသော တရားတို့၏လည်း။ (စ) ဟိ၊မှန်၏၊နိဝရဏာနိ၊တို့သည်၊[ဈာနင်္ဂါနံ၊တို့၏၊ပဝတ္တိ နိဝါရဏတော၊ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်ကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်] (ဟောတာ - လင်္ကာရ) ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ၊ဈာနင်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့တည်း။

(ဆ) ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို **ထေရာ ဓမ္မပာလ ဆရာ**၊ရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်သည်။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **သာရတ္ထ** ။ ။ ဆရာသည် (က)ဝါကျဖြင့် ကိလေသကာမဘက်၌ ဆန္ဒော-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော ရာဂေါ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော ဤသို့အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် များသောအပြားရှိသော ကာမစ္ဆန္ဒကိုသာ ကာမ-ဟူ၍ လိုအပ်သောဟုဆို၏၊ ယင်း ကာမစ္ဆန္ဒသည် ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော ပုဒ်၌ ဟောအပ်သော အကုသိုလ်တို့၌ပင် အကျုံးဝင်ပြီး မဟုတ်ပါလော။ (လက္ခဏရုစိ အာဘော်) ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းကာမကို အသီးအခြား ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျမိန့်။

(ဃ) သို့/ **ဗွှတ်ရော ဓောအရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဝါကျ ကိလေသကာမတ္တာ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော-ဖြင့် ကိလေသကာမဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဟောအပ်သောဟု ဆို၏။ အကယ်၍ ကိလေသကာမကိုသာ ရှေ့ပုဒ်၌ ဟောအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ယင်းသို့ ဟောအပ်သည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် ကာမေဟိ-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ကာမတော-ဟု ဧကဝုစ်-ဖြင့်သာ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်-- (ဃ)မိန့်။

(ဃ) သို့/ **ထိန်ရှ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကာမေဟိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကိလေသာကာမကိုသာ ရှေ့ပုဒ်၌ ဟောအပ်သော် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းကိလေသာကာမကို ကာမေဟိ-ဟု ဗဟုဝုစ်ကိန်းဖြင့် ဟောပါသနည်း။ ကာမတော-ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် မဟောသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **သာဆော၈** ။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ တတ္ထ ကတမေ

http://www.dhammadownload.com

အကုသလာ ဓမ္မာ, ကာမစ္ဆန္ဒော-စသည်ဖြင့် နီဝရဏတို့ကိုသာ ဟောတော်မူ၏၊ နီဝရဏတို့မှ တစ်ပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌိ မာန-စသော များစွာသော အကုသိုလ်တရားတို့ ရှိကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နီဝရဏတို့ကိုသာ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူထားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) ဝါကျမိန့်။

(စ) ဆို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် နီဝရဏတရားတို့သည် အထက်၌ဆိုလတ့်သော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ဖြင့် ပဋိပက္ခ၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် နီဝရဏတို့ကို ဟောအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် နီဝရဏတရားတို့သည် ဈာန်တို့၏ ပစ္စနီကအဖြစ်၊ ဈာန်တို့သည် နီဝရဏတို့၏ ပဋိပက္ခအဖြစ် ဖြစ်သော် သင့်ရာ၏၊ မဖြစ်သော် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်

➢ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ကိလေသာကာမကို ရှေ့ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူသော ပုဒ်၌သာ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းတမျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ဥပရိ ဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ/ဒဋ္ဌ။ ပီဒ္ဓိသဏာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ကား ပဋိပက္ခာနိပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) အာဂမဒဋ္ဌကရဏ။

➢ ၄။ ဈာနဿ ပဋိပက္ခော ဈာနပဋိပက္ခော။ ဈာနဿ၊ပဌမဈာန်၏။ပဋိပက္ခော၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမတည်း။ ဈာနပဋိပက္ခော၊ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမ။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ ဈာန+ပဋိပက္ခ။ ဈာန-အရ ပဌမဈာန်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမနှင့် ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဈာနပဋိပက္ခပုဒ်၏ ဘာဝပစ္စာန၊ (ဝါ) ဘာဝလောပပုဒ်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကာမ၏ အာရုံ၌ တပ်မက်တွယ်တာမှု ကာမနသတ္တိဟူသော ပဋိပက္ခဘာဝသာ ရ၏။

ပိဋကာနံ ဣဒံ ပေဋကံ။ ပိဋကာနံ၊ပိဋက သုံးပုံတို့၏။ဣဒံ၊ဥစ္စာတည်း။ (ဝါ) ရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်သည် နေတ္တိကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်၍ ဟောအပ် ဖွင့်ဆိုအပ်သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်းတည်း။ (ဝါ) ပေဋကောပဒေသကျမ်းတည်း။ ဣဒံ တဒ္ဓိတ်၊ ပိဋက +ဏ။ ပိဋက-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ပိဋက သုံးပုံဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ ရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်သည် နေတ္တိကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်၍ ဟောအပ် ဖွင့်ဆိုအပ်သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်း (ဝါ) ပေဋကောပဒေသကျမ်းနှင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ -သံဝဏ္ဏနာ/ အကျဉ်း-အကျယ်/နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန။ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပိဋက သုံးပုံတို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော ပေဋကောပဒေသကျမ်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

န ဧကော အနေကော။ ဘိဓ္ဓတီတိ ဘေဒေါ။ အနေကော ဘေဒေါ ယဿ ကာမစ္ဆန္ဒဿာတိ **အနေကဘေဒေါ**။ အနေကဘေဒ-အရ တစ်ပါးမက များစွာသော အပြားသည် မှချ။ ထို--၏ ကာမစ္ဆန္ဒနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တစ်ပါးမက များစွာသော အပြားရှိသော ကာမစ္ဆန္ဒ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း အနေကဘေဒပုဒ်သည် ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် အနေကဘေဒ ဘာဝသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

နီဝရတိ နိဂ္ဂဏှာတိ ဝေါ္ထာတိ **နီဝရဏာနိ**။ နီ-အရ ဓာတွတ္ထဟာကေဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဈာန်တရားတို့၏ အဘာဝသည် မှချ။ အဓိကရဏတ္တကား ကာမစ္ဆန္ဒ-စသော နီဝရဏတရားတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရ ကား ထို--သော ကာမစ္ဆန္ဒ-စသော နီဝရဏတို့ ရ၏။

နီဝါရေန္တီတိ **နီဝရဏာနိ**။ နီ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝရဓာတ်အရ ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ အပါယိကဒုက္ခ စသည်သည် ကာရဏူ။ ယု-အရ ထို--သော ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ကာမစ္ဆန္ဒော္ဓဝ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော-ဖြင့် ကိလေသကာမ ဘက်၌ ကာမ-အရ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒ, ကုသလစ္ဆန္ဒတို့ကို မယူရ၊ ကာမစ္ဆန္ဒကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [ကြွင်း ဘာဝတ္ထ-ဖော်]

(ခ) ၌ နီဝရဏာနိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ-ဖြင့် ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက-အရ နီဝရဏ တရားတို့ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပရိဈာနင်နှင့် ပစ္စနီကပုဒ်ကို ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကာနိ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေသံ ပဋိပက္ခာနိ-ဖြင့် ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခာနိ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခာနိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဈာနင်္ဂါနေဝ-ဖြင့် ဥပရိ (ပ) ပဋိပက္ခာနိ-အရ ဈာနင်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) **ဝိဒ္ဓံသကာနိ**-ဖြင့် ပဋိပက္ခာနိ-၌ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ဟူသည် ဈာနင်တို့က ပဟာယက-ပယ်သတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော တရား၊ နီဝရဏတို့ကား ပဟာတဗ္ဗ-ပယ်အပ် သောတရား။ ဤသို့ ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကြသတည်းဟု ပဋိပက္ခဖြစ်ပုံကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော/ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီက **ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော** ။ ။ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝ ဒဿနတော-အထက်၌ ဟောတော်မူအပ်လတ့်ကုန်သော ဝိတက်-စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏ၊ ယင်းတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဈာန်အင်္ဂါ တို့၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းကြောင့် (ဝါ) ပြခြင်းငှာ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

အနက်ပေးရ၍ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထဒီပနီကာ၌ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ အာဒိနာ ဥပရိ ဝုစ္စမာနာတိ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပရိဈာနင်္ဂါနိ၊ တေသံ အတ္တနော ပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော တပ္ပစ္စနီက နီဝရဏာဝစနံ။ ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိပိ ပါဌော-ဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿန တော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ၊အထက်၌ ဟောတော်မူအပ်လတ့်ကုန်သော ဝိတက်-စသော ဈာန် အင်္ဂါတို့၏၊ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော၊ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့်။ (ဝါ) ပြခြင်းငှာ-ဟု အနက်ပေးရ၍ အတ္ထ ယုတ္တိ ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပစ္စနီက/ပစ္စနီက ။ ။ ပတိ+အနီက-ဟု ပုဒ်ဖြတ်။ အနီက-ပုဒ်ကို နတ္ထိ ဧတသ္မာ ဉ္တိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီကော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ မိတ်ဆွေ ရ၏။ အနီကဿ မိတ္တဿ ပဋိပက္ခော ပစ္စနီကော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ရန်သူ (ဝါ) ဆန့်ကျင်ဘက်ရ၏။ တ-ကို က-ပြု၍ "ပစ္စနီက"ဟု ပြီးသောကြောင့် "ပစ္စနီက" ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်သည်။ [နတ္ထိ ဧတသ္မာ ဉ္တိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီကော၊ မိတ္တော။ တပ္ပဋိပက္ခော ပစ္စနီကော၊ သော ဧဝ ပစ္စနီကော။ တဿ ကော။ ယထာ နိယကော-ဟူသော သုစိ-ကိုထောက်၍ ပစ္စနီက-သာ သင့်။]

ကာမစ္ဆန္ဒ/ကာမဆန္ဒ ။ ။ ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု-ဟူသော သဒ္ဒ စည်းကမ်းအရ ကာမစ္ဆန္ဒ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဈာနဿနေဝ**-ကား ဌာန မကောင်းရာဖြစ်သော ဈာန်ကိုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကောင်း တတ်သော ဈာနစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ဌာနူပစာ။

(တနည်း) မကောင်းတတ်သော ဈာနင်ကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ဈာနသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဌာနူပစာ။

ဆန္ဒော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ, ကတ္တုကမျတာဆန္ဒ, ကုသလစ္ဆန္ဒတို့၏ "ဆန္ဒ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ ၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီ။

ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ, ကာမစ္ဆန္ဒတို့၏ "ကာမေဟိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဆိုလတ့်သော ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-အရ အကုသိုလ်တို့မှကြွင်းသော ကာမစ္ဆန္ဒကိုသာ ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

ဈာနစင်္ဂေဝ ပဋိပက္ခာနိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော နီဝရဏတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော ဈာန်အင်္ဂါ၏ "ဈာနင်"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်၌တင်--ဧကဒေ သူပစာ။ ဤ၌ အစိတ်ဖြစ်သော ဈာနင်ကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်ကိုလည်း

http://www.dhammadownload.com

ယူရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **[လက္ခဏဟာရနယတ္ထိ]** **အကုသလပဋိယာဝစန္တာ-၌** အကုသလ-အရ--အကုသိုလ်မွေကိုယူ၍။ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် သာဝဇ္ဇဒုက္ခ ဝိပါကလက္ခဏာ အဖြစ်ဖြင့်တူသော ကိလေသာ သံယောဇဉ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့်တကွဖြစ်လေ့ရှိသော အကုသိုလ်ကိလေသာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့်ကုသိုလ် ဆန့်ကျင်ဘက်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့်တူသော ကိလေသာတရားတို့ကိုလည်းကောင်း, ထိုနှင့်အကုသလမူလဟိတ်အဖြစ်ဖြင့်တူသော ကိလေသာတရားတို့ကိုလည်း ကောင်း, ထိုနှင့်မကောင်းကျိုးပေးခြင်း ဖလအားဖြင့်လည်းကောင်း, ဟီနဂုဏ်အားဖြင့်လည်းကောင်း, ဝိဇာနန၊ တာပနကြိယာအားဖြင့်တူသောအားဖြင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့်ပရမတ္ထဓမ္မအဖြစ်ဖြင့်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း, ထိုနှင့်အကုသိုလ်အမည်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း, ကိလေသာအကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့ သုတ်၌ မလာသောတရားတို့ကို ဧကလက္ခဏ-စသည်ဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရမည်၏။

ပါဠိ [၈၅]

(က) ဧတ္တာဝတာစ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဟာနင်္ဂ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယောဂင်္ဂံ ဒဿေန္တော "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော။ (ဂ) ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သွာယံ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော၊ အာဟနနပရိယာ ဟနနရသော။ (င) တထာ ဟိ "တေန ယောဂါဝစရော အာရမ္မဏံ ဝိတက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကရောတီ"တိ ဝုစ္စတိ။

(၄၅၁၁၄။ မအူ-၂။ ၂၅၀။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၇၆။)

➤ ၁။ **အာဟနနပရိယာဟနနရသော**။အစမှခေါက်ခြင်း, ထက်ဝန်းကျင်မှခေါက်ခြင်း, ကိစ္စရှိ၏။ (ဝါ) ရှေးရှုခတ်ခြင်း, လည်၍ခတ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။

➤ ၂။ (က) **သို့/ ဓာဒရာထက်** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ **[အာဟ–ဆော ကံကို ထပရာထား]** ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ, ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ-ဟူသော သဒ္ဒါအစဉ်ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ ပယ်အပ်သော အင်္ဂါကို ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။**[ဖျော နှုသမ္ဗကို အခေါ်ထား]** အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်ကို လိုသောကြောင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော စကားကို ဘုရားဟောတော်မူပါသနည်း။ **[အာဟ–ဆော ကံကို ဓာဒရာထုတ်]** အကယ်၍ ပဌမဈာန်၏ ပယ်အပ်သောအင်္ဂါကို ပြပြီးဖြစ်၍ မလိုအပ်ဘဲ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော စကားကို ဘုရားထပ်၍ ဟောတော်မူချေသော် မြတ်စွာဘုရားအား ပုနရုတ္တိဒေါသ, နိရတ္ထကဒေါသ ရောက်ရာ၏။ **(ဒေါသာရောဖရ)** ဤသို့

http://www.dhammadownload.com

သူ့စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

ကား-- (က) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ, ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ-ဟူသော သဒ္ဒါအစဉ်ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ ပယ်အပ်သော အင်္ဂါကို ပြပြီးသော်လည်း **(ဖျက်အပ်သောနေ့ကိုကြည့်ရေး)** ပဌမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော အင်္ဂါကို ပြလိုသောကြောင့် **(အထက်ရှုထားနေ့ကိုကြည့်ရေး)** သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော စကားကို ဘုရားဟောတော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိဒေါသ, နိရတ္ထကဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား မရောက်၊ ဟောသင့်၏ ဟူလို။

(ခ) **သို့/** ဆရာ-သည်၊ (က) ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကို ဆို၏။ **(အာဟ–ကံကို ထယရာထား၊)** ယင်း သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကို မဆိုပြီလော။ ယင်း သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) စသော ဝါကျမိန့်။

(ဂ) **သို့/ စောဒနာ**။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ တက္ကဓာတ်သည် ဘာသာ, ဦဟန အနက်နှစ်ပါးလုံးကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဤ၌ တက္ကဓာတ်၏အနက်ကို မပြသော် တက္ကဓာတ်ဟောနိုင်သော အနက်အားလုံး၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ **ကား**--- တက္ကဓာတ်သည် ဤ၌ ဦဟနအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ)တို့ဖြင့် ဝိတက္ကပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိတက္ကပုဒ်၏ လက္ခဏတ္ထ စသည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

(ဃ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဝိတက်၏ ဝိဂ္ဂဟတ္ထ ပိဏ္ဍတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုဝိတက်သည် အဘယ်သို့သော လက္ခဏ, ရသ ရှိပါသနည်း။ ဝိတက်၏ လက္ခဏ, ရသကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) **သို့/** ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဝိတက်သည် အာဟနန ပရိယာဟနနကိစ္စရှိသောဟု ဆို၏။ ဝိတက်၏ ယင်းကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ ဆရာကိုယ်တိုင် သယမ္ဘုဉာဏ်ရ၍ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသော ဝါကျကား သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓသမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကိုပြသောကြောင့် သခေ်ပဝါကျ။ (ဂ) သည် တက္ကဓာတ်၏ ငုတ်နေသောအနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး လက္ခဏတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

စသည်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ဝိတက်စေတသိက်၏ အာဟနန ပရိယာဟနနကိစ္စရှိပုံကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ ဇတ္တဝတာ-ကား ဖြင့်--ကြောင့် ဒသေတွာ-၌ ကရိုဏ်း-ကရိုဏ်း၏ကြိယာစပ်။

➤ ၄။ အာဒိတော ဟနနံ **အာဟနနံ**။ အာဒိတော၊အစမှ။ဟနနံ၊ခေါက်ခြင်း။ အာဟနနံ၊အစမှခေါက်ခြင်း။ အာ+ဟနန+ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။

အာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အစသည် မုချ။ ယင်း အစ၏ ခေါက်ခြင်းကြိယာနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ/အပါဒါန်-အပါဒီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံး အရကား အစမှ ခေါက်ခြင်းရ၏။ (တစ်နည်း) အဘိမုခံ ဟနနံ **အာဟနနံ**။ အဘိမုခံ၊အာရုံသို့ ရှေးရှု။ ဟနနံ၊ခေါက်ခြင်း။အာဟနနံ၊အာရုံသို့ ရှေးရှုခေါက်ခြင်း။ ပဋ္ဌမာတပ္ပုရိသ်။ အာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အာရုံသို့ ရှေးရှုခြင်းသည် မုချ။ ယင်းအာရုံသို့ ရှေးရှုခြင်း၏ ခေါက်ခြင်းနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ- စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အာရုံသို့ ရှေးရှု ခေါက်ခြင်း ရ၏။ * အာဟနနဉ္စ ပရိယာဟနနဉ္စ **အာဟနနပရိယာဟနနံ**။

ယောဂေ အဝစရတီတိ **ယောဂါဝစရော**။ ယော ပုဂ္ဂလော၊သည်။ယောဂေ၊ သမထဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ကို။ (ဝါ) သမထဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း, ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း၌။အဝစရတိ၊သက်ဝင်၍ကျင့်တတ်၏။ဣတိ သော ယောဂါဝစရော။ ကိတန္တသမာသ်။ ယောဂ-သဒ္ဒူပပဒ အဝပုဗ္ဗ စရ+အ။

ယောဂ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သမထဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာရ၏။ (ဝါ) သမထဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း, ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်းရ၏။ ယင်း သမထဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာ(ဝါ) သမထဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း, ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း၏ သက်ဝင်၍ကျင့်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန/ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ [**သမာသ်အောက်**] အဝ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ စရဓာတ်၏အရကား သမထဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သမာဓိ, သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ သပ္ပုရိသူပနိဿျ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဈာန် မဂ် ဖိုလ် အကျိုးတို့သည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော သမထဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာ နှစ်ပါးတို့ကို သက်ဝင်၍ ကျင့်သူဖြစ် ရ၏။

အဘိမုခံ နိရောပနံ အဘိနိရောပနံ။ လက္ခီယတိ လက္ခိတဗ္ဗာ အနေနာတိ လက္ခဏံ။ အဘိနိရောပနံ လက္ခဏံ ဧတဿ ဝိတက္ကဿာတိ **အဘိနိရောပန လက္ခဏော**။

အဘိနိရောပနလက္ခဏ-အရကား အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း လက္ခဏာသည် မုချ။ ထို--၏ ဝိတက်စေတသိက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ/လက္ခဏ- လက္ခဏဝန္တ စပ် ဌာန္။ ဧတ-

http://www.dhammadownload.com

အရကား ထို--သော ဝိတက် ရှ၏။

အာဟနနပရိယာဟနန် ရသော အဿ ဝိတက္ကဿာတိ **အာဟနနပရိယာဟနနရသော**။

ပဟာတဗ္ဗာတိ **ပဟာနံ**။ ပဟာနဥ္စ တံ အင်္ဂါစာတိ **ပဟာနင်္ဂါ**။ ပ-ပုဗ္ဗ ဟာဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပယ်တတ်သော ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မဌကား ကာမ အကုသလဓမ္မတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပယ် အပ်သော ကာမ အကုသလဓမ္မတို့ရှ၏။

➤ ၆။ (ခ) ဖြင့် ဝိတက္ကော-၌ ဝိရှေးရှိသော တက္ကဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဘာဝ သာဓနေပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဖြင့် အာရုံ မနသိကာရ-စသော အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကုန်သော သဘာဝဓမ္မတို့၏ အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိတစ်စုံတစ်ရာ မရှိရကား အလိုသို့လိုက် စေနိုင်သော သတ္တိကို တာမြစ်ခြင်းငှာ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဘာဝသာဓနေပြုထားသည် ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဦဟနံ-ဖြင့် ဝိတက္ကော-၌ တက္ကဓာတ်သည် ဘာသာအနက်ကို မဟော၊ ဦဟန အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဝိတက္က-အရ ပဇာနနစိတ္တ, ဝိဇာနနစိတ္တတို့ကို မယူရ၊ ဦဟနစိတ္တကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] ဦဟနံ-ဖြင့် ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော- ၌ ကြံစည်ဟူသည် ဤအရာကို ဤသို့ ရှုအပ်၏ဟု အာရုံကို ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော/အာဟနနပစ္စုပဋ္ဌာနော** ။ ။ အာနယနပစ္စု ပဋ္ဌာ နောတိ ဧတ္ထ အာနယနံ စိတ္တေ အာရမ္မဏဿ ဥပနယနံ အာကဍ္ဎနံ ဝါ-ဟူသော သာရတ္ထ ကိုထောက်၍ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဦဟနံ/ဥဟနံ ။ ။ ဦဟ ဝိတက္ကေ၊ ဦဟတိ (ပ) ဦဟနံ-ဟူသော သဒ္ဒနီတိ ဓာတု မာလာကိုထောက်၍ ဦဟနံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ (င) **ဝါကျ ဥပစာ** ။ ။ မကောင်းတတ်သော ဝိတက်၏အာရုံကို ရှေးရှုခေါက် ခြင်း, အဖန်တလဲလဲခေါက်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရုံကို ခေါက် ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဌာနျူပစာ။

ဌာနဖြစ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရုံကို ရှေးရှု ခေါက်ခြင်း အဖန်တလဲလဲ ခေါက်ခြင် ၏ --- အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝိတက်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း

ယောဂါဝစရ-ကား ဌာန မကောင်းရာဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ "ယောဂါဝစရ"-ဟု သော အမည်ကို ဌာနီ မကောင်းတတ်သော ဝိတက်၌တင် ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ ဝုတ္တံ-ဋ္ဌ စစတော်အရ-- ပုထုဇဉ်, သေက္ခ, (အသေက္ခ)ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သုတမယဉာဏ်, စိန္တာမယဉာဏ်တည်း။ထို၏-ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှော့ရှုယှအားဖြင့်ရှင်း။ ထို မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘာဝနာမယဉာဏ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရှုယှအားဖြင့်ရှင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် မဓဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။

ဗါက္ယ [၁၆]

(က) ဝိစရဏံ ဝိစာရော။ (ခ) အနုသဉ္စရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဌမဒုတိယဈာနေသု ပါကဋော ဟောတိ။

(ဃ) ဣတိ ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန, ဣမိနာ စ ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ ရုက္ခော ဝိယ ပုပ္ဖေန စ ဖလေန စာတိ ဣဒံ ဈာနံ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(င) ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန, ဣမိနာ စ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော"တိ အာဒိနာ နယေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ။

(စ) အတ္ထော ပန တတြာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဋ္ဌ။၁၁၅။ မဓူ-၂။၂၅၃။ ဘာသာဋီ-၁။၅၈၀။)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ ဖဝံ သန္တေပိ-စသော ဝါကျဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ ပထမာဘိနိပါတ, အနုပဗန္ဓ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အထူးကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ တစုံတခုသော သဝိတက္က သဝိစာရစိတ်တို့၌ မကွေမကွာ ယှဉ်လေ့ရှိသောကြောင့် ယင်းတို့၏ အထူးသည် တစ်စုံတစ်ခု၌ မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။ အထူးကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။(က)မိန့်

(င) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန စသည်ဖြင့် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် အနက်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆိုသည်ရှိသော် ဝိဘင်းပါဠိတော် ဆိုအပ်သည်နှင့် မညီသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ ဆရာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ထူးခြားသော ဝါဒကို မပြသော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (င) ဖြင့် ဝိဘင်း၌ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဒေသနာကို ပြအပ်သောဟု ဆို၏။ အနက်ကိုလည်း ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်ပင် မှတ်အပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

အနး-- ဝိဘင်း၌အနက်ကို ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် မှတ်သားအပ်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ကန္တရ။ (ခ) သည် ဝိစာရပုဒ်၏ ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထနှင့်တကွ နိဂုံးကိုပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။ (င) သည် ဝိသေသဝါကျ (တစ်နည်း) ပက္ကန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိဘင်း၌ ဆိုအပ်သည်ကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် အနက်ကိုလည်း ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်ပင် မှတ်သားအပ်ပါသလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** ။ ။ က္လတိ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် သဝိတက္က သဝိစာရန္တိ ဝုစ္စတိ-၌ အကြောင်းဟိတ်-အကျိုးဖိုလ်စပ်။

➤ ၄။ ဝိဘင်္ဂေယန္တိ ဓမ္မာ ဓတ္တွ ဓတေန ဝါ **ဝိဘင်္ဂ**။ ဝိပုဗ္ဗ ဘန္ဇ/ဘဇိဓာတ်အရ ကတ္တုရူကြိယာကား ခန္ဓာ-စသော တရားတို့ကို ဝေဖန်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာ ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထ (ဝါ) ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ဝိဘင်းကျမ်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝိဘင်းကျမ်းရ၏။ [ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ဈာနဝိဘင်း ရ၏-ဟု ဆက်ကောက်။]

ပုဂ္ဂလော အဓိဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ ဒေသနာယာတိ **ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ**။

ပုဂ္ဂလ အဓိဋ္ဌာန ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော တည်ရာသည် မုချ။ ထို--၏ ဧတ-အညပုဒ်အရ ဒေသနာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး/ဝိသေသန-သျ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အည ပုဒ်အရ ထို--သော ဒေသနာဉာဏ်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဝိတက္ကေန သဟ ယံ ဝတ္တတီတိ **သဝိတက္ကံ**။ ယံ ဈာန်၊သည်။ဝိတက္ကေန၊ဝိတက်နှင့်။ သဟ၊တကွ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။က္လတိ တံ သဝိတက္ကံ။ သဟပုဒ်+ဝိတက္က ပုဒ်+ယ-ပုဒ်။ သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ သဟ-ဝိတက္ကဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ် (ဝါ) တကွဖြစ်သော ဝိတက် ရ၏။ ယင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်၏ (ဝါ) တကွဖြစ်သော ဝိတက်၏ ပဌမဈာန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး/ အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော ပဌမဈာန်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဝိစာရောပုဒ်၏ ဝိပုဗ္ဗ စရဓာတ်၏-ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဝိစာရော ပုဒ်ကို ဝိစရဏံ ဝိစာရော-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝ သာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝိတက္ကေန သဟ ဝတ္တတိ-ဖြင့် သဝိတက္က-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ငင်း (နိပါတလိင်ပဒ) သဟ ဝိတက္ကေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဝိတက္ကံ-ဟု သဟ ပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ငင်း (သမာသလိင်ပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ-ဖြင့် သဝိစာရံ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ၏--ငင်း (နိပါတလိင်ပဒ) သဟ ဝိစာရေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဝိစာရံ-ဟု သဟပုဗ္ဗပဒ

http://www.dhammadownload.com

ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဣဒ္ဓိ ဈာန်-ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-အရ ဈာန်ကို အရကောက်ရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ရုက္ခောဝိယ ပုပ္ဖေနစ ဖလေန-ဖြင့် အပွင့် အသီး သစ်ခက်စသည့် အစိတ်မှ လွတ်သော သစ်ပင် မရှိသော်လည်း သစ်ပင်ကို သပုပ္ဖ သဖလ-ဟုဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝိတက် ဝိစာရ-စသော အစိတ်အင်္ဂါမှလွတ်သော ဈာန်မည်သည် မရှိသော်လည်း ဈာန်ကို "သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ" ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု/ပဌမဒုတိယဈာနေသု ။ ။ ရသာကာရတော ပရံ (ပ) ယရ ဈေ ခံသု ဘမာဒိနမာဒိစ ဒွေဘာဝမာပဇ္ဇန္တေ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ဈေဓာတ်သည် ဒွေဘော်လာရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

* [ခံသု ဘမ၊ ဈေ ယရ-တို့၊ အစဗျည်းမှာ၊ ဒွေဘော်လာ။]

တဗြာပိ/တဗြ ။ ။ တဗြာပီတိ ဝိဘင်္ဂေ။ အပိသဒ္ဒေါ ဣမံ ဌာနံ အပေက္ခတိ။ (ယောဇနာ) ကို ထောက်၍ အပေက္ခ အနက်ရှိသော အပိသဒ္ဒါပါသော တဗြာပိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ ဌာနဖြစ်သော ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ **"ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန ဣမိနာ စ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော"** ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဌမဈာန်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္တ ရိကနည်း။

သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ -ကား ဝိတက် ဝိစာရတို့နှင့် ပဌမဈာန်ကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန-ကား ဝိတက်နှင့် ပဌမဈာန်သည် မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ ဤ၌ ဣမိနာစ-ပုဒ်ဖြင့်ပင် လိုအပ်သော အနက်သည် ပြီးပြီးလျက် ဝိတက္ကေန-ဟု အလွန်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

➢ ၁၀။ [**လက္ခဏာဟာရနယတ္တိ**] **သဝိတက္က သဝိစာရံ--/ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု**--အရ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။ ထိုနှင့် အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကိစ္စ တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် သဟဇာတ ဈာန-စသော အကြောင်းတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်-စသော အကျိုးတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ကသိုဏ်းစသော ပညတ်အာရုံ တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် နမနဇာတ် ဟီန ပဏီတ-စသော ဂုဏ်၊ ထိုထိုအမူအရာ ကြိယာ ပရမတ္ထဓမ္မဒြပ် ပရမတ္ထဓမ္မ သဒ်တ အမည်တူသောကြောင့်ရင်း၊ ပဌမဇ္ဈာန ဒုတိယဇ္ဈာန သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်း ယူအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၈၇]

(က–၁) ဝိဝေကဇန္တိ ဧတ္ထ ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော။ (က–၂) နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော။

(ခ–၁) ဝိဝိတ္တောတိ ဝါ ဝိဝေကော။

(ခ–၂) နီဝရဏဝိဝိတ္တော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသီတိ အတ္ထော။

(ဂ) တသ္မာ ဝိဝေကာ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဝေကေ ဇာတန္တိ ဝိဝေကဇံ။

(ဃ) ပီတိသုခန္တိ ဧတ္ထ ပီနယတီတိ ပီတိ၊ သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တ-ပီနနရသာ၊ ဖရဏရသာ ဝါ၊ ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သုခနံ သုခံ၊ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ ခနတိ စ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ၊ တံ သာတလက္ခဏံ၊ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဥပဗြူဟနရသံ၊ အနုဂ္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ။၁၁၅။ မအဋ္ဌ-၂။၂၅၄။ ဘာသာဋီ-၅၈၁။)

➤ ၁။ [က-ဂ-နှင့်အညီ] ဝိဝေကဇံ•နီဝရဏတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။

[ခ-ဂ-နှင့်အညီ] ဝိဝေကဇံ•နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၌ဖြစ်သော။ (ဝါ) နီဝရဏတို့မှ ဈာန်သည် ကင်းစေအပ် ဆိတ်စေအပ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၌ဖြစ်သော။

➤ ၂။ (က–၂) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-၁) ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က-၂) ဝါကျကို မိန့်။

(က–၂) သို့/ ဆရာ-သည် (က-၁) ဖြင့် ဝိဝေကော-ကို ဝိဝေစနံ ဝိဝေကော-ဟု အဘိဓာနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်း၏ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ အဘိဓေယျတ္ထကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) ကိုမိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝိဝေကပုဒ်၌ ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထ ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိဝေကဇံ-၌ ဝိဝေကပုဒ် တစ်စိတ်၏ အဘိဓာနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဝိဝေက-ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ မရှိ၊ ဝိဝေကဇံ-ဟုသာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် ဝိဝေကဇံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-၁+၂) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က-၂) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ခ-၁+၂) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ-၂) ကား ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-ဃ) ပက္ခန္တရ။

ဓာစပ် ။ ။ **တသ္မာ ဝိဝေကာ**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဇာတံ-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ **တသ္မိံ ဝိဝေကေ**-ကား ၌--ကြောင့် ဇာတံ-၌ အာဓာရ- အာဓာရီ စပ်။ **ဇာတံ**-ကား ကြောင့်-

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဝိဝေကဇံ-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ ဓါ-သဒ္ဒါကား နယန္တရဇောတက ဖြစ်သည်။

➤ ၄။ [ခ-နှင့်အညီ] ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော။ (သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန) ဝိ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝိစဓာတ်အရကား နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရား အစု ရ၏။

ဝိဝေစီယတေတိ ဝိဝေကော။ (ဟေတုကမ္မသာဓန) ဝိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝိစဓာတ်အရ ဟေတုကတ္တု ကြိယာအရကား ကင်းဆိတ်တတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာနသတ္တိသည် မှချ။ ဟေတုကမ္မ၌ကြိယာအရကား ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၏ ဈာနာဒိ ပစ္စယုပ္ပန္န ဘောဂုဏ်သည် ကာရဏူပစာ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု ရ၏။

ဝိဝိစ္စော (ဝိဝေစိတော)တိ ဝိဝေကော။ ယော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ၊အကြင် ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုကို၊နီဝရဏေဟိ၊နီဝရဏတို့မှ၊ဈာနေန၊ဈာန်သည်၊ဝိဝိစ္စော (ဝိဝေစိတော) ဆိတ်စေအပ်, ကင်းစေအပ်၏။ ဣတိ သော ဝိဝေကော။ ဝိ-ဝိစ+ဏ။ ဟေတုကမ္မသာဓန။ ဝိ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝိစဓာတ်၏-အရ ဟေတုကတ္တု၌ကြိယာအရကား ပဌမဈာန်၏ တဒင်္ဂပဟာနသတ္တိသည် မှချ။ ဟေတုကမ္မ၌ကြိယာအရကား ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘောသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ ရ၏။

ဝိဝေကေ ဇာတံ ဝိဝေကဇံ။ ဝိဝေက-အရ နီဝရဏတို့ ကင်းဆိတ်ခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ ပဌမဈာန်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဌမဈာန် ရ၏။ (တစ်နည်း) ဝိဝေက-အရ ဈာနသမ္ပယုတ် တရားအစုသည် မှချ။ ထို--၏ ပဌမဈာန်နှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဌမဈာန် ရ၏။

ဥဒ္ဓံ အဂ္ဂံ ယဿာတိ ဥဒဂ္ဂံ။ ဥဂ္ဂတံ အဂ္ဂံ အဿာတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ ဥဒတီတိ ဥဒေါ။ ဥဒေါ ဟုတွာ ဂစ္ဆတီတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ ဥဒဂ္ဂါနိ အဿ အတ္ထီတိ ဥဒဂ္ဂေါ။

ဥဒဂ္ဂဿ ဘာဝေါ ဩဒဂျံ။ ဥဒဂ္ဂ-အရ အထက်၌တက်ကြွသော စိတ်သည် မှချ။ ထို၏ ဏျပစ္စည်းအရ အထက်၌ တက်ကြွသော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ပီတိနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို--သော ပီတိ ရ၏။

ဩဒဂျံ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ ပီတိယာတိ ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ။

တံ သမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သာဒယတီတိ သာတံ။ (သာဒ+အ/သဒ+ဏ) သာဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တု၌ကား သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တု၌ ကား သုခ၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သုခ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိဝိတ္တိ-ဖြင့် ဝိဝေကော-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော-ဟု ဘာဝ သာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ **နီဝရဏာပိဂမော**-ဖြင့် ကင်းခြင်းဟူသည် နီဝရဏတို့မှ ကင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဝါ-ဖြင့် နယန္တရ ဇောတက၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိဝိစ္စော-ဖြင့် ဝိဝေကော-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝိစ္စောတိ ဝိဝေကော/ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

[တစ်နည်း] ဝိဝိစ္စော-ဖြင့် ဝိဂေကော-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ဟေတုကမ္မသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝိစ္စောတိ ဝိဝေကော/ ဝိဝေစီယတေတိ ဝိဝေကော-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

နီဝရဏဝိဝိစ္စော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ-ဖြင့် သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန ဟေတုကမ္မသာဓနပြုခိုက် ဝိဝေက-အရ နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော (တနည်း) နီဝရဏတို့မှ ဈာန်သည် ကင်းဆိတ်စေအပ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (အဘိပ္ပေတ္ထ)

(ဂ) ၌ တသ္မာ ဝိဝေကာ -ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို ဘာဝသာဓနပြုခိုက် ဝိဝေကပုဒ်နှင့် ဇ-ပုဒ်ကို ဝိဝေကာ ဇံ ဝိဝေကဇံ-ဟု ဟေတွတ္ထပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တသ္မိံ ဝိဝေကေ ဇာတံ-ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို သုဒ္ဓကတ္တု သာဓန, ဟေတုကမ္မသာဓနပြုခိုက် ဝိဝေကပုဒ်နှင့် ဇ ပုဒ်ကို ဝိဝေကေ ဇံ ဝိဝေကဇံ-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဇာတံ-ဖြင့် ဝိဝေကဇံ-၌ ဇ-ဝယ် ဇနဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ကွိပစ္စည်း ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းကွိပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်- ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇာယတီတိ ဇံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ **ပီနယတီ**-ဖြင့် ပီတိ-၌ ပီဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တိပစ္စည်း ဟေတု ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပီနယတီတိ ပီတိ-ဟု ဟေတု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

သုခန်-ဖြင့် သုခံ-၌ သုခဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန အနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုခန် သုခံ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ-ဖြင့် သုခံ-၌ သုပုဗ္ဗ ခါဒဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သု-ဥပသာရသည် သုဋ္ဌုအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကွိပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန ၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဋ္ဌု ခါဒတီတိ သုခံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ)

F-24-B

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ သုဋ္ဌု စနတိ-ဖြင့် သုခံ-၌ သုပုဗ္ဗ ခနုဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သု-ဥပသာရသည် သုဋ္ဌုအနက် ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကွိပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဋ္ဌု ခနတီတိ သုခံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ကာယိကစိတ္တာဗာဓံ**-ဖြင့် ကောင်းစွာ ခံစား၏, ကောင်းစွာတူးဖြို၏ဟူသည် ကိုယ်စိတ်၏ ကျင်နာခြင်းကို ခံစား တူးဖြိုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ပီဏယတိ/ပိနယတိ** ။ ။ ပီဓာတ် ဏာယပစ္စည်း တိဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပီဏယတိ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။ [သာရတ္ထ] ပီ ပီတိယံ၊ ပီဏောတိ၊ ပီဏာတိ၊ ပီတိ၊ ပိယော။ ပီ တပ္ပနကန္တီသု၊ ပီဏာတီတိ ပီတိ၊ တွေ့ စ ပီတီတိ ပီဏနံ ပီတိ၊ တပ္ပနံ ကန္တိစ ဝုတ္တံဟောတိ၊ ဣဒံ ဘာဝဝသေန နိဗ္ဗစနံ။ ဣဒံ ပန ဟေတုကတ္တုဝသေန ပီဏယတီတိ ပီတိ၊ တပ္ပေတီတိ အတ္ထော။ (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ)

သာရတ္ထဋီကာ၌ ပိနယတီတိ တပ္ပေတိ၊ ဝဍ္ဎေတိ ဝါ-ဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် ပိနယတိ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

သာတလက္ခဏ်/သာဒလက္ခဏ် ။ ။ သာတလက္ခဏန္တိ ဣဋ္ဌသဘာဝတ္တာ တံ သမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဝါ အတ္တနိ သာဒယတီတိ သာတံ၊ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ။ သာတံ မဓုရန္တိ ဝဒန္တိ။ သာတံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ သာတလက္ခဏံ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ သာတ-ကား သဒဓာတ် ဏ- ပစ္စည်း၊ သာဒလက္ခဏံဟု ဆိုလို လျက် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သာတလက္ခဏံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပီတိ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပီတိ ငါးမျိုးလုံး၏ "ပီတိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖရဏာပီတိ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။

ဝိဝိတ္တံ ဝိဝေကော-နှင့် တသ္မာ ဝိဝေကာကိုရင်း၊ ဝိဝိတ္တောတိ ဝါ ဝိဝေကော-နှင့် တသ္မိံ ဝိဝေကေကိုရင်း ဤသို့ ရသင့်သလို တွဲယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ယထာလာဘ နည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **နီဝရဏာဝိဂမော**-အရ နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း ဥပစာဈာန်ကိုယူ။

ဝိဝေကဇံ-အရ ပထမဈာန်ကိုယူ၍-- ထိုသည် ဈာန် အဿာဒေတိ-ဟူသည်နှင့်အညီ သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏--စသည်ထုတ်။

ပါဌ် [၈၈]

(က) အယဥ္စ ပီတိ [ဣတိ အယဥ္စ ပီတိ] ဣဒဥ္စ သုခံ အဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဣဒံ ဈာနံ "ပီတိသုခံ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) အထဝါ ပီတိစ သုခဥ္စ ပီတိသုခံ ဓမ္မဝိနယာဒယောဝိယ။

(ဂ) ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခမဿ ဈာနဿ အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဧဝမ္ပိ ဝိဝေကဇံ

http://www.dhammadownload.com

ပီတိသုခံ။ (ဃ) ယသ္မာ ဝ ဟိ ဈာနံ၊ ဧဝံ ပီတိသုခမ္ပေတ္ထ ဝိဝေကဇမေဝ ဟောတိ၊ တဥ္စဿ အတ္ထိ [တဥ္စဿ အတ္ထီတိ။]

(င) တသ္မာ ဧကပဒေနေဝ "ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ"န္တိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

(၄။၁၁၅။ မအ္ဌ-၂။၂၅၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၈၅။)

➤ ၂။ (ခ၊ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ॥ ॥ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-ကို တစ်ပုဒ်စီခွဲ၍ ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တစ်ပုဒ်တည်းတွဲ၍ ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ၊ဂ)ကိုမိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် ပီတိစ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ-ဟု ခွန်တွဲ၍ ပီတိသုခံ အဿ အသ္မိံ ဝါ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ-ဟု အဿတ္ထိ (ဝါ) ဗဟုဗ္ဗိဟိ ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုရင်း၊ ဝိဝေကဇံ-နှင့် ပီတိသုခံတို့ကား ဝိဘတျန္တပုဒ် နှစ်ပုဒ်အဖြစ်ကိုရင်း ဖွင့်ပြပြီး၍ တစ်ပုဒ်တည်းတွဲ၍ ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ၊ဂ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/**အာေဘာဂဃဋနာမူ** ॥ ॥ ဆရာ-သည်၊ (ဂ) ဖြင့် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိ သုခရှိသောကြောင့် ဈာန်သည် ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ မည်သောဟု ဆို၏။ (ဝါ) ပီတိသုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ ဈာန်သာလျှင် ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ [ပီတိသုခမ္ပိ-၌ ပိ-ကိုရှု] ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် (ဂ)ဝါကျ စကားရပ်၌ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခ-ဟု ဆရာဆိုခြင်းသည် အသို့ သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ပီတိသုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုပါသနည်း။ (ဝိရောဓိဒေါသတင်--) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- ဈာန်သည် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပီတိသုခသည်လည်း ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု အသင့်ယုတ္တိကို ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား--ဟူလို။

(င) သို့/ ဆရာသည်၊ (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသောကြောင့် ဈာန်သည် ဝိဝေကဇပီတိသုခမည်၏ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ့်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခု ရအပ်သော အကျိုးမရှိပြီလော။ (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည် ပက္ခန္တရ၊ ထိုတွင် (ခ-ဂ) တို့သည် ပက္ခန္တရ၊ (ဃ) သည် ပီတိသုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေ ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ဒဠှီကရဏ ဝါကျ/ကာရဏဝါကျ။ (င) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

(ခ)ဝါကျ၌ အထဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း ॥ ॥ ဝိဝေကဇံတစ်ပုဒ်၊ ပီတိသုခံတစ်ပုဒ်ဟူသော နှစ်ပုဒ်ဝါကျသဒ္ဒါမှတစ်ပါး ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-ဟူသော တစ်ပုဒ်တည်းသော သမာသ်သဒ္ဒါအဖြစ်ကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ဈာန်, ပီတိသုခရှိသော ဈာန်-ဟူသော အနက်မှတစ်ပါး ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော ဈာန်ဟူသော အနက်တစ်ပါးကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့်ရင်း (ခ) ဝါကျ၌ အထဝါ-သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ [က-နှင့်အညီ] ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေတိ **ပီတိသုခံ**။
ပီတိသုခ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပီတိသုခ ရ၏။ ထို--၏ ပဌမဈာန်နှင့် အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာန္။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ပီတိသုခရှိသော ပဌမဈာန် ရ၏။

[ခ-နှင့်အညီ] ပီတိစ သုခဥ္စ **ပီတိသုခံ**။ ပီတိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ပီတိသည် မှချ။ ထို--၏ သုခ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ သုခဝေဒနာနှင့် ပဌမဈာန်၌ အတူဖြစ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပီတိသုခ ရ၏။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ **ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ**။
ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော (ဝါ) နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်တတ် ကင်းတတ်သော (ဝါ) ဆိတ်စေအပ် ကင်းစေအပ်သော သမ္ပယုတ် တရားအပေါင်း၌ဖြစ်သော ပီတိသုခသည် မှချ။ ထို--၏ ဣမ အညပုဒ်အရ ပဌမ ဈာန်နှင့် အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာန္။ ဣမ-အရ နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ် သော ပီတိသုခရှိသော ပဌမဈာန်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပီတိစ သုခဥ္စ ပီတိသုခံ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ (တစ်နည်း) ပီတိသုခံ အသ္မိံ ဈာနေ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ-ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ- ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ပီတိသုခ-အရ ဈာန်ကိုအရကောက် ရမည်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပီတိသုခပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓမ္မဝိနယသဒ္ဒါသည် သမာဟာရဒွန်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပီတိသုခပုဒ်သည်လည်း သမာဟာရ ဒွန်သမာသ်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဝိဝေကဇံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ (တစ်နည်း) အသ္မိံ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-ဟု စတုတ္ထီ (တစ်နည်း) သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဝိဝေကဇံပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ် မကျေခြင်း၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာ ဝတ္ထ) ဝိဝေကဇ-အရ ပီတိသုခကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-အရ ဈာန်ကို ယူရမည်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အယဥ္စ ပီတိ/ဣတိ အယဥ္စ ပီတိ** ။ ။ (က) ၌ ဣတိ ဣမိနာ ဝိတက္ကေန စသည်ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ အထူးနောင် ဣတိ စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ် ပြထားသည်ကို ထောက်၍ ဤ၌လည်း ပီတိသုခ အထူးနောင် ဝိဂြိုဟ်ပြသော အရာဖြစ်သောကြောင့် (က) ၌ ဣတိ အယဥ္စ ပီတိ စသည်ဖြင့် ဣတိ-ရှိသော ပါဌ်က ယုတ္တတရဖြစ်ပါသည်။ ဣတိ-သဒ္ဒါရှိသော်ရင်း, မရှိသော်ရင်း အတ္ထယုတ္တိ မပျက်သောကြောင့် ဣတိ ရှိ/မရှိ

http://www.dhammadownload.com

နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

(ဃ) ဝါကျ၌ ဣတိ-ကို (ဂ)ဝါကျသို့ပြန်၍ ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဣတိ-ကို ပရိသမာပနတ္ထကြံသင့်သောကြောင့်ရင်း ဣတိ-ရှိသောပါဌ်သည် ယုတ္တတရ ဖြစ်ပါသည်။ ဣတိ-ကို လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌကြံ၍ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းနှစ်ချက်ကြောင့်ရင်း ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ/ဝိဝေကဇ ပီတိသုခံ ။ ။ ဒုတိယေ ပီတိသုခမေဝ ဝိဝေကဇံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခန္တိ စ အညပဒတ္ထသမာသော ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသဿ စ အလောပေါ ကတော၊ လောပေ ဝါ သတိ "ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ"န္တိ ပါဌောတိ အယံ ဝိသေသော-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ (ဂ) ဝါကျ ဒုတိယဝိကပ်ဝယ် ဝိဝေကဇံ-ပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ် မကျေလျှင် ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပဌမာဝိဘတ်ကျေလျှင် ဝိဝေကဇ ပီတိသုခံ-ပါဌ်လည်းသင့်သည်။

➤ ၉။ **ပီတိသုခံ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခ၏ "ပီတိသုခ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ မကင်းတတ်သော ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခ ကိုဆိုသဖြင့် မကင်းရာသော ဌာနဖြစ်သော ဈာန်ကိုယူရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။

(က) ရှု -- **ပီတိသုခံ**-ကား ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ဈာန်ကိုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကင်း တတ်သော ပီတိသုခကိုလည်း ရသောကြောင့် ဌာနူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အစိတ် ပီတိသုခရှိ၏ဟု မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်အလုံး စုံကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **[ပရိယတ္တနယာရ] ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ**-အရ ပဌမဈာန်ကိုယူ၍ ထိုကိုယူသဖြင့် ထို၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နီဝရဏတရားတို့သည် ကင်းပျောက်ကုန်၏။ ထိုနီဝရဏ တရားတို့ ကွယ်ပျောက်သဖြင့် သမထ-စသော အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ဖြာသော အကျိုးတရားတို့သည် စည်ပင် တိုးပွား များပြားကုန်၏။

ဤသို့သုတ်၌လာသောတရားတို့၏ ပဋိပက္ခမှုကို ပယ်ရှားကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရိဝတ္တနယာရ မည်၏။

ဝါကျ [၈၉]

(က-၁) ပဌမန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမံ။ (က-၂) ဣဒံ ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ ပဌမံ။ (ခ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ ဈာနံ။

(ဂ) ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တီတိပိ ဈာနံ။ (ဃ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ၊ ဂေါစရံ ဝါ စိန္တေန္တီတိ အတ္ထော။ (င) ယံ ဝါ တံ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဈာနံ။ (စ) တေနေဝ ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ္ဌ။၁၁၆။ မအူ-၂။၂၅၉။ ဘာသာဋီ-၁။၅၈၆။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **ဈာနပေအ**၊ ပဌမစသောတတ်၏, လောင်စေတတ်၏, ဖုတ်ကြည်းတတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်၏အစွမ်းဖြင့် ပယ်တတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က-၂) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမံ-ဖြင့် ပဌမံ-ပုဒ်ကို ဒေသိတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အခြားဖြစ်နိုင်သော ဝစနတ္ထတစ်မျိုးကို ပြလိုသောဆရာသည် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ **အာအောဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (ခ-ဂ)တို့ဖြင့် ဈာန်ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓန, ကရဏသာဓန ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဈာန်ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ကရဏသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဉာဏ, ဒိတ္တိ-စသော အနက်တို့ကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကို မိန့်။

ကား-- ဟေတုကတ္တုသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် ဥပနအနက်ကို ဟော၏၊ ကရဏသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (က-၂) ကား ပဌမံပုဒ်၏ ဒေသိတတဒ္ဓိတ်မှတစ်ပါး သမာပတ္တိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဈာန်ပုဒ်၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနမှတစ်ပါး ကရဏသာဓနဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ဈေ-ဓာတ်၏ ငုတ်နေသော အနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ဂဲဝါစရံ စိန္တေတိကား- ဈာယတိ-၌ ဈေဓာတ်၏ ဥယျနတ္ထမှတစ်ပါး စိန္တနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ / ဈာပေတိပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဈာယတိပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။

➤ ၄။ ယုဇ္ဇတေ ယောဂီနာတိ **ယောဂေါ**။ (ဘာဝနာရ၏။) ယောဂေါ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ယောဂိနော**။ ယောဂပုဒ်အရ အားထုတ်အပ်သော ဘာဝနာသည် မုချ။ ထို-၏ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။ ဤပစ္စည်းအရကား ထို--သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ **ဈာနံ**။ ဈေဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဆန့်ကျင်ဘက် နိဝရဏတရားတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌ ကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ဝိတက်-စသော ၅-ပါးအပေါင်း၏ (ဝါ) ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိသည် (ဝါ) ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု- ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝိတက်-စသော ၅-ပါးအပေါင်း (ဝါ) ပဌမဈာန်ရ၏

(တစ်နည်း) ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တီတိ **ဈာနံ**။ ဈေဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌ ကြိယာကား ယောဂီတို့၏သန္တာန်၌ ကြံစည်တတ် လောင်မြှိုက်တတ်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မသည် မုချ။ ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထို-

http://www.dhammadownload.com

အားတပ်သော ဝိတက်-စသော ငါးပါးအပေါင်း၏ (ဝါ) ပဌမဈာန်၏ သဟဇာတာဒိ, ဈာနာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရ ဝိတက်-စသော ၅-ပါးအပေါင်း (ဝါ) ပဌမ ဈာန် ရ၏။

(တစ်နည်း) သယံ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **ဈာနံ**။ စေ့ခာတ်အရ ကပ်၍ ရှုတတ်သော သတ္တိရ၏။ ယုပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဈာန်တရားရ၏။

လက္ခီယတိ လက္ခိတဗ္ဗံ အနေနာတိ **လက္ခဏံ**။ ဥပနိဇ္ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယန္တိ ဝါ ဧတေနာတိ **ဥပနိဇ္ဈာယနံ**။ လက္ခဏာသာ ဥပနိဇ္ဈာယနံ **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနံ**။

လက္ခဏာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာ, နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာ သည် မုချ။ ယင်း၏ဈာန်တရားတို့နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဈာန်တရားရ၏။

* ဂဏီယတေ ဂဏနာ။ (အစိတ်) ဂဏနာယ အနုပုဗ္ဗံ **ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ**။ ဂဏီယတေ အနေနာတိ **ဂဏနံ**။(ရေတွက်ကြောင်းဂဏန်း) ဂဏနဿ အနုပုဗ္ဗံ **ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ**။ နတ္ထိ ဧတဿာ ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ **အနီတော**။ အနီတဿ ပဋိပက္ခော **ပစ္စနီတော**။ ပစ္စနီတော ဧဝ **ပစ္စနီကော**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော-ဖြင့် ပဌမံ-၌ ပဌမသဒ္ဒါသည် ပဓာနအနက် ကိုမဟော၊ အာဒိအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပဌမံ ဒေသိတန္တိ ပဌမံ-ဟု ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်ပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပစ္စည်း ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဥပ္ပတ္တိက္ကမ ဒက္ခိဏေယျက္ကမအားဖြင့် ပဌမ မည်သည် မဟုတ်၊ ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ပဌမ မည်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဌမံ သမာပဇ္ဇတိ-ဖြင့် ပဌမံပုဒ်ကို ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိ ပဌမံ-ဟု သမာပဇ္ဇတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ယင်းတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ပိ-သဒ္ဒါဖြင့် အရေအတွက် အစဉ်ဖြင့်သာ ပဌမ မည်သည်မဟုတ်၊ ဦးစွာ ဝင်စားအပ် သောကြောင့်လည်း ပဌမ မည်သတည်းဟူသော သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ) ၌ ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတိ-ဖြင့် ဈာနံ-၌ ဈေဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဈာပေတီတိ ဈာနံ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း ဟေတု ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပူပန်စေတတ်၏ဟူသည် ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို ပူပန်စေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တိ-ဖြင့် ဈာနံ-၌ ဈေဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ကရဏ သာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဈာယန္တိ ဣမိနာတိ ဈာနံ-

http://www.dhammadownload.com

ဟု ကရဏသာဓနပြု--ၓင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဈာယန္တိ-၌ ကြံစည်၏ဟူသည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့က ကြံစည်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အပိ-ဖြင့် ဟေတုကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထကြောင့်သာ ဈာန်မည်သည်မဟုတ်သေး၊ ကရဏသာဓနကြောင့်လည်း ဈာန်မည်သေး၏ဟူသော သမုစ္စည်းအံ့ဗိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ-ဖြင့် (ခ) ဝါကျ ဈာပေတိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏဒိတ္တိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဒဟနအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဂေါစရံ စိန္တေန္တိ-ဖြင့် (ဂ) ဝါကျ ဈာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏ ဒိတ္တိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ စိန္တနအနက်ဟော--ၓင်း (ဓာတွတ္ထ) စိန္တေန္တိ-၌ ကြံစည်၏ဟူသည် ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကြံစည်ခြင်းပင်တည်းဟူ--ၓင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) (ဃ) ၌ **ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ**-ဖြင့် (ဂ) ဝါကျ ဈာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဒဟနအနက်ဟော--ၓင်း (ဓာတွတ္ထ) ဈေဓာတ်သည် ဒဟန အနက်ကိုဟောခိုက် ဈာယန္တိ-၏ ကံကို ပစ္စနီကဓမ္မေ-ဟု ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်--ၓင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **ဂေါစရံ စိန္တေန္တိ**-ဖြင့် (ဂ) ဝါကျ ဈာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ဟော--ၓင်း (ဓာတွတ္ထ) ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ကိုဟောခိုက် ဈာယန္တိ-၏ ကံကို ဂေါစရံ-ဟု ထည့်၍ အနက် ပေးရမည်၏--ၓင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ သယံ ဝါ တံ ဈာယတိ-ဖြင့် ဈာန်-၌ ဈေဓာတ်၏--ၓင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တားအနက်၌ သက်--ၓင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဈာယ,တီတိ ဈာန်-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနပြု--ၓင်း (အဘိဓာနတ္ထ) **ဈာယတိ**-၌ ကပ်၍ရှုဟူသည် ဝိတက်-စသော တရားများ ကိုယ်တိုင်ကပ်၍ရှုသည်၏--ၓင်း (ဘာဝတ္ထ) ဈာယတိ-၌ ဈေဓာတ်၏ သကမ္မက ဓာတ်၏--ၓင်း (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ဈာယတိ-၌ ကပ်၍ ရှုဟူသည် ကသိုဏ်း စသော အာရုံကိုကပ်၍ ရှုသည်၏--ၓင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

ဉပနိဇ္ဈာယတိ-ဖြင့် ဈာယတိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏ ဒိတ္တိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဉပနိဇ္ဈာနအနက်ဟော--ၓင်း (ဓာတွတ္ထ) ဈာယတိ-၏ ကတ္တားကို သယံ-ဟု ထည့်ရမည်ကိုၓင်း (ဘာဝတ္ထ) ဈာယတိ-၏ ကံကို တံ-ဟု ထည့်ရမည်ကိုၓင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

➤ ၇။ **ဍဟန္တိ/ဒဟန္တိ** ။ ။ ဒဟဓာတ် အန္တိဝိဘတ်၊ ဒ-ကို ဍ-ပြုလျှင် ဍဟန္တိ-ဟုၓင်း၊ ဒ-ကို ဍ-မပြုလျှင် ဒဟန္တိ-ဟုၓင်း ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတော/ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ။ ။ ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတော ပဥ္စမန္တိ ဣမိနာ ဒေသနာက္ကမံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ၊ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဥ္စမန္တိပိ ပါဌော၊ တတ္ထာပိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယာတိ အတ္ထော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

အာရမဏူ/အာရမ္မဏူ ။ ။ ဒွေဘော်ဆောင်နိုင်သော သဒ္ဒယုတ္တိ မရှိသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

အာရမဏူပါဒ်သော သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ**-ကား ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ယ-အက္ခရာကိုချေ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

(ဃ) ဝါကျသည် (ခ၊ဂ) ဝါကျတို့ကို (ဝါ)တို့၌ ဈာပေတိ၊ ဈာယန္တိ-တို့ကို အစဉ်အတိုင်း အရေအတွက်အားလျော်စွာ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။ ယထာသချံနည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဂေါစရံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာရုံဟူသမျှ၏ "ဂေါစရ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်းစသော နိမိတ်အာရုံ၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဌာမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တိ**-အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဈာနသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ **ပစ္စနိကဓမ္မေ ဈာပေတိ**-၌ ပစ္စနိကဓမ္မ-အရ နီဝရဏတရားရ၏။

ဝါကျ [၉၀]

(က) တဒေတံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။

(ခ) တတ္ထ **အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ** သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ။ ကသ္မာ? ကသိဏာဒိအာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာယနတော။

(ဂ) **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ** ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ။ ကသ္မာ? လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော။ (ဃ) တတ္ထ ဟိ ဝိပဿနာ အနိစ္စလက္ခဏာဒီနိ ဥပနိဇ္ဈာယတိ။

(င) ဝိပဿနာယ ဥပနိဇ္ဈာယနကိစ္စံ ပန မဂ္ဂေန သိဇ္ဈတီတိ မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ (စ) ဖလံ ပန နိရောဓဿ တထလက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ဆ) ဣမသ္မိံ ပနေတ္ထ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနမေဝ ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

(၄။၁၁၆။ မအ္ဋ-၂။ ၂၆၀။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၈၈။)

➤ ၁။ မဂ္ဂေနနိစ္စ-စသော ဝိပလ္လာသကို ပယ်တတ်သော မဂ်နှင့်တကွ။[သဟတ္ထ၌ တတိယာ] မဂ်ကိစ္စဖြင့်။ [ကရဏတ္ထ]

➤ ၂။ **(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ဈာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်, လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်အားဖြင့် နှစ်မျိုးပြားသည်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ဈာန်နှစ်မျိုးကို သရုပ်ထုတ်၍ အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်၏။

(ဃ+င+စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် လက္ခဏာကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု ဆိုခဲ့၏။ ဝိပဿနာသည် မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ မဂ်သည် မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ ဖိုလ်သည် မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ *[ဝိတ္ထာရဟိမှာ အာစိတ်ပြာ၊ မေးပါဝါကျကနဲ့။]* ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့သည် လက္ခဏာကိုကပ်၍ ရှုခြင်းအတူတူပင် ဖြစ်ကောင်းရာ

http://www.dhammadownload.com

အံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ၊င၊စ) တို့ကိုမိန့်။

ကား-- ဝိပဿနာသည် အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကို ကပ်၍ရှု၏။ ဝိပဿနာ၏ ရှုမှုကိစ္စသည် မဂ်ကိစ္စကျမှ ပြီးစီး၏။ ဖိုလ်သည် တထလက္ခဏာကို ရှု၏ဟူလို။

(င) သို့/ သာအောဏ္ဏာ ။ ။ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဝိပဿနာသည် အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကို ကပ်၍ရှုတတ်သောကြောင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်မည်၏ဟု ဆို၏။ မဂ်၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်၏အဖြစ်ကို ဖိုလ်ကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို ရှုခြင်းကြောင့် ဆိုပါ သလော။ အဘယ့်ကြောင့် မဂ်ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု ဆိုပါသနည်း။ /အနိစ္စ-စသည် လျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ၏ ဥပနိဇ္ဈာနသည် အဘယ်သို့လျှင် အာရုံရှိသော မဂ်၏ ဥပနိဇ္ဈာန ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ-ဃ) တို့ကား ဈာန်နှစ်မျိုး၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ) ကား ပက္ခန္တရ။ (ခ) ၌ ကသ္မာ-ကား ကာရဏပုစ္ဆာဝါကျ။ ကသိဏာဒိ-စသည်ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ (ဃ-င-စ) တို့ကား လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရသော ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်တို့ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရခြင်းအကြောင်းကို အကျယ်ဖွင့်ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) ကား ဝိပဿနာ၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရကြောင်း မှတစ်ပါး မဂ်၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဃ) ကား ဝိပဿနာ၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရခြင်း အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။ (ဆ) ကား အတ္ထုဒ္ဓေသ/အဓိပ္ပေတတ္ထ/ဝိသေသဝါကျ။

➤ ၄။ လက္ခိယတေ အနေနာတိ **လက္ခဏံ**။ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **ဥပနိဇ္ဈာနံ**။

လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ**။ လက္ခဏ-အရ အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာ သည် မှချ။ ထို--၏ ကပ်၍ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကိုကပ်၍ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာ ရ၏။ [ဤကား ဃ-ဝါကျနှင့် အညီတည်း။]

အဓိပ္ပိယတိ ဣစ္ဆိယတီတိ **အဓိပ္ပေတံ**။ အဓိ-အပိ- ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ဆန္ဒ အဓိမောက္ခပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား ထို--အားတပ်သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် ရ၏။

တထဿ ဘာဝေါ **တထာ**။ လက္ခိယတေ အနေနာတိ **လက္ခဏံ**။ တထံ လက္ခဏံ ယဿာတိ **တထလက္ခဏော**။/တထမေဝ လက္ခဏံ **တထလက္ခဏံ**။ တထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို- -၏ လက္ခဏာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဈာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်, လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု နှစ်မျိုးရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဥပစာရဈာန်နှင့်တကွဖြစ်သော သမာပတ် ၈-ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ကသိဏာဒိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်-၌ အာရမ္မဏ-အရ ကသိုဏ်းစသော အာရုံကိုယူရမည်၏ -ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင် ပဒတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်-- ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် မည်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ-အရ ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ဖြင့် လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင် ပဒတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်-- ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် အမည်ရခြင်းအကြောင်းကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

(ဃ) ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဝိပဿနာကိုယူခိုက် လက္ခဏ-အရ အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) လက္ခဏ-အရ အနိစ္စ စသော လက္ခဏာကိုယူခိုက် ဥပနိဇ္ဈာန-အရ ဝိပဿနာကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပနိဇ္ဈာနံ-၌ ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနေပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) လက္ခဏ-နှင့် ဥပနိဇ္ဈာနကို လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်ပဒတ္ထ) သိစေသည်။

(င) ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ကာရဏူပစာအားဖြင့် မဂ်ကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဖိုလ်ကိုယူခိုက် လက္ခဏ-အရ နိဗ္ဗာန်၏ တထ လက္ခဏာကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) လက္ခဏ-အရ နိဗ္ဗာန်၏ တထ လက္ခဏာကိုယူခိုက် ဥပနိဇ္ဈာန-အရ ဖိုလ်ကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပနိဇ္ဈာနံ ဟု ကတ္တုသာဓနေပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) လက္ခဏ-နှင့် ဥပနိဇ္ဈာနကို လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်ပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် ဈာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု နှစ်မျိုးရှိသော်လည်း ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဧကဒေသူပစာအားဖြင့် ဈာနံ-အရ

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **တထာလက္ခဏံ/တထာလက္ခဏံ** ။ ။ တထာ-ကား ပဋိဘာဂဂတ္တ နိပါတ်တည်း၊ ဤ၌ ယင်းအနက် မဖြစ်သင့်၊ နိရောဓသဉ-ဟူသော သမ္ပန်ကိုထောက်၍ မဖောက်မပြန်မှန်သော အဝိပရီတတ္ထ၊ တထလက္ခဏတ္ထ-သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် တထလက္ခဏံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ကာသိဏာ/ကာသိန ။ ။ ကသ-ဂမနေ၊ ကျွဏော၊ ကသတိ ပဝတ္တတီတိ ကသိဏံ (သူစိ)ကိုထောက်၍ ကသဓာတ် ကျွဏပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ကသ-ဂမနေ ကျွနော၊ ဏတ္တံ-ဟူသော(အဘိဓာန်ဋီကာ) ကိုထောက်၍ ကသဓာတ် ကျွနပစ္စည်း၊ န-ကို ဏ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း ကသိဏ-သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ ဝုစ္စတိ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အနိစ္စ-စသောအားဖြင့် ရှုတတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ "လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော မဂ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ မကင်းရာသော အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော အကျိုးဖြစ်သော မဂ်ကိုယူရသောကြောင့် နာန္တရိကနည်း။

(င) **ဥပစာရေန**-ကား ဥပစာရဈာနေန-ဟု ဆိုလိုလျက် ဈာန-ဟူသော နောက်ပုဒ် ကျေနေသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနည်း။ ဧကဒေသဝေါဟာရနည်း။

လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ကား ဝိပဿနာသည် အနိစ္စလက္ခဏာကို ရှုတတ်၏၊ ဖိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို ရှုတတ်၏၊ ဤသို့ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာသမ္ဘဝနည်း။ ယထာလာဘနည်း။

ဖလံ ဈာနံ ဥပသမ္ဘတ္ထ-၌ **ဈာနံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်, လက္ခဏူပ နိဇ္ဈာန်တို့၏ "ဈာနံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဝိပဿနာ**-အရ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၈-ပါး၌ရှိသော ဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဠိကျ [၉၁]

(က) ကတမေသံ ပဉ္စသု? ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဣမေသံ။

(ခ) ဧတာနေဝ ဟိသ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ အာဒိနာ နယေန အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာနိ။ (ဂ) အဝုတ္တတ္တာ ဧကဂ္ဂတာ အင်္ဂံ န ဟောတီတိ စေ။ (ဃ) တဉ္စန။

(င) ကသ္မာ? ဝုတ္တတ္တာ ဧဝ။ (စ) သာပိ ဟိ ဝိဘင်္ဂေ "ဈာနန္တိ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တာယေဝ။

(၄။၁၁၆။ မဇ္ဈ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဘာသာဋီ၊၁။ ၅၉၀။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဤငါးပါးတို့ကို ဈာန်အင်္ဂါဟု သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းငါးပါးတို့မှ အယုတ်အလွန်အားဖြင့် ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ [တောနေဝ-၃ ဝေ-ကို့ရှု]

(တစ်နည်း) ဈာနင်သည် ဝိတက်-စသော ငါးပါးဖြစ်က သင့်ရာ၏၊ မဖြစ်က မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ရာသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အား-- ထို ဝိတက်-စသော အစိတ်ကိုပင် ထို ပဌမဈာန်၏အစိတ်အဖြစ်ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ-ဟု ဘုရားရှင်ဟောတော်မူခဲ့သောကြောင့် သင့်ပါ၏ဟူလို။

(ဂ) **စသည်သို့**/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ အစရှိသောနည်းဖြင့် ပဌမဈာန်၏ အင်္ဂါတို့ကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤပါရာဇိကဏ် ဈာနပါဠိ၌ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ပီတိသုခံဟူ၍သာ ဈာန်အင်္ဂါ လေးပါးကို ဟောတော်မူ၍ စိတ္တေကဂ္ဂတာကို မဟောအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် ဈာန်အင်္ဂါ၌ သွင်း၍ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ် ကြောင့် (ဂ-ဃ-င-စ) တို့ကိုမိန့်။

(စ) **သို့**/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဈာနင်၌ ဧကဂ္ဂတာကို ဟောတော်မူသည်သာ လျှင်တည်းဟု ဆို၏။ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ဈာနပါဠိ၌ ဧကဂ္ဂတာ မရှိသောကြောင့် ဆရာ့စကား မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့် နိုင်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဒဠှီကရဏ (ဂ) စောဒနာ။ (ဃ) ဝိသဇ္ဇနာ။ (င) ဝိသဇ္ဇနာ။ (စ) ဝိတ္ထာရ/ကာရဏ/ဒဠှီကရဏ။

➤ ၄။ ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ ယဿာတိ **ဧကဂ္ဂံ**။ ဧကဂ္ဂဿ ဘာဝေါ **ဧကဂ္ဂတာ**။ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ **စိတ္တေကဂ္ဂတာ**။ ဧကဂ္ဂ-အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ် သည် မုချ။ ထို--၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သမာဓိနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သမာဓိ ရ၏။

ဝုစ္စတေတိ ဝုတ္တာ။ န ဝုတ္တာ **အဝုတ္တာ**။ န-ဟူသော ဝိသေသန-အရ ပဋိသေဓ ဘောဂဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ နောက်ပုဒ်အရ မဟောအပ်သော ဧကဂ္ဂတာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မဟောအပ်သော ဧကဂ္ဂတာ ရ၏။

အဝုတ္တာယ ဘာဝေါ **အဝုတ္တတ္တံ**။ အဝုတ္တာ-အရ မဟောအပ်သော ဧကဂ္ဂတာသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ မဟောခြင်းကြိယာနှင့် နိသျ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သရုပ်အားဖြင့် မဟောခြင်းကြိယာ ရ၏။

➤ ၇။ ယာပိ/ယာ ။ ။ အပိသဒ္ဒေါ ဝိတက္ကာဒယော အပေက္ခတိ-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ အပိ-သဒ္ဒါပါမှ သင့်ပါသည်။

စိတ္တသေယကဂ္ဂတာ/စိတ္တေကဂ္ဂတာ ။ ။ ဗျာနဝိဘင်းပါဠိ၌ စိတ္တသေယကဂ္ဂတာ ဝါကျဖြင့် ဟောအပ်သောကြောင့် စိတ္တသေယကဂ္ဂတာပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၁၀။ (စ) **ဝုတ္တဏ္ဍာဓေယ**-၏ ကတ္တား (ဘဂဝတာ)ကိုထောက်၍ ဒေသနာ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါကျ [၉၂]

(က-၁) ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ဥပဂန္တွာ။ (က-၂) ပါပုဏိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ခ) ဥပသမ္ပာဒယိတွာ ဝါ၊ နိပ္ဖာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ပဋ္ဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖုသနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒါ"တိ ဝုတ္တံ။

(ဃ) တဿာပိ ဧဝမေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) ဝိဟာသိန္တိ ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဝိဟရိန္တိ ဝိဟာရဓာနာရေန ကြိယာပထဘေဒိတာရေန ကြိယာနတိဝုတ္တာပ္ပ ကာရေဗျာနယမ်ဂီ ဟုတွာ အတ္တဘာဝဿ ဣရိယံ ဝုတ္တိံ ပါလနံ ယပနံ ယာပနံ စာရံ ဝိဟာရံ အဘိနိပ္ဖာဒေသိန္တိ အတ္ထော။

(စ) ဝုတ္တံ ဟောတိ ဝိဘင်္ဂေ "ဝိဟရတီတိ ဣရိယတိ ဝတ္တတိ ပါလေတိ ယပေတိ ယာပေတိ စရတိ ဝိဟရတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဟရတီ"တိ။

(၅။၁၁၇။ မအူ-၂။၂၆၄။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၉၁။)

➤ ၁။ (ဂ) ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ-ဟု ထည့်ပါ။
(ဃ) ဝေဒိတဗ္ဗော-၏ ကတ္တားကို ပဏ္ဍိတေန-ဟု ထည့်ပါ။

➤ ၂။ (ခ) **သို့/** ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ ဥပ-သံ-ဥပသာရပုဒ်တို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ ပဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၌ ဥပ-သံ-ဥပသာရတို့သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက တစ်မျိုးသာ၊ ပဒဓာတ်သည် ဂတိအနက်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်အနက် ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဥပ-သံ ဥပသာရတို့သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသက သာတ္ထကအနက်၊ ပဒဓာတ် သည် ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း သံသိဒ္ဓိယအနက်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဃ) **သို့/ အာဘောဂတ္ထာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဥပသမ္ပဇ္ဇပုဒ်ကို "ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ပဋ္ဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော"စသည်ဖြင့် အထူးဟောကြား

http://www.dhammadownload.com

တော်မူသောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဟောကြားသကဲ့သို့ပင် အနက်ကိုလည်း အထူးအားဖြင့် သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- အနက်ကို ဤအဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည့်အတိုင်းပင် သိအပ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က-၂) ကား ဥပဂန္တွာ-၌ ဖြစ်သင့်သော ဂမုဓာတ်၏ အနက်ကို (ဝါ) ယူရမည့် ဂတိ-ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် နိပ္ဖာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ကား ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝိသေသ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ)အာဂမဒဋ္ဌ။

➤ ၄။ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဥပဂန္တွာ။ ဥပဂမနံ ဥပဂန္တွာ။ ဥပဂန္တွာန ဥပဂန္တွာ။ ဥပ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဂမုဓာတ်နှင့် တွာပစ္စည်းအရ ဘာဝသာဓနေတို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရနှင့် ပစ္စည်း အထူးမရှိသောကြောင့် ရောက်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

ဝဓီယိတ္ထာတိ ဝုတ္တော။ ဝုတ္တော ပကာရော ဝုတ္တပ္ပကာရော။ ဣတိ ဝုတ္တပ္ပကာရော အဿ ဈာနဿာတိ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရော။ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရံ ဈာနံ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရ ဈာနံ။ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာနေန သမင်္ဂီ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာနသမင်္ဂီ။

ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာန-အရ ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော ဈာန်သည် မှချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော ဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဥပဂန္တွာ-ဖြင့် ဥပသင်္ကမ္မ-၌ ဥပသဒ္ဒါ, သံသဒ္ဒါတို့၏ [ဥပလဗ္ဘတိ, သမ္ဘဝတိ စသည်တို့၌ကဲ့သို့] ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥပသင်္ကမ္မ-၌ ဗွ-သဒ္ဒါသည် [သုဟင်္ဂံ-၌ ဗွ-သဒ္ဒါကဲ့သို့] ဈာပစ္စည်း၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပဂန္တွာ-၌ ဂမုဓာတ်သည် ဉာဏ, ပဝတ္တနအနက်ကို မဟော၊ ပါပုဏနအနက်ဟော- ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥပ-သဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပဂန္တွာ-၌ ဉာဏဂတိ, ပဝတ္တနဂတိကို မယူရ ပါပုဏနဂတိကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

[တစ်နည်း] ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပဂန္တွာ-၌ ကပ်တော်မူခြင်းဟူသည် ရောက်တော်မူခြင်းဝင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဥပသင်္ကမိတွာ-ဖြင့် ဥပသင်္ကမ္မ-၌ ဥပ-သံ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ ပြီးစီးခြင်း သံသိဒ္ဓိယအနက် ဟော-- ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဗွ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ဥပသင်္ကမ္မ-၌ ကာရိုက်ပစ္စည်းကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

F-25-A

http://www.dhammadownload.com

နိပ္ပာဒေတွာ-ဖြင့် ပြည့်စုံစေခြင်းဟူသည် ပြီးစီးစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ပဒတာတ်သည် နိပ္ဖာဒနအနက်ဟော သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-တတွတ္ထ)

(၈) ၌ ဣရိယာပထဝိဟာရေန-ဖြင့် ဝိဟာသိ-၌ ဝိဟာရ-အရ ဣရိယာပထဝိဟာရကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသဇ္ဇသခ်ါတေန-ဖြင့် ဣရိယာပထ ၄-မျိုးတွင် ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) .

အတ္တဘာဝဿ ဣရိယံ အဘိနိပ္ဖာဒေသိ-ဖြင့် ထိုင်ခြင်းအမူအရာဖြင့် အတ္တဘောကို ဆောင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝုတ္တံ ယပန် ယာပနံ စာရံ ဝိဟာရံ-တို့ဖြင့် ဣရိယ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ နိသဇ္ဇာသခ်ါတေန/နိသဇ္ဇသခ်ါတေန ။ ။ နိသီဒနံ နိသဇ္ဇာ-ဟူသော ကစ္စည်းရူပသိဒ္ဓိတို့ကိုထောက်လျှင် နိသဇ္ဇာ-သဒ္ဒါသည် အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင် မြဲသော ပုဒ်များကို သမာသ်အလယ်၌ ရဿ မပြုရသောကြောင့်ရင်း၊ ဝိဟရတိ အဖွင့်၌ ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု-ဟု သမာသ်အလယ်၌ အာကာရန္တနှင့်ပင် ရှိသောကြောင့်ရင်း နိသဇ္ဇာသခ်ါတေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပါပုဏိတွာ/ပါပုနိတွာ ။ ။ ပပုဗ္ဗ အပဓာတ် ဉဏာပစ္စည်း တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါပုဏိတွာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဝိဟာသိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဝိဟာရလေးမျိုးလုံး၏ ဝိဟာသိ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဣရိယာပထဝိဟာရ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

ဣရိယာပထဝိဟာရေန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဣရိယာပုတ် ၄-ပါးဖြင့် နေခြင်း၏ ဣရိယာပထဝိဟာရ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ထိုင်ခြင်းဣရိယာပုတ်ဖြင့် နေခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

ဥပဂန္တွာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဉာဏဂတိ, ပဝတ္တနဂတိ, ပါပုဏန ဂတိ-တို့၏ ဥပဂန္တွာ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပါပုဏနဂတိ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

➤ ၁၀။ ဝုတ္တတိ-၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၉၃]

(က) ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ပီတာဂ္ဂဿ စ ဝိရာဂဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝူပသမာ သမတိက္ကမာ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏေ အပါတုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ-၁) တတ္ထ ကိဥ္စာပိ ဒုတိယဇ္ဈာနေ သဗ္ဗေပိ ပဌမဇ္ဈာနင်္ဂါ န သန္တိ။

(ဂ-၂) အညေယေဝ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဖဿာဒယော၊ အညေ ဣဓ။

(ဂ-၃) ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဃ) အဇ္ဈတ္တန္တိ ဣဓ နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံ။

(င) ဝိဘင်္ဂေ ပန "အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တ"န္တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။

(စ) ယသ္မာ ပန နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ၊ တသ္မာ အတ္တနိ ဇာတံ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ (၄။၁၁၇။ မအဋ္ဌ-၂။၂၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၉၃။)

➤ ၁။ [က-ခ-နှင့်အညီ] **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ**၊ဝိတက် ဝိစာရတို့၏။ (ဝါ) တို့ကို။ ဝူပသမာ၊ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။(ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်။ (ဝါ) ဒုတိယဈာန် ခဏ၌ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (ဝါ) ပယ်ခြင်းကြောင့်။

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ **ဩဠာရိကဿ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်, ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ၌ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံသော ပဌမဈာန်တရားတို့သည် မရှိကြသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဝိတက်ဝိစာရတို့သည်သာ မရှိကုန်သကဲ့သို့ အဘယ်ကိုပြခြင်းငှာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု အထူးပြု၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံသော ပဌမဈာန်တရားများ မရှိကြကုန်ဟု ဆို၏၊ အဘယ်သို့သော သဘောယုတ္တိကိုထောက်၍ ယင်းသို့ဆိုပါသနည်း၊ ဒုတိယဈာန်၌ ဖဿ-စသောတရားများလည်း ယှဉ်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) မိန့်။

ကား-- ပဌမဈာန်၌ယှဉ်သော ဖဿစသော စသည်က တခြား, ဒုတိယဈာန်၌ယှဉ်သော ဖဿစသည်က တခြားဖြစ်၍ ယင်းသို့ ဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ-၃) သို့/ ဆရာသည် (ဂ-၂) ဖြင့် ပဌမဈာန်၌ ဖဿ စသည်သည် ဒုတိယဈာန်ရှိ ဖဿ-စသည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်တရားတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌ မရှိဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ မရှိပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်ကိုပြခြင်းငှာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ ထင်ရှားမရှိက မဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၃) ကိုမိန့်။

(င) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောရာ၌ နိယကဇ္ဈတ္တဝိသေသကို အလိုရှိအပ်၏ဟုဆို၏၊ ဝိဘင်း၌ ဝိသေသအားဖြင့်ပင် ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်သို့ ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ဝိဘင်း၌ ဟောတော်

http://www.dhammadownload.com

မှုပုံကို မပြသော် အဗ္ဗာဝိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

တစ်နည်း--- ဆရာ-သည် (ယ) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်၏ဟု ဆို၏၊ အဘယ့်ကြောင့် နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်ပါသနည်း။ပါဠိတော်၌ အဇ္ဈတ္တံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) ဝါကျမိန့်။

(တစ်နည်း) ဥပနာတူ။ ဤဈာနကထာ၌သာ နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်၌လည်း နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်၏ဟု ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။ (င) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (ယ) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ဟူသောပါဠ်၌ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်သောဟု ဆို၏။ အဇ္ဈတ္တ-ဟု သာမန်ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ အဇ္ဈတ္တ-ဟု သာမန်ဟောတော်မူအပ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤ၌ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်၏ဟု ဆရာ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- (င) ဖြင့် ဝိဘင်္ဂပါဠိ၌လည်း အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တံ-ဟု ဤမျှလောက်ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူသောကြောင့် (ဝါ) ဤ နိယကဇ္ဈတ္တံ-နှင့် ထပ်တူကျသော ပစ္စတ္တံ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဤ၌ အဇ္ဈတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ယ) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ဟူသောပါဠ်၌ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်သောဟု ဆို၏။အဇ္ဈတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်သော် ယင်း အဇ္ဈတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အသို့နည်း။ ယင်း အဇ္ဈတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ-၁) ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (ဂ-၂) ကား ဒဠှီကရဏဝါကျ။ (ဂ-၃)ကား စောဒနာ၊ ပရိဟာရဘောဂ/ ပရိဟာရဝါကျ။ (င) သည် အဇ္ဈတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို ယူရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (တစ်နည်း) ဝိဘင်း၌ ဝိသေသအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(စ) သည် အဓိပ္ပေတတ္ထ-မှတစ်ပါး ဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပကဏ္ဏကဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ**-ကား တို့၏--ကြောင့် ဝူပသမာ-၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီ စပ်။

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဝူပသမာ-၌ ကမ္မ+ကမ္မီ စပ်။

➤ ၄။ ဖဿော အာဒိ ယေသန္တိ **ဖဿာဒယော**။ ယေသံ ဝေဒနာနံ၊အကြင် ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ပဉ္စမဇ္ဈာနသမ္ပယုတ္တတရားတို့အား။ဖဿော၊ ဖဿ-ဟု ဆိုအပ်သော။ အာဒိ၊အစသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။တေ ဝေဒနာဒယော၊ထို--တို့သည်။ဖဿာဒယော၊ဖဿာဒိ မည်ကုန်၏။ ဖဿ+အာဒိ+ ယ-ပုဒ်။ ဖဿ အာဒိ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ပုဒ်လုံးအရကား ဖဿ အစသည် (ဝါ) အစဖြစ်သော ဖဿသည် မုချ။ ယင်း

http://www.dhammadownload.com

ဖသ္သ အစ၏ (ဝါ) အစဖြစ်သော ဖဿ၏ ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ပဉ္စမဗျာနသမ္ပယုတ္တ တရားနှင့် အာဒိ-အာဒိဝန္တ/အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာန္။ ယ-ဟူသော အညပုဒ်အရ ထို--သော ဖဿ အစရှိကုန်သော ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ပဉ္စမဗျာနသမ္ပယုတ္တတရား တို့ ဒြဗ်ရ၏။ ＊ ပဉ္စမံ အာဒိယတီတိ **အာဒိ**။ ＊ ဖုသတီတိ **ဖဿော**။

နိဿာယ ဇာတံ **နိယံ**။ (နိဿာယ၊မိမိသန္တာန်ကို မှီ၍။ဇာယတိ၊ဖြစ်၏။နိယံ၊မိမိ သန္တာန်၌ မှီ၍ဖြစ်သော တရား) နိယံ ဧဝ **နိယကံ**။ [နိယံဧဝ၊မိမိသန္တာန်၌ မှီ၍ဖြစ်သော တရား သည်သာလျှင်။နိယကံ၊နိယက မည်၏။] နိယပုဒ်+ကပစ္စည်း၊ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်။

နိယ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား မိမိသန္တာန်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သော တရား ရ၏။ က-ပစ္စည်းအရလည်း သွတ္ထ တဒ္ဓိတ်တို့၏သဘောသည် ပုဒ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသော ကြောင့် မိမိသန္တာန်ကို မှီ၍ဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တ-ဟူသော ဈာန်ရ၏။

နိယမတီတိ **နိယကံ**။ နိ-ယမုဓာတ်အရကား မှတ်သားတတ်သော (ဝါ) အမြဲဖြစ် တတ်သော သတ္တိရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တဟူသော ဈာန်ရ၏။

အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ အဇ္ဈတ္တံ။ နိယကဉ္စ တံ အဇ္ဈတ္တဉ္စာတိ **နိယကဇ္ဈတ္တံ**။

နိယကဉ္စ၊မိမိသန္တာန်ကို မှီ၍ဖြစ်သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။တံ၊ထို မိမိ သန္တာန်ကို မှီ၍ဖြစ်၏ဟူသည်။အဇ္ဈတ္တဉ္စ၊အဇ္ဈတ္တလည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။နိယကဇ္ဈတ္တံ၊ မည်၏။ နိယက-ဟူသော ဝိသေသန-အရ မိမိသန္တာန်ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်ခြင်း နိယကဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အဇ္ဈတ္တနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး/ဝိသေသန-သျှ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော မိမိသန္တာန်ကိုစွဲမှီ၍ ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိတက္ကဿစ ဝိစာရဿ-ဖြင့် ဝိတက္ကဝိစာရပုဒ်ကို ဝိတက္ကောစ ဝိစာရောစ ဝိတက္ကဝိစာရာ-ဟု ဒွန်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဣတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ-ဖြင့် ဝူပသမာကိုငဲ့၍ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ဟု ဒန္တသောဓနနည်းဖြင့် ဝိဘတ်ချွတ် ခံရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နေယျတ္ထ)

သမတိက္ကမာ-ဖြင့် ဝူပသမ-ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသည် လွန်မြောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] သမတိက္ကမာ-ဖြင့် ဝူပသမ- ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသည် ပဟာန်ကို လိုအပ်၏၊ ပဟာန်ဟူသည်လည်း ဝိတက် ဝိစာရတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် သမတိက္ကမ-လွန်မြောက်ခြင်းဟူသည် ဖြစ်ပြီး၍ လွန်မြောက်ခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ ဒုတိယဈာန်ခဏ၌ ဝိတက် ဝိစာရတို့ မဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တ-အရ ဂေါစရဇ္ဈတ္တ စသည်ကို မယူရ၊ နိယကဇ္ဈတ္တကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ အတ္တနိ ဇာတံ-ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ကို အတ္တနိ ဇာတံ အဇ္ဈတ္တံ-ဟု အဗျယီဘောပြု-

http://www.dhammadownload.com

-ဒှင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္တ) အဓိ-ဥပသာရ၏ ဇာတအနက်ဟော- ဒှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။ အတ္တာနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြင့် အတ္တနိ ဇာတံ-မိမိ၌ဖြစ်၏ဟူသည် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

➤ ၇။ ပီတာဂ်ေပန/ ပီတာဂ်ေပိ ။ ။ ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော။ ပီတာဂ်ေပီတိ အတ္ထော။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ ၂- ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

(င) ဓါတ္တ ဇတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ/ဇဝမေဝ ဝုတ္တံ ။ ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ "ပီတာဂ်ေ ပနာ"တိ အာဒိ၊ ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော၊ ပီတာဂ်ေပီတိ အတ္ထော-ဟူသော သာရတ္ထ ဋီကာဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ ဇတ္တကမေဝ-ဟု မရှိသင့်။ ဇဝမေဝ-ဟု ရှိသင့်၏။ ဇတ္တကမေဝ-သည် မပြည့်စုံဟု ပြ၍ ဇဝမေဝ-ကား ဤအဋ္ဌကထာနှင့် ထပ်တူဟုပြသည်။ ထို့ကြောင့် ထပ်တူ-ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ဇဝမေဝ ဝုတ္တံ-သာ သင့်ပါသည်။

ဝူပသမာ/ဝုပသမာ ။ ။ ဝိ+ဥပ+သမာ။ နောက်သရကြောင့် ရှေ့သရကျေရာ၌ နောက် ဥ-သရကို ဦဒီဃပြု၍ ဝူပသမ-ဟု ပြီးကြောင်း ရူပသိဒ္ဓိ/သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာတို့၌ လာသောကြောင့် ဒီဃနှင့်ရှိသော ဝူပသမာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ**-ကား ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ဟု အစိတ်ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ၊ ပီတိယာစ ဝိရာဂါ၊ သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ-တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ နိဒဿန နည်း၊ ကေဒေသူပစာ။

(တနည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရငြိမ်းခြင်းကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်း ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရငြိမ်းခြင်း, ပီတိကို လွန်မြောက်ခြင်း, သုခကို လွန်မြောက်ခြင်း တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း၊ ကေဒေသူပစာ။

(တစ်နည်း) ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-သဒ္ဒါဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် ပဟာနင်္ဂ အဖြစ်ဖြင့်တူသော အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာသဒ္ဒါ, ပီတိယာ စ ဝိရာဂါသဒ္ဒါ, သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာသဒ္ဒါ-တည်းဟူသော အပေါင်းကို လည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

* အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ငြိမ်းခြင်း၏ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အမည်ကို ပဟာနင်္ဂအဖြစ်ဖြင့်တူသော အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ သဒ္ဒါ, ပီတိယာစ ဝိရာဂါသဒ္ဒါ, သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာသဒ္ဒါ-တို့ ၌တင်- -ကေဒေသူပစာ။ **အဇ္ဈတ္တံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဂေါစရဇ္ဈတ္တ, အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ, ဝိသယ ဇ္ဈတ္တ, နိယကဇ္ဈတ္တတို့၏ "အဇ္ဈတ္တ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တ၌ တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **အဇ္ဈတ္တံ**-အရ နိယကဇ္ဈတ္တ ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၉၄]

(က) သမ္ဗသာဒနန္တိ သမ္ပသာဒနံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ။ (ခ) သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ။ (ဂ) နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလဝတ္ထံပိယ။

(ဃ) ယသ္မာ ဝါ တံ ဈာနံ သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘ - ဝူပသမနေန စေတသော သမ္ပသာဒတိ၊ တသ္မာပိ သမ္ပသာဒနန္တိ ဝုတ္တံ။

(င) ဣမသ္မိံစ အတ္ထဝိကပ္ပေ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဗဝံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) ပုရိမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ ဧတံ ဧကောဒိဘာဝေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

(၄။၁၁၇။ မအ္ဌ-၂။၂၆၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၉၃။)

➢ ၁။ [သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်အညီ] (ယ၊င-နှင့်အညီ)

စေတသော၊စိတ်ကို။သမ္ပသာဒနံ၊သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ လှုပ်ချောက်ချားခြင်း၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်ရင်း ကြည်လင်စေတတ်သော။

(က-ခ-စ-နှင့်အညီ) သမ္ပသာဒနံ၊သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော (ဝါ) သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သမ္ပသာဒနမည်သော။စေတသော၊စိတ်၏။ဧကောဒိဘာဝံ၊မြတ်သော တည်ကြည်ခြင်းကို ပွားစေတတ်သော။

➢ ၂။ (စ) သို့/ **ဓာဒရာ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သဒ္ဓါကို သမ္ပသာဒန-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ သဒ္ဓါကိုသာ သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ မည်သည့် တရားကိုလည်း သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်သော အခြားသော တရားတစ်မျိုးကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား--** ဈာန်ကိုလည်း ဂုဏူပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟူလို။ [**ဈာနမ္ပိ--၌ ပိ--ကိုဖျော်**]

(ယ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဈာန်၏ သမ္ပသာဒန အမည်ရပုံကို ဥပစာ အားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဈာန်၏ သမ္ပသာဒန အမည်ရပုံကို မုချအားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ယ) မိန့်။

(ယ) သို့ / **အာဓောဇ္ဇ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဈာန်တရား၏ ဂုဏူပစာ အားဖြင့် သမ္ပသာဒန အမည်ရပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဈာန်သည် ဥပစာအားဖြင့်သာ သမ္ပသာဒန မည်ပါသလော။ အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် သမ္ပသာဒန မည်ပါသေးသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။ **ကား--** ဈာန်သည် မုချတိုက်ရိုက်အားဖြင့်လည်း စိတ်ကိုကြည်လင်စေတတ်သောကြောင့် သမ္ပသာဒန မည်သေး၏ဟူလို။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ယ) ဖြင့် သမ္ပသာဒနနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်ရင်း, ဝိတက် ဝိစာရ လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်းမှ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်ရင်း, စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ရင်း ဈာန်သည် သမ္ပသာဒန မည်သောဟု အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ပဒသံဝဏ္ဏနာ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုပြီလော။ ပဒသံဝဏ္ဏနာ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာကား အဘာယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် သမ္ပသာဒနမည်သော တရားမှတစ်ပါး ဥပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒန မည်သော တရားကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဥပမာနဝါကျ။ (ဃ) သည် ဈာန်၏ ဥပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်ပုံမှတစ်ပါး မုချတိုက်ရိုက်အားဖြင့် သမ္ပသာဒန မည်ပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် သမ္ပသာဒနပုဒ်၏ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ပဒသမ္ဗန္ဓကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ စာစပ် သမ္ဗန် ထူးခြားဟန်ကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ/ဝါကျာရမ္ဘ (စ) သည် ပစ္ဆိမ အတ္ထဝိကပ်၌ ပဒသမ္ဗန္ဓမှတစ်ပါး ပုရိမ အတ္ထဝိကပ်၌ ပဒသမ္ဗန္ဓကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ တံ ဈာနံ-ကား သည်--ကြောင့် သမ္ပသာဒတိ-၌ ကတ္တား-ကတ္တိစပ်။

တံ ဈာနံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုတ္တံ-၌ ကမ္မ-ကမ္မိ စပ်။

➤ ၄။ သမ္ပသာဒယတိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေတိ **သမ္ပသာဒနံ**။ ယာ သဒ္ဓါ၊သည်။သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊တို့ကို။ သမ္ပသာဒယတိ၊ကြည်လင်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။ သမ္ပသာဒနံ၊မည်၏။ ဟေတုကတ္တုသာဓန၊ သံ-ပ-သဒ+ယုပစ္စည်း။ သံ-ပ-ဥပသာရပုဒ်တို့အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ သဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော သဒ္ဓါစေတသိက်၏ သဟဇာတာဒိသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သဒ္ဓါစေတသိက် ရ၏။ **[ဤကား က–နှင့်အညီ သဒ္ဓါကိုရသော သမ္ပသာဒန၊]** ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း သမ္ပသာဒန-သဒ္ဒါသည် ဂုဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော ဒုတိယဈာန် ရ၏။ **[ဤကား စ–နှင့်အညီ]**

စေတော သမ္ပသာဒယတီတိ **သမ္ပသာဒနံ**။ ယံ ဈာနံ၊အကြင်ဈာန်သည်။စေတော၊ စိတ်ကို။သမ္ပသာဒယတိ၊ကြည်လင်စေတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သမ္ပသာဒနံ၊မည်၏။

သံ-ပ-ဥပသာရတို့အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ သဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား စိတ်၏ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုစိတ်အားတပ်သော ဒုတိယဈာန်၏ ဈာနာဒိသဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဒုတိယဈာန် ရ၏။

[ဤကား (ဃ) နှင့်အညီ ဥပစာ မကြံသဲ ဒုတိယဈာန် တိုက်ရိုက်ရသော သမ္ပသာဒန]

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သမ္ပသာဒန-အရ သဒ္ဓါစေတသိက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] သမ္ပသာဒန-ကား သဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဖြင့် ဂုဏူပစာအားဖြင့် သမ္မောဒန-အရ ဒုတိယချာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္တာ) သမ္မောဒနယောဂတော-ဖြင့် သမ္မောဒနမည်သော သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ချာန်သည် သမ္မောဒနမည်၏ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ)၌ သမ္မောဒယတိ-ဖြင့် သမ္မောဒနံ-၌ သံ-ပ-သဒဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမ္မောဒယတီတိ သမ္မောဒနံ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သံ-ပ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏---ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကာရိုက်ပစ္စည်းကျေသည်၏---ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

စေတော-ဖြင့် ကြည်လင်စေတတ်၏ဟူသည် စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တစ်နည်း) သဒဓာတ်၏ ကံကို စေတော-ဟု ထည့်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) တံ ဈာနံ-ဖြင့် သမ္မောဒန-အရ မုချအားဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သမ္မောဒန သမန္နာဂတတ္တာ- စသည်ဖြင့် စိတ်ကို ယင်းသို့ ကြည်လင်စေခြင်းဟူသည် သမ္မောဒန သမန္နာဂတ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘ ဝူပသမကြောင့်ပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ **နီလဝတ္ထံ/နီလံဝတ္ထံ** ။ ။ နီလယောဂတော ဝတ္ထံ နီလံဝိယ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဥပမေယျပက္ခ၌ ဈာနမ္ပိ သမ္မောဒနံ-ဟု ဝါကျအနေဖြင့် ရှိသောကြောင့်ရင်း ဝါကျ သမာသ် အနက် အထူးမရှိနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

စေတော/ စေတသော သမ္မောဒယတိ ။ ။ စေတော-ကား စေတ-ပုဒ်၊ ဒုတိယာ ဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၊ သဿ ဓော-သုတ် စသဒ္ဒါဖြင့် အံ-ကို ဩပြု၍ ရုပ်ပြီးသည်။

စေတသော-ကား ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၊ သဿ ဓော-သုတ်ဖြင့် သ-ကို ဩပြု၊ သ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသည်။ [ကာရိုက်ကံမှာ၊ ဒုတိယာနှင့်၊ တတိယာ ဆဋ္ဌီ၊ သုံးလီဝိဘတ်၊ သက်တုံလတ်၊ ကျမ်းမြွတ် ဤသို့ မိန့်သတည်း။] ဟူသော နိယံ-အရ ဤနေရာ၌ ကာရိုက်ကံ၏ အရာဖြစ်ရကား စေတော/စေတသော နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သမ္မောဒန**-ကား ကြည်လင်စေတတ်သော သဒ္ဒါ-ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်၏ သမ္မောဒန-ဟူသောအမည်ကို ဂုဏောဖြစ်သော ချာန်၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ မကင်းတတ်သော သဒ္ဒါ-ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်ကို သမ္မောဒန-ဟုဆိုသဖြင့် မကင်းရာဖြစ်သော ချာန်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏောကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ (တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သော သဒ္ဒါ၏ သမ္မောဒန အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ချာန်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။

ဈာနမ္ပိ သမ္မောဒနံ-ကား ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၏ "ဈာန"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သဒ္ဒါစေတသိက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ ဤ၌ မကင်းရာသော ဈာန်ကိုဆိုသ

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် မကာင်းတတ်သော သဒ္ဒါကို ယူရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

(ဃ) ၅ -- သမ္ပသာဒန အမည်ရနိုင်သော ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် စသည်တို့တွင် ဝိတက် ဝိစာရ လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်းမှ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဒုတိယဈာန်ကို အလွန်အကဲ အားဖြင့် သမ္ပသာဒန-ဟု ဆိုအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း မည်၏။

စေတသော သမ္ပသာဒယတိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်၏ "စေတော"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ်ကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

➤ ၁၀။ [**စေတသောသာဒနမှတ္တိ**] **သမ္ပသာဒနံ**ပုဒ်အရ သဒ္ဒါကိုယူ၍ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ-ဟု ထုတ်အပ်၏။

ဝါကျ [၉၁]

(က) **ဧကော ဥဒေတီတိ ဧကောဒိ**။

(ခ) **ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရူဠ္ဟတ္တာ အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတီတိ အတ္ထော**။

(ဂ) **သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ဧကောတိ ဝုစ္စတိ**။

(ဃ) **ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟိတော ဝါ ဧကော အသဟာယော ဟုတွာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ**။

(င) **အထဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ**။ (စ) **ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော**။

(ဆ) **သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဧကော စ သော ဥဒီစာတိ ဧကောဒိ**။ (ဇ) **သမာဓိဿေတံ အဓိဝစနံ**။

(ဈ) **ဣတိ ဣမံ ဧကောဒိံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎယတီတိ ဣဒံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဧကောဒိဘာဝံ**။

(ည) **သော ပနာယံ ဧကောဒိ ယသ္မာ စေတသော၊ န သတ္တဿ၊ န ဇီဝဿ၊ တသ္မာ ဧတံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝန္တိ ဝုတ္တံ**။

(ဋ္ဌ။၁၁၈။ မဇ္ဈ-၂။၂၆၉။ ဘာသာဋီ-၁။၅၉၇။)

➤ ၁။ **ဧကောဒိဘာဝံ**၊ မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (ဝါ) အဖော်မရှိ တစ်ပါးတည်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (ဝါ) မြတ်သည်ဖြစ်၍ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ထစေ ကြွစေ ထောင်စေ ဖြစ်စေတတ်သော သမာဓိကို ပွားစေတတ်သော။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အာဘောဂဗ္ဗဏ္ဏ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဧကော ဥဒေတီတိ ဧကောဒိ-ဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ဧက-သဒ္ဒါသည် သင်္ချာ, အည-စသော အနက်ကိုပင် ဟော ပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

တနး-- သေဋ္ဌအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဧကော-ကို အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သေဋ္ဌ-ကို ဧက-ဟု ဆိုသင့်ပါ၏လော။ အဘယ်သို့သော သဘောယုတ္တိကိုထောက်၍

http://www.dhammadownload.com

ဓကော-ကို အင်္ဂေါ သေဋ္ဌော-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ကောဒိ-၌ ကေ-သဒ္ဒါ သေဋ္ဌ-အနက်ဟောဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကောဒိ-ဝယ် ကေ-သဒ္ဒါ ဟောနိုင်သောအနက် တစ်မျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်၊

(ဃ) သို့ — **ဌာနရာတိက** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကောဒိ-၌ ကေ-သဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌအနက်၌ ဖြစ်၍ ဝိတက် ဝိစာရတို့ မတက်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ကေ-သဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌအနက်နှင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့ မတက်ရောက် သောကြောင့် မြတ်၏ဟူသော အနက်ကိုသာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်နှင့် အဘယ်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကောဒိ-၌ ဥဒိ-ကို ဥဒေတီတိ ဥဒိ-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ဣ-ပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာနေအနက်၌ သက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ဣ-ပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓကတ္တုသာနေ၌သာ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌လည်း ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ည) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္ဗသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သမ္ဗသာဒနံ ကောဒိဘာဝံ-ဟူသော နှစ်ပုဒ် ဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် စေတသော-ဟူသော ပုဒ်ကို ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ည)မိန့်။

[စေတသော-ဟူသော သဒ္ဒန္တရိက်ဖြင့် မြစ်အပ် ပယ်အပ်သည့်အနက်မရှိက ယင်းသို့ မဟောသင့်။ စုဒ်ကြောင့် (ည) မိန့်။]

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ကေ-သဒ္ဒါ၏ သေဋ္ဌအနက်ဟောနိုင်ပုံကို အသင့်ယုတ္တိ အားဖြင့် ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဃ-င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) ကေနှင့် ဥဒိပုဒ် တွဲပုံကို ပြလို၍ ဆက်လက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။

(ဇ) အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ကောဒိ-အရ သဒ္ဓိန္ဒြေစသည်ကို ယူရမည်လော ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဈ) အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့်/ ကောဒိနှင့် ဘာဝ တွဲစပ်ပုံကိုရင်း၊ ဘာဝပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုရင်း ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ည) ကာရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ပသတ္ထာနံ ဝိသေသောတိ **ဆသဒ္ဒါ**။ ပသတ္ထ-ပုဒ်အရကား ချီးမွမ်းအပ်သော သဒ္ဓိန္ဒြေ စသည်တို့သည် မုချ။ ထို--၏ အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သော သမာဓိန္ဒြေ နှင့် သာမညဝိသေသ/အပါဒါန်-အပါဒါနိ စပ် ဌာန္ဒ။ ဣဋ္ဌပစ္စည်းအရကား ထို--သော သမာဓိန္ဒြေရ၏။

http://www.dhammadownload.com

[က-ခ-ဃ-နှင့်အညီ] ဓကော ဟုတ္တာ ဥဒိ **ဓကောဒိ**။ ဓကော၊မြတ်သည်။(ဝါ) အဖော်မရှိသည်။ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍။ဥဒိ၊ဖြစ်သည်တည်း။ဓကောဒိ၊မြတ်သည်။(ဝါ) အဖော်မရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရာယ်၊ ဧကပုဒ်+ဥဒိပုဒ်။ဧက-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား သေဋ္ဌဘောဂုဏ် (ဝါ) အသဟာယ ဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ ဖြစ်သော သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မြတ်သည် (ဝါ) အဖော်မရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော သမာဓိ ရ၏။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ **ဥဒိ**။ ဥ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘော ဂုဏ် ရ၏။ ဣဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား သမာဓိသမ္ပယုတ္တဓမ္မသည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သမာဓိ၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏိ-ပစ္စည်းအရကား ထို-- သော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို တက်ကြွစေ တတ်သော သမာဓိ ရ၏။

အာရုယှတီတိ **အာရုဠ္ဟော**။ အာပုဗ္ဗ ရုဟဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား တက်ရောက်တတ် သော ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဋ္ဌကား သမာဓိ၏ ပဟာယကသတ္တိ /ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သမာဓိ ရ၏။

အဓိ အာရုဠ္ဟော အဇ္ဈာရုဠ္ဟော။ န အဇ္ဈာရုဠ္ဟော **အနဇ္ဈာရုဠ္ဟော**။ န-ဟူသော ဝိသေသန-အရ အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ မတက်ရောက်အပ်သော သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မတက်ရောက်အပ်သော သမာဓိ ရ၏။

အနဇ္ဈာရုဠ္ဟဿ ဘာဝေါ **အနဇ္ဈာရုဠ္ဟတ္တံ**။

နတ္ထိ သဟာယော ဧတဿ သမာဓိဿာတိ **အသဟာယော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဓကောဒိ-၌ ဧကပုဒ်၊ ဥဒိပုဒ်၊ ဥဒိ-၌ ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဥ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအနက်ဟော-- ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏိပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥဒေတီတိ ဥဒိ-ဟု သုဒ္ဓ ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဒ-၏ အာဂုံ၏-- ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဓကော ဟုတ္တာ ဥဒိ ဓကောဒိ-ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရာယ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ အဂ္ဂေါ-ဖြင့် ဓကောဒိ-၌ ဧက-သဒ္ဒါသည် သင်္ချာ-စသောအနက်ကို မဟော၊ အဂ္ဂ-အမြတ်ဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သေဋ္ဌော-ဖြင့် အဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် ကောဋ္ဌာသ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သေဋ္ဌအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဟုတ္တာ-ဖြင့် ဓကော ဥဒေတိ-ဟူသော (က)ဝါကျ၌ ဓကော-ကို ဟုတ္တာ-ဟူသော ပါဌသေသ၌ စာစပ်ရမည်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဟုတ္တာ ဥဒေတိ-ဖြင့် ဓကောဒိ-၌ ဧကပုဒ်၊ ဥဒိပုဒ်၊ ဥဒိ-၌ ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဥ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအနက်ဟော--ရင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏိပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥဒေတီတိ ဥဒိ-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဒ-၏ အာဂုံ၏-- ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကောဟုတွာ ဥဒိ ကောဒိ-ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရာယ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပိတာကူပိစာရေတိ အနုဗျာရှေတ္တာ-ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရဟူသော ဩဠာရိကင်္ဂတို့ မတက်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ အသဟာယော-ဖြင့် ဧက-သဒ္ဒါ အသဟာယအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟတော-ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရမှ ကင်းသောကြောင့် အသဟာယ မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ဥဒါယတိ-ဖြင့် ဥဒိ-၌ ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဥ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏိပစ္စည်းသည် ဟေတုကတ္တား အနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥဒါယတီတိ ဥဒိ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ-ဖြင့် ကာရိုက်ကံ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဥဋ္ဌာပေတိ-ဖြင့် ဥဒါယတိ-၌ ဣဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(ဆ) ၌ သေဋ္ဌဋ္ဌေန-ဖြင့် ဧက-သဒ္ဒါ သေဋ္ဌအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဧကောစ သော ဥဒိစာတိ-ဖြင့် ကောဒိပုဒ်ကို ကမ္မဓာရာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ကောဒိ-အရ သဒ္ဓါ, ပညာ စသည်တို့ကို မယူရ၊ သမာဓိကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဈ) ၌ 'ကောဒိ' ဘာဝေတိ-ဖြင့် ကောဒိဘာဝံ-၌ ဘာဝ-ဝယ် ဘူဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဘာဝပုဒ်ကို ဘဝနံ ဘာဝေါ-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဘာဝေတီတိ ဘာဝေါ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကောဒိ ဘာဝေါ ကောဒိဘာဝေါ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဝဍ္ဍယတိ-ဖြင့် ဘူဓာတ်၏ ဝဍ္ဎနတ္ထ၏-- ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဣဓပိ ဒုတိယံ ဈာနံ-ဖြင့် ကောဒိဘာဝ-အရ ဒုတိယဈာန်ကို ယူ---ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ဣဓာတိ**-ဖြင့် ကောဒိ-ဟူသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပကာရရှိသော ကောဒိပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ **သေဠမ္ဘွေန/သေဠမ္ဗွေန** ။ ။ တထနလာန် ၎ှ၅ဣာဥ္စာ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်။ တထာန် ၎ှယုဂ်-ဟူသော နိတိသုတ္တ-တို့အရ အဌကထာ၊ အတ္တကထာပြယုဂ်ကဲ့သို့ တ္တ-ကို ဌပြုလျှင် သေဠမ္ဘွေန-ဟု လည်းကောင်း, မပြုလျှင် သေဠမ္ဗွေန-ဟု လည်းကောင်း ပြီးနိုင်ရကား နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အနဝ္ဇာရုဠ္ဇတ္တာ/ အနဇ္ဈာရုဠ္ဇတ္တာ ။ ။ နန်းကျောင်းမှုသဒ္ဒါကြီးနိဿယ၌ ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ရုဟဓာတ်၏ ဥ-ကို ဦ-ဒီယပြု၍ စီရင်သောကြောင့်ရင်း, ဟာလာ ဝတာရဋီကာ-၌ ရဿပြု၍ ကေစိဝါဒရှိကြောင်း ပြဆိုထားသောကြောင့်ရင်း, အရုဟိတိ အာရုဠှော။ (ရူ-၃၇၉)။ ရုဟိတ္တာတိ ရူဠှော၊ အာရူဠှော (နိရုတ္တိဒီပနီ-၅၀၄) ဆိုသော ကြောင့်ရင်း, ပါဠိ-အဌကထာ-ဋီကာတို့၌ ဒီဃ၊ ရဿ နှစ်မျိုးလုံး တွေ့မြင်ရသောကြောင့် ရင်း ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဣတိ ဣမံ/ဣတိဓံ ။ ။ ဣတိဣတိ ဓံ၊ ဣတိဣတိ တသ္မာ-ဟု ယောဇနာ၌ ရှိသော ကြောင့် ဣတိ ဣမံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဓကောဒိ**-ကားအပေါင်းဖြစ်သော သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ-စသည်တို့၏ ဓကောဒိ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမာဓိ-၌ တင်။ကေဒေသူပစာ။နေယျတ္ထ နည်း၊ ရုဠှီနည်း။ သမ္ပယုတ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော သဒ္ဓါ-စသော ရသင့်တိုင်းကို မယူမူ၍ သမ္ပယုတ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားအပေါင်းတို့တွင် ချွန်ခဏ၌ အလွန်ကျေးဇူးပြုတတ်သော သမာဓိတည်းဟူသော အလွန်ကိုသာ ယူရသော ကြောင့် အတိသယ နည်း။ (ဇ).ဝါကျ **သမာဓိသေတံ အဓိဝစနံ**-ကား အတိသယနည်း။

ဝါကျ [၉၆]

(က) နနုစာယံ သဒ္ဓါ ပဌမဇ္ဈာနေပိ အတ္ထိ၊ အာယဥ္စ ဓကောဒိနာမကော သမာဓိ။

(ခ) အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ သမ္ပသာဒနံ "စေတသော ဓကောဒိဘာဝဥ္စာ"တိ ဝုတ္တန္တိ။

(ဂ) ဝုစ္စတေ။

(ဃ) အဒုံ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန ဝီစိတရင်္ဂ သမာကုလမိဝ ဇလံ န သုပ္ပသန္နံ ဟောတိ၊ တသ္မာ သတိယာပိ သဒ္ဓါယ သမ္ပသာဒနန္တိ န ဝုတ္တံ။

(င) န သုပ္ပသန္နတ္တာယေဝ စေတ္ထ သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပါကဋော၊ တသ္မာ ဓကောဒိ ဘာဝန္တိပိ န ဝုတ္တံ။ (၄။၁၁၈။ မဇ္ဈ။၂ ၂၇၁။ ဘာသာဋီ၊၁။ ၅၉၉။)

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့**/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဒုတိယဈာန်ကို သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဓကောဒိဘာဝံ-ဟု ဝိသေသန-မလျက် ဟောတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ပဌမဈာန်၌လည်း သမ္ပသာဒန သဒ္ဓါ ဓကောဒိဘာဝ သမာဓိ-ဟု ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ရှိပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ

http://www.dhammadownload.com

သမ္ဗာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမ္ဗာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟု ဆိုရခြင်း၏အဖြေကို ဆိုအပ်၏ဟု သခေ်ပစကားကို ဖွင့်ဆို၏။ စကားပျိုး သခေ်ပ စကားရပ်ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို သမ္ဗာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟု ဝိသေသန-မလျက် ဆိုနိုင်ခြင်း၏ အကျယ်ကို မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ စကားရိုး အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စောဒကာဘောဂ (ခ) စောဒနာ (ဂ) ပရိဟာရ (ဃ-င) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) ပက္ခန္တရ။ **စာစေ်** ။ ။ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန-ကား ကြောင့်--ကြောင့် န သုပ္ပသန္နံ ဟောတိ-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။

➤ ၄။ ဧကောဒိ နာမံ ယဿာတိ **ဧကောဒိနာမကော**။ ဧကောဒိ နာမ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ ဧကောဒိ-ဟူသော အမည်သည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ပဌမဈာန် သမာဓိနှင့် သညာ-သညီ/ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ ဧကောဒိ အမည်ရသော ပဌမဈာန် သမာဓိ ရ၏။

တရင်္ဂေါ ဂစ္ဆတိ, တီရံ ဝါ ဂစ္ဆတီတိ **တရင်္ဂေါ**။ (အလုတ္တသမာသ်) တီရ-ဟူသော ဝိသေသန-အရကား ကမ်းနားဒြပ်သည် မုချ။ ထို--၏ သွားတတ်သော လှိုင်းနှင့် ကမ္မကမ္မီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လှိုင်းရ၏။

ဝိမှယံ ဝိစိတ္တံ စိနောတီတိ **ဝီစိ**။ ဝီစိစ တရင်္ဂေါစ **ဝီစိတရင်္ဂါနိ**။ ဝိစိ-ရှေ့ပုဒ်အရ လှိုင်းငယ်သည် မုချ။ ထို--၏ တရင်-အရ လှိုင်းကြီးနှင့် ရောပွမ်းခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော လှိုင်းငယ် လှိုင်းကြီးတို့ ရ၏။ ဝီစိတရင်္ဂေဟိ သမာကုလံ **ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလံ**။

သုဋ္ဌု ပသီဒတီတိ **သုပ္ပသန္နံ**။ သုပ္ပသန္နာယ ဘာဝေါ **သုပ္ပသန္နတ္တံ**။

သုပ္ပသန္န-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကြည်လင်သော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဒုတိယဈာန် သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ တ္တ-အရ ကြည်လင်သော ဂုဏ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကြည်လင်ခြင်း ဂုဏ် ရ၏။

➤ ၇။ သတိယာပိ သဒ္ဒါယ/သတိပိ သဒ္ဓါ/သတိပိ သဒ္ဓါယ ။ ။ သဒ္ဓါ သတိပိ-ဟု ယောဇနာ၌ ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသော်လည်း လက္ခဏာ လက္ခဏဝန္တပုဒ်ဖြစ်ရကား သတ္တမီဝိဘတ် အဆုံးရှိသော သတိပိ သဒ္ဓါယ-ပါဌ်သင့်သည်။ သဒ္ဓါသည် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ ယင်းနှင့် အရတူ သတိသည် ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်နိုင်ရကား သန္တပုဒ် ဤ-ပစ္စည်း၊ န-ချေ၊ သို့ဝိဘတ်သက်၊ ယာပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် သတိယာပိ သဒ္ဓါယ-ပါဌ်လည်း သင့်။

➤ ၈။ ဝီစိ--ကား ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော တရင်-လှိုင်းကြီးမှ တစ်ပါးသော လှိုင်းငယ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဝိစိ-အရ ယူအပ်သောကြောင့် ဝေါဟလိဗဒ္ဓနည်း၊ ပုညာဏာသမ္မာရနည်း။ ကေဒေသူပစာ။

(င) ၌ တသ္မာ သတိပိ ဓောတေ ဒိရာ ဓောတ သောဟ ဗိမ္မိ ဓောတေ ဒိ ဘာဃန္တိ ရ ဝုတ္တံ-ကား ဂေသေသနည်း။

ဆိုကျ [၉၇]

(က) အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဧတသ္မိံ, ဧတဿ ဝါ ဝိတက္ကော နတ္ထီတိ အဝိတက္ကံ။ (ခ) ဣမိနာဝ နယေန အဝိစာရံ။

(ဂ) ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ — ဣတိ အယဉ္စ ဝိတက္ကော အယဉ္စ ဝိစာရော သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝူပသန္တာ အတ္ထင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ သောသိတာ ဝိသောသိတာ ဗျန္တိကတာ၊ တေန ဝုစ္စတိ အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ။

(ဃ) ဧတ္ထာဟ "နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ၊ အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရ"န္တိ။

(၄။၁၁၉။ မအ္ဍ-၂။၂၇၃။ ဘာသာဋီ-၁။၆၀၁)

➤ ၁။ (ဃ) ဝါကျ။ ဧတ္ထ ဧတသ္မိံ အဝိတက္က အဝိစာရန္တိ ပဒဒွယေ၊၌။ဧတ္ထ၊ရပ်၌။ စောဒကော၊သည်။စောဒန်၊ကို။အာဟ၊၏။

အယံ အတ္ထော-ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့ မရှိခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဤအနက်သည်။ (သာရတ္ထ)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ **အာဘောဂ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က-ခ) တို့ဖြင့် အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-၌ အ-ကို နတ္ထိ-ဟု အဘာဝအနက် ဖွင့်ပြခဲ့၏။ အ-သဒ္ဒါ သာမညဖြစ်၍ အနက်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံနေသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်သို့သော အာဂုံပါဠိကို ထောက်၍ နတ္ထိ-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ကိုမိန့်။

(တနည်း) ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရ မရှိရကား ဒုတိယဈာန်သည် အဝိတက္က, အဝိစာရ မည်သောဟု ဆို၏။ ပါဠိတော်၌ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ဟု သာမည ဟောထားသည်မဟုတ်ပါလော။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ-ဟု ဖွင့်ပြသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ) တို့ဖြင့် အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ပုဒ်တို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ပုဒ်ဖြင့် ပြီးသင့်လျက် အဝိတက္က အဝိစာရံပုဒ်ကို ထပ်မံ၍ ဟောကြားရာ၌ စောဒကာဘောဂ, စောဒနာတို့ကို ထုတ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် အာဂမဒဋ္ဌိ/ဝိဘင်း၌ကား အထူးအားဖြင့် ဟောတော်မူ

http://www.dhammadownload.com

အပ်ပါသလောဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ယ) စောဒနာ။ ထိုတွင် သိဒ္ဓေါ-တိုင်အောင် စောဒကာဘောဂ။ အထ ကသ္မာ စသည် ကား စောဒနာ။

➤ ၄။ ပဟီယိတ္တာတိ ပဟီနာ။ ပ-ဟာဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကြိယာကား ပယ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဘာဝနာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှုကြိယာ အရကား ထို--အားတပ်သော ဝိတက်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ဝိတက် ရ၏။

သမိသု နိရုဒ္ဓိသူတိ **သန္တာ**။ (သမု+တ) သမုဓာတ်အရ ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အဝိတက္က အဝိစာရ ဘာဝနာသည် ဖလူပစာ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အထက် အထက် ဈာန်ရခြင်းစသော အကျိုးသည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ဝိတက် ဝိစာရ ရ၏။

* သမိယိံသူတိ **သမိတာ**။ အတ္တံ ဂမိံသူတိ **အတ္ထင်္ဂတာ**။ အဘိ အတိရေကံ အတ္ထင်္ဂတာ **အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ**။ ဝိသေသေန အပ္ပိတာ **ဗျပ္ပိတာ**။ သုသိံသူတိ **သောသိတာ**။ သုသံ ဂ္ဂတာ ဝါ သောသိတာ။ ဝိသေသေန သောသိတာ **ဗိသောသိတာ**။ ကရိယိံသူတိ ကတာ၊ ဗျန္တိ ကတာ **ဗျန္တိကတာ**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝေသို့ ဝိတက္ကော နတ္ထိ-ဖြင့် အဝိတက္ကံပုဒ်ကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အဝိတက္ကံ-၌ အ- သည် န-၏ ကာရိယ ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း အ-သည် အဘာဝအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဧတဿ ဝိတက္ကော နတ္ထိ- ဖြင့် စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂ ပဒတ္ထ) အဝိတက္ကံ-၌ အ- သည် န-၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း အ- သည် အဘာဝအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ- ဖြင့် ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒုတိယဈာန်၌ ဝိတက် ဝိစာရ မရှိ သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အဝိစာရပုဒ်ကိုလည်း အဝိတက္ကပုဒ် အဖွင့်အတိုင်း ဝိဂ္ဂဟ စသည် မှတ်ရမည် ဟု ညွှန်ပြ သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဗျန္တိကတာ/ဗျန္တိကတာ ။ ။ ယထာရဟ မိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု-ဟူ သော (နီတိ၊သုတ္တ)၌ ဗျန္တိဘူတော ဗျန္တိကတော (ပ) ဂ္ဂစ္စာဒိ။ ဧဝံ ဂ္ဂကာရာဂမော-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘူဓာတ် ကရဓာတ်နှောင်းရာ၌ ပြယုဂ်အားလျော်စွာ ဂ္ဂ-လာ၍ ဗျန္တိ ကတာ-ပါ၍ သင့်ပါသည်။

အဘူတတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာ စီ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်၊ နိရုတ္တိ ဒီပနီ-၌ ကရဓာတ် ဘူဓာတ်တို့၏အယှဉ် စ-အနုဗန်ရှိသော ဤ-ပစ္စည်းကို ဆိုသော

F-26-A

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ရင်း၊ ဖုန္တိကတောတိ ဝိဂတန္တာ ကတာ-ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဖုန္တိ ကတာ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ **သောသိတာ ဝိသောသိတာ**-ကား ခြောက်သွေ့ခြင်းသဘော ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုတို့၏ "သောသိတာ ဝိသောသိတာ"ဟူသောအမည်ကို ခြောက်သွေ့ခြင်းသဘော ထင်ရှားမရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ၌တင် တဒ္ဓမ္မူပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

➤ ၁၀။ ပဓာနင္ဂာ-ဝယ် ပဟီန-အရ ဝိတက် ဝိစာရကိုယူ။

ဟာဓာတ်အရ-- အဝိတက္က အဝိစာရ ဘာဝနာဟူသော ဥပစာရ သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါကျ [၉၈]

(က) သမာဓိန္တိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော, သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဝါ ဇာတန္တိ အတ္ထော။

(ခ-၁) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဌမမ္ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ။

(ခ-၂) အထခေါ အယမေဝ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘ ဝိရဟေန အတိဝိယ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။

(ခ-၃) ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ, သုပ္ပသန္နတ္တာ စာ။

(ခ-၄) တသ္မာ ဣမဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဣဒမေဝ "သမာဓိဇ"န္တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

(ဃ) ဒုတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော၊ ဣဒံ ဒုတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိ ဒုတိယံ။

(င) ဈာနန္တိ ဧတ္ထ ပန ယထာ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကာဒီတိ ပဉ္စင်္ဂိကံ ဟောတိ၊ ဧဝမိဒံ သမ္ပသာဒါဒီတိ စတုရင်္ဂိကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၄။၁၁၉။ မအ္ဋ-၂။၂၇၇။ ဘာဋီ-၁။၆၀၄။)

➤ ၂။ (စ) **သို့/ စာဒက**။ ။ ဆရာသည် (က) ဝါကျ၌ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ-ဖြင့် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သောကြောင့် ဤဒုတိယဈာန်ကို သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဒုတိယဈာန်သည်သာ သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး၊ ပဌမဈာန်သည်လည်း သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ပဌမဇ္ဈာနနိဒ္ဒေသ၌ ပဌမဈာန်ကို သမာဓိဇံ-ဟု မဟောမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ဤ ဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသ၌ ဒုတိယဈာန်ကိုသာလျှင် သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဤဒုတိယဈာန်၏ ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(စ-၃) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ-၁) ဖြင့် ဤဒုတိယဈာန် သမာဓိကိုသာ သမာဓိဟူ၍ ဆိုထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ပဌမဈာန်ရှိ သမာဓိသည်လည်း သမာဓိပင်ဖြစ်၍

http://www.dhammadownload.com

သမာဓိဟူ၍ ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဒုတိယ ဈာန်ရှိ သမာဓိကိုသာ သမာဓိဟူ၍ ဆိုထိုက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၃) မိန့်။

(င) ဒုတိယ/ **အာဘောဂ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ (ပ) ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပဥ္စမဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးတို့တွင် အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရ မပါရကား ဤဒုတိယ ဈာန်၌ ဈာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးသာဟု မှတ်ရမည်လော၊ အဘယ်သို့မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ် ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမာ ဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟု ဆိုရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ခ-၁) သည် စောဒကာဘောဂ အနုဂ္ဂဟတ္ထဝါကျ။ (ခ-၂) သည် ပရိဟာရာဘောဂ အရုစျတ္ထဝါကျ/ဖလဝါကျ။ (ခ-၃) သည် ကာရဏ/ဟေတု ဝါကျ။ (ခ-၄) သည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ တတ္ထ-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ပဥ္စမမှိ ဣဒမေဝ/အယမေဝ သမာဓိမှာ- တို့၌ နိဒ္ဓါရဏစပ်။ တတ္ထ-ကား ၌--ကြောင့်-- ဝုတ္တံ/ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ အာဓာရ စပ်။

➤ ၄။ စလန် **စင်္ဃာ**။ နတ္ထိ စလော ဧတဿ သမာဓိဿာတိ **အစလော**။ န- စလပုဒ်အရကား တုန်လှုပ်မှု မရှိခြင်း ရ၏ ထို--၏ ဒုတိယဈာန် သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား တုန်လှုပ်မှု မရှိသော ဒုတိယဈာန်သမာဓိ ရ၏။

ဝုစ္စတေတိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဝတ္တဗ္ဗဿ ဘာဝေါ **ဝတ္တဗ္ဗတာ**။ ဝတ္တဗ္ဗ-တဒ္ဓိတ်အရ ဆိုအပ် သော သမာဓိသည် မုချ။ ထို--၏ တာပစ္စည်းအရ ဆိုခြင်းကြိယာနှင့် နိဿျ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆိုခြင်းကြိယာ ရ၏။

သမာဓိတော ဇာတံ **သမာဓိဇံ**။သမာဓိတော၊ပဥ္စမဈာန် သမာဓိကြောင့်။ဇာတံ၊ဖြစ် သည်တည်း။သမာဓိဇံ၊ပဥ္စမဈာန် သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။

သမာဓိပုဒ်+ဇ-ပုဒ်။ သမာဓိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဥ္စမဈာန် သမာဓိ သည် မုချ။ ယင်း ပဥ္စမဈာန် သမာဓိ၏ ဒုတိယဈာန်နှင့် ပကတူပနိဿယ အကြောင်း- အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဥ္စမဈာန် သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယ ဈာန်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

[တစ်နည်း] သမာဓိ-အရ ဒုတိယဈာနသမ္ပယုတ္တသမာဓိသည် မုချ။ ယင်း၏ ဇ-အရ ဒုတိယဈာန်နှင့် သဟဇာတ အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ဒုတိယဈာန သမ္ပယုတ္တ သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ရ၏။

ဝိသေသေန သာဒီယတေတိ **ပသန္နော**။ သုဋ္ဌု ပသန္နော သုပ္ပသန္နော။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ခေါ်သော ပီတက္ကဝိစာရက္ခောဘော။ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘတော ဝိရဟော ပီတက္က

http://www.dhammadownload.com

ဝိစာရဏတ္ထာဘာဝိရတော။ ဝုတ္တော နယော ဣမဿ ပီတိသုခဉ္စိ ပဒဿာတိ ဝုတ္တနယံ။

➤ ၆။ (က) ၌ ပဌမဈာနသမာဓိတော ဇာတံ-ဖြင့် သမာဓိဇံ-၌ သမာဓိ-အရ ပဌမဈာန် သမာဓိကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဇံ-၌ ဇနဓာတ်၏--ရင်း (ဒုဓာတုပဒ) ကွဲပစ္စည်းကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ပဌမဈာနံ ဒုတိယဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော-ဟူသော ပါဠိတော်အရ ပဌမဈာန် သမာဓိက ဒုတိယဈာန် သမာဓိအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝါ-ဖြင့် ပကၡန္တရ ဇောတက၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ-ဖြင့် သမာဓိဇံ-၌ သမာဓိ-အရ သမ္ပယုတ်သမာဓိကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဇံ-၌ ဇနဓာတ်၏--ရင်း (ဒုဓာတုပဒ) ကွဲပစ္စည်းကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ပဌမဈာနံ ဒုတိယဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော-ဟူသော ပါဠိတော်အရ ပဌမဈာန် သမာဓိက ဒုတိယဈာန် သမာဓိအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ဒုတိယံ-ဖြင့် ဒုတိယံပုဒ်ကို ဒုတိယံ ဒေသိတန္တိ ဒုတိယံ-ဟု ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ဒုတိယမည်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒုတိယံ သမာပန္နတိ-ဖြင့် ဒုတိယံပုဒ်ကို ဒုတိယံ သမာပန္နတိတိ ဒုတိယံ-ဟု သမာပန္နတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ယင်း တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (င) ဝါကျ ဘာဝတ္ထဖော်လေ။

➤ ၇။ **ဝုတ္တနယမေဝ/ဝုတ္တနယေနေဝ** ။ ။ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ "ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝါ"တိပိ ပါဌော-ဟု အဋ္ဌသာလိနီ ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟု ရှိလျှင် ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ၊ပီတိသုခံဟူသော ပုဒ်ကို။ဝုတ္တနယေနေဝ၊ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်။ဝေဒိတဗ္ဗံ၊သိအပ်၏။ ဝုတ္တနယမေဝ-ဟု ရှိလျှင် ပီတိသုခန္တိဣဒံ၊သည်။ဝုတ္တနယမေဝ၊ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာလျှင်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ ဤသို့ အတ္ထယုတ္တိ ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အယမေဝ သမာဓီတိ/ဣဒမေဝ သမာဓီတိ ။ ။ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟူသော ပါဠိတော်။ ဣမသ္မိံ ပန ဈာနေ (ပ) တသ္မာ ဣဒမေဝ ဇဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဟူသော အဋ္ဌကထာတို့ကို ထောက်၍ အယမေဝ သမာဓီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝတ္တဗ္ဗတံ/ဝတ္တဗ္ဗံ ။ ။ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဘာဝပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

မရှိသော ဝတ္ထုဗွဲ-သင့်ပါသည်။ ဘာဝပစ္စည်းရှိလျှင် ဝတ္ထုဗ္ဗတ်-လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ [ခ-ကိုထောက်၍] **သမာဓိဇံ**–ကား ပဌမဈာန်သည် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပါလျက် ပဌမဈာနနိဒ္ဒေသ၌ သမာဓိဇံ-ဟု မဟောမူ၍ ဤဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသကျမှ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ အလွန်အကဲအားဖြင့် သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် အတိသယနည်း ဖြစ်ပါသည်။

[က-ကိုထောက်လျှင်] သမာဓိဇံ-ကား ဧကဒေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ ဧကဒေသျူပစာ။

ပီတိသုခံ–ကား အတူဖြစ်သော ပဌမဈာန်ရှိ ပီတိသုခ၏ ပီတိသုခ-အမည်ကို အတူရှိသော ဒုတိယဈာန်ရှိ ပီတိသုခ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) **ပီတိသုခံ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခ၏ ပီတိသုခ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ မကင်းတတ်သော ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခကို ဆိုသဖြင့် မကင်းရာသော ဌာနဖြစ်သော ဈာန်ကိုယူရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ပဌမဈာနသမာဓိတော**-အရ ပဌမဈာန်သမာဓိကိုယူ၍-- ထိုနှင့် နီဝရဏ တရားတို့ကို ပယ်ခြင်းလက္ခဏာ တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသော ကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ ဈာနပစ္စည်းစသော အကြောင်း ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်-စသော အကျိုး ပဌမဈာန်ဘုံသို့ ရောက်ခြင်းတည်းဟူသော အကျိုး ကသိုဏ်းပညတ်စသော အာရုံ နမနဇာတ် (ပ) ပရမတ္ထဓမ္မဒြပ် တူသောကြောင့် ရင်း သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်းယူအပ်၏။

ပါဠိ [၉၉]

(က) ပီတိယာ စ ဝိရာဂါတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ ပီတိ။ (ခ) ဝိရာဂေါတိ တဿာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ။ (ဂ) ဥဘိန္နမန္တရာ စသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။

(ဃ) သော ဟိ ဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ပီတာဏ္ဏဝိစာရဝူပသမံ ဝါ။

(င) တတ္ထ ယဒါ ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ တဒါ ပီတိယာ ဝိရာဂါစ, ကိဉ္စ ဘိယျော ဝူပသမာစာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(စ) ဣမိဿာစ ယောဇနာယံ ဝိရာဂေါ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော ဟောတိ။

(ဆ) တသ္မာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနာစ ဝူပသမာစာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၄။၁၂၀။ မအူ-၂။၂၈၀။ ဘာသာဋီ-၁။၆၀၆။)

➤ (က) [**စ-သဒ္ဒါ ဌာနယှဉ်ကြံ**] ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိဧတ္ထ၊၌။ပီတိ၊သည်။ဝုတ္တတ္ထာယေဝ၊ပဌမဈာနကထာ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ရှိသည်သာလျှင်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

[**စ-သဒ္ဒါ အဘွာနုဿယုက်တဲ့**]ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိ ဓတ္တာ၌။ဝုတ္တတ္ထာ၊ပဋမဈာနကထာ၌ ဆို အပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ရှိသော။ပီတိယေဝ၊ပီတိပင်တည်း။

ပီတိယာ၊ပီတိကို။ဝိရာဂါစ၊စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်ရင်း။ပီတိယာ၏။ဥပသမာစ၊ငြိမ်း ခြင်းကြောင့်ရင်း။ (တစ်နည်း) ပီတိယာ၊ကို။ဝိရာဂါစ၊လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်ရင်း။ဝိတက္က ဝိစာရာနံ၊တို့၏။ဥပသမာစ၊ငြိမ်းခြင်းကြောင့်ရင်း။

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ **သာဓောဇတ္တာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-၌ စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍအနက်ရှိသောဟု ဆို၏။ စ-သဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်များစွာ ဟောနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိ၏ဟု ထူးဆန်းစွာ ဖွင့်ပြခြင်းသည် အသို့သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

[စ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။]

(င) သို့ / **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဃ)တို့ဖြင့် ဝိရာဂ-သဒ္ဒါ၏ အနက်နှစ်မျိုး စသဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနအနက် နှစ်မျိုး၌ဖြစ်သည်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိရာဂ-သဒ္ဒါ၏ အနက်နှစ်မျိုး၊ စသဒ္ဒါ၏ အနက်နှစ်မျိုးကို ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် စသဒ္ဒါသည် ဝူပသမကိုသော်ရင်း၊ ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမကိုသော်ရင်း ပေါင်းစည်း၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပေါင်းစည်းပုံကို အကျယ်အား ဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ ပေါင်းစည်းပုံအကျယ်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် စသဒ္ဒါ ဝူပသမကြိယာကို ပေါင်းဆည်းခိုက် ပါဠိ တော်ဝယ် ပီတိယာ ဝိရာဂါစ ဝူပသမာစ-ဟု ယောဇနာရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း ယောဇနာ၌ ဝိရာဂ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ သမတိက္ကမနတ္ထကို ပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ကား**-- ဇိဂုစ္ဆနတ္ထကို ဟောပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ) တို့သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ယုတ္တိဒင်္ဂီ/ကာရဏဝါကျ။ (င) သည် ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ (ဆ) လဒ္ဓဂုဏ/နိဂုံး။

စာစပ် ။ ။ တတ္ထကား တို့တွင်--ကြောင့် ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ-၌ နိဒ္ဒါရဏ-နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်။

➤ ၄။ သမ္ပိဏ္ဍနံ အတ္ထော အဿာတိ **သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော**။ သမ္ပိဏ္ဍန-အတ္ထပုဒ် အရကား ပေါင်းဆည်းခြင်းအနက်သည် မုချ။ ထို--၏ စသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ တေ-အရကား ထို--သော ပေါင်းဆည်းခြင်းအနက်ရှိသော စသဒ္ဒါ ရ၏။

ဝိရဇ္ဇနံ **ဝိရာဂေါ**။ ဝိရဇ္ဇနံမတပ်မက်ခြင်း (သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း (ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘာဝသာဓန၊ ဝိ-ရဉ္ဇ+ဏ။ ဝိ-ဥပသာရ အရကား ဓာတွတ္ထ ဗာဓကဘောဂုဏ် ရ၏။ ရဉ္ဇဓာတ်အရကား ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်း (ဝါ) စက်ဆုပ်ရွံရှာ

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း (ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာရ၏။ ဏာ- ပစ္စည်းအရလည်း ဘာဝသာဓနတို့ သဘော သည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ယင်း ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်း (ဝါ) စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း (ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာပင် ရ၏။

ဝုတ္တော အတ္ထော ဧတိဿာ ပီတိယာတိ **ဝုတ္တတ္ထာ**။ ဝုတ္တတ္ထ-ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ဖွင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သည် မှချ။ ထို- ၏ ဧတ-အညပုဒ်အရ ပီတိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္ဓ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ပီတိ ရ၏။

ဝိဂစ္ဆန္တံ အဇ္ဈတ္ထော အဿာတိ **ဝိရတ္တော**။ (ဝိရာဂ-သဒ္ဒါ ရ၏)

➤ ၆။ (၈) ၌ တဿာ-ဖြင့် ပီတိယာ-၌ ယာ-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ဖိဂစ္ဆန္တိဝါ သမတိက္ကမော ဝါ-ဖြင့် ဝိရာဂါ-၌ ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏--ငှင်း (ဥပ သဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏာ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယင်း ဝိရာဂ-သည် ငြီးငွေ့ ခြင်းကို အကြောင်းပဓာနမှုသဖြင့် စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာ ခြင်း, ရှုတ်ချခြင်း၊ ထိုပီတိနှင့်စပ်သော ရာဂကို ပယ်ခြင်းတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ပီတိယာစ-၌ စသဒ္ဒါသည် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ဥဘိန္နမန္တရေ/ဥဘိန္နမန္တရာ ။ ။ အန္တရာ-ဟုရှိလျှင် သတ္တမျန္တနိပါတ်ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ဆိုသည်၊ ယင်း အန္တရာ နိပါတ်ကိုပင် ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ၌ "အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေ"ဟု ဖွင့်ဆိုထားရကား အန္တရာဟူသော သတ္တမျန္တပုဒ်သည် အလယ်အကြားဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တရာ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

အန္တရေ-ဟု ရှိလျှင် အန္တရနာမ်ပုဒ်နောင် သ္မိံဝိဘတ်သက်၍ ရုပ်ပြီးသည်၊ "အန္တရ မဇ္ဈဝတ္ထညခဏောကာသောဓိဟေတူသု"ဟူသော အဘိဓာန် အနေကတ္ထဝဂ်အရ အန္တရ နာမ်ပုဒ်သည် အလယ်အကြားဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တ ရေ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ပီတိယာစ ဝိရာဂါ/ပီတိယာ ဝိရာဂါစ ။ ။ "ဥဘိန္နမန္တရာ စသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော" ကိုထောက်၍ ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဝုတ္တာဗ္ဗာယော/ဝုတ္တပ္ပကာရာယော ။ ။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ- ဟုငှင်း၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တပ္ပကာရာယေဝ-ဟုငှင်း ရှိသည်၊ နှစ်ပါဌ်လုံး အတ္ထယုတ္တိရှိကြသည်သာဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဘိယျော/ဘိယျောသော ။ ။ ဘိယျော ဘိယျောသောတို့ကား အတိရေကတ္ထ နိပါတ်ပုဒ်များဖြစ်သော်လည်း ကိစ္စ ဘိယျောတိ၊ ကိစ္စ ဝိရာဂတော ဘိယျော ဗဟုလော

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထ-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဘိယျော-သာ မူရင်းဖြစ်၍ ဘိယျော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပီတိယာ-ကား** အတူဖြစ်သော ပဥ္စမဈာန် ပီတိ၏ "ပီတိယာ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော တတိယဈာန် ပီတိ၌တင်--သဒိသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

သမ္ပိဏ္ဍေတီ-ကား အလယ်၌တည်လျက် အလုံးစုံသော ဝါကျအား ကျေးဇူးပြုတတ် သောကြောင့် မဇ္ဈေဒီပကနည်း မည်၏။

ဝိရာဂ ။ ။ ဝိရာဂ-သဒ္ဒါသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ဇိဂုစ္ဆနအနက် သမတိက္ကမ အနက် နှစ်နက်ဟောနိုင်သောကြောင့် သိလေသနည်း။ ပဒီပနည်း၊ တန္တနည်း၊ ဧက သေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။

ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်း, ငြီးငွေ့ခြင်းကို ပဓာနပြု၍ ရှုချ စက်ဆုပ်ခြင်းကို ဆိုသဖြင့် ထိုပီတိနှင့်စပ်သော ရာဂကိုပယ်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနတ္ထရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **[အာဝတ္တနဟာရ] ပီတိယာ-အရ** တတိယဈာန်ပီတိကိုယူ၍ -- ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ၊ နဝမဓာ၊ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ၊ အပ္ပမာဒ စသည်တည်း။ ထိုတွင် ယောနိသောမနသိကာရကိုယူသဖြင့် "ယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော (ပ) အပ္ပမာဒလျှင် အကြောင်းရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ပီတိယာ-အရ တတိယဈာန် ပီတိကိုယူသဖြင့် ထို ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဗျာပါဒကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုဗျာပါဒ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ စသည်တည်း၊ ထိုတွင် အယောနိသောမနသိကာရကိုယူသ ဖြင့် "အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိ ကရောတော (ပ) လည်ကုန်၏။ ဤသို့ သဘာဂါ ဝတ္တန အသဘာဂါဝတ္တနအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် အာဝတ္တနဟာရ မည်၏။

ဋီကာ [၁၁၀]

(က-၁) ကာမဉ္စေတော ပီတက္ခပီဏာရာ ဒုတိယဇ္ဈာနေယေဝ ဝူပသန္တာ၊

(က-၂) ကထမဿ ပန ဈာနဿ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ, ဝဏ္ဏဘာဏနတ္ထာဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။

(ခ) "ပီတက္ခပီဏာရာနံ ဝူပသမာ"တိ ဝုတ္တေ ကထံ ပညာယတိ "နူန ပီတက္ခပီဏာရ ဝူပသမော မဂ္ဂေါ ကထမဿ ဈာနဿာ"တိ။ ယထာ စ တတိယေ အရိယမဂ္ဂေ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ "ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ"တိ ဧဝံ ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ ဝဏ္ဏဘာဏနံ ဟောတိ၊ တဒဓိဂမာယ ဥဿုကာနံ ဥဿာဟဇနကံ၊ ဧဝမေဝ ကထမ အဝူပသန္တာနမ္ပိ ပီတက္ခပီဏာရာနံ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော ဝဏ္ဏဘာဏနံ ဟောတိ။

(ဂ) တေနာယမတ္ထော ဝုတ္တော "ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ, ပီတက္ခပီဏာရာနဉ္စ ဝူပသမာ"တိ။ (၄။၁၂၀။ မအ္ဂ-၂။၂၈၂။ ဘာသာဋီ-၁။၆၀၇။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) [စောဒကာဘောဂ–သည်း ၄–ချက်](၁) ဧတေ ဝိတက္ကဝိစာရာ၊တို့သည်။ ဒုတိယဈာနေဝူပသမေ၊၌သာလျှင်။ဝူပသန္တာနနု၊ငြိမ်းကုန်ပြီးသည် မဟုတ်ကုန်တုံလော။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။စောဒကဿ၊၏။အာဘောဂေါ၊အာဘော်တည်း။ ဧတေ ဝိတက္က ဝိစာရာ၊တို့သည်။ဒုတိယဈာနေဝူပသမေ၊၌သာလျှင်။ကာမဉ္စ ဝူပသန္တာ၊အကယ်၍ကား ငြိမ်း ကုန်ပြီး၏ရှင့်။ (၂) အထ၊ထိုသို့ ငြိမ်းပါကုန်ပြီးလျက်။ကိမတ္ထံ၊အဘယ်အကျိုးငှာ။ဧတံ၊ဤ စသဒ္ဒါဖြင့်ပေါင်းအပ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာဟူသော စကားကို။ဘဂဝတာ၊သည်။ ဝုတ္တံ၊ဟောတော်မူအပ်သနည်း။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။စောဒနာ၊စောဒနာခြင်းတည်း။ (၃) ပန၊ထိုသို့ပင် ငြိမ်းပါကုန်ပြီးသော်လည်း။ဣမဿ ဈာနဿ၊ဤတတိယဈာန်၏။မဂ္ဂ ဒီပနတ္ထဉ္စ၊ အကြောင်းကိုပြခြင်းငှာရင်း။ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စ၊ဂုဏ်ကိုဆိုခြင်းငှာရင်း။ဟောတိ နနု၊ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ဣတိအယံ၊ကား။ပရိဟာရဿ၊ပရိဟာရပုဂ္ဂိုလ်၏။အာဘော ဂေါ၊တည်း။ (၄) တသ္မာ၊ကြောင့်။ဧတံ ဝစနံ၊ကို။မယာ၊သည်။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီးသတည်း။ဣတိ အယံ၊ကား။ပရိဟာရော၊အဖြေတည်း။

ခြံရမ္ဘာဂီယာနံ•အောက်ကာမဘုံသို့ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော။ (ဝါ) ကာမဓာတ် ကာမဘုံ၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော။ (ဝါ) အောက်မဂ် ၃-ပါးတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ် ပယ်အပ်ကုန်သော။

➤ ၂။ (က) **သို့/ သာဘောဂမ္ဗ္ဗာ** ။ ။ ဆရာသည် ဥဘိန္နမန္တရာ စသဒ္ဒေါ စသည်ဖြင့် ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-၌ စသဒ္ဒါသည် ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမကို ပေါင်းဆည်း၏ဟု ဆို၏။ ဝိတက် ဝိစာရတို့သည် ဒုတိယဈာန်ခဏ၌ပင် ငြိမ်းကုန်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ် ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်အကျိုးငှာ စသဒ္ဒါဖြင့် ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမကို ပေါင်း ဆည်း၏ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(က–၂) **သို့/** ဆရာသည် (က-၁)ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌သာ ငြိမ်းအေး၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်လတ်သော် ဝိတက္က ဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ဤအနက်ကို မှတ်သားထိုက်၏ဟု မဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်အကျိုးငှာ ဝိတက္က ဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ဤ အနက်ကို မှတ်သားထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် မဂ္ဂပရိဒီပန ဝဏ္ဏဘဏန အကျိုးငှာ စသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်းဆည်းအပ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော စကားကို ဆို အပ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ၊ (က-၁) အနုဂ္ဂဟ/စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (က-၂) အရုစျတ္ထ/ပရိဟာရဘောဂ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ခ) ဝါကျ၌ ယထာ စသည်ကား-- မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထမှတစ်ပါး ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထကို ခွဲပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ တဒမိဂမာယ

http://www.dhammadownload.com

ဥဿုကာနံ ဥဿာဟဇနကံ-ကား ဝဏ္ဏဘဏနဖြစ်သည်ကား ဥဿာဟဇနနလည်း ဖြစ်နိုင်၏ဟု ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ဝေမေဝံ-စသည်ကား ဥပမေယျ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ)လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ် ။ ။ ဝုတ္တေ-ကား သော--ကြောင့် ပညာယတိ၊ ဟောတိ-တို့၌ လက္ခဏ။ ပညာယတိ၊ ဟောတိ-တို့ကား လက္ချ။

(ခ) ဝါကျ အရိယမဂ္ဂေ-ကို အပ္ပဟီနာနံ၊ပဟာနံ၊ ဝုစ္စမာနံ-တို့မှာ စပ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ-ကို ပဟာနံ-မှာ စပ်။

➤ ၄။ ဘဇန္တီတိ ဘာဂိယာနိ။ ဩရံ ဘာဂိယာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ**။ ဩရ-အရကား ကာမဓာတ် ကာမဘုံရ၏။ ထို--၏ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော သံယောဇဉ်ငါးပါးတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား သံယောဇဉ်ငါးပါးရ၏။

ဩရမ္ဘာဂဿ ဟိတာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ**။ ဩရမ္ဘာဂ-ပုဒ်အရကား ကာမဓာတ် ကာမဘုံ ရ၏။ ထို--၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ်တို့ နှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာန္။ ဏိက-ပစ္စည်းအရကား ကာမဓာတ်၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ် ၅-ပါးရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဘဋ္ဋိတဗ္ဗာနိ ပဟာတဗ္ဗာနီတိ ဘာဂိယာနိ။ ဩရေဟိ ဘာဂိယာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ**။

ဩရ-ပုဒ်အရကား အောက်မဂ် ၃-ပါး ရ၏။ ထို--၏ သံယောဇဉ်တရားတို့နှင့် ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား အောက်မဂ် ၃-ပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သံယောဇဉ်တရားများရ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အာဒိ ဧတေသံ သံယောဇနာဒီနန္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနိ။ (တေသံ)

မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။ သက္ကာယေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ **သက္ကာယဒိဋ္ဌိ**။

သက္ကာယပုဒ်အရ ခန္ဓာငါးပါးသည် မုချ။ ထို--၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ရ၏။

တဿ အဓိဂမော **တဒဓိဂမော**။ တ-အရ အနာဂါမိမဂ် ရ၏။ ထို--၏ အဓိဂမ-အရ ရခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အနာဂါမိမဂ်ကို ရခြင်းကြိယာ ရ၏။

* ဥဿုက္ကော ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထီတိ ဥဿုက္ကာ။ဥဒ္ဓံ သုဋ္ဌု ကာယတီတိ ဥဿုကော။ (ဥ-သု-ကာ+အ) ဥဿုကောယေဝ ဥဿုက္ကော။ (လုံ့လပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။) မဂ္ဂဿ ပရိဒီပနံ **မဂ္ဂပရိဒီပနံ**။

➤ ၇။ **ဥဿာဟဇနနတ္ထံ/ဥဿာဟဇနကံ** ။ ။ ဥဿာဟဇနနတ္ထန္တိ ပဒံ ဘဏန္တိ ပဒေ သမ္ဗန္ဓံ-ဟု ယောဇနာဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝဏ္ဏဘဏနံ-ဟူသော ကတ္တားသည် ဘာဝဝါစက ဖြစ်သကဲ့သို့ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ-ဟု ဘာဝဝါစက-သာ ဖြစ်သင့်၍

http://www.dhammadownload.com

ဥဿာဟဇနကံ-ဟု ဒွိဝါစက မဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း ဥဿာဟဇနနတ္ထံ-ပါဌ်ကိုပင် ပါဌ်မှန်ယူ၍ အနက်ပေးပြထားသောကြောင့်ရင်း၊ မအူနိဿျ၌ တစ်ခုသော ကတ္တားက ဘော၊ တစ်ခုသော ကတ္တားက ဒြဗ်နေခြင်းကြောင့် ဥဿာဟဇနကံ-ဟု မရှိသင့်ကြောင်း ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း၊ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ-ဟု ဘာဝဝါစကနှင့် ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဓဝမေဝ/ဓဝမေဝံ ။ ။ ဥပမေယျ ဇောတက နိဒဿနအနက်ဟော ဧဝံနိပါတ်နှင့် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝ-သဒ္ဒါကို စပ်ထားသောကြောင့် ဧဝမေဝ-သင့်ပါသည်။

ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ/ပဟာနေ ဝုစ္စမာနေ။ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော/ဝူပသမေ ဝုစ္စမာနေ

"လက္ခဏာဝန္တနှင့် လက္ခဏာသည် ဝိဘတ်တူ ကံ ကတ္တားနေမြတည်း၊ လက္ချဝန္တနှင့် ဝိဘတ်ကွဲမြတည်း" ထို့ကြောင့်ရင်း။ (ခ) ဝါကျ အစ၌ ဝုတ္တေ-ဟူသော လက္ခဏာကြိယာကို ထောက်၍ရင်း၊ ပဟာနေ ဝုစ္စမာနေ၊ ဝူပသမေ ဝုစ္စမာနေ-ဟု ပါဌ်ရှိသင့်သည်ဟု မအူနိဿျ၌ ဆုံးဖြတ်သည်။

သို့ရာတွင် "မာနန္တာ ဝတ္တမာနေစ၊ လက္ခဏေ ဟေတုကေ သိယုံ"ဟူ သော ဘေဒစိန္တာ-အရ မာန အန္တပစ္စည်းကိုယ်တိုင်က လက္ခဏာအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ရင်း၊ "ဂစ္ဆန္တော ဘာရဒွါဇော"ဟူသော ဝေဿန္တရာဇာတ်လာ ပထမန္တကြိယာနှင့် နေသည် ကိုထောက်၍ရင်း ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ/ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော-ဟု ပဌမန္တနှင့်ရှိသော ပါဌ် လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ "ဝိတက္က ဝိစာရ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။ အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း။

ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမော ဖလ္လေ ဟူသော ဈာနဿ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရ ငြိမ်းခြင်း၏ ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမော-ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒုတိယဈာန် ရခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ ဝိတက် ဝိစာရ ငြိမ်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် ဒုတိယဈာန်တည်းဟူသော အကျိုးကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **စုဏ္ဏံ**-၌ ဝစဓာတ်အရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပဋ္ဌန္တံ–အရ သက္ကာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ၊ ကာမာ၊ မစ္ဆရိယ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၀၁]

(ဃ) ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိန္တိ ဧတ္ထ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ။

(ခ) သမံ ပဿတိ, အပက္ခပတိတာဝ ဟုတွာ ပဿတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) တာယ ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ သမန္နာဂတတ္တာ တတိယဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခကောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ ဝီရိယုပေက္ခာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝေဒနုပေက္ခာ ဝိပဿနုပေက္ခာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဈာနုပေက္ခာ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာတိ။ (ဋ္ဌ။၁၂၀။ မအ္ဋ-၂။၂၈၄။ ဘာသာဋီ-၁။ ၆၀၈။)

➤ ၁။ (ခ) အတ္ထော-၏ သမ္ဗန်ကို ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ပဒါန်-ဟု ခံပါ။

ဝိသဒါယ=နီဝရဏ-ဟု ဆိုအပ်သော ညစ်ညူးကြောင်းတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့် (ဟိတ်) သန့်ရှင်းသော။ **ဝိပုလာယ**=အလွန်အကဲနှင့်တကွ မဟဂ္ဂုတ်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် (ဟိတ်) ပြန့်ပြောသော။ **ထာမဂတာယ**=ပီတိ မှ ကင်းခြင်းကြောင့် (ဟိတ်) အားအစွမ်း သို့ ရောက်သော။

ဥပေက္ခကော။အသင့်အားဖြင့် ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း။ (ဝါ) အညီအမျှ ရှုသည်ဖြစ်၍ လည်း။ (ဝါ) သုခ ဒုက္ခ အဖို့၌ မကျမူ၍ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **သာဘောဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သောကြောင့် ဥပေက္ခာ-မည်သောဟု ဆို၏။ အသင့်အားဖြင့်ရှုပုံ အကျယ်ကို ဆရာ မပြပြီလော။ အသင့်အားဖြင့် ရှုပုံအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိ-ဟု ဆို၏။ ဣက္ခတိ-၌ ဣက္ခဓာတ် သည် အက်-အမှတ်ပြုခြင်း အနက်ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့် အနက်ကိုဟောပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကို မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ ဤတတိယဈာန်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာပင် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)ဝါကျကို မိန့်

ကား-- တတိယဈာန်၌ ဝေဒနုပေက္ခာ မရှိသော်လည်း ဥပေက္ခာ (၁၀)မျိုးအနက် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ)သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဥပေက္ခာ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်မှ တစ်ပါး ဥပေက္ခကော-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟုဆိုရာ၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်

http://www.dhammadownload.com

လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ / ဥပေက္ခာ- ၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဘေဒကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ သမဥ္စန္နံ **သမဂ္ဂေါ**။ သမ္မာ အင်္ဂနံ **သမဂ္ဂေါ**။ သမဂ္ဂေါ ဧတဿ အတ္ထီတိ **သမင်္ဂီ**။ သမင်္-ပုဒ်အရ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဤ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ပက္ခေ ပတိတာ **ပက္ခပတိတာ**။ န ပက္ခပတိတာ **အပက္ခပတိတာ**။ န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ သုခ ဒုက္ခတို့၏ အဖို့၌ မကျခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သုခ ဒုက္ခတို့၏ အဖို့၌ မကျခြင်း ရ၏။

တတိယံ ဈာနံ **တတိယဇ္ဈာနံ**။ တတိယဇ္ဈာနေန သမင်္ဂီ **တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ**။

တတိယဇ္ဈာန-အရ တတိယဈာန်သည် မုချ။ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ဒသ ဝိဓာ အဿာ ဥပေက္ခာယာတိ **ဒသဝိဓာ**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိ-ဖြင့် ဥပေက္ခာ-၌ ဥပ-သည် သမီပ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဥပပတ္တိ ယုတ္တိ-အနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဥပဒ္ဒေရှိသော ဣက္ခဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ- ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သမံ ပဿတိ-ဖြင့် ဣက္ခတိ-၌ ဣက္ခဓာတ်သည် အင်္ကာ (အမှတ်ပြုခြင်း) အနက်ကို မဟော၊ ဒဿန(ရှုခြင်း)အနက်ဟော--ရင်း(ဓာတွတ္ထ) အသင့်အားဖြင့် ရှုဟူသည် အညီအမျှ ရှုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပက္ခပတိတာဝ ဟုတွာ-ဖြင့် အညီအမျှရှုဟူသည် သုခ ဒုက္ခ အသင်းအပင်း၌ မကျအောင် ရှုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ တာယ သမန္နာဂတတ္တာ-ဖြင့် ဥပေက္ခကော-ပုဒ်ကို ဥပေက္ခတီတိ ဥပေက္ခကော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏွုပစ္စည်း ကတ္တားအနက် ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာ အဿ အတ္ထီတိ ဥပေက္ခကော-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက် ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာယ သမန္နာဂတော ဥပေက္ခကော-ဟု သမန္နာဂတ တဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း သမန္နာဂတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ **ထာမဂတာယ**-ဖြင့် တာယ-အရ ဥပေက္ခာဟူသည် ဝိသဒ,

http://www.dhammadownload.com

ဝိပုလ, ထာမဂတဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ဥပေက္ခာပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တတိယဈာနသမင်္ဂီ-ဖြင့် ဥပေက္ခကော-အရ တတိယဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ **ထာမဂတာယ/ဌာမဂတာယ** ။ ။ ဌာ-ဂတိနိဝတ္တိမှိ၊ ထာမော။ ဌသ ထတ္တံ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိသုတ်ကိုထောက်၍ ထာမ-ကား ထာဓာတ်၊ မ-ပစ္စည်း။ ဌ-ကို ထ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ထာမဂတာယ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

ဥပေက္ခာ/ဥပေခါ ။ ။ သံယုဂ် က-ကိုချေလျှင်-ဥပေခါ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။ သံယုဂ် က-ကို မချေလျှင် ဥပေက္ခာပါဠ် သင့်ပါသည်။ထို့ကြောင့် ၂-ပါဠ်သင့်။

တတိယဈာနသမင်္ဂီ/တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ ။ ။ ဤ၌ တတိယဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော စိတ်ကို အလိုမရှိအပ်၊ တတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် နပုံလိင်မဟုတ်၊ ပုံလိင်ဖြစ်ရကား တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဠ်သာ သင့်။

➢ ၈။ **ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိံ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော တတိယဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဥပေက္ခက-အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ဌာနျူပစာ။ အဝိနာ ဘာဝနည်း။ [ဂ-ရှု] ဌာနဖြစ်သော တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဥပေက္ခက" အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) တတြမဇ္ဈတ္တတာ-ဟူသော ဂုဏ်၏ "ဥပေက္ခက" အမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၌ တင်-- ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဥပေက္ခာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဥပေက္ခာ ၁၀-ပါးလုံး၏ "ဥပေက္ခာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဈာနုပေက္ခာ၌တင်-- ဇော်ဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➢ ၁၀။ **သခါရ၊ ဝိပဿနာ**-အရ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုယူ။ **ဆဠင်္ဂ, ဗြဟ္မဝိဟာရ, ဗောဇ္ဈင်္ဂ, တတြမဇ္ဈတ္တ, ဈာန, ပါရိသုဒ္ဓိ**—ဟူသော ဥပေက္ခာ ၆- ပါး၌ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကိုယူ။

ဋီကာ [၁၈၂]

(က) ဝတ္တာဟာ "နနု စာယံ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ၊ သာ စ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု အတ္ထိ။ တသ္မာ တတြာပိ 'ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ'န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ၊ သာ ကသ္မာ န ဝုတ္တာ"တိ။ (ခ) အပရိဗျတ္တကိစ္စတော။

(ဂ) အပရိဗျတ္တံ ဟိ တဿာ တတ္ထ ကိစ္စံ၊ ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ။

(ဃ) ဣဓ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတီဟိ အနဘိဘူတတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတွာ ပရိဗျတ္တကိစ္စာ ဇာတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တာတိ။ နိဋ္ဌိတာ "ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ"န္တိ ဧတဿ သဗ္ဗသော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ (င) ဣဒါနိ သတော စ သမ္ပဇာနောတိ ဧတ္ထ သရတီတိ သတော၊ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော။ (စ) ပုဂ္ဂလေန သတိစ သမ္ပဇညဉ္စ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၂၁။ မဓူ-၂။၂၈၇။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၁။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ ဧတ္တေ တေသွံ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိန္တိပဒေ၌။ ၌တွာ၊ရပ်၍။ဓောဒကော၊ သည်။အဌကထာစရိယ်၊ကို။ဓောဒနံ၊ကို။အာဟ၊၏။

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တတိယဈာနကထာ၌ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်၌လည်း ဈာနုပေက္ခာရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပဌမ ဒုတိယ ဈာန်တို့၌ ဟောတော်မမူဘဲ ဤ တတိယဈာန်ကျမှ ဟောတော်မူပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။ အား-- ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်၌ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာ သည် မထင်ရှားသော ကိစ္စ ရှိသောကြောင့် ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟု မဟော၊ ဤ တတိယဈာန်၌ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာသည်သာ ထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသော ကြောင့် တတိယဈာန်ကျမှ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟု ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဌမ ဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့၌ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို မဆိုဟု ဖွင့်ပြအပ်၏၊ အဘယ့်ကြောင့် မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိပါသနည်း၊ မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြပြီ လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့၌ ဝိတက်စသည်တို့ ၏ လွှမ်းမိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိ သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ တတိယဈာန်ဝယ် ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ မလွှမ်းမိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ ထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသည် ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(စ) **သို့/ ဓောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် သရတိတိ သတော၊ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော-ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ဖွင့်ပြတော်မူ၏၊ သတော သမ္ပဇာနော-ဖြင့် သတိ ပညာ တို့ကိုသာ ဟောတော်မူသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ် ရပါသနည်း။ (အဗျာပိတတင်) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ အား-- ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် သတိ သမ္ပဇညတို့ကို ဟောတော်မူသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရ၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ဝိသဇ္ဇနာ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဟိတ်ခွဲ ဓိတ္တာရ။ (ဃ) သည် ဇာတိရေကမှ တစ်ပါး အန္ဓယကိုပြသောကြောင့် အန္ဓယ ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ န ပရိဗျတ္တံ အာပရိဗျတ္တံ။ အပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ဧတိဿာ အတိပ္ပေတုပေက္ခာ ယာတိ **အပရိဗျတ္တကိစ္စာ**။ အပရိဗျတ္တကိစ္စ-အရ မထင်ရှားသော ကိစ္စသည် မုချ။ ထို--၏ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဣမ-အညပုဒ်အရ ထို-- သော မထင်ရှားသော ကိစ္စ၏ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာ ရ၏။

.http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ။ နတ္ထိ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ ဧတိဿာ အဓိပ္ပေတု ပေက္ခာယာတိ **အပရိဗျတ္တကိစ္စာ**။ န-ပရိဗျတ္တကိစ္စ အရကား ထင်သော ကိစ္စမရှိခြင်း အဘာဝ ရ၏။ ထို--၏ ဗျာနုပေက္ခာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဣမ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ထင်သော ကိစ္စ မရှိသော ဗျာနုပေက္ခာရ၏။ (ဘာဝပ္ပဓာန်ဆက်ကောက်)

ပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ဣမိဿာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယာတိ **ပရိဗျတ္တကိစ္စာ**။

ဥက္ခိတ္တော သီရာ ဣမိဿာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယာတိ **ဥက္ခိတ္တသီရာ**။

ဥက္ခိတ္တသီရာ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ချီအပ်သော ဦးခေါင်း/မြှောက်ချီအပ်သော ဦးခေါင်းသည် မုချ။ ထို၏ ဣမ-အညပုဒ်အရ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာနှင့် ဌာနီ-ဌာန/သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဌာနူ။ ဣမ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ချီအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသကဲ့သို့သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ရ၏။

* အဘိဘဝီယတိ အဇ္ဈောတ္ထရီယတီတိ **အဘိဘူတာ**။ န အဘိဘဝီယတိ န အဇ္ဈောတ္ထရီယတီတိ **အနဘိဘူတာ**။ အနဘိဘူတာယ ဘာဝေါ **အနဘိဘူတတ္တာ**။

သရတီတိ **သတော**။ ယော ပုဂ္ဂလော၊သည်။သရတိ၊အောက်မေ့တတ်၏။ဣတိ သော သတော။ သရ+တ။ကတ္တုသာဓန။ သရဓာတ်၏အရကား အောက်မေ့တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော မြဲမြံခိုင်ခန့်သော သညာသည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော မမေ့လျော့ခြင်းသည် ကာရဏူပစာ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အောက်မေ့တတ်သောသူရ၏။ [ထိုသို့ပင် ရဖြားသော်လည်း သတော-သဒ္ဒါ၏ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာ (ဝါ) ဌာနူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အောက်မေ့ခြင်း သတိသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။] (**သမ္ပဇာနော**-နည်းတူ)

သမ္ပဇာနာတီတိ **သမ္ပဇာနော**။ သံရှေ့ ပရှေ့ရှိသော ဉာဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း၊ ကတ္တုသာဓန။ ဉာဓာတ်အရကား ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သူ ရ၏။

သမ္ပဇာနဿ ဘာဝေါ **သမ္ပဇညံ**။ သမ္ပဇာနဿ၊ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ဘာဝေါ၊အဖြစ်တည်း။ သမ္ပဇာနပုဒ်+ဏျ+ဘာဝတဒ္ဓိတ်။

သမ္ပဇာန-အရကား ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပညာနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ဏျ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ပညာ ရ၏။

➢ ၆။ (င) သရတိ-ဖြင့် သတော-၌ သရဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သရတီတိ သတော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။ သမ္ပဇာနာတိ-ဖြင့် သမ္ပဇာနော၌ သံရှေ့ ပရှေ့ရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ဉာဓာတ်၏--ၚင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယု- ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ၚင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ၚင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန် နှစ်မျိုးတို့တွင် သတော သမ္ပဇာနော-ကား ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်ဒေသနာမျိုးတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) သတော သမ္ပဇာနော-ဟု ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဟောသော်လည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည် မရှိသောကြောင့် သတိ သမ္ပဇညတရားကို အရ ကောက်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ ဉက္ကိဋ္ဌသိရာဝိယ/ဉက္ကိဋ္ဌသိရောဝိယ ။ ။ ဤနေရာ၌ တခြမဖျတ္တပေက္ခာကို ရသောကြောင့် ဉက္ကိဋ္ဌသိရာဝိယ-ဟု ဣတ္ထိလိင်နှင့်ရှိသော ပါဌ် သင့်ပါသည်။

အပရိဗျတ္တကိစ္စတော/အပရိဗျတ္တကိစ္စတ္တာ ။ ။ ယောဇနာ-၌ အပရိဗျတ္တကိစ္စတ္တာ-ဟု ဘာဝပစ္စည်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆိုသော်လည်း ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ်ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ၚင်း၊ တဒဘာဝတော ဣဓ ပရိဗျတ္တန္တိ အာဟ "အပရိဗျတ္တ ကိစ္စတော"တိ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ၚင်း အပရိဗျတ္တကိစ္စတော-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

➢ ၈။ **သတော**-ကား ဌာနဖြစ်သော အောက်မေ့တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတော-အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတိစေတသိက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

သမ္ပဇာနော-ကား ဌာနဖြစ်သော ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "သမ္ပဇာန"-အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပညာ၌ တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

သတော သမ္ပဇာနော-ကား ဌာနဖြစ်သော အောက်မေ့တတ် ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "သတော သမ္ပဇာနော"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတိ သမ္ပဇည-၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဉက္ကိဋ္ဌသိရောဝိယ-ကား အတူဖြစ်သော မြှောက်ချီအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသူ၏ "ဉက္ကိဋ္ဌသိရ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော တခြမဖျတ္တပေက္ခာ၌- တင် သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။ (တစ်နည်း) တခြမဖျတ္တတာစေတသိက်၌ ဦးခေါင်းကို မြှောက်ချီတတ်သော သတ္တိမရှိသော်လည်း ရှိသကဲ့သို့ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ထားသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➢ ၁၀။ (ဃ) ဝုတ္တော-၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၀၃]

(က) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ သတိသမ္ပဇညံ ပုရိမဈာနေသုပိ အတ္ထိ။

(ခ) မုဋ္ဌဿတိဿ ဟိ အသမ္ပဇာနဿ ဉပစာရမတ္တမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ၊ ပဂေဝ အပ္ပနာ။ (ဂ) ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာနံ ဘူမိယံ ဝိယ ပုရိသဿ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ၊ အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ။

A-77-I

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဩဠာရိကာဂ်ပ္ပတ္တာနေန ပန သုခုမတ္တာ ဏ္ဏမသာ ရာနသာ ပုရိသသာ ခုရဓာရာယံ ဝိယ သတိသမ္ပဇညာကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာယေဝ စိတ္တဿ ဂတိ ဏ္ဏဋ္ဌိတဗ္ဗာတိ ဏ္ဏဓေဝ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၂။ မအူ-၂။၂၉၂။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၃။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ရှေးဖြစ်သော ပထမဈာန်၊ ဒုတိယ ဈာန်တို့၌လည်း ဤသတိသမ္ပဇညသည်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ထိုသို့ မဆိုသော်လည်း ထိုရှေး ဖြစ်သော ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၌ သတော စ သမ္ပဇာနော-ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား သည် မဟောအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇည ရှိ၏ဟုဆို သော ဆရာ့စကား အသို့သင့်အံ့နည်း။ မြတ်စွာဘုရားစကားနှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် လွတ်သောသတိရှိသူ သမ္ပဇဉ်ကင်းသူအား ဥပစာရဈာန်မျှ မပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရှေး ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇည ရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ရှိနိုင်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် တို့၌ သတိသမ္ပဇညကို မဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဥပစာရဈာန် စသည်ကိုထောက်၍ ပထမဈာန်၊ ပထမဈာန်ကို ထောက်ဆက ဒုတိယဈာန်တို့သည်လည်း အသီးသီး သိမ့် မွေ့ကြကုန်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၏ ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇညသည် မထင်ရှားဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ သတိ ပညာ နှင့် ကင်း၍ ဈာန် မပြည့်စုံသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သတိသမ္ပဇညကိစ္စ သည် အဗျတ္တ ဖြစ်လေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(က-မှ ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် ပါဠိတော်၌ တတိယဈာန်၌သာ သတော စ သမ္ပ ဇာနော-ဟူ၍ သတိသမ္ပဇညကို ဟောဆိုအပ်၏။ ရှေး ပ-ဈာန်၊ ဒု-ဈာန်တို့၌လည်း ဤ သတိသမ္ပဇညရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤတတိယဈာန် ၌သာ သတော စ သမ္ပဇာနောဟူ၍ သတိသမ္ပဇညကို ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။ **ကား**-- (ဂ+ဃ) တို့ကို ဥပမာဖြုတ်၍ မြန်မာပြန်လေ။

➤ ၃။ (ခ) ဒဋ္ဌိကရဏ။ ပဂေဝ အပ္ပနာ-ကား သမ္ဘာဝနာဝါကျ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ ဗျတိရေက ပရိဟာရဘောဂ။ (ဃ) အန္ဒယ ပရိဟာရဘောဂ/ဝိသေသဝါကျ။ ထိုတွင် ဘူမိယံ ပုရိသဿ-ကား ဥပမာနဝါကျ။ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ-ကား ဥပမေယျ ဝါကျ။ ဏ္ဏဓေဝ-ကား ပရိဟာရ။

➤ ၄။ သတိစ သမ္ပဇညဥ္စ **သတိသမ္ပဇည်း**။ သတိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ သတိ သည် မုချ။ ထို--၏ သမ္ပဇညနှင့် ရှေ့ဈာန်တို့၌ အတူရှိခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အချင်း ချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော

http://www.dhammadownload.com

သတိ သမ္ပဇညတို့ ရ၏။

မုဋ္ဌာ ဝိနဋ္ဌာ သတိ အဿာတိ မုဋ္ဌဿတိ။[ပျောက်သော သတိရှိသော] မုဋ္ဌာ သတိ ဧတသ္မာ ပုဂ္ဂလာတောတိ မုဋ္ဌဿတိ။ [သတိလွတ်ရာဖြစ်သော။] နတ္ထိ သမ္ပဇာနံ ဧတဿ ပုဂ္ဂလဿာတိ အသမ္ပဇာနော။ ဥပစာရေန စ သော တံ ဈာနဥ္စာတိ ဥပစာရဇ္ဈာနံ။

ဥပစာရဇ္ဈာနမေဝ မတ္တံ ဥပစာရဇ္ဈာနမတ္တံ။

ဥဋ္ဌာရေ နိယုတ္တံ ဩဠာရိကံ။ ဩဠာရိကံ အင်္ဂံ ဩဠာရိကင်္ဂံ။

ဩဠာရိကင်္ဂဿ ပဟာနံ **ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနံ**။ (တေန)

ဩဠာရိကင်-အရ ပီတိ-ဟုဆိုအပ်သော ရုန့်ရင်းသော ဈာန်အင်္ဂါသည် မုချ။ ထို--၏ ပယ်ခြင်းကြိယာနှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော ပီတိ-ဟုဆိုအပ်သော ရုန့်ရင်းသော ဈာန်အင်္ဂါကိုပယ်ခြင်း ရ၏။

➤ ၇။ (ယ) **ဏ္ဏမသာ ဈာနဿ/ဏ္ဏမသ္မိံ ဈာနေ** ။ ။ ဩဠာရိကင်ပဟာနေနပုဒ် သုခုမတ္တာပုဒ်တို့၌ သမ္ဗန်, ဟိတ်သမ္ဗန်ဖြင့် စပ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဥပမေယျပက္ခ၌လည်း ဏ္ဏမသ္မိံဈာနေ-ဟု ပြင်၍လိုက်လျက် အနက်ပေးနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဏ္ဏမသာ ဈာနဿ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဏ္ဏမသာ ဈာနဿ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်အားလုံး၏ -- အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တတိယဈာန်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ရုဠှီနည်း။ ကာကောလောက နနည်း၊ အဓိကာရနည်း။

ခုရစာယံ-ကား အနီးရှိသော သင်မုန်းဓားသွား၏ "ခုရစာယံ" ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော သင်ဓုန်းဓားသွား အနီး၌တင်-- သမီပူပစာ။

ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသော ဝိတက် ပီတိ-တို့ကို ပယ်ခြင်း၏ "ဩဠာရိကင်ပဟာန" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသော ပီတိကိုပယ်ခြင်း၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

သတိသမ္ပဇညကိစ္စ ယာဓိကတာယေဝ- ကား တတိယဈာန်၌ သတိ ပညာတို့၏ ဗျာပါရတို့ ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန်ထက် အလွန်အားဖြင့် ရနိုင်သောကြောင့် အတိသယနည်း။

➤ ၁၀။ (ဂ) **တေသံ ဈာနာနံ**-အရ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၀၆]

(က) ကိဉ္စ ဘိယျော -- ယထာပိ ဓေနုပဂေါ ဝစ္ဆော ဓေနုတော အပနီတော အရက္ခိယမာနော ပုနဒေဝ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ၊ ဧဝမိဒံ တတိယဇ္ဈာနသုခံ ပီတိတော အပနီတမ္ပိ သတိသမ္ပဇညာရက္ခေန အရက္ခိယမာနံ ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျ။

(ခ) ပီတိ သမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ။ (ဂ) သုခေဝါပိ သတ္တာ ရဇ္ဇန္တိ။

D-7/-I

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဏ္ဍဒ္ဓ အတိမဓုရံ သုခံ။ (င) တတောပရံ သုခါဘာဝါ။

(စ) သတိသမ္ပဇညာနုဘာဝေန ပနေတ္ထ သုခေ အသာရဇ္ဇနာ ဟောတိ၊ နော အညထာတိ ဏ္ဍမဗ္ဗိ အတ္ထာပိသေသံ ဒဿေတုံ ဏ္ဍဒမိဓေဝ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄။၁၂၁။ မအဋ-၂။၂၉၂။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၄)

➤ ၁။ စေနသိဝေ၊ နိဗ္ဗအလိုငှာ အမိသို့ကပ်လေ့ရှိသော။ (သဒ္ဒတ္ထ) အမိ၏ နို့ကိုစို့တတ်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါကျဖြင့် သတိသမ္ပဇညဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သော စိတ္တဂတိကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ဤ၌ချာန်၌သာသတော သမ္ပဇာနော-ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအနက်သာ မကသေး သတိ သမ္ပဇည် အစောင့်အရှောက် မရှိလျှင် ပီတိသို့ ပြန်ရောက်စရာရှိ၏ဟူသော အနက်, သတိသမ္ပဇည၏ အာနုဘော်ကြောင့်သာ သုခ၌ မငြိကပ်ဟူသော အနက်ကိုပြခြင်းငှာ (က) စသည်မိန့်

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဤတတိယဈာန်သုခသည် ပီတိမှ ဖယ်အပ်ပါသော်လည်း သတိသမ္ပဇည အစောင့်အရှောက်ဖြင့် မစောင့်ရှောက်အပ်သော် တစ်ဖန်သာလျှင် ပီတိသို့ ကပ်ရောက်ရာ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ မစောင့်ရှောက်အပ်သော်လည်း ပီတိကို ခွါထားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပီတိသို့ မကပ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ပီတိ တစ်ဖန်ကပ်၏ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း။ လောကဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဤတတိယဈာန်သည် အတိမဓုရသုခ ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဤတတိယဈာန်သည် အတိမဓုရသုခ ဖြစ်ပါသနည်း။ ရှေ့ဈာန်တို့၌လည်း အတိမဓုရသုခပင် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

အား-- သတ္တဝါတို့သည် သုခ၌ တပ်တတ်ကုန်၏၊ တတိယဈာန်သုခထက်လွန်သော သုခ မရှိသောကြောင့် ဤတတိယဈာန်သုခသည် အလွန်မြတ်သော သုခဖြစ်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ဃ-င) တို့ဖြင့် တတိယဈာန်သုခထက်လွန်သော သုခ မရှိသောကြောင့် ဤ တတိယဈာန်သုခသည် အတိမဓုရသုခဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ယင်းဈာန်၌ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်အစွမ်းဖြင့် သုခ၌ မတပ်ဘဲ တည်နေနိုင်သနည်း။ တတိယဈာန်သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သုခ၌ ကပ်ငြိတတ်သော သဘောရှိကြကုန်သည် မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ ကိဥ္စာပိယော-စသည်ကား ဥပမာနဝါကျ။ ဝေမိဒံ-စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ (ဂ) ဒဋ္ဌိကရဏ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကာရဏ (စ) ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၄။ အပနေတွာ နိတော **အပနိတော**။ အပ-ဟူသော ဝိသေသနအရကား အပနယနဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ ဆောင်အပ်သော န္တားငယ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဖယ်ဆောင်အပ်သော နွားငယ်ရ၏။

ခေတိ ဒီရံ ပါယေတီတိ **ခေနူ**။ ခဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား နို့ကိုစို့သော နွားငယ်၏ ရသတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား မိခင်နွားမ၏ မေတ္တာ (တစ်နည်း) ဂေဟာသိတပေမသည် ဖလူ။ နု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မိခင်နွားမ ရ၏။ [ဓယတိ ပိဝတိ ဣတော ခီရံ ပေါတကောတိ **ခေနု**။ အပါဒါနသာဓန]

မဇု အဿ အတ္ထီတိ **မဓုရံ**။ အတိရေကံ မဓုရံ **အတိမဓုရံ**။ အတိ-ဥပသာရအရကား အတိရေကဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သုခနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အလွန်ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သုခ ရ၏။ ✱ သတိသမ္မဇညဉ္စ တံ အာရက္ခောစာတိ **သတိသမ္ပဇညာရက္ခော**။

ခေနုံ ပိဝတီတိ **ခေနုပကော**။ ပါဓာတ်အရ ရသာရုံ၌တပ်သော တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရ-စသော စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏ္။ ခေနု-ဟူသော ဝိသေ သနပုဒ်အရကား မိခင်နွားမ၌တည်သော နို့ဒြဗ်သည် မှချ။ ထို--၏ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရနှင့် ဏွု-ပစ္စည်းအရ နွားငယ်ရ၏။

➢ ၆။ (၈) ဖြင့် တစ်ဖန် ဝီတိသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းဟူသည် ဌာနဘာဂိယဈာန် ဖြစ်ရာ၏၊ ဒုတိယဈာန်ပင် ပြည့်စုံရာ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

[တစ်နည်း] ရှေးဝါကျ၌ပင် ရအပ်သော အဝုတ္တသိဒ္ဓိ သာမတ္ထိယတ္ထကို သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **ခေနုပင်္ဂါ/ခေနုပကော** ။ ။ ခေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ-ဟူသော ဆိုလတ္တံ့ အဋ္ဌကထာ စကားနှင့် ညီသောကြောင့်ရင်း၊ ခေနုသဒ္ဒူပပဒ ဥပပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ် ကွိပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ကြောင့်ရင်း ခေနုပဂေါ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ခေနုပကော-အမိနို့ကိုစို့တတ်သော [သဒ္ဒတ္ထ] ခေနုသဒ္ဒူပပဒ ပါဓာတ် ဏွုပစ္စည်း ပဌမက္ခရာနှင့်သာလိုသည်။(တစ်နည်း) နို့အလို့ငှာ အမိသို့ကပ်လေ့ရှိသော။ [သဒ္ဒတ္ထ] အမိ နို့ကို စို့တတ်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဤသို့ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့် ခေနုပကောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

အတိမဓုရံသုခံ/အတိမဓုရသုခံ ။ ။ အနက်မထူး၊ ဝါကျနှင့် သမာသ်သာ ထူးသော ကြောင့် ၂-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **အတိမဓုရသုခံ**-ကား ဒုတိယဈာန်ရှိ သုခသည်လည်း အတိမဓုရသုခ ပင်ဖြစ်သော်လည်း တတိယဈာန်ရှိသုခကိုသာ အလွန်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အတိ

http://www.dhammadownload.com

သယနည်း မည်၏။ ထင်ရှားရှိသော ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သစ်သီး စားသောက်ဖွယ်တို့၏ "အတိမဓုရသုခ" ဟူသောအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော တတိယဈာန်သုခ၌တင်--တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➤ ၁၀။ ဗိတ်ီ ဥပဂစ္ဆေယျ-အရ --- ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၀၅]

(က) ဣဒါနိ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိန္တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ နတ္ထိ၊ ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ။ (ခ) ယံ ဝါ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ၊ တံသမုဋ္ဌာနေနဿ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋ္ဌော၊ ယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ။

(ဂ) ဣဒါနိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ ဧတ္ထ ယံ ဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ တံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီကရောန္တိ ပကာသေန္တိ၊ ပသံသန္တီတိ အဓိပ္ပါယော။ (ဌ-၁၂၁။ မအ္ထ-၂။၂၉၃။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၅။)

➤ ၁။ **(က-နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏနာတဗ္ဗအနက်)** ကာယေန၊ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့်။သုခံ၊ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော စေတသိက် သုခကို။ပဋိသံဝေဒေသိ၊မှချအားဖြင့် ခံစားပြီ။ **(ခ-နှင့်အညီ)** ကာယေန၊ကာယဝိညာဉ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့်။သုခံ၊ကာယဝိညာဉ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သုခဝေဒနာ စေတသိက်ဟု ဆိုအပ်သော ကာယိကသုခကို။ပဋိသံဝေဒေသိ၊ခံစားပြီ။

➤ ၂။ (က) **မေးရန်** / ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ရှေ့ ဣဒါနိ သတောစ သမ္ပဇာနော စသည်ဖြင့် တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတတိယဈာန်၌ သတိသမ္ပဇညတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုခကို ပယ်ခဲ့ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသုခကို ပယ်ခဲ့ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ-ဟု မဟောသင့်၊ မဟောသင့်ဘဲလျက် ဟောချေသော် လောကဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

(တစ်နည်း) ဌပနာတူ။ တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတတိယဈာန၌ သုခကို သတိသမ္ပဇညတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်အား သုခကို ခံစား၏ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း အာဘောဂ မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) သုခကို ခံစားအံ့ဟူသော အာဘောဂနှင့် ကင်းလျက်ပင် သုခကို ခံစားခြင်း ဖြစ်ပါသ

http://www.dhammadownload.com

လော။ [ဂဏ္ဌိသစ်] **ကား**-- သုခကို ခံစားအံ့ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းပင် မရှိသော်လည်း သုခ၏ နာမကာယနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် နာမကာယဖြင့် စေတသိကသုခကိုရင်း၊ ယင်းချာန်သည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေထတ်သောကြောင့် ကာယိကသုခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ယင်းနာမကာယဖြင့်ပင် ကာယိကသုခကိုရင်း၊ ဈာန်ဝင်စားခိုက် ဈာနသမင်္ဂီခံစား၏ဟု ပြလိုရကား ယင်းသို့ ဟော၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည်၊ (က) ဖြင့် စေတသိကသုခကို ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်းဟုဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟု ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ယင်းအကြောင်းတစ်မျိုးကြောင့်သာ "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟု ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား -- ဈာန်မှထသောအခါ၌လည်း ကာယိကသုခကို ကာယဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်းဟုဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့်လည်း "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟူသော စကားကို ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) **[ဈာနာဘင်္ဂတောပိ–၌ အပိ–ကို ၍]** ဆရာသည် (က) ဖြင့် နာမကာယဖြင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိကသုခ ကာယိကသုခကို ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ဈာန်ဝင်စားသောအခိုက်၌ ခံစားခြင်းကို ပြဆိုအပ်၏။ ကာယိကသုခကို ဈာန်ဝင်စားခိုက်၌သာ ခံစားပါသလော။ အဘယ်အခါ၌လည်း ခံစားပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဈာန်မှထသောအခါ၌လည်း ကာယိကသုခကို ခံစား၏ဟူလိုသော်။

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ၌ ဧဝံ သန္တေပိ-စသော ဝါကျဖြင့် ဈာန်ဝင်စားခိုက် စေတသိကသုခ ကာယိကသုခကို ခံစားခြင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဈာန်မှထသော အခါ၌လည်း ခံစားသည်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။[ဂဏ္ဌိသစ်]

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟူသော ပါဠိတော်၏ ပရာနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ-စသော ပါဠိတော်၏အဖွင့်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ ကိဥ္စာပိ-မှ နတ္ထိတိုင်အောင် စောဒကဘောဂ/အနုဂ္ဂဟဝါကျ။ ဧဝံ သန္တေပိ စသည်ကား ပရိဟာရဘောဂ/အရစျတ္တဝါကျ။ (ခ) ဈာန်ဝင်စားခိုက် သုခ ပဋိသံဝေဒနာမှတစ်ပါး ဈာန်မှထသောအခါ ကာယိကသုခကို ခံစားခြင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ယံ ဝါ တံ စသည်ကား ကာရဏ။ တသ္မာ စသည်ကား ဖလဝါကျ/လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် -- ဣဒါနိ-ကို ဒဿေန္တော အာဟ-တို့၌ အာဓာရ-အာဓာရိ စပ်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ သုခဿ ပဋိသံဝေဒနာ **သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ**။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာယ အာဘောဂေါ **သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ**။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ-ပုဒ်အရကား သုခကို ခံစားခြင်း ရှ၏။ ထို--၏ နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သုခကို ခံစားခြင်း၌ နှလုံးသွင်းခြင်း ရှ၏။

တတော သမုဋ္ဌာနံ **တံသမုဋ္ဌာနံ**။ တတော၊ထိုနာမကာယသမ္ဗယုတ္တသုခကြောင့်။ သမုဋ္ဌာနံ၊ဖြစ်သည်တည်း။တံသမုဋ္ဌာနံ၊သည်။ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ တ-ပုဒ်+ သမုဋ္ဌာန ပုဒ်။ တ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နာမကာယသမ္ဗယုတ္တသုခသည် မှ၍။ ယင်း၏ ဖြစ်သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နာမကာယသမ္ဗယုတ္တသုခကြောင့်ဖြစ်သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ် ရှ၏။

(ဝိသေသနဆက်ကောက်) [သာရတ္ထ]

(တစ်နည်း) တံ ယထာဝုတ္တနာမကာယသမ္ဗယုတ္တံ သုခံ သမုဋ္ဌာနံ ကာရဏံ ယဿ ရူပဿာတိ **တံသမုဋ္ဌာနံ**။ ယဿ ရူပဿ၊အကြင် အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်အား။တံ ယထာဝုတ္တနာမကာယသမ္ဗယုတ္တံ သုခံ၊ထို ဆိုအပ်ပြီးသော နာမကာယသမ္ဗယုတ်သုခ ဟူသော။သမုဋ္ဌာနံ ကာရဏံ၊အကြောင်းသည်။အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ဣတိ၊ တံ၊ သမုဋ္ဌာနံ။ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ တံပုဒ်+သမုဋ္ဌာနပုဒ်+ယ-ပုဒ်။

တံ သမုဋ္ဌာန-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်အရ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော နာမကာယ သမ္ဗယုတ္တသုခဟူသော အကြောင်းသည် မှ၍။ ယင်း--၏ အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန။ ယ-ဟူသော အညပုဒ်အရကား ထို--သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ် ရှ၏။ (ဝိသေသန ဆက်ကောက်) [ဝိမတိ]

➤ ၆။ (က) ၌ နာမကာယေန-ဖြင့် သုခဉ္စ ကာယေန-၌ ကာယ-အရ ရူပကာယ ကို မယူရ၊ ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟုဆိုအပ်သော နာမကာယကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သမ္ပယုတ္တံ သုခံ-ဖြင့် သုခ-အရ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိကသုခကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ဈာနဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ-ဖြင့် သုခဉ္စ ကာယေန-၌ သုခ-အရ ကာယိကသုခကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ယံ ဈာနဟေတု-ဖြင့် ယံ တံ အရိယာ-၌ ယံ-သည် ဈာန်ကို စွဲယူသုံး သပ်ရမည်၏--ဧငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ယံ-၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် ဟိတ် အနက်၌သက်-- ဧငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ယံ ဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ-ဖြင့် ယံ တံ-၌ ယံ-သဒ္ဒါသည် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်၏--ဧငင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းနိပါတ်ပုဒ်နောက်၌ ပဉ္စမီဝိဘတ်ကျေသည်၏--ဧငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းပဉ္စမီဝိဘတ် သည် အပါဒါန်အနက်၌မသက်၊ ကာရဏ(ဟိတ်)အနက်၌သက်--ဧငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယံ

http://www.dhammadownload.com

အမှုသဒ္ဒတ္ထဝါစီသဒ္ဒန္တရံ-ဟူသော ဓမ္မစေတီယသုတ် ဋီကာကိုထောက်လျှင် မမက္ကတိ အာကာရော မမာကာရော-ဟုပြု၊ မမ-သဒ္ဒါကား အမှု-သဒ္ဒါနှင့် အလားတူဖြစ်သော ကြောင့် **မမကာရေန** ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

အာပိဥ္ဆန္တိ/အာပိစ္ဆန္တိ ။ ။ အာဝိဥ္ဆန္တိ-ကား အာ-ရှေး ဝိ-ရှေးရှိသော အဆိဓာတ်၊ အာယာမတ္ထ ဖြစ်သည်။ သာရတ္ထ၌လည်း "အာဝိဥ္ဆန္တီတိ အာကဍ္ဎန္တိ"ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် အာဝိဥ္ဆန္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဒေသနာဝိလာသ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဒေသနာဉာဏ်တော်တို့၏ "ဒေသနာဝိလာသ" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော တထာဂတဿ ပဟီနာ-ဟူသော ပါဠိမွေ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အရိယမဂ္ဂ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်လေးပါး၏ "အရိယမဂ္ဂ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

သတ္တ-ကား အတူဖြစ်သော ပကတိ ဓား သံလျက်၏ "သတ္တ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရိယာမဂ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

မူလ-ကား အတူဖြစ်သော သစ်ပင်အမြစ်၏ "မူလ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော တဏှာ အဝိဇ္ဇာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ကမ္မဘဝ-၏ မူလ, ရူပရသ စသည်တို့၏ မူလတို့၏ "မူလ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ် သော ကမ္မဘဝ၏ မူလ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ရုဠှီနည်း။

ရူပါဒိရသ-ကား အတူဖြစ်သော အမွရသ စသည်တို့၏ "ရသ" အမည်ကို အတူရှိသော ရူပါရုံကို သာယာတတ်သော တဏှာနှင့်ယှဉ်သော သောမနဿဝေဒနာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **စိတ္တသန္တာန**-အရ မြတ်စွာဘုရား၏ ဘဝင်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန-၌ အရိယမဂ္ဂ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဥစ္ဆိန္န-၌ အန္တတ္ထ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဂါထာ [၆၀]

(က) တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။

(ခ) ယထာ ဟိ တာလရုက္ခံ သမူလံ ဥဒ္ဓရိတွာ တဿ ဝတ္ထုမတ္တေ တသ္မိံ ပဒေသေ ကတေ န ပုန တဿ တာလဿ ဥပ္ပတ္တိ ပညာယတိ။

(ဂ) ဧဝံ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန သမူလေ ရူပါဒိရသေ ဥဒ္ဓရိတွာ တေသံ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗ ဘာဝေန ဝတ္ထုမတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ ကတေ သဗ္ဗေပိ တေ တာလာဝတ္ထုကတာတိ ဝုစ္စန္တိ။

(ဃ) အဝိရူဠှိဓမ္မတ္တာ ဝါ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလော ဝိယ ကတာတိ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။

(ဋ။၁၀၄။ မအ-၂။၁၉၂။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၂။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **(က-ခ) နှင့်အညီ** ။ ။ တော၊ထိုရူပရသ စသည်တို့သည်။တာလာဝတ္ထုကတာ၊ ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်သော တည်ရာဟူသော စိတ်အစဉ် ရှိကုန်၏။

(ဂ)နှင့်အညီ ။ ။ တော၊တို့ကို။တာလာဝတ္ထုကတာ၊အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာ မဟုတ် လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပြီ။

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာရှိသောကြောင့် တာလာဝတ္ထုကတာ မည်သော ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် ရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏တည်ရာကဲ့သို့ပြုအပ်ပြီး သော တည်ရာရှိပါသနည်း။ ထန်းပင်၏တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာရှိပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာမပြပြီလော။ (ဝါ) ဥပမာဖြင့် အကျယ်မပြပြီလော။ စုဒ်- (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ အယူတူအောအရာတက် ။ ။ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ထိုရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏တည်ရာကဲ့သို့ တည်ရာကို ပြုအပ်သောကြောင့် တာလာဝတ္ထုကတာ မည် သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်သို့လျှင် (ကထံ) ထိုရူပရသ စသည်တို့အား ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် တာလာဝတ္ထုကို တာလ-ဝတ္ထု-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှာ ဗျည်းကြောင့် ဒီဃရောက်သည့်နည်းကို ပြပြီး ၍ ယခုအခါ၌ တာလ+အဝတ္ထု-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သရကျေရာ၌ ဒီဃရောက်သည့်နည်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတာပုဒ်ကို ဥပမာပုဗ္ဗပဒ မဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပမာပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရာယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည့်အဖြစ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ပကန္တရ။ (ခ)သည် တာလာဝတ္ထုကတ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (တစ်နည်း) တာလာဝတ္ထုကတ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ပကန္တရ။

ခာစစ် ။ ။ ဥဒ္ဓရိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် ကတေ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။

(ဂ) ဝါကျ တေသံ-ကို ဘာဝေန-၌ရင်း၊ ဝတ္ထု-၌ရင်း စပ်။

➤ ၄။ တာလဿ ဝတ္ထု တာလဝတ္ထု။ (ထန်းပင်၏ တည်ရာရ၏။) တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထုကတန္တိ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။ ဥပမာပုဗ္ဗပဒ မဇ္ဈေ ပဒလောပ ဝိသေသန ပရနိပါတ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ တာလဝတ္ထုပုဒ်+ဝတ္ထုပုဒ်+ကတပုဒ်+တ-အညပုဒ်။

တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ ပုဒ်လုံးအရကား ထန်းပင်၏တည်ရာ ကဲ့သို့ ပြုအပ်သော တည်ရာဟူသော စိတ်အစဉ်သည် မုချ။ ယင်းစိတ်အစဉ်၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ တ-ဟူသော အညပုဒ်အရကား ထို--သော ရူပရသ

http://www.dhammadownload.com

စသည်တို့ရ၏။ (က-အဖွင့်နှင့်အညီ)

န ဝတ္ထု အဝတ္ထု။(ဝတ္ထု၊အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာသည်။န၊မဟုတ်။) [အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော ထန်းပင်ရ၏။]

အဝတ္ထုဘူတော တာလော **အဝတ္ထု**။ (အဝတ္ထုဘူတော၊အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။တာလော၊လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်တည်း။) အဝတ္ထု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ်ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်ရ၏။

တာလာဝတ္ထုဝိယ ကတာ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။ ဥပမာပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်။ တာလာဝတ္ထု+ကတပုဒ်။ တာလာဝတ္ထု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပြုအပ်သော ရူပရာဂ စသည်တို့နှင့် သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ရူပရာဂ စသည်တို့ ရ၏။ (ယ-အဖွင့်နှင့်အညီ)

* ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နာ **ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ**။ ပုဗ္ဗ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သရာဂဖြစ်သော ရှေးကာလသည် မုချ။ ထို--၏ ရူပရာဂ စသည်တို့နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား သရာဂဖြစ်သော ရှေးကာလ၌ဖြစ်ဖူးသော ရူပရာဂ စသည်တို့ရ၏။

ဝိရူဟဏံ ဝိရူဠှိ။ (ဝိ-ရုဟ+တိ) ဝိရူဠှိ စ သော ဓမ္မောစာတိ ဝိရူဠှိဓမ္မော၊ နတ္ထိ ဝိရူဠှိဓမ္မော ဧတဿ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလဿာတိ အာဝိရူဠှိဓမ္မော။ ဧတဿ ဘာဝ‌ေါ အာဝိရူဠှိဓမ္မတ္တံ၊

မတ္ထကေ ဆိန္နော မတ္ထကစ္ဆိန္နော။ (တစ်နည်း) မတ္ထကော ဆိန္နော ဧတဿာတိ မတ္ထကစ္ဆိန္နော။ မတ္ထကစ္ဆိန္နောစ သော တာလောစာတိ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလော။

➤ ၆။ (ဏ) ဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတာပုဒ်ကို တာလဝတ္ထုဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတ… တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒ မဇ္ဈေပဒလောပ ဝိသေသန ပရနိပါတ စတုဌ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာ-ဟု ဆိုလိုလျှ… ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝတ္ထုပုဒ် တစ်ခု ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝဏ္ဏဝိကာ… နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တလ-၌ အ-ကို အာဒီဃပြုရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိသေသန… နိပါတ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဝါကျ ဥပမာနဘက်၌ တဿုပဒေသေ-ဖြင့် တာလာဝတ္ထု-အရကို ပြသ… (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပမေယျ၌ စိတ္တသန္တာနေ-ဖြင့် တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာဝယ် နော ဝတ္ထု-အရ စိတ္တသန္တာနကို ယူရမည်ဟု ပြသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလောဝိယ ကတာ-ဖြင့် န ဝတ္ထု အဝတ္ထု၊ အဝတ္ထုဘူတော တာလော တာလာဝတ္ထု-ဟု ကမ္မဓာရယ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တာလာဝတ္ထု-အရ လည်ဆစ်ပြတ်သော ထန်းပင်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) တာလာဝတ္ထုနှင့် ကတ-ကို တာလာဝတ္ထုဝိယ ကတာ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) (တာလ+အဝတ္ထု+ကတပုဒ်ခွဲ) ရှေ့ တာလ-၌ အ-သရကျေသဖြင့် အဝတ္ထု၌ အသရကို ဒီဃပြု၍ ပြီးသည်၏--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဝတ္ထုတာလာကတာ-ဟု ဆိုအပ်လျက် ဝိသေသန ပရနိပါတ၏အစွမ်းဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ပြီးသည်--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဥဒ္ဓရိတ္ဗာ/ဥဒ္ဓရေတ္ဗာ ။ ။ ဥပုဗ္ဗ ဓရဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ ယထာဂမမိကာရေသုတ်ဖြင့် ဣ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဥဒ္ဓရိတ္ဗာ-သင့်ပါသည်။ ယင်း ယထာဂမမိကာရေသုတ်ဖြင့် လာသော ဣ-ကို တေသု ဝုဒ္ဓိ-သုတ်ဖြင့် ဧပြုလျှင် ဥဒ္ဓရေတ္ဗာ-ဟု ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဥဒ္ဓရေတ္ဗာ-လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တာလာဝတ္ထု**-ကား ထန်းပင်ရှိခဲ့စဉ်က ရခဲ့ဘူးသော တာလာဝတ္ထု-ဟူသော အမည်ကို ထန်းပင်မရှိသော အခါ၌လည်း တာလာဝတ္ထု-ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း မည်၏။ အတူဖြစ်သော ထန်းပင်၏ တည်ရာအရပ်၏ "တာလာဝတ္ထု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ရှုပါဒိရသကို ပယ်ပြီးသော စိတ်အစဉ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်၏ "တာလာဝတ္ထု"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ရှုပါဒိရသ စသည်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင့်နည်း။

➤ ၁၀။ **အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီနံ**-၌ အရိယမဂ္ဂ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၆၁]

(က) ယသ္မာ ပန ဇာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံ ကတာ ဟောန္တိ။

(ခ) ယထာ နေသံ ပဏ္ဍာဘာဝေါ န ဟောတိ၊ တထာ ကတာ ဟောန္တိ။

(ဂ) တသ္မာ အာဟ "အနဘာဝံကတာ"တိ။

(ဃ) အယံ ဟေတ္ထ ပဒစ္ဆေဒေါ၊ အနုအဘာဝံ ကတာ **အနဘာဝံကတာ**တိ။

(င) အနဘာဝံဂတာတိပိပါဌော။ (စ) တဿ အနု အဘာဝံ ဂတာတိအတ္ထော။

(ဆ) တတ္ထ ပဒစ္ဆေဒေါ အနုအဘာဝံ ဂတာ အနဘာဝံ ဂတာတိ၊ ယထာ အ...

အစ္ဆရိယာ အနစ္ဆရိယာတိ။ (၄။၁၀၄။ မဇ္ဈ-၂။၁၉၄။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၄။)

➤ ၁။ (စ) ယထာ ယေန အာကာရေနဖြြင့်။တေသု ရှုပါဒိရသေသုတို့ကို။ကိရိယ မာနေသုပြုအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ နေသံ ရှုပါဒိရသာနံတို့၏။ ပဏ္ဍာနောက်၌။ ဘာဝေါ၊

http://www.dhammadownload.com

သည်။န ဟောတိ၊မဖြစ်။တထာ တေန အာကာရေန၊ဖြင့်။ကတာ၊ပြုအပ်ကုန်ပြီးသည်။ ဟောန္တိ၊ကုန်၏။ [ယထာ တထာ၊ဥပမာ မဟုတ် နိယံနှင့်အညီ]

[**စေ အနဘာဝံကတာ—အနက်**] တေ၊ထိုရူပရသ စသည်တို့ကို။အနဘာဝံ၊နောက်၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို။(ကမ္မတ္ထ/ဘာဝပ္ပဓာန်အနက်) နောက်၌ဖြစ်ခြင်း မရှိအောင်။ (ကြိယာဝိသေသနအနက်) ကတာ၊ပြုအပ်ကုန်ပြီ။

➢ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံ ကတာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဟောလျှင်ပင် လိုအပ်သောအနက် အဓိပ္ပါယ် ပြီးစီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အနဘာဝံ ကတာ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်သည် (ဟေတုမန္တဝိသေသနမျိုးဖြစ်၍) အနဘာဝံကတာ- ၏ အကြောင်း တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနဘာဝံကတာ-ဝယ် အနုသဒ္ဒါကား ပစ္ဆာအနက်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အနဘာဝံကတာ-၌ အနုသဒ္ဒါသည် ပစ္ဆာအနက် ကို ဟော၏၊ အဘာဝ-၌ အ-သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓအနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ယင်းပုဒ်၏အနက်သည် ယင်းသို့ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င)ဖြင့် တတိယက္ခရာ ဂ-၏ အစွမ်းဖြင့် အနဘာဝံဂတာ- ဟူ၍လည်း ပါဠိတစ်မျိုးရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ တတိယက္ခရာ ဂ-နှင့်ရှိသော ပါဠိသည် အနုသဒ္ဒါ ရှေးကဲ့သို့ ပစ္ဆာအနက်ဟော ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ် ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) သည် အနဘာဝံကတာ-ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) တာလာဝတ္ထုကတာ- ဟုဆိုက ပြီးကောင်း လျက် အနဘာဝံကတာ-ကို ဟောရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) သည် အနဘာဝံကတာ-၌ အနဘာဝံ-၏ အနက်ကို ထင်ရှားပြသော ကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဖလဝါကျ။ (တစ်နည်း) အနယော၌ အနုသဒ္ဒါကဲ့သို့ ပဋိသေဓလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) အနဘာဝံကို ပစ္ဆာဘာဝေါ န ဟောတိ-ဟု ဖွင့်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏဝါကျ။ကာရဏဝါကျ။ ဝါကျာ ရမ္ဘ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ဒဠီကရဏ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ/တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။

➢ ၄။ ပဋ္ဌတေ ဉယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ။ ဆေဒနံ ဆေဒေါ။ ပဒဿ

http://www.dhammadownload.com

ဆေဒေါ **ပဒစ္ဆေဒေါ**။ ပဒ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ အနဘာဝံကတာ-ဟူသော ပုဒ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဆေဒနောက်ပုဒ်အရ အနု-ဟူသော အဘာဝံ-ဟူသော ပုဒ်တို့နှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဒစ္ဆေဒ ပဒဝိဘာဂ ရ၏။

အစ္ဆရံ ပဟာရိတုံ ယုတ္တန္တိ **အစ္ဆရိယံ**။ အစ္ဆရ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ လက်ဖြောင့်သည် မုချ။ ထို--၏ ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ ထိုက်သော အံ့ဩဘွယ်နှင့် အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။ ဣယ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော လက်ဖြောင့်တီးခြင်းငှာထိုက်သော အံ့ဩဘွယ် ဂါထာရ၏။

ဘဝနံ ဘာဝေါ။ နတ္ထိ ဘာဝေါ ယေသန္တိ **အဘာဝါ**။ ယေသံ ရူပရသာဒီနံ၊တို့အား။ ဘာဝေါ၊ဖြစ်ခြင်းသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ဣတိ တေ ရူပရသာဒယော၊ အဘာဝါ။ န+ဘာဝ+ယပုဒ်+စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ။န ဘာဝ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ရူပရသ စသည်တို့၏ မဖြစ်ခြင်း အဘာဝဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ယ-ကား ထို--သော ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

အနုပစ္ဆာ အဘာဝါ **အနဘာဝါ**။ အနုပစ္ဆာ၊နောက်၌။အဘာဝါ၊ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သော ရူပရသ စသည်တို့တည်း။အနဘာဝါ၊စသည်တို့။အနု+အဘာဝ။ အနု-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား နောက်ကာလသည် မုချ။ ယင်း၏ ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သော ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ကာလ ကာလဝန္တစပ် ဌာန။ အန ဘာဝ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော နောက်၌ဖြစ်ခြင်း မရှိကုန်သော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဘာဝပ္ပဓာနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သော ကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်သည် ဟေတုမန္တဝိသေသနမျိုးဖြစ်၍ အနဘာဝံကတာ-၏ အကြောင်းပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ နေသံ ပစ္ဆာ ဘာဝေါ နဟောတိ-ဖြင့် အနဘာဝံ-၌ အဘာဝပုဒ်ကို နတ္ထိ ဘာဝေါ ဧတေသန္တိ အဘာဝါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု---ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အဘာဝါ-၌ အ-၏ ပဋိသေဓအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အနု-ဥပသာရသည် ဤနေရာ၌ ဘုသတ္ထ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ပစ္ဆာအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အနဘာဝါ-ဟု ဗဟုဝုစ်နှင့်ရှိသင့်လျက် ကြိယာဝိသေသနဖြစ်၍ ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ဖြင့် ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

တထာ ကတာ ဟောန္တိ-ဖြင့် အနဘာဝံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌မသက်၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အနဘာဝံကတာ-ကို အနဘာဝံကတာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

➤ ၇။ အနဘာဝံကတာ/အနဘာဝံဂတာ ။ ။ အနဘာဝံကတာ-ဟုရှိလျှင်

http://www.dhammadownload.com

(ခ-ဃ) သံဝဏ္ဏနာတို့ကိုထောက်၍ တေ၊ထိုရူပရသ စသည်တို့ကို။အနဘာဝံ၊နောက်၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိအောင်။ကတာ၊ပြုအပ်ကုန်ပြီးသည်။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။ဟု အနက်ပေးရသော ကြောင့်ရင်း၊ အနဘာဝံဂတာ-ဟု ရှိလျှင် အနဘာဝံဂတာတိပိ ပါဌော၊ တဿ အနု အဘာဝံ ဂတာတိ အတ္ထော-ဟူသော ဤအဌကထာကိုထောက်၍ တေ၊တို့သည်။အနဘာဝံ၊ နောက်၌မဖြစ်ခြင်းသို့။ဂတာ၊ရောက်ကုန်ပြီ-ဟု အနက်ပေးရ သောကြောင့်ရင်း၊ ဤသို့ အာဂမယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အနုအဘာဝံကတာ/အနဘာဝံကတာ ။ ။ အနုအဘာဝံကတာ-ကား ပုဒ်ဖြတ်ပြ သည်။ အနဘာဝံကတာ-ကား ပုဒ်စပ်ပြသည်ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

အာယတိံ/အာယတိ ။ ။ အာယတိ အာယတိန္တိစ ဒွေ ပါဌာ ဒိဿန္တိ-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။ (တစ်နည်း) အာဂါမိ ကာလေ ဒီယတ္တေ ပဘာဝေစ မတာယတိ-ဟူသော အဘိဓာန်အရ အနာဂတ်အနက် အာယတိ-သဒ္ဒါနောင် ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်၍ ဗာရာဏသိံ အ ဘု ရာဇာကဲ့သို့ ပြီးရကား အာယတိံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

➢ ၁၀။ **အနဘာဝံကတာ-** ၌ ဓာတ်အရ---- မြတ်စွာဘုရား၏ အရိယာမဂ် (ဝါ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ကတာ-၌ တ-ပစ္စည်း (ဗဟုဗ္ဗဟ္မ) အရ ရူပရသ စသည်တို့ကိုယူ၍။ ထိုသည် သာယာ အပ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏။စသည်---

ပါဠိကျမ်းဆို [၆၂]

(က) **အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာတိ** အနာဂတေ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ။

(ခ) ယေ ဟိ အဘာဝံ ဂတာ တေ ပုန ကထံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။

(ဂ) တေနာဟ "အနဘာဝံ ဂတာ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ"တိ။

(ဃ) နောစ ခေါ ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီတိ ယဥ္စ ခေါ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေတိ။ သော ပရိယာယော န ဟောတိ။ (၄။၁၀၄။ မအူ-၂။၁၉၅။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၆။)

➢ ၂။ (က) **သို့/လိမ္မဏ္ဍေဇာဒရာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အာယတိံ အနုပ္ပါဒ ဓမ္မာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အာယတိ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဒီယတ္တ, ပဘာဝအနက်ကို ဟောပါသလော။ အာယတိံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် မည်သည့် အနက်၌သက်ပါသနည်း။ ကမ္မတ္ထ၌ပင် သက်ပါသလော။ (တစ်နည်း) အာယတိံ-၌ မည်သည့်ဝိဘတ် ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ ဒုတိယာဝိဘတ်ပင် ဖြစ်သင့်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် အနာဂတေ-မိန့်။

ဖြေ-- အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိ-သဒ္ဒါသည် အာဂါမိကာလ(အနာဂတ်ကာလ)

http://www.dhammadownload.com

ကို ဟော၏၊ အာယတိ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမျတ္ထ၌ သက်၏။ (တစ်နည်း) အာယတိ-၌ ဗာရာဏသိ အဟု ရာဇာ-ကဲ့သို့ သတ္တမီဝိဘတ်ကို အံပြုထားသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(စ) ဒို/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာကို အနာဂတေ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနဘာဝံဂတတာကား အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-၏ အကြောင်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ပကတ္ထရ။ (ခ) သည် အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (တစ်နည်း) (က) ဝါကျ စကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏ။ (ဂ) အာဂမဒဠီကရဏ။

➤ ၄။ အာဂမိဿတီတိ **အာယတိ**။ (အာ-ဣ+တိ) အာ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကေဘောဂုဏ် ရ၏။ ဣ-ဓာတ်အရကား လာလတံ့သော အနာဂတ်ကာလ ရ၏။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အနာဂတ်ကာလ ရ၏။

ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ။ ဥပ္ပါဒေါစ သော ဓမ္မောစာတိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော။ နတ္ထိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော ဧတေသန္တိ **အနုပ္ပါဒဓမ္မာ**။ န-ဥပ္ပါဒဓမ္မ-အရကား ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိခြင်း အဘာဝဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေ စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ် အရကား ထို--သော ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိသော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

(တစ်နည်း) န ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ။ အနုပ္ပါဒေါ ဓမ္မော ဧတေသန္တိ **အနုပ္ပါဒဓမ္မာ**။ အနုပ္ပါဒ ဓမ္မ-အရ မဖြစ်ခြင်းသဘောသည် မုချ။ ထို--၏ ရူပရသ စသည်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော ရူပရသ စသည်တို့ရ၏။

ဥပ္ပဇ္ဇိယတေ **ဥပ္ပဇ္ဇနကော**။ န ဥပ္ပဇ္ဇနကော **အနုပ္ပဇ္ဇနကော**။ အနုပ္ပဇ္ဇနကော သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ **အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝေါ**။

➤ ၅။ **အာယတိ**-ကား အာ-ဣ/ယာ+တိ။ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း။ ဣကာရန္တ။ (တနည်း) အာယတိ-ကား သတ္တမျန္တနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ဂဏဝိမုတ်။

➤ ၆။ (က) ၌ အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိ-သဒ္ဒါသည် ဒီဃတ္တ၊ ပဘာဝအနက် တို့ကိုမဟော၊ အာဂါမိကာလ (အနာဂတ်ကာလ)အနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာယတိ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထကို မဟော၊ သတ္တမျတ္ထကို ဟော--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) (ဝါ) အာယတိ-၌ အံ-သဒ္ဒါကား ဗာရာဏသိ အဟု ရာဇာ၌ကဲ့သို့ သတ္တမီဝိဘတ် ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိနိပါတ်၏ အာဂမိကာလအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအာယတိနိပါတ်ပုဒ်နောက်၌ သတ္တမီဝိဘတ်ကျေ--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ)

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။

အနုပ္ပန္နကသဘာဝါ-ဖြင့် ဥပ္ပါဒပုဒ်ကို ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပါဒေါ-ဟု ဘာဝသာနေပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ --ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ ပညာ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ သဘာဝအနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဓ) ဖြင့် အနဘာဝံ ကတာ-ဟူသော ဟေတုမန္တဝိသေသနသည် အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ယ) ၌ သော ပရိယာယော-ဖြင့် ယံ-ဟူသော အနိယတ်၏ နိယတ်ကို သော-ဟု ထည့်ရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ပဋ္ဌန္တဝိသယဖြစ်၍ ရှေ့ဝါကျ ယံ-အရ ပရိယာယကို စွဲရမည်၏--ရင်း (သမ္ဗန္ဓာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ န-သဒ္ဒါဖြင့် နော-သဒ္ဒါကား အမှ သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ပဋိသေဓဝါစက နိပါတ်တည်းဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

ဟောတိ-ဖြင့် နော-ဟူသော ပဋိသေဓဝါစက နိပါတ်ပုဒ်ကို ဟောတိ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ၊ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **အာယတိံ/အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ** ။ ။ အာယတိ-သဒ္ဒါကား အာဂမိ ကာလေ ဒီဃတ္တေ၊ ပဘာဝေစ မတာယတိ-ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ အာဂမိ (အနာဂတ်)ကာလဟော ကိတ်နာမ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သတ္တမျတ္ထ၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ (ဝါ) တရာဏသိ အဟု ရာဇာကဲ့သို့ သိဝိဘတ်ကို အံပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း "အာယတိံ" ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သူစိ-၌ နိပါတောပျတ္တိ-နိပါတ် လည်းရှိ၏ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း အာယတိ အာယတိန္တိစ ဒွေ ပါဌာ ဒိဿန္တိ-ဟု ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း အာယတိ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အစနေကဝိဟိတ (ဗ) အကုသလာဓမ္မာ-** ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်မှန်သမျှ၏ "အကုသလာဓမ္မာ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုစရိုက် သုံးပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **အာဟာ-**၌ ဗြာဟ္မဏ်အရ ရှင်ဥပါလိမထေရ်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ [**အာယတိ–ဥဝစာ** (၆၅၄) ကြည့်ပါ။]

ပါဌ် [၆၃]

(က) ဗဝံ ဗြာဟ္မဏော အတ္တနာ အာဓိပ္ပေတံ အရသရူပတံ အာရောပေတုံ အသက္ကောန္တော အညာပရံ "**နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော**"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) သဗ္ဗပရိယာယေသု စေတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇနက္ကမံ ဝိဒိတွာ သန္ဓာယ ဘာသိတမတ္တံ ဗဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ-- ဗြာဟ္မဏော တာဝ ဝယောဝုဍ္ဎာနံ အဘိဝါဒနကမ္မာဒိ လောကေ သာမဂ္ဂိပရိဘောဂေါတိ မညမာနော တဒဘာဝေန ဘဂဝန္တံ နိဗ္ဗောဂေါတိ

http://www.dhammadownload.com

အာဟ။ (ဂ) ဘဂဝါ ပန ယ္မာယံ ရူပါဒီသု သတ္တာနံ **ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေါ**။ တဒဘာဝံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အာပဇ္ဇိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(၄။ ၁၀၅။ မအ္ဒ-၂။၁၉၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၂၉။)

➤ ၂။ (က) **သို့/ အဘောဂါဟုတ္တပ္ပဲနာအာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားသည် အပြစ်တင်ဆိုပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု တဖန်ဆိုပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

(တစ်နည်း) ၄ပနာ-တူ။ ဘုရားရှင်၏ ရူပါရုံ စသည်တို့၌ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂ မရှိသည်၏အဖြစ်ကိုပင် သိ၍ နိဗ္ဗောဂေါ-ဟု ပုဏ္ဏား ဆိုလေသလော။ အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗောဂေါ-ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်၍ သန္ဓာယဘာသိတမျှကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အယုတ္တာဘောဂအာအာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဂန္ထဂရုဒေါသကိုပယ်၍ သန္ဓာယဘာသိတမျှကို သိအပ်၏ဟု ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတ-ကား အဘယ်ပါနည်း။ ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတ နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသလော။ (ဝါ) ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ အနုသန္ဓေဝါကျ/အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော အစရှိသော ပဌမ အက္ကောသ အဖွင့်မှတစ်ပါး နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟူသော ဒုတိယ အက္ကောသအဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပကာသနရ။ (ခ) သည် ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပကာသနရ။ (တစ်နည်း) (က)ဝါကျ အာဟ-၏ ကံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ခ) ဝါကျ၌ ဗဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိုင် အောင်သော ဝါကျကား သခေ်ပ။ ဗြာဟ္မဏော တမေဝ စသည်ကား ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) သည် ဗြာဟ္မဏ သန္ဓာယဘာသိတမှတစ်ပါး ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတ ကို ပြသောကြောင့် ပကာသနရ။ (တစ်နည်း) ပါဠိတော် အတ္ထိခွေသ စသည်၌ စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ သဗ္ဗပရိယာယေသု-ကို ဝိဒိတွာ-၌ အာဓာရ-အာဓာရီစပ်။

➤ ၄။ ဇေဌာပစာယနကမ္မသ္သ ဘုဥ္ဇနံ **ဘောဂေါ**။ (ဘုဇ+ဏ) နတ္ထိ ဘောဂေါ ကမ္မဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ **နိဗ္ဗောဂေါ**။ နိ-ဘောဂဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရ

F-18-A

http://www.dhammadownload.com

ကား ဇေဒ္ဒပစာယနမှုကို သုံးဆောင်ခံစားမှု မရှိခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ကာမ-အညပုဒ်အရကား ဇေဒ္ဒပစာယနမှုကို သုံးဆောင်ခံစား ခြင်း မရှိသော ဘုရားရှင်ရ၏။ (ဤကား ပြာဟွဏာသန္ဓာယ ဘာသိတ ဖြစ်သည်။)

ရူပါဒီနံ ဘုဥ္စနံ ဘောဂေါ။ နတ္ထိ ဘောဂေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ နိဗ္ဘောဂေါ။ နိ ဘောဂ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား ရူပါရုံ စသည်ကို သုံးဆောင်ခံစားမှု မရှိခြင်း သည် မုချ။ (ကြွင်းတူ) [ဤကား တထာဂတ သန္ဓာယဘာသိတ ဖြစ်သည်။]

ဝုစ္စိတ္တာတိ ဝုတ္တော။ ဝုတ္တော နယော ဝုတ္တနယော။ သန္ဓာယ ဥဒ္ဒိဿ ဘာသိတံ သန္ဓာယဘာသိတံ။ ယောဇနာယ ကမော ယောဇနက္ကမော။ ဝုစ္စိသ္သတိ ဝုစ္စာ။ ဝယေန ဝုဟာ ဝယောဝုဟာ။ တဿ အဘာဝေါ တဒဘာဝေါ။ ပဿတိတိ ပဿမာနော။ သုဋ္ဌု ပဿမာနော သမ္ပဿမာနော။ ပရိဘုဥ္စနံ ပရိဘောဂေါ။ သာမဂ္ဂိယေဝ ပရိဘောဂေါ သာမဂ္ဂိပရိဘောဂေါ။

➤ ၆။ (ခ) ဖြင့် နိဗ္ဘောဂေါ-၌ နိပုဒ်၊ ဘောဂပုဒ်၊ ဘောဂပုဒ်ကို ဇေဒ္ဒပစာယန မှုဿ ဘုဥ္စနံ ဘောဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ- ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘုဇဓာတ်သည် ပါလနအနက်ကိုမဟော၊ ပရိဘောဂတ္ထ (ဝါ) ဗျဝဟာရဏတ္ထကိုဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘောဂ-အရ သာမဂ္ဂိပရိဘောဂကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နိ-နှင့် ဘောဂပုဒ်ကို နတ္ထိ ဘောဂေါ ဣမဿ ဘောတော ဂေါတမ ဿာတိ နိဗ္ဘောဂေါ-ဟု ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) နိဗ္ဘောဂ-အရ မြတ်စွာဘုရားကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဘောဂပုဒ်ကို ရူပါဒီနံ ဘုဥ္စနံ ဘောဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘုဇဓာတ်၏ ဤ၌ ဗျဝဟာရဏ အနက်ကိုဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘောဂ-အရ သတ္တဝါတို့၏ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နိ-နှင့် ဘောဂ ကို နတ္ထိ ဘောဂေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ နိဗ္ဘောဂေါ-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗိဟိပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) နိဗ္ဘောဂ-အရ ဘုရားရှင် ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထံ/သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထံ** ။ ။ သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထန္တိ ယံ အတ္ထံ သန္ဓာယ ပြာဟ္မဏော နိဗ္ဘောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမောတိ အာဒိမာဟ-ဟု ဝိမတိ ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း၊ " အတ္ထသဒ္ဒေါ ပုလ္လိင်္ဂနပုံသကလိင်္ဂေသု ဝတ္တတိ၊ တသ္မာ အတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ"ဟု ပါရာဇိကာဏ်ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အတ္ထ-ကား လိင်ပြန်၊ ယောဇနာ-၌ကား ပုလ္လိင် နပုံလိင်ဖြစ်သည် ဟူ၏။ ဆင်ခြင်-ဟု ပါရာဇိကာဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထံ ပါဌ် သင့်ပါသည်။

သာရတ္ထဋီကာ၌ သန္ဓာယဘာသတိမတ္ထန္တိ ယံ သန္ဓာယ ပြာဟ္မဏော (ပ) တံ သန္ဓာယ

P-19-A

http://www.dhammadownload.com

ဘာသိတမတ္တံ-ဟု ပဉ္စမက္ခရာနှင့်ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ မအူနိဿျဉ်လည်း ယင်းပဉ္စမက္ခရာနှင့်ရှိသောပါဠ်ကိုပင် အနက်ပေးပြီး ယင်းပါဠ်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားသောကြောင့်ရင်း၊ သန္ဓာယဘာသိတမတ္တံ-ဟု ရှိသော ပါဠ်လည်းသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သန္ဓာယဘာသိတမတ္တံ**-၌ အတ္တံ-ကား အတ္ထော-ဟူသော ပုလ္လိင်ကို အတ္ထံ-ဟု နပုံလိင်ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။

ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေါ-ကား ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂ-တည်းဟူသော ပြစ်မှုသည်ကို ဆိုသဖြင့် တံသမ္ဗန္ဓယုတ္တပရိဘောဂကိုလည်း ရသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း၊ ပဓာနနည်း။ နိဒဿနနည်း။

➤ ၁၀။ **မညမာနော-အရ**-- ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားဏ်၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ။

ဋီကာ [၆၄]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော ယံ လောကေ ဝယောဝုဍ္ဎာနံ အဘိဝါဒနာဒိကုလသမုဒါစာရကမ္မံ လောကိယာ ကရောန္တိ၊ တဿ အကိရိယံ သမ္ပဿမာနော ဘဂဝန္တံ "အကိရိယဝါဒေါ"တိ အာဟ။

(ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ အကိရိယံ ဝဒတိ၊ တသ္မာ တံ အကိရိယဝါဒံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(ဂ) တတ္ထ စ **ကာယဒုစ္စရိတန္တိ** ပါဏာတိပါတအဒိန္နာဒါနမိစ္ဆာစာရစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝစီဒုစ္စရိတန္တိ** မုသာဝါဒပိသုဏာဝါစာဖရုသဝါစာသမ္ဖပ္ပလာပစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မနော ဒုစ္စရိတန္တိ** အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) ဌပေတွာ တေ ဓမ္မေ အဝသေသာ အကုသလာ ဓမ္မာ "**အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ**"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဋ္ဌ။၁၀၅။ မအူ-၂။၁၉၉။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၀။)

➤ ၂။ (က) **သို့/ သမ္ပဿမာနော-ကိုဖွင့်**။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် အကိရိယဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ ကာယဒုစရိုက်စသည်ကို မပြုအပ်ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကိုပင် မြင်သောကြောင့် ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်ကို အကိရိယဝါဒေါ-ဟု ဆိုပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ-ဟု ပုဏ္ဏား ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုဇာနာတိ**။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဗြာဟ္မဏသန္ဓာယဘာသိတ, ဗုဒ္ဓသန္ဓာယဘာသိတ နှစ်မျိုးကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗုဒ္ဓသန္ဓာယဘာသိတဖြစ်သော (ခ) ဝါကျ၌ ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့၏ သရုပ်ကိုပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုဇာနာတိ**။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတဿ စသည်ဖြင့် သရုပ်

http://www.dhammadownload.com

အသီးသီးကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၌လည်း ပါရိသေသနည်းဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒုစရိုက်တို့မှကြွင်းကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူအပ်ကုန်၏ဟူ၍ ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) သည် ဝါကျာရမ္ဘ/အနုသန္ဓေဝါကျ/ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ပုဏ္ဏားၾ၏ သန္ဓာယဘာသိတမှတစ်ပါး ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ /ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ)သည် ကာယဒုစ္စရိတဿ-စသော ပါဠိတော်၌ စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

➢ ၄။ ကတ္တာဗ္ဗန္တိ ကိရိယံ။ န ကိရိယံ **အကိရိယံ**။ န-အရကား ပဋိသေဓဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အဘိဝါဒန-စသော အမျိုးတို့၏ အကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော အမှု နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား အဘိဝါဒန-စသော အမျိုးတို့၏ အကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော အမှုရ၏။ ထိုသို့ပင် ရဗြားသော်လည်း အကိရိယံ-သည် ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် အကိရိယဘာဝသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

န ကရိယတေတိ **အကိရိယံ**။ ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ **ဝါဒေါ**။ (ပုဏ္ဏားအလို-တဏှာဒိဋ္ဌိ။ ဘုရားရှင်အလို- ဉာဏ်ရ၏။) အတိဝ ပါတနံ အတိပါတော။ အတိဝ ပါတေတိ ဧတာယ စေတနာယာတိ ဝါ **အတိပါတော**။ ပါဏဿ အတိပါတော **ပါဏာတိပါတော**။ န ဒိန္နံ အဒိန္နံ။ အာဒိယတိ ဧတာယ စေတနာယာတိ **အာဒါနံ**။ အဒိန္နဿ အာဒါနံ **အဒိန္နာဒါနံ**။ အာစရတိ ဧတာယ စေတနာယာတိ **အာစာရော**။ မိစ္ဆာ အဝိပရီတော အာစာရော **မိစ္ဆာစာရော**။ မိစ္ဆာ လာမကော အာစာရော **မိစ္ဆာစာရော**။ မုသာ ဝဒိယတိ ဝုစ္စတိ ဧတာယာတိ **မုသာဝါဒေါ**။ ဝဒတိ ဧတာယ စေတနာယာတိ **ဝါဒေါ**။ မုသာ အဘူတဿ အတစ္ဆဿ ဝတ္ထုဿ ဝါဒေါ **မုသာဝါဒေါ**။ ပိသတီတိ **ပိသုဏာ**။ ဝုစ္စတိ ဧတာယ စေတနာယာတိ **ဝါစာ**။ ပိသုဏာယ ဝါစာ **ပိသုဏဝါစာ**။ ပိသုဏာစ သာ ဝါစာစာတိ **ပိသုဏဝါစာ**။ ဖရုသတီတိ **ဖရုသာ**။ ဖရုသာယ ဝါစာ **ဖရုသဝါစာ**။ သံ သုခံ ဟိတဉ္စ ဖလတိ သရတိ ဝိသရတိ ဝိနာသေတီတိ **သမ္ဖံ**။ ပလပတိ ဧတာယာတိ **ပလာပေါ**။ သမ္ဖဿ ပလာပေါ **သမ္ဖပ္ပလာပေါ**။ ပရသမ္ပတ္တိံ အဘိမုခံ ဈာယတီတိ **အဘိဇ္ဈာ**။ (လောဘော) ဟိတသုခံ ဗျာပါဒေတိ ဝိနာသေတီတိ **ဗျာပါဒေါ**။ (ပဋိဃော) ပဿတီတိ **ဒိဋ္ဌိ**။ မိစ္ဆာ ဝိပရီတာ ဒိဋ္ဌိ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**။ အဝသိဿန္တီတိ **အဝသေသာ**။ အနေကေ ဝိဟိတာ ယေသန္တိ **အနေကဝိဟိတာ**။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ဇေဒ္ဒောပစယနံ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ အကိရိယံ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရိရိယ-ပစ္စည်း (ဝါ) ဏျပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အ[illegible]ရိယန္တိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဂ္ဂမဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အကိရိယ

F-19-B

http://www.dhammadownload.com

ဝါဒေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အကိရိယ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဇွေဒ္ဒာပစာယနဓမ္မ မပြုခြင်းကို မြင်သောကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ-စသည်ကို ပုဏ္ဏားဆိုသည်ဟု ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတာဒိ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ အကိရိယံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရိရိယ-ပစ္စည်း (ဝါ) ဏျပစ္စည်း ကမ္မသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အကိရိယန္တိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ အကိရိယဝါဒေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) ဘုရားရှင်အား ပုဏ္ဏား၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းမဟုတ်၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိ အကိရိယဝါဒကို မိမိ၌မြင်သောကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ-ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ–ဃ) သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ။

➤ ၇။ **အကိရိယံ/အကြိယံ** ။ ။ ကရဓာတ် ရိရိယ-ပစ္စည်းဖြင့် ကိရိယ-ဟုပြီးသည်။ နိပါတနသုတ်ကြီးဖြင့် ကိ-မှ ဣကိုချေလျှင် ကြိယ-ဟုပြီးသည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ကရဓာတ် ဏျပစ္စည်း၊ ဣ-အာဂုံဖြင့် ကြိယ-ဟုပြီးသည်၊ ကရဓာတ် ရိရိယပစ္စည်းဖြင့် ကိရိယ-ဟု ပြီးသည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

[ကတ္တဗ္ဗတော ကြိယာ၊ ကရ ကရဏေ၊ ဏျော၊ ဣကာရာဂမော၊ အဿိ။ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယေ ကြိယာ၊ ကြိယမ္ပိ။ ရိရိယ ပစ္စယေ ကိရိယံ၊ ကိရိယာပိ။(အဘိဓာန်ဋီကာ) ကရာ ရိရိယော။ ကရိယတေ ကိရိယာ၊ နိပါတနေန ကြိယာ သိဇ္ဈတိ။ ဣဝဏ္ဏလောပေ ကြိယာ၊ ကိရိယာ။(နိရုတ္တိဒီပနီ)

ဝေယောဝုဗျာန်/ဝေယောဗုဗျာန် ။ ။ ဝဖုဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ တ-ကို ပ-ပြု၊ ကွစိဓာ..ု-သုတ်ကြီးဖြင့် ဝ-၏ အစိတ်အ-ကို ဥ-ပြု၊ ဥကိုလည်းချေ၊ ဒွေ ပကာရေ-သုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ပ-ကို ဒ-ပြုလျှင် ဝုဗ္ဗ-ဟု ပြီးသည်။ ဝ-ကို ဗ-ပြုလျှင် ဗုဗ္ဗ-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

(သာဓက) ဝဖု ဝဖနေ၊ အဝမိုတီတိ အတ္ထေ တပစ္စယော၊ တဿ ပတ္တံ။ ကွစိဓာတူတိ အာဒိနာ ဓာတွာကာရဿုတ္တံ၊ ဥလောပေါစ။ ဒွေ ပကာရေ။ ဝုဗ္ဗော၊ ဝုဗ္ဗာ။ ဗော ဝဿာတိ ဗတ္တေ ဗုဗ္ဗော။ (ရူပသိဒ္ဓိ။)

➤ ၈။ **ကာယဒုစ္စရိတံ**– ကား ဌာန ကာယဒွါရဖြင့် ဌာနီဒုစရိုက်ကိုမှတ်၍ ကာယဒွါရ၌ဖြစ်ခြင်း အများကိုဆိုသဖြင့် ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်ခြင်း အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလနည်း မည်၏။ အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ စသည်တို့၏ "ကာယဒုစ္စရိတ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ-စသည်၊ ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ-စသည်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူ

http://www.dhammadownload.com

ပစာ။ ဓစ်ခုစုရိုတ်-နည်းတူ။

အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်မှန်သမျှ၏ "အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုစရိုက် သုံးပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်-- ကေဒေသျှပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **ပါဏာတိပါတာ**-၌ ပါဏ-အရ **ဖုဏ္ဏေန္ဒြယ**-ကား ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတ-တည်း။ ထို-သည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏-ဟု ထုတ်ပါ။ **ဓါပါအာရမ္မ**-ကား သတ္တဝါတည်း။ ထိုသတ္တဝါ-ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, ကံ, အာဟာရ တည်း စသည်ဖြင့် လောကော-နှင့်အတူထုတ်။

ဋီကာ [၆၅]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဘဂဝတိ အပဿန္တော ဣမံ အာဂမ္မ အယံ လောကတန္တိ လောကပဝေဏီ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ"တိ အာဟ။

(ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ အဘွသု လောဘသဟဂတစိတ္တေသု ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဿ ဒွီသု အကုသလစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနကဒေါသဿ စ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ။

(ဂ) သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝဿ ပန နိရဝသေသဿ မောဟဿ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ။

(ဃ) ဌပေတွာ တေ တယော အဝသေသာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ယထာနုရူပံ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ၊ တသ္မာ တံ ဥစ္ဆေဒဝါဒံ အတ္တနိ သမ္ဘဝမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။ (ဋ္ဌ။၁၀၅။ မအ္ဋ-၂။၂၀၁။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၁။)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ ရာဂ-စသည်ကို ဖြတ်အပ်၏ဟု ဟော တော်မူသော အရာကိုပင် သိ၍ ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်ကို ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ဆိုပါသ လော။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ဘုရားရှင်ကို ပုဏ္ဏားဆို ခြင်း၏အကြောင်း ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္တိခွေသ စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ဝန်ခံတော်မူခြင်း၏အကြောင်း ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ/အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) စသည် ပက္ခန္တရ/ ဝါကျာရမ္ဘ။ထိုတွင် (ဂ) သည် ရာဂဒေါသတို့ကို ဖြတ်ခြင်းမှတစ်ပါး ကြွင်းသော အကုသိုလ် ဓမ္မတို့ကို ဖြတ်ခြင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ရာဂ ဒေါသ မောဟ-တို့ကို

http://www.dhammadownload.com

ဖြတ်ခြင်းမှတစ်ပါး ကြွင်းသော အကုသိုလ် ဓမ္မတို့ကို ဖြတ်ခြင်းကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➢ ၄။ ဉစ္ဆိန္နတေ ဉစ္ဆေဒေါ၊ (ပြတ်ခြင်း) သုဒ္ဓဘာဝသာဓန။ ဉ-အရ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဆိဒိဓာတ်နှင့် ဏ-ပစ္စည်းအရ ပြတ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

(တစ်နည်း) ဉစ္ဆိန္ဒတေ ဉစ္ဆေဒေါ၊ (ဖြတ်စေခြင်း) ဟေတုဘာဝသာဓန။ ဉ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဆိဒိဓာတ် ဏ-ပစ္စည်း အရ သုဒ္ဓဘာဝသာဓန ကြိယာကား ရာဂ ဒေါသ မောဟနှင့်တကွ ကြွင်းသော အကုသိုလ်မွေတို့၏ အဘာဝ-ဟု ဆိုအပ်သော ဖြတ်ခြင်းကြိယာသည် မုချ။ ဟေတုဘာဝသာဓနကြိယာကား မဂ်လေးပါး တို့၏ သမုစ္ဆေဒ ပဟာနသတ္တိ-ဟုဆိုအပ်သော ဖြတ်စေခြင်းကြိယာသည် ဖလူ။

(တစ်နည်း) ဉစ္ဆိန္ဒတေတိ ဉစ္ဆေဒေါ၊ ဉ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဆိဒိဓာတ်အရ ကတ္တုရုကား အရိယာမဂ်တို့သည် မုချ။ ကမ္မရုကား ရာဂ-စသည်တို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ဖြတ်အပ် ဖြတ်ထိုက်သော ရာဂ စသည်တို့ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဉစ္ဆေဒ်-ပုဒ်သည် ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာနပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြတ်တောက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဉစ္ဆေဒဘာဝ (ဖြတ်ခြင်း ကြိယာ) သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

တနောတိ ဝိတ္ထာရေတီတိ တန္တိ။ (တနု+တိ) လောကဿ တန္တိ လောကတန္တိ။ ပဝေဏာတိ ပဗန္ဓာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ပဝေဏီ။ (ဆက်ကာဆက်ကာဖြစ် တတ်၏။) [ပ-ဝေဏ+ဣ] ဤပစ္စည်းထပ်သက်၍ ပဝေဏီ-ဟုလည်းရှိသည်။ လောကဿ ပဝေဏီ လောကပဝေဏီ။ ကာမာဝေ ဂုဏာ ကောဋ္ဌာသာ ကာမဂုဏာ။ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။ ပဉ္စကာမဂုဏေသု အဘိသင်္ဂဝသေန ဥပ္ပန္နတီတိ ပဉ္စကာမဂုဏိကော။ ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေါ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေါ။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကော။ ဥပ္ပဇ္ဇနကော ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇနကဒေါသော။ နတ္ထိ အဝသေသော ဧတဿ မောဟဿာတိ နိရဝသေသော။ ✱ အနုရူပါနံ ယထာ ယထာနုရူပံ။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ဇေဋ္ဌာပစာယနဓမ္မော ဉစ္ဆိဇ္ဇိယတေတိ ဉစ္ဆေဒေါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဉစ္ဆေဒေါ ဣတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ ဉစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု --ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဉစ္ဆေဒဝါဒ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ- ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဉစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ဆိုကြောင်း ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပါဠိတော် ရာဂဿ ဒေါသဿ-၌ ရာဂ-အရ လောဘမူစိတ် ၈-ခု၌ဖြစ် သော ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဒေါသ-အရ ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါး၌ ဖြစ်လတံ့သော ဒေါသကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကံအနက်၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဖြင့် ပါဠိတော် မောဟသ္မ-၌ မောဟ-အရ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌ ဖြစ်သော အကြွင်းမရှိသော မောဟကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကံ အနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-ဖြင့် (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပါဠိတော် အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-အရ ရာဂ ဒေါသ မောဟ-တို့မှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဓမ္မာနံ-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌သက်-- ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ-ဂ-ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် ရာဂါဒယော ဥစ္ဆိန္နံယန္တိ ဥစ္ဆေဒါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကမ္မသာဓန၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥစ္ဆေဒါ ဣတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဥစ္ဆေဒဝါဒ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဘုရားရှင်ကား ပုဂ္ဂိုလ်ရည်ရွယ်ချက် အတိုင်း မဟုတ်၊ ရာဂစသည်တို့ကို ဖြတ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကို မိမိ၌မြင်တော်မူသော ကြောင့် ဥစ္ဆေဒ ဝါဒေါ-ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်ဟူသော ဗုဒ္ဓသန္တာယ ဘာသိတ အဓိပ္ပါယ် ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **လောကတန္တိ/လောကတန္တိ။ လောကပဝေဏီ/လောကပဝေဏီ**

အယံ ဥစ္ဆိန္ဒတိ-ကို ထောက်၍ ဥစ္ဆိန္ဒတိ-သည် အကမ္မကဒိဝါဒိရုပ် ဖြစ်သောကြောင့် လောကတန္တိ/လောကပဝေဏီ-ဟု ပထမန္တနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

လောကပဝေဏီ/လောကပဝေဏီ ။ ။ ပဝေဏာတိ ပဗန္ဓာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ- ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ ပဝေဏီ၊ ပပုဗ္ဗ ဝေဏဓာတ်၊ ဂတိ အနက်ဟော၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် ပဝေဏိ-ဟု ပြီးသည်၊ ဤ-ပစ္စည်းထပ်သက်၍ ပဝေဏီ-ဟုလည်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝဿ နိရဝသေသဿ မောဟဿ**-ကား အပေါင်းဖြစ် သော အကုသိုလ်စိတ်အားလုံး၌ရှိသော မောဟ၏ "သဗ္ဗာကုသလ သမ္ဘဝဿ နိရဝသေ သဿ မောဟဿ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂုတ်စိတ်တို့၌ရှိသော မောဟ၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။

အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ကား ဆိုခဲ့ပြီး ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿတို့ အရမှကြွင်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကိုသာ "အနေက ဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ"အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ဧကဒေသျူပစာ။

ဒွေပတ္တော ဧတေ ဓမ္မာ (ပ) ဆန္ဒတိ ဓရွံတိ ဥစ္ဆေဒံ ဓေတိ-ကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ကြွင်းသော အကုသိုလ်ကို မဂ် လေးပါးဖြင့် ပယ်သည် ဟု ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း၊ ယထာသမ္ဘဝနည်း။

➤ ၁၀။ **ဥစ္ဆေဒံ**-၌ ဓာတွတ္ထအရ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၆၆]

(က) ပုန စြပရဘော "ဇိဂုစ္ဆတိ မညေ သမဏော ဂေါတမော ကူဒံ ဝသောဝုယ္ဟာနံ အဘိဝါဒနာဒိကုလသမုဒါစာရကမ္မံ၊ တေန တံ န ကရောတီ"တိ မညမာနော ဘာဂဝန္တံ "ဇေဂုစ္ဆီ"တိ အာဟ။ (ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ဇိဂုစ္ဆတိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ။

(ဂ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယဥ္စ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ယဥ္စ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊ ယဥ္စ တိဝိဓံ မနောဒုစ္စရိတံ၊ ယာ စ ဌပေတွာ တာနိ ဒုစ္စရိတာနိ အဝသေသာနံ လာမကဋ္ဌေန ပါပကာနံ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနာ သမင်္ဂီဘာဝေါ၊ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဂူထံ ဝိယ မဏ္ဍနကဇာတိယော ပုရိသော ဇိဂုစ္ဆတိ။

(ဃ) တသ္မာ တံ ဇေဂုစ္ဆိတံ အတ္တနိ သမ္ဘာဝယမာနော အာပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(င) တတ္ထ ကာယဒုစ္စရိတေနာတိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(၃။၁၀၆။ မအ္ဋ-၂။၂၀၃။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၂။)

➤ ၁။ ဇိဂုစ္ဆတိမညေ၊စက်ဆုပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ (မညေ-ကား ပရိဘာဂတ္ထနိပါတ်)။ (ဝါ) ဇိဂုစ္ဆတိ၊စက်ဆုပ်၏။ဣတိ၊သို့။(ထည့်) မညေ မညာမိ၊မှတ်၏။

(မညေ-ကား အာချာတ်ပုဒ်။မနဓာတ်၊ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း။ မိ-ဝိဘတ်ကို ဧပြု၊ ဇိဂုစ္ဆတိ နောင် ဣတိ-ကျေသည်။) (ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၂-၁၂၂။)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်း (ခ)ဝါကျ၌ ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုရကား၊ (ဝါ) ယင်း (ခ) ဝါကျ၌ ဥဇုဝုစ်ဖြစ်သောအနက်ကို ပြလိုရကား (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပိဏ္ဍတ္ထနှင့်တကွ အကြောင်းကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အကျိုးကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(င) သို့/ ဖုစ္ဆာ ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဇိဂုစ္ဆာမိ ကာယဒုစ္စရိတေန-စသည်ဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ (တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် အတ္တိ ခွေသ-စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်ဝန်ခံခြင်း၏အကြောင်း ဗုဒ္ဓသန္ဓာယဘာသိတကို (ဝါ) အနုသန္ဓေကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ကာယဒုစ္စရိတေန-စသည်၌ တတိယာဝိဘတ်၏အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ကရိုဏ်းအနက်ဟူ၍ပင် မှတ်အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င)ဝါကျမိန့်။

➤ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ/အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။

(ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဖလဝါကျ။ (င) သည် ကာယဒုစ္စရိတေန (ပါဠိတော်) ၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ပင် သက်ပါသလော-ဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှ တစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ်= ဘဂဝါ-ကို အနုဇာနာတိ-၌ စပ်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ မင်္ဂုယတိ သီလေနာတိ **မင်္ဂုနော**။ မင်္ဂုနောယေဝ **မင်္ဂုနကော**။

မင်္ဂုနကော ဇာတိ ယဿာတိ **မင်္ဂုနကဇာတိယော**။ မင်္ဂုနကဇာတိ-အရ တန်ဆာ ဆင်လေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောသည် မုချ။ ထို--၏ ယောက်ျားဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး/သဘာဝ သဘာဝဝန္တ စပ် ဌာန။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော တန်ဆာ ဆင်လေ့ရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော ယောက်ျားဖြစ် ရ၏။

တယော ဝိဓာ ပကာရာ ယဿ ကာယဒုစ္စရိတဿာတိ **တိဝိဓံ**။ စတ္တာရော ဝိဓာ ယဿ ဝစီဒုစ္စရိတဿာတိ **စတုဗ္ဗိဓံ**။ တယော ဝိဓာ ယဿ မနော ဒုစ္စရိတဿာတိ **တိဝိဓံ**။ လာမကော အတ္ထော **လာမကတ္ထော**။ ကုသလဿ ဘာဝေါ **ကောသလ္လံ**။

ကောသလ္လဿ ပဋိပက္ခံ **အကောသလ္လံ**။ အကောသလ္လတော သမ္ဘူတာ အကော သလ္လသမ္ဘူတာ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဧဝ္ဝေါပစာယနမ္မေဿ ဇိဂုစ္ဆနံ ဇေဂုစ္ဆာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ၿငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဆ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ၿငင်း (ဒု- ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆာ အဿ အတ္ထီတိ ဇေဂုစ္ဆီ-ဟုပြု--ၿငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤ-ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌သက်--ၿငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆီ-အရ ဘုရားရှင်ကို ယူ--ၿငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာယ ဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုၿငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ ဇိဂုစ္ဆနံ ဇေဂုစ္ဆာ-ဟုပြု-ၿငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဆ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌--ၿငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆာ အဿ အတ္ထီတိ ဇေဂုစ္ဆီ-ဟုပြု--ၿငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤ-ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌သက်--ၿငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဇေဂုစ္ဆီ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ-- ၿငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဘုရားရှင်၏ သန္တာယဘာသိတအဓိပ္ပါယ်ကိုၿငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ယဒ္ဓ တိဝိဓံ (ပ) အဝသေသာနံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတေန-အရ ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးကိုယူ--ၿငင်း။ ဝစီဒုစ္စရိတေန-အရ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးကိုယူ-ၿငင်း။ မနောဒုစ္စရိတေန-အရ မနောဒုစရိုက် ၃-ပါးကိုယူ--ၿငင်း။ အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-အရ ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ယူ--ၿငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

လာမကတ္ထေန-ဖြင့် ပါပကာနံ-၌ ပါပကသဒ္ဒါ၏ လာမကအနက်ဟော--ၿငင်း (နာမ လိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ပါပေန္တီတိ ပါပကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူ-- ၿငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန-ဖြင့် ကုစ္ဆိတေ အကုသလေ ဓမ္မေ သာတိ အဝသာနံ ကရောတီတိ ကုသံ၊ ကုသေန လာတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ ကုသလာ၊ န ကုသလာ အကုသလာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

သမာပဇ္ဇနာ သမင်္ဂီဘာဝေါ-ဖြင့် သမာပတ္တိ-ကား ယင်းသမာပဇ္ဇနာ၊ သမင်္ဂီဘာဝ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္တ)

(တစ်နည်း) သမာပဇ္ဇနာ-ဖြင့် သမာပတ္တိပုဒ်ကို သမာပဇ္ဇနာ သမာပတ္တိ-ဟု ဘာဝသာဓန ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္တ) တိ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) သိစေပါသည်။ သမင်္ဂီဘာဝေါ-ဖြင့် ယင်း သမာပဇ္ဇနသည်လည်း အာရမ္မဏ ကရဏအား ဖြင့် မဟုတ်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

(ဓ) ၌ ကရဏဝစနံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတေန-၌ ဧန-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ဥပယောဂတ္တေ-ဖြင့် ယင်း နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ မသက်၊ ဥပယောဂတ္တ ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

➤ ၇။ ဇေဂုစ္ဆိတံ/ဇေဂုစ္ဆိတံ ။ ။ ဇေဂုစ္ဆိနော ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆိတာ-ဟုပြု၊ ဇေဂုစ္ဆိ ပုဒ်+တာပစ္စည်းဖြစ်၍ ကွစာဒိနာ တာပစ္စယေ ရဿတ္တံ (ရွ)န္ဒ၊ ငှ်အညီ တာပစ္စည်းနှောင်း ရာ၌ ရဿပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဇေဂုစ္ဆိတံ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသောပါဠိ သင့်ပါသည်။

ဟီရီယတိ/ဟိရီယတိ/ဟရာယတိ/ဟိရာယတိ ။ ။ ဟရေ လဇ္ဇာယံ၊ အလုတ္တန္တောယ မေကာရန္တော ဓာတု၊ ဂိလေ ပီတိက္ခယေတိဓာတုဝိယ။ ဟရာယတိ-ဟူသော (နီတိ၊ဓာတု) ကို ထောက်၍ ဟရေဓာတ်ဖြင့် ဟရာယတိ-ဟုရှိသောပါဠိ သင့်ပါသည်။

ဟိရီ လဇ္ဇိယံ၊ဣ၊ဟိရိယတိ ပါပါတိ ဟိရီ (အဘိဓာန်ဋီကာ)ကိုထောက်လျှင် ဟိရီ ဓာတ်ဖြင့် ဟိရိယတိ-ဟုရှိသောပါဠိ သင့်သည်။

ဟိရီ ဒိ လဇ္ဇနေ ဟောတိ။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ) ယင်းကို ပုံစံထုတ်ရာ၌ ဟိရီယတိ၊ ဟိရယိတဗ္ဗေနာတိ ဟိရီ-ဟု ထုတ်ပြထားသည်ကိုထောက်၍ရင်း၊ ဟိရီယတိ ကာယ ဒုစ္စရိတေန-ဟူသော ပုံစံပြယုဂ်ကိုထောက်၍ရင်း၊ ဟိရီဓာတ်ဖြင့် ဟိရီယတိ-သင့်သည်။

| လဇ္ဇာအနက်ဟော ဟိရေဓာတ် ဧကို အာယပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဟိရာယတိ-သင့်၏။ လဇ္ဇာအနက်ဟော၊ ဟရေဓာတ် ဧကို အာယပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဟရာယတိ-လည်းသင့်၏။ ကမ္မရုပ်အရာ၌ကား ဟိရီယတိ၊ ဟရိယတိ ၂-ချက်သင့်၏။|

➤ ၈။ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ (ပ) ဇိဂုစ္ဆတိ -ကား မကောင်းတတ်သော အကုသိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကို စက်ဆုပ်သည်ကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို စက်ဆုပ် သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဂုဏ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်သို့ ရောက် ခြင်းကို စက်ဆုပ်သည်ကို ဂုဏေးဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်း၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ |ဂုဏ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်း၏ "ဇိဂုစ္ဆန" အမည်ကို ဂုဏေးဖြစ်သော သမင်္ဂီဘာဝ၌တင်-- ဂုဏူပစာ။

မကောင်းတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာသော သမင်္ဂီဘာဝ

http://www.dhammadownload.com

ကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။]

အစနကဝိတိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ အားလုံးတို့၏( ) အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ [**သဘာဝါဝဇ္ဇနမာရ**] အကောသလ္လ-အရ ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟကိုယူ။ ထိုမောဟ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ အသဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တည်း။ ထိုတွင် အယောနိသောမနသိကာရကို ယူသဖြင့် အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော စသည်ဖြင့် --ထုတ်။

ပါဠိ [၆ရ]

(က) ပုန စ ပရံ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ "အရသရူပော ဘဝံ ဂေါတမော"တိ ...

(ခ) အထ ဝါ ယသ္မာ ဧတံ သာမီစိကမ္မံ န ကရောတိ၊ တသ္မာ အယံ ဝိနေတဗ္ဗော နိဂ္ဂဏှိတဗ္ဗော"တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "ဝေနယိကော"တိ အာဟ။

(ဂ) တတြာယံ ပဒတ္ထော၊ ဝိနယတီတိ ဝိနယော။ (ဃ) ဝိနာသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော။ (စ) ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော။

(ဆ) နိဂ္ဂဟံ အရဟတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (၄။၁၀၆။မဇ္ဈ-၂။၂၀၄။ ဘာဋီ-၁။၅၃၄။)

➤ ၁။ (က-နှင့်အညီ) **ဝေနယိကော**၊လောက၌ ကြီးသူတို့အပေါ် ပြုထိုက်သော ရိုသေမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်သူတည်း။

(ခ-နှင့်အညီ) **ဝေနယိကော**၊ကြီးသူတို့အား ရိုသေမှုကို မပြုတတ်သဖြင့် နှိပ်ကွပ်ဆုံးမထိုက်သူတည်း။ **(ဂ-ဃ-င-နှင့်အညီ)** ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။ဝေနယိကော၊လောက၌ ကြီးသောသူတို့အား ပြုသင့်သော (ရှိခိုးခြင်းစသော) အမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်၏။ (ဝါ) ပျက်စီးစေတတ်၏။

(စ-ဆ-နှင့်အညီ) ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။ဝေနယိကော၊နှိပ်ကွပ်သင့် နှိပ်ကွပ်ထိုက်၏။

➤ ၂။ (က-ခ) သို့/ **အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဝေနယိကော ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရာဂ-စသည်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းအလို့ငှာ တရားဟောတော်မူတတ်သည်ကိုပင် သိမြင် မှတ်ထင်၍ ဘုရားရှင်ကို ဝေနယိကော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုလေသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဝေနယိကော-ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုလေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ သာမိပ္ပါယာနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-ဝယ် ဝိနယ-၌ ဝိပုဗ္ဗ နီဓာတ်ကား အတ္ထာတိသယအားဖြင့် ဤ၌ ဝိနာသနတ္ထ၊ (ဝါ) ဝိ-ကား ဝိမလံ စသည်၌ကဲ့

http://www.dhammadownload.com

သို့ အဘာဝတ္ထ၊ နီဝာတ်ကား ပါပနတ္ထ၊ မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေ၏ဟူသည် ဖျက်ခြင်း ပျက်စီးစေခြင်းပင်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိပုဗ္ဗ နီဝာတ်ကား အတ္ထာတိသယအားဖြင့် (ဝါ) အနေကတ္ထအားဖြင့် နိဂ္ဂဟတ္ထ-ဟု ပြလိုရကား (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဝိရှေ့ရှိသော နီဝာတ်၏ ဝိနာသတ္ထ ကတ္တုသာဓ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ နိဂ္ဂဟတ္ထ ကမ္မသာဓ်ကို ပြလို၍ အထဝါ-စသော (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-ဝယ် ဝိရှေ့ရှိသော နီဝာတ်၏ ကာရိတန္တောဂဓ အဖြစ်ကိုဂင်း၊ အတ္ထာတိသယနည်းအားဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်းအနက် ဟောသည်ကိုဂင်း၊ ဝိနေတိ ဝိနာသေတီတိ ဝိနယော၊ ဝိနယော ယေဝ ဝေနယိကော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုဂင်း၊ ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထို ဝေနယိကော-၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်နှင့် ဝစနတ္ထတို့ကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်နှင့် အဘယ်ဝစနတ္ထတို့ကိုလည်း သိနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- နီဝာတ်၏ နိဂ္ဂဟအနက်နှင့် ဝိနယနံ နိဂ္ဂဏှာနံ ဝိနယော၊ ဝိနယံ အရဟာတီတိ ဝေနယိကော-ဟူသော ဝစနတ္ထကိုလည်း မှတ်သားအပ်၏ဟူလို။

(ဂ) **စသည် သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အတ္ထဝိကပ်နှစ်မျိုးဖြင့် အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒတ္ထကိုပြလို၍ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဝိနယတီတိ ဝိနယော-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်း၌ နီဝာတ်သည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဆောင်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) စသည်သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှ တစ်ပါး အဝယဝတ္ထ ပဒတ္ထ ဟူသော အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(တစ်နည်း) ပဒတ္ထအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ဝိနယတီတိ ဝိနယော-၌ ဝိနယတိ-ဝယ် နီဝာတ်၏အနက် ငုပ်နေသည်ကို ဖော်ပြလို၍ (ဝါ) ဝိနယတိ ပုဒ်၏ ပိဏ္ဍတ္ထတ္ထကို ပြလို၍ တက်လာသောကြောင့် ပဒပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (င) သည် အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိနယံ အဓိတေ ဝေနယိကော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်လောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက် ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် ဝေနယိကောပုဒ်၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထဟူသော အဖို့မှတစ်ပါး အရဟတိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ဝိနယတီတိ **ဝိနယော**။ ယော ဂေါတမော၊သည်။လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ၊ကို။ ဝိနယတိ ဝိနာသေတိ၊ပျက်စီးစေတတ်၏။ (ဝါ) ဖျက်ဆီးစေတတ်၏။ ဣတိ သော ဂေါတမော ဝိနယော။ ဝိ-နီ+အ-ပစ္စည်း။ ဝိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

နီဝာတဝ်၏အရကား အရှင်ဂေါတမ၏ မာနပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကျိုးမဲ့မှန်သမျှသည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော လောကဇေ္ဋက ကမ္မကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အရှင်ဂေါတမဖြစ် ရ၏။

ဝိနေတီတိ **ဝိနယော**။ ဝိရှေးရှိသော နီဝာတ် ကတ္တုဋ္ဌကား ရှိခိုးခြင်းအမှု၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား ဖျက်စီးစေတတ်သော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌တည်သော ပုဏ္ဏား ရည်ညွှန်း၍ဆိုအပ်သော မောဟ မာန စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ အယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော အကြောင်းသည် ဒုတိယ ဖလူ။ ရှိခိုးခြင်းစသည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် မလိမ္မာသည်၏အဖြစ် ပညာရှိတို့၏ ဟဒယကို တုန်လှုပ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာ ဘောဂုဏ် ရ၏။ တိဝိဘတ်အရ ထို--သော မြတ်စွာဘုရားရ၏။ (ပဏ္ဏားအလို)

ဝိနယံ အရဟတီတိ **ဝေနယိကော**။ ယော ဂေါတမော၊သည်။ဝိနယံ၊ကို။အရဟတိ၊၏။ ဣတိ သော ဂေါတမော ဝေနယိကော။ ဝိနယ+ဏိက။ ဝိနယ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ် အရကား နှိပ်ကွပ်ခြင်းကြိယာသည် မုချ။ ယင်း၏ ဂေါတမဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဏိကပစ္စည်းအရကား ထို--သော နှိပ်ကွပ် ထိုက်သော ဂေါတမဖြစ် ရ၏။ (ပုဏ္ဏားအလို)

အဝုဍ္ဎီတိ ဝုဍ္ဎော။ အယဥ္စ ဝုဍ္ဎော အယဥ္စ ဝုဍ္ဎော သဗ္ဗေ ဣမေ ဝုဍ္ဎာ အယမိမေသံ ဝိသေသေန ဝုဍ္ဎောတိ **ဇေဋ္ဌော**။ ဇေဋ္ဌောယေဝ **ဇေဋ္ဌကော**။ လောကေ ဇေဋ္ဌကော လောကဇေဋ္ဌကော။ လောကဇေဋ္ဌကာနံ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ**။ လောကဇေဋ္ဌက အရကား လောက၌ကြီးကုန်သော သူတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုနှင့် ဌာန ဌာနီ/ဂုဏ် ဂုဏေ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လောက၌ကြီးကုန်သော သူတို့အားပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုရ၏။

(တစ်နည်း) ပသံသီယတေတိ **ပသတ္ထံ**။ ဣဒဥ္စ ပသတ္ထံ ဣဒဥ္စ ပသတ္ထံ သဗ္ဗေ ဣမေ ပသတ္ထာ ဣဒမိမေသံ ဝိသေသေန ပသတ္ထန္တိ ဇေဋ္ဌံ။ ဇေဋ္ဌံ ဧဝ **ဇေဋ္ဌကံ**။ ကရီယတေ ကမ္မံ။ လောကေ ဇေဋ္ဌကံ **လောကဇေဋ္ဌကံ**။ လောကဇေဋ္ဌကသမ္မတံ ကမ္မံ **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ**။ ဝိသေသနပုဒ်အရကား လောက၌ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ကား ထို--သော လောက၌ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ် သော ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုရ၏။ (သာရတ္ထ)

ပဒသ္သ အတ္ထော ပဒတ္ထော။ (သာမီ-သံ စပ်) ပဒေန အဘိဟိတော အတ္ထော ပဒတ္ထော။ (အကြောင်း အကျိုးစပ်) * ဝိနယနံ နိဂ္ဂဏှနံ **ဝိနယော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိနယ-ကို ဝိနေတီတိ ဝိနယော-ဟု ကတ္တု

http://www.dhammadownload.com

သာခနေပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေအနက်၌သက်- ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိနေတိ-၌ ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီ-ဓာတ်၏ ဝိနာသနအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) (တစ်နည်း) ဝိနေတိ- ၌ ဝိ-၏ ဝိမလ-စသည်တို့ ကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီ-ဓာတ်၏ ပါပနအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) မရှိခြင်းသို့ရောက်စေ၏ဟူသည် ဖျက်ခြင်း ဖျက်စီးစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိက-ပစ္စည်း သွတ္ထ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ဝေနယိကော၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီဓာတ်၏ နိဂ္ဂဟအနက်ဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(က+စ) အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဝေနယိကော-ဟု ဆိုကြောင်း ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယ ဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဝိနယတိ-ဖြင့် ဝိနယောပုဒ်ကို ဝိနယတီတိ ဝိနယော-ဟု ကတ္တုသာဓနေပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိ။

(ဃ) ၌ ဝိနာသေတိ-ဖြင့် ဝိနယတိ-၌ နီဓာတ်သည် နယနတ္ထကို မဟော၊ ဝိနာသတ္ထကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဝိနာသေတိ-ဖြင့် ဝိနယတိ-၌ ဝိပုဗ္ဗ နီဓာတ်ကား အတ္ထာတိသယ အားဖြင့် ဤ၌ ဝိနာသတ္ထ (ဓာတွတ္ထ) (ဝါ) ဝိ-ကား ဝိမလ စသည်၌ကဲ့သို့ အဘာဝတ္ထ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီ-ကား ပါပနတ္ထ (ဓာတွတ္ထ) မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေ၏ဟူသည် ဖျက်ခြင်း ဖျက်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဏိကပစ္စည်းသည် အဓိတေတဒ္ဓိတ်၌ မသက်၊ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌သက်- ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဝိနယံ အဓိတေ ဝေနယိကော-ဟု အဓိတေ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ်-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဝိနယံ အရဟတိ-ဖြင့် ဝေနယိကော၌ ဏိကပစ္စည်း၏ အရဟတိတဒ္ဓိတ်၌ သက်-- ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဝိနယံ အရဟတီတိ ဝေနယိကော-ဟု အရဟတိ တဒ္ဓိတ်--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ နိဂ္ဂဟံ-ဖြင့် ဝိနယံ-၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏ --ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီဓာတ်သည် နယနတ္ထကိုမဟော၊ နှိပ်ကွပ်ခြင်း-နိဂ္ဂဟအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဗြာဟ္မဏော/ဗြဟ္မဏော ။ ။ ဗြဟ္မံနော အပစ္စံ ဗြဟ္မာ၊ ဗြာဟ္မဏောစ။ နာဂမော၊ ဏတ္တံ၊ ဒီယာဒိ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ဗြဟ္မပုဒ်၊ ဏပစ္စည်း၊

http://www.dhammadownload.com

အလယ်၌ န-လာ၊ န-ကို ဏ-ပြု၊ ဗြ-၌ အ-ကို အာဒိယပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဗြာဟ္မဏော-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢.၈။ **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ**-ဟူသောနည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သတ္တိပြားသဖြင့် (ဝါ) အချင်းချင်းစပ်သဖြင့် (ဝါ) နှစ်ခုသောချည်ကို ပြီးစေသကဲ့သို့ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ=လောက၌ကြီးကုန်သောသူတို့အား ပြုအပ်သောအမှုကိုဟုရင်း၊လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ= လောက၌ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သော အမှုကို-ဟုရင်း ဤသို့ နှစ်နက်ဟော စွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ (ဝါ) သိလေသနည်း၊ (ဝါ) တန္တနည်း။

ဝေနယိက- ကား အကျိုးဖြစ်သော ဖျက်ဆီးတတ်သူ ဆုံးမခြင်းငှာထိုက်သူဟု ဆိုနိုင်ခြင်း၏ "ဝေနယိက" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မိမိအပေါ် အဘိဝါဒန-စသော အမှုကို မပြုခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ။

ဝိနေတိ-ကား ဟောမြဲဖြစ်သော ဆုံးမခြင်းအနက်မှ လွန်သော ဖျက်ဆီးခြင်း အနက်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အတ္ထာတိသယနည်း မည်၏။

➢ ၁၀။ **သာမိစိ ကမ္မံ န ကရောတိ**-အရ မောဟ မာန ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။ [ဤကား ပုဏ္ဏား-အလို]

အာဟ-၌ ဓာတ်အရ ဝေနယိကော ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပြောဆို (ဆဲရေးသော) ဝေရဉ္စပုဏ္ဏား၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၆၈]

(စ) ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော။ (ဆ) နိဂ္ဂဟံ အရဟတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ရှေ့ပါဌ်ကျန်ပါပြီး)

(က) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရာဂါဒီနံ ဝိနယာယ ဥပသမာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ တသ္မာ ဝေနယိကော ဟောတိ။ (ခ) အယမေဝ စေတ္ထ ပဒတ္ထော။ (ဂ) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော။ (ဃ) ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။

(င) သွာယံ တံ ဝေနယိကဘာဝံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။ (ဠ။၁၀၆။ မအူ-၂။၂၀၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၅။)

➢ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ-သည် (ရှေ့-စ+ဆ) တို့ဖြင့် ဝေနယိကောပုဒ်၏ ပဒတ္ထကို ပုဏ္ဏား၏ အလိုအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်း ဝေနယိကောပုဒ်၏ ပဒတ္ထကို ဘုရားရှင်အလိုအားဖြင့် အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယ ဘာသိတနည်းတူ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဃ) **သို့/အယုတ္တဓာတ်** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဒေသေတိ

http://www.dhammadownload.com

တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ [ဝိနယောဇဝ ဝေနယိကော၊ ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော-ဟူသော] ရှေးဦးစွာ ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော အတ္ထဝိကပ်နှစ်ခု တို့၌ သကတ္ထ၊ အရဟတ္ထတို့၌ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသည် သဒ္ဒါသုတ်အားဖြင့် ထင်သည်မဟုတ် ပါလော။ (အန္ဒယာဘောဂ) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟူသော ဤအနက်၌ကား တဒ္ဓိတ် ပစ္စည်းသည် သဒ္ဒါသုတ်အားဖြင့် မထင်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေကာဘောဂ) ထို့ကြောင့် ယင်း ဒေသေတိ၌ အဘယ်သို့လျှင် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသနည်း။ သဒ္ဒါကျမ်း နှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

ကား-- တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသည် အနေကဘာဝအားဖြင့် ဆန်းကြယ်သည်မဟုတ်၊ တစ်ခု တည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း များစွာသောအနက်တို့၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လောကပမာဏ အားဖြင့် ဆန်းကျယ်သည် လောကီလူတို့ ခေါ်ဝေါ်တိုင်းသော အနက်၌ပင် ဖြစ်သော ကြောင့်ဟူလို။ [(ယ)ဖြင့် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း၏ဖြစ်ခြင်းသည် လောကပမာဏအားဖြင့် ဆန်းကြယ်သောကြောင့် ဒေသေတိတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထလည်းပြုသင့်၏ဟူလို။]

➤ ၃။ (က) သည် ဝေနယိကပုဒ်၏ သဒ္ဒါရုပ်ပြီးပုံ ပုဏ္ဏားရဲ၏ သန္တာယ ဘာသိတ- မှ ဝေနယိကောပုဒ်၏ သဒ္ဒါရုပ်ပြီးပုံ မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာယ ဘာသိတကို ပြသော ကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ယသ္မာ-စသည်ကား ကာရဏ။ တသ္မာ စသည်ကား ဖလ။ (ခ) သည် ပဒတ္ထကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝေနယိကောပုဒ်၏ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဆိုနိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ကာရဏ ဝါကျ။ [ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဒေသေတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရာဝယ် သဒ္ဒလက္ခဏာ (ဝါ) သဒ္ဒါကျမ်း၌လာသော သုတ် မထင်ရှားသဖြင့် ယင်းသို့သော ဝစနတ္ထပြုသင့်သလောဟု စောကြောဖွယ်ရှိ၍ တက်လာသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ] (င) သည် (က) ဝါကျ၏ အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ။ (တစ်နည်း) ကိုယ်တော်မြတ်ကိုယ်တိုင် ဝေနယိကော ဆိုနိုင်ပုံ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ဝိနယနံ **ဝိနယော**။ နိဂ္ဂဏှနံ **နိဂ္ဂဟော**။ (နိ-ဂဟ+အ) ဘာဝသာဓနတို့ သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် နိုပ်ကွပ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

ရာဂေါ အာဒိ ယေသန္တိ **ရာဂါဒယော**။ ရာဂေါ အာဒိ-ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ရာဂ အစရှိသည် သည် မှချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ကြွင်းကိလေသာနှင့် အာဒိ-အာဒိဝန္တစပ် ဌာန။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရာဂနှင့်တကွ ရာဂ-အစရှိသော ကိလေသာရ၏။

တေသံ ဟိတံ တဒ္ဓိတံ။ တဒ္ဓိတသဒ္ဒါတာ ဝုတ္တိ **တဒ္ဓိတဝုတ္တိ**။ (တစ်နည်း) တဒ္ဓိတာနံ ဝုတ္တိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။ တဒ္ဓိတ-ဟူသော ဝိသေသနအရ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့သည် မှချ။ ထို--၏ ဖြစ်ခြင်း ဥဒါဟရုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တဒ္ဓိတ်တို့ ၏ဖြစ်ခြင်း ဥဒါဟရုဏ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ **ဝေနယိကော**။ ယော ဘဂဝါ၊သည်။ရာဂါဒီနံ၊တို့ကို။ ဝိနယာယ၊ပယ်ဖျောက်ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ။ဓမ္မံ၊ကို။ဒေသေတိ၊၏။ (ဝိနယပုဒ်+ဏိက)

ဝိနယ-အရကား ရာဂစသည်တို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ငြိမ်းအေးစေခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ တရားဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျိုး အကြောင်းစပ် ဌာန။ ဏိက-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ရာဂစသည်တို့ကို ပယ်ဖျောက် ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ တရားဟောသော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိနယ-ကို ရာဂါဒီနံ ဝိနယနံ ဝိနယော-ဟု --ဥင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ဥင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဟာကေ၏--ဥင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီဓာတ်၏ ဝိနာသနအနက်ဟော-- ဥင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဖျက်ဆီး၏ဟူသည် ငြိမ်းစေခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဥင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော-ဟု--ဥင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း ဒေသေတိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက် --ဥင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယသ္မာ (ပ) တသ္မာ-ဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ သန္တာဘာသိတအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေနယိက အမည်ဖြစ်ကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဝေနယိကောပုဒ်ကို ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော-ဟု ဒေသေတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ဥင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ ဒေသေတိ တဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်--ဥင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အယမေဝ စေတ္ထ/အယမေဝစ တတြ** ॥ ॥ **စေတ္ထာ**တိ ဝေနယိကောတိ ပဒေ-ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့် အယမေဝ စေတ္ထ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

သွာယံ/သွာဟံ ॥ ॥ အနုဇာနာတိ-ဟူသော ပဌမပုရိသ် တိဝိဘတ်ကိုထောက်၍ သွာယံပါဌ် သင့်ပါသည်။

ရာဂါဒီနံ/ရာဂါဒယော ॥ ॥ ဝိနယာယ ဝူပသမာယ-တို့ဝယ် ဘာဝဟော ဏပစ္စည်း ရှိသောကြောင့် ယင်း၏ ကံသည် ဒုတိယာ ကံ-မဖြစ်နိုင်၊ ဆဋ္ဌီကံဖြစ်ရကား ရာဂါဒီနံ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ရာဂါဒီနံ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရာဂါဒိ ကိလေသာကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ် အားလုံးကိုလည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧက ဒေသူပစာ။

ဝိစိတြ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ-ကား အကျိုးဖြစ်သော တဒ္ဓိတ်တို့၏ ဆန်းကြယ်ခြင်း၏ "ဝိစိတြ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော လောကီလူများ၏ ဝေါဟာရဆန်းကြယ်ခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဓာဒ္ဓိဓာ-ဟူသော နည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သတ္တိပြားသဖြင့် (ဝါ) အချင်း

http://www.dhammadownload.com

ချင်းစပ်သဖြင့် (ဝါ) တစ်ခုသော ရက္ကန်းသမားသည် နှစ်ထပ်သောချည်ကို ပြီးစေသကဲ့သို့ တဒ္ဓိတာ-ထိုသုဒ္ဓ, သမာသ်, တဒ္ဓိတ်-ဟူသော သုံးပါးအပြားရှိသော လိင်နှောင်နှောင်းသည်ဖြစ်၍ ဣတ္ထိလိင် ပုံလိင် နပုံလိင်တို့နှင့် တကွဖြစ်သောပစ္စည်းတို့တည်း-ဟူ၍ငင်း။ တဒ္ဓိတာ-ထိုနာမ်တို့၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော (ဝါ) ထိုနာမ်တို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့တည်းဟူ၍ငင်း။ ဤသို့ နှစ်နက်ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ သိလေသနည်း၊ တန္တနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **စခုသေတိ**-၌ ဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော-အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။ (တစ်နည်း) ကိုယ်တော်မြတ်၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ရ၏။

ပါဠိ [၆၉]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော ယသ္မာ အဘိဝါဒနာဒီနိ သာမီစိကမ္မာနိ ကရောန္တာ ဝယောဝုဍ္ဍေ တောသေန္တိ ဟာသေန္တိ။

(ခ) အကာရောန္တာ ပန တာပေန္တိ ပီဠေသေန္တိ ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ။

(ဂ) ဘဂဝါစ တာနိ န ကရောတိ။

(ဃ) တသ္မာ "အယံ ဝယောဝုဍ္ဍေ တပတီ"တိ မညမာနော သပ္ပုရိသာစာရ ဝိရဟိတတ္တာ ဝါ "ကပဏပုရိသော အယ"န္တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "တပဿီ"တိ အာဟ။

(၄။၁၀၆။ မအူ-၂။၂၀၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၆။)

➤ ၁။ (င) ဟိတ်သမ္ဗန်-ဣမသ္သ ဘောတော ဂေါတမဿ။

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့/ အယုတ္တာဘောဂဓောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုလေသနည်း၊ ဘုရားရှင်၏ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပူပန်စေတတ် ဖျက်ဆီးတော် မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကိုပင် သိမြင်မှတ်ထင်၍ တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမောဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုလေသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အဘိဝါဒန-စသော ရိုသေမှုတို့ကို ပြုသူတို့သည် အရွယ်အားဖြင့်ကြီးသူတို့ကို နှစ်သက်စေကုန်၏ ရွှင်စေတတ်ကုန်၏ဟု အန္ဝယကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗျတိရေကကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အဘိဝါဒန-စသော ရိုသေမှုတို့ကို မပြုသူတို့သည်ကား ပူလောင်စေကုန်၏ ညှဉ်းဆဲကုန်၏ ထိုကြီးရင့်တို့၏ နှလုံးမသာယာခြင်းကို ဖြစ်စေကုန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထို (အကရောန္တ-အရဖြစ်သော) သူတို့သည်သာလျှင် သာမီစိကမ္မ-တို့ကို မပြုကုန်သလော။ အဘယ်သူသည် မပြုပါသေးသနည်း။ စုဒ်- (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ-ဃ-၌ ဖါ-ကိုစ္စ) ဆရာ-သည် အယံ ဝယော ဝုဒ္ဓေ တပတိ-ဖြင့် အရွယ်အားဖြင့် ကြီးသူတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ် သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍လည်း မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သပ္ပုရိသာစာရ-စသည်မိန့်။

➢ ၃။ (က) စသည်သည် ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ/အနုသန္ဓေဝါကျ။ ထိုတွင် (က) သည် အန္ဓယ။ (ခ) သည် ဇာတိရေက။ (ဂ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)သည် ဖလဝါကျ။

➢ ၄။ တပေါ် အဿ အတ္ထီတိ **တပဿီ**။ တပ-ပုဒ်အရကား သာမီစိကမ္မကို မပြု ခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဌာနီ-ဌာန/ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ သီ- ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သာမီစိကမ္မကို ပြုခြင်းမရှိသော ဘုရားရှင် ရ၏။

တပေ အဿီ နိရယသီတိ **တပဿီ**။ (ကိတန္တသမာသ်) တပ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားများသည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရား နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ အသုဓာတ်အရကား အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ် သတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ဘုရား၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာန သတ္တိသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် စသည်သည် ကာရဏူပစာ။ ဏီပစ္စည်း အရလည်းဖြစ်သော တပဿီ-ဟူသော ကိတန္တသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဘုရားရှင်ရ၏။

သောဘဏာ ပုရိသာ **သပ္ပုရိသာ**။သပ္ပုရိသာနံ အာစာရော **သပ္ပုရိသာစာရော**။ သပ္ပုရိသာစာရသ္မာ ဝိရဟိတော **သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတော**။ သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတဿ ဘာဝေါ **သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တံ**။(တသ္မာ) သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သူတော်ကောင်းတို့၏အကျင့်မှ ကင်းသူသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ သာမီစိကမ္မ ကို မပြုခြင်းအမှုနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သာမီစိကမ္မ ကို မပြုခြင်းအမှု ရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ ဟာသေန္တိ-ဖြင့် တာပေန္တိ-၌ ပူပန်စေခြင်းဟူသည် နှစ်သက်ရွှင် လန်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဝိဟေသေန္တိ-ဖြင့် တာပေန္တိ-၌ ပူပန်စေခြင်းဟူသည် ညှဉ်းဆဲခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ-ဖြင့် ညှဉ်းဆဲခြင်းဟူသည် နှလုံးမသာယာခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် တပဿီ-အရ ပုဂ္ဂိုလ်အလို မြတ်စွာဘုရားကို အရကောက်၍ အဘိဝါဒန- စသော သာမီစိကမ္မကို မပြုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအား တပဿီ-ဟု ဆိုရကြောင်း ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝ-၂၂-၁

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌ အယံ ဝယော ဝုမေ့ တပတိ-ဖြင့် တပဿီ-၌ သီပစ္စည်းသည် အဿတ္ထိ အနက်၌သက်--၎င်း (ပစ္စယတ္ထ) တပေါ အဿ အတ္ထီတိ တပဿီ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပြု-၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကြီးသူတို့ကို လောင်မြိုက်စေတတ်သောကြောင့် တပဿီ-ဟု ခေါ်ဆိုရခြင်းကို၎င်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကပဏော အယံ-ဖြင့် တပဿီပုဒ်၏ ကပဏပုရိသဝါစက ရုဠှီ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ် ဖြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ-ဖြင့် တပဿီပုဒ်၏ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ် ဖြစ်ရကြောင်း ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **တပဿီ/တပဿီ** ။ ။ (တပါဒိတော၊ သက်သော သီမှာ၊ ဒွေးဘော်လာ) ဟူသော နိယံအရ တပဿီ-၌ သီ-ပစ္စည်းသည် ဒွေဘော်လာရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ တပဿီ ယသဿီ တေဇဿီတိ ဧတ္ထစ ပုရိမေသု ဒွိသု သုခုစ္စာရဏတ္ထံ သဿ ဒွိတ္တံ၊ ပစ္ဆိမေ ပန သုဒ္ဓေါ သကာရော-ဟူသော နီတိ၊ သုတ္တ-ကိုထောက်၍ သုခုစ္စာရဏအကျိုး ငှာ သ-လာ၍ ဒွေဘော်လာရသောကြောင့်၎င်း တပဿီ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဠ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တပဿီ**-ကား ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော အရှင်ဂေါတမကို တပဿီ-ဟုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကင်းတတ်သော သာမီစိကမ္မကို မပြုခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ဌာနူပစာ။ | အထီးကျန်မှု ထင်ရှားရှိသော ယောကျ်ားတို့၏ **တပဿီ**-ဟူသော အမည်ကို အထီးကျန်မှု ထင်ရှားမရှိသော မြတ်စွာဘုရား၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။ တပဿီ-သဒ္ဒါသည် အထီးကျန်သော ယောကျ်ားကို ဟောသော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်း မည်၏။ *ကပဏပုရိသော*-ကိုရှု။|

➤ ၁၀။ **တပဿီ**-အရ ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ။

ဝိဓဟာစသေတိ-အရ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်/ဒေါမနဿ ဝေဒနာကိုယူ။

ပါဠိ [၇ ၈]

(က) တပတီတိ တပေါ။ (ခ) ရောသေတိ ဝိဟေသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) သာမီစိကမ္မာကရဏသေတံ နာမံ။ (ဃ) တပေါ အဿ အတ္ထီတိ **တပဿီ**။

(င) ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဇိဂုစ္ဆနာနိ အဝိစာရေတွာ လောကေ ကပဏပုရိသော တပဿီတိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ္ဌ။၁၀၆။ မဓူ-၂။၂၀၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၆။)

➤ ၁။ **တပတီ**၊ပူပန်စေတတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။**တပဿီ**-အရွယ်ကြီးကုန်သောသူတို့ကို ပူပန်စေတတ် ညှဉ်းဆဲတတ် သော အရိုအသေအမှုကို မပြုခြင်းရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တပဿီ-၌ တပေါ-ကို တပတီတိ တပေါ-ဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဤ၌ တပ-ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ တပ-မည်ပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တပတီတိ တပေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့သော ဝစနတ္ထကြောင့် တပ-သဒ္ဒါသည် အကုသိုလ်, ပုဂ္ဂိုလ်-စသောအားဖြင့် များစွာသောအနက်တို့ကို ဟောတတ်ရကား ဤ တပဿီပုဒ်၌ တပ-အရ ပူပန်စေတတ် ညှဉ်းဆဲတတ်သော အကုသိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်-စသော အားလုံးကို ယူရမည်လော။ အဘယ်ကို တပ-အရ ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

[တပ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ ဝစနတ္ထ-သာ ရှိပါသလော။ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။]

(တစ်နည်း) (က-ခ) တို့ဖြင့် စိတ်ကိုဖျက်ဆီးတတ်, ညှဉ်းဆဲတတ်သော သဘောသည် တပ-မည်သောဟု တပ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ သဘာဝတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဤ၌ တပ-အရ အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ ပူပန်စေတတ် ညှဉ်းဆဲတတ်သော အလုံးစုံသော သတ္တဝါသန္တာနရှိ ကိလေသာတို့ကို ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်--(ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) စသောဝါကျတို့ဖြင့် ပဌမဝိကပ်အရ တပဿီပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ သဘာဝတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုသော် ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ စသည်ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) တပဿီ-၏ သဒ္ဒတ္ထသို့ လိုက်၍ပင် "ကပဏပုရိသော"ဟု ဆိုအပ်လေသလော။ မဖွင့်ဆိုချေသော် အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ စသည်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ အား-- ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်သည် ကပဏပုရိသဝါစက ရုဠ္ဟီ အနိပ္ဖန္န ပါဋိပဒိကပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထ စသည်ကို မစိစစ်တော့ဟူလို။

(င) သို့/ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ-ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် အယံ ဝယော ဝုဍ္ဎော တပတီတိ မညမညနော-ဟူသော ပဌမ အတ္ထဝိကပ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရ ပဒတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သပ္ပုရိသာစာရ ဝိရဟိတတ္တာ-အစရှိသော ဒုတိယအတ္ထဝိကပ်၌ တိဿ ဒတ္တ အစရှိကုန်သော သဒ္ဒါတို့၌ကဲ့သို့ (ဥပမာ) တပဿီ-ဟူသောပုဒ်၌ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ်၏ အဖြစ်ကြောင့် (ဟိတ်) ဤအမည်ရှိသော ပစ္စည်းတည်းဟု မကြံသင့်သည်၏အဖြစ်ကို ပြလို၍ (င) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် တပ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။ (င) ပဌမဝိကပ်၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သပ္ပုရိသာစာရ-စသော ဒုတိယဝိကပ်၏

http://www.dhammadownload.com

အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပကတ္တရ။

➤ ၄။ တပတီတိ **တပေါ**။ ယံ သာမီစိကမ္မာကရဏံ၊အကြင်အရိုအသေအမှုကို မပြုခြင်းဟူသော မာန-စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်။ဝယော ဝုဍ္ဍေ၊ အရွယ်ကြီးကုန်သော သူတို့ကို။တပတိ၊ပူပန်စေတတ်, ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ဣတိ တံ တပေါ။ တပ+အ။ဟေတုကတ္တုသာဓန။ တပဓာတ် အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား အရွယ်ကြီး ကုန်သော သူတို့၏ ပူပန်ခြင်း ဒေါမနဿသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ထိုအား တပ်သော ရဟန်းဂေါတမ၏ မာန-စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဟူသော သာမီစိကမ္မာကရဏ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရဟန်းဂေါတမ၏ မာန-စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော သာမီစိကမ္မာ ကရဏ ရ၏။ [ပုဏ္ဏားၡ သန္တာယဘာသိတနှင့်အညီ]

ပဏာတိ ဗျဝဟရတိ ဧတေနာတိ ပဏော။ (ဥစ္စာ ရ၏။) ကုစ္ဆိတော ပဏော ယဿာတိ **ကပဏော**။ ကပဏ-အရကား စက်ဆုပ်အပ်သော ဥစ္စာသည် မုချ။ ထို--၏ သူဆင်းရဲ နှင့် ဌာနီ-ဌာန/သံ-သာမီ စပ် ဌာနူ။ ယ-အရကား ထို--သော စက်ဆုပ်အပ်သော ဥစ္စာရှိ သော သူဆင်းရဲရ၏။ ထိုသို့ရပြသော်လည်း ဤ၌ ကပဏ-ပုဒ်သည် သဒ္ဒိသူပစာသဒ္ဒါ ဖြစ်သောကြောင့် သပ္ပုရိသာစာရ (ဂုဏ်) မှ ကင်းသောသူရ၏။

(တစ်နည်း) ကပိတဗ္ဗော ကရုဏာယိတဗ္ဗောတိ **ကပဏော**။

ကပိတဗ္ဗော ဒယိတဗ္ဗောတိ **ကပဏော**။ ကပဓာတ်/ကပိဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သူဆင်းရဲဒြပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို-- သော သနား စရာ ကောင်းသော သူဆင်းရဲဒြပ် ရ၏။

* ကပဏော ပုရိသော **ကပဏပုရိသော**။ သာမီစိ သက္ကစ္စံ ကမ္မာနိ **သာမီစိကမ္မာနိ**။ သာမီစိကမ္မာနံ အကရဏံ **သာမီစိကမ္မာကရဏံ**။(တဿ) ကပ္ပနံ **ကပ္ပော**။ ဝိသေသတော ကပ္ပော **ဝိကပ္ပော**။ အတ္တာသ ဝိကပ္ပော **အတ္တာဝိကပ္ပော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် တပေါ-၌ အပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနဲ့၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တပတီတိ တပေါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကာရိတန္တောဂဓ, ကာရိတလောပ၏-- ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ရောသေတိ-ဖြင့် တပတိ-၌ တပဓာတ်သည် တောက်ပခြင်း ဒိတ္တိအနက်ကို မဟော၊ ပူပန်ခြင်း တပနအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) တပတိ-၌ ကာရိက်ဏေ ပစ္စည်းကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝိဟေသေတိ-ဖြင့် ပူပန်စေခြင်း ဟူသည် ညှဉ်းဆဲခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် တပဿီ-၌ တပ-အရ ပူပန်စေတတ်, ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြပ်ကို

http://www.dhammadownload.com

မယူရ သာမိစိကမ္မာကရဏကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တပဿီပုဒ်ကို တပေါ် အဿ အတ္ထီတိ တပဿီ-ဟုံ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သီပစ္စည်း၏ ယင်းအဿတ္ထိအနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သဒ္ဒဘော်လာ၍ တပဿီ-ဟု ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ ဒုတိယဝိကပ်၌ တပဿီသဒ္ဒါကား အန္ွတ္ထ နာမ်မျိုး မဟုတ်၊ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက ရုဋ္ဌီနာမ်ပုဒ်မျိုး၏--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း တပဿီ-သဒ္ဒါ၏ ကပဏပုရိသအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ကပဏ/ကပန ။ ။ က+ပဏ။ ပဏးပဏတိ ဗျဝဟရတိ ဧတေနာတိ ပဏော။ (ဧတေန၊ထိုဥစ္စာဖြင့်။ပဏတိ ဗျဝဟရတိ၊ရောင်းဝယ်တတ်၏) ပဏ+အ။ ကုစ္ဆိတော ပဏော ယဿာတိ ကပဏော။ (အဘိဓာန်ဋီကာ) [တစ်နည်း] ကပ- အဝကမ္ပနေ။ ကပဏောတိ ကရုဏာယိတဗ္ဗော (နီတိ၊ဓာတု) ကပ+ယု၊ န-ကို ဏပြန်လျှင် ကပဏ-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ကပဏ-သင့်သည်။[ပဏ-သဒ္ဒါကသာလျှင် ဥစ္စာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ကပဏ-သင့်ပါသည်။]

ရောသေတိ/ဒေါသေတိ ။ ။ ဒုသဓာတ် ဒိဝါဒိ ဂဏ်ကဓာတ်၊ ထို့ကြောင့် ဒုဿတိ-ဟုသာ ရှိ၏။ ဒေါသေတိ-ဟု မရှိ။ ရုသ-ဓာတ်မှာကား စုရာဒိ ဂဏ်ကဖြစ်၍ ရောသေတိ-ဟု ရုပ်ပြီး၏။ ရုသ-ရောသနေ။ ရောသနံ ကောပရဏံ-ဟု ဓာတ်နက်ကိုဖွင့်ပြသော နီတိ၊ဓာတု-နှင့် ဒေါမနဿံ ဥပ္ပါဒေန္တိ-ဟုဖွင့်သော အဋ္ဌကထာနှင့် နီးနှောမိ၏။ ထို့ကြောင့် ရောသေတိ-ဟု ရှိသောပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

(တစ်နည်း) ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ အဖွင့်ကို ထောက်၍ ဒုသဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော "ဒေါသေတိ"ပါဠိ သင့်၏။ ရုသဓာတ်သည်လည်း ညှဉ်းဆဲခြင်း ဟိံသနအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ရောသေတိ- ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီး၏။ ဤသို့ အဓိပ္ပါယ် မပျက်သော အနက်ရနိုင်ရကား "ရောသေတိ"ပါဠိလည်း သင့်ပါသည်။

ကပဏပုရိသော/ကပဏပူရိသော ။ ။ ပုရေတီတိ ပုရိသော, ပေါရိသော၊ ဝါသော၊ ရဿသ ဒီဃတာယ၊ ပူရိသောစ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကို ထောက်၍ ပုရဓာတ် ဣသပစ္စည်းဖြင့် ပုရိသ-ဟု ပြီးသည်။ ပ-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဦဒီဃပြုလျှင် ပူရိသ-ဟု ပြီးသည်။ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဠိသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တပဿိံ တပေါ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်, ပုဂ္ဂိုလ်, သာမိစိကမ္မာကရဏတို့၏ "တပ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာမိစိကမ္မာကရဏ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဋ္ဌီနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "တပ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သာမိစိကမ္မာကရဏ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ တပတိ- ၌ သုဒ္ဓကတ္တုရ-အရ အရွယ်ကြီးသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေါမနဿဝေဒနာစေတသိက်ကို မှူအားဖြင့်ယူ၍--

ပါဠိ [ရ၁]

(က) ဘဂဝါ ပန ယေ အကုသလာ ဓမ္မာ လောကံ တပနတော တပနီယာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ တေသံ ပဟီနတ္တာ ယသ္မာ တပဿီတိ သင်္ချံ ဂတော၊ တသ္မာ တံ တပဿိတံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အာဟရုဠိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(ခ-၁) တပြော ယံ ပဒတ္ထော၊ တပန္တိတိ တပါ၊

(ခ-၂) အကုသလဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။

(ဂ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ "ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတီ"တိ။

(ဃ) တသော တေ တပေ အဿိ နိရဿိ ပဟာသိ ဝိဒ္ဓံသေသီတိ တပဿီ။

(၄။၁၀၆။ မအ-၂။၂၀၈။ ဘာသာဋီ-၁။၅၃၇။)

တပဿီ-လောကကို ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ပြီး ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ (သံဝဏ္ဏနာများနှင့်အညီ)

အဿသိ၊ပယ်ပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဖျက်ဆီးပြီ၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) အို/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ကိုယ်တော်တိုင် တပဿီ-ဟူ၍ ဝန်ခံပြောဆိုအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင် တပဿီ-ဟူ၍ ဝန်ခံပြောဆိုအပ်ပါသနည်း။ ပုဏ္ဏား၏ သန္တာယဘာသိတအားလျော်သော တပဿီမည်သည် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) အို/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒတ္ထကိုပြလို၍ (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) အို/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတအားလျော်စွာ တပ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ပြဆိုသော (ခ) ဝါကျ စကားရပ်သည် အာဂုံ ပါဠိသာဓကနှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့စကားကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော အာဂုံပါဠိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (ခ-၂) ဖြင့် တပ-ဟူသည် အကုသလဓမ္မတို့၏ အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ တပ-သဒ္ဒါသည် သာမညဖြစ်၍ အမည် အားလုံးတို့နှင့် ဆက်ဆံနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အကုသလဓမ္မ-ဟု ယင်း၏အနက်ကို ဝိသေသထုတ်၍ ပြဆိုခြင်းသည် အသို့ သင့်နိုင်အံ့နည်း။ ဝစန-ဝစနီယ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတိ-ဟူသော သာဓက စကားကို ထောက်၍ ငါဆို

http://www.dhammadownload.com

ရကား သင်တင်တိုင်းသော ဝိရောစိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ ဝါကျာရမ္ဘ။ အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ခ)၌ တကြောယံ ပဒတ္ထောကား ဝိတ္ထာရပါဒက၊ သခေ်ပ။ တပန္တိတိ-စသည်ကား ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဃ) သည် အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထအဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ စာစဉ် ။ ။ ပဟီနတ္တာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် သမ္ဗသမာနော-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ တပနတော-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ အကြောင်း ဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

➤ ၄။ တပန္တိတိ **တပနိယာ**။ တပဓာတ်အရ လောင်မြိုက်တတ်သော အကုသိုလ် တရားတို့၏သတ္တိသည် မုချ။ ယုပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော အကုသိုလ် တရားတို့ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဤ "တပန"သဒ္ဒါသည် ဘာဝပဓာန ဘာဝလောပဖြစ်သော ကြောင့် လောင်မြိုက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော လောင်မြိုက်ခြင်းကြိယာ သည်သာ မုချ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ပဟီယိံသူတိ ပဟီနာ။ ပဟီနာနံ ဘာဝေါ **ပဟီနတ္တံ**။ ပဟီန တဒ္ဓိတ်အရ ပယ်အပ်ကုန် ပြီးသော အကုသိုလ်မွေတို့သည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-အရ အကုသိုလ်မွေတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိသျ-နိဿိတစပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်း အရ ထို--သော ပယ်အပ် ကုန်ပြီးသော အကုသိုလ်မွေတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသလမွေတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝ ဘောဂုဏ် ရ၏။ * တပေ အဿ တပဿိ။ တပဿိနော ဘာဝေါ **တပဿိတာ**။

တပန္တိတိ **တပါ**။ ယေ အကုသလာဓမ္မာ၊တို့သည်။လောကံ၊သတ္တလောကကို။တပန္တိ၊ ပူပန်စေတတ်ကုန်၏။က္ကတိ တေ အကုသလာဓမ္မာ တပါ။ တပ+အ။ ဟေတုကတ္တုသာဓန။

တပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရုကြိယာအရကား သတ္တလောက၏ ပူပန်ခြင်းကုတ္တုစ္စ, ဝိပ္ပဋိသာရပြဋ္ဌာန်းသော နောက်နောက်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတု ကတ္တုရုကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ အနန္တ ရာဒိသတ္တိ, ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရှေးရှေး သော အကုသိုလ်တရားတို့ရ၏။

အဿ နိရဿိတိ **အဿီ**။ ယော ဘဂဝါ၊သည်။တပေ၊တို့ကို။အဿ နိရဿိ၊ပယ်ပြီ။ က္ကတိ သော ဘဂဝါ အဿီ။ အသု+ဏီ။ကတ္တုသာဓန။ အသုဓာတ် အရကား မြတ်စွာ ဘုရားသန္တာန်၌ရှိသော အရဟတ္တမဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် စသည်တို့သည် ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏီ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြတ်စွာဘုရားဒြပ် ရ၏။

တပေ အဿီ **တပဿီ**။ တပေ၊တို့ကို။အဿီ၊ပယ်ပြီး ဖျက်ဆီးပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ တပပုဒ်+အဿီပုဒ်။ တပ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ပြီး ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် တာပေန္တီတိ တပနီယာ၊ တာပေန္တီတိ တပါ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း (ဝါ) ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) တပ-နှင့် တပနီယ-ကား အနက်တူဝေဝုစ် ပရိယာယ်၏--ရင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) တပ-အရ အကုသိုလ် ဓမ္မကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) တပေ အဿီတိ တပဿီ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တပဿီ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ငါဘုရားသည် တပဿီ-မည်၏ဟု ပါဠိတော်၌ အတ္ထိခွေသ စသည်ဖြင့် ဝန်ခံခြင်း၏အကြောင်း ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတ,ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ တပန္တိ-ဖြင့် တပ-ပုဒ်ကို တပန္တီတိ တပါ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) ကာရိတန္တောဂဓ, ကာရိတလောပ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ-၂) ဖြင့် တပ-အရ ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မယူရ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ တပေ အဿီ-ဖြင့် တပဿီ-၌ အဿီပုဒ်ကို အဿီတိ အဿီ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏီ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) တပေ အဿီ တပဿီ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိရဿီ-ဖြင့် အဿီ- ကား နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ အာချာတ်ပုဒ်တည်း (ဝါ) အဿီ-သည် နိရဿီ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပဟာသိ-ဖြင့် အဿီ-၌ အသုဓာတ်သည် ခေပနတ္ထ၊ (ဝါ) ပဟာနတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဝိဒ္ဓံသေတိ-ဖြင့် ပယ်ခြင်းဟူသည် ဖျက်ဆီးခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **နိရဿီ/နိဋ္ဌဿီ** ။ ။ နိရဿီပုဒ်သည် အဿီ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သောကြောင့် နိ+အဿီ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုပြီးနောက် ရ-အက္ခရာလာခြင်း ပဒသန္ဓိပြုသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း အသု-ခေပနေ နိရဿတိ ဆဋ္ဌေတိ-ဟု ရ-အာဂုံဖြင့်ဆို၍ "ပုနစတုံ၊ နိနှင့်ဒု၊ ပါတုပါတနောင်၊ သရနှောင်းက၊ အာဂမ ရ-ကောက် အမြဲဆောင်"ဟူသော နိယံအရ နိနောက် ရ-အာဂုံ လာသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ သရနှောင်းရာဝယ် နိ-ဥပသာရသာ ရှိရမည်ဟုဆိုသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ရင်း၊ နိရယ်-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဿိ/အဿီ ။ ။ အသုဓာတ် ခေပနအနက်ဟော ဤဝိဘတ် ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း ဤ-ကို ဿ-ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် အဿိပါဌ်သင့်ပါသည်။ ကိတ်ပုဒ်ဟူ၍ ယူဆသော် အသုဓာတ်၊ ဏီပစ္စည်း ပုံလိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ယင်းအလို အဿီပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **တပနိယာ ဓမ္မန္တိ**–ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ, သာမိစိကမ္မ အကာရဏာတို့၏ --- အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ၌တင် ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။ **တပနဓော**-ကား လောင်မြိုက်တတ်သော သတ္တိ မရှိသော အကုသလဓမ္မ၏ -- အမည်ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ကတ္တုသတ္တိ ရှိသကဲ့သို့ တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။

တပန္တီတိ တပါ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သာမိစိကမ္မာကာရဏာတို့၏ "တပ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "တပ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။

လောကံ တပနဓော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောကသုံးပါး၏ "လောကံ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တလောက၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။

➢ ၁၀။ **ပဟိနတ္တာ**-၌ ပ-ဟာဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတိ-၌ တပ္ပတိ-အရ ဒေါမနဿ ဝေဒနာ။ (တစ်နည်း) ဝိပ္ပဋိသာရစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၅၂]

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တံ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဒေဝလောကဂဗ္ဘသမ္ပတ္တိယာ ဒေဝလောကပဋိသန္ဓိပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတီတိ မညမာနော ဘဂဝတိ စဿ အဘာဝံ ဒိသွာ ဘဂဝန္တံ "အပဂဗ္ဘော"တိ အာဟ။

(ခ) ကောဓဝသေန ဝါ ဘဂဝတော မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ ဒေါသံ ဒဿေန္တောပိ ဧဝမာဟ။

(ဂ) တတြာယံ ပဒတ္ထော– ဂဗ္ဘတော အပဂတောတိ အပဂဗ္ဘော။ (ဃ) အဘဗ္ဗော ဒေဝလောကူပပတ္တိံ ပါပုဏိတုန္တိ အဓိပ္ပါယော။ (င) ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော။ (စ) ဒေဝလောကဂဗ္ဘပရိဗာဟိရတ္တာ အာယတိံ ဟီနဂဗ္ဘပဋိလာဘဘာဂီတိ။

(ဆ) ဟီနော ဝါဿ မာတုကုစ္ဆိမှိ ဂဗ္ဘဝါသော အဟောသီတိ အဓိပ္ပါယော။

(၄။၁၀၇။ မအ္ဋ-၂။၂၁၀။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၃၈။)

➢ ၁။ (ဂ-နှင့်အညီ) **အပဂဗ္ဘော**-နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ ကင်း၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ-နှင့်အညီ) **အပဇ္ဈော**= နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေသို့ မရောက်ထိုက်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(င-နှင့်အညီ) **အပဇ္ဈော**= ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေရှိ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)

(စ-နှင့်အညီ) **အပဇ္ဈော**= နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သောကြောင့် နောင်အခါ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေကို ရခြင်းအဘို့ရှိ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ဆ-နှင့်အညီ) **အပဇ္ဈော**= အမိ ဝမ်း၌ ယုတ်ညံ့သော ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းရှိ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

* **အဓိပ္ပါယော**-၏ သမ္ဗန် ဗြာဟ္မဏာဿ-ထည့်။ (စ) ၌ ဘဝိဿတိ-ကြိယာထည့်။

➤ ၂။ (က) **ဘဂဝတိ စသော/သို့**-- ဆရာသည်၊ ပုန ဗြာဟ္မဏော စသည်ဖြင့် နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေကိုရခြင်း အကျိုးငှာဖြစ်၏ဟု မှတ်ထင်လျက် အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆို အပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ အောက်မေ့မှတ်ထင်ကာမျှဖြင့်သာ ဆိုအပ်လေသလော။ (ဝါ) ဘုရားရှင်၌ ရှိခိုးခြင်း စသည်ရှိက မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကိုမြင်၍လည်း အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဘဂဝတိ-စသည်မိန့်။

(ခ) **သို့/ အယုတ္တနုသန္ဓေ**။ ။ ယခုအခါ၌ အမိအဖို့မှ မစင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကိုပြပြီး၍ ဆဲရေးလိုသောသူအား ကျွန်မ၏ သားဟူ၍ ကျွန်မဝမ်း၌ အဖြစ်ကိုပြ ဆဲရေးသကဲ့သို့ (ဥမာလက်ာရ) ထို့အတူ ဘုရားရှင်အား အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ကိုပြ၍ ဆဲရေးလို သော ပုဏ္ဏားသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုရခြင်း အကြောင်းနှစ်မျိုးကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုအကြောင်းနှစ်မျိုးကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ကို အပဂဗ္ဘ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း မြတ်စွာဘုရား ကို အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်

(ဃ) **သို့/** ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-ကို ဂဗ္ဘတော အပဂတော အပဂဗ္ဘော- ဟူ၍ ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဆရာ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို အဓိပ္ပါယတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လွင်စွာ မပြပြီလော။ အဓိပ္ပါယ်အနက် ကို မည်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်

(င) **သို့/** ဆရာ-သည်၊ (ဂ) ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-၌ အပ-ဥပသာရ၏ အပဂတ အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း၊ အပဂဗ္ဘ-ပုဒ်၏ ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း၊ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အပဂဗ္ဘ-၌ အပ-ဥပသာရသည် အပဂတအနက် တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော။ မည်သည့်အနက် ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ အပနှင့် ဂဗ္ဘ-ကို ပဥ္စမီ တပ္ပုရိသ်တစ်မျိုးသာ ပြုနိုင်ပါသလော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထ ပြုနိုင်ပါသေးသနည်း။(င)မိန့်။

(စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟု ဝစနတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဝစနတ္ထ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် ပြလို

http://www.dhammadownload.com

သော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (င) ဖြင့် ယုတ်သော ပဋိသန္ဓေရှိသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အပဂဗ္ဘ-မည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း၏အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ-၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တဖန် ယင်းဝိဂ္ဂဟ-ကိုပင် "ကောဝဝသေန (ပ) ဒဿေန္တော"ဟု အောက်၌ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအားလျော်စွာ ပြ၍ အဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုသောဆရာသည် (ဆ) ဝါကျကို မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။(ဂ) စသောဝါကျတို့သည် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် တတြာယံ ပဒတ္ထောသည် စကားပျိုးသခေ်ပ။ ဂဗ္ဘတော-စသည်သည် စကားရိုး ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် စကားကျကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ)သည် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (ဆ) သည် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ၏ နောက်ထပ် အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။

➤ ၄။ ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ဂဗ္ဘော**။ ဂဗ္ဘတော အပဂတော **အပဂဗ္ဘော**။ [ဂ-ဃ-နှင့်အညီ] ဂဗ္ဘတော၊နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှ။ အပဂတော၊ကင်းသော သူတည်း။အပဂဗ္ဘော၊သူ။ အပ+ဂဗ္ဘ၊ ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်။ဂဗ္ဘ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ ယင်း၏ ကင်းသော ရှင်ဂေါတမနှင့် အပါဒါန်-အပါဒီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှကင်းသော အရှင်ဂေါတမဖြစ် ရ၏။

(င-စ-နှင့်အညီ) ဟီနော ဂဗ္ဘော အဿာတိ **အပဂဗ္ဘော**။ အဿ ဘောတော ဂေါတမဿ၊အား။ဟီနော၊နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ယုတ်ညံ့ အောက်တန်းကျသော။ဂဗ္ဘော၊ပဋိသန္ဓေသည်။အတ္ထိ၊၏။စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ အပ+ဂဗ္ဘ+တ-ပုဒ်။

အပ+ဂဗ္ဘ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ ယင်း၏ အရှင်ဂေါတမဖြစ်နှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာန္။ တ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေရှိသော အရှင်ဂေါတမ ဖြစ်ရ၏။

(င-ဆ-နှင့်အညီ) ဟီနော ဂဗ္ဘော အဿာတိ **အပဂဗ္ဘော**။ အဿ ဘောတော ဂေါတမဿ၊အား။ဟီနော၊ယုတ်ညံ့သော အောက်တန်းကျသော။ဂဗ္ဘော၊အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။ အပဂဗ္ဘ-အရကား ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ အရှင်ဂေါတမဖြစ် နှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာန္။ တ-အရ

http://www.dhammadownload.com

ယုတ်ညံ့အောက်တန်းကျသော ပဋိသန္ဓေနေခြင်းရှိသော အရှင်ဂေါတမဖြစ် ရ၏။

ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ဂဗ္ဘော**။ ယော ကလလာဒိ အဝတ္ထော ဓမ္မပဗန္ဓော၊အကြင် ကလလရေကြည် စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော တရားအစဉ်သည်။ အတ္တဘာဝဘာဝေန၊အတ္တဘော၏အဖြစ်ဖြင့်။ဂဗ္ဘတိ ပဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ သော ဂဗ္ဘော။ ဂဗ္ဘဓာတ်အရကား ကလလရေကြည်စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ဓမ္မပဗန္ဓ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရ-စသော အကြောင်း တရားတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ-စသော အကျိုးတရားတို့သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကလလရေကြည်စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ဓမ္မပဗန္ဓဟူသော ပဋိသန္ဓေရ၏။ (ပဋိသန္ဓေဟော ဂဗ္ဘ-အကောက်)

(တစ်နည်း) ဂဗ္ဘဓာတ်အရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်သည်မုချ။ ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော အဘိဝါဒန-စသော အကြောင်းကံသည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဒေဝ လောကသမ္ပတ္တိ-စသည်သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေ ရ၏။

ဒေဝဿ လောကော ဒေဝလောကော။ ဒေဝလောကဿ ဂဗ္ဘော ဒေဝလောက ဂဗ္ဘော။ ဒေဝလောကဂဗ္ဘဿ သမ္ပတ္တိ **ဒေဝလောကဂဗ္ဘသမ္ပတ္တိ**။

ဒေဝလောကဂဗ္ဘ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ ထို-- ၏ ပြည့်စုံခြင်းကြီးယာနှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေ၏ ပြည့်စုံခြင်း ရ၏။

မာနေတီတိ **မာတာ**။ ဒီရံ ပါယေတီတိ **မာတာ**။ ကုသီယတိ အဘ္တောသီယတီတိ **ကုစ္ဆိ**။ မာတုယာ ကုစ္ဆိ **မာတုကုစ္ဆိ**။ မာတု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ မိခင်သည် မုချ။ ထို--၏ ဝမ်းတိုက်နှင့် အဝယဝီ-အဝယဝ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ- မိခင်၏ ဝမ်းရ၏။

➤ ၆။ (စ) ၌ မာတုကုစ္ဆိသို့ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏော-ဖြင့် ဂဗ္ဘ-သဒ္ဒါ၏ ပဋိသန္ဓိဝါစက အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကောဓဝသေန-ဖြင့် အပ ဂဗ္ဘော-၌ အပ-သဒ္ဒါ ၏ ဟီနဝါစကအဖြစ်ကိုရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟီနော ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော- ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒေါသံ ဒဿေန္တောပိ-ဖြင့် အထက်ပါ အကြောင်းနှစ်မျိုးကြောင့်သာ အပဂဗ္ဘော-ဟု ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ အမိက စ၍ မစင်ကြယ်ကြောင်းကိုရင်း၊ ယုတ်ညံ့သော ပဋိ သန္ဓေ နေခဲ့ရကြောင်းကိုရင်း ပြလို၍ အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုရခြင်းအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ)-ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-၌ အပ-ဥပသာရသည် နိဒ္ဒေသ, ဝဇ္ဇန, ပူဇာ-စသော အနက် တို့ကိုမဟော၊ အပဂတအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အပ-နှင့် ဂဗ္ဘ-ကို အဇ္ဈယိ

http://www.dhammadownload.com

ဘော သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဂဗ္ဘတော အပဂတော အပဂဗ္ဘော-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေသည်။

(ယ) ဖြင့် အပဂဗ္ဘ•နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ ကင်းသောသူဟူသည် နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ခြင်းငှာ မထိုက်သူပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း၊ (ဘာဝတ္ထ) ဂဗ္ဘတော အပဂတော-၌ ဂဗ္ဘ-အရ လူ့ပြည်ပဋိသန္ဓေကို မယူရ၊ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-၌ အပ-သဒ္ဒါသည် ဂရဟာအနက် (ဝါ) ဟီနအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အပဂဗ္ဘောပုဒ်ကို ဟီနော ဂဗ္ဘော ယဿာတိ အပဂဗ္ဘော-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ယုတ်သော ပဋိသန္ဓေရှိ၏ဟူသည် နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ကြောင့် နောင်အခါ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေကို ရခြင်းအဘို့ရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် (င) ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေရှိ၏ဟူသည် အမိဝမ်း၌ ယုတ်ညံ့သော ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဂဗ္ဘဝါသော/ဂဗ္ဘာဝါသော** ။ ။ ဂဗ္ဘသ္မိ ဘာဝေန ဝါသော ဂဗ္ဘဝါသော-ဟုကိုယ်ဝန်၏အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်း။ ဂဗ္ဘ-ကား ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တအနက်၊ ဂဗ္ဘော ဟုတွာ ဝါသော ဂဗ္ဘဝါသော-ဟုပြု။ ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်း။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသော ကြောင့် ဂဗ္ဘဝါသော-သင့်ပါသည်။

ဟီန/ဟီဏ ။ ။ ဟီနော-ကား ဟာဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ကွစိဓာတု-သုတ်ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဤအပြု၊ ဏ-ကို န-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဟီန-သင့်ပါသည်။

ဟီနောဝါဿ/ဟီနောဝဿ ။ ။ န မာ ဒါ ဝါ သွာ တြ ဏှာ တွာဒီနံ သရလောပေ အယျုညွှဿယုဿာန မကာရော ဒီဃံ-ဟူသော နီတိ၊သုတ္တ-နှင့်အညီ ဝါ-အဿ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဝါ-၏အစိတ် အာ-ကိုချေပြီး နောက်သံယုက်နှောင်းသော်လည်း နောက် အဿ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဟီနော ဝါဿ-ဟု ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် ပါဠ်မှန်ရှိစေဟု ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဟီနောဝါဿ-သင့်ပါသည်။

ဒဿေန္တောပိ/ဒဿေန္တော ။ ။ အပိသဒ္ဒေါ ပုစ္ဆနယေ ဝုတ္တံ မညနံ အပေက္ခတိ-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ ဒဿေန္တောပိ-သင့်ပါသည်။

အပဂဗ္ဘော/အပ္ပဂဗ္ဘော ။ ။ အပ-ဥပသာရဖြစ်၍ အပဂဗ္ဘော-သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဂဗ္ဘ-ကား ဌာနဖြစ်သော အမိဝမ်း၏ “ဂဗ္ဘ”ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ကုဋ္ဌိဋ္ဌသတ္တဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါ၏ "ဂဗ္ဘ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှုဦးနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော လူ-စသော ပဋိသန္ဓေ၏ "ဂဗ္ဘ"အမည်ကို အတူရှိသော အမိဝမ်း မရှိသော နတ်ပဋိသန္ဓေ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

အပဂဗ္ဘ-ကား အတူဖြစ်သော ဝမ်း၌တည်နေသော သတ္တဝါမှကင်းခြင်း၏ "အပဂဗ္ဘ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ပဋိသန္ဓေမှကင်းခြင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဤ၌ အပဂဗ္ဘ-သဒ္ဒါသည် ဝမ်းတိုက်၌တည်နေသော သတ္တဝါမှကင်းခြင်းကို ဟောနိုင် သော်လည်း ပဋိသန္ဓေမှကင်းခြင်းကို အထင်အားဖြင့် ဆိုခြင်းကြောင့် ရှုဦးနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော အမိဝမ်းတိုက်မှကင်းခြင်း၏ "အပဂဗ္ဘ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေမှကင်းခြင်း ၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➢ ၁၀။ (ဂ) ဂန္ဓ-အရ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေဟု ဆိုအပ်သော မဟာဝိပါက် ၈-ပါးတို့ တွင် တစ်ပါးပါး။ (ခ) အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ပါး။

[**စန္ဒာဓာရဏဘာရစနဋ္ဌိ**] ဂန္ဓ–အရ ကလလာဒိ အဝတ္ထော ဓမ္မပ္ပဗန္ဓော-ဟူသော (သာရတ္ထ-အရ) ကာယ, ဘာဝ, ဝတ္ထုဒသက-ဟူသော ကလာပ် သုံးစည်း၊ ရုပ်သုံးဆယ်ကို မုချအားဖြင့် ယူအပ်၏။ ထိုရုပ်သုံးဆယ်ကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် မကင်းကောင်းသော ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုတွင် ကလာပ်သုံးစည်း ရုပ်သုံးဆယ်သည် ရူပကန္ဓာမည် ၏--စသည်။

ပါဠိ [၅၃]

(က) **တဤ စ ယဿ ဓေါ ဗြာဟ္မဏ အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာတိ ဇတေသိ ပဒါနိ ဇဝမတ္တော ဒင္ဓဗ္ဗော။**

(ခ) ဗြာဟ္မဏ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အနာဂတေ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝေ စ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန ဝိဟတတကာရဏတ္တာ ပဟီနာတိ။

(ဂ) ဂဗ္ဘသေယျဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဇလာဗုဇယောနိ ဂဟိတာ။ ပုနဗ္ဘဝါဘိ နိဗ္ဗတ္တိဂ္ဂဟ ဏေန ဣတရာ တိဿောပိ။ (၄။၁၀၇။မအ-၂။၂၁၁။ ဘာသာဋီ-၁။၅၄၀။)

➢ ၁။ **သဒ္ဒတ္ထဝါစ္စ–အနက်** ။ ။ ဗြာဟ္မဏ၊ပုဏ္ဏား။ယဿ၊အား။(ဝါ)သည်။အာယတိံ၊ နောင်အခါ၌။ဂဗ္ဘသေယျာ၊အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းခြင်းကိုရင်း။(ဝါ)အမိဝမ်း၌ ကိန်းသော ဇလာဗုဇယောနိကိုရင်း။ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊တဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုရင်း။(ဝါ) တဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်သော ယောနိ ကိုရင်း။အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန၊အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်။ (ကရိုဏ်း) ဝိဟတကာရဏတ္တာ၊ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(ဟိတ်) ပဟီနာ၊ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ ယင်းတရားများသည် စင်စစ် ပဟာတဗ္ဗတရားများ မဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ပဋိသန္ဓေတရားများ ပယ်ခြင်းကို ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ အား-- ယင်းပဋိသန္ဓေတရားများသည် စင်စစ် ပဟာတဗ္ဗတရားများ မဟုတ်ငြားလည်း ယင်းတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကိလေသာတို့ကို ဖလူပစာအားဖြင့် ပယ်အပ်သည်ကို ပြလိုရကား ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူအပ်၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဂဗ္ဘသေယျာနှင့် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ (အန္ွယ) အဘယ့်ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ-ဟုသာ ဟောတော်မမူပါသနည်း။ (ဗျတိရေက) အကယ်၍ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ-ဟု ဟောကပြီးကောင်းလျက် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူခဲ့သော် ဒေသကဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ အား-- (ဂ) ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျ-သဒ္ဒါဖြင့် ဇလာဗုဇယောနိ-ကို ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-သဒ္ဒါဖြင့် ယောနိ ၄-ပါးကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား--ဟူလို။

(ဂ) **ဒုတိယဝါကျသို့**/ ဆရာ-သည် (ဂ) ရှေ့ပိုင်းဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျ-သဒ္ဒါဖြင့် ဇလာဗုဇယောနိကို ယူရမည်ဟု ပြဆို၏။ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-သဒ္ဒါဖြင့်ကား အဘယ်ယောနိကို ယူရမည်နည်း၊ ဇလာဗုဇယောနိ-မှတစ်ပါး ကျန် ယောနိ ၃-ပါးကိုသာ ယူရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဒုတိယဝါကျမိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) တို့သည် သမုဒါယတ္ထ-မှတစ်ပါး ပဒတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိသေသဝါကျ။

➤ ၄။ ဇရံ ဇီရဏ်ံ ဘေဒံ ယာတိ ဥပေတီတိ **ဇလာဗု**။ ဇရံ ဧတီတိ **ဇလာဗု**။ ဇလာဗုမှိ ဇာတာ **ဇလာဗုဇာ**။ ဇလာဗု-ပုဒ်အရကား သားအိမ် (အမိဝမ်းခြံဗ်) သည် မုချ။ ထို--၏ ပဋိသန္ဓေနှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေ ရ၏။

ဂဗ္ဘေ မာတုကုစ္ဆိမှိ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ**။ ဂဗ္ဘေမာတုကုစ္ဆိမှိ၊အမိဝမ်း၌၊သေယျာ၊ကိန်းသော ပဋိသန္ဓေတည်း။ (ဇလာဗုဇ-နှင့်အတူကောက်)

ဂဗ္ဘေ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ**။ ဂဗ္ဘ-အရ အမိဝမ်းတိုက်သည် မုချ။ ထို--၏ ကိန်းခြင်းနှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အမိဝမ်း၌ ကိန်းခြင်း ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟတံ ကာရဏံ ဧတာသန္တိ ဝိဟတကာရဏာ။ ဝိဟတံ ကာရဏံ ဝိဟတကာရဏာ။ ဝိဟတကာရဏာနံ ဘာဝေါ **ဝိဟတကာရဏတ္တံ**။ ဝိဟတကာရဏ-တဒ္ဓိတ်အရ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ ကိလေသာဟူသော ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော အကြောင်းရှိသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အဘာဝဘော ဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ဖျက်ဆီးအပ်ပြီး သည်၏အဖြစ်ဟူသော အဘာဝ ဘောဂုဏ် ရ၏။

➤ ၆။ (စ) ၌ ဗြာဟ္မဏာဿ ပုဂ္ဂလဿ-ဖြင့် ပါဠိ၌ ဗြာဟ္မဏာပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ အနက် ယောဇနာရမည်၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) ယဿ-၌ ယ-သဒ္ဒါ၏ ပုဂ္ဂလ-ကို စွဲသည် ၏--ဧင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အနာဂတေ-ဖြင့် အာယတိံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌သက်--ဧင်း (ဝိဘတျတ္ထ) အာယတိ-သဒ္ဒါ၏ အာဂါမိကာလအနက်ဟော--ဧင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

(တစ်နည်း) အာယတိံ-၌ နိဂ္ဂဟိတ်သည် ဟာရာဏသိံ စသည်တို့ကဲ့သို့ သတ္တမီ ဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ပုနဗ္ဘဝေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝ-နှင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ သမုစ္စည်းအနက်ကား အတ္ထပူရဏတည်း၊ (ဝါ) သမုစ္စည်းအနက်ဖြည့်စွက် အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) သမုစ္စည်းအနက်ရှိသော စသဒ္ဒါ၏ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ (ဝါ) ဂမျမာန် (ဝါ) ပါဌ သေသ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒိတာ**-ဖြင့် ပဟီနာ-၌ ဟာဓာတ်၏ ကရိုဏ်း၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝိဟတကာရဏတ္တာ-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-တို့၏ အပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ကိုဧင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းသို့ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့အကြောင်းဖြစ်သော ကံ ကိလေသာတို့ကို ပယ်လျှင် ယင်းတို့၏လည်း မဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖလူပစာအားဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိ နိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဆိုအပ်သည်၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ပုနဗ္ဘဝေစ/ပုနဗ္ဘဝေ ॥ ॥ စသဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘော စသဒ္ဒေါ ဂဗ္ဘသေယျာစ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစာတိ ယောဇေတဗ္ဗော-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ ပုနဗ္ဘဝေစ-ပါဌ် သာသင့်ပါသည်။

ပုနဗ္ဘဝေ/ပုနဘာဝေ ॥ ॥ ပုနရ်-ဟု သက္ကတ၌ရှိသောကြောင့် ပါဠိ၌ ပျောက်သွား သော ရ-အစား နောက်ပုဒ်၌ ဒွေဘော်လာရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပုနဗ္ဘဝေပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ဇလာဗုဇ- စသော ပဋိသန္ဓေလေးမျိုး၏ "ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သော ကံ ကိလေသာတို့၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကား ဇလာဗုဇယောနိ-မှ ကြွင်းသော အဏ္ဍဇ သံသေဒဇ ဩပပါတိက ယောနိ သုံးပါးကိုလည်း ရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန**-အရ အရဟတ္တမဂ်ရ၏။

[**အနုတ္တရေနအရဟတ္တမဂ္ဂ**] ဝိဟတကာရဏတ္တာ-၌ ကာရဏ-အရ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၌ရှိသော စေတနာဟုဆိုအပ်သော ကံနှင့် တဏှာ-စသော ကိလေသာတို့ရ၏။ ထိုကံနှင့် ကိလေသာတို့ကိုယူသဖြင့် ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌သွင်းလေ။

ဝါကျ [၇၄]

(က) အပိစ ဂဗ္ဘသ သေယျာ ဂဗ္ဘသေယျာ။

(ခ) ပုနဗ္ဘဝေါ ဧဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) ယထာ စ ဝိညာဏဋ္ဌိတီတိ ဝုတ္တေပိ န ဝိညာဏတော အညာ ဌိတိ အတ္ထိ၊ ဧဝမိဓာပိ န ဂဗ္ဘတော အညာ သေယျာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ ယသ္မာ ပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အတ္ထိ၊ ဣဓ စ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ "ပုနဗ္ဘဝေါ ဧဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တီ"တိ။

(၄။၁၀၇။ မအ္ဃ-၂။၂၁၂။ ဘာသာဋီ-၁။၅၄၁။)

➤ ၂။ **(က) သို့/အဿရာနုသန္ဓေ** ။ ။ ယခုအခါ၌ သဂ္ဂ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော (ဝါ) သတ္တဝါကိုဟောသော ဂဗ္ဘ-သဒ္ဒါ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိဂြိုဟ်အထူးကို ပြလိုရကား (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာသည် ဂဗ္ဘသေယျမည်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လတ်သော် "အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ"ဟူ၍ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ကိုယ်ဝန်၏ ကိန်းရာကိုသာလျှင် ပယ်အပ်၏၊ ကိုယ်ဝန်ကိုကား မပယ်အပ်ဟူသော အနက်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **ကား**-- (ဂ) ဖြင့် ဝိညာဏဿ ဌိတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-ဟု ဆိုအပ်သော် ဝိညာဏ်မှတစ်ပါးသော တည်ရာမည်သည် မရှိ အဘေဒဘေဒူပစာအားဖြင့် ဝိညာဏ်ကိုပင် ယူအပ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဂဗ္ဘသ သေယျာ-ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း ကိုယ်ဝန်မှတစ်ပါး ကိန်းရာမည်သည် မရှိ ကိုယ်ဝန်ကိုပင် အရကောက်ရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်သားအပ်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝေါ ဧဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု ပုနဗ္ဘဝ-နှင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိကို အရတူအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ အရတူနေလျှင် ပါဠိတော်၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ မဆိုမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ပုနဗ္ဘဝ-သဒ္ဒါကို ဆို

P-17-1

http://www.dhammadownload.com

ပြန်ပါသနည်း၊ ပုနဗ္ဘဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုပြန်ခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- (ဃ) ဖြင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု နှစ်မျိုးရှိရကား ဤ၌ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကိုသာ လိုအပ်သောကြောင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ မဆိုဘဲ ပုနဗ္ဘဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုပြန်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပကေ္ခန္တရ။ (ခ) သည် ဂဗ္ဘသေယျာပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပကေ္ခန္တရ။ (ဂ) သည် (က) ဝါကျ စကားကို ဥပမာန ဥပမေယျဖြင့် ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) (က) စကား ရပ်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း (ဃ) ၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-စသည်ကား ကာရဏဝါကျ။/အနိယတ်။ တသ္မာ ဝုတ္တံ-စသည်ကား ဖလဝါကျ/ နိယတ်ဝါကျ။ ယင်းအနိယတ်ဝါကျ၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ-မှ အတ္ထိ-တိုင်အောင် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၏ သရုပ်ကိုပြသောကြောင့် အတ္ထုဒ္ဒါရ/သာမညဝါကျ။ တ္ထစ စ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ-ကား ဤ၌ လိုအပ်သော အဘိနိဗ္ဗတ္တိကို အထူးထုတ်၍ ပြသောကြောင့် အတ္ထုဒ္ဓေသ/ဝိသေသဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိနာမ-ကား ကို--ကြောင့် အဓိပ္ပေတာ-၌ ကမ္မ- ကမ္မိ စပ်။

➤ ၄။ သယန္တိ ဧတ္ထာတိ **သေယျာ**။ ဂဗ္ဘေ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ**။ ဂဗ္ဘသ္မိ၊ ကိုယ်ဝန်၏။သေယျာ၊ကိန်းရာတည်း။ဂဗ္ဘသေယျာ၊ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ ဂဗ္ဘပုဒ်၊သေယျပုဒ်။ ဂဗ္ဘ-အရကား ကိုယ်ဝန်ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ကိန်းရာနှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာ ရ၏။

* ဝိသေသေန ဇာနာတီတိ **ဝိညာဏံ**။ ဋ္ဌိယတေ ဋ္ဌိတိ။ ဝိညာဏဿ ဋ္ဌိတိ **ဝိညာဏ ဋ္ဌိတိ**။ ဝိညာဏမေဝ ဋ္ဌိတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။ ဝိညာဏ-ဟူသော ဝိသေသနအရ စိတ်ဝိညာဉ် သည် မုချ။ ထို--၏ တည်ခြင်းကြိယာနှင့် အဘေဒ ဘေဒ/ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ် လုံးအရကား ထို--သော ဝိညာဉ်၏ တည်ခြင်းရ၏။

* ပုနော ဘဝေါ **ပုနဗ္ဘဝေါ**။ န ပုနဗ္ဘဝေါ အပုနဗ္ဘဝေါ။ အပုနဗ္ဘဝေါ ဟုတွာ ဘူတာ **အပုနဗ္ဘဝဘူတာ**။ အပုနဗ္ဘဝ-ဟူသော ဝိသေသန-အရ တစ်ဖန် ဘဝ မဟုတ်ခြင်းဟူသော အဘာဝဘောဂုဏ် (တစ်နည်း) သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ဖြစ်၍ဖြစ်ဆဲသော ယခုဘဝ ရုပ်နာမ်တရားတို့နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တစ်ဖန် ဘဝမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော ယခုဘဝဖြစ်ဆဲသော ရုပ်နာမ်တို့ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဂဗ္ဘဿ သေယျာ-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ-ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝ-နှင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကို ပုနဗ္ဘဝဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဆင္ဒိတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တ မပြုရ၊ အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္တပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္တ)

ဧဝမေတ္တ အတ္တေ ဒဌဗ္ဗော-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ-၌ ဆဋ္ဌိတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-၌ အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ် အနက်တို့ကို နည်းတစ်ပါးအားဖြင့် သိထိုက်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

(ဃ) ၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ (ပ) အတ္တိ-ဖြင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-သည် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု နှစ်မျိုးရှိသတည်းဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္တ) ဣဓစ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ-ဖြင့် ဤ၌ ပုနဗ္ဘဝါအဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကိုသာ အလိုရှိအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္တ/နာမလိင်္ဂ/အဘိဓေယျတ္တ)

➤ ၇။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တိ/အဘိနိပ္ဖတ္တိ** ။ ။ ဤ၌ ပြီးခြင်းအနက်ကို အလိုမရှိအပ်၊ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်၍ နိပုဗ္ဗ ပဒဓာတ် တိပစ္စည်း၊ (တစ်နည်း) နိပုဗ္ဗ ဝတ္တဓာတ် က္တ-ပစ္စည်း (တစ်နည်း) ဝတုဓာတ် က္တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဖြစ်ခြင်းအနက်ဟော အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကိုသာ လိုအပ်သောကြောင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

*** ဧဝမေတ္တ/ဧဝမေ့တ္တ** ။ ။ အပိစ-ဟူသော နယန္တရဇောတက နိပါတ်ပုဒ် ပါပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ သီးခြားဆည်းစရာ အနက်ကြွင်းကျန် မရှိသောကြောင့် ဧဝမေတ္တ-ပါဌ်သာ သင့်။

➤ ၈။ **ဂဗ္ဘသေယျာ**-ကား ကိုယ်ဝန်နှင့် ကိန်းရာကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။ ဂဗ္ဘသယ-ဟုဆိုက လိုအပ်သောအနက်သည် ပြီးပါလျက် သေယျာ-ဟု အလွန်အားဖြင့် ဆိုခြင်းကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်းမည်း၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓိ-ကား ဝိညာဏ်နှင့် တည်ရာကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

အဘိနိဗ္ဗတ္တိ—ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိတို့၏ "အဘိနိဗ္ဗတ္တိ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ နေယျတ္တနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

ဓမ္မဓာတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ်အားလုံး၏ "ဓမ္မဓာတု" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။

ဂဗ္ဘ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဩဝါဒကႏတိုက်ခန်း, ကုစ္ဆိ-ဝမ်းတိုက်, ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တ-ကိုယ်ဝန် သူငယ်တို့၏ "ဂဗ္ဘ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကိုယ်ဝန် သူငယ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ဌာနဖြစ်သော မိခင် ဝမ်းတိုက်၏ "ဂဗ္ဘ"အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➤ ၁၀။ **အပုနဗ္ဘဝ**-အရ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်တရား ရ၏။ **ဓမ္မဓာတုံ**—အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၇၅]

(က) တတ္ထ သေယျထာတိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ (ခ) ပီတိ သမ္ဘာဝနတ္ထေ။

(ဂ) ဥဘာယေနာပိ ယထာနာမ ဩပမ္မလာတိ ဒဿေတိ။

(ဃ-၁) ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါတိ ဧတ္ထ ပန ကိဉ္စာပိ ကုက္ကုဋိယာ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိပိ အဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။

(ဃ-၂) အာဟ ခေါ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) ဧဝဉှိ လောကေ သိလိဋ္ဌဝစနံ ဟောတိ။

(စ) တာနဿုတိ တာနိ အဿု။ (ဆ) ဘဝေယျုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၄။၁၀၈။ မအူ-၂။၂၁၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၄၆။)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က-ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် သေယျထာ နိပါတ်သည် ဩပမ္မအနက်၊ ပိ-သည် သမ္ဘာဝနာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ အနက် အသီး အခြားကိုဟောသော သဒ္ဒါဖြစ်ရကား အသီးသီးပင် အနက်ဖြစ်ရာ၏ဟု မှတ်သား အပ်ပါသလော။/သေယျထာ-သဒ္ဒါ တစ်ခုတည်းဖြင့်သာလျှင် ယထာနာမ-ဟူသော ဥပမာ အနက်ကိုသာ ပြအပ်ပါသလော။[ပိ-၅] အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ ကား-- ဥပမာအနက်၌ဖြစ်သော သေယျထာ တစ်ခုတည်းဖြင့်သာ ယင်း ဥပမာနအနက်ကို ထွန်းပြသောကြောင့် အသီးသီး အနက်ကို မမှတ်သားအပ်၊ နှစ်ပုဒ် လုံးဖြင့်လည်း ဥပမာအနက်တစ်နက်ကိုသာ ပြ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/အယုတ္တစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကြက်မအား ဆိုအပ်ပြီးသော ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးတို့အောက် (ဝါ) တို့ထက် အယုတ်အလွန်ဖြစ်ကုန်သော ဥတို့သည် ဖြစ်ကုန် ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟု ဟောတော် မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- (ဃ) ဖြင့် ကြက်မအား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားအောက် (ဝါ) ထက် အယုတ် အလွန်ဖြစ်ကုန်သော ဥ-တို့သည် ဖြစ်ကုန် (ဥကုန်)ပါသော်လည်း သဒ္ဒါသဒ္ဒါ၏ ပြေပြစ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ယင်းသို့ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(ဃ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ဃ-၁) ဖြင့် ကြက်မ၏ ပါဠိတော်၌ဆိုအပ်သော ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးထက် အပိုအလို ဖြစ်သော ကြက်ဥတို့သည်လည်း ရှိနိုင်ကောင်း၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ပါဠိတော်၌ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိဝါ-ဟူ၍ ဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ် လျက် အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသ ဝါ-ဟူ၍သာ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-၂) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(င) ၌/ ဆရာ-သည် (ဃ-၂) ဖြင့် ဝစနသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဤသို့ ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ အဋ္ဌ-အစရှိသော တစ်ခုသော အရေအတွက် သချာကိုပင် ဟော၍ ဝစနသိလိဋ္ဌဖြစ်လေသော်လည်း ထိုသို့ဆိုကောင်းအံ့လော။/ထိုသို့ဆိုသော် သချာသုံးပုဒ်ကို မဆိုမူ၍ အဋ္ဌ-စသော တစ်ပုဒ်စီဖြင့်ပင် ဆိုသင့်ဆိုကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ-ဟူ၍ ဝစနသိလိဋ္ဌတာ အကျိုးငှာ သချာသုံးပုဒ်ကိုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ပင်သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- သချာတစ်ခုတည်းကိုသာ မဆိုမူ၍ ဒွေဝါ တယောဝါ ဥဒကဖုသိတာနိ-ကဲ့သို့ တစ်ပါးသော သချာနှင့်တကွ ဆိုခြင်းသည် လောက၌ ပြေပြစ်သော စကားဟု ဆိုခြင်းကြောင့် သချာသုံးပုဒ်ကို ဆိုအပ်၏ဟူလို။

(ဆ) ၌/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် တာနသု-ကို တာနိ+အသု-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုတော်မူ၏။ အသု-သည် အသု ဝသာ ခေဠော-ကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပါ သလော။ တဒါသု ကဏှံ ယုဥ္ဇန္တိ။ သွသုတံ ဝပာတေ ဓုရံ-ဟူသော ကေနိပါတ် တတိယဝဂ် နဝမကဏှဇာတ်၌ အသုံတိ နိပါတဓတ္တံ-၌ကဲ့သို့ နိပါတ်မျှလော။ တယသု မေဝှာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ၌ကဲ့သို့ ဇေသတ္တနိပါတ်လော။အသဓာတ်၏အစိတ်နှင့်တကွ အန္တိဝိဘတ်ကို သု-ပြုအပ်သော အသု-လော။ အဘယ်ပုဒ်မျိုးဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

ကား-- (ဆ) ဖြင့် အသု-ကား အာချာတ်ပုဒ်၊ အသဓာတ် ဘုဝိအနက်ဟော၊ အသဓာတ်၏အစိတ် သ-နှင့်တကွ ယေျုဝိဘတ်ကို သု-ပြုထားသော ပုဒ်ဖြစ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ပကၡန္တရ။ (ဂ) ပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ဃ-၁)ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။ သမ္ဘာဝနာဝါကျ။ (ဃ-၂) ကား ပရိဟာရာဘောဂဝါကျ/ဂရဟာဝါကျ။ (င) သည် (ဃ-၂) ကိုဆိုသဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ (ဝါ) (ဃ-၂) ဝါကျကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏဝါကျ။ (စ) ပကၡန္တရ။ (ဆ) ကား (စ) ၌ အသုပုဒ်၏ အနက်ငုပ်ကို ဖော်ထုတ်၍ ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တနည်း) (စ) ၌ စောဒနာဖွယ်ကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

ဥဇီကာနိမိ-၌ အပိ-ကား အညမညသမ္ပိဏ္ဍန။

➤ ၄။ ဝုစ္စတိ ဧတေဟီတိ **ဝစနာနိ**။ သိလိသန္တီတိ **သိလိဋ္ဌာ**။ သိလိဋ္ဌာနံ ဘာဝေါ **သိလိဋ္ဌတာ**။ ဝစနာနံ သိလိဋ္ဌတာ **ဝစနသိလိဋ္ဌတာ** (တာယ)

ဝစနာနံ၊အဋ္ဌ, ဒသ, ဒွါဒသ-ဟူသော သချာသဒ္ဒါတို့၏။သိလိဋ္ဌတာ၊ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်တို့၏အဖြစ်။ဝစနသိလိဋ္ဌတာ၊တို့၏အဖြစ်။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ ဝစနပုဒ်+သိလိဋ္ဌတာပုဒ်။ ဝစန-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အဋ္ဌ, ဒသ, ဒွါဒသ-ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

သင်္ချာသဒ္ဒါတို့သည် မှချ။ ယင်း၏ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏ်ပေါး ဂုဏ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အဌ, ဒသ, ဒွါဒသ-ဟူသော သင်္ချာသဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်တို့၏အဖြစ် (ဝါ) သင်္ချာသဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောခြင်း ဂုဏ် ရ၏။

ဥပမီယတေတိ ဥပမာ။ ဥပမာယေဝ ဩပမ္မံ/ ဥပမာယ ဘာဝေါ ဩပမ္မံ။ [နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာ၏ ပဋိဘာဂတ္တနှင့် နိသျ-နိဿိတ စပ်။]

ဩပမ္မယေဝ အတ္ထော ဩပမ္မတ္ထော/ ဩပမ္မမေဝ အတ္ထော ဩပမ္မတ္ထော။ ဩပမ္မ ဝိသေသန-အရ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာ၏အဖြစ်ဟူသော အဝတရဏာဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ဥပမာအနက် ရ၏။

ကုံ ပထဝိ ကုရုတိ ဆိန္ဒတီတိ ကုဏ္ဍာရို။ (ကု-သဒ္ဒူပပဒ ကုဍ+ဏ) ကုကတိ ဝေါစရံ အာဒဒါတီတိ ကုဏ္ဍာရို။ ကု-ဝိသေသနအရကား မြေကြီးသည် မှချ။ ထို--၏ ဖြတ်ခြင်းကြိယာနှင့် (ဝါ) ဖြတ်တတ်သော ကြက်မနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ/ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာန။ ကုဍ ဓာတ်အရ ဖြတ်တတ်သော ကြက်မ၏ ကာယဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ သမာသ်ပုဒ်အရနှင့် ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ကြက်မ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သေယျထာ-သဒ္ဒါ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း သေယျထာ-သဒ္ဒါ၏ ဥပမာအနက်ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဝိ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း ဝိ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ဘာဝနာ အနက်ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် သေယျထာ-နှင့် ဝိ-ကို အသီးသီး ခွဲခြားဖွင့်ပြသော်လည်း အနက်ကိုကား ပေါင်း၍ ယောဇနာရမည်ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တာနဿု-ကို တာနိ+အဿု-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) (င) ဖြင့် တာနဿု-၌ အဿု-ကား နာမ်, နိပါတ်, အာချာတ် သုံးမျိုးတွင် ဤ၌ အာချာတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) အသဓာတ်၏--ငှင်း (ဓာတုပဒ) ယင်း အသ ဓာတ်၏ ဘုဝိ-ဖြစ်ခြင်းအနက်ဟော--ငှင်း (ဓာတွတ္ထ) ဓာတွန် သ-နှင့်တကွ ဖယျုံဝိဘတ် ကို သု-ပြု၍ အဿု-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငှင်း (ဒုတိယ ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဝုတ္တပ္ပကာရတော/ဝုတ္တပကာရတော ။ ။ ရဿနောက်ရှိ ပ-ဥပသာရသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဝုတ္တပ္ပကာရတော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

(ခ) ပီတိ/အာပီတိ ။ ။ အပိတိ အဝတ္ထာ ပိတိ ဝဒန္တော ပိသဒ္ဒေါပိ ဝိသုံ အတ္ထိ နိပါတောတိ ဒဿေတိ-ဟူသော ဋီကာကိုထောက်၍ ဤ၌ အပိ-ဥပသာရကို အလိုမရှိ အပ်၊ သီးခြားသော ဝိ-နိပါတ်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ပီတိ-ပါဌ်သာသင့်သည်။

➤ ၈။ **အဿု**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နာမ်, နိပါတ်, အာချာတ် အဿု-တို့၏

http://www.dhammadownload.com

"အသုံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာချာတ် အသုံ- ၌တင်-- ကေဒေသျှုပစာ။ အသုံ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော နာမ် နိပါတ် အာချာတ်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ အစိတ်ဖြစ်သော အာချာတ်၌သာ ထင်သောကြောင့် ရှင်္ဂီနည်း မည်၏။

ကုက္ကုဋ္ဋိယာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကြက်မအားလုံးတို့၏ ကုက္ကုဋိယာ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မ၌တင်-- ကေဒေသျှုပစာ။ ရှင်္ဂီ။

အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ-ကား ၈-လုံး ၁၀-လုံး ၁၂-လုံးကိုမှတ်၍ ဆိုသဖြင့် ယင်းတို့ထက် အပို အလိုဖြစ်သော ၁၄/၁၅-စသော သချ်ာ၊ ခုနစ်၊ ခြောက်-စသော သချ်ာတို့ကိုလည်း ရအပ်သောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း။

သမ္မာဝနေတ္တေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ချိုးမွမ်းခြင်း သမ္မာဝနာအနက်, ကြံစည်စိတ်ကူးခြင်း သမ္မာဝနာအနက်တို့၏ သမ္မာဝနတ္တေ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကြံစည်စိတ်ကူးခြင်း သမ္မာဝနာအနက်၌တင်-- ကေဒေသျှုပစာ။

➢ ၁၀။ (ဃ) ဝုတ္တံ-၌ ဝစခါတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်တော်ကိုယူ။

ပါကျ [၇၆]

(က) ကုက္ကုဋ္ဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိတိ တာယ ဇနေတ္တိယာ ကုက္ကုဋိယာ ပက္ခေ ပသာရေတွာ တေသံ ဥပရိ သယန္တိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ။

(ခ) သမ္မာ ပရိသေဒိတာနိတိ ကာလေန ကာလံ ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ သုဋ္ဌု သမန္တတော သေဒိတာနိ။ **(ဂ) ဥသ္မီကတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဃ) သမ္မာ ပရိဘာဝိတာနိတိ ကာလေန ကာလံ သုဋ္ဌု သမန္တတော ဘာဝိတာနိ။

(င) ကုက္ကုဋဂန္ဓံ ဂါဟာပိတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဋ္ဌ။၁၀၈။ မအ္ဋ-၂။၂၁၈။ ဘာသာဋီ-၁။၅၅၄။)

➢ ၁။ ကာလေန၊လျောက်ပတ်သောအခါဖြင့်။ကာလံ၊အခါပတ်လုံး။ (တစ်နည်း) ကာလေန ကာလံ၊အခါအခါ၌။ (ဝါ) ရံခါ ရံခါ။ [ဝိဘတ္တိပဋိရူပက နိပါတ်ကြံ]

သေဒိတာနိ၊လွှတ်စေအပ်ကုန်သည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပူစေအပ်ကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➢ ၂။ (က) **ဒုဗ္ဗိ/ ထိန္နရွာအဓာအရာ** ။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကုက္ကုဋိယာ-သည် ရှေ့ကြက်မမှတစ်ပါး မွေးစားသော အထိန်းကြက်မပင် ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်ကြက်မ ဖြစ်ပါသနည်း။ သမ္မာ-သည် အဝိပရီတအနက်ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အဓိ-သဒ္ဒါသည် ဥတ္တမအနက်ကိုဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

တား-- (က) ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-၌ ကုက္ကုဋိယာ-ကား ကုက္ကုဋိယာ

http://www.dhammadownload.com

အဏ္ဏာနိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အမေရင်း ကြက်မဖြစ်သည်။ သမ္ဗာ-သဒ္ဒါ ဉာယ (ဝါ) သုန္ဒရအနက်ကို ဟောသည်။ အဝိ-သဒ္ဒါသည် ဥပရိအနက်ကို ဟောသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) သည် ပကွန္တရ။ (ခ) ပကွန္တရ။ (ဂ) ပဒဝိဂ္ဂဟတ္တကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ပကွန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ဇနေတိတိ **ဇနေတ္တိ**။ ဇနမာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဠကြိယာကား ကြက်ငယ်ကြက်ဥတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟူသော ဥပပတ္တိဘဝ တစ်စိတ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဠကြိယာကား ထို-အားတပ်သော ကြက်မ၏ ပဂတူပနိသျသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မရ၏။

သယိတဗ္ဗာနိတိ **သယိတာနိ**။ အဓိ ဥပရိ သယိတာနိ **အဓိသယိတာနိ**။

သေဒိတဗ္ဗာနိတိ **သေဒိတာနိ**။ ပရိ သမန္တတော သေဒိတာနိ **ပရိသေဒိတာနိ**။

➤ ၆။ (က) ၌ တာယ ကုက္ကုဋိယာ-ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ သမ္ဗာ အဓိသယိတာနိ-စသည်၌ ကုက္ကုဋိယာ-ကား ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဏာနိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ကြက်မပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဇနေတ္တိယာ-ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ-အရ အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ပဏ္ဍေ ပဿာရေတ္တာ-ဖြင့် သမ္ဗာ-နိပါတ်ပုဒ်၏ ဉာယတ္ထ (ဝါ) သုန္ဒရအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

တေသံ ဥပရိ သယန္တိယာ-ဖြင့် အဓိသယိတာနိ-၌ အဓိ-ဥပသာရ၏ ဥပရိအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဓိ-ဥပသာရ၏ သမ္ဗန်ကို တေသံ-ဟု ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သုဋ္ဌု-ဖြင့် သမ္ဗာ-သဒ္ဒါ အဝိပရိတအနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သမန္တတော-ဖြင့် ပရိသေဒိတာနိ-၌ ပရိ-သဒ္ဒါသည် သမန္တအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

ကာလေန ကာလံ ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ-ဖြင့် သုဋ္ဌု-ကောင်းစွာဟူသည် ရံခါ ရံခါ အငွေ့ကို ယူစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ **ဥသ္မီကတာနိ**-ဖြင့် သေဒိတာနိ-၌ နွေးစေအပ် နွေးအပ်ဟူသည် ဥသ္မီကတ-အငွေ့ရအောင် ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ သုဋ္ဌု-ဖြင့် သမ္ဗာ-သဒ္ဒါ အဝိပရိတအနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) **သမန္တတော**-ဖြင့် ပရိဘာဝိတာနိ-၌ ပရိ-သဒ္ဒါသည် သမန္တအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဖြင့် ဘာဝိတာနိ-၌ ဘာဝနာဟူသည် ဝဍုန၊ ယင်းသည်လည်း ဝါသနာပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သေဒိတာနိ/သေမိတာနိ** ။ ။ သိဒ မောစနေ၊ သိဒတိ၊ သေဒေါ-ဟု (နိတိ၊ဓာတု)၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်း မောစနအနက်ကိုပင် ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ကြောင့်ရင်း၊ သေဒိတာနိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ကုက္ကုစ္စဝိနယဂါယာပိတာနိ/ ကုက္ကုစ္စဝိနယနာနိ ဂါယာပိတာနိ ။ ။ ကာရိတာနံ သက် ကမ္မံ၊ ဝစ္ဆံ ကတ္တာ ပယောဇကော-ဟူသော ကစ္စာယနသာရနှင့်အညီ အဏ္ဍာနိ-ဟူသော မိမိကံကိုသာ ဂါယာပိတာနိ-ဟူသော ကာရိုက်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသောပုဒ်သည် ဟော သည်ဖြစ်၍ (ဝါ) ကာရိုက်ပစ္စည်းက ဟောသည်ဖြစ်၍ ကုက္ကုစ္စဝိနယ-ဟူသော ဓာတ်ကံကို မဟောသောကြောင့်ရင်း၊ တေနာဟ “ကုက္ကုစ္စဝိနယ ဂါယာပိတာနိတိ” ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ကုက္ကုစ္စဝိနယ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥသ္မိကတာနိ/ဥသ္မိကတာနိ ။ ။ ယထာရဟ မိဝဏ္ဍာဂမော ဘူကရေသု (နိတိ၊ သုတ္တ)ကိုထောက်၍ ဘသ္မိကတာ ပြယုဂ်ကဲ့သို့ ကရဓာတ်နှောင်းရာ၌ ဤ-လာ၍ ရုပ်ပြီး သောကြောင့်ရင်း၊ မအူနိသျ-၌ ဥသ္မိကတံ ဧတေသု အဏ္ဍေသူတိ ဥသ္မိကတာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဥသ္မိကတာနိ-ပြုအပ်သော အငွေ့ရှိကုန်သည်ဟု အနက်ပေးထားသော ကြောင့်ရင်း၊ ဥသ္မိကတာနိ-ဟု ဒီယနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဘာသာဋီကာ၌ ဥသ္မာ ယေသံ အတ္ထီတိ ဥသ္မိနိ (အဏ္ဍာနိ) ဥသ္မိနိ ကတာနိ ဥသ္မိကတာနိ၊ မဇ္ဈေ ရဿ-ဟု ဝစနတ္ထပြုပြီး ဥသ္မိကတာနိ-အငွေ့ရှိသည်တို့ကို ပြု အပ်ကုန်သည်-ဟု အနက်ပေးပြထားသည်။ ယင်းအလို ဥသ္မိကတာ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဥသ္မိကတာနိ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မကင်းရာဖြစ်သော မိမိကိုယ်ငွေ့ ဥသ္မာဓာတ်ကို ပြုခြင်းကို ဥသ္မိကတာနိ-ဟုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော ကြက်ဥတို့၏ ပူပြင်းသော အစေး ခန်းခြောက်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ကာရဏူပစာ။

အာဓော၏ သံဝဏ္ဏနာ [၄။၁၀၉]

(က) **ကုက္ကုစ္စဓာပကာနန္တိ ကုက္ကုစ္စပေါင္ဍကာနံ။ (ခ) ကိန္တိ သွယာ ဝစနီယောတိ သော ကိန္တိ ဝစနီယော အာယာ။ (ဂ) ကိန္တိ ဝတ္ထဗ္ဗော ဘဝေယျ ဓေရှေ့ာဝါ ကာနိရှေ့ာဝါတိ။**

(က) ဖြင့် ဆာပက-သဒ္ဒါ ပေါတက (အငယ်)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ဆာပက-သဒ္ဒါကား ပေါတက-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် သွယာ-ကို သော+အယာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သော ကိန္တိ

http://www.dhammadownload.com

ဝစနီယော အသ-ဟု ယောဇနာရမည်၏--ငင်း (သမ္ဗန္ဓ၊ ဝါ-ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝတ္တဗ္ဗော-ဖြင့် ဝစနီယော-၌ ဝစဓာတ်၏ ဝိယတ္တိဝါစာအနက်ဟော- ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အနီယပစ္စည်းသည် နိယျာနိက စသည်၌ကဲ့သို့ ကတ္တုသာဓန၌ မသက်၊ ကမ္မသာဓန၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝစိတဗ္ဗောတိ ဝစနီယော ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဘဝေယျ-ဖြင့် အသ-၌ အသဓာတ်၏ ဘုဝိ (ဖြစ်ခြင်း)အနက်ကိုဟော--ငင်း (ဓာတွတ္ထ) အသ-သဒ္ဒါသည် မြင်းဟော နာမနာမ်၊ က္လမ-သဒ္ဒါဖြင့်ပြီးသော သဗ္ဗနာမ် မဟုတ်၊ အာချာတ်ပုဒ်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သ- သဒ္ဒါ၏ ယေျဝိဘတ်၏ ကာရိယ ၏--ငင်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) ဓေရဥ္စောဝါ ကနိဋ္ဌောဝါ-ဖြင့် ကိံ-ပုစ္ဆာသဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနာကာရ (မေးပုံအခြင်းအရာ)ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပါဠိ [၇၇]

(က) တတော ဗြာဟ္မဏော အာဟ "ဓေရဥ္စောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော"တိ။

(ခ) ဘော ဂေါတမ ဘော "ဓေရဥ္စော"တ္တိ အဿ ဝစနီယော။

(ဂ) ကသ္မာတိ စေ။ (ဃ) ဘော ဟိ နေယံ ဓေရဥ္စော။ (င) [ယသ္မာ] တသ္မာ ဘော နေယံ ဝုစ္စတရောတိ အတ္ထော။

(စ) အာဏာယ ဘဂဝါ ဩပမ္မံ သမ္ပဋိပါဒေန္တော အာဟ "ဝေဝမေဝ ခေါ အဟံ ဗြာဟ္မဏာ"တိ အာဟ။

(ဆ) ယထာ ဘော ကုက္ကုဋိဗ္ဗာပကော ဓေရဥ္စောတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ၊ ဧဝမဟမ္ပိ အဝိဇ္ဇာ ဂတာယ ပဇာယ။ (ဋ္ဌ၊၁၀၉၊ မအူ-၂၊၂၂၊ ဘာသာဋီ-၁၊၅၅၁။)

➤ ၁။ (ဆ) သောကုက္ကုဋိဗ္ဗာပကော၊ထိုကြက်ငယ်သည်။ဓေရဥ္စောတိ၊အကြီးဆုံးဟူ၍။သင်္ချံ၊ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ဂစ္ဆတိ ယထာ၊ရောက်သကဲ့သို့။ဧဝံ တထာ၊ဤ အတူ။အဟမ္ပိ၊ငါဘုရားသည်လည်း။အဝိဇ္ဇာဂတာယ၊အဝိဇ္ဇာ၌ဖြစ်သော။ပဇာယ၊သတ္တဝါတို့ ၏ အပေါင်း၌။ (ဓေရဥ္စောတိ၊ဟူ၍။သင်္ချံ၊သို့။ဂတော၊မှုပြီ။) [တစ်နည်း] အဝိဇ္ဇာဂတာယ၊သော။ ပဇာယ၊တွင်။(ဧကောဝ၊တစ်ဆူတည်းသာလျှင်။အဘိသမ္ဘုဒ္ဓေါ၊ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူပြီ။(ဝါ) ရတော်မူပြီ။) [ဥပမေယျဘက်၌ ပါဌ်သေသ-ထည့်။]

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဓေရဥ္စောတိဿ အစရှိသော သဒ္ဒါ၏ အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထယောဇနာကို (ဝါ) အဝယဝတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာ သည် (ခ) မိန့်။

(ဂ-ဃ-င)သို့/ ဆရာ-သည်၊ ပါဠိတော်၌ ဓေရဥ္စောတိဿ ဘောဂေါတမ ဝစနီယော၊ ဘော ဟိ နေယံ ဓေရဥ္စော ဟောတိ-ဟူ၍ ဓေရဥ္စ-နှစ်ပုဒ်ကို ဆိုအပ်၏။ ဓေရဥ္စောတိဿ ဝစနီယော-ဟု ဆိုလျှင်ပင် ဓေရဥ္စ-အဖြစ် ပြီးကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက်

http://www.dhammadownload.com

သော ဟိ နေသံ ဇေဌော ဟောတိ-ဟု ဆိုပြန်ခြင်းသည် ဇေဌ နှစ်ထပ်ဖြစ်၍ ပုနရုတ္တိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ အဘယ့်ကြောင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ ဆိုလေသနည်း။ (ဂ-ဃ-င) မိန့်။

(ဂ-ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော-ဟူသော ပါဠိတော်၌ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ ပဒတ္ထ (အတ္ထယောဇနာ) ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘောဂေါတမ ဝစနီယော၊ သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတီတိ (ပါဠိတော်) ဝါကျတို့တွင် ရှေ့ဝါကျကား အကျိုး နောက်ဝါကျကား အကြောင်းဟု သိစေလို၍ (ဂ-ဃ) တို့ကိုမိန့်။

(စ) **သို့/ အောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဧဝမေဝ ခေါ အဟံ ဗြာဟ္မဏ စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ စသည်ဖြင့် ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်၏ ဇေဋ္ဌ-အဖြစ်ကို ဝန်ခံပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဒူရအဲဘော်) [တစ်နည်း] ပုဏ္ဏားဝန်ခံပြီးသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာကို ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဒူရဟိတ်-အာသန္နအာဘော်) ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဧဝမေဝ ခေါ အဟံ ဗြာဟ္မဏ-စသည်ကို ဟောပြန်သနည်း။ (ပုနရုတ္တိဒေါသ တင်) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသည်သည် ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ-ဃ) သည် ပါဠိတော်၌ စုဒ်ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် စောဒနာဝါကျ။ (ဃ) ပရိဟာရဝါကျ။ (င) သည် (ဃ) ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) သည် (စ) ဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/အနုသန္ဓေမှတစ်ပါး ယောဇနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဥပမီယတေ တေနာတိ **ဥပမာ**။

ဥပ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ မာ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဗြကား နှိုင်းယှဉ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏ-အရကား ထို-အားတပ်သော ဥပမာန-၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဥပမာန ရ၏။ ✱ ဥပမာ ဝေ ဩမမ္ဓံ။

သမ္ပဋိပါဒေတီတိ **သမ္ပဋိပါဒေတ္တော**။ သံ-ပဋိ ပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဗြကား ပြီးတတ်.ဆက်စပ်ရောနှောသော ဥပမာသည် (တစ်နည်း) ဧဝမေဝ ခေါ-ဟူသော ဒေသနာတော်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဗြကား ပြီးစေတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဖလူ။ ဏေ-ပစ္စည်းအရ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ် ရ၏။ အန္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဆုပတ္တိ သမ္မုသတ္တိ တံ တံ ဝတ္ထုံ ကိဋ္ဌဝသေနာတိ **ဆာပကာ**။ (ဆုပ+ဏွု)

ကုက္ကုဋ္ဌောစ သော ဆာပကောစာတိ **ကုက္ကုဋ္ဌဆာပကော**။ ဆာပက-ဝိသေသန အရကား ငယ်သောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ကြက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကြက်ငယ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (စ) ၌ ဇေဋ္ဌော ကတိ အဿ-ဖြင့် ဇေဋ္ဌောတိဿ-ကို ဇေဋ္ဌောတု+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ မပြုရ၊ ဇေဋ္ဌော+ကတိ+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ဆ) ၌ ယသ္မာ-ဖြင့် သော ဟိ-၌ ဟိ-နိပါတ်၏ ကာရဏတ္ထဇောတကအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဝုဍ္ဎ တရော-ဖြင့် ဇေဋ္ဌော-၌ ဇ-၏ ဝုဍ္ဎ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ၏--၎င်း (နာမလိင်္ဂပဒ) ဣဋ္ဌ-ပစ္စည်း၏ ဝိသေသတ္ထ (ဝါ) အတိသယတ္ထ၏--၎င်း (ပစ္စယတ္ထ) ဇေဋ္ဌော-၌ ဝုဍ္ဎပုဒ် ဣဋ္ဌပစ္စည်း ဖြစ်သည်ကို၎င်း (ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ (င) ယသ္မာ/တသ္မာ ။ ။ ဟိ-သည် ကာရဏတ္ထ၊ ဇ-သည် ဝုဍ္ဎ-၏ ကာရိယ၊ ဣဋ္ဌပစ္စည်းသည် ဝိသေသတ္ထကို ပြလို၍ ယသ္မာ-အစမိန့်။ ဤသို့ မအူနိသျ ဂဏ္ဌိသစ်တို့၌ ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ သော ဟိ-၌ ဟိ-အတွက် ယသ္မာ-ဟု ဖွင့်သင့်ရကား ဤအဋ္ဌကထာ ၌ တသ္မာ-သည် ပါဠ်ပျက်၊ ယသ္မာ-ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ အမှန်ဟု ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်၎င်း ယသ္မာ-ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဝုဍ္ဎတရော-ကား ထင်သော တရပစ္စည်းဖြင့် မထင်သော ဣဋ္ဌပစ္စည်းကို သိစေတတ်သောကြောင့် ဂေါကဏ္ဏနည်း။

ပဇာယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အတြဇ(မိမိသား)အနက်၊ သတ္တဝါအနက်တို့၏ "ပဇာယ"အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တဝါအနက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋ္ဌီ။

အဝိဇ္ဇာ ဂတာယ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၌ ဖြစ်/မဖြစ် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ။ဥပလက္ခဏနည်း။ (စ) အဓိကာရနည်း။ (ဆ) ၌ အာဝုတ္တိနည်း ရသည်။

ပါဠိ [၇၈]

(က) အဝိဇ္ဇာ ဂတာယာတိ **အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ** အညာဏံ၊ တတ္ထ ဂတာယ။

(ခ) **ပဇာယာတိ** သတ္တာဓိဝစနမေတံ။

(ဂ) တသ္မာ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌေသု သတ္တေသူတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဃ) **အဏ္ဍဘူတာယာတိ** အဏ္ဍေ ဘူတာယ ဇာတာယ သဉ္ဇာတာယ။

(င) ယထာ ဟိ အဏ္ဍေ နိဗ္ဗတ္တာ ဧကစ္စေ သတ္တာ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဧဝမယံ သဗ္ဗာပိ ပဇာ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စတိ။

(စ) **ပရိယောနဒ္ဓါယာတိ** တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန သမန္တတော ဩနဒ္ဓါယ ဗဒ္ဓါယ ဝေဌိတာယ။ (၃။၁၀၉။ မအူ-၂။၂၂၂။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၅၂။)

➤ ၁။ **ပရိယောနဒ္ဓါယ**-ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖွဲ့အပ်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ)
ပရိယောနဒ္ဓါယ-ထက်ဝန်းကျင်မှ ရစ်ပတ်အပ်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ဂ) ဒို/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ပဇာယ-သည် သတ္တဝါဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝိဇ္ဇာဂတာယ-၌ အဝိဇ္ဇာကို သတ္တဝါ၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏ ဝိသယအဖြစ်ဖြင့် ပဇာယ-၌ ပဇာ-ကို အဟံ ကောဝ-၌ နိဒ္ဓါရဏစပ်၍ အပေါင်းအများအဖြစ်ဖြင့် ယူသင့်သည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(င) ဒို/ **အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အဏ္ဍေ ဘူတာ အဏ္ဍဘူတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် အဏ္ဍဘူတာယ ဖြင့် ပဇာယ-၌ အဏ္ဍဇယောနိသတ္တဝါကိုသာ ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ခပ်သိမ်းသော (အဏ္ဍဇ၊ ဇလာဗုဇ၊ သံသေဒဇ၊ ဩပပါတိက) သတ္တဝါ အပေါင်းကိုလည်း ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်သို့သော ဥပမာဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် တပ္ပါကဋိကရဏ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ **စာစပ်** ။ ။ တွေ့ကို ဒဠှဗ္ဗော-၌ အာဓာရ-အာဓာရီ စပ်။ **သမ္ဘာဝိ**–၌ အပိ-ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍန။

➤ ၄။ ပရိ သမန္တတော အဝနယှတိ ဗန္ဓီယတီတိ **ပရိယောနဒ္ဓါ**။

ပရိ-ဥပသာရအရကား ပရိသမန္တဘောဂုဏ် ရ၏။ အဝ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ နဟ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဠှကြိယာကား ဖွဲ့တတ် ရစ်ပတ်တတ်သော မောဟပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဠှကြိယာ အရကား ထို-အားတပ်သော သတ္တဝါ-ဟု သမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ သတ္တဝါဟု သမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာငါးပါးရ၏။

* အဏ္ဍသ္မိ ကောသော အဏ္ဍကောသော။ အဝိဇ္ဇာ ဧဝ အဏ္ဍကောသော အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသော။ ဉာဏာသိ ပဋိပက္ခံ အညာဏံ။

➤ ၆။ (က) ၌ အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ အညာဏံ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ-အရ မောဟကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တတ္ထ ဂတာယ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ-နှင့် ဂတ-ပုဒ်ကို အဝိဇ္ဇာယ ဂတာ အဝိဇ္ဇာဂတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပဇာ-သဒ္ဒါသည် အတြဇအနက်ကို မဟော၊ သတ္တ (သတ္တဝါ)အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ အဏ္ဍေ ဘူတာယ-ဖြင့် အဏ္ဍ-နှင့် ဘူတ-ကို အဏ္ဍေ ဘူတာ အဏ္ဍဘူတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။(သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဇာတာယ-ဖြင့် ဘူတာယ-၌ ဘူဓာတ်သည် ဘုဝိ၊ ဇနနတ္ထဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) [တစ်နည်း] ဇာတာယ-ဖြင့် ဘူတ-သဒ္ဒါ သစ်ပင် စသော အနက်ကို မဟော၊

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ခြင်း(ဇာတ)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/ အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

သဉ္ဇာတာယ-ဖြင့် ဇာတ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်း (စယ)အနက်ကို မဟောဖြစ်ခြင်း (ဘူတ)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(၈) ဒ္ဓ တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန သမန္တတော ပြိနဒ္ဓါယ ဗဒ္ဓါယ-ဖြင့် ပရိ-သဒ္ဒါသည် ပရိစ္ဆေဒ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သမန္တအနက်ကို ဟော- ၎င်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဝ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကၡ၏--၎င်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နဟဓာတ်၏ ဗန္ဓနအနက်ဟော-- ၎င်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပရိသမန္တတော အဝနယှတိ ဗန္ဓိယတိတိ ပရိယောနဒ္ဓါ-ဟု ကမ္မသာဓန ပြု--၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနဥ္ဖသက်--၎င်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ထက်ဝန်းကျင်မှ မြှေးယှက်အပ် ဖွဲ့အပ်ဟူသည် သွေး အညစ်အကြေးတို့သည် မြှေးယှက်အပ်သည် မဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော ဥဇ္ဈသည် မြှေးယှက်သတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝေဠိတာယ-ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ဖွဲ့အပ်၏ဟူသည် ရစ်ပတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဝေဠိတာယ/ဝေမိတာယ/ဝေဏိတာယ ။ ။ ဝေဌ ဝေဌနေ။ ဝေဌတိ၊ နိဗ္ဗေဌတိ၊ ဝေဌနံ နိဗ္ဗေဌနံ။ (နီတိ၊ ဓာတု) ၌ လာသောကြောင့် ဝေဌဓာတ်ဖြင့် ပြီးရကား မုဒ္ဓဇ ဒုတိယဝဂ္ဂရာနှင့်ရှိသော ဝေဠိတာယ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပြိနဒ္ဓါယ/ပြိနဒ္ဓာယ ။ ။ အဝပုဗ္ဗ နဟဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ တ-ကို ဓပြု၊ ဟကို ဒ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပြိနဒ္ဓါယ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

(တစ်နည်း) အဝ-ရှေ့ရှိသော နဟဓာတ်ကသာလျှင် မြှေးယှက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ပြိနဒ္ဓါယ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဗဒ္ဓါယ ဝေဠိတာယ-ဟူသော နောက်နောက် သံဝဏ္ဏနာများကိုထောက်၍ ဤ၌ ဗန္ဓန အနက်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် အဝရှေ့ရှိသော ဟန ဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီး သော ပြိနဒ္ဓါယ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဤ၌ နန္ဒန, သမိဒ္ဓိ အနက်ကို အလိုမရှိအပ်သော ကြောင့် နန္ဒဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပြိနန္ဒာယ-ကား မသင့်ပါ။

အဘိညာပဏ္ဍေ/ဆအဘိညာပဏ္ဍေ ။ ။ အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ဟူသည် အရဟတ္တဖိုလ်တည်း၊ ယင်းအာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ပါမှ အဘိညာဉ် ၆-ပါး ဖြစ်မည်။ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသ် ပဒါလေတွာပါဌ်အရ ဖောက်ခွဲဆဲ၌ ယင်းအဘိညာဉ် မပါနိုင်၊ ဖောက်ခွဲပြီး ဆိုမှသာ ပါနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌ အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ကို မလိုအပ်၊ လောကီ အဘိညာဉ် ၅-ပါးသာ လိုအပ်ရကား "အဘိညာပဏ္ဍေ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပပ္ဖောဋေတွာ/ပပ္ဖေါဋေတွာ ။ ။ စုဋ ပုဋ ဖုဋဝိဘေဒေ-ဟု (နီတိ၊ဓာတု)၌ ဓာတွတ္ထ ချင်းအတူ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ **အဏ္ဍဘူတာ**-ကား အတူဖြစ်သော ဥခွံဖြင့် မြွေးယှက်အပ်သော အဏ္ဍဇ သတ္တဝါတို့၏ "အဏ္ဍဘူတာ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာ ဥခွံဖြင့် မြွေးယှက် အပ်သော အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဤ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းကို အထင်အားဖြင့် အဏ္ဍဘူတာ-ဟု ဆို သောကြောင့် ရုဠ္ဌီနည်း။ (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဥခွံ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်း၏ "အဏ္ဍဘူတာ"အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အဏ္ဍဇ, ဇလာဗုဇ, သံသေဒဇ, ဩပပါတိက သတ္တဝါအပေါင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ပရိယောနဒ္ဓါယ-ကား [ယ-သံဝဏ္ဏနာကိုရှု] ရစ်ပတ်တတ်သော သတ္တိ မရှိသော အဝိဇ္ဇာ ၏ "ပရိယောနဒ္ဓါယ"အမည်ကို ရစ်ပတ်တတ်သော ကြိုး, သွေး, အညစ်အကြေးကဲ့သို့ တင်စားဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော သွေးကြော စသည်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်း၏ ပရိယော နဒ္ဓါယ-အမည်ကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠ္ဌီနည်း။

ဝရဘူရိမေဓသော-ကား အတူဖြစ်သော မြေကြီး၏ "ဘူရိ"ဟူသောအမည်ကို အတူ ရှိသော ပညာ၌တင်-- သဒိသူပစာ၊ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠ္ဌီနည်း။

➤ ၁၀။ **အဏ္ဍဋ္ဌာနီယတ္တာ**-အရကား ဥခွံ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်ကို ယူရမည်။

အာဂေါဟိသံဝဏ္ဏနာ [ဋ္ဌ။၁၀၉]

(က) **အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ ပဒါလေတွာတိ တံ အဝိဇ္ဇာမယံ အဏ္ဍကောသံ ဘိန္ဒိတွာ။**

(ခ) **ဧကောဝ လောကေတိ သကလေပိ လောကသန္နိဝါသေ အဟမေဝ ဧကော အဒုတီယော။**(ဂ) **အနုတ္တရန္တိ ဥတ္တရဝိရဟိတံ သဗ္ဗသေဋ္ဌံ။**

(ဃ) **သမ္မာသမ္ဗောဓိန္တိ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗောဓိံ။** (င) **အထဝါ ပသတ္ထံ သုန္ဒရဉ္စ ဗောဓိံ။** (စ) **ဗောဓီတိ ရုက္ခောပိ မဂ္ဂေါပိ သဗ္ဗညုတဉာဏမ္ပိ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဝုစ္စတိ။**

(ဆ) **ဣဓ ပန ဘဂဝတော အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ။**

(ဇ) **သဗ္ဗညုတဉာဏန္တိပိ ဝဒန္တိ။** (ဋ္ဌ။၁၀၉/၁၁၀။)

(ဈ) **အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အဗ္ဘညာသိံ ပဋိဝိဇ္ဈိံ။ ပတ္တောမှိ အဓိဂတောမှီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(က) ၌ အဝိဇ္ဇာမယံ အဏ္ဍကောသံ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာနှင့် အဏ္ဍကောသ-ကို အဝိဇ္ဇာ မယော အဏ္ဍကောသော အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသော-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တံ-ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးအဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသ-ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘိန္ဒိတွာ-ဖြင့် ပဒါလေတွာ-၌ ဒလဓာတ်၏ ဖောက်ခွဲခြင်း ဝိဒါရဏတ္ထ ကိုဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

A-77-I

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၌ သကလေပိ လောကသန္နိဝါသေ-ဖြင့် လောက-အရ အလုံးစုံသော သတ္တလောကကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အဟာမေဝ-ဖြင့် ဧကောဝ-ကို ဧကော+ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဧဝ-ပုဒ်ကို အဟံ-ပုဒ်နှင့် ယှဉ်စပ်၍ အတ္ထယောဇနာပြု--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အဒုတိယော-ဖြင့် ဧက-သဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အသဟာယအနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဥတ္တရဝိရဟိတံ-ဖြင့် အနုတ္တရံ-၌ န-သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဝိရဟအနက်ကို ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဥတ္တရတော ဝိရဟိတံ အနုတ္တရံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရန္တိ အနုတ္တရံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဗ္ဗသေဋ္ဌံ-ဖြင့် မိမိထက် သာလွန်သော တရားမှကင်း၏ဟူသည် အလုံးစုံသော တရားတို့ထက် အမြတ်ဆုံးပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ သမ္မာ သာမဥ္စ ဗောဓိ-ဖြင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိ-၌ သမ္မာသဒ္ဒါ၏ အဝိပရီတတ္ထကိုဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သံ-သဒ္ဒါသည် သမောဓာန-စသောအနက်ကိုမဟော၊ သာမတ္ထကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ [စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ၊ သယမေဝ ဗောဓိ သမ္ဗောဓိ၊ အဝိပရိ တေနာကာရေန သမ္ဗောဓိ **သမ္မာသမ္ဗောဓိ**]

(င) ဝါကျ၌ ပသတ္ထံ သုန္ဒရဉ္စ-ဖြင့် သမ္မာ-သဒ္ဒါ၏ ပသတ္ထအနက်ကိုဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သံ-သဒ္ဒါ၏ သုန္ဒရအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပသတ္ထအနက်ကိုလည်း ဆည်းသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ဗောဓိ-သဒ္ဒါသည် သာမညနိဒ္ဒေသအားဖြင့် ဗောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်, အရဟတ္တမဂ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်, နိဗ္ဗာန်အနက်တို့ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိ-၌ ဗောဓိ-သဒ္ဒါသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/ အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် အပရေဆရာတို့အလို ဗောဓိ-သဒ္ဒါသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်အနက်ကိုလည်း ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ/အဓိပ္ပေတတ္ထ)

(ဈ) ၌ အဗ္ဘညာသိ-ဖြင့် အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ်သည် ဇာဂရ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဉာဏအနက်ကိုဟော --ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကတ္တုသာဓနၥ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတ္ထာတိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အဘိ-သံ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏-- ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိဝိဇ္ဈိ-ဖြင့် သိ၏ဟူသည် အနုမာန (မှန်းဆသော) အားဖြင့် သိသည်မဟုတ်၊ မျက်

http://www.dhammadownload.com

မှောက်ပြု၍ သိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပဋ္ဌောမှိ အဓိဂတောမှိ-ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ သိ၏ဟူသည် ရောက်ခြင်း ရခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝါကျ [၇၉]

(က) ဖဝံ ဘဂဝါ အတ္တနော အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ ဗြာဟ္မဏဿ ပကာသေတွာ ဣဒါနိ ယာယ ပဋိပဒါယ တံ အဓိဂတော၊ တံ ပဋိပဒံ ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဘုတိ ဒဿေတုံ "အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏာ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) ဣမံ ဝါ ဘဂဝတော အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ သုတွာ ဗြာဟ္မဏဿ စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္နံ "ကာယ နုခေါ ပဋိပဒါယ ဣမံ ပတ္တော"တိ။ တဿ စိတ္တမညာယ "ဣမာယာဟံ ပဋိပဒါယ ဣမံ အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ ပတ္တောတိ" ဒဿေန္တော ဧဝမာဟ။

(ဂ) တတ္ထ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသီတိ ဗြာဟ္မဏ န မယာ အယံ အနုတ္တရော ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေါ ကုသီတေန မုဋ္ဌဿတိနာ သာရဒ္ဓကာယေန ဝိက္ခိတ္တ စိတ္တေန အဓိဂတော။

(ဃ) အပိစ ခေါ တဒဓိဂမာယ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ အဟောသိ။

(င) ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသိန္နေန မယာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ။

(စ) ပဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပဝတ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဆ) အာရဒ္ဓတ္တာယေဝစ မေ တံ အသလ္လီနံ အဟောသိ။

(ဌ။၁၁၁။မအဋ္ဌ-၂။၂၃၁။ ဘာသာဋီ-၁။၅၅၉။)

➤ ၁။ (ဂ) [ဒဿနကြိယာယ၏။ကရဏဘူတောသော။ဗြဲခာတုယာ၏။ကမ္မဘူတောသော။] တတ္ထ တသ္မိံ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ ဝစနေ၊ထို အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ-အစရှိသော စကားရပ်၌။အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသီတိ၊ဟူသည်ကား။ဗြာဟ္မဏ၊ပုဏ္ဏား။အယံ အနုတ္တရော၊ဤ ဇေဋ္ဌ သေဋ္ဌ ဘာဝထက် မြတ်သောဂုဏ်မရှိသော။အယံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေါ၊ဤအကြီးဆုံး၏ အဖြစ်, အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကို။ကုသီတေန၊ပျင်းရိသော။ မုဋ္ဌဿတိနာ၊ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသော။သာရဒ္ဓကာယေန၊ပူလောင်သော ကိုယ်ရှိသော။ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေန၊ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသော။[ဝိသေသနကြံ] မယာ၊ ငါသည်။ န အဓိဂတော၊ရအပ်သည် မဟုတ်။

(တစ်နည်း) တတ္ထ၊ထို အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ-အစရှိသော စကားရပ်၌။ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသီတိ၊ဟူသည်ကား။ဗြာဟ္မဏ၊ပုဏ္ဏား။ မယာ၊ငါသည်။အယံ အနုတ္တရော၊ဤ ဇေဋ္ဌ သေဋ္ဌဘာဝထက် မြတ်သောဂုဏ်မရှိသော။ အယံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေါ၊ဤအကြီးဆုံး၏ အဖြစ်, အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကို။ကုသီတေန၊

http://www.dhammadownload.com

ပျင်းရိသည်။ မုဋ္ဌဿတိနှာ၊ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသည်။သာရဒ္ဓကာယေန၊ပူလောင်သော ကိုယ်ရှိသည်။ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေန၊ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသည်။[ဣတ္ထားပိုဗြဲ] ဟုတ္ထာ၊ဖြစ်၍။န အဝိကာတော၊ရအပ်သည် မဟုတ်။

➤ ၂။ (က) သို့/ အာဘောဂဏ္ဍာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ နာဟံ တံ ဗြာဟ္မဏ ပဿာမိ-အစရှိသော ဒေသနာအစဉ်ဖြင့် (ဂဏ္ဌိသစ်) သေယျထာပိ ဗြာဟ္မဏ-စသည်ဖြင့် (မဒ္ဒူသျ) မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိ၏ အနုတ္တရဇေ့ဋ္ဌသေဋ္ဌအဖြစ်ကို ပုဏ္ဏားကြီးအား ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား-- အနုတ္တရဇေ့ဋ္ဌသေဋ္ဌ အဖြစ်ကို ရတော်မူသော အကျင့်ကို ရှေးအဘို့မှစ၍ ပြလိုသောကြောင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အတ္တဇ္ဈာသယအားဖြင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ-စသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရဇ္ဈာသယအားဖြင့် အနုသန္ဓေကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ ဧဝံ ဘဂဝါ-စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣမံ ဝါ ဘဂဝတော-စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ-စသော ဒေသနာ၌ အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနက်ကို ဗျတိရိက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အန္ဝယအားဖြင့်လည်းကောင်း ပြခြင်းငှာ တတ္ထ-စသော (ဂ) ဝါကျကို မိန့်။

➤ ၃။ (က)သည် "အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနုသန္ဓေကို ပြသောကြောင့် အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) သည် အတ္တဇ္ဈာသယအားဖြင့် အနုသန္ဓေ မှတစ်ပါး ပရဇ္ဈာသယအားဖြင့် အနုသန္ဓေကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ)- စသော ဝါကျတို့သည် အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန-စသော (က-ခ) ဝါကျလာ ကံပုဒ်တို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/အနုသန္ဓေ၊ သမ္ဗန္ဓ၊ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဂ)သည် "အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနက်ကို ဗျတိရေကအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဃ-င) ဝါကျတို့သည် "အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန" စသော ဝါကျ၏အနက်ကို အန္ဝယအားဖြင့် ပြသောကြောင့် အန္ဝယဝါကျ။ (တစ်နည်း) (ဃ-င) ဝါကျတို့သည် ဗျတိရေကမှတစ်ပါး အန္ဝယကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ပဂ္ဂဟိတံပုဒ်၏ ပဒ ပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) (စ) ဝါကျသည် အာရဒ္ဓံ-၏ အာပုဗ္ဗ ရဘဓာတ်ကား အဘယ်အနက်ကိုဟောပါသနည်း စသော အာရဒ္ဓ-၏ ဓာတွတ္ထ ဘာဝတ္ထ တို့ ကွင်းကျန်နေ၍ ထိုစောဒနာကို ပယ်လှန်ကာ တက်လာသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) သည် အသလ္လီန်-ဟူသော စကားကျန်နေ၍ ထိုစကားကို ဆက်ကာဖွင့်ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/အာရဒ္ဓ ဝီရိယ-တို့၏ အဖွင့်မှုတစ်ပါး အသလ္လီန်-ပုဒ်၏ အဖွင့်ဟူသော အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

ခာစပ် ။ ။ တတ္ထ-ကို ဝေဒိတဗ္ဗော၌ စပ်။ မယာ-ကို အဓိဂတော၊ အာရဒ္ဓ ပုဒ်တို့၌ အဝုတ္တကတ္တား -- ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ အဗုဇ္ဈိ ဧတ္ထာတိ **ဗောဓိ**။ **[သမ်ပင်သော]** ဧတ္ထ၊ဤညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၌။ဘဂဝါ၊ သည်။စတ္တာရိ သစ္စာနိ၊တို့ကို။အဗုဇ္ဈိ၊သိပြီ။ဣတိ သော ရုက္ခော ဗောဓိ။ ဗုဓ+ဣ-ပစ္စည်း။

ဗုဓဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကြိယာအရ ထိုအားတပ်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏ ပကာတူပနိသျှ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်ရ၏။

သယံ ဗုဇ္ဈတီတိ **ဗောဓိ**။ **[မဂ်သော]** သယံ၊အရဟတ္တမဂ်ကိုယ်တိုင်။ဗုဇ္ဈတိ၊သိတတ်၏။ ဣတိ ဗောဓိ။ကတ္တုသာဓနေ၊ဗုဓ+ဣ။ ဗုဓဓာတ်၏ ကတ္တုရုအရကား နိဗ္ဗာန်ကိုသိခြင်း အကုသိုလ်ကိုပယ်ခြင်း လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဣပစ္စည်း၏အရကား လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရ၏။

ဗုဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ **ဗောဓိ**။ **(အရဟတ္တမဂ်)** ဧတေန မဂ္ဂေန၊ဖြင့်။အရိယာ၊တို့သည်။ဗုဇ္ဈန္တိ၊ သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို သိတတ်ကုန်၏။ဣတိ သော မဂ္ဂေါ ဗောဓိ။ ကရဏသာဓနေ။

ဗုဓဓာတ်၏အရကား အရဟတ္တမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဥပ္ပါဒ်ခဏသည် မုချ။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ ဟေတု သဟဇာတ-စသော ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဣပစ္စည်း၏အရကား ထို--သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရ၏။[ဗုဓဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မသည် မုချ။ ကရဏတ္တကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော မဂ်၏ ပကာတူပနိသျှသတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မဂ် ရ၏။]

သဗ္ဗဓမ္မေ သဗ္ဗာကာရတော ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **ဗောဓိ**။ **(သဗ္ဗညုတဉာဏ်)** ယံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊သည်။သဗ္ဗဓမ္မေ၊တို့ကို။သဗ္ဗာကာရတော၊ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ၊ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူတတ်၏။ဣတိ တံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ ဗောဓိ။ ဗုဓဓာတ်၏ ကတ္တုရုအရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိခြင်း လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဣပစ္စည်း၏အရကား လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။

ဗုဇ္ဈတေ သစ္ဆိကရီယတီတိ **ဗောဓိ**။ **[နိဗ္ဗာန်သော]** ယံ နိဗ္ဗာနံ၊ကို။အရိယေဟိ၊တို့သည်။ ဗုဇ္ဈတေ သစ္ဆိကရီယတိ၊မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ဣတိ တံ နိဗ္ဗာနံ ဗောဓိ။ ဗုဓဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သည် မုချ။ ကမ္မရုကြိယာကား ထို-အားတပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏ အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယ

http://www.dhammadownload.com

သတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ကုဿိတေန အာကာရေန သီဒတီတိ **ကုသီတော**။ ကု-ပုဒ်အရကား ကုစ္ဆိတာကာရ ဘောဂုဏ် ရ၏။ သီဒဓာတ်အရကား ဆုတ်နစ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရသည် ဖလူပစာ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပျင်းရိသောသူ ရ၏။

* မုသတီတိ **မုဋ္ဌာ**။ မုဋ္ဌာ သတိ ဧတဿာတိ **မုဋ္ဌဿတိ**။ အာရမ္ဘတီတိ **အာရဒ္ဓေါ**။ သဟ အာရဒ္ဓေန ယော ဝတ္တတီတိ **သာရဒ္ဓေါ**။ သာရဒ္ဓေါ ကာယော ဧတဿာတိ **သာရဒ္ဓကာယော**။ ဝိဝိဓံ ခိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ။ ဝိက္ခိတ္တံ စိတ္တံ ယဿာတိ **ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော**။

ဗုဇ္ဈတီတိ **ဗောဓိ**၊ မဂ္ဂတီတိ ဓမ္မောတိ **မဂ္ဂေါ**။ ဗောဓိယာ မဂ္ဂေါ **ဗောဓိမဂ္ဂေါ**။ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ စတုင်္ဂ၊ စတုရင်္ဂေန သမန္နာဂတံ **စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ**။ ပဂ္ဂယှတိ ဥက္ခိပီယတီတိ **ပဂ္ဂဟိတံ**။ န သိထိလံ **အသိထိလံ**။ အသိထိလေန ပဝတ္တိတံ **အသိထိလပဝတ္တိတံ**။

ဝိရယတီတိ ဝီရော၊ ဝီရာနံ ဘာဝေါ ကမ္မံ **ဝီရိယံ**။ ဝိဓိနာ နယေန ဥပါယေန ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ **ဝီရိယံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ မယာ-ဖြင့် မေ-၌ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ ကေဝုစ်ဝိဘတ် မဟုတ်၊ တတိယာ ကေဝုစ် နာ-ဝိဘတ်၏--ၐင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) အာရဒ္ဓ-၌ တ-ပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓနအနက် ၌သက်--ၐင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာရဘီယတေတိ အာရဒ္ဓ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ၐင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ **စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ**-ဖြင့် ဝီရိယ-အရ ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် အင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ဝီရိယကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

မယာ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ-ဖြင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ်ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသိ-ကို ပါဠိရှိအတိုင်း အနက် မယောဇနာရ ဗြာဟ္မဏ မေ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ-ဟု ယောဇနာရမည်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ပဂ္ဂဟိတံ-ဖြင့် အာရဒ္ဓ-၌ အာပုဗ္ဗ ရဘဓာတ်သည် ဝါယမတ္ထကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ကိတ်ဓာတ်၏အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဒုတိယ ဓာတွတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ မည်၏။) **အသိထိလပဝတ္တိတံ**-ဖြင့် ပဂ္ဂဟိတ-အားထုတ်၍ယူအပ်၏ဟူသည် လျော့လျော့ မပြုမူ၍ လွန်စွာအားထုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော လုံ့လဖြင့် ယူအပ်သည်ဟု သိစေသည်။ (ပဂ္ဂဟိတပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။)

➤ ၇။ **ကုသီတေန/ကုသီဒေန/ကုသီတေန** ။ ။ ဝီရိယေနာတိ ဂန္တဗ္ဗဿ အတ္ထဿ အလာဘတော ကုစ္ဆိတေနာကာရေန သီဒတီတိ ကုသီတော၊ ကုသီတောတိ စေတ္ထ ဒဿ တတ္တံ၊ သုဂတောတိ ဧတ္ထ ဝိယ။ (နီတိ၊ဓာတု) ဆိုသောကြောင့်ၐင်း။ ယင်းအလို ကုပုဗ္ဗ

http://www.dhammadownload.com

သီဒဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဓာတွန် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ကုသိတ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဏွာဒိမောဂ္ဂလာန်၌လည်း ကုသိယတေ အဏ္ဏောသီယတေတိ ကုသိတော-ဟု ပြု၍ ကုသဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဤ-လာ၍ ကုသိတ-ဟု ရုပ်ပြီးပုံကို ပြဆိုထားသောကြောင့် ကုသိတေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နံ/စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ ။ ။ စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္နန္တိ ဧဝံ ဥပရိ ဝက္ခမာန ပရိဝိတက္ကဝသေန စိတ္တမုပ္ပန္နန္တိ အတ္ထော၊ "စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္န"န္တိပိ ပါဌော။ တတ္ထ စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ။ န တာဝ ဘဂဝတိ ပသာဒေါတိ အတ္ထော (သာရတ္ထ)ကိုထောက်၍

စိတ္တမေဝ မုပ္ပန္နံ-ဟု ရှိလျှင် စိတ္တံ+ဧဝံ+ဥပ္ပန္နံဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဧဝံ၊ဤအထက်၌ ဆိုအပ်လတ့်သော ကြံစည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။စိတ္တံ၊စိတ်သည်။ဥပ္ပန္နံ၊ဖြစ်၏-ဟု အနက်ပေး ရသောကြောင့်ရင်း။

စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ-ဟုရှိလျှင် စိတ္တမေဝ၊စိတ်သည်သာလျှင်။ဥပ္ပန္နံ၊ဖြစ်၏။ဘဂဝတိ၊၌။ ပသာဒေါ၊ ကြည်ညိုခြင်းသည်။န တာဝ ဥပ္ပန္နံ၊မဖြစ်သေး။ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့် ရင်း ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိတို့ရှိရကား နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဝီရိယံ/ဝီရိယ ။ ။ ဝီရယ ဘာဝေါ ဝီရိယံ၊ ရဿတ္တေ ဝိရိယံ (နီတိ၊သုတ္တ)ကိုထောက် ၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဗောဓိမဏ္ဍေ**-ကား အနီးရှိသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ကြည်လင်ရာဖြစ်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏ "ဗောဓိမဏ္ဍ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ် သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏အနီး အောက်အရပ်၌တင်-- သမီပျူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

ဗောဓိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် အရိယာမဂ် ဗောဓိမင်းသားဟူသော နာမပညတ် ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်တို့၏ "ဗောဓိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗ ညုတဉာဏ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

ပုဗ္ဗဘာဂဝဓော-ကား ဌာန (ကာလ) ဖြစ်သော ရှေ့အဖို့ (ရှေ့ကာလ) ၏ "ပုဗ္ဗဘာဂ" အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော လုံ့လ ဝီရိယပြုခြင်း စသည်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

(၈) ဝါကျ၌ **ဓမ**-ကား မေ၊ငါသည်။အာရဒ္ဓံ၊အားထုတ်အပ်သည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ- ဟုရင်း။ မေ၊ငါ၏။ဝီရိယံ၊ဝီရိယသည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ-ဟုရင်း။ အာရဒ္ဓံ-နှင့် ဝီရိယံ နှစ်ပုဒ် ကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **အာဟ**-၌ ဓာတ်အရ ကရုဏာရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၈၀]

(က) **ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါတိ** ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ။

(ခ) တတ္ထ ယသ္မာ နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိ၊ တသ္မာ နာမကာယော ရူပကာယောတိ အဝိသေသေတွာဝ ပဿဒ္ဓေါ ကာယောတိ ဝုတ္တံ။

(ဂ-၁) **အသာရဒ္ဓေါတိ** သော စခေါ ပဿဒ္ဓတ္တာယေဝ အသာရဒ္ဓေါ။

(ဂ-၂) ဝိဂတဒရထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂန္တိ စိတ္တမ္ပိ မေ သမ္မာ အာဟိတံ သုဋ္ဌု ဌပိတံ အပ္ပိတံ ဝိယ အဟောသိ။ (င) သမာဟိတတ္တာ ဧဝ စ ဧကဂ္ဂံ အစလံ နိပ္ပန္ဒန္တိ။

(စ) ဧတ္တာဝတာ ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ကထိတာ ဟောတိ။

(ဋ္ဌ။၁၁၁။ မအ-၂။၂၃၃။ ဘာသာဋီ-၁။၅၆၂။)

➤ ၁။ (စ) ဧတ္တာဝတာ၊ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အာရဒ္ဓ ခေါပန အစရှိသည်ဖြင့် ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိတို့၏ ကိစ္စပြီးခြင်းကို ပြခြင်းဖြင့်။

➤ ၂။ (ခ) သို့ / **အာဘောဂါယုတ္တအာဒရာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် "ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါ"ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ နှစ်ပါး၏အစွမ်းဖြင့်လည်း နာမကာယ-သာ ငြိမ်းသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် "နာမကာယော"ဟု ဝိသေသအားဖြင့် မဟောပါသနည်း။(ဗျတိရေက) "ပဿဒ္ဓေါ ကာယော"ဟုသာ ဟောပါသနည်း (အနွယ) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- နာမကာယ ငြိမ်းအေးသည်ရှိသော် ရူပကာယလည်း ငြိမ်းအေးသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဟူလို။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် ကာယ၏ ပဿဒ္ဓိကြောင့်သာ အသာရဒ္ဓဖြစ်၏ဟု ရှေ့ပုဒ်ဟူသမျှ အကြောင်းကြောင့် နောက်ပုဒ်ဟူသမျှ အကျိုးရသည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ သာရဒ္ဓေါ-ကို သ+အရဒ္ဓေါ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍ အာပုဗ္ဗ ရဘဓာတ်သည် ရှေးကဲ့သို့ ဆေဒန-စသော အနက်ကို ဟောအံ့လော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကို မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ငါ၏စိတ်ကိုလည်း ကောင်းစွာ ထားအပ်သည် အပ္ပနာသို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမာဟိတံ-သည် ဧကဂ္ဂံ-၏ အကြောင်းတည်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက် ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် ယသ္မာ ဟောတိ-တိုင်အောင် အနိယတ်ဝါကျ။ (ဝါ) ကာရဏဝါကျ၊ တသ္မာ-စသည်ကား နိယတ်ဝါကျ/ဖလဝါကျ။ (ဂ-ဃ)တို့သည် ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) သမာဟိတံ စိတ္တံ ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ကေဂ္ဂ-ပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ဇဝံ ဘဂဝါ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါကို နိဂုံး အုပ်ပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။

➤ ၄။ ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ အဿာတိ **ဧကဂ္ဂံ**။ ဧက-အဂ္ဂ သမာသ်ပုဒ်အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံသည် မှချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်၏ သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်တော်နှင့် အာရုံ-အာရမ္မဏကိုက စပ် ဌာန္။ ဣမ-အညပုဒ်အရ ထို--သော သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ရ၏။

သဟ အာရဒ္ဓေန ယော ဝတ္တတီတိ သာရဒ္ဓေါ။ နတ္ထိ သာရဒ္ဓေါ ဧတဿ ကာယဿာတိ **အသာရဒ္ဓေါ**။ န+သာရဒ္ဓ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ ဧတ-အညပုဒ်အရ နာမကာယ, ရူပကာယနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းမရှိသော နာမကာယ ရူပကာယ ရ၏။

* ဝိဂတော ဒရထော ဧတဿ ကာယဿာတိ **ဝိဂတဒရထော**။ ဒရထော ဝိဂတော **ဝိဂတဒရထော**။ နတ္ထိ စလံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ **အစလံ**။ နတ္ထိ ဖန္ဒနံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ **နိပ္ဖန္ဒနံ**။ ဧကံ ပရိမာဏံ အဿ အတ္ထီတိ **ဓတ္တာဝါ** (ဧတေန) ပုဗ္ဗေ ဘဝေါ ပုဗ္ဗော။ ပုဗ္ဗော ဘာဂေါ ပုဗ္ဗဘာဂေါ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တာ ပဋိပဒါ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။

➤ ၆။ (က) ၌ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန-ဖြင့် စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်၊ ကာယပဿဒ္ဓိ၏အစွမ်းဖြင့် ကာယ ငြိမ်းသော်လည်း ပဿဒ္ဓေါ ကာယော-အရကား အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် နာမကာယ ရူပကာယနှစ်မျိုးလုံးကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ-ဖြင့် ကာယောပုဒ်နောင် ဝိ-ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကာယော-၏ သမ္ဗန်ကို မေ-ဟု ထည့်၍ ကြိယာကို အဟောသိ-ဟု ထည့်ကာ အနက်ပေးရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ပဿဒ္ဓတ္တာယေဝ အသာရဒ္ဓေါ-ဖြင့် ပဿဒ္ဓိသည် အသာရဒ္ဓ၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဝိဂတဒရထော-ဖြင့် အသာရဒ္ဓေါ-၌ န-၏ ဝိဂတ အနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သံပုဗ္ဗ ရဘာဓာတ်၏ ဒရထ-ဟုဆိုအပ်သော တာပန အနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) နတ္ထိ သာရဒ္ဓေါ အဿာတိ အသာရဒ္ဓေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ စိတ္တမ္ပိ-ဖြင့် စိတ္တံပုဒ်နောင် ပိ-ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မေ-ဖြင့် စိတ္တံ-၏ သမ္ဗန်ကို မေ-ဟု ထည့်ရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမ္မာ အာဟိတံ-ဖြင့် သမာဟိတံ-ကို သံ+အာဟိတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သံ-ဥပသာရ၏ သမ္မာအနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဟော--ဟု (ဥပသဂ္ဂလိဂ်တ္ထ) သုဋ္ဌု ဓာပိတံ-ဖြင့် သမ္မာ-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အာပုဗ္ဗ ဓာတ်၏ ထပနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထ ဇာတက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိဂ်တ္ထ) သိစေပါသည်။

အပ္ပိတံ ဝိယ အာဟောသိ–ဖြင့် ကောင်းစွာထား၏ဟူသည် တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၌ သွင်းထားအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း (ဝါ) အပ္ပနာ ကျသကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င)၌ သမာဟိတတ္တာ-ဖြင့် သမာဟိတ-၏ ဇေကဂ္ဂ-၏ အကြောင်း၏-ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အစလံ နိပ္ပန္ဒနံ-ဖြင့် တည်ကြည်၏ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဣတိ-ဖြင့် ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ၏ အပြီးအဆုံး (ပရိသမာပန)၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ/ပုဗ္ဗပဋိပဒါ** ။ ။ ပုဗ္ဗပဋိပဒါတိ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တပဋိပဒါ-ဟု ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထ၌ ဈာနဿ ပုဗ္ဗပဋိပဒါ ကထိတာတိ ဒဿဓွံ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌ တံ ပဋိပဒံ ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဘုတိ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဌပိတံ/ဓာပိတံ ။ ။ ထပေါ စ ထပနေ သိယာ-ဟူသော ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ-အလိုထားခြင်းအနက်ကို ထပဓာတ်ကသာ ဟောသောကြောင့် ထပဓာတ်+တပစ္စည်း+က္က-အာဂုံဖြင့်ပြီးသော ထပိတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ ဌာဓာတ် ဏာပေပစ္စည်း တ-ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ထပဓာတ်၏ ထ-ကို ဌပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ မုဒ္ဓဇ ဒုတိယ အက္ခရာဖြင့်ရှိသော ဌပိတံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပဿဒ္ဓေါ ကာယော**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော နာမကာယငြိမ်းခြင်း၏ "ပဿဒ္ဓေါ ကာယော"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရူပကာယငြိမ်းခြင်း၌တင်--ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။[နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိ-ကို ရှု]

(တစ်နည်း) အကျိုး မကင်းတတ်သော ကာယပဿဒ္ဓိကို ပဿဒ္ဓေါ ကာယော-ဟု ဆိုသဖြင့် အကြောင်း မကင်းရာဖြစ်သော စိတ္တပဿဒ္ဓိကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ–ကား မကင်းရာဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိ ၄-မျိုးကို "ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ"ဟု ဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော သဒ္ဓါ ပညာတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။(အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း) (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပဿဒ္ဓိ ၄-ပါးကို မှတ်၍ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ-ဟုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သဒ္ဓါ ပညာတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ မုစ္စအာဂမနိမိတ်-အရ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပဿဒ္ဓိ ၆-ပါးကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာဗောဓိ-တည်း။ ထို၏ကား ပါရမီဉာဏ် စသည်တည်း။ ထို၏ကား မဟာဘိနီဟာရတည်း။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အောက်သက် ဩရုယှာရုယှ အားဖြင့်ရင်း။ ထို ၆-ပါးသည် အာနပါန စတုတ္ထဈာန်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် မဟာဝဇီရဉာဏ်တော်၏---တည်း။ ထို--သည် အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်၏--တည်း။ ထို--သည် အရဟတ္တမဂ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း ---။ ဓိဋ္ဌာန်–အရ ဥပစာရသမာဓိစိတ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၈၁]

(က) သေယျထာပိ--- ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စိတွာ ဝိနာ ဟုတွာ အပသက္ကိတွာ။

(ခ) ယော ပနာယမေတ္ထ ဧဝကာရော၊ သော နိယမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) ယသ္မာ စ နိယမတ္ထော၊ တသ္မာ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ တဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝံ ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမံ ဒီပေတိ။

(ဃ) ကထံ? ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဧဝံ ဟိ နိယမေ ကရိယမာနေ ဣဒံ ပညာယတိ။

(င) နူနိမဿ ဈာနဿ ကာမာ ပဋိပက္ခဘူတာ၊ ယေသု သတိ ဣဒံ န ပဝတ္တတိ အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပေါ ဝိယ၊ တေသံ ပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမော ဟောတိ ဩရိမတီရပရိစ္စာဂေန ပါရိမတီရဿေဝ။

(စ) တသ္မာ နိယမံ ကရောတီတိ။ (၄။၁၁၂။ မဇ္ဈ-၂။၂၃၇။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၆၅။)

➤ ၁။ **သေယျထိဒံ–အနက်** ။ ။ ဣဒံ အတ္ထပကာသနံ၊ဤအနက်ကို ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သော အဋ္ဌကထာနည်းသည်။သေယျထာ ကတမံ၊ကား။ဝိဝိစ္စေဝ (ပ) အပသက္ကိတွာတျာဒိ၊တည်း။ [ဤကား သရူပပုစ္ဆာ] * ဣဒံ အတ္ထံ၊ကို။သေယျထာ ကထံ၊ဖြင့်။ပကာသယိဿာမိ၊မူကား။ဝိဝိစ္စေဝ (ပ) အပသက္ကိတွာတျာဒိနာ၊ဖြင့်။ပကာသယိဿာမိ၊အံ့။ [ဤကား အာကာရပုစ္ဆာ]

➤ ၂။ **(ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-၌ ဝိဝိစ္စ-ပုဒ်၊ ကာမ-ပုဒ်တို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ အတ္ထဝိနိစ္ဆယကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အတ္ထဝိနိစ္ဆယကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ-၌ ဝိဝိစ္စ-ပုဒ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုသို့ ဝိဝိစ္စပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ ဖွင့်ပြအပ်သော် ပါဠိတော်၌ ဝိဝိစ္စေဝ-ဟု ဧဝ-သဒ္ဒါကို ထည့်စွက်၍ မဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ [ပါဠိတော်၌ ဝိဝိစ္စပုဒ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုသာ မဆိုအပ်၊ ဝိဝိစ္စေဝ-ဟု ဧဝ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ဆိုထားအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် ဝိဝိစ္စပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ မဖွင့်ဆိုသင့်၊ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုသင့်သေး၏။| ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဧဝ-သဒ္ဒါသည် နိယမအနက်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထိုမျှသာ ဖွင့်ဆိုလတ်သော် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။| ကာမတို့၏ အဲဘာဝမျှကိုသာ ပြဆိုအပ်ပါသလော။ ထို့ကြောင့် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိယမအနက်ကိုသာ မပြဆိုသင့်။ နိယမအနက်ရှိပုံ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံ အကျယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။| နိယမတ္ထဖြစ်ပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ-င) ဆို့/ အာအောဂဏ္ဍ ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် နိယမအနက်ရှိသော ဧဝ-သဒ္ဒါဖြင့် "ပဌမဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေရာအခါ၌ ထင်ရှား မရှိကုန်သော ကာမတို့၏ ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကိုရင်း၊ ကာမတို့ကို စွန့်၍သာလျှင် ပဌမကို ရ၏" ဟူ၍ရင်း ပြသောဟု ဆို၏။ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ပြပါသနည်း၊ ပြပုံ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာ မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-င) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) တပ္ပါကဋီကရဏ။ ထိုတွင် ကထံ-ကား ပုစ္ဆာဝါကျ။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-စသည်ကား ပရိဟာရဝါကျ။ (င) သည် ဣဒံ ပညာယတိ-၌ ဣဒံ သရုပ်ကို အကျယ်ချဲ့၍ ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ) သည် နိဂုမ်းဝါကျ။

အဓိဇ္ဈာနာနမ္ဓိ-၌ အပိ-ကား သမ္ဘာဝနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ၄။ နိယမနံ နိယမော။ (နိ-ယမု+အ) နိယမိတဗ္ဗောတိ ဝါ နိယမော။ [အစိတ်] နိယမော အတ္ထော ဧတဿ ဧဝကာရဿာတိ **နိယမတ္ထော**။ [အပေါင်း] ဧတဿ ဧဝ ကာရဿ၊ထိုဧဝ-သဒ္ဒါအား။နိယမော၊မှတ်ခြင်းဟူသော။ (ဝါ) မှတ်အပ်သော။အတ္ထော၊ အနက်သည်။အတ္ထိ၏။ဣတိ သော နိယမတ္ထော နိယမ+အတ္ထ+ဧတ-ပုဒ်။

နိယမ-အတ္ထ-အရကား မှတ်ခြင်း (ဝါ) မှတ်အပ်သော အနက်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဧဝ-သဒ္ဒါနှင့် အကျိုး အကြောင်း/အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော သတ်မှတ်ခြင်းအနက်ရှိသော ဧဝ-သဒ္ဒါ ရ၏။

ကာမေဟိ **ကာမာ**။ ကမုဓာတ်အရ ကိလေသာကာမ၏ ရဇ္ဇနသတ္တိသည် မုချ။ အယောနိသော မနသိကာရ စသော ရှေးရှေးသော အစုသည် ဖလူ။ အကျိုးမဲ့ အစုသည် ကာရဏူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကိလေသာကာမ ရ၏။

ကာမီယန္တီတိ **ကာမာ**။ ကမုဓာတ်အရ ကဲတ္တုဌကား ကိလေသာ ကာမ၏ ရဇ္ဇနသတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မဌကား ထို-အားတပ်သော ဝတ္ထုကာမ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

သည် ဖလူ။ ဏော-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝတ္ထုကာမ ရ၏။

ကရီယတေ ဥစ္စာရီယတေတိ ကာရော။ ဧဝ ဣတိ ကာရော **ဧဝကာရော**။ အဝရီယတီတိ ဩရော။(အဝ-ရာ+က) ဩရေ ဘဝံ **ဩရိမံ**။ ဩရိမံ တီရံ **ဩရိမတီရံ**။

ပရောယေဝ ပါရော၊ ပါရေ ဘဝံ ပါရိမံ။ ပါရိမံ တီရံ **ပါရိမတီရံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ **ဝိဝိစ္စေဝ**-ဖြင့် ဝိဝိစ္စ-သဒ္ဒါ၏ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏-ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) စ္စ- သဒ္ဒါသည် ပဏ္ဍိစ္စံ စသည်၌ကဲ့သို့ ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ကို သဒ္ဒက္ကမရှိတိုင်း မယောဇနာရ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ-ဟု အတ္ထက္ကမအားလျော်စွာ ယောဇနာရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ ပါသည်။ ဝိနာ ဟုတွာ-ဖြင့် ဝိဝိစ္စ-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏ ဝိဝေစနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) **ဝိနာ ဟုတွာ**-ဖြင့် ဝိဝိစ္စ-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစိဓာတ်၏ကင်းခြင်း ဝိဂတအနက် ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **အပသက္ကိတွာ**-ဖြင့် ကင်းခြင်းဟူသည် ဖဲခွာခြင်းကို ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(**ခ**) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကား အဝဓာရဏ, သန္နိဋ္ဌာန ပဒပူရဏအနက်တို့ကို မဟော၊ နိယမအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ **အပသက္ကေတွာ/အပသက္ကိတွာ/အပက္ကမိတွာ** ။ ။ အပသက္ကေတွာ-ဟု ရှိလျှင် အပ-ရှေ့ရှိသော သက္က-ဓာတ်သည် ဂတျတ္ထ၊ အပ-ဥပသာရကြောင့် အပက္ကမနတ္ထ ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာတို့၌ "ပဇဟနဝသေန အပက္ကမိတွာတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အပ-ရှေ့ရှိသော သက္ကဓာတ်၊ အ- ပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်း၊ အ-ကို ပြေ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း အပသက္ကေတွာ-ဟု ရှိသော ပါဠ် သင့်ပါသည်။

အပသက္ကိတွာ-ဟုရှိလျှင် အပပုဗ္ဗ သက္ကဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ ဣ-အာဂုံလာ၍ ရုပ်ပြီး သောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထဋီကာ၌ (တေနာဟ "ဝိနာ ဟုတွာ အပသက္ကိတွာ"တိ) ဟု ဆို သောကြောင့်ရင်း အပသက္ကိတွာ-ဟု ရှိသောပါဠ် သင့်ပါသည်။

အပက္ကမိတွာ-ဟုရှိလျှင် အပက္ကမိတွာတိ ပဇဟနဝသေန အတိက္ကမိတွာ-ဟု အဋ္ဌ သာလိနီ ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ လက်ရှိ ဆဋ္ဌမူ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ အပက္ကမိတွာ-ဟုပင် ရှိသောကြောင့်ရင်း အပက္ကမိတွာ-ပါဠ်လည်း သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ၃-ပါဠ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဧဝကာရော/ဧဝသဒ္ဒေါ ။ ။ အက္ခရေဟိ ကာရ-သုတ်ဖြင့် အက္ခရာနောင် ကာရ ပစ္စည်းသက်နိုင်၍ ပုဒ်နောင် ကာရပစ္စည်း မသက်နိုင်သောကြောင့် ဧဝသဒ္ဒေါ-ဟု ရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် သင့်သည်။ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဝတ္တိစ္ဆာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေကာရော-ပင် ရှိသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်သည်။ ဝေ ကာရော၊ ဝေသဒ္ဒေါ နှစ်ပါဌ်လုံး ဝေ-သဒ္ဒါသည်ဟုပင် အနက်ထွက်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

နူနီမဿ/နူနမဿ/နန္ဒိမဿ ။ ။ နူနီမဿ၊ နူနမဿ နှစ်ချက်သည် သန္ဓိအစီအရင် မျှသာ ကွဲသည်၊ နူန+ဣမဿ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဝါပရော အသရူပါသုတ်ဖြင့် ဣ-ကိုချေလျှင် နူနမဿ။ မချေလျှင် နူနီမဿ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ "နိစ္ဆယေ စာနုမာနသ္မိံ၊ သိယာ နူန ဝိတက္ကေန" ဟူသည်တွင် ဤ၌ နူန-ကား နိစ္ဆယတ္ထ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း နူနီမဿ၊ နူနမဿ နှစ်ပါဌ် သင့်ပါသည်။

နန္ဒိမဿ-ဟုရှိလျှင် နနု+ဣမဿ-ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ ဥကို ဝ-ပြု၍ နန္ဒိမဿ-ဟုပြီးသည်။ မအူနိသျ၌လည်း "တေ ကာမာ၊ထိုကာမတို့သည်။ဣမဿ ဈာနဿ၏။ပဋိပက္ခဘူတာ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ နနု၊ဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်လော။"ဟု အနက် ပေးပြသောကြောင့် နန္ဒိမဿ ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ**-ကား အကြောင်း မကင်းရာဖြစ်သော ကာမတို့မှ ကင်း ဆိတ်ခြင်းကို "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ"ဟု ဆိုသဖြင့် အကျိုးမကင်းထတ်သော ဈာနပဋိပက္ခ ဘာဝ၊ ဈာနာဓိဂမကိုလည်း ရသောကြောင့် နာန္တရီကနည်း၊ ကာရဏူပစာ။

ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကိလေသာကာမတို့ကို စွန့်ခြင်းကိုဆိုသ ဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ကိုလည်း စွန့်၏ဟု ယူရသောကြောင့် အဝိနာ ဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။ **ကာမေဟိ**-၌ ဧကသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း ရသည်။

➢ ၁၀။ [**တေသုဓမ္မေသုအနာဒရ**] **ပဉ္စမဿ ဈာနဿ**-အရ ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, သုခ, ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးအပေါင်းဟုဆိုအပ်သော ပဉ္စမဈာန်ကို ယူ၍-- ထို-ကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့်အတူဥပါဒ်သော ပဉ္စမဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုရင်း၊ ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် တရားများကိုရင်း ယူအပ်၏။ ထိုတရား အပေါင်းသည် ခန္ဓာငါးပါး တည်း။ (ကြွင်း လောက-အရနှင့် အတူထုတ်)

✱ **ကိလေသာကာမ**-အရ-- တဏှာကိုယူ။ **ဝတ္ထုကာမ**-အရ အာရုံငါးပါးကိုယူ။

ပါဠိ [၈၂]

(က) တတ္ထ သိယာ "ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော, န ဥတ္တရပဒေ၊ ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ"တိ။ (ခ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဂ) တံ နိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဧသ ဝုတ္တော။

(ဃ) ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ (င) ယထာဟ "ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ"န္တိ။

(ဌ။၁၁၂။ မအူ-၂။၂၃၈။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၆၇။) [ရှေ့ဆက်ကြည့်]

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) တတ္ထ တသ္မိံ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိတိ ပဒဒွယေ၊ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌။ဋ္ဌတွာ၊ရပ်၍။ ကဿစိ၊တစ်စုံတစ်ယောက်သော။စောဒကဿ၊ စောဒက၏။စောဒနာ၊စောဒနာခြင်းသည်။သိယာ၊ဖြစ်ရာ၏။ကိံ၊အဘယ်မည်သော။စောဒနာ၊ သည်။သိယာ၊ဖြစ်ရာသနည်း။

တံ နိဿရဏဆော၊ ထိုကာမတို့သည် (ဝါ) ထိုကာမတို့၏ (ဝါ) ထိုကာမတို့မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။(သဒ္ဒတ္ထ)

တံနိဿရဏဆော၊ထိုကာမတို့ကို ပယ်စွန့်ရာ ပယ်စွန့်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဖုဏ္ဏ ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဝေသဒ္ဒါကို ဆိုခြင်းကို စောဒက ဆရာဆိုသည့်အတိုင်း မမှတ်အပ်ဟုဆို၏၊ အဘယ့်ကြောင့် စောဒက ဆရာဆိုသည့်အတိုင်း မမှတ်အပ်ပါသနည်း (မဒ္ဒူနိသျ)။ တစ်နည်း--- ယင်းသို့ မမှတ်အပ်သည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဓဝသဒ္ဒါကို ဟောပါသနည်း။ (ဂဏ္ဌိသစ်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်ကြံဆသော အခြင်းအရာအား ဖြင့် မမှတ်သားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ ကြံဆသော အခြင်းအရာကို မမှတ်သားထိုက်ပါသနည်း။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူ၍သာ ရှေ့ပုဒ်၌ ဓဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုထား၏။ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိဟူ၍ နောက်ပုဒ်၌ ဓဝ-သဒ္ဒါကို မဆိုထားအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ–င) သို့/ ဓောအရာ ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကာမတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌ ဓဝ-သဒ္ဒါကို ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ ပဌမဈာန်သည် ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏကဲ့သို့ ဗျာပါဒ-စသော နီဝရဏတို့ကိုလည်း တန်းတူ ညီမျှ ပယ်ခွါနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "ကာမတို့သည် ထွက် မြောက်ကြောင်း"ဟုသာ ဆိုရပါသနည်း။ ယင်းသို့ ဆိုရခြင်း၏ ယုတ္တိ အာဂုံကို မပြဆိုခဲ့ သော် ဆရာအား ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-င) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဈာန်၏ ကာမတို့၏ ထွက်ရာ ထွက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌ ဓဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ | ထိုသို့ပင် ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း| ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏနှင့် ဗျာပါဒ အစရှိသော ကြွင်းသော နီဝရဏ တို့၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခွါအပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် တူမျှသည် မဟုတ်ပါလော။ |ယင်း သို့ တူမျှသောကြောင့် ဈာန်၏ ကာမတို့၏ ထွက်ရာ ထွက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဓဝ-သဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သောဟုသာ မဖွင့်ဆိုသင့်။ ဈာန်သည် ကာမတို့၏သာ ထွက်ရာ ထွက်ကြောင်းဟုဆိုသော စကား၏ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။|

http://www.dhammadownload.com

အသင့်ယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဝ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) စသော ဝါကျတို့သည် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-စသော ပါဠိတော်ဝယ် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (က) ၌ တတ္ထ သိယာ-ကား ပါဒကဝါကျ။ ကသ္မာ ပနေသ-မှ န ဥတ္တရပဒေ-တိုင်အောင် စောဒနာဝါကျ။ ကိံ အကုသလေဟိ-မှ ဝိပာရေယျ-တိုင်အောင် ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (တစ်နည်း) ကာရဏ/ဒဋ္ဌီကရဏ။ (ခ) သည် ပရိဟာရ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ပရိဟာရဘောဂ/ကာရဏ/ဝိတ္ထာရ/ ဒဋ္ဌီဝါကျ။ (ဃ) သည် ဝိတ္ထာရ/ယုတ္တိဒဋ္ဌီဝါကျ။

➢ ၄။ နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ တိ **နိဿရဏံ**။ ဧတေန၊ဤပဌမဈာန်ဖြင့်။ဝါ၊တစ်နည်းကား။ဧတ္ထ၊ဤပဌမဈာန်၌။ကာမာ၊ကာမတို့သည်။နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ၊ ထွက်မြောက် ကင်းပျောက်တတ်ကုန်၏။ ကရဏသာဓနေ၊ နိ-သရ+ယု။ နိ-ဥပသာရ ပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဘောဂုဏ် ရ၏။ သရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ထွက်မြောက် ကင်းပျောက်ကုန်သော ကာမတရားတို့သည် မုချ။ ကရဏတ္ထ (ဝါ) အဓိ ကရဏတ္ထ ကြိယာအရကား ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော ပဌမဈာန် ရ၏။

တေသံ နိဿရဏံ **တန္နိဿရဏံ**။ တေသံ ကာမာနံ၊ထိုကာမတို့သည်။စိတ္တသန္တာနတော၊ စိတ်အစဉ်မှ။ နိဿရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာတည်း။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်။ တ+နိဿရဏ။ တ-ပုဒ်အရကား ကာမတရားတို့သည် မုချ။ ယင်း ကာမတရား တို့၏ ပဌမဈာန်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပဌမဈာန် ရ၏။

ကာမောယေဝ ဓာတု **ကာမဓာတု**။ အတိက္ကမတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိ ဝါ **အတိက္ကမနံ**၊ သုဋ္ဌု အတိက္ကမနံ **သမတိက္ကမနံ**။ ကာမဓာတုယာ သမတိက္ကမနံ **ကာမဓာတုသမတိက္ကမနံ**။ နိက္ခမတီတိ နိက္ခမံ။ နိက္ခမယေဝ နေက္ခမ္မံ။

➢ ၆။ **(ဃ)** ၌ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-ဖြင့် တံနိဿရဏံ-၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ကာမတရားကို စွဲယူ--ဂုဏ်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တ-နှင့် နိဿရဏကို တေသံ နိဿရဏံ တံနိဿရဏံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ဂုဏ်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တနိဿရဏ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ တံ နိဿရဏံ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုဂုဏ်း (နေယျတ္ထ) သိစေ ပါသည်။ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော-ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ ကာမပရိညာ၏အဖြစ်ကို သိ စေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

ကာမရာဂပဋိပက္ခတော-ဖြင့် မေတ္တာသည် ဗျာပါဒ၊ ကရုဏာသည် ဝိဟိံသ၏ ဖြောင့် ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သကဲ့သို့ ယင်းဈာန်သည် ကာမရာဂ၏ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်

http://www.dhammadownload.com

ဘက် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **နေက္ခမ္မံ/နိက္ခမ္မံ/နေက္ခမ** ။ ။ နိပုဗ္ဗ ကမု ပဒဝိက္ခေပေ၊ ကရ ကရဏေ ဝါ (သူစိ) နှင့်အညီ နေက္ခမ္မ-ကား နိပုဗ္ဗ ကမုဓာတ် (ဝါ) ကရဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ "နေက္ခမ္မန္တိ ပဌမဈာနံ" ဟူ၍ သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ "နေက္ခမ္မံ ပဌမဈာနေ" ဟု အဘိဓာန်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း နေက္ခမ္မံပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

တံနိဿရဏတော/ တန္နိဿရဏတော/ တနိဿရဏတော ။ ။ "ယ တ-သဒ္ဒါ၊ ရှေးရှိရာဝယ်၊ နောက်၌ဒွေဘော်၊ လာသော်လည်း ရှိ၊ မလာဘိမူ၊ ယ,တ-၏နောက်၊ ဗိန္ဒုရောက်သည်၊ မှတ်လောက်ထုံးစံ အမြဲတည်း" ဟူသော နိယံအရ တ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ရင်း၊ မလာလျှင် ဒွေဘော်လာ၍ရင်း ရုပ်ပြီးရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တံနိဿရဏတော/တန္နိဿရဏတော-ပါ၌တို့ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **နေက္ခမ္မံ**- ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်, ရဟန်း၏အဖြစ်, နိဗ္ဗာန်, ဝိပဿနာ, အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တို့၏ "နေက္ခမ္မ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-ကား ဈာန်သည် ကာမတို့၏သာ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏ဟု အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော နီဝရဏ, အကုသိုလ်တရားတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏ဟူသော အလုံးစုံကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ပဓာနနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

ကာမာနမေဝ-ကား ကာမတစ်စိတ်စွန့်ခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော နီဝရဏ အကုသိုလ်မှုတို့၏ စွန့်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ကာမာနံ**-အရ ကိလေသာကာမကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ-တည်း။ ထို-၏ကား တဒ္ဓပသေဝနတည်း။ ဤသို့ အောက်သက်ထုတ်။ ထိုကိလေသာကာမသည် သောက, ဘယ စသည်တို့၏ ပဒဌာန်တည်း။ ထို သောက ဘယ-စသည်သည် ဒုဂ္ဂတိ၏ ပဒဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက်ထုတ်။

နိဿရဏ-အရ ပဌမဈာန်ကိုယူ။

၁၂၂၆-၃ မေး

(က) တတ္ထ သိယာ "ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော၊ န ဥတ္တရပဒေ။

(ခ) ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ"တိ။

(ဂ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဃ) တံ နိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဧသ ဝုတ္တော။ (င) ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ (စ) ယထာဟ "ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မန္တိ"။

F-23-A

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ [ဓာတ္ထ သိယာ-အနက်] တတ္ထ တသ္မိံ၀စနေ၊ထို ဝိဝိစ္စေ၀ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော စကားရပ်၌။ကေသစိ၊တစ်စုံတစ်ယောက်၏။ (သမ္ဗန်) ပရိဝိတက္ကော၊အကြံသည်။(ကတ္တား) သိယာ၊ဖြစ်ရာ၏။

[ယထာ ယ-၌ ယထာ-ကို ယထာ ရဇော တကယ္ကျ၍ အနက်] ယထာ-ယေန ပကာရေန၊အကြောင် အပြား အားဖြင့်။ (မယာ၊ငါသည်။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီ။တထာ-တေန ပကာရေန၊ထိုအပြားအားဖြင့်။ ပါဠိယမ္ပိ၊ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌လည်း။မဟာထေရော၊မဟာထေရ်သည်။) အာဟ၊ မိန့် တော်မူပြီ။ [တစ်နည်း] ယထာ-ယေန ပကာရေန၊အကြောင်အပြားအားဖြင့် (ဣဒံ ဈာန်၊ဤ ပဌမဈာန်သည်။ကာမာနမေ၀၊ကာမတို့၏သာလျှင်။နိဿရဏံ၊ ထွက်မြောက်ရာ ထွက် မြောက်ကြောင်းတည်း။တထာ-တေန ပကာရေန၊ထိုအပြားအားဖြင့်။ပါဠိယမ္ပိ၊ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်ပါဠိတော်၌လည်း။မဟာထေရော၊သည်။) အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။ (သီ-ဋီသစ်)

➤ ၂။ (စ) သို့/ အာသောဂဇောအရာထက် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် "ဝိဝိစ္စေ၀ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ" ပုဒ်တို့၌ စောဒနာကို ပြတော်မူ၏။ စောဒနာ သည် စောဒနာဘောဂနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းစောဒနာ၏ စော ဒနာဘောဂကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာ တော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် စောဒကာဘောဂဝါကျ။/ပက္ခန္တရဝါကျ။ (ဂ) ပရိဟာရဝါကျ/ သောဓနာဝါကျ/ပက္ခန္တရဝါကျ။ (ဃ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ ဝါကျ/ကာရဏဝါကျ။ (င) ယုတ္တိဒဠှီကရဏဝါကျ/ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ။ (စ) အာဂမဒဠှီကရဏ ဝါကျ/ဉာပက ကာရဏဝါကျ။

➤ ၄။ ကာမေန္တီတိ **ကာမာ**။ ယေ ကိလေသကာမာ၊အကြောင်ကိလေသကာမ တို့သည်။ဝတ္ထုကာမံ၊ဝတ္ထုကာမကို။ကာမေန္တိ၊အလိုရှိတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ ထိုသို့ ဝတ္ထုကာမ ကို အလိုရှိတတ်သော သတ္တိကြောင့်။တေ ကိလေသကာမာ၊ထိုကိလေသကာမတို့သည်။ ကာမာ၊ကာမတို့မည်ကုန်၏။ ကာမေန္တီတိ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ကာမာ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ကမုဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ ကမုဓာတ်အရ ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိ တတ်သော သတ္တိ ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်း အရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ကိလေသကာမတို့ ရ၏။

(တစ်နည်း) ကာမေန္တိ ဧတေဟီတိ **ကာမာ**။ ဧတေဟိ ကိလေသကာမေဟိ၊ဤ ကိလေသကာမတို့ဖြင့်။သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်။ဝတ္ထုကာမံ၊ဝတ္ထုကာမကို။ ကာမေန္တိ၊အလိုရှိတတ်ကုန်၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။တေ ကိလေသကာမာ၊ထိုကိလေသကာမတို့သည်။ ကာမာ၊ကာမတို့ မည်ကုန်၏။

ကာမေန္တိ ဧတေဟီတိ-ကား ကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ကာမာ-ကား ကရဏ

http://www.dhammadownload.com

သာနေကိတ်ပုဒ်။ ကမုဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ ကမုဓာတ်၏အရ ကတ္တုရှ ကြိယာကား ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ကရဏတ္တကြိယာကား ကိလေသကာမတို့၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏ အရကား ထို မုချ ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကိလေသကာမတို့ ရ၏။

[ဝတ္ထုကာမ-အဘိဓ္ဇာ ဆောက်ပုံ] ကာမီယန္တီတိ **ကာမာ**။ ယေ ဝတ္ထုကာမာ၊အကြင်ဝတ္ထုကာမတို့ကို။ကိလေသကာမေန၊ကိလေသကာမသည်။ကာမီယန္တိ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ ကိလေသကာမသည် အလိုရှိအပ်သော သတ္တိကြောင့်။တေ ဝတ္ထုကာမာ၊ ထိုဝတ္ထုကာမတို့သည်။ကာမာ၊ကာမတို့ မည်ကုန်၏။ ကာမီယန္တီတိ-ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်။ ကာမာ-ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ကမုဓာတ်+ဏပစ္စည်း။

ကမုဓာတ်၏အရ ကတ္တုရှကြိယာကား ဝတ္ထုကာမတို့ကို အလိုရှိသော ကိလေသကာမသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ကမ္မတ္တကြိယာကား ဝတ္ထုကာမ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချ ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ ရ၏။

➤ ၇။ **တတာယံ /တဒါယံ အာဘီဒေါသိကော** ။ ။ တတာယံ-ကို တတော+အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၊ သရာ သရေ လောပံ-သုတ်ဖြင့် ဩ-ကိုချေ၊ ဒီဃံ-သုတ်ဖြင့် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ တတာယံ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ငှင်း၊ (သဒ္ဒယုတ္တိ) တစ်ညဉ့်လွန်သော ဤမုယောမ့်ကို ထိုအဘ၏ အိမ်မှ အရှင်သုဒိန် ရအပ်သောကြောင့်ငှင်း၊ (အတ္ထယုတ္တိ) တတာယံ-ဟူသော ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ**-၌ ဂိဇ္ဈ-ကား အတူဖြစ်သော လင်းတ၏ "ဂိဇ္ဈ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အထွဋ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင်ဦးနည်း။

ဂိဇ္ဈကူဋ-ကား ဂိဇ္ဈသဒိသကူဋ-ဟု ဆိုအပ်လျက် သဒိသ-ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကို ချေသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း မည်၏။

ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ-၌ ပဗ္ဗတ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၊ ဝေဘာရတောင်၊ ဝေပုလ္လတောင်၊ ဣသိဂိလိတောင် စသည်တို့၏ "ပဗ္ဗတ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပဗ္ဗတ-ဟူသောနည်းသည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၊ ဝေဘာရတောင်၊ ဝေပုလ္လတောင်၊ ဣသိဂိလိတောင် စသည်တို့နှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် ဝေဘာရတောင်၊ ဝေပုလ္လတောင်၊ ဣသိဂိလိတောင် စသည်တို့၌မထင်၊ ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရှင်ဦးနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **[အဿာဒဟာရ] ဣဓ ဧကစ္စော ကာမာနုဂေဓ ဝိသယရဏံ**-၌ ကိလေသကာမသည် သာယာတတ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏။ ဝတ္ထုကာမသည် အာဒီနဝ မည်၏။ ပဌမ

http://www.dhammadownload.com

ဈာန်သည် နိဿရဏ မည်၏။ ဈာန်ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းစသော ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ဘဝသမ္ပတ္တိစသော သံသရာအကျိုးသည် ဖလ မည်၏။ ဈာန်၏အာရုံဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းယောနိသောမနသိကာရစသော အကြောင်းသည် ဥပါယမည်၏။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကျိုးကို အလိုရှိကုန်သော သူတို့သည် ဈာန်ကိုရအောင် အားထုတ်ကြကုန်ဟု မဆိုသော်လည်း ဆိုသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အာဏတ္တိ မည်၏။ ဤသို့ ဒေသနာဟာရမည်သော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသသည် အဿာဒစသည်ကို ဖွင့်ပြတတ်၏။ ထိုအဿာဒစသည်တို့တွင် 'အာဒီနဝေါ ဖလဉ္စ ဒုက္ခံ'ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အာဒီနဝသည် ၎င်း၊ ဖလသည်၎င်း, ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ 'အဿာဒေါ သမုဒယော'ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အဿာဒသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ 'နိဿရဏံ နိရောဓော'ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ နိဿရဏသည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ 'ဥပါယော အာဏတ္တိ စ မဂ္ဂေါ'ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ဥပါယသည်၎င်း, အာဏတ္တိသည်၎င်း မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့ 'ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ'ဟူသော သုတ်ပုဒ် ဒေသနာတော်သည် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဟောကြားတတ်၏။

ဤသို့လျှင် 'ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ'ဟူသော ဒေသနာတော်သည် အဿာဒစသည်ကို ဖွင့်ပြလျက် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဟောကြားတတ်သောကြောင့် 'ဒေသနာဟာရ' မည်၏ ဟူလိုသော်။

ဋီကာ [၈၃]

(က) ဥတ္တရပဒေပိ ပန ယထာ "ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ ပဌမော သမဏော, ဣဓ ဒုတိယော သမဏော"တိ ဧတ္ထ ဧဝကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော။

(ခ) န ဟိ သက္ကာ ဣတော အညေဟိပိ နီဝရဏသခါတေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။

(ဂ) တသ္မာ "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ"တိ ဒွဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဋ္ဌ။၁၁၃။ မအ္ဋ။၂။ ၂၄၀။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၆၈)

➤၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (က) ဖြင့် ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ ပဌမော သမဏော စသည်ကဲ့သို့ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဆောင်၍ နောက်ပုဒ်၌လည်း ဆိုထိုက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-ကို ဟောသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-ကို ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နောက်ပုဒ်၌လည်း ဧဝ-ကို ဆောင်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ယုတ္တိဒဠှီ/ကာရဏ။ (ခ) လဒ္ဓဂုဏ/နိဂုံးဝါကျ။

➤ ၄။ သမေတီတိ **သမဏော**။ သမုဓာတ်အရ ငြိမ်းစေတတ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ရ၏။ ယု-ပစ္စည်းအရ သောတာပန်ရဟန်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

န ဝိဝိစ္စ **အဝိဝိစ္စ**။ န-ဟူသော ဝိသေသနအရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ် ရ၏။ ထို--၏ ဝိဝိစ္စ-အရ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန၊ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကင်းဆိတ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

* ဒွိန္နံ ပူရဏော ဒုတိယော။ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဥပသမ္ပဒ္ဓ။ ဥပသမ္ပဇ္ဇတီတိ ဥပသမ္ပဒ္ဓ။ ဥပသမ္ပဇ္ဇိယတေ ဥပသမ္ပဒ္ဓ။ ဒွိန္နံ သမူဟော ဒွယံ။ ပဒါနံ ဒွယံ ပဒဒွယံ။

➢ ၆။ ဥတ္တရပဒေပိ ဧဝကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ ဖဝ် ဝတ္တဗ္ဗော-ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော နောက်ပုဒ်သို့ဆောင်၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ယထာ-စသည်ဖြင့် ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဆောင်ယူရာ၌ ဥပမာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော/ဧဝကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ။ ။ ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သေနိယမော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဧဝ-သဒ္ဒါကိုဆောင်၍ ဆိုခြင်း၌ ရအပ်သော အကျိုးကိုပြသော ဝါကျဖြစ်သောကြောင့်ရင်း "ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော"ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပဋ္ဌမော သမဏော/သမဏော ။ ။ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်-စသော ပါဠိတော်များ၌ ရင်း၊ ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ သမဏော ဣဓ ဒုတိယော သမဏောတိ-ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ရင်း ပဋ္ဌမော-သဒ္ဒါ မပါ။ ထို့ကြောင့် သမဏော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ ဝိဝိစ္စ—ကား အပေါင်းဖြစ်သော တဒင်္ဂဝိဝေက စသည် ကာယဝိဝေက စသည်တို့၏ "ဝိဝိစ္စ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဝိဝေက စိတ္တဝိဝေက ဝိက္ခမ္ဘန ဝိဝေက သုံးပါး၌သာတင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ကား ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ-မှ ကြွင်းသော နီဝရဏတို့ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

➢ ၁၀။ [**ဒေသနာဟာရဒန္တ**] ပဋ္ဌမော သမဏော-အရ သောတာပန်ရဟန်း၏ ခန္ဓာ ပဥ္စကကိုယူ။

ဝါကျ [၈၄]

(က) ကိလေသကာမပက္ခေ ပန ဆန္ဒောတိ စ ရာဂေါတိ စ ဧဝမာဒီဟိ အနေက ဘေဒေါ ကာမစ္ဆန္ဒောယေဝ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော။

(ခ) သော စ အကုသလပရိယာပန္နောပိ သမာနော "တတ္ထ ကတမော ကာမစ္ဆန္ဒော ကာမော"တိ အာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဈာနပဋိပက္ခတော ပိသုံ ဝုတ္တော။

(ဂ) ကိလေသကာမတ္တာ ဝါ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော၊ အကုသလပရိယာပန္နတ္တာ ဒုတိယ ပဒေ။ (ဃ) အနေကဘေဒတော စဿ ကာမတောတိ အဝတွာ ကာမေဟီတိ ဝုတ္တံ။

(င) အညေသမ္ပိ စ ဓမ္မာနံ အကုသလဘာဝေ ပိဇ္ဇမာနေ "တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မာ၊ ကာမစ္ဆန္ဒော"တိ အာဒိနာ နယေန ပိဘင်္ဂေ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝ ဒဿနတော နီဝရဏာနေဝ ဝုတ္တာနိ။ (စ) နီဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ၊ တေသံ ဈာနင်္ဂါနေဝ ပဋိပက္ခာနိ၊ ဝိဒ္ဓံသကာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဆ) တထာ ဟိ "သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော၊ ပီတိ ဗျာပါဒဿ၊ ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ၊ သုခံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ၊ ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာ"တိ ပေဋကေ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၁၃။ မအ္ဋ-၂။၂၄၅။ ဘာသာဋီ-၁။၅၇၂။)

➤ ၁။ (ဂ) ဝုတ္တော-၏ ကံကို သော ကာမေဟ-ဟုထည့်။ ကိလေသကာမတ္တာ-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို တဿ ကာမဿ-ဟုထည့်။

(ဇ) ၌ အညေသံ။နီဝရဏတို့မှတစ်ပါးကုန်သော။ဓမ္မာနမ္ပိ။ဒိဋ္ဌိ မာန အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ အစရှိသောတရား၊ ထို ဒိဋ္ဌိ မာန စသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော ဖဿ-စသော တရားတို့၏လည်း။ (စ) ဟိ။မှန်၏။နီဝရဏာနိ။တို့သည်။[ဈာနင်္ဂါနံ။တို့၏။ပဝတ္တိ နိဝါရဏတော။ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်ကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်] (ဟောတာ - လက်ာရ) ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ။ဈာနင်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့တည်း။

(ဆ) ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို **မဟာကစ္စာယနထေရေန**။ရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်သည်။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ သာဿေဘဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာသည် (က)ဝါကျဖြင့် ကိလေသကာမဘက် ၌ ဆန္ဒော-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော ရာဂေါ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော ဤသို့အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် များသောအပြားရှိသော ကာမစ္ဆန္ဒတိုသာ ကာမ-ဟူ၍ လိုအပ်သောဟုဆို ၏၊ ယင်း ကာမစ္ဆန္ဒသည် ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော ပုဒ်၌ ဟောအပ်သော အကုသိုလ်တို့၌ပင် အကျုံးဝင်ပြီး မဟုတ်ပါလော။ (လက္ခဏာရုစိ အာဘော်) ထိုသို့ဖြစ် လျက် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းကာမကို အသီးအခြား ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျမိန့်။

(ယ) **သို့/ ဗျတ်ရောကဏဘာဒရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဝါကျ ကိလေသကာမတ္တာ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော-ဖြင့် ကိလေသကာမဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဟောအပ်သောဟု ဆို၏။ အကယ်၍ ကိလေသကာမကိုသာ ရှေ့ပုဒ်၌ ဟောအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ယင်းသို့ ဟောအပ် သည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် ကာမေဟိ-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ကာမ တော-ဟု ဧကဝုစ်-ဖြင့်သာ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်-- (ယ)မိန့်။

(ယ) **သို့/ ထိန္ဒေရ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကာမေဟိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကိလေသာကာမကိုသာ ရှေ့ပုဒ်၌ ဟောအပ်သော် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းကိလေသာကာမ ကို ကာမေဟိ-ဟု ဗဟုဝုစ်ကိန်းဖြင့် ဟောပါသနည်း။ ကာမတော-ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် မဟောသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

(ဇ) **သို့/ သာဿေဂ** ။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ တတ္ထ ကတမေ

http://www.dhammadownload.com

အကုသလာ ဓမ္မာ, ကာမစ္ဆန္ဒော-စသည်ဖြင့် နီဝရဏတို့ကိုသာ ဟောတော်မူ၏၊ နီဝရဏတို့မှ တစ်ပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌိ မာန-စသော များစွာသော အကုသိုလ်တရားတို့ ရှိကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နီဝရဏတို့ကိုသာ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူထားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) ဝါကျမိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် နီဝရဏတရားတို့သည် အထက်၌ဆိုလတ့်သော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ဖြင့် ပဋိပက္ခ၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် နီဝရဏတို့ကို ဟောအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် နီဝရဏတရားတို့သည် ဈာန်တို့၏ ပစ္စနီကအဖြစ်၊ ဈာန်တို့သည် နီဝရဏတို့၏ ပဋိပက္ခအဖြစ် ဖြစ်သော် သင့်ရာ၏၊ မဖြစ်သော် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ကိလေသာကာမကို ရှေ့ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူသော ပုဒ်၌သာ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းတမျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ဥပရိ ဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝ ဒဿနတော-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ/ဒဠှီ။ ပီဋကသကာနီတီ ဗုဒ္ဓဃောတီ-ကား ပဋိပက္ခာနိပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) အာဂမဒဠှီကရဏ။

➤ ၄။ ဈာနဿ ပဋိပက္ခော ဈာနပဋိပက္ခော။ ဈာနဿ၊ပဌမဈာန်၏။ပဋိပက္ခော၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမတည်း။ ဈာနပဋိပက္ခော၊ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမ။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ ဈာန+ပဋိပက္ခ။ ဈာန-အရ ပဌမဈာန်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမနှင့် ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ စပ် ဌာန္ဒ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဈာနပဋိပက္ခပုဒ်၏ ဘာဝပ္ပစာန၊ (ဝါ) ဘာဝလောပပုဒ်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကာမ၏ အာရုံ၌ တပ်မက်တွယ်တာမှု ကာမနသတ္တိဟူသော ပဋိပက္ခဘာဝသာ ရ၏။

ပိဋကာနံ ဋ္ဌကဒံ ဝေဒေက်။ ပိဋကာနံ၊ပိဋက သုံးပုံတို့၏။ဋ္ဌကဒံ၊ဥစ္စာတည်း။ (ဝါ) ရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည် နေတ္တိကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်၍ ဟောအပ် ဖွင့်ဆိုအပ်သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်းတည်း။ (ဝါ) ပေဋကောပဒေသကျမ်းတည်း။ ဋ္ဌကဒံ တဒ္ဓိတ်။ ပိဋက +ဏ။ ပိဋက-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ပိဋက သုံးပုံဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ ရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် နေတ္တိကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်၍ ဟောအပ် ဖွင့်ဆိုအပ်သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်း (ဝါ) ပေဋကောပဒေသကျမ်းနှင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ -သံဝဏ္ဏနာ/ အကျဉ်း-အကျယ်/နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္ဒ။ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပိဋက သုံးပုံတို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော ပေဋကောပဒေသကျမ်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

န စေကော အနေကော။ ဘိန္နတိတိ ဘေဒေါ။ အနေကော ဘေဒေါ ယဿ ကာမစ္ဆန္ဒဿာတိ **အနေကဘေဒေါ**။ အနေကဘေဒ-အရ တစ်ပါးမက များစွာသော အပြားသည် မှချ။ ထို--၏ ကာမစ္ဆန္ဒနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တစ်ပါးမက များစွာသော အပြားရှိသော ကာမစ္ဆန္ဒ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရပြားသော်လည်း အနေကဘေဒပုဒ်သည် ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် အနေကဘေဒ ဘာဝသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

နီဝရတိ နီဝ္ဂဏ္ဍတိ ဝေတ္တာတိ **နီဝရဏာနိ**။ နီ-အရ ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဈာန်တရားတို့၏ အဘာဝသည် မှချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ကာမစ္ဆန္ဒ-စသော နီဝရဏတရားတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရ ကား ထို--သော ကာမစ္ဆန္ဒ-စသော နီဝရဏတို့ ရ၏။

နီဝါရေန္တီတိ **နီဝရဏာနိ**။ နီ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝရဓာတ်အရ ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ အပါယိကဒုက္ခ စသည်သည် ကာရဏူ။ ယု-အရ ထို--သော ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ကာမစ္ဆန္ဒော၀ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော-ဖြင့် ကိလေသကာမ ဘက်၌ ကာမ-အရ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒ, ကုသလစ္ဆန္ဒတို့ကို မယူရ၊ ကာမစ္ဆန္ဒကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [ကြွင်း ဘာဝတ္ထ-ဖော်]

(ခ) ၌ **နီဝရဏာနိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ**-ဖြင့် ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက-အရ နီဝရဏ တရားတို့ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပရိဈာနင်္ဂနှင့် ပစ္စနီကပုဒ်ကို ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကာနိ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေသံ ပဋိပက္ခာနိ-ဖြင့် ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခာနိ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခာနိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဈာနင်္ဂါနေဝ-ဖြင့် ဥပရိ (ပ) ပဋိပက္ခာနိ-အရ ဈာနင်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) **ဝိဒ္ဓံသကာနိ**-ဖြင့် ပဋိပက္ခာနိ-၌ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ဟူသည် ဈာနင်တို့က ပဟာယက-ပယ်သတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော တရား၊ နီဝရဏတို့ကား ပဟာတဗ္ဗ-ပယ်အပ် သောတရား။ ဤသို့ ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကြသတည်းဟု ပဋိပက္ခဖြစ်ပုံကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော/ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော** ။ ။ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝ ဒဿနတော-အထက်၌ ဟောတော်မူအပ်လတ့်ကုန်သော ဝိတက်-စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏ၊ ယင်းတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဈာန်အင်္ဂါ တို့၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းကြောင့် (ဝါ) ပြခြင်းငှာ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

အနက်ပေးရ၍ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ငင်း။ သာရတ္ထဒီပနီကာ၌ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ အာဒိနာ ဥပရိ ဝုစ္စမာနာတိ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပရိဈာနင်္ဂါနိ၊ တေသံ အတ္တနော ပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော တပ္ပစ္စနီက နီဝရဏာဝစနံ။ ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိပိ ပါဌော-ဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့်ငင်း ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿန တော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ၊အထက်၌ ဟောတော်မူအပ်လတ္တံ့ကုန်သော ဝိတက်-စသော ဈာန် အင်္ဂါတို့၏။ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော၊ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့်။ (ဝါ) ပြခြင်းငှာ-ဟု အနက်ပေးရ၍ အတ္ထ ယုတ္တိ ရှိသောကြောင့်ငင်း၊ ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပစ္စနီက/ပစ္စနီက ။ ။ ပတိ+အနီက-ဟု ပုဒ်ဖြတ်။ အနီတ-ပုဒ်ကို နတ္ထိ ဧတသ္မာ ဉာတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီတော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ မိတ်ဆွေ ရ၏။ အနီတဿ မိတ္တဿ ပဋိပက္ခော ပစ္စနီတော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ရန်သူ (ဝါ) ဆန့်ကျင်ဘက်ရ၏။ တ-ကို က-ပြု၍ "ပစ္စနီက"ဟု ပြီးသောကြောင့် "ပစ္စနီက" ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်သည်။ [နတ္ထိ ဧတသ္မာ ဉာတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီတော၊ မိတ္တော။ တပ္ပဋိပက္ခော ပစ္စနီတော၊ သော ဧဝ ပစ္စနီကော။ တဿ ကော။ ယထာ နိယကော-ဟူသော သုစိ-ကိုထောက်၍ ပစ္စနီက-သာ သင့်။]

ကာမစ္ဆန္ဒ/ကာမဆန္ဒ ။ ။ ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု-ဟူသော သဒ္ဒ စည်းကမ်းအရ ကာမစ္ဆန္ဒ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဈာနဆော်ဒေ၀**-ကား ဌာန မကောင်းရာဖြစ်သော ဈာန်ကိုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကောင်း တတ်သော ဈာနစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ဌာနူပစာ။

(တနည်း) မကောင်းတတ်သော ဈာနင်ကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ဈာနသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဌာနူပစာ။

ဆန္ဒော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ, ကတ္တုကမျတာဆန္ဒ, ကုသလစ္ဆန္ဒတို့၏ "ဆန္ဒ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ ၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌိ။

ဝိဝိစ္စေ၀ ကာမေဟိ–ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ, ကာမစ္ဆန္ဒတို့၏ "ကာမေဟိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဆိုလတ္တံ့သော ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-အရ အကုသိုလ်တို့မှကြွင်းသော ကာမစ္ဆန္ဒကိုသာ ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

ဈာနဓဇ်နေ၀ ပဋိပက္ခာနိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော နီဝရဏတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ် သော ဈာန်အင်္ဂါ၏ "ဈာနင်"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်၌တင်--ဧကဒေ သူပစာ။ ဤ၌ အစိတ်ဖြစ်သော ဈာနင်ကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်ကိုလည်း

http://www.dhammadownload.com

ယူရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **[ယက္ခဏဟာရနယ္ဟိ]** **အကုသလပရိယာပန္နာ**-၌ အကုသလ-အရ--အကုသိုလ်ဓမ္မကိုယူ၍။ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် သာဝဇ္ဇဒုက္ခ ဝိပါကလက္ခဏာ အဖြစ်ဖြင့် တူသော ကိလေသာ သံယောဇဉ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့်တကွဖြစ်လေ့ရှိသော အကုသိုလ်ကိလေသာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့်ကုသိုလ် ဆန့်ကျင်ဘက်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် တူသော ကိလေသာတရားတို့ကိုလည်းကောင်း, ထိုနှင့်အကုသလမူလဟိတ်အဖြစ်ဖြင့် တူသော ကိလေသာတရားတို့ကိုလည်း ကောင်း, ထိုနှင့်မကောင်းကျိုးပေးခြင်း ဖလအား ဖြင့်လည်းကောင်း, ဟီနဂုဏ်အားဖြင့်လည်းကောင်း, ဝိဇာနန၊ တာပနကြိယာအားဖြင့် တူသောအားဖြင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့်ပရမတ္ထဓမ္မအဖြစ်ဖြင့်တူသောကြောင့်လည်း ကောင်း, ထိုနှင့်အကုသိုလ်အမည်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း, ကိလေသာအကုသိုလ် တရားတို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့ သုတ်၌ မလာသောတရားတို့ကို ဧကလက္ခဏ-စသည်ဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရမည်၏။

ပါဠိ [၈၅]

(က) ဧတ္တာဝတာ စ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဟာနင်္ဂံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယောဂင်္ဂံ ဒဿေန္တော "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော။ (ဂ) ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သွာယံ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော၊ အာဟနနပရိယာဟနနရသော။ (င) တထာ ဟိ "တေန ယောဂါဝစရော အာရမ္မဏံ ဝိတက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကရောတီ"တိ ဝုစ္စတိ။

(ဋ္ဌ။၁၁၄။ မအူ-၂။ ၂၅၀။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၇၆။)

➤ ၁။ **အာဟနနပရိယာဟနနရသော**။အစမှခေါက်ခြင်း, ထက်ဝန်းကျင်မှခေါက်ခြင်း, ကိစ္စရှိ၏။ (ဝါ) ရှေးရှုခတ်ခြင်း, လည်၍ခတ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။

➤ ၂။ (က) **သွာယံ/ စောဒနာထုတ်** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ **[အာဟ-၏ ကံကို ထပရာထား၊]** ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ, ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ-ဟူသော သဒ္ဒါအစဉ်ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ ပယ်အပ်သော အင်္ဂါကို ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။**[ပုစ္ဆာနည်းအနေကို အဖော်ထား၊]** အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်ကို လိုသောကြောင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော စကားကို ဘုရားဟောတော်မူပါသနည်း။ **[အာဟ-၏ ကံကို စောဒနာထုတ်]** အကယ်၍ ပဌမဈာန်၏ ပယ်အပ်သောအင်္ဂါကို ပြပြီးဖြစ်၍ မလိုအပ်ဘဲ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော စကားကို ဘုရားထပ်၍ ဟောတော်မူချေသော် မြတ်စွာဘုရားအား ပုနရုတ္တိဒေါသ, နိရတ္ထကဒေါသ ရောက်ရာ၏။ **(အဖော်အရာမျှ)** ဤသို့

http://www.dhammadownload.com

သူစောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

အား-- (က) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ, ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ-ဟူသော သဒ္ဒါအစဉ်ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ ပယ်အပ်သော အင်္ဂါကို ပြပြီးသော်လည်း **(ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေကိုကြည့်ရေး)** ပဌမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော အင်္ဂါကို ပြလိုသောကြောင့် **(အပရာနုသန္ဓေကိုကြည့်ရေး)** သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော စကားကို ဘုရားဟောတော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိဒေါသ, နိရတ္ထကဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား မရောက်၊ ဟောသင့်၏ ဟူလို။

(ခ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (က) ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကို ဆို၏။ **(အာဟ–ကံကို ထပရာထား)** ယင်း သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကို မဆိုပြီလော။ ယင်း သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) စသော ဝါကျမိန့်။

(ဂ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ တက္ကဓာတ်သည် ဘာသာ, ဦဟန အနက်နှစ်ပါးလုံးကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဤ၌ တက္ကဓာတ်၏အနက်ကို မပြသော် တက္ကဓာတ်ဟောနိုင်သော အနက်အားလုံး၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ **အား**---- တက္ကဓာတ်သည် ဤ၌ ဦဟနအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ)တို့ဖြင့် ဝိတက္ကပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိတက္ကပုဒ်၏ လက္ခဏတ္ထ စသည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဝိတက်၏ ဝိဂ္ဂဟတ္ထ ပိဏ္ဍတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုဝိတက်သည် အဘယ်သို့သော လက္ခဏ, ရသ ရှိပါသနည်း။ ဝိတက်၏ လက္ခဏ, ရသကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဝိတက်သည် အာဟနန ပရိယာဟနနကိစ္စရှိသောဟု ဆို၏။ ဝိတက်၏ ယင်းကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ ဆရာကိုယ်တိုင် သယမ္ဘုဉာဏ်ရ၍ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသော ဝါကျကား သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ၊ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကိုပြသောကြောင့် သင်္ခေပဝါကျ။ (ဂ) သည် တက္ကဓာတ်၏ ငုတ်နေသောအနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး လက္ခဏတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

စသည်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ဝိတက်စေတသိက်၏ အာဟနန ပရိယာဟနနကိစ္စရှိပုံကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ တ္တေဝတာ-ကား ဖြင့်--ကြောင့် ဒသေတွာ-၌ ကရိုဏ်း-ကရိုဏ်း၏ကြိယာစပ်။

➤ ၄။ အာဒိတော ဟနနံ **အာဟနနံ**။ အာဒိတော၊အစမှ။ဟနနံ၊ခေါက်ခြင်း။ အာဟနနံ၊အစမှခေါက်ခြင်း။ အာ+ဟနန+ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။

အာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အစသည် မှချ။ ယင်း အစ၏ ခေါက်ခြင်း ကြိယာနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ/အပါဒါန်-အပါဒီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရကား အစမှ ခေါက်ခြင်းရ၏။ (တစ်နည်း) အဘိမုခံ ဟနနံ **အာဟနနံ**။ အဘိမုခံ၊အာရုံသို့ ရှေးရှု။ ဟနနံ၊ခေါက်ခြင်း။အာဟနနံ၊အာရုံသို့ ရှေးရှုခေါက်ခြင်း။ ပဋမာတပ္ပုရိသ်။ အာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အာရုံသို့ ရှေးရှုခြင်းသည် မှချ။ ယင်းအာရုံသို့ ရှေးရှုခြင်း၏ ခေါက်ခြင်းနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ- စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အာရုံသို့ ရှေးရှု ခေါက်ခြင်း ရ၏။ ＊ အာဟနနဉ္စ ပရိယာဟနနဉ္စ **အာဟနနပရိယာဟနနံ**။

ယောဂေ အဝစရတီတိ **ယောဂါဝစရော**။ ယော ပုဂ္ဂလော၊သည်။ယောဂေ၊ သမထဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ကို။ (ဝါ) သမထဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း, ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း၌။အဝစရတိ၊သက်ဝင်၍ကျင့်တတ်၏။ဣတိ သော ယောဂါဝစရော။ ကိတန္တသမာသ်။ ယောဂ-သဒ္ဒူပပဒ အဝပုဗ္ဗ စရ+အ။

ယောဂ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သမထဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာရ၏။ (ဝါ) သမထဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း, ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်းရ၏။ ယင်း သမထဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာ(ဝါ) သမထဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း, ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း၏ သက်ဝင်၍ကျင့်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန/ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ [**သမာသ်အောက်**] အဝ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ စရဓာတ်၏အရကား သမထဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သမာဓိ, သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ သပ္ပုရိသူပနိဿ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဈာန် မဂ် ဖိုလ် အကျိုးတို့သည် ကာရကူပစာ။ အ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော သမထဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာ နှစ်ပါးတို့ကို သက်ဝင်၍ ကျင့်သူဖြစ် ရ၏။

အဘိမုခံ နိရောပနံ **အဘိနိရောပနံ**။ လက္ခီယတိ လက္ခိတဗ္ဗာ အနေနာတိ လက္ခဏံ။ အဘိနိရောပနံ လက္ခဏံ ဧတဿ ဝိတက္ကဿာတိ **အဘိနိရောပန လက္ခဏော**။

အဘိနိရောပနလက္ခဏ-အရကား အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း လက္ခဏာသည် မှချ။ ထို--၏ ဝိတက်စေတသိက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော/လက္ခဏ- လက္ခဏဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-

http://www.dhammadownload.com

အရကား ထို--သော ဝိတက် ရ၏။

အာဟနနပရိယာဟနန် ရသော အသ ဝိတက္ကဿာတိ **အာဟနနပရိယာဟနနရသော**။

ပဟာတဗ္ဗာတိ **ပဟာနံ**။ ပဟာနဥ္စ တံ အင်္ဂဉ္စာတိ **ပဟာနင်္ဂ**။ ပ-ပုဗ္ဗ ဟာဓာတ်အရ ကဏ္ဍုဌကား ပယ်တတ်သော ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိသည် မှချ။ ကမ္မဌကား ကာမ အကုသလဓမ္မတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပယ် အပ်သော ကာမ အကုသလဓမ္မတို့ရ၏။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် ဝိတက္ကော-၌ ဝိရှေးရှိသော တက္ကဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဘာဝ သာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္တ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဖြင့် အာရုံ မနသိကာရ-စသော အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကုန်သော သဘာဝဓမ္မတို့၏ အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိတစ်စုံတစ်ရာ မရှိရကား အလိုသို့လိုက် စေနိုင်သော သတ္တိကို တာမြစ်ခြင်းငှာ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဘာဝသာဓနပြုထားသည် ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဦဟနံ-ဖြင့် ဝိတက္ကော-၌ တက္ကဓာတ်သည် ဘာသာအနက်ကို မဟော၊ ဦဟန အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဝိတက္က-အရ ပဇာနနစိန္တာ, ဝိဇာနနစိန္တာတို့ကို မယူရ၊ ဦဟနစိန္တာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] ဦဟနံ-ဖြင့် ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-၌ ကြံစည်ဟူသည် ဤအရာကို ဤသို့ ရှုအပ်၏ဟု အာရုံကို ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော/အာဟနနပစ္စုပဋ္ဌာနော** ။ ။ အာနယနပစ္စု ပဋ္ဌာ နောတိ ဧတ္ထ အာနယနံ စိတ္တေ အာရမ္မဏဿ ဥပနယနံ အာကမုနံ ဝါ-ဟူသော သာရတ္ထ ကိုထောက်၍ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဦဟနံ/ဥဟနံ ။ ။ ဦဟ ဝိတက္ကေ၊ ဦဟတိ (ပ) ဦဟနံ-ဟူသော သဒ္ဒနီတိ ဓာတု မာလာကိုထောက်၍ ဦဟနံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ (င) **ဝါကျ ဥပစာ** ။ ။ မကောင်းတတ်သော ဝိတက်၏အာရုံကို ရှေးရှုခေါက် ခြင်း, အဖန်တလဲလဲခေါက်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရုံကို ခေါက် ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဌာန္ယူပစာ။

ဌာနဖြစ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရုံကို ရှေးရှု ခေါက်ခြင်း အဖန်တလဲလဲ ခေါက်ခြင်း ၏ --- အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝိတက်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ယောဂါဝစရ-ကား ဌာန မကောင်းရာဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ "ယောဂါဝစရ"ဟူ သော အမည်ကို ဌာနီ မကောင်းတတ်သော ဝိတက်၌တင် ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ ဝုစ္ဆံ–နှိ စစာဓတ်အရ-- ပုထုဇဉ်, သေက္ခ, (အသေက္ခ)ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သုတမယဉာဏ်, စိန္တာမယဉာဏ်တည်း။ထို၏-ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် သြရုယျောရုယျအားဖြင့်ရင်း။ ထို မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘာဝနာမယဉာဏ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။

ဝါကျ [၈၆]

(က) ဝိစရဏံ ဝိစာရော။ (ခ) အနုသဉ္စရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု ပါကဋော ဟောတိ။

(ဃ) ဣတိ ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန, ဣမိနာ စ ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ ရုက္ခော ဝိယ ပုပ္ဖေန စ ဖလေန စာတိ ဣဒံ ဈာနံ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(င) ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန, ဣမိနာ စ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော"တိ အာဒိနာ နယေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ။

(စ) အတ္ထော ပန တတြာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဠ။၁၁၅။ မအ္ဆ-၂။၂၅၃။ ဘာသာဋီ-၁။၅၈၀။)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ ဓဝံ သန္တေပိ-စသော ဝါကျဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ ပထမာဘိနိပါတ, အနုပဗန္ဓ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အထူးကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ တစုံတခုသော သဝိတက္က သဝိစာရ စိတ်တို့၌ မကွေမကွာ ယှဉ်လေ့ရှိသောကြောင့် ယင်းတို့၏ အထူးသည် တစ်စုံတစ်ခု၌ မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။ အထူးကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။(က)မိန့်

(ဃ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန စသည်ဖြင့် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် အနက်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆိုသည်ရှိသော် ဝိဘင်းပါဠိတော် ဆိုအပ်သည်နှင့် မညီသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ ဆရာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ထူးခြားသော ဝါဒကို မပြသော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (င) ဖြင့် ဝိဘင်း၌ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဒေသနာကို ပြုအပ်သောဟု ဆို၏။ အနက်ကိုလည်း ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်ပင် မှတ်အပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား-- ဝိဘင်း၌အနက်ကို ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် မှတ်သားအပ်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (က) သည် ပက္ကန္တရ။ (ခ) သည် ဝိစာရပုဒ်၏ ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထနှင့်တကွ နိဂုံးကိုပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။ (င) သည် ဝိသေသဝါကျ (တစ်နည်း) ပက္ကန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိဘင်း၌ ဆိုအပ်သည်ကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် အနက်ကိုလည်း ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်ပင် မှတ်သားအပ်ပါသလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** ။ ။ ဣတိ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် သဝိတက္က သဝိစာရန္တိ ဝုစ္စတိ-၌ အကြောင်းဟိတ်-အင်္ကျီးဖိုလ်စပ်။

➤ ၄။ ဝိဘင်္ဂေယန္တိ ဓမ္မာ ဓမ္မ ဓေတေန ဝါ **ဝိဘင်္ဂေ**။ ဝိပုဗ္ဗ ဘဇ္ဇ/ဘဇိဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား ခန္ဓာ-စသော တရားတို့ကို ဝေဖန်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာ ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထ (ဝါ) ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ဝိဘင်းကျမ်း၏ ပကတူပနိဿယတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝိဘင်းကျမ်းရ၏။ |ကေဒေသျှုပစာအားဖြင့် ဈာနဝိဘင်း ရ၏-ဟု ဆက်ကောက်။|

ပုဂ္ဂလော အဓိဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ ဒေသနာယာတိ **ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ**။

ပုဂ္ဂလ အဓိဋ္ဌာန ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော တည်ရာသည် မုချ။ ထို--၏ ဧတ-အညပုဒ်အရ ဒေသနာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ/ဝိသေသန-သျှ စပ် ဌာန္။ ဧတ-အည ပုဒ်အရ ထို--သော ဒေသနာဉာဏ်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဝိတက္ကေန သဟ ယံ ဝတ္တတီတိ **သဝိတက္ကံ**။ ယံ ဈာန်၊သည်။ဝိတက္ကေန၊ဝိတက်နှင့်။ သဟ၊တကွ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ တံ သဝိတက္ကံ။ သဟပုဒ်+ဝိတက္က ပုဒ်+ယ-ပုဒ်။ သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ သဟ-ဝိတက္ကဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ် (ဝါ) တကွဖြစ်သော ဝိတက် ရ၏။ ယင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်၏ (ဝါ) တကွဖြစ်သော ဝိတက်၏ ပဌမဈာန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ/ အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော ပဌမဈာန်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဝိစာရောပုဒ်၏ ဝိပုဗ္ဗ စရဓာတ်၏-ဌင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဝိစာရော ပုဒ်ကို ဝိစရဏံ ဝိစာရော-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝ သာဓနအနက်၌သက်--ဌင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝိတက္ကေန သဟ ဝတ္တတိ-ဖြင့် သဝိတက္ကံ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ဌင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သဟ ဝိတက္ကေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဝိတက္ကံ-ဟု သဟ ပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ဌင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ-ဖြင့် သဝိစာရံ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ၏--ဌင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သဟ ဝိစာရေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဝိစာရံ-ဟု သဟပုဗ္ဗပဒ

http://www.dhammadownload.com

ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဤဒံ ဈာန်-ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-အရ ဈာန်ကို အရကောက်ရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ရုက္ခောဝိယ ပုပ္ဖေနစ ဖလေန-ဖြင့် အပွင့် အသီး သစ်ခက်စသည့် အစိတ်မှ လွတ်သော သစ်ပင် မရှိသော်လည်း သစ်ပင်ကို သပုပ္ဖ သဖလ-ဟုဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝိတက် ဝိစာရ-စသော အစိတ်အင်္ဂါမှလွတ်သော ဈာန်မည်သည် မရှိသော်လည်း ဈာန်ကို "သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ" ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု/ပဌမဒုတိယဈာနေသု ။ ။ ရသာကာရတော ပရံ (ပ) ယရ ဈေ ခံသု ဘမာဒိနမာဒိစ ဒွေဘာဝမာပဇ္ဇန္တေ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ဈေဓာတ်သည် ဒွေဘော်လာရာဌာန်ဖြစ်သောကြောင့် ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

* [ခံသု ဘမ၊ ဈေ ယရ-တို့၊ အစဗျည်းမှာ၊ ဒွေဘော်လာ။]

တဗြာပိ/တတြ ။ ။ တဗြာပီတိ ဝိဘင်္ဂေ။ အပိသဒ္ဒေါ ဣမံ ဌာနံ အပေက္ခတိ။ (ယောဇနာ) ကို ထောက်၍ အပေက္ခ အနက်ရှိသော အပိသဒ္ဒါပါသော တဗြာပိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ ဌာနဖြစ်သော ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန ဣမိနာ စ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဌမဈာန်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တ ရိကနည်း။

သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ -ကား ဝိတက် ဝိစာရတို့နှင့် ပဌမဈာန်ကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန-ကား ဝိတက်နှင့် ပဌမဈာန်သည် မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြား သကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ ဤ၌ ဣမိနာစ-ပုဒ်ဖြင့်ပင် လိုအပ်သော အနက်သည် ပြီးပြီးလျက် ဝိတက္ကေန-ဟု အလွန်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

➢ ၁၀။ **[လက္ခဏာဟာရနယ္ကို] သဝိတက္က သဝိစာရံ-/ပဌမဒုတိယဈာနေသု**--အရ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။ ထိုနှင့် အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကိစ္စ တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် သဟဇာတ ဈာန-စသော အကြောင်းတူသော ကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်-စသော အကျိုးတူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် ကသိုဏ်းစသော ပညတ်အာရုံ တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် နမနဇာတ် ဟီန ပဏီတ-စသော ဂုဏ်၊ ထိုထိုအမူအရာ ကြိယာ ပရမတ္ထဓမ္မဒြပ် ပရမတ္ထဓမ္မ သဒ်တ အမည်တူ သောကြောင့်ရင်း၊ ပဌမဈာန ဒုတိယဈာန သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်း ယူအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၈၇]

(က–၁) ဝိဓေကာစန္တိ ဧတ္ထ ပိပိဏ္တိ ပိဝေကော။ (က–၂) နိဝရဏာဝိဂမောတိ အတ္ထော။

(ခ–၁) ပိပိတ္တောတိ ဝါ ပိဝေကော။

(ခ–၂) နီဝရဏပိပိတ္တော စျာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသီတိ အတ္ထော။

(ဂ) တသ္မာ ပိဝေကာ, တသ္မိံ ဝါ ပိဝေကေ ဇာတန္တိ ပိဝေကဇံ။

(ဃ) ပီတိသုခန္တိ ဧတ္ထ ပီနယတီတိ ပီတိ၊ သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တ– ပီနနရသာ၊ ဖရဏရသာ ဝါ၊ ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သုခနံ သုခံ၊ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ ခနတိ စ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ၊ တံ သာတလက္ခဏံ၊ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဥပဗြူဟနရသံ၊ အနုဂ္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ (၄။၁၁၅။ မအ္ဋ–၂။၂၅၄။ ဘာသာဋီ–၅၈၁။)

➤ ၁။ [က-ဂ-နှင့်အညီ] **ဝိဝေကဇံ**-နီဝရဏတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။

[ခ-ဂ-နှင့်အညီ] **ဝိဝေကဇံ**-နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော စျာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၌ဖြစ်သော။ (ဝါ) နီဝရဏတို့မှ စျာန်သည် ကင်းစေအပ် ဆိတ်စေအပ်သော စျာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၌ဖြစ်သော။

➤ ၂။ (က–၂) **သို့/ အနုသာသနေ** ။ ။ ဤသို့ (က-၁) ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က-၂) ဝါကျကို မိန့်။

(က–၂) **သို့/** ဆရာ-သည် (က-၁) ဖြင့် ဝိဝေကော-ကို ဝိဝေစနံ ဝိဝေကော-ဟု အဘိဓာနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ယင်း၏ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ အဘိဓေယျတ္ထကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ခ) **သို့/** ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည် ဟု ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝိဝေကပုဒ်၌ ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထ ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာ-သည် (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိဝေကဇံ-၌ ဝိဝေကပုဒ် တစ်စိတ်၏ အဘိဓာနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဝိဝေက-ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ မရှိ၊ ဝိဝေကဇံ-ဟုသာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် ဝိဝေ ကဇံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-၁+၂) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က-၂) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ခ-၁+၂) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ-၂) ကား ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-ဃ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ **တသ္မာ ဝိဝေကာ**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဇာတံ-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ **တသ္မိံ ဝိဝေကေ**-ကား ၌--ကြောင့် ဇာတံ-၌ အာဓာရ- အာဓာရီ စပ်။ **ဇာတံ**-ကား ကြောင့်-

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဝိဝေကဇ-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။ ဝါ-သဒ္ဒါကား နယန္တရဇောတက ဖြစ်သည်။

➢ ၄။ [ခ-နှင့်အညီ] ဝိဝိစ္စတီတိ **ဝိဝေကော**။ (သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန) ဝိ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝိစဓာတ်အရကား နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရား အစု ရ၏။

ဝိဝေစီယတေတိ **ဝိဝေကော**။ (ဟေတုကမ္မသာဓန) ဝိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝိစဓာတ်အရ ဟေတုကတ္တု ကြိယာအရကား ကင်းဆိတ်တတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပဋ္ဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာနသတ္တိသည် မှချ။ ဟေတုကမ္မဌကြိယာအရကား ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၏ ဈာနာဒိ ပစ္စယုပ္ပန္န ဘောဂုဏ်သည် ကာရဏူပစာ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု ရ၏။

ဝိဝိစ္စော (ဝိဝေစိတော)တိ **ဝိဝေကော**။ ယော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ၊အကြင် ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုကို။နီဝရဏေဟိ၊နီဝရဏတို့မှ။ဈာနေန၊ဈာန်သည်။ဝိဝိစ္စော (ဝိဝေစိတော) ဆိတ်စေအပ်, ကင်းစေအပ်၏။ ဣတိ သော ဝိဝေကော။ ဝိ-ဝိစ+ဏ။ ဟေတုကမ္မသာဓန။ ဝိ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝိစဓာတ်၏-အရ ဟေတုကတ္တုဌကြိယာအရကား ပဋ္ဌမဈာန်၏ တဒင်္ဂပဟာနသတ္တိသည် မှချ။ ဟေတုကမ္မဌကြိယာအရကား ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘောသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ ရ၏။

ဝိဝေကေ ဇာတံ **ဝိဝေကဇံ**။ ဝိဝေက-အရ နီဝရဏတို့ ကင်းဆိတ်ခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ ပဋ္ဌမဈာန်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဋ္ဌမဈာန် ရ၏။ (တစ်နည်း) ဝိဝေက-အရ ဈာနသမ္ပယုတ် တရားအစုသည် မှချ။ ထို--၏ ပဋ္ဌမဈာန် နှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဋ္ဌမဈာန် ရ၏။

ဥဒ္ဓံ အဂ္ဂံ ယဿာတိ ဥဒဂ္ဂံ။ ဥဂ္ဂတံ အဂ္ဂံ အဿာတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ ဥဒတီတိ ဥဒေါ။ ဥဒေါ ဟုတွာ ဂစ္ဆတီတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ ဥဒဂ္ဂါနိ အဿ အတ္ထီတိ ဥဒဂ္ဂေါ။

ဥဒဂ္ဂဿ ဘာဝေါ **ဩဒဂျံ**။ ဥဒဂ္ဂ-အရ အထက်၌တက်ကြွသော စိတ်သည် မှချ။ ထို၏ ဏျပစ္စည်းအရ အထက်၌ တက်ကြွသော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ပီတိနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို--သော ပီတိ ရ၏။

ဩဒဂ္ဂံ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ ပီတိယာတိ **ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။

တံ သမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သာဒယတီတိ **သာတံ**။ (သာဒ+အ/သဒ+ဏ) သာဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဌ ကား သုခ၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သုခ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိဝိတ္တံ-ဖြင့် ဝိဝေကော-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ **နီဝရဏာပီဂမော**-ဖြင့် ကင်းခြင်းဟူသည် နီဝရဏတို့မှ ကင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဝါ-ဖြင့် နယန္တရ ဇောတက၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဝိဝိတ္တော-ဖြင့် ဝိဝေကော-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝိတ္တောတိ ဝိဝေကော/ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

[တစ်နည်း] ဝိဝိစ္စော-ဖြင့် ဝိဝေကော-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ဟေတုကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝိစ္စောတိ ဝိဝေကော/ဝိဝေစီယတေတိ ဝိဝေကော-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

နီဝရဏဝိဝိစ္စော ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလေနာတိ-ဖြင့် သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန ဟေတုကမ္မသာဓနပြုခိုက် ဝိဝေက-အရ နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော (တနည်း) နီဝရဏတို့မှ ဈာန်သည် ကင်းဆိတ်စေအပ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ တသ္မာ ဝိဝေကာ -ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို ဘာဝသာဓနပြုခိုက် ဝိဝေကပုဒ်နှင့် ဇ-ပုဒ်ကို ဝိဝေကာ ဇံ ဝိဝေကဇံ-ဟု ဟေတွတ္ထပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တသ္မိံ ဝိဝေကေ ဇာတံ-ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန, ဟေတုကမ္မသာဓနပြုခိုက် ဝိဝေကပုဒ်နှင့် ဇ ပုဒ်ကို ဝိဝေကေ ဇံ ဝိဝေကဇံ-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

ဇာတံ-ဖြင့် ဝိဝေကဇံ-၌ ဇ-ဝယ် ဇနဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ကွိပစ္စည်း ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းကွိပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်- ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇာယတီတိ ဇံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ပီနယတီ-ဖြင့် ပီတိ-၌ ပီဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တိပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပီနယတီတိ ပီတိ-ဟု ဟေတု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

သုခနံ-ဖြင့် သုခံ-၌ သုခဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုခနံ သုခံ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတီ-ဖြင့် သုခံ-၌ သုပုဗ္ဗ ခါဒဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သု-ဥပသာရသည် သုဋ္ဌုအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကွိပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဋ္ဌု ခါဒတီတိ သုခံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ)

F-24-B

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ **သုခ္ခံ စနတိ**-ဖြင့် သုခံ-၌ သုပုဗ္ဗ ခနုဓာတ်၏--ၪင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သု-ဥပသာရသည် သုဋ္ဌုအနက် ဟော--ၪင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကွဲပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနဖြင့် သက်--ၪင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဋ္ဌု ခနတိတိ သုခံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ၪင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ကာယိကစေတသိကံ**-ဖြင့် ကောင်းစွာ ခံစား၏, ကောင်းစွာတူးဖြို၏ဟူသည် ကိုယ်စိတ်၏ ကျင်နာခြင်းကို ခံစား တူးဖြိုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ပီဏာယတိ/ပီနယတိ** ။ ။ ပီဓာတ် ဏာယပစ္စည်း တိဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပိဏာယတိ-ပါဠ်သင့်ပါသည်။ [သာဝကေ] ပီ ပီတိယံ၊ ပီဏောတိ၊ ပီဏာတိ၊ ပီတိ၊ ပိယော။ ပီ တပ္ပနကန္တီသု၊ ပီဏာတီတိ ပီတိ၊ ဧတ္ထ စ ပီတီတိ ပီဏနံ ပီတိ၊ တပ္ပနံ ကန္တိစ ဝုတ္တံဟောတိ၊ ဣဒံ ဘာဝဝသေန နိဗ္ဗစနံ။ ဣဒံ ပန ဟေတုကတ္တုဝသေန ပီဏာယတီတိ ပီတိ၊ တပ္ပေတီတိ အတ္ထော။ (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ)

သာရတ္ထဋီကာ၌ ပီနယတီတိ တပ္ပေတိ၊ ဝဍ္ဎေတိ ဝါ-ဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် ပီနယတိ-ပါဠ်လည်း သင့်ပါသည်။

သာတလက္ခဏံ/သာဒလက္ခဏံ ။ ။ သာတလက္ခဏန္တိ ဣဋ္ဌသဘာဝတ္တာ တံ သမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဝါ အတ္တနိ သာဒယတီတိ သာတံ၊ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ။ သာတံ မဓုရန္တိ ဝဒန္တိ။ သာတံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ သာတလက္ခဏံ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ သာဒ-ကား သဒဓာတ် ဏ- ပစ္စည်း၊ သာဒလက္ခဏံဟု ဆိုလိုလျက် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သာတလက္ခဏံ-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပိတိ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပီတိ ငါးမျိုးလုံး၏ "ပီတိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖရဏာပီတိ-၌တင်-- ကေဒေသျှပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။

ဝိဝိတ္တံ ဝိဝေကော-နှင့် တသ္မာ ဝိဝေကာကိုၪင်း၊ ဝိဝိတ္တောတိ ဝါ ဝိဝေကော-နှင့် တသ္မိံ ဝိဝေကေကိုၪင်း ဤသို့ ရသင့်သလို တွဲယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ယထာလာဘ နည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **နီဝရဏာဝိဂမော**-အရ နီဝရဏာတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း ဥပစာရဈာန်ကိုယူ။

ဝိဝေကဇံ-အရ ပဌမဈာန်ကိုယူ၍-- ထိုသည် ဈာနံ အဿာဒေတိ-ဟူသည်နှင့်အညီ သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏--စသည်ထုတ်။

ဓါတျ [၈၈]

(က) အယဋ္ဌ ပီတိ [ဣတိ အယဋ္ဌ ပီတိ] ဣဒဋ္ဌ သုခံ အဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဣဒံ ဈာနံ "ပီတိသုခံ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) အထဝါ ပီတိစ သုခဥ္စ ပီတိသုခံ ဓမ္မဝိနယာဒယောဝိယ။

(ဂ) ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခမဿ ဈာနဿ အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဧဝမ္ပိ ဝိဝေကဇံ

http://www.dhammadownload.com

ပီတိသုခံ။ (ဃ) ယသောဝ ဟိ ဈာနံ၊ ဖဝံ ပီတိသုခမ္ပေတ္ထ ဝိဝေကဇမေဝ ဟောတိ၊ တဥ္စဿ အတ္ထိ [တဥ္စဿ အတ္ထီတိ။]

(င) တသ္မာ ဧကပဒေနေဝ "ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ"န္တိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

(ဌ။၁၁၅။ မအူ-၂။၂၅၇။ ဘာသာဋီ-၁။၅၈၅။)

➤ ၂။ (ခ၊ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-ကို တစ်ပုဒ် စီခွဲ၍ ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တစ်ပုဒ်တည်းတွဲ၍ ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ၊ဂ)ကိုမိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် ပီတိစ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ-ဟု ဒွန်တွဲ၍ ပီတိသုခံ အဿ အသ္မိံ ဝါ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ-ဟု အဿတ္ထိ (ဝါ) ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဝစနတ္တ ပြုရမည်ကိုရင်း၊ ဝိဝေကဇံ-နှင့် ပီတိသုခံတို့ကား ဝိဘတ်မြူပုဒ် နှစ်ပုဒ်အဖြစ်ကိုရင်း ဖွင့်ပြပြီး၍ တစ်ပုဒ်တည်း တွဲ၍ ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ၊ဂ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/အာသောင်းယုတ္တယုတ္တ ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (ဂ) ဖြင့် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိ သုခရှိသောကြောင့် ဈာန်သည် ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ မည်သောဟု ဆို၏။ (ဝါ) ပီတိ သုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ ဈာန်သာလျှင် ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ် သည် မဟုတ်ပါလော။ [ပီတိသုခမ္ပိ-၌ ပိ-ကိုရှု] ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် (ဂ)ဝါကျ စကားရပ်၌ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခ-ဟု ဆရာဆိုခြင်းသည် အသို့ သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (ဝါ) အဘယ်ကြောင့် ပီတိသုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုပါသနည်း။ (ဝိရောဓိ ဒေါသတင်--) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- ဈာန်သည် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပီတိသုခသည်လည်း ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အသင့်ယုတ္တိကို ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား--ဟူလို။

(င) သို့/ ဆရာသည်၊ (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော ကြောင့် ဈာန်သည် ဝိဝေကဇပီတိသုခမည်၏ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခု ရအပ်သော အကျိုးမရှိပြီလော။ (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည် ပကၡန္တရ။ ထိုတွင် (ခ-ဂ) တို့သည် ပကၡန္တရ။ (ဃ) သည် ပီတိသုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေ ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ဒဠှီကရဏ ဝါကျ/ကာရဏဝါကျ။ (င) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

(ခ)ဝါကျ၌ အထဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝိဝေကဇံတစ်ပုဒ်၊ ပီတိသုခံတစ်ပုဒ်ဟူသော နှစ်ပုဒ်ဝါကျသဒ္ဒါမှတစ်ပါး ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-ဟူသော တစ်ပုဒ်တည်းသော သမာသ် သဒ္ဒါအဖြစ်ကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ဈာန်, ပီတိသုခ ရှိသော ဈာန်-ဟူသော အနက်မှတစ်ပါး ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော ဈာန်ဟူသော အနက်တစ်ပါးကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့်ရင်း (ခ) ဝါကျ၌ အထဝါ-သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ [က-နှင့်အညီ] ပီတိသုခံ အသေ ဈာနသေ အသွံ ဝါ ဈာနေတိ **ပီတိသုခံ**။
ပီတိသုခ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပီတိသုခ ရ၏။ ထို--၏ ပဌမဈာန်နှင့် အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာန။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ပီတိသုခရှိသော ပဌမဈာန် ရ၏။

[ခ-နှင့်အညီ] ပီတိစ သုခဉ္စ **ပီတိသုခံ**။ ပီတိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ပီတိသည် မုချ။ ထို--၏ သုခ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ သုခဝေဒနာနှင့် ပဌမဈာန်၌ အတူဖြစ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငုံခြင်းဟုဆိုအပ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပီတိသုခ ရ၏။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ အသေ ဈာနသေ အသွံ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ **ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ**။
ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော (ဝါ) နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်တတ် ကင်းတတ်သော (ဝါ) ဆိတ်စေအပ် ကင်းစေအပ်သော သမ္ပ ယုတ် တရားအပေါင်း၌ဖြစ်သော ပီတိသုခသည် မုချ။ ထို--၏ ဣမ အညပုဒ်အရ ပဌမ ဈာန်နှင့် အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာန။ ဣမ-အရ နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ် သော ပီတိသုခရှိသော ပဌမဈာန်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပီတိစ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ပီတိသုခံ အသေ ဈာနသေ အတ္ထိ (တစ်နည်း) ပီတိသုခံ အသွံ ဈာနေ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ-ဟု အသေတ္ထိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အသေတ္ထိအနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ပီတိသုခ-အရ ဈာန်ကိုအရကောက် ရမည်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပီတိသုခပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓမ္မဝိနယသဒ္ဒါသည် သမာဟာရဒွန်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပီတိသုခပုဒ်သည်လည်း သမာဟာရ ဒွန်သမာသ်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဝိဝေကဇံ အသေ ဈာနသေ အတ္ထိ (တစ်နည်း) အသွံ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-ဟု စတုတ္ထီ (တစ်နည်း) သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဝိဝေကဇံပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ် မကျေခြင်း၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာ ဝတ္ထ) ဝိဝေကဇ-အရ ပီတိသုခကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-အရ ဈာန်ကို ယူရမည်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အယဥ္စ ပီတိ/ဣတိ အယဥ္စ ပီတိ** ။ ။ (က) ၌ ဣတိ ဣမိနာ ဝိတက္ကေန စသည်ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ အထူးနောင် ဣတိ စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ် ပြထားသည်ကို ထောက်၍ ဤ၌လည်း ပီတိသုခ အထူးနောင် ဝိဂြိုဟ်ပြသော အရာဖြစ်သောကြောင့် (က) ၌ ဣတိ အယဥ္စ ပီတိ စသည်ဖြင့် ဣတိ-ရှိသော ပါဠ်က ယုတ္တတရဖြစ်ပါသည်။
ဣတိ-သဒ္ဒါရှိသော်ရင်း, မရှိသော်ရင်း အတ္ထယုတ္တိ မပျက်သောကြောင့် ဣတိ ရှိ/မရှိ

http://www.dhammadownload.com

နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

(ဃ) ဝါကျ၌ ဣတိ-ကို (ဂ)ဝါကျသို့ပြန်၍ ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဣတိ-ကို ပရိသမာပနတ္ထကြံသင့်သောကြောင့်၎င်း ဣတိ-ရှိသောပါဌ်သည် ယုတ္တတရ ဖြစ်ပါသည်။ ဣတိ-ကို လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌကြံ၍ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်၎င်း၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းနှစ်ချက်ကြောင့်၎င်း ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ/ဝိဝေကဇ ပီတိသုခံ ။ ။ ဒုတိယေ ပီတိသုခမေဝ ဝိဝေကဇံ၊ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခန္တိ စ အညပဒတ္ထသမာသော ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသဿ စ အလောပေါ ကတော၊ လောပေ ဝါ သတိ "ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ"န္တိ ပါဌောတိ အယံ ဝိသေသော-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ (ဂ) ဝါကျ ဒုတိယဝိကပ်ဝယ် ဝိဝေကဇံ-ပုဒ်၌ ပဋ္ဌမာဝိဘတ် မကျေလျှင် ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပဌမာဝိဘတ်ကျေလျှင် ဝိဝေကဇ ပီတိသုခံ-ပါဌ်လည်းသင့်သည်။

➤ ၈။ **ပီတိသုခံ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခ၏ "ပီတိသုခ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ မကင်းတတ်သော ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခ ကိုဆိုသဖြင့် မကင်းရာသော ဌာနဖြစ်သော ဈာန်ကိုယူရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။

(က) ရှု -- **ပီတိသုခံ**-ကား ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ဈာန်ကိုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကင်း တတ်သော ပီတိသုခကိုလည်း ရသောကြောင့် ဌာနူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အစိတ် ပီတိသုခရှိ၏ဟု မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်အလုံး စုံကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **[ပရိယတ္တနယာရ] ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ**-အရ ပဋ္ဌမဈာန်ကိုယူ၍ ထိုကိုယူသဖြင့် ထို၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နီဝရဏတရားတို့သည် ကင်းပျောက်ကုန်၏။ ထိုနီဝရဏ တရားတို့ ကွယ်ပျောက်သဖြင့် သမထ-စသော အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ဖြာသော အကျိုးတရားတို့သည် စည်ပင် တိုးပွား များပြားကုန်၏။

ဤသို့သုတ်၌လာသောတရားတို့၏ ပဋိပက္ခမွကို ပယ်ရှားကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရိဝတ္တနဟာရ မည်၏။

ဆိုကျ [၈၉]

(က-၁) ပဋ္ဌမန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမံ။ (က-၂) ဣဒံ ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ ပဌမံ။ (ခ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ ဈာနံ။

(ဂ) ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တီတိပိ ဈာနံ။ (ဃ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဒဟတီတိ၊ ဂေါစရံ ဝါ စိန္တေန္တီတိ အတ္ထော။ (င) ယံ ဝါ တံ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဈာနံ။ (စ) တေနေဝ ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ၁၁၆။ မအူ-၂။၂၅၉။ ဘာသာဋီ-၁။၅၈၆။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **ဈာနဝေတိ**၊ ပူပန်စေတတ်၏, လောင်စေတတ်၏, ဖုတ်ကြည်းတတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်၏အစွမ်းဖြင့် ပယ်တတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ **(က--၂) သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမံ-ဖြင့် ပဌမံ-ပုဒ်ကို ဒေသိတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အခြားဖြစ်နိုင်သော ဝစနတ္ထတစ်မျိုးကို ပြလိုသောဆရာသည် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ယ) သို့/ အာဓောဟေတ္တာ ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (ခ-ဂ)တို့ဖြင့် ဈာန်ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓန, ကရဏသာဓန ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဈာန်ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ကရဏသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဉာဏ, ဒိဋ္ဌိ-စသော အနက်တို့ကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) ဝါကျကို မိန့်။

အား-- ဟေတုကတ္တုသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် ဥပဟနအနက်ကို ဟော၏၊ ကရဏသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (က-၂) ကား ပဌမပုဒ်၏ ဒေသိတတဒ္ဓိတ်မှတစ်ပါး သမာပဋ္ဌတိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဈာန်ပုဒ်၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနမှတစ်ပါး ကရဏသာဓနဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ယ) သည် ဈေ-ဓာတ်၏ ငုတ်နေသော အနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ဂေါစရံ စိန္တေန္တီကား- ဈာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်၏ ဥယှနတ္ထမှတစ်ပါး စိန္တနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ / ဈာပေတီပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဈာယန္တိပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။

➤ ၄။ ယုဋ္ဌတေ ယောဂိနာတိ **ယောဂေါ**။ (ဘာဝနာရ၏။) ယောဂေါ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ယောဂိနော**။ ယောဂပုဒ်အရ အားထုတ်အပ်သော ဘာဝနာသည် မုချ။ ထို-- ၏ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ဤပစ္စည်းအရကား ထို--သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ **ဈာနံ**။ ဈေဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တု႑ကြိယာကား ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တု႑ ကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ဝိတက်-စသော ၅-ပါးအပေါင်း၏ (ဝါ) ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိသည် (ဝါ) ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု- ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝိတက်-စသော ၅-ပါးအပေါင်း (ဝါ) ပဌမဈာန်ရ၏

(တစ်နည်း) ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တီတိ **ဈာနံ**။ ဈေဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တု႑ ကြိယာကား ယောဂီတို့၏သန္တာန်၌ ကြံစည်တတ် လောင်မြိုက်တတ်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မသည် မုချ။ ကရဏတ္တကြိယာအရကား ထို-

http://www.dhammadownload.com

အားတပ်သော ဝိတက်-စသော ငါးပါးအပေါင်း၏ (ဝါ) ပဌမဈာန်၏ သဟဇာတာဒိ, ဈာနာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရ ဝိတက်-စသော ၅-ပါးအပေါင်း (ဝါ) ပဌမ ဈာန် ရ၏။

(တစ်နည်း) သယံ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **ဈာနံ**။ ဈေဓာတ်အရ ကပ်၍ ရှုတတ်သော သတ္တိရ၏။ ယုပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဈာန်တရားရ၏။

လက္ခီယတိ လက္ခိတဗ္ဗံ အနေနာတိ **လက္ခဏံ**။ ဥပနိဇ္ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယန္တိ ဝါ ဧတေနာတိ **ဥပနိဇ္ဈာယနံ**။ လက္ခဏာသ ဥပနိဇ္ဈာယနံ **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနံ**။

လက္ခဏာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာ, နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာ သည် မုချ။ ယင်း၏ဈာန်တရားတို့နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဈာန်တရားရ၏။

* ဂဏီယတေ **ဂဏနာ**။ (အစိတ်) ဂဏနာယ အနုပုဗ္ဗံ **ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ**။ ဂဏီယတေ အနေနာတိ **ဂဏနံ**။(ရေတွက်ကြောင်းဂဏန်း) ဂဏနသ အနုပုဗ္ဗံ **ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ**။ နတ္ထိ ဧတသ္မာ ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ **အနီတော**။ အနီတဿ ပဋိပက္ခော **ပစ္စနီတော**။ ပစ္စနီတော ဧဝ **ပစ္စနီကော**။

➢ ၆။ (က) ၌ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော-ဖြင့် ပဌမံ-၌ ပဌမသဒ္ဒါသည် ပဓာနအနက် ကိုမဟော၊ အာဒိအနက်ဟော--ရှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပဌမံ ဒေသိတန္တိ ပဌမံ-ဟု ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်ပြု-ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပစ္စည်း ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-ရှင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဥပ္ပတ္တိက္ကမ ဒက္ခိဏေယျက္ကမအားဖြင့် ပဌမ မည်သည် မဟုတ်၊ ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ပဌမ မည်သည်၏--ရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီ-ဖြင့် ပဌမံပုဒ်ကို ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိ ပဌမံ-ဟု သမာပဇ္ဇတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု-ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ယင်းတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-ရှင်း (ပစ္စယတ္ထ) ပိ-သဒ္ဒါဖြင့် အရေအတွက် အစဉ်ဖြင့်သာ ပဌမ မည်သည်မဟုတ်၊ ဦးစွာ ဝင်စားအပ် သောကြောင့်လည်း ပဌမ မည်သတည်းဟူသော သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ) ၌ ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတိ-ဖြင့် ဈာနံ-၌ ဈေဓာတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဈာပေတီတိ ဈာနံ-ဟု. ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း ဟေတု ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပူပန်စေတတ်၏ဟူသည် ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို ပူပန်စေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တိ-ဖြင့် ဈာနံ-၌ ဈေဓာတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ကရဏ သာဓနအနက်၌သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဈာယန္တိ ဣမိနာတိ ဈာနံ-

http://www.dhammadownload.com

ဟု ကရဏသာဓနပြု--ၒင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဈာယန္တိ-၌ ကြံစည်၏ဟူသည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့က ကြံစည်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အပိ-ဖြင့် ဟေတုကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထကြောင့်သာ ဈာန်မည်သည်မဟုတ်သေး၊ ကရဏသာဓနကြောင့်လည်း ဈာန်မည်သေး၏ဟူသော သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ-ဖြင့် (ခ) ဝါကျ ဈာပေတိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏဒိတ္တိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဒယှနအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဂေါစရံ စိန္တေန္တိ-ဖြင့် (ဂ) ဝါကျ ဈာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏ ဒိတ္တိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ စိန္တနအနက်ဟော--ၒင်း (ဓာတွတ္ထ) စိန္တေန္တိ-၌ ကြံစည်၏ဟူသည် ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကြံစည်ခြင်းပင်တည်းဟူ--ၒင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) (ဃ) ၌ **ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ**-ဖြင့် (ဂ) ဝါကျ ဈာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဒယှနအနက်ဟော--ၒင်း (ဓာတွတ္ထ) ဈေဓာတ်သည် ဒယှန အနက်ကိုဟောခိုက် ဈာယန္တိ-၏ ကံကို ပစ္စနီကဓမ္မေ-ဟု ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်--ၒင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **ဂေါစရံ စိန္တေန္တိ**-ဖြင့် (ဂ) ဝါကျ ဈာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ဟော--ၒင်း (ဓာတွတ္ထ) ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ကိုဟောခိုက် ဈာယန္တိ-၏ ကံကို ဂေါစရံ-ဟု ထည့်၍ အနက် ပေးရမည်၏--ၒင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ သယံ ဝါ တံ ဈာယတိ-ဖြင့် ဈာန်-၌ ဈေဓာတ်၏--ၒင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တားအနက်၌ သက်--ၒင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဈာယတီတိ ဈာနံ-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနပြု--ၒင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဈာယတိ-၌ ကပ်၍ရှုဟူသည် ဝိတက်-စသော တရားများ ကိုယ်တိုင်ကပ်၍ရှုသည်၏--ၒင်း (ဘာဝတ္ထ) ဈာယတိ-၌ ဈေဓာတ်၏ သကမ္မကဓာတ်၏--ၒင်း (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ဈာယတိ-၌ ကပ်၍ ရှုဟူသည် ကသိုဏ်း စသော အာရုံကိုကပ်၍ ရှုသည်၏--ၒင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

ဥပနိဇ္ဈာယတိ-ဖြင့် ဈာယတိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏ ဒိတ္တိ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဥပနိဇ္ဈာနအနက်ဟော--ၒင်း (ဓာတွတ္ထ) ဈာယတိ-၏ ကတ္တားကို သယံ-ဟု ထည့်ရမည်ကိုၒင်း (ဘာဝတ္ထ) ဈာယတိ-၏ ကံကို တံ-ဟု ထည့်ရမည်ကိုၒင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

➤ ၇။ **ဥဟာန္တိ/ဒဟာန္တိ** ။ ။ ဒဟဓာတ် အန္တိဝိဘတ်၊ ဒ-ကို ဥ-ပြုလျှင် ဥဟာန္တိ-ဟုၒင်း၊ ဒ-ကို ဥ-မပြုလျှင် ဒဟာန္တိ-ဟုၒင်း ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါင်လုံးသင့်သည်။

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော/ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ။ ။ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမန္တိ ကွမိနာ ဒေသနာက္ကမံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ၊ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဌမန္တိပိ ပါဌော၊ တတ္ထာပိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယာတိ အတ္ထော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် ၂-ပါင်လုံးသင့်ပါသည်။

အာရမဏ္ဍူ/အာရမ္မဏ္ဍူ ။ ။ ဒွေဘော်ဆောင်နိုင်သော သဒ္ဒယုတ္တိ မရှိသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

အာရမဏူပါဋ်ဳသာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ**-ကား ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ယ-အက္ခရာကိုချေ၍ ရှပ်ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

(ဃ) ဝါကျသည် (ခ၊ဂ) ဝါကျတို့ကို (ဝါ)တို့၌ ဈာပေတိ၊ ဈာယန္တိ-တို့ကို အစဉ်အတိုင်း အရေအတွက်အားလျော်စွာ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။ ယထာသချ်နည်းဖြစ်ပါသည်။

ဂေါစရံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာရုံဟူသမျှ၏ "ဂေါစရ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်းစသော နိမိတ်အာရုံ၌တင်- ကေဒေသျူပစာ။ ရှင့်နည်း။

➤ ၁၀။ **ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တိ**-အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဈာနသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ **ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ**-၌ ပစ္စနီကဓမ္မ-အရ နီဝရဏတရားရ၏။

ဝါကျ [၉၈]

(က) တဒေတံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။

(ခ) တတ္ထ **အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ** သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ။ ကသ္မာ? ကသိဏာဒိအာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာယနတော။

(ဂ) **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ** ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ။ ကသ္မာ? လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော။ (ဃ) တတ္ထ ဟိ ဝိပဿနာ အနိစ္စလက္ခဏာဒီနိ ဥပနိဇ္ဈာယတိ။

(င) ဝိပဿနာယ ဥပနိဇ္ဈာယနကိစ္စံ ပန မဂ္ဂေန သိဇ္ဈတီတိ မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ (စ) ဖလံ ပန နိရောဓဿ တထလက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ဆ) ဣမသ္မိံ ပနေတ္ထ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနမေဝ ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဋ္ဌ။၁၁၆။ မအ္ဋ-၂။၂၆၀။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၈၈။)

➤ ၁။ **မဂ္ဂေနာ**၊နိစ္စ-စသော ဝိပလ္လာသကို ပယ်တတ်သော မဂ်နှင့်တကွ။[သဟတ္ထ၌ တတိယာ] မဂ်ကိစ္စဖြင့်။ [ကရဏတ္ထ]

➤ ၂။ **(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ဈာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်အားဖြင့် နှစ်မျိုးပြားသည်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ဈာန်နှစ်မျိုးကို သရုပ်ထုတ်၍ အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ+င+စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် လက္ခဏာကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု ဆိုခဲ့၏။ ဝိပဿနာသည် မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ မဂ်သည် မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ ဖိုလ်သည် မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ *[ဝိတ္ထာဟိမှာ အစိတ်ပြား၊ မေး ပါ ဝါကျကန့်။]* ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့သည် လက္ခဏာကိုကပ်၍ ရှုခြင်းအတူတူပင် ဖြစ်ကောင်းရာ

http://www.dhammadownload.com

အံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ယ၊င၊စ) တို့ကိုမိန့်။

ကား-- ဝိပဿနာသည် အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကို ကပ်၍ရှု၏။ ဝိပဿနာ၏ ရှုမှုကိစ္စသည် မဂ်ကိစ္စကျမှ ပြီးစီး၏။ ဖိုလ်သည် တထလက္ခဏာကို ရှု၏ဟူလို။

(င) **သို့/ သာအောဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာသည် (ယ)ဖြင့် ဝိပဿနာသည် အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကို ကပ်၍ရှုတတ်သောကြောင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်မည်၏ဟု ဆို၏။ မဂ်၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်၏အဖြစ်ကို ဖိုလ်ကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို ရှုခြင်းကြောင့် ဆိုပါ သလော။ အဘယ့်ကြောင့် မဂ်ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု ဆိုပါသနည်း။ /အနိစ္စ-စသည် လျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ၏ ဥပနိဇ္ဈာနသည် အဘယ်သို့လျှင် အာရုံရှိသော မဂ်၏ ဥပနိဇ္ဈာန ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ-ဃ) တို့ကား ဈာန်နှစ်မျိုး၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ) ကား ပက္ခန္တရ။ (ခ) ၌ ကသ္မာ-ကား ကာရဏပုစ္ဆာဝါကျ။ ကသိဏာဒိ-စသည်ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ (ယ-င-စ) တို့ကား လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရသော ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်တို့ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရခြင်းအကြောင်းကို အကျယ်ဖွင့်ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) ကား ဝိပဿနာ၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရကြောင်း မှတစ်ပါး မဂ်၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ယ) ကား ဝိပဿနာ၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် နာမည်ရခြင်း အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။ (ဆ) ကား အတ္ထုဒ္ဓေသ/အဓိပ္ပေတတ္ထ/ဝိသေသဝါကျ။

➤ ၄။ လက္ခီယတေ အနေနာတိ **လက္ခဏံ**။ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **ဥပနိဇ္ဈာနံ**။

လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ**။ လက္ခဏ-အရ အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာ သည် မုချ။ ထို--၏ ကပ်၍ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကိုကပ်၍ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာ ရ၏။ [ဤကား ယ-ဝါကျနှင့် အညီတည်း။]

အဓိပ္ပီယတိ ဣစ္ဆီယတီတိ **အဓိပ္ပေတံ**။ အဓိ-အပိ- ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဠကား ဆန္ဒ အဓိမောက္ခပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဠကြိယာကား ထို--အားတပ်သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် ရ၏။

တထသ ဘာဝေါ **တထံ**။ လက္ခီယတေ အနေနာတိ **လက္ခဏံ**။ တထံ လက္ခဏံ ယဿာတိ **တထလက္ခဏော**။/တထမေဝ လက္ခဏံ **တထလက္ခဏံ**။ တထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ လက္ခဏာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (က) ဖြင့် စျာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်, လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု နှစ်မျိုးရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဥပစာရစျာန်နှင့်တကွဖြစ်သော သမာပတ် ၈-ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ကသိဏာဒိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်-၌ အာရမ္မဏ-အရ ကသိုဏ်းစသော အာရုံကိုယူရမည်၏ -ငှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (သမာသလိင် ပဒတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်-- ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် မည်သည်၏ အဖြစ်ကိုငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ-အရ ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ဖြင့် လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (သမာသလိင် ပဒတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် အမည်ရခြင်းအကြောင်းကိုငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

(ဃ) ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဝိပဿနာကိုယူခိုက် လက္ခဏ-အရ အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာကိုယူ--ငှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) လက္ခဏ-အရ အနိစ္စ စသော လက္ခဏာကိုယူခိုက် ဥပနိဇ္ဈာန-အရ ဝိပဿနာကိုယူ--ငှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပနိဇ္ဈာနံ-၌ ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနေပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) လက္ခဏ-နှင့် ဥပနိဇ္ဈာနကို လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငှင်း (သမာသလိင်ပဒတ္ထ) သိစေသည်။

(င) ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ကာရဏူပစာအားဖြင့် မဂ်ကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဖိုလ်ကိုယူခိုက် လက္ခဏ-အရ နိဗ္ဗာန်၏ တထ လက္ခဏာကိုယူ--ငှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) လက္ခဏ-အရ နိဗ္ဗာန်၏ တထ လက္ခဏာကိုယူခိုက် ဥပနိဇ္ဈာန-အရ ဖိုလ်ကိုယူ--ငှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပနိဇ္ဈာနံ ဟု ကတ္တုသာဓနေပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) လက္ခဏ-နှင့် ဥပနိဇ္ဈာနကို လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငှင်း (သမာသလိင်ပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် စျာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု နှစ်မျိုးရှိသော်လည်း ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဧကဒေသူပစာအားဖြင့် စျာန်-အရ

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **တထလက္ခဏံ/တထာလက္ခဏံ** ။ ။ တထာ-ကား ပဋိဘာဂတ္ထ နိပါတ်တည်း၊ ဤ၌ ယင်းအနက် မဖြစ်သင့်၊ နိရောဓသော-ဟူသော သမ္ဗန်ကိုထောက်၍ မဖောက်မပြန်မှန်သော အဝိပရီတတ္ထ၊ တထလက္ခဏတ္ထ-သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် တထလက္ခဏံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ကသိဏာ/ကသိန ။ ။ ကသ-ဂမနေ၊ ဣဏော၊ ကသတိ ပဝတ္တတီတိ ကသိဏံ (သူစိ)ကိုထောက်၍ ကသဓာတ် ဣဏပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ကသ-ဂမနေ ဣနော၊ ဏတ္တံ-ဟူသော(အဘိဓာန်ဋီကာ) ကိုထောက်၍ ကသဓာတ် ဣနပစ္စည်း၊ န-ကို ဏ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း ကသိဏ-သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ ဝုစ္စတိ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အနိစ္စ-စသောအားဖြင့် ရှုတတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ "လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော မဂ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ မကင်းရာသော အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော အကျိုးဖြစ်သော မဂ်ကိုယူရသောကြောင့် နာန္တရီကနည်း။

(င) **ဥပစာရေန**-ကား ဥပစာရဈာနေန-ဟု ဆိုလိုလျက် ဈာန-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေနေသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနည်း။ ဧကဒေသဝေါဟာရနည်း။

လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ကား ဝိပဿနာသည် အနိစ္စလက္ခဏာကို ရှုတတ်၏၊ ဖိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို ရှုတတ်၏၊ ဤသို့ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာသမ္ဘဝနည်း။ ယထာလာဘနည်း။

ဖလမ္ပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ **ဈာနံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်, လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်တို့၏ "ဈာန်"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဝိပဿနာ**-အရ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၈-ပါး၌ရှိသော ဉာဏ်ကိုယူ။

ဓါကျ [၉၁]

(က) ကတမေသု ပဉ္စသု? ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဧတေသု။

(ခ) ဧတာနေဝ ဟိသ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ အာဒိနာ နယေန အာဂတာဝေန ဝုတ္တာနိ။ (ဂ) အဝုတ္တတ္တာ ကေဂ္ဂတာ အင်္ဂံ န ဟောတီတိ ဧေ။ (ဃ) တဥ္စနံ။

(င) ကသ္မာ? ဝုတ္တတ္တာ ဧဝ။ (စ) သာဝိ ဟိ ဝိဘင်္ဂေ "ဈာနန္တိ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တာယေဝ။

(၄။၁၁၆။ မအူ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဘာသာဋီ၊၁။ ၅၉၀။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဤငါးပါးတို့ကို ဈာန်အင်္ဂါဟု သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းငါးပါးတို့မှ အယုတ်အလွန်အားဖြင့် ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ [ဓောာနေဝ-၌ ဓဝ-ကိုရှု]

(တစ်နည်း) ဈာနင်သည် ဝိတက်-စသော ငါးပါးဖြစ်က သင့်ရာ၏၊ မဖြစ်က မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ရာသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဟား-- ထို ဝိတက်-စသော အစိတ်ကိုပင် ထို ပဌမဈာန်၏အစိတ်အဖြစ်ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ-ဟု ဘုရားရှင်ဟောတော်မူခဲ့သောကြောင့် သင့်ပါ၏ဟူလို။

(ဂ) စသည်သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ အစရှိသောနည်းဖြင့် ပဌမဈာန်၏ အင်္ဂါတို့ကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤပါရာဇိကဏ် ဈာနပါဠိ၌ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ပီတိသုခံဟူ၍သာ ဈာန်အင်္ဂါ လေးပါးကို ဟောတော်မူ၍ စိတ္တေကဂ္ဂတာကို မဟောအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် ဈာန်အင်္ဂါ၌ သွင်း၍ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-ဃ-င-စ) တို့ကိုမိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဈာနင်၌ ဧကဂ္ဂတာကို ဟောတော်မူသည်သာလျှင်တည်းဟု ဆို၏။ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ဈာနပါဠိ၌ ဧကဂ္ဂတာ မရှိသောကြောင့် ဆရာ့စကား မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဒဋ္ဌိကရဏ (ဂ) စောဒနာ။ (ဃ) ဝိသဇ္ဇနာ။ (င) ဝိသဇ္ဇနာ။ (စ) ဝိတ္ထာရ/ကာရဏ/ဒဋ္ဌိကရဏ။

➤ ၄။ ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ ယဿာတိ **ဧကဂ္ဂံ**။ ဧကဂ္ဂဿ ဘာဝေါ **ဧကဂ္ဂတာ**။ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ **စိတ္တေကဂ္ဂတာ**။ ဧကဂ္ဂ-အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်သည် မှချ။ ထို--၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သမာဓိနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သမာဓိ ရ၏။

ဝုစ္စတေတိ ဝုတ္တာ။ န ဝုတ္တာ **အဝုတ္တာ**။ န-ဟူသော ဝိသေသန-အရ ပဋိသေဓ ဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို-၏ နောက်ပုဒ်အရ မဟောအပ်သော ဧကဂ္ဂတာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မဟောအပ်သော ဧကဂ္ဂတာ ရ၏။

အဝုတ္တာယ ဘာဝေါ **အဝုတ္တတ္တံ**။ အဝုတ္တာ-အရ မဟောအပ်သော ဧကဂ္ဂတာသည် မှချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ မဟောခြင်းကြိယာနှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တ္တ-

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သရုပ်အားဖြင့် မဟောခြင်းကြိယာ ရ၏။

➢ ၇။ သာပိ/သာ ။ ။ အပိသဒ္ဒေါ ဝိတက္ကာဒယော အပေက္ခတိ-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ အပိ-သဒ္ဒါပါမှ သင့်ပါသည်။

စိတ္တသေယကဂ္ဂတာ/စိတ္တေကဂ္ဂတာ ။ ။ ဈာနဝိဘင်းပါဠိ၌ စိတ္တသေယကဂ္ဂတာ ဝါကျဖြင့် ဟောအပ်သောကြောင့် စိတ္တသေယကဂ္ဂတာပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၁၀။ (စ) ဝုစ္စတ္တဇ္ဈာယေဝ-၏ ကတ္တား (ဘဂဝတာ)ကိုထောက်၍ ဒေသနာ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါကျ [၉၂]

(က-၁) ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ဥပဂန္တွာ။ (က-၂) ပါပုဏိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ခ) ဥပသမ္ပာဒယိတွာ ဝါ၊ နိပ္ဖာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖုသနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒါ"တိ ဝုတ္တံ။

(ဃ) တဿာပိ ဝေမေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) ဝိဟာသိန္တိ ဗောဓိမဏ္ဍေသု နိသဇ္ဇသဒိတေန ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဣတိဝုတ္တာပ္ပကာရဈာနသမင်္ဂီ ဟုတွာ အတ္တဘာဝဿ ဣရိယံ ဝုတ္တိံ ပါလနံ ယပနံ ယာပနံ စာရံ ဝိဟာရံ အဘိနိပ္ဖာဒေသိန္တိ အတ္ထော။

(စ) ဝုတ္တံ ဟောတိ ဝိဘင်္ဂေ "ဝိဟရတီတိ ဣရိယတိ ဝတ္တတိ ပါလေတိ ယပေတိ ယာပေတိ စရတိ ဝိဟရတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဟရတီ"တိ။

(၄။၁၁၇။ မအ္ဌ-၂။၂၆၄။ ဘာသာဋီ-၁။ ၅၉၁။)

➢ ၁။ (ဂ) ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ-ဟု ထည့်ပါ။

(ဃ) ဝေဒိတဗ္ဗော-၏ ကတ္တားကို ပဏ္ဍိတေန-ဟု ထည့်ပါ။

➢ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ ဥပ-သံ-ဥပသာရပုဒ်တို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ်ကိုရင်း၊ ပဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း၊ ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၌ ဥပ-သံ-ဥပသာရတို့သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက တစ်မျိုးသာ၊ ပဒဓာတ်သည် ဂတိအနက်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်အနက် ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဥပ-သံ ဥပသာရတို့သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသက သာတ္တကအနက်၊ ပဒဓာတ်သည် ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း သံသိဒ္ဓိယအနက်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ **သာဓောဗည္ဍာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဥပသမ္ပဇ္ဇပုဒ်ကို "ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော"စသည်ဖြင့် အထူးဟောကြား

http://www.dhammadownload.com

တော်မူသောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဟောကြားသကဲ့သို့ပင် အနက်ကိုလည်း အထူးအားဖြင့် သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

ကား-- အနက်ကို ဤအဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည့်အတိုင်းပင် သိအပ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က-၂) ကား ဥပဂန္ဒာ-၌ ဖြစ်သင့်သော ဂမုဓာတ်၏ အနက်ကို (ဝါ) ယူရမည့် ဂတိ-ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် နိပ္ပာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ကား ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝိသေသ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ)အာဂမဒဠ္ဌီ။

➤ ၄။ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဥပဂန္ဒာ။ ဥပဂမနံ ဥပဂန္ဒုံ။ ဥပဂန္ဒုန ဥပဂန္ဒာ။ ဥပ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ် ရ၏။ ဂမုဓာတ်နှင့် တွဲပစ္စည်းအရ ဘာဝသာဓနတို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရနှင့် ပစ္စည်း အထူးမရှိသောကြောင့် ရောက်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

ဝစီယိတ္ထာတိ ဝုတ္တော။ ဝုတ္တော ပကာရော ဝုတ္တပ္ပကာရော။ ဣတိ ဝုတ္တပ္ပကာရော အဿ ဈာနဿာတိ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရော။ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရံ ဈာနံ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရ ဈာနံ။ ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာနေန သမင်္ဂီ **ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာနသမင်္ဂီ**။

ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာန-အရ ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော ဈာန်သည် မုချ။ ထို--၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော ဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဥပဂန္ဒာ-ဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ ဥပသဒ္ဒါ, သံသဒ္ဒါတို့၏ [ဥပလဗ္ဘတိ, သမ္ပဇ္ဇတိ စသည်တို့၌ကဲ့သို့] ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ ဇ္ဇ-သဒ္ဒါသည် [သုဟဇ္ဇံ-၌ ဇ္ဇ-သဒ္ဒါကဲ့သို့] ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပဂန္ဒာ-၌ ဂမုဓာတ်သည် ဉာဏ, ပဝတ္တနအနက်ကို မဟော၊ ပါပုဏနအနက်ဟော- ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥပ-သဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပဂန္ဒာ-၌ ဉာဏဂတိ, ပဝတ္တနဂတိကို မယူရ ပါပုဏနဂတိကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

[တစ်နည်း] ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပဂန္ဒာ-၌ ကပ်တော်မူခြင်းဟူသည် ရောက်တော်မူခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဥပသမ္ပာဒယိတွာ-ဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ ဥပ-သံ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ ပြီးစီးခြင်း သံသိဒ္ဓိယအနက် ဟော-- ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဇ္ဇ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ ကာရိုက်ပစ္စည်းကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

F-25-A

http://www.dhammadownload.com

နိပ္ဖာဒေတွာ-ဖြင့် ပြည့်စုံစေခြင်းဟူသည် ပြီးစီးစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ပဒတ်သည် နိပ္ဖာဒနအနက်ဟော သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

(ဇ) ၌ ဣရိယာပထဝိဟာရေန-ဖြင့် ဝိဟာသိ-၌ ဝိဟာရ-အရ ဣရိယာပထဝိဟာရကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသန္နသေဝ်ါတေန-ဖြင့် ဣရိယာပထ ၄-မျိုးတွင် ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အတ္တဘာဝဿ ဣရိယံ အဘိနိပ္ဖာဒေသိ-ဖြင့် ထိုင်ခြင်းအမူအရာဖြင့် အတ္တဘောကို ဆောင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝုတ္တံ ယပန် ယာပန် စာရံ ဝိဟာရံ-တို့ဖြင့် ဣရိယ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **နိသဇ္ဇာသေဝ်ါတေန/နိသန္နသေဝ်ါတေန ။ ။** နိသိဒန် နိသဇ္ဇာ-ဟူသော ကစ္စည်းရူပသိဒ္ဓိတို့ကိုထောက်လျှင် နိသဇ္ဇာ-သဒ္ဒါသည် အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင် မြဲသော ပုဒ်များကို သမာသ်အလယ်၌ ရဿ မပြုရသောကြောင့်ရင်း၊ ဝိဟရတိ အဖွင့်၌ ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု-ဟု သမာသ်အလယ်၌ အာကာရန္တနှင့်ပင် ရှိသောကြောင့်ရင်း နိသဇ္ဇာသေဝ်ါတေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပါပုဏိတွာ/ပါပုနိတွာ ။ ။ ပပုဗ္ဗ အပဓာတ် ဥဏာပစ္စည်း တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါပုဏိတွာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝိဟာသိ-**ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဝိဟာရလေးမျိုးလုံး၏ ဝိဟာသိ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဣရိယာပထဝိဟာရ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဣရိယာပထဝိဟာရေန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဣရိယာပုတ် ၄-ပါးဖြင့် နေခြင်း၏ ဣရိယာပထဝိဟာရ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ထိုင်ခြင်းဣရိယာပုတ်ဖြင့် နေခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဥပဂန္တွာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဉာဏဂတိ, ပဝတ္တနဂတိ, ပါပုဏနဂတိ-တို့၏ ဥပဂန္တွာ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပါပုဏနဂတိ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဝုစ္စတိ-**၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၉၃]

(က) **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဝိတက္ကဿ စ ဝိစာရဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝူပသမာ သမတိက္ကမာ။**

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏေ အပါတုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ-၁) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒုတိယဇ္ဈာနေ သဗ္ဗေပိ ပဌမဇ္ဈာနဓမ္မာ န သန္တိ။

(ဂ-၂) အညေယေဝ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဖဿာဒယော၊ အညေ ဣဓ။

(ဂ-၃) ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဃ) **အဇ္ဈတ္တန္တိ ဣဓ နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံ။**

(င) ဝိဘင်္ဂေ ပန "အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တ"န္တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။

(စ) ယသ္မာ ပန နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ၊ တသ္မာ အတ္တနိ ဇာတံ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ (၄။၁၁၇။ မအ္ဋ-၂။၂၆၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၉၃။)

➢ ၁။ [က-ခ-နှင့်အညီ] **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ**၊ဝိတက် ဝိစာရတို့၏။ (ဝါ) တို့ကို။ ဝူပသမာ၊ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။(ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်။ (ဝါ) ဒုတိယဈာန် ခဏ၌ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (ဝါ) ပယ်ခြင်းကြောင့်။

➢ ၂။ (ဂ) **သို့/ ဩဠာရိကဿ** ॥ ॥ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်, ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ၌ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံသော ပဌမဈာန်တရားတို့သည် မရှိကြသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဝိတက်ဝိစာရတို့သည်သာ မရှိကုန်သကဲ့သို့ အဘယ်ကိုပြခြင်းငှာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု အထူးပြု၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျမိန့်။

(ဂ-၂) **သို့/** ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံသော ပဌမဈာန်တရားများ မရှိကြကုန်ဟု ဆို၏၊ အဘယ်သို့သော သဘောယုတ္တိကိုထောက်၍ ယင်းသို့ ဆိုပါသနည်း၊ ဒုတိယဈာန်၌ ဖဿ-စသောတရားများလည်း ယှဉ်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) မိန့်။

အား-- ပဌမဈာန်၌ယှဉ်သော ဖဿစသော စသည်က တခြား, ဒုတိယဈာန်၌ယှဉ်သော ဖဿစသည်က တခြားဖြစ်၍ ယင်းသို့ ဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ-၃) **သို့/** ဆရာသည် (ဂ-၂) ဖြင့် ပဌမဈာန်၌ ဖဿ စသည်သည် ဒုတိယဈာန်ရှိ ဖဿ-စသည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်တရားတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌ မရှိဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ မရှိပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်ကိုပြခြင်းငှာ ဝိတက္က ဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ ထင်ရှားမရှိက မဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၃) ကိုမိန့်။

(င) **သို့/ ဓာဒရာ** ॥ ॥ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောရာ၌ နိယကဇ္ဈတ္တဝိသေသကို အလိုရှိအပ်၏ဟုဆို၏၊ ဝိဘင်း၌ ဝိသေသအားဖြင့်ပင် ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်သို့ ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ဝိဘင်း၌ ဟောတော်

http://www.dhammadownload.com

မှုပုံကို မပြသော် အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

တစ်နည်း--- ဆရာ-သည် (ယ) ဝါကျဖြင့် အဗျတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်၏ဟု ဆို၏၊ အဘယ့်ကြောင့် နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်ပါသနည်း။ပါဠိတော်၌ အဇ္ဈတ္တံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) ဝါကျမိန့်။

(တစ်နည်း) ဥပနာတူ။ ဤဗျာနကထာ၌သာ နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်၌လည်း နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်၏ဟု ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။ (င) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (ယ) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ဟူသောပါဌ်၌ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်သောဟု ဆို၏။ အဇ္ဈတ္တ-ဟု သာမန်ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ အဇ္ဈတ္တ-ဟု သာမန်ဟောတော်မူအပ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤ၌ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်၏ဟု ဆရာ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- (င) ဖြင့် ဝိဘင်္ဂပါဠိ၌လည်း အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တံ-ဟု ဤမျှလောက်ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူသောကြောင့် (ဝါ) ဤ နိယကဇ္ဈတ္တံ-နှင့် ထပ်တူကျသော ပစ္စတ္တံ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဤ၌ အဇ္ဈတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ယ) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ဟူသောပါဌ်၌ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်သောဟု ဆို၏။အဇ္ဈတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို အလိုရှိအပ်သော် ယင်း အဇ္ဈတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အသို့နည်း။ ယင်း အဇ္ဈတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရေ. (ဂ) သည် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ-၁) ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (ဂ-၂) ကား ဒဋ္ဌီကရဏဝါကျ။ (ဂ-၃)ကား စောဒနာ၊ ပရိဟာရဘောဂ/ ပရိဟာရဝါကျ။ (င) သည် အဇ္ဈတ္တ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တကို ယူရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (တစ်နည်း) ဝိဘင်း၌ ဝိသေသအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(စ) သည် အဓိပ္ပေတတ္ထ-မှတစ်ပါး ဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပကဏ္ဍကဝါကျ။

ခာစပ် ။ ။ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ**-ကား တို့၏--ကြောင့် ဝူပသမာ-၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီ စပ်။

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဝူပသမာ-၌ ကမ္မ+ကမ္မီ စပ်။

➤ ၄။ ဖသော အာဒိ ယေသန္တိ **ဖသာဒယော**။ ယေသံ ဝေဒနာနံ၊အကြင် ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ပဋ္ဌမဈာနသမ္ပယုတ္တတရားတို့အား။ဖသော၊ ဖဿ-ဟု ဆိုအပ်သော။ အာဒိ၊အစသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။တေ ဝေဒနာဒယော၊ထို--တို့သည်။ဖသာ-ဒယော၊ဖဿာဒိ မည်ကုန်၏။ ဖဿ+အာဒိ+ ယ-ပုဒ်။ ဖဿ အာဒိ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ပုဒ်လုံးအရကား ဖဿ အစသည် (ဝါ) အစဖြစ်သော ဖဿသည် မုချ။ ယင်း

http://www.dhammadownload.com

ဖသ္သ အစ၏ (ဝါ) အစဖြစ်သော ဖဿ၏ ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ပဉ္စမဏ္ဍာနသမ္ပယုတ္တ တရားနှင့် အာဒိ-အာဒိဝန္တ/အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာန္။ ယ-ဟူသော အညပုဒ်အရ ထို- -သော ဖဿ အစရှိကုန်သော ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ပဉ္စမဏ္ဍာနသမ္ပယုတ္တတရား တို့ ဖြစ်ရ၏။ ✱ ပဉ္စမံ အာဒိယတီတိ **အာဒိ**။ ✱ ဖုသတီတိ **ဖဿော**။

နိယ္သာယ ဇာတံ **နိယံ**။ (နိယ္သာယ၊မိမိသန္တာန်ကို မှီ၍။ဇာယတိ၊ဖြစ်၏။နိယံ၊မိမိ သန္တာန်၌ မှီ၍ဖြစ်သော တရား) နိယံ ဧဝ **နိယကံ**။ [နိယံဧဝ၊မိမိသန္တာန်၌ မှီ၍ဖြစ်သော တရား သည်သာလျှင်။နိယကံ၊နိယက မည်၏။] နိယပုဒ်+ကပစ္စည်း၊ သွတ္တတဒ္ဓိတ်။

နိယ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား မိမိသန္တာန်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သော တရား ရ၏။ က- ပစ္စည်းအရလည်း သွတ္တ တဒ္ဓိတ်တို့၏သဘောသည် ပုဒ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသော ကြောင့် မိမိသန္တာန်ကို မှီ၍ဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တ-ဟူသော ဈာန်ရ၏။

နိယမတီတိ **နိယကံ**။ နိ-ယမုဓာတ်အရကား မှတ်သားတတ်သော (ဝါ) အမြဲဖြစ် တတ်သော သတ္တိရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တဟူသော ဈာန်ရ၏။

အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ အဇ္ဈတ္တံ။ နိယကဥ္စ တံ အဇ္ဈတ္တဥ္စာတိ **နိယကဇ္ဈတ္တံ**။

နိယကဥ္စ၊မိမိသန္တာန်ကို မှီ၍ဖြစ်သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။တံ၊ထို မိမိ သန္တာန်ကို မှီ၍ဖြစ်၏ဟူသည်။အဇ္ဈတ္တဥ္စ၊အဇ္ဈတ္တလည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။နိယကဇ္ဈတ္တံ၊ မည်၏။ နိယက-ဟူသော ဝိသေသန-အရ မိမိသန္တာန်ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်ခြင်း နိယကဘော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ အဇ္ဈတ္တနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော/ဝိသေသန-သျှ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော မိမိသန္တာန်ကိုစွဲမှီ၍ ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိတက္ကဿစ ဝိစာရဿ-ဖြင့် ဝိတက္ကဝိစာရပုဒ်ကို ဝိတက္ကောစ ဝိစာရောစ ဝိတက္ကဝိစာရာ-ဟု ဒွန်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဣတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ-ဖြင့် ဝူပသမာကိုငဲ့၍ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ဟု ဒွန္ဒသောစနေနည်းဖြင့် ဝိဘတ်ချွေ ခံရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နေယျတ္ထ)

သမတိက္ကမာ-ဖြင့် ဝူပသမ-ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသည် လွန်မြောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] သမတိက္ကမာ-ဖြင့် ဝူပသမ- ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသည် ပဟာန်ကို လိုအပ်၏၊ ပဟာန်ဟူသည်လည်း ဝိတက် ဝိစာရတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(**စ**) ဖြင့် သမတိက္ကမ-လွန်မြောက်ခြင်းဟူသည် ဖြစ်ပြီး၍ လွန်မြောက်ခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ ဒုတိယဈာန်ခဏ၌ ဝိတက် ဝိစာရတို့ မဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(**ဃ**) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တ-အရ ဂေါစရဇ္ဈတ္တ စသည်ကို မယူရ၊ နိယကဇ္ဈတ္တကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(**စ**) ၌ အတ္တနိ ဇာတံ-ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ကို အတ္တနိ ဇာတံ အဇ္ဈတ္တံ-ဟု အဖျယ်သောပြု-

http://www.dhammadownload.com

-ဂုဏ်း (သမာသလိင်ပဒတ္ထ) အမိ-ဥပသာရ၏ ဇာတအနက်ဟော- ဂုဏ်း (ဥပသဂ္ဂလိင်တ္ထ) သိစေပါသည်။ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တ-ဖြင့် အတ္တနိ ဇာတံ=မိမိ၌ဖြစ်၏ဟူသည် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ဝိဘင်္ဂေပန/ ဝိဘင်္ဂေဝိ ။ ။ ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော။ ဝိဘင်္ဂေပိတိ အတ္ထော။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ ၂- ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

(င) ဝါကျ ဓတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ/ဝဝမေဝ ဝုတ္တံ ။ ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ "ဝိဘင်္ဂေ ပနာ"တိ အာဒိ၊ ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော၊ ဝိဘင်္ဂေပိတိ အတ္ထော-ဟူသော သာရတ္ထ ဋီကာဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ ဓတ္တကမေဝ-ဟု မရှိသင့်။ ဝဝမေဝ-ဟု ရှိသင့်၏။ ဓတ္တကမေဝ-သည် မပြည့်စုံဟု ပြ၍ ဝဝမေဝ-ကား ဤအဌကထာနှင့် ထပ်တူဟုပြသည်။ ထို့ကြောင့် ထပ်တူ-ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ဝဝမေဝ ဝုတ္တံ-သာ သင့်ပါသည်။

ဝူပသမာ/ဝုပသမာ ။ ။ ဝိ+ဥပ+သမာ။ နောက်သရကြောင့် ရှေ့သရကျေရာ၌ နောက် ဥ-သရကို ဒီဃပြု၍ ဝူပသမ-ဟု ပြီးကြောင်း ရူပသိဒ္ဓိ/သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာတို့၌ လာသောကြောင့် ဒီဃနှင့်ရှိသော ဝူပသမာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ**-ကား ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ဟု အစိတ်ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ၊ ပီတိယာစ ဝိရာဂါ၊ သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ-တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ နိဒဿန နည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

(တနည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရငြိမ်းခြင်းကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်း ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရငြိမ်းခြင်း, ပီတိကို လွန်မြောက်ခြင်း, သုခကို လွန်မြောက်ခြင်း တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

(တစ်နည်း) ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-သဒ္ဒါဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် ပဟာနက် အဖြစ်ဖြင့်တူသော အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာသဒ္ဒါ, ပီတိယာ စ ဝိရာဂါသဒ္ဒါ, သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာသဒ္ဒါ-တည်းဟူသော အပေါင်းကို လည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

* အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ငြိမ်းခြင်း၏ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အမည်ကို ပဟာနာ်အဖြစ်ဖြင့်တူသော အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ သဒ္ဒါ, ပီတိယာစ ဝိရာဂါသဒ္ဒါ, သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာသဒ္ဒါ-တို့ ၌တင်- -ဧကဒေသူပစာ။ **အဇ္ဈတ္တံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဂေါစရဇ္ဈတ္တ, အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ, ဝိသယ ဇ္ဈတ္တ, နိယကဇ္ဈတ္တတို့၏ "အဇ္ဈတ္တ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တ၌ တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

➢ ၁၀။ **အဇ္ဈတ္တံ**-အရ နိယကဇ္ဈတ္တ ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် [၉၄]

(က) သမ္ပသာဒနန္တိ သမ္ပသာဒနံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ။ (ခ) သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ။ (ဂ) နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလဝတ္ထံဝိယ။

(ဃ) ယသ္မာ ဝါ တံ ဈာနံ သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘ - ဝူပသမနေန စေတော သမ္ပသာဒတိ၊ တသ္မာပိ သမ္ပသာဒနန္တိ ဝုတ္တံ။

(င) ဣမသ္မိံစ အတ္ထဝိကပ္ပေ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဓာတိ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) ပုရိမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ ဓာတံ ဓကောဒိဘာဝေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

(၄။၁၁၇။ မအ္ဌ-၂။၂၆၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၉၃။)

➤ ၁။ **[သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ကို အဖွင့်နှင့်အညီ]** (ဃ၊င-နှင့်အညီ)

စေတသော၊စိတ်ကို။သမ္ပသာဒနံ၊သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ လှုပ်ချောက်ချားခြင်း၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်ရင်း ကြည်လင်စေတတ်သော။

(က-ခ-စ-နှင့်အညီ) သမ္ပသာဒနံ၊သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော (ဝါ) သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သမ္ပသာဒနမည်သော။စေတသော၊စိတ်၏။ဧကောဒိဘာဝံ၊မြတ်သော တည်ကြည်ခြင်းကို ပွားစေတတ်သော။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သဒ္ဓါကို သမ္ပသာဒန-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ သဒ္ဓါကိုသာ သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ မည်သည့် တရားကိုလည်း သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်သော အခြားသော တရားတစ်မျိုးကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အား**-- ဈာန်ကိုလည်း ဂုဏူပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒနဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟူလို။ **[ဈာနမ္ပိ-၌ ပိ-ကိုမျှော်]**

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဈာန်၏ သမ္ပသာဒန အမည်ရပုံကို ဥပစာ အားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဈာန်၏ သမ္ပသာဒန အမည်ရပုံကို မုချအားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့ / **သာအောဇတ္ထာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဈာန်တရား၏ ဂုဏူပစာ အားဖြင့် သမ္ပသာဒန အမည်ရပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဈာန်သည် ဥပစာအားဖြင့်သာ သမ္ပသာဒန မည်ပါသလော။ အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် သမ္ပသာဒန မည်ပါသေးသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **အား**-- ဈာန်သည် မုချတိုက်ရိုက်အားဖြင့်လည်း စိတ်ကိုကြည်လင်စေတတ်သောကြောင့် သမ္ပသာဒန မည်သေး၏ဟူလို။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သမ္ပသာဒနနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်ရင်း, ဝိတက် ဝိစာရ လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်းမှ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်ရင်း, စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ရင်း ဈာန်သည် သမ္ပသာဒန မည်သောဟု အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ပဒသံဝဏ္ဏနာ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုပြီလော။ ပဒသံဝဏ္ဏနာ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) သည် သမ္ပသာဒနမည်သော တရားမှတစ်ပါး ဥပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒန မည်သော တရားကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဥပမာနဝါကျ။ (ဃ) သည် ဈာန်၏ ဥပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်ပုံမှတစ်ပါး မုချတိုက်ရိုက်အားဖြင့် သမ္ပသာဒန မည်ပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် သမ္ပသာဒနပုဒ်၏ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ပဒသမ္ဗန္ဓကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ စာစပ် သမ္ဗန် ထူးခြားဟန်ကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ/ဝါကျာရမ္ဘ (စ) သည် ပဌမ အတ္ထဝိကပ်၌ ပဒသမ္ဗန္ဓမှတစ်ပါး ပုရိမ အတ္ထဝိကပ်၌ ပဒသမ္ဗန္ဓကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ တံ ဈာနံ-ကား သည်--ကြောင့် သမ္ပသာဒတိ-၌ ကတ္တား-ကတ္တိစပ်။

တံ ဈာနံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုတ္တံ-၌ ကမ္မ-ကမ္မိ စပ်။

➢ ၄။ သမ္ပသာဒယတိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေတိ **သမ္ပသာဒနံ**။ ယာ သဒ္ဓါ၊သည်။သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊တို့ကို။ သမ္ပသာဒယတိ၊ကြည်လင်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။ သမ္ပသာဒနံ၊မည်၏။ ဟေတုကတ္တုသာဓနေ၊ သံ-ပ-သဒ+ယုပစ္စည်း။ သံ-ပ-ဥပသာရပုဒ်တို့အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ သဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှကြိယာအရကား သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရှကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော သဒ္ဓါစေတသိက်၏ သဟဇာတာဒိသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သဒ္ဓါစေတသိက် ရ၏။ **[ဤကား က-နှင့်အညီ သဒ္ဓါကိုရသော သမ္ပသာဒန။]** ထိုသို့ပင် ရခြားသော်လည်း သမ္ပသာဒန-သဒ္ဓါသည် ဂုဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော ဒုတိယဈာန် ရ၏။ **[ဤကား စ-နှင့်အညီ]**

စေတော သမ္ပသာဒယတီတိ **သမ္ပသာဒနံ**။ ယံ ဈာနံ၊အကြင်ဈာန်သည်။စေတော၊ စိတ်ကို။သမ္ပသာဒယတိ၊ကြည်လင်စေတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သမ္ပသာဒနံ၊မည်၏။

သံ-ပ-ဥပသာရတို့အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ သဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှကြိယာအရကား စိတ်၏ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရှကြိယာအရကား ထိုစိတ်အားတပ်သော ဒုတိယဈာန်၏ ဈာနာဒိသဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဒုတိယဈာန် ရ၏။

[ဤကား (ဃ) နှင့်အညီ ဥပစာ မကြံအဲ ဒုတိယဈာန် တိုက်ရိုက်ရသော သမ္ပသာဒန]

➢ ၆။ (က) ဖြင့် သမ္ပသာဒန-အရ သဒ္ဓါစေတသိက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] သမ္ပသာဒန-ကား သဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဖြင့် ဂုဏူပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒန-အရ ဒုတိယဈာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ) သမ္ပသာဒနယောဂတော-ဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်သော သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဈာန်သည် သမ္ပသာဒနမည်၏ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ယ) ၌ သမ္ပသာဒယတိ-ဖြင့် သမ္ပသာဒနံ-၌ သံ-ပ-သဒဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမ္ပသာဒယတီတိ သမ္ပသာဒနံ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သံ-ပ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏---ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကာရိုက်ပစ္စည်းကျေသည်၏---ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

စေ့တော-ဖြင့် ကြည်လင်စေတတ်၏ဟူသည် စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တစ်နည်း) သဒဓာတ်၏ ကံကို စေတော-ဟု ထည့်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) တံ ဈာနံ-ဖြင့် သမ္ပသာဒန-အရ မုချအားဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သမ္ပသာဒန သမန္နာဂတတ္တာ- စသည်ဖြင့် စိတ်ကို ယင်းသို့ ကြည်လင်စေခြင်းဟူသည် သမ္ပသာဒန သမန္နာဂတ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘ ဝူပသမကြောင့်ပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ **နီလဝတ္ထံ/နီလံဝတ္ထံ** ။ ။ နီလယောဂတော ဝတ္ထံ နီလံဝိယ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဥပမေယျပက္ခ၌ ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ-ဟု ဝါကျအနေဖြင့် ရှိသော ကြောင့်ရင်း ဝါကျ သမာသ် အနက် အထူးမရှိနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

စေတော/ စေတသော သမ္ပသာဒယတိ ။ ။ စေတော-ကား စေတ-ပုဒ်၊ ဒုတိယာ ဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၊ သဿ ဓော-သုတ် စသဒ္ဒါဖြင့် အံ-ကို ဩပြု၍ ရုပ်ပြီးသည်။

စေတသော-ကား ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၊ သဿ စော-သုတ်ဖြင့် သ-ကို ဩပြု၊ သ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသည်။ [ကာရိုက်ကံမှာ၊ ဒုတိယာနှင့်၊ တတိယာ ဆဋ္ဌီ၊ သုံးလီဝိဘတ်၊ သက်တုံလတ်၊ ကျမ်းမြတ် ဤသို့ မိန့်သတည်း။] ဟူသော နိယံ-အရ ဤနေရာ၌ ကာရိုက်ကံ၏ အရာဖြစ်ရကား စေတော/စေတသော နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **သမ္ပသာဒန**-ကား ကြည်လင်စေတတ်သော သဒ္ဓါ-ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်၏ သမ္ပသာဒန-ဟူသောအမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော ဈာန်၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ မကင်းတတ်သော သဒ္ဓါ-ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်ကို သမ္ပသာဒန-ဟုဆိုသဖြင့် မကင်းရာဖြစ်သော ဈာန်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏီကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ (တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သော သဒ္ဓါ၏ သမ္ပသာဒန အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။

ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ-ကား ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၏ "ဈာန"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သဒ္ဓါစေတသိက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ ဤ၌ မကင်းရာသော ဈာန်ကိုဆိုသ

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် မကောင်းတတ်သော သဒ္ဒါကို ယူရသောကြောင့် နာနတ္ထရိကနည်း မည်၏။

(ဃ) ၅ -- သမ္ပသာဒန အမည်ရနိုင်သော ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် စသည်တို့တွင် ဝိတက် ဝိစာရ လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်းမှ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဒုတိယဈာန်ကို အလွန်အကဲအားဖြင့် သမ္ပသာဒန-ဟု ဆိုအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း မည်၏။

စေတော သမ္ပသာဒယတိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်၏ "စေတော"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ်ကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

➤ ၁၀။ [**စေတေနာယာရေတ္တိ**] **သမ္ပသာဒနံ**ပုဒ်အရ သဒ္ဒါကိုယူ၍ သဒ္ဒါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ-ဟု ထုတ်အပ်၏။

ဝါကျ [၉၅]

(က) **ဧကော ဥဒေတီတိ ဧကောဒိ**။

(ခ) **ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရူဠ္ဟတ္တာ အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတီတိ အတ္ထော**။

(ဂ) **သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ဧကောတိ ဝုစ္စတိ**။

(ဃ) **ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟိတော ဝါ ဧကော အသဟာယော ဟုတွာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ**။

(င) **အထဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ**။ (စ) **ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော**။

(ဆ) **သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဧကော စ သော ဥဒိ စာတိ ဧကောဒိ**။ (ဇ) **သမာဓိဿေတံ အဓိဝစနံ**။

(ဈ) **ဣတိ ဣမံ ဧကောဒိံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎယတီတိ ဣဒံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဧကောဒိဘာဝံ**။

(ည) **သော ပနာယံ ဧကောဒိ ယသ္မာ စေတသော၊ န သတ္တဿ၊ န ဇီဝဿ၊ တသ္မာ ဧတံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝန္တိ ဝုတ္တံ**။

(ဋ။၁၁၈။ မအ္ဋ-၂။၂၆။ ဘာသာဋီ-၁။၅၉၇။)

➤ ၁။ **ဧကောဒိဘာဝံ**၊ မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (ဝါ) အဖော်မရှိ တစ်ပါးတည်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (ဝါ) မြတ်သည်ဖြစ်၍ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ထစေ ကြွစေ ထောင်စေဖြစ်စေတတ်သော သမာဓိကို ပွားစေတတ်သော။

➤ ၂။ (စ) **ဒို/ သာဓောဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဧကော ဥဒေတီတိ ဧကောဒိ-ဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ဧက-သဒ္ဒါသည် သင်္ချာ, အညှ-စသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဖြေ-- သေဋ္ဌအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဂ) ဒို/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဧကော-ကို အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သေဋ္ဌ-ကို ဧက-ဟု ဆိုသင့်ပါ၏လော။ အဘယ်သို့သော သဘောယုတ္တိကိုထောက်၍

http://www.dhammadownload.com

ဧကော-ကို အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဧကောဒိ-၌ ဧက-သဒ္ဒါ သေဋ္ဌ-အနက်ဟောဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဧကောဒိ-ဝယ် ဧက-သဒ္ဒါ ဟောနိုင်သောအနက် တစ်မျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့ — ဌာနရာဏိက ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဧကောဒိ-၌ ဧက-သဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌအနက်၌ ဖြစ်၍ ဝိတက် ဝိစာရတို့ မတက်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဧက-သဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌအနက်နှင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့ မတက်ရောက် သောကြောင့် မြတ်၏ဟူသော အနက်ကိုသာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်နှင့် အဘယ်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဧကောဒိ-၌ ဥဒိ-ကို ဥဒေတီတိ ဥဒိ-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ဣ-ပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ဣ-ပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန၌သာ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌လည်း ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ည) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သမ္ပသာဒနံ ဧကောဒိဘာဝံ-ဟူသော နှစ်ပုဒ် ဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် စေတသော-ဟူသော ပုဒ်ကို ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ည)မိန့်။

[စေတသော-ဟူသော သဒ္ဒန္တရိက်ဖြင့် မြစ်အပ် ပယ်အပ်သည့်အနက်မရှိက ယင်းသို့ မဟောသင့်။ စုဒ်ကြောင့် (ည) မိန့်။]

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဧက-သဒ္ဒါ၏ သေဋ္ဌအနက်ဟောနိုင်ပုံကို အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဃ-င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) ဧကနှင့် ဥဒိပုဒ် တွဲပုံကို ပြလို၍ ဆက်လက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။

(ဇ) အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဧကောဒိ-အရ သဒ္ဒိန္ဒြေစသည်ကို ယူရမည်လော ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဈ) အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့်/ ဧကောဒိနှင့် ဘာဝ တွဲစပ်ပုံကိုရင်း၊ ဘာဝပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုရင်း ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ည) ကာရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ပသတ္ထာနံ ဝိသေသောတိ **သေဋ္ဌော**။ ပသတ္ထ-ပုဒ်အရကား ချီးမွမ်းအပ်သော သဒ္ဒိန္ဒြေ စသည်တို့သည် မုချ။ ထို--၏ အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သော သမာဓိန္ဒြေနှင့် သာမည-ဝိသေသ/အပါဒါန်-အပါဒါနီ စပ် ဌာနူ။ ဣဋ္ဌပစ္စည်းအရကား ထို--သော သမာဓိန္ဒြေရ၏။

http://www.dhammadownload.com

[က-ခ-ယ-နှင့်အညီ] ခေါဟ ဟုတွာ ဥဒိ **ခေါဟဒိ**။ ခေါဟမြတ်သည်။(ဝါ) အဖော်မရှိသည်။ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍။ဥဒိ၊ဖြစ်သည်တည်း။ဒေါဟဒိ၊မြတ်သည်။(ဝါ) အဖော်မရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ သမ္မာဝနာကမ္မဓာရာယ်၊ ခေပုဒ်+ဥဒိပုဒ်။ခေ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား သေဋ္ဌဘောဂုဏ် (ဝါ) အသဟာယ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဖြစ်သော သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မြတ်သည် (ဝါ) အဖော်မရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော သမာဓိ ရ၏။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ **ဥဒိ**။ ဥ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘော ဂုဏ် ရ၏။ ဣဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား သမာဓိသမ္ပယုတ္တဓမ္မသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သမာဓိ၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏိ-ပစ္စည်းအရကား ထို-- သော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို တက်ကြွစေ တတ်သော သမာဓိ ရ၏။

အာရုယှတီတိ **အာရုဠှော**။ အာပုဗ္ဗ ရုဟဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား တက်ရောက်တတ် သော ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား သမာဓိ၏ ပဟာယကသတ္တိ /ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သမာဓိ ရ၏။

အဓိ အာရုဠှော အဓ္ဈာရုဠှော။ န အဇ္ဈာရုဠှော **အနဇ္ဈာရုဠှော**။ န-ဟူသော ဝိသေသန-အရ အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ မတက်ရောက်အပ်သော သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မတက်ရောက်အပ်သော သမာဓိ ရ၏။

အနဇ္ဈာရုဠှဿ ဘာဝေါ **အနဇ္ဈာရုဠှတ္တံ**။

နတ္ထိ သဟာယော ဧတဿ သမာဓိဿာတိ **အသဟာယော**။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ခေါဟဒိ-၌ ခေပုဒ်၊ ဥဒိပုဒ်၊ ဥဒိ-၌ ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဥ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအနက်ဟော-- ငှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏိပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓကတ္တားအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥဒေတီတိ ဥဒိ-ဟု သုဒ္ဓ ကတ္တုသာဓနပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဒ-၏ အာဂုံ၏-- ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) ခေါဟ ဟုတွာ ဥဒိ ခေါဟဒိ-ဟု သမ္မာဝနာကမ္မဓာရာယ်ပြု--ငှင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ အဂ္ဂေါ-ဖြင့် ခေါဟဒိ-၌ ခေ-သဒ္ဒါသည် သချာ-စသောအနက်ကို မဟော၊ အဂ္ဂ-အမြတ်ဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သေဋ္ဌော-ဖြင့် အဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် ကောဋ္ဌာသ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သေဋ္ဌအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဟုတွာ-ဖြင့် ခေါဟ ဥဒေတိ-ဟူသော (က)ဝါကျ၌ ခေါဟ-ကို ဟုတွာ-ဟူသော ပါဌသေသ၌ စာစပ်ရမည်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတိ-ဖြင့် ခေါဟဒိ-၌ ခေပုဒ်၊ ဥဒိပုဒ်၊ ဥဒိ-၌ ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဥ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအနက်ဟော--ငှင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏီပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥဒေတီတိ ဥဒိ-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဒ-၏ အာဂုံ၏-- ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကော ဟုတွာ ဥဒိ ကောဒိ-ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရာယ်ပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဗ္ဗာရုဠှတ္တာ-ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရဟူသော ဩဠာရိကင်္ဂတို့ မတက်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ အသဟာယော-ဖြင့် ဧက-သဒ္ဒါ အသဟာယအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟတော-ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရမှ ကင်းသောကြောင့် အသဟာယ မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ဥဒါယတိ-ဖြင့် ဥဒိ-၌ ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဥ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏီပစ္စည်းသည် ဟေတုကတ္တား အနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥဒါယတီတိ ဥဒိ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ-ဖြင့် ကာရိုက်ကံ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဥဋ္ဌာပေတိ-ဖြင့် ဥဒါယတိ-၌ ဣဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(ဆ) ၌ သေဋ္ဌော-ဖြင့် ဧက-သဒ္ဒါ သေဋ္ဌအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဧကောစ သော ဥဒိစာတိ-ဖြင့် ဧကောဒိပုဒ်ကို ကမ္မဓာရာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရ မည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ဧကောဒိ-အရ သဒ္ဓါ, ပညာ စသည်တို့ကို မယူရ၊ သမာဓိကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဈ) ၌ ဧကောဒိ ဘာဝေတိ-ဖြင့် ဧကောဒိဘာဝံ-၌ ဘာဝ-ဝယ် ဘူဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဘာဝပုဒ်ကို ဘဝန် ဘာဝေါ-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဘာဝေတီတိ ဘာဝေါ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဧကောဒိ ဘာဝေါ ဧကောဒိဘာဝေါ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဝဍ္ဎယတိ-ဖြင့် ဘူဓာတ်၏ ဝဍ္ဎနတ္ထ၏-- ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဣတ္ထမ် ဒုတိယံ ဈာနံ-ဖြင့် ဧကောဒိဘာဝ-အရ ဒုတိယဈာန်ကို ယူ---ရင်း (အဘိဓေ ယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဣတ္ထဟိ-ဖြင့် ဧကောဒိ-ဟူသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပကာရရှိသော ဧကောဒိပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ **သေဋ္ဌဝှေန/သေဋ္ဌတ္တေန** ။ ။ တထနလာန် ငှဋ္ဌအင်္ဂ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်။ တထာန် ၄ယုဂ်-ဟူသော နိတိသုတ္တ-တို့အရ အဋ္ဌကထာ၊ အတ္ထကထာပြယုဂ်ကဲ့သို့ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌပြုလျှင် သေဋ္ဌဝှေန-ဟု လည်းကောင်း, မပြုလျှင် သေဋ္ဌတ္တေန-ဟု လည်းကောင်း ပြီးနိုင်ရကား နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အနဖ္ဗာရုဋ္ဌတ္တာ/ အနဖ္ဗာရုဋ္ဌတ္တာ ။ ။ နှန်းကျောင်းမူသင်္ဂါကြီးနိသယဥ် ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ရုဟဓာတ်၏ ဥ-ကို ဦ-ဒီဃပြု၍ စီရင်သောကြောင့်ရင်း, ဗာလာ ဝတာရဋီကာ-၌ ရဿပြု၍ ကေစိဝါဒရှိကြောင်း ပြဆိုထားသောကြောင့်ရင်း, အရုဟိတိ အာရုဠှော။ (ရူ-၃၇၉)။ ရုဟိတ္တာတိ ရူဠှော၊ အာရူဠှော (နိရုတ္တိဒီပနီ-၅၀၄) ဆိုသော ကြောင့်ရင်း, ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာတို့၌ ဒီဃ၊ ရဿ နှစ်မျိုးလုံး တွေ့မြင်ရသောကြောင့် ရင်း ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဏ္ဍတိ ဏ္ဍမံ/ဏ္ဍတီဖဝံ ။ ။ ဏ္ဍတိတိ ဖဝံ၊ ဏ္ဍတိတိ တသ္မာ-ဟု ယောဇနာ၌ ရှိသော ကြောင့် ဏ္ဍတိ ဏ္ဍမံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဓကောဒိ**-ကားအပေါင်းဖြစ်သော သဒ္ဓိန္ဓြေ၊ ပညိန္ဓြေ၊ သမာဓိန္ဓြေ-စသည်တို့၏ ဓကောဒိ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမာဓိ-၌ တင်။ကေဒေသျူပစာ။နေယျတ္ထ နည်း၊ ရှုဋ္ဌိနည်း။ သမ္ပယုတ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော သဒ္ဓါ-စသော ရသင့်တိုင်း ကို မယူမူ၍ သမ္ပယုတ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားအပေါင်းတို့တွင် ချာန်ခဏ၌ အလွန်ကျေးဇူးပြုတတ်သော သမာဓိတည်းဟူသော အလွန်ကိုသာ ယူရသော ကြောင့် အတိသယ နည်း။ (၉).ဝါကျ **သမာဓိသောတံ အဓိဝစနံ**-ကား အတိသယနည်း။

ဝါကျ [၉၆]

(က) နနုစာယံ သဒ္ဓါ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနေပိ အတ္ထိ၊ အယဥ္စ ဓကောဒိနာမကော သမာဓိ။

(ခ) အထ ကသ္မာ ဏ္ဍဒမေဝ သမ္ပသာဒနံ "စေတသော ဓကောဒိဘာဝဥ္စာ"တိ ဝုတ္တန္တိ။

(ဂ) ဝုစ္စတေ။

(ဃ) အဒုံ ဟိ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနံ ပိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန ပီစိတရင်္ဂ သမာကုလမိဝ ဇလံ န သုပ္ပသန္နံ ဟောတိ၊ တသ္မာ သတိယာပိ သဒ္ဓါယ သမ္ပသာဒနန္တိ န ဝုတ္တံ။

(င) န သုပ္ပသန္နတ္တာယေဝ စေတ္ထ သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပါကဋော၊ တသ္မာ ဓကောဒိ ဘာဝန္တိပိ န ဝုတ္တံ။ (၄။၁၁၈။ မအ္ဋ၂ ၂၇၁။ ဘာသာဋီ၊၁။ ၅၉၉။)

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့**/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဒုတိယဈာန်ကို သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဓကောဒိဘာဝံ-ဟု ဝိသေသန-မလျက် ဟောတော်မူ၏။ ယင်း သို့ ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ပဋ္ဌမဈာန်၌လည်း သမ္ပသာဒန သဒ္ဓါ ဓကောဒိဘာဝ သမာဓိ-ဟု ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ရှိပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ

http://www.dhammadownload.com

သမ္ဗသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမ္ဗသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟု ဆိုရခြင်း၏အဖြေကို ဆိုအပ်၏ဟု သဒ္ဒေပစကားကို ဖွင့်ဆို၏။ စကားပျိုး သဒ္ဒေပ စကားရပ်ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို သမ္ဗသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟု ဝိသေသန-မလျက် ဆိုနိုင်ခြင်း၏ အကျယ်တို မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ စကားရှိုး အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စောဒကာဘောဂ (ခ) စောဒနာ (ဂ) ပရိဟာရ (ဃ-င) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) ပက္ခန္တရ။ **စာစမ်** ။ ။ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန-ကား ကြောင့်--ကြောင့် နှ သုပ္ပသန္န ဟောတိ-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။

➤ ၄။ ဧကောဒိ နာမံ ယဿာတိ **ဧကောဒိနာမစေကာ**။ ဧကောဒိ နာမ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ ဧကောဒိ-ဟူသော အမည်သည် မှချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ပဌမဈာန် သမာဓိနှင့် သညာ-သညီ/ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ ဧကောဒိ အမည်ရသော ပဌမဈာန် သမာဓိ ရ၏။

တရင်္ဂေါ ဂစ္ဆတိ, တီရံ ဝါ ဂစ္ဆတီတိ **တရင်္ဂေါ**။ (အလုတ္တသမာသ်) တီရ-ဟူသော ဝိသေသန-အရကား ကမ်းနားဖြစ်သည် မှချ။ ထို--၏ သွားတတ်သော လှိုင်းနှင့် ကမ္မကမ္မီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လှိုင်းရ၏။

ဝီမှယံ ဝိစိတ္တံ စိနောတီတိ **ဝီစိ**။ ဝီစိစ တရင်္ဂေါစ **ဝီစိတရင်္ဂါနိ**။ ဝီစိ-ရှေ့ပုဒ်အရ လှိုင်းငယ်သည် မှချ။ ထို--၏ တရင်-အရ လှိုင်းကြီးနှင့် ရောပြွမ်းခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္မန်သည် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော လှိုင်းငယ် လှိုင်းကြီးတို့ ရ၏။ ဝီစိတရင်္ဂေဟိ သမာကုလံ **ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလံ**။

သုဋ္ဌု ပသီဒတီတိ **သုပ္ပသန္နာ**။ သုပ္ပသန္နာယ ဘာဝေါ **သုပ္ပသန္နတ္တံ**။

သုပ္ပသန္န-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကြည်လင်သော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဒုတိယဈာန် သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ တ္တ-အရ ကြည်လင်သော ဂုဏ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကြည်လင်ခြင်း ဂုဏ် ရ၏။

➤ ၇။ **သတိယာပိ သဒ္ဒါယ/သတိပိ သဒ္ဒါ/သတိပိ သဒ္ဒါယ** ။ ။ သဒ္ဒါ သတိပိ-ဟု ယောဇနာ၌ ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသော်လည်း လက္ခဏ လက္ခဏဝန္တပုဒ်ဖြစ်ရကား သတ္တမီဝိဘတ် အဆုံးရှိသော သတိပိ သဒ္ဒါယ-ပါဌ် သင့်သည်။ သဒ္ဒါသည် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ ယင်းနှင့် အရတူ သတိသည် ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်နိုင်ရကား သန္တပုဒ် ဤ-ပစ္စည်း၊ နှ-ချေ၊ သ္မိံဝိဘတ်သက်၊ ယာပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် သတိယာပိ သဒ္ဒါယ-ပါဌ်လည်း သင့်။

➤ ၈။ ဝီစိ--ကား ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော တရင်-လှိုင်းကြီးမှ တစ်ပါးသော လှိုင်းငယ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဝိစိ-အရ ယူအပ်သောကြောင့် ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်း၊ ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း။ ကေဒေသူပစား။
(င) ၌ **တတ္ထ သတိပိ ဧကောဒိနာမဧကသမာဓိမှိ ဧကောဒိဘာဝန္တိ ရုတ္တံ**-ကား ကေသေသနည်း။

ဝါကျ [၉၇]

(က) **အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဧတသ္မိံ, ဧတဿ ဝါ ဝိတက္ကော နတ္ထီတိ အဝိတက္ကံ။** (ခ) **ဣမိနာဝ နယေန အဝိစာရံ။**

(ဂ) **ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ -- ဣတိ အယဉ္စ ဝိတက္ကော အယဉ္စ ဝိစာရော သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝူပသန္တာ အတ္ထင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ သောသိတာ ဝိသောသိတာ ဗျန္တီကတာ၊ တေန ဝုစ္စတိ အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ။**

(ဃ) **ဧတ္ထာဟ "နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ၊ အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရ"န္တိ။**

(၄။၁၁၉။ မဒ္ဒ-၂။၂၇၃။ ဘာသာဋီ-၁။၆၀၁)

➢ ၁။ (ဃ) ဝါကျ။ ဧတ္ထ တေသံ အဝိတက္က အဝိစာရန္တိ ပဒဒွယေ၊၌၊၄တွာ၊ရပ်၍။ စောဒကော၊သည်။စောဒနံ၊ကို။အာဟ၊၏။

ဧယံ အဓေတ္ထော-ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့ မရှိခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဤအနက်သည်။ (သာရတ္ထ)

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ **သာဓောဂ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က-ခ) တို့ဖြင့် အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-၌ အ-ကို နတ္ထိ-ဟု အဘာဝအနက် ဖွင့်ပြခဲ့၏။ အ-သဒ္ဒါ သာမညဖြစ်၍ အနက်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံနေသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်သို့သော အာဂုံပါဠိကို ထောက်၍ နတ္ထိ-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ကိုမိန့်။

(တနည်း) ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရ မရှိရကား ဒုတိယဈာန်သည် အဝိတက္က, အဝိစာရ မည်သောဟု ဆို၏။ ပါဠိတော်၌ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ဟု သာမည ဟောထားသည်မဟုတ်ပါလော။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ-ဟု ဖွင့်ပြသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ) တို့ဖြင့် အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ပုဒ်တို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ပုဒ်ဖြင့် ပြီးသင့်လျက် အဝိတက္က အဝိစာရံပုဒ်ကို ထပ်မံ၍ ဟောကြားရာ၌ စောဒကာဘောဂ, စောဒနာတို့ကို ထုတ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) သည် ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် အာဂမဒဠှီ/ဝိဘင်း၌ကား အထူးအားဖြင့် ဟောတော်မူ

http://www.dhammadownload.com

အပ်ပါသလောဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ယ) စောဒနာ။ ထိုတွင် သိဒ္ဓေါ-တိုင်အောင် စောဒကာဘောဂ။ အထ ကသ္မာ စသည်ကား စောဒနာ။

➢ ၄။ ပဟီယိတ္တာတိ ဗဟိနာ။ ပ-ဟာဓာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား ပယ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဘာဝနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုကြိယာ အရကား ထို--အားတပ်သော ဝိတက်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ဝိတက် ရ၏။

သမိသု နိရုဋ္ဌိသူတိ သန္တာ။ (သမု+တ) သမုဓာတ်အရ ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အဝိတက္က အဝိစာရ ဘာဝနာသည် ဖလူပစာ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အထက် အထက် ဈာန်ရခြင်းစသော အကျိုးသည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ဝိတက် ဝိစာရ ရ၏။

* သမိယိသူတိ သမိတာ။ အတ္တံ ဂမိသူတိ အတ္ထင်္ဂတာ။ အဘိ အတိရေကံ အတ္ထင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ။ ဝိသေသေန အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ။ သုသိသူတိ သောသိတာ။ သုသံ ဣတာ ဝါ သောသိတာ။ ဝိသေသေန သောသိတာ ဝိသောသိတာ။ ကရိယိသူတိ ကတာ၊ ဗျန္တိ ကတာ ဗျန္တီကတာ။

➢ ၆။ (က) ၌ တေသံ ဝိတက္ကော နတ္ထိ-ဖြင့် အဝိတက္ကံပုဒ်ကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြ--၎င်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အဝိတက္ကံ-၌ အ- သည် န-၏ ကာရိယ ၏--၎င်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း အ-သည် အဘာဝအနက်ဟော--၎င်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ တေသု ဝိတက္ကော နတ္ထိ- ဖြင့် စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြ--၎င်း (သမာသလိင်္ဂ ပဒတ္ထ) အဝိတက္ကံ-၌ အ- သည် န-၏ ကာရိယ၏--၎င်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း အ-သည် အဘာဝအနက်ဟော--၎င်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ-ဖြင့် ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒုတိယဈာန်၌ ဝိတက် ဝိစာရ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အဝိစာရပုဒ်ကိုလည်း အဝိတက္ကပုဒ် အဖွင့်အတိုင်း ဝိဂ္ဂဟ စသည် မှတ်ရမည် ဟု ညွှန်ပြ သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ဗျန္တီကတာ/ဗျန္တိကတာ ။ ။ ယထာရဟ မိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု-ဟူသော (နီတိ၊သုတ္တ)၌ ဗျန္တိဘူတော ဗျန္တိကတော (ပ) ဣစ္စာဒိ။ ဝဝံ ဣကာရာဂမော-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘူဓာတ် ကရဓာတ်နှောင်းရာ၌ ပြယုဂ်အားလျော်စွာ ဣ-လာ၍ ဗျန္တိ ကတာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

အဘူတတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာ စီ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်၊ နိရုတ္တိ ဒီပနီ-၌ ကရဓာတ် ဘူဓာတ်တို့၏အယှဉ် စ-အနုဗန်ရှိသော ဤ-ပစ္စည်းကို ဆိုသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ရင်း၊ ဖုဋ္ဌိကတောတိ ဝိဂတန္တာ ကတာ-ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဖုဋ္ဌိ ကတာ-ပါဠိလည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သောသိတာ ဝိသောသိတာ**-ကား ခြောက်သွေ့ခြင်းသဘော ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုတို့၏ "သောသိတာ ဝိသောသိတာ"ဟူသောအမည်ကို ခြောက်သွေ့ခြင်းသဘော ထင်ရှားမရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ၌တင် တခွန်းပစား။ ရှဋ္ဌိနည်း။

➤ ၁၀။ **မတ်ိနုစ္ဆာ-ဝယ်** ပဟီန-အရ ဝိတက် ဝိစာရကိုယူ။

ဟာဓာတ်အရ-- အဝိတက္က အဝိစာရ ဘာဝနာဟူသော ဥပစာရ သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၉၈]

(က) သမာဓိဇန္တိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော, သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဝါ ဇာတန္တိ အတ္ထော။

(ခ-၁) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဌမမ္ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ။

(ခ-၂) အထခေါ အယမေဝ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။

(ခ-၃) ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ, သုပ္ပသန္နတ္တာ စ။

(ခ-၄) တသ္မာ ဣမဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဣဒမေဝ "သမာဓိဇ"န္တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

(ဃ) ဒုတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော၊ ဣဒံ ဒုတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိ ဒုတိယံ။

(င) ဈာနန္တိ ဧတ္ထ ပန ယထာ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကာဒီတိ ပဉ္စင်္ဂိကံ ဟောတိ၊ ဧဝမိဒံ သမ္ပသာဒါဒီတိ စတုရင်္ဂိကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၄။၁၁၉။ မအူ-၂။၂၇၇။ ဘာဋီ-၁။၆၀၄။)

➤ ၂။ (စ) **သို့/ စာအုပ်** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဝါကျ၌ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ-ဖြင့် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သောကြောင့် ဤဒုတိယဈာန်ကို သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဒုတိယဈာန်သည်သာ သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး၊ ပဌမဈာန်သည်လည်း သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ပဌမဈာနနိဒ္ဒေသ၌ ပဌမဈာန်ကို သမာဓိဇံ-ဟု မဟောမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ဤ ဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသ၌ ဒုတိယဈာန်ကိုသာလျှင် သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဤဒုတိယဈာန်၏ ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(စ-၃) **သို့/** ဆရာ-သည် (ခ-၁) ဖြင့် ဤဒုတိယဈာန် သမာဓိကိုသာ သမာဓိဟူ၍ ဆိုထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ပဌမဈာန်ရှိ သမာဓိသည်လည်း သမာဓိပင်ဖြစ်၍

http://www.dhammadownload.com

သမာဓိဟူ၍ ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဒုတိယ ဈာန်ရှိ သမာဓိကိုသာ သမာဓိဟူ၍ ဆိုထိုက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၃) မိန့်။

(င) **သို့/အာဘော** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ (ပ) ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပဋ္ဌမဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးတို့တွင် အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရ မပါရကား ဤဒုတိယ ဈာန်၌ ဈာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးသာဟု မှတ်ရမည်လော။ အဘယ်သို့မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ် ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမာ ဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟု ဆိုရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ခ-၁) သည် စောဒကာဘောဂ အနုဂ္ဂဟတ္ထဝါကျ။ (ခ-၂) သည် ပရိဟာရာဘောဂ အရုစျတ္ထဝါကျ။/ဖလဝါကျ။ (ခ-၃) သည် ကာရဏ/ဟေတု ဝါကျ။ (ခ-၄) သည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ တတ္ထ-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ပဌမဗွိ ဣဒမေဝ/အယမေဝ သမာဓိမှာ- တို့၌ နိဒ္ဓါရဏစပ်။ တတ္ထ-ကား ၌--ကြောင့်-- ဝုတ္တံ/ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ အာဓာရ စပ်။

➤ ၄။ စလန် **စလော**။ နတ္ထိ စလော တေသ သမာဓိသာတိ **အစလော**။ န- စလပုဒ်အရကား တုန်လှုပ်မှု မရှိခြင်း ရ၏ ထို--၏ ဒုတိယဈာန် သမာဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ တေ-အညပုဒ်အရကား တုန်လှုပ်မှု မရှိသော ဒုတိယဈာန်သမာဓိ ရ၏။

ဝုစ္စတေတိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဝတ္တဗ္ဗသ ဘာဝေါ **ဝတ္တဗ္ဗတာ**။ ဝတ္တဗ္ဗ-တဒ္ဓိတ်အရ ဆိုအပ် သော သမာဓိသည် မုချ။ ထို--၏ တာပစ္စည်းအရ ဆိုခြင်းကြိယာနှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆိုခြင်းကြိယာ ရ၏။

သမာဓိတော ဇာတံ **သမာဓိဇံ**။သမာဓိတော၊ပဌမဈာန် သမာဓိကြောင့်။ဇာတံ၊ဖြစ် သည်တည်း။သမာဓိဇံ၊ပဌမဈာန် သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။

သမာဓိပုဒ်+ဇ-ပုဒ်။ သမာဓိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဌမဈာန် သမာဓိ သည် မုချ။ ယင်း ပဌမဈာန် သမာဓိ၏ ဒုတိယဈာန်နှင့် ပကတူပနိဿယ အကြောင်း- အကျိုး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဌမဈာန် သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယ ဈာန်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

[တစ်နည်း] သမာဓိ-အရ ဒုတိယဈာနသမ္ပယုတ္တသမာဓိသည် မုချ။ ယင်း၏ ဇ-အရ ဒုတိယဈာန်နှင့် သဟဇာတ အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ဒုတိယဈာန သမ္ပယုတ္တ သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ရ၏။

ဝိသေသေန သာဒီယတေတိ **ပသန္နော**။ သုဋ္ဌု ပသန္နော **သုပ္ပသန္နော**။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ခေါဘော **ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘော**။ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘတော ဝိရဟော **ဝိတက္က**

http://www.dhammadownload.com

ဝိစာရဂ္ဂေါ့သာဝိရဟော။ ဝုတ္တော နယော ဣမဿ ပီတိသုခန္တိ ပဒဿာတိ ဝုတ္တနယံ။

➢ ၆။ (က) ၌ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော ဇာတံ-ဖြင့် သမာဓိဇံ-၌ သမာဓိ-အရ ပဌမဈာန် သမာဓိကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဇံ-၌ ဇနဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ကွဲပစ္စည်းကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ပဌမဇ္ဈာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော-ဟူသော ပါဠိတော်အရ ပဌမဈာန် သမာဓိက ဒုတိယဈာန် သမာဓိအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝါ-ဖြင့် ပက္ခန္တရ ဇောတက၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ-ဖြင့် သမာဓိဇံ-၌ သမာဓိ-အရ သမ္ပယုတ်သမာဓိကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဇံ-၌ ဇနဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ကွဲပစ္စည်းကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ပဌမဇ္ဈာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော-ဟူသော ပါဠိတော်အရ ပဌမဈာန် သမာဓိက ဒုတိယဈာန် သမာဓိအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ဒုတိယံ-ဖြင့် ဒုတိယံပုဒ်ကို ဒုတိယံ ဒေသိတန္တိ ဒုတိယံ-ဟု ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ဒုတိယမည်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒုတိယံ သမာပဇ္ဇတီ-ဖြင့် ဒုတိယံပုဒ်ကို ဒုတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိ ဒုတိယံ-ဟု သမာပဇ္ဇတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ယင်း တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (င) ဝါကျ ဘာဝတ္ထဖော်လေ။

➢ ၇။ ဝုတ္တနယမေဝ/ဝုတ္တနယေနေဝ ။ ။ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ "ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝါ"တိပိ ပါဌော-ဟု အဋ္ဌသာလိနီ ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟု ရှိလျှင် ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ၊ပီတိသုခံဟူသော ပုဒ်ကို၊ဝုတ္တနယေနေဝ၊ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ဝေဒိတဗ္ဗံ၊သိအပ်၏။ ဝုတ္တနယမေဝ-ဟု ရှိလျှင် ပီတိသုခန္တိဣဒံ၊သည်၊ဝုတ္တနယမေဝ၊ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာလျှင်၊ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ ဤသို့ အတ္ထယုတ္တိ ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အယမေဝ သမာဓိတိ/ဣဒမေဝ သမာဓိတိ ။ ။ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟူသော ပါဠိတော်။ ဣမသ္မိံ ပန ဈာနေ (ပ) တသ္မာ ဣဒမေဝ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဟူသော အဋ္ဌကထာတို့ကို ထောက်၍ အယမေဝ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝတ္တဗ္ဗတံ/ဝတ္တဗ္ဗံ ။ ။ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဘာဝပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

မရှိသော ဝတ္တုဗ္ဗံ-သင့်ပါသည်။ ဘာဝပစ္စည်းရှိလျှင် ဝတ္တုဗ္ဗတံ-လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ [ခ-ကိုထောက်၍] **သမာဓိဇံ**-ကား ပဌမဈာန်သည် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပါလျက် ပဌမဈာနနိဒ္ဒေသ၌ သမာဓိဇံ-ဟု မဟောမူ၍ ဤဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသကျမှ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ အလွန်အကဲအားဖြင့် သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် အတိသယနည်း ဖြစ်ပါသည်။

[က-ကိုထောက်လျှင်] သမာဓိဇံ-ကား ဧကဒေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ ကေဒေသျူပစာ။

ပီတိသုခံ-ကား အတူဖြစ်သော ပဌမဈာန်ရှိ ပီတိသုခ၏ ပီတိသုခ-အမည်ကို အတူရှိသော ဒုတိယဈာန်ရှိ ပီတိသုခ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ရှင်ဥနည်း။

(တစ်နည်း) **ပီတိသုခံ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခ၏ ပီတိသုခ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၌တင်-- ဌာန္ျူပစာ။ မကောင်းတတ်သော ဌာနီဖြစ်သော ပီတိသုခကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာသော ဌာနဖြစ်သော ဈာန်ကိုယူရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ပဌမဈာနသမာဓိတော**-အရ ပဌမဈာန်သမာဓိကိုယူ၍-- ထိုနှင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ပယ်ခြင်းလက္ခဏာ တူသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုနှင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ ဈာနပစ္စည်းစသော အကြောင်း ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်-စသော အကျိုး ပဌမဈာန်ဘုံသို့ ရောက်ခြင်းတည်းဟူသော အကျိုး ကသိုဏ်းပညတ်စသော အာရုံ နမနဇာတ် (ပ) ပရမတ္ထဓမ္မဖြစ် တူသောကြောင့် ရင်း သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်းယူအပ်၏။

ဝါကျ [၉၉]

(က) ပီတိယာ စ ဝိရာဂါတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ ပီတိ။ (ခ) ဝိရာဂေါတိ တဿာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ။ (ဂ) ဥဘိန္နမန္တရာ စသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။

(ဃ) သော ဟိ ဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမံ ဝါ။

(င) တတ္ထ ယဒါ ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ တဒါ ပီတိယာ ဝိရာဂါစ, ကိဉ္စ ဘိယျော ဝူပသမာစာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(စ) ဣမသ္မိဉ္စ ယောဇနာယံ ဝိရာဂေါ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော ဟောတိ။

(ဆ) တသ္မာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနာစ ဝူပသမာစာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဋ္ဌ။၁၂၀။ မအူ-၂။၂၈၀။ ဘာသာဋီ-၁။၆၀၆။)

➤ (က) [**စေ-သဒ္ဒါ ဌာနယာကြံ**] ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိဧတ္ထ၌။ပီတိ၊သည်။ဝုတ္တတ္ထာယေဝ၊ပဌမဈာနကထာ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ရှိသည်သာလျှင်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

[**စ-သဒ္ဒါ အဗျာနယကုဏ်**]ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိ ဧတ္ထ၊၌။ဝုတ္တတ္ထာ၊ပဠမဈာနကထာ၌ ဆို အပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ရှိသော။ပီတိယေဝ၊ပီတိပင်တည်း။

ပီတိယာ၊ပီတိကို။ဝိရာဂါစ၊စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်ငှင်း။ပီတိယာ၏။ဝူပသမာစ၊ငြိမ်း ခြင်းကြောင့်ငှင်း။ (တစ်နည်း) ပီတိယာ၊ကို။ဝိရာဂါစ၊လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်ငှင်း။ဝိတက္က ဝိစာရာနံ၊တို့၏။ဝူပသမာစ၊ငြိမ်းခြင်းကြောင့်ငှင်း။

> ၂။ (ယ) သို့/ **ဘာအောကဗျာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-၌ စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိသောဟု ဆို၏။ စ-သဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်များစွာ ဟောနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိ၏ဟု ထူးဆန်းစွာ ဖွင့်ပြခြင်းသည် အသို့သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

[စ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။]

(င) သို့ / **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ယ)တို့ဖြင့် ဝိရာဂ-သဒ္ဒါ၏ အနက်နှစ်မျိုး စသဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနအနက် နှစ်မျိုး၌ဖြစ်သည်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိရာဂ-သဒ္ဒါ၏ အနက်နှစ်မျိုး၊ စသဒ္ဒါ၏ အနက်နှစ်မျိုးကို ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ယ) ဖြင့် စသဒ္ဒါသည် ဝူပသမကိုသော်ငှင်း၊ ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမကိုသော်ငှင်း ပေါင်းစည်း၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပေါင်းစည်းပုံကို အကျယ်အား ဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ ပေါင်းစည်းပုံအကျယ်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် စသဒ္ဒါ ဝူပသမကြိယာကို ပေါင်းဆည်းခိုက် ပါဠိ တော်ဝယ် ပီတိယာ ဝိရာဂါစ ဝူပသမာစ-ဟု ယောဇနာရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း ယောဇနာ၌ ဝိရာဂ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ သမတိက္ကမနတ္ထကို ပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ကား**-- ဇိဂုစ္ဆနတ္ထကို ဟောပါ၏ဟူလို။

> ၃။ (က-ခ-ဂ) တို့သည် ပကတ္တရ။ (ယ) သည် ယုတ္တိဒင်္ဂီ/ကာရဏဝါကျ။ (င) သည် ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပကတ္တရ။ (ဆ) လဒ္ဓဂုဏ/နိဂုံး။

စာစပ် ။ ။ တတ္ထကား တို့တွင်--ကြောင့် ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ-၌ နိဒ္ဒါရဏ- နိဒ္ဒါရဏီယ စပ်။

> ၄။ သမ္ပိဏ္ဍနံ အတ္ထော အဿာတိ **သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော**။ သမ္ပိဏ္ဍန-အတ္ထပုဒ် အရကား ပေါင်းဆည်းခြင်းအနက်သည် မှချ။ ထို--၏ စသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ တေ-အရကား ထို--သော ပေါင်းဆည်းခြင်းအနက်ရှိသော စသဒ္ဒါ ရ၏။

ဝိရဇ္ဇနံ **ဝိရာဂေါ**။ ဝိရဇ္ဇနံ၊မတပ်မက်ခြင်း (သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း (ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘာဝသာဓန၊ ဝိ-ရဉ္ဇ+ဏ။ ဝိ-ဥပသာရ အရကား ဓာတွတ္ထ ဗာဓကေဘောဂုဏ် ရ၏။ ရဉ္ဇဓာတ်အရကား ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်း (ဝါ) စက်ဆုပ်ရွံရှာ

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း (ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာရ၏။ ဏာ- ပစ္စည်းအရလည်း ဘာဝသာနေတို့ သဘော သည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ယင်း ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်း (ဝါ) စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း (ဝါ) လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာပင် ရ၏။

ဝုတ္တော အတ္ထော တေိသော ပီတိယာတိ **ဝုတ္တတ္ထာ**။ ဝုတ္တတ္ထ-ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ ဖွင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သည် မုချ။ ထို- ၏ တေ-အညပုဒ်အရ ပီတိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ပီတိ ရ၏။

ဝိဂ္ဂဏ္ဍံ အဇ္ဇတ္တာ အသာတိ **ဝိဂ္ဂဏ္ဍတ္တော**။ (ဝိရာဂ-သဒ္ဒါ ရ၏)

➤ ၆။ (စ) ၌ တသ္မာ-ဖြင့် ပီတိယာ-၌ ယာ-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ဝိဂ္ဂဏ္ဍနံဝါ သမတိက္ကမော ဝါ-ဖြင့် ဝိရာဂါ-၌ ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ရှင်း (ဥပ သဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏာ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာနေအနက်၌သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ-ဟု ဘာဝသာနေ ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယင်း ဝိရာဂ-သည် ငြီးငွေ့ ခြင်းကို အကြောင်းပဓာနမှုသဖြင့် စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာ ခြင်း, ရွှတ်ချခြင်း၊ ထိုပီတိနှင့်စပ်သော ရာဂကို ပယ်ခြင်းတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ပီတိယာစ-၌ စသဒ္ဒါသည် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ဥဘိန္နမန္တရေ/ဥဘိန္နမန္တရာ ။ ။ အန္တရာ-ဟုရှိလျှင် သတ္တမျန္တနိပါတ်ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ဆိုသည်၊ ယင်း အန္တရာ နိပါတ်ကိုပင် ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ၌ "အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေ"ဟု ဖွင့်ဆိုထားရကား အန္တရာဟူသော သတ္တမျန္တပုဒ်သည် အလယ်အကြားဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တရာ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

အန္တရေ-ဟု ရှိလျှင် အန္တရနာမ်ပုဒ်နောင် သ္မိံဝိဘတ်သက်၍ ရုပ်ပြီးသည်၊ "အန္တရ မဇ္ဈဝတ္ထုညခဏောကာသောဓိဟေတူသု"ဟူသော အဘိဓာန် အနေကတ္ထဝဂ်အရ အန္တရ နာမ်ပုဒ်သည် အလယ်အကြားဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တ ရေ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ပီတိယာစ ဝိရာဂါ/ပီတိယာ ဝိရာဂါစ ။ ။ "ဥဘိန္နမန္တရာ စသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော" ကိုထောက်၍ ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဝုတ္တတ္ထာယေဝ/ဝုတ္တပ္ပကာရာယေဝ ။ ။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ- ဟုရှင်း၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တပ္ပကာရာယေဝ-ဟုရှင်း ရှိသည်၊ နှစ်ပါဌ်လုံး အတ္ထယုတ္တိရှိကြသည်သာဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဘိယျော/ဘိယျောသော ။ ။ ဘိယျော ဘိယျောသောတို့ကား အတိရေကတ္ထ နိပါတ်ပုဒ်များဖြစ်သော်လည်း ကိဥ္စ ဘိယျောတိ၊ ကိဥ္စ ဝိရာဂတော ဘိယျော ဗဟုလော

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထိ-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဘိယျော-သာ မူရင်းဖြစ်၍ ဘိယျော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ **ပီတိယာ**-ကား အတူဖြစ်သော ပဋမစျာန် ပီတိ၏ "ပီတိယာ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော တတိယစျာန် ပီတိ၌တင်--သဒိသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

သမ္ပိဏ္ဍေတိ-ကား အလယ်၌တည်လျက် အလုံးစုံသော ဝါကျအား ကျေးဇူးပြုတတ်သောကြောင့် မဇ္ဈေဒီပကနည်း မည်၏။

ဝိရာဂ ။ ။ ဝိရာဂ-သဒ္ဒါသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ဇိဂုစ္ဆနအနက် သမတိက္ကမ အနက် နှစ်နက်ဟောနိုင်သောကြောင့် သိလေသနည်း။ ပဒီပနည်း၊ တန္တနည်း၊ ဧက သေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။

ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်း၊ ငြီးငွေ့ခြင်းကို ပဓာနပြု၍ ရှုချ စက်ဆုပ်ခြင်းကို ဆိုသဖြင့် ထိုပီတိနှင့်စပ်သော ရာဂကိုပယ်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **[အာဝတ္တနဟာရ] ပီတိယာ**-အရ တတိယစျာန်ပီတိကိုယူ၍ -- ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ၊ နဝမခဏ၊ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ၊ အပ္ပမာဒ စသည်တည်း၊ ထိုတွင် ယောနိသောမနသိကာရကိုယူသဖြင့် "ယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော (ပ) အပ္ပမာဒလျှင် အကြောင်းရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ပီတိယာ-အရ တတိယစျာန် ပီတိကိုယူသဖြင့် ထို ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဗျာပါဒကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုဗျာပါဒ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ စသည်တည်း၊ ထိုတွင် အယောနိသောမနသိကာရကိုယူသ ဖြင့် "အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိ ကရောတော (ပ) လည်ကုန်၏။ ဤသို့ သဘာဂါ ဝတ္တန အသဘာဂါဝတ္တနအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် အာဝတ္တနဟာရ မည်၏။

ဋီကာ [၁၀၀]

(က-၁) ကာမဉ္စေတေ ပီတက္ကဝိစာရာ ဒုတိယဇ္ဈာနေယေဝ ဝူပသန္တာ၊

(က-၂) ဣမဿ ပန ဈာနဿ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ, ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။

(ခ) "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ"တိ ဝုတ္တေ ဣဒံ ပညာယတိ "နူန ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမော မဂ္ဂေါ ဣမဿ ဈာနဿာ"တိ။ ယထာ စ တတိယေ အရိယမဂ္ဂေ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ "ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ"တိ ဧဝံ ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ၊ တဒဓိဂမာယ ဥဿုက္ကာနံ ဥဿာဟဇနကံ၊ ဧဝမေဝံ ဣဓ အဝူပသန္တာနမ္ပိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ။

(ဂ) တေနာယမတ္ထော ဝုတ္တော "ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ, ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ"တိ။ (ဋီ။၁၂၀။ မအူ-၂၂၈၂။ ဘာသာဋီ-၁။၆၀၇။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) [**စောဒကာဘောဂ–ဆဿည် ၄–ချက်**](၁) ဧတေ ဝိတက္ကဝိစာရာ၊တို့သည်။ ဒုတိယဈာနေ၊ဒုတိယဈာန်၌ဝေ၊၌သာလျှင်။ဝူပသန္တာနနု၊ငြိမ်းကုန်ပြီးသည် မဟုတ်ကုန်တုံလော။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။စောဒကဿ၊၏။အာဘောဂေါ၊အာဘော်တည်း။ ဧတေ ဝိတက္က ဝိစာရာ၊တို့သည်။ဒုတိယဈာနေ၊ဝေ၊၌သာလျှင်။ကာမဉ္စ ဝူပသန္တာ၊အကယ်၍ကား ငြိမ်း ကုန်ပြီး၏ရှင့်။ (၂) အထ၊ထိုသို့ ငြိမ်းပါကုန်ပြီးလျက်။ကိမတ္ထံ၊အဘယ်အကျိုးငှာ။တော်၊ဤ စသဒ္ဒါဖြင့်ပေါင်းအပ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာဟူသော စကားကို။ဘဂဝတာ၊သည်။ ဝုတ္တံ၊ဟောတော်မူအပ်သနည်း။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။စောဒနာ၊စောဒနာခြင်းတည်း။ (၃) ပန၊ထိုသို့ပင် ငြိမ်းပါကုန်ပြီးသော်လည်း။ဣမဿ ဈာနဿ၊ဤတတိယဈာန်၏။မဂ္ဂ ဒီပနတ္ထဉ္စ၊ အကြောင်းကိုပြခြင်းငှာရင်း။ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စ၊ဂုဏ်ကိုဆိုခြင်းငှာရင်း။ဟောတိ နနု၊ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ဣတိအယံ၊ကား။ပရိဟာရဿ၊ပရိဟာရပုဂ္ဂိုလ်၏။အာဘော ဂေါ၊တည်း။ (၄) တသ္မာ၊ကြောင့်။တော် ဝစနံ၊ကို။မယာ၊သည်။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီးသတည်း။ဣတိ အယံ၊ကား။ပရိဟာရော၊အဖြေတည်း။

ဩရမ္ဘာဂိယာနိ-အောက်ကာမဘုံသို့ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော။ (ဝါ) ကာမဓာတ် ကာမဘုံ၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော။ (ဝါ) အောက်မင် ၃-ပါးတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ် ပယ်အပ်ကုန်သော။

➤ ၂။ (က) **ဆို**/ **ဘာဘောဂဟ္မွာ** ။ ။ ဆရာသည် ဥဘိန္နမဏ္ဍရာ စသဒ္ဒေါ စသည်ဖြင့် ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-၌ စသဒ္ဒါသည် ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမကို ပေါင်းဆည်း၏ဟု ဆို၏။ ဝိတက် ဝိစာရတို့သည် ဒုတိယဈာန်ခဏ၌ပင် ငြိမ်းကုန်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ် ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်အကျိုးငှာ စသဒ္ဒါဖြင့် ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမကို ပေါင်း ဆည်း၏ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(က–၂) **ဆို**/ ဆရာသည် (က-၁)ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌သာ ငြိမ်းအေး၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်လတ်သော် ဝိတက္က ဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ဤအနက်ကို မှတ်သားထိုက်၏ဟု မဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်အကျိုးငှာ ဝိတက္က ဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ဤ အနက်ကို မှတ်သားထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ဂ) **ဆို**/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် မဂ္ဂပရိဒီပန ဝဏ္ဏဘဏန အကျိုးငှာ စသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်းဆည်းအပ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော စကားကို ဆို အပ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ၊ (က-၁) အနုဂ္ဂဟ/စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (က-၂) အရုစျတ္တ/ပရိဟာရဘောဂ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ခ) ဝါကျ၌ ယထာ စသည်ကား-- မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထမှတစ်ပါး ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ တဒဓိဂမာယ

http://www.dhammadownload.com

ဥဿုကာနံ ဥဿာဟဇနကံ-ကား ဝဏ္ဏဘဏနဖြစ်သည်ကား ဥဿာဟဇနနလည်း ဖြစ်နိုင်၏ဟုံ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ဝဝမေဝံ-စသည်ကား ဥပမေယျ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ)လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ် ။ ။ ဝုတ္တော-ကား သော--ကြောင့် ပညာယတိ၊ ဟောတိ-တို့၌ လက္ခဏ။ ပညာယတိ၊ ဟောတိ-တို့ကား လက္ချ။

(ခ) ဝါကျ အရိယမဂ္ဂေ-ကို အပ္ပဟီနာနံ၊ပဟာနံ၊ ဝုစ္စမာနံ-တို့မှာ စပ်။

သင်္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ-ကို ပဟာနံ-မှာ စပ်။

➤ ၄။ ဘဇန္တီတိ ဘာဂီယာနိ။ ဩရံ ဘာဂိယာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ**။ ဩရ-အရကား ကာမဓာတ် ကာမဘုံရ၏။ ထို--၏ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော သံယောဇဉ်ငါးပါးတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား သံယောဇဉ်ငါးပါးရ၏။

ဩရမ္ဘာဂဿ ဟိတာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ**။ ဩရမ္ဘာဂ-ပုဒ်အရကား ကာမဓာတ် ကာမဘုံ ရ၏။ ထို--၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ်တို့ နှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာန။ ဏိက-ပစ္စည်းအရကား ကာမဓာတ်၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ် ၅-ပါးရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဘဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ ပဟာတဗ္ဗာနီတိ **ဘာဂီယာနိ**။ ဩရေဟိ ဘာဂိယာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ**။

ဩရ-ပုဒ်အရကား အောက်မဂ် ၃-ပါး ရ၏။ ထို--၏ သံယောဇဉ်တရားတို့နှင့် ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား အောက်မဂ် ၃-ပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သံယောဇဉ်တရားများရ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အာဒိ ဧတေသံ သံယောဇနာဒီနန္တိ **သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနိ**။ (တေသံ)

မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။ သက္ကာယေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ **သက္ကာယဒိဋ္ဌိ**။

သက္ကာယပုဒ်အရ ခန္ဓာငါးပါးသည် မှချ။ ထို--၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ရ၏။

တဿ အဓိဂမော **တဒဓိဂမော**။ တ-အရ အနာဂါမိမဂ် ရ၏။ ထို--၏ အဓိဂမ-အရ ရခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အနာဂါမိမဂ်ကို ရခြင်းကြိယာ ရ၏။

* ဥဿုက္ကော ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထီတိ ဥဿုက္ကာ။ဥဌာနံ သုဌု ကာယတီတိ ဥဿုကော။ (ဥ-သု-ကာ+အ) ဥဿုကောယေဝ ဥဿုက္ကော။ (လွံ့လပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။) မဂ္ဂဿ ပရိဒီပနံ **မဂ္ဂပရိဒီပနံ**။

➤ ၇။ **ဥဿာဟဇနနတ္ထံ/ဥဿာဟဇနကံ** ။ ။ ဥဿာဟဇနနတ္ထန္တိ ပဝံ ဘဏနတ္ထိ ပဒေ သမ္ဗန္ဓံ-ဟု ယောဇနာဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝဏ္ဏဘဏံ-ဟူသော ကတ္တားသည် ဘာဝဝါစက ဖြစ်သကဲ့သို့ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ-ဟု ဘာဝဝါစက-သာ ဖြစ်သင့်၍

http://www.dhammadownload.com

ဥဿာဟဇနကံ-ဟု ဒုတိယဝါစက မဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း ဥဿာဟ ဇနနတ္ထံ-ပါဌ်ကိုပင် ပါဌ်မှန်ယူ၍ အနက်ပေးပြထားသောကြောင့်ရင်း၊ မအူနိသျှ၌ တစ်ခု သော ကတ္တားက ဘော၊ တစ်ခုသော ကတ္တားက ဒြပ်နေခြင်းကြောင့် ဥဿာဟဇနကံ- ဟု မရှိသင့်ကြောင်း ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း၊ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ-ဟု ဘာဝဝါစကနှင့် ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဇဝမေဝ/ဇဝမေဝံ ။ ။ ဥပမေယျ ဇောတက နိဒဿနအနက်ဟော ဧဝံနိပါတ်နှင့် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝ-သဒ္ဒါကို စပ်ထားသောကြောင့် ဧဝမေဝ-သင့်ပါသည်။

ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ/ပဟာနေ ဝုစ္စမာနေ။ ဥပသမော ဝုစ္စမာနော/ဥပသမေ ဝုစ္စမာနေ

"လက္ခဏဝန္တနှင့် လက္ခဏာသည် ဝိဘတ်တူ ကံ ကတ္တားနေမြဲတည်း၊ လက္ချဝန္တနှင့် ဝိဘတ်ကွဲမြဲတည်း" ထို့ကြောင့်ရင်း။ (ခ) ဝါကျ အစ၌ ဝုတ္တေ-ဟူသော လက္ခဏကြိယာ ကို ထောက်၍ရင်း၊ ပဟာနေ ဝုစ္စမာနေ၊ ဥပသမေ ဝုစ္စမာနေ-ဟု ပါဌ်ရှိသင့်သည်ဟု မအူနိသျှ၌ ဆုံးဖြတ်သည်။

သို့ရာတွင် "မာနန္တာ ဝတ္တမာနေစ၊ လက္ခဏေ ဟေတုကေ သိယုံ"ဟူ သော ဘေဒစိန္တာ-အရ မာန အန္တပစ္စည်းကိုယ်တိုင်က လက္ခဏာအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ရင်း၊ "ဂစ္ဆန္တော ဘာရဒွါဇော"ဟူသော ဝေဿန္တရာဇာတ်လာ ပထမန္တကြိယာနှင့် နေသည် ကိုထောက်၍ရင်း ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ/ဥပသမော ဝုစ္စမာနော-ဟု ပဌမန္တနှင့်ရှိသော ပါဌ် လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ "ဝိတက္က ဝိစာရ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။ အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရကိုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမော မဇ္ဈေါ ဣမဿ ဈာနဿ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရ ငြိမ်းခြင်း၏ ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမော-ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒုတိယဈာန် ရခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ ဝိတက် ဝိစာရ ငြိမ်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် ဒုတိယဈာန်တည်းဟူသော အကျိုးကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **စုတ္တံ**-၌ ဝစဓာတ်အရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပစ္စန္နံ-အရ သက္ကာဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, သီလဗ္ဗတပရာမာသ, ကာမဿ, မစ္ဆရိယ- တို့ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၈၁]

(ဃ) **ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိန္တိ ဧတ္ထ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ။**

(ခ) **သမံ ပဿတိ, အပက္ခပတိတာဝ ဟုတွာ ပဿတီတိ အတ္ထော။**

(ဂ) **တာယ ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ သမန္နာဂတတ္တာ တတိယဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခကောတိ ဝုစ္စတိ။**

(ဃ) **ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ ဝီရိယုပေက္ခာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝေဒနုပေက္ခာ ဝိပဿနုပေက္ခာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဈာနုပေက္ခာ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာတိ။** (ဋ္ဌ။၁၂၀။ မအူ-၂။၂၈၄။ ဘာသာဋီ-၁။ ၆၀၈။)

➤ ၁။ (ခ) အတ္ထော-၏ သမ္ဗန်ကို ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ပဒါန်-ဟု ခံပါ။

ဝိသဒါယ=နီဝရဏ-ဟု ဆိုအပ်သော ညစ်ညူးကြောင်းတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့် (ဟိတ်) သန့်ရှင်းသော။ **ဝိပုလာယ**=အလွန်အကဲနှင့်တကွ မဟဂ္ဂုတ်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် (ဟိတ်) ပြန့်ပြောသော။ **ထာမဂတာယ**=ပီတိ မှ ကင်းခြင်းကြောင့် (ဟိတ်) အားအစွမ်းသို့ ရောက်သော။

ဥပေက္ခကော စ၊အသင့်အားဖြင့် ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း။ (ဝါ) အညီအမျှ ရှုသည်ဖြစ်၍ လည်း။ (ဝါ) သုခ ဒုက္ခ အဖို့၌ မကျမူ၍ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း။

➤ ၂။ (**စ**) **သို့/ သာအောဖျက်** ။ ။ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သောကြောင့် ဥပေက္ခာ-မည်သောဟု ဆို၏။ အသင့်အားဖြင့်ရှုပုံ အကျယ်ကို ဆရာ မပြပြီလော။ အသင့်အားဖြင့် ရှုပုံအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိ-ဟု ဆို၏။ ဣက္ခတိ-၌ ဣက္ခဓာတ် သည် အက်=အမှတ်ပြုခြင်း အနက်ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့် အနက်ကိုဟောပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကို မိန့်။

(**ဃ**) **သို့/** ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ ဤတတိယဈာန်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာပင် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)ဝါကျကို မိန့်

ကား-- တတိယဈာန်၌ ဝေဒနုပေက္ခာ မရှိသော်လည်း ဥပေက္ခာ (၁၀)မျိုးအနက် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော- ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ)သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဥပေက္ခာ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်မှ တစ်ပါး ဥပေက္ခကော-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟုဆိုရာ၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်

http://www.dhammadownload.com

လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ / ဥပေက္ခာ- ၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဘေဒကို ပြသောကြောင့် ပကျွန္တရ။

➤ ၄။ သမဥ္စန် သမဂေါ၊ သမ္မာ အင်္ဂံ သမဂေါ။ သမဂေါ် တေသာ အတ္ထိတိ သမဂ္ဂီ။ သမင်္ဂ-ပုဒ်အရ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ဤ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ပက္ခေ ပတိတာ ပက္ခပတိတာ။ န ပက္ခပတိတာ အပက္ခပတိတာ။ န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ သုခ ဒုက္ခတို့၏ အဖို့၌ မကျခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သုခ ဒုက္ခတို့၏ အဖို့ ၌ မကျခြင်း ရ၏။

တတိယံ ဈာနံ တတိယဇ္ဈာနံ။ တတိယဇ္ဈာနေန သမင်္ဂီ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ။

တတိယဇ္ဈာန-အရ တတိယဈာန်သည် မုချ။ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ဒသ ဝိဓာ အဿာ ဥပေက္ခာယာတိ ဒသဝိဓာ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိ-ဖြင့် ဥပေက္ခာ-၌ ဥပ-သည် သမီပ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဥပပတ္တိ ယုတ္တိ-အနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဥပရှေ့ရှိသော ဣက္ခဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ- ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သမံ ပဿတိ-ဖြင့် ဣက္ခတိ-၌ ဣက္ခဓာတ်သည် အင်္ဂ (အမှတ်ပြုခြင်း) အနက်ကို မဟော၊ ဒဿန(ရှုခြင်း)အနက်ဟော--ရင်း(ဓာတွတ္ထ) အသင့်အားဖြင့် ရှုဟူသည် အညီအမျှ ရှုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပက္ခပတိတာဝ ဟုတွာ-ဖြင့် အညီအမျှရှုဟူသည် သုခ ဒုက္ခ အသင်းအပင်း၌ မကျအောင် ရှုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ တာယ သမန္နာဂတတ္တာ-ဖြင့် ဥပေက္ခကော-ပုဒ်ကို ဥပေက္ခတီတိ ဥပေက္ခကော- ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏွုပစ္စည်း ကတ္တားအနက် ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာ အဿ အတ္ထိတိ ဥပေက္ခကော-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက် ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာယ သမန္နာဂတော ဥပေက္ခကော-ဟု သမန္နာဂတ တဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း သမန္နာဂတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ-ဖြင့် တာယ-အရ ဥပေက္ခာဟူသည် ဝိသဒ,

http://www.dhammadownload.com

ဝိပုလ, ထာမဂတဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ဥပေက္ခာပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တတိယဈာနသမင်္ဂီ-ဖြင့် ဥပေက္ခကော-အရ တတိယဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **ထာမဂတာယ/ဌာမဂတာယ** ။ ။ ဌာ-ဂတိနိဝတ္တိမှိ၊ ထာမော။ ဌသ္သ ထတ္တံ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိသုတ်ကိုထောက်၍ ထာမ-ကား ထာဓာတ်၊ မ-ပစ္စည်း၊ ဌ-ကို ထ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ထာမဂတာယ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

ဥပေက္ခာ/ဥပေခါ ။ ။ သံယုဂ် က-ကိုချေလျှင် ဥပေခါ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။ သံယုဂ် က-ကို မချေလျှင် ဥပေက္ခာပါဠ် သင့်ပါသည်။ထို့ကြောင့် ၂-ပါဠ်သင့်။

တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ/တတိယဈာနသမင်္ဂီ ။ ။ ဤ၌ တတိယဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော စိတ်ကို အလိုမရှိအပ်၊ တတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် နပုံလိင်မဟုတ်၊ ပုံလိင်ဖြစ်ရကား တတိယဈာနသမင်္ဂီ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဠ်သာ သင့်။

➤ ၈။ **ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိံ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော တတိယဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဥပေက္ခက-အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ဌာနျူပစာ။ အဝိနာ ဘာဝနည်း။ [ဂ-ရှု] ဌာနဖြစ်သော တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဥပေက္ခက" အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) တတြမဇ္ဈတ္တတာ-ဟူသော ဂုဏ်၏ "ဥပေက္ခက" အမည်ကို ဂုဏောဖြစ်သော တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၌ တင်-- ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဥပေက္ခာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဥပေက္ခာ ၁၀-ပါးလုံး၏ "ဥပေက္ခာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဈာနုပေက္ခာ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **သမ္ပိရေ ဝိပဿနာ**-အရ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုယူ။ **ဆဠင်္ဂ, ဗြဟ္မဝိဟာရ, ဗောဇ္ဈင်, တတြမဇ္ဈတ္တ, ဈာန, ပါရိသုဒ္ဓိ**—ဟူသော ဥပေက္ခာ ၆- ပါး၌ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကိုယူ။

ဋီကာ [၁၈၂]

(က) ဧတ္ထာဟ "နနု စာယံ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ၊ သာ စ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု အတ္ထိ။ တသ္မာ တတြာပိ "ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ"န္တိ ဧဝမေယံ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ၊ သာ ကသ္မာ န ဝုတ္တာ"တိ။ (ခ) အပရိဗျတ္တကိစ္စတော။

(ဂ) အပရိဗျတ္တံ ဟိ တဿာ တတ္ထ ကိစ္စံ၊ ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ။

(ဃ) ဣဓ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတီဟိ အနဘိဘူတတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတွာ ပရိဗျတ္တကိစ္စာ ဇာတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တာတိ။ နိဋ္ဌိတာ "ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ"န္တိ ဧတဿ သဗ္ဗသော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ (င) ဣဒါနိ သတော စ သမ္ပဇာနောတိ ဧတ္ထ သရတီတိ သတော၊ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော။ (စ) ပုဂ္ဂလေန သတိစ သမ္ပဇညဉ္စ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၂၁။ မအူ-၂။၂၈၇။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၁။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ ဇတ္တေ တေသံ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိန္တိပဒေ၌။ဌတွာ၊ရပ်၍။စောဒကော၊ သည်။အဋ္ဌကထာစရိယံ၊ကို။စောဒနံ၊ကို။အာဟ၊၏။

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တတိယဈာနကထာ၌ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်၌လည်း ဈာနုပေက္ခာရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပဌမ ဒုတိယ ဈာန်တို့၌ ဟောတော်မမူဘဲ ဤ တတိယဈာန်ကျမှ ဟောတော်မူပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။ **အနး--** ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်၌ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာ သည် မထင်ရှားသော ကိစ္စ ရှိသောကြောင့် ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟု မဟော၊ ဤ တတိယဈာန်၌ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာသည်သာ ထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသော ကြောင့် တတိယဈာန်ကျမှ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟု ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဌမ ဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့၌ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို မဆိုဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိပါသနည်း။ မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြပြီ လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့၌ ဝိတက်စသည်တို့ ၏ လွှမ်းမိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိ သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ တတိယဈာန်ဝယ် ဝိတက် ဝိစာရတို့၏ မလွှမ်းမိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ ထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသည် ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(စ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် သရတီတိ သတော၊ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော-ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သတော သမ္ပဇာနော-ဖြင့် သတိ ပညာ တို့ကိုသာ ဟောတော်မူသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ် ရပါသနည်း။ (အဗျာပိတတင်) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **အနး--** ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် သတိ သမ္ပဇဉ်တို့ကို ဟောတော်မူသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရ၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ဝိသဇ္ဇနာ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဟိတ်ချဲ့ ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ဗျတိရေကမှ တစ်ပါး အန္ဒယကိုပြသောကြောင့် အန္ဒယ ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ န ပရိဗျတ္တံ အပရိဗျတ္တံ။ အပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ဧတိဿာ အတ္ထီတိ အပရိဗျတ္တကိစ္စာ။ အပရိဗျတ္တကိစ္စ-အရ မထင်ရှားသော ကိစ္စသည် မှချ။ ထို--၏ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ဣမ-အညပုဒ်အရ ထို-- သော မထင်ရှားသော ကိစ္စ၏ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ။ နတ္ထိ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ ဧတိဿာ အဓိပ္ပေတု ပေက္ခာယာတိ **အပရိဗျတ္တကိစ္စာ**။ န-ပရိဗျတ္တကိစ္စ အရကား ထင်သော ကိစ္စမရှိခြင်း အဘာဝ ရ၏။ ထို--၏ ဈာနုပေက္ခာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဣမ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ထင်သော ကိစ္စ မရှိသော ဈာနုပေက္ခာရ၏။ (ဘာဝပ္ပဓာန်ဆက်ကောက်)

ပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ဣမိဿာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယာတိ **ပရိဗျတ္တကိစ္စာ**။

ဥက္ခိတ္တော သိရာ ဣမိဿာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယာတိ **ဥက္ခိတ္တသိရာ**။

ဥက္ခိတ္တသိရာ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ချီအပ်သော ဦးခေါင်း/မြှောက်ချီအပ်သော ဦးခေါင်းသည် မုချ။ ထို၏ ဣမ-အညပုဒ်အရ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာနှင့် ဌာနီ-ဌာန/သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဌာနူ။ ဣမ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ချီအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသကဲ့သို့သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ရ၏။

* အဘိဘဝီယတိ အဇ္ဈောတ္ထရိယတီတိ **အဘိဘူတာ**။ န အဘိဘဝီယတိ န အဇ္ဈောတ္ထ ရိယတီတိ **အနဘိဘူတာ**။ အနဘိဘူတာယ ဘာဝေါ **အနဘိဘူတတ္တာ**။

သရတီတိ **သတော**။ ယော ပုဂ္ဂလော၊သည်။သရတိ၊အောက်မေ့တတ်၏။ဣတိ သော သတော။ သရ+တ။ကတ္တုသာဓန။ သရဓာတ်၏အရကား အောက်မေ့တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော မြဲမြံခိုင်ခန့်သော သညာသည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော မမေ့လျော့ခြင်းသည် ကာရဏူပစာ။ တ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော အောက်မေ့တတ်သောသူရ၏။ [ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း သတော-သဒ္ဒါ၏ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာ (ဝါ) ဌာနူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အောက်မေ့ခြင်း သတိသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။] (**သမ္ပဇာနော**-နည်းတူ)

သမ္ပဇာနာတီတိ **သမ္ပဇာနော**။ သံရှေ့ ပရှေ့ရှိသော ဉာဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။ ကတ္တု-သာဓန။ ဉာဓာတ်အရကား ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သူ ရ၏။

သမ္ပဇာနဿ ဘာဝေါ **သမ္ပဇညံ**။ သမ္ပဇာနဿ၊ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ဘာဝေါ၊အဖြစ်တည်း။ သမ္ပဇာနပုဒ်+ဏျ+ဘာဝတဒ္ဓိတ်။

သမ္ပဇာန-အရကား ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပညာနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ဏျ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ပညာ ရ၏။

➤ ၆။ (င) သရတီ-ဖြင့် သတော-၌ သရဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သရတီတိ သတော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။ သမ္ပဇာနာတီ-ဖြင့် သမ္ပဇာနော၌ သံရှေ့ ပရှေ့ရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ဉာဏ်ဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယု- ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန် နှစ်မျိုးတို့တွင် သတော သမ္ပဇာနော-ကား ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်ဒေသနာမျိုးတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) သတော သမ္ပဇာနော-ဟု ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဟောသော်လည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည် မရှိသောကြောင့် သတိ သမ္ပဇညတရားကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ ဥက္ခိတ္တသိရာပိယ/ဥက္ခိတ္တသိရောပိယ ။ ။ ဤနေရာ၌ တဂြမဗ္ဘုတ္တု ပေက္ခာကို ရသောကြောင့် ဥက္ခိတ္တသိရာပိယ-ဟု ဣတ္ထိလိင်နှင့်ရှိသော ပါဌ် သင့်ပါသည်။

အပရိဗျတ္တကိစ္စတော/အပရိဗျတ္တကိစ္စတ္တာ ။ ။ ယောဇနာ-၌ အပရိဗျတ္တကိစ္စတ္တာ-ဟု ဘာဝပစ္စည်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆိုသော်လည်း ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ်ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ တဒဘာဝတော ဣစ ပရိဗျတ္တန္တိ အာဟ "အပရိဗျတ္တ ကိစ္စတော"တိ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း အပရိဗျတ္တကိစ္စတော-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

➤ ၈။ **သတော**-ကား ဌာနဖြစ်သော အောက်မေ့တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတော-အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတိစေတသိက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

သမ္ပဇာနော-ကား ဌာနဖြစ်သော ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "သမ္ပဇာန"-အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပညာ၌ တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

သတော သမ္ပဇာနော-ကား ဌာနဖြစ်သော အောက်မေ့တတ် ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "သတော သမ္ပဇာနော"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတိ သမ္ပဇည-၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဥက္ခိတ္တသိရာပိယ-ကား အတူဖြစ်သော မြှောက်ချီအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသူ၏ "ဥက္ခိတ္တသိရ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော တဂြမဗ္ဘုတ္တုပေက္ခာ၌- တင် သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။ (တစ်နည်း) တဂြမဗ္ဘုတ္တတာစေတသိက်၌ ဦးခေါင်းကို မြှောက်ချီတတ်သော သတ္တိမရှိသော်လည်း ရှိသကဲ့သို့ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ထားသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➤ ၁၀။ (ယ) ဝုတ္တော-၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၀၃]

(က) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ သတိသမ္ပဇညံ ပုရိမဇ္ဈာနေသုပိ အတ္ထိ။

(ခ) မုဋ္ဌဿတိဿ ဟိ အသမ္ပဇာနဿ ဥပစာရမတ္တမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ၊ ပဂေဝ အပ္ပနာ။ (ဂ) ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာနံ ဘူမိယံ ဝိယ ပုရိသဿ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ၊ အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန ပန သုခုမတ္တာ ဣမဿ ဈာနဿ ပုရိမဿ ခုရုဓာရာယံ ဝိယ သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာယေဝ စိတ္တဿ ဂတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဣဓေဝ ဝုတ္တံ။

(ဋ၊၁၂၁။ မအူ-၂၊၂၉၂။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၃။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ရှေးဖြစ်သော ပထမဈာန်၊ ဒုတိယ ဈာန်တို့၌လည်း ဤသတိသမ္ပဇညသည်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ထိုသို့ မဆိုသော်လည်း ထိုရှေး ဖြစ်သော ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၌ သတော စ သမ္ပဇာနော-ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား သည် မဟောအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇည ရှိ၏ဟုဆို သော ဆရာ့စကား အသို့သင့်အံ့နည်း။ မြတ်စွာဘုရားစကားနှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် လွတ်သောသတိရှိသူ သမ္ပဇဉ်ကင်းသူအား ဥပစာရဈာန်မျှ မပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရှေး ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇည ရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ရှိနိုင်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် တို့၌ သတိသမ္ပဇညကို မဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဥပစာရဈာန် စသည်ကိုထောက်၍ ပထမဈာန်၊ ပထမဈာန်ကို ထောက်ဆက ဒုတိယဈာန်တို့သည်လည်း အသီးသီး သိမ့် မွေ့ကြကုန်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၏ ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇညသည် မထင်ရှားဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ သတိ ပညာ နှင့် ကင်း၍ ဈာန် မပြည့်စုံသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သတိသမ္ပဇညကိစ္စ သည် အဖျတ္တ ဖြစ်လေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(က-မှ ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် ပါဠိတော်၌ တတိယဈာန်၌သာ သတောစ သမ္ပ ဇာနော-ဟူ၍ သတိသမ္ပဇညကို ဟောဆိုအပ်၏။ ရှေး ပ-ဈာန်၊ ဒု-ဈာန်တို့၌လည်း ဤ သတိသမ္ပဇညရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤတတိယဈာန် ၌သာ သတောစ သမ္ပဇာနောဟူ၍ သတိသမ္ပဇညကို ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။ **ကား**-- (ဂ+ဃ) တို့ကို ဥပမာဖြုတ်၍ မြန်မာပြန်လေ။

➤ ၃။ (ခ) ဒဋ္ဌီကရဏ။ ပဂေဝ အပ္ပနာ-ကား သမ္ဘာဝနာဝါကျ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ ဇာတိရေက ပရိဟာရဘောဂ။ (ဃ) အန္ဓယ ပရိဟာရဘောဂ/ဝိသေသဝါကျ။ ထိုတွင် ဘူမိယံ ပုရိသဿ-ကား ဥပမာနဝါကျ။ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ-ကား ဥပမေယျ ဝါကျ။ ဣဓေဝ-ကား ပရိဟာရ။

➤ ၄။ သတိစ သမ္ပဇညဉ္စ **သတိသမ္ပဇညံ**။ သတိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ သတိ သည် မုချ။ ထို--၏ သမ္ပဇညနှင့် ရှေ့ဈာန်တို့၌ အတူရှိခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အချင်း ချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော

http://www.dhammadownload.com

သတိ သမ္ပဇညတ္တံ ရင်း။

မုဋ္ဌာ ဝိနဋ္ဌာ သတိ အဿာတိ မုဋ္ဌဿတီ။[ပျောက်သော သတိရှိသော] မုဋ္ဌာ သတိ ဧတဿာ ပုဂ္ဂလဿာတိ မုဋ္ဌဿတီ။ [သတိလွတ်ရာဖြစ်သော။] နတ္ထိ သမ္ပဇာနံ ဧတဿ ပုဂ္ဂလဿာတိ အသမ္ပဇာနော။ ဥပစာရေန သော တံ ဈာနင်္ဂာတိ ဥပစာရဈာနံ။

ဥပစာရဈာနမေဝ မတ္တံ ဥပစာရဈာနမတ္တံ။

ဥဠာရေ နိယုတ္တံ ဩဠာရိကံ။ ဩဠာရိကံ အင်္ဂံ ဩဠာရိကင်္ဂံ။

ဩဠာရိကင်္ဂဿ ပဟာနံ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနံ။ (ဝေန)

ဩဠာရိကင်-အရ ပီတိ-ဟုဆိုအပ်သော ရုန့်ရင်းသော ဈာန်အင်္ဂါသည် မှချ။ ထို--၏ ပယ်ခြင်းကြီးယာနှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော ပီတိ-ဟုဆိုအပ်သော ရုန့်ရင်းသော ဈာန်အင်္ဂါကိုပယ်ခြင်း ရင်း။

➤ ၇။ (ယ) ဣမဿ ဈာနဿ/ဣမသ္မိံ ဈာနေ ။ ။ ဩဠာရိကင်ပဟာနေနပုဒ် သုခုမတ္တာပုဒ်တို့၌ သမွန်, ဟိတ်သမွန်ဖြင့် စပ်နိုင်သောကြောင့်ရင်း။ ဥပမေယျပက္ခ၌လည်း ဣမသ္မိံဈာနေ-ဟု ပြင်၍လိုက်လျက် အနက်ပေးနိုင်သောကြောင့်ရင်း။ ဣမဿ ဈာနဿ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဣမဿ ဈာနဿ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်အားလုံး၏ -- အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တတိယဈာန်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ရုဠှီနည်း။ ကာကောလောက နနည်း။ အဓိကာရနည်း။

စုရဓာယံ-ကား အနီးရှိသော သင်ဓုန်းဓားသွား၏ "ခုရဓာယံ" ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော သင်ဓုန်းဓားသွား အနီး၌တင်-- သမီပူပစာ။

ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသော ဝိတက် ပီတိ-တို့ကို ပယ်ခြင်း၏ "ဩဠာရိကင်ပဟာန" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသော ပီတိကိုပယ်ခြင်း၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

သတိသမ္ပဇညကိစ္စ ပရိဂ္ဂဟိတာယေဝ- ကား တတိယဈာန်၌ သတိ ပညာတို့၏ ဗျာပါရတို့ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်ထက် အလွန်အားဖြင့် ရနိုင်သောကြောင့် အတိသယနည်း။

➤ ၁၀။ (ဂ) ဧတံ ဈာနာနံ-အရ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။

ပါကျ [၁၀၄]

(က) ကိဉ္စ ဘိယျော -- ယထာပိ ဓေနုပဂေါ ဝစ္ဆော ဓေနုတော အပနီတော အရက္ခိယ မာနော ပုနဒေဝ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ၊ ဧဝမိဒံ တတိယဈာနသုခံ ပီတိတော အပနီတမ္ပိ သတိ သမ္ပဇညာရက္ခေန အရက္ခိယမာနံ ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျ။

(ခ) ပီတိ သမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ။ (ဂ) သုခေပါပိ သတ္တာ ရဇ္ဇန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဣဒ္ဓမ္မ အာတိမဓုရံ သုခံ။ (င) တာတောပရံ သုခါဘာဝါ။

(စ) သတိသမ္ဗဇ္ဈာနုဘာဝေန ပနေတ္ထ သုခေ အသာရဇ္ဇန္တာ ဟောတိ၊ နော အညထာတိ ဣမမ္ပိ အတ္ထဝိသေသံ ဒဿေတုံ ဣဒမေဝ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄။၁၂၁။ မအ္ဋ-၂။၂၉၂။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၄)

➤ ၁။ စဇနုမဇ္ဈဂါ၊ နှိအလိုငှာ အမိသ္မိကပ်လေ့ရှိသော။ (သဒ္ဒတ္ထ) အမိ၏ နှိကိုစို့တတ်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါကျဖြင့် သတိသမ္ပဇဉ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သော စိတ္တဂတိကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ဤစျာန်၌သာ သတော သမ္ပဇာနော-ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအနက်သာ မကသေး သတိ သမ္ပဇဉ် အစောင့်အရှောက် မရှိလျှင် ပီတိသို့ ပြန်ရောက်စရာရှိ၏ ဟူသော အနက်, သတိသမ္ပဇည၏ အာနုဘော်ကြောင့်သာ သုခ၌ မငြိကပ်ဟူသော အနက်ကိုပြခြင်းငှာ (က) စသည်မိန့်

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဤတတိယစျာန်သုခသည် ပီတိမှ ဖယ်အပ်ပါသော်လည်း သတိသမ္ပဇည အစောင့်အရှောက်ဖြင့် မစောင့်ရှောက်အပ်သော် တစ်ဖန်သာလျှင် ပီတိသို့ ကပ်ရောက်ရာ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ မစောင့်ရှောက်အပ်သော်လည်း ပီတိကို ခွါထားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပီတိသို့ မကပ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ပီတိ တစ်ဖန်ကပ်၏ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း။ လောကဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဤတတိယစျာန်သည် အတိမဓုရသုခ ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဤတတိယစျာန်သည် အတိမဓုရသုခ ဖြစ်ပါသနည်း။ ရှေ့စျာန်တို့၌လည်း အတိမဓုရသုခပင် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

အား-- သတ္တဝါတို့သည် သုခ၌ တပ်တတ်ကုန်၏၊ တတိယစျာန်သုခထက်လွန်သော သုခ မရှိသောကြောင့် ဤတတိယစျာန်သုခသည် အလွန်မြတ်သော သုခဖြစ်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ဃ-င) တို့ဖြင့် တတိယစျာန်သုခထက်လွန်သော သုခ မရှိသောကြောင့် ဤ တတိယစျာန်သုခသည် အတိမဓုရသုခဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ယင်းစျာန်၌ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်အစွမ်းဖြင့် သုခ၌ မတပ်ဘဲ တည်နေနိုင်သနည်း။ တတိယစျာန်သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သုခ၌ ကပ်ငြိတတ်သော သဘောရှိကြကုန်သည် မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ ကိဉ္စာပိယော-စသည်ကား ဥပမာနဝါကျ။ ဧဝမိဒံ-စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ (ဂ) ဒဠှီကရဏ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကာရဏ (စ) ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ အပနေတွာ နီတော အပနီတော။ အပ-ဟူသော ဝိသေသနအရကား အပနယနဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဆောင်အပ်သော နွားငယ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဖယ်ဆောင်အပ်သော နွားငယ်ရ၏။

ဓေတိ ခီရံ ပါယေတီတိ ဓေနု။ ဓောတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား နို့ကိုစို့သော နွားငယ်၏ ရသတဏှာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား မိခင်နွားမ၏ မေတ္တာ (တစ်နည်း) ဂေဟာသိတပေမသည် ဖလူ။ နု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မိခင်နွားမ ရ၏။ [ဓယတိ ပိဝတိ ဣတော ခီရံ ပေါတကောတိ ဓေနု။ အပါဒါနသာဓန]

မစ္စု အဿ အတ္ထီတိ မစ္စုရံ။ အတိရေကံ မစ္စုရံ အတိမစ္စုရံ။ အတိ-ဥပသာရအရကား အတိရေကဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သုခနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အလွန်ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သုခ ရ၏။ * သတိသမ္မောဇည္ဇ တံ အာရက္ခောစာတိ သတိသမ္မောဇာရက္ခော။

ဓေနုံ ပိဝတီတိ ဓေနုပဓကော။ ပါဓာတ်အရ ရသာရုံ၌တပ်သော တဏှာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရ-စသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဓေနု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မိခင်နွားမ၌တည်သော နို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ထို--၏ တဏှာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရနှင့် ဏွု-ပစ္စည်းအရ နွားငယ်ရ၏။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် တစ်ဖန် ပီတိသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းဟူသည် ဌာနဘာဂိယစျာန် ဖြစ်ရာ၏၊ ဒုတိယစျာန်ပင် ပြည့်စုံရာ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

[တစ်နည်း] ရှေ့ဝါကျ၌ပင် ရအပ်သော အဝုတ္တသိဒ္ဓိ သာမတ္ထိယတ္ထကို သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဓေနုပင်္ဂေါ/ဓေနုပကော ။ ။ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ-ဟူသော ဆိုလတံ့ အဌကထာ စကားနှင့် ညီသောကြောင့်ရင်း၊ ဓေနုသဒ္ဒူပပဒ ဥပပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ် ကွိပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ကြောင့်ရင်း ဓေနုပဂေါ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဓေနုပကော•အမိနို့ကိုစို့တတ်သော [သဒ္ဒတ္ထ] ဓေနုသဒ္ဒူပပဒ ပါဓာတ် ဏွုပစ္စည်း ပဌမက္ခရာနှင့်သာလိုသည်။(တစ်နည်း) နို့အလို့ငှာ အမိသို့ကပ်လေ့ရှိသော။ [သဒ္ဒတ္ထ] အမိ နို့ကို စို့တတ်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဤသို့ ပါရာဇိကာဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့် ဓေနုပကောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

အတိမစ္စုရံသုခံ/အတိမစ္စုရသုခံ ။ ။ အနက်မထူး၊ ဝါကျနှင့် သမာသ်သာ ထူးသော ကြောင့် ၂-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အတိမစ္စုရသုခံ**-ကား ဒုတိယစျာန်ရှိ သုခသည်လည်း အတိမစ္စုရသုခ ပင်ဖြစ်သော်လည်း တတိယစျာန်ရှိသုခကိုသာ အလွန်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အတိ

http://www.dhammadownload.com

သယနည်း မည်၏။ ထင်ရှားရှိသော ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သစ်သီး စားသောက်ဖွယ်တို့၏ "အတိမဓုရသုခ" ဟူသောအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော တတိယဈာန်သုခ၌တင်--တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➤ ၁၀။ ဝိဇ်ာ ဥပဂစ္ဆေယျ-အရ --- ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၀၅]

(က) ကွာဒါနိ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိန္တိ ဧတ္ထ ကိဥ္စာပိ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီနော သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ နတ္ထိ၊ ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ။ (ခ) ယံ ဝါ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ၊ တံသမုဋ္ဌာနေနဿ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋ္ဌော၊ ယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ။

(ဂ) ကွာဒါနိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ ဧတ္ထ ယံ ဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ တံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီကရောန္တိ ပကာသေန္တိ၊ ပသံသန္တီတိ အဓိပ္ပါယော။ (ဋ-၁၂၁၊ မအူ-၂၊၂၉၃၊ ဘာသာဋီ-၁၊၆၁၅။)

➤ ၁။ **(က—နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုး)** ကာယေန၊ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့်။သုခံ၊ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော စေတသိက် သုခကို။ပဋိသံဝေဒေသိ၊မုချအားဖြင့် ခံစားပြီ။ **(ခ—နှင့်အညီ)** ကာယေန၊ကာယဝိညာဉ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့်။သုခံ၊ကာယဝိညာဉ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သုခဝေဒနာ စေတသိက်ဟု ဆိုအပ်သော ကာယိကသုခကို။ ပဋိသံဝေဒေသိ၊ခံစားပြီ။

➤ ၂။ (က) **သေည်ဆို** / ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ရှေ့ ကွာဒါနိ သတောစ သမ္ပဇာနော စသည်ဖြင့် တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတတိယဈာန်၌ သတိသမ္ပဇဉ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုခကို ပယ်ခွါပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသုခကို ပယ်ခွါပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ-ဟု မဟောသင့်၊ မဟောသင့်ဘဲလျက် ဟောချေသော် လောကဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

(တစ်နည်း) ဥပနာတူ။ တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတတိယဈာန၌ သုခကို သတိသမ္ပဇဉ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ် အား သုခကို ခံစား၏ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း အာဘောဂ မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) သုခကို ခံစားအံ့ဟူသော အာဘောဂနှင့် ကင်းလျက်ပင် သုခကို ခံစားခြင်း ဖြစ်ပါသ

http://www.dhammadownload.com

လော။ [ဂဏ္ဌိသစ်] ကား-- သုခကို ခံစားအံ့ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းပင် မရှိသော်လည်း သုခ၏ နာမကာယနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် နာမကာယဖြင့် စေတသိကသုခကိုရှင်း၊ ယင်းချာန်သည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေထတ်သောကြောင့် ကာယိကသုခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ယင်းနာမကာယဖြင့်ပင် ကာယိကသုခကိုရှင်း၊ ဈာန်ဝင်စားခိုက် ဈာနသမင်္ဂီခံစား၏ဟု ပြလိုရကား ယင်းသို့ ဟော၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည်၊ (က) ဖြင့် စေတသိကသုခကို ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်းဟုဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟု ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ယင်းအကြောင်း တစ်မျိုးကြောင့်သာ "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟု ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား -- ဈာန်မှထသောအခါ၌လည်း ကာယိကသုခကို ကာယဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်းဟုဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့်လည်း "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟူသော စကားကို ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) [**ဈာနာဗ္ဗြိတောပိ-၌ အပိ-ကို၍**] ဆရာသည် (က) ဖြင့် နာမကာယဖြင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိကသုခ ကာယိကသုခကို ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ဈာန်ဝင်စားသောအခိုက်၌ ခံစားခြင်းကို ပြဆိုအပ်၏။ ကာယိကသုခကို ဈာန်ဝင်စားခိုက်၌သာ ခံစားပါသလော။ အဘယ်အခါ၌လည်း ခံစားပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဈာန်မှထသောအခါ၌လည်း ကာယိကသုခကို ခံစား၏ဟူလိုသော်။

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ၌ ဝေဝံ သန္တေပိ-စသော ဝါကျဖြင့် ဈာန်ဝင်စားခိုက် စေတသိကသုခ ကာယိကသုခကို ခံစားခြင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဈာန်မှထသော အခါ၌လည်း ခံစားသည်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။[ဂဏ္ဌိသစ်]

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟူသော ပါဠိတော်၏ ပဒါနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ-စသော ပါဠိတော်၏အဖွင့်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ ကိဥ္စာပိ-မှ နတ္ထိတိုင်အောင် စောဒကာဘောဂ/အနုဂ္ဂဟဝါကျ။ ဝေဝံ သန္တေပိ စသည်ကား ပရိဟာရဘောဂ/အရှုဈုတ္တဝါကျ။ (ခ) ဈာန်ဝင်စားခိုက် သုခ ပဋိသံဝေဒနာမှတစ်ပါး ဈာန်မှထသောအခါ ကာယိကသုခကို ခံစားခြင်းကို ပြသော ကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ယံ ဝါ တံ စသည်ကား ကာရဏ။ တသ္မာ စသည်ကား ဖလ ဝါကျ/လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် -- ဣဒါနိ-ကို ဒသေန္တော အာဟ-တို့၌ အာစရ-အာစရိ စပ်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ သုခဿ ပဋိသံဝေဒနာ **သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ**။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာယ အာဘောဂေါ **သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ**။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ-ပုဒ်အရကား သုခကို ခံစားခြင်း ရ၏။ ထို--၏ နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သုခကို ခံစားခြင်း၌ နှလုံးသွင်းခြင်း ရ၏။

တတော သမုဋ္ဌာနံ **တံသမုဋ္ဌာနံ**။ တတော၊ထိုနာမကာယသမ္ပယုတ္တသုခကြောင့်။ သမုဋ္ဌာနံ၊ဖြစ်သည်တည်း။တံသမုဋ္ဌာနံ၊သည်။ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ တ-ပုဒ်+ သမုဋ္ဌာန ပုဒ်။ တ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နာမကာယသမ္ပယုတ္တသုခသည် မုချ။ ယင်း၏ ဖြစ်သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-- သော နာမကာယသမ္ပယုတ္တသုခကြောင့်ဖြစ်သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ် ရ၏။

(ဝိသေသနဆက်ကောက်) [သာရတ္ထ]

(တစ်နည်း) တံ ယထာဝုတ္တနာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ သမုဋ္ဌာနံ ကာရဏံ ယဿ ရူပဿာတိ **တံသမုဋ္ဌာနံ**။ ယဿ ရူပဿ၊အကြင် အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်အား။တံ ယထာဝုတ္တနာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ၊ထို ဆိုအပ်ပြီးသော နာမကာယသမ္ပယုတ်သုခ ဟူသော။သမုဋ္ဌာနံ ကာရဏံ၊အကြောင်းသည်။အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ဣတိ၊ တံ၊ သမုဋ္ဌာနံ။ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ တံပုဒ်+သမုဋ္ဌာနပုဒ်+ယ-ပုဒ်။

တံ သမုဋ္ဌာန-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်အရ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော နာမကာယ သမ္ပယုတ္တသုခဟူသော အကြောင်းသည် မုချ။ ယင်း--၏ အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ယ-ဟူသော အညပုဒ်အရကား ထို--သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ် ရ၏။ (ဝိသေသန ဆက်ကောက်) [ဝိမတိ]

➤ ၆။ (က) ၌ နာမကာယေန-ဖြင့် သုခဉ္စ ကာယေန-၌ ကာယ-အရ ရူပကာယ ကို မယူရ၊ ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟုဆိုအပ်သော နာမကာယကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သမ္ပယုတ္တံ သုခံ-ဖြင့် သုခ-အရ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိကသုခကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ဈာနဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ-ဖြင့် သုခဉ္စ ကာယေန-၌ သုခ-အရ ကာယိကသုခကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ယံ ဈာနဟေတု-ဖြင့် ယံ တံ အရိယာ-၌ ယံ-သည် ဈာန်ကို စွဲယူသုံး သပ်ရမည်၏--ဌင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ယံ-၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် ဟိတ် အနက်၌သက်-- ဌင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ယံ ဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ-ဖြင့် ယံ တံ-၌ ယံ-သဒ္ဒါသည် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်၏--ဌင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းနိပါတ်ပုဒ်နောက်၌ ပဉ္စမီဝိဘတ်ကျေသည်၏--ဌင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းပဉ္စမီဝိဘတ် သည် အပါဒါန်အနက်၌မသက်၊ ကာရဏ(ဟိတ်)အနက်၌သက်--ဌင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယံ

http://www.dhammadownload.com

နိပါတ်၏ ချာန်အနက်ကိုဟော--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

တံ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ-ဖြင့် တံ-သဒ္ဒါကား တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို စွဲသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဗုဒ္ဓါဒယော-ဖြင့် အရိယာ-အရ အာစာရအရိယာ, ဒဿန အရိယာ, လိင် အရိယာတို့ကို မယူရ၊ ဘုရား-အစရှိသော ပဋိဝေဓ အရိယာတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဒေသေန္တိ-ဖြင့် အာစိက္ခန္တိ-ကြားကုန်၏ဟူသည် ဟောခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပညာပေန္တိ-ဖြင့် ဒေသေန္တိ-ဟောကုန်၏ ဟူသည် ပညတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပဿန္တိ-ဖြင့် အာစိက္ခန္တိ-ခသော ပုဒ်တို့ကား ပြောကြားခြင်း အနက် (ကိတ္တနတ္ထ)ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဒေသေန္တိ-ဖြင့် အာစိက္ခန္တိ-၌ အာ-စိက္ခဓာတ်သည် ဒေသနအနက်ဟော--ငင်း (ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဖုဋ္ဌော ဖုဋ္ဌတ္တာ/ဖုဋ္ဌော ဖုဋ္ဌတ္တာ ။ ။ ဖုဋ္ဌတ္တာတိ ဗျပိတတ္တာတိ အတ္တော-ဟု သာရတ္ထဖွင့်သောကြောင့်ငင်း၊ အနေကတ္ထတ္တာတိ ဓာတူနံ-ဟူသော ပရိဘာသာအရ ဓာတ်သည် အနက်များစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ငင်း ဖုဋ္ဌော ဖုဋ္ဌတ္တာ-ပါဌ် သင့်သည်။

ဖုဋ္ဌဓာတ်သည် ပျံ့နှံ့ခြင်းအနက်ကို မဟောနိုင်ရကား ဖုသဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသော ဖုဋ္ဌော၊ ဖုဋ္ဌတ္တာ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိက သုခကို နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်း၏ "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခကို နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

သုခဉ္စ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိကသုခ၏ "သုခံ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခ၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခ၏ "သုခံ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိကသုခ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ-၌ **အရိယာ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာစာရအရိယာ, ဒဿန အရိယာ, လိင်အရိယာ, ပဋိဝေဓအရိယာတို့၏ "အရိယာ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဋိဝေဓ အရိယာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။

ဖုဋ္ဌော-ကား ထင်ရှားရှိသော ရေသည် တွေ့ထိအပ်သော ကိုယ်ရှိသောသူအား ထိုသို့သော သဘောရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိအပ်သော် သုခဝေဒနာဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဈာန်စိတ်သည် ဖြစ်စေအပ်သော ရုပ်တို့ဖြင့် ပျံ့နှံ့သော ကိုယ်ရှိသူအား သုခဝေဒနာ ဖြစ်သည်၊ ယင်းသို့ ဈာန်မှ ထသည့်အခါ ထင်ရှားမရှိသောအခါ ခံစားခြင်း၌ တင်စား၍

http://www.dhammadownload.com

ဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မျပစား။

➤ ၁၀။ **အာဒိစ္စန္တိ**–အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၀၆]

(က) ကသ္မာ ပန တံ တေ ဖဝံ ပယံသန္တိတိ? (ခ) ပယံသာရဟတော။

(ဂ–၁) အယံ ဟိ ယသ္မာ အတိမဓုရသုခေ သုခပါရမိပ္ပတ္တေပိ တတိယဇ္ဈာနေ ဥပေက္ခကော၊ န တတ္ထ သုခါဘိသင်္ဂေန အာကဍ္ဎိယတိ။

(ဂ–၂) ယထာစ ပီတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖဝံ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ။

(ဂ–၃) ယသ္မာစ အရိယကန္တံ, အရိယဇနသေဝိတမေဝ စ အသံကိလိဋ္ဌံ သုခံ နာမ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ၊ တသ္မာ ပယံသာရဟတော။

(ဃ) ဣတိ ပယံသာရဟတော နံ အရိယာ တေ ဖဝံ ပယံသာဟေတုဘူတေ ဂုဏေ ပကာသေန္တော "ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ"တိ ဖဝံ ပယံသန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) တတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော တတိယံ၊ ဣဒံ တတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ တတိယံ။

(ဌ။၁၂၂။ မအ္ဍ-၂။၂၉၆။ ဘာသာဋီ-၁။၆၁၈။)

➤ ၁။ (ဂ) **ဓာသွား**ထိုသို့ လျစ်လျူရှုတတ်သည်၏အဖြစ်, သတိနှင့်ပြည့်စုံ၏အဖြစ်, နာမကာယဖြင့် စေတသိကသုခကို ခံစားတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမွမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြလို၍ (က) စသည်မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို "ဥပေက္ခကောစ သတိမာ သုခဝိဟာရီ"ဟု ချီးမွမ်းကြကုန်သောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်း တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်ပါသနည်း။**[ယသ္မာ တသ္မာ ပယံသာရဟော–ကိုရ]** အဘယ်သို့လျှင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်သည် ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်ပါသနည်း။ **[ဝိတ္ထာရဓာတာ ဟိ–ကိုရ]** စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ–၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အတိမဓုရ သုခဖြစ်သော တတိယဈာန်၌သော်လည်း လျစ်လျူရှုနိုင်၏၊ ထို တတိယဈာန်၌ သုခ၌ ကပ်ငြိခြင်းအားဖြင့် မဆွဲငင်အပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပယံသာရဟာဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဤအကြောင်းကြောင့်သာ ပယံသာရဟာ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်း ကြောင့်လည်း ပယံသာရဟာ ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကိုမိန့်။

(ဂ–၃) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၂) ဖြင့် ပီတိ မဖြစ်ရာ ထင်သော သတိရှိသော ကြောင့် သတိမာ-ဟု ချီးမွမ်းထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်သာ တတိယဈာနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပသံသာရဟ ဖြစ်လေသလော။ တစ်ပါးသော အကြောင်းရှိပါလျက် ထုတ်မပြပါက ဆရာ့စကား၌ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၃) ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် စောဒနာ။ (ခ) သည် ပရိဟာရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ-၁) ကား ဥပေက္ခကော-ဟု ချီးမွမ်းရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (ဂ-၂) သတိမာ-ဟု ချီးမွမ်းရခြင်း၏အကြောင်းတစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။ (ဂ-၃) ကား သုခဝိဟာရီ-ဟု ချီးမွမ်းရခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ-၃) ၌ တသ္မာ ပသံသာရဟတော-ကား ဖလဝါကျ။ (ဃ) နိဂုံးဝါကျ။ (င) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ပသံသနံ **ပသံသာ**။ အရဟတီတိ အာရဟော။ ပသံသံ အရဟော **ပသံသာရဟော**။ ပသံသ-အရ ချီးမွမ်းခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ချီးမွမ်းထိုက်သော တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ချီးမွမ်းခြင်းကိုထိုက်သော တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

အတိမဓုရံ သုခံ ယသ္မိံ ဈာနေတိ **အတိမဓုရသုခံ**။ အတိမဓုရသုခ-အရ အလွန်ချိုဆိမ့်သော သုခသည် မုချ။ ထို--၏ ယ- အညပုဒ်အရ တတိယဈာန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ အလွန်ချိုဆိမ့်သော သုခရှိသော တတိယဈာန် ရ၏။

ဥပဋ္ဌိတာ သတိ ဧတဿာတိ **ဥပဋ္ဌိတဿတိ**။ ဥပဋ္ဌိတဿတိဿ ဘာဝေါ **ဥပဋ္ဌိတဿတိတာ**။ ဥပဋ္ဌိတဿတိ-အရ ကပ်၍တည်သော သတိရှိသော တတိယဈာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ထို--၏ တာ-ပစ္စည်းအရကား ကပ်၍တည်သော သတိနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ကပ်၍တည်သော သတိရှိသော တတိယဈာန သမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကပ်၍တည်တတ်သော သတိ ရ၏။

➤ ၆။ (င) ၌ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော-ဖြင့် တတိယံ ဒေသိတန္တိ တတိယံ-ဟု ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိယပစ္စည်း၏ ဒေသိတ တဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **တတိယံ သမာပဇ္ဇတီ**-ဖြင့် တတိယံပုဒ်ကို တတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိ တတိယံ-ဟု သမာပဇ္ဇတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိယပစ္စည်း၏ ယင်းတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

➤ ၇။ **အရိယာဇနသေဝိတာမေဝ-နောင် စသဒ္ဒါ ရှိသင့်/မရှိသင့်** ။ ။ ဧဝ-ဖြင့် အသေဝိတ-ကို ကန့်သောကြောင့်ရင်း၊ စသဒ္ဒါဖြင့် ဈာနသုခကို ဆည်းသောကြောင့်ရင်း စ-သဒ္ဒါ ရှိသင့်ပါသည်။

သုခပါရမိပ္ပတ္တေ/သုခပါရမိပတ္တေ ။ ။ ပတ္တေ-၌ ပပုဗ္ဗ အပဓာတ်ဖြစ်ရကား ပ-ဥပသာရသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် သုခပါရမိပ္ပတ္တေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၈။ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ- ကား မကင်းရာဖြစ်သော သတိကို ဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော ပညာကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ကာရဏူပစာ။ (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော သတိကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော သတိ, ပညာ နှစ်ပါးစုံကိုရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

➢ ၁၀။ ဥပေက္ခကော-အရ တတြမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၌ ဓာတ်အရ [အန္တတ္ထ-အရ] ပညာရှိသန္တာန်၌ ဉာဏ် ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၁၀၇]

(က) သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာတိ ကာယိကသုခဿစ ကာယိကဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ။

(ခ) ပုဗ္ဗေဝါတိ တဉ္စခေါ ပုဗ္ဗေဝ၊ န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ။

(ဂ) သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာတိ စေတသိကသုခဿ စ စေတသိကဒုက္ခဿ စာတိ ဣမေသမ္ပိ ဒွိန္နံ ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ၊ ပဟာနာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) ကဒါ ပန နေသံ ပဟာနံ ဟောတိ?။

(င) စတုန္နံ ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ။

(စ) သောမနဿံ ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယတိ၊ ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု။

(ဆ) ဧဝမေတေသံ ပဟာနက္ကမေန အဝုတ္တာနံ။

(ဇ) ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ ပန ဣန္ဒြိယာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေနေဝ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနံ သုခဒုက္ခသောမနဿ ဒေါမနဿာနံ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄။၁၂။ မအဋ္ဌ-၂။၂၉၉။ဘာသာဋီ-၁။၆၂၀။)

➢ ၁။ [သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်] သုခဿစ၊ကာယိကသုခကိုလည်း။ပုဗ္ဗေဝ၊ရှေး၌သာလျှင်။ ပဟာနာ၊ပယ်ခြင်းကြောင့်။ဒုက္ခဿစ၊ကာယိကဒုက္ခကိုလည်း။ပုဗ္ဗေဝ၊သာလျှင်။ပဟာနာ၊ ကြောင့်။သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ၊စေတသိကသုခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ပုဗ္ဗေဝ၊ရှေး၌ သာလျှင်။အတ္ထင်္ဂမာ၊ချုပ်ခြင်းကြောင့်။

[စ-ပါဌ်ကို စေတ္တဗ္ဗပဒ ထည့်စွက်] ဟိ၊ချဲ့ဦးအံ့။သောမနဿံ၊စေတသိကသုခကို။စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ၊၏။ဥပစာရက္ခဏေယေဝ၊ဥပစာရစျာန်၏ ခဏ၌သာလျှင်။ပဟီယတိ၊ပယ်အပ်၏။ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ၊စတုတ္ထစျာန်၌။နပဟီယတိ၊မပယ်အပ်။ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနိ၊ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခ, စေတသိကသုခတို့ကို။ပဌမဒုတိယတတိယာနံ၊ ရှေးဦးစွာ, နှစ်ခုတို့၏ပြည့်ကြောင်း, သုံးခုတို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ဈာနာနံ၊စျာန်တို့၏။ဥပစာရက္ခဏေသု၊ဥပစာရခဏ

http://www.dhammadownload.com

တို့၌၊ပဟီယန္တိ၊ပယ်တော်မူအပ်ကုန်၏။ (ပြင်လိုက်)

➤ ၂။ (က) **လျှဉ်းမါး၍ ပုစ္ဆာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် "သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ"ဟု ဟောတော်မူ၏။ သုခဿစ-၌ သုခ-အရ စေတသိကသုခကို ယူရမည်လော။ မည်သည့်သုခကို ယူရမည်နည်း။ ဒုက္ခဿစ-၌ ဒုက္ခ-အရ စေတသိကဒုက္ခကို ယူရမည်လော။ မည်သည့်ဒုက္ခကို ယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား-- သုခ-အရ ကာယိကသုခ၊ ဒုက္ခ-အရ ကာယိကဒုက္ခကို ယူရမည်ဟူလို။

(ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် သုခဿစ ပဟာနာ စသည်၏ အရကောက်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သုခဿစ ပဟာနာ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီးနောက် ပုဗ္ဗေဝ-ကို ဟောတော်မူရကား ယင်းပုဗ္ဗေဝပုဒ်သည် အတ္တက်မာနှင့် စပ်၍ နောက်ဝါကျကိုသာ ငဲ့လေ သလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ကာကောလောကနနည်း မဇ္ဈေဒီပကနည်းအားဖြင့် ရှေ့ပဟာနပုဒ်ကိုလည်း ငဲ့၏ဟူလို။

(ဂ) ဒုတိယဝါကျသို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ပဌမဝါကျဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ-ကို တစ္ဆခါ ပုဗ္ဗေဝ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပုဗ္ဗေဝ-ဝယ် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဝေတ္ထဖလကို ပြလိုသော ဆရာသည် န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ-မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည်၊ (ဂ)ဖြင့် သောမနဿ-အရ စေတသိကသုခ, ဒေါမနဿ-အရ စေတသိကဒုက္ခကို ယူအပ်သည်ကိုငင်း၊ ယင်းနှစ်ပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းဟူသည် ပယ်ခြင်း ပင်ဟူသောအနက်ကိုငင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပုဗ္ဗေဝကို သာမန်ဆိုရကား ယင်းတို့ကိုပယ် ရာ ကာလအထူးကို မသိရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်အခါ၌ ပယ်ဖြစ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြော်င့် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ပုဗ္ဗေဝ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုပယ်ရာအခါကို မေးလို၍ (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (င)ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်၏ဟု ဆို၏။ မည်သည့်ဈာန်၏ ဥပစာ ရက္ခဏ၌ မည်သည့်ဝေဒနာကို ပယ်သည်ဟု အကျယ်ကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ အကျယ်ကို မပြဆိုချေသော် ဆရာအား သခ်ေပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား -- (စ) ဖြင့် သောမနဿဝေဒနာကို စတုတ္ထဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ ပယ်အပ် ၏။ သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿတို့ကို ပဌမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန်တို့ ၏ ဥပစာရက္ခဏတို့၌ ပယ်အပ်ကုန်၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ ဆရာသည်၊ (ဆ)ဖြင့် ဤစတုတ္ထဈာန်၌ ပဟာနက္ကမအားဖြင့် မဟောဟု ဆို၏။ ဤစတုတ္ထဈာန်၌ ပဟာနက္ကမအားဖြင့် မဟောဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ဤမှတစ်ပါး သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဟောပါသနည်း။ (ဝါ) ပဟာနက္ကမအားဖြင့် မဟောသော် အဘယ်အစဉ်ဖြင့် ဟောသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(ရ– ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂ ပန–သို့) ဆရာ-သည် ဝေမေတေသံ-ဖြင့် ပယ်ခြင်း၏အစဉ် အားဖြင့် သုခ, ဒုက္ခ, သော္မနဿ, ဒေါမနဿတို့ကို မဟောအပ်ကုန်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ ၏။ ထိုသို့ဆိုအပ်သော အစဉ်အားဖြင့် မဆိုမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ဤ၌ အစဉ်တစ်ပါးဖြင့် သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿတို့ကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ပဟာနက္ကမအားဖြင့်သာ ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ ပန မိန့်။

➢ ၃။ (က-ခ-ဂ) ပစ္စတ္တရ။ (ယ) စောဒနာ။ (င) ပရိဟာရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။ (ဆ-ဇ) နိဂုံးဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ (ဆ) ဝါကျ၌ အဝုတ္တာနံ-ကား ကုန်သော--ကြောင့် သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန/သျှ စပ်။

➢ ၄။ သုန္ဒရံ မနော သုမနော။ (ကောင်းသောစိတ်ရ၏။) သုမနော ဧတဿ အတ္ထီတိ **သုမနော**။ (ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ ရ၏။) သုမနဿ ဘာဝေါ **သောမနဿံ**။ (သုမနပုဒ်+ဏျပစ္စည်း) သုမန-ပုဒ်အရကား ကောင်းသောစိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မှချ။ ထို--၏ မာနသိကသုခဝေဒနာနှင့် ဂုဏေး ဂုဏ်/အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ဏျ ပစ္စည်း အရကား ထို--သော မာနသိကသုခဝေဒနာ ရ၏။

ကာယေ နိယုတ္တံ **ကာယိကံ**။ (ကာယပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း) ကာယ-အရ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သည် မှချ။ ထို--၏ သုခဝေဒနာနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ဏိက- ပစ္စည်းအရ ထို--သော သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော သုခဝေဒနာ ရ၏။

ဒုဋ္ဌု မနော ဒုမ္မနော။ ဒုမ္မနဿ ဘာဝေါ **ဒေါမနဿံ**။ ဒုဋ္ဌု-မန အရကား မကောင်း သော စိတ်ဖြစ်သည် မှချ။ ထို--၏ ဏျပစ္စည်းအရ ဒုဋ္ဌုဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဒုဋ္ဌုဘာဝဘောဂုဏ် ရ၏။

ကာယိကံ သုခံ **ကာယိကသုခံ**။ (**ကာယ**-အရ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ်ရ၏) စေတသိ နိယုတ္တံ **စေတသိကံ**။ စေတသိကံ သုခံ **စေတသိကသုခံ**။ (စေတ-အရ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၆၂-ပါးရ၏။) **ကာယိကဒုက္ခ**–၌ ကာယ-အရ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယ ဝိညာဉ်စိတ်ရ၏။ **စေတသိကဒုက္ခ**၌ ဒုက္ခ-အရ ဒေါသမူစွဲ ရ၏။

ပဟာနဿ ကမော **ပဟာနက္ကမော**။ ဥဒ္ဒေသဿ ကမော ဥဒ္ဒေသက္ကမော။

➢ ၆။ (တ) ၌ ကာယိကသုခဿစ-ဖြင့် သုခဿစ ပဟာနာ-၌ သုခအရ ကာယိကသုခကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္တ) ကာယိကဒုက္ခဿစ-ဖြင့် ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ- ၌ ဒုက္ခ-အရ ကာယိကဒုက္ခကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္တ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ၌ တခွခေါ် ပုဗ္ဗေဝ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေ-သဒ္ဒါကို သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ-ဟူသော ဝါကျကိုငဲ့၍ အတ္ထင်္ဂမာဟူသော နောက်ပုဒ်၌သာ စပ်ရသည် မဟုတ်၊ သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကိုငဲ့၍ ပဟာနာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ လည်း စပ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ ဘာဝတ္ထ)

န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ၌ ဧဝ-သည် သန္နိဋ္ဌာပနတ္ထ မဟုတ်၊ နိဝတ္တာပနတ္ထ အဖြစ်ကိုရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဓေတ္တဖလကား န စတုတ္ထ ဇ္ဈာနက္ခဏေ-ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ စေတသိကသုခဿ-ဖြင့် သောမနဿ-အရ စေတသိကသုခကို ယူရမည် ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

စေတသိကဒုက္ခဿ-ဖြင့် ဒေါမနဿ-အရ စေတသိကဒုက္ခကို ယူရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

စေတသိကသုခဿစ စေတသိကဒုက္ခဿစ-၌ စ-သဒ္ဒါ နှစ်လုံးဖြင့် သောမနဿ ဒေါမနဿ နှစ်ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ် မပြုရ၊ ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) က္တတိ က္တမေသံ ဒွိန္နံ-ဖြင့် သောမနဿ ဒေါမနဿ-ဟူသော ဒွန်သမာသ်သည် သမာဟာရဒွန်မဟုတ်၊ အသမာဟာရဒွန်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ-ကို ပဟာနာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌သာ စပ်ရ သည် မဟုတ်၊ အတ္ထင်္ဂမာ-ဟူသော နောက်ပုဒ်၌လည်း စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ)

ပဟာနာ-ဖြင့် အတ္ထင်္ဂမာ-၌ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဟူသည် ခဏနိရောဓအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သည်မဟုတ်၊ ပယ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ပဟာနက္ကမေန/ ပဟာနကာမေန ။ ။ ရဿနောက်ရှိ ကမုဓာတ်သည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ပဟာနက္ကမေနပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ, ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခတို့၏ သုခဿ ဒုက္ခဿ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယိကသုခ ကာယိကဒုက္ခတို့၌တင်-- ဧကဒေ သျူပစာ။ ဤ၌ သုခဿ ဒုက္ခဿဟူသောနည်းသည် သောမနဿဒေါမနဿာနံ-ဟူသော နောက်ဝါကျဖြင့် ယူလတ့်သော စေတသိကသုခ, စေတသိကဒုက္ခမှကြွင်းသော ကာယိက သုခ, ကာယိကဒုက္ခကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

ပုဗ္ဗေဝ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသည် အလယ်၌ တည်လျက် "သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ"ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၊ "သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ"ဟူသော နောက်ဝါကျ၊ ဤနှစ်ဝါကျလုံးကို ကျေးဇူးပြုတတ်သောကြောင့် မဇ္ဈေဒီပကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) မုခဗ္ဘဝ-သည် "သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ"ဟူသော ရှေ့ဝါကျကိုငဲ့လျှင် ပဟာနာ-ပုဒ်၌ စာစပ်ရသည်။ ၊ "သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ"ဟူသော နောက်ဝါကျကိုငဲ့လျှင် အတ္ထင်္ဂမာပုဒ်၌ စာစပ်ရသည်။ ဤသို့ နှစ်ပုဒ်စပ်ရသောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း။

(စ) ဝါကျ **ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ ဥပစာရက္ခဏေ**-ကား ဒုက္ခဝေဒနာကို ပဌမစျာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌၊ ဒေါမနဿဝေဒနာကို ဒုတိယစျာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌၊ သုခဝေဒနာကို တတိယစျာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ ပယ်အပ်၏ဟု အစဉ်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ် ယူရသောကြောင့် **ယထာက္ကမနည်း၊ ယထာသင်္ချာနည်း**။

➤ ၁၀။ **စေတောသိကာသုခ**-၌ စေတ-ပုဒ်၏ ဝေဝုစ်ကား-- စိတ္တံ စေတော မနောနိတ္တိ၊ ဝိညာဏံ ဟဒယံ တထာ။ မာနသံ-ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။

ပဟာနာ-အရ စျာန်လေးပါးတို့၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါးဟူသော ဥပစာရစျာန်။

ဝါကျ [၁၀၈]

(က) ဝတ္တုပ္ပနို့ သောမနဿိန္ဒြိယံ အာပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီတိ ဖဝံ ဈာနေသ္ဝေ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ? အတိသယနိရောဓတ္တာ။

(ခ) အတိသယနိရောဓော ဟိ နေသံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု န နိရောဓောယေဝ။

(ဂ) နိရောဓောယေဝ ပန ဥပစာရက္ခဏေ, နာတိသယနိရောဓော။

(ဃ) တထာ ဟိ နာနာဝဇ္ဇနေ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရေ နိရုဒ္ဓဿာပိ ဒုက္ခိန္ဒြိယဿ ဍံသ မကသာဒိ သမ္ဖဿေန ဝါ ဝိသမာသနုပတာပေန ဝါ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ၊ န တွေဝ အန္တော အပ္ပနာယံ။

(င) ဥပစာရေ ဝါ နိရုဒ္ဓမ္ပေတံ န သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ။

(စ) အန္တော အပ္ပနာယံ ပန ပီတိဖရဏေန သဗ္ဗော ကာယော သုခေါက္ကန္တော ဟောတိ။

(ဆ) သုခေါက္ကန္တကာယဿ စ သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ ပဋိပက္ခေန ဝိဟတတ္တာ။

(၄။၁၂၃။ မအ္ဋ၊ ၂။ ၃၀၂။ ဘာသာဋီ၊၁။ ၆၂၁။)

➤ ၁။ (က) ဝတ္ထုးဤ၍စတုတ္ထစျာန်ကြောင့်။ဥပ္ပန္နံ၊မိမိအကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သော။[သဒ္ဒတ္ထ] မပယ်ခွါအပ်သေးသော။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည်၊ (က)ဖြင့် အတိသယနိရောဓ၏ အဖြစ်ကြောင့် ဤစျာန်တို့၌သာ ချုပ်ခြင်းကိုဆိုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဥပစာရက္ခဏ၌ ချုပ်သည်နှင့် စျာန်၌ချုပ်ခြင်းသည် ချုပ်ခြင်းအားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်လျက် အတိသယနိရောဓ-ဟု စျာန်၌ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ရှေ့

http://www.dhammadownload.com

နောက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ချုပ်ခြင်းတူသော်လည်း ဈာန်၌ချုပ်မှု အတိသယနိရောဓ, ဥပစာရက္ခဏ၌ချုပ်မှု နိရောဓမတ္တဖြစ်၏ဟု ယုတ္တိကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အတိသယနိရောဓ နိရောဓမတ္တတို့၏ အထူးကို အဘယ်သို့ သိနိုင်ပါအံ့နည်း။ ချုပ်ခြင်းအားဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်ပါလျက် ဈာန်၌တမျိုး ဥပစာရက္ခဏ၌တမျိုး-ဟု ဆိုခြင်းသည် သဘာဝအားဖြင့် ဆန့်ကျင်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် အပ္ပနာအတွင်း၌ ပီတိ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းဖြင့် အလုံးစုံသော ကာယသည် သုခသို့ သက်ဝင်သည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အပ္ပနာအတွင်း ပီတိနှင့် ဥပစာရအတွင်း ပီတိသည် ခဏတ္တယသမင်္ဂီအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) တူရကား နာမကာယသည်သာ ပီတိဖရဏဖြင့် သုခေါက္ကန္တဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) သုခေါက္ကန္တကာယဖြစ်သော်လည်း ဝိသမာသနုပတာယ စသည်ဖြင့် ဒုက္ခိန္ဒြေဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသဗ္ဗကာယသည် သုခေါက္ကန္တဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ ဓာတ္တုပ္ပန္နံ စသည်ကား ပုစ္ဆာ/စောဒနာဝါကျ။ အတိသယနိရောဓတ္တာ-ကား ဝိသဇ္ဇနာ/ပရိဟာရဝါကျ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ (ဂ) အန္ဝယ/ ဝိသေသဝါကျ။ (ဃ) ဒဠှီကရဏ/ဝိတ္ထာရ။ (င) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (စ) အန္ဝယ/ဝိသေသဝါကျ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ ပဋိပက္ခေန-ကား သည်--ကြောင့် အဝိဟတတ္တာ-၌ ကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ အတိသယေန နိရောဓော **အတိသယနိရောဓော**။ အတိသယနိရောဓဿ ဘာဝေါ **အတိသယနိရောဓတ္တာ**။ (ဘာဝတဒ္ဓိတ်)

အတိသယနိရောဓ-အရ အလွန်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တပစ္စည်းအရ သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿတို့၏ ငြိမ်းခြင်းနှင့် နိသျ နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အလွန်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿတို့၏ ငြိမ်းခြင်း ရ၏။

နာနာအာဝဇ္ဇနံ တေသွံ ပဌမဇ္ဈာနုပစာရေတိ **နာနာဝဇ္ဇနာ**။ နာနာ အာဝဇ္ဇနံ ယဿ ဥပစာရဿာတိ **နာနာဝဇ္ဇနော**။ (ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်)

နာနာ အာဝဇ္ဇနာ-အရ အထူးထူးသော အာဝဇ္ဇန်းသည် မုချ။ ထို--၏ တေ-အညပုဒ်အရ ပဌမဈာန်၏ ဥပစာနှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ တေ အညပုဒ်အရ ထို--သော အထူးထူးသော အာဝဇ္ဇန်းရှိသော ပဌမဈာန်၏ ဥပစာ ရ၏။

အာသီယတေ **အာသနံ**။ ဝိသမံ အာသနံ **ဝိသမာသနံ**။ ဝိသမာသနေန ဥပ္ပန္နော ဥပတာပေါ **ဝိသမာသနုပတာပေါ**။ (တေန)

http://www.dhammadownload.com

ဝိသမာသန-အရ မညီမညွတ်ထိုင်နေခြင်းသည် မှချ၊ ထို--၏ ဖြစ်သော ပင်ပန်းခြင်း နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မညီမညွတ် ထိုင်နေခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သော ပင်ပန်းခြင်း ရ၏။

* အပ္ပနာယ အန္တော အန္တောအပ္ပနာ။ သုခံ ဩက္ကန္တော သုခေါက္ကန္တော။ သုခေါက္ကန္တော ကာယော ဧတဿ ပုဂ္ဂလဿာတိ သုခေါက္ကန္တကာယော။

➤ ၇။ ဥံသမကသာဒိသမ္ဖဿေန/ဥံသမသကာဒိသမ္ဖဿေန ။ ။ (၄။၁၂၃) မက-ပါနေ၊ အသော။ မကတိ လောဟိတံ ပိဝတီတိ မကသော။ မသကောပိ။ မသ-ဟိံသာယံ။ (သူစိ) မသကောတိ မကသော။ (နီတိ၊ဓာတု) တို့ကိုထောက်၍ မကသ-ဟုရှိလျှင် မက ဓာတ် အသပစ္စည်း၊ မသက-ဟုရှိလျှင် မသဓာတ်+ဏွု ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ၎င်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာပါဠိ၌ ဍံသမကသ။ ကစ္စည်းပါဠိ၌ မသကာနံ ဘာဝေါ နိမ္မသကံ-ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အတိသယနိရောဓော**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ခဏတ္တယ သုံးချက်ပြည့်၍ ချုပ်ခြင်း, ပယ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ငြိမ်းခြင်းတို့၏ "အတိသယနိရောဓ" အမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော ပယ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ငြိမ်းခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပီတိဖရဏေန-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပီတိဖြန့်ခြင်း၏ "ပီတိဖရဏ" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော ပဏီတရုပ်တို့၏ တစ်ကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့ခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ **သဗ္ဗောကာယော သုခေါက္ကန္တော**-ကား အကျိုးဖြစ်သော သုခဝေဒနာ ခံစားခြင်း၏ "သုခေါက္ကန္တ" အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပဏီတရုပ် ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ပျံ့နှံ့ ခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **နာနာဝဇ္ဇနေ**-၌ အာဝဇ္ဇန-အရ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ယူ။

ဓါတုဗျ [၁၀၉]

(က) ဧတ္ထာဟ "အာဓေယံ တဿ တဿ ဈာနဿူပစာရေ ပဟီနာပိ ဧတာ ဝေဒနာ တ္တမေ ကသ္မာ သမာဟရီ"တိ။ (ခ) သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ။

(ဂ) ယာ ဟိ အယံ "အဒုက္ခမသုခ"န္တိ ဧတ္ထ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ၊ သာ သုခုမာ အတိဒုဝိညေယျာ၊ န သက္ကာ သုခေန ဂဟေတုံ။

(ဃ) တသ္မာ ယထာနာမ ဒုဋ္ဌဿ ယထာဝါ တထာဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျဿ ဂေါဏဿ ဂဟဏတ္ထံ ဂေါပေါ ဧကသ္မိံ ဝဇေ သဗ္ဗေ ဂါဝေါ သမာဟရတိ၊ အထေကေကံ နီဟရန္တော ပဋိပါဋိယာ အာဂတံ "အယံ သော၊ ဂဏှထ န"န္တိ တမ္ပိ ဂါဟာပယတိ။ ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သဗ္ဗာ ဧတာ သမာဟရိ။

(၄။၀၂၄။ မဒ္ဒူ၂။ ၃၀၇။ ဘာသာဋီ၁။၆၂၄။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့**/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သုခဿစ ပဟာနာ စသည် ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ အဘယ်အကျိုးငှာ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ သုခ, ဒုက္ခ စသည်တို့ကို ထိုထိုချာန်၏ ဥပစာ၌ ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်ရကား ထိုထိုချာန်တို့၌ ပင် သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ စသည်ကို ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ချမ်းသာစွာဖြင့်ယူခြင်းအကျိုးငှာ ဤသုခ ဒုက္ခ ဝေဒနာတို့ကို ဤစတုတ္ထချာန်၌ ပေါင်း၍ဟောတော်မူပြီဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ချမ်းသာစွာ ယူလွယ်စိမ့်သောငှာဆိုသော် မယူလွယ်အပ်သောအရာကား အဘယ်နည်း။ မယူလွယ်သော အရာကို မပြဆိုပြီလော။ [ဂဏ္ဌိဟောင်း] ယူလွယ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ [ဂဏ္ဌိသစ်] စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စောဒနာဝါကျ။ (ခ) ပရိဟာရဝါကျ။ (ဂ) စသည် ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာ ရမ္ဘ/ဒဋ္ဌိ။ (ဃ) တသ္မာ ဘဂဝါ သမာဟရိ-ကား လဒ္ဓဂုဏ။ ယူလွယ်စိမ့်သောငှာ တစ်ပေါင်းတည်းဟောသည်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြသောကြောင့် ယထာနာမ-စသည် ကား တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ (ဃ) ၌ တသ္မာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် သမာဟရိ-၌ အကြောင်း ဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။

➤ ၄။ ဂယှတေ **ဂဟဏံ**။ သုခေန ဂဟဏံ **သုခဂ္ဂဟဏံ**။

သုခ-အရ ချမ်းသာ ခြင်းဂုဏ် (ဝါ) လွယ်ကူခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ယူခြင်း ကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ချမ်းသာစွာယူခြင်း (ဝါ) လွယ်ကူစွာယူခြင်းကြိယာ ရ၏။

ဝိညာတဗ္ဗာတိ **ဝိညေယျာ**။ ဒုက္ခေန ဝိညေယျာ ဒုဝိညေယျာ။ အတိဝိယ ဒုဝိညေယျာ **အတိဒုဝိညေယျာ**။ အတိ-အရ အတိရေကဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်သော အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော အလွန်သိနိုင်ခဲသော အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာ ရ၏။

ဒုသီယတေတိ **ဒုဋ္ဌော**။ ဒုသဓာတ်အရ ကတ္တုရုပ်ကား ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုပ်ကား ပျက်စီးသော နွား၏ ဖောက်ပြန်သော အမူအရာ၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပျက်စီးသော နွားရ၏။

အဒုက္ခာစ သာ အသုခါစာတိ **အဒုက္ခမသုခါ**။ အဒုက္ခာ-အရ ဒုက္ခ မဟုတ်ခြင်းသည် မုချ။ အသုခါ-အရ သုခ မဟုတ်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဝေဒနာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခလည်းမဟုတ်သော

F-28-B

http://www.dhammadownload.com

ဥပေက္ခာဝေဒနာ ရ၏။

➢ ၇။ ဒုဗ္ဗိညေယျံ/ဒုဗ္ဗိညေယျာ/အတိဒုဗ္ဗိညေယျာ/ဒုဝိညေယျာ

အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့၌ ဒုဗ္ဗိညေယျာ/ဒုဝိညေယျာ-ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ တတောဝေ အနိမိတ္တဝသဘာဝတ္တာ ဒုဗ္ဗိညေယျာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း ဒုဗ္ဗိညေယျာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဒုဗ္ဗိညေယျံ-ဟု ဆိုသော်လည်း "သာ"ပုဒ်နှင့် လိင်ကွဲပြားသောကြောင့် ဒုဗ္ဗိညေယျံ-ပါဌ် မသင့်ပါ။

နီဟာရန္တော/နီဟရန္တော ။ ။ ဟရ-အပနယနေ။ အပနယနံ နီဟရဏံ။ နီဟရတိ၊ နီဟာရေ-ဟူသော သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာကိုထောက်၍ နိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် နီဟရန္တောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော/သုခပ္ပဟာနာဒယော ။ ။ ပဋ္ဌမဈာန်စသည်၏ ဥပစာသည် ဒုက္ခကိုသာ ပယ်သောကြောင့်၎င်း၊ သာရတ္ထ-၌လည်း ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယောတိစ သောပစာရာ ပဌမဈာနာဒယောဝေတ္ထ အဓိပ္ပေတာ-ဟု ဆိုသောကြောင့်၎င်း ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ (၄။၁၂၄)

➢ ၈။ **သာ သုခုမာ**- ကား အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာ၏ သိမ်မွေ့သည်ကိုဆိုသဖြင့် သုခဒုက္ခဝေဒနာတို့ မသိမ်မွေ့ ပေါ်လွင်ထင်ရှား၏ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း၊ ဇောတိရေကနည်း။

ဒုဋ္ဌဿ-ကား ဌာနီဖြစ်သော ပျက်သော ပယောဂ၏ "ဒုဋ္ဌဿ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော နွား၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➢ ၁၀။ **သမာဟိတ**- အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

ဓါတု [၁၁၈]

(က) **ယထာ ဝါ အညတ္ထ ပဟီနာပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော တတိယမဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ တတ္ထ ပဟီနာတိ ဝုတ္တာ။**

(ခ) **ဧဝံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထမ္ပေတဿ ဈာနဿေတာ ဣမေ ဝုတ္တာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။**

(ဂ) **ပစ္စယဃာတေန ဝါ ဧတ္ထ ရာဂဒေါသာနံ အတိဒူရဘာဝံ ဒဿေတုမ္ပေတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။**

(ဃ) **ဧတေသု ဟိ သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော၊ သောမနဿံ ရာဂဿ၊ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿဿ၊ ဒေါမနဿံ ဒေါသဿ။**

(င) **သုခါဒိဃာတေန စ တေ သပ္ပစ္စယာ ရာဂဒေါသာ ဟတာတိ အတိဒူရေ ဟောန္တီတိ။** (စ) **အဒုက္ခမသုခန္တိ ဒုက္ခာဘာဝေန အဒုက္ခံ၊ သုခါဘာဝေန အသုခံ။**

(၄။၁၂၄။ မအ္ဂ-၂။၃၁၀။ ဘာသာဋီ-၁။၆၂၆။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **အညတ္ထ**-တစ်ပါးသော အောက်မင် အောက်ဖိုလ်တို့၌။ (ဝါ) တစ်ပါးသော သောတာပတ္တိမဂ်၌။ **တတ္ထ**-ထိုတတိယမဂ်၌။ **တေသံ**-ဤဝေဒနာ တို့ကို။ **ဓမ္မ**-ဤစေတုတ္တ ဈာန်၌။ **ဇှာ**-ဤစေတုတ္တဈာန်၌။

➤ ၂။ (ဂ) **သို့/ သာအောဏ္ဍာ** ။ ။ ဆရာသည်၊ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဤစေတုတ္တဈာန်၏ ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) ချီးမွမ်းလိုသောကြောင့် ဝေဒနာ လေးပါးတို့ကို ဤဈာန်၌ပေါင်းခြင်း၌ ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ ယင်းအကြောင်းကြောင့်သာ ဝေဒနာ လေးပါးတို့ကို ဤဈာန်၌ပေါင်း၍ ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လည်း ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား -- အကြောင်းကိုပယ်သတ်သဖြင့် ရာဂဒေါသတို့၏ အလွန်ဝေးသည်၏အဖြစ် ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာလည်း ဝေဒနာလေးပါးတို့ကို ဤဈာန်၌ပေါင်း၍ ဟောတော်မူ၏ဟု အကြောင်းတစ်မျိုးကိုလည်း ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ) ဝါကျ၌ ဝုတ္တာ-မှ တော-ဟူသို့ ဖရတ်စာထွက် ။ ။ ဆရာသည်၊ ဝုတ္တာ-ဟူသော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ဆိုတော်မူ၏။ ထို၏ အာရုံပစ္စည်းတရားကား အဘယ်ပါနည်း၊ အာရုံပစ္စည်းတရားသည် နိဗ္ဗာန်စသည် ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် တော-မိန့်။

ကား-- တော-အရ ဝေဒနာလေးပါးသည် အာရုံပစ္စည်းတရား ဖြစ်၏ဟူလို။

(ဃ) **သို့/** ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် အကြောင်းကိုပယ်သတ်ခြင်းကြောင့် စေတုတ္တဈာန် ၌ ရာဂ ဒေါသတို့၏ အလွန်ဝေးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာလည်း ဤဝေဒနာတို့ ဟောအပ်၏ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သည် အဘယ်၏ အကြောင်းဖြစ်၍ အဘယ် အကြောင်းကို သတ်သဖြင့် ရာဂ, ဒေါသ ဝေးပါသနည်း။ ထိုအလုံးစုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) နှစ်ဝါကျသည် ပစ္စယဒဿနတ္ထကြောင့် ဝေဒနာလေးပါးကို ပေါင်း ၍ ဟောတော်မူသည့်နည်းမှတစ်ပါး ဝဏ္ဏဘဏနကြောင့် ဝေဒနာလေးပါးကို ပေါင်း၍ ဟောတော်မူသည့်နည်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က) သည် ဥပမာနဝါကျ။ (ခ) သည် ဥပမေယျဝါကျ။ (ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ/ဒဠှီ။ (င) သည် (ဂ) ဝါကျစကားရပ်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဝုတ္တာ-၌ ကမ္မ။ ဝုတ္တာ-ကား ကမ္မိ-စပ်။ ပဏိနာဝိ-၌ ပိ-ကား သမ္ပိဏ္ဍနာ။

➤ ၄။ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ အာယော ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကာယော။ သန္တော ကာယော သက္ကာယော။ မိစ္ဆာ ပဿတိတိ ဒိဋ္ဌိ။ သက္ကာယေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

သက္ကာယပုဒ်အရကား ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးသည် မှချ။ ထို-- ၏ ဒိဋ္ဌိနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ခန္ဓာငါးပါးကို အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ပြု၍ဖြစ်သော ဣဋ္ဌိ ရ၏။

(တစ်နည်း) ကာယေ ဣဋ္ဌိ **ကာယဣဋ္ဌိ**။ သတိ ကာယဣဋ္ဌိ **သက္ကာယဣဋ္ဌိ**။

ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတိ ဧတသ္မာတိ ပစ္စယော။ ဟာနန့် ယာတော။ ပစ္စယသ ယာတော **ပစ္စယယာတော**။ ပစ္စယ-အရ သုခ သောမနဿ-စသော အကြောင်းသည် မုချ။ ထို--၏ သတ်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ-ကမ္မိ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အကြောင်းကို သတ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

အတိဝိယ ဒူရော အာတိဒူရော။ သဟ ပစ္စယေဟိ ယော ရာဂါဒယော ဟောန္တီတိ သပ္ပစ္စယာ။ သုခါဒိနံ ယာတော **သုခါဒိယာတော**။

➤ ၆။ (စ) ၌ ဒုက္ခာဘာဝေန-ဖြင့် အဒုက္ခံ-၌ အ-သဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ အညှ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အဘာဝအနက်ကိုဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္တ) နတ္ထိ ဒုက္ခံ ယတ္ထာတိ အဒုက္ခံ-ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ဒုက္ခာဘာဝေန-ဖြင့် အဒုက္ခံ ၌ အ-သည် အညအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) န ဒုက္ခံ အဒုက္ခံ-ဟု ဥဘေတပဒ္ဓရိုယ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုက္ခ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဒုက္ခမည်သည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

သုခါဘာဝေန-ဖြင့် အသုခံ-၌ အ-သဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ အညှ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အဘာဝအနက်ကိုဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နတ္ထိ သုခံ ယတ္ထာတိ အသုခံ-ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် အဒုက္ခမသုခံပုဒ်ကို အဒုက္ခဉ္စ တံ အသုခဉ္စာတိ အဒုက္ခမသုခံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

➤ ၇။ **သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ/သုခဒုက္ခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ** ။ ။ သုခနိရောဓော ပဒဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သုခနိရောဓောနာမ ဣဓ စတုတ္ထ ဈာနုပစာရော၊ သော ပဒဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် ဒုက္ခ-သဒ္ဒါ မပါသော သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သုခါဒီယာတောနစ/သုခါဒီယာတောနဿစ ။ ။ သုခါဒိယာတောနာတိ သုခါဒီနံ ပဟာနေန အဿ ဈာနဿ-ဟု မူလဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့် သုခါဒိယာတောနဿစ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပစ္စယယာတေန**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော သုခ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်း၏ ပစ္စယယာတ-ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရာဂ, ဒေါသတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်း၌တင်-- **ကာရဏူပစာ**။ နာနန္တရိကနည်း။

သုခံ သောမနဿဿ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ၏ "သုခံ သောမနဿဿ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယိကသုခ၌တင်-- ဧက

http://www.dhammadownload.com

ဒေသျှပစာ။ ရှင့်နည်း။ အကြောင်းဖြစ်သော သောမနဿ ဝေဒနာ၏ "**သုခံ သောမနဿ**" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရာဂ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

(ဂ+ဃ) ကား သုခ သောမနဿတို့နှင့် ရာဂ၊ ဒုက္ခ, ဒေါမနဿတို့နှင့် ဒေါသ ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း ယှဉ်အပ်သောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။

➢ ၁၀။ **မာအာ-၌** ဓာတ်အရ-- ဈာန်လေးပါး၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနသတ္တိ/ စတုတ္ထဈာန်ကိုယူ။

ပစ္စယယာခေါနန-၌ ပစ္စယ-အရ သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿတို့ကိုယူပါ။

ဋီကာ [၁၁၁]

(က) **ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ** ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိံ။

(ခ-၁) ဣမသ္မိဉ္ဟိ ဈာနေ သုပရိသုဒ္ဓါ သတိ။

(ခ-၂) ယာ စ တဿာ သတိယာ ပရိသုဒ္ဓိ၊ သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ န အညေန။

(ဂ) တသ္မာ ဧတံ "ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ" ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ "အယံ သတိ ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဝိသဒါ ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓီ"န္တိ။

(င-၁) ယာယ စ ဥပေက္ခာယ ဧတ္ထ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ ဟောတိ။

(င-၂) သာ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(စ-၁) န ကေဝလဉ္စေတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ၊ အပိစ ခေါ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ။ (စ-၂) သတိသီသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။

(၅။၁၂၄။မအူ-၂။၃၁၀။ ဘာသာဋီ-၆၂၈)

➢ ၁။ **ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ** - တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော။[စတုတ္ထဈာန်-၌စပ်]

(ဂ) ၌ ဝုစ္စတိ-၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ-ဟု ထည့်ပါ။

(စ-၁) ကေဝလံ၊မရောမယှက် (ဝါ) မယှဉ်မဖက် [သဒ္ဒတ္တ] (ဝါ) သက်သက် [အဓိပ္ပါယတ္တ] အပိစခေါ၊စင်စစ်ကား။ [ဧကံသတ္တ] (စ-၂) ပန၊ထိုသို့ပင် စင်ကြယ်ပါကုန်သော်လည်း။သတိသီသေန၊သတိဟူသော အဦးအားဖြင့်။ (ဝါ) သတိကို အဦးပြုသောအားဖြင့်။ [သဒ္ဒတ္တ] (ဝါ) သတိကို ပဓာနပြုသောအားဖြင့်။ [အဓိပ္ပါယတ္တ] ဒေသနာ၊ဒေသနာကို၊ ဘဂဝတာ၊သည်။ဝုတ္တာ၊ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

➢ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ကို ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်၌ ဥပေက္ခာဇနိတ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၊ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထတည်းဟူသော အကျယ်ကို မသိအပ်

http://www.dhammadownload.com

သည်မဟုတ်ပါလော။ အကျွယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ–ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သည် ဥပေက္ခာသည်ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော ဈာန်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။

[တစ်နည်း] ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် စတုတ္ထဈာန်ကို ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အခြားသော ဈာန်တို့၌လည်း သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဤစတုတ္ထဈာန်ကိုသာ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၁) ကိုမိန့်။ **ကား**-- အခြားဈာန်ရှိသော သတိသည် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ရုံမျှ ဖြစ်၏၊ အလွန်မစင်ကြယ်၊ ဤစတုတ္ထဈာန်၌ရှိသော သတိသည်ကား အလွန်ထက်ဝန်းကြင်စင်သောကြောင့် ဤစတုတ္ထဈာန်၌ရှိသော သတိကိုသာ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆိုအပ်၏ဟူလို။

(စ–၂) သို့ / **သာဓောဏ္ဍာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ-၁)ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်၌ သတိသည် ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသတိ၏ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ဥပေက္ခာမှတစ်ပါးသော တရားသည် ပြုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်တရားသည် ပြုအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ-၂) ကိုမိန့်။

ကား -- သတိ၏ ကောင်းစွာထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ဥပေက္ခာမှတစ်ပါးသော တရားသည် ပြုအပ်သည်မဟုတ်၊ ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏ဟူလို။

(စ–၂) သို့ / **သာဓောဓောဒနာတက်** ။ ။ ဆရာသည် (ခ-၁) ဖြင့် ဤစတုတ္ထဈာန်၌ သတိသည် ကောင်းစွာထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်သောဟု ဆို၏။ သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကို အဘယ်တရားသည် ပြုအပ်ပါသနည်း။ သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကား သူ့အလိုလိုပင် စင်ကြယ်ပါသလော။ အကယ်၍ သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကို တစ်ပါးသောတရားသည် ပြုအပ်၏ဟု မဆိုသော် ဆရာ့အား သဘာဝ သဘာဝဝဏ္ဍ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၂) ကိုမိန့်။

[သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကို တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာမှ တစ်ပါးသော ဖဿ-စသောတရားတို့သည် ပြုအပ်ပါသလော။] **(အညစောဒနာ)**

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ-၂) ဖြင့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းသည် ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏၊ အခြားသော ဖဿ-စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည် မပြုအပ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဖွင့်ခြင်းကြောင့် အဘယ်သို့သော အကျိုး ရနိုင်ပါသနည်း။ အကျိုးမရ နိရတ္ထက-ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်၏ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံကို အကြောင်းအကျိုးနှင့်တကွ ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဆရာသာ ထိုသို့ ဖွင့်ဆို

http://www.dhammadownload.com

အပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

(င) သို့/ ဓောဒကာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ယင်း၌ ဥပေက္ခာ-အရ မည်သည့်တရားကို ကောက်ရမည်နည်း။ ဝေဒနာ (သို့မဟုတ်) ပညာကို၊ (သို့မဟုတ်) ဝီရိယ-ကို ကောက်ရမည်လော။ ဤ၌ ဥပေက္ခာ-အရကို မပြသော် ဥပေက္ခာတရားကိုယ်လေးပါးလုံး၌ ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(င) စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ ဥပေက္ခာ သတိ ပါရိသုဒ္ဓိ၌ စသည်ဖြင့် စတုတ္ထ ဈာန်၏ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ အလုံးစုံကို အကျယ်အားဖြင့် ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပေက္ခာ သတိ ပါရိသုဒ္ဓိ-ဝယ် ဥပေက္ခာ-အရ အောက်၌ဖော်ပြအပ်သော ဥပေက္ခာဆယ်ပါးတို့တွင် အဘယ်ပါနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလို သော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) စသည်မိန့်။

(င-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (င-၁) ဖြင့် ဥပေက္ခာကြောင့် သတိစင်ကြယ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဥပေက္ခာ-အရ အဘယ်ကို ကောက်ယူရပါမည်နည်း။ အောက်၌ ဖော်ပြအပ်သော ဥပေက္ခာတရားကိုယ် ဆယ်ပါးလုံးကို ယူရပါမည်လော။[အာဂမစောဒနာ] တတြ မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာမှတစ်ပါးသော ဥပေက္ခာကို ကောက်ယူရပါမည်လော။[အနုစောဒနာ] ဥပေက္ခာ အရကို မပြသော် ဆရာ့အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (င-၂) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၌ ဥပေက္ခာဟူသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် တတြမဇ္ဈတ္တတာ-ပင်တည်းဟု ဆို၏။ အကယ်၍ တတြမဇ္ဈတ္တတာ-ကို ဤ၌ ဥပေက္ခာ-ဟု အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် သတိကိုသာ ပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆိုပါသနည်း။ ဤဈာန်၌ သတိ-သာမက အလုံးစုံသော သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတို့လည်း စင်ကြယ်ကုန်သည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(စ-၂) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ စသည်ဖြင့် သတိ-၏ စင်ကြယ်ခြင်းကိုသာ ဟောတော်မူ၏။ အလုံးစုံသော သမ္ပယုတ် တရားတို့သည်လည်း ဥပေက္ခာကြောင့် စင်ကြယ်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့် ကြောင့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကိုသာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်- (စ-၂) ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (ခ)သည်·ဝိတ္ထာရ/ကာရဏ/ဒဋ္ဌီဝါကျ။ ထိုတွင် (ခ-၁) သည် ယုတ္တိဒဋ္ဌီ ကရဏ။ (ခ-၂) သည် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကို အဘယ်တရားသည် ပြုအပ်ပါသနည်း စောဒနာဘယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်တက်လာသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ကား နိဂုံးအုပ်သောကြောင့် နိဂမဝါကျ။ (ဝါ) ရအပ်သောအကျိုးကို သတ်မှတ်ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ။ (ယ) ကား ဆိုပြီးစကားကို အာဂမအားဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်ပြုသောကြောင့် အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။ (င) ဥပေက္ခာ တရားကိုယ်ကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ)

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း၌ န ကေဝလဥ္စေတ္ထ-မှ ပရိသုဒ္ဓါ-တိုင်အောင် ဗျတိရေကဝါကျ။ အပိစ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ-ကား အန္ဝယ။ သတိသီသေန-စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ (က) ၌ ဥပေက္ခာယ-ကား သည်--ကြောင့် ဇနိတ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဝယ် ဇနိတ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၌ ဇနေတ် တ-ပစ္စည်းဟုဆိုအပ်သော ကိတ်ကြိယာဝါစကေ သည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကတ္တား။ ဇနိတာ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်ကား ကတ္တား၏ ကြိယာ။ (ဝါ) ထိုကတ္တားကို မဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစကတည်း။

(ယ) ၌ **စာေန**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ အကြောင်း ဟိတ်/အကျိုး ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ **ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ**-ကား ဟူ၍--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ အာကာရ၊ ဝုစ္စတိ-ကား အာကာရဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

(င-၁) ၌ **ဥပေက္ခာယ**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ပါရိသုဒ္ဓိ-၌ ဟိတ်။ ပါရိသုဒ္ဓိကား ဟိတ်၏ဖိုလ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာယ-ကား ဖြင့်--ကြောင့် ဟောတိ-၌ ကရိုဏ်း၊ ဟောတိ-ကား ကရိုဏ်း၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ။ ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ ဥပေက္ခာ**ဇနိတာ**။ [အစိတ်] ဥပေက္ခာဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ ဧတဿ ဈာနဿာတိ **ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ**။

ဧတဿ ဈာနဿ၊ဤစတုတ္ထဈာန်အား။ဥပေက္ခာဇနိတာ၊ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော။သတိပါရိသုဒ္ဓိ၊သတိ၏စင်ကြယ်ခြင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ ဈာနံ၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်သည်။ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ၊မည်၏။ ဥပေက္ခာပုဒ်+သတိပါရိသုဒ္ဓိပုဒ်+ ဧတပုဒ်။ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ (ဇနိတာပုဒ်ကျေ)

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းဂုဏ်သည် မှုချ။ ယင်း၏ စတုတ္ထဈာန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော စတုတ္ထဈာန်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ [ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဝိသေသန ပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ ပြီးသော သမ္ဘန် သကတ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။]

* ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ **ဥပေက္ခာဇနိတာ**။ ဥပေက္ခာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဥပေက္ခာသည် မှုချ။ ထို--၏ ဖြစ်စေအပ်သော သတိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ ရ၏။

* သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ **သတိပါရိသုဒ္ဓိ**။ သတိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သတိသည် မှုချ။ ထို--၏ စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကြင်စင်ကြယ်ခြင်း ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

* ဥပ က္ကကွတီတိ **ဥပေက္ခာ**။ ဥပပုဗ္ဗ က္ကကွဓာတ်အရကား လျစ်လျူရှုခြင်း လက္ခဏာသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော လျစ်လျူရှုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဥပေက္ခာဝေဒနာ ရ၏။ [ဒွိန္နံ ဝေဒနာနံ သမီပေ ပဝတ္တာ က္ကကွာ အနုဘဝနန္တိ **ဥပေက္ခာ**။]

ဈာယတီတိ **ဈာနံ**။ ဈေဓာတ်အရကား ရှူးရှူးစိုက်စိုက်ရှုခြင်း လက္ခဏာသည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ဥပစာစိတ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော သမာပတ္တိစိတ်တို့သည် ကာရဏူ။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော စတုတ္ထဈာန်ရ၏။

ပရိသုဇ္ဈတီတိ **ပရိသုဒ္ဓိ**။ သုဒ္ဓ ပရိသုဒ္ဓိ **သုမရိသုဒ္ဓိ**။ သု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဘုသတ္ထဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော သတိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အလွန်ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော သတိ ရ၏။

ဝိဘဇန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝိဘင်္ဂေ**။ ဝိပုဗ္ဗ ဘဇဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဓကား ဈာန်စသည်တို့ကို ဝေဖန်သော ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ဝိဘင်းကျမ်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ, ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်း အရကား ဝိဘင်းကျမ်းရ၏။

* မဇ္ဈေ ဘာဝေါ အတ္တာ သဘာဝေါ ယဿာတိ **မဇ္ဈတ္တံ**။ မဇ္ဈတ္တဿ ဘာဝေါ **မဇ္ဈတ္တတာ**။ တတြ မဇ္ဈတ္တတာ **တတြမဇ္ဈတ္တတာ**။ တတြ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သမ္ပယုတ်တရားတို့သည် မုချ။ ထို--၏ တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်နှင့် အာဓာရ-အာဓာရီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက် ရ၏။

သတိသခီတံ သီသံ **သတိသီသံ**။[တေန သတိသီသေန] သတိ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား သတိဟူ၍ ခေါ်ဆိုခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ သီသ-အရ ဦးခေါင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သတိဟုဆိုအပ်သော ဦးခေါင်းရ၏။

ဒေသီယတီတိ **ဒေသနာ**။ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဓကား မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဒေသနာ ဉာဏ်ပြဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဒ္ဓကား ဥပေက္ခာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-စသော ဒေသနာဟု ဆိုအပ်သော မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ကာရဏူ။ (တစ်နည်း) ဒေသနာဟု ဆိုအပ်သော သဝိညတ္တိက ဝစီ ဘေဒစိတ္တဇသဒ္ဒ၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-စသော ဒေသနာ ရ၏။ * သမ္ပယုဇ္ဇန္တိ **သမ္ပယုတ္တာ**။ ဓာရေန္တီတိ **ဓမ္မာ**။ သမ္ပယုတ္တာစ တေ ဓမ္မာစာတိ **သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ**။

➢ ၆။ (က) ၌ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဖြင့် ဥပေက္ခာနှင့် ဇနိတ-ပုဒ်ကို ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ ဥပေက္ခာဇနိတာ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသ

http://www.dhammadownload.com

လိင်္ဂပဒတ္ထ) သတိနှင့် ပါရိသုဒ္ဓိကို သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဥပေက္ခာ ဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ ဧတဿာတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥပေက္ခာ ဇနိတာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဇနိတာ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ-၁) ၌ သုပရိသုဒ္ဓါ-ဖြင့် ပါရိသုဒ္ဓိ-သဒ္ဒါသည် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်း သာမည အနက်၌ မဖြစ်၊ အလွန်ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းဟူသော အတိသယအနက်၌ ဖြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဤမည်း ဈာနေ-ဖြင့် ဥပေက္ခာ သတိပါရိသုဒ္ဓိကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ-၂) ၌ တဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ-ဖြင့် သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ကို သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းသမာသ်၏ သမ္ဗန်အနက် ၌ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

သာ ဥပေက္ခာယ စသည်ဖြင့် ထိုသတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းသည် ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏၊ အခြားသော တရားတို့သည် မပြုအပ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ဥပေက္ခာ-အရ ဝေဒနာနုပေက္ခာ စသည်ကို မယူရ၊ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ-၂) ဖြင့် ပဓာနနည်းအားဖြင့် သတိကိုခေါင်းတပ်၍ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဟောဆိုရခြင်း အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ/သုခဒုက္ခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ ။ ဒုက္ခဒေါမနဿ သုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု-ဟူသော ဤ အဋ္ဌကထာ-စကားအရ ဒုက္ခ ဝေဒနာကို ပဌမဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သုခနိရောဓော နာမ ဣဓ စတုတ္ထဇ္ဈာနူပစာရေ၊ သော ပဒဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ-ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း "ဤပဒဋ္ဌာန်အရာ၌ သုခ နောင် ဒုက္ခ-သဒ္ဒါ ရှိတတ်၏၊ အနက်သဘော မသင့်သောကြောင့် ဒုက္ခ မရှိသင့်"ဟု ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း "သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝိဝဋ္ဋာ/ဗီသဒါ ။ ။ ဈာနဝိဘင်းပါဠိတော် အာလောကသညီပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ဝိဝဋ္ဋာ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာ-ဟု ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ သမ္မောဒနီယ အဋ္ဌကထာ မူလဋီကာ အနုဋီကာတို့၌ နိဝရဏေဟိ ဝိဝဋ္ဋာ၊ တံသဘာဝတ္တာ ဝိဝဋ္ဋာ၊ ဝိဝဋ္ဋာ အပဋိစ္ဆာဒနာ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း ဝိဝဋ္ဋာပါဌ် သင့်သည်။

သမ္ပဟံသန ပညာဝိယ သုပရိသုဒ္ဓါ သုဝိသဒါစ ဟောတိ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ရှင်း၊ ဝိသဒါ-စသည်မှာ ဟိတ်စပ်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့်ရှင်း၊ ဝိသဒါ-သန့်ရှင်းသည်-ဟု နိဿယများ၌ ယောဇနာသောကြောင့်ရှင်း၊ ပရိသုဒ္ဓါတို့နှင့် လျော်သောကြောင့်ရှင်း ဝိသဒါ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

[ဝိသဒါ-ကား ဝိပုဗ္ဗ သဒဓာတ်ဖြစ်၍ သန့်ရှင်းခြင်းအနက်ကိုဟော၏။ ဝိဝဋာ-ကား ဝိပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်ဖြစ်၍ ဖွင့်ခြင်းအနက်ကိုဟော၏။ ဤနေရာ၌ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာ-တို့ကို ထောက်ဆကြည့်ပါက ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာ-ပုဒ်တို့သည် နောက်နောက်ပုဒ်သည် ရှေ့ရှေ့ပုဒ်၏ အဖွင့်ဖြစ်သည့်အတွက် အဓိပ္ပါယ် အနက်တူရမည်ဖြစ်သဖြင့် သန့်ရှင်းခြင်း အနက်ကိုဟောသော ဝိသဒါ-ပါဌ်သာ မှန်ပါသည်။] (အဖြေစုံ)

ဥပေက္ခာစေတနမေဝ/ဥပေက္ခေကဂ္ဂတာမေဝ ။ ။ စတုတ္ထဈာန်သည် မုချအားဖြင့် ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော အင်္ဂါနှစ်ပါးရှိသော ဈာန်ဖြစ်သောကြောင့် "ဥပေက္ခေကဂ္ဂတမေဝ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ**-ကား -- သတိတည်းဟူသော ပြဋ္ဌာန်းသည်ကိုဆိုသဖြင့် ခပ်သိမ်းသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မတည်းဟူသော မပြဋ္ဌာန်းသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း မည်၏။ အစိတ်ဖြစ်သော သတိ၏ "**သတိ**"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော သတိသမ္ပယုတ္တဓမ္မ၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။

* အစိတ်ဖြစ်သော သတိ စင်ကြယ်ခြင်း၏ "**သတိပါရိသုဒ္ဓိ**"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သတိ, သတိသမ္ပယုတ္တဓမ္မ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပြဋ္ဌာန်းသော သတိစင်ကြယ်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မ စင်ကြယ်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

ဥပေက္ခာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဥပေက္ခာ (၁၀) ပါး၏ "ဥပေက္ခာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဈာန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်အားလုံးတို့၏ "ဈာန"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန် (တစ်နည်း) ပဉ္စမဈာန်၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။

သုပရိသုဒ္ဓကား-- ဂုဏ်ဖြစ်သော အလွန်ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်း၏ "သုပရိသုဒ္ဓ" ဟူသော အမည်ကို ဂုဏေးဖြစ်သော သတိ၌တင် ဂုဏူပစာ။

သတိသီသေန-ကား အတူဖြစ်သော ဦးခေါင်း၏ "သီသ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သတိစေတသိက်၌တင်--သဒိသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

တတြမဇ္ဈတ္တတာ-ကား ကတ္တုသတ္တိ ထင်ရှားရှိသော လျစ်လျူရှုတတ်သော သဘော၏ "တတြမဇ္ဈတ္တတာ"ဟူသော အမည်ကို ကတ္တုသတ္တိထင်ရှား မရှိသော တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ [ဖဒ္ဓာနယာရုနတ္ထိ] ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၏ အဘိဓေယျတ္ထ-အရ စတုတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

ဈာန်ကိုယူ၍-- ယင်းစတုတ္ထဈာန်၏ ပဒဌာန်ကား စတုရင်္ဂဝီရိယ-တည်း။ ထို--ကား မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်တည်း။ ထို--ကား ပါရမီ ၁၀-ပါး၊ အပြား-၃၀၊ စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး၊ စရိယ ၃-ပါးတည်း။ ထို--ကား မဟာဘိနီဟာရ တည်း။ ထို--ကား မဟာကရုဏာတော်တည်း။ ထို--ကား ဒုက္ခိတသတ္တဝါအပေါင်းတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှော ရုယှအားဖြင့်ရင်း၊ စတုတ္ထဈာန်သည် မဟာဝဇိရဉာဏ်တော်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အောက်မဂ်အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်း တည်း။ထိုသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် သကလ ဗုဒ္ဓဂုဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဒေသနာဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း ဝေဖန်စိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏ဟူလို။

[ဩတရဏာဟာရအရွက်] **ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ**-၌ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဈာန်လေးပါးလုံးကို ရ၏။ နိပ္ပရိယာယ(မုချ)အားဖြင့် စတုတ္ထဈာန် ရ၏။

မုချ--အရ စတုတ္ထဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် ဝေဒနာစေတသိက်သည် ဥပေက္ခိန္ဒြေမည်၏။ နာမ်ဇီဝိတ-သည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏။ သဒ္ဓါ-သည် သဒ္ဓိန္ဒြေမည်၏။ ဝီရိယ-သည် ဝီရိယိန္ဒြေမည်၏။ သတိ-သည် သတိန္ဒြေမည်၏။ ဧကဂ္ဂတာ-သည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။ပညာ-သည် ပညိန္ဒြေ မည်၏။

ပရိယာယ်--အရ ပဌမဈာန်စသော ဈာန်လေးပါးတို့တွင် သောမနဿဝေဒနာသည် သောမနဿိန္ဒြေ မည်၏။ ဥပေက္ခာသည် ဥပေက္ခိန္ဒြေမည်၏။ (ပ) သုခဝေဒနာသည် သုခိန္ဒြေ သုခိန္ဒြေ မည်၏။ ဧကဂ္ဂတာသည် သမာဓိန္ဒြေ မည်၏။ဤသို့ ဣန္ဒြေအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် "ဣန္ဒြိယောတရဏာဟာရနေတ္တိနည်း" မည်၏ဟူလို။ ဝုတ္တံ- ၌ ဓာတ်-အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၃၂]

(က) ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ ဧကေသဥ္စ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ဟောန္တိ၊ ဧကေသဥ္စ ဝိပဿနာပါဒကာနိ၊ ဧကေသဥ္စ အဘိညာပါဒကာနိ၊ ဧကေသဥ္စ နိရောဓပါဒကာနိ၊ ဧကေသဥ္စ ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ။ (ခ) တတ္ထ ခီဏာသဝါနံ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ဟောန္တိ။

(ဂ) တေ ဟိ သမာပဇ္ဇိတွာ "ဧကဂ္ဂစိတ္တာ သုခံ ဒိဝသံ ဝိဟရိဿာမာ"တိ ဣစ္စေဝံ ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။

(၄။၁၂၆။ မအ-၂။၃၁၇။ ဘာသာဋီ-၂။ ၁။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ**-စိတ်၏တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးရှိကုန်သည်။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။ (ဝါ) မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

အဓစိတ္တာမနုတ္ထာနိ-ဘဝတို့သို့ သက်ဝင်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ဘဝတို့၌ ဖြစ်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (က) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားရပ်တို့ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့၏ အဖွင့်ကိုပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဈာန်လေးပါးတို့သည် ပေးအပ်သော လောကီဂုဏ်, လောကုတ္တရာဂုဏ်တို့ကို အကျိုးပေးပုံကို ပြတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (က) မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်၏ဟု အကျဉ်းသဘောပကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအချို့ပုဂ္ဂိုလ်အရနှင့် စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) **သို့/ သာသောဓက္ခာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ၌ ကေသဉ္စိ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ဟောန္တိ-ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပါကုန်သနည်း။ သေက္ခပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပါကုန်သလော။ စုဒ် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အရာသောဓက္ခာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်သောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပါကုန်သနည်း။ (တစ်နည်း) အဘယ်သို့လျှင် ဈာန်လေးပါးတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည် ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပါသနည်း။ | စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ဆရာမပြဆိုပြီလော။ | စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ၌ ကေသဉ္စိ ဝိပဿနာ-စသည်ကား စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထ-စသော အကျိုးမှတစ်ပါး ဝိပဿနာပါဒက-စသော အကျိုးအဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(ခ) သည် ကေသဉ္စိ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ-စသော သဘောပကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) သည် (ခ)ဝါကျလာ စကားရပ်၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။/ ရဟန္တာတို့၏ဈာန်သည် စိတ္တေကဂ္ဂတာ အကျိုးဖြစ်ပုံ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။ ။ (ခ) ၌ **အတ္တ**-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ခီဏာသဝါနံ-၌ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ၊ ခီဏာသဝါနံ-ကား နိဒ္ဓါရဏီယအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

(ဂ) ၌ **သမာပန္နိတွာ**-ကား ၍--ကြောင့် ဝိဟရိဿာမ-၌ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန၊

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟာရိသာမ-ကား ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသျ-စပ်။

➤ ၄။ ဘဝေ သြက္ကမန် ဘဝေါက္ကမန်။/ဘဝေသု သြက္ကမန် ဘဝေါက္ကမန်။ ဘဝေါက္ကမန် အတ္တော ဧတေသန္တိ **ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ**။ ဘဝေါက္ကမ+အတ္ထ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရကား ဘဝတို့သို့ သက်ရောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးသည် မုချ။ ထို--၏ ဈာန်လေးပါးတို့နှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာန္။ ဧတ- အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဘဝတို့သို့ သက်ရောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော ဈာန်လေးပါးရ၏။

ခီဏာ အာသဝါ ယေသန္တိ **ခီဏာသဝါ**။ ခီဏာသဝ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ ကုန်ပြီးသော အာသဝေါတရားတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန/နိဿိတ-နိဿျ စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဤ ခီဏာသဝ-သဒ္ဒါသည် ဧကဒေသျူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာတို့သာ မုချအားဖြင့် ရ၏။

ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ **ဧကဂ္ဂံ**။ ဧကဂ္ဂံ စိတ္တံ ဧတေသံ အမှာကန္တိ **ဧကဂ္ဂစိတ္တာ**။ ဧကဂ္ဂစိတ္တ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရကား တစ်ခု တည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်သည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သံ-သာမိ/ဌာနီ-ဌာန/နိဿိတ-နိဿျ-စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ် အရကား ထို--သော တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

* သုဋ္ဌု အာဟိတံ ဌပိတံ **သမာဟိတံ**။ * စိတ္တေကဂ္ဂတာ အတ္တော ပယောဇနံ ဤမေသံ ဈာနန္တိ **စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ**။ ဝိပဿနာယ ပါဒကာနိ **ဝိပဿနာပါဒကာနိ**။

➤ ၆။ (စ) ၌ ခီဏာသဝါနံ-ဖြင့် (က) ဝါကျလာ ဧကသဋ္ဌိ-အရ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ-စသည်ဖြင့် (ခ) ဝါကျလာ ခီဏာသဝါနံ-အရ သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ဧကဒေသျူပစာအားဖြင့် ကောက်ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ပမာနနည်းအားဖြင့် စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာ-အရ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခ ဝိဟာရကိုလည်း ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ/ဘဝေါကမနတ္ထာနိ** ။ ။ ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနီတိ ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထာနိ-ဟု သာရတ္ထဋီကာဆိုသောကြောင့်ရင်း။ မအူနိဿျ-၌ ဘဝံ သြက္ကမန် ဘဝေါက္ကမန်၊ ဘဝေါက္ကမန် အတ္တော ပယောဇနံ ဤမေသံ ဈာနာနန္တိ ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုထားသောကြောင့်ရင်း၊ သြက္ကမန်-၌ အဝပုဗ္ဗ ကမုဓာတ် ယုပစ္စည်း။ ရဿ နောက်ရှိ ကမုဓာတ်၏ အစဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ-ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ/စိတ္တေကဂ္ဂတ္တာနိ ။ ။ စိတ္တေ ကဂ္ဂံ အတ္တော ပယောဇနံ ဧတေသန္တိ စိတ္တေကဂ္ဂတ္တာနိ-ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဘာသာဋီကာ၌ ယင်းပါဌ်ကိုပင် အနက်ယောဇနာသောကြောင့်ရင်း ယင်းတို့အလို စိတ္တေကဂ္ဂတ္တာနိပါဌ် သင့်ပါသည်။

သာရတ္ထ၌ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိတိ စိတ္တသမာဓတ္ထာနိ-ဟု ဧကဂ္ဂတာ၏ ပရိယာယ် သမာဓိကို ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

က္လမေ့ဝံ/က္လမေ့ဝ ။ ။ က္လမေ့ဝါတိ ဧဝမေဝ မနသိကတွာ၊ ဧဝသဒ္ဒေါ န အည် မနသိကတွာတိ ဉာပေတိ-ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဘာသာဋီကာ၌လည်း ဤ က္လမေ့ဝ-ပါဌ်ကိုသာ အနက်ယောဇနာသောကြောင့်ရင်း က္လမေ့ဝ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

➢ ၈။ **စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ**-ကား ပြဓာန်းသော စိတ္တေကဂ္ဂတာ-ကို ဆိုသဖြင့် မပြ ဓာန်းသော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်းမည်၏။

အစိတ်ဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာအကျိုး၏ "စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာအကျိုး, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခ ဝိဟာရ အကျိုးနှစ်မျိုး၌တင်--- ဧကဒေသူပစာ။

ခီဏာသဝါနံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး၏ "ခီဏာသဝါနံ"ဟူ သော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုက္ခဝိပဿကရဟန္တာ ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

စတ္တာရိ ဈာနာနိ-ကား ဤ၌ စတ္တာရိ ဈာနာနိ-ဟု သာမညဆိုသော်လည်း စိတ္တေ ကဂ္ဂတာ, ဘဝေါက္ကမနတ္ထ, ဝိပဿနာ ပါဒက-တို့သည် ဈာန်လေးပါးတို့၏ အကျိုးဖြစ် သည်။ အဘိညာပါဒက, နိရောဓပါဒက အကျိုးနှစ်ပါးသည် စတုတ္ထဈာန်၏ အကျိုးသာ ဖြစ်သည်ဟု ရသင့်သည့်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်းမည်၏။

သိက္ခာပစ္စက္ခဿယ-ကား သိက္ခာပုဒ်နှင့် ပညတ်ခြင်းကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

➢ ၁၀။ **အဘိညာ**-အရ အဘိညာဉ်ဒွေး (တစ်နည်း) ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန် နှစ်ပါး၌ ရှိသော ပညာကိုယူ။

[ပဒဋ္ဌာနဟာရ] စတ္တာရိ ဈာနာနိ-အရ ဈာန်လေးပါးကိုယူ၍ -- ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဂေါတြဘုတိုင်အောင်သော ဥပစာရသမာဓိတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပရိကမ္မဘာဝနာ တည်း။ ဤသို့ အောက်သက်ဩရုယှောရုယှအားဖြင့်ရင်း။ ထိုဈာန်လေးပါးသည် အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဘဝေါက္ကမနတ္ထ ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ် ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

Y-47-J

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် [၁၁၃]

(က) တာဂတော ပနိဒံ စတုတ္ထဈာနံ ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိဗ္ဗတ္တိကံ။

(ခ) တံ တဿ ဝိပဿနာပါဒကဥ္စ အဘော သိ အဘိညာပါဒကဉ္စ နိရောဓပါဒကဉ္စ သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဉ္စ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏဒါယကဥ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဂ) ယေသဥ္စ ဂုဏာနံ ဒါယကံ အဟောသိ၊ တေသံ ဧကဒေသံ ဒဿေန္တော "သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ"တိ အာဒိမာဟ။

(ဃ) တတ္ထ သောတိ သော အဟံ။ (င-၁) ဧဝန္တိ စတုတ္ထဈာနက္ကမနိဒဿနမေတံ။

(င-၂) ဣမိနာ ကမေန စတုတ္ထဈာနံ ပဋိလဘိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သမာဟိတေတိ ဣမိနာ စတုတ္ထဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ။

(ဋ၊၁၂၆၊ မအ္ဋ-၂၊၃၁၉၊ ဘာသာဋီ-၂၊၂၊)

➤ ၁။ (င) သမာဟိတေတိ၊ကား။ဣမိနာ စတုတ္ထဈာနသမာဓိနာ၊ဖြင့်။စိတ္တေ၊ရူပါဝစရစိတ်ကို။[လက္ခဏာဝန္တကံ] သမာဟိတေ၊ကောင်းစွာအာရုံ၌ ထားအပ်သော်။[သဒ္ဒတ္ထ] စိတ္တေ၊သည်။သမာဟိတေ၊တည်ကြည်လတ်သော်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ-သည်၊ အထက်ပါပါဌ်တို့ဖြင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စတုတ္ထဈာန်သည် စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်သည် ဖြစ်စေအပ်သော စတုတ္ထဈာန်သည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စတုတ္ထဈာန်ကဲ့သို့ စိတ္တေကဂ္ဂတ အကျိုးသာမန်ကိုသာ ပေးပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/သာဓာကဏ္ဍ ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစတုတ္ထဈာန်ကို ဗောဓိပင်၏အနီး၌ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏ဟု ဆို၏။ စတုတ္ထဈာန်သည် အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ် ငါးယောက်တို့အားကဲ့သို့ သဗ္ဗညုဘုရားအား တစိတ်တဒေသ အကျိုးကိုသာ ပေးနိုင်ပါသလော။ မည်သည့် အကျိုးကို ပေးနိုင်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အား-- ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထဈာန်သည် ဘုရားရှင်အား အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးတတ်၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (ခ) ဖြင့် ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထဈာန်သည် အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးတတ်သောဟု ဆို၏။ ဤ၌ လောကီလောကုတ္တရာ အလုံးစုံသောဂုဏ်ကိုပင် ပြလိုသောကြောင့် "သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ" စသည်ကို ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ [အကြောင်းကို မပြသော် အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။] (ခ-၂)ကိုမိန့်။

အား -- ထိုဂုဏ်တို့တွင် တစိတ်တဒေသကို ပြလိုသောကြောင့် "သော ဧဝံ" စသည်ကို ဟောတော်မူ၏ဟု အကြောင်းကို ငါပြဆိုရကား သင်တင်တိုင်းသော ဟီနတ္ထဒေါသ

http://www.dhammadownload.com

ငါ၌ မရောက်ဟူလို။

(ဃ) သို့ /**ယေဘာယထာရအယာနုသန္ဓေ**။ ။ ယခုအခါ၌ စတုတ္ထဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ-ဟု ပါဠိတော်၌ ဆိုပြီးနောက် "သော"ဟူ၍ ဆက်၍ဆိုအပ်သောကြောင့် သော-အရ အမှယောဂ အဟံ-ကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(င-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (င-၁) ဖြင့် ဧဝံ-သဒ္ဒါသည် စတုတ္ထဈာန်၊ ယင်းစတုတ္ထဈာန်ကိုရကြောင်း အစဉ်ကိုညွှန်ပြကြောင်း နိဒဿနတ္ထ နိပါတ်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထို ဧဝံ-သဒ္ဒါ၏ နိဒဿနတ္ထဖြစ်ပုံ ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ဧဝံ-သဒ္ဒါ၏ နိဒဿနတ္ထဖြစ်ပုံ ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (င-၂)မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် ဝိသေသဝါကျ။ (ခ) သည် စတုတ္ထဈာန်ကို ဖြစ်စေသည်မှတပါး ယင်းဈာန်ကြောင့် ရလာသည့် အကျိုးဂုဏ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ အထက် အာကာရဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(င-၁) ပက္ခန္တရ။ (င-၂) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ဧဝံ-ကား ဖြင့်--ကြောင့် သမာဟိတေ-၌ ကရိဏ်း၊ သမာဟိတေ-ကား ကရိဏ်း၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ (တစ်နည်း) ဧဝံ-ကား ဖြင့်--ကြောင့် ပဋိလဘိတွာ-၌ ကရိဏ်း၊ ပဋိလဘိတွာ-ကား ကရိဏ်း၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ အဗုဒ္ဓိ ဗုဇ္ဈတိ **ဗောဓိ**။ (ဗောဓိပင်ရ၏။) ရုဟတီတိ **ရုက္ခော**။

ဗောဓိစ သော ရုက္ခောစာတိ **ဗောဓိရုက္ခော**။ မူလတိ ဗုဇ္ဈတိ **မူလံ**။

ဗောဓိရုက္ခဿ မူလံ **ဗောဓိရုက္ခမူလံ**။ ဗောဓိရုက္ခ-အရ ဗောဓိပင်သည် မုချ။ ထို--၏ အနီးအရပ်နှင့် သမီပီ-သမီပ စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော ဗောဓိပင်၏ အနီးအရပ် ရ၏။ ＊ စတုတ္ထဉ္စ တံ ဈာနဉ္စာတိ **စတုတ္ထဈာနံ**။ နိဒဿေတီတိ **နိဒဿနံ**။

စတုတ္ထဈာနဉ္စ ကမောစ **စတုတ္ထဈာနက္ကမာ**။ စတုတ္ထဈာန်-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ စတုတ္ထဈာန်သည် မုချ။ ထို--၏ ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန်အစဉ်နှင့် ညွှန်ပြခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော စတုတ္ထဈာန်၊ ယင်းစတုတ္ထဈာန်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန်အစဉ်တို့ရ၏။

＊ စတုတ္ထဈာနက္ကမာနံ နိဒဿနံ **စတုတ္ထဈာနက္ကမနိဒဿနံ**။

စတုတ္ထဈာနက္ကမ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား စတုတ္ထဈာန်၊ ယင်းစတုတ္ထဈာန်ကိုရကြောင်းဖြစ်သော ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန်အစဉ်သည် မုချ။ ထို--၏ နိဒဿန-အရ ဧဝံနိပါတ်နှင့် နိဒဿေတဗ္ဗ-နိဒဿန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော စတုတ္ထဈာန်၊ ယင်းစတုတ္ထဈာန်ကိုရကြောင်းဖြစ်သော ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်,

P-67-B

http://www.dhammadownload.com

တတိယစျာန်တို့၏ အစဉ်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ဝေ-သဒ္ဒါ ရ၏။

* စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမသ္သ နိဒဿနံ **စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနံ**။

* နိဗ္ဗတ္တိယတိတိ **နိဗ္ဗတ္တိတံ**။

➤ ၆။ (ဃ) ၌ သော အဟံ-ဖြင့် "စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ"ဟု ဆိုပြီး ဖြစ်ရကား သော-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် အဟံ-ကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိ-ဟု အထက်ကြိယာကို အမှယောဂကြိယာဖြင့် ဆိုလတ့်ဖြစ်ရကား သော-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် အဟံ-ကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ စတုတ္ထဇ္ဈာနနိဒဿနံ-ဖြင့် ဝေ-သဒ္ဒါ နိဒဿနအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း ဝေ-သဒ္ဒါဖြင့် အောက်စျာန် ၃-ပါးကိုရသော အစဉ်ဖြင့်ပြီးသော စတုတ္ထစျာန် သမာဓိကို ညွှန်ပြသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

က္ကမိနာ ကမေန **စတုတ္ထဇ္ဈာနံ** ပဋိလဘိတွာ-ဖြင့် ဝေ-နိပါတ်နောင် နာဝိဘတ် ကျေနေသည်ကိုရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ဝေ-ကို သမာဟိတေ-၌ မစပ်ရ၊ ပဋိလဘိတွာ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ စပ်ရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ) အောက်စျာန် ၃-ပါးကို ရသောအစဉ်ဖြင့် စတုတ္ထစျာန်ကို ရတော်မူ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ က္ကမိနာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ-ဖြင့် သမာဟိတေ-၌ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်၏ဟူသည် စတုတ္ထစျာန်သမာဓိဖြင့် ထားအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **နိရောဓပါဒကဥ္စ/သနိရောဓပါဒကဥ္စ** ။ ။ ဝိပဿနာပါဒကဥ္စေဝ အဘိညာပါဒကဥ္စ စသည်တို့၌ သ-သဒ္ဒါ မပါရှိခဲ့ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း "များစွာသော ပေတို့၌ ဤသို့သာ ပါဌ်ရှိ၏၊ ယောဇနာ၌ကား သနိရောဓပါဒကံ-ဟု ရှိလိုရိပ်ထင်၏၊ သင့်အံ့မထင်"ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း နိရောဓပါဒကဥ္စ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

➤ ၈။ **တံ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏဒါယကံ-** ကား အကျိုးဖြစ်သော အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်၏ " သဗ္ဗလောကိယ-လောကုတ္တရဂုဏဒါယကံ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စတုတ္ထစျာန်၌တင်--ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

(ဇ) **စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမ**-ကား စတုတ္ထဇ္ဈာနဥ္စ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမောစ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမံ-ဟု သရူပေကသေသ ဝစနတ္တပြု၍ တစ်ခုကြွင်းပြုထားသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **နိဗ္ဗတ္တိတံ**–၌ ဟာဟုတ္တ/တ-ပစ္စည်းအရ ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထစျာန်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် [၁၁၄]

(က) **သမာဟိတေတိ ဣမိနာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ စိတ္တေတိ ရူပါဝစရစိတ္တေ။** (ခ) **ပရိသုဒ္ဓေတိ အာဒီသု ပန ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓေ။**

(ဂ) **ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ ပရိယောဒါတေ။** (ဃ) **ပဘဿရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(၄၊၁၂၇။ မအ္ဋ၊၂။ ၃၂၁။ ဘာသာဋီ၊၂ ၃၊)

➤ ၂။ (စ) **သို့/** ဆရာသည် (က) ဖြင့် စတုတ္ထဈာန် သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန် သမာဓိကြောင့်ပင် ပရိသုဒ္ဓ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်၏အဖြစ်ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓ ဖြစ်ပါသနည်း။ ပရိသုဒ္ဓဖြစ်ပုံကို မပြက ဆရာ၌ အဗျာပိတ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိအဖြစ်ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဖြစ်သော ဟု ဆိုတော်မူအပ်၏။ ပရိယောဒါတဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ ပရိသုဒ္ဓအကြောင်းမှတစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်- (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/** ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာ စိတ်သည် ပရိယောဒါတဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ပရိယောဒါတ ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်သည် ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ပကတိအဖြူရောင်ကဲ့သို့ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ဂ) ပက္ခန္တရ /ပရိသုဒ္ဓကြောင့် ပရိယောဒါတဖြစ်ပုံကို ဆက်လက်အား ထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပရိယောဒါတဖြစ်ပုံ ဥဇုကတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ပကာရေန ဘာတီတိ ပဘာ။ သရတိ နိဿရတိ ဣတော စိတ္တတောတိ **ပဘဿရံ။** (တစ်နည်း) သရတိ နိဿရတိ ဣတောတိ အာရံ။

ပဘာယ သရံ **ပဘဿရံ။** ပဘာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရောင်သည် မှ၍။ ထို--၏ သရ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ စတုတ္ထဈာန်စိတ်နှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရောင်ထွက်ရာဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သမာဟိတေ စသည်ဖြင့် ဇဝံ-ဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော အောက် ဈာန်သုံးပါး သမာဓိနှင့်တကွ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ပြသော်လည်း သတိပါရိသုဒ္ဓိရှိသော် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသာလျှင် ဣဒ္ဓိ၏ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့် ပြဌာန်းသည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ရူပါဝစရစိတ္တေ-ဖြင့် စိတ္တေ-အရ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန-ဖြင့် ဤစတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ ပရိသုဒ္ဓ ဖြစ်ခြင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်

http://www.dhammadownload.com

ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

(ဂ) ၌ ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ-ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းဟူသည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြူစင်ခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

(ဃ). ၌ ပဘဿရေ-ဖြင့် စိတ်၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းဟူသည် ပြိုးပြိုး ပြက်ပြက် အရောင်ရှိခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

➤ ၇။ **ပဘဿရေ/ပဘာဿရေ** ။ ။ ပဘာပုဒ်၊ သရပုဒ်၊ နှစ်ပုဒ်ကို သမာသ်တွဲစပ်၍ ပြီးသောအခါ အာဒိယနောက်ရောက်သော သရဓာတ်၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သံယုဂ်ကြောင့် အာ-၏ ရဿပြုပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ပဘာ ဿရောတိ ပဘဿရသီလော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း ပဘဿရေ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပဘဿရေ**-ကား အတူဖြစ်သော ကောင်းစွာမှတ်အပ် ပွတ်တိုက်အပ်သော ရွှေ၏ "ပဘဿရ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော စင်ကြယ်သော စတုတ္ထဈာန်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ (တစ်နည်း) ထင်ရှားရှိသော ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ထွက်သောအရောင်ရှိသော ရွှေ၏ "ပဘဿရ"အမည်ကို ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ထွက်သောအရောင် ထင်ရှားမရှိသော စတုတ္ထဈာန်၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။

ဏ္ဍမိနာ စတုတ္ထဈာန သမာဓိနာ-ကား ပြဌာန်းသော သမာဓိကိုဆိုသဖြင့် မပြဌာန်းသော ကြွင်းစတုတ္ထဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ကေသူပစာ။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ၏ "စတုတ္ထဈာန သမာဓိနာ" ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ရကြောင်း အစဉ်ဖြစ်သော ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် သမာဓိ၌တင်-- ဖလူပစာ။

စိတ္တေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်အားလုံး၏ "စိတ္တေ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်စိတ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

ဓါတ်ချ [၁၁၅]

(က) **သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေန ပီတာတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ အနင်္ဂဏော။**

(ခ) **အနင်္ဂဏတ္တာယေဝစ ဝိဂတူပက္ကိလေသော။**

(ဂ) **အနင်္ဂဏေန ဟိ စိတ္တံ ဥပက္ကိလိဿတိ။**

(ဃ) **သုဘာဝိတတ္တာ မုဒုဘူတော။ (င) ဝသီဘာဝပ္ပတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(စ) **ဝသေ ဝတ္တမာနံ ဟိ စိတ္တံ မုဒူတိ ဝုစ္စတိ။**

(ဌ။၁၂၇။ မဇ္ဈ၂။ ၇၂၁။ ဘာသာဋီ၊၂ ၄။)

➤ ၁။ (င) **ဝသီဘာဝပ္ပတ္တော**။ အာဝဇ္ဇန-စသော ဝသီဘော်ဖြင့်။ (ဝါ) တစ်ဆယ့်

http://www.dhammadownload.com

လေးပါးအပြားရှိသော ဆုံးမခြင်းဖြင့် အလိုသို့လိုက်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လတ်သော်။ [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) အာဝဇ္ဇန-စသော ဝသီဘော်ဖြင့်။ (ဝါ) တစ်ဆယ့်လေးပါးအပြားရှိသော ဆုံးမခြင်းဖြင့် အလိုသို့လိုက်ခြင်းငှာ ကပ်ရောက်လတ်သော်။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

(စ) ဟိ၊မှန်၏။ဝသေ၊မိမိအလို၌။ဝတ္တမာနံ၊ဖြစ်သော။စိတ္တံ၊ကို။ပဂုဏဘာဝါပတ္တိယာ၊ လေ့လာအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။[ဟိတ်] မုဒုတိ၊မုဒုဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊အပ်၏။

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ)ဖြင့် အင်္ဂဏတရား မရှိသောကြောင့်ပင် ဥပက္ကိလေသ ကင်း၏ဟု အင်္ဂဏနှင့် ဥပက္ကိလေသကို အတူပြု၍ ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အင်္ဂဏ ဥပက္ကိလေသ နှစ်ပါးတို့သည် သဒ္ဒါအားဖြင့် ထူးသောကြောင့် အနက်အားဖြင့်လည်း ထူးရာသည်မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အနက်တူထား၍ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ဖြေ -- သဒ္ဒါအားဖြင့် ထူးသော်လည်း အနက်အရကောက်အားဖြင့် အင်္ဂဏတရားကြောင့် စိတ်သည် ညစ်နွမ်း၏ဟု မစင်ကြယ်ပုံယုတ်ညံ့ပုံအားဖြင့်တူသောကြောင့် ငါဆိုသော စကား သင့်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် မုဒုဘူတေ-ကို ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သာမည သုဘာဝိတ စိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း မုဒုဘာဝဖြစ်နိုင် ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။[ဂဏ္ဌိဟောင်း] ဝသီဘာဝပ္ပတ္တစိတ်သည် မုဒုဘူတ ဖြစ်နိုင်ကောင်း၏လော။ [ဂဏ္ဌိသစ်] ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် မုဒုဘူတေ-ကို ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ-ဟု ဖွင့်ဆို တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဒဠှီကရဏ/ကာရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဒဠှီကရဏ/ကာရဏ။

စာစပ် ။ ။ **ဖွယာန်**-ကား တို့ကို--ကြောင့် ယာတေန-၌ ဆဋ္ဌီကံ။ **ယာစေနေ-ကား** ဆဋ္ဌီကမ္မိ။ ယာတေန-ကား အားဖြင့်--ကြောင့် ဝိဟတာ-၌ တတိယာဝိသေသန၊ ဝိဟတာ-ကား တတိယာဝိသေသျ စပ်။ ယာတေန-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဝိဟတာ-၌ အကြောင်း ဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။

➢ ၄။ အင်္ဂဏ္ဍိ တေဟိ တံ သမင်္ဂီပုဂ္ဂလာ နိဟိနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ **အင်္ဂဏာနိ**

အင်္ဂဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား သတ္တဝါတို့၏ ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ် သို့ ရောက်ခြင်းသည် မုချ။ ကရဏဌကား ရာဂစသည်တို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ-- ရာဂ စသည်ရ၏။

နတ္ထိ အင်္ဂဏာနိ ဧတသ္မာတိ **အနင်္ဂဏံ**။ အနင်္ဂဏ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ရာဂ-စသော အင်္ဂဏတရား မရှိခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဧတ- အညပုဒ်အရ စတုတ္ထဈာန်စိတ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော/ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရာဂ-

http://www.dhammadownload.com

စသော အင်္ဂဏတရားမရှိသော စတုတ္ထဈာန် စိတ် ရ၏။

* အနင်္ဂဏသ ဘာဝေါ **အနင်္ဂဏတ္တာ**။ အနင်္ဂဏ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ အင်္ဂဏတရား မရှိခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အင်္ဂဏတရား မရှိခြင်းဂုဏ် ရ၏။

* ဥပဂန္တွာ စိတ္တံ ကိလေသေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိ ဥပတာပေန္တီတိ ဝါ ဥပက္ကိလေသာ။

* ဝသန် သမတ္တန် **ဝသော**။ ဝသော ယဿ အတ္ထီတိ **ဝသီ**။ ဝသိနော ဘာဝေါ **ဝသီဘာဝေါ**။ ဝသီဘာဝံ ပတ္တံ **ဝသီဘာဝပ္ပတ္တံ**။ ဝသံ ဝတ္တတီတိ **ဝသီ**၊ ဝသိနော ဘာဝေါ **ဝသီဘာဝေါ**။ ဝိဟာတရာဂါဒိ အင်္ဂဏံ ယေန စိတ္တေနာတိ **ဝိဟာတရာဂါဒိအင်္ဂဏာ**။

➢ ၆။ (က) ၌ **ဝိဟာတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ**-ဖြင့် အနင်္ဂဏေ-၌ အင်္ဂဏ-အရ ရာဂဒေါသတို့ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အနင်္ဂဏပုဒ်ကို နတ္ထိ အင်္ဂဏာနိ ဧတဿာတိ အနင်္ဂဏံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပယ်အပ် ဖျောက်အပ်ပြီးသော ရာဂ-စသော အင်္ဂဏတရား ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အနင်္ဂဏမည်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေန**-ဖြင့် အင်္ဂဏတရား မရှိဟူသည် သုခ စသည်တို့၏အကြောင်း ဖြစ်သော ရာဂ ဒေါသတို့ကို ပယ်ပြီးခြင်းကြောင့် မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ အင်္ဂဏတ္တာယေဝ-ဖြင့် ဥပက္ကိလေသ-အရ ရာဂ ဒေါသတို့ကိုပင်ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) စိတ္တမုပဂန္တွာ ကိလေသေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိ ဥပတာပေန္တီတိ ဥပက္ကိလေသာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနဲ့သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပပုဗ္ဗ ကိလိသဓာတ်၏ မလိနအနက်ဟော-- ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အင်္ဂဏတရား မရှိခြင်းကြောင့်ပင် ဝိဂတူပက္ကိလေသမည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ **ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ/ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ** ။ ။ ယထာဂမ မိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု-ဟူသော သဒ္ဒနီတိကိုထောက်၍ ဘူဓာတ် ကရဓာတ်ယှဉ်ရာ၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဣ-ဤ နှစ်မျိုး လာနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဝသေ/ဝသီဝသေန ။ ။ သာမည သုဘာဝိတစိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း မုဒုဘာဝဖြစ်အံ့၊ အသို့မူ၍ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ ဆိုသင့်အံ့၊ နည်းရှိ၍ ဝသီဝသေန စသည်မိန့်ဟု ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ဆိုသောကြောင့် ဝသီဝသေန-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဂမနအနက်ရှိသော ဓာတ်အယှဉ်၌ ကံ အာဓာရနှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးရှိမြဲ (ဝါ) ကံအနက်၌ သတ္တမီမြဲ။ ထို့ကြောင့် ဝသေ-ဟူ၍ရှိသင့်၏။ ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို ဝသေ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ သာရတ္ထဋီကာတို့၌ ဝသေ-ဟူ၍သာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗရှိသောကြောင့် ဝသေ-ပါဌ်သာ သင့်မြတ်ပါသည်။

➢ ၈။ **အင်္ဂဏ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဘူမိဘာဂ ကိလေသတို့၏ အင်္ဂဏ-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မလအနက်၌တင်--ဓာကေဒေသျပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

မုဒု-ကား အတူဖြစ်သော နယ်အပ်သော သားရေ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ချိတ်တို့၏ "မုဒု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော မိမိအလိုကျဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၌တင်-သဒိသူပစာ။/တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➤ ၁၀။ ပဉ္စယာနံ-အရ ရာဂ ဒေါသတို့ကို ယူပါ။

ဝါကျ [၁၁၆]

(က) မုဒုတ္တာယေဝစ ကမ္မနိယေ ကမ္မက္ခမေ (ခ) ကမ္မယောဂ္ဂေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) မုဒု တိ စိတ္တံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ သုဓန္တမိဝ သုဝဏ္ဏံ။

(ဃ) တဒုဘယမ္ပိစ သုဘာဝိတတ္တာဝေ။

(င) ယထာဟ -- နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ၊ ယံ ဧဝံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ မုဒုစ ဟောတိ ကမ္မနိယဉ္စ၊ ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တန္တိ။

(ဋ္ဌ။၁၂၇။ မအူ၊ ၂။ ၃၂၂။ ဘာသာဋီ၊၂ ၅၊)

➤ ၁။ (ဂ) သုဓန္တံ-ကောင်းစွာ ဖိုဝ၌ မှုတ်အပ်ပြီးသော [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ကောင်းစွာကြည်အပ် ဦးအပ်ပြီးသော။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကမ္မနိယဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုရင်း၊ ကမ္မနိ ခမံ ကမ္မနိယံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ က္ခယပစ္စည်း ခမအနက်၌ သက်သည်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဘူခန္တိသု ခမာ ယောဂျေ၊ ဟိတေ ယုတ္တေ ခမော တိသု။ (အဘိဓာန်-၉၉၅) အရ ခမ-သဒ္ဒါသည် ဘူခန္တိအနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသလော။ (တစ်နည်း) မြေအမှု, အမှု၌ သည်းခံခြင်း စသည်တို့ကို ဆိုလိုပါသလော။ ယင်း ကမ္မက္ခမဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ ကား-- ခမ-သဒ္ဒါသည် ဘူခန္တိအနက်တို့ကိုမဟော၊ ယောဂ္ဂ-ယောဂျအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် နူးညံ့ခြင်းကြောင့်သာ ကမ္မနိယမည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ မုဒု, ကမ္မနိယ နှစ်ပါးတို့သည် အဘိညာဉ်၏ အဘိနိဟာရ အင်္ဂါတစ်ပါးစီမျှ ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် မုဒုသည် ကမ္မနိယ၏ အကြောင်းဟု ဆိုသော ဆရာ့စကား အဘယ်သို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား -- ကောင်းစွာ မှုတ်အပ်ပြီးသော ရွှေသည် ပုတီး နားဆွဲ စသည်ပြုလုပ်မှု၌ ခံသလို ထို့အတူ နူးညံ့သော စိတ်သည်လည်း အဘိညာဉ်မှု၌ ခံသည်ဖြစ်၍ မုဒုကြော ကမ္မနိယဖြစ်၏ဟုဆိုသော ဋီကာစကား သင့်၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အဘိညာဉ်အမှု၌ ခံ၏ဟူသည် အဘိညာဉ်အမှုအယှဉ်စပ်ထိုက်၏ဟု အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ·အဘယ်သို့လျှင် အဘိညာဉ်အမှု

http://www.dhammadownload.com

ယှဉ်စပ်ထိုက်ပါသနည်း။ အဘိညာဉ်တို့၌ ယှဉ်စပ်ထိုက်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် နူးညံ့ခြင်းကြောင့် ကမ္မနိယဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ နူးညံ့ခြင်းကြောင့်သာ ကမ္မနိယ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း ကမ္မနိယ ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ဓာအဓာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် မုဒု, ကမ္မနိယ နှစ်ပါးစုံသည် သုဘာဝိတကြောင့်ဖြစ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ သုဘာဝိတတ္တာ မုဒုဘူတေ အဖွင့်အရ သုဘာဝိတ-သည် မုဒုဘူတ-၏အကြောင်းသာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် သုဘာဝိတသည် မုဒု, ကမ္မနိယ နှစ်ပါးစုံတို့၏ အကြောင်းဖြစ်၏ဟူသော ဆရာ့စကား အသို့လျှင်ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ ဓာအ -- နာဟံ ဘိက္ခဝေ (ပ) စိတ္တန္တိ-ဟူသော သာဓကပါဠိတော်ကို ထောက်ဆ၍ ငါဆိုသော စကား သင့်ရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌ မရောက်ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

➢ ၃။ (က) ပကၡန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဒဋ္ဌီကရဏ/ကာရဏ/ကမ္မနိယဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ ပြဆိုသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) အာဂမဒဠှီကရဏ။

➢ ၄။ ဓမိယိတ္တာတိ ဓန္တံ။ ဓမုဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား ပန်းတိမ်သည်၏ ရွှေကိုမှုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ကမ္မ၌ ကြိယာအရကား ရွှေ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့်ရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရွှေ ရ၏။

သုဋ္ဌု ဓန္တံ သုဓန္တံ။ သု-ဟူသော ဝိသေသနအရကား သုန္ဒရဘောဂဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ မှုတ်အပ်သော ရွှေနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ကား ထို--သော ကောင်းစွာ မှုတ်အပ်သော ရွှေရ၏။

* သောဘနော ဝဏ္ဏော ယဿာတိ သုဝဏ္ဏော။ သုဝဏ္ဏ-ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရ တင့်တယ်သော အဆင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ရွှေနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး/ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော တင့်တယ်သော အဆင်းရှိသော ရွှေရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ မုဒုတ္တာ-ဖြင့် ပါဠိ၌ မုဒုဘူတေ-ကား ကမ္မနိယေ-၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ကမ္မက္ခမေ-ဖြင့် ကမ္မနိယေ-၌ နိယ-ပစ္စည်း၏ ခမအနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ကမ္မနိ ခမံ ကမ္မနိယံ-ဟု ခမတဗ္ဗိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ကမ္မယောဂ္ဂေ-ဖြင့် ကမ္မက္ခမ (အမှု၌ခံ၏)ဟူသည် ကမ္မယောဂ္ဂ (အမှု

http://www.dhammadownload.com

၌ယှဉ်စပ်ထိုက်သည်)တည်း။ (ဝါ) အမှုအား သင့်လျော်လျောက်ပတ် သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တစ်နည်း) ခမ-သဒ္ဒါသည် ဘူခန္တိ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ သင့်လျော်လျောက်ပတ်ခြင်း (ယောဂ္ဂ-ယောဂျ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ **သုဒန္တံ/သုဓန္တံ/သုဒ္ဓန္တံ** ။ ။ ဓမော သဒ္ဓဂ္ဂိ သံယောဂေ၊ ဒမော ဂတေ ဒမု ဘူဝိ ဒမနေ-ဟူသော ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ-အရ သွားခြင်း ဆုံးမခြင်းဟူသော ဒမုဓာတ်ကို အလိုမရှိအပ်၊ သဒ္ဓဂ္ဂ သံယောဂ-မီးကိုမှုတ်ခြင်း ဓမုဓာတ်ကိုသာ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ကြောင့် သုဓန္တံပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သု-ဥပသာရပုဒ်နောင် ဒွေဘော် မမြဲသောကြောင့် သုဒ္ဓန္တံပါဌ်လည်း သင့်နိုင်ပါသည်။

ဗဟုလီကတံ/ဗဟုလိကတံ ။ ။ အဘူတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂ္ဂေ ဝိကာစီ-သုတ်အရ အဘူတတဗ္ဘာဝအနက်၌ စီပစ္စည်း (တစ်နည်း) ဧ-အနုဗန်ရှိသော ဤပစ္စည်း သက်၍ ပြီးသောကြောင့် ဗဟုလီကတံ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကမ္မက္ခမ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အမှုအားလုံးတို့၌ ခံ့မှု၏ "ကမ္မက္ခမ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိကုဗ္ဗန-စသော ဣဒ္ဓိအမှု ခံ့မှု၌တင်- ကေဒေသျူ။

➤ ၁၀။ (**စ**) ဝါကျ၌ **ကရိုဏ်းပါဌ်**-အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူပါ။

ဝါကျ [၁၁၈]

(က) ဧတောသု ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု ဌိတတ္တာ ဋ္ဌိတော။

(ခ) ဌိတတ္တာယေဝ **အာနေဥ္စပ္ပတ္တေ**။ (ဂ) အာစလေ နိရိဉ္စနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) မုဒုကမ္မညဘာဝေန ဝါ အတ္တနော ဝသေ ဌိတတ္တာ ဋ္ဌိတော။ (င) သဒ္ဓါဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ **အာနေဥ္စပ္ပတ္တေ**။ (စ) သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ ဟိ စိတ္တံ အဿဒ္ဓိယေန န ဣဉ္စတိ။

(၅။၁၂၇။ မအ္ဋ၊၂။ ၃၂၄။ ဘာသာဋီ၊၂ ၆။)

➤ ၁။ (င) **ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ**-ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ထောက်ခံအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

(စ) **အဿဒ္ဓိယေန**-သဒ္ဓါတရား မရှိသောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်။ [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) သဒ္ဓါ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားကြောင့်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (ဂ) **သို့**/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် တည်တံ့ခြင်းကြောင့်ပင် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုတုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကို ဥဇုကတ္ထအားဖြင့် ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဂ)မိန့်။

ကား-- တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ် စသည်တို့၌ တည်သောကြောင့် ဋ္ဌိတ-မည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ် စသည်တို့၌ တည်တတ်သောကြောင့်သာ စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် ဋ္ဌိတ မည်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း ဋ္ဌိတ မည်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် သဒ္ဓါ-စသည်တို့သည် ထောက်ခံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ မည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သဒ္ဓါစသည်တို့ ထောက်ခံအပ်သည်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဆရာ ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် သဒ္ဓါစသည်တို့ ထောက်ခံအပ်ပါသနည်း။ (စ) မိန့်။

ကား-- သဒ္ဓါ-စသည် စောင့်ရှောက်အပ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အဿဒ္ဓိ-စသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ မလှုပ်နိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် စောင့်ရှောက်နိုင်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ/တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော စိတ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းပင်တည်းဟု ဆက်၍ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဋ္ဌိတမည်ပုံ နည်းတပါးအဖို့ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တမည်ပုံ နည်းတစ်ပါးအဖို့ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) သဒ္ဓါ-စသည် ထောက်ခံပုံ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။ ။ **သဒ္ဓါဒီဟိ**-ကား သည်--ကြောင့် ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ၀ယ် ပရိဂ္ဂဟိတ-၌ အဝုတ္တကတ္တား/အဝုတ္တကတ္တိ စပ်။ **အဿဒ္ဓိယေန**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် န ဣဉ္ဇတိ-၌ အကြောင်းဟိတ်၊ န ဣဉ္ဇတိ-ကား အကျိုးဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဣဉ္ဇနံ ဣဉ္ဇော။ နတ္ထိ ဣဉ္ဇော ယဿာတိ **အနိဉ္ဇံ**။ န-ဣဉ္ဇ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိခြင်းဟူသော အဘာဝဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ စတုတ္ထဈာန် နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော စတုတ္ထဈာန်စိတ် ရ၏။

* အနိဉ္ဇဿ ဘာဝေါ **အာနေဉ္ဇံ**။ အနိဉ္ဇ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသော စတုတ္ထဈာန်သည် မုချ။ ထို--၏ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿိတ-နိဿ္ယ စပ် ဌာန။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မတုန်လှုပ်ခြင်းဂုဏ် ရ၏။

အာနေဉ္ဇံ ပတ္တံ **အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ**။ အာနေဉ္ဇ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မတုန်လှုပ်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ပတ္တံ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ ထိုဂုဏ်သို့ရောက်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော စတုတ္ထဈာန်စိတ် ရ၏။ * သဒ္ဓါယ ပရိဂ္ဂဟိတံ **သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ**။ နတ္ထိ သဒ္ဓါ ယဿာတိ **အဿဒ္ဓေါ**။ အဿဒ္ဓဿ ဘာဝေါ **အဿဒ္ဓိယံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဋ္ဌိတတ္တာ-ဖြင့် ဋ္ဌိတေ-၌ ဌာဓာတ်၏-ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တိဋ္ဌတီတိ

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌိတံ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေအနက် ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပရိသုဒ္ဓါ ဘာဝါဒီသု-ဖြင့် အခြားသော တရားတို့၌ မတည်၊ ပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ် အစရှိသည်တို့၌ တည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဧတေသု-ဖြင့် ဤပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည်လည်း တစ်ပါးသော ပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ် မဟုတ်၊ ရှေး၌ဆိုအပ်သော ပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ထိုပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ်စသည် ၌ တည်သောကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် ဋ္ဌိတမည်ခြင်း၏အကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ အစလေ-ဖြင့် အာနေဉ္ဇ-၌ ဣဉ္ဇဓာတ်သည် စလအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) နိရိဉ္ဇနေ-ဖြင့် အာနေဉ္ဇ-၌ န- သည် ပဋိသေဓအနက်ဟော သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းပင်ဟူသော ဥဇုကတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ သဒ္ဓါ ပရိဂ္ဂဟိတံ/သဒ္ဓပရိဂ္ဂဟိတံ ။ ။ သမာသ်လယ်မှာ၊ ထိမြဲအာ၊ ရဿာ မပြုရာ-ဟူသော နိယံအရ သဒ္ဓါပုဒ်သည် နိယတက္ကတ္တိလိင်ဖြစ်၍ ရဿ အပြု မရှိကောင်း သောကြောင့် သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အာဏေဥ္ဇပ္ပတ္တ/အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ ။ ။ ဆင်တဲဂဏ္ဌိဟောင်း၌ အာဏဉ္ဇပ္ပတ္တ-ဟု ရှိ၏။ သို့ပင်ရှိငြားသော်လည်း န ဣဉ္ဇတီတိ အနိဥ္ဇံ၊ အနိဉ္ဇဿ ဘာဝေါ အာနေဥ္ဇံ။ တံ ပတ္တံ မဇ္ဈေ ဝုဒ္ဓိရောက်ရကား ဧသရ ပဋိသေဓဖြစ်ရကား ဒန္တဇ န-နှင့်လိုသည်။ ဣဉ္ဇဓာတ် ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တတိယဝဂ္ဂရာဖြင့် လိုသည်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ပါဠိ တော် ဋီကာတို့၌လည်း အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ-ဟု ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော မတုန်လှုပ်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အကြောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဓါစသည် စောင့်ရှောက်ခြင်းကိုလည်း ရသော ကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

စိတ္တံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်အားလုံး၏ "စိတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ် သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဍီနည်း။

(တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ စိတ္တ-ဟူသောမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်, ယင်းစိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်တို့၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။

ပြဋ္ဌာန်းသော စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကိုဆိုသဖြင့် ထိုစိတ်နှင့်ယှဉ်သော မပြဋ္ဌာန်းသော စေတသိက်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

➤ ၁၀။ **အဿာသ္စိမယေန**-အရ -- အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၁၈]

(က) အပရော နယော- စတုတ္ထဇ္ဈာန **သမာဓိနှာ သမာဟိတေ**။

(ခ) နိဝရဏာဒူရိဘာဝေန **ပရိသုဒ္ဓေ**။ (ဂ) ပီတဏ္ဍာဒိသမတိက္ကမေန **ပရိယောဒါတေ**။

(ဃ) ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ ပါပကာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ အဘာဝေန **အနင်္ဂဏေ**။

(င) အဘိဇ္ဈာဒီနံ စိတ္တုပက္ကိလေသာနံ ဝိဂမေန **ဝိဂတူပက္ကိလေသေ**။

(စ) ဥဘယမ္ပိ စေတံ **အနင်္ဂဏဝတ္ထုသုတ္တာနုသာရေန** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဌ။၁၂၇။ မအ္ဂ၊၂။ ၃၂၆။ ဘာသာဋီ၊၂ ၈။)

> ၂။ (စ)ဒို/ ဆရာ-သည် (ဃ-င) တို့ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ အနင်္ဂဏအဖြစ် ဝိဂတူပက္ကိလေသအဖြစ်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းနှစ်ပုဒ်တို့၏ ဖြစ်ပုံကို အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ရှေ့၌ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ရာဂ-စသော အင်္ဂဏတရားကင်းခြင်းကြောင့် အနင်္ဂဏ၊ အနင်္ဂဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ ဝိဂတူပက္ကိလေသဖြစ်၏ဟူ၍သာ ဖြစ်ပုံကို ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

> ၃။ (က) သည် နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ခ-ဂ-ဃ-င) ပက္ခန္တရ။

(စ) ဝါကျာရမ္ဘ/အဋ္ဌကရဏ။

> ၄။ အပါယံ ပါပေန္တီတိ **ပါပကာ**။ ပ-ပုဒ္ဒ အပဒါတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုပြကား အပါယ် ပဋိသန္ဓေဟု ဆိုအပ်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှ၍။ ဟေတုကတ္တုပြကား မာယာ သာဌေယျ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ နာနာက္ခဏိက ကမ္မသတ္တိ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလ္လ။ ဏျပစ္စည်းအရ ယုတ်မာသော မာယာ သာဌေယျ-စသော အကုသိုလ်တို့ရ၏။

ဣစ္ဆာယ အဝစရာ **ဣစ္ဆာဝစရာ**။(တေသံ) ဣစ္ဆာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ယုတ်မာသော အလိုဆိုးသည် မှ၍။ ထို--၏ သက်ရောက်အပ်သော တရားတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အလိုဆိုးသည် သက်ရောက်အပ်သော မာယာ သာဌေယျ ရ၏။

အနင်္ဂဏဉ္စ ဝတ္ထုဉ္စ **အနင်္ဂဏဝတ္ထူ**။ အနင်္ဂဏ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ အနင်္ဂဏသုတ်သည် မှ၍။ ထို--၏ ဝတ္ထသုတ်နှင့် အစဉ်လိုက်ခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငုံသကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အနင်္ဂဏသုတ်, ဝတ္ထသုတ် ရ၏။

အနင်္ဂဏဝတ္ထမေဝ သုတ္တံ **အနင်္ဂဏဝတ္ထသုတ္တံ**။ အနင်္ဂဏဝတ္ထ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား အနင်္ဂဏသုတ် ဝတ္ထသုတ်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အဝဓာရဏဘောဂုဏ်သည် မှ၍။ ထို--၏ သုတ္တန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အနင်္ဂဏသုတ် ဝတ္ထသုတ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

* အနင်္ဂဏဝတ္ထုသုတ္တံ အနုသာရေ၊ **အနင်္ဂဏသုတ္တာနုသာရေ၊**

➤ ၆။ (ဃ) ၌ အဘာဝေန-ဖြင့် အနင်္ဂဏပုဒ်ကို န+အင်္ဂဏ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) န-၏ အဘာဝအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း န-ကို အန်-ပြု၍ ပြီးသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဈာနပ္ပဋိလာဘ ပစ္စယာနံ ပါပကာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ-ဖြင့် အင်္ဂဏ-အရ ဈာန်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ယုတ်မာသော အလိုဆိုးသည် သက်ရောက်အပ်သော မာယာ သာဌေယျတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် အနင်္ဂဏပုဒ်ကို နတ္ထိ အင်္ဂဏံ ဧတဿာတိ အနင်္ဂဏံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းသမာသ်၏ သမ္ဗန္ဓိအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(င) ၌ ဝိဂမေန-ဖြင့် ဝိဂတူပက္ကိလေသ၌ ဝိဂတသည် ဝိပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်, တပစ္စည်း၏-ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ)၊ ယင်း တပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဂမနံ ဝိဂတော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ဝိဂတသဒ္ဒါ၏ ဝိဂမနအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဘိဇ္ဈာဒီနံ စိတ္တုပက္ကိလေသာနံဖြင့် ဥပက္ကိလေသအရ စိတ်ညစ်နွမ်းခြင်းကို ပြုတတ်သော အဘိဇ္ဈာ-အစရှိသော တရားတို့ကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) * အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဝိဂတူပက္ကိလေသကို ဝိဂတ+ဥပက္ကိလေသဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဝိဂတော ဥပက္ကိလေသော ယသ္မာတိ ဝိဂတူပက္ကိလေသော-ဟု ပဉ္စမီ ဗဟုဗ္ဗိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းသမာသ်၏ အပါဒါန်အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဈာနပ္ပဋိလာဘ ပစ္စယာနံ/ဈာနပ္ပဋိလာဘ ပစ္စနိကာနံ ။ ။** ဈာနပ္ပဋိလာဘ ပစ္စယာနန္တိ ဈာနပ္ပဋိလာဘ ဟေတုကာနံ-ဟု ဝိမတိဋီကာဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ယင်း ဋီကာ၌ပင် ပေါတ္ထကေသု ပန ဈာနပ္ပဋိလာဘ ပစ္စနိကာနန္တိ ပါဌ်ံ လိခန္တိ၊ သော ပမာဒ ပါဌောတိ ဂဟေတဗ္ဗော-ဟု ဈာနပ္ပဋိလာဘ ပစ္စနိကာနံပါဌ်ကို တားမြစ်ထားသော ကြောင့်ရင်း၊ ဈာနပ္ပဋိလာဘ ပစ္စယာနံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပရိသုဒ္ဓေ၊ ပရိယောဒါတေ**-ကား နိဝရဏတို့မှ အလွန်ဝေးသောကြောင့် ရင်း၊ ဝိတက်စသည်တို့မှ အလွန် လွန်မြောက်သောကြောင့်ရင်း၊ ဤသို့ အလွန်အကဲအားဖြင့် ရသောကြောင့် အတိသယနည်း မည်၏။

အဘိဇ္ဈာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နိဝရဏသဘောရှိသော လောဘ, နိဝရဏသဘော မရှိသော လောဘတို့၏ "အဘိဇ္ဈာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နိဝရဏသဘော မရှိသော လောဘ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ဆိုအပ်ပြီးသော နိဝရဏဒူရီဘာဝေန၌

http://www.dhammadownload.com

နီဝရဏသဘောရှိသော လောဘမှကြွင်းသော နီဝရဏသဘော မရှိသော လောဘကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

အနင်္ဂဏဝိဂတူပက္ကိလေသ-တို့၌ **အင်္ဂဏ ဥပက္ကိလေသ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အဘိဇ္ဈာ, မာန, မာယာ, သာဌေယျ၊ သိမ်မွေ့ နူးညံ့သော အဘိဇ္ဈာ, မာန, မာယာ, သာဌေယျတို့၏ "အင်္ဂဏ ဥပက္ကိလေသ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အဘိဇ္ဈာ, မာန, မာယာ, သာဌေယျတို့၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။

➢ ၁၀။ **ဣဒ္ဓာစရောနံ**-အရ -- အဘိဇ္ဈာ, မာန, မာယာ, သာဌေယျ-တို့ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၁၉]

(က) **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယာတိ ဧဝံ အဘိညာပါဒကေ ဈာနေ စေတသို စိတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ယံ ဉာဏံ၊ တဒတ္ထာယ။** (ခ) **တတ္ထ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတီသု နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ။** (ဂ) **နိဝုတ္ထာတိ အဇ္ဈာဝုတ္ထာ အနုဘူတာ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ။** (ဃ) **နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာ။** (င) **ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္ထာ။**

(စ) **အတ္တနော ဝိညာဏေန ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ ဆိန္နဝဋုမကာနုဿရဏာဒီသု။** (၄။၁၂၈။ မအ-၂။၃၂၈။ ဘာသာဋီ-၂ ၁၁။)

➢ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယပုဒ်ကို အကျဉ်းဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဖွင့်လိုရကား ရှေးဦးစွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသကိုပြ၍ ယင်း၌ သတိဉာဏ်တို့ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(စ) **သို့/** ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ-၌ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ကိုရင်း၊ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်အနက်၌ သဝိဘတ်သက်၍ ပြီးသည်ကိုရင်း၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ ထို၌ ပုဗ္ဗ-အရ ရှေးဟူသော သာမညအနက်၊ နိဝါသ-အရ နေခြင်း နေရာဟူသော အနက်တို့ကို မှတ်သား အပ်ပါသလော။ ပုဗ္ဗ-အရနှင့် နိဝါသ-အရတို့ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား** - ပုဗ္ဗ-အရ ရှေးသာမန်အနက်နှင့် နိဝါသ-အရ နေခြင်းနေရာအနက်တို့ကို မယူရ၊ အတိတ်ဘဝနှင့် ယင်းအတိတ်ဘဝတို့၌ နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာတို့ကို ယူရပါမည်ဟူလို။

(ဂ) **သို့/** ဆရာ-သည် (ခ)ဖြင့် ပုဗ္ဗ-အရ အတိတ်ဘဝကိုရင်း၊ နိဝသိယိတ္ထာတိ နိဝါသော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ခန္ဓာမှလွတ်သော နိဝါသိတဓမ္မ မရှိ၍ နိဝါသ-အရ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာကိုရင်း ယူရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ နိဝါသ-အရ နိဝုတ္ထဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ နေရာဌာနဘုံဘဝဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (ခ) ဝါကျရှိ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-ဖြင့် အဇ္ဈာဝုတ္ထ, ဂေါစရ-ဟူသော နိဝုတ္ထနှစ်မျိုးလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောအားဖြင့် နိဝါသ၏-အရကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း နိဝုတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

ကွန္တာ၌ "နိဂ္ဂဟ"ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ အလျှာဝုတ္တ ဂေါစရ နှစ်မျိုးလုံးပင် ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အာဘောဂဏ္ဍ ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဓမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏အနက်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဓမ္မ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏အနက်ကို သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သိအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား -- (ဃ) ဖြင့် သာမန်အားဖြင့် (ဝါ) မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန် နှစ်ပါးစုံနှင့် ဆက်ဆံသည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သိအပ်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဓမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သာမညအားဖြင့် (ဝါ) မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန် နှစ်ပါးစုံနှင့် ဆက်ဆံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ဂေါစရနိဝါသ၏ အစွမ်းဖြင့် နိဂ္ဂဟဓမ္မ၏ နိဂ္ဂဟအမည်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သကဝိညာဏဂေါစရ, ပရဝိညာဏဂေါစရ အဖြစ်အားဖြင့် နှစ်ပါးပြားကုန်ရကား ယင်းနှစ်ပါးစုံကို ပြဆိုတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် (က)ဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် နိဂ္ဂဟကွန္တာ၌ နိဂ္ဂဟ-ဟူသည် အဘယ်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) နိဂ္ဂဟကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (ဃ) သည် မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဓမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏အနက်ဟူသော အဖို့မှတစ်ပါး မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဓမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏အနက်တစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ [ထိုကိုထောက်၍ (ဂ)သည် မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဓမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏အနက်ဟူသော အဖို့ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ။]

(င) သည် (ဃ) ဝါကျ၏အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။

(စ) သည် ဂေါစရနိဝါသေန နိဂ္ဂဟာ-ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ပရဝိညာဏ-စသည်ကား သကဝိညာဏ ဝိညာတ-မှတစ်ပါး ပရဝိညာဏဝိညာတကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ **ဧတာသို့ ဝိဂ္ဂဟ-ကား** သည်--ကြောင့် ဇာတေ-၌ လက္ခဏဝန္တ ပကတိကတ္တား။ ဇာတေ-ကား လက္ခဏကြိယာ။ **အဘိညာပါဒကေ-ကား** သည်--ကြောင့် ဇာတေ-၌ လက္ခဏဝန္တ ဝိကတိကတ္တား။ ဇာတေ-ကား လက္ခဏကြိယာ။ **ဓာတော-ကား** သော-

F-5U-A

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် အဘိနိန္နာမေသိ-၌ လက္ခဏာ၊ အဘိနိန္နာမေသိ-ကား လက္ခ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဝဋ္ဋတော ဂမျတေ ဝဋ္ဋမံ။ (တစ်နည်း) ဝဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝဋ္ဋမံ။ ဝဇဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကား သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှု ကား လမ်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဥမ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သွား အပ်သော လမ်းရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဝဋ္ဋမ-သဒ္ဒါသည် သဒိသူပစာဖြစ် သောကြောင့် သံသရာလမ်းခရီးနှင့်တူသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကမ္မဝဋ်သည်သာ မုချ အားဖြင့် ရ၏။

အစ္ဆိန္နိယတ္ထာတိ **ဆိန္န**။ ဝဇန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝဋ္ဋမံ**။(အစိတ်) ဆိန္နံ ဝဋ္ဋမံ ဧတေသန္တိ **ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ**။ ဧတေသံ၊ထိုသဗ္ဗညုဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့အား။ဆိန္နံ၊ဖြတ်အပ် ပြီးသော။ဝဋ္ဋမံ၊သံသရာလမ်းခရီးသည်/ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဟူသော ကမ္မဝဋ်သည်/ သံသရာဝဋ်သည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တေ၊တို့သည်။ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ၊မည်၏။

အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဧတုတ္တိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ ဆိန္နပုဒ်+ဝဋ္ဋမပုဒ်+ဧတ-ပုဒ်၊ သမာသန္တ က-ပစ္စည်း။ ဆိန္နဝဋ္ဋမ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာ လမ်းခရီး (တစ်နည်း) ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဟူသော ကမ္မဝဋ် (တစ်နည်း) သံသရာဝဋ်သည် မုချ။ ယင်း၏ သဗ္ဗညုဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့နှင့် ပဟာတဗ္ဗ-ပဟာယက စပ် ဌာန္။ ဧတ-ဟူသော အညပုဒ်အရကား ထို--သော သဗ္ဗညု ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့ရ၏။

* ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနံ အနုဿရဏံ **ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏံ**။

* အတ္တနော သန္တာနံ အဓိကိစ္စ အာဝသိံသူတိ **အဇ္ဈာဝုတ္ထာ**။ [ယေ ဓမ္မာ၊အကြင် ခန္ဓာ ငါးပါး တရားတို့သည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။သန္တာနံ၊သန္တာန်ကို။အဓိကိစ္စ၊စွဲ၍။အာဝသိံသု၊နေ ကြလေကုန်ပြီ။ဣတိ၊ ကြောင့်။တေ၊တို့သည်။အဇ္ဈာဝုတ္ထာ၊မည်၏။အဓိ-အာ-ဝသ+တ။]

* အနုဿရတီတိ **အနုဿတိ**။ ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတိသု နိဝါသော **ပုဗ္ဗေနိဝါသော**။ ပုဗ္ဗေ နိဝါသံ အနုဿတိ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ**။ (တစ်နည်း) အနုဿရဏံ အနုဿတိ။ အနုဿရတိ ဧတာယာတိ ဝါ **အနုဿတိ**။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အနုဿတိ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ**။ * တဿ ဉာဏာသု အတ္ထော **တဒတ္ထော**။ * အတီတာ ဇာတိယော **အတီတ ဇာတိယော**။ နိဝုသိံသူတိ **နိဝုတ္ထာ**။ နိဝုတ္ထာ ခန္ဓာ **နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ**။

* ဂေါစရံ ကတွာ နိဝါသော **ဂေါစရနိဝါသော**။ နိဝုတ္ထော ဓမ္မော **နိဝုတ္ထဓမ္မာ**။

➤ ၆။ (က) ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ယံ ဉာဏံ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏပုဒ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယံ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

တဒတ္ထာယ- ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ-၌ အာယ-သည် နာဝိဘတ်၏

http://www.dhammadownload.com

ကာရိယ မဟုတ်၊ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓဝံ (ပ) စိတ္တေ-ဖြင့် ယင်း စတုတ္ထစျာန်စိတ်သည် အဘိညာဏ်၏ အခြေခံဖြစ်လတ်သော် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဖြစ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတီသု-ဖြင့် ပုဗ္ဗေ-အရ အတိတ်ဘဝတို့ကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ပုဗ္ဗေ-၌ ဗဟုဝုစ်ကို ဧကဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏--ငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) [တစ်နည်း] ပုဗ္ဗေ၌ ဇာတျာပေက္ခ ဧကဝုစ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-ဖြင့် နိဝါသော-၌ နိပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်၏-ငင်း ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း အတိတ်ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နိဝသီယိတ္ထာတိ နိဝါသော-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ခန္ဓာမှလွတ်သော နိဝသိတဗ္ဗမည်သည် မရှိသောကြောင့် နိဝါသ-အရ ခန္ဓာကိုယူ--ငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေသည်။

အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ပုဗ္ဗေ နိဝါသော ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ဟု အလုတ္တသတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ အဇ္ဈာဝုတ္ထာ-ဖြင့် နိဝုတ္ထ-ဟူသည် နေရာဌာန ဘုံဘဝ မဟုတ်၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးကုန်သော ခန္ဓာတို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အနုဘူတာ-ဖြင့် အဇ္ဈာဝုတ္ထ-မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော ခန္ဓာတရားဟူသည် အစိုးတရအားဖြင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာတရားမဟုတ်၊ အဖန်တလဲလဲဖြစ်ဖူးကုန်သော ခန္ဓာတို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ-ဖြင့် အဖန်တလဲလဲဖြစ်ဖူးကုန်သော ခန္ဓာတို့ဟူသည် အနုဘဝန (ခံစားခြင်း)မဟုတ်။ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်ပြီး၍ ချုပ်ကုန်ပြီးသော ခန္ဓာတို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် နိဝါသ-အရ မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာနှစ်မျိုးလုံးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) နိဝုတ္ထဓမ္မာ-ဖြင့် နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာသာ နိဝုတ္ထမည်သည် မဟုတ်သေး၊ နေဖူးသော နာမဂေါတ္တ-စသော တရားတို့သည်လည်း နိဝုတ္ထမည်၏ဟု နိဝုတ္ထ-အရ နည်းတစ်ပါးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ဂေါစရနိဝါသေန-ဖြင့် မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော ဓမ္မတို့ကို အာရုံပြု၍ သိနိုင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် နိဝုတ္ထမည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ အတ္တနော ဝိညာဏေန ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသသည် မိမိ

r-30-B

http://www.dhammadownload.com

မိမိဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သောတရား, သူတစ်ပါးဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော တရားဟု နှစ်မျိုးရှိရာတွင် မိမိဝိညာဏ်ဖြင့် သိရသောတရားတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ-ဖြင့် သူတစ်ပါးဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော အာရုံများသည်လည်း နိဝါသ မည်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဆိန္နဝဋုမကာနုဿရဏာဒီသု-ဖြင့် ပရဝိညာဏဝိညာတဖြစ်သော နိဝါသတို့တွင် ထိပ်တန်း အထက်တန်းအကျဆုံးဖြစ်သော နိဝါသကား သံသရာဝဋ်မြစ် ပြတ်ပြီးသော ဗုဒ္ဓ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, သာဝကတို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာ/နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာတိ** ။ ။ "က္တဒါနိ အဝိသေသေန ဝတ္တုံ 'နိဝုတ္ထမ္မော ဝါ နိဝုတ္ထာ'တိ ဝတွာ တံ ဝိဝရိတုံ 'ဂေါစရ နိဝါသေနာ'တိ အာဒိ ဝုတ္တံ"ဟု သာရတ္ထဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို နိဝုတ္ထာတိ အန္တာဝုတ္တာ-ဟု ဥလ္လိင်္ဂနည်းဖြင့် ဖွင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍ နောက်ထပ် က္တတိ-နှင့် ဖွင့်ခြင်းသည် မသင့်-ဟု ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ် ဆိုသောကြောင့်ရင်း နိဝုတ္ထမ္မော ဝါ နိဝုတ္ထာ-ဟု က္တတိ မပါသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပရဝိညာဏေန ဝါ ဝိညာတာပိ/ပရဝိညာဏေနပိ ဝိညာတာဝါ/ပရဝိညာဏေန ဝိညာတာပိဝါ/ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ ။ ။ ပိ-သဒ္ဒါသည် သကဝိညာဏ ဝိညာတ-ကို ဆည်းရကား ဝိညာတ-ပုဒ်နောင် ပိ-သဒ္ဒါထိုင်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ နယန္တရ ဇောတက ဝါသဒ္ဒါကို တပုဒ်နောင်သာ ထားရိုးထုံးစံ ရှိသောကြောင့်ရင်း ပရဝိညာဏေန ဝါ ဝိညာတာပိ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဝါကျနှင့် သမာသ်သာ ထူး၍ အနက်မထူးခြားသောကြောင့် ပရဝိညာဏ ဝိညာတာပိ ဝါ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ**-ကား ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယံ ဆိုလိုလျက် ယံ-သဒ္ဒါကို မှိပြုသော အက္ခရဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ဟု ဆိုပါသည်။

(တစ်နည်း) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယံ-ဟူသော က္တတ္ထိလိင်ပုဒ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ-ဟု ပုလ္လိင်ကဲ့သို့ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။

[ယံ-ဟုဆိုအပ်သော အက္ခရာ တစ်ပါးကို မှိ-ဟုဆိုအပ်သော အက္ခရာတစ်ပါးဖြင့် ပြန်သောကြောင့် အက္ခရဝိပလ္လာသနည်း ဖြစ်ပါသည်။]

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရှေးအတိတ်ဘဝတို့၌ နေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့ခြင်း၏ "ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရှေးအတိတ်ဘဝတို့၌ နေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့ခြင်း, ဘဝတစိတ်တဒေသကို အောက်မေ့ခြင်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသ-ကား ဘဝနှင့်ခန္ဓာကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ ပုဗ္ဗ-အရ အတိတ်ဘဝကိုယူသဖြင့် လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်း

http://www.dhammadownload.com

သော်လည်း နိဝါသော-ဟု အလွန်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း မည်၏။

(ဂ) ကို၍ နိဝုတ္ထ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝုတ္ထ, ဂေါစရနိဝုတ္ထတို့၏ နိဝုတ္ထ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝုတ္ထ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

(ဃ) ကို၍ နိဝုတ္ထကား--အပေါင်းဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝုတ္ထ, ဂေါစရနိဝုတ္ထတို့၏ နိဝုတ္ထ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဂေါစရနိဝုတ္ထ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

အတ္တာစေဝ သန္တာစေ-ကား အတ္တနော၊မိမိ၏။သန္တာနေ၊သန္တာန်၌။အနုဘူတာ၊အထပ်ထပ် ဖြစ်ဖူးကုန်သော ခန္ဓာတို့တည်း-ဟူ၍ငင်း၊ အတ္တနော၊မိမိ၏။သန္တာနေ၊သန္တာန်၌။ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။နိရုဒ္ဓါ၊ချုပ်ကုန်ပြီးသော ခန္ဓာတို့တည်း ဟူ၍ငင်း၊ ဤသို့ အနုဘူတာ, နိရုဒ္ဓါ နှစ်ပုဒ်ကိုငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း/မဇ္ဈေဒီပကနည်း မည်၏။

နိဝါသ/နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-ကား ဌာန (အကြောင်း)ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ နိဝါသ/ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ(အကျိုး)ဖြစ်သော နာမဂေါတ္တစသည်၌တင်--ဌာနူပစာ။(ကာရဏူပစာ) နာနန္တရိကနည်း။

➢ ၁၀။ **နိဝါသ/နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ**-အရ နေအပ်ခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ဓမ္မ-အရ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ယူ။

ပါဠိ [၁၂၈]

(က) **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိတိ** ယာယ သတိယာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ၊ သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။ (ခ) **အဘိနိန္နာမေသိန္တိ** အဘိနီဟရိံ။ (ဂ) **သောတိ** သော အဟံ။

(ဃ) **အနေကဝိဟိတန္တိ** အနေကဝိဓံ။ (င) အနေကေဟိ ဝါ ပကာရေဟိ ပဝတ္တိတံ။

(စ) **သံဝဏ္ဏိတန္တိ** အတ္ထော။ (ဆ) **ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ** သမနန္တရာတီတံ ဘဝံ အာဒိံ ကတွာ တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာနံ။ (ဌ။၁၂၈။ မအဋ္ဌ၊၂။ ၃၃၀။ ဘာသာဋီ၊၂ ၁၄။)

➢ ၁။ (ဃ) ၌-- **အနေကဝိဟိတံ**=ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် များစွာသော အပြားရှိသော။(ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ၌စပ်)

(င)-၌-- **အနေက ဝိဟိတံ**=ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသစသည် တို့၏အစွမ်းဖြင့် များစွာကုန်သော အပြားတို့ဖြင့်ဟောအပ်သော။[သဒ္ဒတ္ထ]

(စ) ၌-- **အနေကဝိဟိတံ**=ချဲ့အပ် ချီးမွမ်းအပ်သော။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➢ ၂။ (င) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဃ)ဖြင့် အနေကဝိဟိတံ-၌ ဝိဟိတ-သဒ္ဒါကား ဝိဓ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိဟိတ-သဒ္ဒါကား ပဝတ္တနတ္ထ၊ အနေက-သဒ္ဒါဖြင့်လည်း ဘေဒနိဿိတ-ဟု ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် အနေကဝိဟိတံ-၌ ဝိဟိတ-သဒ္ဒါသည် ပဝတ္တန အနက်ဟောသည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ (တစ်နည်း) အနေကဝိဟိတံ-၌ ဝိဟိတ-သဒ္ဒါကို

http://www.dhammadownload.com

ပဝတ္တိတံ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဤ၌ ပပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ်၏ အဓိပ္ပါယ်အနက်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ ပြုအပ်ဟူသော အနက်ကို မှတ်သားရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ကား** -- ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္တယိ-တို့၌ကဲ့သို့ ပပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ်၏ ကထနအနက်ကို မှတ်သားရပါမည်ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ န ဧကော **အနေကော**။ န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဋိသေဓ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဧက-နောက်ပုဒ်အရ တစ်ပါးသော သချာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ်။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော တစ်ပါးမက အများရ၏။

* [ဃ--နှင့်အညီ] ဝိစိတ္တဘာဝေန ဓိယတိ ဓာရိယတိ ဌပိယတီတိ ဝါ ဝိဟိတော။ (အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ) အနေကော ဝိဟိတော ဧတဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿာတိ **အနေကဝိဟိတော**။ [တံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ] (အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ) ဧတဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ၊အား။ အနေကော၊ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသတို့၏အစွမ်းဖြင့် များစွာသော။ ဝိဟိတော၊အပြားသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော ပုဗ္ဗေနိဝါသော၊သည်။အနေက ဝိဟိတော၊မည်၏။ အနေကပုဒ်+ဝိဟိတပုဒ်+ဧတပုဒ်။ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ အနေက ဝိဟိတ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်အရကား ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသတို့၏အစွမ်းဖြင့် များစွာသော အပြားသည် မုချ။ ယင်း၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ဧတ-ဟူသော အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသတို့၏အစွမ်းဖြင့် များစွာသော အပြားရှိသော ပုဗ္ဗေနိဝါသ ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

* [င--စ--နှင့်အညီ] ဝိဓိယတိ ကထိယတီတိ ဝိဟိတော (အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ) အနေကေဟိ ပကာရေဟိ ဝိဟိတော အနေကဝိဟိတော။ (တစ်နည်း) အနေကပကာရေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟိတော **အနေကဝိဟိတော**။ (အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ) အနေကေဟိ၊ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် များစွာကုန်သော။ပကာရေဟိ၊အပြား တို့ဖြင့်။(ဝါ)တို့နှင့်။သဒ္ဓိံ၊တကွ။ဝိဟိတော၊ဟောအပ်သည်တည်း။အနေကဝိဟိတော၊-- ဟောအပ်သည်။(အနေကပုဒ်+ဝိဟိတပုဒ်+မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်)

အနေက-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် များစွာကုန်သော အပြားတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ ဟောအပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသဖြစ်နှင့် ပကာရ-ပကာရဝန္တ/ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် များစွာကုန်သော အပြားတို့ဖြင့်။ (ဝါ) တို့နှင့်တကွ ဟောအပ်သော ပုဗ္ဗေ -

http://www.dhammadownload.com

နိဝါသ ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

* ဗုဒ္ဓါဒီဟိ သံဝဏ္ဏိယတေ ဝိတ္ထာရီယတေတိ **သံဝဏ္ဏိတော**။ ဝဏ္ဏ- ခတ်အရ ကတ္တုဌကား ချီးမွမ်းတတ် ချဲ့တတ်သော ဘုရား-စသော သူတော်ကောင်းတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဌကား ပုဗ္ဗေနိဝါသ-၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ချီးမွမ်းအပ် ချဲ့အပ် သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ ရ၏။

* အနေကာ ဝိဓာ ယဿာတိ **အနေကဝိဓော**။ အနေကဝိဓ-ပုဒ်လုံးအရကား အထူး ထူးသော ဘဝ ယောနိ-စသော အပြားတို့သည် မှချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ပုဗ္ဗေ နိဝါသနှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော အထူးထူးသော ဘဝ, ယောနိ-စသော အပြားရှိသော ပုဗ္ဗေနိဝါသ ရ၏။

* အနေကော ဝိဓော ဧတဿာတိ **အနေကဝိဓော**။

➤ ၆။ (က) ၌ ယာ အနုဿရတိ-ဖြင့် အနုဿတိပုဒ်ကို အနုဿရတိ ဧတာယာတိ အနုဿတိ-ဟု ကရဏသာဓနဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္တ) တိပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓန အနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) အနုဿတိ-ပုဒ်၏ သရဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သတိယာ-ဖြင့် အနုဿတိ-အရ သတိကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္တ) ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနု ဿတိ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသနှင့် အနုဿတိပုဒ်ကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (သမာသ လိင်္ဂပဒတ္တ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ အဘိနီဟရိ-ဖြင့် အဘိရှေ့ နီရှေ့ရှိသော နမုဓာတ်၏ နီဟရဏအနက်ဟော- ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဏေပစ္စည်းကား ကာရိုက်မဟုတ်၊ စုရာဒိ ဏေပစ္စည်း၏-ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ သော အဟံ-ဖြင့် ပါဠိ၌ အဘိနိန္နာမေသိ-ဟု ဥတ္တမပုရိသ်နှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သောပုဒ်၌ အဟ-သဒ္ဒါကိုဆောင်၍ ဆိုလျှင်ပင် အနက်ထင်ရှားသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] အနုဿရာမိ-ဟု အမှယောဂဖြင့် ကြိယာပုဒ်ကို ဆိုခြင်းကြောင့် သောပုဒ်၌ အဟံ-သဒ္ဒါကို ဆောင်၍ဆိုလျှင် အနက်ထင်ရှားသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (ဃ) ၌ အနေကဝိဓံ-ဖြင့် ဝိဟိတသဒ္ဒါကား ဝိဓ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ)

(င) ဖြင့် ဝိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၏ ပဝတ္တနတ္ထကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) (ဝါ) ဝိဟိတ- သဒ္ဒါ၏ ပဝတ္တနတ္ထကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အနေကေဟိ ပကာရေဟိ ဝိဟိတံ အနေကဝိဟိတံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္တ) ပကာရ-ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အနေက-သဒ္ဒါကား ဘေဒ (ပကာရ) နိဿိတ-၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) (ဝါ) အနေက-အရ ပကာရကိုယူ--ရင်း (အဘိ

http://www.dhammadownload.com

ဝေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (စ) ဖြင့် ပဝတ္တိတံ-၌ ပပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ်သည် ဖြစ်ခြင်း ပဝတ္တနတ္ထကို မဟော၊ ဒေဝါနံ သမ္ဘဝတ္တယိ-၌ကဲ့သို့ ဟောခြင်း=ကထနတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

(ဆ) ၌ သမနန္တရာတီတံ ဘဝံ အာဒိံ ကတွာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗ-သဒ္ဒါသည် အင်္ဂအနက် (ဝါ) အတီတအနက်ဟော--ဝှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပုဗ္ဗ-အရ အခြားမဲ့လွန်လေပြီးသော တုသိတာနတ်ဘဝကို အစပြု၍ လွန်ပြီးဘဝ ခန္ဓာကိုယူ--ဝှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာနံ-ဖြင့် နိဝသိယိတ္ထာတိ နိဝါသော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဝှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ဝှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ၏--ဝှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နိဝါသ-သဒ္ဒါသည် အတွင်း၌ဝင်သော အပြားရှိသော နိဝုတ္ထသန္တာန်ကို ဟောသောသဒ္ဒါ၏--ဝှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

[တစ်နည်း] နိဝါသ-အရ ခန္ဓာအစဉ်ကို ကောက်ယူ--ဝှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ပုဗ္ဗနှင့် နိဝါသကို ပုဗ္ဗေ နိဝါသော ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ဟု အလုတ္တ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ဝှင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ အာဒိံ ကတွာ/အာဒိကတွာ ။ ။ အာဒိန္တိ ပဒံ ကတွာတိ ပဒေ ဝိကတိကမ္မံ ကြိယာဝိသေသနံ ဝါ-ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ "မာန အန္တ၊ တုံ တုန-နှင့်၊ တွာန တွာ၊ နောက်ပုဒ်ပါမူ၊ ဝါကျသာမှတ် သမာသ်မဖြစ် ဆိုတုံလှစ်၏"ဟု နိယံများ၌ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ သမာသ်ပုဒ်အနေနှင့် မရှိနိုင်မူ၍ ဝါကျအဖြစ်သာ ရှိသင့်သောကြောင့် အာဒိံ ကတွာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ ဘဝ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဘဝအားလုံးတို့၏ "ဘဝ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တုသိတာဘုံ၌ဖြစ်သော ဘဝ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋီနည်း။

တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာနံ-ကား ထိုထိုဘဝနှင့် ထိုထိုဘဝတို့၌ ဖြစ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

➢ ၁၀။ နိဝုတ္ထသန္တာန-အရကား နေဖူးသော ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ပါဠိ [၁၂၁]

(က-၁) အနုဿရာမီတိ "ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော"တိ ဧဝံ ဇာတိပဋိပါဋိယာ အနုဂန္တွာ အနုဂန္တွာ သရာမိ။ (က-၂) အနုဒေဝ ဝါ သရာမိ။

(ခ) စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ ဧဝ သရာမီတိ ဒဿေတိ။ (ဂ) ပူရိတပါရမီနဉှိ မဟာပုရိသာနံ ပရိကမ္မကရဏံ နတ္ထိ။ (ဃ) တေန တေ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတွာဝ သရန္တိ။

(င) အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာဝ သရန္တိ။

(စ) တသ္မာ တေသံ ဝသေန ပရိကမ္မံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။

(၄၊၁၂၈။ မအူ-၂၊၃၃၂။ ဘာသာဋီ-၂၊၁၃၅)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **အနုသာသရာမိ**-ဘဝအစဉ်အားဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့၏။ (ဝါ) ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ စိတ်ကိုညွတ်စေကာမျှ၌သာလျှင် အောက်မေ့၏။

အနုဿရာမိ = ညွတ်စေသည်၏အခြားမဲ့၌သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်၏။[သဒ္ဒတ္ထ]

(ဝါ) ဉာဏ ဂတိအားဖြင့် ဘဝအစဉ်လျှောက်၍ သိနိုင်၏။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (က–၂) သို့/ **အနုဿရ** ။ ။ ဤသို့ (က-၁)ဖြင့် အနုဿရာမိ-၌ အနု-ဥပသာရပုဒ်သည် ဝိစ္ဆာ အနွောနီတ အနုဂမနတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း အနုဥပသာရပုဒ်နောင် ဧဝ-သဒ္ဒါကျေ၍ အနန္တရတ္ထဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုဿရ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အနုဿရာမိ-ကို အနုဒေဝ ဝါ သရာမိ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနုသဒ္ဒါ၏ အနန္တရတ္ထကို ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ **သာအောဏဆ္ဍ** ။ ။ ဆရာသည် (က-၂) ဖြင့် အနုဿရာမိ-ကို အနုဒေဝ သရာမိ-ဟု တစ်နည်းအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထို အနုဒေဝ သရာမိ-ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ အနုဒေဝသရာမိဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှုညွတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့်သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်သောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ အောက်မေ့နိုင်ပါသနည်း။ ပရိကံနှင့်ကင်း၍ အဘိညာဏ် မဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **ကား** -- ပါရမီဖြည့်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပရိကံပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိသောကြောင့် ယင်းသို့ အောက်မေ့နိုင်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ **အောဒရာ** ။ ။ (ဌပနာတူ) အဘိညာဉ်တို့မည်သည် ပရိကံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် စိတ်ကို ရှေးရှုညွတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့် အောက်မေ့နိုင်၏ဟူသော ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ အဘိဓမ္မာနှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့် ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **အောဒရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပရိကံပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိသောကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှုညွတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့် အောက်မေ့နိုင်သောဟု ဆို၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ယင်းသို့ အောက်မေ့နိုင်ပါသလော။ အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပရိကံပြု၍သာ အောက်မေ့နိုင်ပါသနည်း။ (အဗျာပိတ-တင်) **ကား**-- (င) ဖြင့် အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပရိကံပြု၍သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

➤ ၃။ (က-၂) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဃ) သည် ပရိကံလိုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အထူးကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ (တစ်နည်း) မဟာပုရိသတို့၏ အောက်မေ့ပုံမှတစ်ပါး အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အောက်မေ့ပုံကို

http://www.dhammadownload.com

ပြသောကြောင့် ပက္ကန္တရ။ (င) ပက္ကန္တရ။ (စ) လဒ္ဓ ဂုဏ။

စာစပ် ။ ။ တသ္မာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ-၌ အကြောင်းဟိတ်။ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ-ကား အကျိုးဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ပူရေတဗ္ဗာတိ ပူရိတာ။ ပရမာနံ သော ပါရမီ။ ပူရိတာ ပါရမီ ယေဟီတိ **ပူရိတပါရမိယော**။ (တေသံ) ပူရိတ ပါရမီ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ဖြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီတို့သည် မုချ။ ထို-၏ ယ-အညပုဒ်အရ မဟာပုရိသတို့နှင့် သာချ-သာကေ/ဌာနိ-ဌာန စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို-- သော ပါရမီရှိသော မဟာပုရိသတို့ ရ၏။

* ပူရိတာ ပါရမိယော ဧတေဟိ မဟာပုရိသေဟီတိ **ပူရိတပါရမီ**။ ပူရိတပါရမီပုဒ် အရကား ဖြည့်ကျင့်အပ်ပြီးသော ပါရမီတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ယောက်ျားမြတ်တို့နှင့် သံ-သာမီ/ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဧတ-အရကား ထို--သော ဖြည့်ကျင့်အပ်ပြီးသော ပါရမီတို့ရှိသော ယောက်ျားမြတ်တို့ ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

* အာဒိစ တံ ကမ္မဥ္စာတိ အာဒိကမ္မံ။ အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တာ အာဒိကမ္မိကာ။ အာဒိ ကမ္မိကာစ တေ ကုလပုတ္တာ စာတိ **အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ**။ အာဒိကမ္မိက-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ အစစွာသော အဘိညာဉ်အမှု၌ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အမျိုးကောင်းသားနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အစစွာသော အဘိညာဉ်အမှု၌ယှဉ်သော အမျိုးကောင်းသားတို့ ရ၏။

* အာဒိမှိ ကမ္မံ **အာဒိကမ္မံ**။ [အာဒိမှိ၊အစ၌။ကမ္မံ၊ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ခြင်း အမှုတည်း။အာဒိကမ္မံ--အမှု။] အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တာ **အာဒိကမ္မိကာ**။ (အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ)

အာဒိကမ္မေ၊အစ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ခြင်းအမှု၌။နိယုတ္တာ၊ယှဉ်ကုန်သောသူ တို့တည်း။အာဒိကမ္မိကာ၊--သူတို့။ အာဒိကမ္မ-ပုဒ်+ ဏိကပစ္စည်း။နိယုတ္တတဒ္ဓိတ်။

အာဒိကမ္မ-အရ အစ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ခြင်းအမှုသည် မုချ။ ယင်း၏ ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်နှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ/ သာချ-သာကေ စပ် ဌာန္။ ဏိက-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော အစ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ခြင်းအမှု၌ယှဉ်သော သူတို့ရ၏။

(တစ်နည်း) ပဌမံ အာဒိယတီတိ အာဒိ။ ကရီယတီတိ ကမ္မံ။ အာဒိမှိ ကမ္မံ ဧတေသံ ကုလပုတ္တာနန္တိ **အာဒိကမ္မိကာ**။ အာဒိကမ္မိကပုဒ်အရကား အစ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက် မေ့ခြင်းအမှုသည် မုချ။ ထို--၏ အမျိုးကောင်းသားတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော အစ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ခြင်းအမှုရှိသော အမျိုး ကောင်းသားတို့ ရ၏။ * ဇာတိနံ ပဋိပါဋိ **ဇာတိပဋိပါဋိ**။

➤ ၆။ (က) ၌ အနုဂန္ဒာ အနုဂန္ဒာ သရာမိ-ဖြင့် အနုဿရာမိ-ကို အနု+သရာမိ- ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိဂ်ပဒ) အနုသဒ္ဒါသည် ပဏ္ဍာ, ဘုသ- စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အနုဂတအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝိစ္ဆာအတွင်းဝင်နေသည်၏--ရင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧကာမ္ပိ ဇာတိ (ပ) ဇာတိ ပဋိပါဋိယာ-ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့၏ဟူသည် ဘဝအစဉ်အားဖြင့် အောက်မေ့သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အနုဒေဝ သရာမိ-ဖြင့် အနုဿရာမိ-ကို အနု+သရာမိ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်--ရင်း (သန္ဓိ လိဂ်ပဒ) အနုသဒ္ဒါ အနန္တရအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အနုနောင် ဧဝ-သဒ္ဒါ ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေဧဝ-ဖြင့် အခြားမဲ့၌သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်၏ဟူသည် စိတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှုညွှတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့်သာလျှင် အောက်မေ့ နိုင်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း) အနုသဒ္ဒါ အနန္တရ အနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ၇။ **အနောတတ္တ/အနောဒတ္တ ။ ။** နတ္ထိ ဩတတ္တံ ဧတ္ထာတိ အနောတတ္တံ-ဟု ပြု။ အဝပုဗ္ဗ တပဓာတ်၊တပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးရကား ပဥ္စမက္ခရာနှင့်သာ လိုသည်-ဟု ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ တတြ သူရိယရံသိသမ္ဗန္ဓာဘာဝေန န အဝတပတိ ဥဒကမေတ္ထာတိ အနောတတ္တော-ဟူသော (ဓာန်ဋီ၊၆၇၉) ဝစနတ္ထအရ နေရောင်တွေ့ထိမှု မရှိသဖြင့် အလွန်မပူသော ရေရှိရာ ရေအိုင်ဟူ၍ အနက်ထွက်သော ကြောင့်ရင်း၊ အနောတတ္တ-ဟု ပဥ္စမက္ခရာနှင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။

အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ/အဘိနိန္နာမိတမတ္တေဧဝ ။ ။ မတ္တ-ကား သန္နိဋ္ဌာန်၊ ဧဝ-ဖြင့် ပရိကံကို ကန့်သည်-ဟု မအူ၊ ဂဏ္ဌိသစ်တို့ ဆိုသောကြောင့် အဘိနိန္နာမိတမတ္တေဧဝ-ဟု ဧဝ-ပါသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပူရိတပါရမိနဉ္စ/ပူရိတပါရမိနံတိ ။ ။ ဖောဉ် -သုတ်သည် ဓေနိပါတ် ဟိနိပါတ် နှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥ ပြုရာဝယ် လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဒါ၏ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ အနက်ရှိရကား ဥ -အပြု မမြဲသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **စိတ္တေ/စိတ္တံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်အားလုံး၏ စိတ္တေ/စိတ္တံ- ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

ဇာတိ ပဋိပါဋိယာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဘဝအစဉ်၏ ဇာတိပဋိပါဋိယာ-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ်၊ စုတိအစဉ်၊ ပဋိသန္ဓေအစဉ်တို့၌တင်-- ဧကဒေ သူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။ (တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ဘဝအစဉ်၏ "ဇာတိပဋိ ပါဋိယာ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ်၊ စုတိအစဉ်၊ ပဋိသန္ဓေအစဉ်တို့၌ တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➢ ၁၀။ **ဧကမ္ပိ ဇာတိ**-၌ ဇာတိ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် နိပ္ဖန္နရုပ် အဌာရသကိုယူ။ **ကုလပုတ္တာနံ**-အရ အမျိုးကောင်းသားတို့၏ လောကီခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၂၂]

(က) စသေယျထိဒန္တိ အာရဒ္ဓပ္ပကာရ ဒဿနတ္ထော နိပါတော။ (ခ) တေနေဝ ယ္ဂာယံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာသော အာရဒ္ဓါ၊ တဿ ပကာရပ္ပဘေဒံ ဒဿေန္တော "ကေမ္ပိ ဇာတိ"န္တိ အာဒိမာဟ။

(ဂ) တတ္ထ ကေမ္ပိ ဇာတိန္တိ ဧကမ္ပိ ပဋိသန္ဓိမူလံ စုတိပရိယောသာနံ ဧကဘဝပရိယာပန္နံ ခန္ဓသန္တာနံ။ (ဃ) ဧသ နယော ဒွေပိ ဇာတိယောတိအာဒီသု။ (င) အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေတိအာဒီသု ပန ပရိဟာယမာနော ကပ္ပေါ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ ဝဍ္ဍမာနော ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (စ) တတ္ထ သံဝဋ္ဋေန သံဝဋ္ဋဌာယီ ဂဟိတော ဟောတိ တံမူလကတ္တာ။ ဝိဝဋ္ဋေန စ ဝိဝဋ္ဋဌာယီ။

(ဆ) ဧဝဉှိ သတိ ယာနိ တာနိ "စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ ကပ္ပဿ အသင်္ချေယျာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သံဝဋ္ဋော သံဝဋ္ဋဌာယီ ဝိဝဋ္ဋော ဝိဝဋ္ဋဌာယီ"တိ ဝုတ္တာနိ၊ တာနိ သင်္ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ။ (ဠ။၁၂၈။ မအ္ဋ-၂။၃၃၃။ ဘာသာဋီ-၂။၁၇။)

> ၁။ **သေယျထိဒံ**=အောက်မေ့ရန်အတွက် အားထုတ်ပြီးသော ပုဗ္ဗေနိဝါသ အပြားကား အဘယ်နည်း။[သရူပပုစ္ဆာ] ဧကမ္ပိဇာတိံတျာဒိ=ဧကမ္ပိဇာတိံ စသည်တည်း။ [သရူပဝိသဇ္ဇနာ] **ပရိဟာယမာနော**=ယုတ်ဆဲ လျှော့ဆဲဖြစ်သော။ [သဒ္ဒတ္ထ] ကုန်ဆဲ ပျက်ဆဲဖြစ်သော။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

တံမူလကတ္တာ=ထိုသံဝဋ္ဋ-ဟူသော အကြောင်းရင်းရှေ့သွား ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝါ) ထိုဝိဝဋ္ဋ-ဟူသော အကြောင်းရင်းရှေ့သွား ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။

> ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သေယျထိဒံ နိပါတ်ပုဒ်သည် အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသအပြားကို ပြခြင်းအနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟု သေယျထိဒံ ပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုသေယျထိဒံဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အပြားကို မပြမီ ရှေးဦးစွာ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် သေယျထိဒံ နိပါတ်ပုဒ်သည် အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသအပြားကို ပြခြင်းအနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟု သေယျထိဒံပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပြတော်မူ၏။ "အနေကတ္ထာ ဝိသယာ ဖြဝုံ နိပါတာ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ နိပါတ် ပုဒ်တို့မည်သည် များစွာသော အနက်တို့ကို ဟောဆိုနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ် လျက် အဘယ့်ကြောင့် အာရဒ္ဓပကာရ ဒဿနတ္ထ နိပါတ်ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် သေယျထိဒံ နိပါတ်ဖြင့် အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ အပြားကို မပြမီ ရှေးဦးစွာ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ဧကမ္ပိ ဇာတိ စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို ဧကမ္ပိ ဇာတိ စသည်၌ ဧကမ္ပိ ဇာတိဟူသည် အဘယ် ပါနည်း။ နိကာယေ သန္တိ သာမညာ-ဟူသည်နှင့်အညီ ဧကမ္ပိ ဇာတိ-၌ ဧကဇာတိ-အရ

http://www.dhammadownload.com

တစ်ခုသော ပဋိသန္ဓေ သာမညကိုသာ ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဧကမ္ပိ ဇာတိံ-၌ ဧကဇာတိ-အရ ပဋိသန္ဓေအစ စုတိအဆုံး တစ်ဘဝလုံး၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်ကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဒွေပိ ဇာတိယောတို့၌လည်း ဒွေပိ ဇာတိ-တို့အရ အဘယ်တို့ကို ကောက်ယူရပါမည်နည်း။ ဧကမ္ပိ ဇာတိ-အရ ကောက်ယူအပ်သော နည်းမှတစ်ပါး အခြားသော နည်းတို့ဖြင့် ကောက်ယူခြင်းကို မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ **အာအရ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤပုဗ္ဗေနိဝါသခန်း၌ "အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ"ဟု ဟောတော်မူ၏။ သံဝဋ္ဋကပ် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် ဝိဝဋ္ဋကပ် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ဟု အသင်္ချေယျကပ် လေးကပ်ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်လျက် အသို့မူ၍ "သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ဝိဝဋ္ဋ ကပ္ပေ"ဟုသာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ (စ)မိန့်။

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် သံဝဋ္ဋဖြင့် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ကို၊ ဝိဝဋ္ဋ-ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ယူရခြင်း၏ အကျိုးကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် သံဝဋ္ဋဖြင့် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ကို၊ ဝိဝဋ္ဋ-ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ယူသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း။ ယင်းယူရခြင်း၏အကျိုးကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် သေယျထိဒံ နိပါတ်၏ အာရဒ္ဓပကာရ ဒဿနတ္ထဖြစ်ပုံ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ/ကာရဏဝါကျ။ (ဂ) စသည်ကား အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓမှတပါး အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း၌ ဝိဝဋ္ဋေန ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကား ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ကား လဒ္ဓဂုဏ/ဖလဝါကျ။ **စာစပ်** ။ ။ ဇဝံ သတိ-ကား သော--ကြောင့် ဟောန္တိ-၌ လက္ခဏ။ ဟောန္တိကား လက္ချ။

တတ္ထ-ကား တို့တွင်--ကြောင့် သံဝဋ္ဋေန-၌ နိဒ္ဓါရဏ သမုဒါယ/နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်။

➤ ၄။ ဇာယတီတိ **ဇာတိ**။ ဇနဓာတ်အရ စုတိ ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော တစ်ဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တိ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော စုတိ ပဋိသန္ဓေတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော တစ်ဘဝ ၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ် ရ၏။

သော မူလံ ယဿာတိ တံမူလကော။ တံ မူလကဿ ဘာဝေါ တံ မူလကတ္တံ။

တံ-မူလက-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ထိုသံဝဋ္ဋကပ်လျှင် မူလရှိသော သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်သည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထိုသံဝဋ္ဋကပ်လျှင် မူလရှိခြင်းဂုဏ်နှင့်

http://www.dhammadownload.com

နိယိတ-နိယယ စပ် ဌာန္။ တ္တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ထို သံဝဋ္ဋကပ်လျှင် မူလရှိခြင်း ဂုဏ် ရ၏။

* သံဝဋ္ဋတိ ဝိနဿတီတိ **သံဝဋ္ဋော**။ ယော ကပ္ပေါ၊အကြင် အသင်္ချေယျကပ်သည်။ သံဝဋ္ဋတိ ဝိနဿတိ၊ပျက်တတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။သော ကပ္ပေါ၊သည်။သံဝဋ္ဋော၊မည်၏။ ကတ္တုသာဓန၊ သံပုဗ္ဗ ဝဋ္ဋ/ဝတု+အ-ပစ္စည်း။ သံ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝဋ္ဋ/ဝတုဓာတ်အရကား အသင်္ချေယျကပ်၏ ယုတ်လျော့ခြင်း (ဝါ) ကုန်ခြင်း, ပျက်ခြင်းဟူသော ဘဂ်ကြွဏသည် မုချ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဘဂ်ကြွဏသမင်္ဂီဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ် ရ၏။ (ဝိသေသန ဆက်ကောက်)

သာသပရာသယောပမာဒီဟိ ကပ္ပိယတိ သင်္ချိယတီတိ **ကပ္ပေါ**။

ကပ္ပဓာတ်အရ ကတ္တုဠကား မုံညင်းစေ့ဥပမာ စသည်တို့ဖြင့် ကြံစည်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဠကား ထို--အားတပ်သော အသင်္ချေယျကပ်၏ (ဝါ) ကာလပညတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အသင်္ချေယျကပ် (ဝါ) ကာလပညတ် ရ၏။

* ပရိစ္ဆေဒဝသေန ကပ္ပိယတီတိ **ကပ္ပေါ**။ ကပ္ပဓာတ်အရ ကတ္တုဠကား ပိုင်းဖြတ်တတ်သော လူတို့၏ သညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဠကား လူတို့သတ်မှတ်အပ်သော ကာလပညတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော လူတို့သတ်မှတ်အပ်သော ကာလပညတ် ရ၏။

သံဝဋ္ဋော စ သော ကပ္ပေါစာတိ **သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ**။ သံဝဋ္ဋော စ၊ပျက်ဆဲသည်လည်း။ ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ကပ္ပေါ စ၊အသင်္ချေယျကပ်သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ သော၊ထိုကပ်သည်။သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ၊မည်၏။ သံဝဋ္ဋ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပျက်ဆဲ (ပျက်နေခြင်း) သံဝဋ္ဋဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အသင်္ချေယျကပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပျက်ဆဲကပ် ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း သံဝဋ္ဋကပ္ပ-သဒ္ဒါ၏ ဌာနူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအခါ၌ သဒ္ဒါရတရားတို့၏ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းသည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။

* ဝိဝဋ္ဋတိ ပဝတ္တတိ ဝဍ္ဎတီတိ ဝါ ဝိဝဋ္ဋော။ ဝိဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ * သံဝဋ္ဋနံ ဝိနဿနံ သံဝဋ္ဋော။ သံဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ သံဝဋ္ဋာကာရေန တိဋ္ဌတိ သီလေနာတိ **သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ**။

[သံဝဋ္ဋတော၊ယုတ်လျော့ကုန်ပျက်ခြင်းမှ။ဥဒ္ဓံ၊အထက်၌။သံဝဋ္ဋာကာရေန၊ယုတ်လျော့ကုန်ပျက်သော အခြင်းအရာဖြင့်။သီလေန၊အလေ့အားဖြင့်။တိဋ္ဌတိ၊တည်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ-ယုတ်လျော့ခြင်း ကုန်ပျက်ခြင်းမှ အထက်၌ ယုတ်လျော့သော ကုန်ပျက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်လေ့ရှိသော အသင်္ချေယျကပ်။]

http://www.dhammadownload.com

* ဝိဝဋ္ဋနံ နိဗ္ဗတ္တနံ ဝဍ္ဎနံ ဝါ ဝိဝဋ္ဋော။ ဝိဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ ဝိဝဋ္ဋကာရေန တိဋ္ဌတိ သိလေနာတိ **ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ**။[ဝိဝဋ္ဋတော၊ဖြစ်ခြင်း ကြီးပွားခြင်းမှ။ဥဒ္ဓံ၊အထက်၌။ဝိဝဋ္ဋကာရေန၊ ဖြစ်သော ကြီးပွားသော အခြင်းအရာဖြင့်။သိလေန၊အလေ့အားဖြင့်။တိဋ္ဌတိ၊တည်တတ် ၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ-ဖြစ်ခြင်း ကြီးပွားခြင်းမှ အထက်၌ဖြစ်သော ကြီးပွားသော အခြင်းအရာဖြင့် တည်လေ့ရှိသော အသင်္ချေယျကပ်။]

* ပဋိသန္ဓိမူလံ တေသံ ခန္ဓသန္တာနေတိ **ပဋိသန္ဓိမူလော**။ (တံ) * စုတိ ပရိယောသာနံ တေသံ ခန္ဓသန္တာနေတိ **စုတိပရိယောသာနော**။ (တံ)

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သေယျထိဒံပုဒ်၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ဌင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း နိပါတ်၏ သရူပပုစ္ဆာ အာကာရပုစ္ဆာအနက် နှစ်ပါးတွင် အာကာရပုစ္ဆာ အနက်ကိုမဟော၊ သရူပ ပုစ္ဆာအနက်ကို ဟော--ဌင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဇာတိ-သဒ္ဒါသည် နိကာယ-စသော အနက်ကို မဟော၊ ဘဝအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ)

(ဂ) ၌ ပရိဟာယမာနော ကပ္ပေါ-ဖြင့် သံဝဋ္ဋော-၌ သံရှေးရှိသော ဝဋ္ဋဓာတ်သည် ဝိနဿနအနက်ဟော--ဌင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ဌင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သံဝဋ္ဋတိ ဝိနဿတီတိ သံဝဋ္ဋော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ဌင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သံဝဋ္ဋနှင့် ကပ္ပ-ကို သံဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု--ဌင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

ဝဍ္ဎမာနော ကပ္ပေါ-ဖြင့် ဝိရှေးရှိသော ဝဋ္ဋဓာတ်သည် ဝဍ္ဎနအနက်ဟော--ဌင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်-ဌင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝဋ္ဋတိ ပဝတ္တတိ ဝဍ္ဎတီတိ ဝါ ဝိဝဋ္ဋော-ဟု ပြု--ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ဌင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ဝိဝဋ္ဋနှင့် ကပ္ပ-ကို ဝိဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ-ဟု ကမ္မဓာရယ် သမာသ်ပြု--ဌင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဤပါရာဇိကဏ်ပါဠိ၌ သံဝဋ္ဋကပ္ပ-ဟု ဟောသော်လည်း သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် ကိုလည်း ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ)

တံမူလကတ္တာ-ဖြင့် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၏ အရင်းခံ ရှေ့သွားကား သံဝဋ္ဋကပ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် သံဝဋ္ဋ-ဖြင့် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကို ယူရမည်ဟုသိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) တံမူလကတ္တာ-ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၏ အရင်းခံရှေ့သွားကား ဝိဝဋ္ဋ ကပ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိဝဋ္ဋ-ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ/ အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ (ယ) ဝါကျ၌ တတ္ထ/တတ္ထစ ။ ။ တတ္ထ တေသု သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေသု၊တို့တွင်။

http://www.dhammadownload.com

[စ-ကား ဝါကျာရမ္ဘ] ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အကယ်၍ စ-သဒ္ဒါ မပါလျှင် ဝိတ္ထာရဝါကျနှင့် ယုံမှားဘွယ်ရှိနိုင်သောကြောင့် တတ္ထစ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သံဝဋ္ဋော/သံဝတ္တော။ ဝိဝဋ္ဋော/ဝိဝတ္တော ။ ။ ဝဋ္ဋသဒ္ဒေါ ဝိနာသဝါစီ-ဟုရင်း၊ ဝတုသဒ္ဒေါ ဝါ ဂတိယမေဝ တကာရဿ စေတ္တ ဋကာရာဒေသော-ဟုရင်း သီလက္ခန် ဋီကာသစ်၌ဆိုရကား ဝဋ္ဋဓာတ်ဖြင့်ပြီးလျှင် သံဝဋ္ဋ၊ ဝတုဓာတ်ကြံလျှင်လည်း တ-ကို ဋ-ပြု၍ သံဝဋ္ဋ-ဟုပင် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သံဝဋ္ဋ/ ဝိဝဋ္ဋပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဇံမ္ဗုလကဋ္ဌာ/ဇမ္ဗုလကဋ္ဌာ ။ ။ "ယတနှင့်စပ်၊ ထိုသမာသ်မှာ၊ ဗိန္ဒုလာ၊ ရံခါ ဒွေဘော်ဆင့်" "ယတသဒ္ဒါ ရှေ့ရှိရာဝယ် နောက်၌ဒွေဘော် လာသည်လည်းရှိ၊မလာဘိမ္မ ယ,တ၏နောက် ဗိန္ဒုရောက်သည် မှတ်လောက်ထုံးစံ အမြဲတည်း" ဟူသော နိယံအရ တ-နောင်ရှိသော ပုဒ်၌ ဒွေဘော်လာ၍ရင်း၊ ဒွေဘော် မလာဘဲ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ရင်း၊ ပြီး နိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ**-ကား ဌာနကာလဖြစ်သော ကာလပညတ်၏ "သံဝဋ္ဋကပ္ပ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီကာလဝန္တဖြစ်သော သင်္ခါရတရားများ၏ ပျက်စီးခြင်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ-ကား ဌာနကာလဖြစ်သော ပညတ်၏ "ဝိဝဋ္ဋကပ္ပ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ ကာလဝန္တဖြစ်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ တိုးပွားခြင်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ-ကား အကြောင်းမကင်းရာဖြစ်သော သံဝဋ္ဋ ကပ် ဝိဝဋ္ဋကပ်ကို "သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ"ဟု ဆိုသဖြင့် အကျိုးမကင်းတတ်သော သံဝဋ္ဋ ဌာယီ ဝိဝဋ္ဋဌာယီကပ်တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော သံဝဋ္ဋကပ်၏ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ-ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သံဝဋ္ဋဌာယီကပ်၌တင်- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋကပ်၏ "ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ"ဟူ သော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋဌာယီကပ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိက။

ကပ္ပ-ကား ဌာနဖြစ်သော ကာလပညတ်၏ ကပ္ပ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုကာလ၌ဖြစ်သော သင်္ခါရတရားစု၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော အာယု, အန္တရ, အသင်္ချေယျ, မဟာကပ်တို့၏ ကပ္ပ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

အာဘဿရတော ဓေဟဿ [ဌ၁၂၉] ကား အစိတ်ဖြစ်သော အာဘဿရာဘုံ၏ "အာဘဿရာ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ၌တင်-- ဧက ဒေသူပစာ။ အာဘဿရတော-ဟု အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် ဒုတိယဈာန်ဘုံဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

http://www.dhammadownload.com

သုဘာကိဏှာတော ဖောဋ္ဌာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သုဘာကိဏှာဘုံ၏ သုဘာကိဏှာ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော တတိယဈာန် ၃-ဘုံ၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။

ဝေဟပ္ဖလတော ဖောဋ္ဌာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၏ ဝေဟပ္ဖလ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်ဘုံ၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **အာဟာ**-အရ ကရုဏာရှေ့ရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ။

စန္ဒသန္တာနံ--အရ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ၍ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကံ အာဟာရ-တည်း စသည်ဖြင့် လောကော-နှင့် အတူထုတ်ပါ။

ပါဠိ [၁၂၃]

(က) **အမုတြာသိန္တိ အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အဟံ အမုမှိ ဘဝေ ဝါ ယောနိယာ ဝါ ဂတိယာ ဝါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ ဝါ သတ္တာဝါသေ ဝါ သတ္တနိကာယေ ဝါ အဟောသိံ။**

(ခ) **ဧဝံနာမောတိ ဝေဿန္တရောဝါ ဇောတိပါလော ဝါ။**

(ဋ္ဌ။၁၂၉။ မအ္ဃ၊၂ ၃၃၈။ ဘာသာဋီ၊၂ ၂၁။)

➤ ၁။ အမုတြ-ဤမည်သော (ဝါ) ဤမည် ဤမည်သော သံဝဋ္ဋကပ်၌ရင်း, သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၌ရင်း, ဝိဝဋ္ဋကပ်၌ရင်း, ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၌ရင်း။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အမုတြာသိပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ အစွမ်းဖြင့် ယင်း ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် လာရကား သဗ္ဗညုဘုရား၏အမည် စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် အနက်ကိုယှဉ်၍ ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။

➤ ၄။ ဧဝံ နာမံ တဿာတိ **ဧဝံနာမော**။ တဿ ဘဂဝတော၊အား။ဧဝံ၊ဤ သို့သော။နာမံ၊ဝေဿန္တရာ-စသော နာမည်သည်။အတ္ထိ၏။ဣတိ။ကြောင်း။သော ဘဂဝါ၊ သည်။ဧဝံနာမော၊မည်၏။ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ ဧဝံပုဒ်+နာမ ပုဒ်+တပုဒ်။ ဧဝံနာမ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်အရကား ဤသို့သော ဝေဿန္တရာ-စသော နာမည်သည် မုချ။ ယင်း၏ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်နှင့် နာမ-နာမိ/သညာ-သညီ စပ်ဌာန္။ တ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဝေဿန္တရာ-စသော နာမည်ရှိသော ဘုရား (ဝါ) ဘုရားလောင်းဖြစ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အမုတြာသိပုဒ်ကို အမုတြ+အာသိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အမုတြ-၌ တြ-ပစ္စည်း၏ သတ္တမီအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) အမုတြ အမုတြ-ဟု ဆိုလိုလျက် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း (ဝါ) ဝိစ္ဆာလောပအားဖြင့် အမုတြ-ဟု ဆိုလိုသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အာသိ-၌ အသဓာတ်၏ ဖြစ်ခြင်း-ဘုဝိအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) အမှယောဂ ဣဝိဘတ်၏--ရင်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) အမု-သဗ္ဗနာမ်၏

http://www.dhammadownload.com

သံဝဋ္ဋကပ် စသည်ကို စွဲသည်၏--ဤင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဓဝံနာမော-ဟု သာမညဆိုစေကာမူ ဘုရားရှင်၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အရာဖြစ်၍ ဘုရားရှင်ဖြစ်ဖူးသော ဝေဿန္တရာ-စသော နာမည်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၈။ **အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သံဝဋ္ဋကပ်၏ အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သံဝဋ္ဋကပ်, သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်, ဝိဝဋ္ဋကပ်, ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

အမုတြာသိံ-၌ အမုတြ-ဟူသောနည်းသည် အမုတြ၊ဤမည် ဤမည်သော သံဝဋ္ဋကပ်၌။ဤသို့ အနက်ပြားလျက် အမုတြသဒ္ဒါချင်းတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်း ပြုသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်းမည်၏။ (ဓာသေသနည်းလည်း ရနိုင်သည်။) အမုတြ အမုတြ-ဟု ဆိုလိုလျက် အမုတြသဒ္ဒါကို ချေခြင်းကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

ဝါကျ [၁၂၆]

(က) ဣတီတိ ဧဝံ။ (ခ-၁) **သာကာရံ သဥဒ္ဒေသန္တိ နာမဂေါတ္တဝသေန သဥဒ္ဒေသံ။** (ခ-၂) **ဝဏ္ဏာဒိဝသေန သာကာရံ။** (ဂ-၁) **နာမဂေါတ္တဝသေန ဟိ သတ္တော "ဒတ္တော တိဿော ဂေါတမော"တိ ဥဒ္ဒိသီယတိ။** (ဂ-၂) **ဝဏ္ဏာဒီဟိ ဩဒါတော သာမောတိ နာနတ္တတော ပညာယတိ။** (ဃ-၁) **တသ္မာ နာမဂေါတ္တံ ဥဒ္ဒေသော။** (ဃ-၂) **ဣတရေ အာကာရာ။** (င) **ကိံ ပန ဗုဒ္ဓါယေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ သရန္တီတိ? ဝုစ္စတေ၊ န ဗုဒ္ဓါယေဝ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ။** (၄။၁၃၀။ မအူ-၂။၃၄၂။ ဘာသာဋီ-၂။၂၅။)

➤ ၁။ **သာကာရံ**-သိကြောင်းဖြစ်သော ဝဏ္ဏ-စသော အသွင်အပြင်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။(ပုဗ္ဗေနိဝါသံ၌စပ်) **သဥဒ္ဒေသံ**-ညွှန်ကြားအပ်ကြောင်းဖြစ်သော အမည်အနွယ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ **ဝုစ္စတေ-အနက်** ။ ။ ဇတ္ထဋ္ဌာနေ၊ဤပုဗ္ဗေနိဝါသအရာ၌။(အာစာရ) စောဒကဿ၏။စောဒနာယ၊ကိံ ပန ဗုဒ္ဓါယေဝ စသော စောဒနာ၏။(သမ္ဗန်) ပရိဟာရော၊ ကို။(ကံ) မယာ၊သည်။(ကတ္တား) ဝုစ္စတေ၊၏။

➤ ၂။ (ဂ)သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် နာမဂေါတ္တနှင့် စပ်သဖြင့် သဥဒ္ဒေသမည်၏၊ ဝဏ္ဏ-စသည်နှင့် စပ်သဖြင့် သာကာရမည်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် နာမဂေါတ္တသည် ဥဒ္ဒေသမည်ပါသနည်း၊ ဝဏ္ဏ စသည်သည် သာကာရ မည်ပါသနည်း။ ပါဠိတော်၌ သဥဒ္ဒေသံ သာကာရံဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ဆိုထားသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ-၂) သို့ / ဆရာ-သည် (ခ-၂)ဖြင့် ဝဏ္ဏ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် သာကာရ မည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဝဏ္ဏ-စသည်သည် အာကာရမည်ပါသနည်း၊ ဝဏ္ဏ-စသည်တို့၏ အာကာရမည်ခြင်းအကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

(ဂ-၂) ကိုမိန့်။

(င) **ခ္ခ်ဳ/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿာမိ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည် သာလျှင် ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်ရာ၏ဟု မှတ်ရမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရ ပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား -- ဘုရားရှင်တို့သည်သာ အောက်မေ့နိုင်သည် မဟုတ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိတို့လည်း အောက်မေ့နိုင်ပါ၏ဟူလို။

(င) **ႏြ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ-သို့/** ဆရာ-သည်၊ န ဗုဒ္ဓါယေဝ-၌ ဧဝသဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဧဝဖလကို မပြပြီလော။ ယင်းဧဝသဒ္ဒါ၏ ဧဝဖလကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ-မိန့်။

ကား-- ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိတို့သည်လည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင် ကုန်၏ဟု ဧဝဖလကို ငါပြဆို၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည်၊ န ဗုဒ္ဓါယေဝ-ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့သည်သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်သည် မဟုတ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်တို့သည်သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်သည် မဟုတ်လျှင် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်သနည်း။ ဘုရားရှင်မှတစ်ပါး ပုဗ္ဗေ နိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ-မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-၁+၂) ပက္ခန္တရ။ (ခ-၂) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် နာမဂေါတ္တ၏ ဥဒ္ဒေသ နာမည်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ/ဒဋ္ဌဝါကျ။ (ဂ-၂) ကား ဝဏ္ဏ- စသည်၏ အာကာရနာမည်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ (ဃ) ဖလဝါကျ။ (င) သည် ဘုရားရှင်တို့သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ပါသလော-ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း (င) ဝါကျ၌ ကိံ ပန သရန္တီတိ ကား ပုစ္ဆာဝါကျ။ ဝုစ္စတေ ကား အဖြေပရိဟာရ၏ အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် ပရိဟာရ ပါဒကဝါကျ။ (ဝါ) အဖြေကိုဆိုပေအံ့-ဟု ဝန်ခံသောကြောင့် ပဋိညာဝါကျ။ န ဗုဒ္ဓါယေဝ- ကား ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကိုပြသောကြောင့် ဗျတိရေက ပရိဟာရဝါကျ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ-ကား အလျော်အနက်ကိုပြသောကြောင့် အန္ဝယဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ သတ္တော-ကို ဥဒ္ဒိသီယတိ၊ ပညာယတိ-တို့၌ ဝုတ္တကမ္မ-ကမ္မိစပ်။

➤ ၄။ ဥဒ္ဒိသီယတိ သတ္တော ဧတေနာတိ **ဥဒ္ဒေသော**။ သာရတ္ထ၊ (၁-၃၉၂။) ဧတေန နာမ ဂေါတ္တေန၊ထိုအမည်အနွယ်ဖြင့်။သတ္တော၊သတ္တဝါကို။ဥဒ္ဒိသီယတိ၊ညွှန်ကြ အပ်၏။ ဣတိ၊ နာမဂေါတ္တံ၊ ဥဒ္ဒေသော။ကရဏသာဓန။ ဥပုဗ္ဗ+ဒိသဓာတ်+ဏ-ပစ္စည်း

ဥ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဘောဂုဏ်ရ၏။ ဓာတ်-

http://www.dhammadownload.com

အရ ကတ္တာ၌ ကြိယာကား ဤသူကား တိဿ, ဤသူကား ဒတ္တ-စသည် ညွှန်ကြားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိ-စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထို---စိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော အမည်အနွယ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ, ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထိုမုချဖလူစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အမည် အနွယ်ရ၏။ ✱ နာနာ အတ္တာ သဘာဝါ ယဿာတိ **နာနတ္တံ**။

အာကာရိယတိ ဒိသွာဝ သတ္တော ဝိညာယတိ ဧတေဟီတိ **အာကာရော**။ ဧတေဟိ၊ထိုအဆင်းစသည်တို့ဖြင့်။ဒိသွာဝ၊မြင်၍သာလျှင် (မြင်မြင်ခြင်းသာလျှင်)။ သတ္တော၊သတ္တဝါကို။အာကရိယတိ ဝိညာယတိ၊ (ဘယ်သူဘယ်ဝါဟု) သိအပ်၏။ ဣတိ တေ ဝဏ္ဏာဒယော အာကာရာ။ ကရဏသာဓန။ အာပုဗ္ဗ+ကရဓာတ်+ ဏပစ္စည်း။ ✱ အာဟူသော် ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ်ရ၏။ ကရဓာတ်၏အရ ကတ္တာ၌ကြိယာကား သတ္တကိုမြင်လျှင်မြင်ခြင်း ဦးဖြူ-ဦးမည်းဟုသိသော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော အဆင်းစသည်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ, ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော အဆင်းစသည်ရ၏။

သဟ ဥဒ္ဒေသေန ယော (ပုဗ္ဗေနိဝါသော) ဝတ္တတီတိ **သဥဒ္ဒေသော**။ သဥဒ္ဒေသ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော နာမဂေါတ္တနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟတ္ထဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ပုဗ္ဗေနိဝါသနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော နာမဂေါတ္တနှင့်တကွဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ ရ၏။

သဟ အာကာရေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ **သာကာရော**။ (ပုဗ္ဗေနိဝါသ ရ၏။)

➤ ၆။ (က) ၌ ဧဝံ-ဖြင့် ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတု ပကာရ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ နိဒဿနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ နာမဂေါတ္တဝသေန-ဖြင့် ဥဒ္ဒေသ-အရ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ နာမဂေါတ္တကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝဏ္ဏာဒိဝသေန-ဖြင့် အာကာရ-အရ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝဏ္ဏ-စသည်ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ နာမဂေါတ္တေန သတ္တော ဥဒ္ဒိသီယတိ- ဖြင့် ဥဒ္ဒေသော-ပုဒ်ကို ဥဒ္ဒိသန် ဥဒ္ဒေသော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဥဒ္ဒိသီယတိ သတ္တော ဧတေနာတိ ဥဒ္ဒေသော-ဟု ကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေ၌ မသက်၊ ကရဏသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

သတ္တော-ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောတရားကို (ဝါ) ဥဒ္ဒိသီယတိ-ဟူသော ကမ္မကြိယာ၏ ကံကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဒတ္တော (ပ) ဂေါတမောတိ ဖြင့် ညွှန်ပြပုံ အခြင်းအရာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဝဏ္ဏာဒီဟိ ပညာယတိ-ဖြင့် အာကာရာပုဒ်ကို အာကရဏံ အာကာရော-ဟု ဘာဝ သာဓန ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ အာကရီယတိ ဒိသ္သာ၀ သတ္တော ဝိညာယတိ ဧတေဟီတိ အာကာရော-ဟု ကရဏသာဓနဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်းသည် ဘာဝ သာဓန၌ မသက်၊ ကရဏသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာကာရ-၌ ကရဓာတ် ၏ ဉာဏအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဟာကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဩဒါတော သာမော-ဖြင့် ဝဏ္ဏာဒီဟိ-၌ ဝဏ္ဏ-အရ ဩဒါတသာမ အဆင်းများကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ယ-၁) ဖြင့် ဥဒ္ဒေသ-အရ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ နာမဂေါတ္တကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ယ-၂) ဖြင့် အာကာရ-အရ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝဏ္ဏ-စသည်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ **သာမောတိ/သာမော** ။ ။ သာမောတီတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဒေါ အာဒိ အတ္ထော ပကာရတ္ထော ဝါ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် ဩဒါတော သာမောတိ နာနတ္တတော-ဟု သာမော-နောင် ဣတိရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဂေါတြ/ဂေါတ္တ ။ ။ ဂေါ ဝုစ္စတိ အဘိဓာနံ ဗုဒ္ဓိစ၊ တေ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ၊ဂေါတြံ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဥဒ္ဒိသီယတိ/ဥဒ္ဒိသိယတိ ။ ။ ဣဝဏ္ဏာဂမော ဝါ-သုတ်အရ ဘောကံ ယ-ပစ္စည်း နှောင်းရာ၌ ဣ-၏ နှစ်မျိုးလုံးလာနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **နာမဂေါတ္တဝသေန သဥဒ္ဒေသံ၊ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန သာကာရံ**-ဟူသော နည်းသည် သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ-ဟူသော ပါဠိတော်အစဉ်အတိုင်း မဖွင့်ဘဲ နာမဂေါတ္တ ဝသေန စသည်ဖြင့် အနီးမှစ၍ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း။

(တစ်နည်း) နာမဂေါတ္တသည် ဥဒ္ဒေသ၊ ဝဏ္ဏ-စသည်သည် အာကာရ-ဟု ရသင့် သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။

ဩဒါတော-ကား အဖြူဂုဏ်၏ "ဩဒါတ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏ‌ေးဖြစ်သော ဖြူ သော အဆင်းရှိသော သတ္တဝါ၌တင်-- ဂုဏူပစာ။

သာမော-ကား ရွှေသောဂုဏ်၏ "သာမ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏ‌ေးဖြစ်သော ရွှေ သော အဆင်းရှိသော သတ္တဝါ၌တင်-- ဂုဏူပစာ။

➢ ၁၀။ **သဏ္ဌ**-အရ သတ္တဝါ-ဟု ပညတ်အပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကဖြစ် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၂၅]

(က) ကိံ ပန ဗုဒ္ဓါယေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ သရန္တီတိ?။ (ခ) ဝုစ္စတေ၊ (ဂ) န ဗုဒ္ဓါယေဝ၊ (ဃ) ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝကာ တိတ္ထိယာပိ။ (င) နောစ ခေါ အဝိသေသေန။ (စ) တိတ္ထိယာ ဟိ စတ္တာလီသံ ယေဝ ကပ္ပေ သရန္တိ၊ န တတော ပရံ။ (ဆ) ကသ္မာ? ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ။ (ဇ) တေသဉှိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဝိရဟိတတ္တာ ဒုဗ္ဗလာ ပညာ ဟောတိ။

(၄၊၁၃၀။ မအ္ဋ၊၂။ ၃၄၃။ ဘာသာဋီ၊၂ ၂၆၊)

➤ ၁။ **ပုဒ္ဓတော-အနက်**။ ။ ဗွေ့ဝဉ္စာနေ့ဤပုဗ္ဗေနိဝါသအရာ၌။(အာတရ) စောဒကသည်၊ စောဒကဏ်။စောဒနာယ၊ကိံ ပန ဗုဒ္ဓါယေဝ စသော စောဒနာ၏။(သမ္မန်) ပရိဟာရော၊ အဖြေကို။(ကံ) မယာ၊သည်။(ကတ္တား) ဝုစ္စတေ၏။

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့/အဓိပ္ပါယ်အနက်**။ ။ ယခုအခါ၌ ဘုရားရှင်တို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿရဏာကာရသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက စသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ ရှေးဦးစွာမေး၍ ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(က) **စသည် သို့/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿာမိ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည်သာလျှင် ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်ရာ၏ဟု မှတ်ရမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား -- ဘုရားရှင်တို့သည်သာ အောက်မေ့နိုင်သည် မဟုတ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝက, တိတ္ထိတို့လည်း အောက်မေ့နိုင်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) **သို့/** ဆရာ-သည်၊ န ဗုဒ္ဓါယေဝ-၌ ဧဝသဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း ဧဝ-သဒ္ဒါ ၏ ဧဝဖလကို မပြပြီလော။ ယင်းဧဝသဒ္ဒါ၏ ဧဝဖလကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား**-- ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိတို့သည်လည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏ဟု ဧဝဖလကို ငါပြဆို၏ဟူလို။

(တနည်း) ဆရာ-သည်၊ (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့သည်သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ နိုင်ကုန်သည် မဟုတ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်တို့သည်သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ နိုင်ကုန်သည် မဟုတ်လျှင် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင် ကုန်သနည်း။ ဘုရားရှင်မှတစ်ပါး ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) **သို့/** ဆရာ-သည် (ဃ)ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝ တိတ္ထိတို့သည်လည်း ပုဗ္ဗေ နိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝ တိတ္ထိတို့ သည် ဘုရားရှင်နှင့် မထူးသောအားဖြင့် (ဝါ) တူသောအားဖြင့် (ဝါ) အတူတူပင် အောက် မေ့နိုင်ပါကုန်သလော။ အဘယ်သို့လျှင် အောက်မေ့နိုင်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ဗုဒ္ဓနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝ တိတ္ထိတို့ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အောက်မေ့နိုင်ပုံ မတူကြသည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အောက်မေ့နိုင်ပုံ မတူကြပါကုန်သနည်း။ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဏလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖြစ်ဖြင့် တူကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် တိတ္ထိတို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်သာ အမှတ်ရကုန်၏၊ ထို့ထက် အမှတ်မရနိုင်ကုန်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် တိတ္ထိတို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်သာ အမှတ်ရနိုင်ပါသနည်း။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ် ရသူတို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်ထက် အလွန်လည်း အမှတ်ရနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဆ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဆ) ဖြင့် ဒုဗ္ဗလရှိသောကြောင့် တိတ္ထိတို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်သာ အမှတ်ရနိုင်ကုန်၏။ ထိုထက် အမှတ်မရနိုင်ကုန်ဟု အမှတ်ရခြင်း မရနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဒုဗ္ဗလပညာရှိ၏ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ ဒုဗ္ဗလပညာနှင့် ဒုဗ္ဗလပညာရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ [ထိုစကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ထိုတိတ္ထိတို့သည် အဘိညာဉ်ကိုပင် ရနိုင်ကြ၍ တိက္ခပညာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်ကုန်ကြသည် မဟုတ်ပါလော။] စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ခ) စသည်ကား ပရိဟာရဝါကျ။ ထိုတွင် (ခ) ကား အဖြေ ပရိဟာရ၏ အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် ပါဒကဝါကျ။ (ဝါ) အဖြေကိုဆိုပေအံ့-ဟု ဝန်ခံသောကြောင့် ပဋိညာဝါကျ။ (ဂ) ကား ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်ကိုပြသောကြောင့် ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဃ) ကား အလျော်အနက်ကို ပြသောကြောင့် အန္ဝယဝါကျ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ၌ တိတ္ထိယာ ဟိ-စသည်ကား အန္ဝယဝါကျ။ န တတော ပရံ-ကား ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဆ) ကား ကာရဏဝါကျ။ (ဇ) ဝိတ္ထာရဝါကျ။ **ဓာစပ်** ။ ။ ဒုဗ္ဗလတ္တာ-အား ကြောင့်--ကြောင့် သရုပ်၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။

➤ တရန္တိ ဧတ္ထာတိ **တိတ္ထံ**။ တရဓာတ်အရ ကတ္တုဒွကား ကူးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထ-ကား ဆိပ်ကမ်း၏ ပကတူပနိဿယတ္တိသည် ဖလူ။ ထ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆိပ်ကမ်းရ၏။

* တိတ္ထံဝိယာတိ **တိတ္ထံ**။ တိတ္ထ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ပကတိဆိပ်ကမ်းသည် မုချ။ ထို--၏ အ-ပစ္စည်းအရ အယူဝါဒနှင့် သဒိသီ-သဒိသ စပ် ဌာန္။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆိပ်ကမ်းနှင့်တူသော အယူဝါဒ ရ၏။

တိတ္ထံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **တိတ္ထိယာ**။ ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနံ၊တို့အား။တိတ္ထံ၊သာသနာ

http://www.dhammadownload.com

တော်မှ အပဖြစ်သော အယူဝါဒသည်။အတ္ထိ၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တေ တိတ္ထိယာ။ တိတ္ထပုဒ်+ဣကပစ္စည်း+အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်။ တိတ္ထ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော အယူဝါဒသည် မုချ။ ယင်း၏ တိတ္ထိတို့နှင့် ဌာနီ-ဌာန/ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဣကပစ္စည်းအရကား ထို--သော သာသနာပ၌ဖြစ်သော ကမ္မဝါဒီ, ကြိယဝါဒီ-စသော သူတို့ရ၏။

ပစ္စေကံ ဗုဇ္ဈတီတိ **ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ**။ ပစ္စေကံ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အသီးသီးသော သစ္စာလေးပါးတရားသည် မုချ။ ထို--၏ သိခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ဗုဓောတ်အရကား သိတတ်သော ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးသော ပါရမီဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော ဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏူ။ ပုဒ်လုံးအရနှင့် တ-ပစ္စည်းအရ သစ္စာလေးပါးကို အသီးသီး သိသောဉာဏ်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရ၏။

➤ ၆။ (ဈ) ၌ တေသံ ဒုဗ္ဗလာ ပညာ-ဖြင့် ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ-၌ ဒုဗ္ဗလပညာကို ဒုဗ္ဗလာ ပညာ တေသန္တိ ဒုဗ္ဗလပညာ-ဟု ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု-- ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုဗ္ဗလပညာ-အရ အညတိတ္ထိတို့ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒပိရဟာတော-ဖြင့် ဒုဗ္ဗလပညာ-အရ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှကင်းသော ဉာဏ်ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ ကင်းခြင်းကြောင့် ပညာ၏ ဒုဗ္ဗလမည်ခြင်းအကြောင်းကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **စတ္တာလီသံ/စတ္တာရီသံ** ။ ။ ဒသ လေးခုပေါင်း၍ ပြုထားသော ဒသ-သဒ္ဒါကို စတ္တာရပြု၊ ယောဝိဘတ်ကို ဤသံပြု၊ လဒရာန်-သုတ်ဖြင့် ရ-ကို လပြု၍ ပြီးသောကြောင့် စတ္တာလီသံပါဠိ သင့်ပါသည်။ ထို ရ-ကို လ-ပြုခြင်းသည် နိစ္စဝိဓိ မဟုတ်၊ အနိစ္စဝိဓိဖြစ်၍ လ-မပြုခဲ့သော် စတ္တာရီသံပါဠိလည်း သင့်ပါသည်။

တိတ္ထိယာ/ဒိဋ္ဌိယာ ။ ။ သရန္တိဟူသော ကြိယာ၏ ကတ္တားကား ဓမ္မ ကတ္တား မဖြစ်သင့်၊ ပုဂ္ဂလ ကတ္တား ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ တရန္တိ ဧတ္ထာတိ တိတ္ထံ၊ တိတ္ထံဝိယာတိ တိတ္ထံ။ တိတ္ထံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ တိတ္ထိယာ-ကိုထောက်၍ရင်း၊ တိတ္ထိယာ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တိတ္ထိယာ**-၌ **တိတ္ထ**-ကား အတူဖြစ်သော ဆိပ်ကမ်း၏ "တိတ္ထ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အယူဝါဒ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

တိတ္ထိယာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သမ္မာအယူရှိသော တိတ္ထိ, မိစ္ဆာ အယူရှိသော တိတ္ထိတို့၏ "တိတ္ထိယာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမ္မာ အယူရှိသော (ကမ္မဝါဒီ ကြိယဝါဒီ တာပသ-စသော်)‚ တိတ္ထိတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ကပ္ပေ သဏ္ဌိ-ကား ဌာန (ကာလ)ဖြစ်သော ကပ်ကမ္ဘာ၏ "ကပ္ပေ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ (ကာလဝန္တ)ဖြစ်သော ခန္ဓအစဉ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။နာနတ္ထရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ**-အရ နာမ်ရုပ်ကိုသိကြောင်းဉာဏ်၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏ

http://www.dhammadownload.com

သမ္မာယုတ်၌ရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၂၆]

(က) တိတ္ထိယာ စ ခန္ဓပဋိပါဋိမေဝ သရန္တိ။ (ခ) ပဋိပါဋိံ မုဉ္စိတွာ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သရိတုံ န သက္ကောန္တိ။ (ဂ) တေသံ အန္ဓာနံ ဝိယ ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသောက္ကမနံ နတ္ထိ။

(ဃ) သာဝကာ ဥဘယထာပိ သရန္တိ။ တထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။

(င) ဗုဒ္ဓါ ပန ခန္ဓပဋိပါဋိယာပိ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနပိ သီဟောက္ကန္တဝသေနပိ အနေကာသု ကပ္ပကောဋီသု ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဥပရိ ဝါ ယံ ယံ ဌာနံ အာကင်္ခန္တိ၊ တံ သဗ္ဗံ သရန္တိယေဝ။

(စ) အယံ စေါ မေ ဗြာဟ္မဏာတိအာဒီသု စေတိ ယထာ။ ဝိဇ္ဇာတိ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာ။ ကိံ ဝိဒိတံ ကရောတိ? ပုဗ္ဗေနိဝါသံ။ (ဋ္ဌ။၁၃၀။ မအူ-၂။၃၄၅။ ဘာသာဋီ-၂။၂၇။)

➢ ၁။ (ဂ) **ပမာပမေထင်စေလျက် အနက်** ။ ။ အန္ဓာနံ၊ကန်းကုန်သောသူတို့အား။ ဣစ္ဆိတပဒေသောက္ကမနံ၊အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ သက်ခြင်းသည်။နတ္ထိဝိယ၊မရှိသကဲ့သို့။ တေသံ တိတ္ထိယာနံ၊ထိုတိတ္ထိတို့အား။ဣစ္ဆိတပဒေသောက္ကမနံ၊အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ သက်ခြင်းသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။

[သာဝကာ—၌ အဘိဓေယျတ္ထပေါ်လွင်စေလျက်အနက်] **သာဝကာ**= ပကတိသာဝက မဟာသာဝက အဂ္ဂသာဝကတို့သည်။ (သာရတ္ထ)

➢ ၂။ (က) **စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ တိတ္ထိယာ ဟိ စတ္တာလီသံယေဝ အစရှိသည်ဖြင့် ငါးယောက်ကုန်သော သူတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏကို ကာလဝိဘာဂ အားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာရုံကိုယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏ၏ ဖြစ်ခြင်းအထူးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(**ခ**) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် တိတ္ထိတို့သည် ခန္ဓာ အစဉ်ကိုသာလျှင် အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ကိုပင် လျှင် ဗျတိရေကအားဖြင့် ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် တိတ္ထိတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်ကိုလွှတ်၍ စုတိ ပဋိသန္ဓေ ကိုသာ ယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်သနည်း။ တိတ္ထိတို့သည် အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ သက်ဝင်နိုင် ကြသည် မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အား-- (ဂ)ဖြင့် သူကန်းကဲ့သို့ အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ မသက်ဝင်နိုင်သောကြောင့် ယင်းသို့ မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) **သို့/** ဆရာ-သည် (ဃ)ဖြင့် သာဝကနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်အား

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့်ရှင်း၊ စုတိပဋိသန္ဓေကို ယူခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်ရှင်း အောက် မေ့နိုင်ကြသောဟု ဆို၏။ ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း သာဝက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့နည်းတူ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်သာ အောက်မေ့နိုင်ကြပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန္န။

➤ ၃။ (က) စသည်သည် ကာလဝိဘာဂမှတစ်ပါး ပဝတ္တိဝိသေသကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) တိတ္ထိယာစ အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ကိုပင်လျှင် ဗျတိရေကအားဖြင့် ထင်စွာပြသောကြောင့် ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဂ) မအောက်မေ့နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ/ဒဋ္ဌီ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိသေသ/ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ သီဟာနံ ဩက္ကန္တော **သီဟောက္ကန္တော**။ သီဟောက္ကန္တော ဝိယ ဩက္ကန္တော **သီဟောက္ကန္တော**။ (ဩက္ကန္တတစ်ပုဒ်ကျေ) သီဟောက္ကန္တ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ခြင်္သေ့တို့၏ ပကတိသက်ဝင်ခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် သက်ဝင်ခြင်းနှင့် သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဥာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ခြင်္သေ့တို့၏ သက်ဝင်ခြင်းနှင့် တူသော သက်ဝင်ခြင်း ရ၏။

* စုတိစ ပဋိသန္ဓိစ စုတိပဋိသန္ဓိ။ စုတိပဋိသန္ဓိယာ ဝေ ဂဟဏာသဿ ဝသော **စုတိပဋိသန္ဓိဝသော**။ ဣစ္ဆိတော ပဒေသော **ဣစ္ဆိတပဒေသော**။ ဣစ္ဆိတ ပဒေသဿ ဩက္ကမနံ **ဣစ္ဆိတပဒေသောက္ကမနံ**။ ကိလေသေ အာဘုသော တာပေတီတိ **အာတာပေါ**။ (ကိလေသေ၊ကိလေသာတို့ကို။အာဘုသော၊လွန်စွာ။တာပေတိ၊ပူပန်စေတတ်၏။) အာတာပေါ ဧတဿ အတ္ထီတိ **အာတာပီနော**။ (အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်)

➤ ၆။ (စ) ၌ မယာ-ဖြင့် မေ-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌သက်သော နိဋ္ဌတ-ပစ္စည်းအယှဉ်ဖြစ်သောကြောင့် အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ) [တစ်နည်း] မယာ-ဖြင့် မေ-သည် အမှသဒ္ဒါနှင့်တကွ စတုတ္ထီ, ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ အမှသဒ္ဒါနှင့်တကွ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းနာဝိဘတ်၏ အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌သက်--ရှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိ။

ဝိဒိတာကာရဏာဒွေန-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာပုဒ်ကို ဝိဒိတံ ကရောတီတိ ဝိဇ္ဇာ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဒိတ သဒ္ဒူပပဒ ကရဓာတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဝိဒိတာကရာ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိဇ္ဇာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ဝိဒိတကရဏာဒွေန-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာ-၌ ဝိဒဓာတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏျပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဒတီတိ ဝိဇ္ဇာ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဘာသာဋီကာ) ကိံ ဝိဒိတံ ကရောတိ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသ-အရ အတိတ်ဘဝ၌ ခန္ဓာကိုရှင်း၊ ထိုခန္ဓာနှင့်စပ်သော အမည် အနွယ်ကိုရှင်း ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ (ဂ) ၌ **ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-** ကား အစိတ်ဖြစ်သော အတိတ်ဘဝခန္ဓာ၏ "ပုဗ္ဗေနိဝါသ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အတိတ်ဘဝခန္ဓာ၊ ထိုခန္ဓာနှင့် စပ်သော အမည် အနွယ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော အတိတ်ဘဝခန္ဓာ၏ "ပုဗ္ဗေနိဝါသ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ မကင်းတတ်သော ထိုခန္ဓာတို့နှင့်စပ်သော အမည် အနွယ်တို့၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(တနည်း) ဌာနဖြစ်သော ရှေး၌နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်၏ "ပုဗ္ဗေနိဝါသ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုခန္ဓာနှင့်စပ်သော အမည် အနွယ်တို့၌ တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

တမော-ကား အတူဖြစ်သော အမိုက်မှောင်၏ "တမော"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော မောဟ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

အာလောကော-ကား အတူဖြစ်သော အရောင်အလင်း၏ "အာလောက"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဝိဇ္ဇာ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဓေသံ ပသံသာဝစနံ -ကား အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ (ပ) ဥပ္ပန္နော-ဟူသော ၄-ပုဒ်တို့၏ "ပသံသာဝစန"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ယင်းပုဒ်တို့သည် ဟောအပ်သောအနက်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **[ဖဒ္ဓာနယာရ] ဝိဇ္ဇာ-**အရ -- ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်ကိုယူ၍ -- ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ဥပစာရသမာဓိ-တည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်တည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှောရုယှအားဖြင့်ရင်း။ ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် အာသဝက္ခယဉာဏ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း ပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

[အာဓော်သံဝဏ္ဏနာ]

(က) **အဝိဇ္ဇာတိ** တဿေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အပိဒိတကရဏဋ္ဌေန တပ္ပဋိစ္ဆာဒက **မောဟော ဝုစ္စတိ။** (ခ) **ယထာတိ** ဩပမ္မတ္ထော။ (ဂ) **တန္တိ** နိပါတော။ (ဃ) **သတိယာ** အဝိပ္ပဝါသေန **အပ္ပမတ္တဿ။** (င) **ဝီရိယာတာပေန အာတာပိနော။**

(စ) **ကာယေစ ဇီဝိတေစ အနပေက္ခတာယ ပဟိတတ္တဿ။**

(ဆ) **ပေသိတစိတ္တဿာတိ** အတ္ထော။ (၄။၁၃၁။ မအ္ဍ၊ ၂ ဘာသာဋီ၊ ၂ ၂၈။)

(က) ၌ တဿေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာပုဒ်ကို အဝိဒိတံ ကရောတီတိ အဝိဇ္ဇာ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကတ္တု

http://www.dhammadownload.com

သာနေ၌သက်-ၐင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဝိဒိတကရ-ဟု ဆိုလိုလျှက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝိဒ္ဒါ-ဟု ပြီးသည်၏-ၐင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟော-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ-အရ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ယထာသဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ၐင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း ယထာနိပါတ်ပုဒ်၏ ဥပမာအနက်ဟော--ၐင်း သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် တံသဒ္ဒါကား နိပါတ်မျှသာတည်း။ အနက်ထူးမရှိဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ငါ) ၌ ဝီရိယာတာပေန-ဖြင့် အာတာပိနော-၌ အာတာပ-အရ ဝီရိယကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] ဝီရိယာတာပေန-ဖြင့် အာတာပိနော-၌ အာတာပ-သဒ္ဒါသည် ပူပန်စေခြင်းအနက်သာမန်ကို မဟော၊ ပူပန်စေတတ်သော ဝီရိယအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ပဟိတတ္တ-ဟူသည် ကိုယ်၌ၐင်း၊ အသက်၌ၐင်း မငဲ့ကွက်သောကြောင့်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် ပဟိတတ္တဿ-၌ ပပုဗ္ဗ ဟိဓာတ်၏ ဂတိ (ပေသိတ)အနက်ဟော--ၐင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကၐ်--ၐင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အတ္တ-သဒ္ဒါသည် ကာယ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ စိတ်အနက်ကို ဟော--ၐင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) (ဆ) ဖြင့် ပဟိတတ္တဿ ၌ ပဟိတသဒ္ဒါ၏ ပေသိတ(စေလွှတ်အပ်ဟူသော) အနက် ဟော--ၐင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အတ္တ-သဒ္ဒါ ကာယ-စသော အနက်ကို မဟော၊ စိတ်အနက်ကိုဟော- ၐင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဋီကာ [၁၂၈]

(က) သော ဧဝံ (ပ) စုတူပပါတဉာဏာယာတိ စုတိယာစ ဥပပါတေစ ဉာဏာယ။

(ခ-၁) ယေန ဉာဏေန သတ္တာနံ စုတိစ ဥပပါတောစ ဉာယတိ၊ (ခ-၂) တဒတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိန္တိ ပရိကမ္မစိတ္တံ နီဟရိ။

(ဃ) သော ဒိဗ္ဗေန (ပ) ပဿာမိတိ ဧတ္ထ ပန ပုရိတပါရမီနံ မဟာသတ္တာနံ ပရိကမ္မကရဏံ နတ္ထိ။ (င) တေ ဟိ စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိမတ္တေ ဧဝ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ သတ္တေ ပဿန္တိ။ (စ) အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာ။

(၄။၁၁၂။ မအ္ဂ-၂။၃၅၁။ ဘာသာဋီ-၂။၃၁။)

> ၁။ အဘိနိန္နာမေသိံ ချာန်၏အာရုံမှထုတ်၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုသို့ ရှေးရှုစိတ်ကို ညွတ်စေပြီ။ [သဒ္ဒတ္ထ] ဆောင်တော်မူပြီ။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

http://www.dhammadownload.com

စုတူပပါတဉာဏာယ-စုတိ၏အနီး၌တည်သော သတ္တဝါတို့၏ရုပ်ရုံ၊ ပဋိသန္ဓေ၏အနီး၌တည်သော သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ရုံ၌သိကြောင်း (ဒိဗ္ဗစက္ခု) ဉာဏ်အကျိုးငှာ။ (ဝါ) စုတေခြင်း ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၌ သိကြောင်းဉာဏ်အကျိုးငှာ။ (ဝါ) စုတိပဋိသန္ဓေနေသော သတ္တဝါ၏ ရုပ်ရုံကို သိကြောင်း ဉာဏ်အကျိုးငှာ။

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် စုတူပပါတဉာဏာယပုဒ်ကို စုတိယာစ ဥပပါတေစ ဉာဏာယ-ဟု ဖွင့်၏။ (တစ်နည်း) စုတိနှင့် ဥပပါတပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ်၊ စုတူပပါတနှင့် ဉာဏ-ပုဒ်ကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဉာဏ-ပုဒ်ကို မည်သည့် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်နည်း။ ကတ္တုသာဓနပြုရမည်လော။ ဉာဏာယ-၌ အာယ-သည် မည်သည့် ဝိသယ၌ အာယပြုထားပါသနည်း။ တုမတ္ထသမ္ပဒါန်အရာ၌ အာယ ပြုထားပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ–၁) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် စုတိ ပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်၏ သဘာဝတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်--(ခ-၁) မိန့်။

(စ–၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ-၁) ဖြင့် စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ဟူသည် စုတိပဋိသန္ဓေကိုသိကြောင်း ဉာဏ်ဖြစ်၏ဟု စုတူပပါတဉာဏ်၏ သဘာဝတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို စုတူပပါတဉာဏာယ-၌ အာယ-သည် အဘယ် ဝိသယ၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ တုမတ္ထ-စသော ဝိသယတ္ထတို့၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၂) မိန့်။

ကား-- တုမတ္ထ-စသော ဝိသယတ္ထတို့၌ မဖြစ်။ တဒတ္ထ ဝိသယတ္ထတို့၌ဖြစ်၏ဟူလို။

(င) သို့/ **အောဒရာ** ။ ။ ဆရာသည်၊ (ယ)ဖြင့် ပါရမီပြည့်ပြီးသော ဘုရားလောင်းတို့အား ပရိကံပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပရိကံ ပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိပါသနည်း။ ပရိကံနှင့်ကင်း၍ အဘိညာဉ်သည် မဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဖလ-ကာရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- (င) ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီး ဘုရားလောင်းတို့သည် စိတ်ကိုညွတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့်ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို ရှုမြင်နိုင်သောကြောင့် ပရိကံပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော ဒေါသ ငါ၌မရောက်ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) သည် စုတူပပါတဉာဏာယ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဉာဏ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ၊ ဉာဏာယ-၌ အာယ-၏ ဝိသယတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ-၂) ကား အန္တတ္ထ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဗာဟျတ္ထ အဖွင့်အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဉာဏာယ-၌ အာယ-ပုဒ်၏ ငုတ်နေသော ဝိသယတ္ထကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-ယ) ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏ/ဒဠှ။ (စ) သည် ပရိကံ

http://www.dhammadownload.com

မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး ပရိက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ (င) ၌ တေ-ကား တို့သည်--ကြောင့် ပဿန္တိ-၌ ဝုတ္တကတ္တား/ကြိယာ စပ်။ စိတ္တေ-ကား ကို--ကြောင့် အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ-၌ လက္ခဏဝန္တက်။ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ-ကား လက္ခဏဝန္တက်၏ ကြိယာ (ဝါ) လက္ခဏကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဉာယတိ ဧတေနာတိ **ဉာဏံ**။ ဧတေန ဓမ္မဇာတေန၊ထိုတရားသဘောဖြင့်။ ဘဂဝတာ၊မြတ်စွာဘုရားသည်။သတ္တာနံ၊သတ္တဝါတို့၏။စုတိစ၊စုတိကိုင်း။(ဝါ) စုတိ၏ အနီးကိုင်း။ဥပပါတေစ၊ပဋိသန္ဓေစုတိကိုင်း။(ဝါ) ပဋိသန္ဓေ၏ အနီးကိုင်း။ဉာယတိ၊သိအပ်၏။က္တတိ၊ကြောင့်။တံ ဓမ္မဇာတံ၊သည်။ ဉာဏံ၊မည်၏။ ကမ္မဂဗ္ဘကရဏသာဓန၊ ဉာဓာတ်+ ယုပစ္စည်း။ ဉာဓာတ်အရ ကတ္တုပြုကြိယာအရကား သတ္တဝါတို့၏ စုတိ ပဋိသန္ဓေကို သိသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏသမ္ပယုတ္တဓမ္မ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္တကြိယာ အရကား ထိုအားတပ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ သဟဇာတာဒိသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရ ကား သတ္တဝါတို့၏ စုတိ ပဋိသန္ဓေကိုသိကြောင်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ရ၏။

ဥပပတန္တိ ဧတေနာတိ **ဥပပါတော**။ ဥပပတတီတိ ဥပပါတော၊ ဥပပတနံ ဥပပါတော။ ဥပပုဗ္ဗ ပတဓာတ်အရ မိခင်ဝမ်းသို့ကပ်ရောက်သော ပဋိသန္ဓေ စိတ်သည်မုချ။ ရှေးရှေး သောကံ ကိလေသာတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော ဘဝင်စိတ်တို့သည် ကာရဏူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ ရ၏။

စဝတီတိ **စုတိ**။/စဝနံ စုတိ။ စု-ဓာတ်အရ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်း ဘင်ခဏသည်မုချ။ ရှေးရှေးသော ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ဖလူ။ နောက် နောက်သော ပဋိသန္ဓေ-စသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ကာရဏူ။ တိ-ပစ္စည်းအရ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းရှိသော ဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂီ စုတိစိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

ပရိ ပုနံ ပုနံ ကရိယတီတိ **ပရိကမ္မံ**။ ပရိကမ္မဥ္စ တံ စိတ္တဉ္စာတိ **ပရိကမ္မစိတ္တံ**။

ပရိကမ္မ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ကား အဖန်ဖန်ပြုခြင်း ထုံမွမ်းခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ပရိက်စိတ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အဖန် ဖန်ပြုအပ်သော ထုံမွမ်းအပ်သော ပရိက်စိတ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ စုတိယာစ ဥပပါတေစ ဉာဏာယ-ဖြင့် စုတူပပါတ-ကို စုတိ+ ဥပပါတ-ဟု ပဒဒ္ဓေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိဂ်ပဒ) စုတိနှင့် ဥပပါတကို ကမ္မဓာရာယ် မပြုရ၊ စုတိစ ဥပပါတောစ စုတူပပါတော-ဟု ဒွန်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) စုတူပ ပါတနှင့် ဉာဏကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် မပြုရ၊ စုတူပပါတေ ဉာဏံ စုတူပပါတဉာဏံ- ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ယေန ဉာဏေန ဉာယတိ-ဖြင့် ဉာဏ-၌ ဉာဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ကရဏသာဓနဲ့သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဉာယတိ ဧတေနာတိ ဉာဏံ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ကရဏသာဓနပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္တ) သိစေပါသည်။

သတ္တာနံ စေတိစ ဥပပါတေစ-ဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် သိ၏ဟူသည် သတ္တဝါတို့၏ စုတိ ပဋိသန္ဓေကို သိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ) တဒတ္ထံ-ဖြင့် ဉာဏာယ-၌ အာယ-သည် သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သဝိဘတ်သည် တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်အနက်၌သက်--ငှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ပရိကမ္မစိတ္တံ နီဟရိ-ဖြင့် စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိ-၌ ညွတ်စေ၏ဟူသည် ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငှင်း (ဘာဝတ္တ) စိတ္တံ-အရ ပရိကံစိတ်ကို ယူ--ငှင်း (အဘိဓေယျတ္တ) သိစေပါသည်။

➤ ဂ။ **ဉာဏာယ/ဉာနာယ** ။ ။ အာဒိသဒ္ဒေန ရမု အပ ဉာတာဒိတောပိ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိအရ ဉာဓာတ်နောင် ယုပစ္စည်း၏ ကာရိယ အန-မှ န-ကို ဏ-ပြု၍ ပြီးသော ကြောင့် ဉာဏာယ-ပါ၍သာ သင့်ပါသည်။[ဉာဓာတ်၊ယုပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်းကို အနပြု၊ ရဟာဒိတော ဏ-သုတ်ဖြင့် အန-အပြု၏ ဒန္တဇ "န"ကို မုဒ္ဓဇ "ဏ" ပြု၍ ဉာဏာယ-ဟု ပြီးသည်။ (**သဒ္ဒယုတ္တိ**) ရဟာဒိတော ဏ-သုတ်ဖြင့် ရကာရန္တ ဟကာရန္တဓာတ် စသည်တို့ နောင် ဒန္တဇ "န" ကို မုဒ္ဓဇ "ဏ"ပြုခြင်းသည် နိစ္စဝိဓိဖြစ်သောကြောင့် (**အကြောင်းပြ**) ဉာဏာယပါ၍သာ သင့်ပါသည်။]

နီဟရိ/အဘိနီဟရိ ။ ။ ရှေ့ပုဗ္ဗေနိဝါသနောက် အာသဝက္ခယဉာဏကထာတို့၌ အဘိနိန္နာမေသိ-ကို အဘိနီဟရိ-ဟု အဖွင့်များရှိသောကြောင့်ငှင်း၊ ဋီကာ၌လည်း အဘိ နီဟရိ-ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ငှင်း၊ ရှေ့နောက် ထောက်ဆ၍ အဘိနိန္နာမေသိ-ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗချင်း တူသောကြောင့်ငှင်း၊ အဘိနီဟရိ-ဟု အဘိ-ဥပသာရနှင့်ရှိသော ပါ၍သင့်ပါသည်။ ဥပသာရပုဒ် ပါခြင်း မပါခြင်းဖြင့် အဘိနိန္နာမေသိ-ပုဒ်၏ လိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် မပျက်သောကြောင့် နီဟရိ-ပါ၍လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ဃ။ **စုတူပပါတ/စုတိယာ ဥပပါတေ**-ကား အနီးရှိသော စုတိ ပဋိသန္ဓေ၏ "စုတူပပါတ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော စုတိ ပဋိသန္ဓေနှင့် နီးသော သတ္တဝါတို့၏ ရူပါရုံ၌တင်-- သမီပူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။

စုတိယာ-ကား အနီးရှိသော စုတိ၏ "စုတိယာ"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော စုတောခါနီး သတ္တဝါ၌တင်-- သမီပူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။ (တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော စုတိခဏ ၏ "စုတိယာ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စုတောခါနီးသတ္တဝါ ရူပါရုံ၌တင်- - ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

စုတိယာစ ဥပပါတေစ-ကား အနီးရှိသော စုတိပဋိသန္ဓေ၏ "စုတိယာစ ဥပ ပါတေစ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော စုတိ၏အနီး ပဋိသန္ဓေ၏အနီး၌တည်သော သတ္တဝါတို့၏ ရူပါရုံ၌တင်-- သမီပူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

စုတူပပါတဉာဏာယ-ကား အကျိုးဖြစ်သော စုတိပဋိသန္ဓေကိုသိသော ဉာဏ်၏ "စုတူပပါတဉာဏာယ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စုတိပဋိသန္ဓေနှင့်နီးသော သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ရုံကိုသိသော ဉာဏ်၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ယေန ဉာဏေန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်, ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်, အာသဝက္ခယဉာဏ်တို့၏ "ယေန ဉာဏေန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ "သတ္တေ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်ရုံ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပါဠိ [၁၂၈]

(က) **သော ဝိဇ္ဇာန (ပ) ပဿာမိတိ ဧတ္ထ ပန ပူရိတပါရမီနံ မဟာသတ္တာနံ ပရိကမ္မကရဏံ နတ္ထိ။**

(ခ) **တေ ဟိ စိတ္တေ အဘိနီဟရိတမတ္တေ ဧဝ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ သတ္တေ ပဿန္တိ။**

(ဂ) **အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာ။**

(ဃ) **တသ္မာ တေသံ ဝသေန ပရိကမ္မံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။**

(င) **တံ ပန ဝုစ္စမာနံ အတိဘာရိယံ ဝိနယနိဒါနံ ကရောတိ၊ တသ္မာ တံ န ဝဒါမ။**

(စ) **အတ္ထိကေဟိ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ပါဠိ ပန ဝိတ္ထာယိဿာမိ။** (၄။၁၃၂။ မဒူ။၂ ၃၅၁။ ဘာသာဋီ၊၂ ၃၁။)

➤ ၁။ (က) **မဟာသတ္တာနံ**-မြတ်သော သတ္တဝါဖြစ်ကြသော ဘုရားအလောင်းတို့၏။ (ဝါ) မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌ ငြိကပ်တတ်သော သတ္တဝါတို့၏။ [သဒ္ဒတ္ထ] ဘုရားအလောင်းတို့၏။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းတို့အား ပရိကံပြုခြင်းမည်သည် မရှိဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပရိကံပြုခြင်းမည်သည် မရှိပါသနည်း။ အဘိညာဉ်တို့မည်သည် ပရိကံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းတို့အား ပရိကံပြုခြင်းမည်သည် မရှိဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းပင် ပရိကံ ကို မပြုမူ၍လည်း အောက်မေ့နိုင်ပါဆလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ)ဖြင့် ထိုအာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ပရိကံကိုဆိုထိုက်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ပရိကံပြုပုံကို ဆိုအပ်သော မှတ်ရအံ့လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (ခ) ဒဋ္ဌီကရဏာ (တစ်နည်း) ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘုရားလောင်းတို့အား ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ ပရိက်ပြုခြင်း မရှိခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏာ။ (ဂ) ပရိက်ပြုရခြင်း မရှိသည်မှတစ်ပါး ရှိသည်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏာ။ (င-စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** ။ ။ စိတ္တေ-ကား ကို--ကြောင့် အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ-၌ လက္ခဏာဝန္တကံ/လက္ခဏာဝန္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ နိဒရာတိ ဒေသနာ ဒေသကာလာဒိဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတွာ **နိဒဿေတီတိ နိဒါနံ**။ (တစ်နည်း) နိဒရာတိ ဓတေနာတိ **နိဒါနံ**။

ဝိနယဿ နိဒါနံ **ဝိနယနိဒါနံ**။ ဝိနယ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဝိနည်းပိဋကတ်သည် မှချ။ ထို--၏ နိဒါန်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော/အဝယဝီ-အဝယဝ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဝိနည်းပိဋကတ်၏ နိဒါန်းရ၏။

ဝိသုဇ္ဈန္တိ **ဗိသုဒ္ဓီ**။ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဓတေနာတိ **မဂ္ဂေါ**။ ဝိသုဒ္ဓိယာ မဂ္ဂေါ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ**။ ဝိသုဒ္ဓိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား စင်ကြယ်ခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ စင်ကြယ်ခြင်းကို ရကြောင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းတို့အားပရိက်ကို မပြုမူ၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ရရှိပြီးနောက် အလိုရှိရာခဏ၌ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ရူပါရုံတို့ကို မြင်စွမ်းနိုင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ပါဠိမေဝ/ပါလိမေဝ** ။ ။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဘာသိတတ္တာ ပကတ္ထာနံ ဝစနံ ပဗန္ဓာနံ အာလီတိ ပါဠိ။[ပရိယတ္တိမွော] ဟု သာရတ္ထဋီကာ၌ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ပါ-ရက္ခဏေ၊ ဠိ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ပါဠိမေဝ-ပါဌ်သာ မှန်ပါသည်။

ဝုတ္တနယေန/ဝုတ္တနယေနေဝ ။ ။ ရှေး ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ၌ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟု ဝေသဒ္ဒါဖြင့် ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ အဘိညာဉ်အရာ ပရိက်ပြုပုံ အစီအရင်သည် ယင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌သာ ရှိ၍ အခြားနေရာတို့၌ မရှိသောကြောင့်ရင်း နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ အနက်ရှိသော ဝေသဒ္ဒါဖြင့် ဝုတ္တနယေနေဝ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

သမ္ဗန္ဓ သာဝဓာရဏ်-ဟူသော ပရိဘာသာအရ ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်းတို့၌ ဝေသဒ္ဒါနှင့် ဆက်ဆံခွင့်ရှိ၍ ဝေအနက် ရကောင်းသောကြောင့် ဝေ-သဒ္ဒါ မပါသော ဝုတ္တနယေန-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ**- ကား အကျိုးဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်၏ "ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်၌တင်-- ဖလူပစာ။

(တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်၏ "ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ကထာပဗန္ဓ၌တင်-- ဌာနျူပစာ။

F-32-A

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-အရ မုချအားဖြင့် လောကုတ္တရာမဂ်။ ဥပစာအားဖြင့် ပုဗ္ဗဘာဂ မဂ်ကို ယူပါ။

ပါဠိ [၁၂၉]

(က) ဝိဓဗ္ဗနာတိအာဒီသု ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။ (ခ-၁) ဒေဝတာနဉှိ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလေသ ဝိနိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ အာရမ္မဏ-သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။ (ခ-၂) ဣဒဉ္စာပိ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ ဉာဏစက္ခု တာဒိသမေဝါတိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။ (ဂ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ အတ္တနာစ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။

(ဃ) အာလောကပရိဂ္ဂဟေန မဟာဇုတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။ (င) တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတရူပ ဒဿနေန မဟာဂတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။ (စ) တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄။၁၃၂။ မအဋ္ဌ-၂။၃၅၂။ ဘာသာဋီ-၂။၃၁။)

➤ ၁။ (ဂ) **ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန**၊ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အာနုဘော်အကျိုးငှာဖြစ်သောကြောင့်။ (ဝါ) အဘိညာဉ်သို့ ရှေ့ရှုဆောင်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ကြီးကျယ်သော အလားရှိသောကြောင့် ဒိဗ္ဗလည်းမည်, နေခြင်း နေကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝိဟာရလည်းမည်သော လေးပါးကုန်သော စျာန်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (**သဟုဏာအစ္ဆာမေတ္တ**) ဉာဏစက္ခုသည်၊ဉာဏ်တည်းဟူသော စက္ခု၏။(သမ္ဗန်) ပဋိလဒ္ဓတ္တာပိ၊ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ငင်း။အတ္တနာစ၊ဉာဏစက္ခု-ဟုဆိုအပ်သော မိမိသည်လည်း။ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ၊ရှစ်ပါးကုန်သော အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော ပါဒကစျာန်ဟုဆိုအပ်သော ဒိဗ္ဗဝိဟာရကိုမှီ၍ ဖြစ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ငင်း။ဒိဗ္ဗံမည်၏။

* (က-နှင့်အညီ) ဒိဗ္ဗံ=နတ်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူသော။

(ဂ-နှင့်အညီ) ဒိဗ္ဗံ=ဒိဗ္ဗဝိဟာရ-ဟုဆိုအပ်သော လေးပါးကုန်သော စျာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော။/ဒိဗ္ဗံ=အဘိညာပါဒက ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန်ဟူသော ဒိဗ္ဗဝိဟာရကိုမှီသော။ (ဃ-နှင့်အညီ) ဒိဗ္ဗံ=ကသိုဏ်းဖြစ်သော အရောင် အလင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပတတ်သော။ (င-နှင့်အညီ) ဒိဗ္ဗံ=နံရံစသည်ခြားသော ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းဖြင့် (အံ့ဩဖွယ်သွားတတ်) မကပ်ငြိဘဲ သွားတတ်သော။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသာရေန** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒိဗ္ဗမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဒိဗ္ဗသဒိသဘောကို (ဝါ) နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူပုံကို ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် နတ်တို့၏ စက္ခုနှင့်တူသောကြောင့် ဉာဏစက္ခုသည်

http://www.dhammadownload.com

ဒိဗ္ဗမည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အသို့လျှင် ဉာဏစက္ခုသည် နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့် တူပါသနည်း။ ဉာဏစက္ခု၏ နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ–၂) သို့/ [တာဒိသမေဝ–ကို၍] အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ-၁) ဖြင့် ပသာဒစက္ခုသည် ဒိဗ္ဗမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ "ပသာဒစက္ခုသည်သာလျှင် ဒိဗ္ဗမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ဉာဏစက္ခုသည်လည်း ဒိဗ္ဗမည်၏ဟု ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ-၂) ကိုမိန့်။

(ခ–၂) သို့ / ဆရာ-သည် (ခ-၁) ဖြင့် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော ကံကြောင့်ဖြစ်သော သည်းခြေ, သလိပ်, သွေး, လေ-စသော အနှောင့်အယှက်တို့သည် မနှောင့်ယှက်အပ်သော ဥပက္ကိလေသမှလွတ်သော ဝေးသောအရပ်၌လည်း အာရုံကိုမြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏ဟု နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခု၏သဘောကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုသည်သာ ထိုသို့သဘောရှိပါသလော။[ဝီရိယဗ္ဗာဝ–၌ ဝိ–ကို၍] / ဉာဏစက္ခုသည် နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူစွာ ရှုအပ်သည်မှ တစ်ပါးသော သဘောအားဖြင့်လည်း ရှုအပ်ပါသလော။[တာဒိသမေဝ–၌ ဧဝ–ကို၍] အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ (ခ-၂) ကိုမိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဉာဏစက္ခု၏ ဒိဗ္ဗမည်ပုံကို သဒိသူပစာအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဉာဏစက္ခု၏ ကာရဏူပစာ ဌာနျူပစာအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်သည်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် သဒိသအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သဒိသအားဖြင့်သာ ဒိဗ္ဗမည်ပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဒိဗ္ဗမည်ပါသေးသနည်း။ ဒိဗ္ဗမည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို မပြသော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ-စသော ဝါကျဖြင့် ဒိဗ္ဗသဒိသ-စသော အကြောင်းငါးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် ဉာဏစက္ခုသည် ဒိဗ္ဗမည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းအနက်ငါးပါး၏အစွမ်းဖြင့် ဉာဏစက္ခု၏ ဒိဗ္ဗမည်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ်သို့လျှင် သိအပ်ပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော အထောက်အထားကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေကာဘောဂ) အသင့်ယုတ္တိကို မပြပြီလော။ (အန္ဓယာဘောဂ) (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) သည် (က) ကို အကျယ်ချဲ့၍ ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ-၂) ကား ပသာဒစက္ခုသည်သာလျှင် ဒိဗ္ဗမည်သည်မဟုတ်သေး၊ ဉာဏစက္ခုသည်လည်း ဒိဗ္ဗမည်၏ဟု ဆက်လက်၍ ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ဣတိ သဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ-ကား နိဂုံးဝါကျ။ (ဂ) သဒိသအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်ပုံမှတစ်ပါး ကာရဏအားဖြင့်လည်း ဒိဗ္ဗမည်ပုံ အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ကား ဒိဗ္ဗဓာတ်၏ ဓာတွတ္ထအနက်၌ဖြစ်ပုံ အဖို့ တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ကား ဒိဗ္ဗဓာတ်၏ ဓာတွတ္ထအနက်ဟောပုံမှတစ်ပါး ဂတိ

I-57-B

http://www.dhammadownload.com

အနက်ဟောပုံ အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) ကား ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့ကုန်ပြီးသော အနက်တို့၏ ငါးပါးတို့၏အစွမ်းဖြင့် ဈာနစက္ခု၏ ဒိဗ္ဗမည်ခြင်းအကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာ ပြသောကြောင့် ဒဠှီကရဏဝါကျ။

[ဉာဏစက္ခု၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူပုံ] ဥပက္ကိလေသတို့မှ လွတ်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ဝေးသောအာရုံ သိမ်မွေ့သော အာရုံကို ခံစားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၎င်း ဉာဏစက္ခု-သည် ပသာဒစက္ခုနှင့် တူပါသည်။

စာစပ် ။ ။ ဒေဝါနံ-ကား တို့၏--ကြောင့် ပသာဒစက္ခု၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိစပ်။

➤ ၄။ (က—နှင့်အညီ) ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ **ဧိမ္ဗံ**။ ဒိဗ္ဗံ ဝိယ၊နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသည်တည်း။ဒိဗ္ဗံ၊နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူသည်။ ဒိဗ္ဗံ ဝိယ- ကား ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝိဂြိုဟ်၊ ဒိဗ္ဗံ-ကား ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ ဒိဗ္ဗပုဒ်+ဏပစ္စည်း။ ဒိဗ္ဗံ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား နတ်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုသည် မုချ။ ယင်း၏ ဉာဏစက္ခုနှင့် သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဌာနူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော (ဝီရိယဘာဝနာအစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော) ဉာဏစက္ခုရ၏။

(ဂ—နှင့်အညီ) ဒိဗ္ဗေန (ဒိဗ္ဗဝိဟာရေန) ပဋိလဒ္ဓံ **ဧိမ္ဗံ**။ ဒိဗ္ဗေန၊ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟူသော လေးပါးသော ဈာန်ဖြင့်။ပဋိလဒ္ဓံ၊ရအပ်သည်တည်း။ ဒိဗ္ဗံ၊--ရအပ်သည်။ ဒိဗ္ဗပုဒ်+ဏပစ္စည်း၊ ပဋိလဒ္ဓတဒ္ဓိတ်။ ဒိဗ္ဗ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟူသော လေးပါးသော ဈာန်သည် မုချ။ ယင်းလေးပါးသော ဈာန်၏ ဉာဏစက္ခုနှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူပစာ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဉာဏစက္ခုရ၏။

(တစ်နည်း) ဒိဗ္ဗံ (ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ) သန္နိဿိတန္တိ **ဧိမ္ဗံ**။ ဒိဗ္ဗံ၊အဘိညာပါဒက ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်ဟူသော ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို။သန္နိဿိတံ၊မှီသည်တည်း။ ဒိဗ္ဗပုဒ်+ဏပစ္စည်း၊ သန္နိဿိတ တဒ္ဓိတ်။ ဒိဗ္ဗ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အဘိညာပါဒက ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်ဟူသော ဒိဗ္ဗဝိဟာရသည် မုချ။ ယင်း၏ ဉာဏစက္ခုနှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ဏ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော ဉာဏစက္ခု ရ၏။

(ဃ—နှင့်အညီ) ကသိဏာလောကပရိဂ္ဂဟေန ပတ္တဇ္ဇုတ္တာ သယံ ဉာဏာလောကဖရဏဘာဝေန ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတီတိ **ဧိမ္ဗံ**။ ယံ ဉာဏစက္ခု၊သည်။ကသိဏာလောကပရိဂ္ဂဟေန၊ကသိုဏ်းဖြစ်သော အလင်းရောင်ကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့်။ပတ္တဇ္ဇုတ္တာ၊ရောက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။သယံ ဉာဏာလောကဖရဏဘာဝေန၊မိမိဟူသော ဉာဏ်အလင်း၏ ပြန့်နှံ့သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတိ၊ထွန်းလင်းတောက်ပတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ ဉာဏစက္ခု၊သည်။ဒိဗ္ဗံ၊မည်၏။ ဒိဝုဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။ ကတ္တုသာဓန။ ဒိဝုဓာတ်အရကား ဉာဏစက္ခု၏ ကသိုဏ်းဖြစ်သော အလင်းရောင်ကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် ရောက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ၊ မိမိဟူသော ဉာဏ်အလင်း၏ ပြန့်နှံ့သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထွန်းလင်း

http://www.dhammadownload.com

တောက်ပခြင်း သတ္တိလက္ခဏာသဘာဝသည် မှချ။ အ-ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝ ဝန္တဖြစ်သော ဉာဏစက္ခုရ၏။

(ငှ—နှင်းအညီ) တိရောကုဋ္ဋာဒိ ဂတရူပဒဿနေန အသင္ဂမာနံ ဒိဗ္ဗတိ ဂစ္ဆတီတိ **ဒိဗ္ဗံ**။ ယံ ဉာဏစက္ခု၊သည်။တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတရူပဒဿနေန၊နံရံစသည်ခြားသော ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းဖြင့်။အသင္ဂမာနံ၊မကပ်ငြိဘဲ။ဒိဗ္ဗတိ ဂစ္ဆတိ၊သွားတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ၊သည်။ဒိဗ္ဗံ၊မည်၏။ ဒိဝုဓာတ်+အ-ပစ္စည်း၊ ကတ္တုသာဓန။ ဒိဝုဓာတ်အရကား နံရံစသည်ခြားသော ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းဖြင့် မကပ်ငြိဘဲ သွားတတ်သော ဉာဏစက္ခု၏ သွားခြင်း သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ အ- ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ဉာဏ စက္ခုရ၏။

[ဓ—ဝါကျ] ဒိဝိ ဘဝံ **ဒိဗ္ဗံ**။(အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ) ဒိဝိ၊နတ်ပြည်၌။ဘဝံ၊ဖြစ်သည်တည်း။ဒိဗ္ဗံ၊ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သည်။ဒိဝိ ဘဝံ-ကား ဘဝတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဒိဗ္ဗံ-ကား ဘဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ ဒိဝ ပုဒ်+ဏျပစ္စည်း။ ဒိဝ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား နတ်ပြည်သည် မှချ။ ထိုနတ်ပြည်၏ နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော နတ်ပြည် ၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုသည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့်ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သမ္ဗန်သကတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဒိဝိ ဘဝေါ **ဒိဗ္ဗော**။ ဒိဗ္ဗောစ သော ဝိဟာရောစာတိ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရော**။ ဒိဗ္ဗ-ဟူသော ဝိသေသနံပုဒ်အရကား နတ်ပြည်၌ဖြစ်ခြင်း ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ ဈာန်လေးပါးနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ဈာန်လေးပါးရ၏။

ဉာဏမေဝ စက္ခု **ဉာဏစက္ခု**။ ဉာဏ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဉာဏ်၏ အဖြစ်ဟူသော အဝဓာရဏဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ အဘိညာဉ် စက္ခုနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဉာဏ်သည်သာဖြစ်သော စက္ခုရ၏။

* မဟတီ ဇုတိ ယဿာတိ **မဟာဇုတိကံ**။ (ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု ရ၏။) * မဟတီ ဂတိ ယဿာတိ **မဟာဂတိကံ**။ (အံ့ဩဘွယ်ကောင်းသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု ရ၏။)

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဒိဗ္ဗပုဒ်ကို ဒိဝိ ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ။ ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ။ (ဝါ) ဒိဗ္ဗေန သဒိသံ ဒိဗ္ဗံ-ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် (ဝါ) သဒိသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ် (ဝါ) သဒိသတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ-ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ-ပုဒ်ကို ဒိဗ္ဗေန ဒိဗ္ဗဝိဟာရေန ပဋိ လဒ္ဓံ ဒိဗ္ဗံ-ဟု ပဋိလဒ္ဓတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ပဋိလဒ္ဓတဒ္ဓိတ်၌သက်-- ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဒိဗ္ဗေန-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဝိဟာရ-ဟူသော နောက်ပုဒ် ကျေနေသည်၏-

http://www.dhammadownload.com

-ၚင်း (ဘာဝတ္ထ) ပုဒ်ပြီးနိပ္ဖန္န ဒိဗ္ဗ-အရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန်လေးပါးကို အကြောင်း ပဝတ္တနိမိတ်ပြု၍ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ကို အရကောက်ရမည်ကို ၚင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒိဗ္ဗပိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ-ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ-ပုဒ်ကို ဒိဗ္ဗံ (ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ) သန္နိဿိတံ ဒိဗ္ဗံ-ဟု သန္နိဿိတ တဒ္ဓိတ်ပြု--ၚင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ယင်းအနက်၌သက်--ၚင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဝိဂ္ဂြိုဟ်ဝါကျ ဒိဗ္ဗံ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဝိဟာရ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေနေသည်၏--ၚင်း (ဘာဝတ္ထ) ပုဒ်ပြီး ဒိဗ္ဗံ-ပုဒ် အရ အဘိညာပါဒက ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်ကို အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ်ပြု၍ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ယူ--ၚင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) (ဝါ) ဒိဗ္ဗံ-ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်၏ ကာရဏူပစာသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုၚင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ-၌ ဒိဝုဓာတ်၏ ဇုတိအနက်ဟော-ၚင်း (ဒုဓာတွတ္ထ) ယပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ၚင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတီတိ ဒိဗ္ဗံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ၚင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိ၏ဟူသည် ကသိုဏ်းရောင်ကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုၚင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ-၌ ဒိဝုဓာတ်သည် ဂတိအနက်ဟော--ၚင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ယပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်-ၚင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒိဗ္ဗတိ ဂစ္ဆတီတိ ဒိဗ္ဗံ-ဟုပြု-ၚင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကြီးကျယ်သော အလားရှိ၏ဟူသည် နံရံစသည် ခြားကွယ်သော ရူပါရုံကိုမြင်နိုင်သော ကြောင့် ကြီးကျယ်သော အလားရှိသည်၏အဖြစ်ကိုၚင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဒူရေပိ/ထူလမ္ဗိ ။ ။ ဒူရေပီတိ ပိသဒ္ဒေန သုခုမဿပိ အာရမ္မဏဿ သမ္ပိဏ္ဍနသမတ္ထတံ သင်္ဂဏှာတိ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ ဒူရေပိ-ပါဠ် သင့်သည်။ ရှေးရိုက် ဝိမတိဋီကာ၌ ထူလံပီတိ ပိသဒ္ဒေန သုခုမဿာပိ အာရမ္မဏဿ ဂဟဏံ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ယင်းအလို ထူလမ္ဗိ-ပါဠ်လည်း သင့်ပါသည်။

အပလိဗုဒ္ဓ/အပလိဗုန္ဓ ။ ။ အ+ပရိ+ဗုဓိဓာတ် ကံဟော တပစ္စည်း၊ ယင်း တ-ပစ္စည်းကို ဓ-ပြု၊ ဓာတွန် ဓ-ကို ဒ်-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ၚင်း၊ ပိတ္တ သေမှ ရုဟိရာဒီဟိ-ဟူသော အဝုတ္တကတ္တားကိုထောက်၍ ကံဟော တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသင့်သောကြောင့်ၚင်း အပလိဗုဒ္ဓ ပါဠ် သင့်ပါသည်။

အ+ပရိ+ဗုဓိဓာတ် ဣကာရန္တ အဆုံးရှိသော ဓာတ်များနောင် ဗိန္ဒုလာရိုးရှိ၍ ယင်း ဗိန္ဒုကိုဝဂ္ဂန္တ န-ပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် တ-ပစ္စည်း မသက်မူ၍ အ-ပစ္စည်းသက်ပါက အပလိဗုန္ဓပါဠ် သင့်ပါသည်။

ရုဟိရာ/ရုဓိရာ ။ ။ ရုဟဓာတ် ရုဓဓာတ် ဣရပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဠ် လုံး သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ **ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဂါ၏ "ဥပက္ကိလေသ ဝိနိမုတ္တတာယ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒိဗ္ဗပသာဒ စက္ခု၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

[ဏ—နှင့်အညီ] ဒိဗ္ဗံ-ကား အတူဖြစ်သော နတ်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခု၏ "ဒိဗ္ဗ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဉာဏစက္ခု (ဝါ) အဘိညာဉ်စက္ခု၌တင်-- သဒိသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

[ဏ—နှင့်အညီ ဉပမာ တွေ့ထုတ်ပုံ] (၁) နတ်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုသည် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာန။ (၂) ဉာဏစက္ခုသည် နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် ဥပမေယျ။ (၃) ဥပမာန ဥပမေယျတို့၏ တစိတ်တဒေသတူခြင်း သဒိသဘောဂုဏ်သည် ဥပမာ။(၄) ဝိယ-သဒ္ဒါကား ဥပမာဇောတက။

[ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ—နှင့်အညီ] ဒိဗ္ဗံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗဝိဟာရ-ဟူသော ဈာန်လေးပါး၏ "ဒိဗ္ဗ" အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဉာဏစက္ခု၌ တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

[ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ—နှင့်အညီ] ဒိဗ္ဗံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အဘိညာပါဒက ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်ဟူသော ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ "ဒိဗ္ဗ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဉာဏစက္ခု၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဝီရိယဘာဝနာ ဗလေနိဗ္ဗတ္တံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝီရိယကို ပွားစေခြင်း၏ "ဝီရိယဘာဝနာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ဘာဝနာအားလုံး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဝီရိယဘာဝနာ-တည်းဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် ကုသိုလ်ဘာဝနာအားလုံးတည်းဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဈာန်လေးပါး၏ "ဒိဗ္ဗဝိဟာရ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဉာဏစက္ခု၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ ဤ၌ မကင်းရာသော အကြောင်းဖြစ်သော ပါဒကဈာန်ကိုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော အကျိုးဖြစ်သော ဉာဏစက္ခုကို ယူရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပါဒကဈာန်တို့၏ "ဒိဗ္ဗဝိဟာရ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဉာဏစက္ခု၌တင်--ကာရဏူပစာ။ ဤ၌ မကင်းရာသော အကြောင်းဖြစ်သော ပါဒကဈာန်ကိုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော အကျိုးဖြစ်သော ဉာဏစက္ခုကို ယူရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တ**-အရ မုချအားဖြင့် နတ်ပြည်-ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေနိုင်သော မဟာကုသိုလ်စေတနာ။ ဥပစာအားဖြင့် နတ်တို့၏ စက္ခုပသာဒရုပ်ကိုယူ။

[ဗဟိဒ္ဓါရမဏာရ] ဒိဗ္ဗဝိဟာရ-အရ ဈာန်လေးပါး၊ ယင်းဈာန်လေးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် နာမက္ခန္ဓာတည်း။ ထိုနာမက္ခန္ဓာကား အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်သည် သဘာဝအစွဲတွင်က ဇနကဟိတ်လည်းမည်၏။ ပရမ္မရဟိတ်လည်းမည်၏။ ဝတ္ထု ဒွါရ အာရုံ ဥတု ဘောဇဉ် စသည်သည် အသမာနဘာဝ ဟာဟိရပရိက္ခါဟာက သာဓာရဏ ပစ္စယလည်းမည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟေတုပစ္စယအကြောင်းကို ကြားခြင်းသည် ပရိက္ခာရဟာရမည်၏။

ဓါကျ [၁၃၈]

(က) ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု။ (ခ) စက္ခုကိစ္စကရဏေန စက္ခုမိဝါတိပိ စက္ခု။

(ဂ) စုတူပပါတဒဿနေန ဒိဗ္ဗိပိသုဒ္ဓိဟေတုတတ္တာ ဝိသုဒ္ဓံ။

(ဃ) ယော ဟိ စုတိမတ္တမေဝ ပဿတိ၊ န ဥပပါတံ၊ သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ ယော ဥပပါတမတ္တမေဝ ပဿတိ၊ န စုတိံ၊ သော နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။

(င) ယော ပန တဒုဘယံ ပဿတိ၊ သော ယသ္မာ ဒုဝိဓမ္ပိ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ အတိဝတ္တတိ၊ တသ္မာဿ တံ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု ဟောတိ၊ တဒုဘယဉ္စ ဗုဒ္ဓပုတ္တာ ပဿန္တိ။

(စ) တေနေတံ ဝုတ္တံ "စုတူပပါတဒဿနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ ဝိသုဒ္ဓ"န္တိ။

(ဆ) ဧကာဒသဥပက္ကိလေသဝိရဟိတော ဝါ ဝိသုဒ္ဓံ။

(၄။၁၃၂။ မအ္ဂ-၂။၃၁၄။ ဘာသာဋီ-၂။၃၃၄။)

➢ ၁။ (ဂ) ဝါကျ ပါတ်သမ္ဗန်/ ဒုတ္ထ—သမ္ဗန်ကား - စက္ခုသ၊ အဘိညာဉ်စက္ခု၏။ (ဝါ) အဘိညာဉ်စက္ခုသည်။ဟုထည့်ပါ။

စက္ခု- ရူပါရုံကိုမြင်တတ်သော မျက်စိ။[မုချတ္ထ] မြင်တတ်သော ပကတိမျက်စိနှင့် တူသော မျက်စိ။ [ဥပစာရတ္ထ]

ဝိသုဒ္ဓံ- အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ (ဝါ) ၁၁-ပါးသော ညစ်ညူး ကြောင်းတို့မှကင်းစင်သော။

➢ ၂။ (စ) **သို့/ သာဓကောဟူဏ္ဍ** ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (က) ဖြင့် မုချအားဖြင့် စက္ခု မည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ မုချအားဖြင့်သာ စက္ခုမည်ပါသလော။ အဘယ် နည်းအားဖြင့် စက္ခုမည်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဥပစာအားဖြင့် စက္ခုမည်ပါသေး၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် စက္ခတိ ရူပံ ဝိဘာဝေတီတိ စက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ စက္ခုပုဒ်၌ ဤ ဝစနတ္ထတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါ သလော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထ ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထလည်း ဖြစ်သင့်ပါသေး၏ဟူလို

(ဃ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (ဂ) ဖြင့် အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သောကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည် ဝိသုဒ္ဓမည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ပုံ အဘယ်နည်း အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါသနည်း။ အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ အကျယ်ကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား အကျဉ်း-အကျယ်ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- (ဃ) ဖြင့် စုတိပဋိသန္ဓေ နှစ်မျိုးစုံကို မြင်မှ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နဝသတ္တပါတုဘာဝ ဒိဋ္ဌိ နှစ်မျိုးကို လွန်မြောက်နိုင်၏ဟု အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အားမရောက်ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (င) ဖြင့် စုတိပဋိသန္ဓေနှစ်ပါးစုံကို မြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဒိဋ္ဌိလွန်မြောက်၍ ထိုအမြင်စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း သို့ဆိုသော် ဘုရားရှင်သည် ယင်းနှစ်ပါးစုံကို မမြင်ဟူသော အနက်ကိုလည်း သိကောင်း ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ သိကောင်းပါလျက် ပါဠိတော်၌ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန-ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ-ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ)သည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ဃ) ၌ ယော ဟိ စုတိမတ္တမေဝ-မှ နဝသတ္တပါတု ဘာဝဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ-တိုင်အောင် ဇှတိရေကဝါကျ။ ယော ပန တဒုဘယံ-စသည်ကား အန္ဒယဝါကျ။ (င) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) နိဂုံးဝါကျ။ **ဓာစမ်** ။ ။ သော-ကား သည်--ကြောင့် အတိဝတ္တတိ-၌ ဝုတ္တကတ္တား/ကြိယာ စပ်။ **စက္ခုကိစ္စကာရဏေန**-ကား ကြောင့်-- ကြောင့် စက္ခုမိဝ-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။ (တစ်နည်း) အားဖြင့်--ကြောင့် စက္ခုမိဝ-၌ တတိယာဝိသေသန/တတိယာဝိသေသျ စပ်။

➢ ၄။ ဝိသုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ **ဝိသုဒ္ဓံ**။ ဝိပုဗ္ဗ သုဓဓာတ်အရ ကတ္တုရှ်ကား အယူမှ စင်ကြယ်သော သဟဇာတရှုပ ပဉ္စမဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထ ကြိယာကား ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ကား ထို--သော အယူမှစင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် ရ၏။

* နဝေါ သတ္တော နဝသတ္တော။ နဝသတ္တဿ ပါတုဘာဝေါ နဝသတ္တပါတုဘာဝေါ။ နဝသတ္တပါတုဘာဝေါ ဣတိ ဒိဋ္ဌိ **နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ**။ နဝသတ္တပါတုဘာဝ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အသစ်ဖြစ်သော သတ္တဝါ၏ ထင်ရှားဖြစ်၍ဖြစ်သော သမ္ဘာဝနာ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ အယူနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဥာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော အသစ်ဖြစ်သော သတ္တဝါ၏ ထင်ရှားဖြစ်၍ဖြစ်သော အယူ ရ၏။

ဒိဋ္ဌိယေဝ **ဒိဋ္ဌိဂတံ**။ ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဒိဋ္ဌိသည်သာဖြစ်သော တဗ္ဘာဝဝုတ္တိဘောဂုဏ်သည် မုချ။ (တစ်နည်း) ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား ဒိဋ္ဌိ ရ၏။ ပုဒ်လုံးအရကား တဗ္ဘာဝဝုတ္တိ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်တို့သဘောသည် နောက်ပုဒ်အရ

http://www.dhammadownload.com

အနက်ထူး မရှိသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်အရသာ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ရ၏။

* ဒိဋ္ဌိသု ဂတံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ။ ။ ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ခြောက်ဆယ့် နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူသည် မှချ။ ထို--၏ ဂတ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ ဥစ္ဆေဒအယူ နဝသတ္တပါတုဘာဝအယူနှင့် အဝယဝီ-အဝယဝ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော (၆၂) ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့၌ အကျုံးဝင်သော ဥစ္ဆေဒအယူ နဝသတ္တပါတုဘာဝအယူ ရ၏။ * ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုနော ဘာဝေါ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တံ။ ဥဘိန္နံ သမူဟော ဥဘယံ။ တေသံ (စုတူပပါတာနံ) ဥဘယံ တဒုဘယံ။ ဥစ္ဆေဒေါ ဣတိ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။ နဝေါ သတ္တော နဝသတ္တော။ ပါတုဘာဝတီတိ ပါတုဘာဝေါ။ နဝသတ္တော ပါတုဘာဝေါ နဝသတ္တပါတုဘာဝေါ။

ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယာ ဟေတု ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ-အရကား အယူစင်ကြယ်ခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ အကြောင်းနှင့် (ဝါ) အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဒဿနဋ္ဌေန-ဖြင့် စက္ခု-၌ စက္ခုဓာတ်သည် အဿာဒအနက်ကို မဟော၊ ဒဿနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္တ) ဥ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) စက္ခတိ ရူပံ ဝိဘာဝေတီတိ စက္ခု-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ စက္ခုမိဝ-ဖြင့် စက္ခု-ပုဒ်ကို စက္ခုမိယာတိ စက္ခု-ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-- ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ စက္ခုကိစ္စကရဏေန-ဖြင့် သမ ဝိသမ စသည်ကို မြင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော စက္ခုကိစ္စကို ပြုခြင်းကြောင့် စက္ခုနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတတ္တာ-ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓပုဒ်ကို ဝိသုဇ္ဈတိ ဓတေနာတိ ဝိသုဒ္ဓံ-ဟု ကရဏသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကရဏသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ စုတူပပါတဒဿနေန-ဖြင့် စုတိ ပဋိသန္ဓေကိုမြင်မှ အယူစင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓံပုဒ်ကို ဥပက္ကိလေသတော ဝိသုဇ္ဈတီတိ ဝိသုဒ္ဓံ-ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည် (၁၁)ပါးသော ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ကိလေသတို့မှ ကင်းစင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ စက္ခုကိစ္စကရဏေန/စက္ခုကိစ္စကရဏေနစ ။ ။ ယောဇနာ-၌ စသဒ္ဒေါ ဝါသဒ္ဒတ္ထေ ဝတ္တတိ-ဟု ဖွင့်ထားသောကြောင့် ယင်းယောဇနာအလို စက္ခုကိစ္စကရဏေန

http://www.dhammadownload.com

စ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်း စသဒ္ဒါ၏ အတ္ထန္တရဝိကပ်အနက်သည် စက္ခုမိဝါ တိပိ-၌ အတ္ထန္တရဝိကပ္ပနတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ပိ-သဒ္ဒါဖြင့်ပင် ပြီးဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုကိစ္စကရဏေန-ဟု စသဒ္ဒါ မပါသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဝိသုဒ္ဓံ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ဉစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ, နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ-တို့မှ စင်ကြယ်ခြင်း၏ "ဝိသုဒ္ဓ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌ တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

စက္ခု-ကား အတူဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၏ "စက္ခု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➢ ၁၀။ **[လက္ခဏာဟာရ] စက္ခုပုဒ်**-အရ အဘိညာဉ် (ဉာဏ) စက္ခုကို ယူသောကြောင့် ထိုနှင့်နမနလက္ခဏာ တူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့်တကွဖြစ်လေ့ ရှိသောကြောင့်ရင်း, ထို နှင့် စက္ခုကိစ္စကို ပြီးစေခြင်း တူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ဟေတုပစ္စည်းစသော အကြောင်း တူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ဟေတုပစ္စည်း ၏ ပစ္စယုပ္ပန်စသော အကျိုးတူသောကြောင့် ရင်း, ထိုနှင့် ရူပါရုံတည်းဟူသော အာရုံတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် နမနဇာတ် တူသော ကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ဒူရအာရမ္မဏာသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထ-စသော ဂုဏ် တူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ဒဿနကြိယာတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ပရမတ္ထဒြဗ်တူသောကြောင့်ရင်း, ထို နှင့် ပရမတ္ထဓမ္မ, သဒ်တအမည် တူသောကြောင့်ရင်း, သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့ သုတ်၌ မလာသော တရားတို့ကို ဧကလက္ခဏာ စသောအားဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် 'လက္ခဏာဟာရ' မည်၏ ဟူလိုသော်။

[ဘောသန္တဒေသနာဟာရ] စုတိမဂ္ဂစမဝ-၌ စုတိစိတ်ကျေနဝိသကိုယူ၍ ထိုကိုယူသဖြင့် ထို စိတ်နှင့် ယှဉ်ဘက်စေတသိက်များကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုစုတိစိတ်နှင့် ဖြစ်ဖက် ရုပ်တရား များကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုတရားများသည် ခန္ဓာငါးပါးတည်း။ (လောကောပုဒ်နှင့် အတူထုတ်) * **စုတိမဂ္ဂစမဝ ပဿတိ**--အရ -- ရူပကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်၌ရှိသော အဘိညာဉ်ကိုစွတပ်သော ပညာကိုယူ။

ပါဠိ [၁၃၁]

(က) မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ ရူပဒဿနေန **အတိက္ကန္တမာနုသကံ**။ (ခ) မာနုသကံ ဝါ မံသစက္ခုံ အတိက္ကန္တတ္တာ အတိက္ကန္တမာနုသကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဂ) တေန ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန။ (ဃ) **သတ္တေ ပဿာမီတိ** မနုဿမံသစက္ခုနာ ဝိယ သတ္တေ ပဿာမိ ဒက္ခာမိ ဩလောကေမိ။ (၄။၁၃၃။မဒ္ဒူ-၂။၃၅၇။ ဘာသာဋီ-၂။၁၃၈။)

➢ ၁။ **အတိက္ကန္တမာနုသကံ**။ လူတို့၏ ဉစ္စာဖြစ်သော ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်လောက် သော ရူပါရုံကိုလွန်သော။ (ဝါ) လူတို့၏ ဉစ္စာဖြစ်သော မံသစက္ခုကို လွန်သော။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ **သာအောကဗျွာ** ။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် အတိက္ကန္တမာနုသကံ-၌ မာနုသက-အရ လူတို့၏ ဒသနူပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရှုပါရုံကို အရကောက် ရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ မာနုသကံ-အရ လူတို့၏ ဒသနူပစာရဖြစ်သော ရှုပါရုံတမျိုး ကိုသာ အရကောက်နိုင်ပါသလော။ အဘယ်တရားကို အရကောက်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား**-- မံသစက္ခုကိုလည်း အရကောက်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အာရုံကို အဦးပြုသဖြင့် ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာရမ္မဏိကကို အဦးပြုသဖြင့် ဝစနတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့ / **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အတိက္ကန္တမာနုသကံပုဒ်ကို ပဒါဝဓိကန္တ ဒန္တန္တေဒနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝါကျာဝဓိကန္တ ဒန္တသောစနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြလို သော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ အတိက္ကမိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် သရူပဒသနေန-၌ ကြိယာဝိသေသန။ ကြိယာဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ ဥပစရိတဗ္ဗန္တိ **ဥပစာရံ**။ (ဥပ-စရ+ဏ) ဥပရှေးရှိသော စရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အာရုံကိုယူတတ်သော စက္ခုဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ရှုပါရုံ ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ပကတိစက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် ယူ နိုင်သော ရှုပါရုံ ရ၏။

မနုဿေဟိ ဥပစာရံ **မနုဿူပစာရံ**။ မနုဿ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား လူတို့ သည် မုချ။ ထို--၏ ဥပစာရဟူသော နောက်ပုဒ်အရ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား လူတို့လှည့်လည်ရာ အရပ် ရ၏။

မနုဿာနံ ဣဒံ **မာနုသကံ**။ မနုဿပုဒ်-အရကား လူတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ဒသနူ ပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရှုပါရုံနှင့် သာမိ-သံ စပ် ဌာနူ။ ကဏ်-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော လူတို့၏ ဒသနူပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရှုပါရုံ ရ၏။

[**က--နှင့်အညီကောက်ပုံ**] အတိက္ကမတီတိ အတိက္ကန္တံ။ (ဒိဗ္ဗစက္ခု ရ၏။)

မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ **အတိက္ကန္တမာနုသကံ**။ (ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်) မာနုသက-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား လူတို့၏ ဒသနူပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရှုပါရုံသည် မုချ။ ထို--၏ လွန်သော ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်နှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် ရ၏။ (ဝိသေသန ဆက်ကောက်) [ခ-နှင့်အညီကောက်လျှင် "မံသစက္ခု"ကောက်ရုံသာ ထူးသည်]

➤ ၆။ (ဓ) ၌ မနုဿူပစာရံ-ဖြင့် မာနုသကံပုဒ်ကို မနုဿာနံ ဣဒံ မာနုသကံ- ဟု ဣဒံတဒ္ဓိတ်ပြ--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကဏ်ပစ္စည်း ဣဒံတဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်--ရင်း

http://www.dhammadownload.com

(ပစ္စယတ္ထ) မာနုသက-အရ လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရူပါရုံကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတိက္ကမိတွာ-ဖြင့် အတိက္ကန္တ-၌ အတိရှေ့ရှိသော ကမ္မဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အတိက္ကမတီတိ အတိက္ကန္တ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ-ဖြင့် အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်ကို မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ-ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်၍ အတိက္ကန္တ မာနုသကံ-ဟု ရှပ်ပြီးနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ရူပဒဿနေန-ဖြင့် မနုဿူပစာရကို လွန်၏ဟူသည် တိရောကုဋ္ဋသုခုမ စသည် အပြားရှိသော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းကြောင့် လွန်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် မာနုသကံပုဒ်ကို မနုဿာနံ ဣဒံ မာနုသကံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မာနုသက-အရ မံသစက္ခုကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ပုဒ်ကို မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ-ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်၍ အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ဟု ရှပ်ပြီး နေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ ဝိသုဒ္ဓံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ဟု ပဌမန္တချထားသော်လည်း ပါဠိတော်၌ကား ဒိဗ္ဗေန ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန-ဟု တတိယန္တ နေသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဃ) ၌ ဒက္ခာမိ-ဖြင့် ပဿာမိ-၌ ဒိသဓာတ်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဓာတုပဒ)

[တစ်နည်း:) ဒက္ခာမိ-သည် ပဿာမိ-၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) ဩလောကေမိ-ဖြင့် ဒက္ခာမိ-၌ ဒိသဓာတ်သည် အပေက္ခန (ဩလောကန) အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

မနုဿမံသစက္ခုနာ ဝိယ-ဖြင့် သတ္တေ ပဿာမိ-၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို မြင်၏ဟူသည် လူတို့၏ မံသစက္ခုဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **မနုဿမံသစက္ခုနာ/မနုဿာနံ မံသစက္ခုနာ** ။ ။ မနုဿမံသစက္ခုနာ-နှင့် မနုဿာနံ မံသစက္ခုနာ-တို့သည် သမာသ် ဝါကျမျှသာ ကွဲပြား၍ အနက်ထူး မရှိသော ကြောင့် နှစ်ပါး၌လုံးသင့်ပါသည်။ [**မနုဿာ မံသစက္ခုနာ**-ဟု ရှိလျှင် မနုဿာ၊လူတို့သည်။ မံသစက္ခုနာ၊ဖြင့်။သတ္တေ၊တို့ကို။ပဿန္တိ၊ဝိယ၊မြင်ကုန်သကဲ့ သို့-ဟု အနက်ပေးရသော ကြောင့်ရင်း၊ **မနုဿော မံသစက္ခုနာ**-ဟုရှိလျှင် မနုဿော၊သည်။သတ္တေ၊တို့ကို။ပဿတိ ဝိယ၊ မြင်သကဲ့သို့။-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း၊ ဤသို့ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် မနုဿာ

http://www.dhammadownload.com

မံသစက္ခုနာ/မနုဿော မံသစက္ခုနာ-ပါဌ်တို့လည်း သင့်ပါသည်။]

အတိက္ကန္တက္ကာ/အတိက္ကန္တက္ကာ တံ ။ ။ ယောဇနာ-၌.တံ အတိက္ကန္တမာနုသကန္တိ ဝေဒိ တဗ္ဗံ-ဟု အချို့ပေ၌ တံ-သဒ္ဒါနှင့်၊ အချို့ပေ၌ တံ-သဒ္ဒါ မပါဘဲ ရှိသည်ဟူ၏။ တံ-သဒ္ဒါ ကား အချင်းခပ်သိမ်းပင် မရှိသင့်၊ ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်ဆိုသောကြောင့် တံ-သဒ္ဒါ မပါ သောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သဝတ္တော ပသာဒမိ**-ကား ဌာနဖြစ်သော သတ္တဝါ၏ "သတ္တေ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရုပ်ပါရုံ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော သခ်တမွေအားလုံး၏ "သတ္တေ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရုပ်ပါရုံ ဝဏ္ဏာယတန၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော သတ္တဝါပညတ်၏ "သတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်း ဖြစ်သော ရုပ်ပါရုံ၌တင်-- ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

မံသစက္ခုနာ အတိက္ကန္တက္ကာ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၏ "မံသစက္ခု"ဟူ သောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရုပ်ပါရုံကိုမြင်ခြင်း စက္ခုဝိညာဉ်ကိစ္စ၌တင်--- ကာရဏူ ပစာ။နာနန္တရိကနည်း။ **မနုဿူပစာရံ**-ကား ဌာနဖြစ်သော လူတို့၏ ကျက်စားရာအရပ် ၏ "မနုဿူပစာရ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုအရပ်၌ရှိသော ရုပ်ပါရုံ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ-ကား အတူဖြစ်သော နတ်မျက်စိ၏ "ဒိဗ္ဗစက္ခု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဉာဏ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ဤ၌ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ-သဒ္ဒါသည် နတ်မျက်စိကို ဟောသော်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်း မည်၏။

➤ [အာယတနော အနုယောဂ] **သဝတ္တော**--အရ ဥပစာရမွေကား ရုပ်ပါရုံဖြစ်ပါသည်။ ထို ရုပ်ပါရုံသည် ရူပါယတန မည်၏။ **မနုဿူပစာရ**-အရ--ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်ပါရုံကိုယူ။

ဋီကာ [၁၃၂]

(က) **စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိ ဧတ္ထ စုတိက္ခဏေ ဝါ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဝါ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာ။ (ခ) ယေ ပန အာသန္နစုတိကာ ဣဒါနိ စဝိဿန္တိ၊ တေ စဝမာနာ။**

(ဂ) **ယေစ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ သမ္ဘူတိနိဗ္ဗတ္တာ ဝါ၊ တေ ဥပပဇ္ဇမာနာတိ အဓိပ္ပေတာ။**

(ဃ) **တေ ဧဝရူပေ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေစ ပဿာမီတိ ဒဿေတိ။**

(ဋ္ဌ။၁၃၃။ မအူ-၂။၃၅၈။ ဘာသာဋီ-၂။၃၈။)

➤ ၂။ (၈) **ခို/ ဖူတ္တ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် စုတိခဏ ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် မြင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ မစွမ်းနိုင်သည်ရှိ သော် အဘယ်အခါကို စဝမာန ဥပပဇ္ဇမာနဟူ၍ လိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်-- (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် စုတိခဏာ၌ရင်း, ပဋိသန္ဓေခဏာ၌ရင်း ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ မာန-ပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်၍ စုတိခဏာနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ စဝမာန-အရ အဘာယ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် စဝမာန-အရ စုတေခါနီး သတ္တဝါတို့ကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ ဥပပဇ္ဇမာန-အရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါတို့ကို ယူရမည်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသည် ဝါကျာရမ္ဘ။/ပက္ခန္တရ/အန္ဓယဝါကျ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** ။ ။ တေ-ကား တို့ကို--ကြောင့် အဓိပ္ပေတာ-၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကမ္မိ စပ်။ တွေ-ကား ၌--ကြောင့် အဓိပ္ပေတာ-၌ အာဓာရ/အာဓာယ်စပ်။

➤ ၄။ အာသန္နာ စုတိ ယေသန္တိ **အာသန္နစုတိကာ**။ အာသန္နစုတိ-အရ နီးသော သေခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ သတ္တဝါနှင့် ဌာနီ ဌာန-စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ နီးသော သေခြင်းရှိသော သတ္တဝါ ရ၏။

* ဂဟိယိတ္ထာတိ **ဂဟိတာ**။ ဂဟဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံ ကိလေသာတို့သည် မှချ။ ကမ္မဌကား ပဋိသန္ဓေ၏ နာနာကၠဏိက ကမ္မသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေ ရ၏။

* ဂဟိတာ ပဋိသန္ဓိ ယေဟီတိ **ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ**။ ဂဟိတပဋိသန္ဓိ-အရ ယူအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေသည် မှချ။ ထို--၏ သတ္တဝါတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော/ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ယူအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေရှိသော သတ္တဝါတို့ ရ၏။

အဓိပ္ပေယတေ ဣစ္ဆီယတေတိ **အဓိပ္ပေတော**။ ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အလိုရှိတတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆန္ဒပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဌကား စုတေခါနီး ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ အလိုရှိတတ်သော စုတေခါနီး ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါ ရ၏။

စုတိယာ ခဏော **စုတိက္ခဏော**။ ဥပပတ္တိယာ ခဏော **ဥပပတ္တိက္ခဏော**။ ဓဝံ ရှုပ် ဓတေသံ သတ္တာနန္တိ **ဓဝရှုပ်**။ စဝိဿန္တီတိ **စဝမာနာ**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် (စုတိခဏ, ပဋိသန္ဓေခဏဟူသည် စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်မျှဖြစ်၍ အလွန်လျင်မြန်သောကြောင့်) ယင်း စုတိခဏ, ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မမြင်နိုင်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ အာသန္နစုတိကာ-ဖြင့် စဝမာန-အရ စုတေခါနီး သတ္တဝါတို့ကိုယူ-ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) မာန-ပစ္စည်း သမီပဝတ္တမာန်အနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဣဒါနိ စဝိဿန္တိ-ဖြင့် အာသန္နစုတိကာ-၌ အာသန္န- အရ အတီတာသန္နကို မယူရ၊ အနာဂတာသန္နကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) စဝမာနာ-၌ မာနပစ္စည်း၏ အနာဂတ် ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) စဝိဿန္တီတိ စဝမာနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ-ဖြင့် ဥပပဇ္ဇမာန-အရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့် ဥပပဇ္ဇမာနာ-၌ ပဒ ဓာတ်၏ ပဝတ္တနဂတိအနက်ဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) မာနပစ္စည်း အတိတ် ကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမ္ပတိ ဥပပဇ္ဇိံသူတိ ဥပပဇ္ဇမာနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝ/သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝါ** ။ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝ-ဟုရှိက သမ္ပတိ၊ ယခုအခါ၌။နိဗ္ဗတ္တာဝ၊ဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ-ကို ဖွင့်လို၍ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝ-ကိုမိန့်။ ဤသို့ မအူနိသျှဆိုသောကြောင့် သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝါ-ဟုရှိက ဝါ၊တစ်နည်းကား၊သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ၊ဖြစ်ပြီး၍ ယခု တစ်ခဏသာရှိကုန်၏။ဟု အနက်ပေး။ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့ကို ပြသည်၊ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့် သံသေဒဇ, ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့ကို ပြသည်ဟုခွဲ။ သမ္ပတိဇာတာ-ကဲ့သို့ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာနံ ယေသန္တိ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ-ဟု သမာသ်ကြံ။ ဤသို့ ဘာသာဋီကာ ဆိုသောကြောင့် သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝါ-ဟု ရှိသောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

စဝိဿန္တိ/စဝိဿန္တီတိ ။ ။ ယောဇနာ-၌ စဝိဿန္တီတိ-ဟု ပါဌ်ကိုမြင်၍ ဣတိသဒ္ဒါ အာသန္နေတိ ပဒေ အာကာရော-ဟူ၏။ အာသန္န-သဒ္ဒါ အာကာရကို မငဲ့သော ကြောင့်ရင်း၊ များစွာသော ပေတို့၌ ဣတိသဒ္ဒါ မရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ခပ်သိမ်းသော ပေတို့၌ပင် ဣတိသဒ္ဒါ မရှိသောကြောင့်ရင်း ဣတိ-သဒ္ဒါပါသော ပါဌ်ကား မသင့်။

➤ ၈။ **စဝမာနေ**-ကား အနီးရှိသော စုတိဆဲ သတ္တဝါ၏ "စဝမာနေ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော စုတေခါနီး သတ္တဝါ၌တင်-- သမီပူပစာ။

(တနည်း) ဌာနဖြစ်သော စုတိခဏ၏ "စဝမာနေ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော စုတေခါနီးပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

ဥပပဇ္ဇမာနေ-ကား အနီးရှိသော ပဋိသန္ဓေနေဆဲသတ္တဝါ၏ "ဥပပဇ္ဇမာနေ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေနေပြီးစ, ဖြစ်ပြီးစ သတ္တဝါ၌ တင်-- သမီပူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဥပပဇ္ဇမာန**-အရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

အဓိစေတ္တ-၌ ဓာတ်အရ-- ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

အာခ်ောဂိသံဝဏ္ဏနာများ

(က) ဟီဓနတိ မောဟာနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ ဟီနာနံ ဇာတိကုလဘောဂါဒီနံ ဝသေန ဟီဠိတော ဩဟီဠိတော ဥညာတော အဝညာတော။ (ခ) ပဏီတေတိ အမောဟာနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တဗ္ဗိပရီတော။ (ဂ) သုဝဏ္ဏေတိ အဒေါသနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ ဣဋ္ဌကန္တမနာပဝဏ္ဏယုတ္တော။ (ဃ) ဒုဗ္ဗဏ္ဏေတိ ဒေါသနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ အနိဋ္ဌာကန္တမနာပဝဏ္ဏယုတ္တော။

(င) အဘိရူပေ ဝိရူပေတိပိ အတ္ထော။ (၄။၁၃၃။ ဘာသာဋီ၊၂ ၃၉။))

(က) ၌ ဟီဠိတော-ဖြင့် ဟီန-သဒ္ဒါ လာမကအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ တဗ္ဗိပရီတော-ဖြင့် ပဏီတ-သဒ္ဒါ ဥတ္တမအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဣဋ္ဌကန္တမနာပယုတ္တော-ဖြင့် သုဝဏ္ဏေ-၌ သု-သဒ္ဒါ၏ သုန္ဒရအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုန္ဒရော ဝဏ္ဏော ဧတေသံ သတ္တာနန္တိ သုဝဏ္ဏာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝိဂြဟ်ပြ--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အနိဋ္ဌာကန္တမနာပယုတ္တော-ဖြင့်ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ-၌ ဒု-သဒ္ဒါ၏ အသုန္ဒရအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အသုန္ဒရော ဝဏ္ဏော ဧတေသံ သတ္တာနန္တိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝိဂြဟ်ပြ--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ-၌ ဝဏ္ဏ-သဒ္ဒါကား ဇာတိ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သဏ္ဌာနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ပါဌ် [၁၃၃]

(က) သုဂတေတိ သုဂတိ ဂတော။ (ခ) အလောဘာနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ ဝါ အဍ္ဍေ မဟဒ္ဓနေ။ (ဂ) ဒုဂ္ဂတေတိ ဒုဂ္ဂတိဂတော။

(ဃ) လောဘာနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ ဝါ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနေ။

(င) ယထာကမ္မူပဂေတိ ယံ ယံ ကမ္မံ ဥပစိတံ၊ တေန တေန ဥပဂတော။

(စ) တတ္ထ ပုရိမေဟိ "စဝမာနေ"တိ အာဒီဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တံ။

(ဆ) ဣမိနာ ပန ပဒေန ယထာကမ္မူပဂ ဉာဏကိစ္စံ။

(၄။၁၃၃။ မအ္ဋ၊၂ ၃၆၀။ ဘာသာဋီ၊၂ ၄၀။)

➤ ၁။ (က) သုဂတိ ဂတော-ကောင်းသော ဂတိသို့ ရောက်ကုန်သော။ (ဝါ) ချမ်းသာသို့ ရောက်ကုန်သော။ (ဝါ) ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော။ [သဒ္ဒတ္ထ] များသော ဥစ္စာရှိကုန်သော။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (ခ) သို့/ အဍ္ဍေ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဥ-ဥပသာရ၏ သုန္ဒရအနက်နှင့်

F-33-A

http://www.dhammadownload.com

သုန္ဒရံ ဂတာ သုဂတာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သု-ဥပသာရ၏ သမိဒ္ဓိအနက်၊ သုဋ္ဌု ဂတာ (တစ်နည်း) သမိဒ္ဓိ ဟုတွာ ဂတာ သုဂတာ-ဟု ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ယထာကမ္မူပဂေ-၌ ယထာကမ္မံ-ကို ယထာကမ္မံ-ဟု ဝိစ္ဆတ္ထ အဗျယီဘောသမာသ်ကိုရင်း၊ ယထာ ကမ္မံ ဥပဂါ ယထာကမ္မူပဂါ-ဟု ကိတန္တ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။

ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည်/သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့သည် ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ-စသော ပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုပုဒ်တို့ဖြင့် အဘယ်ကိစ္စကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏကိစ္စကို ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ-စသော ရှေ့ပုဒ် စဝမာနေ-စသောပုဒ်တို့ဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စကို ဆိုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယထာ ကမ္မူပဂေ-စသော ပုဒ်ဖြင့်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စကိုပင် ဆိုအပ်သလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ-ဆ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဆ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဒလိဒ္ဒန္တိ **ဓေသိ**။ ဒလိဒ္ဒဘာဝ်အရ ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့၏ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားခြင်းသည် မုချ။ ရှေးရှေးသော အကုသိုလ်ကံတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

* မမယိဒံ နောယိတဗ္ဗံ သဒ္ဒါယိတဗ္ဗန္တိ **ခနံ**။ (တစ်နည်း) ခနီယတေ သဒ္ဒီယတေတိ **ခနံ**။ ခနောတိ ကတ္တူဌကား ငါ့ဥစ္စာဟု အသံပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ လောဘ မစ္ဆရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ဥစ္စာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဥစ္စာ ရ၏။

* အဒီယတေ ဘက္ခီယတေတိ **အန္နံ**။ (အဒ+တ) ပါတဗ္ဗန္တိ **ပါနံ**။ (ပါ+ယု) အန္နဉ္စ ပါနဉ္စ **အန္နပါနံ**။ အန္န-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရကား အစာသည် မုချ။ ထို--၏ ပါန-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ သောက်ဖွယ်နှင့် စားခြင်း သောက်ခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော စားဖွယ် သောက်ဖွယ်ရ၏။

* အပ္ပံ အန္နပါနံ ယေသန္တိ အပ္ပန္နပါနာ။ * မဟန္တံ ခနံ ယေသန္တိ မဟာဒ္ဓနာ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သုဂတေ-ပုဒ်ကို သုန္ဒရံ ဂတိံ ဂတာ သုဂတာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၌ အဗ္ဗေ မဟာဒ္ဓနေ-ဖြင့် သုဂတေ-၌ သု-သဒ္ဒါ၏ သမိဒ္ဓိအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမိဒ္ဓိ ဂတော သုဂတာ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။ အလောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ-ဖြင့် အလောဘ စိတ်ကြောင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာ သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဒုဂ္ဂတေ-ပုဒ်ကို ဒုက္ခံ ဂတိ ဂတော ဒုဂ္ဂတာ-ဟု မဖွေလော်ပီ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနေ-ဖြင့် ဒုဂ္ဂတေ-၌ ဒု-သဒ္ဒါ၏ အသမိဒ္ဓိအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အသမိဒ္ဓိ ဂတော ဒုဂ္ဂတာ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

လောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ-ဖြင့် လောဘစိတ်ကြောင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါး အစာရေစာ ရှားပါးခြင်း ဖြစ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ယံ ယံ ကမ္မံ ဥပစိတံ-ဖြင့် ယထာကမ္မံ-၌ ယထာနိပါတ်၏ ဝိစ္ဆာအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယထာနှင့် ကမ္မ-ကို ယံ ယံ ကမ္မံ ယထာကမ္မံ-ဟု အဗျယီဘော သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ယထာကမ္မ-အရ အခွင့်သာလျှင် အကျိုးပေးနိုင်လောက်သော များစွာ ဆည်းပူးအပ်သော ကံကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ တေန တေန ဥပဂတေန-ဖြင့် ယထာကမ္မေန ဥပဂတံ ယထာကမ္မူပဂံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သမာသ်အလယ်၌ ဒီဃပြု၍ ပြီးသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဒလိဒ္ဒ/ဒလိဒ္ဒ ။ ။ ဒလိဒ္ဒ ဒုဂ္ဂတိယံ အ၊ ဒလ ဝိဒါရဏေ ဝါ ဣဒ္ဒေါ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဂရု ပန ကစ္စာယန မတိ ဝသေန ဒလဒုဂ္ဂတိမှိတိ ဒုဂ္ဂတိဝါစကာ ဒလဓာတုတော ဣဒ္ဒပစ္စယံ ကတွာ ဒလိဒ္ဒေါတိ နာမပဒံ ဒဿေတုံ-ဟု သဒ္ဒနီတိ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဒလိဒ္ဒ- ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **စဝမာနေတိအာဒီဟိ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော သတ္တဝါ-စသည်၏ "စဝမာနေ" ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိက။

ကမ္မံ ပဓာနေ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ယထာကမ္မူပဂပုဒ်၏ "ကမ္မံ ပဓာနေ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ-ဟူသော ဝါကျ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ပဓာနနည်း။

➤ ၁၀။ **ဒုဂ္ဂတိ**--အရ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ကဋတ္တာရုပ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၃၆]

(က) ဣမဿ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နာမ နတ္ထိ။ (ခ) ယထာ စိမဿ၊ ဧဝံ အနာဂတံသ ဉာဏဿပိ။ (ဂ) ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ ဟိ ဣမာနိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။

(ဃ-၁) ကာယဒုစ္စရိတာဒိအာဒီသု ဒုဋ္ဌု စရိတံ၊ (ဃ-၂) ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ ကိလေသ ပူတိကတ္တာတိ ဒုစ္စရိတံ။ (င) ကာယေန ဒုစ္စရိတံ ကာယတော ဝါ ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတန္တိ ကာယဒုစ္စရိတံ။ (စ) ဧဝံ ဝစီမနောဒုစ္စရိတာနိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။

(ဆ) သမန္နာဂတာတိ သမင်္ဂီဘူတာ။ (၄။၁၃၄။ မအ္ဋ-၂။၁၆၂။ ဘာဋီ-၂။၄၂။)

➤ ၂။ (ခ-ဝါကျ ဖော်ထောင်ချ) စ၊ဆက်။ဣမဿ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ၊အား။ ဝိသုံ၊အသီး။ပရိကမ္မံနာမ၊သည်။နတ္ထိ ယထာ၊သို့။ဧဝံ၊တူ။အနာဂတံသ ဉာဏဿပိ၊အား လည်း။ဝိသုံ၊အသီး။ပရိကမ္မံ နာမ၊ပရိကံမည်သည်။နတ္ထိ၊မရှိ။

(ဆ) သမန္နာဂတာတိ၊ကား။သမင်္ဂီဘူတာ၊တကွဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ (ဝါ) တကွဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သောသူတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်ကုန်၏။ (ဝါ) တကွဖြစ်ခြင်းရှိကုန် သော သူတို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ [သဒ္ဒတ္ထ] ပြည့်စုံကုန်၏။ [သင်္ကေတတ္ထ]

➤ ၂။ (ခ) သို့/ အာဘောဂဃ္ဃ ။ ။ ဆရာသည်၊ (က) ဖြင့် ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်အား သီးခြား ပရိကံမည်သည် မရှိဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဤ ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်အားသာ ပရိကံ သီးခြား မရှိပါသလော။ အဘယ်ဉာဏ်အားလည်း သီးခြားပရိကံ မရှိပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား** -- အနာဂတံသဉာဏ်အားလည်း သီးခြားပရိကံ မရှိဟူလို။

(ဂ) သို့/ **ဓောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည်၊ (က-ခ) နှစ်ဝါကျတို့ဖြင့် ယထာကမ္မူပဂဉာဏ် အနာဂတံသဉာဏ်တို့အား သီးခြားပရိကံ မရှိဟုဆိုတော်မူ၏။ ယင်းဉာဏ်နှစ်ပါးတို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်မှ သီးခြားပင် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သီးခြားပရိကံ မရှိပါသ နည်း။ အကြောင်းကို မပြသော် ဖလ-ကာရဏဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက် ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား -- (ဂ) ဖြင့် ယထာကမ္မူပဂဉာဏ် အနာဂတံသဉာဏ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ၏ အခြေခံသာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်နှင့်တကွ ပြည့်စုံကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သီးခြား ပရိကံ မရှိဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌ မရောက်ဟူလို။

(ဃ-၂) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ-၁)ဖြင့် ဒုစ္စရိတံ-၌ ဒု-ဥပသာရ၏ ဒုဋ္ဌုအနက် နှင့် ဒုဋ္ဌု စရိတံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒု-ဥပသာရ၏ ဒုဋ္ဌအနက်နှင့် ဒုဋ္ဌံ စရိတံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထတပ်မျိုးကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ-၂) ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ကာရဏ/ဒဠှီ။ (ဃ-၁) ပကတ္တရ၊ (ဃ-၂) နယန္တရ

http://www.dhammadownload.com

ပကၡန္တရ။ (င) အပေါင်းဝစနတ္တကို အဘာယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ဒုစ္စရိတံ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္တမှတစ်ပါး ကာယဒုစ္စရိတံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္တကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ပကၡန္တရ။ (စ) အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပကၡန္တရ။ /ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ပကၡန္တရ။ **စာစပ်** ။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ-ကား နှင့်--ကြောင့် သဟ-၌ သဟယောဂ။ သဟ-ကား သဟယောဂဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ အနာဂတံသေသု ပဝတ္တံ ဉာဏံ **အနာဂတံသဉာဏံ**။ အနာဂတံသ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အနာဂတ်အဖို့ဖြစ်သော အတ္တဘောတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ယင်းအတ္တဘောတို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဉာဏ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး/အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အနာဂတ်အဖို့ အတ္တဘောတို့၌ဖြစ်သော (ဝါ) သိသောဉာဏ် ရ၏။

ကိလေသော ပူတိ ဧတဿာတိ **ကိလေသပူတိကံ**။ ကိလေသပူတိ-အရ ပုပ်သော ကိလေသာသည် မုချ။ ထို--၏ ဒုစရိုက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဧတ-အရကား ပုပ်သော ကိလေသာရှိသော ဒုစရိုက် ရ၏။

ကိလေသပူတိကဿ ဘာဝေါ **ကိလေသပူတိကတ္တံ**။ ကိလေသပူတိက-တဒ္ဓိတ်အရ ကိလေသာဟူသော အပုပ်ရှိသော ဒုစရိုက်သည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ကိလေသာအပုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တ္တ-ပစ္စည်း ထို--သော ကိလေသာဟူသော အပုပ်ရှိသော ဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကိလေသာပုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဂုဏ် ရ၏။

* ယံ ယံ ကမ္မံ **ယထာကမ္မံ**၊ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ ဥပဂါ။ (ဥပ-ဂမု+ကွိ) ယထာ ကမ္မေန ဥပဂါ **ယထာကမ္မုပဂါ**။ [အကြင် အကြင် ဆည်းပူးအပ်သော ကံကြောင့် ထိုထိုဘဝသို့ ကပ်ရောက်ရသူတို့။] ဒိဗ္ဗစက္ခုဧဝ ပါဒေါ ဉာဏမေဿတိ **ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနိ**။

➤ ၆။ (ဃ) ၌ ဒုဋ္ဌု စရိတံ-ဖြင့် ဒုစ္စရိတံ-၌ ဒု-ဥပသာရသည် ဒုဋ္ဌုအနက် (ကုစ္ဆိတအနက်) ဟော-ငြင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒုနှင့် စရိတ-ကို ကြိယာဝိသေသန ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု--ငြင်း (ဝါ) ကြိယာဝိသေသန ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ငြင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒုဋ္ဌံ စရိတံ-ဖြင့် ဒုစ္စရိတံ-၌ ဒု-ဥပသာရသည် ဒုဋ္ဌအနက်(ကုစ္ဆိတအနက်) ဟော--ငြင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒုဋ္ဌ စရိတံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု--ငြင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ကိလေသပူတိကတ္တာ**-ဖြင့် ပုပ်သော ကိလေသာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒုစ္စရိတမည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတံ-ပုဒ်ကို ကာယေန ဒုစ္စရိတံ ကာယ

http://www.dhammadownload.com

ဒုစ္စရိတံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ကာယေဓော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတ-ပုဒ်ကို ကာယတော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတံ-ဟု ဥပ္ပန္န အလယ်ပုဒ်ကျေသော ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဝစီဒုစ္စရိတ မနောဒုစ္စရိတပုဒ်တို့ကိုလည်း ကာယဒုစ္စရိတ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြုသည့်အတိုင်း သိမှတ်ကြလေဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ၌ သမင်္ဂီဘူတာ-ဖြင့် သမန္နာဂတ-အရ ပရိပုဏ္ဏသမန္နာဂတကို မယူရ၊ သံယုတ္တသမန္နာဂတကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) သမန္နာဂတ-သည် သမင်္ဂီဘူတအနက်ဟော သိစေသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ဒုစ္စု စရိတံ/ဒုစ္စံ့ စရိတံ ။ ။ (ယ) ပဌမဝိကပ်၌ ဒုစ္စု စရိတံ/ဒုဋ္ဌု စရိတံ ရှိရာတွင် ဒုဋ္ဌုနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတ် မလာဘဲ ဒုဋ္ဌု-ဟုရင်း၊ နိဂ္ဂဟိတာဂမကြံသော် ဒုဋ္ဌုံ-ဟုရင်း ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဒုဋ္ဌု/ဒုဋ္ဌုံ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဒုတိယဝိကပ်၌ ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ၊ ဒုဋ္ဌုံ ဝါ စရိတံ-ဟု ရှိရာတွင် ကိတ်နာမ်ပုဒ် ဒုဋ္ဌ-ကိုသာ လိုအပ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဝိကပ် ဝါ-သဒ္ဒါအရ ဒုစ္စရိတံ-၌ ဒု- သဒ္ဒါသည် ရှေ့ဝိကပ်နှင့် အနက်တွဲရမည်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဒုဋ္ဌုံ-ဟု ရှိက ရှေ့ဝိကပ်နှင့် တစိတ်တဒေသ (ဝါ) အားလုံးအနက်တူရမည်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဒုတိယဝိကပ်၌ ဒုဋ္ဌံဝါ-ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ ဒုဋ္ဌုံဝါ-ကား မသင့်ပါ။

သိဝထိကံ/ဆဝထိကံ/သိဝဋ္ဌိကံ/သိဝဓိကံ ။ ။ ဆဝါ မိယျန္တေတြ သိဝထိကာ၊ ဈူ ဆသ သော၊ ထတ္တံ, က္လတ္တဉ္စ။ ဆဝထိကာပိ။ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကို ထောက်၍ ဆဝ-သဒ္ဒူပပဒ ဓာတ်+ဏျူပစ္စည်း၊ ဆ-ကို သ-ပြု၊ ဓာ-၌ ဓ-ကို ထ-ပြု၊ သ-၌ အ-ကို က္လ-ပြု၊ ဓာ-၌ အာ-ကို က္လပြု၊ ဏျူ-ကို အက ပြု၊ က္လတ္တိဓောတက အာပစ္စည်းသက်၊ ကပ်သင့်ရာကပ်၍ "သိဝထိကာ"ဟုရင်း၊ ဆဝ-၌ ဆ-ကို သ-မပြု၊ အ-ကို က္လ-မပြုလျှင် ဆဝထိကာ-ဟုရင်း ရှုပ်ပြီး သောကြောင့် သိဝထိကံ/ဆဝထိကံ နှစ်ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဒုစ္စရိတံ**-ကား ဒုစ္စု စရိတံ-ဟူသော ပဌမဝိကပ်အတွက် ဒုစ္စရိတ တစ်ပုဒ်၊ ဒုဋ္ဌံ စရိတံ-ဟူသော ဒုတိယဝိကပ်အတွက် ဒုစ္စရိတ တစ်ပုဒ် ဤနှစ်ပုဒ်ကို ဧကသေသ်ပြုထားသောကြောင့် ဧကသေသနည်းမည်၏။

ကာယေန/ကာယတော/ကာယဒုစ္စရိတေန-ကား ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ကိုယ်၏ **ကာယေန/ ကာယတော/ ကာယ**-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ မကင်းတတ်သော စောပနကာယ ကာယဝိညတ်၌တင်-- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ပသာဒကာယ, စောပနကာယတို့၏ "ကာယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စောပနကာယ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ကာယဒုစ္စရိတေန-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကာယဝိညတ်၏ "ကာယဒုစ္စရိတ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကာယကံသုံးပါး၌တင်-- ဖလူပစာ။ ဤ၌ မကောင်းတတ်သော အကျိုးဖြစ်သော ကာယဝိညတ်ကိုဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ကာယကံသုံးပါးကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။

မနောဒုစ္စရိတံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့၏ "မနောဒုစ္စရိတ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဘိဇ္ဈာ, ဗျာပါဒ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဤ၌ ပါဏာတိပါတ-စသော တရားတို့ကို ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်အဖြစ်ဖြင့် ယူပြီးဖြစ်၍ ကြွင်းသော အဘိဇ္ဈာ, ဗျာပါဒ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

သမန္နာဂတာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပရိပုဏ္ဏသမန္နာဂတ, သံယုတ္တသမန္နာဂတတို့၏ "သမန္နာဂတ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သံယုတ္တသမန္နာဂတ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

(ဃ-င)-**ဒုစ္စရိတံ**-ကား ဒုဋ္ဌု စရိတံ-ဟု သမာသ်တွဲခိုက် အပေါင်းပုဒ်ကို ကာယေန ဒုစ္စရိတံ-ဟု သမာသ် တွဲရမည်။ ဒုဋ္ဌံ စရိတံ-ဟု သမာသ်တွဲခိုက် အပေါင်းပုဒ်ကို ကာယတော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု သမာသ်တွဲရမည်၊ ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း ယူရသောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။

ကိလေသသမ္ဘူတိက-ကား အတူဖြစ်သော ပုပ်သိုးနိုင်ကောင်းသော ဝတ္ထု၏ "ကိလေသသမ္ဘူတိက"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ကိလေသာ ၌တင် --သဒိသူပစာ။/တဒ္ဓမ္မူပစာ။

အရိယာနံ ဥပဝါဒကော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လိင်အရိယာ, အာစာရအရိယာ, ပဋိဝေဓအရိယာ စသည်တို့၏ "အရိယာနံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဋိဝေဓ အရိယာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

➤ ၁၀။ **ကာယဒုစ္စရိတံ**-အရ လောဘမူ ဒေါသမူ၌ရှိသော စေတနာကိုယူ။

ဂါထာ [၁၃၅]

(က) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ ဝိပရီတဒဿနာ။ (ခ-၁) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ။ (ခ-၂) ယေ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒီသု အညေပိ သမာဒပေန္တိ။ (ဂ) တတ္ထ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ အရိယူပဝါဒေ မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟိတာယပိ ကူမေသံ ဒွိန္နံ ပုန ဝစနံ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဃ) မဟာသာဝဇ္ဇော ဟိ အရိယူပဝါဒေါ အာနန္တရိယသဒိသော။

(၄။၁၃၅။ မအဋ္ဌ-၂။၃၆၈။ ဘာသာဋီ-၂။၄၇။)

http://www.dhammadownload.com

➢ (ဂ) **[ဣမေသံ ဒွိန္နံ–ကို ဏာဏောလောကနည်းကြ]** တတ္ထ-တေသု အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိပဒေသု၊တို့၌။ [ဝေဒိတဗ္ဗံ-၌စပ်] ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ၊ဝစီဒုစ္စရိတ-သဒ္ဒါဖြင့်ပင်လျှင်။အရိယူပဝါဒေစ၊အရိယာတို့ကို စွပ်စွဲခြင်းကိုလည်း။ဂဟိတေပိ၊ယူအပ်ပြီးသော်ငြားမနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ၊ဖြင့်ပင်လျှင်။မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာစ၊ဖောက်ပြန်သော အယူကိုလည်း။ **[စ–သဒ္ဒါ အဗျာနယတ်]** ဂဟိတာယပိ၊ယူအပ်ပြီးသည်ရှိသော်ငြား။ဒွိန္နံ၊အရိယူပဝါဒ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှစ်ပါးကုန်သော။ဣမေသံ ကမ္မာနံ၊ဤကံတို့ကို။ပုန၊တဖန်။ဝစနံ၊ဟောတော်မူပြန်ခြင်းသည်။ဒွိန္နံ၊ကုန်သော။ဣမေသံ ကမ္မာနံ၊တို့၏။(ဝါ) တို့သည်။ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ကြီးသောအပြစ်ရှိကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းဟုဆိုအပ်သော အကျိုးရှိ၏။

➢ ၂။ (ခ–၂) သို့/ **အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-၁) ဖြင့် သမာဒါနပုဒ်ကို သမာဒိယန္တေတိ သမာဒါနာနိ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုရင်း၊ ကမ္မ-အရ နာနာဝိဓကံတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကိုရင်း၊ ကမ္မသမာဒါနာပုဒ်ကို ကမ္မာနိ သမာဒါနာနိ ယေသန္တိ ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုရင်း၊ ပြုအပ်, ကောက်အပ်သည်တို့ကို အသီး အသီး ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမာဒါနာ-ကို သမာဒပေန္တိတိ သမာဒါနာ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထကိုရင်း၊ ကမ္မ-အရ ကာယကံ-စသည်ကို ကောက်ယူရမည်ကိုရင်း၊ ကမ္မနှင့် သမာဒါနာကို ကမ္မေသု သမာဒါနာ ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုရင်း ပြုအပ် ကောက်အပ်ပုံ နည်းတစ်ပါးကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ-၂) ကိုမိန့်၏။

(ဂ) သို့ / **သာဓောဏယ္တာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် (ဝါ) ဥပါလိမထေရ်သည် အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဝစီဒုစ္စရိတ-သဒ္ဒါဖြင့် အရိယူပဝါဒကို၊ မနောဒုစ္စရိတ-သဒ္ဒါဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို သိမ်းယူအပ်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှာ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်၏။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် အရိယူပဝါဒနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ ကြီးသောအပြစ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ကြီးသောအပြစ်ရှိပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်၏။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဝစီဒုစ္စရိတသဒ္ဒါဖြင့် အရိယူပဝါဒကံ၊ မနောဒုစ္စရိတသဒ္ဒါဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ တို့ကို သိမ်းယူအပ်ပြီးဖြစ်သော်လည်း ဤကံနှစ်ပါးတို့၏ မဟာသာဝဇ္ဇအဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အကုသလံ သာဝဇ္ဇဒုက္ခ ဝိပါကလက္ခဏံ-ဟု ဆိုသောကြောင့် သာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံမျှသာ ဆိုသင့်

http://www.dhammadownload.com

သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် မဟာပုဒ်ဖြင့်အထူးပြု၍ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝ ဒဿနတ္ထံ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။ [ဌပနာတူ။ ယင်းကံနှစ်ပါးတို့၏ မဟာသာဝဇ္ဇဖြစ်ပုံကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ မဟာသာဝဇ္ဇဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။]

➢ ၃။ (က-ခ) ပက္ကန္တရ။ (ဂ) ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ယ) အပြစ်ကြီးပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။ ။ အရိယူပဝါဒကေ-ကား ကို--ကြောင့် သင်္ဂဟိတာယပိ-၌ လက္ခဏဝန္တ/ လက္ခဏ စပ်။ သင်္ဂဟိတာယပိ-ကား သော်လည်း--ကြောင့် ပုနဝစနံ-၌ လက္ခဏ၊ ပုန ဝစနံ-ကား လက္ခဏဝန္တစပ်။

➢ ၄။ ဝဋ္ဋိတဗ္ဗန္တိ **ဝဋ္ဋံ**။ ဝဒဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ရှောင်ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပညာပြဌာန်းသော (ဝါ) ယောနိသော မနသိကာရ ပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား အပြစ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အပြစ်ရ၏။

သံဝိဇ္ဇတိ ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ **သာဝဇ္ဇာ**။ သာဝဇ္ဇ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ အပြစ်၏ ထင်ရှားရှိခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ယ-အညပုဒ်အရ အရိယူပဝါဒကံနှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား အပြစ်ထင်ရှားရှိသော အရိယူပဝါဒကံ ရ၏။

သမာဒါတဗ္ဗာတိ **သမာဒါနာနိ**။ (ကမ္မသာဓနေ) သံ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဘော ဂုဏ် ရ၏။ အာ-အရ ဓာတွတ္ထ အနုဘူတကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဒါ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဒိဋ္ဌိ ပြဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ထိုအကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား တပ်သော ဒိဋ္ဌိအယူ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား အထူးထူး အပြားပြားရှိသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူတည်းဟူသော ကံရ၏။

နတ္ထိ အနန္တရာယော ယဿာတိ **အာနန္တရာယံ**။ အနန္တရာယေဝ **အာနန္တရိယံ**။ / နတ္ထိ အန္တရံ ယဿာတိ **အနန္တရံ**။ အနန္တရေ နိယုတ္တံ **အာနန္တရိယံ**။

အနန္တရ-အရ စုတိ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော အကျိုးသည် မုချ။ ထို--၏ ပဥ္စာနန္တရိယ ကံနှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ဏိကပစ္စည်းအရကား ပဥ္စာနန္တရိယကံ ရ၏။

အရန္တိ အဓိဂစ္ဆန္တိ မဂ္ဂဖလမေဝါတိ **အရိယာ**။ ဥပဝဒနံ ဥပဝါဒေါ။ အရိယာနံ ဥပဝါဒေါ **အရိယူပဝါဒေါ**။ အရိယ-အရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မုချ။ ထို--၏ စွပ်စွဲခြင်းနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရိယာတို့ကို စွပ်စွဲခြင်း ရ၏။

ဝိပရီတံ ဒဿနံ ဣမေသံ သန္တာနန္တိ ဝိပရီတဒဿနာ။ အာဒါတဗ္ဗာနီတိ **အာဒိန္နာနိ**။ သုဋ္ဌု အာဒါနာနိ **သမာဒိန္နာနိ**။ နာနာ ဝိဓာ ဣမေသံ ကမ္မာနန္တိ **နာနာဝိဓာနိ**။ နာနာဝိဓာနိ ကမ္မာနိ **နာနာဝိဓကမ္မာနိ**။ သမာဒိန္နာနိ နာနာဝိဓကမ္မာနိ ဣမေဟိ သန္တေဟီတိ **သမာဒိန္န**

http://www.dhammadownload.com

နာနာဝိဓကမ္မာ။ မိစ္ဆာ ဝိပရီတာ ဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မူလံ ဧတေသံ ကာယ ကမ္မာဒီနန္တိ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကာနိ**။(တေသု)

မဟန္တံ သာဝဇ္ဇံ ဧတေသု အရိယူပဝါဒသဿာတိ **မဟာသာဝဇ္ဇော**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိပရီတဒဿနာ-ဖြင့် မိစ္ဆာသဒ္ဒါသည် မိစ္ဆာဝါစာ-၌ မိစ္ဆာ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ မုသာအနက်၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ-၌ မိစ္ဆာ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ လာမက အနက်ကို မဟော၊ ဤ၌ မိစ္ဆာသဒ္ဒါ၏ ဝိပရီတအနက်ကို ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဒိဋ္ဌိပုဒ်ကို ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓန၌ မသက်၊ ဘာဝသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒိသ ဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) မိစ္ဆာ ဝိပရီတာ ဒိဋ္ဌိ ဧတေသန္တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ကပစ္စည်း၏ သမာသန္တ က-၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ-ဖြင့် သမာဒါနပုဒ်ကို သမာဒါ တဗ္ဗာနီတိ သမာဒါနာနိ-ဟု ကမ္မသာဓနဝစနတ္ထပြု- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကမ္မ-အရ နာနာဝိဓကံကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ကမ္မသမာဒါနပုဒ်ကို သမာဒါနာနိ ကမ္မာနိ ယေသန္တိ ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သမာဒါနကမ္မ-ဟုလိုလျက် ဝိသေသန ပရနိပါတအားဖြင့် ကမ္မသမာဒါန-ဟု ဆိုသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ကမ္မသမာဒါနာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမာဒပေန္တိ-ဖြင့် သမာဒါနာပုဒ်ကို သမာဒပေန္တီတိ သမာဒါနာ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကာရိတ်ပစ္စည်း ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓေယ-ဖြင့် ကာရိတ် ကတ္တားကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) **အညေပိ**-ဖြင့် ကာရိတ်ကံကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒိသု သမာဒပေန္တိ-ဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မ-ကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကာနိ ကမ္မာနိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မာနိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ မူလက-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေ--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကမ္မ-အရ ကာယကံကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကမ္မေသု သမာဒါနာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။ တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မ သမာဒါန သမာဒါနာ-ဟုဆိုလိုလျက် ဧကသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသ နည်းအားဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မ သမာဒါနာ-ဟု ပြီးသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၇။ (ဂ) တတ္ထ/တတ္ထစ ။ ။ ယောဇနာ၌ စသဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘေ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤကဲ့သို့သောအရာ၌ ဓိသုဒ္ဓိမဂ်ဝယ် ဇတ္ထစ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန-စသည်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဝါကျာရမ္ဘဖြစ်၍ ထိုကိုထွန်းပြသော နိပါတ်ပုဒ်လိုနေသောကြောင့်ရင်း၊ စ-နိပါတ်ပါသော တတ္ထစ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

အညေပိ/အညေတိပိ/အညေသမ္ပိ ။ ။ ကာရိုက်ကံမှာ ဒုတိယာ နှင့်၊ တတိယာ ဆဋ္ဌီ၊ သုံးလီဝိဘတ်၊ သက်တုံလတ်ဟု၊ ကျမ်းမြွတ် ဤသို့မိန့်သတည်း-ဟူသော နိယံကိုထောက်၍ ၃-ပါဠ်လုံးသင့်ပါသည်။

မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန/မနောဒုစ္စရိတဝဟဏေန ။ ။ ရသဿ အကၡရာနောက်ရှိ ဂဟဏ်တ်၏ အစဗျည်းသည် ဒွေဘော်ရောက်ရမည့် ဌာနဖြစ်သောကြောင့် မနော-ဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟူသော နည်းသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ၊ ဖောက်ပြန်သော အယူ၏အစွမ်းဖြင့် လွန်စွာယူအပ်ကုန်ပြီးသော အထူးထူး အပြားပြားရှိကုန်သော ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံရှိကုန်၏။ (ဝါ) ဖောက်ပြန်သော အယူ၏ အစွမ်းဖြင့် အထူးထူးအပြားပြားရှိကုန်သော ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတို့၌ လွှဲန်စွာယူစေတတ်ကုန်၏။ ဤသို့ အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါချင်းတူသည်ဖြစ်၍ တစ်ခုတည်းညွှန်ပြထားသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဧကသေသနည်း မည်၏။

အာနန္တရိယသဒိသော- ကား အကြောင်းဖြစ်သော အကြောင်းကံနှင့် တူခြင်း၏ "အာနန္တရိယသဒိသ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးပေးခြင်းနှင့် တူခြင်း၌ တင်-- ကာရဏူပစာ။

➢ ၁၀။ သမာဒပေန္တိ-အရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၌ ဆောက်တည်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၃၆]

(က) ကာယဿ ဘေဒါတိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ။ (ခ) ပရံ မရဏာတိ တာဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏော။ (ဂ) အထ ဝါ ကာယဿ ဘေဒါတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒါ။ (ဃ) ပရံ မရဏာတိ စုတိစိတ္တတော ဥဒ္ဓံ။ (င) အပါယန္တိ ဧဝမာဒိ သဗ္ဗံ နိရယဝေဝစနံ။

(စ) နိရယော ဟိ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ ပုညသမ္မတာ အယာ အပေတတ္တာ။

(ဆ) သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ အပါယော။

(၄။၁၃၅။ မအ္ဋ-၂။၁၇၁။ ဘာသာဋီ-၂။၄၉။)

➢ ၁၁။ အပါယံ- နှတ်ပြည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ကောင်းမှုမှကင်းသော။ (ဝါ) သုခတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာဖြစ်သော ကောင်းမှုစသည်တို့၏ သုခ သာဓနသတ္တိမှ ကင်း

http://www.dhammadownload.com

သော။ [သဒ္ဒတ္ထ] (စ) ဝါကျ၌ ဟိတ်၏သမ္ဗန်ကို နိရယသဿ-ဟု ထည့်ပါ။

(စ) **အပါယေား-ချမ်းသာသုခ၏** ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမှုကင်းသော။

(ဆ) **အပါယေား-သုခတို့၏**ဖြစ်ပေါ်ရာဖြစ်သော ကောင်းမှုစသည်တို့၏ သုခကို ပြီးစေနိုင်ခြင်း (သုခသာဓနသတ္တိ) မရှိသော။

➤ ၂။ (ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ကာယ-၏ ပျက်ခြင်းဟူသည် ဥပါဒိန္နဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို စွန့်ခြင်းပင်တည်းဟု ကာယ-အရနှင့် သဘာဝတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ကာယ-၏ ပျက်ခြင်းဟူသည် ကာယ-၏ တည်ကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ဖြတ်ခြင်းပင်တည်းဟု ဖလူပစာအားဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ ပျက်စီးခြင်း၌ တင်စား၍ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

(ဃ) **သို့ / အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် ပရံ မရဏာ-ဟူသည် သေခြင်း၏ အခြားမဲ့၌ အသစ်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို ယူခြင်းဟု ပဒတ္ထ ဝေါဟာရတ္ထအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပရံ မရဏာဟူသည် စုတိစိတ်မှအထက် ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏ-ဟု ဓမ္မအားဖြင့်၎င်း၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်၎င်း နည်းတစ်ပါးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ ဃဋ္ဋနာနှင့်ဖြေရှင်းချက်** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် (ဝါ) ဘုရားရှင်သည် ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပရံ မရဏာ၌ ပရ-သဒ္ဒါသည် ပစ္စနီက, ဥတ္တမ-စသောအနက်များကို ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ပရံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌သက်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ မရဏာ-၌ အာ-သည် ပဉ္စမာဝိဘတ်၏ ကာရိယပင် ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်ဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) **သို့ / အဖုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် အပါယ-စသော အလုံးစုံသော သဒ္ဒါသည် နိရယ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သဒ္ဒါ အသီးသီးဖြစ်၍ အနက်လည်း အသီးသီးဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အနက်တူ ပရိယာယ်ဟု ဆိုခြင်းသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ သဒ္ဒါ အနက်ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (စ)ဖြင့် အပါယ-ပုဒ်ကို အယာ အပေတော အပါယော-ဟု ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အပါယ-ပုဒ်၌ ပဥ္စမီ တပ္ပုရိသ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်ဝစနတ္ထ ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။ **ကား**-- နတ္ထိ အယော ဧတ္ထာတိ အပါယော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုနိုင်သေး၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အဗျာပိတဒေါသ ငါ့အားမရောက် ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ-င) တို့သည် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် အပါယပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) သည် အပါယ-ပုဒ်၏ ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ ဝစနတ္ထတစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ နိရယော-ကား သည်--ကြောင့် အပါယော-၌ တုလျတ်၊ အပါယော-ကား လိင်္ဂတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ **[စ-နှင့်အညီ]** ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ **အစယော**။ ဣဓာတ်အရ ကတ္တာ့ဌကား ချမ်းသာ (ဝါ) ကာယိကသုခ စေတသိကသုခသည် မုချ။ အပါဒါနတ္ထကြိယာကား ထို-- အားတပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်၏ နာနာကွဏိကကမ္မ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကောင်းမှုကုသိုလ် ရ၏။

[ဆ-နှင့်အညီ] အာယန္တိ ဧတသ္မာ သုခါနီတိ **အာစယော**။ ဣဓာတ်အရ ကတ္တာ့ဌကား ချမ်းသာတို့ ရ၏။ အပါဒါနတ္ထကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သုခသာနေသတ္တိ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ ထို--သော သုခသာနေသတ္တိ ရ၏။

ဥပေတေဟိ ကမ္မကိလေသေဟိ ဥပါဒီယတေတိ **ဥပါဒိဓန္ဓော**။ ဥပ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ အာရှေးရှိသော ဒါဓာတ်အရ ကတ္တာ့ဌကား ကံ ကိလေသာတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ဥပါဒိန္န ခန္ဓာပဥ္စကဖြစ်၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာပဥ္စကဖြစ် ရ၏။

ဥပါဒိန္နောစ သော ခန္ဓောစာတိ **ဥပါဒိန္နကခန္ဓော**။

နတ္ထိ အယော ဧတ္ထာတိ **နိရယော**။ နိ-အယ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ အရကား သာယာ ဖွယ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဧတ-အညပုဒ်အရ ငရဲဘုံနှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော သာယာဖွယ်မရှိသော ငရဲဘုံ ရ၏။

* အယတိ အဿာဒီယတီတိ အယော။ အယာ အပေတော **အပါယော**။ အယာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ကောင်းမှုသည် မုချ။ ထို--၏ ကင်းရာဘုံဌာနနှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုမှ ကင်းသော အပါယ်ရ၏။ * အာယဿ အဘာဝေါ အပါယော။ နတ္ထိ အာယော ဧတ္ထာတိ အပါယော။

(ငရဲ ရ၏) * ဥပါဒိန္နကန္ဓာနံ ဘေဒေါ ဥပါဒိန္နကန္ဓဘေဒေါ။

* နတ္ထိ အန္တရံ ဧတသ္မိံ ကာလေတိ အနန္တရော။ တတော မရဏာတော အနန္တရော **တဒနန္တရော**။ * ပုညံ ဣတိ သမ္မတော **ပုညသမ္မတော**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဥပါဒိန္နကန္ဓပရိစ္စာဂါ-ဖြင့် ကာယဿ ဘေဒါ-၌ ကာယ-သဒ္ဒါသည် ရာသိအနက်ကို မဟော၊ [ဥတ္တိန္ဒဘာဝနေတ္တိကော ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿ ကာယော တိဋ္ဌတိ၊ အဟာရဋ္ဌေဝ ကာယော ဗဟိဒ္ဓါစ နာမရူပံ-၌ကဲ့သို့] ဒေဟအနက်ဟော--ငင်း (နာမ လိင်္ဂတ္ထ) ဘေဒ=ပျက်၏ဟူသည် ယင်း ခန္ဓာကို စွန့်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၌ တဒနန္တရံ-ဖြင့် ပရံ မရဏာ-၌ ပရ-သဒ္ဒါသည် ပစ္စနီက, ဥတ္တမ- စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ပဋ္ဌာဘာဂအနက်ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပရံ-၌ ဒုတိယာ ဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) မရဏာ ၌ အာ-သည် ပဉ္စမာ ဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ပရံ-သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ပဋ္ဌမီဝိဘတ်တည်း၊(ဝါ) ပဋ္ဌမီ ဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုရင်း (ဝိဘတ္တိ ပဒ) သိစေသည်။ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ-ဖြင့် ပရံ မရဏာ-ဟူသည် ခန္ဓာသစ်ကို ယူခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ကာယဿ ဘေဒါ-၌ ကာယ-အရ အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေကို ယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အကြောင်း ဇီဝိတိန္ဒြေ ကျိုးပြတ်သည်ရှိသော် အကျိုးခန္ဓာပဉ္စက-ဟုဆိုအပ်သော ကာယပျက်သည်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘေဒါ-ပုဒ်ကို ဘိန္နေ ဘေဒါ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘိဒိဓာတ်၏ ဆေဒနအနက်ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ စုတိစိတ္တတော-ဖြင့် ပရံ မရဏာ-၌ မရဏ-အရ စုတိစိတ်ကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) မရဏာ-၌ အာ-သည် ပဉ္စမာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ပဋ္ဌမီကောဝုစ် သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေသည်။

ဥဒ္ဓံ-ဖြင့် ပရံ-၌ ပရ-သဒ္ဒါသည် ဥပရိအနက်ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဒုတိယာ ကောဝုစ် အံ-ဝိဘတ်၏ သတ္တမီအနက်၌ သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် အပါယ၊ ဒုဂ္ဂတိ၊ ဝိနိပါတ သုံးပုဒ်သည် နိရယ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ပုညသမ္မတာ အယာ အပေတတ္တာ-ဖြင့် အပါယံ-၌ အယ-ပုဒ်ကို ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော-ဟု ပြု၍ အယ-အရ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို အရကောက်ရမည်၏--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အပ-သည် အပေတအနက်ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အယာ အပေတော အပါယော-ဟု ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ-ဖြင့် ယင်းကောင်းမှုကုသိုလ်သည် နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နိရယော-ဖြင့် အပါယ-အရ ငရဲကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် အပါယောပုဒ်ကို နတ္ထိ အဿယော ဧတ္ထာတိ အပါယော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပ-သဒ္ဒါ အဘာဝအနက်ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာယ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်ကို အာယန္တိ ဧတသ္မာ သုခါနီတိ အာယော-ဟု ပြု၍ အာယ-အရ သုခသာဓနကို ယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ/အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏာ ॥** ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာနံ ဂဟဏံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏံ။ တသ္မိံ-ဟု မအူ

http://www.dhammadownload.com

နိသျှဉ်း သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ဝိဘတ်ပြန် ခံပြထားသောကြောင့်ရင်း။ သာရတ္ထဋီကာ ဂဏ္ဌိသစ် ဘာသာဋီကာတို့၌လည်း အဘိနိဗ္ဗတ္တကွန္ဒဂ္ဂဟဏေ-ဟု သတ္တမျန္တနှင့်ပင် ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တကွန္ဒဂ္ဂဟဏေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တာဒနန္တရံ/တာမနန္တရံ ॥ ॥ တ-နှင့် အနန္တရပုဒ်ကို စပ်သော သဓာသ်နှာမ်ဖြစ်၍ "သမာ သေ ဒေါ တိလိင်္ဂေ" ဟူသော သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ-အရ တ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ယင်း နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် တာဒနန္တရံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥပါဒိန္နံ/ဥပါဒိဏ္ဏံ ॥ ॥ ပုဗ္ဗဏ္ဍ စသည်၌ကဲ့သို့ တ-ပစ္စည်းကို န္န-ပြု၍ရင်း၊ ယင်း န္န-ကို ဏ္ဏ-ပြု၍ရင်း ပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကာယဿ ဘေဒါ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဒေဟ, ရာသိ-တို့၏ "ကာယ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒေဟ-၌တင်၍ ဧကဒေသူပစာ။ ရှင်းနည်း။

(တစ်နည်း ဂ-နှင့်အညီ) အကျိုးဖြစ်သော ခန္ဓာပဉ္စက၏ "ကာယ" ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဲဝိနာဘာဝနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ခန္ဓာပဉ္စက၏ "ကာယ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှင်းနည်း။ နေယျတ္ထနည်း။

ဌာနဖြစ်သော ကာယပျက်စီးခြင်း၏ "ကာယဿ ဘေဒါ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေပျက်စီးခြင်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။

အပါယ-ကား ဌာနီဖြစ်သော ကောင်းမှုမှကင်းခြင်း သုခသာနေသတ္တ မရှိခြင်း၏ "အပါယ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော အပါယ်ဘုံ၌ တင်-- ဌာနျူပစာ။

ဒုဂ္ဂတိ-၌ ဂတိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဘဝဘေဒ, ပတိဋ္ဌာ, နိဋ္ဌ, အဇ္ဈာသယ, ဗုဒ္ဓိ, ဝါသဋ္ဌာန, ဂမန, ဝိသဋ္ဋတ္တ-စသောအနက်တို့၏ "ဂတိ" ဟူ သောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ် သော ပတိဋ္ဌာအနက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ (တစ်နည်း)

ဒုဂ္ဂတိ-၌ ဂတိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဘဝဘေဒ, ပတိဋ္ဌာ, နိဋ္ဌ, အဇ္ဈာသယ, ဗုဒ္ဓိ, ဝါသဋ္ဌာန, ဂမန, ဝိသဋ္ဋတ္တ-စသောအနက်တို့၏ "ဂတိ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ် သော ဘဝဘေဒအနက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ကာယ**-အရ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

(စ-နှင့်အညီ) **[ဘာဝတ္ထဟာရနည်း]** **အပါယ**-၌ အယ-အရ ကောင်းမှုကိုသိုလ်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသော မနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ၊ ပတိ ရူပဒေသဝါသ၊ အပ္ပမာဒ-စသည်တည်း။ ထိုတွင် ယောနိသော မနသိကာရကို ယူသဖြင့် ယောနိသော ဘိက္ခဝေ--စသည်ဖြင့်ထုတ်။

အာဘောဂ်သံဗန္ဓနာများ

(က) ဒုက္ခဿ ဂတိ ပဋိဿရဏန္တိ ဒုဂ္ဂတိ။ (ခ) ဒေါသဗဟုလတာယ ဝါ ဒုဋ္ဌေန

http://www.dhammadownload.com

ကမ္ဗုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတီတိ ဒုဂ္ဂတိ။ (ဂ) ဝိဝသာ နိပတန္တိ ဧတ္ထ ဒုက္ကဋကာရိနောတိ ဝိနိပါတော။

(ဃ) ဝိနဿန္တာ ဝါ ဧတ္ထ နိပတန္တိ သမ္ဘိန္နဂ္ဂမာနင်္ဂပစ္စင်္ဂါတိ ဝိနိပါတော။

(င) နတ္ထိ ဧတ္ထ အဿာဒသညိတော အယောတိ နိရယော။ (၄။၁၃၅။)

(က) **ဒုဂ္ဂတိ**=ဆင်းရဲ၏တည်ရာ လဲလျောင်းရာဖြစ်သော။ (ခ) **ဒုဂ္ဂတိ**=ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သော အကုသိုလ်ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဘဝအထူး။

(ဂ) **ဝိနိပါတော**=မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသူတို့ အလိုကင်းကုန်လျက် (မကျချင်ဘဲ) ကျရောက်ရာ ငရဲ။ (ဃ) အင်္ဂါခြေလက် ပျက်စီးလျက် ကျရောက်ရာငရဲ။

နိရယော=သာယာမှု (အဿာဒ) မရှိရာ ငရဲ။

(**က**) ၌ ဒုက္ခဿ ဂတိ-ဖြင့် ဒုဂ္ဂတိ-၌ ဒု-သဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိတအနက်ကို မဟော၊ ဒုက္ခ အနက်ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တာ) ဒုဂ္ဂတိပုဒ်ကို ဒုက္ခဿ ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ-ဟု ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္တာ) သိစေပါသည်။

ပဋိသရဏာ-ဖြင့် ဂတိ-သဒ္ဒါသည် နိဗ္ဗာ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ပတိဋ္ဌာအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တာ)

(**ခ**) ၌ ဒုဋ္ဌေန ကမ္ဗုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတိ-ဖြင့် ဒု-သဒ္ဒါ၏ ကုစ္ဆိတ(ဒုဋ္ဌ) အနက်ဟော-- ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တာ) ဒု-အရ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္တာ) ဒုဂ္ဂတိ-ကို ဒုဋ္ဌေန ကမ္ဗုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တာ) သိစေပါသည်။ [ကြွင်း ဘာဝတ္တာ]

(**ဂ**) ၌ ဝိဝသာ နိပတန္တိ ဧတ္ထ-ဖြင့် ဝိ-ဥပသာရ၏ ဝိဝသအနက်ဟော--ငင်း (ဥပ သဂ္ဂလိင်္ဂတ္တာ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဏ်-- ငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တာ) ဝိနိပါတ-သဒ္ဒါ ၏ ဝိရှေး နိရှေးရှိသော ပတဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ-ပစ္စည်း အဓိကရဏ သာဓနေ၌သက်-ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္တာ) ဝိနိပါတပုဒ်ကို ဝိဝသာ နိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိနိပါတော- ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္တာ) သိစေပါသည်။

ဒုက္ကဋကာရိနော-ဖြင့် ဝိဝသ (မိမိအလိုကင်းသူ)ဟူသည် မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိ သူ (ဒုက္ကဋကာရီ) ပုဂ္ဂိုလ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တာ)

(**ဃ**) ၌ ဝိနဿန္တာ ဧတ္ထ ပတန္တိ-ဖြင့် ဝိ-ဥပသာရ၏ ဝိနဿနအနက်ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တာ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဏ်--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တာ) ဝိနိပါတ- သဒ္ဒါ၏ ဝိရှေး နိရှေးရှိသော ပတဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနေအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု- ပစ္စယတ္တာ) ဝိနိပါတ-ပုဒ်ကို ဝိနဿန္တာ နိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိနိပါတော-ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္တာ) သိစေပါသည်။

သမ္ဘိန္နဂ္ဂမာနင်္ဂပစ္စင်္ဂါ-ဖြင့် ဝိနဿန္တဟူသည် ပျက်စီးသော ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသော သတ္တဝါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တာ)

http://www.dhammadownload.com

(င) ၌ နတ္ထိ ဗေ့ အယော-ဖြင့် နိရယောပုဒ်ကို နတ္ထိ ဗေ့ အယော်တိ နိရယော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နိ-သဒ္ဒါသည် နိသေဓ အနက်ကို မဟော၊ အဘာဝအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ရ-အာဂုံ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ အဿာဒသညီတော- ဖြင့် အယောပုဒ်ကို ဣယတိ အဿာ ဒီယတီတိ အယော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အယ-အရ သာယာမှု (အဿာဒ)ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

ပါဠ [၁၃၇]

(က) အာဓာဝါ အပါယဂ္ဂဟဏေန တိရစ္ဆာနယောနိံ ဒီပေတိ။ (ခ) တိရစ္ဆာနယောနိ ဟိ အပါယော သုဂတိယာ အပေတတ္တာ။ န ဒုဂ္ဂတိ မဟေသက္ခာနံ နာဂရာဇာဒီနံ သမ္ဘဝတော။ (ဂ) ဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏေန ပေတ္တိဝိသယံ ဒီပေတိ။ (ဃ) သော ဟိ အပါယောစေဝ ဒုဂ္ဂတိစ သုဂတိတော အပေတတ္တာ, ဒုက္ခဿစ ဂတိဘူတတ္တာ၊ န တု ဝိနိပါတော အသုရ သဒိသံ အဝိနိပတိတတ္တာ။ (င) ပေတာမဟိဒ္ဓိကာနမ္ပိ ဝိမာနာနိပိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။

(၄။၁၃၆။ မအူ၊၂။ ၃၇၃။ ဘာသာဋီ၊၂ ၅၂။)

➤ ၂။ (က) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ အပါယံ အစရှိသည်ကို နိရယ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အသီး အသီး ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်

(ခ) သို့/ **အယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အပါယ-သဒ္ဒါဖြင့် တိရစ္ဆာန ယောနိကို ပြ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အပါယ-သည် တိရစ္ဆာနယောနိ-သာ မဟုတ်၊ ရှေ့ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဒုဂ္ဂတိကိုလည်း ပြရာသည် မဟုတ်လော။ ယင်းသို့ဖြစ် လျက် တိရစ္ဆာနယောနိကိုသာ ပြ၏ဟု ဆိုသောစကားသည် အဘယ်သို့ သင့်နိုင်ပါအံ့ နည်း။ သဘာဝ-သဘာဝဝန္တ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ပေတ္တိဝိသယ၏ အသုရကာယ်နှင့်တူစွာ ကင်း သော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရာမဟုတ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပြိတ္တာဟူသည် ဆိုခဲ့ပြီး သော ဝစနတ္ထကြောင့် ဝိနိပါတ မည်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဝိနိ ပါတ မမည်ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့် ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ခ) အပါယ-သဒ္ဒါဖြင့် တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဘုံကို ယူ ရခြင်း၏အကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာ ပြသောကြောင့် ဒဠှီ/ကာရဏ။ ထိုတွင် န ဒုဂ္ဂတိ- စသည်ကား ဗျတိရေက။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဒဠှီ/ကာရဏ။ ထိုတွင် န တု ဝိနိပါတော- စသည်ကား ဗျတိရေကဝါကျ။ (င) ယုတ္တိဒဠှီ/ ဝိတ္ထာရ။ **စာစပ်** ။ ။ အသုရသဒိသံ-ကား စွာ--ကြောင့် အဝိနိပတိတတ္တာ-၌ ကြိယာဝိသေသန/ကြိယာဝိသေသျ စပ်။

F-34-A

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ ဝိဝိဓေန ပကာရေန ဝိမာနိယန္တီတိ **ဝိမာနနာနိ**။ ဝိ ဥပသာရ-အရ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဖြစ်သော ဝိဝိဓပကာရဘောဂုဏ် ရ၏။ မာနဓာတ် အရ ကတ္တုရှကား ပေတ မဟိဒ္ဓိကတို့၏ဗိမာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သောမနဿ လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မရှကား ဗိမာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ ယု-ပစ္စည်းအရ ဗိမာန်ရ၏။

* အယတိ သုခံ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ **အယော**။ (သုခ၏ ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိ။)

အယတော အပေတော **အပါယော**။ အယ-အရ သုဂတိဘုံသည် မှချ။ထို--၏ ကင်းသော တိရစ္ဆာန်ဘုံနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏော စပ်၊ ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ သုဂတိမှကင်းသော တိရစ္ဆာန်ဘုံ ရ၏။

ဝိသေသေန သေန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝိသယော**။ (အထူးအားဖြင့် ဖြစ်ရာဘုံ။)

ပေတာနံ ဝိသယော **ပေတ္တိဝိသယော**။ ယဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **ယောနိ**။

တိရစ္ဆာနာနံ ယောနိ **တိရစ္ဆာနယောနိ**။ တိရစ္ဆာန-အရ တိရစ္ဆာန်တို့သည် မှချ။ ထို--၏ ရောနှောနေထိုင်ရာအရပ်နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ်။ ပုဒ်လုံးအရ တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရောနှော နေထိုင်ရာအရပ် ရ၏။

* ဝိနိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝိနိပါတော**။ ဝိ+နိ-ပတဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား ဝိနိပါတိက အသုရာတို့၏ ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ အဓိ ကရဏရှကား အသုရကာယ်ဘုံ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ကား ထို--သော အသုရကာယ်ဘုံရ၏။ * မဟတီ ဣဒ္ဓိ ယေသန္တိ **မဟိဒ္ဓိကာ**။

➤ ၆။ (စ) ၌ သုဂတိယာ အပေတတ္တာ-ဖြင့် အပါယော-၌ အပပုဒ် အယပုဒ်၊ အပ-ဥပသာရပုဒ်၏ အပေတအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အယ-အရ အယတိ သုခံ ပဝတ္တတိတိ အယော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သုခ၏ ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိဘုံကို ကောက် ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အယတော အပေတော အပါယော-ဟု ပဉ္စမီ အဗျယီဘော သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။ **တိရစ္ဆာနယောနိ**-ဖြင့် အပါယ-အရ တိရစ္ဆာန်ဘုံကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) န ဒုဂ္ဂတိ-စသည်ဖြင့် တိရစ္ဆာနယောနိ-၏ ဒုဂ္ဂတိမမည်ခြင်းအကြောင်းကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ သုဂတိတော အပေတတ္တာ-ဖြင့် အပါယော-၌ အပပုဒ် အယပုဒ်၊ အပ-ဥပသာရပုဒ်၏ အပေတအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အယပုဒ်အရ အယတိ သုခံ ပဝတ္တတိတိ အယော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သုခ၏ ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိဘုံကို ကောက်ယူ-- ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အယတော အပေတော အပါယော-ဟု ပဉ္စမီ အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒုက္ခဿစ ဂတိဘူတတ္တာ-ဖြင့် ဒုဂ္ဂတိ-၌ ဒု+ဂတိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဒု-ဥပသာရ၏ ဒုဋ္ဌအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒုဋ္ဌေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတိ

http://www.dhammadownload.com

ဒုဂ္ဂတိ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ပြိတ္တာဘုံ၏ အပါယ်မည်ခြင်း ဒုဂ္ဂတိမည်ခြင်း ဝိနိပါတ မည်ခြင်းအကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **နာဂရာဇာဒီနံ/နာဂရာဇာနံ** ။ ။ နာဂရာဇာဒီနန္တိ အာဒိသဒ္ဒေန သုပဏ္ဏာဒီနံ သင်္ဂဟော-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ အာဒိ-ဖြင့် ဂဠုန်စသည်ကို ယူရသောကြောင့် အာဒိ-သဒ္ဒါပါသော နာဂရာဇာဒီနံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အပါယောစေဝ ဒုဂ္ဂတိ**-ကား ဒုဂ္ဂတိ အမည်က ပေတ္တိဝိသယကိုဟောသော ကြောင့် အပါယ-အရ တိရစ္ဆာနယောနိကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း။ ဝိနိပါတ-အရ အသုရကာယ်ကို ယူလတ့်ဖြစ်၍ အပါယဒုဂ္ဂတိတို့အရ တိရစ္ဆာနယောနိ ပေတ္တိဝိသယကို ယူရသော ကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း။

အသုရသဒိသံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စာတုမဟာရာဇ် အပါအဝင်ဖြစ်သော နတ် အသုရာ၊ ပြိတ္တာ အသုရာတို့၏ "အသုရ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပြိတ္တာ အသုရာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

တိရစ္ဆာနယောနိ-ကား တိရစ္ဆာနပုဒ်နှင့် ယောနိပုဒ်တို့ အရမကွဲသောကြောင့် အဘေဒ ဘေဒူပစာ။ **ပေတ္တိဝိသယ**-ကား ပေတ္တိပုဒ်နှင့် ဝိသယပုဒ်တို့ အရ မကွဲသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

➤ ၁၀။ **ပေတ္တိဝိသယ**-အရ ပြိတ္တာဘုံဟူ၍ သီးသန့်မရှိရကား ပြိတ္တာတို့၏ ခန္ဓာ ပဉ္စက (တစ်နည်း) ပြိတ္တာတို့၏ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၁၃၈]

(က) ဥပဝန္နာတိ ဥပဂတာ။ တတ္ထ အဘိနိဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။

(ခ) ဝုတ္တာဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) အယံ ပန ဝိသေသော -- ဧတ္ထ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတိ။

(ဃ) သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန ဒေဝဂတိယေဝ။ (င) တတ္ထ သုန္ဒရာ ဂတီတိ သုဂတိ။

(စ) ရူပါဒီဟိ ဝိသယေဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါတိ သဂ္ဂေါ။

(ဆ) သော သဗ္ဗောပိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကော။

(ဋ္ဌ။၁၃၆။ မဓူ-၂။၃၇၅။ ဘာသာဋီ-၂။၅၄။)

➤ ၁။ (က) ဥပပန္နာ-ကပ်ရောက်ကြကုန်၏။ [သဒ္ဒတ္ထ] ထိုငရဲ၌ ဖြစ်ကြကုန်၏။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ] သဂ္ဂေါ-ရူပါရုံစသော ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာလွန်စွာမြတ်သော။

[ဂ-ပါဌ် ယောဇနာထက်ရှုရန်အချက်] ဧတ္ထ၊ဤ၌သုက္ကပက္ခ၌။သုဂတိဂ္ဂဟဏေန၊ဖြင့်။မနုဿ ဂတိပိ၊ကိုလည်း။ သင်္ဂယှတိ၊ယူအပ်၏။ ကသ္မာ၊ကား။ "ဂ္ဂတော ဘော သုဂတိ ဂစ္ဆာ"တိ

F-34-B

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတော၊ကြောင့်တည်း။

➤ ၂။ **(ယ) ဒွိ/ အာဓာရဏ္ဍာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် သုတ္တပက္ခ၌ သုဂတိသဒ္ဒါဖြင့် (ဒေဝဂတိ,သာမက) မနုဿဂတိကိုလည်း ယူအပ်သေး၏ဟု ဆို၏။ သဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် အဘာယ်ဂတိကို ယူအပ်ပါသနည်း။ ဒေဝဂတိ မနုဿဂတိ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ယူအပ်ပါသလော။ (ဝါ) မနုဿဂတိကိုပင် ယူအပ်ပါသလော။ စုံကြောင့် (ယ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ကဏှပက္ခ-လာ ပုဒ်တို့၏ ပစ္စက္ခအဖွင့်မှတစ်ပါး သုက္ကပက္ခ-လာ ပုဒ်တို့၏ အတိဒေသအဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) သည် အာရဒ္ဓ/ ပက္ခ။ (ဂ-ဃ) တို့သည် သုဂတိ သဂ္ဂ လောကံ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ သုဂတိသဒ္ဒါ သဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ဂတိထူးခြားပုံကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ ထိုတွင် အယံ ပန ဝိသေသော-ကား ဝိသေသပါဒကဝါကျ။ (ဃ) သုဂတိသဒ္ဒါသည် သိမ်းယူအပ်သော ဂတိမှပါး သဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ဂတိကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဂယှတိ အနေနာတိ **ဂဟဏံ**။ (သုဂတိ-သဒ္ဒါ ရ၏။) အဇ္ဈတ္တိ စိရံ တိဋ္ဌန္တိ သတ္တာ ဇတ္ထာတိ **အဓဋ္ဌ**။ အဇ္ဈာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ကြာမြင့်စွာတည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်မွေ့သန္တာရတရားများသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော နတ်ပြည်၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူ။ အ/ဂ/ဏျ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နတ်ပြည်ရ၏။

(တစ်နည်း) အဇီယတိ ဥပဂစ္ဆိယတိ ဝါ **အဓဋ္ဌ**။ အဇ္ဈာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ကောင်းမှု ကုသိုလ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထို--၏ အကျိုးဖြစ်သော နတ်ပြည်၏ နာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ ပကတူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂဏ်သည် ကာရဏူပစာ။ အ/ဂ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နတ်ပြည်ရ၏။ * သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ။ (တစ်နည်း) သောဘနော အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ။ ပုညေန ဝါ သုဋ္ဌု အဇီယတေတိ **သဂ္ဂေါ**။

➤ ၆။ (ဏ) ၌ ဥပဂတာ-ဖြင့် ဥပပန္နာ-၌ ပဒဓာတ်သည် (ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒ်၌ကဲ့သို့) ဉာဏအနက်ကို မဟော၊ ဂတိအနက် ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အန္တ-သည် တပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု- ဓာတုပဒ) ဥပပန္နပုဒ်ကို ဥပပန္နာတိ ဥပဂတာ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ တတ္ထ-ဖြင့် အပါယံ ဒုဂ္ဂတိ ဝိနိပါတံ နိရယံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ) အဘိနိဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့် ဥပဂတာ-၌ ဂမုဓာတ်သည် ပဝတ္တန ဂတိအနက်၌ဖြစ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥပဂတာ•ကပ်ရောက်ကုန်၏ဟူသည် ထိုငရဲပြည်၌ ဖြစ်ကုန်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(င) ဖြင့် သုဂတိ-၌ သု-သဒ္ဒါသည် သမ္မာ ဘုသ-စသောအနက်ကိုမဟော၊ သုန္ဒရ အနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဂတိ-ပုဒ်ကို သုန္ဒရာ ဂတိ သုဂတိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါ-ဖြင့် သဂ္ဂေါပုဒ်ကို သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သဂ္ဂေါ-ကို သု+အဂ္ဂေါ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ဟော --ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန-ဖြင့် လောကောပုဒ်ကို လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတီတိ လောကော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒုံ-ပစ္စယတ္ထ) လုဇဓာတ်၏--ရင်း (ဒုံ-ဓာတုပဒ) ယင်းလုဇဓာတ်၏ လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနအနက်ဟော၏--ရင်း (ဒုံ-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဝုတ္တာဝိပရိယာယေန/ဝုတ္တာဝိပရိယယေန ။ ။ ဝိပရ္ယေ ပရိရ္ယေရှိသော ဣဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဧ-ကို အယပြု၊ အယ-မှ အာ-ကို အာဒိယပြု၊ ယ-လာ၍ ဝိပရိယာယ-ဟု ပြီးသည်။ အ-ကို အာဒိယ မပြုလျှင် ဝိပရိယယ-ဟု ပြီးသည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ**- ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဒေဝဂတိ၏ "သုဂတိ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဒေဝဂတိ မနုဿဂတိတို့၌တင်-. ဧကဒေသူပစာ။ ဥပ လက္ခဏနည်း။ **ဒေဝဂတိယေဝ**-ကား သဂ္ဂ-အရ ဒေဝဂတိကိုသာ ယူအပ်သည်ကိုဆိုသ ဖြင့် မနုဿဂတိကို မယူအပ်ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် အတ္တာပန္နနည်း။

သဂ္ဂ-ကား ဌာနီဖြစ်သော ကောင်းသော ရူပါရုံ စသည်တို့၏ "သဂ္ဂ"ဟူသောအမည် ကို ဌာနဖြစ်သော ဒေဝလောက၌တင်-- ဌာနျူပစာ။

မနုဿဂတိ-ကား ဌာနဖြစ်သော မနုဿလောက၏ "မနုဿဂတိ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော မနုဿပဉ္စသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➤ ၁၀။ **သဂ္ဂ**-၌ သု+အဂ္ဂ-ဟု ပုဒ်ခွဲ။ သု-ကို အဋ္ဌကထာ၌ သုဋ္ဌု-ဟုရင်း၊ အဘိဓာန် ဋီကာ၌ သောဘနော-ဟုရင်း ဖွင့်သည်။ ယင်းတို့အလို-- သု-၏ ဝေဝစနဟာရကား သောဘန် ရုစိရ် သာဓု မနုည် စာရု သုန္ဒရ်-စသည်ဖြင့် ယှဉ်အပ်၏။

ပါဠိ [၁၃၉]

(က) **သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ** (?) ... ဝေဒိတာဗ္ဗ။ (ခ) **အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ** ... အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထာယ။

(ဂ) အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ဟိ အာသဝဝိနာသနတော အာသဝါနံ ခယောတိ ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) တတြ စေတံ ဉာဏံ တပ္ပရိယာပန္နတ္တာတိ။

(ဋ္ဌ။၁၃၆။ မအ္ဃ-၂။၃၇၆။ ဘာသာဋီ-၂။၅၅။)

➤ ၁။ [(ဂ) **ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ထည့်၍ အနက်ပေး**] ဟိသစ္စံ၊မှန်၏။အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊အရဟတ္တမဂ်ကို။ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ၊၏။ (ဝါ) သည်။ (သမ္ဗန်) အာသဝဝိနာသနတော၊ အာသဝတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကြောင့်။အာသဝါနံခယောတိ၊အာသဝါနံ ခယဟူ၍။(မဟာ-ငါ အဋ္ဌကထာ ဆရာသည်) ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

[(ဃ) **ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ထည့်၍အနက်**] စ၊အာသဝါနံ ခယဟူ၍ ဆိုအပ်သည်မှတစ်ပါး အာသဝါနံ ခယဉာဏံ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဆိုဦးအံ့။တတြ တသ္မိံ အရဟတ္တမဂ္ဂေ၊ထိုအရဟတ္တမဂ်၌။ ဧတံ ဉာဏံ၊ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ-ဟုဆိုအပ်သော ဉာဏ်သည်။ဟောတိ၏။(ကသ္မာ၊ကြောင့်။တတြ တသ္မိံ အရဟတ္တမဂ္ဂေ၊၌။ဧတံ ဉာဏံ၊သည်။ဟောတိ၊နည်း။) ဧတဿ ဉာဏဿ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ-ဟုဆိုအပ်သော ဉာဏ်၏။(ဝါ) သည်။ (သမ္ဗန်) တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ၊ထိုအရဟတ္တမဂ်၌ အကျုံးဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(တတြ တသ္မိံ အရဟတ္တမဂ္ဂေ၌။ဧတံ ဉာဏံ၊သည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်သတည်း) ဣတိ၊ဤသို့။ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊မှတ်အပ်၏။

➤ ၂။ (က) **သို့/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ စိတ္တ-အရ အဘယ်၏ အခြေခံဖြစ်သော စိတ်ကို ကောက်ယူရပါမည်နည်း။ အဘိညာဉ်အရာဖြစ်၍ အဘိညာဉ်၏အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထစျာန်စိတ် ကို ကောက်ယူရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်

(ခ) **သို့/ ယှဉ်းယှဉ်ပုစ္ဆာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-အရ မည်သည့်တရားကို ယူရမည်နည်း။ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်, ဘင်-ဟုဆိုအပ်သော အာသဝက္ခယ ၄-မျိုးလုံးကို ယူရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဖြေ-- အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-အရ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်, ဘင်-ဟုဆိုအပ်သော အာသဝက္ခယ ၄-မျိုးလုံးကို မယူရ အရဟတ္တမဂ်ကိုသာ ယူရမည်ဟူလို။

(ဂ) **သို့/ သာဓကပုစ္ဆာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အာသဝါနံ ခယ-ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်းဟု ဆို၏။ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်က္ခဏဟူ၍ ၄-မျိုးရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အာသဝါနံ ခယ-ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်းဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် အရဟတ္တ မဂ်ကိုသာ အာသဝါနံ ခယ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုသာသနီ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-ကို အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထာယ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အာသဝါနံခယ-ပုဒ်နှင့် ဉာဏပုဒ်ကို သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်၏ အာသဝါနံခယ မည်ကြောင်းကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုအာသဝါနံ ခယနှင့် ဉာဏကို အဘာယ်သမာသ် တွဲစပ်သင့်ပါသနည်း။ ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်သင့်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။ ကား-- အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏံ အာသဝါနံ ခယဉာဏံ-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) အရဟတ္တမဂ်ကို အာသဝါနံ ခယ-ဟူ၍ ဆိုသင့်ခြင်းအကြောင်းကို အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစွာ ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။

(ယ) အာသဝါနံ ခယဟူ၍ ဆိုအပ်သည်မှတစ်ပါး အာသဝါနံ ခယဉာဏံ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ အာသဝါနံ ခယဉာဏ၌ အာသဝါနံ ခယ ဖွင့်ပြပြီးနောက် ခယနှင့်ဉာဏကို အဘာယ်သို့ တွဲစပ်ရမည်နည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** ။ ။ တတြ-ကား ၌--ကြောင့် ဇတံ ဉာဏံ-၌ အပေါင်း အာဓာရ ဇတံ ဉာဏံ-ကား အစိတ် အာဓာယ အဖြစ်ဖြင့်စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ခေပေတိ ပါပဓမ္မေ သမုစ္ဆိန္ဒတီတိ **ခယော**။ ယော မဂ္ဂေါ၊အကြင်အရဟတ္တမဂ်သည်။ပါပဓမ္မေ၊အကုသိုလ်တရားတို့ကို။ခေပေတိ၊ကုန်ခန်းစေတတ်၏။သမုစ္ဆိန္ဒတိ၊ အကြွင်းမဲ့ သတ်ဖြတ်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော မဂ္ဂေါ၊သည်။ခယော၊ခယ မည်၏။ ဟေတုကတ္တုသာဓန။ခီဓာတ်+ဏပစ္စည်း။

ခီဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌ ကြိယာအရကား အကုသိုလ်တရားသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကြိယာအရကား အရဟတ္တမဂ်၏ သမ္ဗန္ဓေ ပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော သတ္တိမန္တဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် ရ၏။

(တစ်နည်း) အာသဝေ ခေပေတီတိ **ခယော**။ ခီဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား ကုန်ခန်းသွားသော အာသဝေါတရားတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား အရဟတ္တမဂ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် (ဝါ) သမုဒ္ဒေဒပဟာန သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်း အရကား ထို--သော အရဟတ္တမဂ် ရ၏။

* ခီယန္တိ အာသဝါ ဧတေနာတိ **ခယော**။ (အကောက်တူ)

* ဝိပဿနာယ ပါဒကံ **ဝိပဿနာပါဒကံ**။ * စတုတ္ထဇ္ဈာနေ သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ **စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ**။ * အရဟတ္တမဂ္ဂဿ ဉာဏံ **အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ**။

* အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏမေဝ အတ္ထော **အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထော**။ * ဝိနာသိယတေ **ဝိနာသနံ**။ * အာသဝါနံ ဝိနာသနံ **အာသဝဝိနာသနံ**။ * တသ္မိံ အရဟတ္တမဂ္ဂေ ပရိယာပန္နံ **တပ္ပရိယာပန္နံ**။ တပ္ပရိယာပန္နဿ ဘာဝေါ **တပ္ပရိယာပန္နတ္တံ**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သမာဟိတေ စိတ္တေ-၌ စိတ္တ-အရ အဘိညာပါဒက စတုတ္ထဈာန်ကို မယူရ၊ ဝိပဿနာပါဒက စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထာယ-ဖြင့် အာသဝါနံ ခယဉာဏ-အရ အရဟတ္တ

http://www.dhammadownload.com

မင်ဂဏ်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္တ) အာယ-သည် စတုတ္ထီ သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သဝိဘတ်သည် တုမတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ မသက်၊ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အာသဝဝိနာသနတော-ဖြင့် အာသဝါနံ ခယော-၌ ခီဓာတ်သည် ဝိနာသန အနက်ဟော--ရင်း (ဒုဓာတွတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာသဝေ ခေပေတီတိ ခယော-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ-ဖြင့် အာသဝါနံခယ-အရ အရဟတ္တမဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ)

(ဃ) ၌ တတြ စေတံ ဉာဏံ-ဖြင့် ခယ ဉာဏာယပုဒ်ကို ခယေ ဉာဏံ ခယဉာဏံ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းသမာသ်၏ အာဓာရအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ-ဖြင့် ခယေ-၌ သတ္တမီဝိဘတ် (ဝါ) တတြ-၌ တြ-သည် အာကာသေ သကုဏာ ပက္ခန္တိ-ကဲ့သို့ ဝိသယ၌ မသက်၊ ရုက္ခေ သာခါ-ကဲ့သို့ အာဓာရ၌ သတ္တမီတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

➤ ၇။ **ဝိပဿနာပါဒကံ/ဝိပဿနပါဒကံ** ။ ။ သမာသ်လယ်မှာ ထီမြဲအာ ရဿမပြုရာဟူသော နိယံအရ ဝိပဿနာပုဒ်သည် နိယတ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ အာကို ရဿပြုခြင်း ပုလ္လိင်ကဲ့သို့ပြန်ခြင်း မရှိနိုင်သောကြောင့် ဝိပဿနာပါဒကံ-သင့်ပါသည်။

အာသဝ ဝိနာသနတော/အာသဝါနံ ဝိနာသနတော ။ ။အနိစ္စ သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း, သမာသ်ဝါကျတွင် အနက်ထူးမရှိသောကြောရင်း နှစ်ပါဌ်သင့်။ သို့သော် အာသဝါနံ ခေပနတောဟူသော ဋီကာကိုထောက်၍ရင်း, အာသဝါနံ ခယ ဉာဏာယဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကိုထောက်၍ရင်း အာသဝါနံ ဝိနာသနတောဟူသော ဝါကျသည်သာ ယုတ္တတရ ဖြစ်ပါသည်။

တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ/တပရိယာပန္နတ္တာ ။ ။ တသ္မိံ ပရိယာပန္နံ တပ္ပရိယာန္နံ-ဟုပြု။ ယ-တနှင့်စပ်၊ ထိုသမာသ်မှာ၊ ဗိန္ဒုလာ၊ ရုံခါဒွေဘော်ဆင့်ဟူသော သဒ္ဒါစည်းကမ်းနှင့်အညီ တပရိယာပန္န-ဟု ဆိုလိုလျက် သဒိသဒွေဘော် ပ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် တပ္ပ ရိယာပန္နတ္တာ ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်္ဂဉာဏ-ဟူသော အာသဝက္ခယ ၄-မျိုးတို့၏ "အာသဝါနံခယ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှင်္ဂီနည်း။ အာသဝါနံ ခယ-အရ အာသဝက္ခယ ၄-မျိုးလုံးကို ယူသင့်သော်လည်း အရဟတ္တမဂ်ကိုသာ ဤ၌ အလွန် အားဖြင့် "အာသဝါနံခယ"ဟူ၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း မည်၏။

(ဃ-ကို) အာသဝါနံ ခယေ-အရ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်နှင့် ဉာဏ-အရ အမောဟ

http://www.dhammadownload.com

စေတသိက်တို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

(ခ-ကို) အပေါင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် လေးပါးတို့၏ "အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ဤ၌ အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-ဟူသောနည်းသည် မဂ်ဉာဏ်လေးပါးလုံးကို ဟောနိုင်သော်လည်း အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် ရှဋ္ဌိနည်း မည်၏။

* အပေါင်းဖြစ်သော ဉာဏ်တို့၏ "ခယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

သမာဟိတေ စိတ္တေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်အားလုံး၏ "စိတ္တေ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိပဿနာပါဒက စတုတ္ထဈာန်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော အဘိညာပါဒက စတုတ္ထဈာန်စိတ်, ဝိပဿနာပါဒက စတုတ္ထဈာန်စိတ်တို့၏ "စိတ္တေ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိပဿနာပါဒက စတုတ္ထဈာန်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

တတြ ဧတံ ဉာဏံ-ကား မဂ်လေးပါးလုံးကိုဆိုက အာသဝကို ကုန်စေခြင်းကိစ္စပြီးကောင်းပါလျက် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုသာ အလွန်အားဖြင့်ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း၊ အတိသယနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ "ဉာဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

➤ ၁၀။ **တတြ ဧတံ ဉာဏံ**-၌ ဉာဏ-အရ အရဟတ္တမဂ်၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကိုယူ။ **အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ**-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၄၈]

(က) **စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိန္တိ** ဝိပဿနာစိတ္တံ အဘိနီဟရိ။ (ခ) **သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ** ဧဝမာဒီသု "ဧတ္တကံ ဒုက္ခံ၊ န ဣတော ဘိယျော"တိ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စံ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ ဇာနိံ ပဋိဝိဇ္ဈိံ။ (ဂ) တဿ စ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တိကံ တဏှံ "အယံ ဒုက္ခသမုဒယော"တိ။ (ဃ) တဒုဘယမ္ပိ ယံ ဌာနံ ပတွာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တံ တေသံ အပ္ပဝတ္တိံ နိဗ္ဗာနံ "အယံ ဒုက္ခနိရောဓော"တိ။

(င) တဿ စ သမ္ပာပကံ အရိယမဂ္ဂံ "အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ"တိ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ ဇာနိံ ပဋိဝိဇ္ဈိန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(၄။၁၃၆။ မအဋ္ဌ။၂။၃၇၇။ ဘာသာဋီ-၂။၅၅။)

➤ ၂။ (က) **သို့/ ဘယ်သို့ပါနည်း ဖွင့်** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် (သို့) မြတ်စွာဘုရားသည် စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ စိတ္တံ-အရ အောက်ဝိဇ္ဇာ နှစ်ပါး၌ကဲ့သို့ ပါဒကစိတ်ကို ယူရပါမည်လော။ အဘယ်ကို ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)

http://www.dhammadownload.com

မိန့်။ ကား--ဝိပဿနာစိတ်ကိုယူရမည် ဟူလို။

(ခ) န ဣတော ဘိယျော--သို့/ အရသနေ့။ ။ ဤသို့ တွေ့က ဒုက္ခံ-ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဒုက္ခသစ္စာကို အကြွင်းမဲ့ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် န ဣတော ဘိယျော-ကိုမိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ယ) ဖြင့် နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ နိရောဓော-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ နိရောဓ-အရ နိဗ္ဗာန်ကို ကောက်ယူရမည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ နိရောဓသစ္စာ၏ ဝစနတ္ထနှင့် အရကောက်ကိုသာ သိရ၍ မဂ္ဂသစ္စာ၏ အရကောက်နှင့် ဝစနတ္ထကို မသိရသေးသည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) ဘုရားရှင်၏ မဂ္ဂသစ္စာ သိပုံအခြင်းအရာကို မပြဆိုအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဘုရားရှင်သည် အဘယ်သို့ မဂ္ဂသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ကား ဒုက္ခသစ္စာကို ဟုတ်မှန်စွာ သိပုံမှတစ်ပါး သမုဒယသစ္စာကို ဟုတ်မှန်စွာ သိပုံ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ယ) ကား သမုဒယသစ္စာကို ဟုတ်မှန်စွာ သိပုံမှတစ်ပါး နိရောဓသစ္စာကို ဟုတ်မှန်စွာသိပုံ အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ကား နိရောဓသစ္စာကို ဟုတ်မှန်စွာသိပုံမှတစ်ပါး မဂ္ဂသစ္စာကို ဟုတ်မှန်စွာသိပုံ အဖို့တပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။

စာစပ် ။ ။**သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယောဇနာ (ပဒေသ)** ကား တို့၌--ကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ အာခါရ၊ ဝေဒိတဗ္ဗောကား အာခါရီအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

(ယ) ၌ ဏ္ဍတိ-ကား သို့--ကြောင့် ယထာဘူတံ-၌ စဉ်းငယ်စပ်၍ အဗ္ဘညာသိံ-၌ နိဒဿန၊ အဗ္ဘညာသိံ-ကား နိဒဿနဝန္တအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဒုက္ခယတီတိ **ဒုက္ခံ**။ နိရုဇ္ဈတိ ဧတေန, ဧတ္ထာတိ ဝါ **နိရောဓော**။ ဒုက္ခဿ နိရောဓော **ဒုက္ခနိရောဓော**။ ဂမေတိ, ဂစ္ဆတိ ဝါ ဧတာယာတိ **ဂါမိနီ**။ ဒုက္ခနိရောဓဿ ဂါမိနီ **ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ**။ ဒုက္ခနိရောဓ-အရကား ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သည် မုချ။ ထို--၏ အရိယာမဂ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အရိယာမဂ်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဧတံ ပရိမာဏံ ယဿာတိ **ဧတ္တကံ**။ ဧတ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အတိုင်းအရှည်ပမာဏသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တက-ပစ္စည်းအရ ဒုက္ခနှင့် ပမာဏ- ပမာဏဝန္တ စပ် ဌာနူ။ တ္တက-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒုက္ခ ရ၏။

* ရသီယတိ ဉာယတီတိ ရသော။ သဿ အတ္တနော ရသော **သရသော**။ သရသသင်္ခါတံ လက္ခဏံ **သရသလက္ခဏံ**။ [မိမိ၏သဘောဟု ဆိုအပ်သော လက္ခဏာ]

ပဋိဝိဇ္ဈန် ပဋိဝေဓော။ သရသလက္ခဏဿ အသမ္မောဟဿ ပဋိဝေဓော **သရသလက္ခဏပဋိဝေဓော**။ သရသလက္ခဏ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မိမိ၏ သဘော

http://www.dhammadownload.com

လက္ခဏာသည် မှချ။ ထို--၏ ပဋိဝေဓ-အရ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ-ကမ္မိ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း လက္ခဏာ ရ၏။

* သမုဒေတိ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ **သမုဒယော**။ သံရှေ့ ဥရှေ့ရှိသော ဣဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား သမုဒယသစ္စာ တဏှာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော တဏှာ သမုဒယသစ္စာ ရ၏။ * ဒုက္ခဿ သမုဒယော **ဒုက္ခသမုဒယော**။ (အကြောင်း-အကျိုး စပ်။)

* ပဝတ္တတိ ယာယာတိ **ပဝတ္တိ**။ (တစ်နည်း) ပဝတ္တတိ ဝတ္တာတိ **ပဝတ္တိ**။ န ပဝတ္တိ **အပ္ပဝတ္တိ**။ န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ မဖြစ်ကြောင်း မဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

* သမ္ပာပေတီတိ **သမ္ပာပကော**။ သံရှေ့ ပရှေ့ရှိသော အပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား နိဗ္ဗာန်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား ယင်း နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏွုပစ္စည်းအရကား ထို--သော အရိယာမဂ်ရ၏။

နိရုဇ္ဈတိ ဧတေန, ဧတ္ထာတိ ဝါ **နိရောဓော**။ နိပုဗ္ဗ ရုဓဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဒုက္ခသမုဒယ၏ ဘင်ခဏသည် မှချ။ အဓိကရဏဌအရကား နိဗ္ဗာန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

* ဘူတဿ အနုရူပံ **ယထာဘူတံ**။ * ဥဘိန္နံ သမူဟော ဥဘယံ။ တာသံ (ဒုက္ခတဏှာနံ) ဥဘယံ တဒုဘယံ။ ပါပေတီတိ ပါပကော။ သုဋ္ဌု ဧဝ ပါပကော သမ္ပာပကော။ * သမုဒေတီတိ သမုဒယော။ ဒုက္ခဿ သမုဒယော ဒုက္ခ သမုဒယော။[ဂဏ္ဌိသည်း] * နိရုဇ္ဈတိ ဧတေန, ဧတ္ထာတိ ဝါ နိရောဓော။ ဒုက္ခဿ နိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓော။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိပဿနာ စိတ္တံ-ဖြင့် စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိ-၌ စိတ္တံ-အရ ရှေး ဝိဇ္ဇာနှစ်ပါး၌ကဲ့သို့ ပရိကံစိတ်ကို မယူရ ဝိပဿနာစိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) အဘိနိဟရိ-ဖြင့် အဘိနိန္နာမေသိ-၌ အဘိရှေ့ နိရှေ့ရှိသော နမုဓာတ်၏ နီဟရဏအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဏေ ပစ္စည်းသည် ကာရိုက်ဏေပစ္စည်းမဟုတ်၊ စုရာဒိ ဏေပစ္စည်း၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဇာနိ-ဖြင့် အဗ္ဘညာသိ-၌ အဘိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) [ကံ ပုရိသံ ဉာတိ တုဿတီတိ ကညာ၊ ကံ ပုရိသံ ဧ_တိ တောသေတီတိ ကညာ-တို့၌ကဲ့သို့] ဉာဓာတ်သည် တောသနအနက်ကို မဟော၊ ဗုဒ္ဓိ-သိခြင်းအနက် ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဉာဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ ဘူဝါဒိဂဏိကဓာတ်မဟုတ်၊ ကိယာဒိဂဏိကဓာတ်--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိဝိဇ္ဈိ-ဖြင့် သိ၏ (ဇာနိ)ဟူသည် ထိုးထွင်းခြင်း (ဝါ) ထိုးထွင်းသိခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ပဋိဝိဇ္ဈိ-ဖြင့် အဇ္ဈညာသိ ဇာနိ-တို့၌ ဉာဓာတ်သည် တောသနအနက်ကို မဟော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနအနက်ဟော ဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ဧတ္တာဏံ ဒုက္ခံ-ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းဖြတ်၍ သိအပ်ယူအပ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

န ဣတော ဘီယျော-ဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ သိအပ်ယူအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သရသလက္ခဏာ ပဋိဝေဓေန-ဖြင့် သဘောလက္ခဏာကို မတွေဝေသောအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တိကံ-ဖြင့် ဒုက္ခသမုဒယောပုဒ်ကို ဒုက္ခံ သမုဒေတီတိ ဒုက္ခ သမုဒယော-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမုဒယ-၌ သံရှေ့ ဥ-ရှေ့ရှိသော ဣဓာတ်၏ နိဗ္ဗတ္တနအနက်ဟော --ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ **တဏှံ**-ဖြင့် ဒုက္ခသမုဒယ-အရ တဏှာကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ တဒုဘယမ္ပိ ယံ ဌာနံ ပတွာ နိရုဇ္ဈတိ တံ ဝေသံ အပ္ပဝတ္တိ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓော-ပုဒ်ကို ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတိ ဧတေန, ဧတ္ထာတိ ဝါ ဒုက္ခနိရောဓော ဟု ကရဏသာဓနေ (ဝါ) အဓိကရဏသာဓနေ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနေ၊ (ဝါ) အဓိကရဏသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိဗ္ဗာနံ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓ-အရ နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(င) ၌ **တဿ သမ္ပာပကံ**-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပုဒ်ကို ဒုက္ခနိရောဓံ ဂမေတိ ဂစ္ဆတိ ဝါ တေနယာတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနေ (ဝါ) ကရဏသာဓနေ ကိတန္တ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဏီပစ္စည်း၏ ဟေတု ကတ္တုသာဓနေ (ဝါ) ကရဏသာဓနေ၌သက်-- ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဂမုဓာတ်၏ ပါပုဏန အနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ **အရိယမဂ္ဂံ**-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ-အရ အရိယမဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

ဇာနိ-ဖြင့် အဇ္ဈညာသိ-၌ အဘိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) [ကံ ပုရိသံ ဉာတိ တုဿတီတိ ကညာ၊ ကံ ပုရိသံ ဧေ တိ တောသေတီတိ ကညာ-တို့၌ကဲ့သို့] ဉာဓာတ်သည် တောသနအနက်ကို မဟော၊ ဗုဇ္ဈ-သိခြင်းအနက် ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဉာဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ ဘူဝါဒိဂဏိကဓာတ်မဟုတ်၊ ကိယာဒိ ဂဏိကဓာတ်--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိဝိဇ္ဈိ-ဖြင့် သိ၏ (ဇာနိ)ဟူသည် ထိုးထွင်းခြင်း (ဝါ) ထိုးထွင်းသိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ပဋိဝိဇ္ဈိ-ဖြင့် အဗ္ဘညာသိ ဇာနိ-တို့၌ ဉာဓာတ်သည် တောသနအနက်ကို မဟော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

သရသလက္ခဏ ပဋိဝေဓေန - ဖြင့် သဘောလက္ခဏာကို မတွေဝေသောအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **နိဗ္ဗတ္တကံ/နိဗ္ဗတ္တိကံ** ။ ။ နိပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ် (ဝါ) ဝတ္တဓာတ် ဏွုပစ္စည်း၊ ဏွုပစ္စည်းကို အကပြု၊ တဏှံ-ဟူသော ဝိသေသျလိင်သို့လိုက်၍ ဤနေရာ၌ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်ရကား "ဣတ္ထိလိင်တွင်၊ အက-မြင်၊ အ-လျှင်၊ ဣ-ဖြစ်မြဲ"ဟူသော သဒ္ဒစည်းကမ်းအရ အက-မှ အ-ကို ဣပြု၍ပြီးသောကြောင့် နိဗ္ဗတ္တိကံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ယံ ဌာနံ ပတ္တော**-ကား ဌာနဖြစ်သော ဒုက္ခ, သမုဒယနှစ်ပါးစုံရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရောက်ခြင်း၏ "ပတ္တာ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဒုက္ခ သမုဒယ နှစ်ပါး၏ ရောက်ခြစ်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ ဌာနမကင်းရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ရောက်ခြင်းကို "ပတ္တာ" ဟုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကင်းတတ်သော ဒုက္ခ, သမုဒယသစ္စာ နှစ်ပါး၏ရောက်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ **ဒုက္ခနိရောဓော**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာချုပ်ခြင်း၏ "ဒုက္ခနိရောဓ" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ ချုပ်ခြင်း၌ တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဣမေ အာသဝါတိ ယထာဘူတံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့၏ "ဣမေ အာသဝါ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ကိတလသာ၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပဓာနနည်း။ ဥပလက္ခဏနည်း။

➢ ၁၀။ **ဒုက္ခသစ္စံ**-အရ လောကီစိတ်-၈၁၊ လောဘကြဉ်သော စေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈ ကိုယူ။ **[ဝုဍ္ဍိဗော တရုတာဟာ ရအနဲ့ထ္တီ]** **အရိယမဂ္ဂံ**-အရ -- သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပညိန္ဒြေမည်၏။ သမ္မာဝါယာမသည် ဝီရိယိန္ဒြေ မည်၏။ သမ္မာသတိသည် သတိန္ဒြေမည်၏။ သမ္မာသမာဓိသည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြေ၌သွင်းခြင်းသည် **ဝုဍ္ဍိဗော တရုတာဟာ ရအနဲ့ထ္တီ** နည်း မည်၏။

ပါဠိ [၁၄၁]

(က) **ဇဝံ သရူပတော သစ္စာနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ကိလေသဝသေန ပရိယာယတော ဒဿေန္တော "ဣမေ အာသဝါ"တိ အာဒိမာဟ။** (ခ) **တဿ ဧဝံ ဇဝံ ဇာနတော ဇဝံ ပဿတောတိ တဿ မယှံ ဇဝံ ဇာနန္တဿ ဇဝံ ပဿန္တဿ။** (ဂ) **သဟ ဝိပဿနာယ ကောဋိပ္ပတ္တံ မဂ္ဂံ ကထေတိ။** (ဃ) **ကာမာသဝါတိ ကာမာသဝတော။**

(င) **"ဝိမုစ္စိတ္ထာ"တိ ဣမိနာ ဖလက္ခဏံ ဒဿေတိ။** (စ) **မဂ္ဂက္ခဏေ ဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ၊ ဖလက္ခဏေ ဝိမုတ္တံ ဟောတိ။** (ဆ) **"ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ"န္တိ ဣမိနာ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ဒဿေတိ။** (၄။၁၃၇။ မအ္ဋ၊၂။ ၃၇၉။ ဘာသာဋီ၊၂ ၅၇။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (က) ဒီ့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဣမေ အာသဝါ အစရှိသော စကားတို့ကို ဟောတော်မူ၏။ သော ဣဒံ ဒုက္ခံ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့ဖြင့် ပင် သရုပ်အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ကို ပြဆိုအပ်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ပြဆိုအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် "ဣမေ အာသဝါ" စသော စကားတို့ကို မဟောသင့်။ အဘယ့်ကြောင့် ဟောအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။ အား-- ကိလေသာနှင့်စပ် သဖြင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်--ဟူလို။

(ဂ) ဒီ့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် တဿ မေ-၌ မေ-သည်ငှင်း၊ ဇာနတော ပဿတော-တို့၌ တော-သည်ငှင်း ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထို တဿ မေ-စသော ပါဠိတော်ဖြင့် အဘယ်ကို ဟောပါသနည်း။ လောကီဝိပဿနာ မဖက် လောကုတ္တရာမဂ် သက်သက်ကိုသာ ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ) ဒီ့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ဝိမုစ္စိတ္ထ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဖိုလ်ခဏကို ပြဆိုတော် မူ၏။ မဂ်သည်လည်း ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးတရားဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်လျက် ဖိုလ်ခဏကိုသာ ဝိမုစ္စိတ္ထ-ဟု ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိ ဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ-င-ဆ) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဒဠှီကရဏ။

စာစပ် ။ ။ တဿ မယှံ-ကား ၏--ကြောင့် စိတ္တံ-၌ သမ္ဗန်၊ စိတ္တံ-ကား သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ ဝိမုတ္တသ္မိံ-ကား လတ်သော်--ကြောင့် ဉာဏံ ဟောတိ-၌ လက္ခဏ။ ဉာဏံ ဟောတိ-ကား လက္ချအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဇာနာတီတိ **ဇာနန္တော**။ ဉာဓာတ်အရကား ဘုရားရှင်၏ သစ္စာလေးပါးကို သိသော သစ္စာပဋိဝေဓဉာဏ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးသော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ကာရဏူ။ အန္တပစ္စည်း အရကား ထို--သော သစ္စာလေးပါးကိုသိသော ဘုရားရှင်ရ၏။

* ပဿတီတိ **ပဿန္တော**။ [ဉာသ်ကောက်တူ]

* ဝိဝိဓေန အာကာရေန ပဿတီတိ **ဝိပဿနာ**။ ဝိ-ဥပသာရအရကား ဝိဝိဓ ဘောဂုဏ် ရ၏။ ဒိသဓာတ်အရကား ရှုခြင်းလက္ခဏာ ရ၏။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို-- သော ရှုခြင်းလက္ခဏာရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ် ရ၏။

* ကောဋိံ ပတ္တော **ကောဋိပ္ပတ္တော**။ ကောဋိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အထွဋ်အထိပ်သည် မုချ။ ထို--၏ ထိုသို့ရောက်သောမဂ်နှင့် ကမ္ဗ ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်သော မဂ်ရ၏။

* ဖလမေဝ ခဏံ **ဖလက္ခဏံ**။/ဖလဿ ခဏံ **ဖလက္ခဏံ**။

➤ ၆။ (ခ) ၌ တဿ မယှံ-ဖြင့် တ-သဒ္ဒါ၏ ပသိဒ္ဓဝိသယ တ-၏--ငှင်း (သဗ္ဗနာမ

http://www.dhammadownload.com

လိင်္ဂတ္ထ) မေ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရုပ်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

ဇာနန္တဿ ပဿန္တဿ-ဖြင့် ဇာနတော ပဿတော-၌ အန္တပစ္စည်းကို န္တပစ္စည်းကဲ့သို့ ငဲ့၍ သဝိဘတ်နှင့်တကွ တောပြု၍ ပြီးသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဂ) ၌ သဟ ကထေသိ-ဖြင့် တဿ မေ-စသော ဤပါဠိဖြင့် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သော ဝိပဿနာ, အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သော မဂ်ကိုဟောတော်မူ၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ကာမာသဝတော-ဖြင့် ကာမာသဝါ-၌ အာ-သဒ္ဒါသည် ယောဝိဘတ် သိဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(စ) ၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ ဒဿေတိ-ဖြင့် ဉာဏံ-အရ သုတမယဉာဏ် စိန္တာမယဉာဏ်တို့ကို မကောက်ယူရ၊ မဂ်ဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဝိမုတ္တမိတိ/ဝိမုတ္တမှီတိ** ။ ။ စိတ္တေ၊စိတ်သည်။ဝိမုတ္တသ္မိံ၊အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီ-ဟု အာသဝေါတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို အာရုံပြု၍သာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဖြစ်နိုင်၏။ ဝိမုတ္တမှိ ဝိမုတ္တော အမှို၊ငါသည် အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီ-ဟု မိမိကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် မဖြစ်နိုင်ရကား ဝိမုတ္တမိတိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝိမုစ္စတိ/ဝိမုစ္စတိ ။ ။ ရူဓာဒိရုပ်သည် မိဂံ ဗန္ဓနာ မုဥ္စတိ-ကဲ့သို့ ကံကိုငဲ့၏၊ ဒိဝါဒိရုပ်ကား ကံကို မငဲ့၊ အပါဒါန်နှင့် ကတ္တားကိုသာ ငဲ့ရကား ဤ၌ ကာမာသဝါ-ဟူသော အပါဒါန်၊ စိတ္တံ-ဟူသော ကတ္တားတို့ကိုထောက်၍ ဒိဝါဒိရုပ်ဖြင့်ရှိသော ဝိမုစ္စတိ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

➤ ၈။ **ဖလက္ခဏံ**-ကား မဂ်ခဏနောင်ဖြစ်သော ဖိုလ်မှ ယနေ့တိုင်အောင်ဖြစ်သော ဖိုလ်ခဏ အားလုံးဟူသော ရသင့်တိုင်းကို မယူမူ၍ မဂ်ခဏနှင့် နီးသော ဖိုလ်ခဏကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း မည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော လွတ်ပြီးဖိုလ်ခဏအားလုံးတို့၏ "ဖလက္ခဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ်နောင် ပထမဆုံး ဖိုလ်ခဏ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဝိပဿနာ**- အရ -- မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါး၌ရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုယူ။

ပုစ္ဆာ [၁၄၂]

(က) **ဝိဇ္ဇာဇာတိတိ အာဒီတိ တဿ ဘူမိ**။ (ခ) **တေန ဟိ ဉာဏေန ဘဂဝါ ပစ္စဝေက္ခန္တော "ဝိဇ္ဇာ ဇာတာ"တိ အာဒိနိ အာဟ္ဗညာသိ**။ (ဂ) **တတော ပန ဘဂဝတော ဇာတိ ဝိဇ္ဇာ၊ ကထဉ္စ နံ အာဇ္ဗညာသိတိ**။? (ဃ) **ဝုစ္စတေ**။

http://www.dhammadownload.com

(င) န တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ ပုဗ္ဗေဝ ခီဏတ္တာ၊ န အနာဂတာ အနာဂတေ ဝါယာမာဘာဝတော၊ န ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။

(စ) ယာ ပန မဂ္ဂဿ အဘာဝိတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဧကစတုပဉ္စဝေါကာရဘဝေသု ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓပ္ပဘေဒါ ဇာတိ၊ သာ မဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ အနုပ္ပါဒဓမ္မတံ အာပဇ္ဇနေန အာပဇ္ဇနေန ခီဏာ။ (ဋ္ဌ။၁၃၇။ မဒ္ဒ။ ၂။ ၃၈၀။ ဘာသာဋီ၊၂ ၅၈။)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ခီဏာ ဇာတိ စသည်တို့ဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်၏ ဘူမိကို ပြသောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ-ဟူသောပါဠိဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ဘူမိကို ပြရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ခီဏာ ဇာတိ စသည်ဖြင့် ယင်းကို ပြသည်ဆိုသော စကားသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်း ယုတ္တိဖြင့် သင့်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ကာလသုံးပါးတို့၌ဖြစ်သော ဇာတိသည် မကုန်ဟု အကြောင်းနှင့်တကွ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုအပ်သော် အဘယ်ကာလ၌ရှိသော ဇာတိသည် ကုန်ပါသနည်း။ ကာလသုံးပါးမှလွတ်သော ပရမတ္ထတရားမည်သည် မရှိသော ကြောင့် တစ်ပါးပါးသော ကာလ၌ ထင်ရှားဖြစ်သော ဇာတိသည် ကုန်ရာသည် မဟုတ် ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား -- မဂ္ဂဘာဝနာဖြင့် အနာဂတ်ဇာတိ၏ အကြောင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော အကြောင်းဖြင့် ဇာတိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ဒဋ္ဌကရဏ/ကာရဏ။ (ဂ) စောဒနာ။ (ဃ) ပရိဟာရ သခေ်ပ။ (င) စသည် ပရိဟာရ ဝိတ္ထာရ။ ယင်းတွင် ဝိဇ္ဇမာနတ္တာတိုင်အောင်ကား ဂရဟာဝါကျ။ (စ) ယာ ပန စသည်ကား အနုဂ္ဂဟဝါကျ။ (ဝါ) အန္ဝယဝါကျ။

➤ ၄။ ဘဝန္တိ ဓတ္တာတိ **ဘူမိ**။ ဘူဓာတ်အရ ကတ္တုရုကား ပဟီနကိလေသာကို ဆင်ခြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ဖြစ်ရာ ဘုံဌာန (ဝါ) အာရုံ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ မိ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ဖြစ်ရာဘုံဌာန (ဝါ) အာရုံရ၏။

* ပစ္စဝေက္ခတီတိ **ပစ္စဝေက္ခဏ္ဏာ**။ ပတိရှေ့ရှိသော ဣက္ခဓာတ်အရ ဆင်ခြင်တတ် သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ကာရဏူပစာ။ အန္တပစ္စည်းအရ ကား မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ခီယိတ္ထာတိ ခီဏာ။ ခီဏာယ ဘာဝေါ **ခီဏတ္တံ**။ (တသ္မာ) ခီဏ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ် အရကား ဇာတိသည် မုချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ကုန်ခြင်း (မဖြစ်ခြင်း) ကြိယာနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကုန်ခြင်း (မဖြစ်ခြင်း)

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာ ရ၏။

အနုပ္ပန္နံ အနုပ္ပါဒေါ။ အနုပ္ပဒေါ ဓမ္မော ဇတိဿာ ဇာတိယာတိ **အနုပ္ပါဒဓမ္မာ**။ အနုပ္ပါဒဓမ္မာယ ဘာဝေါ **အနုပ္ပါဒဓမ္မတာ**။ အနုပ္ပါဒဓမ္မ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်း သဘောမရှိသော ဇာတိသည် မုချ။ ထို--၏ တာ-ပစ္စည်းအရ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ- နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တာ-ပစ္စည်းအရကား နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

* ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပါဒေါ။ ဥပ္ပါဒေါစ သော ဓမ္မောစာတိ **ဥပ္ပါဒဓမ္မော**။ နတ္ထိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော ယဿာတိ **အနုပ္ပါဒဓမ္မာ**။ (ဇာတိ)

* ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာ **ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ**။ * ဝိဓ္ဓတီတိ **ဝိဒ္ဓမာနာ**။ ဝိဒ္ဓမာနာယ ဘာဝေါ **ဝိဒ္ဓမာနတ္တံ**။

* န ဘာဝိယိတ္ထာတိ **အဘာဝိတော**။ အဘာဝိတဿ ဘာဝေါ **အဘာဝိတတ္တံ**။

➤ ၅။ **ခီဏာ**- ခိ+တ။ **ဇာတိ**- ဇန+တိ။ **ဝိဒ္ဓမာန**- ဝိဒ+ယ-မာန။ **ဓကာ**- ဣ+က။ **ခန္ဓ**- ခံသဒ္ဒူပပဒ ဓာ+အ။/ခါဒ+ဏ။/ခန+ဓ။ **ဓမ္မ**- ဓရ+ရမ္မ။

➤ ၆။ (က) ၌ တဿ ဘူမိ-ဖြင့် ခီဏာ ဇာတိ-ဟူသော စကားဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်၏ ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်ရာအာရုံကို ခီဏာ ဇာတိ-စသောပုဒ်တို့ ဖြင့် ပြ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **အဇ္ဈညာသိ/အဇ္ဈညာသိံ** ။ ။ ဘဂဝါ-ဟူသော ကတ္တားကိုထောက်၍ အဇ္ဈညာသိ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဟိ-ယသ္မာ အဇ္ဈညာသိံ တသ္မာ ဘူမိ ဒဿေန္တိ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဂဏ္ဌိသစ်အလို အဇ္ဈညာသိံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ခီဏာ ဇာတိ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေနေရမှု မရှိတော့ခြင်း၏ "ခီဏာ ဇာတိ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော နောင်ပဋိသန္ဓေ အကျိုးမပေး တော့သည့် ကံ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

န အနာဂတာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အနာဂတတ္တသာမည, အနာဂတတ္တဝိသေသ တို့၏ န အနာဂတာ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အနာဂတတ္တသာမည၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

(ခ) ဝါကျ၌ ရနိုင်သောနည်း ။ ။ အနာဂတ်ဇာတိ၏ အကြောင်းကို မဂ္ဂဘာဝနာဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော အကြောင်းကုန်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော အနာဂတ်ခန္ဓာ မဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိအပ်သောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ (ဓ) ၌ **ကေ**-အရ အသညသတ်ဘုံကိုယူ။

ကေစန္တ--အရ ယင်းဘုံ၌ဖြစ်သော ဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၄၃]

(က–၁) ဝုသိတန္တိ ဝုတ္ထံ ပရိဝုတ္ထံ၊ (က–၂) ကတံ စရိတံ နိဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။

(ခ) ဗြဟ္မစရိယန္တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ။ (ဂ) ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန ဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တ သေက္ခာ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဝသန္တိ နာမ။ (ဃ) ခီဏာသဝေါ ဝုတ္ထဝါသော။

(င) တသ္မာ ဘဂဝါ အတ္တနော ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ပစ္စဝေက္ခန္တော "ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ အာဟ။ (ဠ၁၀၇၊မအူ-၂၊၁၈၂။ ဘာသာဋီ-၂၊၆၀။)

➤ ၁။ ဝုသိတံ၊နေအပ်ပြီ။ (ဝါ) ကျင့်သုံးအပ်ပြီ။ [သဒ္ဒတ္ထ]

ဝုသိတံ•ပြုအပ် ကျင့်အပ် ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီ။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (က–၂) သို့/ **အဓိပ္ပာယတ္ထ**။ ။ ယခုအခါ၌ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးခြင်းဟူသည် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ဖြစ်စေခြင်းသာ ပြီးဆုံးခြင်းသာဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ဂ) သို့/ **စောဒနာ**။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ-ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးကြသည် မဟုတ်ပါလော။ အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဂ) မိန့်။

ကား -- ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးဆဲမည်၏။ ခီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျင့်သုံးပြီးမည်၏။ ဘုရားရှင်သည် မိမိ၏ ခီဏာသဝဖြစ်သည်ကို သိတော်မူသောကြောင့် ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ-ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **အဓိပ္ပာယစောဒနာ**။ ။ ဆရာသည် (က-ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ-အရ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကိုယူ၍ ယင်းမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ဘုရားရှင်သည် ကျင့်သုံးအပ်ပြီဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဘုရားရှင်သာ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးပြီးသည် မဟုတ်၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့သည်လည်း မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကိုကျင့်သုံးကြသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က-၂) ကား ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဝုသိတံ-ဟု အတိတ်ကာလအားဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။(တစ်နည်း) ဝုသိတံ-ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူရခြင်း၏အကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာပြသောကြောင့် ဒဠှီကရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ်။ ။ တသ္မာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် အာဟ-သိ-၌ ဟိတ်။ အာဟ-သိ-ကား

http://www.dhammadownload.com

ဟိတ်၏ ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ ပစ္စဝေက္ခန္တော-ကား သော်--ကြောင့် အဇ္ဈညာသိ-၌ လက္ခဏ။ အဇ္ဈညာသိ-ကား လက္ခ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

ဘဂဝါ-ကား သည်--ကြောင့် ပစ္စဝေက္ခန္တော-၌ စဉ်းငယ်စပ်၍ အဇ္ဈညာသိ-၌ ပကတိကတ္တား၊ အဇ္ဈညာသိ-ကား ပကတိကတ္တား၏ ကြိယာ။

➤ ၄။ ခီယိံသူတိ **ခီဏာ**။ ခီဓာတ်အရ ကုန်သော အာသဝတို့၏ ဘာဂ်က္ခဏ ရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရကား ဘဂ်က္ခဏဝန္တဖြစ်သော ကုန်ပြီးသော အာသဝေါတရား ရ၏။

အာ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တီတိ **အာသဝါ**။ ခီဏာ အာသဝါ ယဿာတိ **ခီဏာသဝေါ**။

ခီဏာသဝ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိအရကား ကုန်ပြီးသော အာသဝေါတရားသည် မုချ။ ထို--၏ ယ-အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာရ၏။

* ဝသီယိတ္ထာတိ **ဝုတ္ထော**။ ဝသန် **ဝါသော**။ ဝုတ္ထော ဝါသော ယေနာတိ **ဝုတ္ထဝါသော**။

ဝုတ္ထဝါသ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ-အရကား ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယသည် မုချ။ ထို--၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယ-အည ပုဒ်အရကား ထို--သော ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

* ဗြဟ္မံ စရိယံ **ဗြဟ္မစရိယံ**။ ဝါသံ ဗြဟ္မစရိယံ **ဗြဟ္မစရိယဝါသံ**။ တေဟိ တေဟိ ဂုဏဝိသေသေဟိ ဗြူဟိတာ ပရိဝုဒ္ဓါတိ **ဗြဟ္မာနော**။ စရိတဗ္ဗန္တိ **စရိယံ**။ ဗြဟ္မေဟိ စရိယံ **ဗြဟ္မစရိယံ**။ ဗြဟ္မ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မြတ်သောဘုရား အစရှိသော အရိယာတို့သည် မုချ။ ထို--၏ မဂ်တည်းဟူသော အကျင့်နှင့် သာမီ-သံ/ဂုဏေး-ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

ဝုဿတိ ဝုသီယတိ စရိယတီတိ **ဝုသိတံ**။ ယံ ဗြဟ္မစရိယံ၊အကြင်မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို။မေ၊ငါဘုရားသည်။ဝုဿတိ ဝုသီယတိ စရိယတိ၊ကျင့်သုံးအပ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။တံ ဗြဟ္မစရိယံ၊သည်။ဝုသိတံ၊မည်၏။ ဝသဓာတ်+တပစ္စည်း၊ ကမ္မသာဓန။

ဝသဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကား မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တခမ္မသည် မုချ။ ကမ္မရှုကြိယာကား ထိုအားတပ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

ကလျာဏော ပုထုဇ္ဇနော ပုထုဇ္ဇနကလျာဏော။

ဗြဟ္မစရိယဿ ဝါသော ဗြဟ္မစရိယဝါသော။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝုတ္ထံ-ဖြင့် ဝုသိတ-သည် ဝုတ္ထ-၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို သိစေ ပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ပရိဝုတ္ထံ-ဖြင့် ဝုတ္ထ-သည် ပရိဝုတ္ထ-၏ ပရိယာယ် ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ကတံ-ဖြင့် ဝုတ္ထံ ပရိဝုတ္ထံ-၌ ကျင့်သုံးအပ်ပြီဟူသည် ပြုအပ်ပြီးသည်ကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

F-35-B

http://www.dhammadownload.com

စရိတံ-ဖြင့် ကတံ-၌ ပြုအပ်ဟူသည် ကျင့်အပ်သည်ကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) နိဋ္ဌိတံ-ဖြင့် ကျင့်အပ်ပြီးဟူသည် ပြီးဆုံးစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ-အရ သာသနဗြဟ္မစရိယကို မယူရ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဗြဟ္မစရိယ-သဒ္ဒါသည် ဒါန အပ္ပမညာ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ အရိယာမဂ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ **နိဋ္ဌိတံ/နိဋ္ဌာပိတံ** ။ ။ ကတံ-၌ ကရဓာတ်၊ စရိတံ-၌ စရဓာတ်တို့သည် သကမ္မကဓာတ်များဖြစ်ကြသည်၊ သကမ္မကဓာတ်များကို အကမ္မက ဓာတ်များဖြင့် ဖွင့်ပြရာ၌ အကမ္မကဓာတ်နောင် ကာရိုက်ပစ္စည်းသက်ပေးမှ မူလ သကမ္မကဓာတ်၏အနက်ကို မှီသောကြောင့်ရင်း၊ ကတံ ကရဏီယံ-ကို နိဋ္ဌာပိတံ-ဟု ဖွင့်လတ့်သည်ကို ထောက်၍ရင်း၊ နိဋ္ဌာပိတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဗြဟ္မစရိယ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ, မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတို့၏ "ဗြဟ္မစရိယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှုဋီနည်း။

➤ ၁၀။ (က) **ဝါကျ အရ** -- အရဟတ္တမဂ်တည်းဟူသော ဗြဟ္မစရိယကိုယူ၍ ထို၏ပဒတ္ထာန်ကား အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တော်တည်းစသည် ထုတ်။

ပစ္စဝေက္ခဏ္ဍော-အရ မဟာကြီယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါး၌ရှိသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုယူ။ (တစ်နည်း) ဆင်ခြင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာပဥ္စကကိုယူ။

ဝါကျ [၁၄၄]

(က) **ကတံ ကရဏီယန္တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာန သစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဘိသမယဝသေန သောဠသဝိဓမ္ပိ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော။**

(ခ) ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကာဒယော ဟိ ဧတံ ကိစ္စံ ကရောန္တိ၊ ခီဏာသဝေါ ကတကရဏီယော။ (ဂ) တသ္မာ ဘဂဝါ အတ္တနော ကရဏီယံ ပစ္စဝေက္ခန္တော "ကတံ ကရဏီယ"န္တိ အဗ္ဘညာသိ။ (ဃ-၁) နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ဣဒါနိ ပုန ဣတ္ထတ္တဘာဝါယ ဧဝံသောဠသကိစ္စဘာဝါယ (ဃ-၂) ကိလေသက္ခယာယ ဝါ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထီတိ အဗ္ဘညာသိ။ (င) ဣဒါနိ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏပရိဂ္ဂဟိတံ တံ အာသဝါနံ ခယဉာဏာဓိဂမံ ဗြာဟ္မဏဿ ဒဿေန္တော "အယံ ခေါ မေ ဗြာဟ္မဏာ" တိ အာဒိ မာဟ။

(၄။၁၃၇။ မအ္ဆ-၂။၁၈၃။ ဘာသာဋီ-၂။၆၀။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (င) ဝါကျ [ဒသောန္တော-၏ ကြိယာဝိသေသန-ထည့်၍အနက်] ဣဒါနိ ဣမသ္မိံ ကာလေ၊ယခုအခါ၌။ဧဝံ၊သို့။ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏပရိဂ္ဂဟိတံ၊ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။တံ အာသဝါနံ ခယဉာဏာဓိဂမံ၊ထိုအာသဝတို့ကို ကုန်စေတတ်သော ဉာဏ်ကိုရတော်မူခြင်းကို။ဗြာဟ္မဏဿ၊ပုဏ္ဏားအား။ နိဂမဝသေန၊နိဂုံး၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ [ကြိယာဝိသေသန]ဒသောန္တော၊ပြတော်မူလိုသည်၊ဟုတွာ၍။အယံ ခေါ မေ ဗြာဟ္မဏာဒိ အာဒိ၊အစရှိသော။ဝစနံ၊ကို။ အာဟ၊မိန့်တော်မူ၏။

➤ ၂။ (စ) **သာဓောဝဏ္ဏနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကတံ ကရဏီယံ-ဟု အတိတ်ကာလအားဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ကလျာဏပုထုဇဉ် စသည်တို့သည်လည်း ထိုကိစ္စကို ပြုကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ကတံ ကရဏီယံ-ဟု အတိတ်ကာလအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ကလျာဏပုထုဇဉ် စသည်တို့သည် တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးအပြားရှိသော ကိစ္စကိုပြုကုန်ဆဲဖြစ်၏၊ ခီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်ကား ပြုအပ်ပြီးသော ကိစ္စရှိ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ-၂) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏအားဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဟီနကိလေသပစ္စဝေက္ခဏအားဖြင့် ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ-၂) ကိုမိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (င) အနုသန္ဓေ၊ ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ဧဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ကား ဌာ--ကြောင့် နတ္ထိ-၌ သမ္ဗန်၊ နတ္ထိ-ကား သမ္ဗန်၏ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ ပုန-ကား ၌-- ကြောင့် နတ္ထိ၌ ကာလတ္ထကိုဟောသော အာဓာရ နတ္ထိ-ကား ကာလတ္ထအာဓာရ၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဣမေ ပကာရာ **ဣတ္ထံ**။ ဣမေ၊ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ပကာရာ၊မဂ်၏ ကိစ္စဗျာပါရဖြစ်သော ပရိညာ-စသော အပြားတို့တည်း။ဣတ္ထံ၊တို့။

(တစ်နည်း:) ဣမေ ပကာရာ အဿ အတ္ထီတိ **ဣတ္ထံ**။ အဿ၊ထိုမဂ်အား။ဣမေ ပကာရာ၊ဤသို့သဘောရှိကုန်သော မဂ်၏ကိစ္စ ဗျာပါရဖြစ်သော ပရိညာ-စသော အပြားတို့သည်။အတ္ထိ၊ရှိကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ဣတ္ထံ၊မည်၏။ ဣမပုဒ်+ထံပစ္စည်း၊ အဿတ္ထိ။

ဣမပုဒ်အရကား မဂ်၏ကိစ္စ ဗျာပါရ ဖြစ်သော ပရိညာ-စသော အပြားတို့သည် မှချ။ ထို--၏ မဂ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ထံ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပရိညာ-စသော အပြားတို့ရှိသော မဂ်ရ၏။

* ဣတ္ထတ္တံ ဘာဝေါ **ဣတ္ထတ္တံ**။ ဣတ္ထ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အထူးထူး အပြားပြားသော (၁၆)ပါးသော ကိစ္စသည် မှချ။ ထို--၏ တ္တ-ပစ္စည်း အရ ဗျာပါရသတ္တိနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ အထူးထူး အပြားပြားသော (၁၆)ပါးသော

http://www.dhammadownload.com

မဂ်ကိစ္စ၏ ဗျာပါရသတ္တိ ရ၏။

ပဟီယတေ ဗဟာနံ။ ဟာဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပယ်တတ်သော မဂ်၏ သမုစ္ဆေဒ ပဟာနသတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မဌကား သမုဒယသစ္စာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပယ်အပ်သော သမုဒယသစ္စာ ရ၏။

* ဆာစ ဒသစ သောဠဿ။ သောဠသ ဝိဓာ ပကာရာ တေသံ ကိစ္စာနာတိ သောဠသဝိဓံ။ ကတံ ကရဏီယံ ဧတေန ဒိဏ္ဏာဘာဝေနာတိ ကတကရဏီယော။

* ခေပေတီတိ ခယော။ (မဂ် ရ၏။) ခယော ဉာဏံ ခယဉာဏံ။

အဓိဂမနံ အဓိဂမော။ ခယဉာဏဿ အဓိဂမော ခယဉာဏာဓိဂမော။

➤ ၆။ (က) ၌ ကိစ္စံ-ဖြင့် ကတံ ကရဏီယံ-၌ ကရဏီယ-သဒ္ဒါသည် ကိစ္စ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ကိစ္စံ-ဖြင့် ကရဏီယံ-၌ အနီယပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကရဏီယံ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

စတူသု သစ္စေသု (ပ) သောဠသဝိဓမ္ပိ-ဖြင့် ကရဏီယ-အရ (ဝါ) ကိစ္စံ-အရ (မဂ် တစ်ပါးတစ်ပါး၌ ပရိညာ ပဟာန သစ္ဆိကိရိယာ ဘာဝနာ-ဟု လေးပါးစီပြားရကား) မဂ်လေးပါးအတွက် ကိစ္စ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) နိဋ္ဌာပိတံ-ဖြင့် ကတံ-၌ ပြုအပ်၏ဟူသည် ပြီးစေအပ်သည်ကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဣဒါနိ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဣဒါနိပုဒ်ကို ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပုန-ဖြင့် နာပရံ-၌ အပရံ-သဒ္ဒါ ပုန॰ ပစ္ဆာဘာဝအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဣတ္ထတ္တဘာဝါယ-ဖြင့် ဣတ္ထတ္တာ-၌ တ္တ-ပစ္စည်းသည် ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဣတ္ထံ ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဇဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ဖြင့် ဣတ္ထံ၌ ဣမ-သဒ္ဒါ၏ နိဒဿနအနက်ဟော--ငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဣတ္ထံပုဒ်ကို ဣမေ ပကာရာ ဣတ္ထံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းအရ အရိယာမဂ်၏ ဗျာပါရဖြစ်သော ပရိညာ-စသည်ကို ယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ကိလေသက္ခယာယ-ဖြင့် ပရိညာ-စသည်တို့တွင် ပဟာန-သည်သာ ပြဓာန်းသောကြောင့် ဣတ္ထ-အရ ကိလေသာကုန်ခြင်း ပဟာနကိစ္စကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် အရ ကောက်ရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ-ဖြင့် နတ္ထိ-၏ ကတ္တား အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) နတ္ထိ-ဖြင့် နာပရံ-၌ န-သည် အဘာဝအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ဣတ္ထတ္တာဘာဝါယ/ဣတ္ထတ္တာဘာဝါယ ။ ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေခြင်း, မချေခြင်းဟူသည်

http://www.dhammadownload.com

သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှာ သန္တိအစီအရင်ဝင်ခြင်း မဝင်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်၊ ဤ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေက ဣတ္ထဘာဝါယ၊ မချေက ဣတ္ထံဘာဝါယ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ နှစ်ပါဌ်လုံးသုခုစ္စာရဏဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ နှစ်ပါဌ် လုံး သင့်ပါသည်။

ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန/ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန ။ ။ ယာဏ လာဏာသုတ်ဖြင့် ကလဓာတ်နောင် ယာဏပစ္စည်းသက်၍ ကလျာဏ-ဟု ရုပ်ပြီးသော ကိတ်နာမ်ပုဒ်သာ ဤနေရာ၌ သင့်လျော်သည်၊ ကလျာဏပုဒ်နောင် ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ ကဏ်ပစ္စည်းသက်၍ ကလျာဏက-ဟု ရုပ်ပြီးသော ဘာဝတဒ္ဓိတ်ကား ဤနေရာ၌ မသင့်လျော်၊ ထို့ကြောင့် ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဗ္ဘညာသိ/အဗ္ဘညာသိံ ။ ။ ရှေ့ဝါကျရှိ ဘဂဝါကတ္တားလိုက်လာ၍ အဗ္ဘညာသိ-ဟု ပါဌ်ရှိစေ-ဟု ဘာသာဋီကာ၌ မှတ်ချက်ပြုသောကြောင့် ယင်းအလို အဗ္ဘညာသိ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဘဂဝါ ကတ္တားလိုက်သည်ဟု မယူဆမူ၍ မူရင်းပါဠိတော်ရှိ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ အဗ္ဘညာသိံ-၌ အဗ္ဘညာသိံ ကြိယာကို စပ်ဟပ်၍ ထည့်ဖွင့်သည်ဟု ယူဆပါက အဗ္ဘညာသိံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ကိလေသက္ခယာယ-**ကား ပြဋ္ဌာန်းသော ပဟာနကိစ္စကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော ကြွင်းပရိညာဘာဝနာ သစ္ဆိကိရိယာတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။ (တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော ကိလေသက္ခယ၏ ပဟာနကိစ္စကိုဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ပရိညာကိစ္စ စသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

ဣတ္ထ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ပဟာနကိစ္စ၏ "ဣတ္ထ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပရိညာ ပဟာန သစ္ဆိကိရိယ စသည်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပြဋ္ဌာန်းသော ပဟာနကိစ္စကို "ဣတ္ထ"ဟုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော ပရိညာ စသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း။

မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထိ-ကား အဆုံး၌တည်လျက် ဇဝ် သောဠသကိစ္စဘာဝါယ၊ ဤ ၁၆-ပါးသော မဂ်ကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ်မဂ်ကိစ္စအလို့ငှာ။ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ၊မဂ်ကိုဖြစ်စေဖွယ်ကိစ္စသည်။မေ၊ငါ့အား။နတ္ထိ၊မရှိပြီ-ဟူ၍ရင်း၊ဝါ၊ တနည်းကား။ ကိလေသက္ခယာယ၊ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်း ပဟာနကိစ္စအကျိုးငှာ။ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ၊သည်။မေ၊အား။နတ္ထိ၊မရှိပြီ-ဟူ၍ရင်း၊ ဤသို့ အလုံးစုံသော ဝါကျအား ကျေးဇူးပြုတတ်သောကြောင့် အန္တဒီပကနည်း မည်၏။

ဣတ္ထတ္တံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ကုန်စေခြင်း ပဟာန၏ ဣတ္ထတ္တံ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပရိညာ စသည်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပဓာနနည်း။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁၀။ **ကိစ္စ ကာရဏ္တီ**-၌ ကြိယာပုဒ်အရ -- အားထုတ်သော အခြင်းအရာအား ဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓယညာဏာဝိဂမံ-၌ ခယဉာဏ-အရ --- အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၅၅]

(က) ဝေဠု ပန ဝတ္တာ ပုန တံ ဘဂဝတော မေမ္ဗဒေသနံ အာဗုန္ဒမောဒမာနော **"အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမာ"**တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထာယံ အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေါ ခယသုန္ဒရာဘိရူပအာဗ္ဘနုမောဒနေသု ဒိဿတိ။

(ဂ) "အဘိက္ကန္တာ ဘန္တေ ရတ္တိ၊ နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော၊ စိရနိသိန္နော ဘိက္ခုသံဃော"တိ အာဒီသု ဟိ ခယေ ဒိဿတိ။ (ပ) အာဗ္ဘနုမောဒနေ။

(ဃ) ဣဓာပိ အာဗ္ဘနုမောဒနေယေဝ။ (၄။၁၁၉။ မဏ္ဍူ-၂။၁၈၈။ ဘာဋီ-၂။၆၄။)

➤ ၁။ ရတ္တိ၊ညဥ့်သည်။**အဘိက္ကန္တာ**၊ကျော်လွန်ပြီ။ [သဒ္ဒတ္ထ] ကင်းပြီ။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ] **အဘိက္ကန္တတရော**-အလွန်လည်းနှစ်သက်အပ် မြတ်၏။[သဒ္ဒတ္ထ] အလွန်လည်း ကောင်း၏။[အဓိပ္ပါယတ္ထ] **အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ**-အလွန်နှစ်သက်အပ်သော။[သဒ္ဒတ္ထ] လျှောက်ပတ်သော အဆင်းဖြစ်သော။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (က) ၌ **သမ္ဗန္ဓ ထွေးလုံးဖြင့် လိုရင်းအောက်ပုံ** ။ ။ (က) ၌ လိုရင်းကား အဗ္ဘနုမောဒနော၊ အာဟ-ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပါယ်ကား-- အလွန်ဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍ လျှောက်ပြီဟူလို။

ကဲ့ဆိုသို့ မည်သည်ကို လျှောက်ထားလဲ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် အဗ္ဘနုမောဒနော အာဟ-ဖြင့် ဝေရဥ္စ ပုဏ္ဏားသည် အလွန်ဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍ လျှောက်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်စကားရပ်ကို လျှောက်ပါသနည်း။ "သုတံ မေတံ ဘော ဂေါတမ" အစရှိသော စကားရပ်ကို လျှောက်ပါ သလော။ ဤသို့မေးဘွယ်ရှိ၍ "အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမာ"တိ အာဒိမာဟ-မိန့်၏။ **အဓိပ္ပါယ်ကား** -- အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ အစရှိသော စကားကို လျှောက်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) **၌ / အာအောက်လ္လာ** ။ ။ ဆရာ-သည်၊ (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါသည် ခယ သုန္ဒရ အဘိရူပ အဗ္ဘနုမောဒန-ဟူသော အနက်လေးပါးတို့၌ ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ဤ "အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ"ဟူသော ပါဠိရပ်၌လည်း အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါသည် ခယ သုန္ဒရ အဘိရူပ အဗ္ဘနုမောဒန-ဟူသော အနက်လေးပါးလုံး၌ပင် ဖြစ်ပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့် အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် တပ္ပါကဋီကရဏ/ဒဠှီ/ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည်

http://www.dhammadownload.com

အတ္တုဒ္ဓါရသာမညမှတစ်ပါး အတ္တုဒ္ဓေသဝိသေသကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဤ၌ လိုအင်္ဂါသောအနက်ကို အထူးထုတ်ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။

➤ ၄။ စိရံ နိသိန္နေသ အသာတိ **စိရနိသိန္နော**။(ဗာဟိရတ္တစတုက္ကိဗဟုဗ္ဗီဟိ)

စိရနိသိန္နပုဒ်အရကား ထိုင်နေသော ရဟန်းသံဃာ၏ ကြာမြင့်သော ကာလသည် မှချ။ ထို၏ ရဟန်းအပေါင်းနှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ/ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ တ-အည ပုဒ်အရကား ကြာမြင့်စွာနေထိုင်ပြီးသော ကာလရှိသော ရဟန်းသံဃာရ၏။

[**ဓယ-အနက်ဖော**] အဘိက္ကမိတ္ထ ဝိဂစ္ဆိတ္ထာတိ **အဘိက္ကန္တာ**။ ယာ ရတ္တိ၊သည်။အဘိက္က မိတ္ထ ဝိဂစ္ဆိတ္ထ၊ကျော်လွန်ပြီ။ အဘိ-ကမု+တ။ ကတ္တုသာဓန။ အဘိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ကမုဓာတ်အရကား ကျော်လွန်ခြင်းကင်းခြင်းကြိယာ ရ၏။ ယင်း၏ ညဉ့်ဒြပ်နှင့် ကာလဝန္တ-ကာလ စပ် ဌာနူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ကျော် လွန်သော ကင်းသော ညဉ့်ဒြပ်ရ၏။

[**သုန္ဒရ-အနက်ဖော**] အတိဝိယ ကာမိယတီတိ **အဘိက္ကန္တော**။ (ယော ပုဂ္ဂလော၊ကို။ ဝိညူဟိ၊တို့သည်။အတိဝိယ၊အလွန်လျှင်။ကာမိယတိ၊အလိုရှိအပ်၏။က္ကတိ၊ကြောင့်။သော၊ သည်။အဘိက္ကန္တော၊မည်၏။)

အဘိ-ဥပသာရအရကား အတိဝိယဘောဂုဏ် ရ၏။ ကမုဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာ ကား နှစ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပညာရှိတို့၏ ဆန္ဒ ပီတိ စသည် ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အလွန်နှစ် သက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

* အနု ပုနပ္ပုနံ မောဒမာနော **အနုမောဒမာနော**။ အဘိ အတိရေကံ အနုမောဒ မာနော **အဗ္ဘနုမောဒမာနော**။ * အတိသယေန အဘိက္ကန္တောတိ **အဘိက္ကန္တတရော**။

➤ ၆။ (ဓ) ဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိုက်ကို မငဲ့လျှင် ခယ သုန္ဒရ အဘိရူပ အဗ္ဘနုမောဒနအနက်တို့၌ ဖြစ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(**ဃ**) ဖြင့် အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါသည် အဗ္ဘနုမောဒနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) အဗ္ဘနု မောဒနအနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ)

➤ ၇။ အာမေဍိတ်/အာမေဍိတ် ။ ။ မေဍိ ဥမ္မာဒနေ၊ အာပုဗ္ဗော ဒွိတ္တိကြတ္တု၊ မှစ္စာရဏေ ဝတ္တတိ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ အာပုဗ္ဗ မေဍိဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် အာမေဍိတ်-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဓကာ စဓ ဝန္ဒတိ** ပါဒါနိ-၌ ပါဒါနိ-ကား ပါဒေ-ဟုဆိုအပ်သော ပုံလိင်ကို ပါဒါနိ-ဟု နပုံလိင်ဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြိယာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဒေဝိန္ဒြိ နာဂိန္ဒြိ စသည်တို့၏ "ဣန္ဒြိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒေဝိန္ဒြိ-၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

အဘိက္ကန္တ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ခယ, သုန္ဒရ, အဘိရူပ, အဗ္ဘနုမောဒနအနက်တို့၏ "အဘိက္ကန္တ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဗ္ဘနုမောဒန အနက်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **အဘိက္ကန္တံ**-၌ ကမ္မဓာတ်အရကား ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကြီး၏ သဒ္ဓါ ပီတိ ဆန္ဒ-စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၄၆]

(က) အာမေ ဝါ **အဘိက္ကန္တန္တိ** အဘိက္ကန္တ အဘိမနာပံ။ (ခ) အဘိသုန္ဒရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) တတ္ထ ဧကေန အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန ဒေသနံ ထောမေတိ၊ ဧကေန အတ္တနော ပသာဒံ။

(ဃ) အယံ ဟိ ဧတ္ထ အဓိပ္ပါယော-- အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနာ၊ အဘိက္ကန္တံ ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ မမ ပသာဒေါတိ။ (ဋ္ဌ။၁၃၉။ မဏ္ဍူ-၂။၃၉၁။ ဘာသာဋီ-၂။၆၇။)

➤ ၁။ (ဂ) **ကတ္တား နှင့် သမ္ဗန်ထည့်** ။ ။ ဤသို့နှစ်ခုကုန်သော။တတ္ထ တေသု အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေသု၊တို့တွင်။ဧကေန၊တစ်ခုသော။အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန၊အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့်။ဗြာဟ္မဏော၊ပုဏ္ဏားသည်။(ကတ္တား) ဘဂဝတော၏။ (သမ္ဗန်) ဒေသနံ၊ဒေသနာတော်ကို။ထောမေတိ၊ချီးမွမ်း၏။ဧကေန၊သော။အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန၊ဖြင့်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ပသာဒံ၊ကြည်ညိုခြင်းကို။ထောမေတိ၊ချီးမွမ်း၏။ (ဃ) အဓိပ္ပါယော-၏ သမ္ဗန်ကို ဗြာဟ္မဏဿ၊ပုဏ္ဏား၏။အဓိပ္ပါယော၊အလိုတည်း။ဟုပေး။

➤ ၂။ (က) **စသည်သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ အာမေဒိုတ်၏အစွမ်းဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါကို နှစ်ကြိမ်ဆိုအပ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤအဘိက္ကန္တသဒ္ဒါကို အာမေဒိုတ်၏အစွမ်းဖြင့်သာ နှစ်ကြိမ်ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား အနက်နှစ်ပါး၏အစွမ်းဖြင့်လည်း နှစ်ကြိမ်ဆိုအပ်သည်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ)တို့ဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထနှင့် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို (ဝါ)အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပါဠိတော်၌လာသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ခုတို့၏ အထူးကို ပြလိုသောဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကြီးသည် တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော်ကို၊ တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့် မိမိ၏ ကြည်ညိုခြင်းကို ချီးမွမ်းသောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ချီးမွမ်းရာ၌ ပုဏ္ဏားကြီး၏အလိုကို အကျယ်အားဖြင့် မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ပုဏ္ဏားကြီး၏အလို ချီးမွမ်းပုံအကျယ်ကား

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ပါဠိတော်၌လာသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ခု အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ (တစ်နည်း) အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထမှတစ်ပါး အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ နှစ်ခုထူးခြားပုံကိုပြသောကြောင့် ပကၡန္တရ။ (ဃ) သည် ဒေသနံ ထောမေတိ၊ ပသာဒံ ထောမေတိ-ဟူသော စကားရပ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။/ဒဋီ။

➤ ၄။ ကန္တိယတေတိ **ကန္တံ**။ (ကသု+တ) ကသုဓာတ်အရ ကတ္တုဒြကြိယာကား အလိုရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားကြီး၏ ကုသလစ္ဆန္ဒ ၊ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဒြကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ဒေသနာတော်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်ရ၏။

အတိသယ ကန္တံ **အဘိက္ကန္တံ**။ အတိ-အရကား အတိသယဘောဂုဏ် ရ၏။ ထို--၏ အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အလွန်အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်ရ၏။

မနံ အပ္ပါယတိ ဝဍ္ဎေတီတိ **မနာပံ**။/ မနံ အပ္ပေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ **မနာပံ**။ အတိသယံ မနာပံ **အတိမနာပံ**။ * အတိဝိယ သုန္ဒရံ **အတိသုန္ဒရံ**။ ဒေသိယတေ ဒေသနာ။ ဓမ္မဿ ဒေသနာ **ဓမ္မဒေသနာ**။/ဒေသိယိတ္ထာတိ ဒေသနာ၊ ဓမ္မောဧဝ ဒေသနာ **ဓမ္မဒေသနာ**။

➤ ၅။ **ယဒိဒံ-၏ထိုက်ဟာ** -- **ပဌမ** ယဒိဒံ-ကား ယဒိဒံ-ယာ အယံ ဓမ္မဒေသနာ-ဟု ဓမ္မဒေသနာနှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးရသောကြောင့် ကတ္တိလိင် ဖြစ်ပါသည်။ **ဒုတိယ ယဒိဒံ**-ကား ယဒိဒံ-ယော အယံ ပသာဒေါ-ဟု ပသာဒပုဒ်နှင့် တွဲဘက်၍ အနက်ပေးရသောကြောင့် ပုံလိင် ဖြစ်ပါသည်။

➤ ၆။ (က) ၌ အတိက္ကဠ-ဖြင့် အဘိက္ကန္တ-၌ အဘိ-ဥပသာရသည် အတိသယ အနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကမုဓာတ်သည် ပဒဝိက္ခေပအနက်ကို မဟော၊ ကန္တာအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဘိက္ကမိယတေတိ အဘိက္ကန္တံ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) [တစ်နည်း] အတိသယံ ကမိယတီတိ အဘိက္ကန္တံ-ဟု ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတိမနာပံ-ဖြင့် အတိက္ကဠ=အလွန်အလိုရှိအပ်ဟူသည် အတိမနာပ=အလွန်စိတ်နှစ်လုံးကို ပွားစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ အတိသုန္ဒရံ-ဖြင့် အတိက္ကဠ=အလွန်အလိုရှိအပ်၊ အတိမနာပ=အလွန် စိတ်

http://www.dhammadownload.com

နှလုံးကို ပွားစေတတ်ဟူသည် အတိသုန္ဒရ-အလွန်ကောင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (ဂ) ဖြင့် ပါဠိတော်ဝယ် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ခုအနက် တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့် ဒေသနာတော်ကို၊ တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့် ပသာဒကို ချီးမွမ်းသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **အတိက္ကန္ဒ/အတိက္ကတ္တံ** ။ ။ ဣသုတာတ် တပစ္စည်း၊ သာဒိသန္တပုဗ္ဗဘာနဟံသာ ဒီဟိ ဋ္ဌော-သုတ်ဖြင့် တတွန် သ-ကို တပစ္စည်းနှင့်တကွ ဋ္ဌပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် အတိက္ကန္ဒ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဘိက္ကန္တံ/အဘိက္ကန္တာ ။ ။ အဘိက္ကန္တန္တိ ဝစနံ အပေက္ခိတွာ နပုံသကလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ-ဟု သာရတ္ထကို ထောက်၍ အဘိက္ကန္တံ-ဟု နိဂ္ဂဟိတန္တနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဓာတာ သဒ္ဒါ ဓမ္မဒေသနာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သဒ္ဒါ၏ "သဒ္ဒါ"ဟူသောအမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါ အပါအဝင် လောကီဂုဏ်အားလုံး၌ တင်--ဧကဒေသူပစာ။ ပြဋ္ဌာန်းသော သဒ္ဒါကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော လောကီဂုဏ်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ ဉပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

ပညာဓမ္မဒေသနာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ပညာ၏ "ပညာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော လောကုတ္တရာဂုဏ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပြဋ္ဌာန်းသော ပညာကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော လောကုတ္တရာဂုဏ်ကိုရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ ဉပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

အဘိက္ကန္တံ-ကား ဓမ္မဒေသနာကိုငဲ့၍ အဘိက္ကန္တာ-ဟု ဣတ္ထိလိင်၊ ပသာဒေါ-ကိုငဲ့၍ အဘိက္ကန္တော-ဟု ပုံလိင်အားဖြင့်ဆိုသင့်လျက် အဘိက္ကန္တံ-ဟု နပုံလိင် အားဖြင့်ဆိုသော ကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်းမည်၏။

ဓမ္မဒေသနာ-ကား ဓမ္မနှင့် ဒေသနာကို မပြားသော်လည်း ပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော တရားဒေသနာတော် ၏ "ဓမ္မဒေသနာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားကြီးအား ဟောကြား တော်မူအပ်သော ဒေသနာ၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဣဓ္ဓံ**-၌ ဣသုတာတ်အရ ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်၌ ကုသလစ္ဆန္ဒ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အာဘောဂ်သံဝဏ္ဏနာ

(က) နိက္ကုဇ္ဇိတန္တိ အဓောမုခဋ္ဌပိတံ၊ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ ဝါ။ (ခ) ဉက္ကုဇ္ဇေယျာတိ ဉပရိမုခံ ကရေယျ။ (ဂ) ဓဋိစ္ဆန္နန္တိ တိဏာပဏ္ဏာဒိပဋိစ္ဆာဒိတံ။ (ဃ) ဝိဝရေယျာတိ ဉဃ္ဃာဋေယျ။

(င) မူဠှဿာတိ ဒိသာမူဠှဿ။ (စ) မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျာတိ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ

http://www.dhammadownload.com

"ဓေသမဂ္ဂေါ"တိ ဝဒေယျ။ (ဆ) အန္ဓကာရေတိ ကာဠပက္ခစာတုဒ္ဒသီ အဒ္ဓရတ္တဃနဝန သဏ္ဍမေဃပဋလေဟိ စတုရင်္ဂေ တမသိ။ (၄။၁၄၀။ ဘာသာဋီ၊၂ ၆၉။)

* နိက္ကုဇ္ဇိတံ-(မိမိသဘောအားဖြင့်ပင် (ဝါ) သူ့အလိုလို) အောက်၌မျက်နှာရှိသည် ဖြစ်သော။ (ဝါ) မှောက်နေသော။ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ-အထက်၌မျက်နှာပြုရာ၏။ (ဝါ) လှန်ရာ၏။

(က) ၌ အဓောမုခဌပိတံ-ဖြင့် ကုဇ္ဇဓာတ်၏ အဓောမုခီကရဏ(အောက်၌မျက်နှာပြုခြင်း) အနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပရပယောဂဖြင့် မှောက်သည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဥပုဗ္ဗ ကုဇ္ဇဓာတ်၏ ဥပရိမုခကရဏ(အထက်၌မျက်နှာပြုခြင်း)အနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဥ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဟာကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(ဂ) ၌ ပဋိစ္ဆာဒိတံ-ဖြင့် ပဋိစ္ဆန္နံ-၌ နှ-သဒ္ဒါ၏ တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ပဋိစ္ဆန္နံပုဒ်ကို ပဋိစ္ဆာဒီယတီတိ ပဋိစ္ဆန္နံ-ဟု ကမ္မသာဓနေဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

တိဏပဏ္ဏာဒိ-ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်၏ဟူသည် မြက်စသည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဝိဝရေယျ-၌ ဝရဓာတ်၏ ဝိဝရဏ(ဖွင့်လှစ်ခြင်း)အနက်ဟောသည်၏--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဟာကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် မူဠ္ဍ-အရ အရပ်မျက်နှာဖြင့် တွေဝေသောသူကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ဝဒေယျ-ဖြင့် အာစိက္ခေယျ-၌ အာပုဗ္ဗ စိက္ခဓာတ်၏ ကထနအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) အာ- ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ ဓေသမဂ္ဂေါတိ-ဖြင့် ပြောဆိုပုံအခြင်းအရာ (ကထနာကာရ)ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ၌ တမသိ-ဖြင့် အန္ဓကာရသဒ္ဒါကား အမိုက်မှောင်ဟော တမ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်း၊ (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] အန္ဓကာရသဒ္ဒါသည် တမ (အမိုက်မှောင်) အနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမ လိင်္ဂတ္ထ) အန္ဓကာရေ-၌ ဧ-သဒ္ဒါ၏ သတ္တမီဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။ ကာဠပက္ခ (ပ) စတုရင်္ဂေ-ဖြင့် အမိုက်တိုက်၏ အင်္ဂါလေးပါးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟန/မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟဏ ။ ။ တောချုံဟော ဂဟန-သဒ္ဒါကား ဂဟဓာတ် ယုပစ္စည်း၊ ယင်းကို အနပြု၊ ဒန္တဇ န-ကို မုဒ္ဓဇ ဏ-မပြုရ၊ ထို့ကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဓါတ်ဂူ [၁၄၇]

(က) ဧဝံ ဒေသနံ ဝောဓေတွာ ဣမဿာယ ဒေသနာယ ရတနတ္တယေ ပသန္နစိတ္တော ပသန္နာကာရံ ကရောန္တော "သော ဟန္တိ" အာဒိ မာဟ။ (ခ) တတ္ထ သောဟန္တိ ဧသော အဟံ။ (ဂ) ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီတိ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ။

(ဃ) ဘဝံ မေ ဂေါတမော သရဏံ ပရာယဏံ အဃဿ တာတာ, ဟိတဿ စ ဝိဓာတာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ။ (င) ဧဝံ ဝါ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမီတိ။ (စ) ယေသံ ဟိ ဓာတူနံ ဂတိ အတ္ထော၊ ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထော။ (ဆ) တသ္မာ "ဂစ္ဆာမီ"တိ ဣမဿ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ (ဋ၊၁၄၀။ မအ္ဌ-၂။၃၉၈။ ဘာသာဋီ-၂။၇၂။)

➤ ၁။ ဘဝံ ဂေါတမောသည်။ သရဏံ•ဘေးကိုညှဉ်းဆဲတတ်သူတည်း။ (သဒ္ဒတ္ထ) ကိုးကွယ်ရာတည်း။(သင်္ကေတတ္ထ) ပရာယဏံ•အလွန်ရောက်အပ်ရာတည်း။(သဒ္ဒတ္ထ) လည်းလျောင်းရာတည်း။ (သင်္ကေတတ္ထ)

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် ဘဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-၌ သရဏံ-ကား ပဌမန္တ၊ ယင်းနောင် ဣတိ-သဒ္ဒါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သရဏဟူသည် ကိုးကွယ်လည်းလျောင်းရာ အဖြစ်တည်း၊ ယင်းသည်လည်း အစီးအပွားမဲ့မှ တားမြစ်ခြင်း အကျိုးစီးပွားကို ပြီးစေခြင်းဖြင့် ဖြစ်သည်ဟုပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့ -- ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-၌ သရဏံပုဒ်နောင် ဣတိသဒ္ဒါ ကျေသည်ကိုရင်း၊ ယင်းသရဏံပုဒ်၏ ပဌမန္တအဖြစ်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသရဏဟူသည် အဘယ်နည်း၊ မည်ကဲ့သို့ ဆည်းကပ်ခြင်းကို ဂစ္ဆာမိ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ သရဏ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် ဂစ္ဆာမိ-၏ ဆည်းကပ်ပုံ အခြင်းအရာကို မပြဆိုပြီလော။(ဃ)မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ)ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-ကို ဘဇာမိ-ဟု ဂမုဓာတ်၏ ဣရိယာပထ ဂတိအနက်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည် ဣရိယာပထဂတိအနက် တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်အနက် ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ ကား-- ဉာဏဂတိအနက်ဖြစ်ပါသေး၏ဟူလို။

(စ) သို့ / **အယုတ္တယုတ္တ**။ ။ ဆရာ-သည် (င)ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-ဟူသော ပုဒ်၏အနက်ကို ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဂစ္ဆာမိ-ဟူသောပုဒ်၏ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ-ဟူသော ဤအနက်ကို အဘယ်ကြောင့် ရအပ်ပါသနည်း။ ဂမုဓာတ်သည် သွားခြင်းအနက်ရှိသည်သာ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ ကား-- (စ)ဖြင့် ဂတိအနက်ရှိသော ဓာတ်ဟူသမျှသည် ဗုဒ္ဓိအနက်ရှိသောကြောင့် ဂစ္ဆာမိ-ဟူသောပုဒ်၏ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ-ဟူသောအနက်ကို ရအပ်၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကိုပြသောကြောင့် သင်္ခေပ

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ။ (ခ) စသည်ကား အဝယဝတ္ထု အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် သရဏံပုဒ် ဂစ္ဆာမိပုဒ်တို့၏ ငုတ်လျှိုးနေသော အနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) သည် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်၏ ဣရိယာပထဂတိမှတစ်ပါး ဉာဏဂတိကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဂမုဓာတ်၏ ဘဇနအနက်မှတစ်ပါး ဇာနနအနက်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ဂစ္ဆာမိ-ကို ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ-ဟု ဖွင့်ပြရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ (ဆ) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

စာစဉ် ။ ။ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန-ကား အားဖြင့်--ကြောင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ တတိယာ ဝိသေသန၊ ဂစ္ဆာမိ-ကား တတိယာ ဝိသေသျ။

➤ ၄။ သရတိ ဟိံသတီတိ **သရဏံ**။ သရဓာတ်အရ အလုံးစုံသော ဒုက္ခကို ဖျက်ဆီးခြင်းသဘောရ၏။ ယုပစ္စည်းအရ ထိုဖျက်ဆီးခြင်းသဘောရှိသော ရတနာသုံးပါးရ၏။

န ဟန္တိ ဧတ္တိတိ **အဃံ**။ (တစ်နည်း) သာဓူဟိ န ဟနိတဗ္ဗံ န ဂန္တဗ္ဗန္တိ **အဃံ**။

န-နိပါတ်ပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ်ရ၏။ ဟနဓာတ်အရ ကတ္တုရုပ္ပကား အကုသိုလ်သို့ မရောက်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မ၌ကား အကုသိုလ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ကွိပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကုသိုလ်ရ၏။

အဓိပယတိ စိန္တေတီတိ **အဓိပ္ပါယော**။ (ကတ္တုသာဓန) အဓိပီယတေတိ ဝါ **အဓိပ္ပါယော**။ (ကမ္မသာဓန) အဓိရှေးရှိသော ပယဓာတ်အရ ကတ္တု၌ကား ကြံစည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝေရဥ္ဇပုဏ္ဏားကြီး၏ သဒ္ဓါ ပညာ-စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မ၌ကြိယာ၏အရကား ထို--အားတပ်သော ဘဝံ မေ ဂေါတမော အစရှိသော အကြံအစည်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဘဝံ မေ ဂေါတမော အစရှိသော အလိုအကြံအစည် ရ၏။

ပသီဒိံသူတိ **ပသန္နာ**။ အာဒရံ ကရဏံ **အာကာရော**။ ပသန္နေဟိ ကတ္တဗ္ဗော အာကာရော **ပသန္နာ ကာရော**။ ပသန္နေဟိ၊ကြည်ညိုကုန်သောသူတို့သည်။ကတ္တဗ္ဗော၊ပြုအပ်သော။အာကာရော၊အရိုအသေပြုခြင်းတည်း။ပသန္နာကာရော၊ကြည်ညိုကုန်သောသူတို့သည် ပြုအပ်သော အရိုအသေပြုခြင်း။ မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ပသန္နပုဒ်+ကတ္တဗ္ဗပုဒ်။ ပသန္န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ကြည်ညိုကုန်သောသူတို့ ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ ပြုအပ်သော အရိုအသေအမှုနှင့် သာစေ-သာချ/နိပ္ဖာဒက-နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကြည်ညိုကုန်သောသူတို့သည် ပြုအပ်သော အရိုအသေအမှု ရ၏။

ပသန္နံ စိတ္တံ အဿ ဗြာဟ္မဏဿာတိ **ပသန္နစိတ္တော**။ * တာယတိ အဝဿယံ ကရောတီတိ **တာတာ**။ * ဝိဒဟတိ သံဝိဓာနံ ကရောတီတိ **ဝိဓာတာ**။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၅။ သရဏီ=သရဏတ်+ဟိ၊ သနက္ခ၊ ပဥ္စမာဝိဘတျန္တပုဒ်။ အဃဿ-၌ ဝိဘတျန္တကား နိဿက္ကဋ္ဌ (ဝါ) အပါဒါနတ္ထဖြစ်ပါသည်။ ဗီဇဿ-၌ ဝိဘတျန္တကား ဥပယောဂတ္ထ (ဝါ) ကမ္မတ္ထ ဖြစ်သည်။ တာတာ=တာဓာတ်+တုပစ္စည်း၊ ပုံလိင်၊ သတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဧကာရန္တ။ ဗီဇာတာ=ဝိ-ဓာ+တု၊ ပုံလိင်၊ သတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဧကာရန္တ။ ပယိရုပါသာမိ= ပရိ-ဥပ-အာသ+အ+မိဝိဘတ်။ သေဝါမိ=သိ+ဏ+မိဝိဘတ်။ ဓာတု=ဓာ+တု။ ဗီဇ=ဟိ+တ။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် သောဟံပုဒ်ကို သော+အဟံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ မပြုရ၊ ဖသော+အဟံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ဂ) ၌ သရဏန္တိ-ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည် အဇံ ဂါမံ နေတိ-၌ နီဓာတ်ကဲ့သို့ ဒွိကမ္မကဓာတ် မဟုတ်သောကြောင့် သရဏံပုဒ်နောင် ဣတိ-ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းသရဏံပုဒ်၏ ပဌမန္တ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ပရာယဏံ-ဖြင့် သရဏ-သဒ္ဒါ ပရာယဏသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] ယင်း ပရာယဏံ-ဖြင့် သရဏသဒ္ဒါသည် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ရာ (ပရာယဏ)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဃဿစ တာတာ ဗီဇဿစ ဗီဓာတာ-ဖြင့် ကိုးကွယ်ရာအဖြစ်ဟူသည် အကျိုးမဲ့ကို တားမြစ်ခြင်းဖြင့်ရင်း၊ အစီးအပွားကို ပြီးစေခြင်းဖြင့်ရင်း ဖြစ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဘဇာမိ-ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်၏ ပဝတ္တနဂတိ, ဉာဏဂတိ, ဣရိယာပထဂတိ သုံးပါးတို့တွင် ဆည်းကပ်ခြင်း ဣရိယာပထဂတိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဓာတွတ္ထ) သေဝါမိ-ဖြင့် ဘဇာမိ-၌ ဘဇဓာတ်၏ ဝိဿာသ, သေဝန, ဘဇန, ဒါနအနက် လေးပါးတို့တွင် သေဝနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ပယိရုပါသာမိ- ဖြင့် သေဝါမိ-၌ သိဓာတ်၏ သေဝန, ဗန္ဓန နှစ်ပါးတွင် သေဝန အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) [တစ်နည်း] ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ-ဖြင့် ကိုးကွယ်လိုသဖြင့် ဆည်းကပ်ခြင်းသည် ဘဇန၊ အနီး၌ကျင်လည်ခြင်းသည် သေဝန၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုခြင်းဖြင့် လုပ်ကျွေးခြင်းသည် ပယိရုပါသနမည်၏ဟု ဆည်းကပ်ပုံသုံးမျိုးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန-ဖြင့် ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-၌ သရဏံပုဒ်နောင် ဣတိသဒ္ဒါ ကျေနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်း လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ ဣတိသဒ္ဒါ၏ အာကာရ အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ဇာနာမိ-ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည် ဉာဏဂတိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ဗုဇ္ဈာမိ-ဖြင့် ဇာနာမိ-၌ ဉာဓာတ်သည် မာရဏ, တောသန, နိသာနအနက်ကို မဟော၊

http://www.dhammadownload.com

အဝဟောနေအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

➢ ၇။ **အဃဿ ဗာတာ/အဃဿ ဟာတာ** ။ ။ အဃဿာတိ ဒုက္ခဿာတိ ဝဒန္တိ၊ ပါပဿာတိ ပန အတ္ထော ယုတ္တော၊ နိဿက္ကတ္ထေစေတံ သာမိဝစနံ-ဟူသော သာရတ္ထနှင့်အညီ အဃဿ-၌ အပါဒါန်အနက်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏၊ အပါဒါန်အနက် ဖြစ်လျှင် အပါဒါန်ကိုငဲ့သော ကြိယာရှိရမည်၊ တာတာ-၌ တာဓာတ် တုပစ္စည်း၊ တာ ဓာတ်ကား ရက္ခဏတ္ထ၊ ရက္ခဏတ္ထာန မိဿိတံ- သုတ်နှင့်အညီ တာတာ-ဟုရှိသော ပါဌ်ကသာလျှင် အပါဒါန်ကိုငဲ့သောကြောင့်ရင်း၊ ဝိမတိဋီကာ၌လည်း အဃဿာတိ အဃတော ပါပတော၊ တာတာတိ ဟိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ နိဿက္ကသော ဝ ယုတ္တတ္တာ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း အဃဿ တာတာ-ပါဌ်သာ ယုတ္တတရ ဖြစ်ပါသည်။

အဃဿ၊ဆင်းရဲ။ဟတာ၊ပယ်ဖျောက်တတ်၏။ဟု အနက်ပေး၍ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထ ယုတ္တိရှိသောကြောင့် အဃဿ ဟတာ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ပသန္နာကာရံ/ပသန္နကာရံ ။ ။ ပသန္နေဟိ ကာတဗ္ဗံ သက္ကာရံ-ဟု ဋီကာ၌ဖွင့်၍ အာကာရသဒ္ဒါသည် သက္ကာရအနက်ကို မဟော၊ ကာရောဂဘောဒေ သက္ကာဒရ-ဟူသော အဘိဓာန်အရ ကာရ-သဒ္ဒါကသာ သက္ကာရအနက်ကိုဟောသောကြောင့် ပသန္နကာရံပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပသန္နကာရံ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဒီဃပြုထားသောကြောင့် ပသန္နာ ကာရံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **အဃဿ တာတာ**-ကား ပဥ္စမီဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသင့်လျက် အဃဿ-ဟု ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း မည်၏။

အာရုံ အကြောင်းဖြစ်သော ဗုဒ္ဓရတနာဖြစ်သော မကောင်းမှုကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၏ "အဃဿ တာတာ"ဟူသော အမည်ကို အာရမ္မဏိက အကျိုးဖြစ်သော ပုဏ္ဏားသန္တာန် ၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

ဓိန္နံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အာရုံ လှူဘွယ်ဝတ္ထု၏ "ဒိန္န"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အာရမ္မဏိက ဒါနစေတနာ၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

ဂန္ထာမိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပဝတ္တနဂတိ, ဉာဏဂတိ, က္ကရိယာပထဂတိတို့၏ "ဂန္ထာမိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏဂတိ, က္ကရိယာပထဂတိတို့၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➢ ၁၀။ **ဂန္ထာမိ**-၌ အန္တတ္ထအရ-- ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍--

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် [၁၄၈]

(က) ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စာတိဝတ္တာ ပန အဓိဂတမဂ္ဂေ, သစ္ဆိကတနိရောဓေ, ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ စတူသု အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။

(ခ) သော အတ္ထတော အရိယမဂ္ဂေါ စေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ (ဂ) ဝုတ္တဉှေတံ "ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ"တိ ဝိတ္ထာရော။ (ဃ) န ကေဝလဉ္စ အရိယမဂ္ဂေါစေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ အပိစ ခေါ အရိယဖလေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ။ (င) ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနေ--

"ရာဂဝိရာဂမနေဇမသောကံ၊ ဓမ္မမသင်္ခတမပ္ပဋိကူလံ။
မဓုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တံ၊ ဓမ္မမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟီ"တိ။
(ဋ္ဌ။၁၄၀။ မအ္ဌ-၂။၃၉၉။ ဘာသာဋီ-၂။၇၄။)

➢ ၂ **(က) ၌ ယထာနုသိဋ္ဌံ-သည်သို့/ ဌပနာတိက ဖွင့်** ။ ။ ဆရာ-သည် အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ စတူသု အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ဖြင့် ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိကုန်သော မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာရှိကုန်သော ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အပါယ်လေးပါး၌ မကျရောက်အောင် ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မ-မည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းဓမ္မသည် ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ အပါယ်လေးပါး၌ မကျရောက်အောင် ဆောင်တတ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ဆောင်တတ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ယထာနုသိဋ္ဌံ-စသည်ကိုမိန့်၊

အား-- ဘုရားဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း အပါယ်လေးပါး၌ မကျအောင် ဆောင်တတ်ပါသေး၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဓမ္မပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဓမ္မပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ ဝစနတ္ထသာ ရှိပါသလော။ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ အဘိဓေယျတ္ထကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဓမ္မ-အရ ယူရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဓမ္မ-အရ ယူရပါမည်လော။ အဘယ်တရားများကိုလည်း ယူနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **အား** -- အရိယာဖိုလ်နှင့် တကွ ပရိယတ္တိဓမ္မကိုလည်း ယူနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

➢ ၃။ (ခ) သည် အဘိဓာနတ္ထမှတပါး အဘိဓေယျတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဃ) သည် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်သာ ဓမ္မမည်ပါသလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် န ကေဝလဉ္စ-စသည်ကား ဗျတိရေက။ အပိစ ခေါ-စသည်ကား အန္ဝယ။ (င) သည် အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။

http://www.dhammadownload.com

ဓာစပ် ။ ။ သတ္တိကတနိရောဓေ ပဋိပဇ္ဇမာနေ-တို့ကား တို့ကို--ကြောင့် ဓာရေတိ-၌ အဝုတ္တကံ၊ ဓာရေတိ-ကား အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။ အပတမာနေ-ကား တို့ကို--ကြောင့် ကတွာ-ဟူသော ပါဌသေသ-၌ အဝုတ္တကံ၊ ကတွာ-ကား အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ ရဉ္ဇတီတိ ရာဂေါ။ (ရဉ္ဇ+ဏ) ဝိရဇ္ဇတိ ပဟီယတိ ဧတေနာတိ ဝိရာဂေါ။ ရာဂဿ ဝိရာဂေါ ရာဂဝိရာဂေါ။ ရာဂ-အရ ရာဂ ရ၏။ ထို--၏ ပယ်ကြောင်းမဂ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ရာဂကို ပယ်ကြောင်း ဖြစ်သော မဂ် ရ၏။

လာဘာဒီသု ဧဇတိ ကမ္ပတီတိ ဧဇာ။ (ဧဇ+အ) နတ္ထိ ဧဇာသင်္ခါတာ တဏှာ ဧတသ္မိန္တိ အနေဇံ။ န ဧဇာ-ပုဒ်အရကား တဏှာမရှိခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ အရိယာဖိုလ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား တဏှာမရှိရာဖြစ်သော ဖိုလ်ရ၏။

အဓိဂတော မဂ္ဂေါ ယေဟိ ဖလဋ္ဌေဟီတိ **အဓိဂတမဂ္ဂါ**။ အဓိဂတမဂ္ဂပုဒ်အရကား ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာသည် မုချ။ ထို--၏ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သာမီ-သံ/ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

အနုသာသီယတေတိ အနုသိဋ္ဌော။ အနုသာသီယန္တေ သတ္တာ ဧတေနာတိ အနုသိဋ္ဌော။ အနုသိဋ္ဌဿ အနုရူပံ **ယထာနုသိဋ္ဌံ**။ အနုသိဋ္ဌ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော တရား (ဝါ) ဒေသနာသည် မုချ။ ထို--၏ လျော်စွာဖြစ်ခြင်း ဂုဏ်နှင့် အနုလောမ-အနုလောမိတ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းဂုဏ် ရ၏။

* ပဋိပဇ္ဇန္တီတိ ပဋိပဇ္ဇမာနာ။ အဇ္ဇ အဂ္ဂိနိ အဇ္ဇဂ်ီ။ အဇ္ဇဂ် တေသံ မဂ္ဂဿ အတ္ထီတိ အဇ္ဇဂ်ီကော။ နတ္ထိ သောကော ဧတသ္မိန္တိ အသောကံ။ (ဖိုလ်ရ၏) ယထာသဘာဝံ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။(နိဗ္ဗာန်ရ၏။) န သင်္ခရီယတီတိ အသင်္ခတော။ (နိဗ္ဗာန်ရ၏) နတ္ထိ ပဋိကူလော ဝိရုဒ္ဓတ္တော ဧတသ္မိန္တိ အပ္ပဋိကူလော။ (ပရိယတ္တိဓမ္မ ရ၏။) ပဂုဏေန ပဝတ္တိတော ပဂုဏော။ ပကဋ္ဌော ဝါ ဂုဏော ဧတသ္မိန္တိ ပဂုဏော။ (ပရိယတ္တိဓမ္မ ရ၏။) ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသာဒိနာ သမ္မာ ဝိဘဇီယတီတိ သုဝိဘတ္တော။ (ပရိယတ္တိဓမ္မ ရ၏)

သတ္တိကတော နိရောဓော ယေဟိ ဖလဋ္ဌေဟီတိ သတ္တိ ကတနိရောဓာ။ ဆတ္တမာဏဝက ဝိမာနဿ ဝတ္ထု ကာရဏံ ဝတ္ထာတိ ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနံ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဓာရေတိ-ဖြင့် ဓမ္မော-၌ ဓရဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ရမ္မ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ဟု ကတ္တု သာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဓရဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ စုရာဒိဂဏိကဓာတ်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ အပတမာနေ-ဖြင့် ဓာရေတိ-၌ ဆောင်၏ဟူသည် မကျ သည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

Ⅰ-၁၀-B

http://www.dhammadownload.com

စတူသု အပါယေသု-ဖြင့် မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်၏ဟူသည် အပါယ်လေးပါး တို့၌ မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ-ဖြင့် ဓာရေတိ-၌ ဆောင်၏ဟူသည် ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိသော မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓ သစ္စာရှိသော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရင်း၊ ဘုရားဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်ဆဲဖြစ်သော မဂ္ဂ ဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရင်း ဆောင်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဓမ္မ-အရ မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဓမ္မ-အရ အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာမက ဥပစာအားဖြင့် အရိယာဖိုလ် နှင့် ပရိယတ်ကိုလည်း ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **သရဏတ္ထံ/သရဏတ္တံ** ။ ။ သရဏတ္ထံ သရဏာယ ပရာယဏာယ-ဟူသော သီလက္ခန်ဋီကာသစ်ကိုထောက်၍ သရဏတ္ထံ-၌ ထ္ထံ-သည် စတုတ္ထီကေဝုစ် သဝိဘတ် ဖြစ် ကြောင်း ထင်ရှားသောကြောင့် သရဏတ္ထံ-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

အပတမာနေ/အပတမာနေ ကတွာ ။ ။ အပတမာနေ-ကား ဓာရဏာကာရ၊ ထို့ကြောင့် အပတမာနေ၊မကျသည်တို့ကို။ကတွာ၊ပြု၍-ဟုထည့် သမ္ဗန်၊ ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ် ၌ဆိုသောကြောင့် ကတွာ-မပါသော အပတမာနေ-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

အဂ္ဂမက္ခာယတိ/အဂ္ဂေါ မက္ခာယတိ ။ ။ အဂ္ဂေါ အက္ခာယတိတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဩကာ ရဿ အကာရံ မကာရာဂမဉ္စ ကတွာ "အဂ္ဂမက္ခာယတီ"တိ ဝုတ္တံ-ဟူသော သီလက္ခန် ဋီကာသစ်ကိုထောက်၍ အဂ္ဂေါ မက္ခာယတိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဩ-ကို အ-ပြု၊ မ-လာ၍ ပြီးသော အဂ္ဂမက္ခာယတိ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **စတူသု အပါယေသု**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အပါယ်လေးပါး၏ "စတူသု အပါ ယေသု"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အပါယ် ၄-ပါးနှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပြတ်စန်းသော အပါယ်လေးပါးကို "စတူသု အပါ ယေသု"ဟု ဆိုသဖြင့် မပြတ်စန်းသော သံသာရဒုက္ခကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ-ကား ပဋိပဇ္ဇမာနေ-ဟု ဆိုလတံ့ဖြစ်သော မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် မှ ကြွင်းသော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ "အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ" အရ ယူရ သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။(ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း)

အပေါင်းဖြစ်သော မဂ္ဂဋ္ဌာန် လေးယောက်, ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် လေးယောက်တို့၏ "အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖလဋ္ဌာန်လေး ယောက်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်, နိဗ္ဗာန်တို့၏ "ဓမ္မ"ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အရိယာဖိုလ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော အရိယာမဂ်, နိဗ္ဗာန်တို့၏ "ဓမ္မ" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **ပဋိပန္နမာစနံ**-အရ -- ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ရာဂဝိရာဂ-အရ မဂ်ကိုယူ၍- ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘု-ဟူသော ဥပစာရသမာဓိတည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ပရိကမ္မဘာဝနာတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှောရုယှအားဖြင့်ရင်း။ ထိုမဂ်သည် မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထို သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှ အားဖြင့်ရင်း၊ ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်အပ်၏။

ဋီကာ [၁၅၉]

(က) ဝတ္ထု တိ ရာဇဝိရာဇဂါတိ မဂ္ဂေါ ကထိတော။ အနေဇမသောကန္တိ ဖလံ။ ဓမ္မမသင်္ခတန္တိ နိဗ္ဗာနံ။ (ခ) အပ္ပဋိကူလံ မဓုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တန္တိ ပိဋကတ္တယေန ဝိဘတ္တာ သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာတိ။ (ဂ) ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ဃာတေန သံဟတောတိ သံဃော။

(ဃ) သော အတ္ထတော အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော။

(င) ဝုတ္တဉ္စေတံ ဝိမာနေ --

"ယတ္ထ စ ဒိန္နမဟပ္ဖလမာဟု၊ စတူသု သုစီသု ပုရိသယုဂေသု။
အဋ္ဌ စ ပုဂ္ဂလ ဓမ္မဒသာ တေ၊ သံဃမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟီ"တိ။

(စ) ဘိက္ခူနံ သံဃော ဘိက္ခုသံဃော။

(ဆ) ဝတ္ထုတ္တယဝသေန ဝုတ္တာ တီဏိ သရဏဂမနာနိ ပဋိဝေဒေသိ။

(၄။၁၄၁။ မအူ-၂။၄၀၂။ ဘာသာဋီ-၂။၇၆။)

➤ ၁။ **ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလမာဟု စတူသု**-အကြင်ယောက်ျားအစုံတို့အားလည်း။(ဝါ) အကြင်ယောက်ျားအစုံတို့၌လည်း။ **အာဟု**-ကတ္တား ဗုဒ္ဓါ-ထည့်။

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သံဃောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ တို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ကိုမိန့်၏။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် သံဃောကို သံဟတောတိ သံဃော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုရင်း၊ အယူသီလတူမျှသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် ပေါင်းအပ်ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤ၌ သံဃ-အရ အဘယ်သံဃာကို ယူရပါမည်နည်း။ သမုတိ သံဃာ အရိယာသံဃာ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ယူရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်၏။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် သံဃ-အရ အရိယာသံဃာကိုသာ ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အရိယာသံဃာကို ယူရခြင်း၏ အာဂမယုတ္တိကို မပြဆိုပြီလော။ အရိယာ

http://www.dhammadownload.com

သံယာကို ယူနိုင်ရခြင်း၏ အာဂမယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် သံယောဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သံယော-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာ ရှိပါသလော။ ဘိက္ခုသံယော-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) အာဂမဒဋ္ဌိ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ/ နိဂုံး။ **စာစပ်** ။ ။ ပုရိသယုဂေသု-ကား တို့အား--ကြောင့် ဒိန္န- ၌ သမ္ပဒါန်၊ ဒိန္န-ကား သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ စပ်။ (တစ်နည်း) တို့၌--ကြောင့် ဒိန္န-၌ အာဓာရ၊ ဒိန္န-ကား အာဓာရ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဒါတဗ္ဗန္တိ ဓိန္နံ။ ဒီယိတ္ထာတိ ဓိန္နံ။ ဒါဓာတ်အရ ကတ္တု၌ကား ဒါနစေတနာ ပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မ၌ကား ထိုအားတပ် သော လှူဘွယ်ဝတ္ထု၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား လှူဘွယ်ဝတ္ထု ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဒိန္န-သည် ဤ၌ ကာရဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဒါနစေတနာ သည်သာ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။

မဟန္တံ ဖလံ ဧတဿ ဒါနဿာတိ **မဟပ္ဖလံ**။ မဟန္တဖလ-အရ များသောအကျိုး သည် မုချ။ ထို--၏ ဒါနစေတနာနှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ကား ဒါနစေတနာ ရ၏။ * ဖမ္မံ ဒဿန္တီတိ **ဓမ္မဒဿာ**။ ဖမ္မံ ပဿန္တီတိ **ဓမ္မဒဿာ**။ (အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်ရ၏။)

➤ ၆။ (က) မဂ္ဂေါ ကထိတော-ဖြင့် ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ပဟီယတိ ဧတေနာတိ ရာဂဝိရာဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ယင်းအရ မဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဖလံ-ဖြင့် နတ္ထိ ဧဇာ သင်္ခါတာ တဏှာ တသ္မိန္တိ အနေဇံ၊ နတ္ထိ သောကော တသ္မိန္တိ အသောကံ-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ဖိုလ်ကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

နိဗ္ဗာန်-ဖြင့် ယထာသဘာဝံ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည် ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ပိဋကတ္တယေန ဝိဘတ္တာ သဗ္ဗမ္မက္ခန္ဓာ-ဖြင့် နတ္ထိ ပဋိကူလော ဝိရုဒ္ဓတ္တော ဧတသ္မိန္တိ အပ္ပဋိကူလော။ ပဂုဏ္ဏေန ပဝတ္တိတော ပကဋ္ဌော ဝါ ဂုဏော တသ္မိန္တိ ပဂုဏော။ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသာဒိနာ သမ္မာ ဝိဘဇ္ဇီယတီတိ သုဝိဘတ္တော-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ပရိယတ္တိကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် သံယော-၌ သံ-ဟနဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ရ-ပစ္စည်း ကံအနက် ၌သက်--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သံဟညတေတိ သံယော-ဟု ပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပေါင်း အပ်ဟူသည် အယူသီလတူမျှသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဖြင့် သံယ-အရ အနရိယသံယာကို မယူရ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဘိက္ခုသံယောပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ **ဓမ္မဒသာ/ဓမ္မရသာ** ။ ။ အဌစ ပုဂ္ဂလာ ဓမ္မဒသာ တေတိ ပုရိသယုဂဋ္ဌဝသေန စတ္တာရောပိ ပုဂ္ဂလဝသေန အဋ္ဌေဝ အရိယဓမ္မဿ ပစ္စက္ခဒဿာဝိတာယ ဓမ္မဒသာ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ ဓမ္မဒသာ-၌ ဓမ္မဒဿနပပဒ ဒိသဓာတ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသောကြောင့် ဓမ္မဒသာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဒိန္န**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာ၏ "ဒိန္န"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထု၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

မဓုရ-ကား အတူဖြစ်သော ချိုသော အရသာ၏ "မဓုရ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ပရိယတ္တိ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

ဘိက္ခုသံဃယာ-ကား ဘိက္ခု-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်နှင့် သံယော-ဟူသော နောက်ပုဒ်တို့ မပြားသော်လည်း ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒ ဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

➤ ၁၀။ **သရဏတ္တံ ဥပေမတိ**-အရ -- သဒ္ဓါ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ **ဘိက္ခုသံဃ**-အရ ရဟန်းအပေါင်းတို့၏ ခန္ဓာပဥ္စကကိုယူ။

ပါဌ် [၁၅၈]

(က) **အဓိဝါစေတိ ဝတ္တ** အယံ အဂ္ဂသဒ္ဒေါ အာဒိကောဋိကောဋ္ဌာသသေဋ္ဌေသု ဒိဿတိ။ (ခ) ဤ္ဂမ ပနာယံ အာဒိမှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) တသ္မာ **အဓိဝါစေတိ** အဓိတံ အာဒိံ ကတွာတိ ဝပမေတ္တ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) **အဇ္ဇတဂ္ဂေ** အဇ္ဇဘာဝံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (င) **အဇ္ဇဒဂ္ဂေ** ဤ္ဂမ ဝါ ပါဌော။

(စ) ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ (ဆ) အဇ္ဇ အဂ္ဂံ ကတွာ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဌ။၁၄၂။ မအူ-၂။၄၀၆။ ဘာသာဋီ-၂။၇၉။)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် အာဒိ, ကောဋိ, ကောဋ္ဌာသ, သေဋ္ဌ အနက်တို့၌ ထင်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤ၌ အနက်လေးပါးကိုပင် အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် အဇ္ဇတဂ္ဂေ၌ အဇ္ဇတံ+အဂ္ဂေ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ အဂ္ဂေ-၌ ဧ-ကား ဒုတိယာကေဝစ် အံဝိဘတ်၏ ကာရိယ။ (တစ်နည်း) အဂ္ဂေ-ကား ဝစနဝိပလ္လာသ၊ ကတွာ-ဟူသော ပါဌသေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌတံ-၌ တာ-ပစ္စည်းကား ဘောအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ ပဉ္စမက္ခရာဖြင့် တွေ့မြင်အပ်သော ပါဠ်အားလျော်စွာ အနက်ကိုဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တတိယက္ခရာဖြင့် တွေ့မြင်အပ်သော ပါဠ်အားလျော်စွာ အနက်ကိုပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် အဋ္ဌဒဂ္ဂေ-ဟုလည်း ပါဠိရှိကြောင်း ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဒ-သည် အာဒေသ ဒ-ပင်ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့် ဒ-ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ကား** -- (စ) ဖြင့် အဋ္ဌဒဂ္ဂေ-၌ ဒ-သည် ပုဒ်စပ်မှုကို ပြထားသော အာဂမ ဒ-ဖြစ်၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➢ ၃။ (ခ) သည် အတ္တုဒ္ဓါရသာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသဝိသေသကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ/ဝိသေသဝါကျ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ [တစ်နည်း] အဋ္ဌတဂ္ဂေ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး အဋ္ဌတံ-ဟူသော ပုဒ်အစိတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ။

➢ ၄။ ဣမသ္မိံ ကာလေ, ဣမသ္မိံ ဒိဝသေ ဝါ **အဇ္ဇ**။ (ဣမပုဒ်+ဇ္ဇပစ္စည်း+အဗျယတဒ္ဓိတ်) အဇ္ဇ ဘာဝေါ **အဇ္ဇတာ**။ (တံ အဋ္ဌတံ) အဇ္ဇယနေ့၏။ဘာဝေါ၊အဖြစ်တည်း။ အဇ္ဇတာ၊ယနေ့၏အဖြစ်။ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ အဇ္ဇပုဒ်+တာပစ္စည်း။

အဇ္ဇ-အရ ယနေ့ဟုဆိုအပ်သော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားကြီး၏ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာ အချိန်အခါကာလသည် မုချ။ ထို--၏ သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး/ ကာလ- ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ တာ-ပစ္စည်း အရကား ယနေ့၏အဖြစ်တည်း ဟူသော သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်း ကြိယာရ၏။

* ဒ ဓဝ ကာရော ဒကာရော။ ဒ ဣတိ ကာရော ဒကာရော။ ပဒါနံ သန္ဓိ ပဒသန္ဓိ။ ပဒသန္ဓိံ ကရောတီတိ ပဒသန္ဓိကရော။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် အဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိက်ကို မငဲ့သော သာမညသဒ္ဒါဖြစ်သော် ယင်းကောဋ္ဌာသ-စသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အဋ္ဌတဂ္ဂေ-၌ အဂ္ဂ-သဒ္ဒါ အာဒိအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ အဋ္ဌတံ အာဒိံ ကတွာ-ဖြင့် အဋ္ဌတဂ္ဂေ-ကို အဋ္ဌတံ+အဂ္ဂေ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်၏--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဂ္ဂ-သဒ္ဒါ ကောဋ္ဌာသ-စသောအနက်ကို မဟော၊ အာဒိ အနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဂ္ဂေ-၌ ဧ-သည် ဒုတိယာဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) [တစ်နည်း] အဂ္ဂံ-ဟူ သော ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ကို အဂ္ဂေ-ဟု ဒုတိယာ ဗဟုဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] အဂ္ဂေ-၌ အံ-ဝိဘတ်ကို သို့ဝိဘတ်အဖြစ် ပြန်ထားသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အဋ္ဌတဂ္ဂေ-ပုဒ်ကို ကတွာ-ဟူသော ပါဌသေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ (ဝါ)

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အဓွဘာဝံ-ဖြင့် အဓွတံ-၌ တာပစ္စည်းသည် ဒေဝတာ-စသည်၌ကဲ့သို့ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌ မသက်၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုရင်း (ပစ္စယတ္ထ) အဓွ ဘာဝေါ အဓွတာ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် အဓွဒဂ္ဂေ-၌ ဒ-သည် အာဂုံလာထားသော ဒ-၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (ဆ) ဖြင့် အဓွ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အဂ္ဂေ-၌ ဧ-၏ အံဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) (ဝါ) ဧကဝုစ်ကို ဗဟုဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အဓွ ဒဂ္ဂေ-ပုဒ်ကို ကတွာ-ဟူသော ပါဌ်သေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အဓွဘာဝံ/အဓွဘာဝံ** ။ ။ ဘာဝတ္တေ တာသဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ "အဓွဘာဝ"န္တိ ဣမိနာ-ဟူသော သီလက္ခန်ဋီကာသစ်ကို ထောက်၍ အဓွ ဘာဝံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဓွတာဂ္ဂေ/အဓွဒဂ္ဂေ ။ ။ အဓွတဂ္ဂေ-ကို အဓွတံ အာဒိ ကတွာဟုရင်း၊ အဓွတန္တိ အဓွဘာဝံ-ဟုရင်း ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဓွ တဂ္ဂေ-၌ ရှေ့ပုဒ်သည် အဓွပုဒ်၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ် တာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်၊ သန္ဓိစပ်၍ အဓွတဂ္ဂေ-ဟု ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဓွတဂ္ဂေ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

အဓွဒဂ္ဂေ ဣစ္စေဝ ဝါ ပါဌော-ဟု ပါဌန္တရကို အဋ္ဌကထာ၌ပြသောကြောင့်ရင်း၊ ပါဌန္တရကိုလည်း "တံ န သုန္ဒရံ"ဟု မပယ်မြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ အဓွပုဒ်+အဂ္ဂပုဒ် ဒ-အာဂုံလာ၍ အဓွဒဂ္ဂေ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ အဓွဒဂ္ဂေါယန္တေ့ကို အစပြု၍ဟု အနက်ယောဇနာက အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း၊ အဓွဒဂ္ဂေ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

အဓွ အဂ္ဂံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ/ အဓွ အဂ္ဂံ ကတွာတိ အတ္ထော ။ ။ ဝုတ္တံ ဟောတိ-နှင့် အတ္ထော-သည် ဂုဠ္ဌတ္ထကို ဖော်ထုတ်သော ဥဇုကတ္ထပြ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ပါရာဇိကကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ရှိပြီး သီလက္ခန် အဋ္ဌကထာ၌ အတ္ထော-ဟု ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အဓွတံ-**၌ အဓွ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ယနေ့ နံနက်အရုဏ်တက်မှစ၍ နောက်နေ့ နံနက်အရုဏ်တိုင်အောင် အချိန်ကာလ၏ "အဓွ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေရဥ္ဇာပုဏ္ဏား၏ သရဏဂုံဆောက်တည်စဉ်ကာလ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။ (တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ထိုနေ့၌မှီသော အရုဏ်တက်ရာမှစ၍ တစ်ဖန် အရုဏ်တက်သည်တိုင်အောင် အကြားကာလ၏ "အဓွ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုနေ့၌ဖြစ်သော ကြည်ညိုခြင်းစသည်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

အဓွဒဂ္ဂေ-၌ အဂ္ဂေကား-- အပေါင်းဖြစ်သော အာဒိ, ကောဋိ, ကောဋ္ဌာသ, သေဋ္ဌ အနက်တို့၏ "အဂ္ဂေ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာဒိအနက်၌တင်-- ဧက

http://www.dhammadownload.com

ဒေသျှုပစာ။ (ဝစနဝိပလ္လာသနည်း။ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းလည်း ရသည်။)

ဓေဋ္ဌဂ္ဂံ-ကား ဝေဋ္ဌနော-ဝါး၏။အဂ္ဂ၊အဖျားတည်း။ဟု အနက်ပေး၍ ဝါးနှင့် အဖျား မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဥဋ္ဌဂ္ဂံ-ကား ကြံနှင့် အဖျား မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

အင်္ဂုလဂ္ဂံ-ကား လက်နှင့်အဖျား မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒ ဘေဒူပစာ။

➤ ၁၀။ ဓုရဏ္ဏံ–၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသော မနသိကာရတည်း။--

အဋ္ဌကထာ-အရ -- သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းဟူသော သဒ္ဓါ ဝီရိယ ပညာပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၁၅၁]

(က) ပါဏုပေတန္တိ ပါဏေဟိ ဥပေတံ။ (ခ) ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ၊ တာဝ ဥပေတံ အနညသတ္ထုကံ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏဂတံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု ဇာနာတု။ (ဂ) အဟဉှိ သစေပိ မေ တိခိဏေန အသိနာ သီသံ ဆိန္ဒေယျုံ၊ နေဝ ဗုဒ္ဓံ န ဗုဒ္ဓေါတိ ဝါ ဓမ္မံ “န ဓမ္မော”တိ ဝါ, သံဃံ “န သံဃော”တိ ဝါ ဝဒေယျန္တိ။ (ဃ) ဧတ္ထ စ ဧကော “ပါဏုပေတံ သရဏဂတ”န္တိ ပုန သရဏဂမနံ ဝဒန္တော အတ္တသန္နိယျာတနံ ပကာသေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၄။၁၄၂။ မအ-၂။၄၀၇။ ဘာသာဋီ-၂။၈၀။)

➤ ၁။ **အနညသတ္ထုကံ**-ရတနာ၃ပါး၏ သုံးပါးတို့၏အပေါင်းမှ တစ်ပါးသော ကိုးကွယ် ရာဖြစ်သော ဆရာမရှိသော။ (တစ်နည်း) အရှင်ဂေါတမမှ တစ်ပါးသော ကိုးကွယ်ရာ ဆရာ မရှိသည်ကို။

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အနညသတ္ထု** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ပါဏုပေတံပုဒ်ကို တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည့်အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ပါဏုပေတံပါဌ်ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီးဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံ၏ အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် ပါဏုပေတံပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနညသတ္ထု** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ပါဏုပေတံပုဒ်ကို တတိယာတပ္ပုရိသ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုရင်း၊ ယင်းပါဏုပေတံ-ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး ဆောက်တည်အပ်သော သရဏ ဂုံ၏ အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ၏အဖြစ်ကိုရင်း ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အသက်နှင့် တကွ မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးကို ပူဇော်လျက် သရဏဂုံကိုလည်း စောင့်ပါ၏ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားကြီး၏အလိုကို တစ်ဖန်ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အဋ္ဌတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-၌ နီတတ္ထအားဖြင့် ပုဏ္ဏား၏ သရဏဂုံ၏ အတ္တသန္နိယျာတနအဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ နေယျတ္ထအားဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး၏အလို အဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံကိုပြသောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံသည် ပါဠိတော်၌တိုက်ရိုက်မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့်သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-ဟု ဆို၏၊ သောဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခု သံဃဉ္စ-ဖြင့်ပင် သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့်ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ ဟု ထပ်၍ ဆိုပါသနည်း။ မဆိုသင့်ဘဲလျက်ဆိုချေသော် ပုဏ္ဏားကြီးအား ပုနရုတ္တိဒေါသ နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။(ဃ)မိန့်။

အား -- အတ္တသန္နိယျာတနဟူသော အတ္ထန္တရဝိညာပနအကျိုးငှာ ထပ်၍ဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ နိရတ္ထကဒေါသ ငါ၌ မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ၌ ယာဝ (ပ) ဥပေတံ-သည် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဓိပ္ပါယတ္ထကို အကျယ်ချဲ့၍ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ) ၌ အနညသတ္ထုကံ-စသည်ကား ပါဏုပေတံ ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး သရဏံ ဂတံပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(ဂ) ကာရဏ/ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဃ) သည် ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-ကို ထပ်၍ဆိုရာ၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ အသီယတိ ခိပီယတီတိ **အသိ**။ အသဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား ပစ်ချသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှကား ထိုအား တပ်သော သံလျှက်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သံလျှက် ရ၏။

အာယုံ အသတိ ခေပေတီတိ **အသိ**။ အသုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှကား ကုန်တတ်သော အသက် ရ၏။ ဟေတုကတ္တုရှကား ထိုအားတပ်သော သံလျှက်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သံလျှက် ရ၏။

နတ္ထိ အညော သတ္ထာ ဧတဿာတိ **အနညသတ္ထုကော**။ (တံ အနညသတ္ထုကံ) ဧတဿ ဗြာဟ္မဏဿ၊ထိုဝေရဉ္စပုဏ္ဏားအား။အညော၊ဘုရားမှ တစ်ပါးသော။သတ္ထာ၊ဆရာသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ဣတိ၊ကြောင့်။အနညသတ္ထုကော၊မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

န အညသတ္ထု-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ရတနာသုံးပါးမှတစ်ပါး ဆရာမရှိခြင်း အဘာဝဗောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဘုရားမှတစ်ပါး ဆရာမရှိသော ဝေရဉ္ဇာ ပုဏ္ဏားရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

အညော သတ္ထာ အညသတ္ထာ။ နတ္ထိ အညသတ္ထာ ဧတဿာတိ အနညသတ္ထုကော။ (ဉာဉ်ကောက်တူ) ✱ သရဏံ ဂ္ဂတိ ဂမနာနိ သရဏာဂမနာနိ။

✱ အတ္တနော ရတနတ္တယဿ သန္နိယျာတနံ အတ္တသန္နိယျာတနံ။

တေဇယိတ္တာတိ ဇာိခိဏံ။ က္လသိနာတိ ဗန္ဓတိ ကေသမောဠိ ကရဏာဝဒေသန ဇတ္တာတိ သီသော။/သယန္တိ ဧတ္တ ဉိကာတိ သီသံ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဉပေတိ ဉပဂစ္ဆတီတိ ဉပေတော၊ ပါဏေဟိ ဉပေတော ပါဏုပေတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပုဏ္ဏားဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံ၏ အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဓ) ၌ အနညသတ္ထုကံ-ဖြင့် သဗ္ဗဝါကျ၊ သာဝဓာရဏံ-ဟူသည်နှင့်အညီ ပါဏုပေတံ-၌ ပါဏုပေတံ ဧဝ-ဟု အဝဓာရဏအနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ယင်း ဧဝ-၏ ဧဝတ္ထဖလ ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဓာနာတု-ဖြင့် ဓာရေတု-၌ ဆောင်တော်မူပါလော့-ဟူ သည် အသိအမှတ်ပြုတော်မူပါလော-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဇာိဟိ သရဏာဂမနေဟိ-ဖြင့် သရဏာဂတာ-၌ သရဏ-အရ ရတနာသုံးပါးကို ကောက်ယူရမည်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဂတံ-၌ ဂမုဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ ယင်း တ-ပစ္စည်း ၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဂမနံ ဂတံ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ပါဏေဟိ/ပါနေဇာိ ။ ။ ပဏန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ ပါဏော-ဟူသော ဝစနတ္ထအရ ပပုဗ္ဗ အနဓာတ် ဏပစ္စည်း၊ ဓာတွန် န-ကို ဏပြု၍ ရုပ်ပြီး သောကြောင့် ပါဏေဟိပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

အတ္တသန္နိယျာတနံ/အတ္တသန္နိယျာဒနံ ။ ။ နိယျာတေတိ၊ နိယျာတယတိ၊ တကာရဿ ပန ဒကာရတ္တေ ကတေ နိယျာဒေတိ၊ နိယျာဒယတိ-ဟူသော သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာကို ထောက်၍ အတ္တသန္နိယျာတန-ကား သံရှေး နိရှေးရှိသော ယတဓာတ် ယုပစ္စည်း၊ တ- ကို ဒ-မပြုလျှင် အတ္တသန္နိယျာတနံပါဠ် သင့်ပါသည်။ တ-ကို ဒ-ပြုလျှင် အတ္တသန္နိယျာ ဒနံ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ခေသိနာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သံလျှက်၏ "အသိနာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဉီးခေါင်းကိုဖြတ်ကြောင်း၊ လက်နက်ဟူသမျှ၌ တင်-- ကေဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ဥပလက္ခဏနည်း။ (ဂ) ဋ္ဌိ ရနိုင်သောနည်းကား-- ပုဏ္ဏားသည် အလွန်အကဲဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း (ဝါ) အတိသယနည်း။

ပါဏ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဝေါဟာရအားဖြင့် သတ္တ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ "ပါဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပရမတ္ထအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

➤ ၁၀။ ပါဏ-အရ ဇီဝိန္ဒြေကိုယူ။ (ဝါ) ရုပ်ဇီဝိတ နာမ်ဇီဝိတကိုယူ၍-- ထိုတွင် ရုပ်ဇီဝိတ-သည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်ဇီဝိတ-သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။

ပါဠိ [၁၅၂]

(က) ဧဝံ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ ဘဂဝန္တံ သပရိသံ ဥပဋ္ဌာတုကာမော အာဟ "**အဓိဝါသေတု စ မေ ဘဝံ ဂေါတမော ဝေရဉ္ဇာယံ ဝဿာဝါသံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသံဃေနာ**"တိ။

(ခ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ဥပါသကဥ္စ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု၊ အဓိဝါသေတု စ မေ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝဿာဝါသံ။ (ဂ) တယော မာသေ ဝေရဉ္ဇံ ဥပနိဿာယ မမ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ ဝါသံ သမ္ပဋိစ္ဆတူတိ။ (ဃ) **အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေနာ**တိ အထဿ ဝစနံ သုတွာ ဘဂဝါ ကာယင်္ဂံ ဝါစင်္ဂံ အစောပေတွာ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ခန္တိံ ဓာရေန္တော တုဏှီဘာဝေန အဓိဝါသေသိ။ (င) ဗြာဟ္မဏဿ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ မနသာဝ သမ္ပဋိစ္ဆီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (၃။၁၄၂။ မဒ္ဒ-၂။၄၀၈။ ဘာသာဋီ-၂။၈၁။)

➤ ၁။ (ခ) [**ကာရကာသမ္ဗန္ဓည်းကြံ**] မေ၏။ဝေရဉ္ဇာယံ၌။ဝဿာဝါသံ၏မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကိုလည်း။အဓိဝါသေတု၊သာယာတော်မူလော့။ (ဝါ) ခံယူတော်မူလော့။ (ဝါ) ကောင်းစွာ ရှေးရှု အလိုရှိတော်မူလော့။ [**ကြိယာသမ္ဗန္ဓည်းကြံ**] မေ၏။ဝေရဉ္ဇာယံ၊ ၌။ဝဿာဝါသံ၊မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကို။အဓိဝါသေတုစ၊သာယာလည်း သာယာတော်မူပါလော။

* [**ကာရကာသမ္ဗန္ဓည်းကြံ**] ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။မံ၊ကို။ဥပါသကဥ္စ၊ဥပါသကာဟူ၍လည်း။ ဓာရေတု၊ မှတ်တော်မူလော။ [**ကြိယာသမ္ဗန္ဓည်းကြံ**] ဘဝံ ဂေါတမော၊သည်။မံ၊ကို။ဥပါသကံ၊ဟူ၍။ဓာရေတုစ၊မှတ်လည်း မှတ်တော်မူပါလော။

(ဂ) [**ကာရကာသမ္ဗန္ဓည်းကြံ**] တယော မာသေ၊သုံးလတို့ပတ်လုံး။ဝေရဉ္ဇံ၊ကို။ဥပနိဿာယ၊မှီ၍။မမ၊အား။အနုဂ္ဂဟတ္ထံ၊ချီးမြှောက်ခြင်းငှာ။ဝါသံ၊နေခြင်းကိုလည်း။သမ္ပဋိစ္ဆတု၊ဝန်ခံတော်မူပါလော။ [**ကြိယာသမ္ဗန္ဓည်းကြံ**] (ပ) သမ္ပဋိစ္ဆတုစ၊ဝန်ခံလည်း ဝန်ခံတော်မူပါလော။

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် အဓိဝါသေတုစ မေ (ပ) ဘိက္ခုသံဃေန-ဟု လျှောက်၏။ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-ဟူသော စကားဖြင့်ပင် မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးအား အပ်နှင်းပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

အဓိဝါသေတုစ (ပ) ဘိက္ခုသံဃေန-ဟု လျှောက်ပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အဓိဝါသေတု စ မေ အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဓိဝါသေတု စ-ဝယ် စသဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းအပ်သော သမုစ္စယတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ငဲ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် နှစ်သက်ခြင်းကိုဖြစ်စေ၍ ဆိတ်ဆိတ်အဖြစ်ဖြင့် လက်ခံတော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ လက်ခံတော်မူပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဆိတ်ဆိတ် နေဘိသနည်း။ ကာယင် ဝါစင်ကို လှုပ်ရှားစေလျက် လက်ခံသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် အနုသန္ဓေပြ ပက္ခန္တရ။ (ခ-ဂ) တို့သည် ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ)သည် ငုတ်နေသော ပဒ်သမ္ဗန္ဓ ဝိဘတျတ္ထ ဓာတွတ္ထတို့ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန-၏ ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ **စာစပ်** ။ ။ မေ-ကား အား--ကြောင့် အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ သမ္ပဒါန်၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ကား သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ။

➤ ၄။ ပရိသမန္တတော သေန္တိ ဧတ္ထာတိ ပရိသာ။ (ပရိ-သိ+အ-အာ)

သဟ ပရိသာယ ယော ဘဂဝါ ဝတ္တတီတိ **သပရိသော**။ သဟ-ပရိသဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား ပရိသတ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား ပရိသတ်နှင့်တကွဖြစ် သော ဘုရားရှင်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်) ✱ ဝသေ အာဝါသေ ဝသာပါသော။

✱ ကာယဿ အဂ္ဂံ **ကာယဂ္ဂံ**။ ကာယ-အရ ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်ကာယတော်သည် မုချ။ ထို--၏ အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်းစသော ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်နှင့် အဝယဝီ-အဝယဝ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ကိုယ်တော်၏အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်း-စသော အစိတ်ရ၏။

➤ ၆။ (ခ) ၌ ဥပါသကဥ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု-ဖြင့် အဓိဝါသေတုစ-၌ စသဒ္ဒါသည် ဥပါသကဥ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု-ဟူသော ရှေ့၌ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝါကျကို ပြန်ဆည်းသည့် ဝုတ္တသမုစ္စည်းအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ တယော မာသေ ဝါသံ-ဖြင့် ဝဿာဝါသံ-၌ ဝဿ-သဒ္ဒါသည် သံဝစ္ဆရ-နှစ် ဟူသော အနက်၊ မိုး-ဟူသော အနက်တို့ကို မဟော၊ မိုးဥတု-ဟူသော အနက်ကိုဟော- -ငှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝဿ-အရ ဝဿန္တဥတု-မိုးလေးလလုံးကို မယူရ၊ ကေဒေသျူပစာ အားဖြင့် ဝါတွင်သုံးလကိုယူ--ငှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝဿာဝါသံပုဒ်ကို ဝသေ အာဝါ သော/ ဝဿံ အာဝါသော ဝဿာဝါသော-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝေရဥ္စာယံ ဥပနိဿာယ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဝေရဥ္စာယံကား သာမီဝိကာဓာရ

http://www.dhammadownload.com

သမိပျှုပစာပုဒ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) မမ-ဖြင့် အဓိဝါသေတုစ မေ-၌ မေ-ကား စတုတ္ထီ သဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ မေ-ကို ဝေရဥ္စာယံ ၌ မစပ်ရ၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံဟူသော ပါဌ်သေသ၌ စပ်ရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ) မေ-၌ သဝိဘတ်သည် သမ္ဗန်အနက်၌ မသက်၊ သမ္ပဒါန်အနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္မဋ္ဌိစ္ဆာတု-ဖြင့် အဓိဝါသေတု-၌ အဓိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဓိ-ဥပသာရကြောင့် ဝါသဓာတ်သည် ဤ၌ ဥပသေဝတ္ထကို မဟော၊ သာဒိယနအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သာယာတော်မူလော့-ဟူသည် စိတ်တော်ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး၏ စကားကို ခံယူတော်မူပါလော့-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **နိယျာတေတွာ/နိယျာဒေတွာ** ။ ။ နိဗ္ဗေရှိသော ယတဓာတ် ဏေပစ္စည်း တွာပစ္စည်း၊ တ-ကို ဒ-မပြုလျှင် နိယျာတေတွာ၊ တ-ကို ဒ-ပြုလျှင် နိယျာဒေတွာ၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ခဏ္ဍိ စာရေတွာ/ခဏ္ဍိ ဓာရေတွာ ။ ။ ခဏ္ဍိ စာရေတွာတိ ခဏ္ဍိ ပဝတ္တေတွာ၊ ရုစိ ဥပ္ပါဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "ခဏ္ဍိ ဓာရေတွာ"တိ ဝါ ပါဌော၊ ဥပ္ပန္နံ ရုစိံ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ဓာရေတွာ ဝဓီဘေဒေန အပကာသေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဟူသော သာရတ္ထကို ထောက်၍ ခဏ္ဍိ စာရေတွာ-ဟုရှိလျှင် ခဏ္ဍိ၊အလိုကို။စာရေတွာ၊ဖြစ်စေတော်မူ၍-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း။ ခဏ္ဍိ ဓာရေတွာ-ဟုရှိလျှင် ဥပ္ပန္နံ၊ဖြစ်သော။ခဏ္ဍိ၊အလိုကို။ဓာရေတွာ၊ ဝစီဘေဒဖြင့် မပြဘဲ ဆောင်တော်မူ၍-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဝါသံ/ဝဿဝါသံ ။ ။ ဝဿာဝါသံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဝဿ-ကို တယော မာသေ-ဟု ဖွင့်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဝါသံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဥ္စလိ/အဥ္ဇလိ ။ ။ ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံဖြင့် အဘာုသော ဇလတိ ဒိပ္ပတီတိ အဥ္စလိ-ကိုပြသည်။ (ဝါ) အဥ္ဇတိ ဒိပ္ပတီတိ အဥ္ဇလိ-ပြု။ အဥ္ဇ-ဗျတ္တိဂတိကန္တီသု အလိ၊ အဥ္ဇလိ။ (ဓာန်ဋီ) အဥ္ဇေတိ ဘတ္တိံ မနေန ပကာသေတီတိ အဥ္ဇလိ-ကာရပုဗ္ဗော (မောဂ်) ထို့ကြောင့် အဥ္ဇလိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝဿာဝါသံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မိုးလေးလ၏ "ဝဿ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မိုးသုံးလ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရှင်ဦးနည်း။

➤ ၁၀။ **အနုဂ္ဂဟာတ္ထံ**-အရ-- မေတ္တာ ကရုဏာပြဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၅၃]

(က) ဝုဋ္ဌိက္ခာတိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။ (ခ) သာ ပန ဒုလ္လဘဘိက္ခတာ ယတ္ထ မနုဿာ အာယတ္တိံ ဟောန္တိ အပ္ပသဿာ၊ တတ္ထ သုဿဿကာလေပိ အတိသမဂ္ဃေပိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏေ ဟောတိ။ (ဂ) ဝေရဉ္ဇာယံ ပန ယသ္မာ န တထာ အဟောသိ၊ အပိစ ခေါ ဒုဿဿတာယ ဆာတကာဒေါသေန အဟောသိ၊ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော "ဒွီဟိတိကာ"တိ အာဒိမာဟ။ (၄။၁၄၃။ မအ္ဋ-၂။၄၁၁။ ဘာသာဋီ-၂။ ၈၄။)

➤ ၁။ **သုဿဿကာလေပိ**-ကောင်းသောကောက်ရိုးရာဖြစ်သော အခါ၌ပင်။(သုန္ဒရဿ) ပြည့်စုံသော ကောက်ရိုးရာဖြစ်သောအခါ၌ပင်း(သမ္ပန္နဿ)

➤ ၂။ (က) သို့/ **လိမ္မာရေးအောရာ** ။ ။ ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-၌ ဒု-သဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိတအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြုရမည်လော။ မည်သည့်သမာသ်ပြုရမည်နည်း။ ဒု-သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်နိုင်သောအနက်နှင့် ဒုဗ္ဘိက္ခပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထကို မပြသော် ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်အား သဒ္ဒ-အတ္ထဆန်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ **ကား**-- ဒု-သဒ္ဒါသည် အသမိဒ္ဓိအနက်ကိုဟော၏၊ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရမည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်အား မရောက်ဟူလို။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဒုဗ္ဘိက္ခာတိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒုလ္လဘဘိက္ခဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဒုဗ္ဘိက္ခာတိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဒုဗ္ဘိက္ခာပုဒ်၏ အနွတ္ထဖြစ်သော ဒုလ္လဘဘိက္ခတာဟူသည် ပြည့်စုံသော ကောက်ရှိသောအခါ၌ ဖြစ်လေသလော။ (ဝါ) ငတ်မွတ်ခြင်းတည်းဟူသော အပြစ်ဒေါသ ကြောင့် ဖြစ်လေသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အချို့ဇနပုဒ်ပြည်ရွာများ၌ ကောက်ပဲသီးနှံ ပြည့်စုံသော်လည်း လူတို့၏ သဒ္ဓါတရားနည်းပါးသော ကြောင့် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဝေရဉ္ဇာပြည်၌လည်း ထိုကဲ့သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်ပါသလော။ ဝေရဉ္ဇာပြည်၌ အဘယ့်ကြောင့် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- ဝေရဉ္ဇာပြည်၌ ကောက်ပဲသီးနှံ မပြည့်စုံသောကြောင့် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဒုလ္လဘဘိက္ခ ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်ခြင်း အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ဝေရဉ္ဇာပြည်၌ ဒုလ္လဘဘိက္ခဖြစ်ပုံ အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။/ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဂ) ၌ ဝေရဉ္ဇာယံ ပန-စသည်ကား ကာရဏဝါကျ။ တသ္မာ-စသည်ကား ဖလဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

ဝေရဉ္ဇာယံ-- အဟောသိ-ကား ဖြစ်ရေက။ အပိစခေါ စသည်ကား အနွယဝါကျ။

➤ ၄။ ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ။ ဧတ္ထ၊ဤဝေရဉ္ဇာပြည်၌။ဒုလ္လဘာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော။(ဝါ) ရခဲသော။ဘိက္ခာ၊ဆွမ်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။ သာ ဝေရဉ္ဇာ၊သည်။ဒုဗ္ဘိက္ခာ၊မည်၏။ ဒု+ဘိက္ခာ+တေပုဒ်၊ သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ။

ဒု-ဘိက္ခာ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော ဆွမ်း (ဝါ) ရခဲသောဆွမ်းသော မုချ။ ယင်း၏ ဝေရဉ္ဇာပြည်ဒြဗ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူပစာ။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဝေရဉ္ဇာပြည်ဒြဗ်ရ၏။

သသန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ သဿံ။ (သသ+သ) သေ ခေတ္တေ သေတိ, ရုဟတီတိ ဝါ သဿံ။ (သ-သိ+အ) သုန္ဒရံ သဿံ ဧတ္ထ ကာလေတိ သုသဿော။

သု-သဿပုဒ်အရကား ကောင်းသော (ဝါ) ပြည့်စုံသော ကောက်သည် မုချ။ ထို--၏ အချိန်အခါနှင့် ကာလဝန္တ-ကာလ စပ် ဌာနူ။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ကောင်းသော (ဝါ) ပြည့်စုံသော ကောက်ရှိရာ အချိန်အခါကာလရ၏။

အတိသယေန သံ အပ္ပေါ် အဋ္ဌော် တေသာတိ အတိသမဋ္ဌ။

အတိ-သံ-အဋ္ဌပုဒ်အရကား အလွန်နည်းသော အဘွံသည် မုချ။ ထို--၏ ကောက်ပဲ သီးနှံနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော အလွန်နည်းသော အဘွံရှိသော ကောက်ပဲရ၏။ * အတိသယေန သံ အပ္ပံ အဋ္ဌတီတိ အတိသမဋ္ဌ။

* အဒီယတိ ဘိက္ခိယတီတိ အန္နံ။ အဒဓာတ်အရ ကတ္တုကြိယာကား စားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ရသတဏှာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မ ကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ထမင်းစသော အစာအာဟာရ၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ထမင်း စသော အစာရ၏။

* အပရေ ပဝတ္တံ အန္နံ အပရဏ္ဏံ။ အပရ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နောက် ကာလသည် မုချ။ ထို--၏ အစာနှင့် ကာလ- ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို --သော နောက်အဖို့၌ဖြစ်သော အစာ ရ၏။

ဒုဋ္ဌု သဿံ တေသံ ဝေရဉ္ဇာယန္တိ ဒုသဿာ။ ဆာတေန္တီတိ ဆာတကာ။ ဆာတကာနံ ဒေါသော ဆာတကဒေါသော။ * သုသဿော ကာလော သုသဿကာလော။ * အသမိဒ္ဓိ ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ။ * လဘီတဗ္ဗာတိ လဘာ။ ဒုက္ခေန လဘာ ဒုလ္လဘာ။ ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ တေသံ ဝေရဉ္ဇာယန္တိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။ * န သဒ္ဒဟန္တီတိ အသဒ္ဓါ။ နတ္ထိ သဒ္ဓါ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ ဝါ အသဒ္ဓါ။ * န ပသီဒန္တီတိ အပ္ပသန္နာ။ နတ္ထိ ပသန္နံ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ ဝါ အပ္ပသန္နာ။ * အဒီယတိ ဘက္ခိယတီတိ အန္နံ။ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တံ အန္နံ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ။ ပုဗ္ဗဏ္ဏဉ္စ အပရဏ္ဏဉ္စ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏံ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ-ဖြင့် ဒုဗ္ဘိက္ခာ-၌ ဒု-သည် အသမိဒ္ဓိအနက်ဟော--

http://www.dhammadownload.com

ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ။ (တနည်း) အသမိဒ္ဓိ ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေသည်။

➤ ၇။ ပုဗ္ဗဏ္ဏာ/ပုဗ္ဗဏ္ဏ/အာပရဏ္ဏာ/အာပရဏ္ဏ ။ ။ ပုဗ္ဗန္နတော အပရဘာဂေ ပဝတ္တံ အန္နံ အပရန္နံ၊ အပရန္နညွှ၊ အပရန္နသာ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တံ အန္နံ ပုဗ္ဗန္နံ။ ပုဗ္ဗန္နညွှ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ န္န-ကို ဏ္ဏ-ပြုလျှင် ပုဗ္ဗဏ္ဏ/အပရဏ္ဏပါဠိ သင့်ပါသည်။ မပြုလျှင် ပုဗ္ဗန္န/အပရန္န-ပါဠိ သင့်ပါသည်။

အာတိသမဋ္ဌေပိ/အာတိမဟာဋ္ဌေပိ/အနုတိမဟာဋ္ဌေပိ ။ ။ အတိသမဋ္ဌေပီတိ အတိ သယေန အပ္ပဋ္ဌေပိ (သာရတ္ထ) အတိသမဋ္ဌေပိ-အလွန်အားဖြင့် အဖိုးအနည်းထိုက် သော်လည်း။ သံ-ကား အပ္ပတ္ထ၊ အဋ္ဌ-ကား မူလတ္ထ၊ ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့် အတိသမဋ္ဌေပိ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပုဗ္ဗဏ္ဏ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ပဲ၏ ရှေ့၌ဖြစ်သော ထမင်း၏ "ပုဗ္ဗဏ္ဏ"ဟူ သော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပဲ၏ ရှေ့၌ဖြစ်သော ကောက်စပါး၌တင်-- ဖလူ ပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

အပရဏ္ဏ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကောက်စပါး၏ နောက်၌ဖြစ်သော ထမင်း၏ "အပရဏ္ဏ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကောက်စပါး၏ နောက်၌ဖြစ်သော ပဲ၌တင်--ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ထမင်း၏ "ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကောက်, ပဲ၌တင်--ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

အန္န-ကား အကျိုးဖြစ်သော ထမင်းစသော အစာအာဟာရ၏ "အန္န"ဟူသောအမည် ကို အကြောင်းဖြစ်သော သလေးစသော ကောက်၊ ပဲနောက်- စသော ပဲ၌တင်-- ဖလူ ပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

(၉) **ဝါကျစဉ် ရနိုင်သောနည်း** ။ ။ ဝေရဉ္စာပြည်၌ ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း ပြသည်၊ ဒွိဟိတိကာ-ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြသည်၊ ဤသို့ နှစ် ကိစ္စ ပြီးသောကြောင့် အမ္ဗသေစနဂရုသိနာနနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **အသဒ္ဓါ-အရ**--- သဒ္ဓါတရားမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ။

ပါဠိ [၁၅၆]

(က) တတ္ထ ဒွိဟိတိကာတိ ဒွိဓာ ပဝတ္တဇ္ဈာဟိတိကာ။ (ခ) ဇ္ဈာဟိတံနာမ ဇ္ဈာရိယာ။

(ဂ) ဒွိဓာ ပဝတ္တာ စိတ္တဇ္ဈာရိယာ စိတ္တဇ္ဈာဟာ။ (ဃ) "ဧတ္ထ လစ္ဆာမ နုခေါ ကိဉ္စိ ဘိက္ခမာနာ, န လစ္ဆာမာ"တိ။ (င) "ဇီဝိတုံ ဝါ သက္ခိဿာမ နုခေါ, နော"တိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ (၄။၁၄၃။ မအ္ဋ-၂။၄၁၂။ ဘာသာဋီ-၂။၈၅။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **ဝိဿသာနုသာဒ္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဒွိဟိတိကာပုဒ်ကို ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဤဟိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ ဗာဟိရတ္ထ သမာသ်ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤဟိတံ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်ကို ဤဟနံ ဤဟိတံ-ဟု ဘာဝသာဓန ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (ခ) ဖြင့် ဤဟိတမည်သည် အမူအရာကြိယာတည်းဟု ဆို၏။ အမူအရာ ကြိယာဟူသည် အဘယ်၏အမူအရာ ကြိယာနည်း။ ကိုယ်၏ အမူအရာပင် ဖြစ်လေသလော။ စုဝ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **ကား**-- (ဂ) ဖြင့် ဤဟိတ-ဟူသည် နှစ်ဖြာဖြစ်သော စိတ်၏ အမူအရာ ကြိယာတည်းဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဃ--င) သို့/-- ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် နှစ်ဖြာသော စိတ်၏ အမူအရာကြိယာတည်း ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဝေရဉ္စာပြည်၌ အဘယ်သို့လျှင် စိတ်အမူအရာ နှစ်ဖြာဖြစ်ပါသနည်း၊ ဝေရဉ္စာပြည်၌ စိတ်၏အမူအရာ နှစ်ဖြာဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြပြီလော။ (ဃ-င) မိန့်။

(စ) သို့/ **အနုသာဒ္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဃ)ဖြင့် လူဆင်းရဲတို့၏ စိတ်အမူအရာ နှစ်ဖြာနှစ်ခွ ဖြစ်ပုံကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အစိုးရသူတို့၏ စိတ်၏အမူအရာ နှစ်ဖြာနှစ်ခွဖြစ်ပုံကို ပြလို သော ဆရာသည် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဒွိဟိတိကာ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဤဟိတ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပကရဏ္ဍရ။ (တစ်နည်း) ဤဟိတ-ကို အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ဤဟိတ-ဟူသည် ကိုယ်၏အမူအရာပင် ဖြစ်ပါသလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ဤဟိတပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပကရဏ္ဍရ။ (ခ-င) တို့သည် စိတ်၏အမူအရာ နှစ်ဖြာ နှစ်ခွဖြစ်ပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) သည် လူဆင်းရဲတို့၏ စိတ်နှစ်ဖြာ နှစ်ခွဖြစ်ပုံမှတစ်ပါး အစိုးရသူတို့၏ စိတ်၏ အမူအရာ နှစ်ဖြာနှစ်ခွဖြစ်ပုံကို ပြသောကြောင့် ပကရဏ္ဍရ။

➤ ၄။ ဤဟနံ **ဤဟိတံ**။ ဤဟနံ၊ဆင်းရဲသူတွေ၏ တောင်းစားလို့မှ ရပါမလား ဟူသော စိတ်၏အမူအရာကြိယာ၊ အစိုးရသူ ချမ်းသာသူတွေ၏ "သက်ဆိုးမှရှည်ပ့ါမလား" ဟူသော စိတ်အမူအရာကြိယာတည်း။ ဘာဝသာဓနေ၊ ဤဟ+တ။ ဤဟဓာတ်အရကား ဆင်းရဲသူတွေ၏ တောင်းစားလို့မှ ရပါမလားဟူသော စိတ်၏အမူအရာကြိယာ၊ အစိုးရသူ ချမ်းသာသူတွေ၏ "သက်ဆိုးမှရှည်ပ့ါမလား"ဟူသော စိတ်အမူအရာကြိယာ ရ၏။ တ-ပစ္စည်း၏ အရလည်း ဘာဝသာဓနေတို့၏သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိ သောကြောင့် ယင်း ဆင်းရဲသူတွေ၏ တောင်းစားလို့မှ ရပါမလားဟူသော စိတ်၏ အမူအရာကြိယာ၊ အစိုးရသူ ချမ်းသာသူတွေ၏ "သက်ဆိုးမှရှည်ပ့ါမလား"ဟူသော စိတ်

F-37-B

http://www.dhammadownload.com

အမူအရာကြီယာ ရ၏။

ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဤုဟိတံ ဧတ္တာတိ ဒွိဓာဟိတိကာ။ ဧတ္ထ၊ဤ၊ဝေဠဉာပြည်၌။ဒွိဓာ၊နှစ်ဖြာ။ ပဝတ္တံ၊ဖြစ်သော။ဤုဟိတံ၊ဆင်းရဲသူတွေ၏ တောင်းစားလို့မှ ရပါမလားဟူသော စိတ်၏ အမူအရာကြီယာ၊ အစိုးရသူ ချမ်းသာသူတွေ၏ "သက်ဆိုးမှုရှည်ပါ့မလား"ဟူသော စိတ် အမူအရာကြီယာသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သာ ဝေဠဉာ၊ ဒွိဟိတိကာ။ ဒွိ+ဤုဟိတ+ ဧတ+ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ ဒွိ+ဤုဟိတ-အရကား နှစ်ဖြာဖြစ်သော ဆင်းရဲသူတွေ၏ တောင်းစားလို့မှ ရပါမလားဟူသော စိတ်၏အမူအရာကြီယာ၊ အစိုးရသူ ချမ်းသာသူတွေ ၏ "သက်ဆိုးမှုရှည်ပါ့မလား"ဟူသော စိတ်အမူအရာကြီယာ ရ၏။ ယင်း၏ ဝေဠဉာပြည် နှင့် ဌာနီ ဌာန-စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော နှစ်ဖြာဖြစ်သော ဆင်းရဲသူတွေ၏ တောင်းစားလို့မှ ရပါမလားဟူသော စိတ်၏အမူအရာကြီယာ၊ အစိုးရသူ ချမ်းသာသူတွေ ၏ "သက်ဆိုးမှုရှည်ပါ့မလား"ဟူသော စိတ်အမူအရာရှိသော ဝေဠဉာပြည်ရ၏။

* ဘိက္ခာမ ယာစာမာတိ ဘိက္ခမာနာ။ စိတ္တဿ ဣရိယာ စိတ္တဣရိယာ။ စိတ္တဿ ဣဟာ စိတ္တဤဟာ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဒွိဟိတိကာပုဒ်ကို ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဤုဟိတံ ဧတ္တာတိ ဒွိဟိတိကာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒွိဓာ ပဝတ္တ ဤု ဟိတိကာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဓာပစ္စည်း၊ ပဝတ္တပုဒ်တို့ ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သွတ္တ ဏိကပစ္စည်း (ဝါ) သမာသန္တ ကပစ္စည်းသက်၊ တ-၌ အ-ကို ဣ-ပြု၍ ဒွိဟိတိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) |တစ်နည်း| ဏိကပစ္စည်း သွတ္တ၌သက်--ရင်း (ပစ္စ ယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဣရိယာ-ဖြင့် ဤုဟိတံ-၌ ဤုဟဓာတ်သည် အားထုတ်ခြင်း ဤုဟာအနက် ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဤုဟနံ ဤုဟိတံ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ စိတ္တဣရိယာ-ဖြင့် ဤုဟိတ-အရ (ဝါ) ဣရိယာ-အရ စိတ်၏အမူအရာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) စိတ္တဤဟာ-ဖြင့် စိတ္တ ဣရိယာ-၌ ဣရိယ-သဒ္ဒါသည် ဤုဟ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိ ဓေယျတ္ထ) (ဂ) ဝါကျ အပေါင်းဖြင့် ဤုဟိတ-အမူအရာဟူသည် နှစ်ဖြာသော စိတ်၏ အမူအရာပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ပဝတ္တဤဟိတိကာ/ပဝတ္တာ ဤဟိတိကာ ။ ။ ပဝတ္တ-သည် ဤုဟိတိ-၌သာ စပ်၏၊ ဏိကပစ္စည်းနှင့် မစပ်သောကြောင့် ပဝတ္တဤုဟိတိကာ ဟု သမာသ်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဒွိဟိတိကာ/ဒုဟိတိကာ ။ ။ ဒွိဓာ ပဝတ္တဤုဟိတိကာ-ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် ဒုဟိ

http://www.dhammadownload.com

တိကာတိပိ ပါဌော၊ တတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟူသော သာရတ္ထတို့ကိုထောက်၍ ဒွိဟိတိကာနှင့် ဒုတိဟိတိကာ-တို့ကား ဒွိကို ဒုပြုခြင်း၊ ကာရိ ကာရိယမျှသာ ထူး၍ အနက်တူပင်ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဤဟိတံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကိုယ်အမှုအရာ, စိတ်အမှုအရာ ကြိယာ၏ "ဤဟိတ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်အမှုအရာ ကြိယာ၌တင်- - ဧကဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

(ဃ–င) ၌ ရနိုင်သောနည်း ॥ ॥ (ဃ) ဝါကျသည် လှူဆင်းရဲတို့အတွက်သာဖြစ်ပြီး၊ (င) ဝါကျသည် အစိုးရသူတို့အတွက်သာ ဖြစ်၏။ သို့အတွက် ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်းမည်၏။

➤ ၁၀။ **လဒ္ဓာမ–အရ**-- လှူဆင်းရဲတို့၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကိုယူ။

ဝါကျ [၁၅၅]

(က) အာဏဝါ ဒွိဟိတိကာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ။ (ခ) ဤဟိတံ ဤဟာ ကူရိယန် ပဝတ္တာနံ ဇီဝိတန္တိအာဒီနိ ပဒါနိ ဧကတ္ထာနိ။ (ဂ) တသ္မာ ဒုက္ခေန ဤဟိတံ ဧတ္ထ ပဝတ္တာတီတိ ဒွိဟိတိကာတိ အယမေတ္ထ ပဒတ္ထော။ (ဃ) **သေတဋ္ဌိကာတိ သေတကာနိ အဋ္ဌီနိ ဧတ္ထာတိ သေတဋ္ဌိကာ**။ (င) ဒိဝသမ္ပိ ယာစိတွာ ကိဉ္စိ အလဒ္ဓါ မတာနံ ကပဏမနုဿာနံ အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏောပိ အဋ္ဌီတိ တတြ တတြ ပရိကိဏ္ဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) **သေတဋ္ဋိကာတိပိ** ပါဌော။ (ဆ) **တဿတ္ထော -- သေတာ အဋ္ဋိ ဧတ္ထာတိ သေတဋ္ဋိကာ။ ဓဋ္ဋီတိ အာတုရတာ ဗျာဓိရောဂါ**။

(ဇ) တတ္ထ စ သဿာနံ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏကာလေ သေတကရောဂေန ဥပဟတမေဝ ပဏ္ဍုနာဠိ ခီရံ အဂ္ဂဟိတတဏ္ဍုလံ ပဏ္ဍုရပဏ္ဍုရံ သာလိသီသံ ဝါ ယဝဂေါဓုမသီသံ ဝါ နိက္ခမတိ၊ တသ္မာ သေတဋ္ဋိကာတိ ဝုစ္စတိ။ (၄။၁၄၃။ မအ္ဋ-၂။၄၁၃။ ဘာသာဋီ-၂။၈၆။)

➤ ၂။ **(ဓ) ဝါကျကို သဒ္ဒသံသယ အတ္ထသံသယအာဖော်ထား၍ ကျမ်းတက်** ॥ ॥ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဒွိဟိတိကာ-ကို ဒုဗ္ဘိက္ခ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဒွိဟိတိကာ-၌ ဤဟိတ-သဒ္ဒါသည် ဇီဝိကအနက်ကို ဟောပါ၏လော။(သဒ္ဒသံသယ) ဇီဝိကတ္ထသည် ဤဟိတ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ဟုတ်ပါ၏လော။ (အတ္ထသံသယ) အဘယ့်ကြောင့် ဒွိဟိတိကာ-ကို ဒုဗ္ဘိက္ခ-ဟု ဖွင့်သနည်း။ (ဝါ) ဇီဝိကတ္ထသည် ဤဟိတ-သဒ္ဒါ၏ အနက်မဟုတ်ခဲ့သော် ဒွိဟိတိကာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခ-ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(င) သို့/ စောဒနာ ॥ ॥ ဆရာသည်၊ (ဃ) ဖြင့် ဖွေးဖွေးဖြူသော အရိုးရှိရာဖြစ်သောကြောင့် ဝေရဉ္စာပြည်သည် သေတဋ္ဌိကမည်သောဟု ဆို၏။ ဝေရဉ္စာပြည်၌ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ဖွေးဖွေးဖြူသော အရိုးရှိပါသနည်း။ ဖွေးဖွေးဖြူသော အရိုးရှိပုံကို အကျယ်

http://www.dhammadownload.com

မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ မပြဆိုက ဆရာအား သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရဆန္ဒသော ဝိရောဓိ ဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ)ဖြင့် သေတင္ဂိကာဟူ၍လည်း ပါဠိတစ်မျိုးရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို သေတင္ဂိကာပုဒ်သည် အတ္ထယုတ္တိရှိပါ၏လော။ မရှိသော် သေတင္ဂိကာ ဟူ၍ ပါဠိတစ်မျိုးကိုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်-- (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဉ္ဇုဟိတ-ကို ဇိဝိက-ဟု ဖွင့်ရာ၌ ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသော ကြောင့် ယုတ္တိဒဠ္ဟိကရဏ။ (တစ်နည်း) ဉ္ဇုဟိတ-သည် ဇိဝိက အနက်ဟောနိုင်ပါ၏လော ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် ပဒသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်နည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက် ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ (ဇ) သည် ဝေရဉ္စာပြည်၌ သေတင္ဂိကဖြစ်ပုံကို (ဝါ) ဖြူသော ကောက်နာရှိပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း (ဇ) ဝါကျ၌ တသ္မာ သေတင္ဂိကာတိ ဝုစ္စတိ-ကား နိဂုံးဝါကျ။

* ဒီဝသန္ဓိ-၌ ပိ-ကား ဂရဟာအနက်။

➤ ၄။ ဒုက္ခေန ဉ္ဇုဟိတံ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ **ဒွိဟိတိကာ**။ ဧတ္ထ၊ဉ္ဇုဝေရဉ္စာပြည်၌။ ဒုက္ခေန၊ဆင်းရဲသဖြင့်။ဉ္ဇုဟိတံ၊အသက်မွေးခြင်းသည်။ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သာ၊ ဒွိဟိတိကာ။ ဒု+ဉ္ဇုဟိတ+ဏပုဒ်။(သွတ္ထဏိကသက်) ဒု-ဉ္ဇုဟိတ-အရကား ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းသည် မှချ။ ယင်း၏ ဝေရဉ္စာပြည်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဏ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းရှိသော ဝေရဉ္စာပြည်ရ၏။

အဟိစ္ဆတ္တကဿ ဝဏ္ဏောဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတေသံ အင်္ဂနန္တိ **အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏာနိ**။

အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏ-အရကား မှိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းသည် မှချ။ ထို--၏ အရိုးတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော မှိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော အရိုးတို့ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

သေတကာနိ အဋ္ဌိနိ ဧတ္ထာတိ **သေတဋ္ဌိကာ**။ ဧတ္ထ၊ဉ္ဇုဝေရဉ္စာပြည်၌။သေတကာနိ၊ ဖြူကုန်သော။အဋ္ဌိနိ၊လူအရိုးတို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ သာ၊ သေတဋ္ဌိကာ။ သေတ+အဋ္ဌိ+ဏပုဒ်+သမာသန္တ က-ပစ္စည်း၊ သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။

သေတ-အဋ္ဌိဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဖြူသော အရိုးတို့ဖြစ်သည် မှချ။ ယင်းတို့၏ ဝေရဉ္စာပြည်ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဏ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဝေရဉ္စာဖြစ် ရ၏။

သေတာ အင်္ဂ ဧတ္ထာတိ **သေတင္ဂိကာ**။ ဧတ္ထ၊ဉ္ဇုဝေရဉ္စာပြည်၌။သေတာ၊ဖြူသော။ အင်္ဂ၊ကောက် အနာသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သာ၊ သေတင္ဂိကာ။ သေတ+အင်္ဂ+

http://www.dhammadownload.com

ဓတုပုဒ်၊ သမာသန္တ က-ပစ္စည်း။ သေတဋ္ဌိကာ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဖွေးဖွေးဖြူသော ကောက်အနာသည် မှချ။ ယင်း ၏ ဝေရဉ္ဇာပြည်နှင့် ဌာနီ -ဌာန စပ် ဌာနူ။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဖွေးဖွေးဖြူသော ကောက်နာရှိသော ဝေရဉ္ဇာ ပြည်ရ၏။

ဓကော အတ္ထော ဓတေသံ ပဒါနန္တိ ဓကာတ္ထာနိ။ ပရိသမန္တတော ကိဏ္ဏာ ပရိကိဏ္ဏာ။ ဂဏှန္တိ သသောတိ ဓတ္ထ ကာလေတိ ဂဟဏ်၊ ဂဗ္ဘသ ဂဟဏံ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ၊ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ကာလော ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏကာလော။(တသ္မိံ)။ သေတံ ကရောတီတိ သေတကော။ သေတကော ရောဂေါ သေတကရောဂေါ။ ဥပ ဟနီယိတ္တာတိ ဥပဟတံ။ ပစ္စိဋ္ဌိတ္တာတိ ပစ္စိန္နံ၊ ပစ္စိန္နံ ဒီရံ တေသာတိ ပစ္စိန္နဒီရံ။ န ဂယှိတ္တာတိ အဂ္ဂဟိတော။ အဂ္ဂဟိတော တဏ္ဍုလော ဓတေနာတိ အဂ္ဂဟိတတဏ္ဍုလံ။ သာလိနော သီသံ သာလိသီသံ။ အဋ္ဌတိ ဟိံသတီတိ အဋ္ဌိ။ အဋ္ဌတေတိ အဋ္ဌိ။ (အဋ္ဌ+က္က)

➤ ၆။ (က) ၌ ဒုဋ္ဌိဝိကာ-ဖြင့် ဒွိဟိတိကာပုဒ်ကို ဒု+ဤဟိတိကာ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရ မည်၏--ဟူ၍ (သန္ဓိလိင်ပဒ) ဒု-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဝ-ပြု၍ ဒွိဟိတိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေ သည်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) ဤဟိတ-သည် ဇီဝိက-၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ပရိယာယ် ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဒုက္ခေန ဤဟိတံ ဓတ္ထ ပဝတ္တတိ-ဖြင့် ဒွိဟိတိကာ၌ ဒု-သဒ္ဒါ ဆင်းရဲ ငြိုငြင်ခြင်းအနက်ကိုဟော--ဟူ၍ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒွိဟိတိကာပုဒ်ကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြု--ဟူ၍ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဃ) ဖြင့် သေတဋ္ဌိကာပုဒ်ကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြု--ဟူ၍ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) က-၏ သမာသန္တ က-၏ --ဟူ၍ (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ သေတာ အဋ္ဌိ ဓတ္ထာတိ သေတဋ္ဌိကာ-ဖြင့် သေတဋ္ဌိကပုဒ်ကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြု--ဟူ၍ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) က-၏ သမာသန္တ က-၏--ဟူ၍ (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာတုရတာ-ဖြင့် အဋ္ဌတိ ဟိံသတီတိ အဋ္ဌိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းအရ အနာရောဂါ ကိုယူရ မည်၏--ဟူ၍ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] အဋ္ဌိ-သဒ္ဒါ ငြီးငွေ့ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အနာဟူသောအနက်ကိုဟော--ဟူ၍ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဗျာဓိ ရောဂေါ-ဖြင့် အာတုရတာ-သည် ဗျာဓိ ရောဂ-တို့၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ အတိစ္ဆတ္တက/အတိဆတ္တက ။ ။ ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ရဿအက္ခရာနောက်ရှိ ဝဂ်ဒုတိယက္ခရာသည် ဒွေဘော် ဌာနဖြစ်သောကြောင့် အဟိစ္ဆတ္တက-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသော ပါဠ်သာသင့်ပါသည်။

(ဂ) ဝါကျ၌ ဝတ္တာနံ/ဓဝတ္တာနံ ။ ။ ဇီဝနံ ဝုတ္တိ ဇီဝိကာ၊ အာဇီဝေါ ဝတ္တနံ စာထ-ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ ဝတ္တနံ-ပါဠ်သာ ယုတ္တတရ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သေတဋ္ဋိကာ/သေတဋ္ဌိကာ ။ ။ သေတဝဏ္ဏကရဏဝသေန အဋ္ဌတိ ဟိံသတီတိ သေတဋ္ဌိကာ။ သာဝေ သေတဋ္ဌိကာ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကို ထောက်၍ နှစ်ပါဋ္ဌ် လုံးသင့်ပါသည်။ (တနည်း) သေတဋ္ဌိကာ-ဟုရှိလျှင် သေတကာနိ အဋ္ဌီနိ ဧတ္ထာတိ သေတ ဋ္ဌိကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၊ သေတပုဒ်+အဋ္ဌိပုဒ်+ သမာသန္တ ကပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးသော ကြောင့်ရင်း (သဒ္ဒယုတ္တိ) ဝေရဥ္စာပုဏ္ဏားက ဘုရားရှင်ကို တောင်းပန်ရာအခါ၌ ဝေရဥ္စာ ပြည်သည် ဒုဗ္ဘိက္ခဘေးကြောင့် သေကြကုန်သော သူဆင်းရဲတို့၏ ဖြူကုန်သော လူရိုး တို့ရှိကုန်ရာ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သေတဋ္ဌိကာပါဌ် သင့်ပါသည်။

သေတဋ္ဋိကာ-ဟုရှိလျှင် သေတာ အဋ္ဋိ ဧတ္ထာတိ သေတဋ္ဋိကာ-ဟုပြု၊ သေတပုဒ်+ အဋ္ဋိပုဒ်+သမာသန္တ ကပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏား ဘုရားရှင်ကို တောင်းပန်ရာအခါ၌ ဝေရဉ္ဇာပြည်သည် ဖြူသော ကောက်နာရှိရာဖြစ်သောကြောင့်ရင်း သေတဋ္ဋိကာပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သေတာ(အဋ္ဋိ)**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ရောဂါကြောင့် ဖြူနေသော သလေး နှံ့, မုယောနှံ့တို့၏ "သေတ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ရောဂါ၌တင်-- ဖလ ူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

သေတဋ္ဋိကာ-ကား ဌာနီဖြစ်သော ဖလံဖြူခွဲနေသော ကောက်တို့၏ "သေတဋ္ဋိကာ" ဟူသောအမည်ကို ဌာန ဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာပြည်၌တင်-- ဌာန္ယူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဝဏ္ဏဂ္ဂမာဏကာလေ-၌ ဂဗ္ဘ-ကား အတွင်းဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်၏ "ဂဗ္ဘ"ဟူသောအမည် ကို အတွင်းရှိသော စပါးအဖုံး (စပါးခွံ)၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဒွိဟိတိကာ-ကား နှစ်လုံးနှစ်ခွဖြစ်သော အမူအရာရှိသည်ဟူ၍ရင်း၊ ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းရှိ၏ဟူ၍ရင်း သတ္တိပြားသဖြင့် နှစ်နက်ရကောင်းသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိ သမဝေတနည်း။ သိလေသနည်း။ ပဒီပနည်း၊ တန္တနည်း။ ကေသေသနည်း။။

➤ ၁၀။ **ဗုဒ္ဓတိ**-၌ ဝစဓာတ်အရ-- ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ **အဋ္ဌ**-အရ-- အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈-ပါးကိုယူ။

ဓါတ္ယ [၁၅၆]

(က) ဝပ္ပကာလေ သုဋ္ဌု အဘိသင်္ခရိတွာပိ ဝုတ္တသဿံ တတ္ထ သလာကာဓဝ သမ္ပဇ္ဇတီတိ သလာကာဝုတ္တာ။ (ခ) သလာကာယ ဝါ တတ္ထ ဇီဝိကံ ပဝတ္တေန္တီတိ သလာကာဝုတ္တာ။

(ဂ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ-- တတ္ထ ကိရ တတ္ထ ကိရ ဓညဝိက္ကယကာနံ သန္တိကံ ကာယကေသု ဂတေသု ဒုဗ္ဗလမနုဿေ အဘိဘဝိတွာ ဗလဝမနုဿာဝ (ပ) ဓည် ဂဏှန္တိ။

(ဃ) ဇဝံ သလာကာယ တတ္ထ ဇီဝိကံ ပဝတ္တေန္တီတိ သလာကာဝုတ္တာ။

(ဌ။၁၄၄။ မအဋ္ဌ-၂။၄၁၅။ ဘာသာဋီ-၂။၈၈)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (က)ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာပုဒ်ကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပြုရမည်အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သလာကာဝုတ္တာပုဒ်၌ ယင်း ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်ဝစနတ္ထ ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ (ခ) မိန့်။

ဏား-- တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-ပုဒ်၌ ဝုတ္တ-သဒ္ဒါ နိပ္ပတ္တိ သမ္ပဒ္ဒတိအနက်ဟောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဝုတ္တသဒ္ဒါသည် နိပ္ပတ္တိ သမ္ပဒ္ဒတိအနက်တစ်မျိုးကိုသာ ဟောပါသလော။ ဝုတ္တသဒ္ဒါ မည်သည့်အနက် ဟောနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဏား-- ဇီဝိကအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်သေး၏ဟူလို။ (သာရတ္ထ)

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် စာရေးတံဖြင့် အသက်မွေးရာဖြစ်သောကြောင့် ဝေရဉ္ဇာမြို့သည် သလာကာဝုတ္တမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ စာရေးတံဖြင့် အသက်မွေးရပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပကဋ္ဌရ။ (ဂ)သည် စာရေးတံဖြင့် အသက်မွေးရပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် နိဂမနဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ ကယကေသု၊ဝယ်ကုန်သောသူတို့သည်။ဂတေသု၊သွားကုန်လတ်သော်။ (အဘိဘဝိတွာ ကိဏိတွာ ဂစ္ဆန္တိတို့မှာ စပ်) ဂတေသု၊သွားကုန်သော။ကယကေသု၊တို့တွင်။ (ဒုဗ္ဗလမနုဿေ၊ ဗလဝမနုဿာ-တို့မှာ စပ်)

➤ ၄။ ဝတ္တတိ သမ္ပဒ္ဒတီတိ **ဝုတ္တံ**။ ယံ သဿံ၊အကြင်ကောက်နှံသည်။သလာကာ မတ္တံ၊ကောက်ရိုးတံမျှသာလျှင်။ဝတ္တတိ သမ္ပဒ္ဒတိ၊ပြည့်စုံ၏။ဣတိ၊ တံ သဿံ၊ ဝုတ္တံ။ ကတ္တုသာဓန၊ ဝတု+တ။ ဝတုဓာတ်အရကား ပြည့်စုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကောက်နှံဟူသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် (၈)ခုတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် (၈)ခုတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် (၈)ခုတို့သည် ကာရကူ။ တ- ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ကောက်နှံရ၏။

သလာကာ မတ္တံ ဝုတ္တံ ဧတ္ထာတိ **သလာကာဝုတ္တာ**။ ဧတ္ထ၊ဤဝေရဉ္ဇာပြည်၌။သလာကာမတ္တံ၊ ကောက်ရိုးတံ မျှသာလျှင်။ဝုတ္တံ၊ပြည့်စုံ၏။ဣတိ၊ သာ၊ သလာကာဝုတ္တာ။ သလာကာပုဒ်+ ဝုတ္တာပုဒ်+ဧတပုဒ်၊ သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ သလာကာဝုတ္တ-အရကား ကောက်ရိုးတံမျှသာ ပြည့်စုံခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ဝေရဉ္ဇာပြည်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဝေရဉ္ဇာပြည်ရ၏။

* အဂ္ဃေ အဓိဂတော အဍ္ဎကျော။ ဝဏ္ဏော အဍ္ဎကျော ဝဏ္ဏာဍ္ဎကျော။ (ဝဏ္ဏော၊အသပြာ၌။အဍ္ဎကျော၊အကြီးအကဲတည်း။ဝဏ္ဏာဍ္ဎကျော၊ငွေသိမ်းသူ။) ဝပ္ပန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝပ္ပေါ။ ဝပ္ပေါ ကာလော ဝပ္ပကာလော။ ဝုတ္တံ သဿံ ဝုတ္တသဿံ။ ခေပံ ဝိက္ကိဏန္တီတိ ခေပဝိက္ကယကာ။ နတ္ထိ ဗလံ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ ဒုဗ္ဗလာ။ ဒုဗ္ဗလာ မနုဿာ ဒုဗ္ဗလမနုဿာ။ ဗလံ ဧတေသံ

http://www.dhammadownload.com

မနုဿာနန္တိ ဗလဝန္တော။ ဗလဝန္တော မနုဿာ ဗလဝမနုဿာ။ ကရောန္တိ တ္တေ ဌာနေတိ ကာရဏံ။ * ခေလဿ ကရဏံ ခေဠကရဏံ။ * ခေဠကရဏံ ဌာနံ ခေဠကရဏဋ္ဌာနံ။ မာပေတီတိ မာပကော။ ခေဠံ မာပကော ခေဠမာပကော။ အင်္ဂတော ဝတေသံ မနုဿာနံ အင်္ဂီတိ အင်္ဂီကာ။ ခေဠေန အင်္ဂီကာ ခေဠင်္ဂီကာ။ အာဂမိဿတိ အာဂတာ။ အာဂတာနံ ပဋိပါဋိ အာဂတပဋိပါဋိ။ ဒီယိတ္ထာတိ ဒိန္နာ။ ဒိန္နာယ ပဋိပါဋိ ဒိန္နပဋိပါဋိ။

➢ ၆။ (က) ၌ ဝုတ္တသဿံ တတ္ထ သလာကာဝေ သမ္ပဋ္ဌတိ-ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တံ-ပုဒ်ကို ဝပ္ပီယိတ္ထာတိ ဝုတ္တံ-ဟုပြု၍ ဝုတ္တ-အရ စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်ကို ယူရမည်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သလာကာ-ဟူသောပုဒ်နောင် ဝေအနက်ရှိသော မတ္တ-သဒ္ဒါကျေနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သလာကာဝုတ္တာ ပုဒ်ကို ဝုတ္တံ သဿံ သလာကာမတ္တံ ဧတ္ထာတိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု ဝိသေသနပရနိပါတ သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း-သာရတ္ထအလို) တတ္ထ သလာကာဝေ သမ္ပဋ္ဌတိ-ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တ-သဒ္ဒါသည် ကေသောဟာရဏအနက်ကိုမဟော၊ သမ္ပဋ္ဌတိ နိပ္ဖတ္တိအနက်ဟော-- ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝတ္တတိ သမ္ပဋ္ဌတီတိ ဝုတ္တံ၊ သလာကာ မတ္တံ ဝုတ္တံ ဧတ္ထာတိ သလာကာ ဝုတ္တာ-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု-- ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သလာကာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ မတ္တ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

ဝုတ္တသဿံ-ဖြင့် သမ္ပဋ္ဌတိ -၏ ကတ္တားအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝပ္ပကာလေ သုဋ္ဌု အဘိသင်္ခရိတွာပိ-ဖြင့် သမ္ပဋ္ဌတိ-ပြည့်စုံ၏ဟူသည် စိုက်ပျိုးအပ် ရာအခါ၌ ကောင်းစွာ ပြုစီမံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ တတ္ထ ဗီဝိတံ ပဝတ္တေန္တိ-ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တ-ဝယ် ဝတုဓာတ်၏-- ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း အဓိကရဏသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဗီဝိတံ ဝတ္တေန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝုတ္တာ-ဟု အဓိကရဏသာဓနေပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် သလာကာယ ဝုတ္တာ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း-ဝိမတိအလို) (ခ)ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တ-သဒ္ဒါသည် ကေသော ဟာရဏ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဗီဝိတအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သလာကာ ဝုတ္တာ-ပုဒ်ကို သလာကာယ ဝုတ္တံ ဗီဝိကာ ဧတိဿန္တိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရမည်၏--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ ဗီဝိတံ/ဗီဝိကံ ။ ။ ဒွိဟိတိကာတိ ဒုဇ္ဇီဝိကာ၊ ဤဟိတံ ဤဟာ ဣလ္လိယနံ ပဝတ္တနံ ဗီဝိတံ-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဗီဝိကနှင့် ဗီဝိတ-ပုဒ်ကို ပရိယာယ်တူအဖြစ် ဖွင့်ပြ ထားသောကြောင့်ရင်း၊ ဗီဝိက-ဗီဝိတ နှစ်ပုဒ်လုံး အသက်မွေးခြင်းဟူသောအနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ ဇီဝခာတ်+ဏျုပစ္စည်း၊ ဇီဝ ခာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့် အသီးသီး ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါး၌လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သဟာကာဓေ သမ္ပန္နတီ**-ကား ရိုးတံမျှသာ ပြီးစီး၏ဟု ဆိုသဖြင့် အသီး မသီးဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္တာပတ္တိနည်း၊အတ္တာပန္နနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ဓိဝိဓ**-၏ ဝေဝစနဟာရကား ဤဟိတံ၊ ဤဟာ၊ ဣရိယနံ၊ ပဝတ္တနံ- စသည်ဖြင့်ထုတ်။

ပါဠိ [၁၅၈]

(က) န သုကရာ ဥစ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုန္တိ ပဂ္ဂဟေန ယော ဥစ္ဆော တေန ယာပေတုံ န သုကရာ။ (ခ) ပတ္တံ ဂဟေတွာ ယံ အရိယာ ဥဉ္ဆံ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ။ တေန ဥစ္ဆေန ယာပေတုံ န သုကရာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တဒါ ကိရ တတ္ထ သတ္တဋ္ဌဝါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဧကဒိဝသမ္ပိ ယာပနမတ္တံ န လဘန္တိ။ (ဃ-၁) **တေန ခေါပန သမယေန** (ပ) **တေနာ**တိ ယသ္မိံ သမယေ ဘဂဝါ ဝေရဉ္စံ ဥပနိဿာယ ဝိဟာသိ ဥပဂတော။ တေန သမယေန ဥတ္တရာပထဝါသိကာ။

(ဃ-၂) ဥတ္တရာပထတော ဝါ အာဂတတ္တာ ဧဝံ လဒ္ဓဝေါဟာရာ။

(၄။၁၄၄။ မအ္ဂု-၂။၄၁၆။ ဘာသာဋီ-၂။၈၉။)

➤ ၁။ **ပဂ္ဂဟေန**-လက်တို့ဖြင့် ကိုင်အပ်သော သပိတ်ဖြင့်။(သာရတ္ထ) ဆွမ်းကိုခံယူကြောင်းဖြစ်သော သပိတ်ဖြင့်။(ဝါ) သပိတ်ကို ကိုင်ခြင်းဖြင့်။(ဝိမတိ)

(ခ) **တေနဥစ္ဆေန**ဖြင့်။တေန ဘိက္ခာစရိယေန၊ထိုဆွမ်းအလို့ငှာ လှည့်လည်ခြင်းဖြင့်။

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ န သုကရာ-စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ထို၌ ပဂ္ဂဟေန-ကား ယာပေတုံ-၏ ကရိုဏ်း၊ ဥစ္ဆေန-ကား ပဂ္ဂဟေန- ၏ ကရိုဏ်းဖြစ်လေသလော။ အသို့မှတ်ရပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ဤသို့ (က)ဖြင့် န သုကရာ ဥစ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ပဂ္ဂဟေန-သည် ဥစ္ဆေန-၏ ကရိုဏ်း၊ ဥစ္ဆေန-သည် ယာပေတုံ-၏ ကရိုဏ်းဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း၏ပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် သပိတ်လက်၌ စွဲပိုက်၍ ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့် မျှတခြင်းငှာ မလွယ်ကူဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် မျှတခြင်းငှာ မလွယ်ကူပါသနည်း။ မျှတခြင်းငှာ မလွယ်ကူပုံကို ထင်စွာမပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (နိယတ်-အနိယတ်ခွဲ) (ဂ)သည် မျှတခြင်းငှာ မလွယ်ကူပုံကို ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ (ဃ) သည် ပကာ္ဒနရ။ **စာစပ်** ။ ။ စရိတွာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် န လဘန္တိ-၌

http://www.dhammadownload.com

ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

➤ ၄။ သုခေန ကရီယတေတိ သုကရာ။ နတ္ထိ သုကရာ ဧတ္ထာတိ နသုကရာ။

ဧတ္ထ၊ဤဝေရဉ္စာပြည်၌။သုကရာ-သုကရဘာဝေါ၊ချမ်းသာသဖြင့် ပြုအပ်သည်၏အဖြစ် (ဝါ) ပြုလွယ်သည်၏အဖြစ်သည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ ဣတိ၊ သာ၊ နသုကရာ။ န+သုကရ+ဧတ။ သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။န-သုကရာ-အရ ချမ်းသာသဖြင့်ပြုအပ်သည်၏အဖြစ် (ဝါ) ပြုလွယ်သည်၏အဖြစ် မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဧတ-အညပုဒ်အရ ဝေရဉ္စာမြို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ဝေရဉ္စာမြို့ ရ၏။

ပဂ္ဂယှတီတိ ပဂ္ဂဟော။ ယော ပတ္တော၊အကြင်သပိတ်ကို။ဟတ္ထေဟိ၊လက်တို့ဖြင့်။ ပဂ္ဂယှတိ၊ကိုင်အပ်၏။ဣတိ၊ သော ပတ္တော၊ ပဂ္ဂဟော။ ပပုဗ္ဗ ဂဟဓာတ်+အ-ပစ္စည်း၊ ကမ္မ သာဓနေ။ပ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဂဟဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ ကား သပိတ်ကိုကိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌ-အရကား သပိတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား သပိတ်ရ၏။

(တစ်နည်း) ပဂ္ဂယှတိ ဧတေန ဘိက္ခာတိ ပဂ္ဂဟော။ ဧတေန၊ဤသပိတ်ဖြင့်။ဘိက္ခာ၊ ဆွမ်းကို။ပဂ္ဂယှတိ၊ခံယူအပ်၏။ဣတိ၊ သော ပတ္တော၊ ပဂ္ဂဟော။ ကမ္မန္တောဂဓကရဏသာဓနေ၊

ပ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဂဟဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ ကြိယာအရကား ဆွမ်းခံသောရဟန်း၏ ဂတဝတ်, ပစ္စာဂတဝတ်ကို ဆောင်ခြင်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန မနသိကာရပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဋ္ဌကြိယာအရကား ထို စိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော သပိတ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ကား ထို--သော သပိတ်ရ၏။ (ဝိမတိ)

ပဂ္ဂဟဏံ ပဂ္ဂဟော။ ပဂ္ဂဟဏံ၊ကိုင်ယူခြင်း။ပဂ္ဂဟော၊ကိုင်ယူခြင်း။

ဂဟဓာတ်အရကား သပိတ်ကိုကိုင်ယူခြင်း (ဝါ) စွဲကိုင်ခြင်းကြိယာရ၏။ အ-ပစ္စည်း အရလည်း ဘာဝသာဓန တို့သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသော ကြောင့် ယင်းကိုင်ယူခြင်း (ဝါ) စွဲကိုင်ခြင်း ကြိယာပင် ရ၏။ (ဝိမတိ)

➤ ၆။ (က) ၌ ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဉ္ဆော-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ပဂ္ဂဟေန-ပုဒ်ကို ယာပေတုံ -၌ မစပ်ရ ဥဉ္ဆေန-ပုဒ်၌ စပ်ရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ) ပဂ္ဂဟေန-၌ နာဝိဘတ်သည် အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ မသက်၊ ကရိုဏ်းအနက်၌သက်သည်ကိုရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိ။

ဧတေန ယာပေတုံ-ဖြင့် ဥဉ္ဆေန-ပုဒ်ကို ယာပေတုံ-၌ ကရိုဏ်း၊ ကရိုဏ်း၏ ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့်စပ်ရမည်ကိုရင်း (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ) ဥဉ္ဆေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက် ၌သက်သည်ကိုရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(က) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ပါဠိတော်ရှိသည့်အတိုင်း သဒ္ဒက္ကမအားဖြင့် အနက် မယော

http://www.dhammadownload.com

ဇနာရဲ ပဂ္ဂဟေန ဥဒ္ဓေနေ ယာပေတုံ နသုကရာ-ဟု အတ္ထက္ကမအားဖြင့် ယောဇနာရမည် ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ပတ္တံ ဂဟေတွာ-ဖြင့် ပဂ္ဂဟ-ဟူသည် ဆွမ်းရှာခြင်း၌ ကိုင်ယူအပ်ရကား သပိတ်ဟူသောအနက် ပြီး၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဘိက္ခာစရိယ-ဖြင့် ဥဉ္ဆ-သဒ္ဒါသည် ဆွမ်းရှာခြင်း (ဝါ) ဆွမ်းအတွက် လှည့်လည် ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တေန သမယေန-၌ တေန-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယသ္မိံ သမယေ (ပ) ဥပဂတော-ဟုထည့်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ် ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) တေန ၌ နာဝိဘတ်သည် ကာလသတ္တမီအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေန သမယေန-ဖြင့် ခေါပနနိပါတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်မဲ့ အနတ္ထက၏အဖြစ်ကိုရင်း၊ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဥတ္တရာပထဝါသိကာ-ဖြင့် ဥတ္တရာပထော နိဝါသော ဧတေသန္တိ ဥတ္တရာ ပထကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း၏ နိဝါသအနက်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ--၂) ဖြင့် ဥတ္တရာပထတော အာဂတာ ဥတ္တရာပထကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း၏ အာဂတတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ **ဥတ္တရာပထကာ/ဥတ္တရာဟာကာ** ။ ။ ဥတ္တရာပထတော အာဂတာ ဥတ္တရာ ပထော ဝါ နိဝါသော ဧတေသန္တိ ဥတ္တရာပထကာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန "ဥတ္တရာ ဟာကာ"တိ ဝုတ္တံ၊ တေနာဟ "ဥတ္တရာပထဝါသိကာ"တိ, အာဒိ။ "ဥတ္တရာပထကာ"က္ကစ္စေ ဝါ ပါဠိ ပါဌော ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟူသော (သာရတ္ထ) ကိုထောက်၍ ပထ-ကို ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-ပြုလျှင် ဥတ္တရာဟာကာ-ဟုရင်း၊ ဟ-မပြုလျှင် ဥတ္တရာပထကာ-ဟုရင်း ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဥဒ္ဓေနေ/ဥဒ္ဓေန ။ ။ ဥဆိ-ဥဒ္ဓေ၊ ဥဒ္ဓော ပရိယေသနံ-ဟူသော (နီတိ-ဓာတု) ကို ထောက်၍ ဥဆိဓာတ်+အ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဥဒ္ဓေနေ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

ဥဒုက္ခလ်/ဥဒူခလ် ။ ။ သညာယ မုဒ္ဓ မုခဿ ဝ မ လောပေါ၊ ဥတော အကံ၊ ခတော အလံ-ဟူသော (နီတိ-သုတ္တ) ကိုထောက်၍ ဥဒုက္ခလ-ကား ဥဒ္ဓပုဒ်၊ မုခပုဒ်၊ ဥဒ္ဓ-၌ ဓ-ကိုချေ၊ မုခ-၌ မ-ကိုချေ၊ ဥ-နောင် အက-လာ၊ ခ-နောင် အလပစ္စည်းသက်၍ ဥဒုက္ခလ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ ဥဒ္ဓံ မုခံ အဿာတိ ဥဒုက္ခလ်-ဟုပြု၊ထို့ကြောင့် ဥဒုက္ခလ်-ပါဌ်သင့်သည်။ ဥဒူခလ-ကား ဥဒ္ဓံ-ခ သဒ္ဒူပပဒ လာဓာတ်+ကပစ္စည်း၊ က-အနုဗန်ကိုချေ၊ ဥဒ္ဓံ၊အထက်၌။ ခံ၊အပေါက်ကို။လာတိ၊ယူတတ်၏။-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ ဥဒ္ဓံခလ-ဟု ဆိုလို လျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဒူခလ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ဥဒူခလ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ဝါဏိဇ/ဝါဏိဇ္ဇ ။ ။ ဝဏာသဒ္ဒေ ဏ္ဍဇော (အဘိဓာန်ဋီကာ) ဝဏာဓာတ်+ဏ္ဍဇပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

ကုန်သည်ဟောလျှင် ဇ-ဒွေဘော်မဲဖြင့် ဝါဏိဇ-သဒ္ဒါ သင့်ပါသည်။ ဤ၌ အဿဝါဏိဇ-ကား မြင်းကုန်သည်ဟောတည်း။

မန္ဒုရံ/မန္ဒုရံ ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ အဿာနဥ္စ-ဟူသော သဒ္ဒန္တရိက်ကိုထောက်၍ လူနေရာမဟုတ်၊ မြင်းတို့နေထိုင်ရာသာ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထ၌လည်း အဿသာလံ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ မောဂ္ဂလာန်၌လည်း အမန္ဒိ အသုန္ဒရတ္ထာ ဇင္ဃတ္တမဂမိတိ မန္ဒုရာ-ဝါဇိသာလာ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤ၌ မြင်းတင်းကုတ်ဟော "မန္ဒုရံ"သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ**-ကား ဘိက္ခာစရိယံ-ဟူသော ကံပုဒ်နှင့် စရန္တိ-၌ စရဓာတ်အရ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာတစ်ခုတည်းဖြစ်၍ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

➤ ၁၀။ **န လဘန္တိ**-အရ ရဟန်းတို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ဥဥ္ဆံ ကရောန္တိ-အရ -- ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဂါထာ [၁၅၈]

(က) ပတ္တပတ္တပုလကန္တိ ဧကမေကဿ ဘိက္ခုနော ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ ပုလကံ။

(ခ) ပတ္ထော နာမ နာဠိမတ္တံ ဟောတိ ဧကဿ ပုရိသဿ အလံ ယာပနာယ။

(ဂ) ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ "ပတ္ထောဒနော နာလမယံ ဒုဝိန္န"န္တိ။

(ဃ) ပုလကံနာမ နိတ္ထုသံ ကတွာ ဥဿေဒေတွာ ဂဟိတယဝတဏ္ဍုလာ ဝုစ္စန္တိ။

(င) ယဒိ ဟိ သထုသာ ဟောန္တိ၊ ပါဏကာ ဝိဇ္ဈန္တိ၊ အဒ္ဓါနက္ခမာ န ဟောန္တိ။

(ဌ။၁၄၅။ မအူ-၂။၄၁၉။ ဘာသာဋီ-၂။၉၂။)

(ဂ) ၌ ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို မဇ္ဈိမနိကာယဝိနယမည်သော၊သေဌ်ီနာ၊သူဌေးသည်။

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (က)ဖြင့် ပတ္တပတ္တပုလက-ပုဒ်၏ ပမာဏ အလယ်ပုဒ်ကျေသော ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထအဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ပတ္ထ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ သာနုအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ (တစ်နည်း) ပတ္ထ-ဟူသည် အဘယ်မျှလောက်ရှိပါသနည်း။ ယောကျ်ားနှစ်ယောက် မျှလောက်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ပတ္ထ-မည်သည် ယောကျ်ားတစ်ယောက်အဖို့ မျှတခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ထိုသို့သော အဆုံးအဖြတ်ကို တိုက်ရိုက် မဟောသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် တစ်ပတ္ထ ဆွမ်းသည် ယောကျ်ားတစ်ယောက်အား စွမ်းနိုင်သောဟူသော ဆရာ့ စကားသည် အဘယ်သို့သော သာဓကဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(င) သို့/ **အေအျာ** ။ ။ ဆရာသည် (ယ) ဖြင့် ဖွဲ့မရှိအောင်ပြု၍ ပြုတ်၍ယူအပ်သော မုယောဆန်တို့ကို ပုလက-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဖွဲ့မရှိသည်ကိုပြု၍ ယူအပ်ပါသနည်း။ မြင်းကျွေးဘို့ပင် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ယူခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား ဖလ ကာရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) စသည် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် အာဂမဒဠှိကရဏ။ (ယ) သည် ပတ္ထ-ပုဒ်၏အဖွင့်မှတစ်ပါး ပုလက-ပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏ။

➢ ၄။ ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ ပုလကံ **ပတ္ထပတ္ထပုလကံ**။ ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ၊တစ်စလယ် တစ်စလယ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ပုလကံ၊(ဖွဲ့မရှိသည်ကိုပြု၍ ပေါင်း၍ ယူအပ်သော) မုယောဆန်တည်း။ ပတ္ထပတ္ထပုဒ်+ပုလကပုဒ်၊ မဇ္ဈေလောပီကမ္မဓာရယ်သမာသ်။

ပတ္ထပတ္ထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား တစ်စလယ် တစ်စလယ် အတိုင်းအရှည် ပမာဏသည် မှချ။ ယင်း၏ (ဖွဲ့မရှိသည်ကိုပြု၍ ပေါင်း၍ယူအပ်သော) မုယောဆန်နှင့် ပမာဏ-ပမာဏဝန္တ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော တစ်စလယ် တစ်စလယ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော (ဖွဲ့မရှိသည်ကိုပြု၍ ပေါင်း၍ယူအပ်သော) မုယောဆန်ရ၏။

ထဝိယတီတိ **ထုသော**။(ထု+သက်) နတ္ထိ ထုသော ဧတဿ ပုလကဿာတိ **နိတ္ထုသံ**။ နိ-ထုသ အရကား ဖွဲ့မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်ရ၏။ ထို--၏ မုယောဆန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဖွဲ့မရှိသော မုယော[illegible]၏။

သံဝိဇ္ဇတိ ထုသော ဧတေသံ ဂဟိတယဝတဏ္ဍုလာနန္တိ **သထုသာ**၊ [illegible]ုသေန ယေ ဝတ္တန္တီတိ **သထုသာ**။ သ-ထုသ အရကား ဖွဲ့ရှိခြင်း သံဝိဇ္ဇန ဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ ယူအပ်ပြီးသော မုယောဆန်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော မုယောဆန်ရ၏။

ပတ္ထောစ ပတ္ထောစ **ပတ္ထပတ္ထော**။ ပတ္ထပတ္ထော ပမာဏံ ဧတဿ မူလကဿာတိ **ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ**။ * ဂယှိံသူတိ ဂဟိတာ။ ယဝါနံ တဏ္ဍုလာ ယဝတဏ္ဍုလာ။ ဂဟိတာ ယဝတဏ္ဍုလာ ဂဟိတယဝတဏ္ဍုလာ။ * အဒွါနံ ဒီယဘာဝံ ပဝတ္တိတုံ ခမာ အဒ္ဓါနက္ခမာ[illegible]

➢ ၆။ (က) ၌ ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ ပုလကံ-ဖြင့် ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-ပုဒ်ကို ပတ္ထပမာ[illegible] ပုလကံ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-ဟု ပမာဏအလယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေလောပီ ကမ္မဓာရယ် သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) **ဧကမေကဿ** ဘိက္ခုနော-ဖြင့် ရဟန်း တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီအား တစ်ကွမ်းစားစီ တစ်ကွမ်းစားစီ အတိုင်းအရှည်ရှိသော မုယောဆန်ကို ဝတ်တည်သည် လှူသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ နာဠိမတ္တံ-ဖြင့် ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-၌ ပတ္ထ-သဒ္ဒါသည် တကွမ်းစား (တစလယ်)

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော အနက်ဟော နာဠိ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိ ဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] နာဠိမတ္တံ-ဖြင့် ပတ္ထ-သဒ္ဒါသည် တောင်စဉ် တောင်ဝှမ်း-ဟူသော အနက်ကိုမဟော၊ တစ်ကွမ်းစားအတိုင်းအရှည်ဟူသောအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါ သည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဧကပုရိသဿ အလံ ယာပနာယ-ဖြင့် တစ်ကွမ်းစားသည် ယောက်ျားတစ်ယောက် မျှတလောက်သည်၏ အဖြစ်ကိုသိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ယဝတဏ္ဍုလာ ဝုစ္စန္တိ-ဖြင့် ပုလက-သဒ္ဒါ ဆန်သာမည်ကို ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ မုယောဆန်ဟူသော ဆန်ဝိသေသကို ဧကဒေသူပစာအားဖြင့် ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] ပုလကသဒ္ဒါ မုယောဆန်အနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

နိတ္ထုသံ ကတွာ ဥဿေဒေတွာ-ဖြင့် ယင်းမုယောဆန်တို့သည် ဖွဲမရှိသည်ကိုပြ၍ ပြုတ်၍ယူအပ်သော မုယောဆန်တို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ/ပတ္ထပတ္ထမူလကံ ။ ။ ထောမနိစိ-၌ နပုံလိင်ပုလကနှင့် ပုံလိင် ပုလာက-ကို ဆန်ဟောပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြကြသည်၊ ယင်း အဘိဓာန်ဖွင့် ပြချက်သည် "ပုလကံ နာမ --ယဝတဏ္ဍုလာ"ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဤအဋ္ဌကထာစကားရပ် နှင့် တထပ်တည်းကျနေသည်၊ ထို့ကြောင့် ထောမနိစိအလို ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-ဟုရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။ [ပုလဓာတ်နောင် ကပစ္စည်း(က-အနုဗန်ပါသော အ-ပစ္စည်း) သက်၍ သွတ္ထ ကန်ပစ္စည်း ထပ်သည်။) မူလကံ-ဟုရှိသောပါဌ်ကား ပါဌ်ပျက် အနက်ပျက်ဖြစ် သည်။] (ဘာသာဋီကာ)

ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ လောက၌ ဖွဲ ဆန်ကွဲမရှိသော ဆန်သာမန်ကို ခိုင်ခံ့ရ ကား အရင်းအမြစ်ကဲ့သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဆန်ရင်း-ဟု ဆို၏။ ဤ၌ မြင်းကျွေးရန်ဖြစ် သော ကြောင့် ဖွဲမရှိသော မုယောဆန်ကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် မူလကံနာမ စသည်မိန့်၊ နိတ္ထုသံ ကတွာ ဂဟိတံ-ဖြင့် မူလံ ကတွာ ဂဟိတံ မူလကံ-ကို ပြသည်-ဟု ဆိုသည်။ ယင်းအလို ပတ္ထပတ္ထမူလကံ-ဟုရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။

(ပတ္ထသဒ္ဒါကသာလျှင် ကွမ်းစားကိုဟော၍ ပုလက-သဒ္ဒါကသာလျှင် မုယောဆန်ကို ဟောသောကြောင့် ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-သာ သင့်။)

ပတ္တောဒနော နာလမယံ ဒုဗိန္နံ/ပတ္တောဒနော နာဠိမယံ ဒုဗိန္နံ

မူရင်း ကောသိယဇာတ်၊ သာဓာဘောဇနဇာတ်တော်များ၌ ပတ္တောဒနော နာလမယံ ဒုဝိန္နံ-ဟု ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ဇာတ်သွား ဇာတ်လာအရ ဤတစ်ကွမ်းစားချက် ထမင်း သည် သင်နှင့်ငါ နှစ်ယောက်စာအတွက် မလောက်၊ ဟူသော နာလံ= န+အလံ ဖြစ်သင့် သောကြောင့်ရင်း နာလမယံ ဒုဝိန္နံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥဿေဒေတွာ/ဥဿေဒိတွာ ။ ။ ဥပုဗ္ဗ သိဒဓာတ်သည် ချက်ပြုတ်ခြင်းအနက်ဟော

http://www.dhammadownload.com

ရာ၌ ဘူဝါဒိစာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဥသောဒိတွာ-ဟု ပါဌ်ရှိကြောင်း ဘာသာဋီကာ၌ ဆုံးဖြတ်သည်။ ဂဟေတွာ-၌ ဂဟစာတ် တွာပစ္စည်း၊ ယထာဂမမိကာရော-သုတ်ဖြင့် လာသော ဣ-ကို တေသုဝုဒ္ဓိ-သုတ်ကြီးဖြင့် ဧပြု၍ ဂဟေတွာ-ဟု ပြီးသကဲ့သို့ ဥသောဒေတွာ-၌လည်း ထို့အတူ ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဥသောဒေတွာ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ပုလကာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဆန်သာမန်၏ "ပုလက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မုယောဆန်ဝိသေသ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ နေယျတ္ထ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

➤ ၁၀။ ဘိက္ခုစေနာ-အရ ရဟန်းတို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။ ဝုတ္တံ-၌ ဝစစာတ်အရ-- မစ္ဆရိယကောသိယသူဌေး၏ မစ္ဆရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါတု [၁၅၉]

(က) ပဉ္စဒ္ဓတ္တိ နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေန ဌပိတံ။ (ခ) ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ ဒိဝသဿ ပုဗ္ဗဘာဂသမယံ။ (ဂ) ပုဗ္ဗဏှသမယေတိ အတ္ထော။ (ဃ-၁) ပုဗ္ဗဏှော ဝါ သမယံ ပုဗ္ဗဏှသမယံ၊ (ဃ-၂) ပုဗ္ဗဏှေ ဧကံ ခဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) ဧဝံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ လဗ္ဘတိ။

(၄။၁၄၆။ မအူ-၂။၄၂၃။ ဘာသာဋီ-၂။၉၅။)

➤ ၁။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-နေ့၏ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော အခါ၌။ (ဝါ) နေ့၏ရှေ့အဖို့၌ တစ်ခုသောအချိန်အခါပတ်လုံး။

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အဟဿ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော၊ ပုဗ္ဗဏှော စ သော သမယောစာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော-ဟု ပြုရမည့်အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပုဗ္ဗဏှသမယ-ကား ဘုမ္မတ္ထ-၌ ဒုတိယာ-ဟု ပြလိုသောဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ-၁) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ၌ အံဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းအံဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌သာ ဖြစ်ပါသလော။ အဘာယ အနက်၌လည်း ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-၁) ကိုမိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ-ဟူသည် နေ့၏ရှေ့အဘို့၌ တစ်ခုသော ခဏပတ်လုံးဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် အဘာယသို့အကျိုး လဒ္ဓဂုဏ်ကို ရပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခု ရအပ်သောအကျိုး မရှိ ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) သည် ပကတ္တ္ထရ။ (ဂ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ-၁)သည် ပကတ္တ္ထရ။ (ဃ-၂) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ။

➤ ၄။ အဟဿ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော။ အဟဿ၊နေ့၏။ပုဗ္ဗော၊ရှေ့တည်း။ (ဝါ) ရှေ့အဖို့တည်း။ပုဗ္ဗဏှော၊နေ့၏ရှေ့။ (ဝါ) ရှေ့အဖို့။ ပုဗ္ဗ+အဟ+ဝိသေသန ပရနိပါတ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ အဟ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နေ့ဒြဗ်သည် မှချ။ ယင်း၏

http://www.dhammadownload.com

ရှေ့အဖို့နှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နေ့၏ရှေ့အဖို့ ရ၏။

ပုဗ္ဗဏှော စ သော သမယောစာတိ **ပုဗ္ဗဏှသမယော**။ ပုဗ္ဗဏှော၊စ၊နေ့၏ရှေ့အဖို့ သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။သော၊ထိုနေ့၏ရှေ့အဖို့ဟူသည်။သမယောစ၊အချိန်အခါ သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ဣတိ၊ ပုဗ္ဗဏှ+သမယ+ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။

ပုဗ္ဗဏှ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နေ့၏ရှေ့အဖို့သည် မုချ။ ယင်း၏ အချိန်အခါနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ/ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော နေ့၏ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော အချိန်အခါရ၏။

ပုဗ္ဗဏှေ သမယော **ပုဗ္ဗဏှသမယော**။ ပုဗ္ဗဏှေ၊နေ့၏ရှေ့အဖို့၌။သမယော၊အချိန်အခါတည်း။ပုဗ္ဗဏှ သမယော၊နေ့၏ရှေ့အဖို့၌ အချိန်အခါ။ ပုဗ္ဗဏှပုဒ်+သမယ+သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ပုဗ္ဗဏှ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နေ့၏ရှေ့အဖို့သည် မုချ။ ယင်း၏ တစ်ခုသော အချိန်အခါနှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော နေ့၏ရှေ့အဖို့၌ တစ်ခုသောအချိန်အခါရ၏။

* နိစ္စံ ပညတ္တံ ဘတ္တံ **နိစ္စဘတ္တံ**။ ပုဗ္ဗော ဘာဂေါ **ပုဗ္ဗဘာဂေါ**။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တော သမယော **ပုဗ္ဗဘာဂသမယော**။ * အစ္စန္တံ နိရန္တရံ သံယောဂေါ **အစ္စန္တသံယောဂေါ**။ နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေန ပညပီယတိ ဌပီယတီတိ **ပညတ္တံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ ဌပိတံ-ဖြင့် ပညတ္တံ-၌ ပပုဗ္ဗ ဉ ပဓာတ်သည် တောသန နိသာန အနက်တို့ကို မဟော၊ ထပန (နိက္ခိပန) ထားခြင်းအနက်ကို ဟောသည်၏--ရင်း (ဒုဓာတွတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေန-ဖြင့် ထားအပ်၏ဟူသည် နိစ္စဘတ် အသွင်ဖြင့် တည်ထားအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှ-၌ အဟ-သဒ္ဒါ၏ ဒိဝသပရိယာယ် (ဝါ) ဒိဝသအနက်ဟော--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ/နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပုဗ္ဗသဒ္ဒါသည် ပုဗ္ဗဘာဂအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပုဗ္ဗနှင့် အဟ-ကို အဟဿ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော-ဟု ဝိသေသနပရနိပါတ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပုဗ္ဗဏှနှင့် သမယ-ကို ပုဗ္ဗဏှော စ သော သမယော စာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမျတ္ထတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ဃ-၁) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှနှင့် သမယ-ကို ပုဗ္ဗဏှေ သမယံ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ-၂) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယ-၌ သမယ-သဒ္ဒါ၏ ခဏအနက်ဟော-ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပုဗ္ဗဏှသမယ-ဟူသည် နေ့၏ရှေ့အဖို့၌ တခုသော အချိန်အခါတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းဒုတိယာဝိဘတ်၏ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထ၏--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ပုဗ္ဗဏှ/ပုဗ္ဗန္ဟ ။ ။ အဟဿ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗန္ဟံ၊ ဧဝံ သာယန္ဟံ၊ တေသုဝုဒ္ဓိတိအာဒိနာ အဟဿ အနှာဒေသော-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ပုဗ္ဗန္ဟ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

ပုဗ္ဗပရဇ္ဈသာယမဇ္ဈေဟာဟဿ ဏှော၊ ပုဗ္ဗာဒီဟိ ပရဿ အဟဿ ဏှော ဟောတိ၊ ပုဗ္ဗဏှော၊ အပရဏှော၊ အဇ္ဈဏှော၊ သာယဏှော၊ မဇ္ဈဏှော-ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီကို ထောက်၍ ပုဗ္ဗဏှ-ပါဠ်သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပုဗ္ဗဏှသမယံ**--ကား နေ့၏ ရှေ့အဖို့နှင့် အချိန်အခါတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ပုဗ္ဗဏှ--ကား အုပေါင်းဖြစ်သော နေ့၏ရှေ့အဖို့ကာလ အားလုံး၏ "ပုဗ္ဗဏှ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဆွမ်းခံခါနီးအချိန်၌တင်--ကေဒေသျူပစာ။

အစ္စန္တသံယောဂေ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အစ္စန္တသံယောဂ၏ "အစ္စန္တသံယောဂေ" ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အစ္စန္တသံယောဂအနက်ကို ဟောသော ပုဗ္ဗဏှသမယ သဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

➤ ၁၀။ **မညတ္တံ**--၌ ဓာတ်အရ -- နိစ္စဘတ်ဝတ်ကို ဆောက်တည်သော မြင်းကုန်သည်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒါနစေတနာပြဓာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၁၆၈]

(က) **နိဝါသေတွာတိ ပရိဒဟိတွာ။** (ခ) **ပိဏ္ဍာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေနေတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။** (ဂ) **န ဟိ တေ တတော ပုဗ္ဗေ အနိဝတ္ထာ အဟေသုံ။**

(ဃ) **ပတ္တစီဝရမာဒါယာတိ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ စီဝရံ ကာယေန အာဒိယိတွာ။**

(င) **သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဓာရေတွာတိ အတ္ထော။** (စ) **ယေန ဝါ တေန ဝါ ဟိ ပကာရေန ဂဏှန္တာ အာဒါယ ဣစ္စေဝ ဝုစ္စန္တိ ယထာ "သမာဒါယေဝ ပက္ကမတီ"တိ။**

(ဆ) **ပိဏ္ဍာယ အလဘမာနာတိ သကလဝေရဉ္စံ စရိတွာ တိဋ္ဌတု ပိဏ္ဍော, အန္တမသော "အတိစ္ဆထာ"တိ ဝါစမ္ပိ အလဘမာနာ။** (ဋ၊၁၄၆၊ မဓူ-၂၊၄၂၃၊ ဘာသာဋီ-၂၊၉၆)

➤ ၁၊ (င) ဝါကျ [လိုက်သင့်သောပုဒ်များ၊လိုက်ဆေ့ပြီးကြိယာ ကာရကအငေတူ၊ အတ္ထော သမ္ဗန့်၍အနက်]

ပတ္တံ၊သပိတ်ကို။ဟတ္ထေဟိ၊လက်တို့ဖြင့်။သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ၊ခံယူကုန်၍။စီဝရံ၊သင်္ကန်းကို။ ကာယေန၊ကိုယ်ဖြင့်။ဓာရေတွာ၊ဆောင်ကုန်၍။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။အာဒိယိတွာတိ ပဒဿ၊အာဒိယိတွာဟူသောပုဒ်၏။အတ္ထော၊အနက်တည်း။

✱ **အတိစ္ဆထာတိ ဝါစမ္ပိ** • အကျွန်ုပ်တို့၏အိမ်ကိုလွန်၍ တစ်ပါးကုန်သောသူတို့၏

P-18-1

http://www.dhammadownload.com

အိမ်၌ရပ်ခြင်းငှာ အလိုရှိပါကုန် ဦးလော-ဟူသော စကားကိုလည်း။(ဝါ) ငါတို့အိမ်ကို ကျော်လွန်၍ အလိုရှိပါကုန်။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ကန်တော့ဆွမ်းဟူသော စကားကိုလည်း။ [ဝေါဟာရတ္ထ]

➤ ၂။ **(က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာရှုစ် လျှင်းပါးလျက် သာသောလက္ခဏာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ပါဠိတော်၌ နိဝါသေတွာပုဒ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ နိဝါသေတွာပုဒ်၌ နိဝါသ-သဒ္ဒါသည် နိသီဒနအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ နိပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်သည် နိဝါသ=နေခြင်းအနက်ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ နိဝါသေတွာ-ပုဒ်၌ နိ-ဥပသာရပုဒ်သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဥပသာရတို့ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်ပါသနည်း။ ဤသို့ လျှင်းပါးဖွယ်ရှိ၍ ထိုလျှင်းပါးဖွယ် အမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) ဝါကျမိန့်။

ကား-- နိဝါသေတွာပုဒ်၌ နိဝါသ-သဒ္ဒါသည် နိသီဒနအနက်၌ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ သင်းပိုင်ကိုပြင်၍ ဝတ်ခြင်းအနက်၌ဖြစ်၏။ နိပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်သည် နိဝါသ=နေခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အစ္ဆာဒန=ဖုံးလွှမ်းဝတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ နိ-ဥပသာရပုဒ်သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဥပသာရတို့ မဟုတ်၊ ဓာတွတ္ထဗာဓကဥပသာရပုဒ် ဖြစ်၏ ဟူလို။

(ခ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှ သမယံ နိဝါသေတွာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကျောင်း၌နေကုန်စဉ်လည်း သင်းပိုင်ကို ဝတ်လျက်ပင် နေကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ နေကြကုန်သည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် နိဝါသေတွာ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ နိဝါသေတွာ-ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် နိဝါသေတွာ-ကို ပရိဒဟိတွာ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ နိဝါသေတွာ-ဟု သာမညရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နိဝါသေတွာ-ကို ပရိဒဟိတွာ-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ ပရိဒဟိတွာ-ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် ဖလ-ကာရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ကျောင်း၌ ဝတ်အပ်ပြီးသော သင်းပိုင်ကိုပင် ပြန်လှန်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသေတွာ-ဟူသော ပုဒ်ကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ နိဝါသေတွာ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဆိုအပ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ထိုအနက်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ယ) ဖြင့် အာဒါယ-ကို အာဒိယိတွာ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာဒိယိတွာပုဒ်၏ အနက်ကိုဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (င) ဖြင့် အာဒါယ အာဒိယိတွာပုဒ်သည် သမ္ဗန္ဓဋ္ဌာန, ဓာရဏ အနက်တို့၌ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ အာဒါယ-ဟူသော ပုဒ်သည် တစ်ခုတည်းဖြစ်လျက် သမ္ဗန္ဓဋ္ဌာန ဓာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်အံ့လော။ ယင်းကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော အသင့် ယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပိဏ္ဍာယ အလာဘမာနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဆွမ်း ကိုသာ မရပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။ ကား-ဆွမ်း ကိုသာ မရသည် မဟုတ်သေး၊ ပဋိသန္ထာရ စကားမျှကိုလည်း မရကြကုန်ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ကား ကျောင်း၌ နေကုန်စဉ်လည်း သင်းပိုင်ကို ဝတ်ကြကုန်၍သာ နေကြပါကုန်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နိဝါသေတွာ-ပုဒ်ကို ဆိုအပ်ပါသနည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ တစ်ဖန်အားထုတ်အပ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝါ) ကာရဏ။

(ဂ) ကား ကျောင်းဝတ်သင်းပိုင်ကိုပင် ပြန်လှန်၍ ပြင်ဆင်၍ ဝတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသေတွာ-ပုဒ်ကို သိအပ်၏ဟူသော အနက်၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ ဝါကျ။ (တစ်နည်း) --ဟူသော အနက်၏ အသင့်ယုတ္တိကိုပြသောကြောင့် ယုတ္တိ ဒဠှီ ကရဏဝါကျ။ (ဃ) ပကန္တရ။ (င) ကား အာဒိယိတွာပုဒ်၏ အနက်ကို အကျယ်ချဲ့၍ ဖွင့် ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။ (စ) ကား ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။

ခာစပ် ။ ။ အာဒိယိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် ပဝိသိတွာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ကြိယာ ဝိသေသန၊ ပဝိသိတွာ-ကား ကြိယာဝိသေသျစပ်။

စရိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် အာဟရိတွာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ကြိယာဝိသေသန၊ အာဟရိတွာ-ကား ကြိယာဝိသေသျစပ်။

ပရိဒဟိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် အာဒါယ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ပုဗ္ဗကာလကြိယာ ဝိသေသန၊ အာဒါယ-ကား အပရကာလကြိယာဝိသေသျစပ်။

➤ ၄။ အဓောဘာဂေ ဝသိယတီတိ **နိဝါသနံ**။ ယံ စီဝရံ၊အကြင်သင်္ကန်းကို။ အဓောဘာဂေ၊အောက်ပိုင်းအဖို့၌။ဝသိယတိ၊ဝတ်အပ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ တံ စီဝရံ၊ထို သင်္ကန်းသည်။နိဝါသနံ၊နိဝါသနမည်၏။ ကမ္မသာဓန၊ နိ-ဝသ+ယု။ နိ-ဟူသော ဥပသာရ ပုဒ်အရကား အောက်ပိုင်းအဖို့၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အဓောဘာဂဘောဂုဏ်ရ၏။ ဝသဓာတ်၏အရ ကတ္တုဠ္ဌကြိယာအရကား ရဟန်းတို့၏သန္တာန်၌ ခန္ဓာကိုယ်အောက်ပိုင်း အဖို့ အဝန်းညီစွာဝတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စေတနာ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇရုပ်ဒြပ်အားတပ်သော သင်းပိုင်သင်္ကန်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္လ။ ယု-ပစ္စည်း အရကား ထို- သော သင်းပိုင်သင်္ကန်းရ၏။

ဝိဟာရေ နိဝတ္ထံ နိဝါသနံ **ဝိဟာရနိဝါသနံ**။ ဝိဟာရေ၊ကျောင်း၌။နိဝတ္ထံ၊ဝတ်ထား သော။နိဝါသနံ၊သင်းပိုင်တည်း။ ဝိဟာရ- အရ ကျောင်းသည် မုချ။ ထို--၏ နိဝါသ-အရ

http://www.dhammadownload.com

ဝတ်ထားသော သင်းပိုင်နှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကျောင်း၌ ဝတ်ထားသော သင်းပိုင်ရ၏။

ဝိဟာရနိဝါသနသ္မ ပရိဝတ္တနံ **ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနံ**။ ဝိဟာရနိဝါသနသ္မ၊ ကျောင်း၌ဝတ်ထားသော သင်းပိုင်ကို။ပရိဝတ္တနံ၊ပြန်လှန်ခြင်း တည်း။

* ဝုစ္စတေတိ **ဝါစာ**။ ဝစဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ကန်တော့ဆွမ်းပါဘုရားဟု ပြော ဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒ္ဒါ ဝိရိယပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဌကား ထို အားတပ်သော အကျိုးဖြစ်သော စကားဖြစ်၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ်သည် ကာရကဏ္ဍပစာ။ဏာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော စကားဖြစ်ရ၏။

ဝတ္ထခဏ္ဍေဟိ စီယတေတိ **စီဝရံ**။ (စိ+ဤဝရ) စိဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အဝတ် အပိုင်းတို့ဖြင့် စီသော ပေါင်းစပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ထိုအားတပ်သော သင်္ကန်းအဝတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဤဝရပစ္စည်းအရကား သင်္ကန်း အဝတ်ရ၏။

* အာဒိယိတ္ဗာတိ **အာဒါယ**။ အာ-ဉပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဒါဓာတ်အရ စေတနာ အဓိမောက္ခ-စသည် ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသောမနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ ဝတ်အကျင့်ကိုကျင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် ကာရကဏ္ဍ။ တွာ-ပစ္စည်းအရ ရဟာန်းဖြစ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ပရိဒဟိတွာ-ဖြင့် နိဝါသေတွာ-၌ ဝသဓာတ်သည် နိဝါသန-နေ ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အစ္ဆာဒန-ဖုံးလွှမ်းခြင်းအနက်ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် နိဝါသေတွာ ပရိဒဟိတွာ-၌ သင်းပိုင်ကို ဝတ်၏-ဟူသည် နောက်ထပ် သင်းပိုင်အသစ် လဲခြင်းမဟုတ်၊ ကျောင်း၌ ဝတ်နေကျ သင်းပိုင်ကိုပင် သပ်သပ် ယပ် ယပ်ဖြစ်အောင် ဝတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ အာဒိယိတွာ-ဖြင့် အာဒါယပုဒ်၌ ယ-သဒ္ဒါ၏ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏-- ၎င်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) အာဒါယပုဒ်၌ ဒါဓာတ်သည် ပေးခြင်းအနက်၌ မဖြစ်၊ အာ-ဟူသော ဓာတွတ္ထဗာဓကဉပသာရကြောင့် ယူခြင်းအနက်၌ဖြစ်သည်၏--၎င်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေ ပါသည်။ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ **စီဝရံ** ကာယေန-ဖြင့် ပတ္တစီဝရမာဒါယပုဒ်ကို ပတ္တစီဝရံ+အာဒါယ- ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကို၎င်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ပတ္တစီဝရံပုဒ်ကို ပတ္တောစ စီဝရဉ္စ ပတ္တစီဝရံ- ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္တပြု--၎င်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္တ) အာဒါယပုဒ်၌ ယူခြင်းဟူသည် လက်ဖြင့်သာ ယူသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား တစ်စုံတစ်ခုသော အခြင်းအရာဖြင့် ဆောင်ခြင်းပင်၊ အာဒါယပုဒ်၏ ကရိုဏ်းကို ပတ္တံပုဒ်ကိုငဲ့လျှင် ဟတ္ထေဟိ-ဟူ၍၎င်း၊ စီဝရံ

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်ကိုငဲ့လျှင် ကာယေန-ဟူ၍ရင်း ထည့်၍ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ အနက်ယောဇနာ ရမည်၏--ဝင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ သမ္မဋ္ဌိဗ္ဗေတွာ-ဖြင့် အာဒိယိတွာ-၌ အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်၏ သမ္မဋ္ဌိဗ္ဗန-ခံယူခြင်းအနက်ဟော--ဝင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထ ဇာတကေ၏--ဝင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဓာရေတွာ-ဖြင့် အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်သည် ခံယူခြင်းအနက်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ ဓာရဏာ-ဆောင်ယူခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော်--ဝင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထဇာတကေ၏--ဝင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

➤ ၇။ **သမ္မဋ္ဌိဗ္ဗာဒေတွာ/သမ္မဋ္ဌိဗ္ဗေတွာ** ။ ။ သမာဒါယာတိ တံ တံ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယိတွာ၊ သာရသုဒ္ဓတိ သမ္မဋ္ဌိတွာ-ဟု (ဝိ၄၊၂၂၆၆) ၌ အဖွင့်ကိုထောက်၍ သံရှေး ပဋိရှေးရှိသော ဆေဓာတ်၊ တွာပစ္စည်းဖြင့် သမ္မဋ္ဌိဗ္ဗေတွာ-ဟု ပုဒ်ပြီးသောကြောင့်ဝင်း၊ သံရှေး ပဋိရှေးရှိသော ဆေဓာတ်ကား ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထ-ကိုင်ခြင်း ခံခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့်ဝင်း၊ ဤနေရာ၌ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ ပုဒ်တို့၏ ကြိယာဖြစ်၍ သပိတ်ကို လက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း၍ဟူသော အနက်သည် မဖြစ်သင့်၊ သပိတ်ကို လက်တို့ဖြင့် ကိုင်ခံယူ၍ဟူသော အနက်သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ဝင်း၊ သမ္မဋ္ဌိဗ္ဗေတွာ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

(တစ်နည်း) သံရှေး ပဋိရှေးရှိသော ဆေဓာတ် တွာပစ္စည်း၊ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထ-ခံယူ၍ဟု အနက်ပေး၊ သမ္မဋ္ဌိစ္ဆန္တိ တမေဝ ရှပ် ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ ဝိယ-ဟူသော ဋီကာကျော်အလို သမ္မဋ္ဌိဗ္ဗေတွာပါဌ်သင့်သည်။ ဆဒ-သံဝရဏေ၊ ပဋိစ္ဆာဒေတိ-ဟူသော (နီတိ၊ဓာတု)ကို ထောက်၍ သံရှေး ပဋိရှေးရှိသော ဆဒဓာတ် ဏေပစ္စည်း၊ တွာမစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ဝင်း၊ ဖုံးလွှမ်း၍ အနက်ပေးရသောကြောင့်ဝင်း ယင်းအလို သမ္မဋ္ဌိစ္ဆာဒေတွာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပတ္တစီဝရမာဒါယ/ (ယ)ထာကျဉ်ရှိုင်သောနည်း** ။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် ပတ္တစီဝရမာဒါယ-ဟု သာမညဆိုသော်လည်း ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ အာဒါယ-သပိတ်ကို လက်ဖြင့်ယူ၍။ စီဝရံ ကာယေန အာဒါယ-သင်္ကန်းကို ကိုယ်ဖြင့် ခံယူ၍-ဟု ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း မည်၏။

ပတ္တစီဝရမာဒါယ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သပိတ် သင်္ကန်း၏ "ပတ္တစီဝရ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပရိက္ခရာ ၈-ပါး၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။

ပတ္တစီဝရ-၌ စီဝရ-ကား -- အပေါင်းဖြစ်သော ဒုကုဋ်နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီး, ကေသီသင်္ကန်း, သင်းပိုင်သင်္ကန်းဟူသော တိစီဝရိတ်သင်္ကန်းတို့၏ "စီဝရ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒုကုဋ်နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီး, ဧကသီသင်္ကန်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

စီဝရ-ဟူသောနည်းသည် တိစီဝရိတ်သင်္ကန်း သုံးထည်လုံးနှင့် ဆိုင်ပါသော်လည်း ဆိုခဲ့ပြီးသော နိဝါသေတွာပုဒ်ဖြင့် သင်းပိုင်သင်္ကန်းကို ယူပြီးဖြစ်ရကား သင်းပိုင်သင်္ကန်း

http://www.dhammadownload.com

မှ အကြွင်းဖြစ်သော ဒုကုဋ် နှစ်ထပ်သက်န်းကြီး၊ ကေသီသက်န်းတို့ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

(ယ+င) ၌ ရနိုင်သော နည်း ။ ။ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ-နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ၊ စိဝရံ ကာယေနနှင့် ဓာရေတွာ-ဟု အစဉ်အတိုင်း ယူရသောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း၊ ယထာ သချံနည်း မည်၏။

သကလမ္ပိ ဝေရဉ္စံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝေရဉ္စာမြို့၏ "သကလမ္ပိ ဝေရဉ္စံ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဝေရဉ္စာမြို့နှင့် ယင်း၏ပတ်ဝန်းကျင် ဆွမ်းခံနိုင်လောက်ရာ တစ်ယူဇနာအရပ်၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။

ပိဏ္ဍံ အလဘမာနာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဆွမ်းကို မရခြင်း၏ "ပိဏ္ဍံ အလဘ မာနာ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဆွမ်းကိုမရခြင်း- အတိစ္ဆထ-ဟူသော ပဋိ သန္ထာရ-စကားမျှကို မရခြင်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။နိဒဿနနည်း။

ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဆွမ်း၏ "ပိဏ္ဍာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော ဆွမ်းနှင့်တကွ စားဖွယ်အားလုံး သာမိစိကမ္ဘ စသည်တို့၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဂဏ္ဍ္ဌာ-အရ --** သပိတ်သက်န်းကို ကိုင်ယူကြကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

[သဘာဂါဝတ္ထုနယာရနေတ္တိ] နိဝါသေတွာ-၌ အန္တတ္ထ-အရ --ရဟန်းတော်တို့သည် ရွာတွင်း မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်ရန် သေခိယသိက္ခာပုဒ်အားလျော်စွာ သင်းပိုင်ကို အဝန်းညီစွာ ဝတ်ကြသဖြင့် သင်းပိုင်ကိုဝတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စေတနာ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စာရိတ္တသီလဖြစ်၏။ ထိုစာရိတ္တသီလ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- ယောနိသော မနသိ ကာရ သဒ္ဓမ္မသဝန သပ္ပုရိသူပနိဿယ နဝမခဏ စက္ကသမ္ပတ္တိ အပ္ပမာဒ စသည်တည်း။ ---ထုတ်လေ။

ပါဠိ [၁၆၁]

(က) ဇာနံ ပုစ္ဆန္တာပိ အတ္ထသဉ္ဟိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ။ (ခ) ယံ အတ္ထနိဿိတံ ကာရဏနိဿိတံ၊ တဒေဝ ပုစ္ဆန္တိ။ (ဂ) နော အနတ္ထသဉ္ဟိတံ။ (ဃ) ကသ္မာ?။ ယသ္မာ အနတ္ထသဉ္ဟိတေ သေတုဃာတော တထာဂတာနံ။ (င) သေတု ဝုစ္စတိ မဂ္ဂေါ။

(စ) မဂ္ဂေနေဝ တာဒိသဿ ဝစနဿ ဃာတော။ (ဆ) သမုစ္ဆေဒေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၁၊၁၄၈။ မအ္ဌ-၂၊၄၃၅။ ဘာသာဋီ-၂၊၁၀၄။)

➤ ၁။ **အနတ္ထသဉ္ဟိတေ-**အကျိုးမဲ့ကိုမှီသော စကား၌။ (ဝါ) အကျိုးမဲ့ကိုမှီသော စကား၏ (ဝါ) ကို။

➤ ၂။ **(စ) သို့/** ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အတ္ထသဉ္ဟိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဆိုရာ၏။ အတ္ထသဥ္ဟိတံ-၌ အတ္ထ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါဘိဓေယျ, ဝုဒ္ဓိ, ဓန- စသော အနက်တို့ကို ပင် ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ သဥ္ဟိတ-သဒ္ဒါသည် အသိ အမှတ်ပြုခြင်းအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော၊ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် အကျိုးမဲ့ကိုမှီသော စကားကို (ဝါ) အကြောင်းကို မမှီသော စကားကို ဘုရားရှင်တို့ မေးတော်မမူကုန်ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် အနတ္ထ သဥ္ဟိတ-စကားမျိုးတို့ကို မေးတော် မမူပါကုန်သနည်း။ အကျိုးနှင့် စပ်ယှဉ်မှု မရှိ၍သာ မေးတော်မမူပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **အား**-- အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်မှု မရှိ၍သာ မေးအပ်သည်မဟုတ်၊ ယင်းအနတ္ထသဥ္ဟိတ စကားတို့ကို ဘုရားရှင်တို့သည် မဂ်ဖြင့်ပယ် သတ်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် မေးတော် မမူဟူလို။

➤ ၃။ (က) သည် အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို မှီသောစကားကိုလည်း မေးတော်မူကြ သလောဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) သည် (က) ဝါကျ အတ္ထသဥ္ဟိတံ-၌ အတ္ထပုဒ် သဥ္ဟိတပုဒ်တို့၏ ငုတ်နေသောအနက်ကို ချဲ့ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဇာတိရေက ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) တဒေဝ-၌ ဝေ-၏ ဝေတ္ထဖလ ကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ကာရဏ။ ထိုတွင် ကသ္မာ-ကား ကာရဏပုစ္ဆာ။ ယသ္မာ-စသည်ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ (င-စ-ဆ) ဝါကျတို့ကား ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (စ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ နိဿယတီတိ **နိဿိတံ**။ အတ္ထံ ကာရဏံ နိဿိတံ **အတ္ထနိဿိတံ**။ အတ္ထ- အရကား အကြောင်းသည် မုချ။ ထို၏ မှီတတ်သော စကားနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အကြောင်းကိုမှီသော စကားရ၏။

သိနောတိ ဂစ္ဆတိ ပါရိမတီရံ ဧတေနာတိ **သေတု**။ (သိ+တု) ဟနနံ **ဃာတော**။ သေတုနာ ဃာတော **သေတုဃာတော**။ သေတုနာ၊အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်။အနတ္ထသဥ္ဟိတသ၊ အကြောင်းကို မမှီသောစကား (အကျိုးမဲ့သော စကား) ကို။ဃာတော၊အကြွင်းမဲ့ ဖြတ် တော်မူခြင်းတည်း။သေတုဃာတော၊--မူခြင်း။ သေတု+ဃာတ+တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်။ သေတု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရဟတ္တမဂ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အနတ္ထသဥ္ဟိတစကားကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တော်မူခြင်းနှင့် သတ္တိမန္တ-သတ္တိ/ ဂုဏေ-ဂုဏ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အနတ္ထသဥ္ဟိတ စကားကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း အနတ္ထသဥ္ဟိတေ-ဟူသော ကံပုဒ်နှင့် ယင်း အနတ္ထသဥ္ဟိတေ-၏ အဖွင့် တာဒိသဝစနဿပုဒ်၏ ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အနတ္ထသဥ္ဟိတ စကားဖြစ်ပေါ်ကြောင်း ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ် ခြင်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (စ) ၌ အတ္ထနိယာမိတံ-ဖြင့် အတ္ထသင်္ခိတံ-၌ သင်္ခိတ-သဒ္ဒါသည် နိယာမိတ အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလင်္ကတ္ထ)

ကာရဏာနိယာမိတံ-ဖြင့် အတ္ထသင်္ခိတံ-၌ အတ္ထ-သဒ္ဒါသည် ဝုစ္စမာနအနက်ကို မဟော၊ ကာရဏာအနက်ကိုဟော--ငင်း (နာမလင်္ကတ္ထ) သင်္ခိတ-သဒ္ဒါသည် နိယာမိတအနက်ကို ဟော--ငင်း (နာမလင်္ကတ္ထ) သိစေပါသည်။ တဒေဝ ပုစ္ဆန္တိ-ဖြင့် အတ္ထသင်္ခိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ-၌ အတ္ထသံဟိတနောင် အဝဓာရဏ အနက်ရှိသော ဧဝ-သဒ္ဒါ ကျေနေသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အတ္ထသံဟိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ၊ နော အနတ္ထသံဟိတံ၊ အနတ္ထသံဟိတေ သေတုဃာတော တထာဂတာနံ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ အနတ္ထသံဟိတေ သေတုဃာတော တထာဂတာနံ-ဟူသော နောက်စကားသည် အတ္ထသံဟိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ၊ နော အနတ္ထသံဟိတံ-ဟူသော ရှေ့စကား၏ အကြောင်းစကား၏ဖြစ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (င) ၌ မဂ္ဂေါ-ဖြင့် သေတုဃာတော-၌ သေတု-အရ မဂ်ကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] သေတု-သဒ္ဒါသည် မဂ်ဟူသော အနက် ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နာမလင်္ကတ္ထ)

(စ) ၌ မဂ္ဂေနေဝ ဃာတော-ဖြင့် သေတုဃာတော-ပုဒ်ကို သေတုနာ ဃာတော သေတုဃာတော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလင်္ကတ္ထ)

တာဒိသဿ ဝစနဿ-ဖြင့် အနတ္ထသင်္ခိတေ-၌ သတ္တ-ဝိဘတ်သည် သာမျတ္ထ ဆဋ္ဌီ ကံအနက်၌သက်-ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) အနတ္ထသင်္ခိတံ-အရ စကားဖြစ်ထိအောင် ယူရမည်၏--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ သမုစ္ဆေဒေါ-ဖြင့် မဂ်ဖြင့်သတ်၏ဟူသည် အကြွင်းမဲ့သတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ဃာတော-၌ ဟနဓာတ်သည် သမုစ္ဆေဒအနက် ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဟနနံ သမုစ္ဆေဒနံ ဃာတော-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ/အတ္ထုပ္ပတ္တိယုတ္တံ** ။ ။ အရဏီယတော အဝဂန္တဗ္ဗတော အတ္ထော ဝုစ္စတိ သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု၊ တဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ သော ဧဝ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ။ တ္ထ-ကာရဿ ဋ္ဌ-ကာရံ ကတွာ-ဟူသော သီလက္ခန္ဓဋီကာသစ်ကိုထောက်၍ အတ္ထပုဒ် ဥပ္ပတ္တိပုဒ်၊ တ္ထ-ကို ဋ္ဌပြုလျှင် အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ၊ မပြုလျှင် အတ္ထုပ္ပတ္တိ-ဟု ရုပ်ပြီးရကား နှစ်ပါဌ် လုံးသင့်ပါသည်။

အတ္ထသင်္ခိတံ/အတ္ထသံဟိတံ ။ ။ ဧဟေ ဥ်။ ဧကာရ ဟကာရေ ပရေ နိဂ္ဂဟိတံ ခေါ ဥ ကာရံ ပပ္ပေါတိ ဝါ-ဟူသော ကစ္စည်းနှင့် ရူ-တို့ကိုထောက်၍ ဟ-အက္ခရာနှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဉ-အပြု မပြုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ **အနတ္တသဒ္ဒိတေ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကား၏ "အနတ္တသဒ္ဒိတေ" ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ၌တင်- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

(တစ်နည်း) အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ ပယ်ခြင်း၏ "အနတ္တသဒ္ဒိတေ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကားကို ပယ်ခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

တာဒိသဿ ဝစနဿ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော အကျိုးမဲ့စကား၏ "တာဒိသဿ ဝစနဿ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ၌တင်- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

သေတုဃာတော-ကား အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကားကို ပယ်သတ်ခြင်း၏ "သေတုဃာတ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

သေတု-ကား အတူဖြစ်သော တံတား၏ "သေတု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရိယာမဂ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။နေယျတ္ထနည်း၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော တံတား, အကြောင်း, မဂ်တို့၏ "သေတု"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

မဂ္ဂေါ/မဂ္ဂေနေဝ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ် ၄-ပါး၏ "မဂ္ဂ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **သေတု**-အရ-- အရဟတ္တမဂ်ကိုယူ။

ဋီကာ၊ [၁၆၂]

(က) **ဣဒါနိ အတ္တသဒ္ဒိတန္တိ ဧတ္ထ ယံ အတ္ထသန္နိဿိတံ ဝစနံ တဿာဂတာ ပုစ္ဆိ၊ တံ ဒဿေန္တော "ဒွိဟာကာရေဟီ"တိ အာဒိမာဟ**။

(ခ) **တတ္ထ အာကာရေဟီတိ ကာရဏေဟိ**။ (ဂ) **ဓမ္မံ ဝါ ဓေဿဿာမာတိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံ ဝါ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ ဇာတကံ ဝါ ကထယိဿာမိ**။

(ဃ) **သာဝကာနံ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမာတိ သာဝကာနံ ဝါ တာယ ပုစ္ဆာယ ဝီတိက္ကမံ ပါကဋံ ကတွာ ဂရုကံ ဝါ လဟုကံ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမ အာဏံ ဌပေဿာမာတိ**။ (င) **အထခေါ ဘဂဝါ** (ပ) **ဝေရဥ္စံ အာရောစေသီတိ ဧတ္ထ နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗံ**။ (စ) **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမေဝ တိ ဘိက္ခူနံ ပတ္တပတ္တပုလကပဋိလာဘံ, သလ္လဟုကဝုတ္တိတံ, သာမပါကပရိမောစနဉ္စ အာရောစေန္တော ဝေရဥ္စံ အာရောစေသီတိ ဝုစ္စတိ**။

(ဋီ။၁၄၈။ မအူ-၂၄၃၆။ ဘာသာဋီ-၂။၁၀၅။)

➤ ၂။ (စ) **သို့/လည်းပါး၍ဖြစ္ဆာတ**။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဒွိဟာကာရေဟိ- ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဒွိဟာကာရေဟိ-၌ အာကာရ-သဒ္ဒါသည် သဏ္ဌာန, ဣင်္ဂိတ အနက်

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် အထခေါ် ဘဂဝါ (ပ) စေမတ္တံ အာရောစေသိ-ဟူသော ပုဒ်တို့၌ တစ်စုံတစ်ခုဟုဆိုအပ်သော စကားမရှိ-ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မရှိခြင်း၏အကြောင်းကို ပြလိုသောဆရာသည် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-ဃ-င) တို့ကား အသီးသီး ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ကာရဏ/ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။

➤ ၄။ ဥပ္ပတ္တိ ဧတ္ထ, ဓောယာတိ ဥပ္ပတ္တိ။ (အစိတ်) အတ္ထာဿ ဥပ္ပတ္တိ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ**။ အတ္ထဿ၊တရားဟောခြင်း၏အကြောင်း၏။ဥပ္ပတ္တိ၊ဖြစ်ရာတည်း။ (ဝါ) အတ္ထဿ၊ တရားဟောခြင်းစသော အကျိုး၏။ဥပ္ပတ္တိ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ဣတိ၊ကြောင့်။အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ၊ မည်၏။ အတ္ထပုဒ်+ဥပ္ပတ္တိပုဒ်။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ အတ္ထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ကား တရားဟောခြင်း၏အကြောင်း (ဝါ) တရားဟောခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးသည် မုချ။ ယင်း၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့် အကြောင်း-အကျိုး/အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော တရားဟောခြင်း၏ အကြောင်း၏ဖြစ်ပေါ်ရာ (ဝါ) တရား ဟောခြင်းတည်းဟူသော အကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုရ၏။

အာကရောတိ အတ္ထနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ ဖလံ နိပ္ဖတ္တေတီတိ **အာကာရော**။ ယံ ကာရဏံ၊အကြင်အကြောင်းသည်။အတ္တနော၊မိမိအား။အနုရူပတာယ၊ လျောက်ပတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ၊ အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ သော။ဖလံ၊အကျိုးကို။ကရောတိ၊ပြုတတ်၏။ နိပ္ဖတ္တေတိ၊ပြီးစေတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ ကာရဏံ၊ အာကာရော။ ကတ္တုသာဓန၊ အာပုဗ္ဗ+ကရ+ဏ။ အာ-ဥပသာရအရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ကရဓာတ်အရကား မိမိအားလျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အပိုင်းအခြားနှင့်တကွသော အကျိုးကိုပြုတတ် ပြီးစေတတ်သော အကြောင်း တရား၏ ဥပ္ပါဒရ၏။ ဏပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ယင်းအကျိုးကိုပြုတတ် ပြီး စေတတ်သော အကြောင်းတရား ရ၏။

စရိယိတ္တာတိ **စရိတံ**။ ပုဗ္ဗေ စရိတံ ပုဗ္ဗစရိတံ။ ပုဗ္ဗစရိတံ ကာရဏံ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏံ။ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏေန ယုတ္တံ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ။ * ပဋိလဘာန် ပဋိလာဘော။ ပတ္တပတ္တပုလကဿ ပဋိလာဘော ပတ္တပတ္တပုလကပဋိလာဘော။

➤ ၆။ (စ) ၌ ကာရဏေဟိ-ဖြင့် အာကာရ-သဒ္ဒါ သဏ္ဌာန, ဣင်္ဂိတအနက်တို့ကို မဟော၊ ကာရဏအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ)

(ဂ) ၌ ကထယိဿာမ-ဖြင့် ဒေသေဿာမ-၌ ဒိသီဓာတ်သည် ဥစ္စာရဏအနက် ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္တ) အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံ ဝါ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ

http://www.dhammadownload.com

ဇာတကံ ဝါ-ဖြင့် ဓမ္မ-အရ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိနှင့်ယှဉ်သော သုတ်၊ ရှေး၌ ကျင့်အပ်ပြီးသော အကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော ဇာတ်ကို ယူရမည်ဟု သိ စေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဌပေသာမ-ဖြင့် ပညပေဿာမ-၌ ပပုဗ္ဗ ဥ ပဓာတ်သည် ဌပန-ထားခြင်း အနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။(ဓာတွတ္ထ) ဂရုကံ ဝါ လဟုကံ ဝါ သိက္ခာပဒံ-ဖြင့် သိက္ခာ ပဒ-အရ ဂရုက လဟုက သိက္ခာပုဒ်အားလုံးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိ ဓေယျတ္ထ) အာဏံ-ဖြင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်သည် အာဏာဒေသနာ မည်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **ထပေဿာမ/ဌပေဿာမ** ။ ။ ဩပ ထပ ထပနေ၊ ဩပေတိ၊ ဩပယတိ၊ ထပေတိ၊ ထပယတိ (နိုတိ၊ဓာတု) ထပေါ စ ထပနေ သိယာ၊ ထပေတိ ထပယိတွာ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ) တို့ကိုထောက်၍ ထပေဿာမ-ပါဌ်သော ယုတ္တတရဖြစ်ပါသည်။

(ယ) ဝါကျ **သာဝကာနံ ဝါ/သာဝကာနံ** ။ ။ မအူနိဿျအလို ဝါသဒ္ဒါ မရှိသင့်။ ဘာသာဋီကာအလို ဂရုကံ ဝါ လဟုကံ ဝါ-တို့၌ ဝါ-သည် အညမည ဝိကပ်၊ သာဝကာနံ ဝါ-၌ ဝါသဒ္ဒါကား ဓမ္မံ ဝါ-၏ ဝိကပ်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **အာကာရဓေယ်-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော ကာရဏ, သဏ္ဌာန, ဣဂိတ-တို့ ၏ "အာကာရ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏ-၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဒုဂ္ဂိကုံ ဝိဇိတံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဝေ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းကို အောင်နိုင်ခြင်း ၏ "ဒုဗ္ဘိက္ခံ ဝိဇိတံ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော (ဘိက္ခာဘာဝလျှင် အကြောင်း ရှိသော) စိန္တာ, ဝိယာတ-အောင်နိုင်ခြင်းတို့၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံ-ကား ဆိုလတံ့ဖြစ်သော ရှေး၌ကျင့်အပ်သော အကြောင်း နှင့်ယှဉ်သော ဇာတက-မှကြွင်းသော ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းကိုမှီ၍ဖြစ်သော အကြောင်း အရာကို သုတ္တ-အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်းမည်၏။

တုမှေ နိဿာယ-ကား ဌာနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဒြဗ်၏ "တုမှေ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ ဖြစ်သော အလိုနည်းသောအကျင့်၌တင်--ဌာနူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

➢ ၁၀။ **(ဃ) ဝါကျ**-- မေတ္တာ ကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

· **အာဟ-၌** ဗြူဓာတ်အရ -- ဥပါလိသင်္ကန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒွိဟာကာရေဟိ-စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၏ နီးစွာသောအကြောင်းတည်း၊ ထို--သည် သုတမယဉာဏ်-စသော ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာ ရုယှာရုယှအားဖြင့် ထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၆၃]

(က) ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓန္တိ ပထဝီယာ ကိရ ဟေဋ္ဌိမတလေ ပထဝိမဏ္ဍော ပထဝေါဇော ပထဝိပပ္ပဋကော အတ္ထိ၊ တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ (ခ) တတ္ထ သမ္ဗန္ဓန္တိ မဓုရံ။ (ဂ) သာဒုရသန္တိ အတ္ထော။ (ဃ) ယထေဝ ဟိ "တတြဿ ရုက္ခော သမ္ဗန္ဓဖလော စ ဥပပန္နဖလော စာ"တိ ဧတ္ထ မဓုရဖလောတိ အတ္ထော။ ဧဝမိဓာပိ သမ္ဗန္ဓန္တိ မဓုရံ သာဒုရသန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (င) သေယျထာပိ "ခုဒ္ဒမဓုံ အနီဠကန္တိ" ဣဒံ ပနဿ မဓုရတာယ ဩပမ္မနိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ (စ) ခုဒ္ဒမဓုန္တိ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာကတံ ကတမဓုံ။ အနီဠကန္တိ နိမ္မက္ခိကံ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ ပရိသုဒ္ဓံ။ (၄။၁၅၀။ မအ္ဌ-၂။၄၄၅။ ဘာသာဋီ-၂။၁၁၅။)

➤ ၁။ (င) **အဿ ပထဝီယာ ဟေဋ္ဌိမတလဿ**-ထိုမြေ၏အောက်၌ဖြစ်သော အပြင်၏။

ပုစ္ဆာ-၏ ကတ္တားကို ထေရေန၊ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်သည်။

➤ ၂။ (က) သို့/-- ဆရာ၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓံ-ဟု လျှောက်၏။ မြေ၏ အထက်အပြင်သည် ထမင်း, အဖျော် အဝတ်တန်ဆာ ဥယျာဉ်ဗိမာန်နှင့် ယှဉ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်ကိုရည်၍ ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓံ-ဟု ဆိုပါသလော။ အဘယ်ကို ရည်၍ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓံ-ဟု မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထား၏။ ယင်းဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓံ-ဟူသော စကား၌ သမ္ဗန္ဓ-သဒ္ဒါသည် ပရိပုဏ္ဏသမ္ဗန္ဓ, သမင်္ဂီသမ္ဗန္ဓအနက်ကို ဟောပါသလော။ ယင်း၌ သမ္ဗန္ဓ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိ-- ယင်း၌ သမ္ဗန္ဓ-သဒ္ဒါသည် ပရိပုဏ္ဏသမ္ဗန္ဓ, သမင်္ဂီသမ္ဗန္ဓအနက်ကို မဟော၊ မဓုရသမ္ဗန္ဓအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် သမ္ဗန္ဓသဒ္ဒါ မဓုရအနက်, သာဒုရသအနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမ္ဗန္ဓ-သဒ္ဒါ၏ မဓုရအနက် သာဒုရသအနက်၌ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် သမ္ဗန္ဓသဒ္ဒါ မဓုရအနက်, သာဒုရသအနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် သမ္ဗန္ဓ၏ မဓုရဘာဝသည် အဘယ်သို့သော ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားနိုင်ပါအံ့နည်း။ သမ္ဗန္ဓ၏ မဓုရဘာဝ၌ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် သမ္ဗန္ဓ၏ မဓုရဘာဝ၌ဖြစ်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဥပမာအားဖြင့် ပျားကောင်, ပျားဥ မရှိသော ယင်ပျား၏ အရသာကဲ့သို့ တည်းဟူသောအနက်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓံ-ဖြင့်ပင် ပြီးပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သေယျထာပိ-စသည်ကို အဘယ်အကျိုးငှာ ထပ်၍ ဆိုပါ

http://www.dhammadownload.com

သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ပေတ္တမတလ သမ္ဗန္ဓ-၌ သမ္ဗန္ဓသဒ္ဒါသည် မဓုရအနက်ကိုဟောသည်ဟု ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ ဖွင့်ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ။ (င) သေယျထာပိ ခုဒ္ဒမဓုံ အနီဠကံ-ဟူသော စကား၏ အနုသန္ဓေကိုပြသောကြောင့် အနုသန္ဓေ ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။ ။ အဿ-ကား ၏--ကြောင့် မဓုရတာယ-ဝယ် တာ-၌ သမ္ဗန်၊ တာ-ကား သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ (တစ်နည်း) အဿ-ကား သည်--ကြောင့် မဓုရတာယ ဝယ် မဓုရ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ကတ္တား၊ မဓုရ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ မဉတိ ဉာယတိ မဓုရန္တိ **မဓု**။ (မန+ဥ) မဓု အဿ အတ္ထိ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ **မဓုရံ**။ အဿ ပေတ္တမတလဿ၊ထိုအောက်မြေအပြင်အား။ ဝါ၊တစ်နည်းကား။ တသ္မိံ၊ထို--၌။မဓု၊ချိုသောအရသာသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ၊မဓုရံ။ အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၊ မဓု+ရ-ပစ္စည်း။ မဓု-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ချိုသောအရသာသည် မုချ။ ယင်း၏ အောက်မြေအပြင်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ရ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ချိုသော အရသာရှိသော အောက်မြေအပြင်ရ၏။

* သာဒီယတိ အဿာဒီယတီတိ **သာဒု**။ (သဒ+ဏု) ရသန္တိ တံ သတ္တာ အဿာ ဒေန္တီတိ **ရသော**။ ရသ+အ) သာဒု ရသော ဧတ္ထ ပေတ္တမတလေတိ **သာဒုရသံ**။

သာဒုရသ-အရကား သာယာအပ်သော အရသာ (ဝါ) ချိုသော အရသာသည် မုချ။ ထို--၏ အောက်မြေအပြင်နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို-- သော သာယာအပ်သော (ဝါ) ချိုသော အရသာရှိသော အောက်မြေအပြင်ရ၏။

နတ္ထိ ဣလံ ဒေါသော ဧတ္ထ ခုဒ္ဒမဓုမှိတိ **အနီဠကံ**။ န-ဣလ အရကား အပြစ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်ရ၏။ ထို--၏ ငယ်သောပျား (ဝါ) ယင်ပျားနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အရကား ထို--သော အပြစ်မရှိသော ငယ်သော ယင်ပျားရ၏။

ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ မဓု **ခုဒ္ဒမဓု**။ ခုဒ္ဒါဟိ၊ပျားငယ် (ဝါ) ယင်ပျားတို့သည်။ကတံ၊ပြုအပ်သော။မဓု၊ပျားရည်တည်း။ခုဒ္ဒမဓု၊ပျားငယ်၊ (ဝါ) ယင်ပျားတို့သည် ပြုအပ်သော ပျားရည်။ ခုဒ္ဒပုဒ်+မဓုပုဒ်။ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်။ခုဒ္ဒ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပျား ငယ် (ဝါ) ယင်ပျားတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ထို--၏ ပြုအပ်သော ပျားရည်နှင့် သာဓက-သာဓျ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပျားငယ်တို့သည် ပြုအပ်သော ပျားရည် ရ၏။

(တစ်နည်း) ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ ခုဒ္ဒံ။ (အစိတ်) ကတတဒ္ဓိတ်။ ခုဒ္ဒါပုဒ်+ဏပစ္စည်း၊ ခုဒ္ဒါဟိ၊ တို့သည်။ကတံ၊ပြုအပ်သည်တည်း။ခုဒ္ဒံ၊--တို့သည် ပြုအပ်သည်။

ခုဒ္ဒဥ္စ တံ မဓုစာတိ **ခုဒ္ဒမဓု**။ (အပေါင်း) ခုဒ္ဒဥ္စ၊ပျားငယ် (ဝါ) ယင်ပျားငယ်တို့သည်

http://www.dhammadownload.com

ပြုအပ်သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။မဓုစ၊ပျားရည်သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ်)

ဟေဋ္ဌာ ဇာတံ ဟေဋ္ဌိမံ။ ဟေဋ္ဌိမံ တလံ ဟေဋ္ဌိမတလံ။ သမ္ပန္နာနိ မဓုရာနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ **သမ္ပန္နဖလော**။ * ဥပပန္နာနိ ဗဟူနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ ဥပပန္နဖလော။ မဓုရာနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ **မဓုရဖလော**။ * ဥပမီယတိ ဧတေန ခုဒ္ဒမဓုနာပိ ဩပမ္မံ။ ဩပမ္မံ နိဒဿနံ **ဩပမ္မနိဒဿနံ**။

ခုဒ္ဒကာ မက္ခိကာ **ခုဒ္ဒကမက္ခိကာ**။ ကတံ မဓု **ကတမဓု**။ နတ္ထိ မက္ခိကာ ဧတ္ထ မဓုမှိတိ **နိမ္မက္ခိကံ**။ မက္ခိကာနံ အဏ္ဍာနိ **မက္ခိကဏ္ဍာနိ**။ နတ္ထိ မက္ခိကဏ္ဍာနိ ဧတ္ထ ခုဒ္ဒမဓုမှိတိ **နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ**။ ပထဝိယာ မဏ္ဍော **ပထဝီမဏ္ဍော**။ အတ္တနော ဥဒယာနန္တရံ ရုပ္ပံ ဇနေတီတိ **ဩဇာ**။ ပထဝိယာ ဩဇော **ပထဝေါဇော**။ ပထဝိယာ ပပ္ပဋကော **ပထဝီပပ္ပဋကော**။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံ-၌ သမ္ပန္န-အရ ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္န သမင်္ဂီသမ္ပန္နကို မယူရ၊ မဓုရသမ္ပန္နကို ယူရမည်ဟု သိစေ။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] သမ္ပန္န-သဒ္ဒါ ပရိပုဏ္ဏအနက် သမင်္ဂီအနက်ကိုမဟော၊ မဓုရအနက်ဟော၏ဟု သိစေ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ သာဒုရသံ-ဖြင့် ဤ၌ မဓုရ-သဒ္ဒါသည် ပိယအနက်ကို မဟော၊ သာဒုအနက် ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] မဓုရဟူသည် ချိုမြိန်သော အရသာ ရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ ကတမဓု-ဖြင့် ခုဒ္ဒမဓုံ-၌ ခုဒ္ဒ-သဒ္ဒါသည် အဓမ, ကပဏ အနက်တို့ကို မဟော၊ မက္ခိကာဘေဒ-ပျားဟူသောအနက်ကို ဟော--ဌင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ခုဒ္ဒနှင့် မဓု-ကို ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ မဓု ခုဒ္ဒမဓု-ဟု ကတ အလယ်ပုဒ်ကျေသော တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ဌင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ခုဒ္ဒပုဒ်ကို ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ ခုဒ္ဒံ-ဟု ကတတဒ္ဓိတ်ပြု--ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကတတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-ဌင်း (ပစ္စယတ္ထ) ခုဒ္ဒ-နှင့် မဓု-ကို ခုဒ္ဒဉ္စ တံ မဓုစာတိ ခုဒ္ဒမဓု-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု--ဌင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိမ္မက္ခိကံ-ဖြင့် အနိဋ္ဌကံ-၌ အပြစ်မရှိဟူသည် ပျားကောင်-ပျားဥတို့ မရှိခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ-ဖြင့် နိမ္မက္ခိက-ပုဒ်ကို နတ္ထိ မက္ခိကာ ဧတ္ထာတိ နိမ္မက္ခိကံ-ဟု ပြု--ဌင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မက္ခိကာသဒ္ဒါသည် သာမညအားဖြင့် မက္ခိကဏ္ဍကိုလည်း ယူရမည်ဟူသော အနက်ကိုဌင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။/ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ-ဖြင့် ပျားရည်၌ ပျားမရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပရိသုဒ္ဓံ-ဖြင့် ပျားကောင် ပျားဥ မရှိသဖြင့် စင်ကြယ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သာဒုရသံ/သာဓုရသံ** ။ ။ မဓုရပုဒ်၏ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်၍ "သာဒုမှိ မဓုရော

http://www.dhammadownload.com

ပိယေ"ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ သာဒု-သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ရသ-ဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့် ယှဉ်တွဲနေသဖြင့် သုန္ဒရအနက်ဟော သာဓု-ကို ဤ၌ မလိုအပ်၊ သဒ-အဿာဒနေ၊ အဿာဒီယတီတိ သာဒု-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ သဒဓာတ် ဏုပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးသော ချိုသောအရသာဟော သာဒု-သဒ္ဒါသာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ရင်း၊ သာဒုရသံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

အနိင္ဂကံ/အနီလကံ ။ ။ အနီလက-၌ ဣလ-ကား ဒေါသတ္ထ၊ နတ္ထိ ဣလံ ဧတ္ထာတိ အနီလကံ-ဟုပြု၍။ အနိင္ဂက-၌ ဣင္ဂ-ကား ဒေါသတ္ထ၊ နတ္ထိ ဣလံ ဒေါသော ဧတ္ထ ခုဒ္ဒမဓုမှိတိ အနိင္ဂကံ။ နပုဒ်+ဣလပုဒ်+ကပစ္စည်း၊ လ-ကို ငပြု၊ ဣ-ကို ဤပြုလျှင် အနိင္ဂက-ဟုရင်း၊ လ-ကို ဂ-မပြုလျှင် အနီလက-ဟုရင်း၊ ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပထဝီမဏ္ဍော/ပထဝီမဏ္ဍံ ။ ။ မဏ္ဍော နိတ္ထိရသဂ္ဂသ္မိံ-ဟူသော အဘိဓာန်ကို ထောက်၍ မဏ္ဍ-သဒ္ဒါ ပုံလိင် နပုံလိင်နှစ်မျိုးနှင့် ဆက်ဆံရကား နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဖောဋ္ဌိမတာလံ သမ္ပန္နံ**-ကား ဌာနဖြစ်သော အောက်မြေအပြင်၏ "ဖောဋ္ဌိမတလ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပထဝိမဏ္ဍ, ပထဝေါဇ, ပထဝိပပ္ပဋက-တို့၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

. **သမ္ပန္နံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သမ္ပုဏ္ဏ, မဓုရ, သမဂ္ဂီ-တို့၏ "သမ္ပန္န"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဓုရ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

မဓုရံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သာဒု, ပိယ-တို့၏ "မဓုရ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာဒု၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

နိမ္မက္ခိက-ကား ဌာနဖြစ်သော ပျားကောင်မရှိခြင်း၏ "နိမ္မက္ခိက"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပျားဥ မရှိခြင်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

➢ ၁၀။ **ဓေတိ-၌** **ဓေဓာတ်**-အရ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၏ ကရုဏာ ပညာ ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

တိကျ [၁၆၄]

(က) သာဓာဟံ ဘန္တေတိ သာဓု အဟံ ဘန္တေ။ (ခ) ဧတ္ထ သာဓူတိ အာယာစန ဝစနမေတံ။ (ဂ) ပထဝိပရိဝတ္တနံ အာယာစန္တော ဟိ ထေရော ဘဂဝန္တံ ဧဝမာဟ။

(ဃ) ပရိဝတ္တေဿာမိ ဥက္ကုဇ္ဇေဿာမိ၊ ဟေဋ္ဌိမတလံ ဥပရိမံ ကရေဿာမိ။

(င) ကသ္မာ?။ ဧဝဉှိ ကတေ သုခေန ဘိက္ခူ ပပ္ပဋကောဇံ ပထဝိမဏ္ဍံ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တီတိ။

(စ) အလံ ဘဂဝါ အနနုညာတုကာမောပိ ထေရံ သီဟနာဒံ နဒါပေတုံ ပုစ္ဆိ "ယေ ပန (ပ) ကရိဿသီ"တိ။ (၄။၁၅၁။ မအ္ဋ-၂။ ၄၄၇။ ဘာသာဋီ-၂။၁၁၅။)

➢ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် သာဓာဟံ ဘန္တေ-ကို သာဓု အဟံ

I-59-A

http://www.dhammadownload.com

ဘန္တေ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကို ဆို၏။ ယင်း၌ သာဓု-သဒ္ဒါသည် သုန္ဒရ, ဒဠှီကမ္မအနက်တို့ကို ဟောပါသလော။ သာဓဟံ ဘန္တေ-၌ သာဓု-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် သာဓဟံ ဘန္တေ-၌ သာဓု-သဒ္ဒါသည် အာယာစနအနက်၌ ဖြစ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သာဓု-သဒ္ဒါသည် သုန္ဒရေ ဒဠှီကမ္မေ စာ-ယာစနေ သမ္ပဋိစ္ဆနေ။ သဒ္ဓနေ သမ္ပဟံသာယံ၊ သာဓွာဘိဓေယျေ လိင်္ဂီကံ(အဘိဓာန်)ဟူသည်နှင့်အညီ သုန္ဒရ, ဒဠှီကမ္မ စသော အနက်များစွာနှင့်ဆက်ဆံနေသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သာဓဟံ ဘန္တေ-၌ သာဓု-သဒ္ဒါသည် အာယာစနအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ အသင့်ယုတ္တိကို မပြသော် ဆရာ့အား ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် အောက်မြေပြင်ကို အထက်၌ရှိအောင်ပြုခြင်းသည် ပရိဝတ္တေယျံ-မည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် အောက်မြေပြင်ကို အထက်၌ရှိအောင် ပြုရပါသနည်း။ အကြောင်းမဲ့ အောက်မြေပြင်ကို အထက်၌ရှိအောင် ပြုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ယေ ပန တေ မောဂ္ဂလာန (ပ) ကရိဿသိ-ဟု မိန့်တော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းငှာ အလိုမရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (အပိ-ကို၍) ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ယေ ပန တေ မောဂ္ဂလာန (ပ) ကရိဿသိ-ဟူ၍ မိန့်တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏဝါကျ။ ထိုတွင် ကသ္မာ-ကား ကာရဏ ပုစ္ဆာ၊ ဧဝဠိ ကတေ-စသည်ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာ။ (စ) အနုသန္ဓေ ပက္ခန္တရ။

အနန္နညာတကာစောပဝီ-၌ အပိ-ကား သမ္ဘာဝနာအနက် ဖြစ်သည်။

➤ ၄။ ပထဝတိ ဝေတ္ထာတိ **ပထဝီ**။ (ပ-ထဝ+အ+နဒါဒိ ဤ) သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထရတိတိ ဝါ **ပထဝီ**။ (ပ-ထရ+အ+နဒါဒိ-ဤ) မညတ္တိ ဧတေနာတိ **မဏ္ဍော**။ (မန+ဍ) ပထဝိယာ မဏ္ဍော **ပထဝိမဏ္ဍော**။ (တံ) ပထဝီ-ပုဒ်အရကား မြေကြီးဖြစ်သည် မှချ။ ထို--၏ အဆီနှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား မြေကြီး၏ အဆီရ၏။

ပရိဝတ္တိယတေ **ပရိဝတ္တနံ**။ ပထဝိယာ ပရိဝတ္တနံ **ပထဝိပရိဝတ္တနံ**။ ပထဝီ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မြေကြီးသည် မှချ။ ထို- ၏ လှန်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မြေကို ပြောင်းပြန်လှန်ခြင်း ရ၏။

ဥပရိ ဇာတံ **ဥပရိမံ**။ ဥပရိ-အရ အထက်အရပ်သည် မှချ။ ထို--၏ ဣမ ပစ္စည်းအရ အောက်အပြင်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဣမ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အထက်

http://www.dhammadownload.com

အရပ်၌ဖြစ်သော အောက်အပြင်ရ၏။

ပပ္ပဋကောစ ဩဇောစ **ပမ္ပဋကောဇံ**။ ပပ္ပဋက-အရ အလွှာဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဩဇာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အလွှာဟူသော မြေဩဇာ ရ၏။ ＊ ဝစတီတိ ဝစနံ။ အာယာစနံ ဝစနံ **အာယာစနဝစနံ**။

သီဟဿ နာဒေါ ဝိယ နာဒေါ **သီဟနာဒေါ**။ သီဟနာဒ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ခြင်္သေ့၏ ဟောက်ခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ နာဒ-ဟူသော နောက်ပုဒ် အရ အရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ မြွက်ဆိုသံနှင့် သဒိသ-သဒိသ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ခြင်္သေ့၏ ဟောက်သံကဲ့သို့သော မြွက်ဆိုခြင်းရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သာဓဟံ-ကို သာဓု+အဟံ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ဟု သိစေသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) (ခ) ဖြင့် သာဓု-သဒ္ဒါသည် သုန္ဒရ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အာယာစန အနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဉက္ကုဇ္ဇေယျံ-ဖြင့် ပရိဝတ္တေယျံ-၌ ပရိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝတု (ဝါ) ဝတ္တုဓာတ်သည် ဤ၌ လှန်ခြင်း ပရိဝတ္တနအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယောဒ္ဒိမတာလံ ဉပရိမံ ကရေယျံ-ဖြင့် ဉက္ကုဇ္ဇေယျံ-၌ ဉ-ဉပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကုဇ္ဇဓာတ်သည် ဤ၌ အဘိမုခီကရဏ အနက်ကို မဟော၊ ဥဒ္ဓမုခကရဏအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) လှန်၏ဟူသည် အောက်မြေအပြင်ကို အထက်မြေအပြင်ဖြစ်အောင် ပြုခြင်းပင်တည်းဟုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ပထဝိပရိဝတ္တန်/ပထဝီ ပရိဝတ္တန်** ။ ။ ပထဝိပုဒ် ပရိဝတ္တနပုဒ်၊ သမာသ် အလယ်၌ ဤ-ကို ဣပြုလျှင် ပထဝိပရိဝတ္တနံ၊ မပြုလျှင် ပထဝီ ပရိဝတ္တနံ-ဟု ပြီးသော ကြောင့်ရင်း၊ ယောဇနာ၌လည်း "ပထဝီ ပရိဝတ္တနန္တိပိ အတ္ထိ"ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ၂-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပထဝီ/ပုထဝီ/ပုထုဝီ ။ ။ ပုထ ဣတိ ပါဋိပဒိကေ ဋီတေ နဒါဒိ၊ ဤ။ ပုထဿ ပုထု အာဒေသေ ဝုဒ္ဓိမှိစ ကတေ ပုထဝီ၊ ဉဿ ဝါဒေသေ ပုထုဝီ။ ပထာဒေသေ တု ပထဝီ၊ ဣမဿ ပကေ့ အဝါဂမော (ဓာန်ဋီ-၁၈၁)ကိုထောက်၍ ပုထပါဋိပဒိကပုဒ်၊ နဒါဒိ ဤ ပစ္စည်း၊ ပုထကို ပုထုပြု၊ ထ-၏ အစိတ် ဉ ကို ဩပြု၊ ဩကို အဝပြု၍ ပုထဝီ-ဟုရင်း။ ထ-၏ အစိတ် ဉ-ကို ဥဝပြုလျှင် ပုထုဝီ-ဟုရင်း၊ ပုထကို ပထပြု၊ အဝ-လာ၍ ပထဝီ-ဟုရင်း၊ အသီးသီးရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ ယင်းသဒ္ဒါသုံးခုသည် မြေဟောပရိယာယ် ပုဒ်များပင် ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ၃-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

(တစ်နည်း) အထ ဝါ ထဝ ဂတိယံ၊ ပထဝတိ ဟတ္ထာတိ ပထဝီ၊ နဒါဒိ။ သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထရတီတိ ဝါ ပထဝီ၊ ထရ သန္ထရဏေ ပပုဗ္ဗော၊ ရဿ ဝေါ၊ နဒါဒိ၊ ပုထဝီ၊ အဿု-

F-39-B

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော (ဓာန်ဉ္စီ) အထဝါနည်းကိုထောက်လျှင်လည်း ပပုဗ္ဗ ထဝဓာတ်၊အ-ပစ္စည်း၊ နဒါဒိ ဤပစ္စည်းဖြင့် ပထဝီ-ဟုရင်း၊ ပပုဗ္ဗ ထရဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ နဒါဒိ ဤပစ္စည်း၊ ရ-ကို ဝ-ပြု၊ ပ-၏ အစိတ် အ-ကို ဥပြု၍ ပုထဝီ-ဟုရင်း ပြီးနိုင်ရကား သင့်ပါသည်။

> ၈။ **သီဟနာဒံ**-ကား အတူဖြစ်သော ခြသေ့်ဟောက်သံ၏ "သီဟနာဒံ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၏ မြွက်ဆိုသံ၌ တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

ဧကံ အယံ အနေ့ဖလ္လံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လက်တစ်ခုလုံး၏ "ဟတ္ထ"ဟူသောအမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော လက်ဝါးပြင်၌တင်-ကေဒေသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

(တစ်နည်း) **မာဏ္ဍံ**- ကား ဟတ္ထတလ-ဟု ဆိုလိုလျက် တလ-ပုဒ်ကျေနေသော ကြောင့် ကေဒေသဝေါဟာရနည်း။

> ၁၀။ **ပဗ္ဗဋကောခ**-အရ -- မြေဆီ မြေလွှာဟုဆိုအပ်သော အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် (၈) ပါး၏။ မူဋ္ဌိ-၌ ပုဋ္ဌဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ကရုဏာ ပညာပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အာဒေသောင်းသံပဏ္ဍနာ [၄။၁၅၁။]

(က) **အလင္တိ ပဋိက္ခေပဝစနံ**။

(ခ) **ဝိပလ္လာသမ္ပိ သတ္တာ ပဋိလဘေယျုန္တိ ဝိပရီတဂါဟမ္ပိ သတ္တာ သမ္မာပုဏေယျုံ**။

(က) ဖြင့် အလံ-သဒ္ဒါသည် ဘူသန-စသော အနက်ကို မဟော၊ ပယ်မြစ်ခြင်း- ပဋိက္ခေပအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(**ခ**) ၌ ဝိပရီတဂါဟံ-ဖြင့် ဝိပလ္လာသ-သဒ္ဒါ၏ ဝိပရီတအနက်ဟော-ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ဝိပလ္လာသ-သဒ္ဒါ၏ ဝိပရိတ (ဝိပရိယာယ)၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ် ၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝိပလ္လာသ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဂါဟ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေ သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ သမ္မာပုဏေယျ-ဖြင့် ရကုန်ခြင်းဟူသည် ရောက်ကုန်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဓါဂျ [၁၆၅]

(က) ဣဒါနိ အာယသ္မာ ဥပါလိ ဝိနယပညတ္တိယာ မူလဘော ပဘုတိ နိဒါနံ ဒဿေတုံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ ပိတာက္ကုပ္ပါဒံ ဒဿေန္တော "အထခေါ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿာ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ **ရဟောဂတဿာတိ** ရဟသိ ဂတဿ။ **ပဋိသလ္လီနဿာတိ** သလ္လီနဿ ဧကီဘာဝံ ဂတဿ။ **ကတမေသာနန္တိ** အတီတေသု ဝိပဿီအာဒီသု ဗုဒ္ဓေသု ကတမေသံ။

(ဂ) **စိရံ** အဿ ဌိတိ **စိရာ** ဝါ အဿ ဌိတီတိ **စိရဋ္ဌိတိကံ**။ (ဃ) သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ။ (၄။၁၅၂။ မအ-၂။ ၄၅၄။ ဘာသာဋီ-၂။၁၁၉။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အထခေါ် အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကံပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ စိရဋ္ဌိတိကံပုဒ်ကို ယင်းသမာသ် ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ပြုသင့်ပါသလော။ မည်သို့ ဝစနတ္ထပြုသင့်ပါသေးသနည်း။ (ဃ) မိန့်။

ကား -- တုလျာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) သည် အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ စိရံ-ကား ပတ်လုံး--ကြောင့် ဋ္ဌိတိ-၌ ကာလအစ္စန္တသံယောဂ၊ ဋ္ဌိတိ-ကား ကာလအစ္စန္တသံယောဂဝန္တစပ်။ (တစ်နည်း) စိရံ-ကား စွာ--ကြောင့် ဋ္ဌိတိ-၌ ကြိယာ ဝိသေသန၊ ဋ္ဌိတိ-ကား ကြိယာဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ စိရံ အဿ ဋ္ဌိတီတိ **စိရဋ္ဌိတိကံ**။ စိရဋ္ဌိတိ-ပုဒ်အရကား ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံးတည်ခြင်းသည် မုချ။ ထို၏ သာသနဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ တ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော သာသနဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

ဥပသမီပေ အလ္လီယတီတိ ဥပါလိ။ ဥပ-အရ သမီပဘောဂုဏ် ရ၏။ အာပုစ္ဆ လိ ဓာတ်အရ ငြိကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဂေဟဿိတပေမ တဏှာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ [ရဟန်းမပြုမီ ရှေ့အဘို့ကိုငဲ့၍ ကောက်သည်။] (တစ်နည်း) ငြိကပ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ [ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ဥပါလိကိုရည်၍ကောက်သည်။] က္က-ပစ္စည်းအရကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဥပါလိမထေရ် ရ၏။

သာရိယာ ပုတ္တော **သာရိပုတ္တော**။ သာရိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သာရိပုတ္တေးမသည် မုချ။ ထို--၏ သားနှင့် ဇနက-ဇည စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရ၏။

* ပညပနံ ပညတ္တိ၊ ဝိနယဿ ပညတ္တိ ဝိနယပညတ္တိ။ (တံ)။ သိက္ခာပဒေန ပဋိသံယုတ္တော သိက္ခာပဒ ပဋိသံယုတ္တော။ ဝိတက္ကဿ ဥပ္ပါဒေါ ဝိတက္ကုပ္ပါဒေါ။ ကေဿ ဘာဝေါ ကေ ဘာဝေါ။ သမ္မာ လီနော သလ္လီနော။ (တဿ)။ ပဒါနံ အတ္တော ပဒတ္တော။ ဥတ္တာနော ပဒတ္တော ယဿ ဝစနဿာတိ ဥတ္တာနပဒတ္ထံ။

➤ ၆။ (စ) ၌ ရဟသိ ဂတဿ-ဖြင့် ရဟောဂတ-ပုဒ်ကို ရဟော (ရဟသိ) ဂတော ရဟောဂတော-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ကိုရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ရဟော နိပါတ်နောင် သို့ဝိဘတ် ကျေနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ရဟာသိ ဂတဿ-ဖြင့် ရဟောဂတ-ပုဒ်ကို ရဟာသိ ဂတော ရဟော ဂတော-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ဍင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) မနောဂိုဏ်းအရာဖြစ်၍ ဧတေသမောလောပေ-သုတ်ဖြင့် အ- ကို ဩပြု၍ ရဟောဂတ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုဍင်း (ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

သလ္လီနဿ-ဖြင့် ပဋိသလ္လီနဿ-၌ ပဋိ-ဥပသာရ၏ အနတ္ထက၏ --ဍင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ဍင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

ဧကီဘာဝံ ဂတဿ-ဖြင့် ကောင်းစွာ ကိန်းအောင်းဟူသည် တစ်ပါးတည်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

ကတမေသံ-ဖြင့် ကတမေသာန်-သည် ကတမေသံ-၏ ပရိယာယ်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ) [တစ်နည်း] ကတမေသံ-ဖြင့် ကတမေသာန်-၌ သာန်-သည် နံဝိဘတ်၏ ကာရိယဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဂ) ၌ စိရံ အဿ ဌိတိ-ဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကံပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ဍင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) က-၏ သမာသန္တ က-၏--ဍင်း (ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ စိရာ အဿ ဌိတိ-ဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကပုဒ်ကို တုလျာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု--ဍင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) က-၏ သမာသန္တ က-၏--ဍင်း (ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ပဋိသလ္လီန/ပဋိသလ္လီဏ ။ ။ ပဋိ-သံ- လီဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ "ဘိဒါဒိတော နော တ္တတ္တဝန္တူနံ"ဟူသော မောဂ္ဂလာန်၊ နိရုတ္တိဒီပနီ-ဖြင့် တ-ကို န-ပြု၍ ပဋိသလ္လီန-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ပဋိသလ္လီနော-ဟု ဒန္တဇ န-နှင့်ရှိသောပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။ (ပဋိသလ္လီယိတ္ထာတိ ပဋိသလ္လီနော။)

➤ ၈။ **စိရာ ဝါ အဿ ဌိတိ**-ကား စိရာ-အရ ကြာမြင့်စွာသော ကာလနှင့် ဌိတိ-အရ တည်ခြင်း ကာလဝန္တတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

ဝိနယပညတ္တိယာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိနည်းကို ပညတ်ခြင်း၏ "ဝိနယပညတ္တိ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်မှကြွင်းသော သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

ရဟောဂတဿ-ကား ဆိုလတ့်သော ပဋိသလ္လီနဿ-အရ စိတ္တဝိဝေက-မှ ကြွင်းသော ကာယဝိဝေကကို ရဟောဂတဿ-အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဝိဝေက, စိတ္တဝိဝေကတို့၏ "ရဟောဂတဿ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဝိဝေက၌ တင်--ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ပဋိသလ္လီနဿ**-အရ အရဟတ္တဖလသမာပတ်ဟု ဆိုအပ်သော စိတ္တဝိဝေကကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၆၆]

(က) ပုန ဓောရော ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော "ကော နုခေါ ဘန္တေ ဟေတူ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ကောနု ခေါ ဘန္တေတိ ကာရဏပုစ္ဆာ။ (ဂ) တဿ ကတမော နု ခေါ ဘန္တေတိ အတ္ထော။ (ဃ) ဟေတု ပစ္စယောတိ ဥဘယမေတံ ကာရဏာဓိဝစနံ။

(င) ကာရဏံ ဟိ ယသ္မာ တေန တဿ ဖလံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊ တသ္မာ ဟေတူတိ ဝုစ္စတိ။ (စ) ယသ္မာ တံ ပဋိစ္စ ဧတိ ပဝတ္တတိ၊ တသ္မာ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဆ) ဧဝံ အတ္ထတော ဧကမ္ပိ ဝေါဟာရဝသေန စ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယစ တထာ တထာ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ (၄၊၁၅၃။ မအ္ဃ-၂။၄၅၇။ ဘာသာဋီ-၂။၁၂၁။)

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ **ဥဘယမေတံ ကာရဏာဓိဝစနံ** ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ကော နု ခေါ ဘန္တေ ဟေတု ကော ပစ္စယော-ဟု လျှောက်၏။ ပဋ္ဌာနပစ္စယုဒ္ဒေသ ဟေတုပစ္စယော-၌ ဟေတု-သဒ္ဒါသည် အသာဓာရဏအကြောင်း၊ ပစ္စယ-သဒ္ဒါသည် သာဓာရဏ အကြောင်းကို ဟောသကဲ့သို့ (ဥပမာ လင်္ကာရ) ဤ၌လည်း ဟေတု-သဒ္ဒါသည် အသာဓာရဏအကြောင်း၊ ပစ္စယ-သဒ္ဒါသည် သာဓာရဏအကြောင်းကိုပင် ဟောပါသလော။ ဟေတု-သဒ္ဒါ၊ ပစ္စယ-သဒ္ဒါ နှစ်ပါးကား အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င+စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဟေတု ပစ္စယ သဒ္ဒါနှစ်ခုအပေါင်းသည် ကာရဏအနက်ကို ဟောသောဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ကာရဏ (အကြောင်း) ကို ဟေတု-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ အဘယ့်ကြောင့် ကာရဏ (အကြောင်း) ကို ပစ္စယ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ ကာရဏ(အကြောင်း)၏ ဟေတုမည်ခြင်း၊ ပစ္စယမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို အကျယ်မပြပြီလော။ မပြဆိုခဲ့သော် သဒ္ဒေပ-ဝိတ္ထာရ ဆန္ဒသော ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င+စ) မိန့်။

(ဆ+စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဟေတု ပစ္စယ-သဒ္ဒါနှစ်ခုသည် အကြောင်း သာမညကို စွဲ၍ဖြစ်သော အနက်တူသဒ္ဒါဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤအနက်အားဖြင့် အကြောင်းဟောသာဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် နှစ်ကြိမ်ဆိုရပါသနည်း၊ ဟေတု-ဟူ၍ ၎င်း၊ ပစ္စယာ-ဟူ၍၎င်း သဒ္ဒါတစ်ခုဆိုက ပြီးကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ သဒ္ဒါနှစ်ခု အနက်တစ်ခုဖြစ်၍ သဒ္ဒါအနက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ+စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဟေတု ပစ္စယ သဒ္ဒါနှစ်ခုအပေါင်းသည် ကာရဏ (အကြောင်း)ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ အနက်အားဖြင့် တူသည် ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် သဒ္ဒါနှစ်ခု ဆိုပါသနည်း။ ဟေတုဖြစ်စေ, ပစ္စယဖြစ်စေ တစ်ခုခု

http://www.dhammadownload.com

နိရုတ္တကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) အနုသန္ဓေ ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င-စ) ဝိတ္ထာရ/ ကာရဏ/ဒဠှီကရဏ။ ထိုတွင် (စ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ **တစမ်** ။ ။ ကာရဏံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုတ္တိ-၌ ကမ္မ-ကမ္မိစပ်။

➤ ၄။ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ **ဇဟာဇာ**။ ဧတေန၊ဤအကြောင်း ဖြင့်။ဖလံ၊အကျိုးသည်။ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ၊ တံ ကာရဏံ၊ ဟေတု။ ဟိဓာတ်+တု၊ ကရဏသာဓန။ ဟိဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အကျိုးတရားဟူသော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ကရဏဌကား ထိုအကျိုးတရားဟူသော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မအား တပ်သော အကြောင်းတရား၏ ဟေတွာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကြောင်းတရား ရ၏။

(တစ်နည်း) ဟိနောတိ ဖလဿ ဟေတုဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတီတိ **ဇဟာဇာ**။ ယံ ကာရဏံ၊ အကြင်အကြောင်းသည်။ဖလဿ၊အကျိုး၏။ဟေတုဘာဝံ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်သို့။ ဟိနောတိ ဥပဂစ္ဆတိ၊ရောက်တတ်၏။ဣတိ တံ ကာရဏံ၊ ဟေတု။ ကတ္တုသာဓန။ ဟိဓာတ် အရကား အကျိုး၏အကြောင်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သော အကြောင်းတရား၏ ဟေတွာဒိသတ္တိ လက္ခဏ သဘာဝ ရ၏။ တုပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အကြောင်းတရား ရ၏။

ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတိ ပဝတ္တတီတိ **ပစ္စယော**။ ကာရဏံ၊အကြောင်းကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။တဿ ကာရဏဿ၊ထိုအကြောင်း၏။ဖလံ၊အကျိုးသည်။ဧတိ ပဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ တံ ကာရဏံ၊ ပစ္စယော။ ပတိ-ဣ+ဏ၊ အဝုတ္တကမ္မသာဓန။

ပတိ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်အရကား အကြောင်းကို အစွဲပြုခြင်း ပဋိစ္စဘောဂုဏ် ရ၏။ ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အကျိုးတရားဟူသော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ အဝုတ္တကမ္မဌကြိယာ အရကား ထိုအားတပ်သော အကြောင်းတရား၏ ဟေတွာဒိပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား အကြောင်းတရား ရ၏။

* ပုစ္ဆတိ ဧတာယာတိ ပုစ္ဆာ။ ကာရဏဿ ပုစ္ဆာ ကာရဏပုစ္ဆာ။ ဝေါဟရီယတေတိ ဝေါဟာရော။ ဝေါဟာရဿ ဝသော ဝေါဟာရဝသော။ သိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ။ ဝစနဿ သိလိဋ္ဌတာ ဝစနသိလိဋ္ဌတာ။

➤ ၆။ (စ) ၌ ကာရဏပုစ္ဆာ-ဖြင့် ဓကာ-၌ ကိံသဒ္ဒါကား အကြောင်းကိုမေးခြင်း ကာရဏပုစ္ဆာအနက်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒနာမလိင်္ဂတ္ထ)

[illegible]

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဖြင့် အသာဓာရဏော ဟေတု၊ သာဓာရဏော ပစ္စယော-ဟု ဆိုစေကာမူ ဤ၌ ဟေတု ပစ္စယသဒ္ဒါနှစ်ခုလုံးပင် အကြောင်းသာမန်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ၌ တေန တဿ ဖလံ ဟိနောတိ-ဖြင့် ဟေတု-၌ ဟိဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တုပစ္စည်း ကရဏသာနေ၌သက်---ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဟိနောတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟေတု-ဟု ပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပဝတ္တတိ-ဖြင့် ဟိနောတိ-၌ ဟိဓာတ် သည် ပဝတ္တနအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ကာရဏံ-ဖြင့် ဟေတုသဒ္ဒါ သည် ကာရဏအနက်ဟော (ဝါ) ဟေတု-အရ ကာရဏကိုယူ (ဝါ) ဟေတုသဒ္ဒါသည် ကာရဏ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/ အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ တံ ပဋိစ္စ ဧတိ-ဖြင့် နိဿယောပုဒ်ကို နိဿာယ နံ ဝသတီတိ နိဿယော-ဟု အဝုတ္တကမ္မသာနေပြုသကဲ့သို့ ပစ္စယောပုဒ်ကိုလည်း ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဧတီတိ ပစ္စယော-ဟု အဝုတ္တကမ္မသာနေပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပတိရှေ့ရှိသော ဣဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ အဝုတ္တကမ္မသာနေ အနက်၌ သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပတိ-ဥပသာရ၏ ပဋိစ္စအနက်ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပဝတ္တတိ-ဖြင့် ဧတိ-၌ ဣဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

➤ ၇။ **ကာရဏံ ဟိ/ ကာရဏဉ္စ** ။ ။ ဧဟေ ဥ်။ ဧကာရ ဟကာရေ ပရေ နိဂ္ဂဟိတံ ခေါ ဉ ကာရံ ပပ္ပေါတိ ဝါ-ဟူသော ကစ္စည်းနှင့် ရူ-တို့ကို ထောက်၍ ဟ-အက္ခရာနှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဉ-အပြု မပြုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

(င-စ) **ဝါကျတို့၌ ယသ္မာ--ရှိသင့်/မရှိသင့်** ။ ။ (င) ဝါကျ၌ ဟိနိပါတ်သည်ပင် ရှေးကိုထောက်လျှင် ဒဠှီဇောတက၊ တသ္မာ-ပါသော နောက်ဝါကျကို ထောက်လျှင် ကာရဏဇောတက ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ယသ္မာ-မရှိသင့်ပါ။ (စ) ဝါကျ၌ ရှေး၌ပါခဲ့သော ဟိ(ယသ္မာ)သည် ဤ၌လည်း စပ်နိုင်သောကြောင့် ယသ္မာ-မရှိသင့်ပါ။

➤ ၈။ (က) ဝါကျ **ကာရဏပုစ္ဆာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကော နုခေါ ဘန္တေ သဒ္ဒါ၏ "**ကာရဏပုစ္ဆာ**"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကော နုခေါ ဘန္တေ ဟေတု၊ ကော ပစ္စယော-ဟူသော သဒ္ဒါ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

ကာရဏံ-ကား. တသ္မာ ကာရဏံ ဟေတူတိ ဝုစ္စတိ၊ တသ္မာ ကာရဏံ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ-ဤသို့ နောက်ဝါကျသို့လည်းလိုက်၍ ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် အာဒိဒီပကနည်း။

➤ ၁၀။ (ဂ) **ဝါကျအရ**-- အရှင်သာရိပုတ္တရာသင်္ကာန်၌ သိလိုသော ဆန္ဒပြဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပုစ္ဆာစိန္တာ-၌ ဓာတ်အရ-- အရှင်သာရိပုတ္တရာသင်္ကာန်၌ သိလိုသော ဆန္ဒပြဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [သမြေ]

(က) ကွဒါနိ ဟံ ပေတတုဠ ပစ္စယဠ ဒသေတုံ "အာဂဝါစ သာရိပုတ္တာ ဝိပဿီ"တိ အာဒိမာဟ။ (ခ) တတ္ထ ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ န အာလသိယကိလာသုနော။

(ဂ) န ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ အာလသိယံ ဝါ ဩသန္နဝီရိယတာ ဝါ အတ္ထိ။

(ဃ) ဗုဒ္ဓါ ဟိ ဧကဿ ဝါ ဒွိန္နံ ဝါ သကလစက္ကဝါဠဿ ဝါ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊ န ပရိသာယ အပ္ပဘာဝံ ဒိသွာ ဩသန္နဝီရိယာ ဟောန္တိ၊ နာပိ မဟန္တဘာဝံ ဒိသွာ ဥဿန္နဝီရိယာ။

(၄။၁၅၃။ မအဋ္ဌ-၄၅၈။ ဘာသာဋီ-၂။၁၂၂။)

➢ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် "ကိလာသုနော အဟေသုံ"ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကိလာသုနော အဟေသုံ=(အား မထုတ်ကုန်)ဟု ဟောတော်မူရာ၌ ယင်း ဝိပဿီ-စသော ဘုရားရှင်တို့ ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အား မထုတ်ကုန်ပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် အားမထုတ်ကုန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- (ခ) ဖြင့် ပျင်းရိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အားမထုတ်ကုန်သည်မဟုတ်၊ အကျိုး မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အားမထုတ်ကုန်ဟု ငါပြ ဆို၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (ခ) ဖြင့် ပျင်းရိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အားမထုတ်ကုန်သည် မဟုတ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဆရာ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသနည်း၊ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုရာ၌ အကြောင်းကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝိပဿီ-စသော ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယ ကိလာသု မဖြစ်ကုန်ဟု ဆို၏။ ဘုရားရှင်တို့အား အဘယ့်ကြောင့် အာလသိယ ကိလာသု မဖြစ်ပါသနည်း။ အကြောင်းကို ဆရာ မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယ, ဩသန္နဝီရိယ မရှိဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာလသိယ ဩသန္နဝီရိယ မရှိပုံကို ချဲ့ပြလိုသော ဆရာ သည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယ ဩသန္နဝီရိယ မရှိဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အာလသိယ မရှိသော်လည်း ဩသန္နဝီရိယ ရှိရာသည် မဟုတ် ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် ဩသန္နဝီရိယ မရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်ပါသနည်း။(ဃ)မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) စသော ဝါကျကား အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ အကျဉ်းကိုပြသောကြောင့် သင်္ခေပဝါကျ။ (ဂ) ကာရဏ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ဗုဒ္ဓါ ဟိ-မှ ဒေသေန္တိတိုင်အောင် အန္ဝယဝါကျ။ န ပရိသာယ-မှ ဥဿန္န ဝီရိယ-တိုင်အောင် ဗျတိရေကဝါကျ။ ယင်း ဗျတိရေက-၌ နာပိမဟန္တဘာဝံ ဒိသွာ ဥဿန္နဝီရိယာ-ကား ပရိသတ်နည်းသည်ကိုမြင်၍

http://www.dhammadownload.com

ဩဿန္နဝီရိယ မဖြစ်သည်မှတစ်ပါး ပရိသတ်အများကိုမြင်၍လည်း ဥဿန္နဝီရိယ မဖြစ်သည်ကို ပြသောကြောင့် ပဣန္တရ။ **စာစဓ်** ။ ။ ပရိသာယ-ကား ၏--ကြောင့် အပ္ပဘာဝံ၊ မဟန္တဘာဝံ-တို့၌ သမ္ပန်/သမ္ပန္တိ စပ်။

➤ ၄။ အပ္ပံ လသန္တီတိ **ကီလာသုခေနာ**။ ဝိပဿီအာဒယော၊ဝိပဿီ အစရှိကုန်သော။ယေ ဗုဒ္ဓါ၊အကြင်ဘုရားရှင်တို့သည်။အပ္ပံ၊အနည်းငယ်ကို။လသန္တိ၊နှစ်သက်တတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ၊ ကိလာသုနော။ ကိံသဒ္ဒူပပဒ+လသ+ဏျု။ ကတ္တုသာဓန။ ကိံ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အပ္ပဂုဏ် ရ၏။ လသ ဓာတ်အရကား ဝိပဿီ-စသော ဘုရားရှင်တို့၏ အပ္ပေါဿုက္က နိရုဿာဟဖြစ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မှုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အာသယာနုသယဉာဏ် စသည်တို့သည် ကာရဏူပစာ။ ဏျု-အရကားထို--သော အနုတ္တရ ဝိမောက္ခဂုဏ်ဖြစ်ဝိသေသ (ဝိပဿီ-စသော ဘုရားရှင်) တို့ရ၏။

အလီယတိ ဗန္ဓီယတီတိ အလသော။ အလသဿ ဘာဝေါ **အာလသိယံ**။ အလသဿ၊ ပျင်းရိသောသူ၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ အာလသပုဒ်၊ ဏိယပစ္စည်း။ ဘာဝတဒ္ဓိတ်။

အလသ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပျင်းရိသောသူဖြစ်သည် မှုချ။ ယင်း၏ ပျင်းရိခြင်းဟူသော ထိန မိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ် သော အကုသိုလ်နှင့် ဌာန-ဌာနီ/ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဏိယပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပျင်းရိခြင်းဟူသော ထိန မိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ် ရ၏။

* အာလသိယေန ကိလာသုနော အာလသိယကီလာသုနော။ ဩသန္နံ ဝီရိယံ ဧတေသန္တိ ဩသန္နဝီရိယာ။ တေသံ ဘာဝေါ ဩသန္နဝီရိယတာ။ ဥဿန္နံ ဝီရိယံ ဧတေသန္တိ ဥဿန္နဝီရိယာ။ အပ္ပါယ ဘာဝေါ အပ္ပဘာဝေါ။ မဟတိယာ ဘာဝေါ မဟန္တဘာဝေါ။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် ကိလာသုနော-၌ အားမထုတ်ဟူသည် ပျင်းရိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်သည် မဟုတ်၊ အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] အပ္ပံ လသန္တီတိ ကိလာသုနော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကိလာသု-အရ ပျင်းရိသောကြောင့် အားမထုတ်သူကို မယူရ၊ အကျိုးမရှိသောကြောင့် အားမထုတ်သူကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **ကီလာသုနော/တီဠာသုနော** ။ ။ လသ ကန္တိယံ၊ အပ္ပံ လသတီတိ ကိလာသု၊ ဏု။ (ဓာန်ဋီ) ကိုထောက်၍ ကိံသဒ္ဒူပပဒ လသဓာတ်၊ ဏု ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ အချို့ပေ၌ မုဒ္ဒဇ ဠ-နှင့် ကိဠာသုနော-ဟု ရှိတတ်၏၊ မသင့်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ကိလာသုနော-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

ဩသန္နဝီရိယတာ/ဩသက္ကဝီရိယတာ ။ ။ ဩသန္နဝီရိယတာတိ ဩဟီနဝီရိယာ၊ အပ္ပေါဿုက္ကာတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ) ဩသက္ကဝီရိယတာတိပိ အတ္ထိ၊ ဩသက္ကံ ဝီရိယံ

http://www.dhammadownload.com

ယေသံ တေ ဩသက္ကဝီရိယာ၊ ဩသက္ကဝီရိယာနံ ဘာဝေါ ဩသက္ကဝီရိယတာ။(ယောဇနာ) တို့ကိုထောက်၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

စက္ကဝါဠ္ဍ/စက္ကဝါဠ ။ ။ စက္က+အာဝါဠ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဠ-ကို ဠ-ပြု၍ ပြီးသည်။ စက္ကဝါဠ္ဍံ စက္ကဝါဠ္ဍံ ဝတ္တဗ္ဗေ စက္ကဝါဠ္ဍံ ဝေါဟာရံ ဂတံ၊ ယသ္မာ ရထ စက္ကမိဝ၊ သမတ္တံ ကူပံ ဝိယ အာဝါဠကာရံ ဠကာရဿ ဋကာရံ ကတံ၊ တသ္မာ စက္ကဝါဠ္ဍံ ဝုစ္စတိ။ (ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ) တို့ကိုထောက်၍ စက္ကဝါဠ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သကလစက္ကဝါဠ္ဍသာ-** ကား ဌာနဖြစ်သော အလုံးစုံသော စကြာဝဠာ၏ "သကလစက္ကဝါဠ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော စကြာဝဠာနေ သတ္တဝါများ၌တင်-- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) စကြာဝဠာ၌နေသူ သတ္တဝါအပေါင်းကို အဘေဒ ဘေဒူပစာအားဖြင့် ဆိုသည်။

➤ ၁၀။ **[ပရိဝတ္တနဟာရ] အာလသိယံ-အရ** -- ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိန မိဒ္ဓ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍၊ ထိုကို ယူသဖြင့် ထို၏ ပဋိပက္ခ ဖြစ်သော ဝီရိယ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်ရင်း၊ ထိုကုသိုလ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ အကျိုးတို့သည်ရင်း၊ ပပျောက်ကုန်၏။ ထိန မိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်လျှင်အကြောင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာဘေး တို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ ဤသို့ သုတ္တာဂတမေ့တို့ကို ပဋိပက္ခအားဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် ပရိဝတ္တနဟာရ မည်၏။

ပါဌ် [၁၆၈]

(က) **အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ္တိ** သာဝကာနံ နိဒ္ဒေါ်သတာယ ဒေါသာ-နုရူပတော ပညပေတဗ္ဗံ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓဝသေန အာဏာသိက္ခာပဒံ အပညတ္တံ။

(ခ) **အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခန္တိ** အန္ဝဒ္ဓမာသံ အာဏာပါတိမောက္ခံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ အဘောသိ။

(ဂ) ဩဝါဒပါတိမောက္ခမေဝ တေ ဥဒ္ဒိသိံသု။ (ဃ) တာမ္ပိစ နော အန္ဝဒ္ဓမာသံ။

(င) တဏှာ ဟိ ဝိပဿီ ဘဂဝါ **ဆန္နံ ဆန္နံ** ဝဿာနံ သကိံ သကိံ ဩဝါဒပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ (စ) တဉ္စ ခေါ သာမံယေဝ။ (၄။၁၅၄။ မအ္ဋ၂။ ၄၆၂။ ဘာသာဋီ၊ ၂၁၂၄။)

➤ ၂။ (က) **သို့/ လိမ္ပုရ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ် ကို မပညတ်အပ်ပါသနည်း။ ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ စသည်ဖြင့် ဓမ္မဒေသနာအစွမ်းဖြင့် ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပညတ်တော်မူကုန် ၏ မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ **ကား--** ယင်းသို့သော ဝိတိက္ကမကြောင့် ဤမည်သော အာပတ်ဟု အာဏာသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော် မမူဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည်၊ (ခ) ဖြင့် အနုဒ္ဒိဋ္ဌ ပါတိမောက္ခံ-၌ ပါတိမောက္ခ-အရ အာဏာပါတိမောက်ကို ယူရမည်ကိုရင်း၊ မရွတ်ပြအပ်ဟူသည် အစဉ်အားဖြင့် လခွဲတိုင်း မရွတ်အပ်သည်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ အနုဒ္ဒိဋ္ဌ ပါတိမောက္ခံ-ဟု သာမန်ဆိုသောကြောင့် မည်သည့်ပါတိမောက်ကိုမျှ မရွတ်ဆိုဟု ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အာဏာပါတိမောက်ကို မရွတ်ဆိုဟု ဖွင့်ဆို အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကိုသာ ဘုရားရှင်တို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်ပြီဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုဩဝါဒပါတိမောက်ကို လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း ရွတ်ဆိုကြပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ထို ဩဝါဒပါတိမောက်ကိုလည်း လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း မရွတ်ဆိုကြကုန်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် အဘယ်သို့လျှင် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုကြကုန်သနည်း။ ရွတ်ဆိုပုံအကျယ်ကို ကာလနှင့်တကွ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ခြောက်နှစ်တို့၏ လွန်ရာအခါ၌ တစ်ကြိမ် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုပြီဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သာဝကတို့ကိုလည်း ရွတ်ပြစေတော်မူသေးသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ကာရဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** ။ ။ နိဒ္ဒေါသတာယ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် အပညတ္တံ-၌ ဟိတ်/ ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

➢ ၄။ အာဏာပီယတိ ထပီယတီတိ **အာဏာ**။ အာဏာဝ သိက္ခာပဒံ **အာဏာသိက္ခာပဒံ**။ အာဏာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်၏ အာဏာတော်၏အဖြစ်ဟူသော အဝဓာရဏဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ သိက္ခာပုဒ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အာဏာသိက္ခာပုဒ် ရ၏။

နတ္ထိ ဒေါသော ဧတေသံ သာဝကာနန္တိ **နိဒ္ဒေါသာ**။ တေသံ ဘာဝေါ **နိဒ္ဒေါသတာ**။ နိဒ္ဒေါသ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ဝီတိက္ကမဒေါသ မရှိသော သာဝကတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ဝီတိက္ကမဒေါသ မရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မရှိခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တာပစ္စည်းအရ ထို--သော ဝီတိက္ကမဒေါသ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ် ရ၏။

မာသသ္သ အဒ္ဓါ **အဒ္ဓမာသော**။ အနု အနု အဒ္ဓမာသော **အန္ဝဒ္ဓမာသံ**။

အနု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဝိစ္ဆတ္ထဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ တစ်လထက်ဝက် ဆယ့်ငါးရက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လခွဲတိုင်း

http://www.dhammadownload.com

လခွဲတိုင်း ရ၏။ ✱ န ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ။

➤ ၆။ (က)၌ နိဒ္ဒေါသတာယ-ဖြင့် မပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သတ္ထာ ပတ္တိကနွဝသေန အာဏာသိက္ခာပဒံ-ဖြင့် မေ့ဒေသနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်တို့ကိုသာ ပညတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အာပတ်၇-ပုံတို့၏ အစွမ်းဖြင့် အာဏာသိက္ခာပုဒ်ကို သိက္ခာပဒအရ ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ပါတိမောက္ခံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ အဟောသိ-ဟု အဟောသိ ပါဌ်သေသ ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ပါတိမောက္ခ-အရ အာဏာပါတိမောက်ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) လခွဲတိုင်း အာဏာပါတိမောက် မပြသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ)။

➤ ၇။ **နိဒ္ဒေါသတာယ/နိဒ္ဒေါသတာယ** ॥ ॥ ဂဏ္ဌိပေါင်း၌ နိဒ္ဒေါသတာယ-ဟု ရှိသော်လည်း နိဒ္ဒေါသတာယာတိ ဝီတိက္ကမဒေါသဿ အဘာဝတော-ဟု (သာရတ္ထ) ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ နိပုဒ်နောင် ဒေါသ-သဒ္ဒါ၏ ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ နိဒ္ဒေါသတာယ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပါတိမောက္ခံ**–ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာဏာပါတိမောက် ဩဝါဒ ပါတိမောက်တို့၏ "ပါတိမောက္ခ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာဏာပါတိမောက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှုဋ္ဌနည်း။

ဆန္န ဆန္န ဝဿာနံ–ကား ဌာနဖြစ်သော ခြောက်နှစ်လုံး၏ "ဆန္န ဆန္န ဝဿာနံ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ခြောက်နှစ်တို့၏ နောက်ဆုံးရက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

(တစ်နည်း) ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ ဥဒ္ဒိသိသု-အရ--- ဉာဏ် ဝီရိယ မေတ္တာ ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဂါထာ [၁၆၉]

(က) ခန္တီ ပရမံ တပေါ တီတိက္ခာ။ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။ (ခ) န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ။ (ဂ) န သမဏော ဟောတိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။ (ဃ) သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။ သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

(ဌ။၁၅၄။ မအ္ဋ-၂။၄၆၆။ ဘာသာဋီ-၂။ ၁၂၆။)

➤ ၁။ **[ခန္တီနှင့် တိတိက္ခာ–ကို အတူတွဲ၍အနက်]** တိတိက္ခာ၊တိတိက္ခာ-ဟု ဆိုအပ်သော။ခန္တီ၊ သည်းခံခြင်းသည်။ ပရမံ၊မြတ်သော။ တပေါ၊ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို ပူပန်စေတတ်သော အကျင့်တည်း။ (တစ်နည်း) **[ခန္တီနှင့် တိတိက္ခာကို အထူးတွဲ၍ အနက်]** ခန္တီ၊အနိဋ္ဌာရုံကို ပယ်ဖျောက်သောအားဖြင့် သည်းခံခြင်းသည်။ပရမံ၊မြတ်သော။တပေါ၊တည်း။တိတိက္ခာ၊ ဣဋ္ဌာရုံကို ပယ်ဖျောက်သောအားဖြင့် သည်းခံခြင်းသည်။ပရမံ၊သော။တပေါ၊တည်း။

http://www.dhammadownload.com

[(ခ၊ဂ) ဝါကျ ဝေစုစ်ပရိယာယ်ကြံ၍ အနက်] (ခ) ပရူပယာတိ၊သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သောသူသည်။ပဗ္ဗဇိတော၊နှင်ထုတ်အပ်သော မကောင်းမှုကို နှင်ထုတ်တတ်သော ရဟန်းမည်သည်။န ဟောတိ၊မဖြစ်။

(ဂ) ပရံ၊သူတစ်ပါးကို။ဝိဟေဌယန္တော၊ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သောသူသည်။သမဏော၊မကောင်းမှုကို ငြိမ်း စေတတ်သော ရဟန်းမည်းသည်။န ဟောတိ၊မဖြစ်။

[(ခ-ဂ) ဝါကျ ရ ယံ-ကို အနက္ခတနိပါတ်ဖျူကြံ၍ အနက်] ယော သမဏော၊သည်။ပရံ၊သူတပါးကို။ ဝိဟေဌယန္တော၊ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်သည်ဖြစ်၍။ပရူပယာတိ၊မိမိ၏ မြတ်သောသီလကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ဟောတိ၏။သော သမဏော၊သည်။ပဗ္ဗဇိတော၊မည်သည်။န ဟောတိ၊မဖြစ်။

➢ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အကြောင်းကို အဦးမူ၍ အန္ဒယ အားဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗျတိရေကအားဖြင့် ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် (ခ) ဖြင့် ဗျတိရေကအားဖြင့် ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို (ဝါ) ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၏ ပရိယာယ်ဝေဝုစ် ကား အဘယ်ပါနည်း၊ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ကို မပြဆိုတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် (ခ) ဖြင့် ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏာကို ပြတော်မူ ၏။ သမဏလက္ခဏာကား အဘယ်ပါနည်း၊ သမဏလက္ခဏာကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ် ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ခန္တီ ပရမံ-စသော ပထမဂါထာဖြင့် (ဝါ) ဝက်တ္တ အားဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ပြတော်မူချေသော် ဝက်တ္တသည် ဥဇုကတ္တနှင့် မကင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဥဇုကတ္တကို ပြတော်မမူ က အပရိပုဏ္ဏ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ-ဂ) တို့သည် ဗျတိရေကဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) သည် အန္ဒယ ဒဋ္ဌိယဝါကျ။ (ခ-ဂ) တို့တွင် (ဂ) ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ပက္ခန္တရ။

➢ ၄။ ပရူပဝါဒံ ပရာပကာရံ သီတုဏှာဒိဘေဒဥ္စ ဂုဏောပရောဓံ ခမတိ သဟတိ အဓိဝါသေတီတိ ခန္တိ။ ယာ ခမ္ဗဏာတိ၊သည်။ပရူပဝါဒံ၊သူတစ်ပါးတို့၏ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်း လည်းဖြစ်သော။ပရာပကာရံ၊သူတစ်ပါးတို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ပြုခြင်းလည်းဖြစ်သော။ဂုဏော ပရောဓံ၊အကောင်းဂုဏ်ကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုကို။ ခမတိ သဟတိ၊သည်းခံတတ်၏။ အဓိဝါသေတိ၊ပြန်၍မပြော ပြန်၍မပြုဘဲ သူတစ်ပါးက ပြောသမျှ ပြုသမျှကို မိမိ အပေါ် ၌သာ တည်နေစေ၏။က္ကတိ၊ သာ၊ ခန္တီ။ ကတ္တုသာဓန၊ခမု+တိ။ ခမုဓာတ်အရကား သူတစ်ပါးတို့၏ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းလည်းဖြစ်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ပြုခြင်းလည်း ဖြစ်သော အကောင်းဂုဏ်ကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုကို သည်းခံတတ်သော အဓိဝါသန

http://www.dhammadownload.com

ခန္တီ၏ သည်းခံခြင်း သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ တိ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အဓိဝါသနခန္တီ ရ၏။

သီလာဒီနံ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝိသေသံ တပတိ သန္တပတိ ဝိဓမတီတိ **တပေါ**။

သီလာဒီနံ၊သီလစသည်တို့၏။ပဋိပက္ခဓမ္မေ၊လောဘ-စသော ဆန့်ကျင်ဘက် တရား တို့ကို။သဝိသေသံ၊အထူးနှင့်တကွ။တပတိ သန္တပတိ ဝိဓမတိ၊လောင်မြိုက် ပယ်ဖျောက် ဖျက်ဆီးတတ်၏။ဣတိ၊ တပေါ။(ပရမတ္ထကတ္တု-ကောက်)

ပရံ ဥပဃာတေတီတိ **ပရူပဃာတီ**။ ပရံ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် (ဝါ) မြတ်သော သီလသည် မှချ။ ထို--၏ သတ်တတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်းနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ဟနဓာတ်အရကား ဝဓကစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဝါ) ဝီတိက္ကမ စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ရှေးရှေးသော အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော ဝိပ္ပ ဋိသာရ-စသော အကျိုးတရားသည် ကာရကူ။ ဏီ-ပစ္စည်းအရနှင့် သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ကား ထို--သော သူတစ်ပါးကို (ဝါ) မြတ်သောသီလကို သတ်တတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်းရ၏။

* ပါတိ သုဂတိ ဘယေဟီတိ **ပါတိ**။ မောက္ခေတိ ဒုဂ္ဂတိဘယေဟီတိ **မောက္ခံ**။ ပါတိစ တံ မောက္ခဉ္စာတိ **ပါတိမောက္ခံ**။ ပရံ ဥပဃာတေတုံ သီလံ ယဿာတိ **ပရူပဃာတီ**။ သဿ အတ္တနော စိတ္တံ **သစိတ္တံ**။ ပရိယောဒပီယတေ **ပရိယောဒပနံ**။

သစိတ္တဿ ပရိယောဒပနံ **သစိတ္တပရိယောဒပနံ**။

➤ ၆။ (က) ၌ သမဏော-ဖြင့် (ခ) ဝါကျ ပဗ္ဗဇိတ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ်ကား သမဏ-တည်းဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ပရံ ဝိဟေဌယန္တော-ဖြင့် ပရူပဃာတီ-၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ်ကား ပရံ ဝိဟေဌယန္တော-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

[တစ်နည်း] ပရံ ဝိဟေဌယန္တော-ဖြင့် ပရူပဃာတီ-ပုဒ်ကို ပရံ ဥပဟနတိ သီလေနာတိ ပရူပဃာတီ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏီ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဟနဓာတ်၏ ဟိံသာအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိ စေပါသည်။

➤ ၇။ **ဝိဟေဌယန္တော/ဝိဟေဓယန္တော** ။ ။ ဌေ ဟေဌ ဝိဗာဓာယံ (နီတိ၊ဓာတု) ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤ၌လည်း ဝိပုဗ္ဗ ဟေဌဓာတ်၊ ဏယ-ပစ္စည်း အန္တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း ဝိဟေဌယန္တော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပရိယောဒပနံ/ပရိယောဒါပနံ ။ ။ ပရိဒွေ့ အဝဒ္ဒေ့ရှိသော ဒါဓာတ် ဏာပေ+ယု ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိယောဒါပနံ-ဟု နေသင့်၏။ သို့သော် ဂါထာအရာ ဆန်း အရာဖြစ်၍ တတိယပါဒ၌ ဘ-ဂိုဏ်းရှိစေလိုသောကြောင့် ဒါ- ၌ အ-ကို (ဆန္ဒာနုရက္ခဏာ

http://www.dhammadownload.com

ပါတိမောက္ခမေဝ ဥဒ္ဒိသီယတိ။ (င) တဉ္စ ခေါ ဘိက္ခူ ဧဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ၊ န ဗုဒ္ဓါ။

(စ) တသ္မာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိဝဿမတ္တာမေဝ ဣဒံ ဩဝါဒ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ (ဋ္ဌ။၁၅၅။ မအ္ဖ။၂။ ၄၆၆။ ဘာသာဋီ၊၂ ၁၂၉။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဤနည်းဖြင့်ပင် ဝိပဿီဘုရားမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကို သိအပ် ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ အကြောင်းကင်း၍ မသိကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့၏ သုံးဂါထာသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော ဤဩဝါဒ ပါတိမောက်ဂါထာတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့၏ ပါတိမောက်ပြပုံခြင်း အတူတူဟု မှတ်ရမည်လော။ အသို့ မှတ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် နည်းသော သက်တော်ရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏ ပဌမဗောဓိ၌သာ ရွတ်ပြကုန်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏ဟု ဖွင့် ပြတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဧဝ-ဖြင့် နစ်စေအပ်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗကား အဘယ်ပါနည်း။ နိဝတ္တေတဗ္ဗကို မပြပြီလော။ ရုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူပြီးရာ အခါမှစ၍ အာဏာပါတိမောက်ကိုသာ ရွတ်ပြအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း အာဏာပါတိမောက်ကိုလည်း ဘုရားရှင်တို့သည် ပြတော်မူပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဒဠှီ/ကာရဏ။ (ဂ) ဝိသေသ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။

➤ ၄။ ဒီဃံ အာယု ဧတေသံ ဗုဒ္ဓါနန္တိ ဒီဃာယုကာ။ ဒီဃာယုကာ ဗုဒ္ဓါ **ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓါ**။ ဒီဃာယုက-အရ ရှည်သော သက်တော်သည် မုချ။ ထို၏ ဝိပဿီ အစရှိသော ဘုရားရှင်တို့နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ရှည်သော သက်တော်ရှိကုန်သော ဝိပဿီ အစရှိသော ဘုရားရှင်တို့ ရ၏။

ပဌမာစ သာ ဗောဓိစာတိ **ပဌမဗောဓိ**။ ပဌမ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ အာဒိ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဗောဓိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ပဌမဗောဓိ ရ၏။

* ပညပေန္တိ ဧတ္ထ ကာလေတိ ပညတ္တိ။ သိက္ခာပဒဿ ပညတ္တိ **သိက္ခာပဒပညတ္တိ**။ သိက္ခာပဒပညတ္တိ စ သာ ကာလောစာတိ **သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလော**။

* ဝီသတိ ဝဿာနိ **ဝီသတိဝဿံ**။ ဝီသတိဝဿံ မတ္တံ **ဝီသတိဝဿမတ္တံ**။

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးငှာ) အ-ရသပြ၍ ပြီးရကား ပရိယောဒပန်-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓါနုသာသနီ/ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ ။ ။ဂါထာအရာ ဆန်းအရာဖြစ်၍ စတုတ္ထပါဒ၌ ဇ-ဂိုဏ်းရှိစေလိုသောကြောင့် ဆန္ဒာနုရက္ခဏာအကျိုးငှာ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ ရှပ်ပြီးရကား ဗုဒ္ဓါနုသာသနံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပရူပဃာတီ/ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေမှ ချခြင်း, လှံတံစသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း၏ "ပရူပဃာတ/ ပရဝိဟေဌန" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဇီဝိန္ဒြေမှချခြင်း, လှံတံစသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း, သူ့ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း, သူတစ်ပါး သားမယားကို သုံးသပ်ခြင်း, မုသားဆိုခြင်း စသည်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း၊ ပဓာနနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

မတ္တညုတာစ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကျောင်းနှစ်ပါး၌ ရောင့်ရဲခြင်း၏ "မတ္တညုတာစ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေးပစ္စည်းလေးပါး၌ ရောင့်ရဲခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

အနူပဝါဒေါ-ကား ဆိုလတ္တံ့သော အနူပဃာတော-အရ ကာယမနဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်းမှကြဉ်းသော နှုတ်ဖြင့်စောင့်စည်းခြင်းကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း-မည်၏။

ခန္တီ ပရမံ တပေါ တီတိက္ခာ-ကား အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်း-စသော အကျိုးသည်သာ ပါတိမောက်မည်သည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ခန္တီ စသည်တို့ကို ပါတိမောက်ဟု ခေါ်ထားသောကြောင့် ဖလူပစာ။

➤ ၁၀။ **သစိတ္တပရိယောဒပနံ**-၌ ဖြစ်သင့်သော ကရိုဏ်းပုဒ်ကား အရဟတ္တေန-ဖြစ်သည်။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကိုယူ။

မတ္တညုတာစ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ-အရ ပစ္စယသန္တောသဖြစ်သော ကုသိုလ် အဗျာကတ စေတနာကိုယူခြင်းကြောင့် ဆွမ်း-စသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကိုသိခြင်း-စသော လက္ခဏာ, လောဘ-စသည်ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ, ယောနိသော မနသိကာရ-စသော အကြောင်း ဟေတု, သီလသမ္ပတ္တိ-စသော အကျိုး ဖလ-စသောအားဖြင့် ထို စေတနာနှင့်တူသော သဟာစရဏစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။

ပါကျ [၁၇၈]

(က) ဧတေနေဝ ဥပါယေန ကတ္တုရေယမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ဣမာ တိဿော ဩဝါဒ ပါတိမောက္ခဂါထာယော ဟောန္တိ။

(ဂ) တာ ဒီဃာယုက ဗုဒ္ဓါနံ ယာဝ သာသနပရိယန္တာ ဥဒ္ဒေသ မာဂစ္ဆန္တိ၊ အပ္ပါယုကဗုဒ္ဓါနံ ပဌမဗောဓိယံယေဝ။ (ဃ) သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော ပန ပဘုတိ အာဏာ-

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ **ယာဝ သာသနပရိယန္တာ/ယာဝ သာသနပရိယန္တံ** ။ ။ ယာဝ သာသနပရိယန္တာ-ကား အပ သာလာယ အာယန္တိကဲ့သို့ ဝါကျသာ၊ ယာဝဇီဝံ ကဲ့သို့ သမာသ်မဟုတ်၊ အဝဓိအနက်ရှိသော အာ, ယာဝ အယှဉ်၌ သမာသ်ကား အရအားလျော်စွာ သဒ္ဒဝိဘာဝျန္တ (တစ်နည်း) နိဂ္ဂဟိတန္တ၊ ဝါကျကား အရာတိုင်းမှာ ပဥ္စမျန္တဖြစ်ရကား ဤ၌ ဝါကျဖြစ်၍ ပဥ္စမျန္တဖြစ်သော ယာဝ သာသနပရိယန္တာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပုဗ္ဗာရာမေ/ပုပ္ဖာရာမေ ။ ။ ပုဗ္ဗ=သာဝတ္ထိမြို့၏ အရှေ့ဘက်၌။ကတ-ဆောက်လုပ်ထားသော။အာရာမ=အာရာမ်ကျောင်းတိုက်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဗ္ဗာရာမေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ (သာဝတ္ထိမြို့၏ အရှေ့အရပ်၌တည်သောကြောင့် ပုဗ္ဗာရာမေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။)

➤ ၈။ **ယာဝ သာသနပရိယန္တ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော သာသနာတော်၏ အဆုံး၏ " သာသနပရိယန္တ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်သက်တော်အဆုံး၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ (**တစ်နည်း**) အပေါင်းဖြစ်သော သာသနာတော်အဆုံး၏ "သာသနပရိယန္တ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်၏ အနုသာသနအဆုံး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ခွင့်ပြုအပ်ပြီးသော ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်၊ ခွင့်မပြုအပ်သေးသော ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်တို့၏ "သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခွင့်ပြုအပ်ပြီးသော ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **အကြွ ဓဝ ဥဒ္ဓိသန္တိ**- အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အာဒေသကိသံဓဏ္ဍနာ [၄။၁၅၅]

(က) **တေသံ ဗုဒ္ဓါနန္တိ တေသံ ဝိပဿီအာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဗုဒ္ဓါနံ**။ (ခ) **အန္တရဓာနေနာတိ** ခန္ဓန္တရဓာနေန၊ ပရိနိဗ္ဗာနေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) **ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါနန္တိ** ယေ တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ အနုဗုဒ္ဓါ သမ္မုခသာဝကာ၊ တေသဉ္စ ခန္ဓန္တရဓာနေန။

အန္တရဓာနေန= ခန္ဓာတော်ကွယ်ပျောက်သဖြင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူသဖြင့်။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

(က) ဖြင့် ဗုဒ္ဓ-အရ ဝိပဿီ, သိခီ, ဝေဿဘူ ဘုရားသုံးဆူတို့ကို ယူ--၎င်း (အဘိဓေယျတ္ထ) တေသံ-သဒ္ဒါ၏ ပသိဒ္ဓဝိသယ တ-သဒ္ဒါ၏--၎င်း (သဒ္ဒနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ခန္ဓန္တရဓာနေန-ဖြင့် အန္တရဓာန-အရ သာသနန္တရဓာနကို မယူရ၊ ခန္ဓာကွယ်ခြင်း (ခန္ဓန္တရဓာန)ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ပရိနိဗ္ဗာနေန-ဖြင့် ခန္ဓန္တရဓာန-ဟူသည် ဝေါဟာရအားဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းပင်

http://www.dhammadownload.com

တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပုဗ္ဗါနံ့အနုပုဗ္ဗါ-ဖြင့် ပုဗ္ဗါနုပုဗ္ဗါပုဒ်ကို ပုဗ္ဗါစ အနုပုဗ္ဗါစ ပုဗ္ဗါနုပုဗ္ဗါ-ဟု ခွန်သမာသ် ဝစနတ္တ မပြုရ၊ ပုဗ္ဗါနံ အနုပုဗ္ဗါ ပုဗ္ဗါနုပုဗ္ဗါ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သမ္ဗန္ဓသာဝကာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗါနုပုဗ္ဗါ-အရ မျက်မှောက် တပည့်တွေကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) တေသဥ္စ ခန္တဏ္ဍရဓာနေန-ဖြင့် ပုဗ္ဗါနုပုဗ္ဗါနံ-ပုဒ်ကို အန္တရဓာနေန-၌စပ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ/သမ္ဗန္ဓ)

အာဒေါ်ဃ်သဲဝဏ္ဏနာ

(က) **နာနာကုလာ ပဗ္ဗဇိတာတိ** ခတ္တိယကုလာဒိဝသေနေဝ, ဥစ္စနီစဉ္စာရုစ္စာရ-ဘောဂါဒိကုလဝသေန ဝါ ဝိဝိဓကုလာ ဝိဝိဓကုလာ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတာ။

(ခ) **ဝိကိရန္တီတိ** ဝိက္ခိပန္တိ။ (ဂ) **ဝိဓမေန္တီတိ** ဌာနန္တရံ နေန္တိ။

(ဃ) **ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ** ဌိတဌာနတော အပနေန္တိ။ (၄။၁၅၅/၁၅၆)

(က) ၌ နိက္ခမ္မ-ဖြင့် နာနာကုလာ-၌ အာ-သဒ္ဒါသည် ပဉ္စမီဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ပဌမီ သျှာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း နာနာကုလာ-ပုဒ်၏ ဥပ္ပတ္တိဝိသယ အပါဒါန်ဖြစ်ရကား နိက္ခမ္မ-ဟူသော ပါဌသေသ၌ စပ်ရမည်၏-ရင်း (သမ္ဗန္ဓ) နာနာ-ကို ဝိဝိဓ-ဟု ဖွင့်သဖြင့် နာနာနိပါတ်၏ ဝိဝိဓအနက်ကိုဟော-ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဝိကိရန္တိ-၌ ကိရဓာတ်၏ ဝိက္ခိပနအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဝိဓမေန္တိ-၌ ဓမဓာတ်သည် အရပ်တစ်ပါးသို့ ပို့ဆောင်ခြင်း(ဌာနန္တရနယန) အနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဓံသဓာတ်၏ ဝိဒ္ဓံသနအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာဒေါ်ဃ်သဲဝဏ္ဏနာ

(က) **အကိလာသုနော စ တေ ဘဂဝန္တော အဟေသုံ သာဝကာ စေတသာ စေတော** ပရိစ္စ ဩဝဒိတုန္တိ အဝိစ သာရိပုတ္တ တေ ဗုဒ္ဓါ အတ္တနော စေတသာ သာဝကာနံ စေတော ပရိစ္စ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဩဝဒိတုံ အကိလာသုနော အဟေသုံ။

(ခ) **ဘီသနကေတိ** ဘယာနကေ ဘယဇနနကေ။

(ဂ) **ဣဒံ မဟဟာထာတိ** အကုသလံ ပဇဟထ။ (ဃ) **ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာတိ** ကုသလံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ပဋိလဘိတွာ နိပ္ဖါဒေတွာ ဝိဟရထ။ (၄။၁၅၆)

http://www.dhammadownload.com

(က) ၌ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ဖြင့် ပရိစ္ဆ-၌ ပရိပုဗ္ဗ ဆိဒ်ဓာတ်၏ ပရိစ္ဆိန္ဒနအနက်ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပရိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏---ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) စ္ဆ-သဒ္ဒါသည် ကိတ် ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ငင်း (ဒု-ပစ္စယ ပဒ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဘယာနကေ-ဖြင့် ဘိံသနကေ-၌ ဘိသိဓာတ်သည် ကြောက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘယဇနနကေ- ဖြင့် ဘိံသနကေ-ပုဒ်ကို ဘိံသီယတီတိ ဘိံသနကော (ဝနသဏ္ဍော) ဟု ကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိ ဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌ သက်-- ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အကုသလံ-ဖြင့် ဣဒံပုဒ်၏ အစွဲကို ပဇဟာထ ကြိယာကိုထောက်၍ အကုသိုလ် ကို စွဲရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ ကုသလံ-ဖြင့် ဣဒံပုဒ်၏အစွဲကို သမ္ဘဝထကြိယာကိုထောက်၍ ကုသိုလ်ကို စွဲရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

ပဋိလဘိတွာ-ဖြင့် ဥပ-ဥပသာရ၏ အနတ္ထကပဒါလင်္ကာရ၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ ပဋိလဘန အနက်ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဇ္ဇ-သဒ္ဒါသည် ကိတ်ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယမဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ငင်း(ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။ နိပ္ပါဒေတွာ-ဖြင့် ရ၏ (ပဋိလဘန)ဟူသည် ပြီးစေခြင်းကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပါဌ် [၁၅၁]

(က) အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူတိ အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(ခ) တေသံ ဟိ စိတ္တာနိ ယေဟိ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စိံသု။ (ဂ) န တေ တာနိ ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။ (ဃ) အနုပ္ပါဒနိရောဓေန ပန နိရုဇ္ဈမာနာ အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(င) တေန ဝုတ္တံ "အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူ"တိ။

(ဋ။၁၅၆။ မအ္ဌ-၂။၄၇၅။ ဘာသာဋီ-၂။၁၃၅။)

➢ ၁။ **(စ--နှင့်အညီ)** အာသဝေဟိ၊အာသဝေါတရားတို့သည်။အနုပါဒါယ၊အာရုံ၏ အစွမ်းဖြင့် မယူကုန်မူ၍။စိတ္တာနိ၊အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်တို့ကို။ဝိမုစ္စိံသု၊ လွတ်အပ်ကုန်ပြီ။

(ဂ--နှင့်အညီ) အာသဝေဟိ၊တို့သည်။စိတ္တာနိ၊တို့ကို။အနုပါဒါယ၊၍။ဝိမုစ္စိံသု၊လွတ်ကုန်ပြီ။

➢ ၂။ (က) **သို့/ လိနတ္ထ**။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု-ဟုဟောတော်မူ၏။ အနုပါဒါယ၌ ဥပ+အာ-ဥပသာရ ပုဒ်တို့သည် အနက်ရှိ၍ ဒါဓာတ်သည် ပေးခြင်း ဒါနတ္ထ၊ အာယ-၌ နာ-စသော ဇေဝုစ် ဝိဘတ် ငါးလုံးတို့၏ ကာရိယဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် (က) မိန့်။ **အား--** ဥပ-သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ အာ-သည် ဓာတွတ္ထဗာဓက၊ ဒါဓာတ်သည် ဂဟနတ္ထ၊ အာယ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်၏ ဟူလို။

(**ခ**) **သို့/** ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိသု-ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိသု-ဟု ဝိသေသန-ဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ဆို၏။ ယင်း အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိသု-ကြိယာ နှစ်ပုဒ်၏ ကတ္တား ကံ-တို့ကား အသို့ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကြိယာနှစ်ပုဒ်၏ ကတ္တား ကံတို့ကို အကျယ် မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်

(**ဂ**) **သို့/ ဝိသောဟနုသာရွေ** ॥ ॥ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိသု-၌ အာသဝေဟိ-ကား အဝုတ္တကတ္တား၊ စိတ္တာနိ-ကား ဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိသု-ကား ကမ္မဝါစက-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာသဝေဟိ-ကား ဝုတ္တကတ္တား၊ စိတ္တာနိ-ကား အဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိသု-ကား ကတ္တုဝါစက-ဟု ပြလိုသော ဆရာ သည် (ဂ) မိန့်။

(**ဂ**) **သို့/** ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အာသဝေဟိ-ကား အဝုတ္တကတ္တား၊ စိတ္တာနိ-ကား ဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိသု-ကား ကမ္မဝါစက-ဟု ဆို၏။ ယင်း ကမ္မရုပ် ဝါကျဖြင့်သာ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်နိုင်ပါသလော။ အဘယ်ဝါကျမျိုးဖြင့်လည်း ပါဠိတော် ဖွင့်နိုင်ပါသနည်း။ (ဂ) မိန့်။

(**ဃ**) **သို့/** ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိသု-ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိသု-ဟု ဖွင့်၏။ ရံခါ အာသဝဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၍ လွတ်သည်ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိသု-ဟု ဆိုပါသလော။ အဘယ်သို့ လွတ်သည်ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိသု-ဟု ဆိုပါသနည်း။ (ဃ) မိန့်။

အား-- တဖန်မဖြစ်သောအားဖြင့် ချုပ်ကုန်သော အာသဝတို့သည် အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိသု-ပင်တည်းဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဝိမုစ္စိသု-ကြိယာ၏ ကမ္မဝါစကအဖွင့်မှတစ်ပါး ကတ္တုဝါစကအဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ် ॥ ॥ (ခ) ၌ စိတ္တာနိ-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဝိမုစ္စိသု-၌ ဝုတ္တကံ/ ဝုတ္တကံ၏ကြိယာစပ်။ (ဂ) ၌ စိတ္တာနိ-ကား တို့ကို--ကြောင့် အနု ပါဒါယ၌ အဝုတ္တကံ/အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုံ, ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တီတိ **အာသဝါ**။ ယေ ဓမ္မာ၊အကြင် ကာမ-စသော တရားတို့သည်။ဓမ္မတော၊ တရားအားဖြင့်။ ယာဝ ဂေါတြဘုံ၊ဂေါတြဘူတိုင်အောင်။ဩကာသတော၊အရပ်ဒေသအားဖြင့်။ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ၊ဘဝဂ်တိုင်အောင်။သဝန္တိ၊ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ ဓမ္မာ အာသဝါ။ အာ-သု ဓာတ်+ဏ၊ ကတ္တုသာဓန။အာ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကသော ဂုဏ် (ဝါ) အန္တောကရဏတ္ထသောဂုဏ် ရ၏။ သုဓာတ်၏အရ ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘု ဖြစ်ရာအရပ်ဒေသအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင်ဖြစ်တတ်သော ကာမာသဝ စသည်တို့၏ သတ္တိ လက္ခဏ သဘာဝ ရ၏။ ဏပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော ကာမာသဝ-စသော အာသဝေါတရားတို့ရ၏။

ဥပ္ပန္နန် ဥပ္ပါဒေါ၊ န ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ။ နိရုဇ္ဈန် နိရောဓော။ အနုပ္ပါဒသင်္ခါတော နိရောဓော **အနုပ္ပါဒနိရောဓော**။ အနုပ္ပါဒသင်္ခါတော၊တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်း ဟုဆိုအပ်သော။ နိရောဓော၊ချုပ်ခြင်းတည်း။အနုပ္ပါဒနိရောဓော၊တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ချုပ်ခြင်း။ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်၊အနုပ္ပါဒ+နိရောဓပုဒ်။ အနုပ္ပါဒ-အရကား နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်း သည် မုချ။ ထို၏ ချုပ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား နောင် တဖန် မဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ချုပ်ခြင်းရ၏။

➤ ၅။ **ဝိမုစ္စိံသု**-ဝိ-မုစ+အန္တတ္တနိ ဉ်ဝိဘတ်။ (ခ-နှင့်အညီ) **အာသဝေဟိ**-ကား အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ တတိယာ ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ် သက်ထားသည်။ **စိတ္တာနိ**-ကား ဝုတ္တ ကံအနက်၌ ပဌမာ ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်သက်ထားသည်။ (ဂ-နှင့်အညီ) **အာသဝေဟိ**-ကား ဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ ပဌမာ ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ် ဖြစ် ပါသည်။ **စိတ္တာနိ**-ကား အဝုတ္တကံအနက် ၌ ဒုတိယာ ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသည်။

➤ ၆။ (က) ၌ အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု-ဖြင့် အနုပါဒါယ-၌ န-၏ ပဋိသေဓအနက် ဟော--ငြင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဥပ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ငြင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ငြင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒါဓာတ်၏ ဂဟဏအနက်ဟော--ငြင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ယ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ ၏-- ငြင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) န ဥပါဒါယ အနုပါဒါယ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ငြင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အနုပါဒါယ-ကို ဝိမုစ္စိံသု-၌ ကြိယာ ဝိသေသန-ကြိယာဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်ကိုငြင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ) ဖြင့် အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု-၌ အာသဝေဟိ-ကား ကတ္တားအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ဖြစ်သည်။(ဝိဘတ္တိပဒ၊ဝိဘတျတ္ထ) **စိတ္တာနိ**-ကား ဝုတ္တကံအနက်၌ ပဌမာ ဗဟုဝုစ် ဖြစ်သည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ၊ဝိဘတျတ္ထ)

ဝိမုစ္စိံသု-၌ ဉ်ဝိဘတ်ကား ကမ္မဝါစက ဖြစ်သည် (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) ဟု သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် အာသဝေဟိ-ကား လိင်္ဂတ္ထ၌ ပဌမာဝိဘတ်ဖြစ်သည်ကိုငြင်း (ဝိဘတ္တိပဒ၊ ဝိဘတျတ္ထ) အာသဝါ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသအားဖြင့် အာသဝေဟိ-ဟု ရှိနေသည်ကိုငြင်း (ဘာဝတ္ထ) စိတ္တာနိ-ကား ကံအနက်၌ ဒုတိယာ ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ် ဖြစ် သည်ကိုငြင်း (ဝိဘတ္တိပဒ၊ဝိဘတျတ္ထ) ဝိမုစ္စိံသု-၌ ဉ် ဝိဘတ်၏ ကတ္တုဝါစက၏--ငြင်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု-ဟူသည် ရံခါ အာသဝဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၍ လွတ်သည် ကို ဆိုသည် မဟုတ်၊ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်းဖြင့် လွတ်ခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **နိရုဇ္ဈမာနာ/နိရုဇ္ဈမာနေ** ။ ။ ဤ၌ ချုပ်ကုန်လျက်ဟူသော ကြိယာ

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသနအနက်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် အဂ္ဂဟေတွာ-၌ ကြိယာဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရသော နိဂ္ဂဟမှာနာပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဤ၌ ချုပ်ကုန်သော-ဟူသော နာမဝိသေသနအနက်ကို အလိုမရှိအပ်သောကြောင့် အာသဝေ-ဟူသော ဝိသေသျပုဒ် ထည့်၍ စပ်သော ဒုတိယာဝိဘတ်နှင့်ရှိသော နိဂ္ဂဟမာနေ-ပါဌ်ကား မသင့်ပါ။

[အနုပ္ပါဒနိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနာတိ အာယတိံ အနုပ္ပတ္တိသင်္ခါတေန နိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနာ အာသဝါ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ (၈) ဝါကျ တေ-အရနှင့် နိရုဇ္ဈမာနာပုဒ် တို့ အရတူဖြစ်သောကြောင့်ငှင်း၊ ယောဇနာ-၌ နိရုဇ္ဈမာနေ-ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်၊ မသင့်-ဟု ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်ငှင်း နိရုဇ္ဈမာနာ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။]

(၈) န တာနိ တေ/န တေ တာနိ ။ ။ တေ-ကို တေ အာသဝါ-ဟုဖွင့်၍ငှင်း၊ တာနိ-ကို စိတ္တာနိ-ဟူ၍ငှင်း (တစ်နည်း) ဝိမုစ္စိံသူတိ တေ အာသဝါ တာနိ စိတ္တာနိ အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန န ဂဟေတွာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်သောကြောင့်ငှင်း၊ တေ-သည် ဂဟေတွာ-၏ ကတ္တားဖြစ်၍ တာနိ-သည် ဂဟေတွာ-၏ ကံပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်ငှင်း "န တေ တာနိ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ န တာနိ တေ ဂဟေတွာ-ဟု ယူဆခဲ့သော် ကတ္တားသည် တာနိ၊ တေ-သည် ကံပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် အတ္ထယုတ္တိ ကွဲလွဲဖွယ်ရှိရကား မသင့်ပါ။

➢ ၉။ **အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စိံသု**-၌ အာသဝေဟိ-ဟူသော နည်းသည် အာသဝ တည်းဟူသော ပြဓာန်းသည်ကိုဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတည်းဟူသော မပြဓာန်း သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်းမည်၏။ အာသဝေဟိ-ဟူသော သဒ္ဒါသည် အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝတို့၏ "အာသဝေဟိ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံကုန်သော ကိလေသာတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➢ ၁၀။ **[ပဒဋ္ဌာနာဟာရနေတ္တိ] စိတ္တာနိ**–အရ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကိုယူ၍ ထိုစိတ္တာနိ ပုဒ်၏အရဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အရဟတ္တမဂ်တည်း၊ ထို၏ ပဒ ဋ္ဌာန်ကား- အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား-ယထာဘူတဉာဏ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- သမာဓိတည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- ပါမောဇ္ဇတည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- ပရိသုဒ္ဓသီလတည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- သမ္မာပဋိပတ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- ပဋိပတ္တိနည်းကို သိခြင်းတည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန် ကား- အတ္တဝေဓ ဓမ္မဝေဓတည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- သုတမယဉာဏ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား- ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော်တည်း၊ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှော ရုယှအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ဩရုယှောရုယှပဒဋ္ဌာနာဟာရ မည်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၅၂]

(က) တတြ သုဒံ သာရိပုတ္တ ဘိသနကဿ ဝနသဏ္ဍဿ ဘိသနကတသ္မိံ ဟောတိတိ တတြာတိ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ။ သုဒန္တိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော။ (ခ) အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထယောဇနာ-- တတြာတိ ယံ ဝုတ္တံ "အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ"တိ၊

တတြ ယော သော "ဘိသနကော"တိ ဝနသဏ္ဍော ဝုတ္တော၊ တဿ ဘိသနကဿ ဝနသဏ္ဍဿ ဘိသနကတသ္မိံ ဟောတိ။ (ဂ) ဘိသနကကိရိယာယ ဟောတီတိ အတ္ထော။

(ဃ) ကိံ ဟောတိ? ဣဒံ ဟောတိ၊ ယော ကောစိ အဝီတရာဂေါ (ပ) လောမာနိ ဟံသန္တီတိ။ - (ဠ။၁၅၇။ မဇ္ဈ-၂။၄၇၆။ ဘာသာဋီ-၂။၁၃၇။)

➤ ၁။ [သဒ္ဒတ္ထစကားပြေအနက်] တတြ၊ထို အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ-ဟူသော စကားရပ်၌။ သာရိပုတ္တ၊သာရိပုတြာ။ ဘိသနကဿ၊ကြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ (ဝါ)ကြောက်ဘွယ်ကောင်းသော။ဝနသဏ္ဍဿ၊တောအုပ်၏။ဘိသနကတသ္မိံ၊ကြောက် ခြင်းကိုပြုခြင်းကြောင့်။ဣဒံ၊ဤကြက်သီး မွေးညှင်းထခြင်းသည်။ဟောတိ၊၏။

[င-ကိုရှုလျှင်] သာရိပုတ္တ၊သာရိပုတြာ။ဘိသနကဿ၊သော။တတြ ဝနသဏ္ဍဿ၊ထို တောအုပ်၏။ဘိသနကတသ္မိံ၊ကြောင့်။ ဣဒံ၊သည်။ဟောတိ၊၏။

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တတြ သုဒံ သာရိပုတ္တပုဒ်တို့၏ ပဒဝိနိစ္ဆယကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်တို့၏ ပဒဝိနိစ္ဆယသာ ရှိပါသလော။ အတ္ထယောဇနာ ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/-- ဆရာ-သည်၊ (ခ) ၌ ဘိသနကတသ္မိံ ဟောတိ-ဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ကတ-ပုဒ်ကို ကမ္မသာဓနပြုရမည်လော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ ဘိသနနှင့် ကတ-ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြုရမည်လော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဘိသနကတသ္မိံ ဟောတိ-ကို ဘိသနကိရိယာယ ဟောတိ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ နောက်၌ ယော ကောစိ အဝီတရာဂေါ (ပ) လောမာနိ ဟံသန္တိ-ဟူသော (ပါဠိတော်) ဝါကျသည် ဟောတိ-၏ ဘာဝနာကာရ-ဟု ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ဘိသနကတသ္မိံ ဟောတိ-၌ ဟောတိ-၏ ဘာဝနာကာရကား အဘယ်နည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက် လက် ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ဘိသိယတေ **ဘိသနံ**။ ဘိသိယတေ၊ကြောက်ခြင်း။ဘိသနံ၊ကြောက်ခြင်း။ ကရဏံ ကတံ။ ကရဏံ၊ပြုခြင်း။ကတံ၊ပြုခြင်း။ [အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ] **ဘိသနဿ ကတံ ဘိသန ကတံ**။ဘိသနဿ၊ကြောက်ခြင်းကို။ကတံ၊ပြုခြင်းတည်း။ဘိသနကတံ၊ကြောက်ခြင်းကို ပြု

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း။ [အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ] ဘိသနပုဒ်+ ကတပုဒ်+ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ ဘိသန-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ကြောက်ခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ပြုခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ စပ် ဌာန။ ပုဒ် လုံးအရကား ထို--သော ကြောက်ခြင်းကို ပြုခြင်းရ၏။

ပုရေ ဇာတံ ပုရိမံ။ ပုရိမံ ဝစနံ ပုရိမဝစနံ။ ပုရိမဝစနံ အပေက္ခံ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ။ * ပူရေတိတိ ပူရဏော။ ပဒါနံ ပူရဏော ပဒပူရဏော။ ပဒ ပူရဏော ဧဝ မတ္တံ ပဒပူရဏမတ္တံ။ * လပတိ ဧတေန သာရိပုတ္တာတိပဒေနာတိ လပနံ။

အာ အဘိမုခံ ကတွာ လပနံ အာလပနံ။ * ယောဇီယတေ ယောဇနာ။ အတ္ထဿ ယောဇနာ အတ္ထယောဇနာ။

➢ ၆။ (က) ၌ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ-ဖြင့် တတြ-၌ တ-သည် ရှေး၌ဖြစ်သော "အညတြသို့ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ"ဟူသော စကားကို စွဲသော သဒ္ဒါတည်း။ (ဝါ) ပက္ကန္တဝိသယတ-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော-ဖြင့် သုဒံ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှ်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း၏ ပဒပူရဏအနက်၏ အဖြစ်ကိုငှ်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာလပနံ-ဖြင့် သာရိပုတ္တ-သည် အာလုပ်ပုဒ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် တတြ-၌ တ-သည် အညတြသို့ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ-ဟူသော စကားကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုငှ်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တြ-ပစ္စည်းသည် သတ္တမီအနက်၌သက်--ငှ်း (ဝိဘတျတ္ထ၊ ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဘိသနကတသို့-၌ ကတ-ဝယ် ကရဓာတ်၏--ငှ်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ငှ်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကရဏံ ကတံ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု--ငှ်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဘိသန-နှင့် ကတ-ကို ဘိသနဿ ကတံ ဘိသနကတံ-ဟု ကမ္မတ္ထ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ငှ်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ယော ကောစိ အဝိတရာဂေါ (ပ) လောမာနိ ဟံသန္တိ-ဟူသော ပါဠိတော် နောက်စကားရပ်သည် ဘိသနကတသို့ ဟောတိ-၌ ဟောတိ-၏ ဘာဝနာကာရအဖြစ် ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ဘိသနကတသို့/ဘိသနကတ္တာသို့ ။ ။ (ဂ) ဖြင့် ကတသို့-ကို ကိရိယာယ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့် (ဂ) ဝါကျအလို ဘိသနကတသို့-သင့်ပါသည်။

(တစ်နည်း) ဘိသနကတသ္မိံ ဘိသနကဘာဝေတိ အတ္ထော။ ကေသဿ တကာရဿ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘိသနကတ္တာသ္မိံ ယေဝ ဝါ ပါဌော-ဟူသော အဋ္ဌကထာကိုထောက်၍ နှစ်ပါဠိလုံးသင့်ပါသည်။

ဘိံသနံ/ဘိံသနံ ။ ။ ဘိံတော ရိသနောစ (ပ) ဘာယန္တိ ဧတသ္မာတိ ဘိံသနော။ (မောဂ်) ဘာယတိ ယံသ္မာတိ ဘိံသနံ၊ သော၊ ယု၊ ဝိနှာဂမော (ဓာန်ဋီ) တို့ကိုထောက်၍

http://www.dhammadownload.com

နိဂ္ဂဟိတ်လာလျှင် ဘိသနံ၊ မလာလျှင် ဘိသနံ၊ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဘိသနကတသ္မိ**-ကား ဘိသနကတ္တသ္မိ-ဟု ဆိုလိုလျက် တ-တစ်လုံးချေ ထားရကား ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း ဖြစ်ပါသည်။

(တနည်း) ဘိသနကတာယ-ဟု ဣတ္ထိလိင်သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသင့်လျက် ဘိသနကတသ္မိ-ဟု နပုံလိင်သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း ဖြစ်ပါသည်။

လောမာနိ ဟံသန္တိ-ကား ထင်ရှားရှိသော လူ-စသည်တို့၏ ပြုံးရွှင်ခြင်းကြိယာ၏ "ဟံသန္တိ"ဟူသော အမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်း၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဘိသနကတသ္မိ**—အရ -ဒေါသ (ဝါ) ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်။

➤ [**ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိ**] **ဘိသန**-၌ ဘိတတ်/ဘိသိတတ်-အရ ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား အဝိတရာဂ-ရာဂမကင်းခြင်းတည်း၊ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ပရိယတ် ပဋိပတ် အားမထုတ်ခြင်းတည်း၊ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှောရုယှအားဖြင့်ရင်း။ ထိုဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း၊ ထိုသည် ချွေးထွက်ခြင်း ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း၊ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း ပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်အပ်၏။

ပါဠိ [၁၅၃]

(က) **အသဇ္ဈ**ဝါ **တဇ္ဈာ**တိ **သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မံ**။ (ခ) **သ္မ ဣတိ နိပါတော** "**ကိံသု နာမ တေ ဘောန္တော သမဏာဗြာဟ္မဏော**"**တိ အာဒီသု ဝိယ**။ (ဂ) **ဏ္ဍခန္တိ အဓိပ္ပေတမတ္တံ ပစ္စက္ခံ ဝိယ ကတွာ ဒဿနဝစနံ**။ (ဃ) **သု ဣဒန္တိ သုဒံ**။ (င) **သန္ဓိဝသေန ဥကာရလောပေါ**။ (စ) **ဘိသနကတသ္မိန္တိ ဘိသနကဘာဝေတိ အတ္ထော**။

(ဆ) **ကေသဿ တကာရဿ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော**။ (ဇ) **ဘိသနကတ္တသ္မိန္တိ ယေဝ ဝါ ပါဌော**။ (ဈ) **ဘိသနကတာယ ဣတိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗေ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ကတော**။

(ည) **နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ**။ (၄။၁၅၇။ မအ္ဘ၂။ ၄၇၇။ဘာသာဋီ၂ ၁၃၇။)

➤ ၁။ [**သဲဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ သဲဝဏ္ဏနာတဖွဲ့အနက်**] သာရိပုတ္တ၊သာရိပုတ္တရာ။ဘိသနကဿ၊ ကြောက်ခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော။တတြ တဿ ဝနသဏ္ဍဿ၊ ထိုတောအုပ်၏။ဘိသနကတသ္မိ၊ ကြောက်မက်ဘွယ်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝါ) ကြောက်မက်ဖွယ်အခြင်းအရာကြောင့်။ဣဒံ လောမဟံသနံ၊ဤအမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းသည်။သု ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

➤ ၂။ (က) သို့/ **အဟရာနုသန္ဓေ** ။ ။ ဣဒါနိ အညထာပိ အတ္ထယောဇနံ ဒဿေန္တော

http://www.dhammadownload.com

လော။ အဘယ်သို့ဖြစ်၍ ဣဒံပုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) ဒို/-- ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် သုဒံ-ကို သု+ဣဒံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ (**တစ်နည်း**) သုဣဒံ-ဟူသည် သုဒံ-တည်းဟု ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သုဣဒံ-သည် သုဣဒံ-သာ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် သုဒံ ဖြစ်ရာသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (င) မိန့်။

(**ဆ**) ဒို/-- ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် ဘိသနကတသွိ-၌ ဘိသနကပုဒ်နောင် တ္တ ပစ္စည်းသည် ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက် ၌ တ္တပစ္စည်းသည် ဏျတ္တတာ ဘာဝေတု-သုတ်နှင့်အညီ ဒွေဘော် တ္တ-ဖြစ်သည် မဟုတ် ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် ဘိသနကတသွိ-ဟု တ-တစ်လုံးဖြင့် ရှိနေရပါသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) နယတ္ထရ ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကာရဏ (တစ်နည်း) ဒုဋ္ဌိ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ကာရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။

➢ ၄။ ဘိသယတီတိ **ဘိသနော**။ (အစိတ်) ယော ဝနသဏ္ဍော၊အကြင် တော အုပ်သည်။ဘိသယတိ၊ကြောက်စေတတ်၏။ဣတိ၊ သော၊ ဘိသနော။ ဘိသ+ယု၊ ဟေတု ကတ္တုသာဓန။ ဘိသဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဠကြိယာကား ကြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတု ကတ္တုဠကြိယာ အရကား ထိုအားတပ်သော တောအုပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရကား ထို--သော ကြောက်အပ်, ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းသော တောအုပ်ရ၏။

ဘိသနောဧဝ **ဘိသနကော**။ (က-ပစ္စည်း သွတ္ထ) ဘိသနကဿ ဘာဝေါ **ဘိသနကတ္တံ**။ (တ-ချေ၍ ဘိသနကတံ) ဘိသနကဿ၊ကြောက်မက်ဖွယ် တောအုပ်၏။ဘာဝေါ၊အဖြစ် တည်း။ဘိသနကတံ၊--အဖြစ်။ ဘိသနကပုဒ်+တ္တ ပစ္စည်း။ ဘိသနက-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ် အရ ကား ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော တောအုပ်ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းကြောက်မက် ဖွယ် အခြင်းအရာနှင့် ဂုဏော ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော တောအုပ် ၏ ကြောက်မက်ဖွယ် အခြင်းအရာ ရ၏။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် တတြ-၌ တ-ပစ္စည်းကား သတ္တမီအနက်၌ မသက်၊ သာမိအနက်၌ သက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် သု-သဒ္ဒါကား နိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ)

(ဂ) ဖြင့် ဣဒံကား (၉၁) ကမ္ဘာထက်၌ဖြစ်သော အဓိပ္ပါယ် (ကြက်သီးမွေးညှင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဖြင့် သုဒံ-ကို သု+က္ကဒံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(စ) ၌ ဘိသနကဘာဝေ-ဖြင့် ဘိသနကတ္တံ-၌ တ္တပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက် ဥ္သက်--၎င်း (ပစ္စယတ္ထ) ဘိသနကဿ ဘာဝေါ ဘိသနကတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြု--၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် ဘိသနကတ္တသ္မိံ-ဟု ဆိုလိုလျက် တ-တစ်လုံးကိုချေ၍ "ဘိသနကတသ္မိံ"ဟု ရုပ်ပြီးသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် တ-တစ်လုံးကို မချေလျှင် ဘိသနကတ္တသ္မိံ-ဟုပင် ပါဠိရှိသင့်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် ဘိသနကတာယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဣတ္ထိလိင်ကို နပုံလိင်ပြန်ခြင်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသအားဖြင့် "ဘိသနကတ္တသ္မိံ"ဟု ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ည) ဖြင့် ဘိသနကတသ္မိံ စသည်ပါဠိများ မည်သို့ရှိစေ၊ သ္မိံဝိဘတ်ကား နိမိတ် အနက်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

➤ ၇။ ဗုဒ္ဓတ္တကာရဏေ/ဗုဒ္ဓတ္တကရဏာ ။ ။ ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ၌ ဗုဒ္ဓတ္တ ကာရဏေတိ ဗုဒ္ဓဘာဝကာရဏေ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓတ္တကာရဏေ ပါဌ်သာ သင့်။

➤ ၈။ (က) ဓါကျအား အတူဖြစ်သော သတ္တမီဝိဘတ်၏ --- အမည်ကို အတူ ရှိသော တဗြပစ္စည်း၌တင်--သဒိသူပစာ။

အာဒေါ်ဘာသံဧတျွနာ

(က) **ယေဘုယျေန လောမာနိ ဟံသန္တီတိ ဗဟုတရာနိ လောမာနိ ဟံသန္တိ။**

(ခ) **ဥဒ္ဓံ မုခါနိ သူစိသဒိသာနိ ကဏ္ဍက သဒိသာနိစ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ။**

(ဂ) **အပ္ပါနိ န ဟံသန္တိ။** (ဃ) **ဗဟုတရာနိ သတ္တာနံ ဝါ ဟံသန္တိ။**

(င) **အပ္ပကာနိ အတိသုခုမုပ္ပဂ္ဂိသာနိ န ဟံသန္တိ။** (၄၊၁၅၇)

➤ ၁။ **ယေဘုယျေန**-များသောအားဖြင့်။[ပါဠိပဒိကကြံ] ယေဘုယျေန-များစွာ ကုန်သော။လောမာနိ၊အမွေးတို့သည်။

(နိပါတ်ကြံ) **ယေဘုယျေန**၊များစွာကုန်သော သတ္တဝါတို့၏။လောမာနိ၊တို့သည်။

ဟံသန္တိ-ရွှင်ကုန်၏။ [သဒ္ဒတ္ထ] ဟံသန္တိ-အထက်၌ အဦးအဖျားရှိကုန်သည်ဖြစ်၍၎င်း အပ်နှင့်၎င်း ဆူးနှင့်၎င်း တူကုန်သည်ဖြစ်၍၎င်း တည်ကုန်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၆။ (က) ၌ ဗဟုတရာနိ-ဖြင့် ယေဘုယျေန-သဒ္ဒါ၏ ဗဟုလဝါစက၏--၎င်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းပုဒ်ကို လောမာနိ-၌ ဝိသေသနစပ်ရမည်၏--၎င်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်း ပုဒ်၌ ပဋ္ဌမာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ကျေသည်၏--၎င်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဟံသနာကာရကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဖြင့် ဗျတိရေက အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ယေဘုယျ-အရ လောမဝတ္တ သတ္တဝါကိုယူ--၍င်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း၏ ဗဟုလဝါစက၏--၍င်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း၌ ဆဋ္ဌီဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ကျေသည်၏--၍င်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ဗျတိရေက အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တိကျ [၁၇၆]

(က) ဂ္ဂဒါနိ အယံ စေါ သာရိပုတ္တ ဟောတူတိ အာဒီ နိဂမနံ။ (ခ) ယဋ္ဌေတ္ထ အန္တရန္တရာ န ဝုတ္တံ၊ တံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ (ဂ) တသ္မာ ပါဠိတ္တမေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဃ) ယံ ပန ဝုတ္တံ **န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိတိ၊ တံ ပုရိသယုဂဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။**

(င) ဝဿဂဏနာယ ဟိ ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော အသီတိဝဿသဟဿာနိ အာယု။ သမ္ဗုဒ္ဓသာဝကာနမ္ပိဿ တတ္တကမေဝ၊ ဓရမာနဿ ယသ္မာယံ သဗ္ဗပစ္ဆိမကော သာဝကော၊ တေန သဟ ဃဋ္ဋေတွာ သတသဟဿံ, သဋ္ဌိမတ္တာနိစ ဝဿသဟဿာနိ ဗြဟ္မစရိယံ အဋ္ဌာသိ။ (စ) ပုရိသယုဂဝသေန ပန ယုဂပရမ္ပရာယ အာဂန္တွာ ဒွေယေဝ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌာသိ။ (ဆ) တသ္မာ န စိရဋ္ဌိတိကန္တိ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၅၇။ မအ္ဌ၊၂။ ၄၈၀။ ဘာသာဋီ၊၂ ၁၃၉။)

➤ **ပုရိသယုဂဝသေန**-ယောက်ျားတို့၏ အစုံအစွမ်းဖြင့်။ [သဒ္ဒတ္ထ] ယောက်ျားတို့၏ ကာလအစွမ်းဖြင့်။(ဝါ) ယောက်ျားတို့၏ အသက်အတိုင်းအရှည်အစွမ်းဖြင့်။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ **(စ)** သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အယံ ခေါ်-စသော စကားသည် နိဂုံးဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် အကြားအကြား၌ မဖွင့်ခဲ့သော ပါဠိတို့ကား အနက်မရှိသောကြောင့် မဖွင့်ဆိုလေသလော။ အသို့ဖြစ်၍ မဖွင့်ဆိုလေသနည်း။ စုဒ်- (ခ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိကို ပုရိသယုဂ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် နှစ်အရေအတွက် အစွမ်းဖြင့်သာ ယင်း န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိ-ကို ဟောသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ပုရိသယုဂ၏ အစွမ်းအားဖြင့် န စိရဋ္ဌိတိကံ-ကို ဟော၏ဟုဆိုသော စကားသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သိနိုင်ပါအံ့နည်း။ လောကဝိရောဓိ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ဝိပဿီဘုရားရှင်၏ သာသနပြဟ္မစရိယသည် အနှစ်တစ်သိန်းခြောက်သောင်း တည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ထိုအနှစ်တစ်သိန်းခြောက်သောင်းကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကံ-ဟု ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် န စိရဋ္ဌိတိကံ-ဟု ဟောပါသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ကန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ဒဠှီ/ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ် ။ ။ အဿ-ကား ၏--ကြောင့် ယွာယံ ယောအယံ သာဝကော-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ ပုရိသယုဂဝသေန-ကား အားဖြင့်--ကြောင့် အာဂန္တာ အဠာသိ နှစ်ပုဒ်တို့၌ တတိယာဝိသေသန/ဝိသေသျ စပ်။ သတသဟဿံ-ကား ပတ်လုံး--ကြောင့် အဠာသိ-၌ အစ္စန္တသံယောဂ/သံယောဂဝန္တ စပ်။

➤ ၄။ ဗြူဟောတိ ဝဍ္ဎေတီတိ ဗြဟ္မံ။ စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ။ ဗြဟ္မဉ္စ တံ စရိယဉ္စာတိ **ဗြဟ္မစရိယံ**။ ဗြဟ္မ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရကား မြတ်သောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ သာသနာတော်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သာသနာရ၏။

ပုရိသာနံ ယုဂံ **ပုရိသယုဂံ**။ ပုရိသ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ယောကျ်ားတို့သည် မုချ။ ထို၏ အသက်ရှည်ရာကာလနှင့် ကာလဝန္တ-ကာလ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ယောကျ်ားတို့၏ အသက်ရှည်ရာကာလ ရ၏။

စိရံ ဋ္ဌိတိ ယဿာတိ **စိရဋ္ဌိတိကံ**။ စိရဋ္ဌိတိပုဒ်အရကား ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ သာသနာ့ဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်းရှိသော သာသနာ့ဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

သန္တိဿမာနံ မုခံ ယေသန္တိ **သမ္မုခါ**။ သမ္မုခါစ တေ သာဝကာစာတိ **သမ္မုခသာဝကာ**။ ပရာစ ပရာစ **ပရမ္ပရာ**။ ယုဂါနံ ပရမ္ပရာ **ယုဂပရမ္ပရာ**။ * ပစ္ဆာ ဇာတော **ပစ္ဆိမော**။ ပစ္ဆိမော ဧဝ **ပစ္ဆိမကော**။ သဗ္ဗေသံ သာဝကာနံ ပစ္ဆိမကော **သဗ္ဗပစ္ဆိမကော**။

➤ ၇။ ယဍ္ဍေတွာ/ယဋ္ဌေတွာ ။ ။ ယဍ္ဍော ဘူ စု၊ စေတာယံ စုတ ဟိံသနေ၊ ဒိတ္တိသု ဘူစု သဃာတေ။ ယဍ္ဎော စု တာဠနိဟာသု၊ စုဘူ တု စလေန ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းအရ ပေါင်းစပ်ခြင်းအနက်ကို ယဍဓာတ်ကသာ ဟောသောကြောင့် ယဍ္ဍေတွာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အာဂန္တွာ/အာဂန္တာ ။ ။ ဒွေယေဝ ယုဂါနိကို ထောက်လျှင် အာဂန္တွာ-ဟု မရှိဘဲ အာဂန္တာ-ဟုသာ ရှိသင့်၏။ ယောဇနာအလို အာဂန္တာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ပုရိသယုဂံ-ကား ပုရိသနှင့် ယုဂကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

အပေါင်းဖြစ်သော ယောကျ်ားအားလုံးတို့၏ အသက်ရှည်ရာကာလ၏ "ပုရိသယုဂ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘုရားရှင်နှင့် သဗ္ဗပစ္ဆိမသာဝကတို့၏ အသက်ရှည်ရာကာလ နှစ်ဆက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ (ခ) ဗုဒ္ဓံ-၌ ဓာတ်အရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ ဖွင့်ဆိုသော အခြင်း

http://www.dhammadownload.com

အရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ် ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

(ဃ) ဝုစ္ဆံ-၌ ဓာတ်အရ -- မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၅၅]

(က-၁) **အစ္စန္တိယံ** အဒ္ဓါနက္ခမံ။ (က-၂) **ဒီဃကာလိကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ခ) **အာဂမေဟိ တွန္တိ တိဋ္ဌ တာဝ တွံ။** (ဂ) **အဓိဝါသေဟိ တာဝ တွန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။** (ဃ) **အာဒရတ္ထဝသေနေဝေတ္ထ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ။** (င) **ဧတေန တာဂဝါ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ သာဝကာနံ ပီဠာယဘာဝံ ပဋိပက္ခိပိတွာ "ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ သိက္ခာပဒပညတ္တီ"တိ အာဝိကရောန္တော "တာဆာဂတောဝ"တိ အာဒိမာဟ။**

(စ) **တတ္ထ စ တတ္ထာတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ။**

(၃။၁၅၉။ မအူ-၂။၄၈၇။ ဘာသာဋီ-၂။၁၄၄။)

➤ ၁။ **အစ္စန္တိယံ**-အရှည်ခန့်သည်။ ကြာရှည်ခံသည်။ **အာဂမေဟိ**-ရပ်ပါဦးလော။ (သဒ္ဒတ္ထ) သည်းခံဦးလော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အာဂမေဟိ-၌ အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၏ လာခြင်းဟူသည် တခဏမျှ ရပ်တည်ဦးလော့ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ တခဏမျှရပ်တည်ခြင်းအနက်ကို အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်က မဟောဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို အသို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အား**-- တခဏမျှ ရပ်တည်ခြင်းဟူသည် သည်းခံခြင်းပင်ဖြစ်ရကား အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၏ အဓိဝါသန ကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ၊ အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟု နှစ်ကြိမ်မိန့်တော်မူ၏။ ယင်း အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ကို အာမေဍိတ် လက္ခဏာတို့တွင် အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် နှစ်ကြိမ်မိန့်တော်မူပါသနည်း။ ကောဓ ဘယ-၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် နှစ်ကြိမ်ဆိုပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ-ဟု မိန့်တော်မူ၏။ တောင်းပန်သည်နှင့် လျော်ညီစွာ အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟု မိန့်တော်မူက လိုအပ်သောအနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ-ဟု မိန့်တော်မူအပ်ပါသနည်း။ ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က-၁) ပက္ခန္တရ။ (က-၂) ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (၈) ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** ။ ။ တတ္ထ-ကား ၌--ကြောင့် ဇာနိဿတိ-၌ အာဓာရ/အာဓာရီ စပ်။

➤ ၄။ ယာစတီတိ **ယာစနာ**။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာဝ ယာစနာ **သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာ**။ (အစိတ်) သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ အပေက္ခတီတိ **သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ**။ (အပေါင်း) ယံ ဘုမ္မဝစနံ၊အကြင်သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော တတ္ထ-ဟူသောပုဒ်သည်။သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ၊တောင်းပန်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းကို။အပေက္ခတိ၊ငဲ့တတ်၏။ဣတိ၊ တံ ဘုမ္မဝစနံ၊သည်။သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ၊မည်၏။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစန သဒ္ဒူပပဒ အပပုဗ္ဗ ဣက္ခဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။ကတ္တု သာဓနေကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစန-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား တောင်းပန်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ သတ္တမီ ဝိဘတ်ရှိသော တတ္ထ-ဟူသော ပုဒ်နှင့် ဝါစ္စ-ဝါစက စပ် ဌာနူ။ အပ-ဟူသော ဥပသာရ ပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဣက္ခဓာတ်၏အရကား သတ္တမီဝိဘတ် ရှိသော တတ္ထ-ဟူသောပုဒ်၏ ဝါစကသတ္တိရ၏။ အ-ပစ္စည်း အရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော တတ္ထ-ဟူသောပုဒ် ရ၏။

ဒွိ ဝါရေ **ဒွိက္ခတ္တုံ**။ ဒွိ-အရကား နှစ်ခုသချာသည် မုချ။ ထို--၏ အကြိမ်နှင့် သချာ-သချေယျ စပ်။ က္ခတ္တုံပစ္စည်းအရကား ထို--သော နှစ်ကြိမ်ရ၏။

အာဒရဏံ အာဒရော။ အာဒရဿ ဝသော အာဒရဝသော။

ဗုဒ္ဓါနံ ဝိသယော ဗုဒ္ဓ ဝိသယော။ ဘုမ္မံ ဝစနံ ဧတဿ တတ္ထာတိဝစနေတိ ဘုမ္မဝစနံ။

➤ ၆။ (က--၁) ဖြင့် အဒ္ဓနိယံ-၌ အဒ္ဓ-သဒ္ဒါသည် အဒ္ဓါန-ရှည်စွာသော ကာလ အနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဒ္ဓဿ ခမံ အဒ္ဓနိယံ-ဟု ခမ (ယောဂ္ဂ) တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣယပစ္စည်း၏ ခမတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) န-လာ၍ အဒ္ဓနိယ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(က--၂) ဖြင့် အဒ္ဓနိယ=ရှည်စွာသော ကာလအား ခံ၏ဟူသည် ရှည်စွာသော ကာလ ရှိသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ တိဋ္ဌ-ဖြင့် အာဂမေဟိ-၌ အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ဂမုဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို မဟော၊ ရပ်ခြင်း-တိဋ္ဌ (ဝါ) ဂတိနိဝတ္တိအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အဓိဝါသေဟိ-ဖြင့် တိဋ္ဌ-ရပ်ဦးလော-ဟူသည် သည်းခံဦးလော-ဟု ဆိုလို သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ဆိုခြင်းသည် အာမေဍိတ် လက္ခဏာတို့တွင် ပသာဒလက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ

F-41-A

http://www.dhammadownload.com

ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

(●) ဖြင့် တတ္ထ-၌ တ-၏ ပဉ္စတ္ထဝိသယ တ-၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ထပစ္စည်း၏ သတ္တမီအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) တတ္ထ-၌ တ-ဖြင့် တောင်းပန်ခြင်းဖြင့် အထူးပြု အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

➤ ၇။ အာဗိကရောန္တော/အာဗီကရောန္တော ။ ။ အာဝိ-ကား သတ္တမျန္တနိပါတ် ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ "ယထာရဟမိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု"သုတ်အရ ကရဓာတ် အယှဉ်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း အာဝိကရောန္တောပါ၍သာ သင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဝိသယော၀/ဗုဒ္ဓဝိသယော ။ ။ တထာဂတော၀ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ-ဟူ သော မူလသံဝဏ္ဏနာတပ္ပ၌ ဧဝ-ဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း၊ သာဝကအရာကို တားမြစ် ပြီး ဗုဒ္ဓအရာကို ခိုင်မြဲစွာ ဆိုသောအရာဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ဗုဒ္ဓဝိသယော၀-ပါ၍သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဗုဒ္ဓဝိသယော၀ သိက္ခာပဒပညတ္တိ**-ကား သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းသည် ဘုရား ရှင်တို့၏ အရာသာဟု အလျော်အားဖြင့်ဆိုသဖြင့် သာဝက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အရာ မဟုတ်ဟု ပြန်သောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် ဗျတိရေကနည်း မည်၏။ အနက်ရောက် ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း မည်၏။

အပေါင်းဖြစ်သော သာဝကဗုဒ္ဓ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓတို့၏ "ဗုဒ္ဓ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။ (တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော မြတ်စွာ ဘုရား၏ အရာကို "ဗုဒ္ဓဝိသယော"ဟု ဆိုသဖြင့် ဌာနီဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်အရာ ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **အာဟ**-၌ ဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အာဝိကရောန္တော-အရ-- ဆန္ဒရှေ့ရှိသော ဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၇၆]

(က) တတ္ထ အာဿဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ **အာသဝဋ္ဌာနိယာ**။

(ခ) ယေသု ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ ဒုက္ခာသဝါ ကိလေသာသဝါစ ပဋ္ဌပဝါဒပိပ္ပဋ္ဌိ သာရဝဇ္ဇနာဒယော စေဝ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာစ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိယေဝ။

(ဂ) ယသ္မာ နေသံ တေ ကာရဏံ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ (ဃ) တေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဝီတိက္ကမဓမ္မာ ယာဝ န သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ၊ န တာဝ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ အယမေတ္ထ ယောဇနာ။ (င) ယဒိ ဟိ ပညပေယျ၊ ပဋ္ဌပဝါဒံ ပဋ္ဌပါရမ္ဘာ ဂရဟာဒေါသာ န ပရိမုစ္စေယျ။ (၄။၁၅၉။ မဓူ-၂။၄၈၉။ ဘာသာဋီ-၂ ၁၄၅။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (စ) ယေသု ဝီတိက္ကမဓမ္မေသုအကြောင်းလွန်ကျူးခြင်းဟုဆိုအပ်သော အပြစ်တို့၌။ (ဝါ) တို့ကြောင့်။ (ဂ) နေသံ ပရူပဝါဒါဒိ အာသဝါနံ-ထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စွပ်စွဲခြင်းအစရှိသော ဘေးရန်တို့၏။ (ဃ) တေ ဝီတိက္ကမဓမ္မာ-တို့သည်။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အာသဝေါဃယ္ဘာအောဒ္ဓရ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ အာသဝတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ယင်းအာသဝတို့၏တည်ရာ အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အာသဝ-၏ သရုပ်၊ အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့၏ သရုပ်ကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား**-- အာသဝ-အရ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္ပရာယိကဖြစ်သော ဒုက္ခာသဝ စသည်ကို ယူရမည်၊ အာသဝဋ္ဌာနီယ-အရ ဝီတိက္ကမဓမ္မကို ယူရမည်ဟု သရုပ်အကျယ်ကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့၌ ဘေးရန်တို့တည်ကုန်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့၌ ဘေးရန်တို့ တည်ကုန်သနည်း။ ဘေးရန်တို့တည်ခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ **အရာအောဃယ္ဘာအောဒ္ဓရ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ သံဃာ၌ ထင်ရှားမဖြစ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သိက္ခာပုဒ် မပညတ်သေးဟု ဆို၏။ [ယင်းသို့ဆိုသော် ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ မဖြစ်မီ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်သော် တစ်စုံ တစ်ခုသော အပြစ်ဒေါသ စသည်မရှိက ပညတ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။] အာသဝဋ္ဌာနီယဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ ထင်ရှားမရှိဘဲ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၌ အဘယ်အပြစ်ရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် အာသဝနှင့် အာသဝဋ္ဌာနီယတို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ယောဇနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ကာရဏ။ (ဃ) သည် (ခ) ဝါကျ ယေသု-ဟူသော အနိယတ်၏ နိယတ်ကို ပြသောကြောင့် နိယမ။ (တစ်နည်း) အနိယတ်မှတစ်ပါး နိယတ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ဝီတိက္ကမဓမ္မ ထင်ရှားမရှိဘဲ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာ၌ အဘယ်အပြစ်ရှိသနည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ။

စာစပ် ။ ။ ယေသု-ကား တို့၌--ကြောင့် တိဋ္ဌန္တိယေဝ-၌ အာဓာရ/အာဓာရီ စပ်။ (တစ်နည်း) ယေသု-ကား တို့ကြောင့်--ကြောင့် တိဋ္ဌန္တိယေဝ-၌ နိမိတ္တ/နိမိတ္တဝန္တ စပ်။

➤ ၄။ အာသဝန္တိ တေန တေန ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ **အာသဝါ**။ ယေ ဥပဒ္ဒဝါ၊ အကြင်ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒ-စသော ဘေးရန်, သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခ ဟူသော ဘေးရန်တို့သည်။တေန တေန ပစ္စယဝသေန၊ထိုထိုအကြောင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။အာသဝန္တိ ပဝတ္တန္တိ၊ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ ဥပဒ္ဒဝါ၊ အာသဝါ။ အာပုဗ္ဗ သု+ဏ၊

F-41-B

http://www.dhammadownload.com

ကတ္တုသာဓန။ အာရှေးရှိသော သုဓာတ်အရ ထိုထိုအကြောင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်တတ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒ-စသော ဘေးရန်, သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခဟူသော ဘေးရန်တို့၏ သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ ဏပစ္စည်း အရကား သတ္တိမတ္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒ-စသော ဘေးရန်, သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခဟူသော ဘေးရန်တို့ ရ၏။

တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ ဌာနီယာ။ (အစိတ်) အာသဝါနံ ဌာနီယာ **အာသဝဋ္ဌာနီယာ**။

အာသဝါနံ၊ဘေးရန်တို့၏။ဌာနီယာ၊တည်ရာအကြောင်းတို့သည်။ ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ အာသဝပုဒ်+ဌာနီယပုဒ်။ အာသဝ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒ-စသော ဘေးရန်, သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခဟူသော ဘေးရန်တို့သည် မုချ။ ယင်း၏ ဝီတိက္ကမဒေါသနှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒ-စသော ဘေးရန်, သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခဟူသော ဘေးရန်တို့၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ဝီတိက္ကမရ၏။

ပရေသံ ဥပဝါဒေါ ပရူပဝါဒေါ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ပဝတ္တာ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ**။ သမ္ပရာယေ ပဝတ္တာ **သမ္ပရာယိကာ**။ အပါယေသု ဒုက္ခံ အပါယဒုက္ခံ။ အပါယဒုက္ခသ ဝိသေသော အပါယဒုက္ခဝိသေသော။ အပါယဒုက္ခဝိသေသော ဟုတွာ ဘူတာ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ။ ပရေသံ ဥပါရမ္ဘော ပရူပါရမ္ဘော။ ဂရဟာသဂ်ိတော ဒေါသော ဂရဟာဒေါသော။

➤ ၅။ **တေသ္ဓ**• အဗျယတဒ္ဓိတ်၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ အကာရန္တ။ **အာသဝါ**•ကိတ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။ **တိဋ္ဌန္တိ**• အာချာတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ။ **ဧတေသု**• သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။ **ဣတိ**• နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။ **အာသဝဋ္ဌာနီယာ**• ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယာ-၌ အာသဝသဒ္ဒူပပဒ ဌာဓာတ်၏--ရင်း (ဒုဓာတုပဒ) အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ အာသဝဋ္ဌာနီယာ-ဟု ပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) [လဟုကနည်း] (ဝါ) တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ ဌာနီယာ-ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာသဝနှင့် ဌာနီယပုဒ်ကို အာသဝါနံ ဌာနီယာ အာသဝဋ္ဌာနီယာ-ဟု [ဂရုကနည်း] ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ ဒုက္ခာသဝါ ကိလေသာသဝါစ-ဖြင့် အာသဝါ-၏ သရုပ်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ပရူပဝါဒ (ပ) ဗန္ဓနာဒယော-ဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသရုပ်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ-ဖြင့် သမ္ပရာယိကသရုပ်ကိုရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ၌ ကာရဏံ-ဖြင့် ဌာနီယသဒ္ဒါကို အဓိကရဏသာဓ်ပြုသော်လည်း တည်ရာသာမည မဟုတ်၊ တည်ရာအကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဝိတိက္ကမဓမ္မာ-ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယ-အရ ဝီတိက္ကမကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ **ကာရဏံ/ကာရဏာ** ။ ။ ဝါစကော ပကတိသဒ္ဒေါ၊ ဂဏှာတိသာ ပဓာနတော-ဟူသော ကစ္စာယနသာရနှင့်အညီ (ဂ) ဝါကျ၌ တေ-ဟူသော ပကတိကတ္တားနှင့် ဟောန္တိ-ဟူသော ဝါစကကြိယာတို့ ဗဟုဝုစ်ချင်း တူညီရမည်၊ ကာရဏံ-ဟူသော ဝိကတိကတ္တားကား ကြိယာနှင့် တူညီစရာ မလိုသောကြောင့် ကာရဏံ-ပါဌ်၌ သင့်ပါသည်။

တေ-ဟူသော ပကတိကတ္တားနှင့်အညီ ကာရဏာ-ဟု ရှိကလည်း သဒ္ဒါရေးအားဖြင့် မဆန့်ကျင်သောကြောင့် သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပရိမုစ္စေယျ/ပရိမုစ္စေယျ ။ ။ မုစော ဝိ မောက္ခေ-လွတ်ခြင်းအနက် အဗျာပါရ၊ မုစော ရှ စာဂေ-လွတ်ခြင်း အနက် ဗျာပါရကြိယာကို ဟောသည်၊ ဤ၌ နိဗျာပါရဖြစ်သော မောက္ခတ္ထကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ပရိမုစ္စေယျ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **သံဃေ** ပါတုဘဝန္တိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သံဃာ၏ "သံဃေ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝီတိက္ကမပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိဓေယျ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သေအရက်, ဘေးရန်, အာသဝ ၄-ပါးတို့၏ "အာသဝါ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘေးရန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

ဝီတိက္ကမဓမ္မာ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကျူးမှု၏ "ဝီတိက္ကမ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဘေးရန်(အာသဝ) ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➢ ၁၀။ **ဝီတိက္ကမဓမ္မ**– အရ မေထုန်မှီဝဲခြင်းစသော လွန်ကျူးမှုဖြစ်၍ ဝီတိက္ကမစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

[**လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ**] ဝိပ္ပဋိသာရ-အရ -- ကုက္ကုစ္စကိုယူ၍ ထိုနှင့် နမနလက္ခဏာတူသော ကြောင့်ရင်း, (ဝါ) အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် တကွဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်းကိစ္စတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် အယောနိသောမနသိကာရ-စသော အကြောင်း တူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ကာယိက ဒုက္ခစေတသိကဒုက္ခ-စသော အကျိုးတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ကာမအာရုံတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် နမနဇာတ် တူသောကြောင့်ရင်း, ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူအပ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထုတ်ခြင်းသည် လက္ခဟာရနေတ္တိနည်းမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ်ကျ [၁၇၇]

(က-၁) တတ္ထ ယဒေတိ ယဒါ။ (က-၂) ယသ္မိံ ကာလေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ခ) သေသံ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဂ) အယံ ပါ ဟေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော။

(ဃ) ယသ္မိံ သမယေ "အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ"တိ သင်္ချံ ဂတာ ဝီတိက္ကမဒေါသာ သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ၊ တဒါ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ ဥဒ္ဒိသတိ ပါတိမောက္ခံ။

(င) ကသ္မာ? တေသံယေဝ "အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ"တိ သင်္ချံ ဂတာနံ ဝီတိက္ကမဒေါသာနံ ပဋိဃာတာယ။ (၄၅။၁၆၀။ မအဋ္ဌ၊၂။ ၄၉၅။ ဘာသာဋီ၊၂ ၁၅၀။)

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အစိတ်အစိတ်သော အနက်ကို ဆိုအပ်သောနည်းကို အစဉ်မှီးသဖြင့်သာ သိအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆိုသော် ပုဒ်တို့၏အပေါင်းဖြစ်သော အနက်ကိုလည်း ယင်းဖြင့်သာ သိအပ်မည်လော။ အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မ-ဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမ ဒေါသတို့သည် သံဃာ၌ ထင်ရှားဖြစ်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏၊ ပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆို၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်၊ ပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုရပါသနည်း။ အာသဝဋ္ဌာ နိယ ဓမ္မ-ဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမဒေါသတို့မှတစ်ပါးသော အကုသိုလ်တရားတို့ကြောင့် လည်း သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ် ပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်-- (င) မိန့်။

➢ ၃။ (က-၂) ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ခ) ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်အဖွဲ့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) စသည် နယန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။/ဒဋ္ဌိ။ ထိုတွင် (ဂ)ကား စကားမျိုးသင်္ခေပ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ယသ္မိံ သမယေ စသည်ကား အနိယမ။ တဒါ စသည်ကား နိယမ။ (တစ်နည်း) အထ သတ္ထာတိ အဖွင့်အဖွဲ့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ကသ္မာ-ကား ကရဏပုစ္ဆာ။ တေသံယေဝ-ကား ကရဏ ဝိသဇ္ဇနာ။ **ခာစဝ်** ။ ။ ပဋိဃာတာယ-ကား ၄ာ--ကြောင့် ပညပေတိ, ဥဒ္ဒိသတိပုဒ်တို့၌ သမ္ပဒါန်/သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ စပ်။

➢ ၄။ ဝိရူပါ အတိက္ကမာ ဝီတိက္ကမာ။ ဝီတိက္ကမာ ဣတိ သင်္ခါတာ ဒေါသာ **ဝီတိက္ကမဒေါသာ**။ ဝီတိက္ကမ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် လွန်ကျူး ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ၊ ထို--၏ အပြစ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန္ဓ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို- -သော ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် လွန်ကျူးခြင်းဟု ဆိုအပ်ကုန်သော အပြစ်တို့ရ၏။

သင်္ခါတာနံ ဘာဝေါ **သင်္ချံ**။ သခ်-အရကား ရေတွက်အပ်သော ဝီတိက္ကမဒေါသ တို့သည် မုချ၊ ထို--၏ ယ-ပစ္စည်းအရ ရေတွက်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ်

http://www.dhammadownload.com

ဌာန်။ ယပစ္စည်းအရ ထို--သော ရေတွက်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

➤ ၆။ (က--၁) ဖြင့် ယတော-၌ တောပစ္စည်းသည် ပဥ္စမျတ္ထ၌ မသက်၊ သတ္တမျတ္ထ (ဘုမ္မတ္ထ)၌ သက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(က--၂) ဖြင့် ယဒါ-၌ ဒါပစ္စည်း၏ သတ္တမျတ္ထ၏--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယ-သဒ္ဒါ၏ ကာလအနက်ကို စွဲသည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ၌ ယသ္မိံ သမယေ-ဖြင့် ယတော-၌ တောပစ္စည်းသည် သတ္တမျတ္ထ၏--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယ-သဒ္ဒါ၏ သမယအနက်ကို စွဲသည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

ဝီတိက္ကမဓေါသာ-ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ-အရ ဝီတိက္ကမဒေါသကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ) တဒါ-ဖြင့် အထ-၏ ကာလတ္ထ သတ္တမျတ္ထနိပါတ်ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ)

➤ ၇။ အယံ ဝါ ဓတ္တ/အယံ ဝါ ဟေတ္တ ။ ။ ဝါတိ အပရော နယော၊ ဧတ္တာတိ ယတောတိ အာဒိဝစနေ-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ ယင်းအလို ဟိနိပါတ် မပါသော အယံဝါဓတ္တ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

တတ္ထ ဝါသဒ္ဒေါ အဝဓာရဏော။ ဟိ သဒ္ဒေါ ပသိဒ္ဓိယံ၊ အယမေဝ ဟေတ္တာတိ အတ္ထော-ဟု ဝိမတိ ဖွင့်၍ ယင်းအလို ဟိနိပါတ်ပါသော အယံဝါဟေတ္တ-ပါဌ် သင့်သည်။

➤ ၈။ **ဝီတိက္ကမဒေါသာနံ ပဋိဃာတာယ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဒေါသတို့ကို ပယ်မြစ်ခြင်း၏ "ဝီတိက္ကမဒေါသာနံ ပဋိဃာတာယ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် လွန်ကျူးသော ရဟန်းတို့ကို တားမြစ်ခြင်း၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **စေဒိတဖွံ့**-၌ ဓာတ်အရ-- ပညာရှိသန္တာန်၌ သတိ ဝီရိယ ညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၇၈]

(က) ရတ္တိယော ဇာနန္တိတိ ရတ္တညူ။ (ခ) အတ္တနော ပဗ္ဗဇိတာဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဗဟုကာ ရတ္တိယော ဇာနန္တိ။

(ဂ) စိရပဗ္ဗဇိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဃ) ရတ္တညုဟိ မဟတ္တံ ရတ္တညုမဟတ္တံ။

(င) စိရပဗ္ဗဇိတေဟိ မဟန္တဘာဝန္တိ အတ္ထော။ (စ) တတြ ရတ္တညုမဟတ္တံ ပတ္တေ သံဃေ ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ အာရဗ္ဘ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဆ) သောဟာယသ္မာ ဦနဒသဝဿော ဘိက္ခု (ပ) သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ဥပသမ္ပာဒေသိ။

(၃။၁၆၁။ မဇ္ဈ-၂။၄၉၇။ ဘာသာဋီ-၂။၁၅၁)

➤ ၁။ **စိရပဗ္ဗဇိတေဟိ**-ရဟန်းပြုကုန်သော ရဟန်းတို့အား ကြာမြင့်စွာသော အခါရှိကုန်သော ရဟန်းတို့တည်း။ [သဒ္ဒတ္ထ] ရဟန်းပြု၍ ကြာမြင့်ကုန်သော ရဟန်းတို့တည်း။

http://www.dhammadownload.com

[အဓိပ္ပါယတ္ထ] ထေရ်ကြီး ဝါကြီးဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းတို့တည်း။ [ဝေါဟာရတ္ထ]

➤ ၂။ (စ) သို့/ ယေဟာလက်ဏာနုသာနေန ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ရတ္တိယော ဇာနန္တိတိ ရတ္တညူ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သိအပ်ကုန်သော ညဉ့်တို့၏ သာမညာ၏အဖြစ်ကြောင့် (ဟိတ်) ဝိသေသအားဖြင့် သိအပ်ကုန်သော ညဉ့်တို့ကို ပြ တော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ရတ္တိယော ဇာနန္တိတိ ရတ္တညူ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည် ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သိအပ်သော ညဉ့်၏ သာမညဖြစ်၍ အနီး အဝေး အရှည် အတို အလုံးစုံရနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဤ၌ အဘယ်သို့သော ညဉ့်ကို သိသည်ကို ဆို အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ အနုသနေန ။ ။ ပညတ်ရာအခါကို ပြပြီး၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ပြလို၍ (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ရတ္တညုမဟတ္တံ-၌ တတိယာ တပ္ပုရိသ်ကိုရင်း (င) ဖြင့် တ္တပစ္စည်း ဘာဝတ္ထ၌ သက်သည်ကိုရင်း၊ ရတ္တညုမဟတ္တဟူသည် စိရပဗ္ဗဇိတတို့ ၏ များသည်၏အဖြစ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း၊ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပညတ်ခြင်း၏ ဥပ္ပတ္တိ ကာလ ဆိုသည်နှင့်အညီ ပညတ်ရသည်ကို မပြဆိုပြီလော။ အဘယ်သို့ မည်သူကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်ရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် သံဃာသည် ရတ္တညုမဟတ္တသို့ ရောက်သည်ရှိ သော် ဝင်္ကပုဏ္ဏား၏ သားဖြစ်သော ဥပသေနထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်သောဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍပါဠိတော်၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူသည်ဟု မပြဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဥပသေနကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်သည်ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့ နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

[ဝိတ္ထာရလာက်လိုသော်] ဥပသေနသည် ဤမည်သော ဝိတိက္ကမဒေါသကို လွန်ကျူးသော ကြောင့် ဤမည်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏ဟူသော အကျယ်ဝိတ္ထာရကိုလည်း ဆိုသင့် ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ [ကာရဏာလာက်လိုသော်] သံဃာသည် ရတ္တညုမဟတ္တသို့ ရောက် သော် (ဝါ) ရောက်သောကြောင့် (ဝါ) ရောက်ခါမှုဖြင့်ပင် သိက္ခာပုဒ်ကို မပညတ်သည် မဟုတ်ပါလော။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဥဇုကတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ-င) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) ကား န တာဝ သာရိပုတ္တ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဒဠီကရဏ/ဝိတ္ထာရ။ စာစပ် ။ ။ တတြကား တို့တွင်--ကြောင့် ရတ္တညု

http://www.dhammadownload.com

မဟာတ္တံ-၌ နိဒ္ဒါရဏာသမုဒါယ/နိဒ္ဒါရဏီယ

➤ ၄။ ရတ္တိယော ဇာနန္တီတိ **ရတ္တညူ**။ ရတ္တိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ညဥ့်တို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ သိခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ/အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ [သမ်ာသ်ကောက်] ဉာဓာတ်၏အရကား ထေရ်ကြီး ဝါကြီးရဟန်းတို့၏ သတိ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ခိုင်မြဲသော သညာ၊ နှလုံး သွင်း စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်ဖြစ်သော စိရပဗ္ဗဇိတဂုဏ် စသည်သည် ဖလူ။ ရူ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ညဥ့်တို့ကိုသိသော ရဟန်းတို့ဖြစ်ရ၏။

စိရံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဧတေသံ ဘိက္ခူနန္တိ **စိရပဗ္ဗဇိတာ**။ ပဗ္ဗဇိတာနံ၊ရဟန်းပြုကုန်သော။ ဧတေသံ ဘိက္ခူနံ၊တို့အား။စိရံ၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ **စိရပဗ္ဗဇိတာ**။ စိရ+ပဗ္ဗဇိတ+ဧတပုဒ်။ဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ စိရပဗ္ဗဇိတ-အရ ရဟန်းပြုကုန်သော သူတို့၏ ကြာမြင့်စွာသော ကာလသည် မုချ။ ယင်းကာလ၏ ရဟန်းတို့ဖြစ်နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အရ ထို--သော ရဟန်းတို့၏ဖြစ် ရ၏။

ဒသ ဝဿာနိ **ဒသဝဿံ**။ ဦနံ ဒသဝဿံ ယေသန္တိ **ဦနဒသဝဿာ**။ ဦနဒသဝဿ-အရကား ယုတ်လျော့သော ဆယ်ဝါသည် မုချ။ ထို--၏ ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ယုတ်လျော့သော ဆယ်ဝါရှိသော ရဟန်းတို့ရ၏။

ဒသစ တာနိ ဝဿာနိ စာတိ **ဒသဝဿာနိ**။ ဦနာနိ ဒသဝဿာနိ ဧတေသံ ဘိက္ခူနန္တိ **ဦနဒသဝဿာ**။ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဧတ္ထ ဒိဝသေတိ **ပဗ္ဗဇိတော**။ ပဗ္ဗဇိတော ဒိဝသော **ပဗ္ဗဇိတဒိဝသော**။ ဝဂ်ိန္တဿ ပုတ္တော **ဝဂ်ိန္တပုတ္တော**။ ဥပဇ္ဈာယာ ဟုတွာ ဥပသမ္ပာဒေန္တီတိ **ဥပသမ္ပာဒေန္တာ**။ ဧကံ ဝဿံ ဧတဿ အာယသ္မတော ဥပသေနဿာတိ **ဧကဝဿော**။ သဒ္ဓိံ ဝိဟရတီတိ **သဒ္ဓိဝိဟာရိကော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ရတ္တညူပုဒ်ကို ရတ္တိယော ဇာနန္တီတိ ရတ္တညူ-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ရူပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ညဥ့်တို့ကို သိကုန်၏ဟူသည် မိမိရဟန်းပြုရာနေ့မှစ၍ များစွာကုန်သော ညဥ့်တို့ကို သိကုန်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ရတ္တညူ-အရ ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်စွာသော ကာလရှိကုန်သော ရဟန်း တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ရတ္တညူမဟာတ္တံပုဒ်ကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ရတ္တညူဟိ မဟာတ္တံ ရတ္တညု မဟာတ္တံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ၌ မဟန္တဘာဝံ-ဖြင့် မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟာတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--

http://www.dhammadownload.com

ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) မဟာ-သဒ္ဒါ၏ မဟတ္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

စိရပဗ္ဗဇိတေတိ-ဖြင့် ရတ္တညုမဟတ္တံ-၌ ရတ္တညူ-အရ စိရပဗ္ဗဇိတကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **ဗဟုကာ/ဗဟူ/ဗဟုလာ** ။ ။ ဘိယျော သမ္ဗဟုလံ ဗဟုံ၊ ယေဘုယျံ ဗဟုလဥ္စာထ (ဓာန်) ဗဟ ဝုဍ္ဎိယံ၊ဥ၊ ဗဟတိ ဝုဍ္ဎိ ဂစ္ဆတီတိ ဗဟု။ ဗဟူ အတ္ထေ လာတီတိ ဗဟုလံ။ (ဓာန်ဋီ) တို့ကိုထောက်၍ ဗဟုနှင့် ဗဟုလ-သည် အနက်တူပရိယာယ် ဝေဝုစ် ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဗဟ+ဥ။ ဗဟုသဒ္ဒူပပဒ လာဓာတ်+အပစ္စည်းတို့ဖြင့် အသီးအသီး ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း ဗဟူ/ဗဟုလာပါဌ်တို့ သင့်ပါသည်။ ဗဟုနောင် သွတ္တ က-ပစ္စည်း သက်လျှင်ကား ဗဟုကာ ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၃-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဥပဓသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ**--ကား ဌာနဖြစ်သော ဥပသေနမထေရ်၏ "ဥပသေန" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးခြင်း ဝီတိက္ကမ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ပါဠိ [၁၇၉]

(က) ဝေပုလ္လမဟတ္တန္တိ ဝိပုလဘာဝေန မဟတ္တံ။ (ခ) သံဃော ဟိ ယာဝ န ဓောရနုဝ မဟိုမာနံ ဝသေန ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊ တာဝ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ။

(ဂ) သာသနေ ကေစ္စိ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ (ဃ) ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ပန ပတ္တေ တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ (င) အထ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ။

(၄။၁၆၁။ မအ္ဓ-၂။၄၉၉။ ဘာသာဋီ-၂။၁၅၃။)

➤ ၁။ (ဃ) သံဃော၊သည်။(ကတ္တား) ဝေပုလ္လမဟတ္တံ၊သို့။ပတ္တော၊သော်။တေ အာသဝ ဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ၊တို့သည်။ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ကုန်၏။

➤ ၂။ **(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ၊ ဝေပုလ္လေန မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းကိုပင် ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည်/ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည်/ဝေပုလ္လမဟတ္တသည် သိက္ခာ ပုဒ်ပညတ်ခြင်း ကာလ၏ အကြောင်းဖြစ်၏ဟု ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ကို (က) ဖြင့် ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ၊ ဝေပုလ္လေန မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံဃာသည် ဝေပုလ္လ မဟတ္တသို့ ရောက်သောအခါ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏ဟူသော အကျဉ်းမျှဖြစ်သော အနက် ကိုသာ သိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်း၏ အကျယ်ဖြစ်သော အနက်ကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) **သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-သို့ ဗျာက်ပုစ္ဆာထွက်** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သာသနာတော်၌ အချို့ကုန်သော အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့သည် မဖြစ်ကြကုန်သေးဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မဖြစ်ကြပါကုန်သေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-ကိုမိန့်။

ကား-- သေနာသနာနိ ပဟောန္တိကား ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၏ အကြောင်း၊ ကျောင်းနေ လောက်သေးသောကြောင့် မဖြစ်ကုန်ဟူလို။

(ယ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် သံဃာသည် ထေရ နဝ မဇ္ဈိမတို့၏အစွမ်းဖြင့် ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ မရောက်သေးသမျှ ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာတို့သည် လောက်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် သာသနာ၌ အချို့သော အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့သည် မဖြစ်ကုန်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံဃာ၏ ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ ရောက်သော်ကား အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ သာသနာ၌ အချို့သော အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့ မဖြစ်ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဝိတ္ထာရ/ဒဋ္ဌီ/ကာရဏ။ ထိုတွင် ယာဝ (ပ) ပဟောန္တိ ဟောတိ-ကား အနိယမဝါကျ။ တာဝ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-ကား နိယမ ဝါကျ။ (ဂ) သည် ဖလဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (ခ) ဝါကျ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-ကား ကာရဏဝါကျ။ (ယ) သည် အန္ဝယပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဂ) ကား ဗျတိရေကပက္ခဝါကျ။ (င) သည် ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ **စာစပ်** ။ ။ ပဟောန္တိ-ကား လတ်သော်--ကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-၌ လက္ခဏ/ လက္ခဏဝန္တစပ်။

➤ ၄။ သေန္တိ ဧတ္ထာတိ **သေနာနိ**။ အာသန္တိ ဧတ္ထာတိ **အာသနာနိ**။ သေနာနိစ တာနိ အာသနာနိ စာတိ **သေနာသနာနိ**။ (ဝိသေသနပုဗ္ဗ ကမ္မဓာရယ်)

သေန အာသနာ-ဟူသော ပုဒ်တို့အရ အိပ်ရာ၏အဖြစ် နေရာ၏အဖြစ်ဟူသော သေနာသနဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ကျောင်းစသည်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကျောင်းစသည်ရ၏။

✱ ဝိသေသေန ပုလတီတိ ဝိပုလံ။ ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝိပုလဘာဝေါ။

ထေရောစ နဝါစ မဇ္ဈိမာစာတိ **ထေရနဝမဇ္ဈိမာ**။ ထေရ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ထေရ်သည် မုချ။ ထို--၏ နဝ မဇ္ဈိမတို့နှင့် ပြန့်ပြောများပြားခြင်းဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ထေရ နဝ မဇ္ဈိမတို့ ရ၏။

➤ ၆။ (ဏ) ဖြင့် ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-၌ ဝေပုလ္လ-ဝယ် ဏျပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက် ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဝေပုလ္လေန မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ အာသဝဋ္ဌာနိယာ/အာသဝဋ္ဌာနိယာ/အာသဝဋ္ဌာနိယာ

အာသဝဋ္ဌာနိယာတိ ဧတ္ထ အဓိကရဏေ အနီယသဒ္ဒေါဟူသော သာရတ္ထကို ထောက်၍ အာသဝသဒ္ဒူပပဒ ဌာဓာတ် အနီယပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် အာသဝ ဌာနီယာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

အာသဝ သဒ္ဒူပပဒ ဌာဓာတ် အနီယ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဌာ၌ ဒွေဘော် ရောက်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သိက္ခာပဒံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်အားလုံး၏ "သိက္ခာပဒံ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမ သဟသေယျ၊ အနုဝဿ ဓေဝဿ သိက္ခာပုဒ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရှုဥ်နည်း။

ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ကား ဝေပုလ္လ-အရ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်နှင့် မဟတ္တ-အရ များသည်၏အဖြစ်တို့ အရ မကွဲသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒ ဘေဒူပစာ။ (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ထေရ နဝ မဇ္ဈိမတို့၏ "ဝေပုလ္လမဟတ္တ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သံဃာ၏ ပြန့်ပြောများပြားခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ထေရ နဝ မဇ္ဈိမတို့၌ ထင်ရှားသော "ဝေပုလ္လမဟတ္တ" ဟူသောအမည်ကို သံဃာ ဟူသော ဤ၌ တင်းစား၍ဆိုသောကြောင့် အထင်ရှုဥ်နည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ**-အရ အာဝါသမစ္ဆရိယ-စသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကိုယူ။

[**ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိ**] ထေရ နဝ မဇ္ဈိမတို့၏အရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကိုယူ၍ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကံ အာဟာရတည်း၊ ထိုတွင် အဝိဇ္ဇာ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အာသဝေါတရားလေးပါးတို့တည်း။ တဏှာ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဝေဒနာတည်း။ ဥပါဒါန်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား တဏှာတည်း။ ကံ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဥပါဒါန်တည်း။ အာဟာရ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဟူသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်နှင့် အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနိကရုပ်ကလာပ်တည်း။ ဤသို့ သြရုယှော်ရှုယှအားဖြင့် စိစစ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိသော ဟာရသည် သြရုယှော်ရှုယှပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏ဟူလိုသော်။

ဝါကျ [၁၈၈]

(က) **လာဘဂ္ဂမဟတ္တန္တိ** လာဘာဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ။ (ခ) ယော လာဘာဿ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ၊ တံ ပတ္တော ဟောတီတိ အတ္ထော။ (ဂ) လာဘေန ဝါ အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ။ (ဃ) လာဘေန သေဋ္ဌတ္တဉ္စ မဟန္တတ္တဉ္စ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ (င) ယံ ယော တိ ယာဝ န လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊ တာဝ န လာဘံ ပဋိစ္စ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ပတ္တေ ပန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ (ဌ။၁၆၁။ မဇ္ဈူ-၂၅၀၀။ ဘာသာဋီ-၂။၁၅၄။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် လာဘဂ္ဂမဟတ္တပုဒ်ကို လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထလည်း ပြုနိုင်သေး၏ဟု ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် လာဘ်လာဘဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ် များသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သောဟု ဆို၏။ လာဘဂ္ဂမဟတ္တ-သည် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း၏ ကာလ အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်လေသနည်း။ လာဘဂ္ဂမဟတ္တ-၏ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း ကာလ၏ အကြောင်းကို ဆရာ မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကာရဏ။/ဝိတ္ထာရ။/ဒဠှီ။ ယင်း (င) ဝါကျ၌ သံယော ဟိ-မှ ဓမ္မာ ဥပ္ပန္နတ္တိ-တိုင်အောင် ဗျတိရေကဝါကျ။ ပစ္ဆာ ပန ဥပ္ပန္နတ္တိ-ကား အန္ဝယဝါကျ။

➤ ၄။ လဘိတဗ္ဗောတိ **လာဓောာ**။ ယော စီဝရာဒိပစ္စယော၊အကြင်သက်နီးစသော ပစ္စည်းကို။ဘိက္ခုနာ၊ရဟန်းသည်။လဘိတဗ္ဗော၊ရအပ်၏။ဣတိ၊ သော စီဝရာဒိပစ္စယော၊ သည်။လာဘော၊လာဘမည်၏။ လာဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ကမ္မသာဓန။ လာဓာတ်၏အရ ကတ္တုရုကြိယာအရကား ရဟန်း၏ ပီတိ သောမနဿပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မရုကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလ္။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းရ၏။

(က-ခ-အလို) မဟန္တဿ ဘာဝေါ **မဟတ္တံ**။ အဂ္ဂဉ္စ တံ မဟတ္တဉ္စာတိ **အဂ္ဂမဟတ္တံ**။ လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ **လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ**။

(ဂ+ဃ-အလို) အဂ္ဂေါစ မဟန္တောစ **အဂ္ဂမဟန္တ**။ အဂ္ဂမဟန္တဿ ဘာဝေါ အဂ္ဂမဟတ္တံ။ လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံ **လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ**။ လာဘ-အရကား သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းသည် မှချ။ ထို--၏ မြတ်သည်၏အဖြစ် များသည်၏အဖြစ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား လာဘ်တို့၏ မြတ်သည်၏အဖြစ် များသည်၏အဖြစ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် လာဘဂ္ဂမဟတ္တ-ကို လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ-ဖြင့် အဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် အာဒိ-စသော အနက်ကို မဟော၊ ဝရ (ဥတ္တမ)အနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) မဟတ္တံပုဒ်ကို မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ် အနက် ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) မဟတ္တံ-၌ မဟ-သဒ္ဒါ၏ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏-- ရင်း (နာမ လိင်္ဂပဒ) အဂ္ဂနှင့် မဟတ္တံပုဒ်ကို အဂ္ဂဉ္စ တံ မဟတ္တဉ္စာတိ အဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု ကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

လာဘာသ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ-ဟူသော အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် လာဘာသ အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) တံ ပတ္တော ဟောတိ-ဖြင့် လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ ကမ္မတ္ထ၌သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယင်းပုဒ်ကို ပတ္တော၌စပ်၍ အနက်ယောဇနာ ရမည်၏--ငင်း (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ အဂ္ဂသဒ္ဒါ၏ သေဋ္ဌအနက်ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) မဟ-သဒ္ဒါ၏ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ငင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) အဂ္ဂ- နှင့် မဟန္တကို အဂ္ဂေါစ သော မဟန္တောစာတိ အဂ္ဂမဟန္တော (မဇ္ဈ) အဂ္ဂေါစ မဟန္တောစ အဂ္ဂမဟန္တံ (ဘာသာဋီ) ဟု ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို အဂ္ဂမဟန္တဿ ဘာဝေါ အဂ္ဂ မဟတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ ကမ္မတ္ထ၌သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယင်းပုဒ်ကို ပတ္တော၌စပ်၍ အနက်ယောဇနာ ရမည်၏--ငင်း (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ/အဂ္ဂံ မဟန္တမ္ပိ** ။ ။ လာဘေန သေဋ္ဌတ္တဉ္စ မဟန္တဉ္စ ပတ္တော-ဟူသော (ဃ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာများကို ထောက်၍ငင်း၊ ယောဇနာ၌ လာဘေန အဂ္ဂ မဟတ္တံပိ ပတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော၊ လာဘနံ လာဘော၊ အဂ္ဂတ္တဉ္စ မဟတ္တဉ္စ အဂ္ဂမဟတ္တံ၊ အပိ သဒ္ဒေါ ပုရိမနယံ အပေက္ခတိ-ဟု ဆိုသော ကြောင့်ငင်း အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ-ပါဌ် သင့်သည်။

မဇ္ဈူနိသျှ၌ လာဘေန၊လာဘ်ဖြင့်။အဂ္ဂမ္ပိ၊မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ငင်း။မဟန္တမ္ပိ၊များ သည်၏အဖြစ်သို့ငင်း။ ဤသို့ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဂ္ဂံ မဟန္တမ္ပိ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ**-ဟူသော နည်းသည် လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ=လာဘ်၏ ကောင်း မြတ်သော မဟန္တ၏အဖြစ်သို့။ (ဝါ) လာဘ်အားဖြင့် ကောင်းသည်၏အဖြစ် များသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဤသို့ အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါချင်းတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်းညွှန် ပြသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်းမည်၏။

လာဘ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရထိုက်သော ပစ္စည်းအားလုံးတို့၏ "လာဘ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရယာန်းနှင့်သက်ဆိုင်သော သက်န်းစသော ပစ္စည်း လေးပါး၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရူဠ္ဟီနည်း။

(စ) ဝါကျကား အကြောင်းဖြစ်သော လာဘ်၏ ကောင်းသည်၏အဖြစ် များသည်၏

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော အချို့ အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိအပ်သောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ-** အရ ။ ။ ဣဿာ မစ္ဆရိယ အရင်းခံသော အကုသိုလ်ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၈၁]

(က) ဗာဟုသစ္စမဟတ္တန္တိ ဗာဟုသစ္စဿ မဟန္တဘာဝံ။ (ခ) သံဃော ဟိ ယာဝ န ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊ တာဝ န အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(ဂ) ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ပတ္တေ ပန ယသ္မာ ဧကမ္ပိ နိကာယံ ဒွေပိ (ပ) ပဉ္စပိ နိကာယေ ဥဂ္ဂဟေတွာ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ပုဂ္ဂလာ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထုသာသနံ ဒီပေန္တိ။

(ဃ) အထ သတ္ထာ "ယော ပန ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယျ တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ (ပ) သမဏုဒ္ဒေသောပိ စေ ဧဝံ ဝဒေယျာ"တိအာဒိနာ နယေန သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ။ (၄။၁၆၂။ မဏ္ဍူ-၂။၅၀၂။ ဘာသာဋီ-၂။၁၅၅။)

➤ ၁။ (ဂ) ရသေန၊အနဝဇ္ဇသဘောနှင့်။ရသံ၊သာဝဇ္ဇသဘောကို။ (ဝိမတိ)

(တစ်နည်း) ရသေန၊အပြစ်မရှိသော ဖမွေ့ရာ အစရှိသည်တို့၏ အတွေ့ကို သာယာခြင်းနှင့်။ရသံ၊အပြစ်ရှိသော မာတုဂါမ၏အတွေ့ကို သာယာခြင်းကို။သံသန္ဒိတွာ၊သဘောတူရောနှော၍။(သာရတ္ထ)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဗာဟုသစ္စ မဟတ္တံ-ပုဒ်ကို မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ၊ ဗာဟုသစ္စဿ မဟတ္တံ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံဃာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တသို့ ရောက်သော် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏ဟူသော အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်ကိုသာ သိအပ်၏၊ အကျယ်ဖြစ်သော အနက်ကို မသိနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသင်္ခေပ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် သံဃာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တ အဖြစ်သို့ မရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ မဖြစ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တသို့ ရောက်သော်ကား အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ မိမိတို့၏ ဗဟုသုတဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့် ညီညွတ်အောင် သာသနာတော် ကို ထွန်းပြကြကုန်သလော။ (ဂ) မိန့်။

(ဂ)ရသေနရသံသံသန္ဒိတွာ—သို့ဗွောတက် ။ ။ ဆရာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ (ပ) အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ပုဂ္ဂလာ-ဖြင့် သံဃာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တ-သို့ ရောက်သည်ရှိသော် နိကာယ်တို့ကို သင်ယူကြကုန်လျက် အကြောင်းမဟုတ်သောအားဖြင့် (ဝါ) အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

မဟုတ်သည်ကို အကြောင်းဟု နှလုံးသွင်းကြကုန်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် အကြောင်း မဟုတ်သည်ကို အကြောင်းဟု နှလုံးသွင်းကြလေသနည်း။ အကြောင်း မဟုတ်သည်ကို အကြောင်းဟု နှလုံးသွင်းပုံကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ-မိန့်။

(ဃ) **ဆို/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သံယာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တသို့ ရောက်လတ်သော် နိကာယ်တစ်ရပ်ကိုဝင်း, နိကာယ်နှစ်ရပ်တို့ကိုဝင်း, နိကာယ်သုံးရပ်တို့ကိုဝင်း, နိကာယ်လေးရပ်တို့ကိုဝင်း, နိကာယ် ငါးရပ်တို့ကိုဝင်း၊ သင်ယူပြီး၍ မသင့်သောအကြောင်းအားဖြင့် မော်ကြမောက်ကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အနဝဇ္ဇသဘောနှင့် သာဝဇ္ဇသဘောကို သဘောတူ ရောနှော၍ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်ကို တရားမှ ထွက်သွားအောင် ဝိနည်းမှ ထွက်သွားအောင် ပြကြကုန်သောဟု ဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ပြကြကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) စသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ကာရဏ။/ဒဋ္ဌ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ဗျတိရေကမှတစ်ပါး အနွယကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ /လဒ္ဓဂုဏ။

➢ ၄။ ဗဟု သုတံ ဧတေသံ ဘိက္ခူနန္တိ **ဗဟုဿုတာ**။ (များသော အကြားအမြင်၏ ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ်) [တစ်နည်း] ဗဟု သုတံ ယေန သံယေနာတိ ဗဟုဿုတော။ ဗဟုဿုတဿ ဘာဝေါ **ဗာဟုသစ္စံ**။ ဗဟုဿုတ-အရကား များသော သုတ ရှိသော သံယာသည် မုချ။ ထို--၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ များသောသုတနှင့် ဂုဏော ဂုဏ် စပ် ဥာန္။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော များသော သုတ ရ၏။

ဥမ္မုန္တီတိ **ဥမ္မုန္တမာနာ**။ ဥ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ မုဒ္ဓဓာတ်အရ မသင့်သောအားဖြင့် ဖောက်ပြန်စွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ သာသနာတော်ကို ဓမ္မဝိနယ မဟုတ်သည်ကိုပြု၍ ဟောပြောပို့ချခြင်းသည် ကာရဏူ။ မာနပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် သိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တ-၌ မဟတ္တ-ဝယ် တ္တပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) မဟ-သဒ္ဒါ၏ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဗာဟုသစ္စဿ မဟတ္တံ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ **ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ/ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ** ။ ။ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာတိ အနုပါယေန အဘိနိဝိသမာနာ၊ ဝိပရိတတော ဇာနမာနာတိ အတ္ထော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဥပုဇ္ဇ မုဇ္ဇခါတ် မာနပစ္စည်း၊ အချို့ပေ၌ ဩဋ္ဌဇ ပဉ္စမက္ခရာနှင့် ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ-ဟု ရှိ၏၊ မသင့်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဥမ္မုဇ္ဇမာနာပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သတ္တုသာသနံ/ သတ္တု သာသနံ ။ ။ သမာသ် ဝါကျမျှသာ ထူး၍ အနက်အဓိပ္ပါယ် မထူးသောကြောင့်ရင်း၊ ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း သတ္ထု၏။သာသနံ၊ကို။ (ဝါ) သတ္ထုသာသနံ၊ကို။ သမာသ် ဝါကျ နှစ်ပါးသင့်ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဗာဟုသစ္စံ/ဗာဟုသစ္စံ ။ ။ ဗဟုသုတဿ ဘာဝေါ ဗာဟုသစ္စံ၊ တေသု ဝုဒ္ဓိတိ အာဒိနာ ဥကာရဿ အကာရော-ဟု (ရူပသိဒ္ဓိ) ၌ ဆိုသောကြောင့် ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသော ဗာဟုသစ္စံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဒွေဘော်သည် အနိစ္စဝိဓိဖြစ်၍ ဒွေဘော်မဲ့ ဗာဟုသစ္စံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

သံသန္ဒိတွာ/သမ္ဗိသေတွာ ။ ။ သဘာဝေန သံသန္ဒိတွာတိ ဘာဝေန သဘာဝံ သံသန္ဒိတွာ၊ သမာနဘာဝံ ဥပနေတွာတိ အတ္ထော-ကိုထောက်၍ သံသန္ဒိတွာပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သမဏုဒ္ဒေသ**-၌ သမဏ-ကား အတူဖြစ်သော ရဟန်းဖြစ်၏ "သမဏ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သာမဏေ(ကိုရင်ကြီး) ၌တင်-- သဒ္ဒိသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ**-အရ အကြောင်းမဟုတ်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ။ **ဒိဋ္ဌိ**-အရ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါကျ [၁၈၂]

(က) ဧဝံ ဘဂဝါ အာသဝဋ္ဌာနီယာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိကာလဉ္စ ဥပ္ပတ္တိကာလဉ္စ ဒဿေတွာ တသ္မိံ သမယေ သဗ္ဗသောပိ အဘာဝံ ဒဿေန္တော "နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တာ"တိ အာဒိမာဟ။ (ခ) တတ္ထ နိရဗ္ဗုဒေါတိ အဗ္ဗုဒဝိရဟိတော။

(ဂ) အဗ္ဗုဒါ ဝုစ္စန္တိ စောရာ။ နိစ္စောရောတိ အတ္ထော။ (ဃ) စောရာတိစ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဒုဿီလာဝ အဓိပ္ပေတာ။ (င) တေ ဟိ အဿမဏာဝ ဟုတွာ သမဏပဋိညာတာယ ပရေသံ ပစ္စယေ စောရေန္တိ၊ (စ) တသ္မာ နိရဗ္ဗုဒေါတိ နိစ္စောရော၊ နိဒ္ဒုဿီလောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (၄။၁၆၂။ မအ္ဋ-၂။၅၀၃။ ဘာသာဋီ-၂။၁၅၆။)

➤ ၁။ (ခ) ဒဿနကြိယာယ၊ဒဿနကြိယာ၏။ကရဏဘူတေ၊ကရိုဏ်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ဗြူဓာတုယာ၊အာဟ-၌ ဗြူဓာတ်၏။ကမ္မဘူတေ၊ကံဖြစ်၍ဖြစ်သော။တတ္ထ တသ္မိံ နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တာတိ အာဒိဝစနေ၊ထိုနိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တ-အစရှိသော စကားရပ်၌။(အဝယဝတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဣမသ္မိံ အတ္ထေ။ဤ နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံဃော-ဟု ဟောတော်မူအပ်သော ဘိက္ခုသံဃဟူသောအနက်၌။ (ဝါ) ဤသံဃအရာ၌။

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဥပမာလက်ာရသာဒေါဃဏ္ဍာထက် ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် နိရဗ္ဗုဒေါ-ဟူသည် အဗ္ဗုဒ-မှ ကင်းသောဟု ဆို၏။ နိရဗ္ဗုဒေါ-၌ အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါသည် "ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ"၌ကဲ့သို့ အမြှုပ်ဟူသောအနက်ကို ဟောပါသလော။ သကနာမေဟိ-သုတ်၌ လာသော အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါကဲ့သို့ သင်္ကေတ ပညတ်အားဖြင့် အဗ္ဗုဒသင်္ချာဟူသော အနက်ကို ဟောပါသလော။ ဤ၌ အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ ကား -- ခိုးသူဟူသောအနက်ကို ဟော၏ ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါ စောရအနက်ကို ဟောသောဟု ဆို၏။ သာမညဖြစ်ကုန်သော ခိုးသူတို့ကို စောရဟူ၍ (ဝါ) အဗ္ဗုဒ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သလော။ ဤ "နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံဃော"ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သောအရာ၌ (ဝါ) သံဃအရာ၌ အဘယ်ကို စောရဟူ၍ (ဝါ) အဗ္ဗုဒဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ အယုတ္တာဘောဃဏ္ဍာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဤသံဃအရာ၌ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ စောရဟူ၍ လိုအပ်သောဟု ဆို၏။ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စောရအဖြစ်ကား အဘယ်နည်း။ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စောရ-ဟု လိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ (တစ်နည်း)

(၄ပနာတူ။) ယင်းသို့ဆိုသော် ဒုဿီလဖြစ်ခါမျှဖြင့် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စောရတို့ဟူ၍ မလိုအပ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ယင်းဒုဿီလတို့ကို စောရတို့ဟူ၍ လိုအပ်သောဟူသော စကားသည် အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ၌ နိစ္စောရောတိ အတ္ထော-ကား ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကာရဏ။ ဒဋ္ဌီ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။ (စ) ၌ နိဒ္ဒုဿီလောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ကား ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။ ။ ဟုတ္ဝာ-ကား ၍---ကြောင့် သမဏပဋိညတာယ-၌ ကြိယာဝိသေသန/ကြိယာဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ ပဋိဇာနန် ပဋိညာ။ သမဏာ ဣတိ ပဋိညာ ယေသံ တေ **သမဏပဋိညာ**။ ယေသံ ဒုဿီလာနံ၊အကြင်ဒုဿီလ ရဟန်းတို့အား။သမဏာ ဣတိ၊ရဟန်းစစ်တို့ဟူ၍။ ပဋိညာ၊ဝန်ခံခြင်းတို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ဣတိ၊ တေ ဒုဿီလာ၊ သမဏပဋိညာ။ သမဏ+ပဋိညာ+ယ-ပုဒ်၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ သမဏပဋိညာ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်အရကား ရဟန်းတို့ဟု ဝန်ခံခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ဒုဿီလရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ်

http://www.dhammadownload.com

ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ရဟန်းစစ်တို့ဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသော ဒုဿီလ ရဟန်းတို့ဖြစ် ရ၏။

သမဏပဋိညာနံ ဘာဝေါ **သမဏပဋိညတာ**။ သမဏပဋိညာနံ၊ရဟန်းစစ်တို့ဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသော ဒုဿီလရဟန်းတို့၏၊ဘာဝေါ၊အဖြစ်တည်း၊သမဏပဋိညာ၊--အဖြစ်။ သမဏပဋိညာ+တာပစ္စည်း။ သမဏပဋိညာ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ရဟန်းစစ်တို့ဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသော ဒုဿီလရဟန်းတို့၏ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရဟန်းစစ်တို့ဟု ဝန်ခံခြင်းနှင့် ဂုဏော-ဂုဏ် စပ် ဌာန္။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရဟန်းစစ်တို့ဟု ဝန်ခံခြင်းရ၏။

နတ္ထိ အဗ္ဗုဒေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ **နိရဗ္ဗုဒေါ**။ နိ+အဗ္ဗုဒ+ဧတပုဒ်။ နိ-အဗ္ဗုဒ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်အရကား ခိုးသူ အမြုပ် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မရှိခြင်း ကင်းခြင်း ဝိရဟဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဘိက္ခုသံဃာဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဧ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ခိုးသူ အမြုပ် ဒုဿီလ မရှိသော ကင်းသော ဘိက္ခုသံဃာရ၏။

အဗ္ဗုဒ္ဓံ ဟိံသတီတိ အဗ္ဗုဒေါ။ (အဗ္ဗ+ဥဒ) ပကတိခိုးသူတို့ ရ၏။ * အဗ္ဗုဒေါ ဝိယာတိ အဗ္ဗုဒေါ။ (ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။) အဗ္ဗုဒေဟိ ဝိရဟိတော နိရဗ္ဗုဒေါ။ (ပဉ္စမီ အဗျယီဘော) အဗ္ဗုဒ-အရ ဒုဿီလဟုဆိုအပ်သော ခိုးသူဖြစ်သည် မုချ။ ထို--၏ ဘိက္ခုသံဃာနှင့် အပါဒါန်-အပါဒါနီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဒုဿီလဟုဆိုအပ်သော ခိုးသူ ဖြစ်မှကင်းသော ဘိက္ခုသံဃာရ၏။

စောရေန္တီတိ **စောရော**။ (ယေ ဒုဿီလာ စောရေန္တိ တေ စောရာ) စုရဓာတ်+ဏ+ ကတ္တုသာဓန။ စုရဓာတ်၏အရကား ရဟန်းစစ် မဟုတ်ကြဘဲ ရဟန်းဟု ဝန်ခံခြင်းဖြင့် ရဟန်းစစ်တို့အတွက် လှူဒါန်းမည့် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ခိုးယူတတ် (အလှူခံတတ်)သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မာယာ သာဌေယျစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေ့၌ဖြစ်သော အယောနိသော မနသိကာရ-စသည်တို့သည် ဖလူ။ နောက် နောက်၌ဖြစ်သော အနိဋ္ဌဖလ မှန်သမျှသည် ကာရဏူပစာ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို-- သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် ရ၏။

စောရေဟိ ဝိရဟိတော **နိစ္စောရော**။ နတ္ထိ စောရော ဣမဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ **နိစ္စောရော**။ နတ္ထိ သီလံ ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ **ဒုဿီလာ**။ ဒုဿီလေဟိ ဝိဂတော **နိဒ္ဒုဿီလော**။ နတ္ထိ ဒုဿီလာ ဣမဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ **နိဒ္ဒုဿီလော**။

➢ ၆။ (စ) ဖြင့် နိရဗ္ဗုဒေါ-ကို နိ+အဗ္ဗုဒေါ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ရ-၏ အာဂုံ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) နိ-၏ ဝိရဟအနက်ဖော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဗ္ဗုဒေဟိ ဝိရဟိတော နိရဗ္ဗုဒေါ-ဟု ပဉ္စမီ အဗျယီဘောသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသ

http://www.dhammadownload.com

လိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] နတ္ထိ အဗ္ဗုဒေါ ဧတဿ ဘိက္ခု သံဃဿာတိ နိရဗ္ဗုဒေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အဗ္ဗုဒါ ဝုစ္စန္တိ စောရာ-ဖြင့် ဤ၌ အဗ္ဗုဒ-သဒ္ဒါသည် အမြုပ် သချာ ဟူသောအနက်တို့ကိုမဟော၊ ခိုးသူဟူသော အနက်ကိုဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ ပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) နိစ္စောရော-ဖြင့် ခိုးသူမှကင်း၏ဟူသည် ခိုးသူမရှိခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ) (ဃ) ဖြင့် ဤသံဃအရာ၌ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ သဒိသူပစာ အားဖြင့် စောရ-အရ (ဝါ) အဗ္ဗုဒ-အရ ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(င) ၌ စောရေန္တိ-ဖြင့် စောရာ-၌ စုရဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) စောရေန္တီတိ စောရာ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စောရ-ဟု ခေါ်ဆိုရခြင်း၏အကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဒုဿီလာဝ/ဒုဿီလာဝ ။ ။ ဥ ဒု နိ ဥပသဂ္ဂတော နိစ္စံ ဒွိတ္တံ-ဟူသော ရှုပ သိဒ္ဓိကို ထောက်၍ ဒု-ဥပသာရနောက်ရှိ သီလ၌ သ-သည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဒုဿီလာဝ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ သိ ဗန္ဓနေ၊ လော၊ သိနောတိ ဗန္ဓတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ သီလံ-ဟူသော သူစိကိုထောက်လျှင်လည်း ရဿ အက္ခရာနောက်ရှိ သိဓာတ်သည် ဒွေ ဘော် ရောက်ရမည်သာဖြစ်သောကြောင့် ဒုဿီလာဝ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဗ္ဗုဒ/အဗ္ဗုဒ ။ ။ အဗ္ဗ-ဟိံသာဂတိမှိ ဒေါ အာဂမသံ့ (သူစိ) အဗ္ဗဓာတ်+ဒပစ္စည်း၊ ဓာတွန်ကျေပြီးမှလာသော အ-ကို ဥပြု၍ အဗ္ဗုဒ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ အဗ္ဗု ဝုစ္စတိ ဥပဒ္ဒဝံ၊ တံ ဒေတီတိ အဗ္ဗုဒံ။ (သီ-ဋီ) ၌ အဗ္ဗုသဒ္ဒူပပဒ ဒါဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ပါရာဇိကကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း အဗ္ဗဓာတ် ဥဒပစ္စည်းဖြင့် ရုပ် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ အဗ္ဗုဒ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အဗ္ဗုဒ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အမြုပ်, အဗ္ဗုဒသချာ, ခိုးသူအနက်တို့၏ "အဗ္ဗုဒ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခိုးသူ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဋ္ဌိနည်း။

အတူဖြစ်သော ခိုးသူ၏ "အဗ္ဗုဒ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ် ၌တင်-- သဒိသူပစာ၊ ရုဋ္ဌိနည်း။

နိရဗ္ဗုဒ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အမြုပ်, အဗ္ဗုဒသချာ, ခိုးသူတို့ မရှိခြင်း၏ "နိရဗ္ဗုဒ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခိုးသူမရှိခြင်း၌တင်--ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဋ္ဌိနည်း။ (တနည်း) အတူဖြစ်သော ခိုးသူမရှိခြင်း၏ "နိရဗ္ဗုဒ"ဟူသောအမည်ကို အတူ ရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၏ မရှိခြင်း၌တင်-သဒိသူပစာ။

➤ ၁၀။ **အဗ္ဗုဒ**-အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ။

ဗဇ္ဇယော စောရေန္တိ-အရ ဝီတိက္ကမစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ် [၁၈၃]

(က) နိရာဒီနဝေါတိ နိဂ္ဂုပဒ္ဒဝေါ နိဂ္ဂုပသဂ္ဂေါ။ (ခ) ဒုဿီလာဒီနဝဂုပ်ဘောယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) **အပဂတကာဠကောတိ** ကာဠကာ ဝုစ္စန္တိ ဒုဿီလာယေဝ။

(ဃ) တေ ဟိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာပိ သမာနာ ကာဠကမ္မေယောဂါ ကာဠကာတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (င) တေသံ အဘာဝါ အပဂတကာဠကော။ (စ) **အပဂတကာဠကောတိပိ** ပါဌော။ (၄။၁၆၂။ မအူ-၂။၅၀၄။ ဘာသာဋီ-၂။၁၅၇။)

➢ ၁။ (ဃ) တေ=ထို သီလမရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။

(င) တေသံ ကာဠကာနံ= ထို သီလမရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။

➢ ၂။ (ဃ) ဒှိ/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ ကာဠကဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သောဟု ဆို၏။ ယင်းဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ အဆင်းရှိကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ကာဠကသဒ္ဒါသည် မည်းသောအဆင်းကိုသာ ဟောသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ ကာဠကတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) သည် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ဒုဿီလတို့ကို ကာဠကတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ရာ၌ ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠ္ဟီကရဏဝါကျ။ (င) သည် ကာဠက-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတပါး အပဂတကာဠကဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ **သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာပိ**-၌ အပိ-ကား ဂရဟာ ဖြစ်သည်။

➢ ၄။ အာဘုသော ဒီနံ ဝါယတိ ဂမယတီတိ **အာဒီနဝေါ**။ (တစ်နည်း) အာဒီနံ အတိဝိယ ကပဏဘာဝံ ဒုက္ခံ ဝါတိ ဂစ္ဆာတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဝေတနာတိ ဝါ **အာဒီနဝေါ**။

(တစ်နည်း) အာဒီနံ ဝါတိ ပါပုဏာတိ ဝေတနာတိ **အာဒီနဝေါ**။ အာဒီန-အရဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း ရ၏။ ဝါဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဆင်းရဲပင်ပန်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဌကား ထိုအားတပ်သော အပြစ်ဘေးရန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အပြစ်ဘေးရန်ရ၏။

နတ္ထိ အာဒီနဝေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ **နိရာဒီနဝေါ**။ န အာဒီနဝပုဒ်အရကား ဒုဿီလဟူသော အပြစ်ဘေးရန် မရှိခြင်းသည် မုချ။ ထို---၏ ဘိက္ခုသံဃာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဒုဿီလဟူသော အပြစ်ဘေးရန် မရှိသော ဘိက္ခုသံဃာရ၏။

အပဂတာ ဝိဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံဃမှာတိ **အပဂတကာဠကော**။ ဧတသ္မာ သံဃမှာ၊ဤသံဃာမှ။အပဂတာ ဝိဂတာ၊ကင်းကုန်သော။ကာဠကာ၊ဒုဿီလတို့သည်။သန္တိ၊

http://www.dhammadownload.com

ရှိကုန်၏။ဣတိ သော သံယော အပဂတကာဠကော။ အပဂတ+ကာဠက+တေပုဒ်၊ ပဥ္စမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ အပဂတကာဠက-အရကား မည်းညစ်သော ဒုဿီလတို့မှကင်းခြင်း ဒုဿီလတို့ မရှိခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ သံဃာဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဒုဿီလကင်းသော မရှိသော သံဃာရ၏။

သုဝဏ္ဏဿ ဝဏ္ဏော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတေသန္တိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ။ တေသံ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာနံ၊ ထိုဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဝိယ၊ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့သော။ဝဏ္ဏော၊အဆင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ တေ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ။ ဥပမာန ပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ+ဝိယ+ဝဏ္ဏ+တေပုဒ်။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-အရကား ရွှေ၏အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းသည် မုချ။ ယင်းရွှေ၏ အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်း၏ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်ရ၏။

ဥပဒ္ဒဝေဟိ ဝိရဟိတော နိရုပဒ္ဒဝေါ။ (တစ်နည်း) နတ္ထိ ဥပဒ္ဒဝေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရုပဒ္ဒဝေါ။ ဥပသဂ္ဂေဟိ ဝိရဟိတော နိရုပသဂ္ဂေါ။

(တစ်နည်း) နတ္ထိ ဥပသဂ္ဂေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရုပသဂ္ဂေါ။ ဒုဿီလ သင်္ခါတာ အာဒီနဝါ ဒုဿီလျာဒီနဝါ။ တေဟိ ဝိရဟိတော ဒုဿီလျာဒီနဝဝိရဟိတော။ ကာဠကာ ဓမ္မာ ကာဠကဓမ္မာ။ ကာဠကဓမ္မေဟိ ယောဂေါ ကာဠကဓမ္မယောဂေါ။

➢ ၆။ (က) ၌ နိရုပဒ္ဒဝေါ-ဖြင့် နိရာဒီနဝ-သည် နိရုပဒ္ဒဝ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] နိရာဒီနဝေါ-၌ အာဒီနဝ-သဒ္ဒါသည် ဥပဒ္ဒဝအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) နိရုပသဂ္ဂေါ-ဖြင့် နိရုပဒ္ဒဝ-သည် နိရုပသဂ္ဂ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် နိရာဒီနဝေါ-၌ အာဒီနဝ-အရ ဒုဿီလဟူသော အပြစ်ဘေးရန်ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ ဝိရဟအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာဒီနဝေဟိ ဝိရဟိတော နိရာဒီနဝေါ-ဟု ပဥ္စမီ အဗျယီဘောပြု(တစ်နည်း) နတ္ထိ အာဒီနဝေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရာဒီနဝေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် အပဂတကာဠကော-၌ ကာဠကသဒ္ဒါသည် ရှဉ့်နက်ဟူသောအနက်ကို မဟော၊ သဒိသူပစာ ဂုဏူပစာအားဖြင့် ဒုဿီလအနက်ဟော၏ဟု သိ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)
[တစ်နည်း] ကာဠက-အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဒုဿီလ၏အဖြစ်ဟူသော မည်းညစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဂုဏူပစာအားဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကာဠကဟူ၍ သိအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(င) ဖြင့် အပဂတကာဠကာပုဒ်ကို ကာဠကေဟိ အပဂတော အပဂတကာဠကော-ဟု ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်ပြု/ အပဂတာ ကာဠကာ ဣမဿ ဘိက္ခုသံယဿာတိ အပဂတ ကာဠကော-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ၇။ **နိရာဒီနဝ/နိရာဒီနဝ** ။ ။ အာဒီနသဒ္ဒါပုပဒ ဝါစာတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသော ကြောင့် နိရာဒီနဝ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အပဂတကာဠကော/အပဟာတကာဠကော ။ ။ အပဂတကာဠကော-၌ အပဂတ-ဝယ် အပရှေ့ရှိသော ဂမုဓာတ်။ အပဟာတကာဠကော-၌ အပဟာတ-ဝယ် အပရှေ့ရှိ သော ဟနဓာတ်ဖြစ်၍ ဂမုဓာတ် ဟနဓာတ်တို့သည် ဂတိအနက်ရှိသောကြောင့် အနက် ထူး မရှိသဖြင့်၎င်း၊ ဤအဌကထာ၌ အပဟာတ ကာဠကောတိပိ ပါဌော-ဟု ဆိုထားသော ကြောင့်၎င်း၊ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ကာဠကာ-ကား** အကုသိုလ်ဓမ္မ၏ အမည်းဂုဏ်၏ "ကာဠက"ဟူသော အမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ဂုဏူပစာ။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော အမည်း၏ "ကာဠက"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင်ဦးနည်း။ ဂုဏ်နှင့် ဂုဏီ မကင်းကောင်းသော ကြောင့် သဟစရဏနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း) ဌာန အကြောင်းဖြစ်သော ညစ်ညူးသော အကုသိုလ်ဓမ္မ၏ "ကာဠက" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ အကျိုးဖြစ်သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

➢ ၁၀။ **[ခန္ဓာတရဏာဟာရနည်း] ကာဠကဓမ္မ**--အရ အကုသိုလ်ဓမ္မကိုယူ။ ကာဠကဓမ္မ-၏ အရဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် -- မည်၏။ ဝေဒနာ သညာတို့မှကြွင်းသော စေ-(၂၅) သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ခန္ဓောတရဏာဟာရမည်၏ဟူလိုသော်။

ဓါတ္ထ [၁၈၄]

(က) **သုဓော္ဓာတိ အပဂတကာဠကတ္တာယေဝ သုဓော္ဓ ပရိယောဒါတော ပဘဿရော။**

(ခ) **သာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ သာရော ဝုစ္စန္တိ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏ ဒဿနဂုဏာ၊ တသ္မိံ သာရေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ သာရေ ပတိဋ္ဌိတော။**

(ဂ) **ဓစ် သာရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဝတွာ ပုန သော စဿ သာရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေါ ဓစ် ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော "ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တာ"တိ အာဒိမာဟ။**

(ဃ) **တတြာယံ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ၊ ယာနိမာနိ ဝေရဉ္စာယံ ဝဿာဝါသံ ဉပဂတာနိ ပဉ္စဘိက္ခုသတာနိ။ ဣမေသံ ယော ဂုဏဝသေန ပစ္ဆိမကော သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏော ဘိက္ခု။**

http://www.dhammadownload.com

သော သောတာပန္နော။ (င) **သောတာပန္နောတိ သောတံ အာပန္နော။**

(စ) **သောတောတိ စ မဂ္ဂဿေတံ အဓိဝစနံ။** (ဆ) **သောတာပန္နောတိ တေန သမန္နာဂတဿ ပုဂ္ဂလဿ။** (ဇ) ယထာဟ --သောတော (ပ) ဇဝံ ဝေါတ္တောတိ။

(ဈ) ဣမ္မခ ပန မဂ္ဂေန ဖလဿ နာမံ ဒိန္နံ။ (ည) တသ္မာ ဖလဋ္ဌော သောတာပန္နောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဋ္ဌ။၁၆၂။ မအ္ဌ-၂။၅၀၆။ ဘာသာဋီ-၂။၁၅၈။)

➤ ၁။ (ခ) **ယောတာလက်ာ်ရှုနည်းအနက်** ။ ။ သာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ၊ကား၊၊သီလသမာဓိ ပညာဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ၊တို့ကို။သာသနပြဟ္မစရိယဿ၊၏။သာရဘူတတ္တာ၊ ကြောင့်။(ဟိတ်)သာရေ၊ဟူ၍။ဝုစ္စန္တိ၊ကုန်၏။

➤ ၂။ (ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဒ်ေပဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(စ) **သို့/** ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် သောတာပန္နော-ပုဒ်ကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်း၌ သောတ-သဒ္ဒါသည် မံသသောတ, ဝိညာဏသောတ, ဉာဏသောတ, တဏှာသောတ-စသော အနက်တို့ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက် ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား -- အရိယာမဂ္ဂသောတ-ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဈ) **သို့/ အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ဆ) ဖြင့် မဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန္နမည်၏ဟု ဆို၍ ယင်းအနက်ကို ဥဒါဟရုဏ်ဖြင့် ပြီးစေ၍ ယခုအခါ၌ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုထုတ်၍ ပြလိုရကား (ဈ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ-င) ပဏ္ဍက္ကရ။ (စ) သည် သောတာပန္နော-၌ သောတ-သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာ ရမ္ဘ။ (ဆ) သည် သောတ-၏ အဖွင့်မှတပါး သောတာပန္နပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပဏ္ဍက္ကရ။ (ဇ) သည် အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဈ) သည် သောတ-အရ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ထူးကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ (ည) ကား လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ ဝတ္တာ-ကား ၍--ကြောင့် ဒသေန္တော-၌ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန/ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ ပဋိပက္ခဓမ္မေ အနဝသေသတော သဝတိ ပေလ္လတီတိ **သောတော။**

ယော အရိယမဂ္ဂေါ၊သည်။ပဋိပက္ခဓမ္မေ၊ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားတို့ကို။အန ဝသေသတော၊အကြွင်းမဲ့။သဝတိ ပေလ္လတိ၊ပယ်ရှားတတ်၏။ဣတိ၊သော။သောတော။ သုဓာတ်+တ၊ကတ္တုသာဓန။ သုဓာတ်၏အရကား သောတာပတ္တိမဂ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ရှားတတ်သော သတ္တိ လက္ခဏ သဘာဝ ရ၏။ တ-ပစ္စည်း-

http://www.dhammadownload.com

အရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝ ဝန္တဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ရ၏။

သဗ္ဗေဟိ ဂုဏေဟိ ပရိတ္တာ **သဗ္ဗပရိတ္တာ**။ သဗ္ဗပရိတ္တာ ဂုဏာ ယဿာတိ **သဗ္ဗပရိတ္တ ဂုဏော**။ သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏာ-အရ အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့အောက် နည်းကုန်သော ဂုဏ်တို့ သည် မုချ။ ထို--၏ ရဟန်းဒြပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ယ-အညပုဒ်အရကား ထို-- သော အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့အောက် ယုတ်နည်းသော ရဟန်းရ၏။

အပဂတာ ဝိဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံယမှာတိ **အပဂတကာဠကော**။ အပဂတ ကာဠကဿ ဘာဝေါ **အပဂတကာဠကတ္တံ**။ (တသ္မာ) အပဂတ ကာဠက-အရ ကာဠကတို့မှ ကင်းသော သံယာသည် မုချ။ ထို၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ကာဠကတို့မှကင်းသော သံယာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဒုဿီလဟူသော အညစ်အကြေးမရှိခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန။ တ္တပစ္စည်းအရ ထို--သော ကာဠကတို့မှကင်းသော သံယာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ် ရာ ဒုဿီလ ဟူ သော အညစ်အကြေးမရှိခြင်းဂုဏ် ရ၏။

သခေ်ပေါစ သော ဝဏ္ဏနာ စာတိ **သခေ်ပဝဏ္ဏနာ**။/သခေ်ပတော ဝဏ္ဏနာ သခေ်ပ **ဝဏ္ဏနာ**။ * ပရိတော ဩဒါတော **ပရိယောဒါတော**။ ပဘာ သရတိ နိစ္ဆရတိ ဧတသ္မာ သီလေနာတိ **ပဘဿရော**။ (တစ်နည်း) ပဘဿရော ပဘာယန် သီလံ ယဿာတိ **ပဘဿရော**။ (တစ်နည်း) ပဘာ သရတိ နိစ္ဆရတိ သီလေနာတိ **ပဘဿရော**။

➢ ၆။ (က) ၌ အပဂတကာဠကတ္တာယေဝ-ဖြင့် အပဂတကာဠကော-ကား သုဒ္ဓေါ-၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပရိယောဒါတော-ဖြင့် သုဒ္ဓေါ-သဒ္ဒါကား ကေဝလအနက်ကိုမဟော၊ ဖြူစင်ခြင်း (ပရိယောဒါတ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ပဘဿရော-ဖြင့် သုဒ္ဓေါ-စင်ကြယ်၏ဟူသည် ကာဠကဓမ္မတို့ မရှိသောကြောင့် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် အရောင်ထွက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ သာရေ ဝုစ္စတိ(ပ) ဂုဏာ-ဖြင့် သာရေ ပတိဋ္ဌိတော-၌ သာရ-အရ သာသန ပြဟ္မစရိယ၏ အနှစ်ဖြစ်သောကြောင့် သီလ သမာဓိ-စသော ဂုဏ်တို့ကို သဒိသူပစာ အားဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တသ္မိံ သာရေ (ပ) ပတိဋ္ဌိတော-ဖြင့် သီလ-စသော အနှစ်သာရ၌ တည်သော ကြောင့် ဘိက္ခုသံယာသည် သာရေ ပတိဋ္ဌိတမည်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ဖြင့် အာပန္နော-၌ တပစ္စည်းသည် ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာပဇ္ဇတီတိ အာပန္နော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သောတံ အာပန္နော သောတာပန္နော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် သောတ-သဒ္ဒါသည် မံသသောတ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အရိယမဂ္ဂ သောတ-ဟူသောအနက် ဟော၏ဟု သိစေသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) ဖြင့် သောတာပန္န-အရ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် သောတ-သဒ္ဒါသည် မုချအားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ သဒိသူပစာ ကာရဏူပစာအားဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် သောတာပန္န-အရ မုချအားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ရသော်လည်း သဒိသူပစာ ကာရဏူပစာအားဖြင့် သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၈။ **သာရေ ပတိဋ္ဌိတော**-ကား အတူဖြစ်သော သစ်ပင်အနှစ်၏ "သာရ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော သီလ သမာဓိ-စသော ဂုဏ်၌တင်--သဒိသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

သောတာပန္န-ကား အကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ "သောတာပန္န"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော (အဋ္ဌင်္ဂိက သတ္တင်္ဂိက) သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ "သောတာပန္န"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော (အဋ္ဌင်္ဂိက သတ္တင်္ဂိက) သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(ယ-ဝါကျ) **သောတာပန္န**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သောတာပန်အားလုံးတို့၏ "သောတာပန္န"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာ၌ တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

သောတ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏ "သောတ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော (အဋ္ဌင်္ဂိက သတ္တင်္ဂိက) သောတာပတ္တိမဂ်၏ "သောတ" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော (အဋ္ဌင်္ဂိက သတ္တင်္ဂိက) သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။ (**စ-ဝါကျ-အရ**) သောတ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မံသ, ဝိညာဏ, ဉာဏ, တဏှာ, ဓာရာ, အရိယမဂ္ဂ, စိတ္တသန္တတိ-တို့၏ "သောတ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရိယာမဂ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန**-အရ -- ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုယူ။

သောတ-အရ အရိယာမဂ်ကိုယူ၍-- ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ဂေါတြဘုတိုင်အောင်သော ဥပစာရဘာဝနာ ကာမာဝစရသမာဓိတည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ပရိကမ္မဘာဝနာတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း၊ ထိုမဂ်သည် ဖိုလ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရင်း၊ ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်အပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၈၅]

(က) အဝိနိပါတဓမ္မောတိ ဝိနိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော။ (ခ) နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။ (ဂ) န အတ္တာနံ အပါယေသု ဝိနိပါတနသဘာဝေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဃ) ကသ္မာ? ယေ ဓမ္မာ အပါယဂမနီယာ၊ တေသံ ပရိက္ခယာ။

(င) ဝိနိပတနံ ဝါ ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။

(စ) အပါယေသု ဝိနိပါတနသဘာဝေါ အဿ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၄။၁၆၃။ မအ္ဋ-၂။၅၀၉။ ဘာသာဋီ-၂။၁၆၀။)

➤ ၁။ (ခ) ဝါကျ **ဓမ္မော**-သဘောသည်။ (ဝါ) သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားသည်။

➤ ၂။ (ဂ) **သို့**/ ဆရာ-သည် (က-ခ) တို့ဖြင့် အဝိနိပါတဓမ္မော၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းဓမ္မသည် အချင်းခပ်သိမ်း ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် သောတာပန်အား မရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် သောတာပန်အား အပါယ်သို့ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျရောက်သောသဘောမရှိဟု ဖွင့်ပြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ၌ **ကသ္မာ-သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပါယ်တို့၌ မိမိကိုယ်ကို ကျစေတတ်သော သဘောမရှိဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝိနိပါတဓမ္မအဖြစ်၏ အကြောင်းကို မေးလိုရကား ကသ္မာ-ပါဌ်ကိုမိန့်။

(ဃ) **သို့**/ ဆရာ-သည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပါယ်တို့၌ မိမိကိုယ်ကို ကျစေတတ်သော သဘောမရှိဟု ဆို၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတူတူပင် မဟုတ်ပါလော။(ဂဏ္ဌိသစ်)/ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အား ဒေါသ မာန-စသော အကုသိုလ်ဓမ္မ ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ (ဆင်တဲဂဏ္ဌိ) အဘယ့်ကြောင့် အပါယ်တို့၌ မိမိကိုယ်ကို ကျစေတတ်သော သဘောမရှိဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **တား**-- (ဃ) ဖြင့် အပါယ်သို့ ကျရောက် လားရောက်စေတတ်ကုန်သော သဘော၊ (ဝါ) သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျရောက်စေတတ်သော သဘောတရားမရှိဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(င) **သို့/ ဝိသေသာနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် အဝိနိပါတဓမ္မ-၌ ဝိနိပါတပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု၍ ဓမ္မ-အရ သဘာဝအနက်, အကုသလဓမ္မအနက် နှစ်မျိုးကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိနိပါတပုဒ်ကို သုဒ္ဓဘာဝသာဓနပြု၍ ဓမ္မ-အရ သဘာဝအနက်တစ်မျိုးကိုသာ ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် အစိတ် ဝိဂ္ဂဟမှတစ်ပါး အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) သည် ကာရဏ။ ထို တွင် ကသ္မာ-ကား ကာရဏပုစ္ဆာ။ ယေ ဓမ္မာ- စသည်ကား ကာရဏ ဝိသဇ္ဇနာ။ (င)

http://www.dhammadownload.com

သည် ပက္ကန္တရ။ (စ) သည် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ အပါယံ ဂမေန္တီတိ **အပါယဂမနိယာ**။ ယေ ဓမ္မာ၊အကြင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်။ပုထုဇ္ဇနသတ္တေ၊တို့ကို။အပါယံ၊အပါယ်သို့။ဂမေန္တိ၊ လားရောက်စေတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ၊ အပါယဂမနိယာ။ အပါယသဒ္ဒူပပဒ ဂမုဓာတ် +အနီယ၊ ဟေတုကတ္တုသာဓန။ ကိတန္တတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ အပါယ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရ အပါယ်လေးပါးဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ လားရောက်စေတတ်သော သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားနှင့် အကျိုး-အကြောင်း/ဇနက-ဇည စပ် ဌာနူ။ ဂမုဓာတ် ၏အရ သုဒ္ဓကတ္တုဂြကြိယာအရကား အပါယ်လေးပါး၌ဖြစ်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဂြကြိယာအရကား ထိုအပါယ်လေးပါး၌ ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၏ ဥပါဒ်အားတပ်သော သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဇနကသတ္တိသည် ဖလူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရနှင့် အနီယ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ် တရားရ၏။

✱ ဂမေန္တီတိ **ဂမနီယာ**။ အပါယဿ ဂမနီယာ **အပါယဂမနိယာ**။

ဝိရူပံ သဒုက္ခံ သဥပါယာသံ နိပါတေတီတိ **ဝိနိပါတော**။ (ဝိရူပံ၊ဖောက်ဖောက်ပြန် ပြန်။သဒုက္ခံ၊ဒုက္ခနှင့်တကွ။သဥပါယာသံ၊ဥပါယာသ်နှင့်တကွ။နိပါတေတိ၊ကျစေတတ်၏။ ဣတိ ဝိနိပါတော။) ✱ နတ္ထိ ဝိနိပါတော ဓမ္မော အဿာတိ **အဝိနိပါတဓမ္မော**။ အဿ၊ ထိုသောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ဝိနိပါတဓမ္မော၊မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေ တတ်သော သဘောသည်။ (ဝါ) သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ ဣတိ သော အဝိနိပါတဓမ္မော။ နပုဒ်+ဝိနိပါတဓမ္မပုဒ်+တ-ပုဒ်+စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။

ဝိနိပါတဓမ္မ-အရကား မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်(ပစ်ချတတ်)သော သဘော၊ (ဝါ) သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရား၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ တ-အညပုဒ် အရ ထို--သော မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်(ပစ်ချတတ်) သော သဘော (ဝါ) သက္ကာဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားမရှိသော သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဝိနိပါတ-၌ ဝိရှေ့ နိရှေ့ရှိသော ပတဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏာပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိနိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(**စ**) ဖြင့် နတ္ထိ ဝိနိပါတော ဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော-ဟု န နိပါတပုဗ္ဗပဒ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ဝိနိပါတော ဓမ္မော ဝိနိပါတဓမ္မော၊ နတ္ထိ ဝိနိပါတဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော-ဟု ပြု--ငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အ-၏ န-၏ ကာရိယ၏- ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဖြင့် ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ သဘာဝအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္တ) မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်သော သဘောမရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ဝိနိပတနံ-ဖြင့် ဝိနိပါတော-၌ ဝိ-နိ-ပတဓာတ်၏--ရင်း (ဒွ-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒွ-ပစ္စယတ္တ) ဝိနိပတနံ ဝိနိပါတော-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္တ) သိစေပါသည်။

နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မော အဿာတိ-ဖြင့် နတ္ထိ ဝိနိပါတော ဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော-ဟု န နိပါတပုဗ္ဗပဒ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) |တစ်နည်း| ဝိနိပါတော ဓမ္မော ဝိနိပါတဓမ္မော၊ နတ္ထိ ဝိနိပါတဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော-ဟု ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) အ-၏ န-၏ ကာရိယ၏- ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် အဝိနိပါတဓမ္မော-၌ ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္တ) သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အား အပါယ်တို့၌ ကျခြင်းသဘော မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **နာဿ/နဿ** ။ ။ န+အဿ-ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ န-၏ အစိတ် အ-ကိုချေ၊ "နမာဒါဝါသ္မာတြဏ္ဍတွာဒိနံ သရလောပေ အယျုည္ဍုဿုဿာန မကာရော ဒီဃံ"ဟူသော (နီတိသုတ္တ) ဖြင့် ရှေး န-၏အစိတ် အ-ကျေပြီးသည်ရှိသော် အဿ-၌ အ-ကို ဒီဃပြုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် နာဿ-ဟု ဒီဃ နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အဝိနိပါတဓမ္မော**-ကား အဝိနိပါတဓမ္မော-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သဘောမရှိ။ (ဝါ) ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားမရှိ၊ (ဝါ) ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျခြင်းသဘောမရှိ၊ ဤသို့ တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် အနက်သုံးမျိုး ပေးရသောကြောင့် တန္တနည်း။ ဘိန္နသတ္တိ သမဝေတနည်း၊ သိလေသနည်း။

➤ ၁၀။ **အဝိနိပါတဓမ္မော**-၌ ဓမ္မ-အရ အပါယဂမနိယဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုယူ။

ဓါတုရူပါ [၁၈၆]

(က) သမ္ဗုတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန နိယတတ္တာ နိယတော။ (ခ) သမ္ဗောဓိ ပရံ အယနံ ပရာ ဂတိ အဿာတိ သမ္ဗောဓိပရာယနော။ (ဂ) ဥပရိ မဂ္ဂတ္တယံ အဝဿံ သမ္ပာပကောတိ အတ္ထော။ (ဃ) ကသ္မာ? ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂတ္တာတိ။

(ဋ္ဌ။၁၆၃။ မအ္ဋ-၂။၅၁၀။ ဘာသာဋီ-၂။၁၆၂။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (ဂ) နှို/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် သမ္မောဓိပရာယဏော-ပုဒ်ကို စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီသမာသ်ပြုရမည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ သမ္မောဓိ-အရ မဂ်လေးပါးလုံးကို အရကောက်ရမည်လော။ အဘယ်မဂ်ကို အရကောက်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- အထက်မဂ် သုံးပါးကို အရကောက်ရမည်ဟူလို။

(ဃ) နှို/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် သမ္မောဓိပရာယဏော-၌ သမ္မောဓိ-ကို ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သမ္မောဓိ-သည် အရိယာမဂ် သာမညဖြစ်၍ သမ္မောဓိ-အရ မဂ်လေးပါးလုံးကို ရသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ ကား-- သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်၍ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် အထက်မဂ်သုံးပါးကိုသာ ယူရသောကြောင့် သမ္မောဓိ-ကို ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ-ဟု ငါဖွင့်ဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အားမရောက် ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) သမ္မောဓိ-အရ မဂ်လေးပါးကိုပင် ယူရမည်လောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ကာရဏ။ ထိုတွင် ကသ္မာ-ကား ကာရဏပုစ္ဆာ။ ပဋိလဒ္ဓပထမမဂ္ဂတ္တာ-ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ ဓာစဝ် ။ ။ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် သမ္ဘာပကော-၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ် စပ်။

➤ ၄။ တိဏ္ဏံ သမူဟော တယံ။ ဥပရိမဂ္ဂါနံ တယံ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ။ ဥပရိမဂ္ဂ-အရကား အထက်မဂ်တို့သည် မှုချ။ ထို--၏ သုံးပါးအပေါင်းနှင့် သန္နေယျ သချာ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်း ရ၏။

သမ္ဗုဇ္ဈတီတိ **သမ္မောဓိ**။ သံ-ဗုဓဓာတ်အရကား အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်း၏ ကောင်းစွာသိတတ်သော သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရ၏။ ကွပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်း ရ၏။

သမ္ဘာ အဝိပရိတော အတ္တာ သဘာဝေါ အဿ မဂ္ဂဿာတိ **သမ္ဘစ္စတ္တာ**။ သမ္ဘာ အတ္တာပုဒ်အရကား မဖောက် မပြန်သော သဘောသည် မှုချ။ ထို၏ မဂ်နှင့် သဘာဝ-သဘာဝဝန္တ စပ် ဌာန။ တ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော မဖောက်မပြန်သော သဘော ရှိသော မဂ်ရ၏။

သမ္မောဓိ ပရာယဏံ အဿာတိ **သမ္မောဓိပရာယဏော**။ အဿ၊ထိုသောတာပတ္တိဖလဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်အား။သမ္မောဓိ၊အထက်မဂ်သုံးပါးဟူသော။ပရာယဏံ၊သောတာပတ္တိမဂ်ထက် ပိုလွန်သည်ဖြစ်၍ ရောက်ထိုက်သော တရားသည်။(ဝါ) မှီရာသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ သော။သမ္မောဓိပရာယဏ-အရကား အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်းဟုဆိုအပ်သော အလွန်လားအပ် ရောက်အပ်သော တရားသည် မှုချ။ ထို---၏ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-

http://www.dhammadownload.com

ဂုဏ်အား စပ် ဋ္ဌာန။ တ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော အထက်မင်္ဂလာသုံးပါးအပေါင်းဟုဆို အပ်သော အလွန်လားအပ် ရောက်အပ်သော တရားရှိသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

သမ္မာပုဏ္ဏာတီတိ **သမ္မာပဏော**။ (သောတာပန်ရဟန်းရ၏။) သမ္မာ ပါပုဏ္ဏာတီတိ **သမ္မာပဏော**။ ပဋိလဒ္ဓိတ္တာတိ **ပဋိလဒ္ဓေါ**။ ပဉ္စမော မဂ္ဂေါ **ပဉ္စမမဂ္ဂေါ**။ ပဋိလဒ္ဓေါ ပဉ္စမ မဂ္ဂေါ အနေန ဘိက္ခုနာတိ **ပဋိလဒ္ဓပဉ္စမမဂ္ဂေါ**။ သမ္မတ္တော ဟုတွာ နိယမော **သမ္မတ္တ နိယမော**။ သမ္မာ ဘာဝေါ **သမ္မတ္တံ**။

➢ ၆။ (က) ၌ မဂ္ဂေန နိယတတ္တာ-ဖြင့် နိယတော-၌ တပစ္စည်း၏ ကံအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နိယမိယတေတိ နိယတော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္မတ္တနိယာမေန-ဖြင့် မဂ္ဂေန-၌ မင်္ဂဟူသည် မဖောက်မပြန်သည်၏အဖြစ်ကို မှတ် တတ်သော (ရအပ်သော) မင်္ဂပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

[တစ်နည်း] မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိသူ၏အဖြစ်ကို မှတ်တတ်သော(ရအပ် သော) မင်္ဂပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ပရံ အယန်-ဖြင့် ပရာယဏ-ပုဒ်ကို ပရံ အယနံ ပရာယဏံ-ဟု ကမ္မဓာရယ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဂတိ-ဖြင့် အယန်-၌ ဣဓာတ်သည် ဂတိ အနက်ဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အယိတဗ္ဗန္တိ အယနံ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

[တစ်နည်း] ပရာ ဂတိ-ဖြင့် ပရာယဏသဒ္ဒါသည် တပ္ပုရ ဣဋ္ဌအနက်ကို မဟော၊ နိဿယအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် သမ္ဗောဓိ ပရာယဏံ အဿာတိ သမ္ဗောဓိပရာယဏော-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ၇။ **သမ္မတ္တနိယာမေန/သမ္မတ္တနိယာမေန** ။ ။ သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေနာတိ သမ္မာဘာဝနိယာမကေန ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဂဏ္ဌိသစ်၌ သမ္မာ ဘာဝေါ သမ္မတ္တံ၊ (ဝါ) သမ္မာ အတ္တာ သဘာဝေါ အဿာတိ သမ္မတ္တော၊ (ဘာဝပ္ပ ဓာန ဘာဝလောပ)ဟု သမ္မာပုဒ်ဖြင့်ပင် ဝစနတ္ထပြုထားသောကြောင့်ရင်း သမ္မတ္တနိယာ မေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပရာယန်/ပရာယဏ် ။ ။ အယိတဗ္ဗံ ပါပုဏိတဗ္ဗန္တိ အယနံ။(ဣ+ယု) ပရံ အယနံ ပရာယဏံ။ ရ-ကြောင့် အန-၏ န-ကို ဏပြန်၍ပြီးသောကြောင့် ပရာယဏ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **သမ္ဗောဓိ**- ကား အပေါင်းဖြစ်သော မင်္ဂလေးပါး၏ "သမ္ဗောဓိ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အထက်မင်္ဂသုံးပါး၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ဤ၌ သမ္မောဓိ-ဟူသောနည်းသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ်ကို ချန်လှပ်၍ ထိုမှ ကြွင်းသော အထက် မဂ်သုံးပါးကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **သမ္မောဓိ-**အရ မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ် ၄-ပါး။

ဥပစာအားဖြင့် အထက်မဂ် ၃-ပါး၊ စေတသိက် ၃၆-ပါးကိုယူ။

ဓါဏ္ဍ [၁၈၇]

(က) **အာမန္တေသီတိ** အာလပိ အဘာသိ သမ္ဗောဓေသိ။ (ခ) ကိန္တိ? **အာစိဏ္ဏံ ခေါ** ပနေတန္တိ ဝေမာဒိ။ (ဂ) **အာစိဏ္ဏန္တိ** စရိတံ ဝတ္တံ အနုဓမ္မတာ။ (ဃ) တံ ခေါ ပနေတံ အာစိဏ္ဏံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ သာဝကာစိဏ္ဏန္တိ။ (င) ကတမံ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ။

(စ) **ဣဒံ တာဝ ဧကံ –– ယေဟိ** နိမန္တိတာ ဝဿံ ဝသန္တိ၊ န တေ အနပလောကေတွာ အနာပုစ္ဆိတွာ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ။ (ဆ) သာဝကာ ပန အပလောကေတွာ ဝါ အနပလောကေတွာ ဝါ ယထာသုခံ ပက္ကမန္တိ။ (ဇ) အပရမ္ပိ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ –– ဝုတ္ထဝဿာ ပဝါရေတွာ ဇနသင်္ဂဟတ္ထာယ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိယေဝ။ (ဈ) ဇနပဒစာရိကံ စရန္တာစ မဟာမဏ္ဍလံ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလံ အန္တိမမဏ္ဍလန္တိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ မဏ္ဍလာနံ အညတရသ္မိံ မဏ္ဍလေ စရန္တိ။ (၄။၁၆၃။ မဏိ-၂။၅၁၁။ ဘာသာဋီ-၂။၁၆၃။)

➤ ၁။ (စ) တာဝ•သာဝကာစိဏ္ဏမှ ရှေးဦးစွာ။ (ဆ) သာဝကာ ပန၊တပည့်သားတို့သည်ကား။ယေဟိ၊အကြင်သူတို့သည်။နိမန္တိတာ၊ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်။ဟုတ္မာ၊ဖြစ်ကုန်၍။ဝဿံ၊မိုးလတို့ပတ်လုံး။ဝသန္တိ၊နေကုန်၏။တေ၊ထိုသူတို့ကို။(လိုက်) အပလောကေတွာ ဝါ၊ ပန်ကြားကုန်၍ဎင်း။အနပလောကေတွာ ဝါ၊မပန်ကြားကုန်မူ၍ဎင်း။(ဇနပဒစာရိကံ၊ဇနပုဒ်တို့၌ ဒေသစာရီလှည့်လည်ခြင်းကို။ကတွာ၊ပြုကုန်၍။) ယထာသုခံ၊ချမ်းသာခြင်းအား လျော်စွာ။ (ဝါ) အကြင်အကြင် ချမ်းသာရာဖြစ်သော အရပ်သို့။ပက္ကမန္တိ၊ဖဲသွားကြကုန်၏။

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အာမန္တေသိ-ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အာရှေးရှိသော မန္တဓာတ်သည် တိုင်ပင်ခြင်းအနက်ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား-- မန္တဓာတ်သည် အာလပန, ဘာသနအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ဤသို့ (က) ဖြင့် အာမန္တေသိ-၌ မန္တဓာတ်သည် အာလပန, ဘာသနအနက်ကို ဟော၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပါဠိတော်၌ အာစိဏ္ဏံ ခေါ ပနေတံ အစရှိသည်သည် အာမန္တေသိ-၌ အာမန္တနာကာရတည်းဟု သိစေလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အာမန္တေသိ-၌ အာပုဗ္ဗ မန္တဓာတ်သည် နိမန္တန• ပင့်ဖိတ်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အာလပန• ခေါ်ခြင်းအနက်၊ သမ္ဗောဓန• သိစေခြင်း

http://www.dhammadownload.com

အနက်ကို ဟောသောဟု ဆို၏။ အဘယ်ကို သိစေပါသနည်း။ သိစေပုံအခြင်းအရာကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် အာစိဏ္ဏံ-၌ အာပုစ္ဆ စရဓာတ် တပစ္စည်း၊ ယင်း တပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်၍ အာစရိတဗ္ဗန္တိ အာစိဏ္ဏံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုင်း၊ အာစိဏ္ဏံ-အရ လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်သော ကျင့်ဝတ်ကို အရကောက် ရမည် ကိုင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း အာစိဏ္ဏံ သရုပ်ကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ အာစိဏ္ဏံ သရုပ်၏ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့သည် ပင့်ဘိတ်ကုန်သော ဒါယကာတို့ ကို မပန်ကြားဘဲ ကြွတော်မမူကုန်၊ ပန်ကြားကြကုန်လျက်သာလျှင် ကြွတော်မူကြကုန် သောဟု ဆို၏။ သာဝကတို့သည်လည်း ဘုရားရှင်ကဲ့သို့ပင် ပန်ကြားကုန်လျက်သာ ကြွ သွားကြ လေကုန်သလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သား ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဈ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဇ) ဖြင့် ဝါကျွတ်၍ ပဝါရဏာပြုပြီးသော ဘုရားရှင်တို့ သည် လူအပေါင်းကို ချီးမြှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ ဒေသစာရီ ကြွတော်မူကြကုန်သည်သာ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူပုံ အစီအစဉ်ကို မပြဆိုပြီ လော။ အဘယ်သို့သော အစီအစဉ်ဖြင့် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူပါသနည်း။ (ဈ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) အာစိဏ္ဏံပုဒ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ /ဝါကျာရမ္ဘ။(င-စ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) သည် ပုစ္ဆာအကျဉ်းကို ပြသောကြောင့် သင်္ခေပ။ (စ) သည် ပရိဟာရအကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) သည် တပည့်သားတို့ သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားတို့ကဲ့သို့ ပန်ကြား၍ ကြွကြကုန်သလောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) သည် နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ဈ) သည် ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ-ဟူသော အရာ၌တန့်၍ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ စာရိကပက္ကမန အစီ အရင်ကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ စရဏံ **စာရိကာ**။ စရဏံ **စာရော**။ စာရော ဧဝ **စာရိကာ**။ ဇနပဒေသု စာရိကာ **ဇနပဒစာရိကာ**။ ဇနပဒေသု၊ဇနပုဒ်တို့၌။စာရိကာ၊လှည့်လည်ခြင်းတည်း။ဇနပဒ စာရိကာ၊ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်း။ ဇနပဒပုဒ်+စာရိကပုဒ်၊ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။

ဇနပဒ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ထိုထိုဇနပုဒ်တို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန-ဌာနီ/နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို- -သော ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်း ရ၏။

* အနုဂတော ဓမ္မော **အနုဓမ္မော**။ အနုဂတော၊လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက် သော။ဓမ္မော၊တရားတည်း။အနုဓမ္မော၊--တရား။ အနုပုဒ်+ဓမ္မပုဒ် ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။ အနု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း အနုဂတ

http://www.dhammadownload.com

ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ တရားဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်တတ်သော တရားရ၏။

အာစရိတဗ္ဗန္တိ **အာစိဏ္ဏံ**။ ယံ ဝတ္တံ၊အကြင်ပင့်ဖိတ်ထားသော ဒါယကာတို့ကို ပန်ကြား၍ ဇနပုဒ်လှည့်လည်ခြင်းဟူသော ကျင့်ဝတ်ကို။တထာဂတေဟိ၊ဘုရားရှင်တို့သည်။ အာစရိ တဗ္ဗံ၊ကျင့်အပ်၏။ဣတိ၊ တံ ဝတ္တံ၊ အာစိဏ္ဏံ။ အာပုဗ္ဗ စရ+တ၊ ကမ္မသာဓန။

အာ-ဥပသာရ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ စရဓာတ်၏ အရ ကတ္တား၌ ကြိယာအရကား ဘုရားရှင်တို့၏ မဟာကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မ၌ ကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ကျင့်ဝတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ပင့်ဖိတ်ထားသော ဒါယကာတို့ကို ပန်ကြား၍ ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းဟူသော ကျင့်ဝတ်၊ (ဝါ) လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော သဘော ရ၏။

* အန္တော ဇာတံ အန္တိမံ။ အန္တမံ မဏ္ဍလံ **အန္တိမမဏ္ဍလံ**။ အန္တိမ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား အဆုံးစွန်ဖြစ်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ အဝန်းအဝိုင်း နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ငယ်သော အဝန်းအဝိုင်းရ၏။

* အနုဓဝ ဓမ္မတာ **အနုဓမ္မတာ**။ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ **ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ**။

ဒွေ ဝိဓာ ဧတဿ အာစိဏ္ဏဿာတိ ဒုဝိဓံ။ သုခဿ အနုရူပံ **ယထာသုခံ**။ ယံ ယံ သုခံ **ယထာသုခံ**။ ဝသိဿုတိ ဝုတ္တော။ ဝသံ ဝုတ္ထာ **ဝုတ္ထဝဿာ**။

➤ ၆။ (က) ၌ အာလပိ-ဖြင့် အာမန္တေသိ-၌ အာ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) မန္တဓာတ်၏ ခေါ်ခြင်း-အာလပန၊ ပြောဆိုခြင်း ဘာသနအနက်ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာဘာသိ-ဖြင့် အာလပိ-၌ အာပုဗ္ဗ လပဓာတ်သည် ဥစ္စာရဏ(ဘာသန)အနက်ကို ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) သမ္ဗောဓေသိ-ဖြင့် ခေါ်တော်မူ၏ မိန့်တော်မူ၏ဟူသည် သိစေတော်မူခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတံ စသည်ကား အာမန္တေသိ-၏ အာမန္တနာ ကာရပြ စကားပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ စရိတံ-ဖြင့် အာစိဏ္ဏံ-၌ အာပုဗ္ဗ စရဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဣဏ္ဍ-သည် တပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) ယင်း တပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန အနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာစရိတဗ္ဗန္တိ အာစိဏ္ဏံ-ဟု ပြ-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝတ္တံ အနုဓမ္မတာ-ဖြင့် အာစိဏ္ဏံ-အရ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်ကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ ပဏ္ဏမန္တိ/ပဏ္ဏမန္တိတိ ။ ။ ဇနပဒစာရိကံ ပဏ္ဏမန္တိတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဒေါ

http://www.dhammadownload.com

ဂမ္ဘီရာနုတာယ န ဝုတ္တော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း က္တတိ-ကား ဂမ္ဘီရာန်၊ ယင်းက္တတိ-ကို က္တဒံ တာဝ ဧက်-သို့ပြန်ဟု ဆိုသောကြောင့်၎င်း က္တတိ-မပါသော ပဏ္ဏမန္တိပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

အာစိဏ္ဏံ/အာစိန္နံ ။ ။ တရာဒီပိ ကဏ္ဍေ္တာ-သုတ်ဖြင့် ရကာရန္တဓာတ်နောက်၌ တ-ပစ္စည်းကို ဏ္ဏပြု၍ပြီးသောကြောင့်၎င်း၊ အစရိယိတ္တာတိ အာစိဏ္ဏော ဓမ္မော၊ ဏ္ဏော ဒေသော-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ ဆိုသောကြောင့်၎င်း အာစိဏ္ဏံ-ပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

စရန္တာ/စရန္တော ။ စရဓာတ် အန္တပစ္စည်း၊ ယောဝိဘတ်ကို အာပြု၍ပြီးသောကြောင့် စရန္တာ-ပါ၌ သင့်ပါသည်။ န္တပစ္စည်းကို န္တုကိုကဲ့သို့ငဲ့၍ ယောဝိဘတ်နှင့်တကွ န္တုကို န္တော ပြု၍ပြီးသောကြောင့် စရန္တော-ပါ၌လည်း သင့်ပါသည်။

[စရန္တောတိပိ အတ္ထိ၊ ယောဝစနဿ ဩ] (ယောဇနာ)

> ၉။ (စ) ဝါကျ၌ ရနိုင်သောနည်း ။ ။ ပင့်ဖိတ်ထားသော ဒါယကာတို့ကို မပန်ကြားဘဲ ဇနပုဒ်၌ လှည့်လည်ခြင်းကိုပြု၍ ကြွသွားတော်မမူကြကုန်-ဟု ဆိုသဖြင့် ပင့်ဖိတ်ထားသော ဒါယကာတို့ကို ပန်ကြားကုန်၍သာ ဇနပုဒ်၌ လှည့်လည်ခြင်းကိုပြု၍ ကြွသွားတော်မူကြကုန်၏-ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ် ရောက်ရသောအားဖြင့် ယူရသော ကြောင့် အတ္တာပန္နနည်း။ အပြန်အားဖြင့် ယူရသောကြောင့် ဗျတိရေကနည်း မည်၏။

ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ-ကား ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့် ဖဲသွားခြင်း ပက္ကမန္တိကြိယာ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ "ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ" ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ ဤ၌ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့် ဖဲသွားခြင်းကြိယာသည် မကွဲ ပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ပြု၍ ဆိုခြင်းကြောင့် အဘေဒနည်းမည်၏။

စာရိကံ စရဏတ္ထာယ-ကား စာရိကံ-အရ ဒေသစာရီလှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့် စရဏ-အရ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ "စာရိကံ စရဏတ္ထာယ"-ဟု ဆို သောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

အာမန္တေသိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပစ္စုန် အာမန္တန, ပဉ္စောသန အာမန္တန, ဘာသန အာမန္တနတို့၏ "အာမန္တေသိ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဉ္စောသန အာမန္တန, ဘာသန အာမန္တနတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

> ၁၀။ **အာစိဏ္ဏံ**-၌ ဓာတွတ္ထ-အရ ဘုရားရှင်၏ မဟာကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အာဓောက်သံ ပဏ္ဏာနာ

(က) **အာယာမာတိ အာဂစ္ဆ ယာမ**။ (ခ) **အပလောကေဿာမာတိ စာရိကံ စရဏတ္ထာယ အာပုစ္ဆိဿာမ**။ (ဂ) **ဝေဇ္ဇို သမ္ဘင့်ျန္တာနန္တော နိပါတော**။

(ဃ) **အာဂဝတော စန္ဒသောသိတိ ဘဂဝတော ဝစနံ ပဋိဿာယောသိ**။

F-43-B

http://www.dhammadownload.com

(င) အဘိမုခေါ ဟုတွာ သုဏိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။

(စ) "ဖဝ"န္တိ ဣတ္ထိမိနာ ဝစနေန ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (၄။၁၆၅။)

(က) ၌ အာဂစ္ဆ-ဖြင့် အာယာမ-၌ အာသဒ္ဒါကား ယာဓာတ်ကို အထူးပြု၍ တည်သည် မဟုတ်၊ (ဝါ) ဘူသတ္ထ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အာဂစ္ဆနှင့် တူသော အနက်ရှိ၏၊ (ဝါ) အာဂစ္ဆအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ အာပုစ္ဆိဿာမ-ဖြင့် အပလောကေဿာမ-၌ လောကဓာတ်သည် ဥလ္လောကန, အဝလောကန အနက်တို့ကို မဟော၊ အာပုစ္ဆနအနက်ကို ဟော--ဋ္ဌ (ဓာတွတ္ထ) အပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏-ဋ္ဌ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဖဝံသဒ္ဒါ၏ နိပါတ်၏--ဋ္ဌ (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း ဖဝံသဒ္ဒါသည် နိဒဿန-စသော အနက်ကို မဟော၊ သမ္ပဋိစ္ဆနအနက်ကို ဟော--ဋ္ဌ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

(ဃ) ၌ ဝစနံ-ဖြင့် ဘဂဝတောပုဒ်ကို ဝစန-ဟူသော ပါဌသေသ၌ စပ်ရမည်၏--ဋ္ဌ (သမ္ဗန္ဓ) ဘဂဝတော-၌ သဝိဘတ်၏ သာမျတ္ထ၏--ဋ္ဌ (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိ အဿောသိ-ဖြင့် ပစ္စဿောသိ-ကို ပဋိ+အဿောသိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(င) ၌ အဘိမုခေါ ဟုတွာ-ဖြင့် ပဋိသဒ္ဒါသည် ပဋိဒါန-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အဘိမုခအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

သုဏိ-ဖြင့် အဿောသိ-ကား အသဓာတ် ပဋိသော အ-အက္ခရာနှင့် သိဝိဘတ် မဟုတ်၊ သုဓာတ်၏-- ဋ္ဌ (ဓာတုပဒ) အဇ္ဇတ္တနီ ဤဝိဘတ်၏--ဋ္ဌ (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) အ-အက္ခရာ သ-အက္ခရာတို့၏ အာဂုံ၏--ဋ္ဌ (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ သမ္ပဋိစ္ဆိ-ဖြင့် နားထောင်၏ဟူသည် ဝန်ခံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် သမ္ပဋိစ္ဆိ-ဝန်ခံ၏ဟူသည် ဖဝံ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်းပါ ဘုရား-ဟု မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ကို လက်ခံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပါဠိ [၁၈၈]

(၁) အထခေါ ဘဂဝါ နိုဂါသေတွာ တိ ဣမွမ ပုစ္ဆတှာသမယန္တိ ဝါ သာယနှသမယန္တိ ဝါ န ဝုတ္တံ။

(၂) ဖဝံ သန္တေပိ ဘဂဝါ ကတဘတ္တကိစ္စော မဇ္ဈန္တိကံ ဝီတိနာမေတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ပစ္ဆာသမဏံ ကတွာ နဂရဒွါရတော ပဋ္ဌာယ နဂရဝီထိယော သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရာဟိ ရံသီဟိ သမုဇ္ဇောတယမာနော ယေန ဝေရဉ္ဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။

(က) တသ္မာ ဧဝ ဧတ္ထ အာယသ္မန္တံ ပဒတ္ထ ပန လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ခ) သော စ ခေါ ဒေဿမဗ္ဗော အာမှာကံ နော အာဿန္တောတိ အယံ ဟေတ္ထ အတ္ထော။ (ဂ) အာထ ဝါ ယံ

http://www.dhammadownload.com

ဒါနဝတ္ထုံ မယံ တုမှာကံ ဒဒေယျာမ။ (ဃ) **တဒ္ဓ ခေါ နော အသန္တံ နတ္ထိ** ဓဝမေတ္တ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (င) **နောပိ အဒါတုကမျတာ** တိ အဒါတုကာမတာပိ နော နတ္ထိ ယထာ ပဟူတပိတ္တပ္ပူပကာရဏာနံ **မစ္ဆရီနံ**။ (၄။၁၆၅။ မအ္ဋ-၂။၅၂၀။ ဘာသာဋီ-၂။၁၇၀။)

➤ ၁။ **[သံဝဏ္ဏရာကိုဥ္ပ် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်]** (က-ခ-ရှု) တဒ္ဓခေါ-သောစ ခေါ ဒေယျ ဓမ္မော၊ထိုလှူခြင်းငှာ ထိုက်သော ဝတ္ထုသည်လည်း။အမှာကံ၊အကျွန်ုပ်တို့အား။အသန္တံ-အသန္တော၊ထင်ရှားမရှိသည်။နော၊မဟုတ်ပါ။ **[ဤကား လိင်္ဂဝိပလ္လာသကြံ၍ပေးပုံတည်း]**

(ဂ-ဃ-နှင့်အညီ) ယံ ဒါနဝတ္ထုံ၊အကြင်လှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုကို။မယံ၊တို့သည်။ တုမှာကံ၊အရှင်ဘုရားတို့အား။ဒဒေယျာမ၊လှူကုန်ရာ၏။(အနိယတ်ထည့်) တဒ္ဓခေါ ဒါနဝတ္ထုံ၊ ထိုလှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုသည်လည်း။အမှာကံ၊တို့အား။အသန္တံ၊ထင်ရှားမရှိသည်။နော၊ မဟုတ်ပါ။**[ဤကား လိင်္ဂဝိပလ္လာသ မကြံဘဲ ပေးပုံတည်း]**

အဒါတုကမျတာပိ၊လှူခြင်းငှာ အလိုမရှိကုန်သည်တို့၏အဖြစ်သည်လည်း။အမှာကံ၊ တို့အား။နော နတ္ထိ၊မရှိပါ။ (တစ်နည်း) အဒါတုကမျတာပိ၊သည်လည်း။နော၊တို့အား။နတ္ထိ၊ မရှိ။ (သာရတ္ထ)

➤ ၂။ (ခ-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ၌ မဇ္ဈိုက်ကံ ဝိတိနာမေတွာ ဥပသင်္ကမိ-မွန်း တည့်လွန်စေ၍ ဝေရဥ္စပုဏ္ဏားအိမ်သို့ ချဉ်းကပ်တော်မူသောဟု ဆို၏။ အထခေါ-စသော စကား၌ ညနေချမ်းအခါ နံနက်ခင်းအခါဟု မဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ် လျက် အဘယ့်ကြောင့် မဇ္ဈိုက်ကံ ဝိတိနာမေတွာ ဥပသင်္ကမိ-ဟု ဆိုပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (၁-၂) မိန့်။ **ကား**-- မြတ်စွာဘုရား ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မဇ္ဈိုက်ကံ ဝိတိနာမေတွာ ဥပသင်္ကမိ-ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် တဒ္ဓ ခေါ နော အသန္တံ-ဟူသော ပါဠ်၌ ပုံလိင်ကို နပုံလိင်ပြန်ထားခြင်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ ဆရာ့ စကားသည် ယုတ္တိ နှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော အသင့်ယုတ္တိကို ထောက် ၍ ယင်းသို့ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား**-- (ခ) ဖြင့် ထိုဒေယျဓမ္မသည် ငါတို့အား မရှိသည်မဟုတ်၊ ရှိသည်သာဟု အတ္ထယုတ္တိကို ငါပြဆို၏ဟူလိုသော်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် တဒ္ဓ ခေါ နော အသန္တံ-ဟူသော ပါဠိ၌ လိင်္ဂဝိပလ္လာသအားဖြင့် အနက်ကိုသိအပ်သောဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ လိင်္ဂဝိပလ္လာသ နှင့် ကင်း၍လည်း အနက်ကို မှတ်အပ် သိအပ်၏ဟု ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဓ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တဒ္ဓ ခေါ နော အသန္တံ-ဟူသော ပါဠိ၌ ပုံလိင်ကို နပုံလိင်ပြန်ထားခြင်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသအားဖြင့် အနက်ကိုသိအပ်သောဟု ဆို၏။ လိင် ဝိပလ္လာသကိုကြဉ်၍ အခြားဖြစ်သင့်သောနည်းကား အဘယ်ပါနည်း။ အခြားဖြစ်သင့် သော နည်းတစ်ပါးကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၃။ (ခ) သည် ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဂ-ဃ) တို့ကား ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဂ) ကား အနိယမဝါကျ။ (ဃ) ကား နိယမဝါကျ။ (င) သည် ပက္ခန္တရ။ ယင်း (င) ဝါကျ၌ ယထာ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာနံ မစ္ဆရီနံ-ကား ဝိသဒိသူပမာကိုပြသောကြောင့် ဥပမာန ပက္ခန္တရ။ **စာစပ်** ။ ။ မစ္ဆရီနံ-ကား တို့အား--ကြောင့် အတ္ထိတာယ-ဟူသော ပါဌသေသ-ဝယ် အတ္ထိ၌ သမ္ပဒါန်၊ အတ္ထိ-ကား သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ။

➢ ၄။ တဏှာယ ပရာမသနံ **မစ္ဆရံ**။ (မသ+ဆရ) မစ္ဆရံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **မစ္ဆရိနော**။(တေသံ) ဧတေသံ၊ဤသူတို့အား။မစ္ဆရံ၊ဝန်တိုခြင်းသည်၊အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ ဝန်တိုခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။တေ၊ထိုသူတို့သည်။မစ္ဆရိနော၊မစ္ဆရိမည် ကုန်၏။ ဧတေသံ အတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၊ မစ္ဆရပုဒ်+ ဤပစ္စည်း။ မစ္ဆရပုဒ်အရကား ဝန်တိုခြင်း သည် မုချ။ ထို၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ဤပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝန်တိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

သုဝဏ္ဏသ ရသော **သုဝဏ္ဏရသော**။ (သုဝဏ္ဏသ၊ရွှေ၏။ရသော၊ရေအယဉ်တည်း) သုဝဏ္ဏရသော ဝိယ ပိဥ္စရော ယာသံ ရံသီနန္တိ **သုဝဏ္ဏရသ ပိဥ္စရာ**။ (ယာသံ ရံသီနံ၊ အကြင်ဘုရား ရောင်ခြည်တော်တို့အား။သုဝဏ္ဏရသောဝိယ၊ရွှေရေအယဉ်ကဲ့သို့။ပိဥ္စရော၊ ရွှေအဆင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ တာ သုဝဏ္ဏ ရသပိဥ္စရာ။)

* အသနံ **အာသော**။ (အသနံ၊ဖြစ်ခြင်း။အာသော၊ဖြစ်ခြင်း) ဝိပရီ အာသော **ဝိပလ္လာသော**။ (ဝိပရီ၊ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန်။အာသော၊ဖြစ်ခြင်း။ဝိပလ္လာသော၊ဖောက် ဖောက်ပြန်ပြန်ဖြစ်ခြင်း။) ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။

လိင်္ဂဿ ဝိပလ္လာသော **လိင်္ဂဝိပလ္လာသော**။ လိင်္ဂဿ၊သော အသန္တော-ဟူသော ပုံလိင်၏။ဝိပလ္လာသော၊တံ အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်အဖြစ်ဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း။ လိင်္ဂ+ဝိပလ္လာသ +ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ လိင်္ဂ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သော အသန္တော-ဟူ သော ပုံလိင်သည် မုချ။ ယင်း၏ တံ အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်အဖြစ်ဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းနှင့် ဝိကာရီ-ဝိကာရ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သော အသန္တော-ဟူသော ပုံလိင် ၏ တံ အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်အဖြစ်ဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း ရ၏။

ဒါတဗ္ဗောတိ ဒေယျော။ ဒေယျော ဓမ္မော ယဿ ပစ္စယဿာတိ **ဒေယျဓမ္မော**။ ယဿ ပစ္စယဿ၊အား။ဒေယျော၊ပေးလှူအပ် ပေးလှူထိုက်သော။ဓမ္မော၊သဘောသည်။ အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ သော ပစ္စယော၊ ဒေယျဓမ္မော။ ဒေယျဓမ္မ-အရ ပေးလှူထိုက်သော သဘောသည် မုချ။ ထို--၏ လှူဘွယ်ပစ္စည်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ယ-အည ပုဒ်အရကား ထို--သော ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းရ၏။

[ဒါတုံ အရဟတီတိ ဒေယျော။ ဒေယျော ဓမ္မော **ဒေယျဓမ္မော**-လှူခြင်းငှာ ထိုက် သော ဝတ္ထုသည်။]

http://www.dhammadownload.com

ဝိတ္ထိယာ ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ။/ဝိတ္တသ ပီတိပါမောဇ္ဇသ ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ။ပဟူတံ ဝိတ္တူပကရဏံ ဧတေသန္တိ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ။ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ-အရ များသော နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဆောက်အဦသည် မှချ။ ထို၏ မဇ္ဈရိပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော များသော နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဆောက်အဦရှိသော မဇ္ဈရိပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

* ဒါတုံ ကာမေန္တီတိ ဒါတုကာမော။ န ဒါတုကာမော အဒါတုကာမော။ အဒါတုကာမာနံ ဘာဝေါ အဒါတုကာမတာ။ * ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒါနံ။ (ထမင်းစသည်ရ၏။)

ဒါနံ ဝတ္ထု ဒါနဝတ္ထု။/ဒါနဉ္စ တံ ဝတ္ထုစာတိ ဒါနဝတ္ထု။

ပိဥ္စတိ ပီတာဝဏ္ဏဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ ပီဥ္စရော။ (ပိဥ္စဓာတ်+အရပစ္စည်း)

➢ ၆။ (က) ဖြင့် တဥ္စ ခေါ် နော အသန္တံ-ဟူသောပါဌ်၌ သော အသန္တော-ဟူသော ပုံလိင်ကို တံ အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်ပြန်၍ ဆိုထားသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် တံ အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်ဖြင့်ဆိုထားသော်လည်း သော အသန္တော-ဟု ပုံလိင်အနက်ကို မှတ်သားရမည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) တ-သဒ္ဒါ၏ ဒေယျဓမ္မကို စွဲယူ သုံးသပ်ရမည်ကိုရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် တဥ္စ ခေါ် နော အသန္တံ-၌ တ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယံ ဒါနဝတ္ထုံ မယံ တုမှာကံ ဒဒေယျာမ-ဟု ထည့်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) တ-သဒ္ဒါ၏ ဒါနဝတ္ထုကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် လီဝိပလ္လာသအားဖြင့်သာ အနက်ကို သိအပ်သည်မဟုတ်သေး၊ လိင်ဝိပလ္လာသကို ကြည့်၍လည်း အနက်ကို သိအပ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ အဒါတုကာမတာပိ နော နတ္ထိ-ဖြင့် နော-သည် သဗ္ဗနာမ် နော-မဟုတ်၊ ပဋိသေဓဇောတက နိပါတ်နော-၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နောပိ-၌ အပိ-သဒ္ဒါကို အဋ္ဌာနပယုဂ်ကြံ၍ အဒါတုကမျတာပုဒ်နောင်ထိုင်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ကိုရင်း(ဘာဝတ္ထ) အဒါတုကမျတာ-၌ ဏျပစ္စည်းသည် သွတ္ထ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) အဒါတုကာမာ ဧဝ အဒါတုကမျံ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယထာ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာနံ မဇ္ဈရီနံ-ဖြင့် အသဒိသူပမာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ မဇ္ဈန္တိကော/မဇ္ဈဏှိကော ။ ။ အဟာသ မဇ္ဈော မဇ္ဈဟော။ သော ဧဝ မဇ္ဈန္တိကော၊ ဟာသ နှော-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာအလို မဇ္ဈန္တိကော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိပလ္လာသော/ဝိပ္ပလ္လာသော/ဝိပလာသော ။ ။ ဝိ ပရိပုဗ္ဗော အသု ခေပနေ၊ ဏော၊ ဝိပလ္လာသော-ဟူသော (ဓာန်ဋီ၊သူစိ) တို့ကို ထောက်၍ ဝိ-ပရိ-အသုဓာတ်+ဏပစ္စည်း၊ ဝိပရိအာသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ရ-ကို လပြု၊ ဣ-ကို ယ-ပြု၊ ယဝတံ-သုတ်ဖြင့် လျကို လပြု၊ လဒွေဘော်လာ၍ ဝိပလ္လာသ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ လယာနံ လွှယုဂံ၊ ဝိပရိအာသော၊ ဝိပလ္လာသော-ဟူသော (နီတိ၊သုတ္တ) ကိုထောက်လျှင်လည်း ဝိပရိအာသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ရ ကို လ-ပြု၊ ဣကို ယပြု၊ လျ-ကို လ္လပြု၍ ဝိပလ္လာသ-ဟုပင် ရုပ်ပြီးသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိပလ္လာသ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **လိင်္ဂဝိပလ္လာသဓော-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော ဣတ္ထိလိင်၏ ပုံလိင်ပြန်ခြင်း, ဣတ္ထိလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်း, ပုံလိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း, ပုံလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်း, နပုံလိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း, နပုံလိင်၏ ပုံလိင်ပြန်ခြင်းဟူသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသ ၆-မျိုးတို့၏ "လိင်္ဂဝိပလ္လာသ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပုံလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသ-သဒ္ဒါသည် လိင်ပြန်ခြင်း ၆-မျိုးနှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ပုံလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်းဟူသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသ၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ရှုဋ္ဌီနည်း။

တဥ္စ ခေါ နော အသန္တံ-ဟူသော နည်းသည် သော စ ခေါ နော အသန္တော-ဟု ဆိုအပ်သော ပုံလိင်ကို တဥ္စ ခေါ နော အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်အား ဖြင့် ပြန်ထားသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း မည်၏။

မစ္ဆရိနံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာရှိ၍ ဝန်တိုတတ်သူ, ပစ္စည်းဥစ္စာ မရှိဘဲ ဝန်တိုတတ်သူတို့၏ "မစ္ဆရိနံ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ များစွာရှိ၍ ဝန်တိုတတ်သူ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

➢ ၁၀။ **[လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ]** (၈) ဝါကျ၌ ပဓာန-ကား **ခေမယောဂမ**-တည်း။ ယင်း ဒါ ဓာတ်အရ ဒါနစေတနာကိုယူ၍ ထိုနှင့် နမနလက္ခဏာတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် အာယူဟနကိစ္စတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ယောနိသော မနသိကာရစသော အကြောင်းတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ဘဝသမ္ပတ္တိစသော အကျိုးတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ဒါနဝတ္ထုတည်းဟူသော အာရုံတူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် နမနဇာတ်၊ ထို နှင့် ပဏီတ-စသောဂုဏ်၊ ထိုနှင့် ပေးလှူခြင်းကြိယာ၊ ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မ ဖြစ်တူသောကြောင့်ရင်း, ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မသခ်တအမည်တူသောကြောင့်ရင်း, သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာကို ယူအပ်၏။ ဤသို့ မှတ်ခြင်းသည် လက္ခဏဟာရနေတ္တိ မည်၏။

[ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိ] **ခေမယောဂမ**-၌ ဒါဓာတ်အရ ဒါနစေတနာ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အလောဘော ဒါနဟေတု-ဟူသည်နှင့်အညီ အလောဘ-တည်း။ ယင်း အလောဘ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရစသည် ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယ္ဟောရုယှ အား

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့်ရှင်း၊ ယင်းဒါနစေတနာသည် ပေးလှူခြင်း ဒါန၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း၊ ယင်းဒါနသည် များစွာသော လူအပေါင်း၏ ချစ်ခြင်းစသော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး၊ နတ်ပြည်၌ဖြစ်ရခြင်းစသော သမ္ပရာယိကအကျိုး၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်ရှင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

အာဝေဏိကဗုဒ္ဓနာ

(က) တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ ဗဟုကိစ္စာ ဃရာဝါသာ တိ တတြာယံ ယောဇနာ-- ယသ္မာ ဗဟုကိစ္စာ ဃရာဝါသာ၊ တသ္မာ။ (ခ) ဧတ္ထ သန္တေပိ ဒေယျဓမ္မေ ဒါတုကမျတာယစ တံ ကုတော လဗ္ဘာ။ (ဂ) ကုတော တံ သက္ကာ လဒ္ဓုံ။ (ဃ) ယံ မယံ တုမှာကံ ဒေယျဓမ္မံ ဒဒေယျာမာတိ ဃရာဝါသံ ဂရဟန္တော အာဟ။ (င) အပိစ တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာတိ ဣမဿပိ တော မာသဗ္ဗတ္ထရေ ယမတံ တုမှာကံ ဒဒေယျံ၊ တံ ကုတော လဗ္ဘာ။ (စ) ဗဟုကိစ္စာ တိ ဃရာဝါသာတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (၃။၁၆၆။)

* ဃရာ အာဝသန္တိတိ ဃရာဝါသာ။ (အိမ်၌နေကုန်သော သူတို့သည်။ဃရ-အာ-ဝသ+ဏ) အာဝသနံ အာဝါသော။ ဃရေ အာဝါသော ဃရာဝါသော။

[တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ ဗဟုကိစ္စာ ဃရာဝါသာ] ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်။ဃရာဝါသာ၊အိမ်ရာ တည်ထောင် လူတို့ဘောင်၌ နေသောသူတို့သည်။ဗဟုကိစ္စာ၊များသော ကိစ္စရှိကုန်၏။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဧတ္ထ ဃရာဝါသေ၊ဤအိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်၌။ဒေယျဓမ္မေစ၊လှူခြင်းငှာထိုက်သော ဝတ္ထုသည်လည်း။သန္တေပိ၊ ထင်ရှားရှိပါသော်လည်း။ဒါတုကမျတာယ စ၊လှူခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သောသူတို့၏အဖြစ်သည်လည်း။သန္တိယာပိ၊ထင်ရှားရှိသော်လည်း။တံ၊ထို ဝတ္ထု သဒ္ဓါ ရှိတုံပါလျက် ပေးရာအခွင့်ကို။ကုတော၊အဘယ်မှ။လဗ္ဘာ၊ရအပ်ပါအံ့နည်း။

(တစ်နည်း) ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်။ဃရာဝါသာ၊အိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်၌ နေသောသူတို့သည်။ဗဟုကိစ္စာ၊များသော ကိစ္စရှိကုန်၏။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဧတ္ထ၊ဤဝါတွင်း သုံးလအတွင်း၌။ယံ ဒေယျဓမ္မံ၊အကြင်လှူခြင်းငှာ ထိုက်သော ဝတ္ထုကို။အဟံ၊သည်။ တုမှာကံ၊အရှင်ဘုရားတို့အား။ ဒဒေယျံ၊လှူရာပါ၏။ တံ ဒေယျဓမ္မံ၊ထိုလှူခြင်းငှာ ထိုက်သော ဝတ္ထုကို။ကုတော၊အဘယ်မှ၊လဗ္ဘာ၊ရအပ်ပါအံ့နည်း။

(ဏ) ဖြင့် ဗဟုကိစ္စာ ဃရာဝါသာ-ကား တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ-၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ကုတေတ္ထ-ကို ကုတော+ဧတ္ထ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရှင်း (သန္ဓိလိင်ပဒ) ဧတ္ထ တံ ကုတော လဗ္ဘာ-ဟု သမ္ဗန္ဓပြုရမည်၏--ရှင်း (သမ္ဗန္ဓ) ဧတ္ထ ဃရာဝါသေ-ဟု ဖွဲ့လျှင် သန္တေပိ ဒေယျဓမ္မေ သန္တိယာပိ ဒါတုကမျတာယ-ဟု ပါဌသေသထည့်ရမည်၏--ရှင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဘာဝတ္ထ) (ဝါ) ဇွေ-၌ တေ-သဒ္ဒါကား ဒေယျမွေ ဒါတုကမျှတာယ-ကို စွဲရမည်၏--ၒင်း (သမ္ဗန္ဓာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ သက္ကာ လဒ္ဓုံ-ဖြင့် လဒ္ဓာ-ဟူသော ကိတ်အတု နိပါတ်ပုဒ်သည် ကတ္တုဝါစက နိပါတ်မဟုတ်၊ ကမ္မဝါစက နိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တံကုတေတ္တ၌ တံ နိယတ်၏ အနိယတ်ကို သိစေပါသည်။

(င) ၌ ဣမသို့-ဖြင့် ဣမ-၌ ဣမ-သဒ္ဒါ၏ ဣမသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ၒင်း (သမ္ဗန္ဓာမလိင်္ဂပဒ) ဓ-ပစ္စည်း၏ သတ္တမျတ္ထ၌သက်--ၒင်း (ဝိဘတျတ္ထ) တေမာသဗ္ဗန္တရေ-ဖြင့် ဣမ သဒ္ဒါ တေမာသဗ္ဗန္တရကို စွဲရမည်၏--ၒင်း (သမ္ဗန္ဓာမလိင်္ဂတ္ထ) ယမဟံ တုမှာကံ ဒဒေယျံ-ဖြင့် တံ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကိုၒင်း (ဘာဝတ္ထ) ကုတေတ္ထ-ကို ကုတော+ဇွေ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ၒင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဗဟုကိစ္စာ ယရာဝါသာ-ဟူသော စကားသည် တံ ကုတေတ္ထ လဒ္ဓာ-၏ ဒဠှီကရဏစကား (ဝါ) အကြောင်းပြစကားတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဝါကျ **ဓဓေယျာမာတိ--၌ ရှိနိုင်သော နည်း** ။ ။ ဒဒေယျာမာတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါကား ဣတိ အယံ ယောဇနာ-ဟူသော နိဂုံးကိစ္စ၊ ဣတိ (ပ) အာဟ-ဟူသော နိဒဿနကိစ္စ နှစ်ကိစ္စ နှစ်နက်ပြီးသောကြောင့် အမ္ဗသေစန ဂရုသိနာနနည်း မည်၏။

ဝါကျ [၁၈၉]

(၁) **သွာဟနာယာတိ** ယံ မေ တုမှေသု သက္ကာရံ ကရောတော သွေ ဘဝိဿတိ ပုညဉ္စေဝ ပီတိပါမောဇ္ဇဉ္စ။ (၂) တဒတ္ထာယ။

(က) **ဗုဒ္ဓပမုခဿ** ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ။ (ခ) ဗုဒ္ဓံ ယံယတ္တေရံ ကတွာ နိသိန္နဿ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) **ဟသာံဟနာတိ** ဥတ္တမေန။ **သဟတ္ထာတိ** သဟတ္ထေန။ **သန္တပ္ပေတွာတိ** သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ သုဟိတံ ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ။ **သမ္ပဝါရေတွာတိ** သုဋ္ဌု ပဝါရေတွာ။

(ဃ) "အလံ"န္တိ ဟတ္ထသညာယ မုခသညာယ ဝစီဘေဒေန စ ပဋိက္ခိပါပေတွာ။

(င) **ဘုတ္တာဝိန္တိ** ဘုတ္တဝန္တံ။ (စ) **ဩနီတပတ္တပါဏိန္တိ** ပတ္တတော ဩနီတပါဏိံ။

(ဆ) အပနီတဟတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (၄။၁၆၆။ မအ္ဌ၂။၅၂၆။ ဘာသာဋီ-၂။၁၇၆။)

➤ ၁။ **သမ္ပဝါရေတွာ**-ကောင်းစွာ တားမြစ်စေ၍။ (သဒ္ဒတ္ထ) လက်မှတ်သညာ မျက်နှာ ရိပ်ကဲ တနဲ့နှုတ်သံ ဤသုံးတန်ဖြင့် "တန်ပြီ တော်ပြီ"ဟု တားမြစ်စေ၍။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ပမုခသဒ္ဒါသည် ပရိဏာယကအနက်၌ ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓပမုခ-အရ ဘုရားအမှူးရှိသော ဘိက္ခုသံဃာကို ကောက်ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဖွင့်ပြအပ်သော် ဗုဒ္ဓပမုခံကို ဘိက္ခုသံဃံ-၌ တုလျတ် လိင်္ဂတ် ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကအး -- ဗုဒ္ဓပမုခံနောင် ကတွာ နိသိန္နံ ထည့်စပ်၍ ဘိက္ခုသံဃံ-၌ စပ်အပ်၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သမ္ပဝါရေတွာ-ကို သုဒ္ဓ ပဝါရေတွာ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပဝါရေတွာ-၌ ပဝါရဏာ-အရ သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ-စသည် ၌ကဲ့သို့ နိမန္တနပဝါရဏာကို လိုအပ်ပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့် ပဝါရဏာကို လိုအပ်ပါသနည်း။ ဤ၌ လိုအပ်သော ပဝါရဏာကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ ကအး-- ဘုတ္တာဝီ ပဝါရိတော စသည်၌ကဲ့သို့ ပဋိက္ခေပ ပဝါရဏာကို လိုအပ်၏ ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် ဩနီတပတ္တပါဏိ-ပုဒ်ကို ဩနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ ဩနီတပတ္တပါဏိ (တစ်နည်း) ဩနီတော ပတ္တတော ပါဏာယော ဧတေန ဘဂဝတာတိ ဩနီတပတ္တပါဏိ-ဟု တိပဒ ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်ဟု ပြဆို၏။ ဩနီတ-၌ အဝဇ် ကာရိယ ဩ-သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသကပင် ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ပါဏိ-သဒ္ဒါသည် သတ္တဝါ, ပန်းရုံ သမားတို့၏ လက်ဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဃဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် ပဝါရေတွာ-၌ ပဝါရဏာ-အရ နိမန္တနပဝါရဏာကိုပင် လိုအပ်ပါသလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င-စ) သည် ပက္ခန္တရ။ (ဆ)သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ သေ့ ဘဝိဿတီတိ **သွာတနံ**။ ယံ ပုညဉ္စ၊အကြင်ကုသိုလ်ကောင်းမှုသည် ၎င်း။ယံ ပီတိပါမောဇ္ဇဉ္စ၊အကြင် ပီတိ ပါမောဇ္ဇသည်၎င်း။သေ့၊နက်ဖြန်။ဘဝိဿတိ၊ဖြစ်လ တံ့။ဣတိ၊ တံ ပုညဉ္စ ပီတိပါမောဇ္ဇဉ္စ သွာတနံ။ သေ့ပုဒ်+တနပစ္စည်း၊ ဘဝိဿတိ တဒ္ဓိတ်။

သေ့-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား နက်ဖြန်ဟူသော ကာလပညတ်ဒြပ်သည် မုချ။ ယင်း နက်ဖြန်ဟူသော ကာလပညတ်ဒြပ်၏ ဖြစ်ပေါ်လတ့်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု, ပီတိ ပါမောဇ္ဇနှင့် ကာလ- ကာလဝန္တ စပ် ဌာန။ တန-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နက်ဖြန်ဖြစ် လတ့်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုနှင့် ပီတိပါမောဇ္ဇ ရ၏။

အဝနီယိတ္ထ အပနီယိတ္ထာတိ **ဩဏီတော**။ ပတတိ ဧတ္ထာတိ **ပတ္တော**။ ပဏာတိ ဝေါဟရတီတိ **ပါဏိ**။ ပဏာတိ ဝေါဟရတိ ဧတေနာတိ ဝါ **ပါဏိ**။ဩနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ **ဩနီတပတ္တပါဏိ**။ ဧတဿ ဘဂဝတော၊အား။ပတ္တတော၊သပိတ်မှ။ ဩနီတော၊ဖယ်အပ်ပြီးသော။ပါဏိ၊ လက်တော်သည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ သော ဩနီတ ပတ္တ ပါဏိ။ ဩနီတပုဒ်+ပတ္တ+ပါဏိ+ဧတပုဒ်၊ ဘိန္နာဓိကရဏ တိပဒ တဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်။ ပုဒ်လုံးအရကား သပိတ်မှ ဖယ်အပ်ပြီးသော လက်တော်ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သည် မုချ။ ယင်းသပိတ်မှ ဖယ်အပ်ပြီးသော လက်တော်၏ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်နှင့် အစိတ်-အပေါင်း/အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော သပိတ်မှ ဖယ်ပြီးသော လက်တော်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားဖြစ်ရ၏။ (ထိုသို့ပင် ရှေးသော်လည်း ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောသောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။)

ဗုဒ္ဓေါ ပရိဏာယကော ဧတဿာတိ **ဗုဒ္ဓပရိဏာယကော**။ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿ၊ အား။ဗုဒ္ဓေါ၊ဘုရားဟူသော။ပရိဏာယကော၊အကြီးအမှူးဦးစီး ပဓာနသည်။အတ္တိ၏။ ဗုဒ္ဓပရိဏာယက-ပုဒ်အရ ဘုရားရှင်တည်းဟူသော အကြီးအမှူးဦးကိုင် ပဓာနသည် မုချ။ ထို၏ ရဟန်းအပေါင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဘုရားရှင်တည်းဟူသော အကြီးအမှူးဦးကိုင် ပဓာနရှိသော ရဟန်းအပေါင်းရ၏။

အတ္တဿ ယတ္တကံ ပရိမာဏံ **ယာဝဒတ္ထံ**။ သံဃဿ ထေရော **သံဃတ္ထေရော**။ သဿ ဟတ္ထော **သဟတ္ထော**။ ဟတ္ထဿ သညာ **ဟတ္ထသညာ**။ မုခဿ သညာ **မုခသညာ**။ ဝစိယာ ဘေဒေါ **ဝစီဘေဒေါ**။ ဘုဉ္ဇိတ္တာတိ **ဘုတ္တာဝီ**။ ဩနီတာ ပါဏိယော ဧတေန ဘာဇနတောတိ **ဩနီတပါဏီ**။ အပနီတာ ဟတ္ထာ ဧတေန ဘာဇနတောတိ **အပနီတဟတ္ထော**။

➤ ၆။ (၁) ၌ သေ့ ဘဝိဿတိ-ဖြင့် သွာတန်-ပုဒ်ကို သေ့ ဘဝိဿတီတိ သွာတန်-ဟု ဘဝိဿတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တန ပစ္စည်း၏ ဘဝိဿတိ တဒ္ဓိတ်၌သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သေ့-၌ ဗ-ကို အာပြု၍ သွာတန-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏-- ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပုညဉ္စေဝ ပီတိပါမောဇ္ဇဉ္စ-ဖြင့် သွာတန-အရ နက်ဖြန်ဖြစ်လတ့်သော ပီတိနှင့် ပါမောဇ္ဇကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(၂)ဖြင့် သွာတနာယ-၌ အာယသဒ္ဒါသည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းသဝိဘတ်သည် တုမတ္ထ စသည်၌ မသက်၊ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်၌ သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၃)ဖြင့် ဗုဒ္ဓပ္ပမုခ-၌ ပမုခသဒ္ဒါသည် အာဒိ(အစ) အနက်ကို မဟော၊ ပဓာန (ဇေဋ္ဌက) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၄) ဖြင့် ဗုဒ္ဓပ္ပမုခ ဗုဒ္ဓပရိဏာယက-ဟူသည် ဘုရားရှင်ကို သံဃာ့ထေရ်ပြု၍ နေသော သံဃာပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၅) ၌ ဥတ္တမေန-ဖြင့် ပဏီတသဒ္ဒါသည် မဓုရအနက်ကို မဟော၊ ဥတ္တမအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သဟတ္ထေန-ဖြင့် သဟတ္ထာ-၌ သွာဝိဘတ်သည် ပဉ္စမီအနက်၌ မသက်၊ ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ) [တစ်နည်း] သဟတ္ထာ-၌ အာ-သည် သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

http://www.dhammadownload.com

သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ- ဖြင့် သန္တပ္ပေတွာ-၌ သံ-သည် သမောဓာန-စသော အနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

ပရိပုဏ္ဏံ သုတိတံ ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ-ဖြင့် တပ္ပေတွာ-၌ တပဓာတ်သည် ဒိတ္တိ, ဥဗ္ဗေဂ, သန္တာပ, ခယအနက်တို့ကို မဟော၊ ပီဏနအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

[တစ်နည်း] သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ-ကောင်းစွာ ရောင့်ရဲစေ၍ဟူသည် ပြည့်စုံသည်ကို ကောင်းစွာဆောင်အပ်သည်ကို အလိုရှိတိုင်း ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သုဋ္ဌု ပဝါရေတွာ-ဖြင့် သမ္ပဝါရေတွာ-၌ သံ-သည် သုဋ္ဌုအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ ပဋိက္ခိပါပေတွာ-ဖြင့် ပဝါရေတွာ-၌ ပပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်သည် သံယံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ-၌ကဲ့သို့ နိမန္တနအနက်ကို မဟော၊ ဘုတ္တာဝီ ပဝါရိတော-၌ကဲ့သို့ ပယ်မြစ်ခြင်း ပဋိက္ခေပ ဝါရဏအနက်ကို ဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ပဋိက္ခိပါပေတွာ-ဖြင့် ပဝါရေတွာ-၌ ပဝါရဏ-အရ နိမန္တန ပဝါရဏာကို မယူရ ပဋိက္ခေပ ပဝါရဏာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အလန္တိ (ပ) ဝစီဘေဒေန-ဖြင့် ပယ်မြစ်၏ဟူသည် လက်အမှတ်သညာ, မျက်နှာ အမှတ်သညာ, နှုတ်မြွက်ခြင်းဖြင့် တန်ပြီဟု တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဘုတ္တာဝိန္တိ-ဖြင့် ဘုတ္တာဝီ-၌ တာဝီပစ္စည်းသည် အတိတ်ကတ္တားအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဘုဉ္ဇိတိ ဘုတ္တာဝီ ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် သြနီတပတ္တပါဏိ-ပုဒ်ကို သြနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ သြနီတပတ္တပါဏိ/သြနီတော ပတ္တတော ပါဏာယော ဧတေန ဘဂဝတာတိ သြနီတပတ္တပါဏိ-ဟု စတုတ္ထီ/တတိယာ တိပဒ ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု-ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပတ္တော နီတပါဏိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ပတ္တနှင့် သြနီတကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ သြနီတပတ္တပါဏိ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ အပနီတပတ္တံ-ဖြင့် သြနီတ-၌ အဝ-၏ ကာရိယ သြ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပါဏိ-သည် သတ္တဝါ-စသော အနက်ကို မဟော၊ ဟတ္ထ-လက် ဟူသောအနက် ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **သြနီတပတ္တပါဏိ/ သြဏီတပတ္တပါဏိ/ သြနီတ္တပတ္တပါဏိ ။ ။** အဝပုဗ္ဗ နီဓာတ် တပစ္စည်း၊ အဝ-ကို သြပြုသောကြောင့် သြနီတ။ သြ၏ နောက်၌ န-ကို ဏပြန် ၍ သြဏီတ-သင့်၏။သြနီတပတ္တပါဏိန္တိ ဧတ္ထ သြနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ သြနီတပတ္တပါဏိတိ ဘိန္နာဓိကရဏဝိသယော ယံ သဒ္ဒေါ ဗာဟိရတ္ထသမာသောတိ အာဟ

http://www.dhammadownload.com

"ပတ္တတော ဩနီတပါဏိ"န္တိ အာဒိ။ "ဩနီတ္တပတ္တပါဏိ"န္တိပိ ပါဌော။ တဿတ္ထော ဩနီတ္တံ နာနာဘူတံ ဝိနာဘူတံ အာမိသာပနယနေန ဝါ သုစိကတံ ပတ္တံ ပါဏိတော အဿာတိ ဩနီတ္တပတ္တပါဏိ၊ တံ ဩနီတ္တပတ္တပါဏိ-ဟူသော သာရတ္ထကို ထောက်၍ သုံးပါဌ် လုံး သင့်ပါသည်။

ဩနီတ/ဩဏီတ ။ ။ အဝရှေ့ရှိသော နိဓာတ် တပစ္စည်း၊ အဝကို ဩပြုသော ကြောင့် ဩနီတ-ဟု ပြီးပါသည်။ ဩ-၏ နောက်၌ န-ကို ဏပြန်လျှင် ဩဏီတ-ဟု ပြီး ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပရိဏာယက/ပရိနာယက ။ ။ ပရိပုဗ္ဗ နိဓာတ် ဏွုပစ္စည်း၊ ပရိ ဥပသာရနောင် နီ၌ ဒန္တဇ န-ကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၊ ဤကို ဧဝုဒ္ဓိပြု၊ ဧကို အာယပြု၊ ဏွုပစ္စည်းကို အကပြု၊ ခွင်းချေကပ်၍ ပရိဏာယက-ဟု ပြီးသောကြောင့် ပရိဏာယက-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပဏီတ/ပနီတ ။ ။ ပပုဗ္ဗ နိဓာတ် တပစ္စည်း၊ ပ-ဥပသာရနောက်၌ ဒန္တဇ န-ကို မုဒ္ဓဇ ဏပြန်၍ ပြီးသောကြောင့် ပဏီတ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပဏီတေန**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မဓုရ, ဥတ္တမ, ဝိဟိတ-တို့၏ "ပဏီ တေန"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥတ္တမ-၌တင် ကေဒေ သျှုပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

ဟတ္ထသညာယ-ကား လက်အမှတ်အသားတည်းဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် အခြား သော မျက်နှာအမူအရာ နှုတ်ဖြင့်ပယ်ခြင်း- စသော အလုံးစုံကိုလည်း ရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။ ကေဒေသူပစာ။

သဟတ္ထာ-ဟူသောနည်းသည် "သဟတ္ထေန"-ဟုဆိုအပ်သော ကရိဏ်းဝိဘတ်ကို "သဟတ္ထာ"-ဟု ပဥ္စမီဝိဘတ်ဖြင့် ပြသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

ပါဌ် [၁၉၈]

(က) **တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိတိ တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ။ (ခ) ဣဒံ ပန ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ ဟောတိ "တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ"တိ။**

(ဂ) **တသ္မိံ စ တိစီဝရေ ဧကမေကော သာဋကော သဟဿံ အဂ္ဃတိ။**

(ဃ) **ဣတိ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော တိသဟဿဂ္ဃနကံ တိစီဝရမဒါသိ ဥတ္တမံ ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ။** (င) **ဧကမေကဥ္စ ဘိက္ခုံ ဧကမေကေန ဒုဿယုဂေနာတိ ဧကမေကေန ဒုဿယုဂဠေန။ (စ) အထခေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာတိ ယထာဇ္ဈာသယံ ယထာရုစိံ ဝါ သံဝသိတွာ။ (ဆ) ယေန ဗာရာဏသီ တဒဝသရိ။ (ဇ) တေန အဝသရိ တဒဝသရိ။**

(ဋ္ဌ။၁၆၇။ မအူ-၂။၅၂၈။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၇၇။)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ-ကို တိစီဝရံ

http://www.dhammadownload.com

ဘဂဝတော အဒါသိ-ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ပါဠိတော်၌ တိစီဝရေန-ဟု ကရိဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တိစီဝရံ-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [မအူနိဿ]

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ-ကို တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ•တိစီဝရကို မြတ်စွာဘုရားအား လှူပြီဟု ဖွင့်တော်မူ၏။ ယင်းသို့သော် အသို့မူ၍ တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ-ဟူသနည်း။ (တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ-ဟု မဆိုသနည်း) ပုဏ္ဏားသည် တိစီဝရဖြင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်ကိုပင် ကိုယ်တိုင်ဖုံးလွှမ်းသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

ကား-- (ခ) ဖြင့် "တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ"ဟူသော ဤစကားသည် ဝေါဟာရစကားမျှသာ ဖြစ်၏၊ အမှန်မှာ တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ•တိစီဝရဖြင့် ဖုံးလွှမ်း၏ဟူသည် သင်္ကန်းလှူ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ပင်တည်းဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) သည် တိစီဝရံ အဒါသိ-ဟု ဖွင့်ရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဂ) သည် သင်္ကန်းတစ်ထည်တန်ဘိုး မည်မျှထိုက်သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် နိဂုံးဝါကျ။ (င-စ) ပကာသနရ။

စာစပ် ။ ။ တသ္မိံ တိစီဝရေ-ကား တွင်--ကြောင့် ဧကမေကော သာဋကော-၌ နိဒ္ဓါရဏ/နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်။

➤ ၄။ ဝေါဟာရိယတိတိ **ဝေါဟာရော**။ (ဝိ-အဝ-ဟရ+ဏ) ဝိ-အဝ- ဟရဓာတ်အရ ကတ္တုရုပ္ပကား ခေါ်ဝေါ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝိရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုပ္ပကား ထိုအားတပ်သော စကားဖြစ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော စကားရ၏။

တီဏိ စီဝရာနိ **တိစီဝရံ**။ ဝေါဟာရော ဝစနံ **ဝေါဟာရဝစနံ**။ ဝေါဟာရဝစနမေဝ မတ္တံ **ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ**။ တီဏိ သဟဿာနိ **တိသဟဿံ**။ တိသဟဿံ အဂ္ဃနကံ **တိသဟဿဂ္ဃနကံ**။ ကာသိယံ ဇာတံ **ကာသိကံ**။ ကာသိကံ ဝတ္ထံ **ကာသိကဝတ္ထံ**။ ကာသိကဝတ္ထေန သဒိသံ **ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ**။ ဒုဿေန ယုဂဠံ **ဒုဿယုဂဠံ**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ-၌ သင်္ကန်းသုံးထည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း၏ဟူသည် ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို သုံးထည်သော သင်္ကန်းတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသည်မဟုတ်၊ ဘုရားရှင်အား သင်္ကန်းသုံးထည် ပေးလှူသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ယုဂဠေန-ဖြင့် ယုဂသဒ္ဒါသည် ယုဂဠသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ယထာဖ္ဂာသယံ ယထာရုစိ-ဖြင့် ယထာဘိရန္တံ-၌ အဘိရန္တသဒ္ဒါသည် အဘိ

http://www.dhammadownload.com

ရှစ်-၏ ပရိယာယ်တည်း (အနွယ) အသာဒ-၏ ပရိယာယ် မဟုတ်(ဗျတိရေက) ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝါသံ ဝသိတွာ-ဖြင့် ဝိဟရိတွာ-၌ ဝိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်၏ ဝိဟရဏ-နေခြင်းအနက် ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် တဒဝသရိ-၌ တ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယေန ဟာရာဏာသီ-ဟု ဖော်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် တဒဝသရိပုဒ်ကို တံ+အဝသရိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ပဋ္ဌတ္တ/ပဏ္ဏတ္တ ။ ။ ပတ္တပ္ပတ္တိ ပါဠွန္တရံ။ ပဋ္ဌတ္တရဝေ ဇာတတ္တာ ပဋ္ဌတ္တိပိ ဝဒန္တိ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ယုဂဋ္ဌ/ယုဂလ် ။ ။ ယုဇ ယောဂေ၊ အ၊ ယုဂံ၊ အလပ္ပစ္စယေ ယုဂဋ္ဌံ၊ ဋ္ဌတ္တံ။ ယုဂလမ္ပိ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တိစီဝရေန**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သင်္ကန်းသုံးထည်၏ "တိစီဝရေန" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းလေးပါး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာ နည်း။/အကျိုးဖြစ်သော သင်္ကန်းသုံးထည်၏ "တိစီဝရေန"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်း ဖြစ်သော သင်္ကန်းလျာပုဆိုး သုံးထည်၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ **မလ္လိကာယ အာရာမေ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး၏ ဇနီး မလ္လိကာ, ပသေနဒီ ကောသလမင်း၏ မိဖုရား မလ္လိကာ-တို့၏ "မလ္လိကာယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပသေနဒီ ကောသလမင်း၏ မိဖုရား မလ္လိကာ-၌တင်-ဧကဒေသူ။

ဖြဟ္မစရိယဝါသာယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ, မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ တို့၏ "ဗြဟ္မစရိယ"အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။

အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-၌ **အာယတိ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာဂါမိကာလ(အနာဂတ) ဒီယတ္တ, ပဘာဝအနက်တို့၏ "အာယတိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာဂါမိကာလ (အနာဂတ)၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။ [အနာဂတေ-အဖွင့်ကိုရှု]

ဝါသံ ဝသိတွာ-ကား အဘေဒဘေဒူပစာ။

အဘူတံ အတစ္ဆံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မဟုတ်မမှန်သော ဝတ္ထု၏ "အဘူတ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော စကား၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တိကနည်း။

➤ ၁၀။ **အဂဝစော**-အရ ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

အဓါသိ-အရ ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

(၁၉-၈-၂၀၀၉)

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com